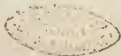
A

Expositio magistri Petri tatareti super textu logices Aristotelis.

Venetiis 1504
vide in fine

¶ Questiones admodū subtiles ⁊ vtiles cum medulla totius mā artiū q̄ttuoꝛ libroꝝ sūa rū ⁊ quolibeti doctoꝛis subtilis Scoti in suis locis notate magistri Petri Tatareti parisiensis sup libros logicee Poꝛphirij ⁊ Aristotelis cū textus clarissima expositiōe ac dubioꝝ seu difficultatum oꝛdinatissima terminatione feliciter incipiunt.

Circa initiū totius logice mouetur talis q̄ō. Utrū logica sit sciētia rōnalis vna ⁊ ab alijs distincta. ¶ Arguit̄ pmo q̄ nō sit scia: q2 ois scia acqrit̄ p demrātionē. ꝫ logica nō acqrit̄ p demrātionē. ergo ipsa nō ē scia. maioꝛ pꝫ ex diffinitione scie: minoꝛ pbat̄. q2 si logica acquireret̄ p demrātionē aū logicā esset alia logica p quā illa demōstratio eēt nota: ⁊ sic eēt p̄cessꝰ in infinitū. ¶ Scđo sic. modus sciēdi nō ē scia. ꝫ logica ē modus sciēdi: g° logica nō ē scia. maioꝛ pꝫ. q2 instrumētū acqrendi sciam nō est ipsa scia. ⁊ minoꝛ pbat̄ p Aristotelē. scđo methaphisice. dicētē q̄ absurdū est sil̄ q̄rere sciaꝫ ⁊ modū sciēdi. ¶ Tertio sic. pbando q̄ nō sit rōnalis: q2 q̄libet scia ē veꝝ ens reale existens i aīa de pdicamēto q̄litatis: ergo nulla erit scia rōnalis cū reale ⁊ rōnale opponāt̄. ¶ Quarto sic. pbādo q̄ nō sit vna scia: q2 illa scia nō est vna in q̄ colligunt̄ plres ꝯclusiōes demōstrabiles p diuersa media: sed sic est de logica: ergo nō est vna. maioꝛ pꝫ. q2 scia est habitꝰ ꝯclusiōis. ergo multiplicatis ꝯclusionibꝰ multiplicant̄ ⁊ scie. ¶ Quinto sic. q̄ nō sit ab alijs distincta: q2 illa scia nō est ab alijs distincta q̄ est de aliquo obiecto cōi cū alijs sciētijs. sed logica ē hmōi igit̄. minoꝛ pꝫ. q2 logica est de sillogismo vel mō sciēdi quo vtunt̄ oēs alie scie. ergo nō est ab alijs distincta. ¶ In oppositū arguit̄ p phꝫ tradentē sciam logicalē vnam ab alijs distinctā. In q̄ōne ista ⁊ in oībus alijs erūt tres articuli. In pmo declarabunt̄ termini questionis. In secundo mouebuntur dubia. In tertio ponetur conclusio responsalis ad quesitū ⁊ soluentur rationes ante oppositum.

Logica duplex.

¶ Sciēdū ē pmo q̄ p declaratione huiꝰ termini logica supponit̄ q̄ logica est duplex. s. nālis ⁊ artificialis. Logica nālis nō ē aliud q̄ nālis inclinatio vel q̄dā abilitas nālis nāliter inexistēs aīe vel intellectui q̄ nāliter inclinat̄ vel est potēs ad assentiendū magis vero q̄ falso: ex quo assensu p̄cedimꝰ de noticia noti ad noticiā ignoti: ⁊ de ista ponūtur alique ppōnes. ¶ Pma. ista logica nālis ē idē realiter cū aīa vel intellectu: ⁊ h̄ capiēdo ipaꝫ pro inclinatiōe ipsius aīe vel intellectꝰ: q2 ois

Logica nālis qd sit.

Propōnes de eadem.

inclinatio est eadē realiter cū illo cuius ē inclinatio. Et dinotāter capiēdo p inclinatione q2 si caperet̄ p abilitate ipsiꝰ aīe vel intellectꝰ posset bñ distingui ab aīa ⁊ intellectu cū abilitas ⁊ inabilitas sint q̄litates de scđa spē q̄litatis. ¶ Scđa ppō. logica nālis nō est scia. q2 p ipsam nō dicimur sciētes ꝫ p ipsam possumus dici logici. ¶ Tertia ppō. oēs sumꝰ inclinati nāliter ad assentiendū vero: tñ aliq magis vel minꝰ sūt dispositi. q2 aliq pmptiꝰ ⁊ facilius assentiūt vero q̄ alij. Sed logica artificialis ē duplex. s. docēs ⁊ vtēs: docens est q̄ docet diffinire: diuidere: arguere: ⁊ verū a falso discernere: ⁊ ista acquirit̄ p demōstrationē et p certas regulas artis logice. ꝫ logica vtens capit̄ duobꝰ mōis. vno mō p notitia sciētifica logice acqsita p demōstrationē q̄ vtimur i singulis sciētijs diuidēdo: diffiniēdo: arguēdo: ⁊ veꝝ a falso discernēdo. ⁊ sic ē vera scia nō distincta a logica docēte. Alio mō capit̄ p habitu vel notitia acqsita ex frequēti argumentatiōe ⁊ exercitio arguendi siue talis notitia fuerit vera siue falsa siue dubia vel certa: siue cū formidine siue nō. ⁊ sic logica vtēs nō ē vera scia. ¶ Aduerte vlteriꝰ q̄ logica artificialis seu docēs pōt capi dupl'r. vno mō p simplici habitu alicuiꝰ ꝯclusiōis logicalis acqsito p demonstrationē vel demōstratiōes. Et sic q̄libet habitus vel notitia alicuiꝰ ꝯclusiōis demōstrabilis i logica pōt dici logica artificialis: ⁊ sic pōt describi. Logica artificialis est scia vnius ꝯclusiōis logicalis p demōstrationem vel demōstratiōes acqsita: ⁊ ab ista nō dr̄ cōiter et vsualiter hō logicus: q2 ad hoc q̄ aliqs dicatur cōiter logicus oꝫ q̄ hēat oēs notitias oīū ꝯclusionū logicaliū vel saltē maioꝛ partē. ¶ Et siqs dicat q̄ q̄libet notitia sciētifica pōt aliqs dici sciēs: ergo per illum habitum quis erit sciens: ⁊ nō nisi scia logicaꝫ igitur talis erit logicus. ¶ Respondet q̄ aliquis p talem habitū vnius conclusionis potest dici logicus. sed non vt cōiter vtimur logico. Alio mō capit̄ logica artificialis pro collectiōe pluriū notitiaꝝ adhesiuaꝝ logicaliū: ⁊ hoc tripliciter. vno mō large p aggregato ex oībꝰ notitijs adhesiuis tā principioꝝ logicaliū q̄ cōclusionū ex eisdē principijs deductaꝝ siue scitarum siue opinatarū. i. siue sciant̄ cum formidine siue nō. alio modo capitur stricte p aggregato ex oībus notitijs oīum principioꝝ logicalium ⁊ conclusionū scitarū deductarū ex illis principijs. Tertio modo capitur magis stricte. s. pro aggregato ex notitijs adhesiuis conclusionū logicaliū demonstrataruꝫ per principia logicalia. Et de ista pprie datur diffinitio logice cum dicitur q̄ Logica ē sciētia docēs diffinire: diuidere: arguere: ⁊ verum a falso discernere per rationes: ⁊ talē di-

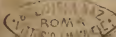
Logica artificialis duplex.

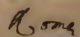
Logica artificialis iterū ē duplex.

Logica artificialis qd sit.

Logica artificialis secūdo mō capta iterum triplr diuiditur.

Logica qd sit.

finctionē debes pportiōabilr capē l'qlz scia.

Logica artificialis tertio mō capta ē duplex.

¶ Aduerte finalr q capiēdo logicā artificialē 3° mō adhuc ē duplex. s. vet' ꝛ noua. Uet' q̄ deseruiat de ptib' argumētatiōis ꝛ sillogismi tā ppiqs q̄ remotis: ꝛ pp h dr vet': ꝛ nō pp antigtatē. ꝛ ista ptīet sub se libꝝ pdicabiliū: pdicamētoꝝ: peryarmenias: libꝝ diuisionū boetij. librū supponū. āpliationū. restrictionū. appellationū: ꝛ distributionū. Alia ē logica noua q̄ deseruit d' sillo: ꝛ d' ptib' subiectiuis ei'. ꝛ ista cōtiet sb se librū pōꝝ: posterioꝝ: topicoꝝ: elēcoꝝ ꝛ ēt tractatū ꝯnaꝝ insolubiliū ꝛ obligationū.

Scientia qd sit.

¶ Sciēdū ē scdo q p declaratione scdi terī supponit q scia ē qdā qlitas vel habitus pns in aia quo hns facilr opat delectabiliter pmpte ꝛ expedite ita videlz q scia seu hit' icli'nat pōm ad facilit delectabilr pmpte ꝛ expedite speculādū ꝯclonē d' q̄ ē tal' hit' ꝛ ēt passiones subi talis hit'. ¶ Et aduerte q scia multis mōis capit. vno mō p notitia certa alicui' ppōnis vere per quā itellect' firmiter assentit tali ppōni: sine tn̄ ei' euidētia: ꝛ isto mō multa sciunt per fidē. Scim' ēt isto mō q hic hō est pr ꝛ hec mulier ē mr: de quo tn̄ nō hēm' euidentiā. Scdo mō capit scia p notitia alicui' ꝯplexi hnte euidētiā ex obo. ꝛ hoc mō dicim' nos scire q paries est alb' eo q videm' albedinez i pariete: ꝛ istis duob' modis scia nō ē tm̄ necessarioꝝ: sed ēt ꝯtingētiū. i. ppōnū ꝯtingētiū. 3° mō capit scia p notitia euidēte alicui' necessarij. i. ppōnis necessarie nata cāri in intellectu ex notitia terioꝝ itellectoꝝ: ꝛ hoc mō sciūt pncipia: qꝛ pncipia cognoscim' inq̄tū terīos cognoscim' ex scdo posterioꝝ. ꝛ hoc mō notitia quā hēm' de pmissis alicui' sillogismi demrātiui pōt dici scia. Quarto mō dr scia notitia euidēs alicui' obi necessarij mediati. i. ppōis necessarie mediate nata cāri ex euidēti notitia pmissaꝝ applicataꝝ ad ipm sciēdū. i. ad ipaz ꝯclonē p discursū sillogisticū. ꝛ hoc mō capit scia in titulo qōnis. Ex q̄ diffōne elicīūt q̄tuor ꝯditiōes reqsite ad sciam ppe dictā. prīo q sit notitia certa ꝛ euidēs: ꝛ per hoc differt ab opiniōe ꝛ suspiciōe. scda ꝯditio q sit de obiecto necario. i. de ꝯclone nccia: ꝛ per hoc differt ab arte ꝛ prudētia q̄ respiciūt obm cōtingens. tertia q talis cognitio sit cāta pus ex cā euidēte itellectui. i. a pmissis vel notitia pmissaꝝ. ꝛ per hoc differt ab intellectu q̄ ē hit' pncipioꝝ vel pmissaꝝ. q̄rta q in eiusdē ei' pmisse sint applicate ad cōclusionē demrābilē per discursū sillogisticū: ꝛ iste cōditiōes satis patent ex diffinitione scire in qua dr. Scire est rem per causā cognoscere propter quam res est. ꝛ quoniam illius est causa ꝛ non est contingere hoc aliter se hre. Et si quis dicat talis quarta cōditio scie nō ꝯuenit scie quā hnt beati ꝛ angeli: cū nō cognoscāt p discursū cū oia cognoscant i essētia diuina. Respōdet q btī ꝛ angeli pnt habere verā sciaz ꝛ etiā p discursū: nā de rōne discursus nō reqrit successio tēporis. sed reqrit ꝛ sufficit q alterū extremū discursus sit naturalr pri' notū ꝛ q sit cāsa alteri' extremi discursus. i. cognoscere ꝯclusionē p pmissas. q̄ pmisse sūt natura pri' note ꝛ causatiue scie cōclusionis. dico tn̄ q de' non hz sciam p talē discursuz. qꝛ oia intuitiue cognoscit sine discursu.

Quatuor ꝯditiōes reqsite ad sciam p̄pe dcāz

Scire qd sit.

¶ Sciēdū est tertio q habituū acqsitoꝝ qdā sūt intellectuales q sunt sbiue i itellectu. qdā sūt morales q sūt sbiue i volūtate: vel in appetitu sensitiuo cuiusmōi sūt ꝟtutes morales. Itē habituū intellectualiū. quidā ē quo indifferēter cōtingit assentire vero vl' falso diuisim. vt opinio suspicio. ꝛ ēt fides capiēdo fidē large p omni assēsu q habet ex reuelatiōe alicui'. Ali' ē q' īpossibile ē assentire vero: vt hit' erroneꝰ ꝛ ignorantia praue dispōnis. Ali' ē quo īpossibile ē assentire falso. ꝛ talis ē qntuplex. qdā est intellectus. ali' sapiētia. ali' scientia. alius prudentia. ꝛ ali' ars. naz omīs habitus intellectualis quo impossibile ē sic assentire falso aut ē circa vez necessariū aut circa verū contingēs. si circa vez necessariū h ē tripliciter: qꝛ vl' est circa ꝯclusiones. ꝛ sic ē sciētia. ipsa eni ē habitus cōclusionis p dmōstratione acqsitus: aut est circa principia ꝛ pmissas ꝛ sic est intellectus: non quidē intellect' pro potentia sed pro quodā habitu seu noticia que habetur de pncipijs vl' pmissis silli demōstratiui: ꝛ talis habitus nomiat noie potētie quia acquirit in intellectu sine priori habitu: s3 mediante sola notitia terminoꝝ quibus apprehēsis intellectus statim assentit talibus pncipijs vt apprehēsis istis terminis totū ꝛ pars intellectus imediate assentit q omē totū est maius sua parte: aut est circa principia ꝛ ꝯclusiōes sil' ꝛ sic est sapientia. ipa est eni intellect' ꝛ sciētia honorabilissimoꝝ in natura. ¶ Circa quod est aduertendū q sapia est vnus habitus numero sicut alij habitus intellectuales. ꝛ dr itellect' ꝛ scientia nō formaliter nec identice sed solū equiualenter ꝛ obiectiue. qꝛ habet de illo de quo habet scientia ꝛ de illo de quo habet itellectus scz d' premissis. ꝛ gn̄atur in nobis ex frequentatione actuum quoꝝ quilibet est circa pmissas ꝛ ꝯclusionē que simul oia possunt intelligi. Si sit circa verū ꝯtingēs h ē dupliciter aut ē circa agibilia vl' circa factibilia. si circa agibilia sic est prudentia. vnde prudētia ē habitus intellectualis docens recte opari circa agibilia ꝛ circa illa que n̄ manēt cessante operatione agentis cuiusmodi sūt intellectiones visiones volitiones. sed ars ē recta rō rerū a nobis factibiliū. i. habitus itellectualis docēs re

Habituum acqsitoꝝ diuisio.

Habit' intellectualis acceptiones.

Sapientia.

Prudētia qd sit

Quid ars.

ete operari circa factibilia.i.circa mãs existẽ
tes extra intellectũ ⁊ voluntatẽ.i. circa illa q̃
manẽt cessante opatiõe agẽtis vt dom⁹ ⁊ na-
uis.⁊ quot mõis dicaṫ ars:⁊ quot sũt artes li
berales ⁊ mechãice visũ ẽ i pncipio sũmulaꝝ.

Scia q̃drupl'r dr rõnal

¶ Sciendũ ẽ quarto ꝙ p declara
tiõe isti⁹ teri rõnal' supponiṫ ꝙ aliq̃ scia põt di-
ci rõnalis q̃drupl'r.vno mõ q2 ẽ in rõne .i. i in-
tellectu.scdo mõ q2 ipsa ẽ inuẽta; p actũ rõ-
nis.i.intellect⁹ ingrẽtis ignotũ ex notitia no-
ti.3° dr rõnalis.q2 ẽ directiua rõnis.i. itelle-
ct⁹ i actib⁹ suis:⁊ istis trib⁹ modis oĩa scia põt
dici rõnalis.4° mõ scia dr rõnalis obiectiue
⁊ extrinsece: q2 ẽ de sbo qd est ens rõnis.i.
de scdis intẽtiõib⁹ sic videlicz ꝙ oĩs scia cuius
sbm est ens rõnis seu scda itẽtio dr scia rõnal'
nõ itrinsece ⁊ formal'r sic ꝙ sit ens rõnis . sed
solũ obiectiue:q2 ẽ de subo ente rõnis: ⁊ sic lo
gica dr eẽ scia rõnalis:q2 subm i logica ẽ aliq̃
scda intẽtio puta modus sciẽdi vel silĩus. Sz
illa scia dr realis cui⁹ subm ẽ ens reale. sic phy
sica q̃ est de reb⁹ realib⁹ vel de teris significãti
bus res reales. Ex quo seqṫ ꝙ qñ scia diuidiṫ
in realẽ ⁊ rõnalẽ ẽ diuisio p dĩias extrinsecas
q2 talis sumiṫ à pte sboꝝ illaꝝ sciaꝝ. ¶ Scdo

Sciencia real' qd sit.

Scia dr ꝯmunis mltipl'r

supponiṫ ꝙ aliq̃ scia põt dici cõis multis mo-
dis.vno mõ p pdicationẽ sic ꝙ ipsa de oĩbus
aut de multis alijs scientijs pdiceṫ:⁊ isto mõ
nulla scia dr eẽ cõis.alio mõ p pdicationẽ sui
sbi sic.s.ꝙ subm ei⁹ pdiceṫ de oĩbus aut de plu-
rib⁹ subiectis aliaꝝ sciaruz:⁊ sic methaphysica
dr eẽ cõis:q2 sbm ei⁹ qd est ens inquãtũ ens p
dicaṫ de sbis aliaꝝ sciaꝝ. Alio mõ dr eẽ cõis
per applicationẽ.⁊ sic logica dr eẽ cõis:q2 do
cet formare argumẽtatiões ex pncipijs cuius-
cunqꝫ scie.Quarto mõ aliq̃ scia dr esse cõis p
ꝯsiderationẽ eo ꝙ ꝯsiderat ea q̃ in alijs sciẽti-
is ꝯsideraṫ:siue ꝯsiderẽt p se siue p acciñs seu
scdario:⁊ isto mõ logica dr ẽẽ cõis: q2 ꝯside-
rat de illis q̃ ꝯsidereṫ in alijs sciẽtijs supple
secũdario p q̃to eis attribuuṫ scde itẽtiones
logicales. ¶ Sed diceẽt aliqs vtruz logica di-

Logica an sit s'mocinalis scia.

Scia aliq̃ dr s'mocial' dupl'r.

caṫ sermocinalis scia. Rñdeṫ ꝙ aliqua scia dr
sermocinalis dupl'r.vno mõ q2 vtiṫ sermõe : ⁊
sic logica nõ dr sermocialis:q2 q̃libz scia illo
mõ diceret sermocinalis.alio mõ q2 ipsa do-
cet discernẽ qs sermo est verus ⁊ quis falsus ⁊
q̃ ppõ ẽ vera ⁊ q̃ falsa:⁊ isto modo logica bene
diceṫ sermocinalis. Et hoc de pmo articulo.

¶ Quãtũ ad scdm dubitaṫ primo
vtrũ logica sit mod⁹ sciẽdi. Ad qd dubiũ rñde-
tur supponẽdo ꝙ duplex ẽ modus sciẽdi.s. ob-
iectiu⁹ ⁊ directiuus. ¶ Obiectiu⁹ ẽ q nat⁹ est

Logica an sit modus sciendi

Duplex ẽ mod⁹ sciendi

obiectiue teriare actũ intellect⁹ seu q cogno-
sciṫ per actũ intellect⁹ ꝫ mod⁹ sciẽdi directi-
uus est habit⁹ nat⁹ dirigẽ intellectũ circa mo
dũ sciẽdi obiectiuũ: vbi gfa. argumẽtatio est
mod⁹ sciẽdi obiectiu⁹: sed habit⁹ de tali obo
seu de argumẽtatiõe voca:tur modus sciendi
directiu⁹. ¶ Et aduerte ꝙ duplex ẽ mod⁹ sciẽ
di obiectiu⁹ q̃dã ẽ q ẽ mediũ seu rõ cognitiua

Mo. sciendi obiectiuus est duplex.

cognosceẽdi aliud ⁊ est triplex fm ꝙ triplex est
ignotũ.s. diffinitio: diuisio:⁊ argumẽtatio: et
fm istos modos sciẽdi cognosciṫ ⁊ notificaṫ i
nobis oẽ ignotũ: nã oẽ ignotũ vel ẽ ꝯplexũ vl'
incõplexũ: si ꝯplexũ: notificaṫ nobis p argum-
tationẽ.⁊ ꝫ maxie si tale ꝯplexũ sit mediatuz
seu ppõ mediata. si incõplexũ ꝫ ẽ dupl'r. q2 vl'
ẽ ignotũ q̃tũ ad ei⁹ entitatẽ ⁊ q̃ditatẽ:⁊ sic no
tificaṫ nobis p diffõnẽ: vel est ignotũ q̃tũ ad
sui ꝯfusionẽ seu multiplicitatẽ: ⁊ sic notificaṫ
nobis per diuisionẽ. Ali⁹ ẽ modus sciẽdi obie
ctiu⁹ q nõ ẽ mediũ seu instrm notificãdi aliud
cuiusmõi ẽ ꝯclõ de q̃ hr aliqs hit⁹ vel scia:⁊ ẽt
subm cuiuslibet scie. ¶ Mod⁹ ẽt sciẽdi directi
uus ẽ duplex.q̃dã est sciẽtific⁹ acq̃sit⁹ p demõ

Modus sciẽdi directiu⁹ est duplex.

strationẽ:⁊ talis est vã scia:ali⁹ ẽ acq̃sit⁹ p vsũ
⁊ exercitiũ cuiusmõi ẽ logica vtẽs q̃ solũ acq̃si-
ta ẽ ex freq̃nti argumẽtatiõe.⁊ talis modus
sciẽdi directiu⁹ ñ ẽ scia:⁊ de isto loqṫ Aris. cũ
dicit ꝙ mod⁹ sciẽdi supple directiu⁹ acq̃sit⁹ p
vsũ ⁊ freq̃ntationẽ alicui⁹ ⁊ nõ p verã demõ-
tionẽ ñ ẽ scia.⁊ ꝫ ẽ qd dicũt aliq ꝙ mod⁹ sciẽ
di q ẽ logica vtẽs nõ ẽ scia: ꝫ bñ mod⁹ sciẽdi q
ẽ logica docẽs. Põt ẽt dici ꝙ nllus mod⁹ sciẽ
di supple obiectiu⁹ cuiusmõi ẽ diffõ diuisio et
argumẽtatio ẽ scia.sed bñ mod⁹ sciẽdi directi
uus acq̃sit⁹ per demonstrationẽ est vera scia.

¶ Dubitaṫ scdo vtrũ logica sit ac-

Vtꝝ logica p logicaz acq̃raṫ.

q̃sita per logicã:⁊ vr ꝙ sic:q2 oĩs scia acq̃riṫ p
logicã: ꝫ logica ẽ scia.g° logica acq̃riṫ p logi
cã: ¶ In oppositũ arguiṫ.q2 si logica acq̃rere
tur p logicã añ logicã eẽt logica qd ẽ fm. q̃
tũc eẽt pcessus i infinitũ. ¶ Pro solõne dubij
supponiṫ ꝙ ex ꝫ ꝙ hõ ẽ rõnalis ⁊ itellectualis:
sõ nãl'r ẽ apphẽsiu⁹ simpliciũ:⁊ illoꝝ cõpositi-
uus ⁊ diuisiu⁹:⁊ p hmõi ꝯpõnẽ vel diuisionez
admiraṫ ad inq̃sitionẽ hmõi diuisiõis vl' ꝯpõ-
nis sic ꝙ ex aliquo noto venit i notitiã ignoti:
sũt.n.aliq̃ adeo vã ꝙ ipsis ostẽsis itellectui i-
tellect⁹ ñ põt eis dissentire.sũt.n. aliq discur
sus ita manifesti ꝙ si itellectus assentiat pnci-
pijs nõ põt dissẽtire ꝯclõib⁹: Ex quo tz ꝙ in-
tellect⁹ ex pncipijs nãliṫ notis põt puenire ad
ꝯclusiões dubias igrẽdo eaꝝ vitatẽ. ¶ Et ad-
uerte ꝙ logica põt dupl'r hri.s.vsual'r ⁊ artifi-
cial'r. vñ sillogizãs ⁊ nesciẽs se sillogizare hz
logicã vsualẽ ⁊ nõ artificialẽ: ꝫ sillogizãs ⁊ sci
ens se sillogizare hz logicã artificialem. ¶ Ex
istis ponũṫ aliq̃ dicta. Primũ.q̃libet scia ac-

Logica dupl'r hri põt

q̃riṫ per logicã siue nãlẽ: vsualẽ: vel artificialẽ
q2 q̃libet acq̃riṫ per demõtationez q̃ demõtatio
nõ põt hri sine logica. Scdm dcm. logica ar-
tificialis q̃ docet diffinire: diuidẽ:⁊ arguẽ p

acqrit p logicá artificialē: qꝛ eēt pcessus in īfinitū. ꝯ bñ acqrit p logicá nālē vel p logicam vsualē: nā p logicá nālē formam⁹ nālr quādā demrōnē ipfecte tñ cognitā ex q̄ frcqnt iterata gnāt i nob hit⁹ ipfect⁹ seu logica vsualis p quā formam⁹ demrōēs artificiales: ex qb⁹ gnāt i nobis logica artificialis seu logica docēs. ¶ Et p hoc pꝫ solutio ad dubiū q logica artificialis nō acqrit p aliā logicā artificialē. sed p aliā logicā nālē vel vsualē mediante intellectu quo naturaliter inclinamur ad deueniendū de notitia noti ad notitiam ignoti.

Utrū logica sit vna scia vel plēs. Secūdū scia pōt capi duplr. Scia triplex ē pōt.

¶ Dubitat ꝟtio vtꝝ logica sit scia vna vel plēs. Pro cui⁹ solōne ponūt aliq̄ ppōnes. ¶ Pria. q̄lbet scia pōt dici vna dupliciť. s. vnitate intrinseca: ꝛ vnitate extrinseca q̄ est ab obo vel ꝯclōne vł pdicato. ¶ Scda ppō, scia pōt capi duplr. vno mō p hitu vni⁹ ꝯclōnis demrābilis i illa scia. alio mō p aggregatiōe hituū ꝯclōnū demrābiliū in illa sciencia ¶ Tertia ꝑpositio, triplex pōt eē scia siue hitus. s. formalis: virtualis: ꝛ potētialis. foīalis ē hit⁹ ppri⁹ ꝯclusiōis demrāte siue ppť qd: ꝛ a pori. siue qꝛ ē. ꝛ a posteriori iclinās ad speculationē illi⁹ ꝯclōnis. ꝛ talis ē vn⁹ de qnqꝫ hitibus itellectualib⁹: sed scia seu hit⁹ virtualis ē simplex itellectio ꝛ qditatiua pmi ꝛ pncipalis sbi ꝯtinētis i se virtualiter oēs vitates scibiles de illo sbo iclinās formalr ad speculationē illius sbi icōplexi iclinādo ēt virtualr ad speculationē oim ꝯplexoꝝ virtualiť iclusoꝝ i tali sbo p°. sed scia seu hit⁹ potētialis ē simplex notitia alicui⁹ sbi iclinās itellectū ad speculationē talis sbi iclinādo ad speculationē oiuꝫ cōplexoꝝ virtualr ꝯtētoꝝ i tali sbo p°. ¶ Consequēter ponūt aliq̄ dicta. Primuꝫ. q̄lbet scia dī vna vnitate itrinseca a sua ppa dīa sic hō dī vn⁹ vnitate specifica a sua ppria dīa: ꝛ de ista vnitate itrinseca nō solet q̄ri qō. ¶ Scdꝫ dictū. scia dī vna vnitate extrinseca a sbo p°: vel pdicato: vel vtroqꝫ sic: videlꝫ q si sbm primū illi⁹ scie sit gen⁹ ipsius scie: ipsa dī vna gnē remoto. sed si sit spēs specialissima dī vna vnitate gnis ppinqui: vel vna sm spēm. ¶ Tertium dictū. oim ꝯclōnū demōstrabiliū logicaliū terio vel teris differētiū nō ē vn⁹ hit⁹ foīaľ sed sūt tot hit⁹ foīales quot ꝯclōnes demrābiles terio vel teris differētes. Ex quo seqt q logica illo mō n ē vn⁹ hit⁹ respcu oiuꝫ ꝯclōnū demōstrataꝝ i logica. ¶ Quartū dictum. q̄lbet scia hñs spēꝫ spālissimā p obo adeq̄to pōt dici vn⁹ hit⁹. saltē virtualis seu vnitate vtuaľ cōtinētie: saltē si talis scia sit realis. i. de sbo reali. ¶ Pro cui⁹ declaratiōe ē aduertēdū q aliq̄ scia vel hit⁹ dī vtualis duplr. vno mō qꝛ ē de obo vtualr cōtinēte aliq̄ ꝯplexa: ꝛ sic logica n dī vn⁹ hit⁹ vtualis: qꝛ sbm i logica nihil vtualiter ꝯtinet: cū scdē itētiōes nihil ꝯtineāt vtualiť. vt hꝫ Scot. lib. 3. dis. 8. i solōne q̄rti argumēti. alio mō aliq̄ scia dī hit⁹ virtualis: qꝛ talr notitia iclinat ad speculationē aliquoꝝ ꝯplexoꝝ siue talia ꝯplexa ꝯtineāt virtualiť i sbo p° illius scie: siue nō: ꝛ sic notitia simplex q̄ ħi de sbo logice posset dici vna virtualr vel saltem potētialiť. ¶ Ex quo seqt q cū q̄rit de vnitate alicui⁹ scie dꝫ illa scia distingui: qꝛ vel q̄rit de scia foīali: vtuali vel potētiali: ꝛ tūc oꝫ rūdere pportionalr sm dicta applicādo ꝯformiter i oib⁹ sciētijs. ꝛ si qs q̄rat vtrū hit⁹ diuersaꝝ ꝯclōnū terio vel teris dr̄ītiū i logica possint dici vn⁹ hit⁹. Rūdet q hit⁹ diuersaꝝ ꝯclusionuꝫ pñt capi duplr. vno mō sm suas pprias rōnes ꝛ i pticulari: ꝛ sic nō dñt vn⁹ hit⁹. sed diuisi hitus. alio mō vt hñt respectū ad vnū icōplexuꝫ qd virtualr ꝯtinet illos hit⁹. ꝛ sic pñt dici vn⁹ hitus vnitate saltē virtuali vel vnitate ordis: vel attributiōis: q̄ tñ virtualis cōtinētia nō pprie inenit i sciētijs rōnalib⁹ respectu sbi cū in ipsis nullū sit sbm cōe qd ꝯtineat virtualr aliquē hitū: pñt tñ dici vn⁹ habitus vt hñt respectū ad notitiā incōplexā illi⁹ sbi q̄ virtualr cōtinet illos hit⁹ lꝫ nō sbm. poterit ēt dici vn⁹ hitus vnitate ordinis vel attributiōis. Ex quo. pꝫ q multoꝝ habituū spē drītium pōt eē vnū obiectū cōe. ꝛ sic in scientijs assignat vnū obiectū cōe a quo nō est vn⁹ habitus spē: sed tñ genere. Et hec de secundo articulo. ¶ Quantū ad tertiū articulū sit ꝯclō rōnalis. logica ē scia vna rōnalis ꝛ ab alijs distincta: q̄ ꝯclusio pꝫ ex primo ꝛ secūdo articulis. ¶ Ad rōnes. Ad primā dī q bñ pbat q logica artificialis nō acqrit p logicā artificialē: sed nō pbat qn nō acquirat p logicā nālē vel vsualē vt patuit i secūdo articulo. ¶ Ad scdam dī q bñ pbat q nullus modus sciēdi obiectiuus est scia: ꝯ nō pbat qn modus sciēdi directiuus sit scia: vt patuit i pmo articulo. ¶ Ad tertiā pꝫ solō. i pmo articulo vbi dictū ē q scia nō dī rōnaľ eo q sit ens rōnis. ꝯ qꝛ ē de obo qd est ens rōnis. ¶ Ad q̄rtā dī q logica dī vna vnitate intrinseca capiēdo logicā p vno hitu alicui⁹ cōclusiōis: ꝛ q̄lr dicat vna vnitate extrinseca visū ē in scdo articlo. ¶ Ad qntā dī q logica ē scia cōis nō qdē cōitate pdicatiōis: ꝯ cōitate vsus vł applicatiōis vt visū ē i pmo articulo.

Utrū logica sit scientia practica vel speculatiua.

Q Ueriť scdo vtruꝫ logica sit scia practica vł speculatiua. ꝛ arguit p° q sit practica. ois illa scia sit practica q̄ nō ē solū cognitiua sui sbi: ꝯ ēt pductiua: ꝯ logica ē hmōi: igiť ē scia practica. maior pꝫ p pħm. 6. meth. ponētē drīaꝫ iter sciam speculatiuā ꝛ practicam penes hoc q speculatiua ꝯsiderat suū sbꝫ. Practica aūt facit ipm. ꝛ minor pbat. qꝛ subiectuꝫ logice est

aliq̄ sci...

mod⁹ icīēdi vł illius q mediāte habitu logice ꝓducit. nā logica docet de qb⁹ ꝛ q̄liter est cōponēda illius. ℂ Arguit̄ scd̓o sic. ois habit⁹ directiu⁹ praxis ē practicus. ꝫ logica est hmōi. igit̄ maior ē manifesta. ꝛ minor ꝓbat̄. q2 logica ē directiua actuū rōis q sūt praxes: q2 praxis in greco idē ē q̄ opatio i latino. ℂ Tertio sic. ois scia q̄ nō ē gratia sui ē gratia opis cui⁹ est directiua. ꝫ logica est hmōi. igit̄. maior ē manifesta. ꝛ minor ꝓbat̄. q2 logica est gr̄a aliarū scientiaꝝ. cū applicet̄ ad acq̄rēdū alias scias. ℂ Quarto sic. ois illa scia ē practica q̄ ē d̄ opabilib⁹ a nobis. ꝫ logica ē hmōi. igit̄. maior est nota: ꝛ minor ꝓbat̄. q2 logica ē de scd̓is itētiōib⁹ q̄ fiunt a nob p actū ꝯpatiuum intellectus. ℂ Quinto sic: ois habit⁹ cui cōpetūt isti respect⁹ habitualēs. s. respect⁹ ꝓoritatis ꝛ respectus cōformatiuitat̄ siue directōis ē practic⁹. ꝫ logica ē hmōi. igit̄. maior ꝑ3. q2 in hoc ꝯsistit rōbit⁹ practici vt postea d̓r. maior ꝓbat̄. ꝑmo d̓ ꝓoritate. q2 logica est prior in acq̄sitione oīm sciaꝝ. scd̓o ꝓbat̄ d̓ conformatiuitate. q2 oēs alie scie vtūt̄ logica ꝛ regulant̄ per eam. igit̄. ℂ In oppositū ar̄. illa scia ē speculatiua cui⁹ total̄ ꝛ vltim⁹ finis ē scire. ꝫ logica ē hmōi. igit̄ In questiōe erūt tres articuli sicut i ꝑcedēti.

In homie triplices sūt potētie.

ℂ Sciendū est ꝑmo q̄ in homine triplices sūt potētie. q̄dā. n. sūt potētie vegetatiue q̄ sūt tres. s. nutritiua: augmētatiua: ꝛ gn̄atiua. ꝛ ille sūt mere naturales: nec act⁹ ipsaꝝ sūt in ptāte nr̄a: neq3 tales act⁹ vnq̄3 pn̄t dici praxes vegn̄are nutrire ꝛ augmētare. alie sūt potētie sēsitiue vt sūt visus audit⁹ ꝛc. ꝛ d̓ opatōib⁹ taliū potētiaꝝ pōt̄ tal̄ distictio. q̄ tales opōnes potētie sēsitiue pn̄t capi dupl̄r. vno mō ꝫ se. ꝛ sic nō sūt praxes. q2 ꝑcedūt actū volūtatis ꝛ intellect⁹. alio mō capit̄ vt moderant̄ a rōe ꝛ ꝑcipiūt̄ a volūtate. ꝛ sic sūt bn̄ praxes. vt audire. videre: lꝫ tn̄ regulant̄ a rōne. i. itellectu ꝛ ꝑcipiunt̄ a volūtate sūt bn̄ praxes. adhuc sūt alie due potētie. s. intellect⁹ ꝛ voluntas: de actu itellect⁹ dī q̄ null⁹ act⁹ itellect⁹ est praxis vt postea patebit. d̓ actu volūtatis ponit̄ talis distinctio. Actus volūtatis ē duplex. s. act⁹ elicit⁹ ꝛ impat⁹. act⁹ elicit⁹ ē act⁹ ꝓduct⁹ ab ipa volūtate sine impio ipsi⁹ volūtatis vt velle dare elemosinā: sꝫ act⁹ impat⁹ ē act⁹ ꝓduct⁹ ab aliq̄ potentia mediāte impio ipsi⁹ volūtatis dū talis actus possit esse in ptāte volūtatis vt audire lectionē ipatā a volūtate. studere in theologia impatū a volūtate. Ex quo sequit̄ q̄ actus impatus ipsius volūtatis aliqn̄ ꝓducit̄ ab ipa volūtate vt velle honorare deū ipatū ab ipamet volūtate: aliqn̄ nō est act⁹ volūtatis ꝫ potentiarū sensitiuaruz vel ipsius intellectus vt patuit in exemplis. ꝛ actus quo voluntas ipat alijs potentijs vel sibi dicitur actus imperatiuus ꝛ nō imperat⁹ nisi forte imperaretur ab ipsa volūtate.

Act⁹ volūtatis acceptiōes.

ℂ Aduerte tn̄ vlteri⁹ q̄ praxis pōt capi q̄drupl̄r. vno mō p opatiōe cuiuscūq3 potētie. siue tal̄ potētia sit cognitiua siue appetitiua: siue naturalis: siue libera. ꝛ sic omnis act⁹ cuiuscūq3 potētie fuerit pōt dici praxis. scd̓o mō capit̄ p opōne soli⁹ potētie cognitiue aut seq̄nt̄ cognitionē ꝛ mōi ē opō potētie appetitiue: ꝛ isto mō act⁹ itellect⁹ pōt dici praxis. Tertio mō capit̄ p opatione existēte i potestate nostra siue sit bona siue mala. ꝛ isto mō furari ꝛ adulterari sūt praxes. Quarto mō capit̄ ꝓ ꝓprissime p sola opatione alteri⁹ potētie q̄3 itellect⁹ posterior ipa itellectione nata conformiter elicit rōi recte: ꝛ isto mō solū ē hic ad ꝓpositū.

Praxis q̄drupl̄r capit.

ℂ Sciendū est secūdo q̄ praxis ꝓprijssime capta sic diffinit̄ a scoto i ꝓlogo ꝑmi sniaꝝ: praxis est opō alteri⁹ potētie ab itellectu naturalr̄ posterior itellectione nata ꝯformit̄ elici rōni recte ad hoc q̄ sit recta. ex q̄ diffinitione eliciūt̄ tres ꝯditiones reqsite ad ipam praxi. Prima q̄ tal̄ opatio sit alteri⁹ potētie q̄3 itellect⁹. Ex quo seq̄t̄ q̄ null⁹ act⁹ itellect⁹ ē praxis. ꝛ hec ꝯditio sic ꝓbatur. q2 sola illa opō dī praxis ad quā itellect⁹ se extēdēdo fit practic⁹ sed intellectus ad nullā sui opationē pōt extēdi. igit̄ nulla opatio intellect⁹ ē praxis. maior pꝫ p ꝑhm. 3. de anima. dicentē q̄ intellectus sola extensione fit practicus. ꝛ minor ꝓbat̄. q2 extēdere est extra se tēdere. ℂ Sꝫ cōtra istā cōditionē arguit̄ ꝑmo sic. ois opatio q̄ est i ptāte nostra ē praxis. ꝫ aliq̄ opatio itellect⁹ ē hmōi. igit̄. ℂ Scd̓o sic: aliq̄ opatio itellect⁹ ē dirigibil̄ ab alio actu ipsi⁹ intellect⁹. g⁹ talis q̄ sic ē dirigibilis est praxis. q2 ad talē intellect⁹ se extēdit. ℂ Tertio sic. opatio seq̄ns ꝯsiliū ꝛ electionem est praxis. ꝫ aliq̄ opatio itellect⁹ ē hmōi. igit̄. minor ꝑ3. q2 aliqs cōsiliat̄ an debeat studere vel nō: ꝛ eligere media ad studēdū. ꝛ ꝓpt̄ has rōnes inferūt aliq q̄ aliq̄ opatio intellect⁹ pōt dici praxis. Sꝫ istis nō obstātib⁹ rn̄det̄ ad istas obōnes sil̄ negādo maiores. nā illa q̄ sumūt in maiorib⁹ nō sufficiūt ad rōnē praxis. ꝫ cū hoc reqritur q̄ talis opatio sit alterius potētie q̄3 intellect⁹. ℂ Scd̓a condicio est q̄ talis opatio que dī praxis sit natural̄r posterior itellectōe que ꝯditio dupl̄r ꝓbat̄. ꝑmo sic. itellect⁹ non. pōt regulare opationē priorē naturalit̄ intellectiōe. ꝫ intellect⁹ dicit̄ practicus ab opatione quā regulat mediāte actu vł habitu practico. g⁹ illa opō q̄ dī praxis dꝫ eē posterior natural̄r intellectōe. Scd̓o sic. act⁹ potētiaꝝ aie vegetatiue nullo mō sūt praxes: q2 nō subiāt directioni itellect⁹: q2 nō sūt natural̄r posteriores intellectiōe: ꝫ magis ꝑcedūt itellectiones intellect⁹. ℂ Ex istis duabus cōditionib⁹ īfertur q̄ ois praxis ꝓprie dicta est actus volūtatis elicitus vel imperat⁹: q2 nullus actus ab actu elicito vł ipato voluntatis est eēntialr̄ posterior

Praxis quid ꝓprie sit.

Cōditiones ad praxi reqsite.

Quid sit praxis proprie dicta.

intellectione. qr qcũq aliꝰ dei pot pcedere actũ ipiꝰ intellectꝰ. ¶ Tertia cõditio ꝙ illa opatio sit ɔfoꝛis rõni recte. i. ꝙ illa opatio sit bona ⁊ ñ mala: ista ɔditio pbat auctoritate phi. 6. ethicoꝝ dicẽtis ꝙ electio recta necessario reqrit rõez rctã vbi p electionẽ itelligit volitionẽ q̃ ẽ praxis. et ista ɔditiõe ſeqtur ꝙ nulla mala opõ di praxis cꝰmõi ẽ velle furari vel adulterari. Et si qs dicat aliq̃ ẽ praxis q̃ ñ ẽ dirigibilis ab aliq̃ rõe: igit nõ ois praxis ẽ ɔformis recte rõni. añs pbat. qr illa praxis q̃ vult deus se amare infinite est praxis: ⁊ tamẽ nõ est dirigibilis ab aliqua notitia cuz volũtas dei nõ sit regulabilis. rñdet ꝙ noticia q̃ deꝰ cognoscit se infinite ã se amandũ q̃tũ ẽ de se ẽ directiua ⁊ relatiua ipsius praxis. ſ3 nõ dirigit qr potẽtia practicãs. i. volũtas di nõ ẽ dirigibil̃ ⁊ h̃ sufficit ad h̃ ꝙ notitia sit practica ⁊ opõ sit praxis.

Actꝰ elicitꝰ di p[ri]mo praxis.

¶ Sciendũ est tertio ꝙ est vna parua difficultas. nã dictũ ẽ ꝙ tã actꝰ elicitꝰ ipiꝰ volũtatis q̃ impatꝰ põt esse praxis. dubitaret aliqs qs illoꝝ actuũ di prĩo praxis. rñdet ꝙ elicitꝰ ẽ pmo praxis. qõ sic pbat. illa opatõ ẽ prĩo praxis q̃ ſeqt immediatiꝰ actu itellectꝰ p modũ directi vł rłati. ſ3 actꝰ elicitꝰ volũtatis ẽ hmõi qr sine eo nõ põt hi actꝰ imperatꝰ. Itẽ actus elicitꝰ ipsiꝰ volũtatis põt eẽ vere praxis circunscripto oi actu impato ipsiꝰ volũtatis qõ pbat. qr qñcũq aliqd ẽ pmo tale ɔiũctũ cuz aliquo posteriori si sepet ab illo adhuc remãet tale. ſ3 actꝰ elicitꝰ volũtatis ẽ pmo praxis. gꝰ si ɔiũgat ipsi actui impato separatꝰ ab illo adhuc remanet tal̃. ¶ Ex quo iferũt duo correlaria. pmũ ꝙ actꝰ impatꝰ a volũtate nõ ẽ prĩo praxis: ſ3 q̃si p accñs ⁊ secũdario. qr nec pmo ẽ posterior itellectõe. nec prĩo ɔformis rõi recte. Secũdũ correlariũ ꝙ actꝰ elicitꝰ ipsiꝰ volũtatis ⁊ actꝰ impatꝰ ipsiꝰ volũtatis dicũt vniuoce praxes: qr rõ praxis ipis vniuoce ɔuenit: licz forte ɔueniat pmo actui elicito ipius volũtatis.

Specula[ti]o qd sit.

¶ Scd ɔsequẽter vidẽdũ ẽ qd sit speculatio postq̃ visuz ẽ qd ẽ praxis. ¶ Pro cuiꝰ declaratione supponit ꝙ speculatio ẽ opatio intellectꝰ ad nihil aliud extra genꝰ ɔtemplatiõis. i. intellectiõis vł actꝰ intellectꝰ finalr ordinata. ex q̃ diffõe eliciunt due ɔditiones ipsiꝰ speculatiõis.

Co[n]ditio[n]es specula[ti]o[n]is.

Prima ꝙ sit opatio intellectꝰ. Ex quo sequit ꝙ nulla opatio alteriꝰ potẽtie q̃ itellectꝰ ẽ speculatio. iõ nullũ videre: nullũ audire: nullũ velle ẽ speculatio. Scda ɔditio ꝙ talis opatio nõ sit directiua seu regulatiua alicuiꝰ opatiõis alteriꝰ potẽtie q̃ itellectꝰ: imo ꝙ sit gr̃a sui sic videlz ꝙ ñ sit ordinata ad aliqd aliõ qõ sit praxis. Ex quo sequit ꝙ nõ ois opatio itellectꝰ ẽ speculatio: licet omnis speculatio sit actꝰ intellectus.

Scia q[uo]mo[do] di[citur] practi[ca] s[ecundu]m Scotũ.

¶ Scienduz ẽ quarto ꝙ secũdum scotum habitꝰ siue scia di practica ab extẽsione eiꝰ ad praxim sicut regl̃e ad regulatũ. ⁊ cõsistit talis extẽsio i duplici relatiõe aptitudinali. s. poritatis ⁊ ɔformitatis siue directiuitatis q gdẽ respectꝰ pdicat d̃ ipo hitu vł scia in scdõ mõ dicẽdi p se sic ppria passio d̃ sbo ⁊ ɔuenit poritas talis ex ordie potẽtiaꝝ sic ordinataꝝ i agẽdo. s. itellectꝰ ⁊ volũtatis. ſ3 ɔformatiuitas siue directiuitas ɔuenit ex pte obiecti qõ gdẽ obiectũ ẽ rectitudo praxis vł virtualr icludens ipaz rectitudinẽ praxis. ⁊ iõ praxis ẽ ɔformabil̃ illi cognitiõi qr tal̃ cognitio ẽ tal̃ cogniti sic videlz ꝙ ad h̃ ꝙ aliqs hitꝰ seu noticia dicat practica reqrit ꝙ nata sit pcedere naturalr praxi ⁊ ꝙ nata sit regl̃are seu dirigẽ praxi. ⁊ põt cognosci hitꝰ seu noticia practica. qr oz ipaz eẽ d̃ aliq̃ cõditiõe vł pncipio expmẽte aliquã praxi i. aliquã opationẽ alteriꝰ potẽtie q̃ itellectꝰ vt noticia q̃ qs itelligit deũ eẽ diligẽdũ sr oia di practica: qr tal̃ ẽ d̃ ɔclusiõe vł ppõne expmẽte praxim. ¶ Et itẽ seqt ꝙ ad h̃ ꝙ aliqs actꝰ vel habitꝰ sit praticꝰ ñ reqrit ꝙ actualr sit por praxi. nec ꝙ actualr reguiet praxi. qr tũc seqret ꝙ hñs artẽ domificãdi ⁊ carẽs manibꝰ nõ hẽret hitũ practicũ: qr tal̃ hitꝰ i eo gcareret manibꝰ actualr nõ pcederet praxi. cũ ille nullã talem praxi posset habere. seqt secũdo ꝙ aliqs habitꝰ posset eẽ successiue practicꝰ ⁊ specłatiuꝰ: ſ3 ista sũt icõueniẽtia. igit. Et aduerte ꝙ ad h̃ ꝙ de aliq̃ ɔclusione seu ppõe sit hitꝰ vł noticia practica reqrit ꝙ deducat ex pncipijs practicis. nã ɔclusio practica nõ d̃ducit ex pncipijs speculabilibꝰ. Et si qs dicat ɔ. qr ista ɔclusio deꝰ ẽ sũme diligendꝰ ẽ practica: ⁊ tñ d̃ducit ex pncipijs vł pncipio speculabili sic arguẽdo. oẽ summũ bonũ ẽ diligẽdũ. deꝰ ẽ sũme bonꝰ. gꝰ deꝰ ẽ summe diligẽdꝰ. ecce quõ minor ñ ẽ practica cũ nõ exprimat aliquã praxi. Respõdet ꝙ pncipia dicũt practica dupl̃r. vno mõ formalr. qr dictãt foialr d̃ praxi eligẽda vł fugienda sicut ẽ istd oẽ summũ bonũ ẽ diligẽdũ: ois turbator boni cõis ẽ puniẽdꝰ. ⁊ sic bñ ɔcedit ꝙ illa minor nõ ẽ formalr practica: qr ñ dictat. i. enũciat formalr d̃ praxi eligẽda vł fugiẽda: ſ3 solũ v̄tualr ɔtinet praxi: ⁊ sic tal̃ minor di eẽ practica. ¶ Ex quo seqt ꝙ aliq̃ noticia põt dici practica dupl̃r. vno mõ foialr qr formalr dictat d̃ praxi eligẽda vł fugiẽda sic est noticia ɔclusiõis practice vł pncipioꝝ practicoꝝ. alio mõ di noticia practica v̄tualr ⁊ ẽ noticia alicuiꝰ icõpleti v̄tualr ɔtinẽtis noticiã pncipioꝝ ⁊ ɔclusiõis practice cꝰmõi ẽ noticia icõpleta ⁊ qditatiua ipiꝰ dei. ⁊ similr põt dici ꝙ duplex ẽ rectitudo. s. foialis q̃ nõ ẽ nisi noticia ɔclusiõis ⁊ pncipioꝝ sili practici. alia ẽ virtualis q̃ nõ est nisi noticia icõpleta alicuiꝰ icõpleti v̄tualr cõtinẽtis noticiã pricipioꝝ ⁊ cõclusionis sili practici. ¶ Et aduerte ꝙ qñ conclusio vł principiũ ẽ ppõ cõtingẽs tũc noticia vł habitꝰ hz rectitudinẽ ab aliq̃ volũtate. ſ3 qñ ẽ ppositio necessaria tunc hz rectitudinẽ ab

Princi-pia du-plicit[er] practi-ca dicu[n]tur.

Noti-cia aliq[ua] dupl[iciter] practi-ca di[citur].

aliquo obiecto cuiusmodi est ista. deus est summe diligendus q̃ hȝ suã rectitudinẽ ab obiecto. s. a deo.

> Aliqd practicũ a praxi dr duob⁹ mõis.

Aduerte finalr q aliqd dr practicũ a praxi duob⁹ mõis. vno mõ ſm denoīationẽ ītrīsecã ⁊ sic volũtas vł aliq̃ alia potẽtia pducẽs praxī dr practica. alio mõ ſm denomīationẽ extrīsecã. ⁊ sic itellect⁹: noticia: ⁊ habit⁹ dicũt practici. itellect⁹ dr practic⁹ q itelligit actu vł hītu practico: act⁹ dr practic⁹ q hȝ praxim p directo ita q hīt⁹ practic⁹ ē circ̃ praxi q̃ tãq̃ circ̃ directũ ⁊ regulatũ: ⁊ n̄ tãq̃ circa obiectũ. ⁊ sic pȝ q hīt⁹ dr practic⁹ q iclinat ad actũ intelligẽdi praxim.

> Vtrũ practicũ ⁊ speculatiuũ sint differẽtie essentiales.

Quãtũ ad scdʒ articulũ

dubitat̃ pmo vtrũ practicũ ⁊ speculatiuũ sint dñe essẽtiales notitie seu scie i cõi. Rñdet ponẽdo aliq̃s ppõnes. pma practicũ n̄ dicit formalr nisi duplicẽ respectũ aptitudialẽ ad praxim. s. pformatiuitatis ⁊ prioritatis naturalr vt iã visũ ē. ex q̃ ppõne seq̃t q practicũ nõ ē formalr dña essẽtial̃ scie cũ n̄ sit nisi duplex aptitudo seu respect⁹ aptitudinal̃ q nũq̃ ē d̃ essẽtia alicui⁹ absoluti. ex quo seq̃t q ille respect⁹ nõ põt eē de eẽntia alicui⁹ noticie cũ noticia sit quid absolutũ d̃ pria spẽ q̃litatis. Tertio seq̃t q practicũ nõ dicit aliqd p se vnũ cũ dicat duplicẽ respectũ aptitudinalẽ ad praxi. s. pformatiuitatis ⁊ prioritatis. Ex quo seq̃t quarto q practicũ seu ille duplex respect⁹ formalr ⁊ itrīsece n̄ cõuenit noticie nisi ppter aliqd absolutũ. puta q: tal̃ noticia ē tal̃ entitas. nã talis duplex respect⁹ psupponit aliquã cõditionẽ itrinsecã i noticia p quã tal̃ duplex respect⁹ tali noticie cõuenit ⁊ talis cõditio ppt quã cõuenit talis duplex respectus alicui noticie nõ ē pprie nisi dña essential̃ scie vł noticie q̃ põt ēt circũloq p talẽ duplicẽ respectũ. q: q̃n dñe sũt nobis ignote tũc circũloq̃mur. i. nominam⁹ eas p ppas passiones. Scda ppõ speculatiuũ formalr n̄ dicit nisi negationẽ illoꝝ duoꝝ respectuũ sic vicȝ q illa noticia dr eē speculatiua q̃ n̄ ē nata pcedere praxĩ neq̃ regulatiua ipi⁹ praxis cui⁹mõi ē noticia q̃ cognosco hoiem eē aial. Ex quo seq̃t q speculatiuũ nõ ē d̃ eẽntia noticie vł hīt⁹ cũ negatio n̄ sit d̃ eẽntia absoluti. ⁊ p cõñs n̄ ē dña eẽntialis noticie cũ nulla negatio sit dña essentialis alicui⁹ positiui. Ex istis seq̃t q practicũ ⁊ speculatiuũ nõ sũt dñe eẽntiales noticie vł scie i cõi. Ita q hec diuisio q̃ sciẽtia i cõi diuidit̃ p practicũ ⁊ speculatiuũ non est diuisio gñis p suas dñas: ſʒ ē q̃si diuisio gñis p ppas passiones spẽꝝ. sicut si diuidat̃ nũer⁹ p par ⁊ impar vł linea p rectũ ⁊ curuũ. Ex quo seq̃t q practicũ cõuenit ⁊ dr de aliq̃ noticia p se scdo mõ. ⁊ cõuenit tali notitie ex aliq̃ cõditione intriseca tali notitie. Seq̃t scdo q practicũ ⁊ speculatiuũ nõ possunt dici intrinsece ⁊ formaliter nisi de noticia actuali vł habituali vł saltem de actu vł habitu itellectuali: cũ sint passiones habitui tali vł tali. Ex quo seq̃t q nullus habitus moralis existens in volũtate vel aliqua alia potẽtia appetitiua dr practicus a tali duplici respectu: q: respectus talis est noticia. etiã nullus talis r̃fat praxi neque pcedit praxi. licȝ bene inclinet ad praxim eliciendã: tñ non dictat de praxi eligienda vel fugiẽda.

> Vtrũ scia dicat̃ practica de obiecto vł fine.

Dubitatur secũdo vtrũ scientia

dicat̃ practica ab obo vł ã fine. ⁊ arguũt aliq q a fin̄ dicat̃ practic̃. pmo auctoritate phi. 3. de aĩa dicẽtis q itellect⁹ extẽsione ad opus fit practic⁹: ⁊ differt a speculatiuo in fine. g⁹ etiã scia practica differt a scia speclatiua i fine: ⁊ dixit aristo. 2. methap. q finis theorice id ē scie speculatiue ē vitas. practice vero op⁹: dixit ēt Arist. 1. metha. q scia practica ē min⁹ nobil̃ speculatiua. q̃ ē g̃ra visus. i. opatiõis ⁊ finis. pbant ēt rõnib⁹. q: habit⁹ practic⁹ ⁊ speculatiu⁹ possũt eē circa idẽ sbȝ. g⁹ nõ dr practic⁹ ab obo. añs pȝ. q: hīt⁹ de istis duab⁹ ppositiõib⁹ puta de⁹ ē diligẽd⁹ ⁊ de⁹ ē summe bon⁹ sic se hñt q vn⁹ ē practic⁹ ⁊ alt⁹ speculatiu⁹ puta ille qui habet de ista. de⁹ ē summe bon⁹ ē speculatiu⁹ cũ nõ dictet de aliq̃ praxi eligẽda vel fugienda. Itẽ medicina diuidit̃ i speculatiuã ⁊ practicã ⁊ tñ tam speculatiua q̃ practica sũt de eodeȝ obo. s. d̃ corpe sanabili. In oppositũ arguit̃ q ab eodẽ hȝ habit⁹ eē practicũ a quo hȝ suã entitatẽ. ſʒ illã nõ hȝ a fine ab obo ⁊ intelligũtur. maior pȝ. q̃ practicũ n̄ dicit formalr nisi duos respect⁹ aptitudinales q idẽtificant̃ cũ ipa notitia q̃ dr practica. Itẽ si habit⁹ eẽt practic⁹ a fine vel eẽt a fine pducto ad extra vł a fine intẽto seu cognito. n̄ a fine pducto ad extra: q: tũc eẽt posterior ipo habitu: neq̃ a fine itẽto siue cognito. q: tũc nõ hẽt rõnẽ finis: ſʒ rõnẽ obi ⁊ tenẽdo istas duas rões cũ scoto ponũt aliq̃ ppões d̃ mẽte ei⁹.

> Sciam esse practicã dupłr itelligitur.

Pria sciaȝ eē practicã põt itelligi dupłr. vno mõ formalr ⁊ intrisece. alio mõ extrisece ⁊ effectiue. formalit̃ scia dicit̃ eē practica duplici respectu aptitudiali. s. prioritatis ⁊ cõformatiuitatis. ⁊ sic nõ querit dubiũ ſʒ extrinsece ⁊ effectiue scia dicit̃ practica ab illo a quo causat̃ talis scia. ſʒ sic ē q causat̃ ab obo. igit̃. ⁊ sic itelligit̃ dubiũ ita q cũ q̃rit̃ vtrũ scia dicat̃ practica a fine vł ab obo n̄ est aliud querere q̃ a quo effectiue seu causaliter habet primo ⁊ p se scia pformatiuitatẽ tũc dr q hȝ illã pformatiuitatẽ effectiue ab illo a quo cãtur illa scia: sed sic est q illa pmo ⁊ per se causat̃ ab obo. igit̃ ab obo hȝ p se illaȝ pformatiuitatẽ. Ex quo seq̃t q multi male capiẽtes scotũ ⁊ n̄ itelligẽtes eũ male redarguunt. Scda ppositio. hīt⁹ nõ dr practic⁹ ab actu suo ppo. q: act⁹ ppri⁹ habit⁹ dr etiã esse practic⁹ effectiue ab aliquo priore puta ab obo. Tertia ppositio. nulla scia dicit̃ esse per se practica. q: ordiat̃ ad praxim vł ad finẽ. q: ad

praxim vt finis est nō causaē talis habitus.
¶ Quarta ppositio. habit⁹ practic⁹ qn̄q₃ dī pra-
cti.⁹ p se a fine ipi⁹ praxis: nō tñ vt finis ē ſʒ vt
obiectū. pma ps patet. q: scia dī p se practica
ab obo. ſʒ qn̄q₃ obiectū ⁊ finis praxis coicidūt
in idē: vt notitia q̄ gs dictat de ista pclusione
de⁹ ē pdiligend⁹ pp se: ē practica effectie ab ipo
puta a deo ⁊ ipemet ē finis talis dilectionis.
imo de⁹ v̄tualiť cōtinet pncipia practica p q̄
deducit talis pclusio. igiť ⁊c̄. etiā cōtinet talē
notitiā pclonis. scda ps pbaē videlicʒ q̄ nō sit
practica a fine: vt finis ē. i. vt amat⁹ ⁊ desidera-
t⁹. q: pri⁹ natura de⁹ ptiet virtualiť illa pnci-
pia practica ⁊ p pn̄s illā pclusionē an̄q₃ ameē
⁊ desidereē. ¶ Et si qs dicat. notitia causaē ita
bn̄ ab intellectu sicut ab obo: g⁹ etiaʒ dicetur
practica ab itellectu sicut ab obo. negaē pn̄a.
⁊ ratio ē. q: nō oporʒ q̄ notitia habeat cōfor-
matiuitatē ab omni illo a quo causaē. q: tunc
oīs scia eēt pratica: cū oīs notitia causetur ab
intellectu: ergo oportet q̄ talis cōformatitas
pueniat sibi ab aliquo alio speciali causante
qd̄ nō ē nisi obiectū. ⁊ si qs iterū dicat. hʒ Ari-
sto. q̄ pncipia practica sp sumūē a fine: g⁹ finis
v̄tualiter ptinet notitiā eoꝝ. Rn̄deē q̄ verū ē:
vbi finis ⁊ obiectū coicidūt. ſʒ vbi n̄ coincidūt
nō opʒ: pcesso etiā q̄ sumereē a fine. nō tñ vt fi-
nis ē. ſʒ in rōne obi. His ppositionib⁹ ppositis
respōdēdū ē ad auctoritates ⁊ rōes alteri⁹ opi-
nionis. ¶ Ad pmā dico q̄ aristoteles loqē de
fine vt cogito. i. vt hʒ rōeʒ obi. nā itellect⁹ rōsi-
gnans pp aliqd ratio signaē pp finē cognitū.
Itē ēt nō ē simul de habitu ⁊ itellectu. nā idē
intellect⁹ numero ⁊ ē speculatiu⁹ ⁊ practic⁹. ſʒ
impossibile ē eūdē habitū eē speculatiuū ⁊ pra-
cticū. ⁊ ¶ Ad scdaʒ dico q̄ scia practica nō ē
grā vsus: vt p se finis: hʒ tñ aliquā habitudinē
ad vsū. ¶ Ad tertiā dī q̄ speculatiua ⁊ practi-
ca hn̄t diuersos fines loquēdo d̄ p se finib⁹ īfra
gen⁹ cognitōis. ſʒ n̄ distiguūē ab illis finib⁹ ſʒ
a suis obis. Et aduerte q̄ finis scie speculatiue

Quid sit finis scientie speculatiue.

ē pfecta cognitio illi⁹ scie n̄ dirigēdo ad op⁹. vł
ē cognitio similis cognitiōib⁹ ex qb⁹ talis habi-
tus gn̄abaē. ⁊ h̄ loquēdo d̄ fine pueniēte habi-
tui ex natura ppa. ⁊ n̄ d̄ fine pueniēte rōe volū-
tatis habētis talē habitū. nā multos tales pōt
habere: nā pōt aliqs discere pp̄ter pecunias lu-
crādas: aliqs pp̄ter honorē habēdum. ſʒ neq₃
pecunie: neq₃ honor sūt finis logices conueni-
ens sibi ex natura rei. ſʒ solum p voluntatē ha-
bētis. ſʒ finis scie practice est pfecta cognitio
subiecti illi⁹ scie dirigēdo in praxim. vel est co-
gnitio similis cognitionib⁹ ex quib⁹ generabaē
habitus. hʒ etiā praxim p fine: non pp̄ter se. ⁊
imediate fine elicito: ſʒ p fine directo. ¶ Ad
quartā dī q̄ mēs scoti est q̄ de eodē obiecto n̄
pōt haberi scia speculatiua ⁊ practica: ⁊ q: deus
est vnū obiectū. iō d̄ eo nō pōt haberi nisi scia
practica. ⁊ qn̄ dī ista de⁹ ē sūme bon⁹: de⁹ ē vn⁹
pater gn̄at filiū nō sūt practice. Rn̄deē q̄ oēs
iste v̄tualiť sūt practice ⁊ v̄tualiť idicāt q̄ deus
ē summe diligēd⁹ ⁊ tale iudiciū venit q: obiec-
tū. i. de⁹ ē talis entitas. ⁊ lʒ tñ d̄ eodē obo non
possit eē scia speculatiua ⁊ practica: tñ d̄ eodē
obo pōt psiderari in scia speculatiua ⁊ practica.
vt d̄ deo psideraē i metpa. q̄ ē scia speculatiua
⁊ i thelogia ē scia practica. ¶ Ad qrtā dī q̄ tā
medicina vlis q̄ ē d̄ sanitate ⁊ curis i vli: ⁊ me-
dicina pticularis q̄ ē de sanitate in pticulari
applicādo ad opus: put q̄ tali hora vł tali dā-
da est medicina: est scia practica. ſʒ vlis diciē
speculatiua: q: non est immediate nata esse
conformatiua praxis eligende. sed particula-
ris dicitur practica: quia imediate est nata eē
cōformis praxi eligende.

¶ Dubitaē tertio vtrum idē habi-
t⁹ sciētific⁹ possit dici practic⁹ ⁊ specłatiu⁹. Ad

Vtrum habitus scientific⁹ dicaē practic⁹ ⁊ speculatiuus.

qd̄ rn̄deē q̄ nō. q: aliqn̄ aliq̄ duo isūt p se aliq-
b⁹ spē distictis ⁊ illa nō pn̄t eē eadē: ſʒ sic est q̄
speculatiuū ⁊ practicū insūt per se notitijs spē
distictis: g⁹ n̄ pn̄t iesse eidē notitie: ⁊ p pn̄s vn⁹
habit⁹ n̄ pōt eē practic⁹ ⁊ speculatiu⁹. ¶ In op
positū aē. q: notitia quā ego hēo de ista ppōe
angel⁹ mouet celū: ē speculatiua: cū praxis n̄ sit
i ptāte mea ⁊ tñ notitia quā hʒ angel⁹ de illa ē
practica. igiē. Pro rn̄siōe ponūē aliq̄ distictio
nes. ¶ Pria. ad hoc q̄ notitia sit practica n̄ re-
griē q̄ ipa notitia ⁊ ipa praxis sint eiusdē sbi: ſʒ
pn̄t eē diuersoꝝ sboꝝ. iō duplex ē notitia pra-

Duplex est notitia practica.

ctica. q̄dā ē eiusdēm sbi ⁊ directiui siľ que sic
se hʒ q̄ notitia ⁊ praxis sit i eod sbo vt notitia q̄
de⁹ cognoscit se eē a se infinite amādū: ⁊ ēt noti-
tia q̄ ego cognosco q̄ de⁹ a me ē sūme diligen-
d⁹: ⁊ taľ vocaē scia practica ⁊ sbi ⁊ directiui siľ
alia ē notitia practica q̄ ē vni⁹: vt sbi. ⁊ alteri⁹
vt directiui. i. cui⁹ praxis ē i alio sbo vt notitia
q̄ ego cognosco q̄ ab angelo mouēdū ē celū.
¶ Et si qs dicat. taľ notitia q̄ ego cognosco q̄
āgel⁹ mouet celū n̄ pt reglare praxi cū taľ pra-
xis. s. mouē celū nō sit in ptāte mea. ¶ Rn̄deē
q̄ ad notitiā practicā n̄ regriē q̄ reglet praxiʒ
ſʒ suffic̄ q̄ q̄tū ē de se sibi nō repugnet reglaē
illā praxiʒ vel aliā eiusdē rōnis. mō notitia p
quā ego cognosco q̄ ab āgelo mouēdū ē celū
sibi n̄ repugnt reglare illā praxiʒ vel sibi silēʒ. ⁊
ista dn̄t itelligi tenēdo q̄ ad notitiā nō regriē
q̄ notitia ⁊ praxis sint eiusdē suppositi: q: si op-
positū tenereē opteret dicē oppositū. ¶ Scda

Aliq̄ notitia dī practica du.

distictio. aliq̄ notitia pōt dici practica dupľr
vno mō q: q̄tū ē d̄ se ē directiua praxis siue pō-
practicās vt volūtas siue reglabiľ siue nō: ⁊ sic
notitia q̄ de⁹ cognoscit se eē infinite amādus ē
practica. alio mō q: pō practicās i sciēte ē di-
rigibilis ⁊ reglabiľ respectu sue praxis. ⁊ sic ta-
lis notitia nō eēt practica: cū volūtas dei nō
sit reglabiľ. ¶ Tertia distictio. aliq̄ notitia pt
dici practica dupľr. vno⁹ p se q̄ hʒ pformitatē

ab obo. alio mō p accñs q̄ hʒ ꝯformitatē ñ ab obo ſʒ aliūde. ⁊ iſtā di ſtinctionē vi tenē ſcot⁹ ī fine q̄ōnis de praxi. vbi dicit ꝙ theologia dī de ꝯtīgētib⁹ rā ī itellectu diuino q̄ʒ ī itellectu creato: ē p ſe ſpeclatia: lʒ ī itellectu creato ſit p accñs practica. ¶ Quātū ad tertiū articulū ſit ꝯclō rñſalis. logica ē ſimplr̄ ſpeculatiua: ⁊ nllo mō practica: q2 illa ſcia ē ſimplr̄ ſpeculatia q̄ nō ē natr̄ prior praxi nec directiua praxis: ſʒ logica ē hmōi: q2 logica nō ē niſi directiua actuū itellect⁹ quoꝝ nllus ē praxis. ¶ Ad rōnes añ oppoſitū. Ad pmā dī ꝙ logica nō ē pductia ſui ſbi. nā ſbm logice ē mod⁹ ſciēdi vel ſillus: q nō ſit niſi ſcdē itētōes pducte p actū ꝯpatiuū itellect⁹: ⁊ nō p logicā. verū ē tñ ꝙ bñ logica docet facere ſillos ⁊ argumētationes. ¶ Ad ſcdam dī negādo minorē. q2 lʒ logica ſit directia actuū itellect⁹. ñ tñ ē directia praxis: cū nllus act⁹ itellect⁹ ſit praxis. ¶ Ad tertiā dī ꝙ. ſʒ nō ē rō ſcie practice neqʒ ſufficit ad ſciaʒ practicā: puta q. ñ ſit gr̄a ſui: ſʒ gr̄a opis. ſʒ reqrit ꝙ tal' opō cui⁹ ē directiua ſit praxis. ¶ Ad q̄rtā dī ꝙ ſʒ nō ſufficit ad ſciam practicā. ¶ Ad qntā dī ꝙ maior eſt vera ſi ille hit⁹ ſit directiu⁹ ī opōne q̄ ē praxis: ⁊ tūc minor ē falſa. q2 logica nō dirigit niſi ī actū rōnis q nō eſt praxis. iō logica nō pōt eē directiua praxis: neqʒ eſt prior praxi cuius ipſa ſit directiua.

Logica ē ſpeclatiua ⁊ ñ practica.

¶ Querit̃ itio vtrū logica q̄ ē pars

phie ſit de argumētatiōe tāq̄ʒ de ſbō primo. ¶ Argr̄ ꝙ 3 pmā pte. tm̄ ſūt tres ptes phie. ſ. mathematica: phiſica: ⁊ methaphiſica. ſʒ logica nō ē aliq̄ iſtaꝝ partiū. igit̃ logica nō ē ps phie. maior pʒ p phm. vij. metha. diuidentē phiam in illas tres ptes. ⁊ minor eſt nota. ſ. ꝙ logica nō ſit aliq̄ illaꝝ ptiū. ¶ Scdo ſic. ꝯ aliam ptē. intētio ſcda in cōi ſūpta ē ſbm ī logica: ergo nō ē argumētatio. ꝯña tenet. q2 vni⁹ hit⁹ eſt tm̄ vnū ſbm. añs pʒ. p auicēnā dicētē logicā eē de ſcdis intētiōib⁹ adiūctis primis. ¶ Argr̄ tertio ſic. ſicut ſe hʒ methaphiſica ad ens reale: ita ſe hʒ logica ad ens rōnis: ſʒ methaphiſica ē de ente reali tāq̄ʒ de ſbō. g⁹ logica eſt de ente rōnis tāq̄ʒ ð ſbō. Hoc et̄ ꝯfirmatur p phm. iiij. methaphi. dicētē. ꝙ logicus ⁊ methaphiſic⁹ circa idē laborāt. ¶ Argr̄ q̄rto ſic. oīs ſcia acqrit̃ p argumētatione: g⁹ ſi de argumētatiōe eēt ſcia: illa acqreret̃ p argumētatione. ſed ſʒ ē impoīe igit̃. ꝙ ſit impoīe. pʒ. q2 vl' illa argumētatio eēt nota vel ignota. nō ignota: q2 tūc p ipſaʒ nō acqreret̃ ſcia nec nota: q2 vel ſʒ eēt p ſe vel p aliā: nō p ſe: vt notū ē: neqʒ p aliā: q: tūc eēt pceſſus in īfinitū. ¶ Argr̄ ſic qnto. illud ē ſbm ī aliq̄ ſcia: qð eſt pncipaliſſimū iter oīa ꝯſiderata ī tali ſcia: ⁊ de quo dmōſtrant̃ paſſiōes: ⁊ ad qð oīa alia reducūt̃. ſʒ ſillogiſm⁹ ē hmōi. g⁹ argumētatio nō erit ſbm.

Logica q̄ eſt ps phie an ſit de argumētatiōe ⁊c̄.

Tres ſt partes phie.

¶ In oppoſitū argr̄ p cōes expoſitores logice q tenēt logicā eē de argumētatiōe tanq̄ʒ ð ſubiecto. In hac queſtione erunt tres articuli ſicut in precedenti. Quantū ad primum.

¶ Sciēdū ē prio ꝙ p declaratiōe p

mi termi ponit̃ hec diſtinctio. Phia diuidit̃ in phiam generaliter captam: ⁊ ī philoſophiam ſpecialiter captaʒ. vnde phia generalr̄ capta eſt que docet cuiuſlibet admirabilis veritatē cognoſcere ſm modū nobis poſſibilē ſm quē poteſt a nobis apprehēdi. Unde admirabile eſt cuius cauſa eſt occulta inuētioqʒ rara. vt ſic poteſt diffiniri philoſophia generaliter capta eſt cuiuſcūqʒ entis: ſiue a nobis: ſiue a natura cauſati veritatis apprehenſio. Sed phia ſpecialiter capta ē veritatis cuiuſcūqʒ entis a natura cauſati apprehēſio. ⁊ iſta philoſophia ſpecialiter capta diuidit̃ ī methaphiſicā: phiſicā ⁊ mathematicā. phia aūt generalr̄ capta diuidit̃ ī phiam realē: moralē. ⁊ rationalē ſiue ſermocinalē. vnde phia realis ⁊ phia ſpecialr̄ capta idem ſunt. ideo ſicut phia ſpecialit̃ capta diuidit̃ in phiſicā: methaphiſicam: ⁊ mathematicā. ita phia realis. Sed phia moral' diuiditur in ethicam politicam: yconomicā: ⁊ monoſticam. ethica traditur ab ariſtotele ī decē libris ethicoꝝ: ⁊ conſiderat modum viuendi in cōi. hoc eſt ethica ē de his q̄ ſūt cōmunia ad oēm modū viuēdi: ſiue ſolitarie ſiue domeſtice: ſiue ciuiliter: ſiue politice. ¶ Politica vo ꝯſiderat de regimie ciuitatis ⁊ de mō viuēdi ciuiliter: ⁊ illa tradit̃ ab ariſtotele ī politicis. yconomica ē q̄ tractat de regimie dom⁹ vel familie: ⁊ ð mō viuēdi domeſtice. ⁊ tradit̃ ab ariſtotele ī yconomicis. Monoſtica vo ꝯſiderat de regimie vni⁹ hōis ſiue de mō viuēdi ſolitarie: ⁊ illa nō inuenit̃ tradita ab ariſtotele. Sed phia rōnalis ſiue ſermocinalis diuidit̃ in grāmaticā: logicā: ⁊ rhetoricam. Ex iſtis ſequit̃ ꝙ logica eſt pars philoſophie generaliter capte ⁊ non ſpecialiter capte.

Phie diuiſio

Phia gnalr̄ capta qd ſit.

quid ſit phia ſpecialr̄ capta.

Moral' phie diuiſio.

Ethica qd ſit.

Politica qd ſit

quid ſit yconomica.

Monoſtica qd ſit.

Phie rōnalis diuiſio

¶ Sciēdū ē ſcdo ꝙ argumentatio

capit̃ tripliciter. vno mō large p omni orōne formata ad modū ꝯſequētie ſiue ſit bona ſiue mala: ⁊ ſic diceremus ibi eē argumētationē petrus currit: ergo aſinus currit. Alio modo capit̃ ſtricte p oratiōe cōpoſita ex añte ⁊ ꝯñte in ꝯſequētia bona: ſiue añs ſit pbatiuū ꝯñtis ſiue nō. Alio mō capit̃ ſtrictiſſime p ol orōne compoſita ex añte ⁊ ꝯñte in bona conſequentia: cuius añs eſt pbatiuum ꝯñtis. ¶ Et circa hoc reſtat paruum dubium vtrū argumentatio ſit gen⁹ ad inductionē: ſillogiſmū: emptimema: ⁊ exemplū. Reſpondet̃ ꝙ argumentatio ſtrictiſſime capta q̄ eſt orō ꝯpoſita ex añte ⁊ ꝯſequente in bona conſequentia ⁊ pbatiua nō eſt genus ad illa quattuor: q2 rō eius non

Acceptiones argumētatiōis.

Argumētatō an ſit genus ad inductionē ⁊c̄.

cōuenit oī sillogismo: qꝛ multi sūt sillogismi q
nō sūt ꝓbatiui: quēadmodū ē sillus simplr̄ dī
ct°: ſʒ spēs argumētatiōis sic capte: sūt sillus
ꝓbatiuus: īductio ꝓbatiua: exēpluꝫ ꝓbatiuū: et
emptimema ꝓbatiuū: ſʒ argumentatio stricte
capta: vt ē oīo ꝯposita ex ꝯñte ꝛ añte ī bōa ꝯña
siue sit ꝓbatiua siue nō ē gen͛ ad illa q̄ttuoꝛ:
qꝛ sufficiēter diuidūt ipam argumētationē: si
cut spēs diuidūt gen°. ¶ Adhuc ē ꝑuū dubiū
vtrū sillus sophistic° peccās ī foꝛa ꝯtineat ali
quo mō sub argumētatiōe tāq̄ spēs. Rñdet
q̄ bñ pōt ꝯtineri sub argumētatiōe large ca
pta. s. p oī oīone fōiata ad modū ꝯñe. siue tal͛
ꝯña sit bōa siue nō. Et si qs dicat. argumēta
tio ē qd̄ ꝯplexū. g° nō vī hīe spēs sub se. Rñde
tur q̄ argumētatio accipiť dupl͛r. vno mō pri
me ītētiōalr̄ siue ꝑ denoīato: ꝛ sic nō ē nisi oīo
mētal͛: vocal͛: vl̄ scripta. ꝯposita ex añte ꝛ ꝯñte
vt petr° currit. g° hō currit. tal͛ oīo dī argumē
tio ꝑme ītētiōalr̄: ꝛ sic ē qd̄ ꝯplexū nō hñs sub
se spēs. neq̄ pōt ēē sbm alicui° scie. alio mō ca
piť scđe ītētiōaliter: ꝛ sic nō ē nisi vna scđa in
tentio attributa per intellectū q̄tū supple ad
denoīationē oīonī mentali: vocali vel scripte
cōposite ex añte ꝛ cōsequēte: ꝛ sic est respectus
simplex cōtinens sub se illas q̄ttuoꝛ species.

Argumētatō dupl͛r accipiť

¶ Sciēdū ē tr̄io q̄ subm̄ scie solet
sic diffiniri a Scoto, ē qđ p̄° virtualiť ꝯtiet
oēs vitates necīas illi° scie cui° ē sbm. In qua
diffōne pōit ꝑmo. q̄ idē ē q̄ adeq̄te. naʒ sbm̄ ī
rōne supple sibi cōtinet, virtualr̄ oēs veritates
necīas. i. oēs ꝓpōnes necīas illi° scie cuius est
sbm. ¶ Pro cui° declaractiōe ē aduertēdū q̄
multiplex ē ꝯtinētia: q̄dā est ēēntial͛: q̄ vnū cō
tinet aliud ī p° mō dicēdi ꝑ se quēadmōʒ infe
ri° cōtinet supi°. Alia ē cōtinētia vnitiua qua
vnū ꝯtinet aliđ sibi idē realr̄. distinctū tñ for
malr̄: ꝛ isto mō aīa dī ꝯtinere suas potētias ꝛ
ēē ēēntia diuia dī ꝯtinere sua attributa. s. bōi
tatē sapiētiā: ꝛ sic de alijs. Alia ē ꝯtinētia po
tētial͛ q̄ supi° ꝯtinet suū īferi°: vt aīal hoīeʒ bo
uē leonē ꝛ sic de alijs. Alia ē ꝯtinētia vtual͛.
vñ ꝯtinē aliud virtualr̄ nō ē aliud q̄ posse ꝓ
ducē aliud ī ēē reali vel ī ēē cognito. ¶ Ex q°
seq̄ť q̄ ꝯtinētia virtual͛ ē duplex. q̄dā ē ī ēē co
gnito: ꝛ alia ī ēē reali. Uñ ꝯtinere aliđ in ēē co
gnito: nō ē aliđ q̄ notitiā illius ꝓducere. ꝛ isto
mō ē itelligēdū q̄ sbʒ ꝯtinet suas passiōes vir
tualiť ī ēē cognito. Et ꝑ h° soluūť fere oīa ar
gumēta Gregorij de arimio: q̄ facit ꝯ Scotū.
Sʒ ꝯtinere aliđ ī ēē reali ē posse aliud vere ꝓ
ducē. quēadmōm de° ꝯtinet creaturas q̄s pt
ꝓducē: ꝛ isto mō sbm nō ꝯtinet suas passiōes
neq̄ capiť sic vtualr̄ ī diffōne sbi. sed p° mō. qꝛ
sbm nō dī p° vtualr̄ ꝯtinē vitates necīas. i. ꝓ
pōnes necīas ī ēē reali sed ī ēē cognito. Et q°
seq̄ť vnū: q̄ ista diffō nō dať de sbo scie rōnal͛

Subm scie qd sit.

Cōtinētie acce ptiōes.

Cōtinētie vtualis acce ptiōes.

cū sbm illi° nihil ꝯtinet vtualr̄: qꝛ tale est ens
rōnis seu scđa ītētio q̄ nihil vtualr̄ ꝯtinet ne
q̄ ī ēē reali neq̄ ī ēē cognito: neq̄ ꝑtialiť neq̄
totaliť: qꝛ ꝓducē ē act° entis real͛ q nō pōt cō
uenire alicui nisi illud existat: mō nulla scđa
ītētio existit: cū scđa intētio nō hēat veri° ēē q̄
illud cui attribuiť. s. suo fūdamēto qđ hēt tm̄
ēē cognitū. dať ergo ista diffinitio de sbo scie
realis: cuius subiectū est spēs specialissima.

¶ Sciēdū ē quarto q̄ vitates ne
cessarie q̄s sbm p° ꝯtinet vtualr̄ sūt ꝓpōnes cō
stitute ex ipso sbo ꝛ sua diffōne. ꝛ ꝓpōnes ꝯsti
tute ex diffōne ꝛ ꝓpa passiōe ꝛ postea ꝓpōnes
ꝯstitute ex sbo ꝛ ꝓpa passiōe. Et aduerte q̄ nō
solū sbm ꝯtiet vtualr̄ ꝑdicatū. s. suā diffōnē vt
gen° vel diuaʒ: ſʒ ēt ēēntialr̄. Aduerte ēt q̄ ꝓ
pō ꝯstituta ex sbo ꝛ ꝓpa passiōe cōtinet in ꝓ
missis ꝯstitutis ex sbo ꝛ diffōne. ꝛ ex diffōne et
ꝓpa passiōe, aliť tñ q̄ ī sbo: qꝛ sbm ꝯtinet talē
ꝯclōnē ꝑmo. i. adeq̄te ī rōe sbi: sed tales ꝑmis
se ꝯtinēt p°. i. imediati° ꝛ nō sicē sbm. ꝯtinet ēt
sbm ꝓpōnes ꝯstitutas ex sua ꝓpa passiōe ꝛ ex
aliquo suoꝝ īferioꝝ: vt hō ꝯtiet vtualr̄ istā pe
trus ē risibil͛. ſʒ potētialr̄ ꝯtinet ꝓpōnes ꝯstitu
tas ex suis diffōnib° ꝛ passiōib° ꝓprijs cap: vt
aīal potētialiť ꝯtinet istā: hō ē risibil͛: ꝛ aīal rō
nale ē risibile. Et si qs dicat. nōne sbm ꝯtinet
ēt ꝓpōes ꝯtīgētes q̄ tractať ī illa scia? Rñdet
q̄ nō: qꝛ vitas ꝓpōnis ꝯtingētis nō hī cōiť ni
si ex intuitiōe terioꝝ. lō tales vtualr̄ ñ ꝯtinēť
ī sbo: lʒ bñ reducāť ad sbʒ: vel ꝑ se vel ꝑ accñs.
Uñ ad h̄ q̄ aliq̄ vitas ꝑ se ꝑtineat ad aliquaʒ
sciam oʒ q̄ talis vitas sit de sbo ꝑmo: vel đ ei°
ꝑte subiectiā: vel de ꝑte itegrali vel ēēntiali.
vl̄ đ aliq° ēēntialr̄ attributo ad sbum illi° scie.
vñ ēēntial͛ attributio ñ ē nisi ad ēēntialr̄ pri°.
¶ Et si qs ꝯ istā arguat sbm nō ꝯtiet virtualiť
suā passionē. qꝛ si sic seq̄ret q̄ sbʒ ꝛ ꝓpa passio
distiguerēť realr̄: qꝛ sbm tūc caret suā passio
nē: cū talis ꝯtinētia sit cāl͛: ꝛ effectia. ¶ Scđo
sic. oīs notitia ꝯtinēs p°o vtualr̄ aliā: ꝯtiet ēt
oēm notitiā sine q̄ illa alia notitia nō pt hīi.
Sʒ notitia sbi adeq̄ti scie ñ sp ꝯtiet oīʒ noti
tiā: sine q̄ notitia passiōis ñ pōt hīi. g° ꝛc. mi
noꝛ pʒ. de illis passiōib° q̄ cognotāt res distin
ctas a sbis vt ē bñficabile respectu creature
itellectual͛: ꝛ iformabile respectu mãe. cogno
tat. n. ifoꝛabile formā: q̄ ē alia res a mā. igiť ñ
poterit ei° notitiā hīi sine notitia forme. ¶ 3°
sic. qcqđ ex se ꝛ fo͛alr̄ ꝯcit medio: vt distin
guiť a sbo nō ē rō fo͛alis sbi: ſʒ vtualis ꝯtinē
tia ꝯclōnis demōstrate ꝯcit medio vt distin
guiť a sbo: g° nō ꝯcit ipsi sbo. ¶ Ad primā dī
q̄ rō bene ꝓbat q̄ sbm non continet passionē
in esse reali q̄ etiam non vult dicere Scotus
sed nō ꝓbat quin non ꝯtineat in esse cognito.
¶ Ad secundam dī q̄ bene ꝓbat q̄ sbm non

Ueritates sbo necie ē sint.

ptinet passionē ſm cōem rōnē cōtinētie. ſʒ nō pbat q ſbm ñ ptineat i rōne ſbi vñ noticia paſſionis. vtualit ptinet in q̄tuor. pmo i itelłectu tanq̄ a cā ⁊ etiā a tmino ⁊ a ſbo ⁊ etiā a deo. q2 ab oib⁹ illis cauſat. ℭ Ad tertiā dr q virtualis ptinētia medij nō excedit virtualē ptinētiā ſbi. q2 mediū in demonſtratione potiſſima eſt diffinitio ſbi: ⁊ ideo eſt idē dicere q mediū cōtinet virtualit pmo ⁊ q ſbʒ ptineat virtualr.

Quidſit ſubm logice.

ℭ Quātū ad ſcōm articulū dubitatur

pmo qd ſit dicēdū de ſbo logice. Rñdetur pbabilit q mod⁹ ſciēdi ē ſbm toti⁹ logice. Et ñ mod⁹ ſciēdi ē i ō faciēs ďuenire ď noticia noti ad noticiā ignoti. Et tūc ſic pbat q mod⁹ ſciēdi pcipaliori mō ſſiderat in logica q̄ ſillus. q2 paſſio ſillogiſmi vł argumētatiōis q̄ eſt diſcernere verū a falſo nō pōt haberi neq3 cognoſci niſi p rōnē mōi ſciēdi q ē facere deuenire de noticia noti ad noticiā ignoti. null⁹. n. diſcerneret vex a falſo: niſi pri⁹ ſciret diſcernere notū ab ignoto qð fit p mōʒ ſciēdi adeq̄te: ⁊ nō per ſillogiſmū. ℭ Itē oīa alia q̄ tractant i logica: pfectiori⁹ mō ⁊ diori reducūt ad mōʒ ſciēdi q̄ ad ſillʒ: q2 iductio. emptimema. ⁊ exēplū. q̄ ēt p ſe ſſiderātͭ i logica ñ reducūt ad ſciaʒ ſilli cū nō ſint neq3 ptes ſbiue neq3 itegrales nʒ hēant attributionē eēntialē. q2 eēntialis attributio nō ē niſi ad eſſentialit pri⁹. mō ſillus nō ē eſſentialit pōr iductione. exēplo: ⁊ entimemate. ſʒ iſta oia reducūt ad mōʒ ſciēdi: ſicut ptes ſbiue q̄ ptinēt ſb argumētatōe q̄ ē ſpēs mōi ſciēdi. vñ

Mōi ſciēdi ſpecies.

ipſi⁹ mōi ſciēdi tres ſūt ſpēs. ſ. diffō: diuiſio: ⁊ argumētatio. ď qb⁹ oib⁹ determiat i logica. q2 dicit q logica docet diffinire. diuidē: ⁊ arguere: ⁊ verū a falſo diſcernere. ⁊ hoc nō ē niſi mediante modo ſciēdi ad quē iſta imediate reducuntur tanq̄ partes ſubiectiue. igit. Itē ſillogiſmus e ſt ſubiectū ſcie libri prioꝝ. g⁹ nō toti⁹ logices. Reſponderet aliquis q ſillogiſm⁹ ſimpliciter eſt ſubm ſcientie libri prioruʒ: ſed ſillogiſmus eſt ſubm toti⁹ logice. Cōtra. ſillogiſm⁹ ſimpliciter ⁊ ſillus conuertunt ad inuicē: q2 de quocunq3 pdicat vnū ⁊ reliquū. naʒ ſillus ſimpliciter pdicat de ſillo dyalectico demōſtratiuo ⁊ ſophiſtico. q2 de ipſis pdicat diffinitio ſillogiſmi ſimplr. q̄ dat in libro prioꝝ. igit ſi vnū eſt ſubiectū toti⁹ logice ⁊ reliquū. Diceʒ q ſillogiſmus ſimplr pōt capi duplr. vno mō vt idē ē q vniuerſalr puta q̄tuʒ ad oēs ptes eius tam itegrales q̄ ſubiectiuas ⁊ q̄tū ad oīa ſua pncipia: ⁊ ſic eſt ſubʒ toti⁹ logice. Alio mō capitur ſimplr vt idē eſt q incōtracte. i. nō determinatus ad aliquā materiā. ⁊ ſic eſt ſubm ſcie libri prioꝝ. Cōtra. ſillus incōtracte ſſideratꝰ. i. ſine determinatiōe cōuertit cū ſillo igit. Itē ſillus ſimpliciter. i. vniuerſalr: ⁊ ſillus ſimplr. i. incōtracte: habent eaſdē paſſiones: ⁊ eadē pncipia

Accepciones ſillogiſmi ſimplr.

q2 habent eandē diffinitionē. igit ď ipſis erit eadē ſciētia. ⁊ p ſñs ſi vnū ſit ſbm toti⁹ logice ⁊ reliquū. Et mirū ē quō illi q ponūt ſillus eē ſbm toti⁹ logice. ñ ponūt ipſā argumētationē. cū ad ipaʒ diori mō reducat iductio. emptimema: ⁊ exemplū. relinqt ergo q magis pbabilr mod⁹ ſciēdi dr eē ſbʒ toti⁹ logice q̄ ſillogiſm⁹.

Logica an ſit de ſcōis intentionibus.

ℭ Dubitat ſcōo vtrū logica ſit de ſecūdis intētionib⁹.

⁊ qd ſit ſcōa intētio: ⁊ qd pma. ℭ Pro cui⁹ ſolōne ē aduertēdū q de iſto dubio ſūt due opiniones famoſe. Prima ē opinio noīaliū dicētiū q ſcōa itētio ē tmin⁹ mētalis naturaliter ſignificans termios ea ratione qua ſunt ſignificatiui alioꝝ terminoꝝ: vt ſūt iſti teri mentales nomen vbū. ppoſitio: vle: pdicabile: gen⁹ ſpecies ⁊c. q naturalit ſignificāt alios termios: ſʒ pma itētio ē terius mētalis naturalr ſignificās rē ⁊ nō terim. vt iſte termi n⁹ mētalis hō lohānes lapis q naturalr ſignificāt rē ad extra ⁊ ñ terminos. ℭ Alia ē opinio ſcotiſantiū dicētiū ſcōas itentiōes nō eē termios mētales. ſʒ ſcōa itētio ē relatio ſeu reſpect⁹ rōis cauſat⁹ p actū ppatiuū noſtri itellect⁹ cōpantis vnū in ordie ad aliō. ℭ Pro cui⁹ declaratiōe ē aduertēdū q duplex ē act⁹ itellect⁹ ſ. ſimplex p quē aliqd ſimplr ⁊ abſolute cognoſcit ñ i ordie ad aliō. alius ē act⁹ ppatiu⁹ p quē cognoſcit aliqd i ordie ad aliō vt act⁹ itellect⁹ quo ego cognoſco hominē i ordie ad animal. vel ad aliqd aliud: ⁊ p talē actū cauſant ſcōe intētiones. ℭ Sʒ pma intētio ē obiectū cognitū vł cognoſcibile: nō cauſatū p actū ppatiuū itellect⁹ ſup qð nata ē fūdari ſcōa intētio vł cui nata ē attribui aliq̄ ſcōa intentio. ℭ Ex iſtis ſequūt aliq̄ ppōes. ℭ Pria. ſcōe intētiones nūq̄ fūdant. i. nunq̄ alicui attribuūt. niſi ſm eē cognitū illi⁹. ℭ Scōa ppoſitio. iſte ſcōe intētiones nūq̄ attribuunt alicui niſi rōe alicui⁹ ppetatis in illo repte. ℭ Ex quo ſeqt q itellect⁹ nō pōt attribuere petro quācūq3 ſcōaʒ intentionē. ſʒ ſolū illā q̄ pōt ſibi cōuenire rōne alicuius pprietatis. ℭ Tertia ppoſitio. ſecūde intentiones nō habēt eſſe. ideo iſta nō eſt cōcedenda. ſcōe intentiōes ſūt. pbatur. q2 nec veriori modo neq3 pfectiori habēt eē ſcōe intentiōes. q̄ illa quib⁹ attribuūt ſeu in qbus fundant. ſʒ illa qbus attribuunt ſub illa ratiōe q̄ ipſis attribuunt hñt eſſe tm̄ cognitū. de qb⁹ nō pōt verificari iſtud vbum eſt ſcōʒ adiacēs. iſta eni nō pcedit adā eſt: g⁹ etiā nō debet pcedi ď ſecūdis intētionib⁹ q̄ in ipſis fūdat. ℭ Ex iſtis ſeqūt aliq̄ correlaria. ℭ Primū. q ad hoc q de aliquo habeam⁹ ſciaʒ: nō requirit q illō habeat verū eē. ſʒ ſufficit q habeat eſſe cognitū nam de roſa nō exiſtēte poſſum⁹ habere veras ſcientiā. etiā de ſcōis intētiōibus q̄ nō exiſtūt. ℭ Seqit ſecūdo q ipſe ſcōe intentiones nō i

Scōa itētio qd ſit ſʒ noīales.

Pria itētio ſʒ noīales.

Qd ſit ſcōa itētio ſʒ reales.

Act⁹ itellect⁹ acceptiones.

Pria itētio qd ſit ſʒ reales.

ppoſitiōes ď eiſdē.

Correlaria ď ſcōis itētiōib⁹.

herent alicui: capiendo inherere ꝓprie. ſʒ tantū di minute τ ſbiue. diminute nec ſūt in aliquo ſbiue proprie. qꝛ ad hoc ꝙ aliquid ſit i aliquo ſbiue ꝓprie: oportʒ ꝙ ſit. τ illud cui inheret etiā ſit.

Auicē- ne opi- nio de ſcdis i- tētiōib' exponit

℄ Et ſi qs dicat. qd dicet ad auicēnā q dicit ꝙ logica ē de ſcdis itētionib' adiunctis pmis. ℄ Rūdet ꝙ ſcde itētiōes ñ adiūgunt pmis ſʒ īherētiā. ſʒ ſolū ſm denoīatione vel qſi ſbiue τ ſʒ qd. ſic videlʒ ꝙ ſcde intētiōes ſeu termi ſcdaꝝ intētionū denomiatione extriſeca ꝑdicant d pmis.

Repro- bato di cētiū ſe cūdas i- tētiōes mouere itellec- tum.

℄ Seqt ſcdo ꝙ illi q dicūt ꝙ ſcde itētiones mouēt intellectū ꝑtialiter. i. cauſant ſuas itellectiōes ſeu noticias ꝑtialit ñ bñ dicūt. ſʒ dāt nob modū ſuſtinēdi ꝙ ātixꝑs τ ēt chimera aliqd cauſant. qꝛ ſcde itētiones nō hñt diori mō eē ꝙ antixꝑs vel roſa q nō exiſtit. Itē cauſare ē ver' act' entis realis vt viſū ē. igit nō pōt ꝯuenire niſi enti reali.

Scde i- tētiōes an ſit ꝑ ſe itelli gibiles.

℄ Sʒ reſtat ꝑua diffi- cultas. naʒ qrēt aliqs vtrū ſcde itētiones ſint ꝑ ſe itelligibiles. Rūdet ꝙ ſic. Et ſi qs dicat ñ cadūt ſub obo nr̄i itellect' qd ē ens reale creatū limitatū. Rūdet ꝙ ſcde itētiones ꝑ ſe vtu- alr ꝯtinent ſub obo adeqto nr̄i intellect'. ſ. in pmis itētionib' vtute qrū intelliguntur. aliqd tñ

Aliqd in alio vtualit cōtineri dupl̄r i telligit.

di ꝯtineri vtualr in alio τ i eē cognito dupl̄r. vno mō imediate. vt paſſio imediate ꝯtinetur vtualr ſʒ eē cognitū ſbo. alio mō a poſteriori ſeu ex ꝯñti. τ ſic dico ꝙ ſcde intētiones ꝯtinēt vtualr in pmis. ita ꝙ cognoſcunt in pmis intē- tionib': ita ꝙ pme intētiōes rōne aliquarum ꝓprietatū in ipis repertaꝝ cauſant cognitiōes illaꝝ ſcdaꝝ itētionū. iō ꝯtinēt i pmis vtualit.

Logica an ſit v tiliſhōe ſta τc.

℄ Dubitat tertio vtrū logica ſit vtil' honeſta τ neceſſaria ad acqſitionē aliaꝝ ſciaꝝ. Pro dubio ponūt qdā diſtinctiōes τ aliqua dicta.

Bonuʒ diuidit.

℄ Pria diſtictio. bonoꝝ aliō honeſtū: aliō vti- le: τ aliō delectabile.

Boni v tilis ac- ceptiōes

℄ Scda diſtictio. bonū vtile di qdrupl̄r. pmo di bonū vtile qd ñ ē ap- petibile ꝓpter ſe: ſʒ ſolū ꝓpter aliō: ſine quo tñ illud aliud pōt acqri. vt ambulatio poſt cenā di vtilis iſto mō. qꝛ ꝓpter ſe nō appetit ſʒ ꝓpt ſanitatē ſine qua tñ tal ſanitas pōt acqri. ſcdo mō di bonū vtile qd nō ē appetibile ꝓpt ſe: ſʒ ſolū ꝓpter aliō ſiñ quo tñ illō aliō ñ pōt bñ ac qri. τ iſto mō cōmeſtio di bonū vtile. qꝛ ꝓpt ſe nō ē appetibil' ſʒ ꝓpter aliō. ſ. ad extiguēdū fa- mē ſine q talis extictio famis nō pōt bñ hri. τ iſtis duob' mōis logica nō di vtilis. tertio mō di bonū vtile qd eſt appetibile ꝓpter ſe: τ etiā ꝓpter aliud: ſine quo tñ illō aliō pōt acqri vt potio dulcis di iſto mō vtilis: qꝛ ꝓpter ſe ē ap- petibilis τ etiā ꝓpter aliud. ſ. ꝓpter ſanitatē: ſi- ne q tñ ſanitas pōt acqri. quarto mō di bonū vtile qd ꝓpter ſe ē appetibile: τ etiā ꝓpter aliō ſine quo illud aliō nō pōt acquiri facilit: τ iſto mō bonū vtile coicidit cū bono dlectabili ho neſto τ neceſſario. τ iſto mō logica di eē vtilis quia ꝓpter ſe ē appetibilis. τ etiā ꝓpter aliō. ſ. ad ſcientias acquirēdas: ſine qua alie ſcie nō poſſunt bñ acqri.

Bo- neſti ac- ceptiōe

℄ Tertia diſtictio. bonū ho- neſtū di dupl̄r. vno mō ꝙ ſolū ē appetibile ꝓ- pter ſe τ nullo mō ꝑꝑ aliud. magis ſupple ap petēdū vt de'. τ tale nūq̄ coicidit cū bono vti li. τ iſto mō logica nō ē honeſta: ſeu bonū ho- neſtū. alio mō di bonū honeſtū qd ē appetibi le ꝑꝑ ſe. ſiue ſit appetibile ꝓpt aliō ſiue nō. τ ſʒ mō coincidit cū bono vtili. tertio τ qrto mō di ctis. τ iſto mō logica bñ di honeſta.

Neceſ- riū ac- ceptiōe.

℄ Quarta diſtinctio. neceſſariū capit dupl̄r. vno mō ſim- pl̄r τ abſolute. τ ſʒ mō illud di neceſſariū qd ſic ē ꝙ nō pōt nō eē τ ſic ſol' de' di neceſſari': τ ſic logica nō ē neceſſaria. alio mō di neceſſa- riuʒ ex ſuppoſitione finis ſeu neceſſitate ꝯdito nata: τ iſto mō logica di neceſſaria. naʒ ſi vell' m' hre alias ſciētias: neceſſario reqrit logica. nāꝑ ipſam logicā acqrunt alie ſcientie.

Logi- qttuo: vtilita- tes.

Et eſt aduertēdū ꝙ ipi' logice qttuor ſūt vtilitates. pma ē facilitas diffinīēdi diuidēdi. τ arguēdi. ſcda eſt facilitas diſcernēdi verū a falſo. tertia eſt facilitas arguēdi τ reſpōdēdi in omni ma- teria. quarta ē facilitas ſoluēdi paralogiſmos peccantes in forā. Et hec de ſecūdo articulo.

℄ Quātū ad tertiū articulū eſt ꝯclu ſio reſponſalis. logica eſt ps philoſophie ge- neralit dicte de mō ſciendi tanq̄ d ſbo attri- butionis pmo τ addeqte. τ hec ꝯcluſio reliqt ꝓbata in pmo τ ſcdo articulis. ℄ Ad rōes añ oppoſitū. Ad pmā pʒ ſolutio. nā logica eſt ps phie generaliter dicte. ſʒ non ſpāliter dicte. ℄ Ad ſcdaʒ di ꝙ logica eſt de ſcdis itētiōib' nō tanq̄ de pmo obo. ſed tanq̄ de his q cōit tractāt i ea. ℄ Ad tertiā di ꝙ ens rōnis in cō muni nō eſt ſbʒ logice. qꝛ tale excedit methaſ illius ſcientie. iō nō eſt ſimile de ente reali re ſpectu methaphiſice. τ de ente rōis reſpectu logice. Et ad ꝯfirmationē di ꝙ nō oē illud ē ſbm i logica circa qd cōiter laborat. nā circa multa laborat in ſciētia quoꝝ nullū ē ſbʒ. Et ad auctātē di ꝙ methaphiſic' τ logic' ꝯſide- rant idē nō tñ eodē mō. nā illa q ꝑ ſe metha- phiſic' cōſiderat: logic' ꝑ accñs cōſiderat: pro qnto eis attribuūt ſcde intētiones logicales. ℄ Ad qrtā di ꝙ bñ ꝓbat ꝑ nobis ꝙ argumēta tio neq̄ ſillogiſm' eſt ſbʒ in logica: ſed modus ſciēdi. ℄ Ad qntā patet ſolutio i pmo dubio vbi oſtenſuʒ eſt ꝙ modus ſciēdi veriori modo debʒ conſiderari in logica q ſillogiſmus. qꝛ non poſſumus diſcernere verū a falſo: niſi ꝑus diceremus notū ab ignoto. ℄ Seqt ter.

Cum ſit neceſſariū griſafori τ ad eā q ē apud ariſtotelis ꝑdicamētoꝝ doctrinā noſſe

qd gen' sit. qd dña. qd spēs. qd ppūi qd accñs. z ad diffinitionū assignationē: z oīno ad ea que in diuisione vel demonstratione sunt vtilia rc.

Diuid ysagoge.

INcipiūt ysagoge porphirij i cathegorias aristotelis. In q' titulo di pmo ysagoge qd ē dictio greca ɔposita ex duab' dictiōib' grecis. s. ab ysos qd ē itro: z gogos qd ē ductio. Ide ysagoge. i. itroductiōes porphirij in cathegoricas aristotel. i. i pdicamēta aristotelis. Et diuidit

Diuisio libri.

iste liber i pemiū z tractatū. tractat' aūt icipit ibi. Uidet aūt neq3 gen' neq3 spēs rc. ß pemium diuidit i tres ptes. In pma ōndit vtilitatē scie. In scda pōit modū pcedēdi: z mouet

Diuisio pemij

qsdā qōnes difficiles a ɔsideratiōe hui' scie. In tria ōndit quos phos vult imitari in traditiōe hui' scie. ¶ In pma g' pte alloqns suū discipulū grisaoriū, ad quē h op' dirigebat: sic aiebat. O grisaori cū sit necessariū nosse qd sit gen': qd spēs: qd dña: qd ppriū: qd accñs: ad cā doctrinā pdicamētoꝝ q ē apd aristotelē hñdā. Et cū sit necessariū nosse qd gen' qd spēs rc. Ad diffōnū assignationē. i. ad ɔponēdū diffōnes. Et cū ēt sit necessarium nosse qd sit gen': qd spēs rc. Ad diuisionū assignationē. i. ad ɔponēdū diuisiōes. Et ēt est necīum nosse qd gen': qd spēs ad demrationū assignationē. i. ad ɔponēdū demrōes. Jō ego porphiri' volo tibi traditionē ɔpēdiosā. i. librum breuē z vtilē facere de speculatiōe reꝝ. i. istorū qnq3 pdicabiliū q dicta sūt ab antiqs: ß nō

Textus explanatio.

itroductorie. i. mō puerili: sed mō nimis subtili. ¶ Et istis sequunt qttuor vtilitates h' scie. ¶ Pria est ad doctrinā pdicamētoꝝ aristotel' hñdā: qz qcūq3 sūt in pdicamēto: sūt gña: spēs dñe: z indiuidua. ¶ Scda vtilitas est ad ɔponēdas diffōnes: qz diffōnes supple qditatiue dant p gña z dñas z in talib' sola spēs diffinitur. Sed diffōnes descriptiue dant p gen' et ppriū vel p multa accñtia. ¶ Tertia vtilitas est ad ɔponēdas diuisiōes: qz aliq est diuisio gñis in spēs p pprias dñas. ¶ Quarta vtilitas est ad ɔponēdas demrōes nā in demōstratiōe cōcludit passio de sbo z mediū est diffinitio q ɔstat ex gñe z dña. sed oīa ista nō possunt sciri nisi cognoscendo qd sit gen' qd spēs dña: ppriū z qd accidens. ¶ In scda pte q incipit ibi mox de generib' z remouet qsdā qōnes a pñti negocio. z pmittit se abstinere ab eaꝝ solutiōe dicens. Ego porphiri' recusabo in pñti tractatu dicere vtrū ipsa gña z species subsistāt. i. habeant esse reale extra intellectū siue solū habeāt esse in solis nudis purisq3 intellectib' hoc est vtrū solū habeant esse sub intellectu. Et recusabo dicere vtrū sint corporea vel incorporea. Et recusabo dicere hāc tertiam qōnem vtrum sint sepata a suis singularibus sicut dicit plato: vel vtrū sint posita in singularib'. Et etiā recusabo dicere constantias. id ē difficultates circa ea vel rōes ad vtrāq3 partem incidētes circa istas qstiōes. Et ratio hui' ē: qz hoc negotiū ē maxime altissimū z egens maioris inqsitiōis. ¶ In tria parte q icipit ibi illud vero rc. ostēdit quos philosophos imitatur' ē dicēs. Ego porphiri' tētabo tibi hoc negociū pbabiliter tractare sicut antiq tractauerūt. z maxime paripatetici quoꝝ pnceps fuit aristoteles. z dicit hoc ad dñaz stoicoꝝ quoꝝ pnceps fuit plato z etiā epicurioꝝ quoꝝ pnceps fuit epicur': quib' sectis vigebat antiquit' vniuersitas atheniensis. Unī epicuri dicūt ab epi qd est supra z cutis: quasi supra cutē. id est supficialiter philosophabant. ß stoici dicti sunt a stoya. i. a tali porta iuxta quā studebāt.

Porphirij excusatio.

¶ Querit vtꝝ sciētie libri pdicabiliū vniuersale sit sbm attributionis qd ē gen' ad quinq3 pdicabilia.

Utrū vniuersale sit sbm hui' scie.

¶ Arguit p' q nō. omnis scientia est vniuersaliū. qz singulariū nō ē scia ergo vniuersale nō est sbm attributionis hui' scie. cū excedat methas talis scie. ¶ Secūdo sic. sbm cuiuslibet scie debet habere aliquas passiones. sed vniuersale nullas hz passiones. igit rc. maior ē philosophi in pmo posterioꝝ. minor pbat. qz si haberet aliqs passiōes vl ille eēnt singulares vl vniuersales. nō singulares. qz tunc nō eēnt ɔuertibiles cū vniuersali. nec vles: qz vel eēnt gña: species dñe: accidentia: vel ppria. nō quattuor pma: vt notū ē. nā passio ppria nō est gen' neq3 species nec dña nec accidēs. nec possūt eē ppria: qz si essent ppria (cū ppriū sit vniuersale) sequeretur q species esset ppa passio gñis: qd est falsū. ¶ Tertio sic. nulliū vniuersale ē sbz hui' scientie: qz vel eēt gen': species: dña: ppriū vel accidens: qd est falsū: ergo vniuersale nō est sbm hui' scientie. ɔsequentia patet per locuz a toto in qntitate. Item qcquid attribuit superiori attribuit inferiori: ergo si vniuersale sit sbm oportet aliqd vniuersale esse subiectum. ¶ Quarto sic. vniuersale non est vniuocum ad quinque vniuersalia. ergo non est genus respectu illorum. antecedens probatur. quia omne vniuocum ad aliqua: se habet ad illa vt genus: vel species: vel differentia: vel proprium: vel accidens. sed vle nō ē hmōi. qz tunc spēs vl ?eri' vniuersale denominatiue pdicaret de superiori: quod videt falsū. ¶ Quinto sic. ens est vniuersale. cū de pluribus predicetur vniuoce z non est genus: vt patet tertio methaphisice neque species: quia non habet genus supra se. nec aliquod alioꝝ triū: ergo sunt plura q quinque vniuersalia.

¶ In oppositum est cõmunis sententia oīum logicorum famosorum. In questione erunt tres articuli sicut in ceteris. quãtũ ad primũ.

¶ Sciẽdũ ẽ p̄mo q̃ p̄ declaratione p̄mi termi q̃õnis supponit p̄mo q̃ vle est multiplex. qđdã est vle ĩ cãdo: qđ põt eẽ cã pluriũ effectuũ: cuiusmõi ẽ deus. aliud ẽ vle in distribuẽdo cuiusmõi sũt signa vlia. ⁊ de istis duobus nõ ẽ h̃ ad p̄positũ. aliud ẽ vle ĩ p̄dicãdo. ⁊ de isto est h̃ s̃mo.

Vlis ac ceptões

¶ Pro cuius declaratõe supponit scđo q̃ vle in p̄dicãdo põt capi dupl̃r. vno mõ p̄ p̄ se significato seu scđe intẽtiõalr. ⁊ h̃ dupl̃r. vno mõ gñalr vt ẽ vna scđa intẽtio fũdata in aliq̃ seu attributa alicui qđ natũ ẽ eẽ in plu-ribus. seu cui q̃tũ ẽ de se nõ repugñt eẽ in plibus siue illud sit limitatũ siue nõ. ⁊ isto mõ ens dr vle: sȝ sic vle nõ ẽ gen' ad qnqȝ vlia: neqȝ ẽ sub attributiõis hui' sp̃ie. alio' capit p̄p̄e vt ẽ vna scđa intẽtio attributa alicui limitato. cui q̃n-tũ ẽ de se ñ repugñt eẽ in plibus: ⁊ sic ẽ gen' ad qnqȝ vlia: ⁊ ẽ subm attributiõis h' sp̃ie. Alio' capit p̄ denolato siue p̄me intẽtionalr: ⁊ h̃ du-pl̃r. vno mõ large: ⁊ sic capit p̄ oĩ illo de q' vle denolatiue p̄dicat: cui' significato fotali ñ re-pugñt eẽ in plib': ⁊ sic ens p̄t dici vle p̄ denola-to. alio mõ accipit p̄p̄e p̄ illo de q' vle denola-tiue p̄dicat. cui' significato fotali ñ repugñt eẽ in plib': ⁊ dũmõ sit limitatũ.

Vle ĩ p̄dicãdo dupliciter capi-tur.

¶ Suppõit 3' q̃ p̄dicabile dupl̃r capit. vno mõ p̄ p̄ se significa-to seu scđe intẽtiõalr. ⁊ hoc dupl̃r. vno mõ lar-ge: vt ẽ vna scđa itẽtio attributa alicui qđ na-tũ ẽ p̄dicari de plib' siue sit limitatũ siue nõ: si-ue vniuoce siue equiuoce p̄dicet: ⁊ sic ɔuertit cũ vli p'mõ dicto. alio' accipit p̄p̄e vt ẽ scđa intẽ-tio attributa alicui limitato qđ natũ ẽ p̄dica-ri de plib' vniuoce. ⁊ sic ɔuertit cũ vli scđo mõ dcõ capto p̄ p̄ se significato: ⁊ p̄portiõabilr p̄t capi p̄dicabile p̄ denominato. s. large ⁊ p̄p̄e.

Predi-cabile diuidit

¶ Sciẽdũ ẽ scđo q̃ ista p̄põ tãtuȝ sũt qnqȝ vlia põt exponi gr̃a alietatis ⁊ gr̃a plu-ralitatis vt visũ ẽ ĩ sũmulis: vñ si exp̄õat gr̃a alie-tatis ẽ falsa: ⁊ gr̃a pl̃alitatis ẽ vera: dũmõ ca-piat vle p̄ p̄ se significato ⁊ ñ p̄ d̃nolato: q̃ tũc plã sũt q̃ qnqȝ p̄p̄icabilia. nã decẽ sũt p̄dica-mẽta quoȝ q̃õȝ ẽ vle. Et aduerte q̃ dȝ sic ex-poni. tãtũ sũt qnqȝ itẽtiões vlium sp̃e distĩcte sub qb' oẽs intẽtiões vliuȝ ɔtinẽt. ⁊ nõ sũt plẽs q̃ qnqȝ. Et siqs dicat ista ẽ vera tñ sunt duo vlia. g' ista ẽ falsa: sũt qnqȝ vlia. ⁊ vltra ista est falsa qnqȝ sũt vlia. ergo ista erit falsa tñ qnqȝ sũt vlia: q̃ si vna exponentiũ sit falsa. exposita erit falsa: saltẽ si exp̄õat copulatiue: ⁊ q̃ ista sit vera tñ sũt duo vlia. p̄ȝ. q̃ ei' total' expones est vera. sic. n. expõit. aliq̃ q̃ sũt duo. ⁊ nõ sũt non duo. sũt vlia. Itẽ ista ẽ falsa oĩa vlia sũt qnqȝ cũ ei' descẽdẽtes sint false. ergo ista ẽ falsa. tñ sũt qnqȝ vlia. p̄ȝ ɔña. q̃ si exclusiua ẽ vera: vlis

Quinqȝ dr vlia p̄õ in-telligit.

de terīs trãspositis ẽ va ⁊ si falsa: falsa. ɔ̃ie ter-mini istaȝ duaȝ p̄põnũ tñ qnqȝ sũt vlia ⁊ oĩa vlia sũt qnqȝ eodẽ mõ supponũt. g' si vna ẽ va reliq̃ erit vera. ¶ Ad p̄mã rõnẽ dr q̃ si ista p̄-põ tñ sũt duo vlia: sic de scđo exclusio ẽ vera. h̃ si sit exclusiua. ipsa est fl̃a. ¶ Ad scđam dr q̃ p̄-põ exclusiua exposita gr̃a pl̃alitatis: nõ infert vlem de terīs trãspositis: ideo non seq̃t: tñ qnqȝ sũt vlia. g' oĩa vlia sunt qnqȝ: nisi capet ly oĩa collectiue. ¶ Ad aliã dr q̃ termi istaȝ p̄põnũ ñ supponũt eodẽ mõ: nisi ly oĩs capiat collecti-ue. nã s̃m p̄põnis exclusiue exposite gr̃a pl̃ali-tatis suppõit determiate. ⁊ p̄dicatũ ɔfuse tñ: vt visũ est ĩ sũmulis. Aduerte ẽt q̃ de nũero vliũ q̃dã p̄dicant in q̃d ⁊ q̃dã ĩ q̃le. in q̃d sũt duo. s. gen' qđ p̄dicat d̃ plib' differẽtib' sp̃e. ⁊ sp̃es qđ p̄dicat de plib' differẽtib' nũero. sⁱ in q̃le h̃ est dupl̃r: vel in q̃le ẽẽtiale: ⁊ sic ẽ dr̃ia. vel acci-dẽtale: ⁊ hoc dupl̃r vel ɔuertibiliter: ⁊ sic est p̄-priũ: vel nõ conuertibiliter: ⁊ sic est accidens.

Uniuersalia mul-tipl̃r p̄-dicant.

¶ Sciẽdũ ẽ tertio q̃ p̄ declaratiõe scđe p̄tis q̃õnis mouet talis difficultas: Utrȝ vle sit gen' ad qnqȝ vlia. s. ad gen': sp̃ẽȝ: dr̃aȝ: p̄priũ ⁊ accñs. ¶ Et arguit q̃ nõ. vle nõ ẽ vni-uocũ ad illa qnqȝ: g' nõ ẽ gen' ad illa. p̄ȝ. q̃ ni-hil ẽ gen' ad aliq̃: nisi sit vniuocũ ad illa. ⁊ añs p̄bat. q̃ nihil ẽ vniuocũ ad s̃baȝ: ⁊ ad accñs. sed sic ẽ q̃ aliqđ vle est s̃ba. vt hõ. aliqđ accñs vt color. igit ⁊c. ¶ Secũdo sic. nullũ vle ẽ ge-nus ad ista qnqȝ. g' vle nõ ẽ gen' ad qnqȝ vlia. añs p̄ȝ inductiue. q̃ nec genus est gen' ad qnqȝ vlia: nec sp̃es nec dr̃ia: ⁊ sic de alijs. ¶ Tertio sic. si vle esset genus ad qnqȝ vlia sequeret q̃ esset genus ad seipsum. ɔ̃ns ẽ fl̃m: ⁊ impossibile. ɔña p̄ȝ. q̃ esset gen' ad oĩa vlia: ⁊ ipsũmet est vniuersale. igit ⁊c. ¶ Quarto sic si vle esset gen' ad qnqȝ vlia: vel esset genus gñalissimũ vl' gen' subalternũ. nõ gñalissimũ q̃ tũ eẽnt plura gñalissima q̃ decẽ: nec subal-ternũ: q̃ genus subalternũ dȝ ɔtineri sub ali-quo genere gñalissimo. sed nõ est aliqđ gñalis-simũ sub quo ɔtineat vle. igit. ¶ Quinto sic. si vle eẽt gen' ad qnqȝ vlia sequeret q̃ gen' ⁊ dr̃ia essent sp̃es vlis: ⁊ sic sp̃es p̄dicaret de gñe ⁊ de dr̃ia qđ est falsũ. q̃ membra bone diuisio-nis nõ possũt de se inuicẽ predicari: neqȝ vna species videt p̄dicari de alia.

Vle an sit gen' ad qnqȝ vlia.

¶ In oppositũ arguit. q̃ illud est genus qđ vniuoce ⁊ in q̃d p̄dicat de pluribus differentib' specie: sed vle respectu qnqȝ predicabiliũ est huiusmodi. igit. q̃ p̄dicet vniuoce. p̄ȝ. q̃ p̄dicat vno noĩe ⁊ vna rõne de ipsis: q̃ p̄dicet in quid. p̄ȝ. q̃ ad interrogationẽ factã p̄ quid de gñe ⁊ sp̃e cõue-nient r̃ndet vle. igitur. Et q̃ illa qnqȝ diffe-rant sp̃e. p̄ȝ. q̃ notũ est q̃ plus differũt gen' et sp̃es q̃ gen' ⁊ genus: scđ gen' ⁊ gen' differunt numero. ergo genus ⁊ sp̃es differũt plusq̃ nu-

Quid ẽ genus.

ni uer lis ac ptio s.

mero & nõ nisi spẽ igitur &c. ❡Sed p maiori declaratõe supponit q vle potest capi dupl'r. Uno mõ pmc intentionalr seu pro denoiato & sic nõ ẽ genus ad illas gnqz intẽtões. Alio mõ capitur p p se significato: seu scdc intẽtio naliter: & sic est bene genus ad illas gnqz intẽtiones. ❡Et siqs dicat vle p p se significato est vna scda intẽtio. sed qlibet scda intẽtio est vna numero igit non erit genus. ❡Rñdet q lz qlibet scda intentio p se vel p accñs sit vna nũero. tñ a multis seu ab aliqbus pt abstrahi ꝯceptus q erit genus vel spẽs sicut in primis intẽtiõibus. iõ restat soluẽ rõnes. ❡Ad pmã dĩ q nullũ vle captũ p p se significato ẽ subã vel accidẽs: sz ẽ ens rõnis: iõ psupponit vnũ falsum. presupponit etiã q vle sit gen' ad vlia capta pro denoiato quod est falsum. ❡Ad secundã dĩ q ibi est fallacia figure dictiõis arguẽdo a suppõne psonali ad simplicẽ nec ibi arguit ab vli ad indefinitã qz vlis & sua indefinita debẽt semp habet subiecta in codẽ genere suppõnis mõ qñ dĩ vle est genus ly vle supponit simpl'r sicut in ista animal est genus. ❡Ad tertiã dĩ negãdo ꝯñam & ad pbationẽ dicit q vle est bene vle sed nõ ꝯtentũ sub ipo vli. ❡Dicit vlterius q genus qd ẽ spẽs ad vle põt bene denoiatiue predicari de ipso vli qd est eius superius nec hoc est incõueniens in istis secũdis intẽtõib'. ❡Ad qrtam dĩ q est genus subalternũ & ad improbationẽ df q cõtinet sub genere generalissimo quod ẽ secunda intentio seu ens rationis quod est vnũ generalissimũ intẽtiõale: iõ põt poni ordinatio in istis secũdis intẽtionib' suo mõ sic in intẽtionibus pmis nec hoc videt esse incõueniẽs. ❡Ad quitã df q oẽs iste cõcedunt: genus ẽ spẽs: spẽs est spẽs: dfia est spẽs: & sic de aliis nec est incõueniẽs vnã spẽz denominatiue pdicari de alia. vnde qñ df genus ẽ spẽs. spẽs ibi denoiatiue pdicat de genere sicut in ista homo ẽ spẽs. & si quis dicat. ergo idẽ denoiatiue pdicabit de seipo. nã sicut ista ẽ denoiatiua: genus ẽ spẽs: ita ista spẽs est spẽs cũ species sit spẽs vlis sicut gen'. Rñdet q iste intẽtiões pñt capi dupl'r. vno mõ vt qd qñ ipis alij qd attribuit. alio mõ vt modus qñ attribuẽt aliis. vñ qñ df genus est spẽs: genus accipit vt qd qz est illud cui attribuit spẽs. & spẽs accipit vt modus qz attribuitur alteri: & tunc dico q nõ est incõueniẽs in istis intẽtiõib' idẽ pdicari de seipso denoiatiue dũmõ in subiecto accipiat: vt qd & in pdicato: vt mod' vel ecõtra.

❡Sciendum est quarto q circa textum incidit talis difficultas. vtrũ vniuersale de quo loqtur porphirius: sit sba vel accidens. Pro cuius declaratõe supponit q porphirius pncipalr intẽdit loq de vli pro per se significato quod non est nisi vna secũda intẽtio & ens rõnis. & de tali ponũtur aliqne propõnes. pzia vle p p se significato de quo itẽdit porphiri' nõ ẽ sba nec accñs: neqz creatum: neqz icreatũ. nã oia ista ꝯtinent sub ente reali & diuidũt ipm ens reale. & nõ ens i oi sua cõitate. sed vle p p se significato: seu scdc intẽtionalĩt captũ nõ continent sub ente reali. neqz iste scdc itentiões diuidũt ens reale. sed cõtinentur sub ente rõnis quod nõ ẽ creatũ neqz increatũ. nõ. n. ẽ increatũ: qz solus ds ẽ icreatus: neqz creatũ: qz qd est creatũ hz vex ẽẽ qz creari est de nihilo in effectu pduci. i. in vex ẽẽ pduci. mõ iste scdc intentões nõ hñt aliqd vex ẽẽ: sed solũ hñt esse obiectiue in itellectu qz scdc intẽtões nõ attribuũtur nisi rebus cognitis: vt cognite sunt. mõ res cognite vt cognite sũt nõ hñt vex ẽẽ. ergo secũde intẽtiões nõ pñt hre vex ẽẽ. iõ seqtur q sicut res q pducũtur in ẽẽ cognito. nõ pducũtur pductione reali. sic ẽt iste secũde itentões q nõ sũt nisi respectus rõnis nõ pducunt pductõe reali. sed solũ pductõe rõnis seu sm qd: qz oz illud qd pducit pductõe reali ẽẽ vex ens reale. cũ sit termin' pductõis realis. iõ qñ inuitur q iste secũde itẽtões causant. dz itelligi capiẽdo cãri large vt se extendit ad pduci sm qd. ❡Ex isto seqtur sicut dictũ ẽ pus q iste secũde intẽtiões nõ sũt ppe i aliquo subiectiue neqz iheriue nisi forte sm qd & improprie: neqz hñt esse pprie in pmis nisi denoiatiue. i. denoiant ipsas primas intẽtiones. Et qñ dicit omne ens vel est de' vel creatura: sed iste secũde itẽtões non sunt deus. ergo sunt creatura: & per ꝯñs substãtia vel accidẽs. Rñdeo ad maiorẽ quãdo dĩ omne ens vel est deus vel creatura. ibi accipit ente p ens reali. & non vt est cõe enti reali & ente rationis. qz tũc esset fallacia equocationis cũ ens dicat equoce de ente reali & de ente rõnis. ❡Et si qs dicat iste secũde intentiones sunt respectus rõnis. ergo erunt accñs negat ꝯña: qz nõ oz tale ens rõnis esse substantiã vel accñs. Et si iterz dicat inter ꝯdictoria nõ est dare mediũ: sed ens & nõ ens contradicũt. ergo vle p per se significato erit ens vel nõ ens. sed nõ ẽ ens. ergo erit nõ ens. & vltra erit nõ ens. ergo erit nihil: & per consequens scia de vli erit de nihilo. Rñdetur q ens & nõ ens ꝯdicũt capiẽdo ens pro ente reali vt cõit accipit: qz si capet p ente quod diuiditur in ens reale: & in ens rõnis nõ esset ꝯdictio. cũ i equocis nõ sit ꝯdictio: & tũc ꝯceditur q est nõ ens: & ẽt q est nihil. vt ly nihil cõuertitur cũ non ente quod est ꝯdictoriũ de ente reali. & ista non hẽo p incõueniẽti. Imo in bona logica oportet ista ꝯcedere. nõ est mirum nam multi cõcedũt q rosa nõ existens nõ est sba neqz accidens: & q non est ens. Et tamen multi ꝯcedũt q de ipsa rosa existente sit scia,

niuer- sale de quo por phirius gtur. sit sb antia acci ns.

Ens & nõ ens quomodo contradicunt.

¶ Quantū ad secundū articulū3 q̄ritur vtrū tres q̄ones ā quaꝝ terminatōe voluit se abstinē porphiri⁹ sint terminabiles p habitum logices. Pro cuius solutione supponit̄ pmo q̄ predicte q̄ones differūt iter se. Nā prima q̄o q̄rit vtrū vlia sint in intellectu .i. q̄rit d̄ eē ipsoꝝ vlium .s. vbi hēant se. ¶ Secūda q̄rit de q̄ditate siue entitate ipsoꝝ vlium .s. vtrum sint corporea vel icorpea. ¶ Et tertia q̄rit q̄lr se habeāt ad singularia .i. vtꝝ sint sepata a singularibus: vel vtrū sint i singularib⁹ suis. Et aduerte q̄ porphiri⁹ monēdo istas q̄ones mouet solū de gn̄ib⁹ ꝛ speciēb⁹. intelligendo tñ p illa alia vlia de q̄bus codē mō est dicēdum. Et si q̄s q̄rat q̄re porphiri⁹ illas mouet cū3 tñ nō soluat. dī q̄ hoc est pp tres cās. Prima ne aliq̄s crederet q̄ de vlibus nō possint moueri difficiles q̄ones. Secūda ē vt reddat auditores attētos. Tertia ē ne videat̄ ignorare illas q̄ones. ¶ Supponit̄ secūdo q̄ aliquē artifices terminare aliquas ppositōnes nō ē aliud q̄ ostēdere veritatem illaꝝ. Et pn̄t alique q̄ones ostēdi dupl'r. vno mō analetice .i. dēmōstratiue ꝛ sic solū illa scia h3 terminare illas q̄ones demonstratiue, ꝛ a pori q̄ ꝯstituūtur ex terminis ꝛ passiōibus ptinētibus ad illā sciam vt logic⁹ a pori ꝛ demōstratiue h3 solū termiare q̄ones logicales ꝯstitutas ex teris logicalib⁹ quoꝝ terminoꝝ significatiōes nō ignorat. alio mō pn̄t q̄ones terinari dyaletice seu p rōnes probabiles ꝛ ā posteriori. Tunc rn̄detur q̄ logic⁹ nō h3 terminare illas tres q̄ones a pori ꝛ demonstratiue: q̄r tales q̄runt de generib⁹ ꝛ speciebus p denoīato q̄ nō h3 ꝯsiderare logicus nisi secūdario p quāto eis attribuūtur intētiones logice. sed methaphisic⁹ h3 de illis ꝯsiderare. iō talis h3 terminare illas q̄ones analetice ꝛ ā pori. logic⁹ tñ pbabilr ꝛ dyaletice pōt terminare illas q̄ones cū ipse habeat via3 ad oīa pncipia methodoꝝ: ꝛ p ipam possum⁹ ingrere de pncipijs vniuscuiusq̄ scie. ¶ Aduerte finalr q̄ taleꝫ q̄ones mouent̄ de vniuersalib⁹ p denoīato: ꝛ nō de ipsis secūde intentionalr captis: q̄r de vl'ibus secūde intētionalr captis nō est magnū dubiū. nā vlia secūde intētionaliter capta sunt in itellectu vel obiecto cognito cum nō sint nisi secūde intentōes. Vn̄ aliquid dī esse in itellectu tripl'r. vno mō obiectiue: ꝛ sic oē vniuersale h3 eē in itellectu. Unde esse obiectiue in itellectu nō est aliud q̄ illud cognosci ab intellectu. Alio mō aliq̄d dī esse in intellectu subiectiue sicut sunt intētiōes species itelligibiles ꝛ scie. Alio mō aliquid dī esse in intellectu q̄r h3 esse pelle in cōsideratō .i. i obiecto cognito vt cognito. vnde nihil dī esse precise in ꝯsiderato vt ꝯsiderato nisi illa ꝯparatio qua ꝯparatū cōparat̄ ad aliud p actum ꝯpantis .i. intellectus: ꝛ sic videt̄ esse mens scoti i quarto. q̄ secūda intētio nō ē nisi ꝯparatio qua vnū obiectū cognitū ꝯpat̄ ad aliū ꝛ talis ꝯpatio seu secūda intētio est i illo ꝯparato seu obiecto cognito saltē denoīatiue vl' q̄si subiectiue. Et aduerte q̄ ad ꝯsiderandū ꝛ cognoscēdū tale ens rōnis seu secūdas intētōes o3 intellectū moueri a re ad extra. Et quo segtur q̄ si q̄s petat vbi sunt iste scd̄e intētiōes. Rn̄detur q̄ sunt pmario i ꝯsiderato .i. obiecto cognito ꝯpato ad aliud. ꝛ secūdario sunt obiectiue in itellectu. pc̄to secūdario ꝯsiderāt ab itellectu. Secūdo dico q̄ talia vlia nō sūt corpea neq̄ icorpea nisi capiat̄ incorpeū negatiue vt tñ valet sicut ñ corpeū. Tertio dico q̄ talia vlia ñ sūt i reb⁹ singl'arib⁹ saltē f3 aliq̄d vez eē i suis singularib⁹ sicut supi⁹ i suo iferiori.

¶ Dubitatur secundo vtrum vniuersalia sint ponēda ex pte rei. Pro cui⁹ solutiōe supponit̄ pmo q̄ de hoc dubio sunt due opiniones. Pria ē opinio noīalium q̄ stat i aliq̄bus dictis. Primū. oīs res ē singularis ꝛ nulla est cōis i pluribus existēs: saltē q̄ sit creata. Secūdum dictū. oē vl'e ē termin⁹ cōis: q̄r q̄cq̄d pdicatur ē terminus. vl'e pdicat̄. ergo vl'e est terminus. Tertiū dictū sicut tripl'r ē terminus cōis .s. mentalis: vocalis: ꝛ script⁹. ita tripl'r est vl'e .s. mentale: vocale: ꝛ scriptū. mentale ē ꝯcept⁹ vniuoce pluriū repn̄tatiu⁹. vocale ē terminus cōis vocalis ꝛ vniuocus. scriptū ē terminus cōis script⁹ ꝛ vniuocus. Quartū dictū aliq̄d posse dici vl'e pōt itelligi dupl'r. vno mō in essēdo: sic q̄ sit taliter i plurib⁹. ꝛ sic nullū ē vl'e. alio mō in significādo ñ q̄ significet aliq̄d cōe: vel aliquā nām cōem. f3 q̄r plura imediate singularia significāt. sicut iste termin⁹ hō de pmario suo significato significat oēs hoīes mūdi. ꝛ sic ponēda sūt vlia: ꝛ cū hoc multa alia dicta penūt q̄ in eorum libris possunt videri. ¶ Sed ꝯ istam opinionē q̄ nō videt̄ eē de mēte aristotelis arguit̄ auctoritatib⁹ ꝛ rōnibus. Primo auctoritate aristotelis .i. pmo pyarmenias dicentis q̄ res vlis ē q̄ nata ē esse i pluribus. dī et q̄ vl'e est q̄d natū est eē in pluribus. ꝛ th̄ hoc volunt negare. ¶ Secūda ē ipsi⁹ aristotelis in antepdicamētis dicentis q̄ secūde substātie dicūtur de subiecto: ꝛ i s̄bo nullo sūt q̄ tñ eēnt i subiecto si vlia nō eēnt nisi termini: q̄r ipse scd̄e substātie sunt vlia. probatur etia3 auctoritate aristotelis .i. phisicoꝝ dicētis: q̄ illud q̄d vere ē vt hō diuidit̄ in aliquod quod vere est: vt in aial ꝛ bipes: sed nō diuidit̄ i aliquod aial singulare. igit̄ o3 ponere aliq̄d cōe reale. Itē auctoritate anselmi in epistola de incarnatōe verbi' dicētis. q̄ ꝯmonēdi sūt illi vtiq̄ nr̄i tpis dyaletici qui non nisi flatum vocis vlia appellāt. ꝛ multe alie auctoritates pot.

In tres q̄ones a quaꝝ terminatione Porphyrius se abstinet sint terminabiles p habitū logices.

Quare Porphyrius has tres mouet ꝛ nō soluit.

Quēstio dupliciter ostendi potest

Aliq̄d tripl'r dicitur eē in itellectu.

Obiectiue in intellectu esse q̄d sit

Secūda intētio i scoto

Secūde intētiones.

Vlia an ponēda. Opinio noīaliū. Opinio noīaliū ꝯtrarium ad vlia per aliqua dicta.

Vl'e in tale q̄d sit.

Vocale q̄d sit

Scriptum q̄d sit

Aliq̄d esse vl'e quadrupliciter intelligitur

Opinio realiū ꝯ noīales.

Vl'e q̄d sit.

aduertenda sunt ista p ꝓblema | contra noīales

sūt ꝯ eos adduci: q̄ successiue i aristo. videbūt
¶ Sꝫ rōnib⁹ arguit ꝯ eos pbādo φ i re sit po-
nēda nā vel res: q̄ de se ñ ē vna nūero. ꝑma sc-
clusō oī actu itellect⁹ plus ꝯueniūt sortes ⁊ pla-
to: q̄ sortes: ⁊ brunell⁹. ꝫ illud i q̄ ꝯueniūt ñ
ē nūero singulare: q̄ i nullo singulari ꝯueniūt
nec ē termin⁹: q̄ circūscripto oī termino adhuc
sortes ⁊ plato ꝯueniūt. Itē ꝫ phm. 7. phisicoꝝ
in spē athoma. i. indiuisibili ꝑ differētias for-
males fit ꝯparatio: ⁊ nō i gñe: q̄ genus nō hꝫ ta-
lem vnitatē. ergo spēs hēbit aliā vnitatē q̄ ge-
nus. ⁊ sic iā oīa nō erūt singularia. ⁊ talis vni-
tas speciei nō est vnitas numeralis: q̄ in illa
nō fit ꝯparatio. ¶ Itē obiectū adequatū poten-
tie visiue ē aliqđ vnū ⁊ nō vnitate numerali: q̄
vel eēt hec albedo vel hec nigredo. qđ ē falsū.
Itē anīal diuidit ꝑ rōnale ⁊ irrōnale: sed nō ē
aliqđ aīal singulare qđ sic diuidat. igit ⁊c. Re-
licta ergo ista opiniōe tāq̄ falsa ⁊ nō de mēte
aristotelis: ponit opinio scoti: tā in scđo sniaꝝ
q̄ in septio metaphisice q̄ stat in aliqb⁹ dictis.

Arguit ꝯ noiales per rōnes

Opinio noialia falsa ꝑbat de vli. Opinio scoti de vli.

¶ Primū vle capit dupl'r: vno mō scđe inten-
tionalr vt ē vna scđa intētio: ⁊ sic non ē hic ad
ꝑpositū: alio mō capit ꝑme intētionalr seu ꝑ
denoīato: ⁊ hoc dupl'r. ꝑmo ꝑ denoīato remo-
to: ⁊ sic cōiter dī φ ē nā absolute accepta quē-
admodū dicimus φ hō est vle ⁊ de isto ēt ꝑpe
nō est hic ad ꝑpositū: alio mō ꝑ denoīato pro-
pinquo. s. pro illo qđ dī actu vle. Et de isto est
vnū dubiū. vtrū sit ponendū in reꝝ nā: vel nō.
¶ Secundū dictū: vle in actu. i. qđ actu de-
noiatur vle ē ꝯceptus obiectualis seu obiectū
cognitū: habēs vnitatē indifferentē seu ideter-
minatōem idterminatiōe ꝯtria ꝫm quā ipm
idē est i potentia ꝑpia vt dicat đ quolibet sup-
posito. ¶ Tertiū dictū: ad hoc φ aliqđ dicat
actu vle oꝫ φ sit vnū in multis: ⁊ de multis nō
actu: ꝫ i potētia ꝑpiqua sic φ nō sibi repugnet
dici de plurib⁹ ⁊ eē in pluribus. ¶ Quartū di-
ctum nihil dī eē in potētia ꝑpinqua: vt dicat
de multis ꝑdicatōe dicēte hoc est hoc ꝫ vni-
tatem ꝑcisam quā hꝫ i re. ¶ Quintū dictū lꝫ
alicui existēti i re nō repugnet eē in alia re ab
illa i qua ē illud tñ nō pōt dici đ quolibet ei⁹
inferiori ꝑdicatōe dicēte hoc ē hoc. ¶ Sextū
dictū: illud qđ dī sic de multis ꝑdicatiōe di-
cente: hoc est hoc: seu qđ dī vle actu est vnum
obiectū numero seu hꝫ vnitatē numeralē obie-
cti: q̄ vnica itellectōe cognoscit: ⁊ ꝫm illā in-
dñiam seu idterminatiōē ꝯtriā dī eē in poten-
tia ꝑpinq̄ seu ꝑdicabile đ quolibꝫ singli dicē-
te hoc ē h⁹. ¶ Septimū dictū lꝫ in re sit aliqđ
cōe qđ nō ē de se hoc ⁊ cui nō repugnat eē nō
hoc tale tñ nō ē vle in actu q̄ deficit sibi illa
idñia seu idterminatio ꝯtria ꝫm quā ipm idē
vle ꝑdicabile ē de plurib⁹ aliq̄ idētifica ꝑdica-
tiōe dicēte hoc ē hoc. ¶ Et si qs dicat q̄ ē ista
indeterminatio seu indñia, dico φ ē indetermi-

Vlia an sint ponēda in reruꝫ natura.

natio ꝯtria q̄ hoc sic ē idterminatū vt vnica itel-
lectōe ꝫm ꝯceptū qditatiuū insit oī ⁊ talē ide-
terminatōes ꝯtriā tale obiectū ē idē huic ⁊ illi
Et si qs petat q̄ ē cā illi⁹ idterminatōis q̄ obi-
ectū hꝫ eē ꝯplete vle i itellectu. Rñdet φ ꝑmo
ē itellect⁹ agēs ꝯcurrēs cū nā aliquo mō ide-
terminata ex se ē cā totalis illi⁹ idtermiatiōis
ꝑ q̄to causat spēm itelligibilē i itellectu possi-
bili q̄ ē repñtatiua tal' obiecti. ¶ Et si qs q̄rat
q̄re itellect⁹ agēs ⁊ nā faciūt talē idetermina-
tionē. Rñdet φ itellect⁹ agēs ē tal' potentia ⁊
nā ē talis nā. Ex oīb⁹ istis pꝫ φ ñ sūt ponenda
vlia i reꝝ nā q̄tū ad eē ꝯpletā vlitat' sicut mlti
putāt: q̄ nullū tale pōim⁹ actu nisi ꝑ itellectū

¶ Dubitat tertio vtrum postq̄ nō
sunt ponēda vlia i actu ꝑter itellectū ponende
sint nē cōes. ¶ Pro rñsione ponūtur aliq̄ pro-
pōnes. Pria sba mālis vt humanitas eqnitas
⁊ lapideitas nō est de se vna nūero: q̄ itellect⁹
nō posset eā itelligere sb opposito nec sb rōne
repugnāte sibi qđ ē fm̄. Ex quo seqtur φ tali
nē sic humanitati q̄ de se nō ē vna nūero non
repugnat determiari ꝑ aliā dñiā indiuidualē
ab illa ꝑ quā dterminat. Pro quo aduerte φ
lꝫ talis nā nō sit de se hec ⁊ vna nūero: tñ nūq̄
ē qn sit vna nūero denoīatiue: ⁊ ꝑ accñs puta
ꝑ dñiā indiuidualē ipā iā sic determinātē. Vñ
aliqđ dī eē vnū nūero tripl'r. vno mō ꝑ se. ꝑmo
vt sūt dñie idiuiduales. alio mō ꝑ se. ꝫ nō ꝑmo
vt idiuidua. alio mō denoīatiue. ⁊ ꝑ accñs sic
sūt tales nē cōes seu significata formalia pria-
ria terminoꝝ cōium. Vñ qlibꝫ termin⁹ cōis i
creaturis de significato ꝑmario signt aliqđ qđ
đ se nō ē h⁹. ꝫ solū denoīatiue ⁊ ꝑ accñs. ¶ Et
si qs dicat si illa nā sicut hūanitas non ē de se
vna nūero hēbit aliā vnitatē. ¶ Rñdet φ ex nā
rei ⁊ i reponēda ē aliq̄ vnitas mior vnitate nu-
merali q̄ dꝫ vocari vnitas nē ꝫ se q̄ ē ꝑpa pas-
sio ipsi⁹ nē q̄ ꝑpe ñ dꝫ dici vnitas specifica neq̄
gñica q̄ tales vnitates nō sūt nisi ꝑ itellectū.
Et si qs iteꝝ dicat nōne illa nā q̄ de se nō est
vna nūero ē cōis. Rñdet φ aliqđ dī eē cōe du-
pl'r. vno mō ꝑ realē exñtiā sic φ realr existat i
plurib⁹. ⁊ sic dico φ i creaturis nihil ē tale cōe
nihil. n. ē i me qđ sit i petro. iđ qn gñat petrus
nihil ei⁹ i alio ꝑfuit: nisi forte ei⁹ materia. alio
mō aliqđ dī cōe ꝑ idñtiā: q̄ q̄tū ē de se ñ repu-
gnat determiari ꝑ quācūq̄ dñiaꝫ idiuiduale
ēt aliā ab alia a q̄ determiat: ⁊ sic hūanitas dī
eo mō cōis q̄ q̄tū ē de se sibi ñ repugnat de-
termiari ꝑ plures dñias idiuiduales: ñ ponim⁹
g⁹ nās cōes ꝑ realē exñtiā i multis sic mlti pu-
tāt. imo qđlibꝫ suppositū hꝫ suā ꝑpā nām. vt q-
libꝫ hō hꝫ suā ꝑpā hūanitatē q⁹ corrupto cor-
rūpit ei⁹ hūanitas. iđ fatua ē illa imaginatio
aliquoꝝ ponētiū idē eē i isernoꝝ i paradiso. Et lꝫ
sint tot hūanitates quot sūt hoīes tñ tñ ē vna
spēs hoīs: puta vnū obiectū qđ denoīat spēs

An sint ponēde nature ꝯmune

Aliqđ eē vnuꝫ nume-ro dicit tripl'r.

ab itellectu. Et si qs dicat illi nāe q̄tū ē de se si repugnat determinari p aliā diiā idiuidua/ lē pcedo gᵒ ds posset facere q determinaret p aliā ⁊ sic posset facere q nā mea determinaret p aliā diiam idiuidualē: dico negādo pseque tiā: qꝛ ē falsa ꝫ qd ad simplr: l3. n. nāe ꝫ qd i. q̄tū ē de se nō repugnet determinari p aliā diiam idiuidualē: tn̄ sibi simplr repugnat pu ta ex pte diie idiuidualis idētificate sibi rea liter p quā determinat. Et quo seqꝫ q illa nā et se nec ē vna vnitate nūerali nec pte: plurali tate sibi opposita: nec vlis nec pticularis: l3 tn̄ nūq̄ sit sine aliquo istoꝝ: nō tn̄ de se ē aliquod istoꝝ: ꝫ ē pᵒ nā quolibꝫ istoꝝ: ⁊ ꝫ istā pōritatē nāiem ē qd qd ē ⁊ obiectū itellectᵒ p se: ut sic psideraī a methaphisico ⁊ exprimit p diffinitio nē: ⁊ ppōnes vere pmo mō sūt de rōne qditatꝭ sic accepte qꝛ nihil dī d qditate pmo mō nisi q ēcentialr includitin ea ꝫm q abstrahit ab oi illo qd est posteriᵒ. Ex oībus istis seqtur q tot sunt hūanitates quot sūt singularia hōis: l3 tn̄ nō sit nisi vna spēs hōis. Sꝫ ꝫ hoc arguit pmo auctē boetij dicētis: oē qd ē iō est qꝛ vnū numero ē. Dicit et auicēna q illō qd ē sepatū ab itellectu ē singulare. Rndet q iste auctori tates nihil aliud pbāt nisi q oē qd ē. est singu lare vel p se vel denoiatiue seu p accñs: vt hu manitas ⁊ alalitas denoiatiue: ⁊ realr ē vna nūero: sed nō p se: ⁊ sic pnt solui oēs auctes q̄ videnť idē sonare qs accipiūt nōales. Rōcs

Opinio nōaliū de vli ꝑprobať. et coꝝ nihil pcludūt qꝛ pbāt q si sint ponēda vlia in reꝫ nā pter itellectū: ⁊ hoc pcedimᵒ. vlᵒ pbāt q nulla sit res vl nā in pluribᵒ ꝫ ēt pce dimᵒ q nulla ē res creata in pluribus p realē eētiaꝫ. Ex oībᵒ istis pñt faciliter solui alic qōnes porphirij. Prīa ī q̄rit vtꝫ vlia sint cor porea vel icorporea. nā vlia p denoiato ppin quo ppe nō sūt corporea neq icorporea cū ta lia solū hēant eē p itellectū: ꝫ vlia p dnoiato remoto sic se hñt q aliqua sunt corporea ⁊ ali quaincorporea hoc ē ipm corpᵒ. Unde ali qd dī corpeū dupl'r. vno mō actualiter ⁊ alio mō aptitudinalr. actualr qꝛ actu hꝫ trinam dimensionē. i. longitudinē: latitudinē ⁊ pfun ditatē. ⁊ sic oīs res que hꝫ extensionē ē corpo rea: aptitudinalr qd natū ē hře illā extensiōes ⁊ per ꝯrium aliq dñr. incorporea dupl'r. vno mō qꝛ actu nō hñt extensionē. scđo qꝛ nō sūt nata extendi. Et si qs dicat: de sba ⁊ de ete q̄ sunt vlia p denoiato. Rndet q falsa p se nō sūt corporea neq icorporea: ꝫ solū pmissiue qꝛ inueniūtur i aliqbus corporeis: ⁊ in aliqbus icorporeis. Et p hoc faciliter soluit tertia qō: i q̄rit porphiriᵒ: vtrū vlia sint in singularibᵒ vl sepata a singularibᵒ. Rndet q vlia capta p denoiato remoto realr sūt i singularibᵒ cū sint idēralit cū ipsis: tn̄ et se nō sūt i singularibᵒ neq ēt singularia: sed vlia pro denoiato pro

Aliqd duplr dī esse corporeum: Aliqd duplr dī eē in corporeum.

pinquo: puta p illo qd actu dř vle qd hꝫ solū esse p intellectum nō sunt in singularibᵒ neq extra singularia nisi forte ꝫ rōnē ⁊ itellectū.

Quantū ad tertiū sit cōclusio. rūalis subin attributōis huiᵒ scie est vle scđe itētionalr acceptū attributū alicui ilimitato vt ē in potētia ppinq dici de pluribᵒ ⁊ eē i plu ribᵒ. Ad rōes. Ad pmā dī q oīs scia realis est de vli capto p denoiato: sed nō capto scđe itētionalr. Ad secūdā dř negādo minorē qꝛ vle hꝫ passiōes vlēs q dñr ppa denoiatiue. Et dico vltra q nō ē icōueniēs aliqd ptentū sub spē dnoiatiue eē ꝯuertibile cū gñe vt pdicabi le qd dř eē ppriū denoiatiue ē ꝯuertibile cū vli. Ad ētiā dř q nec inq̄tū itētio nec iq̄tū dnoiatiuū pric itētōis ē sbm hᵒ scie: ꝫ iq̄tū vle ⁊ sb rōne vlitatis. Ad q̄rtā dī q vle pparaī ad h qnq vlia sub rōne gñis: qꝛ pdicať in qd de ipsis ⁊ ipsa differūt specie. Ad qntā pꝫ solutio in pmo articulo. Sequitur tertius.

Conclusio rńsio ad dubia de vli.

Uideť aūt neq genᵒ neq spēs sim plr dici. genus. n. dī ex aliquoꝝ ⁊c.

Stā ē ps execitiua huiᵒ libri in q̄ porphiriᵒ determinat de qnq vlibᵒ. Et diuidit i duos tractatᵒ pticlares. In pmo determinat de qnq vlibᵒ ꝫ se diffinitiue ⁊ diuisiue: i 2ᵒ determiat de ipis ꝯpatiue. pmᵒ tractatus ptinet qnq capla ꝫ q sūt qnq vlia. In pᵒ cap. determinat de gñe. Et diuidit in duas ptes pncipales. In pria ponit tres acceptōes gñis ponēdo istā pclonē. vl āt neq genᵒ neq spēs simplr dici. i. vnivoce: ꝫ equoce. Scđaꝫ pte huiᵒ pclonis. i. de equocatōe ⁊ multiplici tate spēi reliqt porphiriᵒ vsq ad sequēs capl'm. Et q genᵒ dicať equoce pbat ponēdo tres ac ceptōes ipiᵒ gñis. Pria ꝫo est ꝫm quā genᵒ dī collectio mltoꝝ quodāmō se hñtiū ad aliqd vnū ⁊ ad se iuicē. vt collectio rōanoꝝ dř genᵒ isto mō pp affinitatē ⁊ ꝯitudinē adiuicē ⁊ ad vnū pnᵐ. i. ad romulū p qd collectio romāoꝝ ab oī alia collectōe distiguit. Scđa acceptī one gñis ē ꝫ quā genᵒ dī vniuscuiusq gñatio nis pnᵐsine sit ab illo q genuerit vꝫ a pře vel a loco i quo qs genitᵒ est: ⁊ de vtroq dat por phi. duo exēpla. pmū de pře vt orestē dicimᵒ hře genᵒ a tātalo pře suo. scđm vt illū dicimᵒ hře genᵒ ab hercule. Priᵐ exēⁿ de loco vt pin darū dicimᵒ thebanoꝝ gñe qꝛ natᵒ ē ex thebis ꝫ vt platonē dicimᵒ atheniēsē gñe qꝛ natᵒ ē athenis. Qd aūt locᵒ sit genᵒ pbat porph. di cēdo. Est. n. pria pnᵐ gñatōis queadmodū pī. Uñ cōparat porph. istas duas acceptōes adi uicē dicēs q secūda acceptio gñis ē pōptissi ma. i. pfectior ⁊ magis vsitata q̄ pma: pbat dupl'r pmo qꝛ genᵒ primo mō dictū causať ⁊ denoiať a gñe secūdo mō dcō. vt romāi q sūt genus pmo modo dictū descēdūt ⁊ denomi

Diuisio huius partis.

Generis acceptiones.

Locus an sit genus.

nant a romulo q est gen⁹ scd̾o mõ dictũ. romani. n. dicũtur q ex genere romuli descẽderunt: ꝛ cecropide q ex gñe cecropis. Scd̾o qꝛ gen⁹ scd̾o modo dictũ est distinctiuũ gñis p̾mo mõ dicti. vna. n. collectio genitoꝝ distinguit ab alia p̾ p̾ncipiũ illi⁹ collectionis qd̾ ẽ gen⁹ scd̾o mõ dictũ: vt collectio romanoꝝ distinguit p̾ romulũ ab alijs collectiõibus nãq̃ nos diuidẽtes ꝛ ab alijs sepãtes dicebamus. n. illã collectionem eẽ romanoꝝ gen⁹. ¶ Tertia acceptio gñis ẽ s̾m quã gen⁹ dr̾: cui supponit spẽs ad silitudinẽ duoꝝ p̾moꝝ modoꝝ. Et primo ponit silitudinez cũ gñe scd̾o modo dicto: qꝛ sicut gen⁹ scd̾o mõ dictuz ẽ p̾ncipiũ mltoꝝ genitoꝝ. ita ꝛ gen⁹ tertio mõ dictũ ẽ p̾ncipiũ multaꝝ specieꝝ. ¶ Deĩde ponit silitudinẽ cũ gñe p̾mo mõ dicto. naz sicut p̾mo mõ dictũ i̾portat collectõez multoꝝ genitoꝝ: ita gen⁹ tertio mõ dictũ ꝯtinet multitudinẽ specieꝝ. In scd̾a p̾te p̾ncipali hui⁹ capituli elegit porphiri⁹ acceptionẽ generis de q̃ est hic ad p̾positũ dicẽs q̃ cũ genus dicat multipli̾r. s. p̾dictis trib⁹ mõis d̾ gñe tñ tertio mõ ẽ hic s̾mo apd̾ p̾hos qd̾ sic describit. Genus ẽ qd̾ p̾dicat d̾ plurib⁹ differentib⁹ spẽ i̾ eo qd̾ qd. Pro cui⁹ d̾claratõe p̾mittit porphiri⁹ hãc diuisiõem. Eoꝝ q̃ predicãtur q̃dã p̾dicãtur de vno solo vt socrates ꝛ hic ꝛ hec ꝛ hoc. Alia p̾dicãtur de plurib⁹ vt genera: spẽs differẽtie: p̾p̾a: ꝛ accidẽtia. genus q̃dẽ vt aĩal spẽs: vt hõ. dr̾a vt rõnale. p̾p̾uz vt risibile. accidẽs vt albũ nigrũ. Deĩde d̾clarat porphiri⁹ dictã diffinitõez. p̾ hoc. n. q̃ poĩt p̾dicat de plurib⁹ differt gen⁹ ab i̾diuiduo qd̾ d̾ vno solo p̾dicat: ꝛ differt a spẽ p̾ hoc q̃ dic̾ de plurib⁹ differẽtib⁹ spẽ. spẽs. n. vt hõ solũ de i̾diuiduis predicat a p̾p̾rio differt: qꝛ p̾p̾uz de vna sola spẽ ꝛ i̾diuiduis q̃ s̾b ipsa sunt p̾dicat. vt risibile d̾ hoĩe. ꝛ i̾diuiduis ei⁹. a dr̾a v̾o ꝛ accñte differt p̾ hoc q̃ ipsa p̾dicat i̾ q̃le. gen⁹ v̾o in qd. p̾mã p̾tẽ p̾bat: qꝛ p̾ dr̾az ꝛ accidẽs ꝯuenienter r̾ndetur ad i̾terrogationẽ factã per q̃le: vt si q̃ratur q̃lis ẽ hõ ꝯueniẽter r̾ndet q̃ est rõnalis ꝛ si q̃ratur q̃lis ẽ coru⁹ ꝯueniẽter r̾ndetur niger: idõ predicat in quale. ¶ Scd̾am partẽ p̾bat qꝛ per genus ꝯueniẽter r̾ndetur ad interrogationẽ factã per quid de specie. vt si queratur quid est hõ ꝯuenienter respondetur q̃ est aĩal. Ex istis ꝯcludit Porphirius: q̃ p̾dicta descriptio generis nihil superfluũ continet nec diminutum quare ipsa est bona.

Genus de quo porphirius intendit qd sit.

¶ Queritur vtruz acceptiões generis ꝛ diffinitões gñis sint sufficiẽter assignate. Arguit p̾mo ꝯ̃ primã p̾tẽ. nullius vniuoci sũt plures acceptões: s̾ gen⁹ est vniuocũ alias nõ eẽt vle p̾p̾o dictũ. g⁰ ipsi⁹ nõ sũt plures acceptiones: s̾ q̃ sint i̾sufficiẽter assignate p̾bat qꝛ p̾hs. 5. metha. põit plures acceptões: generis q̃ tres. ergo. ¶ Scd̾o sic: ꝯ̃ p̾mã diffinitionẽ: illud qd̾ ꝯtinet equalr̾ cũ altero s̾b alt q⁰ tertio ñ supponit illi alteri: s̾ spẽs ꝯtinet eq̃lr̾ cũ gñe s̾b vli: cũ sit spẽs vlis vt dc̾m ẽ. mõ spẽs eiusdẽ gñis eq̃lr̾ ꝯtinẽt s̾b gñe. g⁰. ¶ Tertio sic. p̾ma diffinitio gñis ꝯuenit alijs a diffinito ergo nõ est bona. Añs probat q̃druplr̾. p̾mo conuenit enti: qꝛ enti supponitur spẽs. secundo dr̾e etiam supponit spẽs. tertio: qꝛ diffinitioni suppõit spẽs. q̃rto qꝛ celo supponunt oẽs spẽs istoꝝ iferioꝝ ꝛ tñ nllũ istoꝝ ẽ gen⁹. g⁰ ¶ Quarto si scd̾a diffinit⁰ gñis eẽt bñ assignata: vel p̾ eã diffiniret itẽtio gñis vl̾ res s̾biecta itẽtioni: vel aggregatũ ex vtroq̃: nõ p̾mũ qꝛ ẽ ens p̾ accñs cui⁹ nõ põt eẽ diffinitio nec scd̾z qꝛ logic⁹ nõ h̾z diffinire p̾mas itẽtões seu res s̾biectas qꝛ al̾s eẽt artifex real̾: nec p̾mũ qꝛ itentio gñis nõ p̾dicat de plurib⁹ dr̾ntib⁹ spẽ cũ sit spẽs sp̾alissima. Itẽ cũ dr̾ gen⁹ ẽ q̃ p̾dicat ibi talis termin⁹ genus cũ sit terminus ꝯcretiu⁹ d̾z supponẽ de vi logices p̾ re s̾biecta. g⁰ vl̾ q̃ res s̾biecta ibi diffiniat. ¶ Quĩto sic. scd̾a diffinitio gñis ꝯuenit alijs a diffinito nã ꝯuenit enti: ẽt nõ ꝯuẽit ol̾ ꝯ̃ceto s̾b gñe cũ spẽs ꝯtineat s̾b gñe cui tal̾ diffinitio ñ ꝯuenit. ¶ In oppositũ arguit auctoritate porph. ponẽtis illas acceptões gñis ꝛ diffinitiões. In q̃õne sic̾ i̾ alijs erũt tres articli. q̃tũ ad p̾mũ.

Argumenta ꝯ̃ diffinitõem generis

¶ Sciendũ est p̾mo q̃ pro declaratiõe acceptionũ gñis supponit p̾mo q̃ gen⁹ accipit dupli̾r. vno mõ gñali̾r p̾ quodaz cõi ad tres acceptões positas i̾ textu. ꝛ sic gen⁹ dr̾ multiplr̾ seu equoce de illis trib⁹ acceptõib⁹. alio mõ capit sp̾ali̾r ꝛ s̾ maxie p̾ tertio mẽbro seu p̾ tertia acceptiõe gñis in q̃ dr̾ gen⁹ ẽ cui suppõit spẽs. ꝛ sic ñ ẽ equocũ s̾ vniuocũ. ¶ Scd̾o supponit q̃ ad gen⁹ p̾mo mõ dictũ tria req̃runt. p̾mo q̃ sit collectio mltoꝝ: scd̾o q̃ illa multa h̾eãt habitudinẽ affinitat̾ adiuicẽ ꝛ ad vnũ aliqd. i. ad vnũ p̾ncipiũ eoꝝ ꝯ̃fectu: cui⁹ cumulus lapidũ nõ dr̾ gen⁹ p̾mo mõ: qꝛ lapides ñ h̾nt affinitatẽ adiuicẽ neq̃ ad vnũ p̾ncipiũ. tertio requiritur q̃ talis collectio distinguat ab alijs gñibus p̾ ip̾m p̾ncipiũ. Ex quo seq̃t q̃ i̾ genere p̾mo mõ dicto repiũt tres respectus seu tres h̾itudines. p̾m⁹ ẽ respect⁹ cõparãtie q ẽ illoꝝ mltoꝝ adiuicẽ. secũdus ẽ suppõnis q ẽ ipsi⁹ p̾ncipij ad illa mlta. terti⁹ ẽ suppõnis q ẽ illoꝝ multoꝝ ad ip̾m p̾ncipiuz. ¶ Tertio supponit q̃ ad h̾ q̃ aliqd sit gen⁹ scd̾o mõ dictũ req̃rit q̃ sit p̾ncipiũ effectiuũ vl̾ ꝯ̃suatiuũ illi⁹ geniti. Et notãter dr̾ p̾ncipiũ ꝯ̃seruatiuũ nã loc⁹ nõ ẽ p̾ncipiũ p̾ductiuũ rei gẽite: l̾z bñ sit p̾ncipiũ ꝯ̃seruatiuũ rei genite rõne q̃litatũ ꝛ i̾fluẽtiaꝝ celestiũ. Ex quo seq̃t q̃ nõ accipit loc⁹ p̾ supficie corpis ꝯtinẽtis rẽ locatã. s̾ ina-

Generis duplex acceptio.

Tria requisita ad genus primo modo dictuz.

Tres respectus ipsius generis.

Requisita ad genus secũdo modo dictuz.

cia paggregato ex illa supficie z qlitatib⁹ seu influētijs cōpoꝝ celestiū. Seqꝛ scḋo q mā z forma n̄ dn̄t pprie dici gen⁹ scḋo mō: neqꝫ ēt ſi nis cū n̄ ſint pncipia effectiua. Tertio pꝫ q tps nō est gen⁹ hoc scḋo mō qꝛ ē magis cā corruptōis q gnatōis, p q̄to duratio rei facit ipaꝫ elōgari a suo pncipio z appropinq̄re fini suo. Quarto seqtur q inf vi bn̄ gen⁹: scḋo mō qꝛ est pncipiū actuū gnatōis. Quarto supponit q a porphi. pter acceptionē generis logici: solū enumerātur acceptōes gnis ad q̄ꝝ silitudinē sumit gen⁹ logicū z q̄ magis ppinqꝫ faciūt ad ei⁹ cognitionē. Ex istis seqꝛ q acceptōes generis ſt sufficiēter assignate z q genus tertio mō dictū ē vniuocū: ſꝫ gen⁹ cōe ad tres acceptiōes est equocū z tale nō diffinit.

Sciēdū ē scḋo q p declaratiōe pme diffinitōis pōit scḋo hec distictio. Aliqd suppōit gnī dupl'r. vno mō directe vt spēs: z idiuidua: z aliqd idirecte: vt dr̄ie. Directe adhuc dupl'r. s. mediate z imediate, mediate vt ſunt idiuidua. Imediate vt spēs. Tūc di q itellect⁹ pme diffinitōis gnis ē iste. Gen⁹ ē vle cui directe z imediate suppōit spēs. ſꝫ. n. dr̄ia idirecte supponat gnī n̄ tn̄ directe. ſꝫ ēt idiuiduū suppōat gnī n̄ tn̄ imediate. Sꝫ p declaratōe scḋe diffinitōis suppōit pmo q hō nomē q̄d pt tripl'r sumi, vno mō relatiue q̄admodū i diffinitōe gnis capit. alio mō idefinite. 3⁰ mō iterrogatiue. Supponit z⁰ q hoc nomē plurib⁹ pōt capi dupl'r. vno mō positiue: z sic idē ē q multis: z sic capit i diffinitōe gn̄ di gen⁹ ē qd pdicat de plurib⁹. i. de mltis. Alio mō 2patiue vt ipoztat excessū. z sic nō capit hic: qꝛ tūc sēsus eēt q gen⁹ pdicaret d aliqb⁹ drn̄tib⁹ plus q̄ spē: vl' de aliqb⁹ z n̄ de tot gn̄ d alijs. Tertio supponit q hec 2iūctiōis pt teneri dupl'r. vno mō copulatiue: alio mō expositiue: vt idē ē q. i. z sic capit h. Quarto suppōit iste ablt̄us spē: accipit i diffinitōe pme itetionalr. Ex q⁰ seqꝛ q diffinitio gn̄is ē data p additamētū cū in ea ponat aliqd qd n̄ ſit de rōe gn̄is itrīseca. Ex istis di q itellect⁹ z⁰ diffinitōis ē iste. Gen⁹ ē vle qd pdicat. i. natū ē pdicari pdicatōe signata imediate z directe d plurib⁹. i. d mlt̄s drn̄tib⁹ spē i eo qd qd. Et aduerte q iste due diffinitōes diuersimode dat̄ d gn̄e. pma dat de gn̄e ſꝫ q ē gen⁹ qd vt sic dicit respectū ad spēꝫ scḋa dat d gn̄e ſꝫ q ē vle z vt sic spiē spēs ſꝫ rōe sbijcibil'. Ex q⁰ seqꝛ q iste due diffōnes dātur de gn̄e ſꝫ diuersas hitudies. n̄ ē aūt icōueniēs aliq̄ scḋaꝝ ītētōꝝ ſꝫ diuersas hitudies hēre duas diffinitōes saltē datas p additamētū.

Sciendū est tertio q circa predictas diffinitōes icidūt aliq̄ difficultates. Prima an diffinitio gn̄is data i rōe vlis ſit q̄ditatiua: vl' descriptiua. Pro cui⁹ solutōe suppōnit primo q diffinitio q̄ditatiua ē duplex q̄dā ē pure q̄ditatiua cui⁹ oēs ptes ptinēt ad q̄ditatē diffiniti ſicut ista hō est aial ratiōale. Alia ē q̄ditatiua data p additamētū in q̄ addit aliqd extrīsecū diffinito: z talib⁹ diffinitōib⁹ diffiniūt oēs scḋe itentōes. z ēt oīa accidētia respectiua z ēt absoluta: nā accñs absolutū siue in 2creto siue in abstracto nō pt diffinire cōplete z diffinitiōe q̄etante itellectū ſi ne termio sue depēdētie q est sbm. Et ſi qs dicat hꝫ gen⁹ z dr̄iaꝫ 2cedo, z pt itelligi q̄tū ad q̄dlibꝫ ei⁹ nihil itelligēdo de sua depēdētia vl' terio illi⁹ depēdētie: 2cedo. g⁰ pt hēc diffinitionē q̄ditatiuā nō datā p additamētū. Rn̄deo q pōt bn̄ assignari aliq̄ rō p essentiā idicās totā ēēntiā illi⁹. ſꝫ illa pprie nō eēt diffinitio qa nō eēt expssiua pfecti 2cept⁹ ei⁹: neqꝫ q̄etatiua itellect⁹. Et aduerte q duplex ē diffinitio pure q̄ditatiua. q̄dā est cui⁹ oēs ptes ptinent ad q̄ditatē diffiniti. ſꝫ nō vt gen⁹ z dr̄ia. vt diffinitōes generꝫ gn̄alissimoꝝ. que dat p ens z modū itrinsecū ipoꝝ. Alia est q̄ dat p gen⁹ z dr̄iaꝫ z de illa cōiter dr q sola spēs diffinit. z ibi capit spēs tā p spē spālissima q̄ subalterna. Scḋo supponit q ſm scotū in. iiij. mīaꝫ ad hoc q aliq̄d ſit pp̄e diffinibile diffinitōe q̄ditatiua q̄tuoꝝ 2ditōes reqrūt. Pria q ſit ens positiuū z p hoc excludūt nō entia z ēt puatiua. Scḋa q ſit ens p se vnū. z p h⁹ excludūtur ētia p accñs. vt hō alb⁹: hō niger. q̄ n̄ hn̄t pp̄e diffinitōeꝫ q̄ditatiuā. Tertia q ſit ens reale. i. cui nō repugnet hēr ver eē. z p h⁹ excludūt ētia rōis: cmōi ſt z⁰ ītētōes q̄ solū diffiniūt diffinitōe data p additamētū. Quarta q ſit vle. z p hoc excludūt oīa singlaria quoꝝ dr̄e n̄ pn̄t dici q̄ditates cū de rōe q̄ditat̄ ſit q ſit cōicabil'. Quita q ſit 2positū. i. q n̄ ſit ens simpl'r simplex. z p hoc excludunt simpl'r simplicia cmōi ē ens dr̄e vltie z ēt pp̄e passiones. Ex his dr pmo q̄ diffinitio gnis data i rōne pdicabil' ē q̄ditatiua data per additamētū: qꝛ in ea ponit ille ablt̄us spē q suppōit p fūdamēto correlatiui gn̄is qd nullo mō ptinet ad q̄ditatē gn̄is. Ex q⁰ seqꝛ q diffinitiōes scḋaꝝ intētionū ſp dantur p additamētū. Et ſi qs dicat porphiri⁹ dicit q diffinitio gn̄is ē descriptiua. dꝫ itelligi nō est pure q̄ditatiua.

Sciendū ē quarto q circa tertiū icidit vna difficultas: q̄uo itelligit q gen⁹ pdicet de plib⁹ drn̄tib⁹ spē z q gen⁹ saluat ī vnica spē. Et arḡ p⁰ q gen⁹ nō pdicat de plurib⁹ drn̄tib⁹ spē. ista ē falsa. gen⁹ de oī spē pdicat. g⁰ ista ē falsa. gen⁹ pdicat de plib⁹ drn̄tib⁹ spē. pꝫ 2ña qꝛ iste 2pōnes ſiſ inuicē cū ſint de eisdē teris eodē mō supponētib⁹. Rn̄deꝫ q ille t'min⁹ de plib⁹ nō tenet 2patiue. ſꝫ positiue vt dixi ē. z ly spē n̄ regit de ly plib⁹ ſꝫ de ly drn̄tib⁹. Et ē re

Genus liquid apponi ur du liciter

Intellectus p me dif finitōis generis

Bō no mē triliciter apitur

Nomē lurib⁹ dupl'r ccipit.

Hec cō ūctio z dupl'r apitur

Intellectus scḋe diffinitōis.

Quidditatiue diffinitionis acceptio

Diffinitio pure q̄ditatiua duplex est

Cōditiones reqsite ſꝫ Scotū diffinibili diffinitiōe quiditatiua.

Intellectus diffinitionis generis in q̄ dr q genus predicatur de pluribꝫ diffe. z ē plus in diffōne generis q̄uo tenetur.

gula q̄ qñ ꝯpatiu⁹ ponit̃ i ořone sine ablt̄o recto ab eo tūc tenet̃ positiue: tō ly spē regit̃ de ly dnĩtib⁹. Et si q̄s dicat g⁹ suppōit ꝯfuse ⁊ distributiue: q̄ tñ in⁹ rectus ab ista dictōe dñt ⁊ differēs suppōit ꝯfuse ⁊ distributiue dr̃ q̄ verū ē si regat mediāte ꝑpōne a vel ab. Sȝ quo ad scd̃aȝ ptē i qua q̄rit̃ vtrū gen⁹ possit saluari in vnica spē rñdet̃ q̄ saluari in vnica spē pt̃ tripliciť itelligi: vno mō ẜȝ exñtiā. alio mō ẜȝ potētiā. alio mō ẜȝ aptitudinē. ẜȝ exñtiā dico q̄ gen⁹ pt̃ saluari i vnica spē. pȝ. q̄ dstructis oīb⁹ spēb⁹ dēpto hoīe adhuc hō ē aīal: ⁊ bñ seq̄t hō ē g⁰ aīal ē. ¶ Sȝ dubiū ē q̄d dicēt Aristo. vtꝝ oēs spēs possent destrui dēpta vna cū sint d' integritate vniuersi. ¶ De 2⁰ dr̃ q̄ gen⁹ ẜm pōaȝ pōt saluari in vnica spē. nā de⁹ pōt facē q̄ oēs spēs destruat̃ dēpto hoīe ⁊ tñ ibi erit aīal: g⁰ gen⁹ ẜm pōam pōt saluari in vnica spē. ¶ De ťtio dr̃ q̄ gen⁹ ẜm aptitudinē nō pōt saluari i vnica spē saltē terminatiue sic q̄ nō sit aptū natū eē in plurib⁹ spēb⁹. nā in q̄libet spē de se natū ē eē in plib⁹: ⁊ ꝑdicari de plib⁹ ⁊ dr̃ notanť ẜmiatiue. q̄ fūdamētalr̄ tal' aptitudo pt̃ saluari i vnica spē cū aīalitas a q̄ ñ distiguit̃ tal' aptitudo possit saluari i vnica spē. Et h̄ d' p⁰ ar⁰.

An genus saluatur i vna spē

Saluari i vna spē tripliciter itelligit

¶ Quātū ad scd̃m dubitat̃ primo vtꝝ h̄ diffiniat̃ intētio gñis siue res subiecta intētiōi. Et ar̃ p⁰ q̄ diffiniat̃ gen⁹ p denoīato q̄ illd hic diffinit̃ qd̄ ꝑdicat̃ in q̄d de plibus dnĩtib⁹ spē: ẜȝ res sbiecta seu gen⁹ p dnoīato ē hmōi. vt pȝ d' aīali qd̄ ꝑdicat̃ in q̄d de hoīe ⁊ de boue. g⁰ h̄ nō diffinit̃ itētio gñis ẜȝ res sbiecta. Scd̃o sic illud qd̄ h̄ diffinit̃ ꝑdicat̃ de plib⁹ dnĩtib⁹ spē: ẜȝ gen⁹ p p se significato ñ ꝑdicat̃ de plib⁹ dnĩtib⁹ spē: ẜȝ solū dnĩtib⁹ nūero cū sit spēs spālissima vlis. ¶ 3⁰ sic gēus ⁊ spēs sūt spēs dispate. ergo vnū ñ dȝ diffiniri p reliquū cū vna spēs dispata nō diffiniat̃ p aliā. cōfirmat̃. q̄ tot⁹ pcessus porph. nō vi eē nisi de re sbiecta intētiōi vt pȝ ex suis exemplis. In oppm̃ ar̃ ꝑmo sic. illud diffinit̃ à logico qd̄ p se ꝯsiderat ab eo ẜȝ res sbiecta itētioni nō ꝯsideratur p se à logico, ẜȝ solū p accñs p quāto sibi attribuit̃ aliq̄ itētio. Scd̃o sic illd̄ qd̄ h̄ diffinit̃ dȝ eē vniuocū. ẜȝ nulla res sbiecta itētōi gñis ē vniuoca ad oīa illa q̄ dnr̃ gen⁹. igitur. Itē si h̄ diffiniret̃ res sbiecta intētiōi q̄ro de illa vel eēt aīal vel color vel sba vel q̄ntitas ⁊ sic de alijs. ẜȝ nullū istoꝝ ē dicēdū. q̄ q̄ rōe diceret̃ vnū: cadē rōne dicendū eēt ⁊ reliquū. si dicas q̄ qdlȝ istoꝝ diffinit̃. pbat̃ q̄ nō q̄ tūc diffinitū ñ eēt ꝯuertibile cū diffinitōe cū diffinitū nō eēt aliq̄d vnū: ⁊ tñ diffini⁰ eēt vna. Pro solutōe ponūt̃ aliq̄ dcā. ¶ Pm̃ h̄ diffinit̃ gēus p p se significato ꝯcretiue designato vt pbāt iste rōes. Pro cui⁹ dclaratōe dr̃ scd̃o q̄ gen⁹ pt̃ accipi triplr̄ hc̄ ⁊ alia ꝯcreta, s. p p se significato vt ē scd̃a itētio cāta p actū ꝯpatiuū itellectus. scd̃o accipit̃ genus p denoīato qd̄ est pria intētio. vt aīal de quo vere ē dicē q̄ ē genus. ťtio accipit̃ pro aggregato ex prima itētiōe ⁊ scd̃a. ⁊ iste acceptōes fiūt p itellectū ⁊ istis duob⁹ mōis vltimis nō accipit̃ ibi genus. ẜȝ prio mō. vbi tñ forte de rigore logices deberet accipi p re subiecta. cū ꝯcreta de rigore logices supponāt p reb⁹ sbiectis. ¶ Dicit̃ tertio q̄ ꝑdicari p se ꝯuenit secūdis intētiōibus ⁊ p accñs rebus subiectis. q̄ ꝑdicari ē terminus scd̄e intētiōis iportās secūdā intētōes tō per se nō pōt dici de pmis itentiōibus esse tñ per se ꝯuenit pmis itētionib⁹ ⁊ exercet illd̄ in pmis qd̄ ꝑdicari signat̃ in secūdis. Ex quo sequit̃ pbabilr̄ q̄ noīa ꝯcreta secūde itentiōis respectu hui⁹ ꝑdicari ꝑdicatur. supponāt pro denoīato vel sbiecto respectu hui⁹ qd̄ est esse. Pro cuius declaratiōe dr̄ q̄rto q̄ ꝑdicatio ē duplex. s. exercita ⁊ signata. ¶ Exercita q̄ fit mediāte isto vbo est. vt hō est aīal. Signata q̄ fit mediātib⁹ istis vbis vȝ: ꝑdicat̃: affirmatur vificatur, vt cū dr̄ gen⁹ ꝑdicatur de spē superius affirmat̃ de suo iferio: i. Et aduerte q̄ ꝑdicatio signata in itentiōibus secūdis nō pōt exerceri in eisdē nisi forte in hīs q̄ se hñt sicut superius ⁊ iferius vel ẜm ⁊ ꝓpria passio. ¶ Pm̃ pȝ q̄ ista ꝑdicatio signata genus ꝑdicatur de spē male exercetur per istā spēs ē genus. ¶ Secūdū pȝ q̄ a ista genus ꝑdicatur de h̄ gñe ꝯuenienter exerceretur p istā hoc genus ē genus: ⁊ ista ꝑdicabile predicat̃ de vli p istā vle ē predicabile. ¶ Ex hoc iferťur q̄ ꝑdicatio signata in itentiōibus secūdis despatis exercetur i pmis vt ista gen⁹ ꝑdicat̃ de spē exercet̃ p istā hō ē aīal. ¶ Scd̃o iferť q̄ à ꝑdicatōe signata i scd̃is itētionib⁹ ad ꝑdicatōȝ exercitā in pmis nō ē ꝯña formalis: q̄ stat añs eē vex ꝯñte falso vt ꝑdicabile ꝑdicat̃ de vli ē signata ⁊ tñ non exercet̃ in pmis. His suppositis dr̃ prio q̄ illd̄ qd̄ h̄ diffinit̃ nō ē res sbiecta itētioni gñis vt pbatū ē. secūdo dr̃ q̄ hic diffinit̃ intētio gñis ꝯcretiue designata q̄ a illud h̄ diffinit̃ cui p se fest diffinitio. ẜȝ hoc ē tantū itentioni scd̄e eo q̄ i diffinitōe ponūtur ꝑdicata intētionalia q̄ p se prio isunt itentōi: ⁊ rei sbiecte p accñs. id dr̄ ťtio q̄ res subiecta intētōi est illud in quo exercet̃ diffinitio intētiōis. ¶ Ad rōnes alterius opiniōis. ¶ Ad primā dr̄ q̄ res subiecta bñ ꝑdicatur in q̄d de spē predicatōe exercita tñ gen⁹ bñ pōt ꝑdicari predicatiōe signata. ¶ Ad secūdā dr̃ q̄ lȝ intētio gñis nō predicetur ꝑdicatōe exercita nisi de dnĩtib⁹ numero tñ ꝑdicatōe signata bñ predicatur de differētibus spē. Ad tertiā dr̄ negādo añs: nā in respectu v.ium dispatum bñ pōt diffiniri p suū terminū seu p fundamētū alterius disparati ⁊ hoc saltem diffinitōe data per additamētū

Generis itentio an h̄ diffiniatur

Aliq̄ dicta rñdentia ad dubia de diffinitiōe generis.

Generis acceptio triplex

Nomina ꝯcreta secūde tētiōis quo modo ponuntur

Predicatio duplex est.

¶ Ad ártã ðĩ q̃ ꝓcessus porphirij dat ð manifestiorib' nob: iõ illa exẽplificat p ꝑmas ītẽtiões ñ q: ð ipsis ðderit diffinitões: ꝫ q: p cas exercẽtur q̃ per scðas intẽtiões īportantur.

Genus eẽ gen' an sit ꝯceden dum.

¶ Dubitatur secũdo vtrũ illa sit ꝯcedẽda gen' ẽ gen': ꝛ vtrũ de rigore ꝭmõis ille debeat ꝯcedi anĩal ẽ genus: hõ ẽ spẽs. rõnale ẽ dĩa. ¶ Ad ꝑmũ rñdet p distinctiões: q: hec ꝓpõ genus ẽ genus põt hĩc sex sẽsus. ¶ Primus ẽ ꝫ quẽ ille ꝭmin' gen' tenet vtrobiq; p denoĩato. ¶ Scðs est ꝭm quẽ tenetur vtrobiq; ꝓ p se significato. ¶ Terti' ẽ ꝫ quẽ gen' in ſbiecto accipit p ðnoĩato ꝛ ĩ ꝑdicato pro p se significato: ꝛ tũc tal' ẽ denoĩatiua sicͨ ista aĩal ẽ genus. ¶ Quart' ẽ ꝫ quẽ genus ã pte ſbiecti sumit ꝓ p se significato ꝛ ĩ ꝑdicato pro denoĩato: ꝛ talis ꝑdicatio est silĩs huic genus ẽ aĩal. ¶ Quint' ẽ ꝫ quẽ genus vtrobiq; sumit ꝓ p se significato: ꝫ ã pte ſbiecti sumit vt qd: ꝛ ĩ ꝑdicato vt mod'. ¶ Sextus ẽ ꝫ quẽ gen' accipit ꝓ p se significato: ꝫm ſbiecto accipit vt mod': ꝛ ĩ ꝑdicato vt qd. ¶ Ex istis seqtur ꝑmo q̃ hec ꝓpõ genus ẽ gen' ĩ q̃ttuor. ꝑmis sensibus pt ꝯcedi. dĩ scðo q̃ hec ꝓpõ genus ẽ gen' ĩ q̃nto ꝛ sexto sensib' ẽ falsa: q: tũc denotat q̃ gen' ꝓ p se significato ꝑdicatõe exercita ꝑdicet de plurib' differẽtib' spẽ qð ẽ fl̃m cũ sit spẽs spãlissima. ¶ Ad scðam ꝑtẽ dubij dĩ ab aliqb' q̃ tales ꝓpões hõ est spẽs aĩal est gen' sunt distiguẽde penes ꝭm modũ eq̃uocatõis. co q̃ ſbiecta eoꝝ pñt supponẽ ꝑsonalr ꝛ simplr. vñ dicũt q̃ si supponãt ꝓ re ad extra sũt false. Sꝫ p intẽtiõe aĩe seu ꝯceptu aĩe sũt verẽ ꝛ supponũt mãliter. Aliter tñ rñdetur q̃ tales ꝓpões sũt simplr ꝯcedẽde ꝫ q̃ ſbiecta eoꝝ suponũt simplr ꝓ significato adequato ꝭm se capto termini cõis. vñ data ẽ regula in sũmulis q̃ termin' accept' respectu ꝑdicati vel subiecti ponẽtis dĩiaꝫ ĩter supius ꝛ īferius supponit simplr ꝓ significato adeq̃to iõ ſbiecta istaꝝ ꝓpõnũ supponũt simplr neq; de rigore ꝭmõis sũt distiguẽde: nã talia predicata ītẽtiõalia faciũt ſbiecta supponẽ ꝓ significatis adeq̃tis vt sũt in potẽtia ꝓpinqua: vel remota de plurib' ꝑdicari vel ñ ꝑdicari ꝛ hoc vtute illi' regule. talia sũt ſbiecta q̃lia ꝑmittũtur ã ꝑdicatis suis. Sed q̃reret aliqs qualiter supponit spẽs in ista hõ est spẽs similr genus ĩ ista ꝓpõne aĩal ẽ genus. rñdet cõiter q̃ supponũt ꝑsonaliter ꝓ q̃busdaꝫ scðis ĩtẽtionibus ꝯcretiue designatis. Sꝫ ꝯ hᵒ argr̃ cõcretum dꝫ supponẽ ꝓ significato mãli: ꝫ isti termini sũt termini ꝯcretiui. igr̃. Itẽ dicẽdo hõ ẽ pater: hõ ẽ albus: ibi ꝑdicata supponũt ꝓ significato mãli. Itẽ cuiuslibet ꝓpõnis affirmatiue vere ſbm ꝛ ꝑdicatũ debẽt supponere ꝓ eodẽ: ergo ẽt ibi supponẽt ꝓ eodẽ. Itẽ si spẽs suppõeret ꝓ scða intẽtiõe ꝯcretiue designata ista eẽt ꝯcedẽda hõ ẽ scða itẽtio ꝯcretiue designata. q: q̃ñ aliqs termin' suppõit ꝓ aliquo ſb aliquo mõ: tũc ꝭminus illi' ꝓ quo suppõit sumptus cũ illo mõ v̾ificat de illo de quo verificat ille terminus: ꝫ spẽs suppõit ꝓ scða intẽtione ꝯcretiue designata: gᵒ scða intẽtio cũ isto mõ ꝯcretiue ðsignata v̾ificat de illo de quo v̾ificat spẽs: ꝑp istas rõnes dicũt aliqui ꝛ magis logicalr: ꝛ de rigore ꝭmõis q̃ spẽs supponit ꝓ illo ꝓ qᵒ supponit ſbm ꝯnotãdo illud ſbm hĩc talẽ scðam ĩtẽtõem sicut dicẽdo petrus ẽ albus: ly alb' suppõit ꝓ petro ꝯnotãdo ipm hĩc albedinẽ. Ex isto seqtur q̃ isti ꝭmini sũt ꝯcretiui gen': spẽs: dĩa ꝛc. ꝛ iõ ista ñ ẽ ꝯcedẽda ð rigore: spẽs ẽ secũda ĩtẽtio nisi caperet istð ꝯplexũ scða intẽtio ꝯcretiue sed dꝫ dici spẽs ẽ vnã itentiõale: ꝛ q̃ sint ꝯcretiui pꝫ. q: nullus ꝭminus abstractiue sũpt' videt ꝑdicari denoĩatiue de aliqᵒ ſbiecto. nũq̃ enĩ ꝯcedit ista. petrus ẽ albedo: petrus ẽ filiatio: silr iste nũq̃ ꝯcedũtur hõ ẽ spẽs aĩal ẽ genus: si tales termini eẽnt abstracti. iõ necesse ẽ q̃ sint ꝭmini ꝯcretiui ꝛ ẽt sint cognotatiui.

An natura cõmunis distinguat a dĩa idiuiduali.

¶ Dubitat tertio vtrum natura cõis quã ponim' cõem ꝑ indifferẽtiã ꝛ determinatã ꝑ dĩiam idiuidualẽ distiguat realr a dĩa idiuiduali per quã sic ðterminat ꝛ ꝯtrahit. rñdet breuiter q̃ nõ ꝫ sũt idẽ realr: lꝫ formaliter distinguãtur. ¶ In oppositũ ar̃ q̃ñcũq; aliqua duo sic se hñt q̃ aliqd vere affirmat ð vno: ꝛ illud idẽ vere negat de alio illa distinguũtur realr: ꝫ sic ẽ q̃ aliqd vere affirmat ð ña cõi ꝛ illð idẽ negat de dĩa idiuiduali: gᵒ illa distiguũtur realiter. minor ꝓbat q: ð ña cõi affirmat cõicabile: ꝛ idẽ negat ð dĩa idiuiduali: q: ista ẽ vera dĩa idiuidualis ñ ẽ cõicabilis. Pro solutiõe ponũtur aliq̃ ꝓpões.

Propositiones de sub dcã dubitatõe

¶ Pria q̃cũq; distinctio alicui' rei sufficit ad h q̃ ð illo possint v̾ificari ꝯdictoria. ¶ Secũda propositio q̃cũq; distinctio sufficit ad h q̃ ꝯdictoria ñ verificẽt de eodẽ. ¶ Tertia ꝓpõ ad h q̃ ꝯdictoria debeãt v̾ificari de eodẽ reqrit q̃ verificẽtur de eodẽ singulari oĩmoda identitate idem. ꝛ ideo posset negari simplr maior. Sꝫ ꝯ h replicat inter ꝯdictoria est eq̃lis repugnantia: sed aliq̃ ꝯdictoria ĩcludũt distinctionẽ realẽ aliquoꝝ duoꝝ: ergo ꝛ omnia minor ꝓbat q: bñ seqtur a. est ens. ꝛ b. est ñ ens: gᵒ a: ꝛ b distiguũtur realiter: ergo ẽt bñ sequit ña cõis ẽ cõicabil'. dĩa idiuidual' ẽ nõ cõicabilis: gᵒ ña cõis ꝛ dĩa idiuidualis distinguũt realr. ¶ Rñdet q̃ iter ꝯdictoria ẽ eq̃lis repugnãtia respectu alicuius singlar' oĩmoda idẽtitate idẽ. ꝫ nõ oꝫ q̃ sit eq̃lis repugnãtia respectu aliqᵒꝝ adiuicẽ salrẽ in iferẽdo distictõꝫ illoꝝ. ¶ Tertio sic. q̃ñcũq; aliqð oppᵒⁱᵗᵃ

vt de aliquo siue p se siue p accñs relliquum nõ põt de codez verificari: ß vnitas nũeralis realr ꝯuẽit nãe: g° eius oppo^m^ vz cõicabilitas nõ ꝯuenit ipi nãe: ꝛ p ꝯñs ista ẽ falsa. nã ẽ cõicabilis. ¶ Et si dicaẽ singularitas seu vnitas numeralis ꝛ cõicabilitas non opponunẽ nec repugnãt eis. Cõtra si ꝯña ad aliq̃ añcedẽtia repugnãt. ꝛ añcedẽtia repugnabũt: ß bñ seqẽ hec res ẽ vna vnitate mioꝛi vnitate nũerali: g° est multiplicabil: vt bñ seqẽ hec res ẽ vna vnitate nũerali. g° nõ est cõicabilis. g° seqẽ q̃ vnitas minoꝛ vnitate nũerali ꝛ vnitas nũeralis opponũẽ. ¶ Rñdeẽ q̃ non seq̃ẽ gfa foꝛme hec res ẽ vna nũero: g° nõ est multiplicabilis: ß bñ seqẽ. hec rei ẽ p se vna nũero. ergo nõ ẽ multiplicabilis. Etiã nõ ẽ incõueniẽs opposita dici de aliq° vnũ p se ꝛ aliõ p accñs q: tũc nõ sũt opposita. ¶ Quarto sic. nã cõis multiplicaẽ ad multitudinẽ suppositoꝝ ꝛ determinaẽ p hmõi dña: g° erunt tot spẽs spãlissime hõis quot erũt hũanitates. ¶ Rñdeẽ negando ꝯñaz: q: rõ ẽ q: lz nã fm eius ꝓpaz vnitatẽ quã hz in re sit cõicabilis nõ ẽ vñe neqꝫ spẽs: ß req̃riẽ q̃ sit pdicabilis ꝛ q̃ sit ß idña q̃si ꝯria ad oẽs alios ꝯcept^9^ mõ ista nõ hz nisi in itellectu: igẽ. ¶ Quĩto sic. oĩs nã cõis ẽ cõicabilis: ß dña indiuidual ẽ nã cõis: g° dña indiuidualis ẽ cõicabilis. Rñdeẽ q̃ si maioꝛ sit de oĩ ꝯña ẽ bona: ß sicut ꝯclusio est falsa ita ꝛ maioꝛ cũ sit sensus de quocũqꝫ reꝝ est dicẽ q̃ est natura cõis de illoꝝ ẽ dicẽ q̃ est cõicabile quod falsũ ẽ. posset ẽt negari minoꝛ: ꝛ h° ß natura cõis ꝛ dña indiuidualis accipiãẽ abstractiue. ¶ Sexto sic: bñ seq̃ẽ hoc ẽ cõicabile demõstrãdo p ly hoc nãm cõem ꝛ hoc est dña idiuidualis: ergo dña idiuidualis ẽ cõicabilis: ꝯña pꝫ p sillogismũ expositoꝝ. Rñdetur q̃ nõ ẽ bonus sillogismus expositoꝛius q: a maioꝛe ad vnã de omni nõ est bona cõsequentia: qõ tñ requiritur ad bonum sillogismũ expositoꝛiũ. Et hec de scdo articulo.

¶ Quantũ ad tertiũ sit cõclusio rõis: accẽptiões ꝛ diffinitões gñis sũt sufficiẽter assignate i textu vt pꝫ ex dcis i duob° articulis. ¶ Ad rões añ oppositũ qõnis. ¶ Ad pmã dẽ q̃ lz gen° tertio mõ dictũ siue acceptũ sit vniuocũ: nõ tñ gen° accept ꝓ vt est cõe ad tres ei^9^ accẽptiões imo ẽ sic equocũ. ꝛ ad illõ qõ ßbiũgiẽ dĩ q̃ poꝛphirius noluit ßꝫ enumerare oẽs acceptiones gñis: ß solũ illas enumerat ad quaꝝ ßlitudinẽ sumiẽ gẽus logicum. ¶ Ad secũdũ dĩ q̃ spẽs in actu exercito nõ ßbijciẽ generi capto p p se significato lz bñ in actu signato. ¶ Ad tertiã dĩ negãdo añs ꝛ ad pmã pbatiõe dĩ q̃ dñe ñ supponũẽ directe generi: ß idirecte. ¶ Ad aliã pbatõz dẽ q̃ lz spẽs supponaẽ illi diffinitioni tãqꝫ cõtentũ ß suo diffinito tñ dnolatiue ñ tñ tãqꝫ ßferi^9^ ß suo supioꝛi. ¶ Ad q̃rtã pbatiões dĩ q̃ oĩa supponunẽ celo suppõne locali: ß non suppõne foꝛmali ꝛ logicali ßz quã spẽs supponiẽ generi. ¶ Ad q̃rtaz pꝫ solutio in pꝛio dubio. ¶ Ad qntã dĩ negãdo añs ꝛ ad pmã pbatões dẽ q̃ ens excludiẽ p pmã pticulã diffinitõis q: non ẽ vñe saltẽ ꝓpe captũ neqꝫ p p se significato. Ad scdaz pbatiõnẽ añcedẽtis dẽ q̃ bñ ꝯcludit ꝯ illoꝝ q ponũt pmã itẽtionẽ diffiniri nã si aial diffiniret tali diffinitiõe oportẽt q̃ tal diffinitio ꝯpeteret cuilibꝫ ꝯtento ß aiali quod est falsum. ¶ De spẽ sequitur tertius.

¶ Species aũt dicitur qdem ꝛ de vniuscuiusqꝫ foꝛma fm quã dictũ est pꝛimi quidẽ spẽs digna est imperio. dĩ aũt spẽs ꝛ ea quẽ est sub assignato genere fm quã solemus dicere homines quidẽ animalis speciem esse cum sit genus aial.

Stud ẽ scdm capꝫ hui^9^ tractaẽ i quo porphirius dtermiaẽ de 2° pdicabili. s. de spẽ: ꝛ diuidiẽ i duas ptes pncipales. ¶ In pꝛia ponit acceptiões ipsius spẽi. i scda eius diffinitões. Pꝛio igiẽ põit duas accẽptiones spẽi dicẽs q̃ spẽs pꝛio dĩ vniuscuiusqꝫ foꝛma vl pulchꝛitudo ßz quã aliqs dĩ speciosus fm quẽ modũ dictũ ẽ ab antiqs q̃ spẽs pami digna ẽ ipio. ꝛ hoc mõ capiẽ spẽs ab Arist. i. ethico. cũ dic: ñ oĩo felix ẽ q spẽ turpissimus ẽ aut sine ple. Scdo mõ accipiẽ spẽs vt poniẽ ß assignato gñe. i. dcimiato ꝛ dat poꝛphiri^9^ tria exẽpla. Primũ ẽ vt hõ ẽ spẽs aialis. Scds vt albũ. i. albedo ẽ spẽs coloꝛis. Tertiũ vt triãgulus ẽ spẽs figurẽ. Cõsequẽter remouet dubiũ: nã supius gen^9^ diffinitũ ẽ p spẽs: g° spẽs ñ dꝫ diffiniri p gen^9^. Rñdet porphiri^9^ q̃ gẽus ꝛ spẽs coꝛrelatiue se hñt: ideo põt diffiniri p se i uicẽ: iõ opꝫ i vtrarũqꝫ rõnib^9^ vtriũqꝫ uti. ¶ In secũda pꝛeponit tres diffinitiones spẽi. scdo mõ capte qs postea dclarabit. Pꝛia ẽ: spẽs ẽ que poniẽ ß assignato gñe. Scda spẽs ẽ de q̃ gen^9^ pdicaẽ co qd qd. Tertia ẽ: õ q dĩ spẽs solũ pdicaẽ de plurib^9^ ꝛ differẽtib^9^ nũero in eo qd qd. ꝛ differt ista diffinitio a duab^9^ pꝛimis: q: solũ ꝯuenit spẽi spãlissime: ß alie due conueniũt tã spẽi spãlissime qꝫ ßbalterne. Deinde declarat istas diffinitiones. ꝛ pꝛimo pꝛiaꝫ ponens talẽ ꝯclõnẽ: i vnoquoqꝫ pdicamẽto sunt qdã gñalissima. i. quodã gñalissimũ capiẽdo plaraliꝫ p singulari: ꝛ qdã spãlissima: ꝛ quedã itermedia. ¶ Pꝛio p declaratõe suppõiẽ q̃ gnã lissimũ ẽ supra qõ ñ ẽ aliud supueniẽs genus ꝛ spãlissimũ post quod nõ ẽ alia inferioꝛ spẽs sed intermedia sũt gña ꝛ spẽs ad aliud ꝛ aliud

Margin notes (left): nota; nota; nota; dum; t ci; nõ est; generis diffinitio pbatur sufficiẽs p aliquas ꝯclones

Margin notes (right): Spẽs qd sit. Diuisio isti^9^ capituli. Spẽi duplex acceptio. tria exẽpla de specie. An species diffiniaẽ p genus. Spẽs i triplex. Gñalissimum quid sit Spãlissimum quid i

sumpta.i.cōparata. Hoc supposito ꝓbat ꝑdictā ꝯclusionē duplici exēplo. ꝑ prio ꝯstituit. ordinationē predicamētalē sbc dicēs ꝙ predicta ꝯclo est manifesta in ꝑdicamēto sbc in quo sba est genus sub quo ponit̄ corpus: sub corpe corpus aiatū. sub corpe aiato anial sub aiali aial rōnale sub quo ponitur hō sub hoie sortes ꝛ plato q̄ sunt ꝑticulares hoies. ꝛ interilla sba est gnālissimū q: est gen⁹ ꝛ nullius est spēs. hō vero specialissimū q: est spēs solū ꝛ nō pōt eē genus. Corpus aūt est spēs sbe ꝛ genus corpis aiati. corpus aiatū est spēs corpis ꝛ genus aialis: aial ē spēs corpis ꝛ gen⁹ aialis rōnalis. aial rōnale est spēs aialis ꝛ gen⁹ hōis hō vero est spēs aialis rōnalis nō aūt ē genus ꝑticulariū hoiū q: oē qd̄ est ꝓximū ante idiuidua solū erit spēs ꝛ nō genus cū sub se hēat nisi idiuidua. ¶ Ex his infert porphirius duo correlaria. ¶ Pᵐ sicut sba est genus gnālissimū eo ꝙ supra eā nihil ē supple qd̄ sit genus ad eā: sic hō est spēs spālissima eo ꝙ ē spēs post q̄ nō est alia iferior spēs: q̄ vo sunt in medio s. inter generalissimū ꝛ spālissimū sunt spēs eorū que sūt supra ipsa ꝛ gnā eoꝝ que sunt sub ipsis. ¶ Secūdū correlariū ꝙ itermedia habēt duas hitudines. s. vnā ad superiora ꝑm quā dicūt spēs eoꝝ ꝛ aliā ad posteriora ꝑm quā dicūt gnā eoꝝ: extrema vero hn̄t tm̄ vnā habitudinē: q: gnālissimū nō hꝫ habitudinē ad superiora quoꝝ sit spēs: ꝫ hꝫ habitudinē ad posteriora quoꝝ tm̄ ē genus. spālissimū vero hꝫ solū hitudinē ad superiora. quoꝝ est spēs: nō.n. hꝫ hitudinē ad posteriora quoꝝ sit genus. Cōsequēter ex oībus ꝑdictis colligit porphiri⁹ duas diffinitōes generalissimi ꝛ tres spālissimi ꝛ vnā itermedioꝝ. Pria gnālissimū est quod cū sit gen⁹ nō est spēs. secūda ē supra qd̄ nō ē aliud genus supueniēs. Pria diffinitio spālissimi est qd̄ cū sit spēs nō ē genus. Scd̄a ē quod cū sit spēs nūq̄ diuidit̄ in spēs. Tertia ē quod de plibus ꝛ dr̄ntibus nūero in eo qd̄ qd̄ sic ꝑdicatur. Intermedia vo sūt gnā ꝛ spēs ad aliud qdē: ꝛ ad aliud sūpta. i. cōparata. Deinde declarat porph. exēplo nāli ꝛ ciuili ꝑdictā cōclusionē sic. sicut ē in coordinatōe ciuili itavidetur eē in coordinatione ꝑdicamētali. Sꝫ in coordinatōe ciuili aliqd est tm̄ pr̄ vt iupit̄. aliud vero tm̄ fili⁹ vt agamenō: aliud vero pr̄ ꝛ filius vt atrides pelopides ꝛ tātalides. igit̄ ꝓportionabilr̄ vr̄ esse in coordinatione predicamētali. s. ꝙ in ea est aliqd tm̄ gen⁹ gnālissimū ꝛ aliqd tm̄ spēs. Et qdā vero gnā ꝛ spēs sicut itermedia. Deīde ne aliqs credat eē oīno sile de coordinatōe ꝑdicamētali ꝛ ciuili ponit porph. driam iter eas. nā in coordinatōe ciuili ꝯtingit oīa reduci ad vnū ꝑmū. s. ad ionē q̄ est pr̄: sed in coordinatione ꝑdicamētali nō ita ē oīa ad vnū ꝑmū qd̄ sit genus reducātur. qd̄ ꝓbat porph. q: maxime esset ens: sed hoc nō: quod ꝓbat duplr̄. ꝑmo q: ꝑm Aristo. ponūtur decē gnā. ꝑma quod n̄ eēt si ens eēt gen⁹ ipoꝝ. secūdo ꝓbat: q: oē genus ē vniuocū ad ea quoꝝ ē genus: sed ens nō ē vniuocū ad decē ꝑdicamēta: ergo n̄ ē gen⁹ eoꝝ minorē ꝓbat duplr̄. ꝑmo auctē Aristote. dicētis. Si qs oīa entia vocet equiuoce inqt nūcupabit. Secūdo ꝓbat rōe: q: oē vniuocū ad aliq̄ ꝑdicat̄ de ipis ꝑm idē nomē ꝛ eādē rōnē sed ens n̄ ꝑdicat̄ de oībus ꝑm idē nomē neq̄ eandem rōnē: ergo nō est vniuocū ad oīa. minorē ꝓbat dicēdo neq̄.n. est vnū cōe gen⁹ oībus ens nec oīa eiusdē gnīs sūt ꝫ vnū gen⁹ supremū. ¶ Cōsequēter determiat porph. icidētalr̄ de numero gnālissimoꝝ ꝛ spālissimoꝝ dicēs ꝙ decē sunt gnālissima: spālissima vero sūt in nūero certo ꝛ determiato ꝑm nāꝫ: ꝫ nobis indetermiato: plures.n. spēs latēt nos. sed indiuidua sūt ifinita ꝛ ab arte relinquēda. ¶ Ex quo infert duo correlaria. Pᵐ est descendentes ꝑ diuisionē ā gnālissimis ad spālissima in spālissimis iubet nos plato q̄escē: quod ꝓbat duplr̄: prio q: descēsus ā gnālissimis ad specialissima fit per drās ꝑ̄ales per q̄s non fit descēsus sub spē ad idiuiduale possit fieri descēsus per drās idiuiduales seu māles. Secūdo ꝓbat q: idiuidua q̄ sunt sub spē sunt infinita: mō ifinita sūt reliquēda ab arte. ¶ Secūdū correlariū ascēdētē a spālissimis ad gnālissima necesse ē ire ꝑ collectōꝫ multoꝝ ī vnū. secūdā ptē ꝓbat q: ascēsus ā spālissimis ꝓcedit ā singlarib⁹ ad aliqd cōe eis. mō cōe ē collectiuū pluriū in vnū. collectiuū.n. multoꝝ ī vnā nāꝫ spēs est. qd̄ ꝓbat porph. de hac spē hō. ꝑticipatōe.n. spēi plures hoies sūt vn⁹ hō sed ꝙ descēsus fiat per singularia pꝫ: singulare.n. sp est diuisiuū alicu⁹ cōis. vn̄ singularia ecōtrario diuidūt qd̄ vnū ē. Cōsequēter porphi. declarat secūdā diffinitiōeꝫ spēi per tres ꝓpōnes. Pria gnē existēte vno spēs sūt multe: q: diuisio gnīs ꝑ est in plures spēs. Secūda gen⁹ ꝑ de spē ꝑdicat̄ ꝛ vīr oīa supiora de inferioribus. Tertia: spēs neq̄ de gnē sibi ꝓrio neq̄ de supiorib⁹ ꝑdicat̄. ꝓbat q: oꝫ eq̄ de eqs id est ꝯuertibilia de ꝯuertibilib⁹ ꝑdicari vt risibile de hoie: aut maiora de minoribus. i. superiora de iferioribus: vt aial de hoie: minora vo mīme. i. iferiora de maioribus nūq̄ ꝑdicantur: nō.n. dicimus aial eē hoiem q̄admodū dicimus hoiem eē aial. ¶ Deinde declarat tertiā diffinitioneꝫ spēi sic. oīa supiora de iferiorib⁹ predicātur: spēs aūt est supius ad indiuidua igit̄ de ipsis predicatur. maiorē declarat iductione ꝛ exēplo. vn̄ q: genus ē superius ad spēm ꝛ ex ꝯsequenti ad indiuidua ei⁹ de q̄buscūq̄ ꝑdicatur spēs de illis ꝑdicat̄ genus illi⁹ spēi ꝛ genus illius gnīs vsq̄ ad gnā

Correlaria de gnālissimo ꝛ spālissimo.

Acceptiones gnālissimi.

Spālissimi acceptōes

Intermedia q̄ sint.

Drā inter coordiatōeꝫ ciuilē ꝛ ꝑdicamētalem.

Generalissima q̄t sunt.

Spālissima quot sit

Correlaria d̄ eisdem

Declaratio secunde diffinitionis spēi ꝑ ꝓpōnes

Declaratio tertie diffinitiōis speciei

tissimū. vt si sortes sit hō: hō est aīal: ⁊ aīal erit sbā ⁊ sortes erit sbā: ⁊ sic gnālissimū de oībus p̄dicatur. ¶ Jō p̄nter porphi. determiat de indiuiduo p̄lo notificās indiuiduum quo ad predicatōez sic. ¶ Indiuiduum est quod predicatur de vno solo p̄ticulari. vt sortes. ⁊ hoc albū. ⁊ hoc veniēs ⁊ sofronici filius ē. Scd̄o notificat idiuiduū quo ad denoīatione ⁊ distinctionē dicēs q̄ idiuidua dicūr q̄m ex p̄prietatibus p̄sistit vnū quodq̄ coꝝ q̄ꝝ collectio i alio nūq̄ eadē erit vt p̄prietates socratis nūq̄ in alio erūt. Ille vero q̄ sūt hoībus coībus ⁊ q̄ sūt p̄ticularibus hoībus in eisdē q̄ sūt hoīes erūt eedē puta i p̄ticularib⁹ hoībus. ¶ Consequēter p̄cludit ordinē coꝝ q̄ sūt in recta linea p̄dicamētali dicēs q̄ idiuiduū ponit sub spē ⁊ spēs sub gn̄e qd̄ p̄bat. q: oīs ps ponit sb suo toto: spēs aūt ē ps supple subiectiua ipsi⁹ gn̄is igr ⁊c. ¶ Un̄ dicit porph. q̄ spēs est totū ⁊ ps: pars respectu gn̄is: ⁊ totū respectu idiuidui. Finalr epilogat porphirius dicta in p̄nti capitulo: ⁊ in capi. de genē dicēs q̄ sufficienter dictū est de genē ⁊ spē. ⁊ quid sit generalissimū ⁊ qd sit spālissimū: ⁊ quid intermedia.

Indiuiduū qd sit.

Quid ē spēs s̄z porph.

An diffinitōes spēi sint sufficiēt a porphirio assignate.

¶ Querit vtruz acceptiones spēi

ad diffinitōes eius sint sufficienter a porphirio assignate. ¶ Et arḡ p̄mo q̄ nō: q: tot mōis dr̄ vnū oppositoꝝ quot mōis dr̄ ⁊ reliquū: sed genus ⁊ spēs opponūtur: igr sicut sūt tres acceptiōes gn̄is erūt tres acceptōes spēi: ergo isufficiēter sūt assignate. ¶ Secūdo sic. vnius rei nō sūt plures diffinitiōes: sed spēs est vna igr ipsius spēi non sunt plures diffinitiones. ¶ Tertio sic p̄bādo q̄ tertia diffinitio spēi n̄ sit bona: q: nō p̄uenit oī p̄tento sub diffinito: nec soli diffinito: igr ⁊c. p̄ia ps p̄z: q: soi ⁊ phenix sūt spēs: ⁊ tn̄ nō p̄dicatur de pluribus differētibus nūero. secūda ps p̄z: q: p̄uenit gn̄i aīal. n. p̄dicat d̄ p̄libus dr̄ntibus nūero. ¶ 4° sic gēns ⁊ spēs sunt correlatiua. ergo vnū d̄z poni i diffinitōe alteri⁹ vt p̄z i textu. s̄z cū dr̄ spēs est qd̄ p̄dicatur de p̄libus dr̄ntibus nūero nō ponit gēus. igr. ¶ Quinto sic: si ista diffinitio eēt bōa vel diffiniret spēs p̄ denoīato vel p̄ p̄ se significato: nō p̄o denoīato vt notū ē: nec p̄ per se significato q: de spē capta secūde intētionalr p̄dicat vr̄e denoīatiue. nā ista est denoīatiua spēs est spēs dūmō spēs capiatur in p̄dicato vt modus. ⁊ in sb̄o vt qd: ergo ēt ista erit denoīatiua spēs est vr̄e q: de quocūq̄ p̄dicat inferius denoīatiue ⁊ supius. Itē spēs nō est p̄dicabile sed est subiicibile cū supponatur generi. ergo hic male diffinitur per p̄dicari. ¶ In oppositū arguit auctoritate porphirij in textu. In q̄ōne erunt tres articuli sicut in p̄cedentibus. Quantū ad primum.

¶ Sciendū est p̄mo q̄ porphiri⁹

nō enumerat oēs acceptiones spēi: sed solū illam ciuilē ad cuius similitudinē sumit logica: q: sicut spēs ciuilis que ē pulchritudo vel forma t'minat p̄fusionē corpl's per debitā mēbroꝝ cōmensurationē ⁊ coloris p̄portionem ita spēs logice terminat p̄fusionē gn̄is: saltē si vtrūq̄ p̄o denoīato accipiat. ¶ Et aduerte q̄ ipsius spēi tres sunt diffinitiōes quaꝝ p̄ma sic itelligitur. Spēs est que ponit sub assignato genere. i. que directe formalr ⁊ immediate ponit sub determiato genere. dr̄ directe p̄pter dr̄ias que ponūtur lateraliter. dicit formaliter p̄pter partes totius in mō: cuiusmodi sunt hō albus hō niger que ponuntur formalit sub genere. dr̄ imediate p̄pter idiuidua que solū mediate ponūtur sub genere. dr̄ sub determiato gn̄e: q: vna spēs nō pōt poni nisi sub vno genere p̄imo nisi saltē equoce caperetur. cuiusmodi est corpus qd̄ equoce ponit sub q̄titate ⁊ sub sub̄a. ¶ Secunda diffinitio sic itelligitur. spēs est de qua genus in eo qd̄ qd sic predicat. i. de qua genus predicatōe singnata ⁊ eēntiali in qd predicat. ¶ Et aduerte q̄ iste due p̄me diffinitōes datur tā de spē spālissima q̄ de spē subalterna: ⁊ dātur de spē inq̄tū spēs est subiicibile vel iferius respectu generis. nā p̄ma datur de spē in rōne inferioritatis. secūda i rōe subiicibil' ⁊ magis iste due dn̄t dici descriptiōes q̄ diffinitōes. ¶ Tertia vero sic intelligit: spēs est vr̄e qd̄ predicat solū de pluribus differētibus nūero in eo qd̄ qd cuius p̄ticule satis sūt clare per p̄ticulas diffinitōis generis: nā ibi ly pluribus capit positiue: ⁊ ly nūero supponit determiate p̄ idiuiduis captis pro denoīato. ¶ Sed aduerte q̄ illa p̄ticula solū seu ille terius solū pōt determinare ly p̄dicatur vel ly numero. si ly p̄dicatur tūc sic expōitur. spēs est qd̄ predicatur ⁊ n̄ subiicitur: q: regula ē in sūmulis q̄ qn̄ dictio exclusiua additur verbo tūc excludit oē aliud verbū: ⁊ tūc illa diffinitio eēt mala. sed qn̄ determinat ly nūero sic exponitur. spēs est que predicatur de pluribus drn̄tibus nūero: ⁊ nō de p̄libus differētibus nō nūero saltez in qd. ¶ Et aduerte q̄ ista diffinitio datur de spē vt est vr̄e ⁊ est q̄ditatiua suo mō saltem data per additamentum sicut diffinitio generis.

Spēi tres acceptōes.

Intellectus secūde diffinitionis.

Intellectus tertie acceptōis.

¶ Sciendum est secundo q̄ circa

textū icidit vna difficultas. q̄re ē q̄ genus diffinit p̄ spēz: ⁊ spēs p̄ gēus. ¶ Pro solutōe supponit q̄ spēs ⁊ gēus capta pro p̄ se significato correlatiue se h̄nt adinuicem id est vnū refertur ad aliud ⁊ ecōtra. Naz genus dicitur alicuius spēi genus. Et species alicuius generis spēs. ⁊ dr̄ capta pro per se significato. q: si caperetur p̄o denominato nō se haberēt correlatiue vt homo nō dr̄ correlatiue ad animal.

Quare genus diffinit p̄ spēm. ⁊ econuerso.

¶ Secdo supponit q relatiuū refert ad suum correlatiuū: s; n terminatur ad ipm sed ad suū fundamētū vt spēs refert ad gen⁹: sed n termi-natur ad genus: s; ad fundamētū gnis puta ad aial vel ad aliqd aliud hmōi. ¶ Tertio suppo-nit q vnū relatiuū n ds diffiniri per suū cor-relatiuū. s; p fundamētū sui correlatiui vel p terminū supponētē p eo: vt spēs nō ds diffiniri p genus captū formaliter: s; p terminū suppo-nentē p suo fundamēto. Siler genus ds diffini-ri p fundamētū spēi: n p spēz captā secūde inte-tionalr: iō gen⁹ positū i diffinitiōe spēi capit p denoiato: spēs in diffinitiōe gnis capit ēt p dnoiato. ¶ Et si qs dicat. porphiri⁹ dixit i te-xtu opposituz: qz dixit q necesse ē vtroruq roi-bus vtrisq vti. Dicit q porphiri⁹ n vult hēc q vnū relatiuū diffiniat p suū correlatiuū s; p fundamētū sui correlatiui: qz correlatiuū ē n noti⁹ suo relatiuo. Etiā eēt circlatio i diffini-tiōib⁹ relatiuorz idē eēt noti⁹ seipo. Et si qs dicat pr diffinit p filiū eq: vt pr est hns filiū filius est hns prēz: n illa se hnt sic relatiuū correlatiuū. Dico q ille diffinitiōes nō sūt hōc nisi termini correlatiuorz supponāt p suis denoiatis. ¶ Sed ds dicē: pr ē aial qd genuit aliud aial sibi sile in spē cuz eo existēs: filius ē aial gēitū ab alio aiali eiusd spēi cū ipo exñs.

¶ Sciēdū est tertio q p coordina-tiōis declaratōe pdicamēti sbstātie pponū-tur aliq difficultates. Pria vtr ista sit va. dc-cē sūt gnā gnālissima z ēt ista sbstātia ē gen⁹ gnālissimū. Pro solutōe supponit q qn supla-tiu⁹ ponit sinc gto: tūc talis ppō ds exponi p duas cathegoricas qrz vna est affirmatiua z alia negatiua. vt ista dcē st gnālissima sic expo-nit: decē st gnā: z nulla st gnālora. Etiā ista sba est gnālissimū sic expōit. sba ē gnālis: z ni-hil aliqd ē gnālius. iō de rigore tales ppōnes nō debēt distigui vt coiter distigūtur penes hoc qd ē suplatiuū teneri affirmatiue vel ne-gatiue: imo dicūt aliq q tales ppōnes ñ dnt exponi: qz suplatiu⁹ in illis nō tenet suplatiue s; solū positiue: qz sic pparatiu⁹ tenet positiue qn pōit sine ablto: vel gto pstructo ab ipo. ita suplatiu⁹ tenet positiue qn pōit sine gto. Et si qs arguat pbādo q ille ppōnes st falsē. i. decē st gnālissima: z sba ē gen⁹ gnālissimū: qz iste st falsē. s. nulla st gnāliora decē pdicamētis: et nihil ē gnālius sba q st secūde exponētes cū ista sit va ens ē gnālius decē pdicamētis: g⁹ zc. ¶ Dico q ens nō est gnālius l; sit bn cōius: s; nō sequit ē cōius: g⁹ est gnālius. Nā ad hoc q aliqd sit gnālius ds esse genus. nā pparatiu⁹ suppōit positiuū: ut in plurib⁹: s; ens nō est ge-nus igit. ¶ Scda difficultas: vtr ista sit va lapis est aial: z videt q sic: qz lapis est sensibi-lis: g⁹ est aial ps pña: qz de quocūq predicat

dria vel passio d illo pdicat spēs vel sbm: sed sensibile ē dria aial vel ppa passio: igr. Rndet q sensibile capit dupl'r. vno mō vt idem ē q aptū natuz sentir z sic ē passio aialis sup-plens tñ driaz ipsius aialis nobis incognitā: et sic lapis ñ ē sēsibil' alio mō idē ē sic aptū natū sentiri: z sic lapis est bn sensibilis: s; tūc nō ē passio adeqta neq dria aial. ¶ Tertia difficul-tas vtr sint aliq dric pnatiue seu negatiue. Et videt q sic: qz inaiatū: incorporeuz: irrōnale st dric: z tñ st negatiue: igt zc. Rndet q talia pplera significāt qdā positiua z drias positi-uas qb⁹ nō st noia iposita: ideo tenent locum noiuz positiuorz. ¶ Et aduerte q dric diuidē-tes aliqd gen⁹ st ip eē qditatē z eēntiam gnis quod diuidūt iō lafaliter ponūtur. Ex quo se-quitur q l; iste st necessarie aial ē rōale. rōale ē aial. tñ nlla illarz ē p se nz qditatiua. ¶ Quar-ta difficultas vtr aial sit gēus ad aial rōale. z aial rōnale gēus hōis. Rndet q nō: imo aial rōnale. neq ē gen⁹ neq spēs cū n oporteret pce-ptū p se vnū: s; porphirius ponebat ostendendo errorez antiquorz paganorz. ¶ Quinta difficul-tas vtr bos z asinus differāt spē: z videt q nō qz hnt candē driaz. s. irrōnale: igit zc. Rndet q irrōnale ñ ē dria adeqta bouis neq asini. Nā impossibile ē duas spēs hrē candē driaz adequatā. ¶ Et si quis petat q sūt ergo diffe-rentie bouis z asini. Rndet q tales sūt nobis incognite quas circūloquunur p passiōes ipsorz. Sed si quis petat cui⁹ ergo erit dria adeqta irrōnale. Rndet q bruti. Ita videlicet q ani-mal diuiditur p rōnale z irrōnale. rationa-le pstituit hoiez irrōnale pstituit brutū: quod est genus imediatū ad oia alia irrōnalia ani-malia. Vel pōt dici q irrationale nō est vna dria z forte melius: sed supplet nob tot drias q sunt aialia irrationalia a quibus non sunt nomina imposita. Et q brutū proprie nō ē ge-nus: qz genus de pdicamēto sbstātie nihil co-gnotat: sed brutū cognotat: igt. ¶ Ex q⁹ sequit vnuz correlatiuū i philosophia q anima sen-sitiua bouis z aia sensitiua asini z sic d alijs di-stinguūt spē cū illa differāt spē. ¶ Serta diffi-cultas vtr i spē spālissima sit quicqd diuiditur dēdo sic q ipsa ñ possit diuidi. Rndet q spēs spālissima di athoma. i. indiuisibilis: sup-ple per drias formales. i. cōstitutiuas specie-rū: tamen ipsa est bene diuisibilis per diffe-rētias idiuiduales que cōstituunt indiuidua z per q̄s idiuidua itrinsece adiuicē distinguūt.

¶ Sciēdū est quarto q pro decla-ratōe diffinitiōis indiuidui supponit q indi-uiduū accipit dupliciter. vno modo secunde intētionalit scilicet pro secūda intentiōe at-tributa alicui cui pdicatōe exercita repugnat pdicari de plibus vniuoce z diuisim mediāte

Margin notes (printed): An sint decem genera gnālissima et an sba sit gen⁹ gnālissimum. — Lapis an sit animal. — Sēsibil lis du-pler ac ceptio. — An sint alique dric p-natiue. — an aial sit gen⁹ ad aial rōnale. — An dif ferētia specialr sit inter bouez z asinuz. — Accep tio ani malis. — Corre-laria d eisdez. — Indi-uidui accept ones.

copula nõ ampliata. cuiusmodi sortes. Et sic de indiuiduo capto scõe aliter ponunt aliq̃ ppones. Prima: Ista indiuiduũ est spẽs: sicut ista hõ est spẽs: qz indiuiduũ scõe itentionalr captũ hz sub se hoc indiuiduũ ꝛ hoc indiuiduũ de qbus in qd pdicat. Scõa: Ista est ꝯcedẽda indiuiduũ est vle. Et si qs dicat: g° erũt plura vlia q̃ gnqꝫ. negat pña: ꝛ rõ est qz indiuiduũ nõ est vle pdicatiõe qditatiua s; solũ denolatiua sicut ista: hõ est vle. Et si quis arguat ꝯ pmã ppõne; si indiuiduũ sit spẽs indiuiduũ pdicabit d̃ plurib° differẽtib° numero: qz d̃ quocũqꝫ pdicat diffinitũ pdicat ꝛ diffinitio: sed spẽs pdicat de indiuiduo. ergo ꝛ ei° diffinitio. Respondet q̃ sicut ista est denolatiua: indiuiduũ est spẽs: ita ista: indiuiduũ pdicatur de pluribus differẽtib° nũero. Nã sic diffinitum de aliquo ita ꝛ diffinitio: s; ista est qditatiua: saltẽ data p additamẽtũ. Indiuiduum ẽ qd pdicat de vno solo. ꝛ per ly qd itelligitur ens rõnis. Illo mõ accipit pme itẽtionalr seu p dñoiato qd cõit ponit cẽ triplex. s. vaguꝫ ex suppõne ꝛ determinatũ. Indiuiduũ vagũ ẽ qd singulr iportat cũ circũlocutione multa ꝑ circũstantiaꝫ q̃s ipossibile est in alio repiri: ꝛ tali ppe nõ ẽ nom̃ ipositũ. Ut si q̃s poneret ad significãdũ sortẽ cognotãdo suas circũstãtias sortes diceret indiuiduũ vagũ: s; q̃ p ea ꝑ se pñsentaret. Sed indiuiduũ ex suppõne est q̃ iportat p terminũ q nat° est supponẽ p vno solo, vt sophronici filius sol deus. Et aduerte q̃ tale indiuiduũ ex suppõne nõ est indiuiduũ. iõ nõ seqt: ẽ indiuiduũ ex suppõne: ergo est indiuiduũ imo cõmittit fallacia ₰m qd ad simpliciter. Sed indiuiduũ determinatũ ẽ qd iportat p terminuꝫ q ex vi sue ipositionis ñ est natus supponẽ ꝑ plurib° vniuoce ꝛ diuisim mediãte copula non ampliata vt sortes ꝛ plato ꝛ sic de alijs.

Indiuiduũ secundo mõ captum ẽ triplex. Indiuiduũ vaguꝫ qd sit. Indiuiduꝫ ex suppositiõe qd sit. Indiuiduũ determinatum qd sit.

Quantũ ad secundũ articulũ.

Ens an sit cõe decem pdicamẽtis.

dubitat pmo vtruꝫ ens sit aliqd cõe vniuocuꝫ decẽ pdicamẽtis. ꝛ vĩ q̃ nõ: pmo p porphiriũ allegantẽ aristotelẽ dicẽtẽ q̃ ens dĩ equoce. Nã si qs oia entia vocet equoce i qd nũcupabit. ẽt ipsemet hic vĩ dicẽ in textu. Itẽ dicit aristo. q̃rto metha. q̃ ens dĩ de entib° sic sanũ de sanis. sed sanũ dĩ de sanis equoce. s. de sano in aĩali: in cibo: in vrina ꝛ in dieta. Et iã dicit ibi q̃ accidẽtia sunt entia sic logici dicũt nõ ens ẽẽ ens: ꝛ nõ scibile ẽẽ scibile. Rõnibus pbat qz si ens ẽẽt vniuocũ ad decẽ pdicamẽta determinaret ꝛ contraheret ad ipa decẽ pdicamẽta. vĩ g° p nihil vel p aliqd vel aliq̃ ñ p nihil vt notũ ẽ. nec p aliq̃. qz vl illa aliq̃ ẽẽnt ẽentia vl nõ. nõ ẽ dd s; neqꝫ pmũ: qz tũc seqret q̃ quodlꝫ pdicamẽtũ ẽẽt bis ens qz bis icluderet ens. qz icludẽt ens qd de ipis vniuoce: ꝛ illud p qd ꝯtrahit qd est ẽt ens. Itẽ nihil ẽ vniuocũ ad illa q̃ ptinẽt s; extremis ꝯdictorijs: s; s̃ba ꝛ accñs sũt hmõi igr ꝛc. mior pꝫ. nã s̃ba est ens p se: accñs nõ ẽ ens p se. Itẽ illa q̃ sũt primo diuersa in nullo vniuoco ꝯueniũt. sed decẽ pdicamẽta sũt hmõi igit ꝛc. In oppositũ est scot° in pmo snia ꝑ disti. 3. pro cuius opiniõe ponunt aliq̃ dcã. p° ens dĩ vniuocẽ ad decẽ pdicamẽta ꝛ ad deũ ꝛ creaturã iportãs ꝯceptuꝫ cõeꝫ ipis aliũ a ꝯceptib° tpoꝝ: ꝛ s; sic pbat. ols itellect° cert° de vno ꝛ dubi° de duob° in qbus ille ꝯcept° qditatiue icludit hꝫ ꝯceptũ de q° ẽ cert° aliũ a ꝯceptib° de qbus ẽ dubius: s; intellect° ẽ certus de aliquo q̃ sit ens: dubitãdo vtꝝ sit s̃ba vl accñs. igr hẽbit ꝯceptũ de quo ẽ certus. i. de ẽte aliũ a ꝯceptib° s̃be ꝛ accñtis de qbus ẽ dubius: g° ꝯceptus entis erit ali° a ꝯceptu s̃be ꝛ accñtis: quod ñ ẽẽt si ẽẽt equocuꝫ qz equocũ nõ iportat vnũ aliquẽ ꝯceptũ aliuꝫ ã suis equocatis: s; ẽ tot ꝯcept° quot sunt equocata. Itẽ cõiter ꝯcedit q̃ ens ꝛ nõ ens ꝯdicũt: g° ens ẽ vniuocũ. qz in equocis nõ est ꝯdictio. Itẽ ista pña cõit cõcedit: hõ est s̃ba g° hõ est ens. qd tñ nõ ẽẽt si ens esset equocũ sed magis ẽẽt fallacia equocatõis. Et aduerte q̃ ois termin° vniuoc° ad aliq̃ semp iportat aliqd cõe ipis. iõ si velimus vidẽ vtꝝ aliqd sit vniuocũ ad aliq̃: vidẽdũ ẽ si illud iportet aliqd cõe illis: ꝛ si sic tũc est vniuocũ illis. s; nõ est equocũ mõ ens iportat cõceptũ cõem deo ꝛ creaturẽ ꝛ decẽ pdicamẽtis: nõ cõitate reali s; rõnis: vt videbit i metaphisica vbi amplius tractabit hec mã. Iõ pro nũc restat soluere auctoritates ꝛ rõnes ad oppositũ. Ad primã ipsius porph. dicit primo q̃ male allegat aristo. qz ñ iuenit vbi aristo. dixerit illã ꝑ positiones: imo logicaliter posset retorq̃ri illa auctoritas ꝯ eũ. nã s; hi seqtur oia entia equocant in ente: ergo ens est vniuocũ. nã termin° distribut° p signũ vle videt iportare ꝯceptuꝫ cõe ad illa ꝑ quib° distribuit. sed entia ibi distribuunt pro oib° entib°: ergo vĩ q̃ iportẽt cõceptũ ipsis cõem. ꝛ ad ipꝫ porphi. põt ipm qs negare: cũ talia dicat ꝯ aristotelẽ ꝛ vbi opp° ipsius aristotelis dicit negãdus est: cũ nõ sit tante auctoritatis sicut aristoteles. Et ad auctoritatẽ aristo. de q̃rto metha. cõcedit q̃ est aliquo mõ simile. est eni sile i hoc: qz sicut oia sana habẽt ordinẽ ad sanitatẽ aĩalis. sic accidẽti habẽt ordinẽ ad s̃bam tanq̃ ad primuꝫ ens. Sed in hoc est dissimile. qz sanũ dicitur de sanis equiuoce. puta de sano in aĩali. cibo vrina ꝛ dieta. ꝛ ens dicit de entibus vniuoce. Et aduerte etiã q̃ quãdo dicit accñtia nõ sunt entia nisi q̃z entis debet sic intelligi. nisi qz sunt dispositiones substantie ꝛ non vult negare quin sint vera entia: sed vult dicere q̃ se habent ad substantiã sicut dispositiones s̃be. Aduerte vltra q̃ logici dicunt ens nõ ẽẽ ens:

non qdem ens simpliciter: sed fm quid: quod non est aliud q̃ nõ ens: ideo concedunt non ens esse nõ ens. quod videt̃ ꝯcedere aristoteles ꝯ noiales q dicũt q̃ ois ꝓpõ affirmatiua ẽ falsa: cui⁹ sbiectũ ꝑ nullo existẽte suppõit. Dicũt ẽt logici nõ scibile esse scibile fm qd: qd ñ est scibile. sicut sũt ꝯtingentia sine ꝓpões ꝯtingentes. ¶ Ad rões. ¶ Ad pmã dĩ q̃ ens ꝯhibet̃ i decem ꝑdicamẽta ꝑ modos itrinsecos ꝛ nõ ꝑ dr̃ias: ꝛ tales nõ includũt formalr̃ ꝛ qdditatiue ens. q2 ens nõ predicat̃ i qd de passiõibus: differẽtijs neqꝫ de talib⁹ modis itrinsecis. ꝛ tñ nõ sequit̃ q̃ illi modi sint nihil: imo sũt realiter ens: lꝫ formalr̃ nõ sint ens neqꝫ non ens. ¶ Ad scd̃am dĩ q̃ illa q̃ imediate ꝛ totaliter ꝯtinẽtur sb̃ extremis ꝯdictõis sic q̃ precise sint extranea ꝯdictionis non hñt aliquẽ ꝯceptum vniuocũ ipsis. mõ sb̃a ꝛ accñs non sunt hmõi. ¶ Ad tertiã dicitur q̃ decẽ predicamẽta possunt dici diuersa in realitate: q2 nõ ꝯueniunt in aliqua realitate potẽtiali ꝯtibili ad ipsa: lꝫ tamen ꝯueniant in ꝯceptu obiectiuali entis.

An plures homines pticipatiõe speciei sũt vn⁹ hõ.

¶ Dubitatur secundo vtrum ista ꝓpõ debeat ꝯcedi: pticipatiõe speciei plures hoies sũt vn⁹ hõ: ꝛ videt̃ q̃ nõ: q2 bñ sequtur pticipatõe spẽi plures hoies sũt vn⁹ hõ: ergo plures hoies sũt vn⁹ hõ. pꝫ ꝯña a pte i mõ ad suũ totũ. Et vltra bñ sequtur plures hoies sũt vn⁹ hõ ꝯ⁹ vn⁹ hõ est plures hoies ꝑ ꝯuersionẽ simplicẽ lꝫ ista ẽ falsa: vn⁹ hõ ẽ plres hoies: q2 ei⁹ ꝯdictoria ẽ vera. s. nullus hõ ẽ plures hoies. ¶ Et si qs dicat i pma ꝯña ꝯmittit̃ fallacia fm qd ad simplr̃. q2 ly pticipatõe spẽi diminuit ly vnus hõ. Cõtra. nullus termin⁹ diminuit aliũ terminũ nisi ponat̃ i eadẽ pte cũ eo: lꝫ ly pticipatione spẽi ꝛ ly vn⁹ hõ nõ ponũtur i eadẽ pte igitur ꝛc.

Unius duplex acceptio

¶ Pro solutiõe supponit̃ q̃ ly vnus põt capi duplr̃. vno mõ cathegorematice alio mõ sincathegorematice. cathegorematice adhuc duplr̃. vno mõ vt ẽ pncipiũ numeri ꝑdicamentalis quẽadmodũ dĩ q̃ numer⁹ binari⁹ ꝯponit̃ ex duab⁹ vnitatib⁹. Alio mõ vt ẽ passio entis: ꝛ fm hoc cõiter dĩ q̃ q̃libet res hꝫ suã ꝓpriam vnitatẽ q̃ intrinsece ꝛ formaliter dĩ vna. Uñ cõiter fꝫ aristotilẽ ponũtur q̃ttuor modi vni⁹

Unius q̃ttuor sunt modi.

s. vnũ nũero vnũ spẽ. vnũ gñe. ꝛ vnũ ꝓportione seu i analogia: de qb⁹ alias videbit̃. Sꝫ ly vn⁹ captũ sincathegorematice valet tm̃ sicut qdã ꝛ facit ꝓpõnẽ pticularẽ. vt ista ẽ pticularis vn⁹ hõ currit: si ly vn⁹ capiat̃ sincathegorematice cui⁹ ꝯdictoria ẽ ista: nullus hõ currit. Et aduerte q̃ si ista ꝓpõne: pticipatiõe spẽi plures hoies sũt vn⁹ hõ: capiat̃ ly vn⁹ ꝑ vno nũero illa eẽt simplr̃ falsa: q2 nullus ẽ hõ q sit plures homines pticipatõe spẽi: lꝫ si capiat̃ ꝑ vna specie tũc ẽ vera: ꝛ ẽ sensus. plures hoies sũt vn⁹ hõ pticipatõe spẽi, i. i pticipãdo spẽm, vel plures hoies ꝯl ... eptu hõis q ẽẽtã de se ẽ indetermin... d oẽs hoies. Et ad rõnẽ factã dĩ q̃ ... lacia fm qd ad simplr̃. Et ad iprobatõẽꝫ d. q̃ ly pticipatõe spẽi se tenet mẽtaliter a pte de ly vnus hõ i mẽtali ꝓpõne: lꝫ vocaliter sibi imediate non addatur.

Indiuiduũ an sit indiuiduũ ꝛ vnũ numero

¶ Dubitatur tertio vtruꝫ illud qd ẽ idiuiduũ: sit indiuiduũ ꝛ vnũ nũero ꝑ aliqd positiuũ ꝛ intrinsecũ sibi qd nõ ẽ aliud q̃rere nisi ꝑ qd repugnat sorti diuidi i plures partes sbiectiuas: ꝛ ꝑ qd sit vnũ nũero. Rñdet̃ breuit̃ fm mentẽ scoti q̃ idiuiduũ seu illud qd ẽ vnũ nũero dĩ vnũ nũero ꝑ aliqd positiuũ sibi itrinsecũ ꝛ sibi realiter idẽtificatũ: formalr̃ tñ distinctũ. ꝛ illud vocat̃ dr̃ia indiuidualis ꝑ quã distinguit̃ a quolibet qd nõ ẽ ipm̃. ita q̃ si qs pe tat ꝑ qd sorti repugnat diuidi i plures partes sbiectiuas: seu ꝑ qd ẽ idiuiduũ ꝛ vnũ numero. Rñdet̃ ꝑ suã dr̃iam idiuidualẽ: ꝛ ꝑ illã distinguit̃ a platone: ꝛ ꝑ illã ꝯstituit̃ in eẽ idiuidui. sic q̃ oia indiuidua eiusdẽ spẽi distiguũt̃ abinuicẽ ꝑ suas dr̃ias idiuiduales. Et hoc põt videri ꝑ auctoritatẽ aristotelis dicentis: q̃ oia diuersa differẽtiũ reducit̃ ad aliq̃ q̃ sunt pmo diuersa: lꝫ sortes ꝛ plato sũt diuersa: ergo reducũt̃ ad aliq̃ q̃ sũt pmo diuersa. i. i nullo qdditatiue ꝯuenientia: lꝫ illa nõ sũt nisi dr̃e idiuiduales: ergo sortes ꝛ plato dr̃nt illis differẽtijs idiuidualib⁹. ex quo seq̃t̃ q̃ tales dr̃e sũt ponẽde.

Indiuidui diffinitio fm scotum.

Itẽ sortes differt a platone ꝛ cũ eo ꝯuenit ergo oꝫ ponere aliqd ꝑ qd ꝯueniũt: ꝛ aliqd ꝑ qd differũt. aliter idẽ eẽt pncipiũ ꝯueniẽtie ꝛ dr̃ie respectu eiusdẽ: qd ẽ falsũ. lꝫ illd ꝑ qd differũt nõ põt eẽ nisi dr̃ia idiuidualis. q2 ꝑ nãm. s. ꝑ hũanitatẽ nõ differũt lꝫ magis ꝯueniũt. nam hũanitas q̃truꝫ ẽ de se ẽ idifferẽs ad oẽs dr̃ias idiuiduales: ergo ꝛc.

Nominalium opinio falsa pbat̃ de ꝯuenientia ꝛ dr̃ia sor. ꝛ plato.

¶ Ex quo sequtur falsitas noiatiũ dicẽtiũ q̃ sortes ꝛ plato seipis ꝯueniũt ꝛ seipsis differũt nisi velint itelligere q̃ seipsis differũt. i. ꝑ aliqd extrinsecũ ipsis: ... ñ ꝯcederem⁹ cũ ipsis. ¶ Et si qs q̃rat vtrũ talis dr̃ia indiuidualis ꝑ quaꝫ repugnat sorti diuidi in plures ptes sbiectiuas: ꝛ ꝑ quã ẽ vnũ nũero: ꝛ ꝑ quã ẽt ña est hec ꝛ vna nũero sit mã vel forma vel totũ ꝯpositũ. Rñdetur q̃ nõ est materia nec forma: lꝫ realiter distincta ab ipsis est tñ eadẽ realiter sorti: distincta tñ formalr̃. vñ sortes metaphisice ꝯponit̃ ex duab⁹ realitatibus. vna potẽtiali q̃ ẽ hũanitas. alia actuali q̃ ẽ dr̃ia idiuidualis. ꝛ sic illa dr̃ia idiuidualis põt vocari q̃dã realitas. ¶ Et si qs dicat. si sortes sic ꝯponeret̃ metaphisice ex duab⁹ realitatib⁹: seq̃ret̃ q̃ posset diffiniri ꝑ illas duas realitates. Rñdet̃ q̃ ex talib⁹ duab⁹ realitatibus poterit ꝯstitui q̃dã notificatio seu rõ notificãs indiuiduũ: lꝫ illa nõ vocabit̃ diffinitio ꝓpe cũ dr̃ia indiuidualis non sit qditas: cum non sit

cõîcabilis. ¶ Et isto sequitur ... ari capte: vt est quoddã ɔpositũ ... ex reali tate ẽ bñ scia: nõ tñ alia ... superioris: ⁊ de ipso bñ põt fieri demõ... ...ão. ⁊ hoc p diffinitionẽ superioris ⁊ nõ p ppriã diffinitionẽ: q: d ipso nõ est aliq̃ diffinitio quiditatiua alia a superiori. nec est aliqua passio pmo demonstrabilis de ipso. ideo nõ est alia scia a scia superioris. ¶ Et si qs dicat. sortes ẽ vna res: ergo nõ hꝫ plures realitates. Rñdet negãdo ɔñam q: cõuenitate rei stat bñ multitudo realitatũ. ¶ Et si quis arguat. nõ est tanta distinctio in ter sortẽ ⁊ platonẽ: quãta iter suas dĩas indiuiduales: g° ñ distigunt p illas dĩas: q: alias esset maior distinctio iter distinguẽtia q̃ iter distincta. añs pꝫ. q: sortes ⁊ plato ɔueniũt in ɔceptu qditatiuo entis: ⁊ tñ differẽtie eoꝝ nõ cõueniũt in aliquo ɔceptu q dicat qditatiue de ipsis. ¶ Rñdetur q aliq̃ equaliter distigui põt itelligi dupl'r. vnomõ q: eq̃lr sunt ipossibilia i aliquo: ⁊ sic ẽ tãta distictio iter sortẽ ⁊ platonẽ: quãta iter suas dĩas. alio mõ q̃tum ad hoc qd ẽ nõ ɔuenire in aliquo ɔcẽptu qditatiuo: ⁊ sic nõ ẽ tanta distinctio iter sortem ⁊ platonẽ: q̃ta iter suas dĩas. ¶ Et si qs arguat: sortes ẽ vnũ numero p suã mãm: ergo nõ p suã dĩam idiuiduale. añs pbat p aristotelem 5. metaphisice dicentẽ: vnũ numero sũt quoꝝ mã est vna. Rñdet q materia accipit dupl'r. vnomõ p altera pte ɔpositi cuiusmõi ẽ corp° vel mã pma ex qua cũ forma ɔstituit vnũ tertium: ⁊ ista vocat mã ptis. alio mõ accipit p realitate ɔbẽte seu determinãte entitatẽ cõîcabilẽ ad esse i cõîcabile: ⁊ ista vocat materia totius. Tũc dico q auctoritas aristotelis itelligit de mã totius q̃ nõ ẽ nisi dĩa idiuidualis ⁊ nõ de mã ptis: ⁊ simil'r dicẽdũ ẽ de añte. Et p hoc soluũtur oẽs auctoritates q̃ videnť dicere mãm esse pncipiũ indiuiduatiõis. Si ęt sint aliq̃ auctoritates q̃ videãtur dicere q aliq̃ accidẽ... vt q̃titas: loc°⁊c. sint pncipium indiuiduatõis: debẽt intelligi de pncipio extrinseco ⁊ nõ itrinseco: qd nõ est aliud q̃ dĩa indiuidualis. Et hec de secundo articulo.

Aliquo ɔum eq̃ distinctio du liciter intelligitur

Acceptiones materie

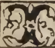
Diffinitio spe ciei suf ficiẽs a Porphirio assignatur.

¶ Quantuꝫ ad tertium articuluꝫ sit ɔclusio rñsalis: acceptiones ⁊ diffinitiões spẽi sũt a porphirio sufficiẽter assignate: vt pꝫ ex pmo articulo. ¶ Ad rõnes añ oppositũ q̃onis. ¶ Ad pmã dĩ q gen° ⁊ spẽs nõ opponũtur fꝫ oẽs suas acceptões: fꝫ solũ fꝫ tertiã ⁊ scdãꝫ. ¶ Ad scdãꝫ dĩ q lꝫ vni° rei vnico mõ accepte nõ possint eẽ plures diffinitões pure qditatiue: tñ pñt eẽ diuerse diffinitões date p additamentũ q̃si descriptiue: ⁊ hoc fm diuersas hitudines illi° rei. ¶ Ad tertiã negat añs: ⁊ ad probationẽ pmã dĩ q lꝫ sol ⁊ phenix: ⁊ similia nõ possint pdicari de plurib°: h°tñ nõ repugnat

ipsis: fꝫ solũ pcedit ex eo q eoꝝ ñ sũt plra suppo sita. Ad scdãꝫ pbatões dĩ q gen° bñ pdicat d pluribus differentib° numero: fꝫ nõ tñ qñ ad modũ spẽs. iõ ppe in diffinitõe speciei itelligit tñ vl' solũ. ¶ Ad quartã dĩ q tertia diffinitio spẽi dat de spẽ i ordine ad idiuidua: ⁊ nõ i ordine ad genus. iõ nõ oꝫ q i ei° diffinitõe ponat genuꝫ. ¶ Ad qntam dĩ q illa diffinitio datur de specie capta p p se significato: lꝫ tñ istud nomen ɔcretum spẽs possit supponere p denoiato respectu hui° qd est esse quẽadmodũ dictũ ẽ in pcedẽti q̃ne. Ad aliaꝫ dĩ q lꝫ spẽs p respectũ quẽ hꝫ ad gen° sit sbiicibile: ẽ tñ pdicabile p respectũ quẽ hꝫ ad indiuidua: mõ spẽs hic diffinit per respectus ad indiuidua ⁊ ad gen°.

Differẽtie diffinitio.

¶ Differentia vo cõiter, ppe ⁊ magis ppe dĩ. Cõiter añt alteꝝ ab altero differre dĩ: q alteritate quadã differt quocũq mõ vel a seipso vel ab alio. differt. n. sortes a platone alteritate quadã ⁊ ipẽ a se vl' puero vl' iã viro vel faciẽte aliqd vl' qescente.

Istud est tertium Capl'm in quo porphiri° determiat d tertio pdicabili. i. de dĩa: ⁊ diuidit i duas ptes. In pma determinat de ipsa dĩa diuisiue dicens q tres sunt diuisiones pncipales dĩe: ⁊ due minus pncipales seu subdiuisiões. Prima diuisio est hec dĩarũ alia cõis: alia ppa: alia magis ppria. Dĩa cõis ẽ qua alteꝝ differt ab altero alteritate q̃dã. i. diuersitate accñtali: quocũq mõ vel a se vel ab alio: vt sortes differt a platone alteritate q̃dã. vel ipse sortes senex differt a se puero: ⁊ ipse aliqd faciẽs differt a seipso qescẽte. ¶ Dĩa ppa ẽ qua alteꝝ differt ab altero in separabili accñte: vt sortes simus differt ab aqlo. Et ponit tria exẽpla de accñte inseparabili: vt nasi curuitas: cecitas oculoꝝ: ⁊ cicatrix cũ ex vulnere occaluerit. i. idurata fuerit. Et dĩ tale accñs dĩa ppa: eo q icst p cãm nãleꝫ: vl' q: nõ ẽ faciliter mobile. ¶ Dĩa magis ppa ẽ q̃ alteꝝ differt ab altero dĩa specifica: vt hõ differt ab equo rõnalitate. ¶ Deide ifert vnum correlariũ in quo ɔpat mẽbra dicte diuisiõis fm ɔuenientiã ⁊ dĩaꝫ dicẽs q vl'r oĩs dĩa facit alteratũ. i. facit differre eẽntialr vl' accñtaliter: seu facit rẽ alr se hñe: ẽt cuicũq aduenerit: fꝫ illa q̃ est cõis ⁊ ppa faciũt alteratũ. i. differre accñtaliter solũ: fꝫ dĩe magis ppe faciũt aliud. i. differre essentialr: ⁊ vocãtur specifice: q: ɔstituũt spẽm. ¶ Deide ifert scdãm diuisionem dĩe: dicẽs q dĩaꝝ alie faciunt aliud. i. differre essentialr: ⁊ alie alteratum. i. differre accñtalr: ⁊ ponit duas dĩas iter mẽbra hui°

Capitu li diuisio.

Dĩe diuisio

Dĩa cõmunis quid sit

Dĩa ppria qd sit

Dĩa magis ppria

Correlarium de dĩa

Differẽtie scda diuisio

diuisionis. Prima: q differentie facientes alteratū dicunt differētie simplr.i.sine addito. sed facientes aliud dicūt specifice: vt rōnale adueniēs aliud facit aliud.s.spēm aīalis. illa vo differētia q̄ ē moue solū alteratū facit.i. differre accidētaliter a qescēte. Secūda diuisio: q: sm differētias facientes aliud: fiunt diuisiōes generū i spēs r assignatiōes diffinitionū specierū q̄ cōstituūtur ex genere r dria. sed sm eas que solū faciūt alteratū nō fiūt pdicta: sed solum alteratio vel accidētalis pmutatio: cum tales sint accidētia. ¶ Deinde ponit tertiā diuisionē dicēs. driarū alie sunt separabiles: vt mouere: qescēre: sanū eē: r egrū eē. alie sūt inseparabiles vt aqlum vel simū eē rōnale r irrōnale. ¶ Deide ponit subdiuisionē vni⁹ mēbri dicēs. driarū inseparabiliū qdā sūt p se: vt rōale p se icest hōi: r mortale r susceptibile disciplie. alie vo per accidens: vt aqlum r simum esse: r ponit duas differētias iter hui⁹ mēbra. Prima drie per se accipiunt in rōne.i.in diffinitione r faciunt aliud.s.diuersitatē essentialē. sed drie per accidēs non ponunt in diffinitiōe quidditiua nec faciūt aliud: sed alteratū solū. ¶ Secunda differentia: quia drie per se nō suscipiunt magis r minus: sz bene differētie p accidēs. primā partē pbat sic. cuius esse nō suscipit magis neq; min⁹: neq; principia essendi sed eē specificū nō suscipit magis neq; minus igitur nec genus nec dria. que sunt principia eius. minor patet. quia esse vniuscuiusq; vnū r idē est. neq; intensionē r remissiones suscipiens. Secunda pars patet. q: aquilū eē vel colloratū esse aliquo mō itenditur r remittitur. ¶ Deide ponit subdiuisionē differentie per se dicēs. differentiarū per se quedā sunt diuisiue generū. alie sūt cōstitutiue specierū: nā differentiarū q̄ sunt p se: qdam sunt sm q̄s diuidim⁹ gnā. alie sunt sm q̄s ea q̄ diuisa sūt specificāt quod declarat p exēpla: vt cū iste drie aīatū: r inaīatū. sensibile: isensibile: rōale: irrōale: mortale: r imortale sint drie p se ea q̄ ē aīati r sensibilis ē cōstitutiua sbe aīal. Est.n. aīal sba aīata sensibilis. illa vo q̄ est mortalis r imortalis rōalis: r irrōalis: diuisiua ē aīalis. Et gnālit ille drie q̄ sūt diuisiue generū sit cōstitutiue specierū: vt aīal diuidit p rōale r irrōale mortale r imortale. r illa q̄ ē rōalis: r mortalis ē cōstitutiua hōis. illa q̄ ē rōalis r imortalis dei. Ex quo cōcludit porphiri⁹ q̄ eedē drie sūt cōstitutiue r diuisiue respectu diuersorū. iō pns diuisio nō datur p mēbra realiter distincta. Deide ponit duas vtilitates drie p se dicens q̄ maxime opus ē hīs differētijs per se ad diuisiōes generū r diffinitiōes specierū: sz nō his que sunt sm accñs. In secūda parte pncipali determinat porphirius de differentia magis pprie diffinitiue ponēs qnq; diffinitiōes eius.

Differētie tertia diuisio.

Differētie subdiuisio per se.

Aialis diffinitio.

Drie magis ppe acceptiōes

Prim[illegible]ma abūdat spēs a genere: vt hō abūd[illegible]li per rationale r mortale. homo. i[illegible]n sua quiditate rōnale quod nō inclu[illegible] animal. iō dicit q̄ animal nihil horum est.s.neq; rationale: neq; irrōnale. licet eni oē animal sit rōnale vel irrationale: tñ sm se.i. qditatiue neq; est rationale neq; irrōnale. ¶ Deinde remouet dubiū quod cōsurgit ex pdicta diffinitiōe.s. vnde hz spēs differentiā per quā abundat a genere: nō eni habet a se. q: differētia cōstituit spēm nihil aūt cōstituit seipm neq; a nihilo. quia ex nihilo nō constituitur aliqua entitas positiua neq; a genere. q: tunc gen⁹ prius hēt eam. r sic spēs non abundaret a genere per diam quia qua ratione hēt vnā r aliā. r sic hēt opposita. Soluit porphirius dicēs q̄ genus hz omnes drias potestate. actu vero nullā; hz spēs aūt hz eam actu. r habet a genere quā in potestate cōtinet. ¶ Deinde ponit aliam diffinitionē drie que est hec dria est. quod pdicatur de pluribus differētibus spē in eo quod quale. pbat exēplo vt rōnale r mortale que sunt drie pdicātur de hoīe in quale r nō in qd qd pbat dupliciter. pmo a signo. Illud pdicat in quale qd cōuenienter respondet ad interrogationē factā per qle: sed dria est hmōi: q: sicut nobis interrogatis qd est hō: rñdemus aīal: ita nobis iterrogatis qlis ē hō. rñdem⁹ rōalis vel mortalis. ¶ Scdo pbat a simili q: statua cōponit ex ere tāq ex mā: r figura tāq forma. sic hō cōponit ex gnē tāq ex mā: r differētia tāq ex fōa: sz figura pdicat de statua in qle: ergo dria pdicat in qle. ¶ Insup pōit tertiā diffinitionē drie dicēs dria ē qd aptū natū ē diuidē ea q̄ sub eodē gnē sūt: vt rōnale r irrōale diuidūt.i. distiguūt hoīes r equū: q sunt sub eodē gnē puta sub aīali. ¶ Deide ponit quartā diffinitionē drie. dicēs q̄ dria ē q̄ differunt a se inuicē singula.i. singule spēs eiusdem gnīs qd pbat. q: spēs nō dnt sm gen⁹ imo in gnē cōueniūt. Nam sumus aīalia mortalia nos r irrōnalia: sed rōnale nobis additū sepat nos ab illis. Similr nos r dij sum⁹ rōales. sz mortale additū nobis distigint nos ab illis. ¶ Deide corrigit quartam diffinitionē dicēs q̄ pipatetici interi⁹ speculātes dicūt q̄ quilibet eorū q̄ diuidunt ea q̄ sub gnē sunt esse driam. sz hoc qd pducit.i. cōstituit ad eē: r ei⁹ qd est eē rei ps e. r illa est qnta diffinitio drie quā sic pbat. q: aptū natū ad nauigandū diuidit hoīem ab alijs aīalib⁹. dicim⁹.n. q̄ aia illum. Alia sunt apta nata ad nauigādū. alia vo nō: r tñ aptū natū ad nauigādum nō dria hoīs sz pprū ei⁹: nec ē talis dria qles sūt ille q̄ specifice vocāt. ¶ Ex q⁹ infert q̄ specifice drie erūt qcūq; alterā faciūt spēm: r qcūq; i eo qd quale pdicātur. Et quo infert finaliter q̄ ista

Spēs vn̄ hē driam qua abūdat a gen.

Differētie alia diffinitio

Quid i qle pdicatur

Drie tertia diffinitio.

Drie quarta diffinitio.

Quarte diffinitionis drie correctio.

Drie quinta diffinitio.

Que sint drie specifice.

que d'cta sunt de differentijs: sufficiunt.

In divisiões et diffinitiões diie bñ assignẽtur i textu.

¶ Querit vtrum diuisiones diie et q̄nq3 diffinitões diie magis pp̄rie sint i textu bñ assignate. ¶ Arguit p̄mo 9 p̄mã ptē3: ois diuisio d3 dari p opposita: ß p̄ma diuisio non dat p opposita: igit mio2 p3: q2 vnũ mẽbrũ seqt ad aliõ: seqtur.n.bñ: illa differt pp̄rie: ergo differũt cõiter. ¶ Scđo sic: mẽbra scđe diuisiõis coicidũt: q2 ois diia faciẽs aliud ẽt facit alteratũ: ẽt disgregatiuũ et 9gregatiuu3 visus faciũt pp̄rie alteratũ: et tñ cũ hoc faciũt aliõ. Nã albedo et nigredo p has diias essentialr differũt. Itẽ nigr ẽ diia separabilis respectu parietis: et inseparabilis respectu corui. ¶ Tertio ar 9 diffinitiões. p̄mo sic: diia nõ ẽ diffinibilis: igit añs p3: q2 sola spẽs diffinit: ß diia nõ est spẽs: igit. ¶ Quarto arguit sic 9 p̄mã diffinitionẽ. illud qđ abũdat alio ẽ in plus illo: ß spẽs nõ ẽ in plus q̄ genus imo ecõtra: ergo male d' q diia est q̄ spẽs abũdat a gñe. ¶ Quito ar sic. scđa diffinitio nõ cõuenit soli diffinito: nẽc oi 9tento sub diffinito: igit. p2ia ps añcedẽtis p3: q2 9uenit passiõib' gener ẽt 9uenit colorato: cũ ois illis p̄dicent d plurib' differẽtib' spẽ i eo q̄ qle: scđa ps p3: q2 nõ cõuenit diie cõstitutiue spẽi spãlissime sicut est rõnale. Nã rõnale nõ p̄dicat de plurib' differẽtib' spẽ. ¶ In oppositũ est porphirius in textu. In qõne erunt tres articuli sicut in alijs.

Intellectu: p̄me diuisiõis differẽtie.

¶ Quãtũ ad p̄mũ articulũ sciẽdũ est p̄mo q p̄ma diuisio diie qua diia diuidit in cõẽ3 pp̄riã: et magis pp̄riã: nõ ẽ diuisio gñis in spẽs: ß est diuisio vocis i significatões: seu equoci in equocata: s̃m tñ illã equocationẽ s̃m quã vox pp̄rie vnũ significat: et trãssumptiue significat aliõ. Nã diia p̄us d' d diia magis pp̄ria: et p' quãdã silitudinẽ et trãssumptionẽ d' de diia cõi et pp̄ria: l3 tñ quo ad vulgares p̄us dicat de diia cõi. Nã p̄mo dicũt aliqua differre s̃m differẽtiã cõem: deide s3 differẽtiã pp̄riã: et post s̃m differẽtiã magis pp̄riã: et debẽt accipi mẽbra hui' diuisiõis cũ p̄cisiõe: q2 ipsa sine p̄cisiõe sumpte nõ sũt opposita: ß vnũ seq̄t ad alterũ.

Diia p̄us d' d diia p̄pria q̄ cõi.

¶ Aduerte q diia nõ d' cõis p p̄dicationẽ q sit cõis alijs differẽtijs: q2 tũc nõ esset mẽbrũ oppositũ: ß dicit cõis: q2 est in vsu cõiter loquẽtiũ. Et aduerte q diia nõ d' pp̄ria: q2 insit illi qđ facit differre s̃m aliquẽ modũ pp̄rij: sed d' pp̄ria: q2 fac differre pp̄rie: vel q2 ẽ in vsu pp̄rie loquẽtiũ.i. philosophoz. Et diia d' magis pp̄ria eo q facit magis differre pp̄rie: vel q2 est in vsu magis pp̄rie loquẽtiũ.i. sapiẽtiũ q cognoscũt differẽtias magis pp̄rias rer. Sed est parũ dubiũ quõ põt saluari exẽplum porphirij q dicit q sortes senex differt a seipso puero: cu3 nihil differat a seipso. ¶ Pro solutiõe aduerte q talis p2opositio põt capi dupl'r: vno mõ pp̄rie: et sic est falsa: et sic expõit: sortes senex ẽ: et sortes puer est: et sortes senex nõ ẽ ipse sortes puer. Alio mõ accipit ip2op2ie: et d3 sic exponi: sortes aliqualr se h3 qñ est puer: et nõ h3 se taliter qñ est senex: sicut se h3 qñ est puer: et sic est vera: et in illo sensu capit porphirius: nec v3 ista 9ña: sortes senex differt a seipso puero: ergo sortes differt a seipso: ß est fallacia s3 qd ad simpliciter.

Diia q̄re dicit cõis.

Quare p2ia.

Quare magis p2ia.

Sortes enẽ differt a se ipso puero quõ itelligit.

Sciẽdũ est scđo q pro declaratiõe aliar diuisionũ differẽtie ponunt aliq̄ suppositiões. ¶ P2ia diia q̄ diuidit in istis diuisionib' nõ est tertiũ p̄dicabile: cũ mẽbra taliũ diuisionũ faciãt diuersa p̄dicabilia. nã diia cõis fac p̄dicabile accidẽtis: et ẽt diia pp̄ria: sola ẽt diia magis pp̄ria est q̄ facit tertiũ p̄dicabile.

Suppositões d'clarantes p̄dictas differentie diffinitiones.

¶ Supponit s̃o q alteratu3 capit dupl'r: vno mõ pp̄rie: et sic tm̃ v3 sic faciẽs differre accñtaliter: et sic capit in scđa diuisiõe: alio mõ capit gñalr vt tm̃ v3 sicut faciẽs rẽ aliter se h̃re: et sic accipit cũ d' q ois diia alteratũ facit.i. facit rem aliter se h̃re siue essentialr siue accñtalr.

Alteratu3 dupliciter accipit.

¶ Supponit tertio q aliqd d' iseparabile dupl'r: vno mõ simpl'r qđ nullo mõ ab alio põt separari: nec3 p potentiã diuinã nec3 nãlẽ: et illo mõ accidẽtia respectiua dicunt esse inseparabilia: et sic nõ capit qñ d' q diia pp̄ria facit differre accñte inseparabili. Scđo mõ aliqd d' inseparabile s̃m qd qđ p potẽtiã nãlẽ: vel q2 facile nõ põt separi p nãm: et isto mõ capit cu3 d' q diia pp̄ria facit differre accidẽte inseparabili idest qđ per potẽtiã nãlẽ nec3 facil'r põt separi. S3 diceret aliqs: quõ capit inseparabile i tertia diuisiõe vbi d': q diiar q̄dam sunt separabiles: et q̄dã inseparabiles: dico q capit inseparabile cõiter siue dicat inseparabile simpl'r siue s̃m qd.

Aliqd iseparabile d' dupliciter.

Aduerte tñ q inseparabile põt capi logicaliter: et tũc dico q illud est inseparabile qđ nõ põt negari d subiecto remanẽte subiecto p eodẽ supponẽte: et sic credo q nullũ accñs est inseparabile. ¶ Supponit q̄rto q p se accipit dupl'r: vno mõ cõiter vt se extẽdit ad oẽs modos p se: et sic nõ capit p se i q̄rta diuisiõe diie. alio mõ capit pp̄rie vt ip̃otat p̄cisitatẽ p̄mi modi: et sic capit i illa diuisiõe ly p se. ¶ Et si q's dicat porphiri' exẽplificat de diia p se per istã diiã susceptibile disciplie: q̄ ẽ pp̄ia passio hoĩs et nõ diia magis pp̄ria. ¶ R̃ñdet q ibi accipit susceptibile disciplie: vt ẽ locũ alie' diie p se.

Inseparabile logicalit captu3 qd sit.

Per se dupliciter accipitur.

Sciendũ est tertio q pro declaratione diffinitionum diie. Supponit primo q tres sũt actus diie.i. tria cõueniunt diie.s. diuidere genus: cõstituere spẽm: et facere differre spẽm quã cõstituit a quolibet alio: vt ratiõnale diuidit animal: constituit hoiem: et facit ipsu3 differre a quolibet alio: et ab isto vltimo actu q est face differre: diia sumit nomẽ suũ.

Differẽtie tres sunt actus.

Intellect⁹ prime diffinitionis diie.

¶ Supponit̃ scḋo q̃ pma diffinitio diie in q̃ di q̃ diia est q̃ abũdat spẽs a gñe ẽ sic itelligẽda: diia est q̃ spẽs plura qditatiue ⁊ essẽtialr cõtinet q̃ gen⁹ vt hõ p rõnale plura essentialr cõtinet q̃ aial: q: qcqd ptinet qditatiue aial: et cõtinet hõ: ⁊ cũ hoc ptinet rõale. ¶ Et quo

Abundaṫ qd sit.

seqṫ q̃ abũdare: vt ad ppositũ suffiẽ: nõ ẽ aliud q̃ plura alio essentialr ⁊ qditatiue includere.

Intellect⁹ sc̃e diffinitionis diie.

¶ Supponit̃ tertio q̃ scḋa diffinitio ẽ sic itelligẽda: diia supple gñica est vlẽ qḋ aptũ natũ est pdicari ḋ plurib⁹ differẽtib⁹ spẽ in eo qḋ q̃le supple essentiale: vt sensibile pdicaṫ de hoie: boue: ⁊ leone: in eo qḋ q̃le essentiale. ¶ Et di notãter gñica: q: diia specifica nõ pdicaṫ de plurib⁹ differẽtib⁹ spẽ: s; solũ de vna: vt rõnale solũ pdicaṫ de hoie. Et di notãter in q̃le essẽtiale: ad dñiam ppriĳ ẽt accidẽtiũ q̃ pdicanṫ in quale accidẽtale.

Intellect⁹ tertie diffinitiõis.

¶ Supponit̃ q̃rto q̃ tertia diffinitio diie in qua di diia ẽ qḋ aptũ natu; est diuidere ea q̃ sub codẽ gñe sunt: d; sic itelligi: diia est qḋ aptũ natũ est diuidere .i. distĩguere ⁊ facere differre ea que sub genere sũt: cuiusmodi sunt spẽs vt rõnale diuidit: id ẽ distingui hoiem ab equo: boue: ⁊ leone.

Intellect⁹ q̃rte diffinitionis diie.

¶ Sciẽdu; est quarto q̃ circa tertũ incidũt aliq̃ parue difficultates. Prĩa quõ intelligit̃ q̃rta diffinitio diie in q̃ di diia est qua differũt a se iuicem singula id est singule spẽs. ¶ Pro solutiõe supponit̃ q̃ ly singula pt capi dupl'r: vno mõ distributiue: ⁊ sic nõ capit̃ hic: q: tũc ipsa eẽt falsa: q: nulla est diia q̃

Singulari diffinitione capitur dupl'r.

differũt a se inuicẽ singula id est oẽs spẽs: na; per rõnale nõ differũt bos: ⁊ asinus: neq; bos ⁊ equus: s; tñ bñ p rõnale differat hõ ab oi alia spẽ: tñ alie spẽs nõ differũt a se inuicẽ neq; ab hoie p rõnale. Alio mõ capit̃ pticularlter: ⁊ loco signi pticularis: ⁊ ita capit̃ in textu: ita q̃ est sensus diia est q̃ differũt a se iuicẽ singula .i. aliq̃ spẽs.

Intellect⁹ q̃nte diffinitionis diie.

Et aduerte q̃ q̃nta diffinitio q̃ nõ est nisi specificatiua tertie vel q̃rte d; sic itelligi: diia est qḋ pducit ad eẽ rem .i. pstituit spẽm ⁊ ẽ ps ipsi⁹ spẽi: nã spẽs methaphisice loquẽdo cõstituit̃ ex realitate gñis: ⁊ ex realitate diie.

Gen⁹ diuidi dupl'r itelligitur.

¶ Scḋa difficultas: quõ itelligit̃: q̃ rõnale ⁊ irrõnale diuidũt gen⁹: cũ aliqḋ gen⁹ sit qḋ nõ h; ptes. Rñdet̃ q̃ gen⁹ diuidi põt itelligi dupl'r: vno mõ diffinitiõe reali q̃ ẽ in duas ptes: reales: sicut lignũ diuidit̃ in duas ptes: ⁊ sic nõ ẽ itelligẽdũ q̃ gen⁹ diuidat̃: alio mõ aliqd di diuisibile diuisiõe logicali. Et sic dico q̃ genus bñ diuidit̃ p rõale: ⁊ irrõnale diuisiõe logicali.

Quid ẽ gen⁹ diuidi diuisione logicali.

Vñ genus diuidi diuisione logicali nõ est aliud q̃ genus manifestari a posteriori quo ad ei⁹ cõitatẽ p ea q̃ iportãt mã ptes eo; que iportanṫ p genus: vt aial diuidit̃ p rõnale: ⁊ irrõnale .i. aial manifestaṫ quo ad ei⁹ cõitatem: ⁊ significationẽ saltẽ materialẽ p rõnale ⁊ irrõnale. Et sic qñ di q̃ rõnale ⁊ irrõnale diuidũt aial sic itelligit̃ .i. iportãt ptẽ co; que ipoztat aial de significato mãli: vel sic rõnale ⁊ irrõnale diuidũt aial .i. manifestãt a posteriori cõitatẽ ⁊ significationẽ aialis.

Quõ itelligi rõnale irrõnale diuidẽ aial.

¶ Tertia difficultas quõ itelligit̃ q̃ diia aduenicñs generi pstituit spẽm. Rñdet̃ q̃ diia; pstituẽ spẽ; põt itelligi dupl'r: vno mõ q̃ pducat spẽ;: ⁊ sic nõ est itelligẽdũ. Alio mõ q̃ methaphisicalr cõponat spẽ;: ita q̃ spẽs cõponaṫ cõpositione methaphisica ex realitate potẽtiali gñis ⁊ actuali diie: ⁊ sic itelligit̃: ẽt põt dici q̃ diia adueniens gñi pstituit spẽm .i. diffinitionẽ spẽi. Et hec de pmo articulo. Quantũ ad secũdũ.

Diiam spẽciem pstituẽ dupl'r itelligitur.

¶ Dubitaṫ pimo vtrũ scḋa diffinitio diie sit cõuertibilis cũ diia vt ẽ vnũ ḋ q̃nq; pdicabilib⁹. ¶ Pro cui⁹ solutõe supponit̃ primo q̃ duplex est diia .s. gñica ⁊ specifica. Vñ gñica diia est q̃ pstituit gen⁹ ⁊ est puertibilis cũ gñe: sic sensibile respectu aialis di diia gñica. Sed diia specifica est q̃ pstituit spẽm spãlissimã: ⁊ est cõuertibilis cũ ipsa: vt rõnale est diia specifica q̃ cõstituit hoiem ⁊ est puertibilis cũ hoie.

Diia duplex est.

Gñica diia qd est.

¶ Suppõit̃ scḋo: q̃ iste due diie nõ faciunt duo pdicabilia sic genus ⁊ spẽs: q: ipsis puenit vna spãlis rõ pdicãdi .s. in quale essentiale: nã tã gñica q̃ specifica pdicanṫ in q̃le essentiale: ⁊ sic ille diie nõ faciũt nisi vnu; pdicabile diie.

Specifica diffrẽtia qd est.

¶ Et si qs dicat: sic se h; pdicari in qd ḋ plurib⁹ differẽtib⁹ spẽ: respectu pdicari in qd de plurib⁹ differẽtib⁹ nũero: ita se h; pdicari in quale de plurib⁹ differẽtib⁹ spẽ: respectu pdicari in quale de plurib⁹ differẽtibus nũero: s; pdicari in qd de plurib⁹ differẽtibus spẽ pstituit pdicabile aliud ab illo qḋ ẽ pdicari in qd de plurib⁹ differẽtib⁹ nũero: ergo pdicari in quale de plurib⁹ differentib⁹ spẽ pstituet vnũ pdicabile distinctũ ab illo qḋ est pdicari in quale de plurib⁹ differẽtib⁹ nũero: ⁊ sic diia gñica ⁊ specifica faciẽt duo distincta pdicabilia: sic genus ⁊ spẽs. ¶ Rñdet̃ q̃ gen⁹ ⁊ spẽs nõ tñ differũt p hoc qḋ ẽ pdicari ḋ pluribus differẽtib⁹ spẽ: ⁊ de plurib⁹ differẽtib⁹ nũero: sed p hoc qḋ est pdicari in qd: vñ pdicari in qd puenit ipsis equoce: q: genus pdicat ptes essentie: spẽs vero totũ: s; quale essentiale nõ puenit sic equoce diie gñice ⁊ diie specifice: q: vtraq; pdicat ptẽ formalẽ: ið nõ ẽ sile.

Predicari in qd puenit gñi ⁊ spẽi equoce.

Et si qs dicat: q̃ est ergo diffinitio diie vt est vnu; de q̃nq; pdicabilibus: dico q̃ est ista: diia ẽ qḋ aptũ natũ est pdicari de plurib⁹ in q̃le essẽtiale: ⁊ talis puenit tam diie generice q̃ specifice: sicut diffinitio vlis in qua di vle est qḋ aptum natũ est pdicari de pluribus: puenit cuilibet vli. ¶ Ex quo seqtur respõsio ad dubiu;. s. q̃ secũda diffinitio diie data a porphirio nõ est cõuertibilis cum diia vt est tertium pre-

Que est diffinitio diie vt ẽ vnũ predicabile.

particulariter · *realis* · *logicali* · *genus* · *spes* · *nota* · *Strictis q ad pi coi ... –*

dicabile:imo solũ diffinit dĩiã gñicã. ¶ Et si qs dicat. ista ẽ falsa. rõnale ẽ dĩia. ergo dĩia n̄ ẽ pdicabile. añs pʒ. qꝛ dĩia ẽ nomẽ abstractũ qḋ de nullo põt denominatiue pdicari. Rñdet ꝙ dĩia põt capi dupl̃r. vno mõ ẽ vt nomẽ p̃me itentõis: ꝛ sic est abstractũ de differens: ꝫ sic nõ capit hic. alio mõ capit vt ẽ nomẽ scḋe itentõis: ꝛ sic est ꝯcretũ sicut alia noĩa quinqꝫ vliũ vt gen' spẽs. ¶ Et si qs dicat ꝯcretũ dʒ hẽre aliqḋ abstractũ: ꝫ dĩia nõ hʒ: igitur ꝛc. Rñdeo ꝙ abstracta qneqꝫ vliũ supplent p aliqua ꝯpleta vt abstractũ de gñe supplet p istḋ ꝯpletũ itentio gñis: ꝛ ḋ spẽ itentio spẽi: ḋ dĩia itentio dĩie. ¶ Sʒ restat vna pua difficultas: vtrũ mortale sit dĩia hõis. et vr̃ dicẽ porphirius. Rñdet ꝙ nõ ẽ dĩia hõis neqꝫ alicui' alteri'. vñ mortale nõ dicit nisi aptitudinẽ ad dissolutões ꝛ corruptões: ideo nõ vr̃ eẽ nisi aptitudo quedaʒ. Iteʒ mortale nõ conuertit cũ hõie: igitur nõ põt esse differentia hominis.

Iterũ duplex acceptio differẽtie.

Vtrum mortale sit differẽtia hõis.

¶ Dubitat̃ scḋo vtrũ q̃libʒ qditas cuiuslibet spẽi pdicamẽtalis sit ꝯposita ex duabus realitatib': puta ex realitate gñis ꝛ dĩie. Et vr̃ ꝙ nõ: qꝛ nullũ simplex põt eẽ ꝯpositũ ex pl̃ibus saltẽ ex nã rei distinctis: ꝫ multe sunt spẽs simplices sicut sũt spẽs angeloꝝ: igitur. Itẽ seq̃ret ꝙ qditas spẽi: id est illud qḋ denominat̃ spẽs esset ꝯpositũ pl̃ib' ꝯpõnib'. ꝛ ẽt ꝙ essent plura ꝯposita. pʒ ꝯñs. qꝛ spẽs plura gñã icludit: ꝛ ẽt plures dĩias. vt hõ includit pluraꝫ gñã ꝛ ẽt plures dĩias. ẽt hõ ẽ aĩal. ꝛ aĩal est qd cõpositũ ex realitate sui suplõris. ergo ꝛc. Itẽ si spẽs eẽt ꝯposita ex realitate gñis ꝛ dĩie seq̃ret ꝙ gen' nõ posset pdicari ḋ spẽ. qꝛ esset ps spẽi. mõ ps nũqꝫ pdicat̃ de toto. ¶ Pro solutõe dubij ponũt aliq̃ ꝓpõnes. Prima q̃libʒ spẽs pdicamẽtalis ꝯtenta sub gñe est ꝯposita ex realitate potentiali gñis ꝛ realitate actuali dĩie: siue talis spẽs sit sbã mãlis siue imãlis: siue sbã: siue accñs. sic vʒ ꝙ gen' ꝛ dĩia nõ iportãt eũdẽ ꝯceptũ obiectale supple nec formaleꝫ: nã itellect' hñs certitudinẽ de aliquo ꝛ dubitans de oĩbus terminãtibus illud. hʒ aliũ ꝯceptũ de illo de quo ẽ cert' ã ꝯceptibus de qbus est dubi': sed intellect' est cert' ḋ aliquo ꝙ est aĩal: dubitãdo vtꝝ sit rõnale vl̃ irrationale: igit̃ habebit ꝯceptũ aliũ de gñe ã cõceptu dĩie. ¶ Ex quo sequit̃ ꝙ cũ spẽs icludat illa erit cõposita ex ipsis. vñ hõ cõponit̃ ex rõnalitate ꝛ aĩalitate. ꝛ est idẽ realiter ipsis distinctũ tñ formal̃r et nõ sola rõne. ¶ Scḋa ꝓpositio: spẽs itelligibilis spẽi format duos cõceptus. s. gñis: ꝛ dĩie. nõ tñ causat duos act' in intellectu: ꝫ causat duas noticias habentes duo obiecta ꝓpria distincta. ꝛ hoc ita distincta sic si illa obiecta essent due res extra. qꝛ vl̃ illis duabus noticijs quas habet intellect' ḋ

An q̃libet qditas spẽi pdicamẽtalis cõpõat̃ ex duab' realitatibus

Propõnes de dubioꝝ dicto.

Q̃uelibet spẽs pñcat̃ ẽ ꝯposita ex realitate actuali ꝛ potentiali.

genere ꝛ dĩia correspõdet aliqd in re vel nõ. si sic. hẽo ꝓpositũ. si nõ. ergo erit aliqd pcise fictũ: qḋ ẽ falsũ. ¶ Ex quo seq̃t̃ ꝙ q̃libʒ eẽntia vna spẽ ꝯtractaqꝫ sit simplex vt albedo. nata ẽ facẽ duas noticias qb' in re ex nã rei correspõdẽt duo obiecta. s. obiectũ gñis ꝛ dĩie: iõ q̃libʒ talis ꝯponit̃ ex talibus duob' obiectis. ꝛ sic talis essentia nata ẽ facẽ tres ꝯcept'. vnũ sibi adequatũ ꝛ alios duos sibi inadequatos ꝛ tota cã hui' ẽ. qꝛ talis essentia est talis eẽntia. Dicẽt aristoteles ꝙ oportet diffinitiões esse orõnẽ lõgã. qḋ nõ esset si genus ꝛ dĩia iportarent eundẽ ꝯceptũ. Et aduerte ꝙ sicut species põt vnica itellectõe cõcipi. ita ꝛ gen'. qꝛ sicut mi' cõe vnica itellectõe nũero cõcipit̃. ita ꝛ magis cõe. Aduerte tñ ꝙ gen' põt dupl̃r ꝯcipi: vno mõ p̃mo ꝛ p̃ se vt ẽ adequãs itellectõem. alio mõ p ie. ꝫ nõ p̃io qñ cõcipit̃ in inferioribus: in qb' ip̃m icluditur. p̃mo mõ gen' ẽ vn' cõceptus nũero seu obiectũ: sic sua itellectio. sed scḋo mõ illi cõcept' sũt multũ diuersi: sic iferiora gñia. oẽs tñ includũt vnũ ꝯceptũ nũero. nõ q sint vn' numero vt ibi cõcipit̃: sed tot nũero ꝙ sũt in qb' icludit̃: qꝛ nõ ẽ alia intellectio circa icludẽs: ꝛ iclusũ. ꝫ dñr hẽre vnũ cõceptũ numero. qꝛ talis nat' ẽ eẽ vn' nũero qñ p̃mo cõcipit̃ ꝛ idifferẽs ad oẽs alios cõcept'. ¶ Ad rõnes. Ad p̃mã dicit̃ ꝙ nõ ẽ icõueniẽs simplex eẽ ꝯpositũ ꝯpositõe realitatũ. s. realitate gñis: ꝛ dĩie: vl̃ realitate suplõris ꝛ realitate ꝯtrahẽte illã realitatẽ supiõris. ¶ Simil̃r ad scḋaꝫ dr̃. ꝙ nõ ẽ incõueniẽs aliqd eẽ aliq̃ formal̃r disticta quoꝝ qḋlibet ẽ ꝯpositũ ex realitate potẽtiali ꝛ actuali seu determiãte. ¶ Ad aliã di ꝙ ps in abstracto nõ pdicat̃ de toto: tñ bñ i ꝯcreto. vt aĩal põt predicari de homĩe: lʒ aĩal nõ significet nisi ptẽ hõis qꝛ nõ rõne sui significari pcise pdicat̃ de hõie. ꝫ pp modũ significãdi cũ sit ꝯcretũ vñ lʒ cõcretũ ꝛ abstractum idem significent de significato formali tñ concretum põt predicari de aliquo de quo nõ pdicatur abstractũ. ꝛ hoc ẽ quia ꝯcretũ propter suũ modum pdicandi semp dat intelligere totũ in quo est illa pars. vel in quo significatũ formale includit̃. vt caput ꝛ capitatũ idẽ significãt. tñ capitatũ pp modũ pdicãdi dat itelligere totũ ꝛ supponit pro toto. qd enĩʒ est capitatum nisi habẽs caput? ꝛ oculatuʒ nisi habens oculum? ꝛ aĩal nisi habẽs sensum: ꝛ rationale nisi habens aĩam rõnalem.

Genus dupliciter ꝯcipi põt.

¶ Dubitat̃ tertio vtrum dĩia sit spẽs. Pro cui' solutiõe supponit̃ primo ꝙ differentia potest capi dupliciter. vno modo secũdũ intentionaliter. ꝛ sic dico ꝙ differentia est species vniuersalis tamen in ordine ad fundamẽtũ cui attribuit̃ est accidẽs ratõis potẽs facere pdicabile accidẽtis. Alio mõ capit̃ p

An differẽtia sit spẽs.

Dĩia dupliciter capitur

denominato: puta ꝑ realitate diuidēte gen⁹ ꝛ ꝯstituēte spēꝫ: ꝛ faciēte differre spēꝫ a quolibꝫ alio: cuiusmōi ē rōnale: ꝛ d tali dubiū ē an sit spēs. ¶ Pro quo supponit scd̄o ꝙ duplex ē spēs s. subijcibilis ꝛ ꝑdicabilis. subijcibilis q̄ ponit̄ directe sub aliquo dterminato gn̄e cuiusmodi est hō: ꝛ d tali itelligebat dubiū ꝑcedens: puta ꝙ talis ꝯponit ex duab⁹ realitatib⁹. s. ex realitate gn̄is ꝛ dīe: ꝛ isto mō dīa nō pōt esse spēs: cū nō ponat̄ sub dterminato gn̄e neqꝫ cōponit ex duab⁹ realitatib⁹: sꝫ iportat ꝯceptū simplr̄ simpliceē. sꝫ ꝑdicabilis ē q̄ d plurib⁹ nūero differētib⁹ i qd ꝑdicat̄: siue ponat̄ sub dterminato gn̄e siue nō: ꝛ isto mō mā ꝛ forma dicūtur spēs. nā mā ꝑdicat̄ d hac mā ꝛ de hac: sic aīa ꝑdicat̄ de hac aīa ꝛ de illa: ꝛ tñ nō ponūt sub aliquo gn̄e: ꝛ isto mō possꝫ dici ꝙ dīa ē spēs ꝑdicabilis: vt rōnale qd ꝑdicat̄ d hoc rōnali ꝛ hoc rōnali. ¶ Quātū ad tertiū articulū sit ꝯclusio rn̄salis ad q̄sitū. Diuisiōes ꝛ diffinitiōes dīe sūt i textu sufficient assignate: vt ꝑꝫ i textu. ¶ Ad rōnes sit ꝑꝫ solutio i p̄io articulo i quo sūt solute ille rōnes. ¶ Sequit̄ ter.

Species duplex est

Cōclusio rn̄salis d diuisioni b⁹ ꝛ diffinitiōi b⁹ dīe.

¶ Propriū vo quadrifariā diuidūt. nā ꝛ id qd̄ soli alicui spēi accidit: sꝫ nō oī ꝓpriū dr̄: vt hoī medicū eē vl' geometrē: ꝛ qd̄ oī accidit sꝫ nō soli quēadmodū hoī eē bipedē. Et qd̄ soli ꝛ oī ꝛ aliqn̄ vt hoī i senectute canescere. Quartū vo i quo ꝛ oī ꝛ soli ꝛ semꝑ quēadmodū hoī eē risibile.

Proprij quadruplex diuisio.

Istud ē quartū capitulū hui⁹ tractat⁹ in quo porphiri⁹ determiat de q̄rto ꝑdicabili. s. d ꝓprio qd̄ ꝑdicat̄ in quale accītale ꝑ se. Et p̄mo pōit multiplicitatē ei⁹ dicēs ꝙ ꝓpriuꝫ dr̄ quattuor modis. ¶ Primo dr̄ ꝓpriū qd̄ ꝯuenit soli spēi ꝛ nō oī idiuiduo illius spēi vt eē medicū inest hoī ꝛ nō oī. ¶ Secūdo mō dr̄ ꝓpriū qd̄ inest oī indiuiduo alicuius spēi: sꝫ nō soli spēi. vt eē bipedē inest oī hoī sꝫ nō soli: q: ꝯuenit auib⁹. ¶ Tertio mō dr̄ ꝓpriū qd̄ inest soli spēi ꝛ oī idiuiduo sappe cōplexionato ꝯtēto sub illa spē: sꝫ nō semꝑ: vt canescere respectu hoīs cui solū ꝯuenit i senectute. ¶ Quarto mō dr̄ ꝓpriū qd̄ iest oī soli: ꝛ semꝑ: vt risibile inest oī hoī. ꝛ hinnibile equo. ¶ Deinde remouet dubiū ꝙ cū nō semper hō rideat nō videt̄ q: sit semꝑ risibilis. Ad hoc rn̄det ꝙ hō nō dr̄ semper risibilis: q: semper actu rideat: sꝫ q: sꝑ ē apt⁹ nat⁹ ad ridēdū. Aptitudo. n. ad ridēdū nāle ē hoī ꝛ hinibile equo. ¶ Cōsequenī elicit modū ꝓprij qd̄ ē ꝑdicabile ab alijs distictū: dicēs ꝙ sola ꝓpa q̄rto mō sūt ꝑꝑe ꝓpa: q: illa solū ꝯuertūt cū illis quoꝝ sūt ꝓpria: vt hinnibile respectu eq: qcqd. n. ē hinnibile: ē equ⁹ ꝛ ecōtra. ¶ Sequitur ter.

Quadruplex ꝓprij acceptio.

Homo ē risibilis: quō intelligitur.

Proprium qd

proprie dr̄ esse

¶ Accidēs vo ē qd̄ adest ꝛ abest ꝑter subiecti corruptōem: diuidit̄ āt in duo: in sepabili ꝛ i inseparabile.

Quid ē accns.

Accidentis diuisio

¶ Istud ē quītū capitulū hui⁹ tractat⁹ i quo porphiri⁹ dterminat̄ d q̄nto ꝑdicabili qd̄ ē accn̄s ipꝫ sic diffiniēs. Accn̄s ē qd̄ adest ꝛ abest sꝫ ꝑter subi corruptōeꝫ: vt albū nigrū. Deide diuidit ipꝫ dicēs ꝙ accn̄s diuidit̄ i duo. s. isepabile ꝛ isepabile: nāqꝫ dormire ē accn̄s sepabile: sꝫ nigrū eē accidit isepabilr̄ coruo ꝛ ethiopi. ¶ Cōseq̄nt̄ remouet dubiū: q: dīc ꝙ accn̄s adest ꝛ abest: nūc āt dicit ꝙ nigrū eē accidit coruo ꝛ ethiopi: io vr̄ sibi ꝯdicē. Soluit dicēs ꝙ coru⁹ ꝑt itelligi alb⁹ ꝛ ethiops nitēs cādore ꝑter sbi corruptōeꝫ. ¶ Cōseq̄nt̄ pōit duas alias diffinitōes accn̄tis. ¶ Prima ē: accn̄s ē qd̄ ꝯtigit ei dē i eē ꝛ nō i eē. ¶ Scd̄a: accn̄s ē qd̄ nec ē gen⁹: nec spēs: nec dīa: nec ꝓpriū. semꝑ āt ē in subo subsistēs. Finalr̄ recapitulat oīa dcā d gn̄ ꝙ vltib⁹ dicēs ꝙ dterminatis oīb⁹ q̄ dcā sūt. s. d gn̄e: spē: dīa: ꝓprio: ꝛ accn̄te. Deide dicēdū est de his q̄ sunt cōmunia ad ipsa quinqꝫ vniuersalia: puta de communicationibus ipsoꝝ ꝛc.

Accidēs duplr̄ diffinitur.

¶ Querit̄ vtrū ꝓpꝛuꝫ ꝛ accn̄s sint ꝑdicabilia ab alijs ꝛ a se inicē disticta: ꝛ a porphirio sufficiēter dterminata. ¶ Arguit̄ p̄mo ꝙ p̄ma ꝑtē: q: ꝓpriuꝫ ꝛ accn̄s nō sūt ꝑdicabilia igit̄ nō sūt ꝑdicabilia ab alijs nec a seiuicē disticta. pars añcedētis ꝑꝫ. q: oē ꝑdicabile ē cōe ꝓpriū nō ē cōe: igit̄. Scd̄a pars añcedētis ꝑꝫ. q: hoc albū ꝛ hoc nigrū sūt accidētia: ꝛ tñ nō sūt ꝑdicabilia: cū nō possint de plurib⁹ ꝑdicari. ¶ Scd̄o sic. de ꝓpriō ē accn̄s: ergo propriū ꝛ accn̄s nō distiguūt. Antecedēs probat̄ quadrupliciter. Pri̇o: q: oē ꝓpriū est in scd̄a spē cie qualitatis: igit̄. Scd̄o: q: propriū est substantia vel accidēs: sed nō est substantia: cum habeat eē in subiecto: igitur. Tertio: q: i diffinitione proprij ponit̄ accidēs scꝫ ꝯuenit: igit̄. Quarto: q: propꝛū ꝛ accn̄tis sūt cadē subijcibilia: igit̄. ¶ Tertio sic. diffinitio proprij ꝯuenit alijs a diffinito: ꝛ nō cōuenit oī cōtēto sub diffinito: igit̄ n̄ ē sufficiens. Pri̇a ꝑs antecedentis patet. quia conuenit colori seu colorato respectu corporis. nam oē corpus est colorātū: ꝛ solū corp⁹ est colorātū ꝛ semper: igit̄ ꝛc. Scd̄a pars patet. q: passiōes cōuertibiles cum ente: ꝛ etiā ꝯuertibiles cū substātia sūt propria. ꝛ tñ nō accidūt soli speciei: sꝫ plurib⁹ igit̄. ¶ Quarto sic: diffinitio accidētis nō ꝯuenit omni accidēti nec soli: igit̄ non est bona. Prima pars patet. q: nō ꝯuenit combustiōi

An ꝓpriuꝫ ꝛ accidens sint ꝑdicabilia a se ꝛ ab alijs distincta

e morti q̄ sunt accidētia cū nō possint adesse e abesse pter subiecti corruptionē, secūda pz patet. qr cōuenit forme substantiali, cum ipsa possit adesse ɂ abesse pter subi corruptionem. ¶ Quinto sic. p nullā diffinitionē accidentis diffinit accidēs i rōne pdicabilis. nec similr ppriū. igit ille diffinitiōes nō sūt bōe. añs pz. qr i nulla illarū ponit aliqd denotās pdicationē. ¶ Itē scda diffinitio accidētis dat p ɔtradictionē ɂ tertia p negationē: igit ñ sūt bone. ¶ In oppositum est porph. in textu. In qōne sicut in alijs erunt tres articuli.

Triplex modus proprij assignatur a pho. i. topico.

¶ Quantū ad primū sciendū est

prio q p declaratiōe modoꝝ pprij supponit pmo q phs i. l. li. thopico. tñ assignat tres modos pprij. s. ppriū ad aliqd: sub quo cōprehēdit duos pmos modos. ɂ ppriū qñ: sub quo cōprehēdit tertiū modū. ɂ ppriū simplr sub quo cōprehēdit quartū modū. ¶ Supponit secundo q esse medicū in prio mō pprij dicit actū ɂ nō aptitudinē: qr esse medicū fz aptitudinē ɔuenit omi homini. etiā accipit esse medicū p habēte medicinā p studiū ɂ labores ɂ ñ p infusionē, sz esse bipedē i secūdo modo dicit aptitudinē ɂ ñ actū, qr actu habere duos pedes nō cōuenit omi homini: sed bñ apto nato hre duos pedes. ɂ canescere i tertio mō i senectute dicit actū: ɂ nō aptitudinē. qr tunc est pprius q̄rto mō. ¶ Et si qs dicat ergo tūc ñ ɔueniret oī homini ɂ soli cum multi sint hoīes q nō senescūt. ¶ Respōdet q nō conuenit oī homini simplr. i. sub qualibet dſa tēporis. sz cū determinatiōe importāte certū tēp⁹. i. tēp⁹ senectutis vt canescere conuenit omi hoi i senectute seu senectuti ɂ bene cōplexiōato. ¶ Causat enī canicies qñ calor ñ pōt ɔsumere humores frigidos ɂ putrefactos pꝑter nimiaz frigiditatē existentē i illo. Et lz alia aīalia ab hoīe dicāt grisescere, nō tñ dicūt canescere. sz ppriū q̄rto mō importat aptitudinē. ridere enī est ppriuz primo modo hoi: cū cōueniat soli ɂ ñ omni cū multi sint hies nō ridētes. oz g⁹ q dicat aptitudinē. iō dicit porphiri⁹ q lz multi hoīes ñ rideāt tamē oīz hō aptus nat⁹ ē ridere. ¶ Ex omnib⁹ istis seqtur q modi pprij sunt sufficiēter assignati a porphirio. quia complectunt modos pprij: quos ponit Aristo. in. i. thopicoꝝ.

Propij acceptiones

¶ Sciendū est secundo q pprius

potest esse nomē pme ītentiōis. ɂ sic importat aliquam pprietatē rei. quēadmodū dicim⁹ q male loq est ppriū petro: ɂ sic nō est hic ad ppositū. alio modo accipit vt ē nomē secūde intentionis. ɂ hoc dupliciter. vno modo large p intentione scda atributa alicui ppe passiōi siue illa passio sit limitata siue transcēdēs ɂ sic nō ē spēs vlis: qr spēs vlis nō atribuit nisi rebus cognitis limitatis. alio mō accipit ppe. ɂ stricte vt importat scdaz ītentionē attributā passioni ppe limitate. ɂ sic ē spēs vlis: ɂ de isto ē hic ad ppositū: ita q ppriū vt ē spēs vlis attribuit pprijs passiōib⁹ limitatis. eiusmōi ē risibile: sensibile: flebile: ita q q̄libet passio limitata dī eē ppriū p dnoīato. ¶ Et aduerte q sicut ē duplex differentia. s. generica: ɂ specifica. ita duplex ē ppriū. s. genericū q cōuertit cū genere. vt sensibile cū animali: ɂ specificū q ɔuertit cū spē: vt risibile cū homie. Et eodē mō dicēdū ē d ipsis respectu vliz: sicut dictū ē d differētia generica ɂ specifica. ¶ Et si qs q̄rat vtrū diffinitio pprij data ā porphirio det d ppo i ratiōe pdicabilis. ¶ Respōdet q nō: sz magis i ratiōe pprij vel pdicati: vt videbit i thopicis. sed in rōne pdicabiliz dz sic diffiniri. ppriū ē qd pdicat i q̄le accidētale p se scdo mō vel intrāsmutabilit. qr nō pōt vere negari de suis subijcibilib⁹: ɂ ɔformit posset diffiniri ppriū genericū ɂ specificū sicut differētia generica ɂ specifica:

Duplex ē ppriū

An diffinitio proprij detur i rōne pdicabilis.

Proprij diffinitio i rōne pdicabilis.

¶ Scienduz est tertio q circa pdicta īcidunt alique dificultates.

Prima quō risibile sit pdicabile pprij cū nō pdicet d pluribus immediate. qr risibile pdicat d sorte ɂ platone mediāte homie. ¶ Rñdet ad hoc duplr. prio q nō ē d rōe pdicabilis q pdicet imediate de plurib⁹. sz q solū pdicet de plurib⁹ siue mediate siue immediate cū nullū tale ponat in ei⁹ diffinitiōe. Alio mō potest dici q aliqd dicit pdicari de aliquib⁹ imediate duplr. vno immediatione modi pdicādi sic videlz q inter ipm ɂ sua subicibilia nihil mediet qd habeat talē modū pdicādi respectu illoꝝ subijcibiliū ɂ sic risibile dicit pdicari imediate de petro ɂ guillermo qr nihil ē iter ipm ɂ petrū ɂ guillermū. q habeat talē modū pdicādi. i. i q̄le accidentale ɂ itransmutabilit. Alio mō immediatione cause vel subiecti: ɂ sic nō pdicat immediate. sz talis medietas ñ impedit aliqd esse pdicabile pprie sumptū. Et si qs dicat. ppriū debet pdicari cōuertibilit d suis subijcibilib⁹: sed risibile nō pdicat conuertibilit de petro ɂ iohāne: igit ɂc. ¶ Respōdet q nō opz ppriuz in ratione pdicabilis pdicari de suis subijcibilib⁹ cōuertibilit: licet bene in ratione proprij. ¶ Aduerte vlteri⁹ q risibile potest capi dupliciter. vno mō vt idē ē q potens ridere: ɂ sic pprie ñ ē ppria passio hominis. cū cōueniat aīīs ab hoīe. qr ista cōiter ɔcedit populus est risibilis ɂ tñ popul⁹ ñ ē hō. alio mō accipit vt idē ē q animal potens vel aptum natuz ridere: ɂ sic est passio hominis ɂ conuertitur cum homine. ɂ hoc siue sit terminus ampliatus siue nō.

Risibile quō dī pdicabile proprij

Risibilis acceptiones.

¶ Scienduz ē quarto q p declaratione diffinitionū accidentis.

¶ Supponit pmo q accidēs aliqñ ē nomē prime intētionis valens tñ sicut inhērēs. ɂ sic est indeterminato

Acceptio accidētis est duplex.

alio mō proprie et stricte

gñe.i.actiõis vel passiõis qd̃ predicaẜ denolatiue de nouē predicamētis: puta d̃ quātitate q̄litate zc̃. vt ista est mere denolatiua. q̄titas est accñs: albedo est accñs: z tales valēt sicut albedo est ĩherēs. alio mõ vt est ẽmin⁹ scd̃e ĩtentiõis ĩportās scd̃am ĩtentionē q̄ attribuiẜ alicui q sine ĩplicatiõe ɔ̄dictiõis põt separi z negari de sb̃o: z sic est hic ad ppositũ. ℭ Supponiẜ scd̃o q adesse z abesse ĩ diffinitiõe accidẽtis põt capi dupl̄r. vno mõ phisicaliter: z tunc abesse idē est q separi: z adesse idem est q ĩherere: z sic nõ capiẜ hic: nisi capeẜ accidẽs pͥe ĩtentiõaliter: z sic esset sensus: accidẽs ẽ forma q̄ põt ĩherere z nõ inherere sb̃o. alio mõ capiẜ logicaliẜ: z tũc adesse idẽ ẽ q affirmari: z abesse idez est q negari: z sic capiẜ hic ita q est sensus: accidẽs est vl̃e qd̃ adest z abest sb̃o. idest sine ĩplicatiõe põt affirmari z negari de sb̃o p̄ter sb̃i corruptionez. i. sine repugnātia sb̃i vel sb̃o nõ designāte supponē. i. dato q sb̃m supponat sicut prius an̄ sepationē accidẽtis supponebat. Et si qs dicat si ista diffinitio eẽt bona seq̄ret q nullũ accidẽs eẽt ĩsepabile cũ qd̃libet sine ĩplicatiõe põt separi. i. negari d̃ sb̃o. ℭ Rñdeẜ negãdo ɔ̃ñam. z rõ est. q2 accidens nõ dĩ ĩsepabile qr nõ possit simpliciter abesse seu separi vel negari de sb̃o: sed q2 nãliter z sz cõem cursũ nãe nõ põt vere negari z separari a sb̃o. silr̃ dz intelligi scd̃a diffinitio accñtis. Sed de tertia dĩ q nõ daẜ p purã negatiõez cũ talis negatio p̄supponat affirmationez. s. vl̃e: ita q est sensus: accñs est vl̃e: qd̃ nec ẽ genus: spẽs: dña: nec propriuz. Et silr̃ dz dici de multis alijs diffinitiõib⁹ ĩ quib⁹ põĩ negatio: puta q tales negatiões p̄supponãt positiuaz. Ex oĩbus istis diffinitiõib⁹ põt elici diffinitõ accñtis ĩ rõne p̄dicabilis sic. Accidẽs est qd̃ accñtaliter z trãsmutabiliter p̄dicaẜ de pluribus: vt albũ nigrũ. Ex quo seqẜ q multa sũt q̄ dñr accñtia q̄ nõ faciũt vl̃e accñtis vt b albũ b nigrũ. Et h̃ de p̄io articlo. Quãtũ ad scd̃z.

Accñtis ĩ rõne p̄dicabilis diffinitio.

ℭ Dubitaẜ p̄io vtrũ aliqd̃ accidẽs

sit separabile z aliqd̃ ĩsepabile. ℭ Pro solutiõne supponiẜ q aliqd̃ accñs dĩ posse separari a sb̃o dupl̄r. vno mõ q possit esse z existere sine sb̃o sic videlz q sit z nõ sit ĩ sb̃o. tũc dico q nullũ accñs siue absolutũ siue respectiuũ põt separi a sb̃o nãliter: neq̃ faciliter: neq̃ difficiliter. vñ nullũ est ens creatũ qd̃ possit facẽ aliqd̃ accñs sine sb̃o. Dico scd̃o q oẽ accñs absolutũ põt sic separari a sb̃o p potentiã diuinaz. nã deus põt facere q quodcũq̃ accñs absolutũ esset z existeret sine subõ: z dĩ notanẜ absolutũ: q2 deus nõ põt sic separare accñs respectiuũ saltẽ a suo fundamento: vt nõ posset deus separare paternitatẽ a petro ipsa remanente neq̃ similitudinẽ ab albedine: z hoc ẽ ppẜ depẽdentiã vel exigentiã quã hz accñs respectiuũ ad suũ fundamẽtũ: vel pp idẽptitatẽ realẽ quã hz cũ actuali ĩherẽtia. Alio mõ accidẽs põt separi a subõ: q2 põt destrui sb̃o remanẽte: vel saltẽ sb̃m põt eẽ sine eo: z sic dico q multa sũt accñtia sepabilia p nãm: q2 agẽs nãle põt multa accñtia destruere sb̃o: vel subiectis eoz remanẽtib⁹: z sic capiẜ sepabile ĩ diuisione accidẽtis. ℭ Dico tertio q d̃s põt sic separe oẽ accñs realiter distinctũ a sb̃o vel fundamẽto siue sit absolutũ siue respectiuũ: vt põt d̃s sic separe pr̃nitatẽ a petro q corrũpẽdo filiũ petri corrũpit pr̃nitatez ipsi⁹ petri. ℭ Supponiẜ scd̃o q accñs dĩ eẽ ĩnsepabile dupl̄r. vno mõ q2 nõ põt existere sine sb̃o vel fundamẽto: z sic oẽ accñs dĩ ĩsepabile quo ad potentiã nãlez: q2 nullũ est agẽs nãle vel creatũ qd̃ possit facere accidens existere sine sb̃o. tñ quo ad potentiã supernãlẽ solũ accñtia respectiua dñr ĩnseparabilia saltẽ a suo fundamẽto: q2 deus nõ põt sic ea separare a fundamento. alio mõ dĩ ĩnseparabile q2 non põt destrui sb̃o remanente: z sic dico q nãliter z sm cõem cursum nãe aliqua sunt ĩnseparabilia: vt nigredo corui: albedo cigni: que sm cõem cursũ nãe non pñt sic separari a sb̃o. sed quo ad potẽtiã supernaturalẽ nullum est accidens siue absolutũ siue respectiuũ distinctũ a subiecto vel a fundamento qd̃ dicatur sic ĩnseparabile. põt tñ accidens separari a subiecto vel nõ separari. capiendo separari vel ĩnseparari logicaliter. vnde illud dĩ separari logicaliter qd̃ sine ɔ̄dictione põt vere negari de sb̃o. Sed illud dĩ ĩseparabile subiecto qd̃ vere nõ põt negari de sb̃o sm cõem cursum nature: z sic aliq̄ sunt ĩnseparabilia: vel q2 simpliciter non possunt negari de subiecto per quancũq̃ potentiam: z sic nulla sunt ĩnseparabilia.

An sit aliquod accidẽs sepabile z aliud inseparabile.

Accñs posse separari a subo dupl̄r intelligiẜ.

Accñs dĩ ĩnsepabile dupl̄r.

Quid dĩ sepa ri logicaliter.

Quid dicaẜ ĩsepabile a sb̃o

ℭ Dubitaẜ scd̃o vtrũ ĩherentia distinguatur

realiter ab accidente: Pro cuius solutione supponiẜ q accidens vt est nomẽ p̄me intentiõis põt capi dupl̄r. vno mõ p p se significato: z sic idẽ est q inherẽs: z sic nõ q̄ritur qõ: q2 tũc accñs est ipsũmet ĩherens z accñtalitas est ipsamet ĩherentia. Alio mõ capitur pro denoĩato. i. p illo quod denoĩaẜ accidẽs cuiusmodi est quantitas qualitas: z sic de alijs. z de isto est hic ad ppositũ: ita q dubium nõ valet nisi vtrũ ĩherẽtia qua albedo vel nigredo vel aliqd̃ aliud accñs dĩ ĩherere: sit res distincta ab ipsa albedine vel nigredine. Supponiẜ scd̃o q ĩherentia qua aliquod accñs dĩ inherere sb̃o vel fundamento est duplex. s. actualis qua accñs actualiter dĩ inherere suo sb̃o: z de tali ponunẜ aliq̄ propositiones. ℭ Prima inherentia actualis qua accñs absolutũ actualr̃ dĩ inherere subiecto ẽ realiter

An ĩherẽtia distinguaẜ realiter ab accidente.

Accñs p̄me ĩtẽtiõis capiẜ dupliciter.

Inherentia ẽ duplex.

distincta ab illo accidēte absoluto: vt inherē tia q̃ albedo actualit̃ dr̄ inherere s̄bo distinguit̃ realr̄ ab albedie: q2 talis albedo p potētiā diuinā pt ee sine tali inherētia: vt p3 i sacramē to altaris vbi ē sine inherētia actuali ad s̄b3. Scd̄a propō. inherentia actualis q̃ aliqd̄ accidēs respectiuū dr̄ actualr̄ inherere suo fūdamēto ē eadē realit̃ cū tali accidēte respectiuo vt inherētia q̃ pīnitas inheret sorti ē eadē realit̃ ipsi pīnitati. id̄ iplicat pīnitatē ee ⁊ n̄ actualr̄ inherere. ¶ Ex quo seq̄t q̄ cū q̄libȝ inherētia sit accn̄s respectiuū: ipa nō inheret alia inherētia. s̄ se ipamet inheret. Seq̄t scd̄o q̄ q̄libȝ relatio i creaturis ē suamet accidētalitas vel inherētia ad suū fūdamētū. vt silitudo. vl̄ pīnitas ē met ipa inherētia. Alia est inherētia aptitudialis p quā accn̄s dr̄ aptū natū inherere vl̄ accidere: ⁊ de tali dico q̄ oīs inherētia aptitudialis ē eadem realr̄ illi cui⁹ ē inherētia: vt inherētia q̃ albedo nata ē inherere s̄bo est eadē realiter ipsi albedini. ⁊ similiter dicitur de alijs.

An propria passio distinguat̃ realit̃ ab absoluto cui⁹ est passio.

¶ Dubitat̃ tertio vtrū ppa passio distinguat̃ realr̄ ab illo cui⁹ ē passio. Pro cui⁹ solutiōe supponit̃ p̄io q̄ duplices sūt passiões. q̄dā sūt disiūcte q̃ cōponūt ex duob⁹ cū piunctiōe disiūctiua. vt necessariū vl̄ ptingēs respectu entis: vt oē ens ē ptingēs vl̄ necessariū: ⁊ d̄ talib⁹ nō q̄rit dubiū. alie sūt simplices q̃ nō īportāt̃ p disiūctionē: s̄ p t̃minū simplicē vl̄ p aliqd̄ supplēs vt risibile flebile. ⁊ sic d̄ alijs. ⁊ iste sūt mltiplices. q̄dā sūt trāscēdētes ⁊ cōuertunt̃ cū ente vt vnū bonū ver̄. q̄dā sūt limitate ⁊ iste sūt adhuc mltiplices. q̄dā cōuertūtur cū gn̄e gn̄alissimo vt susceptibile cōtrarioꝝ respectu s̄be. q̄dā cōuertunt̃ cū gn̄e s̄balterno. vt sensibile cū aīali. ⁊ q̄dā cū spē spālissima. vt risibile cū hoīe: ⁊ d̄ talib⁹ solū ē hic ad propositū.

Duplices sūt passiones.

¶ Supponit̃ tertio: q̄ passio simpler nō ē aliud q̄ aptitudo seu respect⁹ aptitudialis ad aliqd vt risibile formalr̄ nō iportat nisi aptitudinē seu respectū aptitudinalē ad risū ⁊ similiter dicat̃ d̄ oīb⁹ alijs passiōibus. ¶ Aduertere tn̄ q̄ passio aliqn̄ accipit̃ p accn̄te nālit̃ ⁊ extrinsece pseq̄nte cōplexionē vl̄ nāȝ alicui⁹: q̄admodū dicim⁹ q̄ frigiditas ē passio aque ⁊ caliditas ē passio ignis: s̄ d̄ talib⁹ n̄ q̄rit dubiū.

Passio simpler quid sit.

¶ Istis suppositis dr̄ p̄io: q̄ q̄libȝ ppa passio simpler ⁊ ppe dc̄a ē eadē realr̄ cū illo cui⁹ ē passio lȝ tn̄ formalr̄ distinguat̃. Scd̄o dr̄ q̄ q̄libet ppa passio simpler ppe dc̄a ē i eodē p̄dicamēto cū illo cui⁹ ē passio saltē reductiue. vt risibile ē i illo p̄dicamēto cui⁹ ē hō. s̄ vt magis appareat pbat̃ primū dc̄m. Primo sic. aliq̄ ppa passio est eadē realit̃ cū suo s̄bo. g⁹ oīs. q2 eadē rō vi dē d̄ vna ⁊ d̄ oīb⁹. añcedēs p3. q2 vnū qd̄ est ppria passio entis ē idē realr̄ enti. vt vult aristo. 4. methaphi. Scd̄o sic. illud qd̄ scit̃ neces

Ois passio simpler est idē realiter suo s̄bo.

sario inesse alicui s̄bo. ita q̄ oppositū ei⁹ inesse eidē s̄bo iplicat. ē idē realr̄ illi. s̄ q̄libȝ ppa passio scit̃ necessario inesse suo s̄bo sic q̄ implicat cōtradictionē oppositū sibi inesse: igit̃. mior pbat̃. q2 si ppa passio nō sciret̃ necessario inesse suo s̄bo. sequeret̃ q̄ pclusio dm̄ōstrabilis eēt ptingēs ⁊ q̄ scientia esset de contingētibus. igit̃. Sȝ cōtra illud p̄imū dictum ar̄. oē quod scitur inesse alicui p aliqd̄ mediū distinguit̃ realr̄ ab eo de quo scit̃: s̄ ppa passio scit̃ inesse suo s̄bo p mediū. i. p diffinitiōeȝ s̄bi: igit̃. maior p3. q2 alias idē sciretur esse i seipso ⁊ de seipso. Secūdo sic. oīs cā realiter distinguit̃ a suo effectu: s̄ s̄bm est cā sue passiōis. igit̃. Tertio sic. quicq̄d est i aliquo instāti i quo nō est aliud ē distinctū realit̃ ab eo: s̄ s̄bm ē in aliquo priori instāti nāe in quo non est sua ppria passio. igit̃. Quarto sic. q̄cq̄d pōt a nobis intelligi a deo pōt pduci. sed s̄bm pōt intelligi sine sua passione. igitur deus pōt pducere s̄bm sine passiōe. ¶ Ad istas rōnes r̄ndet̃. p̄io ad primā negādo maiorē ⁊ ad pbatiōnē dr̄ q̄ non est inconueniēs idē realiter: distinctū tn̄ formaliter scire d̄ seipso. ¶ Ad scd̄aȝ dr̄ q̄ lȝ s̄bȝ sit cā passiōis in esse cognito nō tn̄ in eē reali. ¶ Ad tertiā dr̄ negādo maiorē: q2 eē pri⁹ nāe illo nō est aliud q̄ ab illo nō conuerti subsistēdi psequentia: vel q2 illi quantū est de se nō repugnat esse sine illo posteriori. vnde hoī quantū est de se nō repugnat esse sine risibili tn̄ simpliciter sibi repugnat ppter idētitatē realē quā h3 cū illo posteriori puta cū propa passione. Et si q̄s q̄rat an hō in illo primo instāti seu priori nāe in quo precedit risibilitatē sit risibilis vel nō. Respondeo q̄ in illo instāti nō ē risibilis neq̄ nō risibilis. Et si q̄s dicat. ergo duo cōtradictoria vere negabūt̃ de aliquo. r̄ndeo q̄ lȝ duo cōtradictoria absolute sūpta n̄ possint de negari d̄ aliquo: tn̄ bn̄ sūpta cū aliq̄b⁹ determiatiōib⁹. vt cū ista d̄terminatiōe i p̄io instāti: q̄ditatiue: p se p̄io mō. Ad q̄rtā dr̄ q̄ maior ē simplr̄ falsa. nā itellect⁹ nr̄ pt aliq̄ itelligere q̃ de⁹ nō pōt pducere cuiusmodi sunt impossibilia. Et hec de scd̄o arti.

¶ Quantū ad tertiū sit conclusio respōsalis. ppriū ⁊ accidens sunt predicabilia ab inuicē indistincta sufficienter diffinita ⁊ assignata a porphirio. vt patet in primo articu. ¶ Ad rōnes. ad primā dr̄ negādo antecedens pro vtraq̄ parte. ⁊ ad probationeȝ prime partis: dicit̃ q̄ propriū bene est propriū respectu speciei cū qua cōuertitur. est tn̄ cōe respectu suoꝝ subiscibiliū. vel pōt dici q̄ propriū aliquādo capitur p singulari: ⁊ sic propriū nō esset cōe. ¶ Ad secundā partē dicitur q̄ lȝ accidens singulare sicut hoc albū nō sit predicabile: tn̄ bene accidens cōmune

Cōclo r̄nsalis de ppo ⁊ accidenti.

cōcretiue ɔ̄signatū. Ad scd̄a3 dī negādo añcedēs. ad ꝓbatiōēs. dico pmo q̄ ꝓpriū ē bñ accidēs ꝑ se: sꝫ ñ accñs ꝑ accidēs. Dico 2ꝫ q̄ nō dē propñꝫ est ī scd̄a spē q̄litatis. Dico tertio q̄ nō ē substātia formalr̄. Dico q̄rto q̄ ī diffinitione ꝓprij pōit accidēs large captū ꝛ nō spāliter. Dico q̄nto q̄ licet ꝓprīj ꝛ accidētis sint eadē subijcibilia. tñ ꝓpter hoc nō sequit̄ q̄n nō sint distincta r̄līa: cū r̄līa nō distinguant̄ ex parte subijcibiliū. ¶ Ad tertiā negat̄ añs ꝑ vtraq3 sui p̄te. ad primā ꝓbationē. dico q̄ hoc nō sufficit sꝫ reqrit̄ q̄ ꝑ se sibi ɔ̄ueniat ꝛ ītrāsmutabilit̄ ꝛ ad scd̄a3 ꝓbationē dī q̄ sicut ens ñ ē ꝑdicabile ꝓprie dictū: neq3 ei⁹ passiōes. ¶ Ad q̄rtā dī negādo añs. Ad pmā ꝓbationē pꝫ solutio ex dictis. Ad scd̄a3 ꝓbationē negat̄ añcedēs. nā ī diffinitiōe accidētis sbꝫ dꝫ accipi ꝑ ente ɔ̄plecto ꝛ ꝑfecto cuiusmodi nō ē mā. Etiā forma ñ ieſt mā̄e oīmode sꝫ accidēs sbo. Ad q̄ntā pꝫ solutio ī .1. articulo. ¶ Seq̄t̄ textus.

Conuenientia ꝛ dīa gnq3 ꝑdicabilium

Commune quidē est oībus de plurib⁹ ꝑdicari: sed gen⁹ quidē de specieb⁹ ꝛ indiuiduis: ꝛ differētia similit̄. species aūt ꝛ de his q̄ sub ipsa sunt īdiuiduis.

tractatus diuisio.

Iste ē scd̄us tractat⁹ hui⁹ libri ī quo porphiri⁹ ponit ɔ̄ueniētias ꝛ differentias q̄nq3 ꝑdicabiliū adinuicē. Et diuidit̄ iste tractat⁹ in q̄nq3 capitula. ī pmo ponit vnā ɔ̄ueniētiā generalē q̄n q3 r̄liū dicens q̄ cōe est q̄nq3 r̄lib⁹ ð plurib⁹ id ē ð multis ꝑdicari q̄uis gen⁹ ð magis multis ꝑdicet̄. hanc ɔ̄clusionē ꝓbat īductiōe ꝛ exēplo. īductiue sic: q2 gen⁹ de spēb⁹ ꝛ de īdiuiduis eap ꝑdicat̄. Similit̄ ꝛ differētia. spēs aūt ð īdiuiduis q̄ sūt sub ipa. ꝓpriū vero de spē cui⁹ ē propriū ꝛ de oīb⁹ ei⁹ īdiuiduis: ꝛ accidēs de spēbus ꝛ indiuiduis. exemplo probat: nā aīal q̄ ē gen⁹ de eq̄s de bob⁹ que sūt spēs ꝑdicat̄. ꝛ de hoc equo ꝛ de hoc boue q̄ sūt īdiuidua. Irrationale etiā q̄ ē differētia ꝑdicat̄ de equis ꝛ bob⁹. ꝛ ð his que sūt particulares eq̄ ꝛ boues: homo q̄ est spēs de particularib⁹ hominibus ꝑdicatur: ꝛ risibile qd̄ est propriū de hoīe ꝛ de particularib⁹ hoīb⁹ predicat̄: sed nigrum q̄ est accidēs īseparabile coruij de specie coruorum ꝛ de p̄ticularibus coruis ꝑdicat̄. mouere autē q̄ est accidens separabile de homine ꝛ equo ꝑdicat̄. vñ accidens ꝑdicat̄ tam de spēb⁹ q̄ȝ de īdiuiduis: sꝫ pmo ꝛ ꝑncipaliter de indiuiduis. scd̄o de spēbus que cōtinet indiuidua cui⁹ oppositum ē de ꝓprio. ¶ Sequitur textus.

Gn̄is ɔ̄paratio ad alia ꝑdicabilia.

¶ Cōe est āt generi ꝛ dr̄ie ɔ̄tinētia specierū. continet enī3 ꝛ differentia species: ꝛ si non oēs: quot genera.

Istud ē scd̄m capitulū hui⁹ tractat⁹ ī quo cōparat gen⁹ ad alia ꝑdicabilia penes cōueniētias ꝛ dr̄ias. ꝛ diuidit̄ ī nouē p̄tes. ¶ In pma ɔ̄parat gen⁹ ad dr̄iam penes ɔ̄ueniētias ponēs tres ɔ̄ueniētias generis ꝛ dr̄ie. quarū pma ē tam gen⁹ q̄ȝ dr̄ia ɔ̄tinet p̄les spēs. licꝫ gen⁹ plures ɔ̄tineat q̄ȝ dr̄ia ei⁹ diuisiua vt rōale nō ɔ̄tinet irrōnale: q̄ tñ ɔ̄tinet aīal q̄ ē gen⁹. ¶ Scd̄a ɔ̄ueniētia sicut q̄cūq3 ꝑdicātur ð gn̄e: vt genus supple p̄se ꝛ essentialit̄: etiā ꝑdicāt̄ ð spēbus q̄ sūt sub gn̄e. ita etiā quecūq3 ꝑdicant̄ de dr̄ia vt dr̄ia etiā ꝑdicat̄ de oīb⁹ cōtentis sub ea: vt substātia corp⁹. corp⁹ aīatū nō solū ꝑdicātur ð aīali: sꝫ etiā de spēbus ei⁹: ꝛ de īdiuiduis spēꝝ. silr̄ vti rōne ꝑdicat̄ de rōnali: etiā ꝑdicat̄ de spēbus ɔ̄tentis sub rōnali. vñ ꝑdicari de gn̄e inq̄ȝtū gen⁹: ꝛ de dr̄ia inq̄ȝtū dr̄ia ē ꝑdicari essentialit̄ ꝛ ꝑ se de gn̄e ꝛ differētia. ¶ Tertia ɔ̄ueniētia sicut īterēpto gn̄e destruūt̄ oēs spēs q̄ sub ipo sūt: sic dr̄ia destructa destruūt̄ oīa sua īferiora. vt si nō sit aīal nō ē equ⁹ neq3 hō. ita si nō sit rōnale nō erit aīal q̄ vtit̄ rōne. Et ꝑ hoc habet̄ q̄ argumētū valet negatiue tā a gn̄e q̄ȝ a dr̄ia ad corū īferiora. ¶ In scd̄a p̄te hui⁹ capituli ɔ̄pat gen⁹ ad dr̄iā penes sex dr̄ias. pma ē gen⁹. ꝑdicat̄ de plib⁹ q̄ȝ differētia. q̄ declarat ꝑ exemplū: q2 aīal ꝑdicat̄ ð equo: hoīe: ꝛ boue: ꝛ serpente: q̄drupes enī q̄ ē differētia ei⁹ diuisiua solū ꝑdicat̄ de habētib⁹ q̄ttuor pedes. ¶ Scd̄a differētia ē. gen⁹ ɔ̄tinet dr̄ias in potestate sꝫ nō ecōtra. vt aīal ɔ̄tinꝫ istas duas differētias. s. rōnale ꝛ irrōnale. ¶ Tertia differētia. gn̄a sūt naturalit̄ p̄ora differētijs diuisiuis eo2. ideo destructo gn̄e destruūt̄ oēs differētie ei⁹. vt destructo aīali destruūt̄ rōnale ꝛ irrōnale. sꝫ nō ecōtra. ¶ Quarta differētia gen⁹ ꝑdicat̄ ī q̄d: dr̄ia vero ī q̄le. ¶ Quīta dr̄ia. vni⁹ spēi ē tm̄ vnū gen⁹: sꝫ tñ illi⁹ gen⁹ p̄nt esse multe dr̄ie eiusdē spēi. vt hoīs sꝫ hoc gen⁹ aīal sūt p̄les differētie. s. rōnale mortale ꝛ bipes. ¶ Sexta dr̄ia. gen⁹ hꝫ modū materie in ɔ̄stitutiōe spēi. dr̄ia modū forme: ꝛ licet sint alie cōueniētie ꝛ differētie gn̄is ꝛ dr̄ie tñ q̄ dolere sūt sufficiūt. ¶ In tertia p̄te hui⁹ capituli ɔ̄parat gen⁹ ad spēm ponēs tres ɔ̄ueniētias ipsi⁹ generis ꝛ spēi. Prima tā gen⁹ q̄ȝ spēs ꝑdicāt̄ de pluribus. Scd̄a tā gen⁹ q̄ȝ spēs sūt p̄ora his de q̄b⁹ ꝑdicāt̄. Tertia vtrūq3 ē quoddā totū respectu suoꝝ īferioꝝ. s. totū vl̄e. ¶ In q̄rta p̄te hui⁹ capituli cōparat gen⁹ ad spēm penes differētias assignās sex differētias inter spēm ꝛ gen⁹. Prima. gen⁹ ɔ̄tinet spēꝫ sub se ꝛ nō ecōtra. Scd̄a q2 gen⁹ natura ē p̄ri⁹ spē q̄ probat: q2 opꝫ gn̄a p̄iacere ꝛ ipa ðterminata ð specificis differētijs spēm ɔ̄stituere. Scd̄o q2 interempto gn̄e īteri

Genus ꝛ dr̄ia ī tribus ɔ̄ueniunt.

Genus ꝛ dr̄ia ī sex differunt:

Genus ꝛ spēs ī trib⁹ cōueniūt.

Genus ꝛ species ī sex differunt.

mit spēs. ſ3 nõ ecõtra. Tertia differētia. posita spē põit gen⁹ ⁊ nõ ecõtra, vt si homo ē: aīal ē: ſ3 nõ ecõtra. Quarta. gen⁹ p̄dicat̃ de spēb⁹ vni uoce ⁊ nõ ecõtra. Quinta. gen⁹ abūdat a spēb⁹: q2 ꝯtinet plres spēs. spēs aūt nõ ꝯtinet spēs ſ3 indiuidua. Sexta. spēs nūq̃ põt esse gn̄alissimū ſ3 bene spālissimū. gen⁹ vero nūq̃ põt esse spālissimū: ſ3 bene gn̄alissimū. ¶ In quīta pte hui⁹ capituli cõparat gen⁹ ad propriū penes ꝯuenientiā dicēs: q̃ tres sūt ꝯueniētie generis ⁊ proprij. Prima tā gen⁹ q̃ propriū sequūt̃ ea: quoꝝ sūt. s. spēm. vt si hō ē: aīal ē: ⁊ si hō ē: risibile ē. Scđa. gen⁹ ⁊ propriū eq̃lit̃ p̄dicāt̃ ⁊ pticipāt̃ a suis īferiorib⁹ ⁊ nõ ſ3 magis ⁊ min⁹. sic. n. hō ⁊ bos sūt eq̃lit̃ aīal. ita sortes ⁊ plato eq̃lit̃ sūt risibile. Tertia. tā gen⁹ q̃ propriū p̄dicāt̃ vniuoce d̃ suis īferiorib⁹. ¶ In sexta pte ꝯpat gen⁹ ad propriū penes quinq̃ differētias. Prima gen⁹ ē p̄us proprio: q2 gen⁹ ē p̄us spē: ⁊ spēs ē p̄or proprio: igit̃. Scđa. gen⁹ p̄dicat̃ d̃ plurib⁹ spēb⁹. propriū vero tm̄ d̃ vna spē. Tertia. propriū p̄dicat̃ cõuersim de eo cui⁹ ē propriū. gen⁹ vero nõ p̄dicat̃ ꝯuersim de illo cui⁹ ē genus. Quarta. propriū īest oī soli ⁊ semꝑ: gen⁹ vō nõ inest soli. Quinta. propriū destruit̃ ad d̃structionē speciei ⁊ nõ ecõtra. ſ3 gen⁹ nõ destruit̃ ad destructõnē spēi. ¶ In septima pte cõpat gen⁹ ad accidēs penes vnā ꝯueniētiā q̃ talis ē. cõe ē generi ⁊ accidēti d̃ plurib⁹ p̄dicari. accñs em̄ siue sit separabile siue īseparabile d̃ plurib⁹ p̄dicat̃. ¶ In octaua pte cõparat gen⁹ ad accñs penes q̃tuor differētias: quaꝝ p̄ma ē. gen⁹ ē p̄us. accñs vero posteri⁹: q2 accñs ē posteri⁹ spē ⁊ īdiuiduis. gen⁹ vero ē p̄us. secūda q2 genera pticipant̃ eq̃liter ⁊ nõ ſ3 magis ⁊ min⁹. accñs aūt itensionē ⁊ remissionē suscipit. tertia accidētia p̄ncipaliter īsūt īdiuiduis. genera vero speciēb⁹. Quarta. gen⁹ p̄dicat̃ in q̃d. accidēs vero ī quale. īterrogat⁹ eni qualis ē ethiops: ꝯueniēt respõdet q̃ ē niger. ¶ In nona pte remouet vnā dubitationē circa p̄cedētia ⁊ sequētia. cū em̄ sint q̃tuor cõparatiões generis: dubitaret aliq̃s an alioꝝ quattuor p̄dicabiliū sint quattuor comparationes sicut ⁊ generis ad alia q̃tuor p̄dicabilia: ita q̃ sint q̃ viginti. ¶ Rñdet q̃ q̃tuor sūt ꝯparationes generis ad alia q̃tuor p̄dicabilia. differētie vero tres. sciꝫ ad spēm propriū ⁊ accidēs speciei due: sc3 ad propriū ⁊ accidēs. Cõparatiões vō ei⁹ ad gen⁹ ⁊ dr̄iaꝫ numerate sūt q̃n gen⁹ ⁊ dr̄ia ꝯparāt̃ ad ip̄aꝫ spēciē: ſ3 proprij solū ē vna ꝯparatio. s. ad accñs: q2 cõparatiões ei⁹ ad alia tria dicte sūt cū p̄dicta tria ad ip̄3 propriū cõpant̃: accidētis nõ ē cõparatio q̃ cõparatur ad alia q̃tuor. iõ ꝯcludit q̃ sūptis q̃tuor cõparatiõib⁹ generis ad alia q̃tuor videlicet trib⁹ differētie duabus speciei cū vna proprij nõ sūt nisi decē comparationes predicabilium. ¶ Sequitur textus.

Genus ⁊ propriū in tribus cõueniunt.

Genus ⁊ propriū ī quinq3 differunt.

Genus ⁊ accñs ī vno cõueniūt.

Genus ⁊ accñs ī q̃tuor differunt.

An aliorū q̃tuor p̄dicabiliū q̃tuor sint ꝯparationes sicut generis.

¶ Cõmune vero est dr̄ie ⁊ speciei equaliter participari. homīe enim equaliter participant particulares homines ⁊ rationali differentia.

Cõparatio dr̄ie ad alia tria p̄dicabilia

Istud ē tertiū capitulū hui⁹ tractatus ī quo porphiri⁹ põit cõpatiões differentie ad alia tria p̄dicabilia. Et diuidit̃ ī sex partes. In p̄ma ponit duas ꝯueniētias differētie ⁊ speciei: quarū p̄ma ē. differētia ⁊ species eq̃liter participant̃ p̄ se a suis īferiorib⁹. Scđa. species ⁊ differētia sꝑ assunt his q̃ ip̄a participant. semꝑ em̄ socrates ē rõnalis ⁊ hõ. ¶ In scđa pte cõparat differētiā ad spēm penes q̃tuor differētias: q̃rū p̄ma ē: differētia p̄dicat̃ ī quale: species vero in q̃d. Scđa differētia sepe reperit̃ī plurib⁹ speciēb⁹ vt q̃drupedes in plurib⁹ aīalib⁹ speciei differētib⁹. species vero ī solis īdiuiduis q̃ sūt sub ip̄a. Tertia. differētia ē p̄or spē ⁊ nõ ecõtra: vt rõnale ē p̄us homine: q2 rõnali īterempto interimit̃ hõ: ſ3 nõ ecõtra: cū adhuc sit de⁹ q̃ ē rõnalis. Quarta. vna differētia cõcurrit cū alia ad constitutionem: vnius speciei: sicut rõale ⁊ mortale ad cõstitutionē hõis: ſ3 vna spēs nõ cõponit̃ alteri vt simul generet vnā aliā spēꝫ. ¶ Circa hoc mouet vnā obiectionē dicens q̃ equus eq̃ cuidaꝫ particulari asino ꝯmiscea tur ad gn̄ationem: tñ eq̃ simplr̄. i. in cõi non ꝯcurrit cum asino in cõi ad generādū mulū. ¶ In tertia pte cõparat dr̄iam ad propriū ꝑ duas ꝯueniētias. Prima. differētia ⁊ propriū equaliter participant̃ ⁊ nõ ſm magis ⁊ min⁹. Scđa. q̃ semꝑ assunt illis de quib⁹ predicāt̃. Ubi remouet dubiū dicēs q̃ equus bipes truncet: tñ semꝑ manet aptitudo ad habēdū duos pedes. ¶ In quarta pte cõparat dr̄iam ⁊ propriū penes duas differētias. Prima differētia dr̄ de plurib⁹ speciēb⁹ vt rõnale de hõie ⁊ de deo: propriū vō de vna sola spē cui⁹ ē propriū. Scđa dr̄ia sequit̃ ad spēꝫ ⁊ nõ ꝯuertibilit̃. propriū vero ꝯuersim p̄dicat̃ de eo cui⁹ ē propriū. ¶ In quīta parte cõparat differētiaꝫ ad accidens penes duas ꝯuenientias. Prima: vtrūq̃ p̄dicat̃ d̃ plurib⁹. Scđa: accñs īseparabile semꝑ adest illi cuius est sicut differētia. ¶ In sexta pte comparat differētiā ad accidēs penes tres differētias. Prima differētia continet species ⁊ nõ cõtinetur. accidētia vero continēt eo q̃ sunt in plurib⁹. ⁊ continetur eo q̃ subiecta nõ solum sunt susceptiua vnius accidētis sed pluriū. Scđa: dr̄ia nõ ē itensibilis nec remissibilis: accidētia vō suscipiūt magis ⁊ minus. Tertia dr̄ie ꝯtrarie sunt īꝑmixte: nõ. n. ꝯmiscētur in eadē spē cuius sunt dr̄ie: ſ3 accidētia ꝯtraria bñ pñt ꝯmisceri ī eodē cui⁹ sūt accidētia. ¶ Sequitur textus.

Dr̄ia ⁊ species in duob⁹ ꝯueniunt.

Dr̄ia ⁊ species ī q̃tuor differunt.

Dr̄ia ⁊ propriū in duob⁹ cõueniunt.

Dr̄ia ⁊ propriū ī duob⁹ differunt.

Dr̄ia ⁊ accñs ī duob⁹ ꝯuenīunt.

Dr̄ia ⁊ accñs ī tribus differunt.

Cōpa-tio spēi ad ppri um.

¶ Speciei aūt ꝛ proprij cōmune ē de se inuicē predicari. nā si hō est: risibile est: ꝛ si risibile est: homo est.

Spēs ꝛ ppriū i duobꝰ ꝯueniūt.

Istud est quartū capl'm in quo cōparat spēz ad ppriū ꝛ diuidit i duas ptes. ¶ In pma cōparat spēz ad ppriū penes duas ꝯueniētias. quarum prima ē: spēs ꝛ ppriū pdicātur de se inuicē ꝯuertibiliter vt si hō ē: risibile ē. ꝛ ecōtra. Scōa. spēs ꝛ ppriū eq̄liter pticipant a quibus participāt ꝛ nō ꝫm magis ꝛ minꝰ. ¶ In scōa parte cōparat spēm ad ppriū penes quattuor diffas: quaꝝ pma ē. Spēs pt esse genus aliaꝝ spēꝝ. ppriū āt nō pōt eē genꝰ alioꝝ ppriōꝝ. Scūda spēs ē prior pprio. Tertia. spēs ē sp actu i suis subiicibilibꝰ. ꝫ ppriū nō sp īdest actu: nā socrat: sp actu hō. non tn̄ semp ridet actu: q̄uis natus sit ridere. Quarta. diffinitiōes proprij ꝛ spēi differūt. ergo spēs ꝛ ppriū differūt. pꝫ ꝯña: qꝛ quoꝝ termini sunt differētes ꝛ ipsa sunt diūa. aňs pꝫ: qꝛ diffinitio spēi est sp poni sub assignato genere. diffinitio proprij ē proprīū inest oī soli ꝛ sp. ¶ Sequitur textus.

Spēs ꝛ ppriū i q̄ttuor ꝯuenīūt.

nota

Cōpa-tio spēi ad acci dens.

¶ Speciei vero ꝛ accidentis cōe quidem est de pluribus predicari.

Spēs ꝛ accñs i vno cō ueniūt. Spēs ꝛ accñs i quattuor dīnt

Istud est quintū capl'm in quo cōparat spēm ad accidens penes vnā cōuenietiā ꝛ quattuor diffas. Conueniētia talis ē. cōe est vtris ambobus de pluribꝰ pdicari. Scd pria diffa est: qꝛ spēs predicat in qd. accidēs vero in quale: vel quō se hñt. Scōa. vnius indiuidui est vnica spēs: ꝫ vnius indiuidui plura sunt accñtia tā separabilia q̄ inseparabilia. Tertia. spēs ē prior accidēte. accidētia vero posteriora spē. oꝫ. n. subꝫ esse vt ei aliqd accidat. Quarta. spēs participatur eq̄liter ꝛ nō ꝫm magis ꝛ minꝰ ab his quoꝝ est spēs. accidēs vero ꝫm magis ꝛ minꝰ participat. ethiops. n. alio ethiope magis habebit de colore. ¶ Sequitur textus.

Cōpa-tio ppi ad acci dens.

¶ Cōe aūt proprij ꝛ inseparabilis accidentis est q̄ pter ea nūq̄ consistant illa in quibus cōsiderātur.

Ppꝛiū ꝛ accñs i duobꝰ ꝯueniūt.

Ppꝛiū ꝛ accñs i tribus dīnt.

Istud ē sextū ꝛ vltimū capl'm huiꝰ tractatꝰ i qꝰ cōparat ppriū ad accidēs ꝛ diuidit i duas ptes. In pria pōit duas cōuenietias. q̄ꝝ pria ē: subꝫ proprij ꝛ accñtis iseꝑabilis nūq̄ existit sine illis vt hō sine risibili. ꝛ ethiops sine nigredine. scōa vtrūq̄ eoꝝ sp inest ꝛ oī cōtēto sb subiecto. ꝛ sb itelligēdo istas duas ꝯuenietias d accñte inseꝑabili. In scōa pte cōparat ppꝛiū ad accidēs penes tres diffas. Pria ppriū inest soli spēi q̄admodū risibile hoī. ꝫ nō accidēs inseparabile. nigrū. n. nō inest soli ethiopi: sed et coruo ꝛ ēt carboni ꝛ hebeno. ꝛ quibusdā alijs. Scōa. ppriū pdicat ꝯuersim: nō āt accñs iseparabile. Tertia. ppriū pdicat eq̄lr. accñs vo ꝫ magis ꝛ minꝰ. ¶ Finalr se excusat dicens q̄ lꝫ sint alie cōitates vl' ꝓprietates quo vtium tñ illic que dicte sunt sufficiunt.

An cōuenientie ꝛ differentie pdicabiliū sufficiēt assignent.

¶ Queritur verū cōueniētie ꝛ differētie quīq̄ pdicabiliū sint a porphirio i textu sufficiēt assignate. ¶ Arguit pꝰ q̄ nō. ꝛ pꝰ ꝯ pmā diffaꝫ gñis ꝛ diffe: qꝛ genꝰ n̄ pdicat d pluribꝰ q̄ diffa: gꝰ i h genꝰ ꝛ diffa nō dīnt. aňs patꝫ. qꝛ sensibile q̄ est diffa aīalis pdicat de tot de quot pdicat aīal qd ē genꝰ. ¶ Scōo sic. ꝯ priaꝫ ꝯueniētiā gñis ꝛ proprij qꝛ genꝰ ē priꝰ spē de q̄ pdicat. gꝰ genꝰ nō seqt ad spēz: ꝛ p ꝯñs genꝰ ꝛ propriū n̄ ꝯueniūt i h qd ē seq ad spēz. ¶ Tertio sic ꝯ cōuenientiā oīuꝫ pdicabiliū: qꝛ genꝰ differt ab alijs pdicabilibus p hoc qd est pdicari de pluribꝰ. ergo nō est cōe oībꝰ predicabilibꝰ de pluribꝰ predicari. ¶ Quarto sic. genꝰ ꝛ ppriū nō predicant vniuoce de suis subiicibilibus: ergo genus ꝛ propriū nō cōueniūt in hoc qd est pdicari vniuoce. aňs probat: qꝛ ppriū predicatur denōiatiue: ergo nō predicat vniuoce tenet ꝯña p locū ab oppositis. scōo pbat: qꝛ predicari vniuoce est predicari vno nomine ꝛ vna rōne: sed proprium nō hꝫ rōnem: igitur. Itē pdicari vniuoce ē predicari q̄dditatiue: ꝫ ppriū nō pdicat q̄dditatiue. igit. ¶ Quinto sic. pdicabilia ꝯueniūt i eisdē. gꝰ male ponuntur diffe ipsoꝝ. aňs pꝫ. pꝰ: qꝛ coloratū est genꝰ albi ꝛ spēs qualitatis: ꝛ accñs parietis. scōo pꝫ: qꝛ rōnale est diffa hoīs ꝛ spēs huius rōnalis ꝛ illius. Itē oīa predicabilia sunt spēs vlis: igit. ¶ In oppositū arguit auctoritate porphirij ponentis illas cōuenentias ꝛ diffas in textu In q̄ōne sicut in ceteris erunt tres articuli.

¶ Sciendū est primo qd coincidentie pdicabiliū dicūr in quibus ipsa pdicabilia cōueniūt: ꝛ dicūr cōitates: qꝛ illud i quo ꝯueniūt aliqua est cōe illis. Et est duplex cōitas pdicabiliū. vna gñalis i qua oīa predicabilia cōueniunt: vt pdicari de multis. alia est spālis i qua aliqua pdicabiliū cōueniūt. vt predicari in qd in quo cōueniūt genꝰ ꝛ spēs. ꝫ diffe dicūr quibus predicabilia adiuicē dīnt ꝛ vocāt tales diffe ꝓprietates: qꝛ illō p qd aliqd differt ab alio: dr quodāmō ppꝛiū cū p illō n̄ ꝯueniat cū alio. Sꝫ restat vna difficultas: verū quo vlia ꝯueniāt i idē. Rñdet q̄ pdicabilia ꝯuenire i idē pt itelligi duplr. vno mō i idē. i. q̄dditatiue. ꝛ sꝫ duplr. vno mō q̄ cōueniāt cū aliqꝰ qd dr q̄dditatiue de ipsis: ꝛ sic dico q̄ coincidūt i idē vt cōueniūt in vli qd dr q̄dditatiue de ipsis. alio

Predicabiliū duplex cōitas.

An q̄n q̄ vlia ꝯueniāt i idem. Vlia in idē ꝯuenire dupliciter. igitur.

Dña in idē coīcidere ĩ aliquo dnoīatiue. dupl'r. ĩtelligit.

mō q ipa gnaꝫ dña dicant qditatiue d'aliquo ꝛ sic dico q nō coincidūt: qꝛ de nullo qditatiue dicunt. Alio mō pōt intelligi qnꝫ dña coīcidet ĩ aliquo dnoīatiue. ꝛ hoc dupl'r. vno mō q cōueniāt in aliquo q dī d ipis denoīatiue. ꝛ sic coīcidūt: qꝛ ꝯueniūt in spē q̄ dī de ipis d noīatiue. vt ista ē vera. gen' ē spēs: dña ē spēs. Alio mō q dicant dnoīatiue de aliquo. ꝛ sic dico q aliq̄ dña coīcidūt in idē dnoīatiue: qꝛ aliq̄ pdicant dnoīatiue de aliquo respectu tñ diuersoꝝ. vt albū respectu subiecti dī accñs: ꝛ respectu suoꝝ inferioꝝ dī species. ꝛ sic gen' ꝛ species dñe de aliquo respectu tñ diuersoꝝ.

Intellect' differētiarū qnꝫ pdicabiliū a porphirio assignat.

¶ Sciendū est scd̄o q quādo dicit porphiri' in sexta dña generis ꝛ dñe q gen' hꝫ modū materie: ꝛ dña modū forme. n̄ vult dicere q gen' sit materia: ꝛ dña forma: ſꝫ q gen' hꝫ modū matēie: ꝛ dña modū forme. nā sicut mā determinat p formā: ita gen' determinat per dñā. ¶ Aduerte vltra q qñ dī i pma dña generis ꝛ spēi: q gen' cōtinet spēs ꝛ n̄ ꝯtinet ab eis. dꝫ intelligi q gen' cōtinētia potētiali cōtinet suas spēs: ꝛ tali ꝯtinētia spēs nō ꝯtinet gen': ſꝫ bñ alia ꝯtinētia: qꝛ spēs ꝯtinet genus actu: ꝛ qōlibet ĩferi' superi'. ¶ Aduerte vltra q qñ dī in tertia cōitate generis ꝛ pprij q tam gen' q̄ ppriū pdicant vniuoce de suis sbījcibilib' dꝫ ibi accipi pdicari vniuoce large: vt distinguit ꝯ pdicari equoce: ꝛ nō debꝫ ibi accipi pprie ꝛ stricte vt idē ē q pdicari qditatiue: qꝛ ppriū n̄ pdicat qditatiue de suis sbījcibilib'. ¶ Aduerte vlteri' q qñ dī in scd̄a differentia generis ꝛ pprij q proprium tm̄ de vna sola spē pdicat: ꝛ gen' de plurib' dꝫ ibi capi ppriū qd̄ ꝯuertit cū spē spālissima ꝛ n̄ debꝫ ĩtelligi d ppio gñico qd̄ ꝯuertit cū gñe cuiusmodi ē sensibile: cū tale pdicet de plib' spēb': nec ē etiam imaginādū q ppriū specificū sic facit pdicabile ppriū distinctū ab alijs: ſꝫ ppriū qd̄ ē cōe ad ppriū gñicū ꝛ specificū q̄admōꝫ dicebat de

Accñs pdicari ſꝫ magis ꝛ mi n' quō ĩtelligit

¶ Sciendū est tertio qd̄ qñ (dña dicit in q̄rta dña gñis ꝛ accidētis. q accñtia pdicant ſm magis ꝛ minus. hoc dꝫ intelligi respectu suoꝝ subiectoꝝ: qꝛ respectu suoꝝ ĩferioꝝ respectu quoꝝ dicūtur genera vel spēs nō dicūt pdicari ſm magis ꝛ min': ſꝫ equaliter ꝛ in qd̄. ¶ Aduerte vlteri' q qñ dī in tertia dña differentie ꝛ accidentis. q accñtia ꝯtraria bene ꝯmiscent in eodē, sed nō differētie cōtrarie dꝫ intelligi de differentijs magis pprijs ꝛ diuidentib' ex opposito aliqd̄ genus: puta q ille nō possunt dici de eodeꝫ neqꝫ in eodē inueniri. accidētia vero cōtraria ĩ eodē possūt inueniri: ꝛ de eodē possunt dici: vt de aq̄ tepida verū ē dicere q est calida ꝛ frigida. not̄ notanter de differētijs magis pprijs diuidentibus ex opposito aliqd̄ gen': qꝛ differentie sub

ordinate possint bñ de eodē dici: sic sensibile ꝛ rōnale dicunt de hoie. ¶ Aduerte vlteri' q qñ dī in quarta dña spēi ꝛ dñe q due spēs nō cōcurrūt ad ꝯstitutionē vni' speciei ſꝫ bñ due dñe. debꝫ intelligi q vna dña bene cōcurrit. i. cōponit cū alia sibi nō subordinata ad cōstituēdū ꝛ pficiēdū spēm seu diffinitionē speciei: qꝛ vna pōt determinare aliā. vt rōnale ꝛ mortale ad cōstituēdū hoiem seu diffinitionē hoīs. sed vna species n̄ cōcurrit. i. nō componit cū alia ad pficiēdū formalit' spēꝫ vel diffinitōnē spēi: ſꝫ bñ mālit' sicut binari' ꝛ t'narius, mālit' ꝯcurrūt. s. rōne suaꝝ vnitatū ad ꝯstitutionē q̄narij in quo n̄ manet forma binarij vel t'narij. ¶ Et si qs dicat ad gñationē muli ꝯcurrit asin' ꝛ equa. g° due species ꝯcurrūt ad ꝯstitutionē speciei. ¶ Rñdet q lꝫ pticularis asin' ꝛ pticularis equa cōcurrāt ad gñationē muli: tñ asin' ꝛ equa ĩ cōi ponūtur ad ꝯstituēdum formaliter mulū seu diffinitōnē muli cū in diffinitione muli nō ponat neqꝫ asin' neqꝫ equa. Aduerte vltra q qñ dī in tertia dña speciei ꝛ pprij q spēs semp inest. ppriū aūt nō semp inest dꝫ ĩtelligi de actu vt ridere nō semp inest homini: ſꝫ aptitudo ad ridēduꝫ semp insit ei.

An genus eq̄lit' dicat d suis spēbus.

Quid ē aliquid dici de aliqb' ꝛ econuerso

¶ Sciendū est quarto q circa textū incidit talis difficultas. vtrū genus equalit' dicat d suis spēb'. Pro cui' solutiōe supponit q aliqd dici equalit' de aliqb' n̄ ē aliud q̄ illō pdicari de illis: ꝛ n̄ ſm magis ꝛ min'. ꝛ p oppositū pdicari de aliqb' ĩequalit' nō ē aliō q̄ pdicari de illis mediātib' istis aduerbijs magis ꝛ min'. Hoc supposito dico q gen' pdicat eq̄lit' de spēb'. qꝛ nō ſm magis ꝛ min'. vt ista nō ꝯcedit hō ē magis aīal q̄ equ'. Et qs dicat hō ē pfecti' aīal q̄ bos. ꝯcedit. g° ē magis aīal: negat ꝯña. ꝛ rō ē: qꝛ hoiem esse pfecti' aīal q̄ bos n̄ ē ipꝫ magis eē aīal: ſꝫ ē ipꝫ hēe pfectiorē dñaꝫ p quā aīal ꝯhit ꝛ determiat ad ꝯstitutionē hois q̄ sit illa p quā determinat aīal ad boueꝫ. ¶ Vñ aduerte q ĩpossibile ē duas spēs eq̄lis pfectōis ĩ entitate neqꝫ p potētiā naturalē neqꝫ p potētiā diuinā. Nā de' n̄ posset facere duas spēs eq̄lis pfectiōis ĩ ētitate. Ideo dicebat arist'. q' ĩnt' spēs eiusdē gñis ē ordo ēentiał. qꝛ vna in entitate est pfectior alia. hoc nō est p gen' in quo ꝯueniūt: ſꝫ per suas dñas. Ex quo sequit q ĩpossibile ē duas dñas specificas esse eq̄lis pfectiōis. ¶ Aduerte vlteri' q nūq̄ aliqd pprie dī magis vel min' tale nisi q hꝫ plures grad'. i. partes pfectionales: hoc g° n̄ est p gen'. Et si qs dicat vn' hō dī rōnabilior alio. g° dña dī d spēb' ſm magis ꝛ min'. Rñdet q vn' hō dī rōnabilior alio ad istū sēsū q vn' hō magis vtit' rōne q̄ ali'. vel qꝛ est magis disposit' vti rōe

Hō ē rōnabilior alio quō ĩtelligitur.

q̄ ali'. Sed n̄ dicit rōnabilior. i. o rōnale non suscipit magis ꝛ min': ſꝫ bene rōnabile q n̄ ē

differentia: ꝛ sic debet negari consequentia. Etiam vnus homo est risibilior alio: idest magis dispositus ad ridendum q̄ alius. ꝛ non quia risibile suscipiat magis ꝛ minus. Et hec de primo articulo.

An res. tus sint quinque vlia.

¶ Quantū ad scōm articulū dubitat prio vtrū tm̄ sint quinque vlia. ¶ Rn̄detur q̄ ꝯ iā satis visā ē. Aduertē tn̄ q̄ tal' ppositio pt capi dupliciter: vno mō i sensu ppo ꝛ sic ē falsa ꝛ ē sensus quinque sūt vlia ꝛ nō plura sūt vlia q̄ quinque ꝛ illa ē falsa nisi aliqd itelligat. Alio mō pt capi i sensu ipropo. ꝛ tūc ē sensus. quinque sūt intentiōes vlium specie differentiū. ꝛ nō plures q̄ quinque. vel sic. sicut suplus est expositus quinque sunt vlia: ꝛ nō sunt plura q̄ quinque. spē supple dila. ꝛ hoc capiendo vle scdē intentionaliter seu pro p se significato. Et aduerte q̄ ad hoc q̄ aliqd proprie dicatur vle regritur q̄ sit limitatū: lō trāscendentia non sunt vniuersalia lʒ de pluribus pdicētur. Scdo q̄ sit quid vniuocū. lō equoca non sunt vlia sicut canis. Tertio q̄ iportet conceptū p se vnū: lō illa que iportant cōceptū cōplexū sicut diffinitiōes: nō pn̄t dici vlia.

Quid p pie di vlis.

Sʒ restat vna difficultas vtrū in ista pdicatione petr' est albus sit pdicatio quinti pdicabilis de suo subiicibili. ꝛ vr̄ q̄ nō: q: sbm ꝛ pdicatū pro eodem supp. ꝛ vr̄ q̄ nō: q: alb' supponit p petro ꝯnotādo tn̄ ipsā ponūt q: alb' supponit p petro ꝯnotādo tn̄ ipʒ hic albedinē. vl' p aggregato ex sbo ꝛ albedine vt vr̄ dicere scot' i. 4°. Rn̄detur q̄ ibi ē pdicatio quinti pdicabil'. ¶ Et ad rōnē dr̄ q̄ pdicatiōes quinti pdicabil' accipiūt ab illis p qb' termini supponāt sʒ p significata formalia q̄ appellāt aliq magis sʒ significata formalia q̄ appellāt ab illis terminis. vn̄ ista ē accidētal'. q: lʒ alb' suppōat p petro tn̄ ꝯnotat ipʒ hic albedinē q̄ accidētalit' ꝯuenit petro: lō dr̄ accidētal'. ¶ Sʒ restat alia difficultas similiter dicat d' alijs. ¶ Sʒ restat alia difficul' tas. vtrū ista ppositio petr' ē alb' sit d' pdicatiōe directa vel idirecta. Rn̄detur q̄ ē directa. Vn̄ oīs pdicatio alicui' pdicabilis d' suis p̄priis subiicibilib' vel suo propo subiicibili ē d' pdicatiōe directa. lō falsus ē illō qd dn̄t aliq q̄ solū illa propositio est de predicatione directa in qua superius pdicatur de suo inferiori.

¶ Dubitat secūdo vtrum p̄ter distinctionē realē ꝛ rōnis sit ponēda aliq̄ alia distinctio. Pro cui' solutiōe supponit q̄ aliq dicēte i doctrinā scoti ponūt septē gn̄a distinctionū ꝛ tot idētitatū. s. distinctionē rōnis: formalē: realē: essentialē: se totis subiectiue: ꝛ obiectiue: ꝛ dn̄t q̄ iste distinctiones sic se hn̄t q̄ distinctio se totis sic se iferūt. nā dn̄t q̄ distinctio se totis ... alias. ꝛ sic ꝯsequent. sʒ iste ... necꝫ ē ꝯ mēte scoti pmo ... gn̄a distinctionū. scdō l... distinctiōes se iuicē iferre. ... propositiōes.

¶ Prima iter distictiones rōnis solū sunt ponenda duo gn̄a distinctionū. s. realis ꝛ formalis. ¶ Scda propositio. distictio rōnis est q̄ sit p actū cōparatiuū itellect' vel volūtatis. vn̄ illa q̄ sic sola distinctiōe rōnis distinguūtur: nūq̄ se hn̄t tāq̄ duo obiecta formalia: sʒ solū tāq̄ vnū aliter ꝛ aliter cōsideratū. ¶ Ex quo seqtur q̄ cōcretū ꝛ abstractū nō se hn̄t tanq̄ duo obiecta formalia vt volūt aliq. ¶ Tertia propositio. distictio realis est duplex. s. suppositoꝝ ꝛ nāꝝ. quoꝝ vnū nō est aliud q̄admodū est iter supposita in diuinis: puta prem: filiū: ꝛ spiritū sanctū. ꝛ ista solū inuenitur in diuinis ꝛ nunq̄ i creaturis: q: ipossibile est duas creaturas hr̄e tm̄ vnā naturā: sʒ tot quot sunt supposita sūt nature: q̄admodū nō est i diuinis. sʒ est ibi vna nā in tribus suppositis. Alia est distinctio realis naturaꝝ quarū vna simpliciter nō est alia. ꝛ ista solū inuenitur in creaturis. ꝛ iter reʒ creatā ꝛ icreatā: ꝛ ista est inter oīs creaturas: quaꝝ vna simplr̄ nō est alia. ꝛ ista pōt vocari essentialis: q: nā ꝛ essentia idē sūt. ¶ Quarta ppositio. distictio formalis est illa q̄ est iter duas formalitates vel realitates quaꝝ vna pcise ꝛ adeq̄te nō est alia q̄admodū sunt realitates supioris ꝛ iferioris diffiniti ꝛ diffinitiōis subiecti ꝛ passionū eiusdē subiecti. differentie ꝛ illius cui' est differentia attributoꝝ in diuinis intellect' ꝛ volūtatis. Et si qs dicat inferius est idē formaliter suo superiori. igitur formaliter nō distinguitur ab eo. ¶ Dico q̄ distictio formalis potest capi dupliciter. vno mō stricte prout est inter duo extrema: quoꝝ illud quod sic distiguitur non icludit aliud in primo mō dicendi per se. ꝛ sic dico q̄ inferius non distinguitur formaliter a suo superiori cū includat ipʒ superius in primo modo dicendi p se. Alio modo capitur magis large vt est inter duas realitates. quaꝝ vna pcise ꝛ adequate nō est alia: q: s. in abstracto nō pdicantur de se inuicē. ꝛ sic inferi' bene distinguitur formaliter a suo supiori: q: realitas iferioris pcise ꝛ adequate nō est realitas supioris. vt humanitas non est aīalitas. Et si qs velit probare q̄ sunt plures distinctiōes q̄ tres: q: modus intrisecus distinguitur ab illo cui' est modus. sicut esse p se sbā ꝛ nō realiter necꝫ formaliter: cuʒ modus itrinsec' nō sit formalitas. ergo erūt plures distictiōes. ¶ Rn̄detur q̄ talis distinctio pōt reduci ad distinctionē formalē: q: modus itrinsec' hʒ modū formalitatis. vl' aliter dr̄ q̄ pōt bn̄ poni adhuc vna distinctio q̄ vocatur distinctio modalis. Vn̄ modus itrinsecus est q addit' alteri nō variat rōnē illi' cui additur: addēdo sibi supple aliq̄ realitatē. ¶ Quinta ppositio distictio se totis obiectiue: ꝛ distictio se totis subiectiue nō distiguuntur.

Distinctionū genera quot sit

Cōcretū ꝛ abstractū quō se habent

Distinctionis real' acceptiones.

Distinctionis formal' acceptiones.

Modi itrisecus qd sit.

tur a distictiōe reali vel formali lȝ supra ip̄as posint aliqd ꝯnotare: qꝛ illa q̄ distiguūt se totis obiectiue: aliq̄ distiguūt tm̄ formalr sic risibilitas ꝛ flebilitas q̄ distiguūt se totis obiectiue. Vñ illa distiguūt se totis obiectiue q̄ in nllo ꝯceptu qditatiuo ꝯcludūt: aliq̄ distiguūtur realr sic risibilitas ꝛ hinibilitas. Silr dicat ꝺ illis q̄ distiguūt se totis subiectiue: vñ illa distignūt se totis subiectiue q̄ nō conueniūt in aliqua realitate potentiali cōtrahibili ad ipsa: vt deus ꝛ creatura: ꝛ decem predicamēta.

An sit concedendum Socratem eē rōnalē: eē hoīem: ipso nō existēte

¶ Dubit̄ tertiō vtrū socrate ñ existēte iste ꝑpōnes sint ꝯcedēde. socrates ē rōnalis: socrates ē hō. ¶ Et arguit̄ q̄ nō: p̄rīo sic: ōis ꝑpositio cathegorica affirmatiua ꝺ inē ꝛ ꝺ pñti in q̄ nō pōit termin⁹ āpliatiu⁹: subo p nullo supponēte ē falsa: igit̄ tales ꝑpōnes sūt false: ꝛ ꝯfirmat̄: qꝛ ɓm scotū hec ꝑpō xp̄s ē hō in triduo erat falsa: ꝛ nō nisi qꝛ subȝ p nullo supponebat: igit̄. ¶ Scd̄o sic. oē qd̄ ē rōnale: ē cōpositū ex aīa rōnali ꝛ corpe: ꝫ socrates ñ exñs ñ ē ꝯposit⁹ ex corpe ꝛ aīa rōnali: cū aīa sepet̄ a corpe: igit̄. ¶ Tertio sic. bñ seq́t̄: socrates ē hō: ergo socrates ē socrate nō existe: ꝫ ꝯñs ē falsū igit̄ ꝛ multe alie rōnes possēt fieri. Vñ p solutōe supponit̄ q̄ due sūt opiniones de hoc dubio. vna ē nominaliū aliquoꝝ q dicūt tales

Nominalium opinio de dubio precedenti.

ꝑpōnes eē falsas: ꝛ q̄ nulla ē ꝑpō necessaria simplr nisi ista de⁹ ē. vl aliq̄ talis formata de termis diuinis: qꝛ q̄libet alia pōt falsificari. Et ad porphiriū dicūt q̄ socrates semp ē hō ꝛ rōnalis si supple socrates. i. subo p aliquo supponēte. Sȝ ista opinio nō vr̄ eē ꝺ mēte aristotelis q in p̄mo posterioꝝ pōit sciaȝ eē ipossibiliū alr sic hr̄. i. ꝑpōnū ifalsificabiliū: nec ē ꝺ mēte porphirij in textu. Et sit tn̄ ibi q̄ h ē cō mēte porphirij. Nā dicit porphiri⁹ in ꝯueniētia dr̄ie ꝛ ꝓprij: q̄ sic dr̄ia semp adest: ita accñs inseparabile: ꝫ accñs inseparabile sēp adest socrate existe: ita ēt dr̄ia: vt puta rōnale solū aderit socrate existe. Rñdet̄ q̄ hoc nihil valȝ: qꝛ in tali ꝯueniētia ly sic nō dic ōīmodā similitudinē vt notū ē: nā vnū. s. dr̄ia ē de q̄ditate alteri⁹: ꝛ dr̄ ꝺ co ꝑ se p̄rio mō: nō āt accñs inseparabile: vt ista nō ē ꝑ se socrates ē sim⁹. iō aliter rñdet̄ q̄ tales ꝑpōnes sūt ve ꝛ ifalsificabiles sic q̄ ista nūq̄ pt eē falsa socrates ē hō: siue socrates sit siue ñ sit: ad vitatē taliū ꝑpōnū nō reqrit̄ q̄ extrēa supponāt p aliquo existe: ꝫ sufficit q̄ supponāt p aliquo in eē cognito ꝛ q̄ ꝯponāt adiuicē. Et p h solnit̄ p̄ma rō in q̄ dicūt q̄ ōis ꝑpō affirmatiua ꝛc. dr̄ q̄ illa nō ē va vlr: ꝫ solū in ꝑpōnib⁹ ꝯtigētib⁹ de termis ñ āpliatiuis affirmatiuis: vñ ꝯpōnē extremoꝝ taliū ꝑpōnū necessariaꝝ necessario seq́t ꝯformitas talis ꝯpōnis ad terminos: ¶ Vñ q̄ncūq₃ extrēa talia ꝑpōnū ꝯponāt adinicē: ꝑpōnes ꝯstitute ex ipis st sēp ve qꝛ semp tūc ē ꝯformitas act⁹ intelligēdi seu ꝑpōnis mētalis ad rē cognitā. ¶ Et si qs dicat q̄re ē meli⁹ q̄ tales ꝑpōnes hēant ꝯformitatē q̄ncūq₃ formāt̄ q̄ alie ꝑpōnes. ¶ Rñdet̄. qꝛ extrema illaꝝ ꝑpōnū sūt talia ꝛ hñtia aliā habitudinē adiuicē q̄ alia: ꝛ de hoc satis dcm̄ ē in summulis: capitulo ꝺ suppositōe personali.

¶ Ad rōes añ oppositū. Ad p̄mā dr̄ q̄ soluta ē: ad ꝯfirmatōem dr̄ q̄ ista ꝑpō: xp̄s ē hō in triduo fuit falsa. ñ qꝛ subm̄ p nullo supponebat: ꝫ qꝛ in illis trib⁹ dieb⁹ xp̄s iportabat in se rōnē falsā de qua nihil dr̄ ve: nā si aliqd ē xp̄s: necessario hȝ duas nās in vno supposito: ꝫ in illis trib⁹ dieb⁹ nō fuerūt ille nāe vnite cū hūanitas fuerit corrupta. ¶ Ex quo seqtur q̄ xp̄s ñ ē suppositū ꝑ se hoīs: cū iportet rōnē ꝯtigētē ꝛ nō ꝯceptū ꝑ se vnū. iō iste nō sūt ꝑ se neq₃ necessarie: xp̄s ē hō. xp̄s ē de⁹. ¶ Ad secundā dr̄ q̄ ista ꝑpō hō: ē ꝯposit⁹ ex corpe ꝛ aīa. vl ista rōnale ē ꝯpositū ex corpe ꝛ aīa ē simplr ꝯtigēs: ꝛ hoc si tale p̄cipiū dicat actū sicut ꝺ rigore ɓmonis dicē. Si āt dicat aptitudinē vl absoluat̄ a tp̄e vt dicūt aliq ē necessaria vñ tenēdo p̄mū modū ad h q̄ ista sit va hō ē aīal ñ reqrit̄ q̄ hō sit ꝯposit⁹ realr ex corpore ꝛ aīa: ꝫ suffic̄ q̄ hō ꝛ aīal sint in eē cognito: iō nō seq́t hō ē aīal: ergo hō ē ꝯposit⁹ ex corpe ꝛ aīa: qꝛ p̄ma ē necessaria: ꝛ scd̄a ꝯtigēs: lȝ bñ seq́t hō ē: ergo hō ē ꝯposit⁹ ex corpe ꝛ aīa: iō in ista hō ē aīal: ly hō supponit p hoīe in eē cognito: ꝛ ēt aīal p aīali in eē cognito: qd̄ sufficit ad veritatem talium propositionū: ¶ Ad tertiam dicitur negando consequentiaȝ: qꝛ a propositione de est tertio adiacente ad vnam ꝺ secūdo adiacēte: nō valet ꝯsequētia: vt alias visū ē in summulis: ꝛ hoc de secūdo articulo.

Hō est animal quomō supponit hō.

¶ Quātū ad tertiū sit ꝯclusio rñsalis ad q̄situ: ꝯueniētie ꝛ dr̄ie ꝛ q̄nq₃ p̄dicabiliū sūt a porphirio sufficiēter assignate. ¶ Ad rōnes añ oppositū. ¶ Ad p̄mā dr̄ q̄ lȝ gen⁹ nō ꝑ dicet̄ ꝺ plurib⁹ q̄ dr̄ia ei⁹ ꝯstitutiua tñ p̄dicat̄ de plurib⁹ q̄ dr̄ia ei⁹ diuisiua. ¶ Ad scd̄aȝ dr̄ q̄ lȝ gen⁹ sit p̄us nā spē: tñ ē posteri⁹ posteritate illatōis siue inferēdo. ¶ Ad tertiā dr̄ q̄ ly plurib⁹ pōt capi duplr. vno mō positiue: vt idem ē q̄ predicari de multis: ꝛ sic est cōitas oiuȝ p̄dicabilium: alio modo pōt capi cōparatiue ꝛ sic est porietas generis. ¶ Ad quartaȝ patet solutio in primo articulo. nā capitur ibi predicari vniuoce large vt distinguitur cōtra predicare equiuoce ꝛ nō stricte vt idem est q̄ predicari ꝑ se p̄mo mō seu quiditatiue. ¶ Ad quintaȝ pȝ solutio in primo notabili vbi visuȝ est qualiter predicabilia cōueniunt adinuicē.

Cōclusio rñsalis ꝺ cōuenientia ꝛ dr̄entia q̄nq₃ p̄dicabilium.

Hoc nomen plurib⁹ capitur duplr.

¶ Et sic est finis libri predicabilium.

¶ Sequitur liber p̄dicamētoꝝ aristotelis.

An de predicamentis sit sciētia logicalis.

Q Uerit vtrū de p̄dicamētis sit scīa logicalis ab alijs distincta hn̄s p subiecto adequato aliqd̄ intētionale cōe vniuocū deceʒ p̄dicamētis. ¶ Arguit pᵒ ꝯ p̄mā partē: qꝛ oē qd̄ scit: scit p demōstrationē ⁊ diffinitōem: sed p̄dicametoꝝ nō ē diffinitio. igit de ipis no ē scīa. minoꝛ pbat: qꝛ diffinitio dat p genꝰ ⁊ dr̄iaʒ: ſ; decē p̄dicamēta nō hn̄t genꝰ ⁊ dr̄iaʒ: igit ipsoꝝ nō ē diffinitio. ¶ Scd̄o sic. illud de quo habet scīa dʒ habere aliqd priꝰ p qd̄ passio demōstret de ipo: ſ; decē p̄dicamēta nō hn̄t aliqd p̄uſ ipis: cū sint p̄ma p̄ncipia. igit. ¶ Tertio sic. de p̄dicamētis est scīa methaphisicalis cū decē p̄dicamēta sint p̄tes subiectiue ipsiꝰ entis. igit de ipis nō ē scīa logicalis. ¶ Quarto sic. p̄dicamētū ꝯtinet sub vl'i: ergo de ipis no ē alia scīa a scīa vl'is. ¶ Quīto sic. p̄dicamētū ē ens p accn̄s sicut genꝰ gn̄alissimū: ergo de ipis nō est scīa. ¶ In oppositū arguit auctoritate arist. tradētis nobis scīam de p̄dicamentis. In q̄stione erūt tres articuli sicut in ceteris q̄stiōibꝰ.

¶ Quātū ad p̄mū sciēdū ē p̄mo q̄ p̄dicamentum pōt capi dupl'r. vno modo prime intētionaliter. ⁊ sic nō ē aliud q̄ꝫ illud qd̄ ē cōiꝰ in aliq̄ coordinatiōe quēadmodum est substātia in coordinatiōe substātie: ⁊ q̄ꝫtitas in coordinatōe q̄ꝫtitatis. ⁊ tūc dico q̄ p̄dicamēta p se sunt de ꝯsideratōe methaphisici cū sint partes subiectiue entis: ⁊ de p accn̄s sūt de cōsideratōe logici cū logicus p se nō ꝯsideret res neq̄ voces nisi p quāto attribuunt ipsis intētiōes logicales. Alio mō capit scd̄e intētionaliter vt ē intētio scd̄a attributa cōlori alicuiꝰ coordinatōis sicut substantie vel q̄ꝫtitati: ⁊ sic d̄ alijs: ⁊ sic p se ꝯsideratur a logico: naʒ logicus per se ꝯsiderat scd̄as intētiones. ¶ Aduerte vltra q̄ p̄dicamētuʒ adhuc capit dupl'r. vno mō p colori alicuiꝰ coordinatōis: quēadmodū dicimꝰ q̄ substātia est p̄dicamētuʒ: quātitas est predicamentuʒ: ⁊ sic d̄ alijs. Alio modo capit pro coordinatōe aliquoꝝ se habentiū adinuicē s̄m sub: ⁊ supra. incipiēdo ab illo cōlori ⁊ p̄cedēdo ad sp̄ēs subalternas specialissimas ⁊ idiuidua in qbꝰ saluatur ratio illius cōloris. Et sic capit cū dr̄ q̄ aliqd est in p̄dicamento. i. in coordinatōe vel de coordinatōe aliquorum se habentium s̄m sub ⁊ supra in ratione generis sp̄ēi vel indiuidui.

Predicamēti acceptiones.

Predicamentū ad hoc capit dupliciter.

¶ Sciēdū ē scd̄o q̄ ad īueniēdum huius scīe ops īuenire aliqd̄ intentionale in quo decē predicamenta vniuocē conueniant illis decem p̄dicamētis ⁊ p̄mo ... id cui adequate ⁊ in quo decē ... ordinabile. ⁊ in quo decē ... illud forte n̄. ꝫ nomē ipositū: ſ; posset suppleri p istud ꝯplexū vniuersale ordiabile i gn̄e: n̄ tn̄ q̄ illd̄ ꝯplexū s. vl'e ordiabile i gn̄e sit s̄b̄m nisi circūlocutiue vt circūlogt nob aliqd̄ itētōale incōplexū: cui ordinabilitas adeq̄te ⁊ p se ꝯuenit. ⁊ illud pt dici vl'e dterminatū s̄b aliqua rōne p quā ordinabilitas sibi adeq̄te pt ꝯuenire. dicūt tn̄ aliqui q̄ illud ē predicamētum: quod tamen non videtur multum probabile: cum predicamentuʒ ⁊ generalissimum sint synonima: sed generalissimum nō vr̄ eē s̄b̄m. cū contineatur sub genere quasi pars in modo sub suo toto.

¶ Sciēdū ē tertio icidit vna difficultas. vtrū tm̄ sint decē gn̄alissima. ⁊ vr̄ q̄ sint plura: qꝛ tot modis dr̄ vnū oppositoꝝ quot modis dr̄ ⁊ reliquū: ſ; gn̄alissimū ⁊ sp̄ālissimū sūt opposita. igit tot erūt gn̄alissima quot ⁊ sp̄ālissima: ſ; m̄lto plura sūt sp̄ālissima q̄ꝫ dcē: igit. ¶ Scd̄o sic: sic actio ⁊ distiguūt adinuicem ita agē ⁊ pati: ſ; actio ⁊ passio faciūt duo gn̄alissima: ita ēt agere ⁊ pati: ⁊ per ꝯn̄s erūt plura. ¶ Itē tm̄ ē vnū p̄dicamētuʒ s̄b̄e. ergo tm̄ erit vnū p̄dicamētū accn̄tis cū substātia. ⁊ accn̄s opponāt. ¶ Quarto sic: p̄dicamētū nihil ē. igitur nō sūt dcē p̄dicamēta. aūs pbat. qꝛ vl' eēt genꝰ gn̄alissimū qd̄ nō. qꝛ tūc s̄b̄stātia nō eēt i p̄dicamēto: qꝛ tūc eēt i seipa. vl' p̄dicamētū ē coordiatio oīuʒ illoꝝ q̄ sūt i tali coordinatōe: qd̄ ē falsū: qꝛ nulla vr̄ eē coordinatio oīuʒ s̄b̄arū ſ; plures. ¶ Rn̄det q̄ decē sūt p̄dicamēta p̄me intentionaliter capta ⁊ nō plura: ⁊ hoc nō distiguēdo īter ꝯcretū ⁊ abstractū: qꝛ ꝯcretū ⁊ abstractū in eodē gn̄e reponūtur cū termini dicant reponi in p̄dicamēto quo ad significata formalia: ⁊ non quo ad materialia. ¶ Ad rōnes. An p̄mā dr̄ q̄ gn̄alissimū ⁊ sp̄ālissimū nō sunt opposita: ſ; magis disparata: ideo nō opʒ q̄ tot modis dicat vnū ⁊ reliquū. ¶ Ad scd̄am dr̄ negādo ꝯn̄am: ⁊ rō est: qꝛ ꝯcretū ⁊ abstractū p vno coputat cū habeant idē significatū formale sub alio: tn̄ ⁊ alio mō significādi. ¶ Ad tertiā dr̄ q̄ s̄b̄a ⁊ accn̄s nō se hn̄t vt opposita: sed magis vt dispata siue capiantur p̄me intentionaliter siue scd̄e intētōnaliter. ⁊ iō nō valet ꝯsequētia. ¶ Ad quartam pʒ solutio in p̄mo notabili vbi visū ē quo modo predicamentuʒ capitur dupliciter.

An tm̄ sint decē gn̄alissima

¶ Sciēdū ē quarto q̄ p̄dicamēta p̄me intētionaliter capta possūt distigui dupliciter. vno modo a priori: ⁊ sic dico q̄ distiguunt a seinuicem p suos modos intrinsecos vt substantia distinguit a quātitate per suum p̄priū modū intrinsecū qui est esse per se ⁊ similiter dicat de alijs. Alio mō p̄nt distingui a posteriori. ⁊ sic distinguunt p suos proprios modos predicādi de prima s̄b̄a. Unde p̄p̄iꝰ

Predicamētorū p̄me intētionaliter captoꝝ distinctio.

Qd ē prius modus pdicandi hic.

modus pdicādi hic est pdicari in qd de pma sba cuius qstitiū est qd. Sz pprius modus pdicādi qtitatis est pdicari in qtum qti quot vel quotiēs: cuius qstitiuz circūloquit p hoc cōplexū qti quot: qtum quotiēs. Sed ppri9 modus pdicādi ad aliqd est pdicari in hoc q est respectiue se hāc ad aliud: cui9 qstitiuū circūloqtur p hoc cōplexū quō se hz hoc ad illō. Sed pprius modus pdicādi qlitatis est pdicari in quale de pma sba vel qualr cuius qstitiuū circūloqtur p hoc cōplexū qle vel qualr. ¶ Proprius modus pdicādi actiōis de pma sba est pdicari in qd agit: cuius qstitiuū circūloqtur p hoc cōplexū qd agit vel qd agit. Modus passiōis ē pdicari a quo patit: cui9 qstitiuū circūloquit p hoc cōplexuz qd patit. Modus pdicādi vbi est pdicari in quo: qua vbi ⁊ vñ cuius qstitiuū circūloqt p9 ista quattuor; quo: q: vbi ⁊ vñ. Modus pdicādi qñ de pma sba est pdicari in qñ cuius qstitiuū est qñ. Modus pdicandi situs de pma sba est pdicari in qualr ē situatum: cuius qstitiuū circūloquit p hoc cōplexum qualr situatum est. Proprius modus pdicādi habitus est pdicari in qualr habituatum est: cuius qstitiuz circūloquit nobis per hoc cōplexū qualr habituatū est: ⁊ de istis p ordinem visum est in summulis: ⁊ qualr sint intelligēda: ⁊ hec de primo articulo.

Modus pprius pdicādi qtitatis. Modus ppri9 pdicandi ad aliquid. Modus pprius pdicandi qlitatis. Modus ppri9 pdicādi actiōis. Modus passiōis. Modus pdicādi vbi. Modus pdicādi quādo. Modus pdicādi situs. Modus pdicādi habit9.

An scia pdicamētoz sit de reb9 vel vocib9.

¶ Quantum ad secundū dubitat primo vtrū ista scia que dr scia predicamentorū sit de reb9 vel de vocibus. ¶ Pro solutione ad istud dubiū: due ponunt opiniones. Prima est nōiallum dicentiū q ista scia est de vocibus ⁊ terminis: qd pbant: pmo auctoritate boetii dicētis q itentio huius libri est de nōibus ⁊ vocibus res significātib9. Itē totus processus huius scie vr esse de vocib9 ⁊ terminis: vt patebit in diuisiōibus. ¶ Alia est opinio q ista scia: sicut ⁊ qlibet alia scia tradita in aliis libris logice: est de secūdis itentiōibus attributis rebus vel vocib9: que itentiōes nec sūt voces nec sūt termini: hec.n. scia sicut ⁊ quelibet alia: est de subiecto sibi adequato: iō qrere de quo hec scia sit: nō est aliud qrere q de quo subiecto hec scia sit: mō notū ē q hec scia nō est de vocib9 tanq de subiecto attributionis: sed est de aliquo intētionali qd vniuoce cōuenit decē pdicamētis qd dr vniuersale ordinabile in genere: saltē circūlocutiue: vt prius visum est. Similr de nullo vr esse scia nisi de subiecto suo attributiōis: tanq de scibili remoto ⁊ de cōclusiōe in qua ondit passio illi9 subiecti de illo subiecto tanq de scibili propinquo ⁊ totali: ⁊ hoc capiēdo sciam pro simplici habitu. Et aduerte q hec scia non dr de decem pdicamentis: sic q decem pdicamēta sint subiectum huius scie: qz opz subiectum sciencie esse vnum: sed decē pdicamenta non sunt vnum: igitur. Sed dr scia de pdicamētis tanq de illis qbus attribuitur subiectū huius scie qd est vniuersale ordinabile in genere sm sub et supra. ¶ Ad rōnes alterius opinionis dr pmo ad auctoritatem Boetii q ibi capiebat actiuum pro passiuo sic q est sensus q hec scia est de rebus id est intentionibus p voces significatis. ¶ Uel pōt dici q hec scientia minus principaliter est de vocibus ⁊ terminis. Et principaliter de secūdis intentiōibus: qz si esset principaliter de vocibus sequeretur q surdus non posset habere hanc sciam qd falsum est. ¶ Ad aliam dr q processus huius libri nō sit de vocibus vel de rebus ad ondendum q hec scia sit de rebus vel vocibus: sed ad ondendū que sunt illa que reponuntur in predicamentis: nam hec scia nō est de illis que reponunt in aliquo decē predicamentoz sed de secūdis itentiōibus que in nullo illoz decē pdicamentoz reponunt: iō hec scia solū secundario cōsiderat illa que reponunt in predicamento siue sint res siue voces.

An voces termini res vel secūde itētiōes reponāt in pdicamēto.

¶ Dubitat secundo vtruz voces seu termini vel res vel secūde intentiones reponantur in pdicamento. Rñdetur breuiter q res prime intentionis finite ⁊ limitate vniuoce incōplexe significate: principaliter reponuntur in pdicamento non qdem sm esse reale qd habent in re: sed sm esse cognitū. Nam rem reponi in pdicamento non est aliud q rē cōcipi in rōne superioritatis vel inferioritatis.

Quid sit repōi rē i pdicamēto.

¶ Ex quo sequitur primo q res nō reponūtur in predicamento sicut vacce in stabulo: nec oz vaccam trahere per caudā ad ipsam reponendum in pdicamento. ¶ Sequitur secundo q cessante intellectu res non sunt actualiter in predicamento: dr notanter res prime intentionis: qz res secunde intentionis non sunt in aliquo decem pdicamētoz: lz possint poni in predicamento entis rationis: dr notanter limitate: qz transcendētia non sunt in predicamento cuiusmodi sunt ens vnum verum: dicitur notanter finite: qz res infinita nō reponitur in pdicamēto cuiusmodi est deus: qz nō se hz neqz vt genus: neqz vt spēs: neqz vt indiuiduum: dicitur notanter incomplexe significate: qz complexa vt complexa non sunt in pdicamento: dicitur notanter principaliter: qz termini ⁊ voces principaliter sumpte sunt bene minus principaliter tanquā signa in predicamēto: ⁊ q hoc sit minus principaliter: pz: qz iste terminus homo non reponeretur in pdicamento substantie nisi substantiam significaret. Uidetur ergo q res primo sint in predicamento cum propter ipsas termini vel voces sūt in tali vel tali pdicamēto. Et aduerte

Que res possint repōi in pdicamēto.

ꝙ termini dicunt̄ eē in p̄dicamēto rōne suoꝝ significatoꝝ formaliū: ⁊ nō materialiū vt album est in p̄dicamēto qualitatis rōne sui formalis significati qḋ est albedo: ⁊ nō ĩ p̄dicamēto sb̄e lȝ supponat ꝑ sb̄a q̄ est suū significatuȝ mãle. Et si qs dicat illa solū sūt in p̄dicamēto que subijciunt̄ ⁊ p̄dicant̄: sȝ soli termini dicūtur subijci ⁊ p̄dicari ēt v̄les vel singulares: ⁊ ñ res: ergo soli termini sūt in p̄dicamēto ⁊ non res. ❡ Scḋo illa sunt p̄ncipalr̄ in p̄dicamēto de qb⁹ sūt diuisiões in hac scīa: sȝ de vocib⁹ sūt diuisiões: igit minor pȝ: nã in p̄ma diuisiõe dī. Eoꝝ q̄ dicunt̄: q̄dã dicunt̄ cū ꝯplexione: q̄dã sine cõplexiõe: mō cõplexio ⁊ incõplexio solū attribuunt̄ vocib⁹. Itē dī in alia diuisiõe. Eoꝝ q̄ ſm nullã cõplexionē dicunt̄ singulū aut significat sb̄am aut q̄titatē: sȝ voces sic dicūt̄ significare: igit̄ ⁊c̄. ❡ Rñdet̄ ad p̄mã ꝙ p̄dicari ⁊ subijci p̄t capi dupl̄r: Uno mō vt idē est ꝙ ꝑferri vel scribi mediãte copula: ⁊ sic soli termini bñ dicūt̄ subijci vel p̄dicari: Alio mō vt idē est ꝙ ꝯcipi vel ꝑ terminū enūciari: ⁊ sic res dicunt̄ subijci ⁊ p̄dicari: imo illa q̄ sic subijciunt̄ ⁊ p̄dicant̄ p̄mo ⁊ p̄ncipal̄r subijciūtur ⁊ p̄dicant̄: ita ꝙ termini subijciunt̄ ⁊ predicant̄ rõe significatoꝝ ꝓ qbus supponūt: ita ꝙ nō est ordo iter voces significatiuas nisi rõne ꝯceptus significati. Iō voꝝ nō dī v̄lis: neq̧ singularis nisi rõe cõcept⁹ ꝑ ipsaȝ significati. Et aduerte ꝙ rē subijci vel p̄dicari nō est aliud q̄ȝ rē ꝯcipi in ordine ad aliā mediãte subiecto vł p̄dicato ꝓpositiõis mētalis: rē ergo subici nō est ipsã poni in ꝓpositiõe. ❡ Et si qs dicat ꝯ: qꝛ illa que subijciunt̄ ⁊ p̄dicant̄ ponunt̄ in ꝓpositione cū sint partes ꝓpositiõis: sed res nō ponunt̄ in ꝓpositione: igit̄. ❡ Rñdet̄ ꝙ aliqḋ dī poni in ꝓpositiõe dupl̄r: Uno mō itrīsece ⁊ sic soli termini dicunt̄ poni ĩ ꝓpositiõe: Alio mō obiectiue ⁊ extrīsece: ⁊ sic res bñ dicunt̄ poni ĩ ꝓpositiõe saltē mētali: qꝛ cõcipiunt̄ mediãte ꝓpositiõe. Ex quo pȝ ꝙ rē poni in ꝓpositione nõ est aliud q̄ȝ ipsaȝ ꝯcipi: vel enūciari mediãte ꝓpositiõe. ❡ Ad scḋaȝ dī ꝙ in illa diuisiõe capit̄ dicunt̄ ꝓ ꝯcipiunt̄: ita ꝙ est sensus: q̄dã dicunt̄ cū cõplexiõe. i. ꝯcipiunt̄ cõplexe: ⁊ q̄dam incõplexe. ❡ Ad tertiã dī ꝙ ibi accipit̄ actus signat⁹ ꝓ actū exercito: ita ꝙ est sensus eoꝝ que ſm nullã cõplexionē dicunt̄: id est cõcipiunt̄: singulū significat sb̄am: idest est sb̄a: aut q̄titas: aut qualitas: vel pōt dici ꝙ iste diuisiões dant̄ de vocibus tanq̄ȝ de illis q̄ minus p̄ncipal̄r ponuntur in predicamento.

Quid est rem poni in ꝓpōne.

Predicari ⁊ subijci acceptiones.

Aliqḋ dī dupl̄r poni in ꝓpositione.

An termini dr̄ esse in predicamento.

❡ Dubitat̄ secūdo vtrū illa que reponunt̄ in p̄dicamēto: eodē mō reponant̄. Rñdet̄ ꝙ de nūero eoꝝ q̄ ĩ p̄dicamēto reponunt̄: q̄dã sūt q̄ directe reponunt̄: cuiusmõi sūt gn̄a ⁊ sp̄es ⁊ idiuidua: vt aīal hō fortes. Quedã idirecte: cuiusmõi sūt dr̄ie q̄ sūt ĩ illo p̄dicamēto in quo sūt illa quoꝝ sūt dr̄ie: vt rōale est in illo p̄dicamēto in quo ponit̄ hō: ⁊ dr̄ia ĩdiuidualis fortis ē in illo ĩ quo ē fortes. Quedã reponunt̄ reductiue: ⁊ ista sūt multiplicia: nã q̄dã reponunt̄ reductiue tanq̄ȝ passiões vñ passio ē semꝑ ĩ illo p̄dicamēto ĩ quo ē illḋ cui⁹ est passio: sic risibile ē in illo p̄dicamēto ĩ quo est hō. Ex quo seqtur ꝙ lȝ passio formal̄r ĩportet aptitudinē seu respectū aptitudinalē: tñ ñ est in p̄dicamēto relatiõis: sȝ in illo in quo est illḋ cui⁹ ē passio: lȝ ēt sb̄m ⁊ passio distiguant̄ formal̄r: nō tñ seqtur ꝙ ponant̄ in diuersis p̄dicamētis: qꝛ ad hoc ꝙ aliqua reponant̄ ĩ diuersis p̄dicamētis nō sufficit distictio formal̄ sȝ reqrit̄ distictio realis: cū decē p̄dicamēta a seinuicē real̄r distinguant̄: Quedã ēt reponūtur reductiue tãq̄ȝ partes: ⁊ sic dico ꝙ tã p̄tes essētiales q̄ȝ itegrales sūt reductiue ĩ illo p̄dicamēto ĩ quo ē illud cui⁹ sūt partes: vt aīa petri: in p̄dicamēto sb̄e ⁊ materia ei⁹: ēt caput ⁊ brachiū ei⁹. Quedã reponunt̄ reductiue: ⁊ q̄si per accn̄s: q̄ hñt moduȝ p̄ncipij ⁊ termini: sic punctū linee reponit̄ in p̄dicamēto ĩ quo reponit̄ linea. Et si qs dicat: punctū nō est q̄titas: ergo ñ ē ĩ p̄dicamēto q̄titatis. ❡ Rñdet̄ ꝯcedēdo añs ⁊ negãdo ꝯñam: qꝛ lȝ ad h̄ ꝙ aliqḋ sit directe ĩ p̄dicamēto q̄titatis oȝ ꝙ sit q̄titas: tñ ad h̄ ꝙ aliqḋ sit in p̄dicamēto q̄titatis reductiue: nō opȝ ꝙ sit q̄titas: sȝ sufficit ꝙ se habeat vt aliqḋ q̄titatis: cuiusmõi sūt pūcta ĩ linea: istãtia in tp̄e: ⁊ mutata eē ĩ motu. Quedã sunt q̄ solū per accñs reponunt̄: vt p̄uatiões. Uñ p̄uatio capta ꝓ per se significato. s. ꝓ negatiõe alicui⁹ in sb̄o apto nato: est in illo p̄dicamēto ꝺ per accidēs in quo ē su⁹ habitus: seu illud cui⁹ ē p̄uatio: vt cecitas ē in illo p̄dicamēto in quo ē visus vł vidē. Sȝ si capiat̄ ꝓ aptitudine quã ꝯnotat in sb̄o: erit in illo ĩ quo ē illḋ cui⁹ est priuatio. Et hec de scḋo articulo.

An illa q̄ reponunt̄ in p̄dicamēto eodē mō.

Quomodo ponit̄ dr̄ia.

Passio reponit̄ reductiue in p̄dicamēto in quo est suū sb̄m.

❡ Quantū ad tertiū põit̄ ꝯclusio responsalis: de p̄dicamentis secūde intentionaliter captis pōt esse scīa logicalis: sed nō ꝺ p̄dicamentis p̄me itentionaliter captis: vt visum est. ❡ Ad rōnes. Ad primã dī ꝙ p̄dicamentū siue capiat̄ p̄me intētionaliter siue secūde intētionaliter hȝ diffinitionē: nã p̄dicamentū seu gn̄alissimū fuit diffinitū in p̄dicabilib⁹. ❡ Ad secūdã dī ꝙ bñ verū est ꝙ illud de quo hr̄ scīa dȝ habere aliqḋ per qḋ passio demonstret̄ de sb̄o: sed ex isto nō seqtur quin p̄dicamēta sint p̄ma p̄ncipia in suis coordinationibus: saltē p̄ma prioritate nãe. ❡ Dicitur vlterius ꝙ hec scīa nō dī scīa p̄dicamentoruȝ eo ꝙ predicamentum sit sub̄m: neq̧ eo ꝙ decem p̄dicamēta sint sub̄m: sed denolatur scīa predicamentoꝝ tanq̄ȝ ab illis qbus attribuitur sb̄m

De qb⁹ p̄dicamētis ē scīa logicalis.

tur sb̄m

tur sm hui⁹ scie qđ est aliqđ itentiōale vni-uocū ad ip̄a. ¶ Ad rōnes alias p3 solutio.

Equiuoca dñr quoꝝ nomē solū cōe ē: ſm vo nomē ſbe rō diuersa. vt aīal hō. ⁊ qđ pingit. hoꝝ. n. nomē solū cōe ē: ſm vo nomē ſbe rō diuersa. Si qs. n. assignet qd sit vtrūq3 eoꝝ quo ſt aīalia ppriā assignabit vtriusq3 rōnē.

Diuisio libri p̄dicamētoꝝ ar.

Iste est liber predicamentoꝝ arist. i quo ipse intēdit determiare de p̄dicamētis. ⁊ ptinet tres tractatus partiales. In pꝛio determinat de anp̄dicamētis. In scđo de p̄dicamētis. Et i tertio de postp̄dicamētis. ¶ Prim⁹ tractat⁹ diuidit i tria capl'a. Primū diuidit i tres partes.

Equoci diffinitio.

¶ In pma ponit diffinitionē equocoꝝ dicēs. Equocā dñr quoꝝ solū nomē ē cōe: ⁊ ſm illud nomē rō ſbe ē diuersa: vt aīal hō. ⁊ aīal qđ pingit. i. aīal viuū ⁊ aīal pictū: sūt equoca equocata i hoc noīe aīal: quoꝝ solū nomē est cōe. s. hoc nomē aīal. Et ſ3 illud nomē rō ſbe ē diuersa. ¶ Hāc vltimā pticulā probat: qꝛ si qs assignet qd sit vtrūq3 illoꝝ. assignabit cuilibet aliā ⁊ aliā rōnē. i. diffinitionē inquantū sunt aīalia: ita q̄ nō est vna ⁊ eadē rō aīalis viui ⁊ aīalis depicti.

Vniuocoꝝ diffinitio.

¶ In scđa pte ponit diffinitionē vniuocoꝝ dicens. Vniuoca dñr quorū nomē ē cōe. ⁊ ſm illud nomē rō ſbe ē eadē. qđ pbat p exemplū: vt hō ⁊ bos sunt vniuoca huius noīs aīal: qꝛ hoīs ⁊ bouī: hoc nomē aīal est cōe ⁊ diffinitio eius est eadē illis. Qđ probat. qꝛ si qs diffiniat hoiem ⁊ bouē inquantū sūt aīalia: assignabit eādē rōnē vtriq3. ¶ In tertia pte ponit diffinitionē denoiatiuoꝝ dicens. denoiatiua dñr q̄cūq3 ab aliquo solo casu dñt: ⁊ ſm illud nomē hñt appellationē vt grāmatic⁹ ⁊ grāmatica: ⁊ fortis a fortitudie.

Anp̄dicamēti diuisio.

¶ Eoꝝ q̄ dñr. alia qdē ſm cōplxonē dñr: alia vo sine cōplxone: ⁊ ea q̄ ſm cōplexionē dñr sūt: vt hō currit. Ea vo que sine cōplexiōe: vt hō: bos ⁊c̄.

¶ Istud est scđm capl'3 hui⁹ tractat⁹ i quo determinat aristo. de scđo antep̄dicamēto qđ ē diuisio: ⁊ ptinet duas ptes ſ3 q̄ sūt due diuisiões anpredicamētales.

Anp̄dicamēti pma diuisio.

¶ In pma parte ponit primā diuisionē q̄ est hec. Eoꝝ q̄ dñr q̄dā dñr cū cōplexiōe: vt hō currit: hō vicit. alia vo sine cōplexiōe: vt vincit: currit.

Anp̄dicamēti scđa diuisio.

¶ In secūda pte pōit scđam diuisionē q̄ est hec. Eoꝝ que sūt alia dñr de subō: in ſbo vo nullo sūt: vt hō dī de subō. i. de aliquo hoīe: ⁊ nō est in subō qꝛ nō est accñs. Alia sūt i ſbo: ⁊ de subō nullo dñr. rōne cuius aristoteles anq̄ exēplificet notificat qd ē esse i subō dicēs: q̄ esse i subō ē esse in aliquo nō qdē sicut ps i toto: sed sicut accñs in subō: vt q̄dā grāmatica est i subō. s. i aīa: ⁊ nō dī de aliquo subō. i. de aliquo iferiori.

Quid ē eē i ſbo.

Nā dici de subō: nō est aliud q̄ supius predicari de iferiori. Silr quodā albū ē i ſbo. s. in corpe. Ois. n. color i corpe ē: de ſbō vo nullo dī. Alia vo dñr de ſbō ⁊ sūt i ſbō vt grāmatica ē i ſbō. s. i aīa: ⁊ dī d ſbō: puta d hac grāmatica ⁊ de hac grāmatica.

Aristotelis documētū de ſbō.

Alia st q̄ nec dñr d subō nec sūt in subō: vt aliqs hō aliqs equus. nihil. n. hoꝝ est in subō nec de subō dī. Circa qđ subdit aristoteles vnū documētū dicēs q̄ vlr q̄cūq3 sūt indiuidua ⁊ vnū nūero de nullo subō dñr: in subō vero ea nihil pꝛhibet esse: vt quedam grammatica bene est in subiecto.

De tertio anp̄dicamēto pria rela.

¶ Qñ alteꝝ de altero p̄dicat vt de ſbo q̄cūq3 de eo qđ p̄dicat dñr: oīa vt de ſbo dñr: vt hō de quodā hoīe p̄dicat: aīal vo de hoīe: ergo ⁊ d quodam homine animal predicabit.

Istud est tertiū capl'm h⁹ tractat⁹ i quo determiat de tertio anp̄dicamēto qđ est regula: ⁊ cōtinet duas ptes ſm duas regulas anpredicamētales. In quaꝝ pꝛia pōit primā regulā3 q̄ talis est.

Prima rla 3cer no anp̄dicamēto.

¶ Qñ alterū3 de altero p̄dicat vt de subō q̄cūq3 de eo qđ predicat dñr oīa ⁊ de ſbo dñr vt hō p̄dicat. de quodā hoīe: ⁊ aīal p̄dicatur de hoīe: igit aīal p̄dicat de quodā hoīe. qdā. n. hō ⁊ hō est ⁊ aīal.

Scđa regula.

¶ In scđa pte ponit secūdā regulā q̄ talis est. ¶ Diuersoꝝ generū ⁊ nō subalternatim positoꝝ diuerse sūt spēs ⁊ dñe vt aīalis: ⁊ scie que sūt duo gñā diuersa: sūt diuerse spēs ⁊ dñe: qꝛ gressibile volatile ⁊ bipes sūt dñe aīalis: nulla. n. eaꝝ ē dña scie. vna. n. scia nō differt ab alia in eo q̄ est bipes vel volatilis. Et qꝛ aliqs posset credere q̄ vlr diuersoꝝ generū essent diuerse dñe: id remouet dubiū dicēs q̄ subalternoꝝ generū nihil pꝛhibet esse easdē dñas: qꝛ superiora de iferioribus p̄dicant: ⁊ q̄cūq3 sunt dñe p̄dicati eadem erūt ⁊ subiecti. Ex quo sequit q̄ notant dñ3 ē i regl'a diuersoꝝ gñū3 ⁊ nō subaltnati positoꝝ.

¶ Querit vtrū diffinitiones diuisiones ⁊ regule antep̄dicamētales sint sufficienter in textu assignate. ¶ Et arguit 3 pꝛimā partē qꝛ si diffinitiões equiuocoꝝ ⁊ vniuocoꝝ eēnt sufficiēter assignate sequerēt aliqua icōuenientia.

An diffinitiões diuisio.

Primū q̄ i verbis ⁊ accñtib⁹ nō eēt equocatio. de vbis p3. qꝛ non hñt nomen cōe de accñtibus. p3. qꝛ nō hñt rōnē ſubē. Se-

nes τ re- guie añ pdicam̄ tales su- ficiēter assignē- tur.

cūdū icōuenīēs φ pdicamēta nō vniuocarēt i ente cū ens nō hēat rōnē. ℂ Scđo sic. equo- ca τ vniuoca ñ pñt diffiniri. igiť τc. añs maiori plr pbať. primo qꝛ oē diffinibile est vniuocū: sed eqūoca nō sūt vniuoca: cū equoca τ vni- uoca sint opposita. igiť τc. scđo qꝛ oē diffinibi- lē est aliqđ vnū: sed equoca τ vniuoca nō sunt aliquod vnum. igitur. Tertio qꝛ diffinitio eq- uocoꝝ daret de reb' vel de intētiōib': nō de rebus: qꝛ logicus nō diffinit res. neqꝫ de in- tentionibus: qꝛ rō illorum non est diuersa. ℂ Tertio arguiť sic. ex diffinitiōe denomia- tiuoꝝ sequunť aliqua incōuenientia. igitur. antecedens pꝫ. qꝛ sequeretur φ homo τ aial essent denominatiua: cum differant solo casu a suis abstractis. scđo sequereť φ iste proposi- tiones non essent denomiatiue: mulier ē grā- matica: homo est studiosus cum illa denomi- natiua. s. grammatica τ studiosus nō differāt a suis abstractis solo casu. ℂ Quarto sic. ar- guitur contra secundam particulā. diuisiōes añpredicamētales nō sūt sufficienter posite. igitur. añs pꝫ. primo: qꝛ membra prime diui- sionis nō sunt opposita: cum vnum sit pars al- terius: ⁊ ōis res est incompleta. ergo nulla res dr̄ cum complexione. secūdo. qꝛ secunda diuisio datur per terminū equiuocum scilicꝫ per illū terminū subiectū: igitur nō est bona. ℂ Quinto sic. arguiť ꝯtra duas regulas. prio cōtra primā qꝛ oē quod dr̄ de aliquo est in il- lo: sed superius nō est in inferiori. igitur. Se- cundo nō sequitur homo est aial: aial est ge- nus: ergo homo est genus. Itē nō sequitur. sortes est hō. hō est prio risibilis. ergo sortes ē prio risibilis. ℂ Quarto ꝯtra secūdā regulā: qꝛ scia τ aial sūt diuersa gña nō subalternatim posita: τ tñ hñt eadē drias. s. rōnale. igiť. In oppositū ē phus in textu. In qōne erunt tres articuli sicut in ceteris. Quātū ad primum.

ℂ Quātū ad primū sciendum est

Equo- ci acce- ptiones

primo p diffinitione equiuocoꝝ φ duplex est equiuocū. s. equiuocum equiuocans: τ equiuo- cum equiuocatū. τ quodlibet pōt capi dupli- citer. vno modo prie intentionaliter. alio mo- do secunde intentionaliter. equiuocum equi- uocans prime intentionaliter: nō est nisi vox vel terminus plura significās diuersis conce- ptib' totalib' nō sinonimis: quēadmodū ē iste termin' canis q plura significat diuersis ꝯce- ptibus. Sed secūde intentionaliter nō est ni- si relatio rōnis talis vocis ad suū significatū vel ad sua significata: q̄ ꝓprie dr̄ significatio. ℂ Vñ istius vocis canis ad sua significata vł ad suū significatū est respectus rōnis vn' vel plures: puta tot quot significata hꝫ: τ qlibet illoꝝ dr̄ equiuocū equiuocās scđe itentionalr ca- ptū. Et si qs dicat quō poterit cognoscere φ

Equo- cū equi- uocans

aliqua vox est equiuocū equiuocans. Rñdeť quā aliq̄ vox plā significat τ nō iportat aliqđ ipsis cōe. tūc cognosciť φ est equiuocū equiuo- cās vt canis ē equiuocū equiuocās ad canē latra- bilē. piscē marinū: τ sid' celeste: qꝛ significat ista τ nō iportat aliqđ ipsis cōe. ℂ Silr equiuo- cū equiuocatū pōt capi dupł'r. Vno mō prie in- tentionalr: τ sic nō ē nisi significatū vel signi- ficata termini equiuoci: vt significata h' termi- ni canis dñr equiuoca equiuocata prie iten- tionaliter capta. Alio mō capiť scđe itētiōalr. Et sic nō ē nisi respect' nōis ipsi' significati ad terminū equiuocū significātē: τ sic capiūť eq- uoca i textu qñ diffiniūť: quoꝝ diffinitō dꝫ sic itelligi. Equiuoca equiuocata dñr quorū no- mē est cōe. i. vox ē eadē. ita φ capiť ibi nomen large: vt se extēdit ad vocē. Et fm illud nomē rō sbē ē diuersa. i. ꝯcept' ē diuersus: ita φ p illā vocem nō importať aliqđ cōe illis signifi- catis. Et ē duplex equiuocū equiuocās. s. a ca- su qđ iportat plura eque prio diuersis cōcepti- bus vt canis. Aliud ē equiuocū a ꝯsilio qđ i- portat plura diuersis ꝯceptib'. vnū tñ p prius reliquū p posteri' seu p ꝯparatione ad aliđ vt aial respectu aialis viui τ animalis picti.

Quō co- gnosciť

Equo- ci' equi- uocati accep- tiones.

Intel- lect' dif- finitōis equoci.

ℂ Sciendū est scđo φ duplex ē vni-

Vniuo- ci du- plex est accep- tio.

uocū. s. vniuocū vniuocās τ vniuocū vniuoca- tū. Et qđlibet illorū pōt capi dupłr. vno mō prie itētiōaliter. alio mō scđe intētiōalr. Vñ vniuocū vniuocās prie itētiōalr ē terminus si- gnificās aliquid cōe plurib': τ significās illa pria scđario: vt ista vox hō respectu petri: τ io- ānis: τ sic de alijs dr̄ vniuocū vniuocās prime itētiōalr: τ petr' τ guillerm' dñr vniuoca vni- uocata prime itētiōalr capta. ℂ Sed vniuocū vniuocās scđe itētiōalr nō est aliud q̄ respe- ctus rōnis vocis significātis ad cōe vel ad il- la plura quib' est cōe: vt respect' rōnis ipsius vocis hō ad petrū ad guillermū dr̄ vniuocū vniuocās scđe itētiōalr. Sed vniuocū vniuo- catū prime itētiōalr ē aliquid cōe prmario per vnā vocē significatū, vel inferiora illi' cōis se- cūdario significati per eadē vocē. Sed vniuo- cū vniuocatū scđe itētiōaliter captū est respe- ct' rōnis significatoꝝ secūdarioꝝ ad vocē q̄ scđario illa significat: vt respect' rōnis petri τ guillermi ad istā vocē hō: dñr vniuoca vniuo- cata scđe itētiōalr capta: τ sic accipiūť i textu. Ex quo seqť φ tā i diffinitiōe equiuocoꝝ q̄ vni- uocoꝝ accipiť nomē large p voce τ accipiť rō p ꝯceptu: τ pōt itelligi tā de ꝯceptu formali q ē subiectiue i itellectu q̄ obiectiuali q ē inclu- sus i iferiorib': tñ magis ꝓpe de ꝯceptu obie- ctiuali. Ex quo sequiť φ illud ē vniuocū vni- uocās ad aliq̄ qđ iportat aliqđ cōe illi'. ℂ Sꝫ restat vna difficultas an ad vniuocationem sufficiat vnitas ꝯcept' formalis mediāte quo

Quid ē vniuo- cū vni- uocās.

Quid ē vniuo- cū vni- uocatū

Quid ad vni- uocatō- nē req- ritur.

oīa vniuoca ɔcipiunt vel verū regraƚ q̄ tal'ter min' ipoꝛtet aliqd cōe pluribꝰ.ſ.ɔceptū obiectiualē, Dn̄t aliq q̄ ad h q̄ aliq̄ vox ſit vniuoca ſufficit q̄ ſignificet ſua ſignificata vnico cōceptu.ſ.actu vnico intelligendi ſic q̄ i ſignificādo ea ſboꝛdinet tm̄ vnico ɔceptui. Sȝ ad h q̄ aliq̄ vox ſit equoca reqriƚ ⁊ ſuffic̄ q̄ ſignificȝ plura mediātibꝰ ɔceptibꝰ diuerſis totalibus nō ſynonimis. ¶ Sȝ ɔ̄ hoc aƚ.qꝛ ſi ſic ſequeretur q̄ oīa vniuoca vniuocarentur rōne ſpecifica.qꝛ oīa pn̄t vnico actu ɔcipi ſicut pma itelligētia cōcipit diſtīcte oīa vno actu ſeu ɔceptu. Jtē ſi oēs roſe dicerentur eē eiuſdē ſpeciei pciſe pp idēptitatē ɔceptꝰ formal' q̄admodū dn̄t eadē rōne oēs roſe deberēt dici vna roſa nūero pp idēptitatē nūeralē talis ɔceptus. Etiā ſequeretur q̄ hoc nomē canis eēt vniuocū ad canē latrabilē: piſcē marinū. ⁊ ſidꝰ celeſte: cū oīa illa vnico actu itelligēdi pn̄t ɔcipi. Jō aliter dī q̄ ad hoc q̄ aliq̄ vox ſit vniuoca nō ſufficit vnitas ɔceptꝰ formalis: ſȝ reqriƚ q̄ talis vox ſignificet pmario aliqd ɔmune illis ſicut hō ſignificat hūanitatē pmario q̄ ē cois ſuis iferiorꝰ. Et valȝ iſta diffinitio ad cognoſcēdū illa q̄ reponūƚ in pdicamēto cū equiuoca inq̄ tū equiuoca nō reponāƚ in predicamēto.

¶ Sciēdū ē tertio q̄ diffinitio denoīatiuoꝝ ſic ē itelligēda. Denoīatiua dicū tur ſupple cōcreta. q̄cūq̄.ſ.q̄ ſupple a ſuis abſtractis ſolo caſu.ſ. ſolis terminatiōibꝰ diñt ſupple dīa q̄ attēdiƚ ex pte vocis. ⁊ ſȝ illō nomē denoīatiuū ſupple hn̄t appellationē.ſ.denoīationē a ſuis abſtractis. vt albꝰ dī albus ab albedie ⁊ grāmaticꝰ a grāmatica. ¶ Ex qº ſeqƚ q̄ ibi accipiƚ q̄cūq̄ particulariƚ.qꝛ alias ppō eēt falſa cū pdicareƚ vl'e vl'iter ſumptū. Capiƚ etiā ibi nūerus ſinglis p nūero plī. qꝛ nulla ſūt cōcreta q̄ differāt ſola terminatiōe a ſuis abſtractis: ſȝ plibꝰ. ¶ Et aduerte q̄ ibi diffiniunƚ denoīatiua ſȝ rē ⁊ vocē ſiƚ ſcđe intētional' capta: q̄ nō ſūt aliud q̄ reſpectus rōnis cōcretoꝝ ad abſtracta a qbus hn̄t denominationē. ¶ Pro cuius declaratiōe ſupponiƚ q̄ triplex ē denoīatio. Pꝛīa ē ſȝ vocē tm̄. Scđa ē ſȝ rē tm̄, Et tertia ſm rē ⁊ vocē ſimul. Denoīatio ſȝ vocē tm̄.ē cuiꝰ denoīatiuū ſeu cōcretū cōuenit cū abſtracto in pꝛīcipio dictiōis differt in fine. nō tm̄ ſignificat idē cū eo i ſignificato pꝛincipali: q̄admodū ſūt ſtudioſus ⁊ ſtudiū. ſtudioſus. n. ſignificat virtuoſū. ⁊ ſtudiū ſignificat exercitiū ⁊ laborē. Denoīatio vo ſȝ rē tm̄.ē cuiꝰ denoīatiuū ɔuenit i pꝛīcipali ſignificato cū abſtracto. ſȝ nō in pꝛīcipio dictiōis vt ſtudioſus ⁊ virtꝰ. ¶ Sȝ dēnominatio ſȝ rē ⁊ vocē ſimul ē cuiꝰ cōcretū ⁊ abſtractū ɔueniūt i pꝛīcipali ſignificato ⁊ i pꝛīcipio vocis. ſȝ differūt i fine. ⁊ ēt abſtractū importat formā aliā ab illo: p quo ſuppōiƚ ɔcretū. vt albū ⁊ albedo. ⁊ iſta diffiniūƚ i textu. Et dn̄r denoīatiua ppꝛijſſime capta ad q̄ reqrūƚ ppꝛie quattuoꝛ cōditiones. Pꝛīa q̄ cōueniāt in ſignificato formali cū ſuis abſtractis. Scđa q̄ cōueniant in pꝛincipio vocis. Tertia q̄ differāt in fine. Quarta q̄ abſtractū impoꝛtet aliud ab illo p quo ſupponit cōcretū.

Intellectus diffinitiōis denoīatiuoꝝ.

Denoīatiōis acceptiones.

Quid ē denoīatio ſȝ vocē tm̄.

Quid ē denoīatio ſȝ rem tm̄.

Quid ē denoīatio ſm rem ⁊ vocem ſimul.

Quattuoꝛ cōditiōes reqſite ad denoīatiua pꝛijſſime capta.

¶ Sciēdū ē quarto q̄ p declaratiōe diuiſionū ⁊ regulaꝝ añ pdicamētaliū ſupponiƚ pꝛīo q̄ pꝛīa diuiſio valet ad cognoſcendū diſtīctionē coꝝ q̄ ponunƚ i pdicamēto ab illis q̄ nō ponūtur. qꝛ ɔpleta nō ponunƚ i pdicamēto ſaltē vt ɔpleta vt hō currit. hō albꝰ n̄ ſūt i pdicamēto ⁊ ſic ē itelligēda. Eoꝝ q̄ dn̄r ꝛi, cōcipiunƚ. Quedā ɔcipiunƚ ɔplexe: q̄dā icōplexe. ⁊ accipiƚ ly dn̄r vt idē valet q̄ ɔcipiunƚ vel ſit ō nūero reꝝ q̄ p vocē ſignificanƚ. q̄dāȝ ſignificanƚ p vocē ɔplexā ⁊ quedam per vocem incompletam. ⁊ accipitur ly dicantur pꝛo ſignificanƚ. Ex qº ſeqtur q̄ illa diuiſio daƚ ō rebus ⁊ nō de vocibꝰ. ¶ Seqƚ ēt q̄ ſcđa diuiſio daƚ ō rebꝰ ⁊ nō ō vocibꝰ ſeu terminis. qꝛ ſi daretur ō vocibꝰ ſeu terminis oīa eēnt i ſbo. cū termini ſaltē mētales ⁊ vocales ſint cū ſbo: cū ſint accn̄tia. iō difficile pn̄t ſaluare illi q poñāt talē diuiſionē de terminis. ¶ Sȝ p itellectu pꝛīe regule ē aduertēduȝ q̄ phus p illā regulā nihil aliud intēdit q̄ q̄ñ aliqd dī ppꝛie de aliquo inferioꝛi qcqd diceƚ p ſe de illo ſuperioꝛi ēt diceƚ p ſe de illo iferioꝛi. vt ſi aīal dicaƚ p ſe de hoīe. qcqd diceƚ p ſe de aīali: p ſe diceƚ de hoīe. ⁊ h intendebat phūs. Et ſi aliq applicēt ad pbādū aliq̄ ɔñaȝ. talis applicatio nō ē de mēte ariſtotelis cū p illā ſoluȝ velit oñdere oꝛdinē eſſentialē coꝝ q̄ ſūt in pdicamēto. ¶ Sȝ p declaratiōe ſcđe regule ſupponitur q̄ aliq̄ gn̄a pn̄t dici nō ſubalternata dupliciter. vno mō qꝛ nō continētur ſub ſe inuicē. vt aīal ⁊ plāta. Alio mō qꝛ nō cōtineƚ ſub aliquo tertio gn̄e vt aīal ⁊ coloꝛ. Ex quo ſeqƚ q̄ regula dȝ intelligi de generibꝰ vtroq̄ mō nō ſubalternatis: ita q̄ ſit ſenſus diuerſoꝝ generꝝ ⁊ nō ſubalternatim poſitoꝝ.ſ. nō cōtentorū ſub ſe inuicē ſicut ſuperius ⁊ inferiꝰ. Nec ēt ɔtētoꝝ ſub aliquo tertio gn̄e diuerſe, ſunt ſpecies ⁊ differentie. Et hec de pꝛimo arti.

Suppoſitiones p declaratiōe diuiſionū ⁊ regularū añ pdicamentaliū.

Gn̄a aliq̄ dicūƚ nō ſubalƚna dupliciƚ.

¶ Quātū ad ſcđum dubitaƚ pꝛīo vtꝝ vniuocū ſit equocū ⁊ ɔ̄.⁊ vtꝝ equoca ſint vniuoca. Pꝛo ſolutiōe huiꝰ dubij ponūƚ aliq̄ diſtīctiōes. ¶ Pꝛīa: vniuocū ⁊ equocū dupl'r accipiunƚ. Uno mō p equocis equocatis ⁊ vniuocis vniuocatis. Alio mō p vniuocis vniuocātibꝰ ⁊ equocis equocātibꝰ. ¶ Scđa diſtinctio. q̄ tā equoca equocata q̄ equoca equocātia: ſimiliƚ vniuoca vniuocata ⁊ vniuoca vniuocātia dupl'r accipiūƚ.ſ. pꝛīe itētiōal'r ⁊ ſcđe itētiōal'r: vt ſupiꝰ viſū ē. ¶ Tertia diſtīctio qđ qđlibȝ iſtoꝝ captū ſcđe itētiōaliƚ adhuc

Unū nequū dicaƚ equiuocū ⁊ ɔ̄.

Uniuocoꝝ acceptiones.

Uniuocoꝝ ſc in ſcđo itētiōal'r captoꝝ acceptiōes.

duplr accipit. vno mō vt q̄d. alio mō vt modus de q̄ distictiō ē visū ē in p̄dicabilibus. Ex his distinctiōib⁹ di p̄io q̄ equocata p̄me intentiōalr capta sūt vniuoca vniuocata p̄me itentiōalr capta. vt pis. is marin⁹ syd⁹ celeste. ⁊ aial latrabile. q̄ sūt equoca equocata respectu hui⁹ nois canis vniuocātur respectu huius nois s̄ba. Di scd̄o q̄ equoca equocata formalr s̄upta seu scd̄e itentiōalr: sūt vniuoca vniuocata scd̄e itentiōalr s̄upta. ⁊ h̄ capiendo equoca vt q̄d. ⁊ vniuoca vt mod⁹; p̄z. q̄z itentiones equocoꝝ vniuocātur i hoc noīe equocū. Di tertio q̄ equoca ⁊ vniuoca scd̄e itentiōaliter capta: ⁊ capiēdo vtrūq̄ vt q̄d vel vt mod⁹ nō p̄nt p̄dicari de seinuicē cū sint opposita. Di quarto q̄ equocū equocans est vniuocum vniuocās: capiēdo vtrūq̄ p̄me itentionalr. q̄z canis est equocū equocās respectu suoꝝ triū significatoꝝ: ⁊ tn̄ est vniuocū vniuocās respectu vni⁹ illoꝝ tātū. Di q̄nto q̄ equocū equocās est vniuocū vniuocās. capiēdo vtrūq̄ formalr. ⁊ vnū vt q̄d ⁊ aliud vt mod⁹. s̄z capiēdo ipa vniformit̄ vnū nō est aliud. Ex quo p̄z i quo sēsu ista debeat ꝯcedi equocū ē vniuocū. ¶ S̄z dubitaret aliq̄s vtrū oē nomē sit equocū. Rn̄det p aliq̄s ꝓpositiōes. ¶ P̄ia est: q̄d̄libet signū vocale vel scriptū ad placitū significās est equocū. p̄z. q̄z q̄d̄libz tale significat se ⁊ sibi similia mediāte vno ꝯceptu q̄ est nālis silitudo suip̄si⁹. ⁊ significat rē vl̄ res ad q̄s medīāte alio ꝯceptu mētali q̄ ē nālis silitudo rerū ad q̄s, vt iste terminus hō significat se ⁊ sibi similia vno ꝯceptu supple formali q̄ ē nālis silitudo illi⁹ termini hō. ⁊ significat humanitatē p̄mario. ⁊ scd̄ario. petrū. iohānes ⁊ guillermū: conceptu q̄ est nālis silitudo illaꝝ rerū. Scd̄a ꝓpō: oē nomē vocale vl̄ scriptū significatiuū alicui⁹ s̄be est equocū a ꝯsilio: q̄z oē tale p̄ncipalr significat aliq̄ s̄baz: ⁊ p quādā trāsumptionē significat silitudinē vl̄ figurā illius s̄be. vt iste termin⁹ aial: significat aial viuū p̄ncipalr ⁊ trāsūptiue: ⁊ posteri⁹ significat aial pictū. Et di notanter significatiuū s̄be: q̄z si eēt significatiuū accidētis nō oporteret q̄ esset sic equocū. Un̄ albedo nō significat per prī⁹ albedinē: ⁊ trāsumptiue figurā albedinis q̄z talis figura est ēt accñs: ⁊ forte eiusdē rōnis cū albedie. ¶ S̄z peteret aliq̄s vlteri⁹ vtrū in mēte reptatur aliq̄s conceptus equocus. ¶ Rn̄det p̄babiliter p aliq̄s ꝓpositiōes. P̄ima aliq̄s ꝯcept⁹ mentalr significat aliq̄: quoꝝ vnū significat ad placitū ⁊ reliquum nāliter mere equoce vt ꝯcept⁹ q̄ est nālis silitudo huius vocis hō: significat nāliter illā vocē hō se ipsa: ⁊ significat hoīez ad q̄s mediāte alio ꝯceptu vl' ipso q̄ est nālis silitudo hominis. ¶ Secūda ꝓpō: cōceptus mētalis mere significando nāliter significat aliq̄ equoce quoꝝ vnū significat nāliter ꝓprie: ⁊ aliud nāliter cōiter.

An oē nomē di cat equocū.

An in mente repiat ꝯcept⁹ equoc⁹.

vt ꝯcept⁹ vltimatus lapidis significat nāliter ꝓprie lapidez: ⁊ significat se nālit coiter mediāte alio ꝯceptu. ⁊ h̄ nō ē vniuoce s̄z equoce. Un̄ ꝯceptū significare aliq̄d nālit ꝓprie: ē aliq̄d se ip̄o imediate: ⁊ nō mediāte alio ꝯceptu repñtare. sed significare nāliter cōmuniter: est significat aliquid non imediate: sed mediante alio conceptu cui ille subordinatur.

Quid ē ꝯceptū aliq̄ significare nāliter.

¶ Dubitat scd̄o vtrū cōcretū accidentale significet formā accñtalez vl̄ s̄bm. sic albū vtrū significet albedinē vl̄ rē h̄ntez albedinez. Rn̄det breuit q̄ nomē ꝯcretū solā formā significat d̄ significato formali seu p̄ncipalit. tn̄ d̄ significato māli ⁊ min⁹ p̄ncipalit: seu d̄ ꝯnotato significat s̄bm ꝓ quo d̄ rigore s̄mōis di suppōere l̄z d̄ bōitate itellect⁹ possit suppōere ꝓ significato formali: sic ⁊ q̄libz ali⁹ termin⁹. Un̄ albū d̄ p se significato significat solū albedinē s̄ mō ꝯcretiōis ad s̄bz rōe cui⁹ significat s̄bz. Erḡo seq̄t q̄ tale ꝯcretū n̄ significat s̄bz ex iposítiōe s̄cā circa ip̄z: s̄z solū rōe mōi significādi quā iportat ad s̄bz. lō qn̄ di q̄ nom ꝯcretū significat s̄bz: d̄z ibi capi significat large vt idē ē. q̄ dare itelligere. nā ꝯcretū rōe mōi significādi dat itelligere s̄bz ꝓ quo suppōit: s̄z n̄ significat sic q̄ fuerit iposítū ad ip̄z significādū. ¶ Et si q̄s dicat: i diffinitione ꝯcreti pōit p̄io s̄bz: dicēdo albū ē res h̄ns albedinez: ergo vi q̄ p̄ncipalr significet s̄bz. ¶ Rn̄det q̄ qn̄ di: albū est res h̄ns albedinez talis descriptio nō ē nisi q̄dā explicatio nois ⁊ nō p se expsio significati. q̄z nomē ꝯcretū de p se significato nō iportat h̄ qd̄ ē h̄ns albedinē: s̄z tm̄ d̄ mō significādi i quo distinguit ab abstracto. ꝯcretū. n. d̄ p se significato iportat ipsā formā. vt albū solā q̄litatē significat: ⁊ d̄ mō significādi ⁊ d̄ ꝯnotato iportat s̄bm. lō cōcretū ⁊ abstractū idē iportāt: l̄z modus significādi sit ali⁹ ⁊ ali⁹. Et h̄ est d̄ mēte scoti: distinctiōe. 4. p̄mi: q̄ōni. 1. ⁊ ibi vi dicere q̄ talis d̄scriptio nō sit nisi ethimologia hui⁹ nois albū. ¶ Et si q̄s q̄rat postq̄ albū de p se significato iportat albedinē: ⁊ d̄ mō significādi iportat s̄bz: vtrū iportet illa mediāte vno ꝯceptu. Rn̄det p̄babilit q̄ iportat illa duo mediāte vno ꝯceptu simplici. ¶ Un̄ ꝯcept⁹ cui s̄bordinat ꝯcretū salte s̄bstātiue tentū est simplex: ⁊ illa duo significat idistincte. Ex oīb⁹ istis p̄z q̄ si i aliq̄b⁹ auctoritatib⁹ vl̄ rōnib⁹ iueniat q̄ cōcretū accñtale significez s̄bm d̄z accipi significare large: vt se extēdit ad ꝯnotare: vl̄ significare min⁹ p̄ncipal' d̄ significato māli. Un̄ vi eē de mēte scoti q̄ qn̄ aliq̄s termin⁹ duo iportat: vnū de māli ⁊ aliud de formali: rationabilius est q̄ cōnotet māle q̄ formale. ideo rationabilius est q̄ albū cōnotet subiectū q̄ albedinem: n. si extēderemus cōnotationem ad appellationē formalē: q̄z terminu⁹ i appel

An cōcretus accñtale significet s̄m aut formā accidētalē: vl̄ subiectum.

Albus h̄re albedinē quō intelligitur.

latiōe formali appellat significatū formale: vt albū supponit ꝑ sbo appellādo albedinē sibi inesse: nisi vellem simplr negare appellationem formalē: qđ nō vʒ ēē ꝯueniēs neqȝ vtile: cū multe ppōnes diffinibiles ꝯ ꝯñe soluūt ꝯ itelligūt ꝑ appellonē: iō si i aliquo loco i sūmlis iuēiat ꝙ albū ꝯnotet albedinē: ibi vʒ accipi ꝯnotare pro appellatione.

Dubitat tertio vtrū oē cōcretū dicat denoiatiuū. Et vi ꝙ nō: qꝛ tūc seqret ꝙ ista ppō: petrꝰ ē hō: eēt denoiatiua: cū pdicet ꝯcretū: ꝯ p ꝯñs nō eēt qditatiua. ¶ Pro rñsione supponit ꝙ denoiatiuū pōt capi duplr. vno mō stricte ꝑ illo qđ iportat formā realiſ distictā a denoiato quēadmodū sūt ꝯcreta accūtiuꝫ vt albꝰ niger: ꝯ sic hō nō est tali mō denoiatiuū qꝛ ñ iportat formā distictā a dnoiato. alio mō capit large ꝑ oi ꝯcreto siue iportet formā distinctā a denoiato siue nō: ꝯ sic hō bñ ē denoiatiuū: imo sic ois pdicatio ꝯcretiua de supposito vel sbo pt dici denoiatiua. ¶ Sʒ ꝑ maiori declaratiōe aliq̄ sūt notāda. Pmo ꝙ q̄tuor sūt mōi abstractoꝝ: q̄dā sūt abstracta q̄ abstrahūt a suppositis i ppria nā tm: vt hūanitas abstrahit a pprijs suppositis: ꝯ talꝰ modꝰ inuenit i sbis. Alia sūt q̄ abstrahūt a sbo sed nō a suppositis seu iferio: ibꝰ: vt albedo abstrahit a sbo: iō ista nō cōcedit. petrꝰ ē albedo: tñ bñ di hec albedo ē albedo: ꝯ talꝰ modꝰ iuēit i accñtibꝰ abstractis. Alia sūt q̄ abstrahūt a sbo: ſʒ nō a fūdamēto: vt illō ꝯpletū puta potētia cādi supplēs nobis vnā abstractā abstrahit a subō puta ab igne: ſʒ nō a fūdamēto: puta a calore. iō ista ꝯcedit: calor ē pō cādi supple calorē i aq̄. Sed nō ꝯcedit. ignis ē pō cādi calorē in aq̄. Alia sūt q̄ abstrahūt a fūdamēto ꝯ a subō ꝯ suppositis: vt cāliтas abstrahit a sbo: puta ab igne: qꝛ ista nō ꝯcedit: ignis ē cālitas: ꝯ abstrahit a fūdamēto: puta a calore: ꝯ ēt a suppositis ꝯ isti duo mōi iueniūt i relatiuis seu respectiuis. pōt tñ iueniri aliꝰ modꝰ. Nā q̄dā sūt abstracta q̄ abstrahūt a sbo: ꝯ a fūdamēto: ſʒ ñ a suppositis: vt silitudo. Sūt ēt q̄dā abstracta q̄ abstrahūt a scīnuicē: sed nō a suppositis: ꝯ talia sūt pprie q̄ iportāt aliq̄s pfectiōes alicuiꝰ rei: cuiõi ē itellectꝰ ꝯ volūtas. ista. n. nō ꝯcedit: intellectꝰ ē volūtas. Et aduerte ꝙ illud abstractū ꝙ abstrahit a suis pprijs suppositis di abstractū vltima abstractiōe q̄ ppē dʒ dici maxia abstractio. ¶ Et aduerte ꝙ qñ sbm est abstractū vltia abstractiōe: ꝯ pdicatū nō pōt pdicari nisi formalr: cuiõi sūt adiectiua vba ꝯ pticipia: nūq̄ illa ppō est va: nisi pdicatū sit de ꝑ se ꝯceptu sbi: iō iste nō sūt ꝯcedēde. hūanitas ē alba: ēentia diuia gñat: ꝯ hoc dʒ itelligi i pdicatis pme itentiōis: ꝯ ēt i affirmatiuis: qꝛ i negatiuis nō ē va. Nā ista ꝯcedit hūanitas distinguit ab oi alio qđ nō ē ipm. Vñ vtvisā est i sūmulis ista vltimate abstracta iportāt aliqđ sincathegorema i ipsis: puta ꝑ se pmo mō: iō si pdicatū nō ꝯuenit sbo ꝑ se pmo mō talꝰ ppō ē falsa. ¶ Ista ēt rła dʒ itelligi i pdicatis non ponētibꝰ diuaꝫ iter supiꝰ ꝯ iferiꝰ. Aduerte ꝙ in diuinis: ois pdicatio abstracti de abstracto ē va: dūmō alteꝝ extremū sit ifinitū vel ābo: vt deitas ē pñitas: ſʒ i creaturis nulla est va pdicatio i abstractis vltimate: nisi extrema iportēt oimodā idēptitatē: iō ista nō ꝯcedit hūanitas ē aīalitas: nʒ ista hūanitas ē ētitas. ſʒ bñ ista hūanitas ē hūanitas. Et hec d scđo arti.

Abstractoꝝ q̄tuor sūt modi. [side note beside the passage "Pmo ꝙ q̄tuor sūt mōi abstractoꝝ"]

An oē cōcretū dicat denoiatiuum. [side note beside "Dubitat tertio"]

Denoiatiui acceptōes. [side note beside "Pro rñsione supponit"]

Quid ē abstractū abstrahēs a suis ppis suppositis. [side note beside "Et aduerte ꝙ illud abstractū"]

¶ Quātū ad tertiū articulū sit cōclusio rñsalis: diffinitōes equocoꝝ: vniuocoꝝ ꝯ denoiatiuoꝝ sūt sufficiēter posite: vt pʒ i pmo arti. ¶ Ad rōnes. Ad pmā pʒ solō cū oibꝰ suis istātijs. ¶ Ad scđaꝫ di ꝙ ista ē ꝯcedēda: equoca sūt vniuoca vt patuit i scđo arti. ¶ Ad aliud di ꝙ oē diffinibile dʒ bñ eē vnū i significādo: ſʒ nō oʒ ꝙ sit vnū i supponēdo. ¶ Ad aliđ di ꝙ diffiniūt equoca ꝑ ꝑ se signato qbꝰ ꝯuēit dictō i actu signato: ꝯ talia sūt bene vniuoca. ¶ Ad tertiā pʒ solō. nā hō ꝯ aīal sūt denoiatiua large capta ꝯ nō stricte: qꝛ nō iportāt formā distinctā a suis denoiatis: di ēt ꝙ studiosus ꝯ vtꝰ se hñt sicut denoiatiuū ꝯ denoians fm rē: ꝯ nō fm rē ꝯ vocē sil. di ēt ꝙ lʒ grāmatica non differat a ꝯcreto sūpto i feminino ex pte terminōis: tñ bñ a ꝯcreto sūpto i masculino ꝙ suffic. ¶ Ad q̄rtū di ꝙ ꝯpletū ꝯ icōpletū formalr sumpta nō se hñt sicut totū ꝯ ps: ſʒ bñ si materialiter capiant. di ēt ꝙ lʒ ois res i se sit icompleta: tñ bñ significat ꝯplete. ¶ Ad aliā di ꝙ lʒ sbm accipiat equoce: hoc tñ nō ē ꝯ rōneꝫ diuisionis. ¶ Ad qntā di ꝙ lʒ supiꝰ sit idē realr cū iferiori: tñ distinguit formalr: qđ suffic ad hoc ꝙ sit i iferiori. Ad alia tria pʒ solō i primo articꝰ. Ad aliā di ꝙ rōnale equoce ē dria aialis ꝯ scie: ēt corpꝰ equiuoce est spēs quātitatis ꝯ substātie.

Cōclusio rñsalis. [side note beside "Quātū ad tertiū articulū sit cōclusio rñsalis"]

E(orū q̄ fm nullā ꝯplonem dñr singulū: aut subām significat: aut q̄ntitatē: aut q̄litatē: aut ad aliqd: aut vbi: aut qñ: aut sitū eē: aut hre: aut facē: āt pati

Predicamētorū diuisio. [side note beside "Eorū q̄ fm nullā ꝯplonem"]

I(Ste ē scđus tractatꝰ hꝰ libri in quo phūs deterīat de pdicamētis ꝯ ꝯtinet sex capła. In pꝰ enūerat i gñali decē pdicamēta: ponēs hāc diuisionē. ¶ Eoꝝ q̄ scđam nullā ꝯplonē dñr singulū aut significat sbam: aut q̄ntitatē: aut q̄litatē: aut ad aliquid: aut vbi: aut qñ: aut sitū eē: aut hre: aut facē: aut pati. ¶ Deide exēplificat d singulis dicēs q: vt nālr ꝯ exēplarit dicat: sba est sic hō equꝰ: quātitas vt bicubitū tricubitū

qlitas vt albũ nigrũ: ad aliqd vt duplũ mai⁹ vbi vt i loco: qñ vt heri. situz eē: vt sedet iacet: hře vt calciatũ eē: armatũ eē. facere vt secare vrere. pati vt uri secari. ¶ Cõsequēt ponit hác pclõnē singulũ eoꝝ q̃ dicta sũt. nullũ ƀz se dī cũ affirmatõe. i. nõ ē affirmatio: sed ex ꝯpõne eoꝝ adinuicē fit affirmatio. Primá ptē pbat qꝛ oīs affirmatio ē vera vel falsa: ƀz nullũ pdi-camētũ ƀm se est veꝝ vel falsũ: igit nullũ eorũ ƀm se est affirmatio neq̧ etiam negatio.

Sbē diffinitio.

¶ Suba aũt ē q̃ ꝓprie ⁊ pncipalr ⁊ marie dī q̃ neq̧ ð subo dī neq̧ in subo ē vt aliqs hõ vel aliqs equus. Scdē aũt substãtie dũr species i qbus ille q̃ pncipalr sube dicuntur insunt he ⁊ haꝝ specieꝝ genera.

Scdarũ sbárũ diffinitio.

¶ Istud est scõm caplm h⁹ tractat⁹ i quo pħs determiat de pmo pdicamēto. s. de sba ꝓsuppo-nēs ei⁹ diuisionē i pmá ⁊ scdam. ¶ Et diuidit i q̃ttuor pticulas. In pma diffinit pmá ⁊ sc-cũdá sbas dicēs. Pria sba est q̃ ꝓpe marie et pncipalr substare dr: ⁊ q̃ nec ē in sbo nz de sbo dī cũ nõ hēat iferiora ⁊ cũ nõ sit accñs: vt ali-qs hõ ⁊ aliqs bos. Deinde diffinit scdas sub-stãtias dicēs q̧ scdē sbe sũt spēs i qb⁹ sũt ille q̃ pncipalr substare dñr. i. priē sbe: ⁊ haꝝ spērũ gñá: vt aliqs hõ est in hoīe tãq̃ in spē: ⁊ aīal ē genus illius spēi: iõ scdē sbe dñr: vt hõ ⁊ aīal.

Capitli diuisio

¶ In scda parte declarat descriptionez pme sbe. Pro cui⁹ declaratiõe pmittit vnũ notabi-le: dicēs q̧ manifestũ est ex his q̃ dcã sũt i dif-finitiõe vniuocoꝝ: ⁊ in scda diffinitiõe. ¶ Si-militer i pma regula q̧ necesse ē ea q̃ dñr de sbo pdicari noīe ⁊ rõe: ut hõ ⁊ rõ hoīs pdicat de aliquo hoīe. Est. n. qdá hõ: hõ ⁊ hõ aīal rõ-nale: sed ea q̃ sũt in sbo aliqñ noīe pdicant de sbo nũq̃ tñ rõne. Quedá vo neq̧ noīe nz rõe de sbo pdicãt vt albũ cũ sit in sbo pdicatur ð subõ noīe: eo q̧ corp⁹ dī albũ: sed rõ albi nũq̃ de corpe dī: supple vniuoce ⁊ p se. Albedo. n. cũ sit i sbo. s. i corpe: neq̧ noīe: neq̧ rõne pdi-cat de corpe. Et silr dicat de alijs abstractis accñtiũ. Insup pro⁹sequit itẽrũ declarãdo diffi-nitionē pme sbe sic. Illa de qbus oīa alia dñr aut, in qb⁹ oīa alia sũt nec dñr de sbo neq̧ sũt in sbo. sed de pmis sbijs oīa alia dñr aut sũt i eis. igit pme sbe nõ sũt de sbo neq̧ ð sbo dñr. iõ marie ⁊ pncipalr substare dñr. Minorē pro-bo quo ad pmá partē: qꝛ aīal pdicat de hoīe. ergo de aliquo hoīe probat ꝯñam. qꝛ ex oppo-sito ꝯñtis infert oppositũ añtis. Si. n. aīal de nullo hoīe pdicat: neq̧ de hoīe pdicabit. Se-cũdá ptē pbat: qꝛ color ē i corpe: ergo i aliq° corpe. pz ꝯña. qꝛ ex opposito ꝯñtis ifert opposi-tũ accñtis. si. n. color nõ ē i aliquo corpe neq̧

erit i corpe. Ex quo ifert vnũ correlariũ. s. q̧ ñ exñtib⁹ pmis sbijs: impoīe ē aliqd alioꝝ eē. p-bat. qꝛ oīa alia aut dñr de pmis sbijs aut sũt i eis. igit. nõ exñtib⁹ pmis sbijs impoīe ē aliqd alioꝝ remanē. ¶ In tertia pte ꝯpãrat scdas sbás ad inuicē: ⁊ ēt pmas ponēs tres pclões. In pma ꝯpat spēs ad gñá: dicēs q̧ iter scdas sbás spēs est magis sbá q̃ gen⁹. Hác pclõnē probat pħs duab⁹ rõnib⁹. ¶ Pria: illud ē ma-gis sbá qd ē propinquis priē sbē: sed scda sbá q̃ ē spēs ē ꝓpingor pme sbē q̃ illa q̃ ē genus. igit. minor ē pbat. qꝛ illud ē ꝓpinquis pme sbē p qd rñdet ꝯuenīēti⁹ ad qõnē factá p qd ð pri-ma sbá: ƀz ad qõnē factá p qd dē pma sbá cõ-uenīēti⁹ rñdem⁹ p spēm q̃ p gen⁹: ut siqs que-rat qd sit aliqs hõ. ꝯuenīēti⁹ rñdet q̧ est hõ q̃ q̧ est aīal. Silr siqs q̃rat qd ē qdá arbor cõue-nīēti⁹ rñdet q̧ ē arbor q̃ q̧ sit plãta. ergo spēs ē ꝓpingor priē sbē q̃z gen⁹. ¶ Scda rõ. sic se hñt pme sbē ad oīa alia: sic se hz spēs ad gen⁹ sed priē sbē sũt magis sbē: eo q̧ oīb⁹ alijs sub-stãt: ⁊ oīa alia de ipsis pdicãt aut sũt i ipsis: ⁊ ñ eõ: ergo cũ spēs substet gñi ⁊ nõ eõ: spēs ē ma-gis sbá q̃ gen⁹: ⁊ q̧ spēs substet gñi ⁊ nõ eõ. p-bat. qꝛ gñá de spēb⁹ pdicãt: spēs vo de gñibus nõ pdicãt. ¶ Scda pclo i q̃ ꝯpant spēs adin-uicē est ista. De numero speꝝ spãlissimaꝝ sbē vna nõ ē magis sbá q̃ alia. ⁊ pbat. qꝛ vna spēs nõ ꝯuenīēti⁹ assignat rñdēdo ad iterrogatõez factá p qd de pria sbá q̃ alia. ¶ Tertia pclo. iter prias sbás vna nõ est magis sbá q̃ alia: qꝛ aliqs hõ ñ est magis sbá q̃ aliqs bos. In q̃r-ta pte declarat diffinitionē scdaꝝ sbaꝝ ponēs hác pclõnē. Sola gñá ⁊ spēs de gñe sbē. dñr scdē sbē: qd pbat duab⁹ rõnib⁹. ¶ Prima illa dñr scdē sbē q̃ idicãt qditatē ⁊ pdicãt i quid ð pria sbá. sed solũ genera ⁊ species pdicamēti sbē sunt hmõi. igit. minor pz. qꝛ si qs assignet de aliquo hoīe quid sit ꝯuenīēter assignat q̧ est hõ ⁊ aīal. ¶ Scda rõ. sicut se hñt priē subē ab oīa alia. ita genera ⁊ species priaꝝ subãrũ ad oīa alia: puta accñtia: sed priē subē dicunt ꝓprie ⁊ marime subē: qꝛ substãt oīb⁹ alijs: er-go gñá ⁊ species de gñe subē que sũt post pri-mas subás oīb⁹ alijs substãt. maiorem pbat. qꝛ de scdis substãtijs alia pdicat sicut. n. dici-mus aliquē hoīem esse grãmaticũ: sic ēt dici-mus hominem ⁊ animal esse grãmaticum.

Corre-lariũ ð prima sbá

Cõpa-tio sbá-rũ p tres pclões

Decla-ratio di-ffinitõis scdarũ sbárũ.

¶ Querit vtrũ diuisio sube que est genus generalissimũ ad substãtias imãles ⁊ i-materiales sit cõuenienter assignata in pmá ⁊ secundá. ¶ Et arguitur primo cõtra suppo-sitũ: qꝛ substãtie mãles ⁊ imateriales nõ sunt in codē genere. igitur subá nõ est genus gñá-lissimũ ad ipsas. añs pz. qꝛ corruptibile ⁊ icor-ruptibile pluſq̃ gñe dñt vt hi. 4. methap. ƀz substãtie immateriales sunt incorruptibiles:

Argu-menta ɔ diui-sionem sbe.

ꝛ mālēs corruptibiles: igit. ¶ Scḋo sic. sbā incorpea directe nō ꝯtinetur sub sbā q̄ est gnāliſſimū: cū sit ꝑtia eiꝰ: igit sbā nō ē genꝰ gnāliſſimū ad subā ꝫ īmāles. ¶ Tertio sic. si sba esset genꝰ gnāliſſimū: vl' eēt sba mālis vl' īmālis: corpea vl' icorporea. sed nullū ē dicēdū: igit: minorē pbo: q2 tūc non eēt genꝰ ad mālēs ꝛ īmāles: corpeas ꝛ icorpeas. ¶ Quarto sic. aut ꝑ illa diuisiōe diuidit sba q̄ ē genꝰ gnāliſſimū: aut aliqua alia. Nō scḋm: vt satis pꝫ. Nec pmū: q2 diuisū nō dꝫ ꝯtineri sub aliquo mēbro diuisionis. sed sba que ē gnāliſſimū cōtinet sub altero mēbro illiꝰ diuisiōis. s. sub scḋa sba: igit nō ē bona. ¶ Quīto sic. aliq̄ ē sba q̄ nec est pma nec scḋa. gꝰ diuisio nō ē bona: aīs pꝫ. pmo: q2 deꝰ ē sba. ꝛ tn̄ nō ē pma nec scḋa: q2 nec pmo nec scḋo substat accidētibꝰ. Scḋo pꝫ. de materia ꝛ forma. silr differētie sbales sūt sbe ꝛ nō sūt pme nec scḋe: igitur. ¶ In oppositū arguitur p pbm. In q̄stiōe sicut i ceteris erunt tres articuli. Quantum ad primum.

An diuiso pdicamētoꝝ detur de rebus aut de terminis.

Sciendū ē pmo ꝙ circa diuisiōez pdicamētoꝝ i qua di: coꝝ q̄ ſm nullā complexionē dnr singulū aut significat sbaꝫ. Incidit vna difficultas. s. vtꝝ talis diuisio det de rebꝰ aut d' ꝉminis. Et pmo vi ꝙ nō det d' ꝉminis: q2 mlti sūt ꝉmini q dicūt sine ꝯplexiōe q nō significāt sbāꝫ neq̄ q̄titatē: ꝛ sic d' alijs: vt chimera. ¶ Itē si daret d' ꝉris: tūc solū ꝉmi reponerēt i pdicamēto: ꝛ nō res qḋ vi eē falsū cū ꝉmi nō sīt i tali vl' tali pdicamēto: nisi q2 significāt talē vl' talē rē. gꝰ vi ꝙ res sint pmo i pdicamēto: cū solū pp ipas ꝉmi sint i pdicamēto mō ppꝛnū qḋq̄ tale ꝛ illḋ magꝭ. ¶ Rn̄det ad ista difficultatē ꝙ iā supiꝰ fuit soluta vbi dictū ē ꝙ tal' diuisio dat d' rebꝰ: ꝛ ꝙ actꝰ signatꝰ capit p actu exercito: ita ꝙ ē sensus: coꝝ supple entiū ꝛ dicibiliū limitatoꝝ ꝛ finitoꝝ q̄ ſꝫ nullā ꝯplexionē dnr. i. ꝯcipiūt: singulū aut significat sbāꝫ. i. ē sbā: aut q̄titatē. i. ē q̄titas. ꝛ sic d' alijs. E p h' ꝙ di entiuꝫ: excludit chimera ꝛ alia figmēta q̄ nō sūt entia ꝛ sincathegoremata ꝛ negatiōes ꝛ pꝛatiōes q̄ nō sūt ppa entia. Ex isto seqt ꝙ ista diuisio dat pmo de rebꝰ ꝛ ꝙ res ſꝫ eē cognitū eaꝝ pmo sūt i pdicamēto: ꝛ ꝉmini secūdario ꝛ tāq̄ signa.

Genꝰ ē duplex

Quid ē genus phisicū

¶ Sciēdū ē scḋo ꝙ duplex ē genꝰ. s. genꝰ phisicū ꝛ genꝰ logicū. ¶ Un̄ genꝰ phisicū ē q̄litas sensibil' vl' corpal' gnāica hn̄s sub se spēs: cuiusmōi ē color. ita ꝙ oīa illa q̄ sūt in potētia passiua seu receptiua talis q̄litatꝭ dnr eē eiusdē gnīs phisici. Et illa q̄ n̄ sūt i potētia illiꝰ vl' alicuiꝰ alteriꝰ cōsimilis rōnis dnr differre genere phisico q̄admodum sunt corruptibile ꝛ incorruptibile: quia incorruptibile nō ē susceptibile tal' q̄litatꝭ sensibil' vl' corpalis: ꝛ d' illo gn̄e itelligo ꝙ corruptibile ꝛ incorruptibile dnt plusq̄ genere: supple phisico: q2 n̄ sūt susceptibilia alicuiꝰ q̄litatis sensibilis gnāice. ¶ Sꝫ genꝰ logicū ē qḋ ē pdicabile d' plibꝰ differētibꝰ spē: siue illud sit q̄litas sensibilis siue non. cuiusmodi est sbā ꝛ aīal: ꝛ de tali dico ꝙ corruptibile ꝛ icorruptibile sūt bñ eiusdē gnīs q2 ꝯueniunt sbā. Ex quo seqt ꝙ genꝰ phisicū ē genꝰ logicū: sꝫ nō opꝫ oē genꝰ logicū esse genꝰ phisicū. ¶ Et aduerte ꝙ sbā q̄ ē genꝰ gnāliſſimū nō ē p se neq̄ corporea neq̄ icorpea: neq̄ mālis neq̄ imālis: licet sit vtrūq̄ p accidēs ꝛ pmissiue sicut aīal n̄ ē p se neq̄ rōnale neq̄ irrōnale: licet bñ aīal sit rōnale p accidēs. Et silr dicat de quolꝫ gn̄e respectu suarū dr̄aꝝ.

Quid ē genꝰ logicum.

¶ Et si qs dicat: vel sbā est p se corpea vl' p se nō corpea: cū int' ꝯdictoria nō sit dare mediū. Respondetur ꝙ neq̄ est per se corporea neq̄ non corporea: ꝛ ꝙ licet inter contradictoria absolute sūpta non sit dare medium: tamē bñ iter ꝯdictoria sumpta cum talibus determinationibus scꝫ p se quiditatiue ꝛ in instanti.

Subē acceptiones.

¶ Sciendū ē tertio ꝙ substātia potest eē terminꝰ pme itentionis ꝛ secūde itētiōis. si pme itētiōis tūc importat id qḋ ē cōmuniꝰ i coordinatione sbē: ꝛ sic nō diuidit in pmā ꝛ scḋam. Si est ꝉminꝰ scḋe itētiōis: tūc iportat scḋaꝫ itētionē attributā omi illo qḋ directe ē i pdicamēto sbē: ꝛ tūc pōt diuidi in pmam ꝛ scḋam capiendo pmam ꝛ secundam substantias ꝛ secunde intentionaliter: ꝛ tunc erit diuisio gnīs in species: cum pma sbā ꝛ etiā scḋa sbā capta scḋe itētionalit' sint spēs respectu huiꝰ qḋ ē sbā capta scḋe itētōalit'. Ex quo seqt ꝙ cū di ꝙ hō ē scḋa sbā: est pdicatio denotatiua. s. scḋe intētōis d' ꝉmino pme intētōis. naꝫ scḋa sbā de significato formali importat scḋam intētionē attributā generibꝰ ꝛ specieb' pdicamēti substantie: sꝫ de significato materiali iportat genꝰ ꝛ spēs pdicamēti substātie: etiā qn̄ di ꝙ petrus est pma substantia: est pdicatio denotatiua: sicut si diceret petrꝰ est indiuiduū. nam prima substantia de p se significato importat secūdam intentionē attributam idiuiduis pdicamēti substantie: de significato aūt materiali importat illa indiuidua: vt puta sortē vel platonē. p quibus de rigore sermōis suppōit. Aduerte tn̄ ꝙ si substātia caperet prime intētionaliter: tūc talis diuisio eēt diuisio quodāmō subiecti in accidētia. Et aduerte ꝙ aliqd pōt dici pma substantia tripl'r. vno mō q2 pmo existit: ꝛ sic deꝰ di pma sbā. Alio modo q2 ab eo nō ꝯuertit subsistēdi ꝯña: ꝛ sic sbā q̄ est genus gnāliſſimū di pma sbā: q2 oē supiꝰ est priꝰ natura suis inferioribꝰ. alio mō q2 sibi pmo cōuenit subijci respectu accidētiū: ꝛ sic capit hic pma subā: cuiusmōi sūt idiuidua pdicamenti substātie: vt petrꝰ ꝛ iohēs. Et aduerte ꝙ aristo. diffinit scḋam subaꝫ i nūero plī ad oñdēdū

Aliqd pōt dici pm subā tripliciter

Aristoteles q̄ re secū dā substantiā diffinit i nūero plurali

diuersitatē sbaꝝ:scdaꝝ.nā q̄dā sūt gn̄a ꝛ q̄dā spēs:s3 diffinit pmaꝫ in numero singulari.q2 ols pma sba ē idiuiduū.

Intellectus diffinitiōis pme substātie.

¶ Procurꝰ diffinitionis declaratione. Sciendū ē q̄rto q diffinitio pme sbe sic ē itelligēda. Pria sba ē q̄ ꝑꝑrie ꝛ pncipalit ꝛ maxime substare dr.i.q̄ ꝑꝑrie dz subijci respectu accidentium.vt sortes plato.ita q isti termini ꝑꝑrie pncipaliter ꝛ maxie ponunt ad maiorē expssiōez. Et aduerte q i scda diffinitiōe i q̄ dr pma sba ē q̄ nec ē i sbo neq3 de sbo dr:itelligit aliqd positiuū:puta sba suppleꝫ finita.nam diffinitio data p negationē:semp psupponit aliqd positiuum.qr alias ꝯueniret alijs a diffinito:puta chimere:qr chimera nec ē i sbo neq3 d sbo dr:ꝛ h visū ē i pdicabilibꝰ.

Intellectus secunde diffinitionis.

Aduerte vlti q q̄n dr i textu q illa q̄ dr d sbo pdicant noie ꝛ rōne:dz itelligi p se. sed illa q̄ sūt in sbo sicut accidētia nō pdicant noie ꝛ rōne d tali sbo:qd dz itelligi p se l3 bene denoiatiue.accn̄s.n.ꝯcretū pdicat noie ꝛ rōe d sbo:vt albū pdicat de sorte:ēt ꝛ sua diffinitio: qr d quocūq3 pdicat diffinitiuuꝫ ꝛ diffinitio. s3 illa nō pdicantp se sicut illa q̄ dicūt d sbo: sed solū p accn̄s.nā si diffinitū d aliquo pdicet p accn̄s ēt sua diffinitio pdicat p accn̄s d illo.

Expositio illius dicti destructis pmis substātijs im possibile ē aliqd aliorū imanere.

Aduerte vlteriꝰ:q istd correlariū positū i tex.l.dstructis pmis sbātijs ipossibile ē aliqd aliorꝫ remāere. pt expōi ꝛ logicalit ꝛ phisicalit:logicalit sic exponit si istud vbum est h3 adiacēs neget d oibꝰ pmis sbātijs:dz ēt vere negari d oibus alijs dicibilibꝰ a pma sba q̄ de pnt enūciari d pma sba. Si phisicalit tūc ē sēsus:si oms pme sbe corrūpant:ēt corrumpūt oia ꝯcēta in ipis. ¶ Et si qs dicat:destructis terminis istis sortes:plato:ꝛ sic d alijs pnt remanere isti termini:hō:bos:q̄ sunt scde sube: igit. Rn̄det q verū ē.ꝛ dr vltra q tales termini q̄litercūq3 accipiāt nō sūt scde sbē. s3 sūt bn̄ teri scdaꝝ subaꝝ.qr significāt scdas subas : ꝛ pnt p eis supponere. Et si tales termi iuciāt appellari scde sbe vl pme:h ē vtēdo noibꝰ p rebꝰ: q̄ res n̄ ponāt itrisece i ꝓpōnibꝰ. Et h d.i.arti.

An ꝯseq̄tie in tertu posite ab aristotele sint ꝯn̄e formales.

¶ Quātū ad scdm articulū dubitat pmo vtruꝫ ꝯn̄e q̄s ponit philosophus i textu sint formales vl materiales puta iste aial pdicat de hoie:ergo de aliquo hoie.color est i corpore:ergo in aliquo corpe. Et videt q nō sint ꝯn̄e formales.qr ista videt esse i simili forma:spēs pdicat de hoie: ergo de aliquo hoie: ꝛ tn̄ nō est bona: igit. ¶ Rn̄det breuit.q tales ꝯn̄e sūt bone: vt bn̄ ꝓbat aristoteles in textu. qr ex opposito ꝯn̄tis ifert oppositū an̄tis. ¶ Dr scdo q tales ꝯn̄e non sunt formales. patꝫ qr debiles sūt ꝯn̄e q̄ sūt similis forme q̄ nō sunt bone:igit ille non sunt formales.consequētia patet.nam ꝯn̄a formalis est ꝯn̄a bona q̄ sic ē

Quid ē ꝯn̄a formalis.

bona q q̄libet sibi silis i forma:ēt ē bona.ꝯn̄s ꝓbatur:qr ista ē ꝯsilis forme.aial pdicatur d hoie:ergo de aliquo lapide:qa i istis saluatur oia q̄ se tenēt ex pte forme ꝯn̄e. ¶ Prio numerus tmioꝝ: nūerus sincathegorematū. Similis q̄ritas:silis q̄litas.ꝛ sic de alijs.ꝛ h copulādo q ly aliquo hoie faciat vnū tminū distictū ab hoie:qr sic nō essent ples tmini i vna q̄ i alia. ¶ Et si qs dicat:i ista aial pdicatur de hoie:ergo de aliquo hoie. arguitur ad sūm p se inferius.non aūt in ista:aial pdicatur de hoie:ergo de aliquo lapide : ergo scda nō est silis forme cū pma. ¶ Rn̄detur ꝯcedēdo an̄s. ꝛ negādo ꝯn̄am.qr suꝑioritas vel iferioritas n̄ se tenēt ex pte forme ꝯn̄e.qr tūc seq̄ret q iste due ꝯn̄e nō essent eiusdē forme.omē aial currit:ois hō ē aial:gͦ ois hō currit. oē aial currit:ois lapis ē aial:ergo ois lapis currit . qd tn̄ est falsū:qr ābe sūt i barbara:ꝛ tn̄ variat suꝑioritas. ¶ Et si qs iterꝝ dicat:ibi arguit ab iferiori ad supiꝰ: cū distributiōe suꝑiors. ꝯcedo q arguit a suꝑiori ad iferiꝰ:gͦ ē ꝯn̄a formalis. ꝛ nego:qr vt visū ē i sūmul: nullꝰ locꝰ dyaleticꝰ dr ꝑꝑe ꝯn̄a formalis:sed tantuꝫ materialis.

¶ Dubitat scdo vtrū aliqs homo sit pma suba:ꝛ videt q nō:qr aliqs hō vere pdicat de pluribꝰ.vt ista est vera:petrus ē aliqs hō.iohānes ē aliqs hō:igit. ¶ In oppositum est aristoteles i textu:vbi exēplificās de pma sba ponit aliqs hō. ¶ Rn̄det q aliqs hō pōt capi dupl'r.vno mō ꝑꝑrie vt ē quoddā cōplexū:ꝛ sic n̄ ē pma sba neq3 scda. Alio mō capit iꝑꝑrie ꝛ circūlocutiue.s.loco istiꝰ sortes vl plato:ꝛ sic d alijs:ꝛ sic ē bn̄ pma sba . Et silr dicat d ista:iste hō. ille hō.nā iste hō pōt capi dupl'r.vno mō.ꝑꝑrie vt est quoddā cōplexū:ꝛ sic ēt nō ē pma sba.alio mō circūlocutiue puta loco istiꝰ sortes vl plato:ꝛ sic de alijs.ꝛ sic ē bn̄ pma sba:vl saltē tminꝰ pme sbe. ¶ Sed restat vna difficultas logicalis:vtrū dicēdo iste hō currit: vtrū ly iste sit pars sbi vl nō.ꝛ videt q nō.qr signa significatiue sūpta non pnt eē ptes extremoꝝ. Itē ly iste se h3 suo mō ad sbm sicut alia signa.sed alia signa nō sūt ptes sbi. igit. ¶ In oppositū argu:qa si ꝫnū ē semp ps illius cui addit:si virtꝰ tminet i illo ꝛ respectiue non se habeat ad pdicatū.sed dicendo iste hō.virtus de ly iste tmiat ad ly hō.qr nihil facit ad pdicatū:cū pdicatū suppōat detmiate. Rn̄det ꝓbabilit q ly iste nō est pars sbi.ꝛ l3 imediate nō se habeat respectiue ad pdicatū: tn̄ bn̄ mediate.qr denotat pdicatuꝫ ꝯuenire sbo singulari singularit tēto. ¶ Alia difficultas quō itelligit q spēs est magis sba q̄ genꝰ cū genꝰ subijciat pluribꝰ q̄ spēs. Rn̄det pmo q spēs nō dr magis sba q̄ genꝰ eo q suscipiat magis vl minꝰ.s3 dr magis sba q̄ genꝰ: eo q

An aliqs hō sit pma substantia

Aliqs hō capit dupliciter

Iste hō capit dupliciter.

magis distincte indicat qd sit pma sba: vl qz substat plurib⁹ p se supiorib⁹ q̃ gen⁹. Et sic pria sbã dr magis sbã: qz plurib⁹ p se supiorib⁹ sbstat q̃ spẽs vel gen⁹. Sz spẽs dñr eq̃lr sbãe qz eq̃lr idicãt qd ẽ pria sbã: z n vna magis idicat q̃ alia: z ẽt e q̃lr substãt suis p se supiorib⁹.

¶ Dubitat tertio vtrũ de⁹ sit i pdicamẽto. Et vr q sic. qz de⁹ ẽ sbã: g⁹ ẽ i pdicamẽto cũ oĩs sbã sit i pdicamẽto. Itẽ de⁹ pz rõnẽ spẽi cũ pdicet d plurib⁹ suppositis. s. d pře filio z spũsancto. ¶ In oppositũ arguit: qz si de⁹ eẽt i pdicamẽto vl' eẽt tãq̃ gen⁹ vt spẽs vel idiuiduũ. nõ tãq̃ gen⁹ vt notũ ẽ: neq̃ tanq̃ spẽs: qz illo qd ẽ spẽs debz eẽ qd imitatuz z dependẽs: s de⁹ nõ ẽ hmõi: igit. Etiã illo qd est spẽs dz hře aliqd genus supra se: sed deus non habet genus supra se: qz illud maxime eẽt ens. s h ẽ falsũ: qz tũc sequeret q sbã non eẽt gen⁹ gñalissimũ cũ hřet aliud gen⁹ supra se. s. ens: igit. Etiã spẽs dz importare realitatẽ cõpositã ex realitate gñis z dñe: s de⁹ non est hmõi: igit. Rñdet ad dubiũ q de⁹ n ẽ i pdicamẽto vt bñ pbãt rõnes facte post oppositũ. ¶ Et ad primã rõnẽ añ oppositũ dr q subã vt ad ppositũ sufficit capit duplr. vno mõ p re q̃ ẽ a se i se z p se: z sic dico q de⁹ ẽ sbã. Scdo dico q sbã sic accepta nõ ẽ pdicamẽtũ. Tertio q ipa ẽ ifinita. Scdo accipit sbã p re q̃ ẽ i se vl' in alio sicut ps integralis: s nõ a se. z sic de⁹ nõ ẽ sbã. Et ad scdaz cũ dr q de⁹ pdicat d plurib⁹ suppositi: ɔcedit: g⁹ ẽ spẽs. nego ɔñam. qz h nõ sufficit: s reqrit q sit qd dependẽs z q importet aliqd mltiplicabile i illis suppositis. mõ deitas nõ mltiplicat i suppositis sicut humanitas mltiplicat i iohe petro. z sic d aliis. Et sic g⁹ dicat aliqd deũ s deo ẽ in pdicamẽto. igitur de⁹ ẽ in pdicamẽto. añs pz: qz scia sapiẽtia bõitas q̃ dñr d deo sũt i pdicamẽto: igit. Etiã pinitas dr de deo: z th ẽ in pdicamento: igit. Rñdet pmo q pfectiões simplr sicut bonitas scia pñt capi tripr. Vno mõ s suas ppas rões. Et sic sũt qdã trãscẽdẽtia z nõ sũt in pdicamẽto. Et si qs dicat. sapiẽtia non dr de oĩb⁹ entib⁹: igit nõ ẽ trãscẽdẽs. pña pz: qz illud vr eẽ de rõne trãscẽdẽtis. Rñdet q de rõe trãscẽdẽtis nõ ẽ q pdicet d oĩb⁹: s q nõ sit genus neq̃ hẽat gen⁹ supra se. Alio mõ accipiũt vt sũt i nobis puta sub rõe dpẽdẽtie. z sic bñ sũt i pdicamẽto. alio mõ inq̃tũ repiunt i deo. z sic nõ sũt in pdicamẽto: qz vt repiũt in deo repiũtur sine oĩ ipsectiõe: iõ repiunt sine dependẽtia. Et similiter dicatur de paternitate z filiatione. Et hec de secundo articulo.

¶ Quãtũ ad tertiũ articulũ sit cõclusio rñsalis. diuisio sbẽ z diffinitiões mẽbrorũ ei⁹ sũt sufficiẽter assignate a phõ: vt pz in pmo z scdo arti. ¶ Ad rões. pz solutio in pmo arti. p pmo argumẽto. ¶ Ad scdaz dr q sbã icorpea pt capi vt diia: z sic ẽ idirecte i pdicamẽto. Alio mõ vt circũlogr nobis gen⁹ sub q⁹ cõtinent sbe imales. z sic ẽ directe i pdicamẽto. ¶ Ad tertiã dr q sba q̃ est gen⁹ gñalissimũ g⁹ se nec ẽ sba corpea nec icorpea: neq̃ mãlis neq̃ imãlis. vt visũ ẽ i pmo arti. ¶ Ad quartã pz solutio. nã sba q̃ ibi diuidit solũ denolatiue ẽ scda sba. mõ nõ ẽ incõueniẽs mẽbrũ diuisiõis pdicari denolatiue de diuiso. ¶ Ad qntã dr pmo q de⁹ ẽ sba vt dr sba a p se essendo. s nõ vt sba dr a p se substando. dr scdo q mã z forma silr dr z passiões sbap nõ sũt neq̃ pme sbe neq̃ scde: qz solũ illa que directe reponunt in predicamento sunt prie vel secunde substãtie. ¶ Seqtur tertius.

¶ Cõe ẽst oĩ sbẽ in subiecto nõ eẽ principalis nãq̃ sbã neq̃ de subiecto dr neq̃ in sbõ est. Scdaz vero sbãz cõstat quidẽ ẽt sic. qa nulla est in subõ. hõ. n. de sbõ qdẽ aliquo hoie dr de subõ ãt nullo ẽ. nõ eni in aliquo hoie homo est.

In ista pte pncipali phs determinat de sba q̃tũ ad suas ppetates z diuidit i sex pticulas. s q sũt sex ppetates sbe. In pma põit pmaz ppetatẽ dicẽs. Cõe ẽ oĩ sbe in sbõ nõ eẽ. pbat iductiue: qz pma sbã nõ ẽ in sbõ: nec scda. z n sũt ples: igit. De pma pbat p ei⁹ diffinitionẽ: qz pria sbã nec ẽ i sbõ neq̃ d sbõ dr. ¶ De scda pbat iductiue: qz hõ nõ ẽ i sbõ nec aial. z sic d aliis: igit nulla scda sba ẽ in sbõ. ¶ Scdo pbat rõe sic. nihil cor q̃ ẽ i sbõ pdicat noĩe z rõe. s scde sbe pdicant noĩe z rõne: vt hõ d aliquo hoie: igit. scde sbe n sũt i sbiecto. z dicit phus q ista ppietas nõ ẽ ppria. Quarto mõ: qz cõuenit differẽtiis sbalib⁹ q̃ pdicant noĩe z rõne de pria sba vt bipes z gressibile d hoie. istẽ th diie nõ sũt diie magis ppe. Deide remouet vnũ dubiũ: dubitaret aliqs an ptes sbe sint sbe cũ videant eẽ i toto sicut in sbõ. Rñdet phus q s ptes sbe sint i toto: nõ th credẽdũ ẽ eas nõ eẽ sbas: qz nõ sũt in toto sicut i sbõ. ¶ In scda pte põit scdaz ppietatẽ sbe dicẽs: q secũdis substãtiis z eaz differẽtiis inest vniuoce z eẽntialit pdicari d pmis: qz oĩa illa pdicãt de pmis substãtiis tanq̃ de suis p se iferiorib⁹: g⁹ vniuoce pdicãt d pmis. añs pz. qz pma sbã nulla est pdicatio supplẽtãq̃ superioris de iferiori: s iter scdas substãtias spẽs pdicantur de indiuiduis: z gña de speciebus: z etiã diie de speciebus z idiuiduis

An deus sit i pdicamento
Duplex sube acceptio.
Perfectiões simplr an sint in pdicamento.
Sube diuisio nes.
Sube pma ppietas
Sube partes an sint sube.
Sube scda ppietas

Tertia subē p. petas.

pdicanē. ᵹ capiē sbē pdicari vniuoce et distinguiē ʒ pdicari denolatiue. ¶ In tertia pte ponit tertiā ppꝛietatē sbē dicēs q̄ oīs sbā videt̄ h' aliqd significare. ᵹ h' ꝺ pmis ē verū. q̄z illud qd̄ p eas significaē seu p eaꝶ tminos ē idiuiduū: ᵹ vnuꝫ nūero qd̄ ē h' aliqd. Scd̄e ꝺo videtur significare h' aliqd pp similitudinē appellationis p pmā sbaꝫ ᵹ scd̄aꝫ: q̄z appellam᷒ qn̄qꝫ pmas sbas noībus scd̄aꝶ sbaꝶ: vt aliquē hoīeꝫ puta soꝛtē vocam᷒ hoīem: tn̄ nō ē verū q̄ scd̄e sbē .i. tmini, scd̄aꝶ sbarū significēt h' aliqd sīt ꝺ pmario significato, sed magis q̄le qd .i. aliqd pluribꝰ cōe. nō tn̄ significāt illē accidētale quēadmodū albū. albū.n. nihil aliud significat q̄ qlitatē. lō significat q̄le essētiale .i. determiabile. ᵹ dicit q̄ maioꝛ ē determinatio i gn̄e q̄ in spē: dicēs.n. aīal plus ꝯplectitur q̄ dicēs hō. ¶ In q̄rta pte ponit q̄rtā ppꝛietatē sbe dicēs substātijs nō ꝯuenit h'e ꝯtrariū q̄d pbat iductiue. q̄z pme sbe. vt alicui hoī nihil ē ꝯtrariū: et hoī nihil ē ꝯtrariū: igiē. Et dic q̄ h' nō ē ppꝛiū quarto mō: q̄z ꝯuenit q̄titati. vt bicubito tricubito nihil ē ꝯtrariū. Et si qs forte dicat multū ᵹ paucū sūt ꝯtraria. et magnū ᵹ paruū que sūt q̄titates: igitur. Rn̄det q̄ nullū pdictoꝶ hꝫ ꝯtrariū vt patebit i pdicamēto q̄titatis. ¶ In q̄nta pte ponit q̄ntam ppꝛietatē dicēs. q̄ sbā nō suscipit magis neqꝫ minꝰ. I q̄ ppꝛietate non vult dicere q̄ vna sbā nō subsistet pluribꝰ q̄ alia. sꝫ vult dicere q̄ sbā s'm id q̄d ē nō suscipit magis ᵹ minꝰ. q̄ ppꝛietas pōt exponi tā ꝺ tminis q̄ de rebus: vt patebit i q̄stiōe. ¶ In sexta pte ponit sextā ᵹ vltimā ppꝛietatē sbe dicēs: maxime sbe ppꝛium videt̄ esse cū sit vna ᵹ eadeꝫ nūero q̄ sit susceptibilis ꝯtrarioꝶ. vt hō. cū sit vnꝰ ᵹ idē numero. aliqn̄ ē niger. aliqn̄ ē albꝰ. Deide mouet vnā obiectionē q̄ talis ē. oīo ᵹ opio suscipiūt ꝯtraria: ᵹ tn̄ nō sūt sbe. igiē nō sola sbā ē susceptibilis ꝯtrarioꝶ: maioꝛ pꝫ: q̄z eadeꝫ oīo aliqn̄ ē vā: aliqn̄ ē falsa. Silr visus .i. opinio circa istā ppōnē soꝛtes sedet soꝛte sedente est vera ᵹ ipso nō sedēte ē falsa. Soluit duplr. pmo q̄ lꝫ oīo sit susceptibilis ꝯtrarioꝶ. n̄ tn̄ sicut sbā: q̄z sbā ē susceptibil' ꝯtrarioꝶ p mutatiōeꝫ sui. vt aq̄ frigida fit calida p mutatōeꝫ sui: sꝫ oīo ᵹ opinio nō suscipiunt ꝯtraria p mutationem sui. Scd̄o dicit q̄ oīo ᵹ opinio nō suscipiūt cōtraria: q̄z p h' q̄ sūt vere vel false nō recipiūt i se ꝯtraria: sed res significata mutaē q̄a ad eo q̄ res ē vel nō ē oīo ꝺa vel falsa.

Quāta sbē ppetas.

Ua mlᵗ tū ᵹ pa ucum: magnū ᵹ puū: sint contraria.

Quīta subē p. petas.

Subā sexta p petas.

¶ Queriē vtrū ppetates sbē sint a phō i textu sufficiēē assignate. Arg. p:o q̄ n̄: q̄z nō esse i sbō nō ꝯuenit oī sbe: q̄z nō ꝯuenit forme sbāli nec et soli sbe ꝯuēit: q̄z ꝯuēit deo ᵹ chimere q̄ nō sūt sbe. igiē. ¶ Scd̄o sic. nulla sbā ē tminꝰ gᵒ nulla sbā significat q̄le qd vl' h' aliqd. ¶ Tertio sic. ꝯtrarietas i effectibꝰ arguit ꝯtrarietatē i causis: sꝫ i effectibꝰ sbe reperitur ꝯtrarietas: vt pꝫ de frigore ᵹ calore. ergo ᵹ i sbā. ᵹ p ꝯn̄s sbē aliqd erit ꝯtrariū. Itē quicqd corrūpiē: a suo ꝯtrario corrūpiē. sed sbā corrūpiē: gᵒ sbā hꝫ ꝯtrariū. ¶ Quarto sic. in vnoquoqꝫ gn̄e ē vna pma ꝯtrarietas: sꝫ sbā est genꝰ: igiē i ipā erit ꝯtrarietas. ᵹ p ꝯn̄s sbē erit cōtrariū. Itē elemēta sūt ꝯtraria. nā mutuo se corrūpunt ᵹ sūt sbe: gᵒ sbē est aliqd ꝯtrarium. ¶ Quinto sic. oē susceptibile ꝯtrarioꝶ ē mutabile ᵹ corruptibile: sꝫ aliq̄ sbē sūt imutabiles ᵹ incorruptibiles. igiē n̄ sūt susceptibiles ꝯtrarioꝶ. minoꝛ pꝫ ꝺ celo ᵹ sbātijs icoꝛpeis. Itē ista ppetas n̄ ꝯuēit secūdis sbātijs eo q̄ scd̄a sbā nō ē vna ᵹ eadē nūero cū hēat vnitatē minoꝛē vnitate nūerali. ¶ In oppositū ē phūs in textu. In questione erunt tres articuli. sicut in ceteris.

An sbē ppetates suf ficiēter in textu sint assi gnate.

¶ Quātū ad primū sciendū ē primo q̄ pma ppetas ē sic itelligēda. Cōe ē oī q̄ sbē eē supple ens finitū ᵹ nō eē i sbō tāq̄ supple i ente ꝯpleto ᵹ pfecto i spē. ᵹ dī notāter eē ens finitū pp deū q̄ nō ē i pdicamēto. dī notāter tāq̄ i ente ꝯpleto: q̄z lꝫ forma sit i mā. nō tn̄ tāq̄ i sbō ꝯpleto. Ex quo seq̄ē q̄ ista ppetas nihil aliud vult nisi q̄ nulla sbā finita ē i sbō tāq̄ i ente ꝯpleto sicut supple accn̄s i subiecto. Et aduerte q̄ ista ppetas nō conuenit sbe i q̄rto mō ppꝛij: sꝫ solū i scd̄o q̄z ꝯuenit albedini i sacramēto altaris q̄ ꝺ ē ᵹ nō ē i sbō. ¶ Sꝫ p scd̄a ppetate ē aduertēdū q̄ qn̄ dī q̄ dīe sbāles vni uoce pdicāē ꝺ pmis: q̄z pdicāē noīe ᵹ rōne ꝺ primis. dꝫ ibi capi rō p ꝯceptu. vl' vt idē ē q̄ pdicari essentialr: ita q̄ est sensus dīe sbāles pdicātur supple p se ꝺ pmis substātijs noīe ᵹ rōne .s. vno p se ꝯceptu. Et nō capiē ibi rō p diffinitiōe: q̄z dīa nō hꝫ diffinitionē cū ipoꝛtet ꝯceptū simplr simplicē. Et si qs dicat pdicari p se pmo mō ᵹ q̄ditatiue ꝯuertūē sꝫ dīa nō pdicaē q̄ditatiue cū nō pdicet in qd sꝫ i q̄le. igiē. Rn̄det q̄ pdicari q̄ditatiue duplr accipiē. Uno mō vt idē ē q̄ pdicari i q d. ᵹ sic dīe nō pdicāē in qd ꝺ primis substātijs. sꝫ pdicāē q̄le. Alio mō vt idē ē q̄ pdicari p se. vel essentialr esse ꝺ ratiōe alicuiꝰ. Et sic bn̄ dīe predicantur quiditatiue.

Intellectᵘ p me ppetatis sbē

Quiditatiue p dicari acceptiōes.

¶ Sciendū est scd̄o q̄ circa tertiā ppꝛietatem incidit vna difficultas .s. an sit sufficiēter posita. Et vr̄ q̄ nō. q̄z tūc seq̄retur q̄ oīs sbā eēt terminus: cū soli termini dicanē significare. ꝯn̄a pꝫ. q̄z pma sbā significat hoc aliq .i. ᵹ scd̄a significat q̄le qd. ergo vr̄ q̄ tam pma sbā q̄ scd̄a nō sint nisi termini. Rn̄det q̄ in illa ppꝛietate capiē actus signatus q̄ actu exercito: ita q̄ est sensus: pma sbā significat hoc aliqd .i. ē hoc aliquid ᵹ vnū nūero. ᵹ scd̄a substātia significat q̄le qd .i. ē aliqd cōe mul

An sbē tertia p prietas bn̄ sit assignata

tis, Et si qs dicat: si ista expositio eẽt bona: se
qret ꝙ secũdũ sbã eẽnt res ⁊ nõ ẽmini. ꝙ falsum
ẽ. qꝛ scdõ sub ẽ sũt gña ⁊ species: ƺ res non sũt
gña ⁊ spẽs. qꝛ spẽs ꝯtinẽt sub gñe. ƺ nulla res
ꝯtinet sub alia: igit. Rñdet ꝙ res ƺ ꝙ cogno
scũt vt qddã obiectum ẽminãs adeqte itellec
tionẽ: ⁊ vt p speciẽ intelligibilẽ representant
sunt bñ gen⁹ vel spẽs. ⁊ vna res ẽm tale eẽ cõ
tinet sub alia. qꝛ ẽ paucioꝛib⁹ comũicabilis.
Unde rẽ ꝯtineri sub alia: nõ ẽ aliud ꝙ̃ illã rẽ
eẽ min⁹ cõem ꝙ̃ alia: in q̃ talis includit. Un
de hõ ꝯtinet sub animali: qꝛ icludit aïal ⁊ est
min⁹ comũe aïali. Et si qs dicat ille res non
subijciunt neq̃ pdicant cũ ñ ponãt i ꝓpositio
nib⁹ g⁹ ñ sũt genera neq̃ species. potest respõ
deri ꝯcedẽdo ãtecedẽs ⁊ negãdo ꝯsequẽs: qꝛ
nõ oportet tales pdicari. ƺ sufficit ꝙ ẽminis si
gnificãtes illas res vl̃ p illis supponẽtes pdi
cent vl̃ subijciant: qꝛ termin⁹ p reb⁹ in ꝓposi
tionib⁹ vtimur. vel põt dici sicut alias dictũ
ẽ ꝙ aliud pdicari põt capi dupliciẽ. Uno mõ
vt idẽ ẽ ꝙ p vocẽ exp̄mi vel describi mediãte
copula: ⁊ sic res nõ subijciuntur neq̃ pdicant.
Alio modo vt idem est ꝙ concipi in ordine
ad aliud: ⁊ sic res bñ dicunt subijci ⁊ pdicari.

Predicari ac ceptões

Sciendũ est tertio ꝙ differentia est int aliqd, ⁊ hoc aliqd: qꝛ aliquid est ꝯuer
tibile cũ ẽte supple capiẽdo ipƺ cathegorema
tice: qꝛ sic caperet sincathegorematice ñ ꝯuer
teret cũ ente. Ita ꝙ oẽ ens ẽ aliqd ⁊ oẽ ali
qd ẽ ens: ⁊ sic nõ capit i tertia ꝓprietate sbẽ
ƺ hoc aliqd ẽ vnuƺ nũero ⁊ singulare. Pro
cui⁹ declaratiõe est aduertendũ ꝙ diff̃a est int
vnũ nũero. singlare. indiuiduũ. suppositũ. ⁊
psonã. Unũ vnũ nũero singulare. idiuiduũ idẽ
sũt. Ex quo seqt ꝙ vnũ nũero singulare, ⁊ idi
uiduũ in quolibet pdicamẽto inueniũt cũ ibi
sint genera ⁊ spẽs. Unũ singulare idiuiduum ⁊
vnũ nũero ẽ cui repugnat diuidi in plꝛes par
tes subiectiuas. i. in plura iferioꝛa vt hec al
bedo ꝟ lapis. Sƺ suppositũ ẽ qd nõ ẽ natũ cõi
cari neq̃ cõicat alteri neq̃ tanq̃ quo neq̃ tã
ꝙ̃ qd. Unũ aliqd cõicari tanq̃ quo nõ est aliud
ꝙ̃ illud eẽ natũ inherere vl̃ īformare aliud si
ue sit accñs siue forma sbãlis. Ex q⁹ sequit ꝙ
nlĩƺ accñs di suppositũ. Seqtur scdõ ꝙ nulla
foꝛa sbãlis di suppositũ. Sƺ illud dĩ cõicari al
teri vt qd: ꝙ ẽ supi⁹ ad aliq̃ vt hõ. Ex quo seqt
ꝙ nihil cõicabile aliqb⁹ dicitur suppositũ: idõ
nec gña nec spẽs possunt dici supposita. Sed
psona est intellectualis. nature incõicabilis
exñtia. Ex quo sequitur ꝙ psona addit supra
suppositũ ꝙ sit sbã intellectualis. ex quo seqt
ꝙ nullũ irrõnale dicitur esse psona. Seqtur
scdõ ꝙ oïs psona est suppositũ. sed nõ ecõtra.
etiã oẽ suppositũ ẽ vnũ nũero: sed nõ ecõtra.

Aliqd ⁊ hoc aliqd qd dñt

Unum nũero singulare suppositũ persona quomõ dĩnt.

Aliqd cõicari quid sit

Sciẽdũ ẽ quarto ꝙ p declaratiõe
ãtece ꝓprietatis sbẽ in q̃ dĩ sbẽ nihil ẽ ꝯriũ ꝙ
ꝯrietas põt capi dupl̃r. vno mõ stricte p repu
gnãtia duaꝝ formaꝝ se expellẽtiũ ẽtute ꝓpria
ab codẽ sbõ. ⁊ sic sbẽ nihil ẽ ꝯriũ. qꝛ talis ꝯri
etas solũ inuenit int q̃ttuoꝛ q̃litates pmas. s. ca
liditatẽ. frigiditatẽ siccitatẽ hũiditatẽ. Alio⁹
capit large p repugnãtia q̃rũcũq̃ foꝛaꝝ nõ se
iuicẽ simul cõpatiẽtiũ. ⁊ sic due forme sbãles
specifice sũt bñ ꝯrie. Alio mõ p repugnantia
duaꝝ differẽtiaꝝ diuidẽtiũ aliqd gen⁹. ⁊ de
ista itelligit cũ dicit ꝙ in quolibƺ genere est
vna pꝛia ꝯrietas. s. due diffe diuidẽtes illud
gen⁹ ⁊ hoc accipiẽdo ꝯrietatẽ realiẽ siue i reb⁹
pꝛie ĩtẽtõis: ƺ capiẽdo ꝯrietatẽ logical̃r ⁊ in
teris: illi termi dicũr ꝯrij q simul nõ pñt verifi
cari de aliquo tñ bñ successiue vt sũt isti ẽmi
calidũ frigidũ. Sƺ p quãta ꝓprietate est ad
uertẽdũ ꝙ aliqd dĩ suscipe magis ⁊ min⁹ du
pl̃r. vno mõ logical̃r ⁊ tũc idẽ est qd predicari
mediãtib⁹ istis aduerbijs magis ⁊ min⁹: ⁊ sic
termi bñ suscipiũt magis ⁊ min⁹. i. pdicãt me
diãtib⁹ istis aduerbijs magis ⁊ min⁹. Alio mõ
accipit phisicaliẽ seu pꝛie itentionaliẽ: ⁊ h⁹ du
pl̃r. vno mõ vt idẽ ẽ ꝙ suscipe q̃litates itẽsas ⁊
remissas. ⁊ sic sbã bñ suscipit magis ⁊ min⁹: qꝛ
successiue sbã suscipit q̃litates itẽsas ⁊ ẽmissas
⁊ sic ñ capit i textu. Alio mõ vt idem est ꝙ hẽe
plures ptes ⁊ pauciores p̄centuales i ꝯsili loco
⁊ situ adeq̃te. ⁊ sic sbã nõ suscipit magis ⁊ mi
n⁹ vt postea videbit. ⁊ hec de pmo articulo.

Cõtrarietatis accepciones.

Magis ⁊ minus suscipe quot modis dicitur

Quãtũ ad scdõ articulũ dubita
tur pmo vtrum aliq̃ substantia sit in sbõ ⁊ vide
tur ꝙ sic: qꝛ iste ẽmin⁹ script⁹ hõ ẽ sbã cũ nõ sit
nisi iclaustrũ: ⁊ in sbõ puta i pariete vl̃ papiro
igit. Itẽ iste terin⁹ script⁹ albũ est suba cũ ñ sit
nisi iclaustrũ ⁊ tñ ẽ in sbõ cũ pdicet denoiatie
de sbõ vt in ista ꝓpõe scripta ilignũ est album.
Rñdet ꝙ scriptura põt capi dupl̃r. vno mõ ꝓ
formali significato significat figurã q̃ ñ ẽ sbã
ƺ q̃litas vl̃ ordo ptiũ ad ptes loci: vt alias vi
debit: ⁊ sic terin⁹ script⁹ de significato formali
ñ ẽ sbã: Alio mõ põt capi p materiali puta p
illo iclaustro. ⁊ sic bñ est sbã. Ex q⁹ seqt ꝙ null⁹
teri⁹ script⁹ dĩ eẽ sbã: ƺ magis q̃litas. Et si qs
dicat ꝯ. qꝛ illud de quo pdicat sbã est sbã: ƺ
de isto terio hõ pdicat sbã: qꝛ ista est vera hõ
est sbã. Respõdetur ꝙ subã pdicatur de illo
terio hõ supponente psonal̃r ⁊ nõ supponẽte p
seipo. iõ qñ dĩ hõ ẽ sbã neq̃ ly hõ neq̃ ly sub
stãtia supponit p seipis. Et si qs dicat ꝙ saltẽ
iste terin⁹ hõ supponẽs psonal̃r erit sbã cũ de
ipo pdicet sbã. Respõdet ꝙ istũ terim hõ sup
ponẽtẽ psonal̃r esse sbãƺ põt dupl̃r intelligi.
Uno mõ ꝙ iste terin⁹ sbã supponẽs psonaliter
pdicet de isto terio hõ supponẽte psonal̃r: ⁊ sic

An aliq̃ sbã sit in sbõ.

Scripture acceptões

An illud de quo pdicat subã sit subã.

An iste ẽminus hõ supponens personaliter sit subã.

cōcedo q̧ ille t̃min⁹ hō sic supponens sit sba. Alio° q̧ ille t̃min⁹ hō sic supponēs sit illa res q̄ ē sba. ꝛ sic ē falsū. vn̄ qn̄ di hō ē sba n̄ dnotāt q̧ ille teri⁹ sba sit ille teri⁹ hō: ꝫ q̧ idē iportat p illos duos terios. Aduerte tn̄ vlteri⁹ q̧ aliqd eē i subo pōt itelligi dupli͠r: vno mō logicalr. ꝛ sic illud ē i subo qd̄ dnoiatiue pdicatur d̄ alio. Alio° pṁe itētionalr siue realr. ꝛ sic n̄ est aliud q̄ alti inherere ꝛ sic posset ꝯcedi q̧ ois terīn⁹ ē i subo. i. alti iheret. Sꝫ restat vna parua difficultas vtrū rō p quā phs pbat scd̄as sbas nō eē i sbo sit bona. ꝛ videt q̧ n̄: q2 isti teri hō ꝛ aial pdicāt nōie ꝛ rōe. ꝛ tn̄ sūt i sbo: q2 sūt i ea re vl̄i mēte. igit. q̧ pdicet nōie ꝛ rōe. pꝫ. q2 in ista ppōne sortes ē hō. ibi ille terīn⁹ hō pdicat nōie ꝛ rōe d̄ sorte. Pōt dici q̧ lꝫ illi teri sint in sbo capiēdo eē i sbo pṁe intētionalr. nō tn̄ sūt in sbo capiēdo eē in sbo logicalr. i. nō pdicāt denoiatiue: ꝫ essentialr cū pdicēt nōie ꝛ rōne. Vn̄ pdicari nōie n̄ ē aliud q̄ pdicari vere ꝛ affirmatiue d̄ aliq°. Sꝫ pdicari rōe n̄ ē aliud q̄ pdicari eēntialr. ꝛ sic videt accepisse aristo. cuꝫ di eoꝝ q̄ sunt i sbo pdicāt nōie. i. vere ꝛ affirmatie. ꝫ n̄ rōe. i. n̄ eēntialr. Pōt etiā dici q̧ illi teri hō: aial: pdicāt nōie ꝛ rōe. ꝫ h̄ n̄ ē p ipsis teris ꝫ p reb⁹ pq̄b⁹ supponūt q2 vtiur ill̄ t̄is p reb⁹.

Aliqd eē i sub iecto dupl͠r i telligit

An phs bene p bauerit scd̄as i tētiōes eē i sub iecto.

Predi cari no mie qd sit.

Predi cari no mie qd sit.

Predi cari ra tiōe qd sit.

Dubitat secūdo vtrū sba suscipiat magis ꝛ min⁹.

Pro cui⁹ solone supponit q̧ aliqd suscipere magꝭ ꝛ min⁹ ē ipsū habere plēs grad⁹ siue ptes pfectionales q̄ sūt eiusdē rōis int̃ se ꝛ cū illo qd̄ suscipit magꝭ i eodē loco ꝛ situ se iuicē penetrātes. vt vna albedo di maior albedo q̄ alia. q2 hꝫ plēs grad⁹ vl̄ ptes pfectiōales itegrātes ipsā in eodē loco ꝛ situ ꝛ q̄libet pars talis ē albedo. ꝛ simil͠r dicat de alijs. iō sens⁹ dubij nostri ē iste. vtꝝ substātia habeat plēs partes pfectionales in eodē loco ꝛ situ q̄ sint eiusdē rōis īter se. ꝛ cū substātia q̄ suscipit magꝭ. Ad qd̄ breuit̃ rn̄det q̧ substantia nō dicit suscipere magꝭ ꝛ min⁹ lꝫ vna substātia sit pfectior alia vt visū ē i pdicabilib⁹ pma pars pꝫ. ꝛ capio animā d̄ q̄ gdē dubitāt ꝛ arguit sic. anima n̄ hꝫ plēs ptes pfectionales eiusdē rōis itegrātes ipsā q2 opporteret illas tes eē quasdā aiaꝫ cū ptes p q̄s aliqd suscipit magis ꝯbeāt eē eiusdē rōis int̃ se ꝛ cū illo qd̄ suscipit magis: ꝫ ꝯn̄s ē falsū. imo ꝛ piculosū. Itē ostendo h° d̄ igne q2 si ignis susciperet magis seq̄ret q̧ hēret plēs ptes pfectiōales i eodē loco ꝛ situ integrātes illū ignē. ꝫ hoc n̄ q2 tunc sequeret q̧ eadem materia iformaret duab⁹ formis substātialib⁹ eiusdē rōis. q2 ille ptes nō possūt eē in eodē loco ꝛ situ nisi penetrent ꝫ n̄ pn̄t se penetrare nisi forme illaꝝ materiaꝝ se penetrēt. igit. Sꝫ i oppositū ar. q2 vna aqua hꝫ plēs ptes aq̄ q̄ alia. igit. Rn̄det q̧ verū ē extēsiue. ꝫ nō itēsiue. Vn̄ si apponat

An sba suscipi at ma gis ꝛ mi nus

An sba plures partes pfectio nales i eodē lo co ꝛ situ habeat

vna gutta aq̄ alti illa ē maior sm̄ extēsionē ꝫ nō sm̄ itēsionē. cui⁹ rō ē: q2 illa aq̄ hꝫ maiorē extēsionē q̄ prius. Scd̄o sic. volo q̧ sint duo ignes: vn⁹ duoꝝ pedū: ꝛ ali⁹ vnius pedis: volo q̧ de⁹ ꝯdēpset illū q̄ ē duoꝝ pedū ad q̄titatē vni⁹ pedis q° facto erit maior ignis q̄ alt: q2 i eodē loco ꝛ situ hꝫ plēs ptes pfectionales. Rn̄det admittēdo casū ꝯcedēdo q̧ ille ignis cōdēsat⁹ hꝫ plēs ptes ꝫ n̄ i eodē loco q̄ non se penetrāt. q2 nō pn̄t se penetrare nisi fore substātiales se penetrēt adiuicē: ꝫ forme n̄ pn̄t se penetrare: nisi forme due iformēt eadē pṫe māe qd̄ videt eē impossibile. dicūt tn̄ aliq q̧ sicut due forme accidētales eiusdē rōis pn̄t se penetrare: ita ꝛ due forme sbales mixtoꝝ.

Tertio sic. aia suscipit magis. igit. añs pꝫ. p articulū parisien. dicet aiaꝫ xpi n̄ eē pfectiorē i puris naturalib⁹ aia iude. error. ꝫ hoc n̄ pōt itelligi de accidētib⁹. q2 nulli⁹ dubitat qn aia xpi sit pfectior aia iude i accidētalib⁹ cū hēat sūmā grāꝫ: sūmā sciētiā. g° itelligit i sbalib⁹. Respōdeo q̧ intelligit i accidentalib⁹ nālib⁹ spiritualib⁹ sicut ē igeniositas ꝛ pspicacitas i itelligēdi ꝛ de illis ē dubiū: vtrū vna aia sit pfectior q̄ alia. ꝫ nō fuit dubiū d̄ accidētibus acquisitis: ꝛ gratuitis quin aia xpi sit pfectior.

Dubitat tertio vtrū ppositio vocalis possit eē vera vl falsa.

Et arguit pmo q̧ n̄: q2 qd̄ n̄ ē neq̧ potest eē: n̄ pōt eē veꝝ vl falsū ꝫ ppō vocalis n̄ ē neq̧ pōt eē. igit. mior pbat. q2 si ppō vocalis eēꝫ vl pōt eē hoc maxie eēt qn̄ sbꝫ pfert: ꝫ hoc nō: q2 tūc pdicatū n̄ ē vl qn̄ pdicatū pfert q̧ n̄ ē: q2 tūc sbꝫ nō ē. Scd̄o sic. si ppō vocalis eēt vera seq̄ret q̧ possibile esset aliquē pferre vl dicere verū qd̄ ē falsū. q2 si qs diceret verū. vl diceret verū quādo pfert subiectū. ꝛ hoc nō. q2 sbꝫ nō est veꝝ neq̧ ptes ei⁹ vel qn̄ pfert pdicatū. qd̄ est falsū pari ratione. Itē seq̄ret q̧ idē in pferēdo verū pferret falsū pꝫ. q2 proferat istā: nulli⁹ hō ē asin⁹ proferendo sbꝫ ꝛ copulā proferret falsū. q2 proferret istam nulli⁹ hō ē q̄ est falsa. ꝛ proferēdo totā profert verū. igit. Itē seq̄ret q̧ aliqs postq̄ dixit veꝝ posset nunq̄ dixisse veꝝ. ꝫ ꝯn̄s est impossibile. ꝛ pꝫ ꝯn̄a. q2 postq̄ aliqs protulit istā verā: hō est i sua libertate ē statim addere ly asin⁹: quo facto ptulit falsū. Itē seq̄ret q̧ ois ppō vocalis esset falsa. pꝫ. ꝛ capio istā q̄ maxime vi eē vera hō ē animal q̄ tn̄ ē falsa. q2 significat istū terminū hō eē istū terim aial: q̄ rōe iste t̃min⁹ hō significat hoīes ad extra. ita etiā significat se naturaliter. Pro responsione ponunt aliq̄ ppositiōes. Prima aliqua cōueniūt propositioni vocali naturaliter videlicꝫ q̧ proferat successiue: ꝛ q̧ partes sue non simul permaneant ꝛ q̧ ipsa ꝛ sue partes causent in mente suas intentiones. hꝫ etiam q̧ ipsa significet sicut sua

An ppō voca lis possit eē vera vl falsa.

ppōni vocalis cōditio nes

mētalis cui subordiaē. ꝛ ꝙ ipsa significet cuꝫ imaginatiōe significādi. Et ex ħ ꝑꝫ suū ꝯplemētū. ℭ Scd̄a ꝓpō nō ē incōueniēs eādē ꝓpositionē vocalē eē siīꝰ verā ꝛ falsā. possibilē ꝛ impossibilē. Uñ sicꝰ terminꝰ equocꝰ hꝫ mītos cōceptꝰ: ita ꝓpō vocal' ꝑt hīe multos sēsus. vt ꝑꝫ ī rōnibꝰ factꝭ. ℭ Tertia ꝓpō ex istitutiōe hominū ꝓpō vocal' hꝫ ꝙ termini sint significatiui ad placitū. ꝛ siīr q̄libꝫ alia ꝓpō ad placituꝫ significās hꝫ ex istitutiōe holuꝫ ꝙ significet ꝛ nō nāliē: ꝛ ħ ꝑꝫ ex cōiꝫ mōꝰ vtēdi holuꝫ: ꝑꝫ ēt: qꝛ ista ꝓpō hō ē aīal ex mō vtēdi holuꝫ ꝛ eoꝝ institutiōe significat rē q̄ est hō eē rē q̄ est aīal ꝛ nō ꝙ iste terminꝰ hō sit iste ēminꝰ aīal. ℭ Quarta ꝓpō. ꝓpō vocalis hꝫ ex istitutiōe holuꝫ ꝙ ipsa vtendū ē: ac si ipsa tota simul eēt ī vltio īstāti sue ꝓlatiōis vltīe ptis. Ex quo seqꝛ ꝙ ꝓpositio vocalis d̄ rigore non dr̄ vā neqꝫ falsa: sed solum habet ꝙ dicatur vera vel falsa. ex institutiōe holuꝫ volentiū vti ea: ac si esset ꝑmanens. Ex istis positꝭ faciliē soluunē rōnes. ℭ Ad primā r̄ndeē cōcedēdo. d̄ rigore ſmonis ꝙ nulla ꝓpō vocalis ē vā vel falsa. ſꝫ solū ex institutiōe holuꝫ vtentiū: ac si ipsa esset ꝑmanēs. ℭ Ad scd̄aꝫ dī ꝙ ꝓꝑe ꝛ d̄ rigore nullus pōt ꝓferre verꝫ vel falsuꝫ: ita ꝙ in ꝓferendo verꝫ ꝓferat falsū. ℭ Ad tertiā dī. ꝙ ħ nō ē incōueniēs penes significatū ꝑtiale: tñ indiuiduū dꝫ sumi penes totale significatū ꝛ cōplemētū ꝓpōnis. ℭ Ad aliā negaē ꝯña ꝛ cōseq̄ns. si. n. semel ꝓtulit verꝫ necesse ē ꝓtulisse verꝫ ꝛ eodē mō est d̄ falso. nisi v̄itas vł falsitas ꝓpōnis depēdeat a futuro cōtīgēti vł ꝙ in ea nullū extremū distribuaē cū hoc tñ ī libertate sua ē totalē oꝛonē esse verā vel falsā. ℭ Ad aliaꝫ ꝑꝫ solutio. Et hec de scd̄o articu.

ℭ Quātū ad tertiū articulū sit cōclusio r̄nsalis. ꝓꝑetates ſbe sūt a pħo ī tertu sufficiēter assignate vt satꝭ ꝑꝫ ex dictꝭ. ℭ Ad rōnes: ꝛ ad primā ꝑꝫ solutio in ꝑmo arti. ꝛ ad scd̄aꝫ. ℭ Ad tertiā: dī ꝙ ꝯrietas in effectibus arguit ꝯrietatē ī causis formalē vł virtualeꝫ. iō effectꝰ ꝯrij ſbe arguūt ꝯrietatē virtualeꝫ in ſba. Unde aliqd habere ꝯrietatē virtualē nō est aliud q̄ȝ illud posse producere contraria. ℭ Ad aliud. dī ꝙ ista propositio qcquid corrūpitur a suo cōtrario corrūpiē est simpliciter falsa si intelligaē de ꝯrio proprie dicto: ſꝫ debet capi ꝯriū pro nociuo ꝛ discōuenienti: ita ꝙ sit sensus: qcqd corrūpiē a suo ꝯrio. i. a suo nociuo ꝛ discōueniēti corrūpiē. ℭ Ad quītā ꝑ ꝑma pte ꝑꝫ solutio i. i. ar. ℭ Ad aliā pte. dicꝙ elemēta ꝓꝑe nō ꝯriāē adīuicē: ſꝫ bñ q̄litates elemētoꝝ. vł ꝑt dici ꝙ ꝯriāē ad iuicē ſꝫ suas q̄litates: ꝛ nō ſꝫ suas substātias. ℭ Ad aliam dī. pro prima pte ꝙ licet oē susceptibile cōtrarioꝝ ꝓꝑe dictoꝝ puta quattuoꝛ q̄litatū ꝑriaꝝ sit corruptibile ñ tñ opꝫ ꝙ quodlibꝫ susceptibilē alioꝝ ꝯrioꝝ sit corruptibile. ℭ Ad aliā ptē dī ꝙ lꝫ scd̄a ſba ſm se nō sit vna numero: tñ bene denominatiue ꝛ ꝑ accñs vt vl̄ sum ē in ꝑdicabilibus.

Cōclo r̄nsalis de proprietatibus ſbe.

ℭ Seqꝛ tertius.

ℭ Quātitatꝭ aliō ꝯtinuū. aliō discretiuū ꝛ aliō qdē ex hn̄tibꝰ positionē ad seīuicē suis ptibꝰ ꝯstat. aliō āt ex ñ hn̄tibꝰ positionē. Est āt discreta q̄ntitas vt nūerꝰ ꝛ oꝛo. Cōtinua vō vt linea supficies. corpꝰ. ampliꝰ autē preter hec locus ꝛ tempus.

Quātitatꝭ diuiſio.

Istud ē tertiū capitulū in quo determiat pħus de q̄ntitate q̄ est ſm predicamētū. ꝛ diuidiē ī duas partes. In ꝑma pħus determiat d̄ q̄ntitate q̄ntū ad eiꝰ diuisiōne. In scd̄a determinat d̄ ꝓꝑetatibꝰ q̄ntitatꝭ. Prima ꝑs diuidiē in q̄ttuoꝛ pticulas. In prima ponit duaꝫ diuisiones quantitatis: ꝛ duas subdiuisiones. ℭ Prima diuisio est. quantitatꝭ aliud continuū. aliud discretū. ꝛ dꝫ itelligi gn̄is. ita ꝙ sit sensus ꝙ gn̄is q̄ntitatꝭ aliud ꝯtinuū aliud discretū. ℭ Scd̄a diuisio q̄ntitatꝭ. aliud ꝯstat ex ptibꝰ positionē adinuicē hn̄tibꝰ: aliō ex nō hn̄tibꝰ positionē. Primā subdiuisionē q̄ est: diuisio q̄ntitatꝭ discrete innuit ꝑ ħ ꝙ dicit q̄ntitas discreta vt nūerus ꝛ oꝛo. Aliā subdiuisionē q̄ est q̄ntitatꝭ ꝯtiue pōit cū dicit q̄ntitas cōtinua. vt linea: supficies: corpꝰ. ꝛ ꝑter hec tēpus ꝛ locꝰ. ℭ Deīde d̄clarat duas subdiuisiones ꝑdictas: ꝑmo probās ꝙ numerus sit q̄ntitas discreta: qꝛ ptes numeri nō copulanē ad aliquē terminū cōeꝫ: igiē numerus est q̄ntitas discreta. añcedēs probat ꝑꝛio d̄ ptibꝰ aliquotis vt qnqꝫ ꝛ qnqꝫ q̄ sunt ptes denarij nō copulanē ad aliquē terminū cōeꝫ de partibꝰ nō aliquotis. probat. qꝛ tria ꝛ septē sūt ptes non aliquote nūeri denarij ꝛ tñ ad nullū terminū cōeꝫ copulāē: ſꝫ sꝑ vna ꝑs ē discreta ꝛ separata. Uñ ꝑs aliquota ē q̄ aliquotiēs sūpta reddit totū numeꝝ adeq̄te. vt qnqꝫ respectu numeri denarij: ſꝫ ꝑs nō aliquota ē q̄ quotiēscūqꝫ sumaē nūqꝫ reddit adeq̄te suū totū: ſꝫ magꝭ vel minꝰ. vt tria respectu nūeri denarij. Deinde ꝓbat ꝙ oꝛo sit q̄ntitas. qꝛ ꝑ oꝛonē mēsuraē syllaba breuis vł lōga: ſꝫ illud qd̄ ꝑ se mēsurat aliqd ē q̄ntitas: igiē. Deide d̄clarat d̄ q̄ oꝛoē ħ itelligiē dicēs: ꝙ itelligiē d̄ oꝛone ꝓlata cū voce. Et ꝙ sit q̄ntitas discreta ꝓbat. qꝛ ptes eiꝰ ad nullū terminū cōeꝫ copulāē. nō. n. ē aliqs terminus ad quē syllabe vocis terminenē: sed vnaqueqꝫ syllaba est diuisa ab alia. Deinde ꝓbat ꝙ linea superficies ꝛ corpꝰ sint q̄ntitates

Quātitatis ꝑma diuiſio.

Quātitatꝭ secunda diuiſio

Quātitatꝭ prima ſbdiuiſio

Quātitatꝭ secunda ſbdiuiſio.

Quid ē ꝑs aliquota.

Quid ē pars ñ aliquota.

An linea ꝛ ſupficies ſint q̄ntitates cōtinue.

continue: q2 ptes eo2 copulant ad aliquem terminū cōēz: vt ptes linee ad punctū: ꝛ ptes supficiei ad lineā. ꝛ ptes corpis ad supficiē. De tpe pbat: q2 ptes ei9 vt pteritū ꝛ futuꝝ copulāt ad aliquē terminū cōēz. s. ad tps psens qd ē finis pteriti: ꝛ pncipiū futuri. Deinde pbat d loco q sit q̄titas ɔtinua: q2 ptes ei9 copulātur ad aliquē terminū cōēz: q2 ptes corporis ad aliquē terminū cōmunē copulant: igit ꝛ ptes loci. pz ɔña: q2 ptes loci cōtinent singulas ptes corporis: igit ptes loci tmināt ad eundē tminū cōēz ad quē ptes corporis. Deinde declarat scdaz diuisionē. s. q̄titatis aliud constat ex ptib9 positionez habētib9. aliud nō. pbat. q2 linea supficies corpus ꝛ locus habēt positionē in suis ptib9. sed numer9 oro ꝛ tp9 non hñt positionē. ¶ Primā ptez pbat: q2 illa hñt positionē i suis ptib9: quoꝝ ptes sunt site. i. hñt modū situs i toto: ꝛ sunt pmanētes ꝛ ɔtinue: sz ptes supficiei linee corporis ꝛ loci sūt hmōi: igit. ¶ Scdaz ptez pbat: q2 lz itez ptes tpis. numeri ꝛ orōnis sit ordo: q2 vna est por alia vt pteritū est pus futuro: ꝛ duo poza trib9: tamē ptes tēporis non sunt pmanētes quod reqrit ad positionē. etiaz ptes numeri ꝛ orationis non copulāt quod reqrit ad positionez. Ex quo sequit q ad positionez que ē differentia q̄titatis tria requirunt: scz ordo ptiū. pmanentia: ꝛ ɔtinuatio ad aliquē tminū cōmunē. Deide determinat d q̄titatib9 p accidēs ponens istā cōclusionez q̄titates que dicte sūt: q̄dā sūt pprie ꝛ p se q̄titates: sed alia ab his si dicant q̄titates vel q̄ta hoc ē p accidens qd pbat: q2 quecūq dicunt q̄titates vel q̄ta solū p habitudinē ad pdicta illa dicunt q̄titates p accidens: sed omnia alia a pdictis si dicant q̄titates h ē solū p hitudinez ad alia ꝛ denoiatiue: igit dicunt solūz q̄titates p accidēs. minorē pbat. pmo exēplariter: vt albū quod ē aliud a pdictis di multū. eo q supficies i qua ē multa. ꝛ actio di longa: eo q tēpus in quo fit sit longū. rōne pbat. q2 illud cuius q̄titas notificat ꝛ mēsurat p aliam q̄titatez ē q̄titas p accidēs: sed ista sūt hmōi: igit. Minorē pbat: q2 si quis assignet quanta sit actio tēpore diffiniet dicēdo ipsam esse annuā. i. vnius ani. Similit assignās quantū sit albuz p supficiez diffiniet: q2 q̄ta fuerit supficies tātuz albū fore dicēs. ¶ In scda pte ponit pprietates q̄titatis: ꝛ diuidit i tres particulas sz q sūt tres pprietates q̄titatis. In pma pōit pmā pprietatē q̄titatis que ē hec. Quātitati nihil ē cōtrarium. vt bicubito tricubito. supficiei nihil ē ɔ̄riū. Deide ponit duas instātias. pma multū ꝛ paucū cōtrariant ꝛ etiā magnū ꝛ paruū. ꝛ tamē ipa sūt q̄titates: igit. Hanc istātiam soluit dupliciť. pmo negādo minorē dicens q nullū illoꝝ est q̄titas. sed

Ad positionē que est differentia q̄titatis tria requirūt Cōclo; de q̄titatibus p accñs

Quātitati pp̄rietatis in tres diuidītur particulas.

quodlibz eoꝝ ē ad aliqd quod pbat dupliciť. pmo illa que solū dicunt cū cōparatione ad aliud sūt ad aliqd. ꝛ nō q̄titates: sz multū ꝛ paucū magnū ꝛ paruū sūt hmōi: igit. Minorem pbat: pmo de magno ꝛ paruo: q2 si magnū ꝛ paruū dicerent p se nō i relatiōe ad alt nūq mōs diceret puus. nec miliū paruū h aūt ē fīm: q2 mons di paruus respectu alterius mōtis: ꝛ miliū di paruū respectu alterius milij. De multo ꝛ pauco pbat: q2 nisi multū ꝛ paucū dicerent respectiue ad aliud nūq dicerētur hoies mlti i domo ꝛ pauci i theatro: l plēs i vico ꝛ pauci i theatro: vel plēs in vico ꝛ pauci in ciuitate cū mlto plēs sint in ciuitate q in vico: igit multū ꝛ paucū dnr respectiue ad aliud. ¶ Scdo sic. q2 bicubitū ꝛ tricubitū silr magnū ꝛ puū n significāt q̄titatē: sz magis sūt aliqd fūdatū i q̄titate. g9 nō sūt q̄titates. Scdo soluit negādo maiorē. dicēs q siue aliq ɔcedāt pdicta eē q̄titates siue nō: tñ nihil ē eis ɔ̄riū: qd pbat duab9 rōnib9. Pria nihil qd di p se respectiue ad aliqd hz ɔ̄riū cū ɔ̄ria sint forme absolute. sz mltuz di respectiue ad paucū ꝛ magnū respectiue ad puū: igit mltū nō ɔ̄riaf pauco nec magnuz puo. Scda rō ducit ad duo incōueniētia. pmo ad illud. si mltū ꝛ paucū magnū ꝛ puū eēnt ɔ̄ria sequereť q ɔ̄ria eēnt siml i eodē. Scdo sequereť q idē eēt sibiipsi ɔ̄riū: pma ɔña pz: q2 aliqd di magnū respectu vni9 ꝛ puū respectu alteri9. g9 si magnū ꝛ paruū sint ɔ̄ria: tūc ɔ̄ria erūt siml in eodē qd est ipossibile. Et si duo ɔ̄ria possint siml eē in eodē h marie eēt in pma sbā: q2 ipsa ē marie susceptiua ɔ̄rioꝝ: sz h nō. q2 q̄uis idē hō nūero, sit susceptiu ɔ̄rioꝝ: nullus tñ siml suscipit ɔ̄ria. nullus. n. siml ꝛ semel ē sanus ꝛ eger: alb9 ꝛ niger. prauus ꝛ studiosus. Scdaz ɔñaz pbat. q2 cuz idē sit magnū ꝛ puū idē ɔ̄riabit sibiipsi. Tercia istātia ē. d loco sursū ꝛ d loco deorsū q videtur ɔ̄riari: ꝛ tñ sūt q̄titates. Hāc instātiā nō soluit phūs: sz pt rñderi ad eā q loc9 pt dupliciť cōsiderari. vno mō p supficie corpis ɔtinētis ꝛ sic est q̄titas. nec hz ɔ̄riū. Alio mō p vtute cōfuatiua locati. ꝛ sic pōt eē ɔ̄ria. sz tūc ñ sūt q̄titates. In scda pte pōit scdaz ppetatē q̄titatis dicēs q q̄titas nō suscipit magis ꝛ minus qd pbat iductiue: vt bicubitū nō di magis ꝛ min9 bicubitū: nec ternari9 neq q̄ternarius. Aliq. n. nō dnr magis tria q̄ alia. In tercia pte pōit tertiā ppetatē q̄titatis dicēs. q marie ē ppuz q̄titati sz eā eq̄le vl ineq̄le dici. quod probat inductiue: quia corpus equale vel inequale dicitur. Similiter numerus alteri numero est equalis vel inequalis: ꝛ sic de alijs speciebus quantitatis. sed q ipsa soli quantitati conueniat. probat. q2 actio non dicit equalis vel inequalis. sed similis. nec albū di equale vel iequale sed simile, ꝛ sic de alijs.

Duplex loci cōsideratio.

qr nõ sũt q̃titates: igitur maxime est ꝓprium quantitati ꝑm eam equale vel inequale dici.

Queritur vtrũ diuisiones ꝛ ꝓprietates quantitatis sint a pħo sufficienter assignate. ¶ Et argr̃ primo ꝫ primã ptẽ. Nã bõa diuisio dz dari p aliq̃ nõ ꝯtẽta sub diuisio. ſꝫ scd̃a diuisio ꝛ etiã illa q̃ est in quãtitatẽ p se ꝛ quãtitatẽ p accidẽs sũt hmõi: igr̃. maior patet: qr diuisũ dz semp verificari d̃ mẽbris diuidẽtibꝫ. minor pbar̃: qr positõ ẽ vnũ ꝑdicamẽtũ distinctũ ã q̃ntitate. gͦ nõ ẽ eiꝰ diuisa. Etiã quãtitates p accñs nõ sũt quãtitates vt pꝫ de albor actione q̃ sũt quãtitates p accidẽs. Arguir̃ scd̃o ꝫ scd̃am ptẽ. nũerꝰ ꝛ orõ sũt spẽs quãtitatis discrete. Igr̃ De orõe pbar̃: qr oĩs orõ ẽ mẽtal̃: vocal̃: vl̃ scripta ſꝫ nulla talis ẽ quãtitas ſꝫ q̃litas: igr̃. De nũero pbar̃: qr nũerꝰ reperir̃ i illis in qbꝰ ñ est quãtitas. s. in angelis gͦ nũerꝰ nõ ẽ quãtitas. ¶ Argr̃ tẽtio. linea ꝛ supficies nõ sũt spẽs quãtitatis cõtinue adinuicẽ distĩcte: igr̃ sũt sufficienter assignate. añs pꝫ. qr oẽ accñs hꝫ aliqd̃ subm sibi adeq̃tũ: ſꝫ linea ꝛ supficies non sunt hmõi. igr̃. minor pꝫ: qr ñ ẽ dabile aliqd̃ subꝫ qd̃ hẽat lõgitudinẽ tñ vl̃ latitudinẽ tñ. vl̃ pfũditatẽ tñ: qr oẽ corpꝰ hñs lõgitudinẽ hꝫ etiaꝫ latitudinẽ ꝛ pfũditatẽ. igr̃. etiã corpꝰ ẽ spẽs substãtie: igr̃ ñ q̃titatis. Etiã supficies ꝛ locꝰ sũt idẽ vt hꝫ philosophꝰ. 4. phisicoꝝ. Itez ꝑm philosophũ. 5. methaphisice. tp̃us ẽ q̃titas p accñs: igr̃ ñ ẽ spẽs q̃titatis. Quarto sic. oĩs motꝰ est de ꝯrio in ꝯtrariũ. ſꝫ in quãtitate est motꝰ: igr̃ ibi ẽ cõtrarietas. Itẽ eq̃le ꝛ ineq̃le magnũ ꝛ paruũ suscipiũt magis ꝛ minꝰ. Igr̃ secũda ꝓprietas q̃titatis nõ est sufficiẽter posita. Quinto sic. due substãtie ꝑm equalitatẽ vl̃ inequalitatẽ dicũtur formaliter equales vel ineq̃les ſꝫ ṽtutẽ q̃ est qualitas: igr̃: aliis ã q̃titate põt ꝯuenire equale vl̃ inequale. In oppositũ est pħũs in textu. In q̃stione erũt tres articuli sicut in ceteris. Quantum ad primum.

An q̃ntitatis ꝓprietates ꝛ diuisiones sufficienter a pħo assignẽtur.

¶ Sciendũ ẽ primo q̃ quodlibet genꝰ dĩ habere aliquã rõnẽ ꝑm quã dicar̃ vniuoce de suis iferioribꝰ. ideo vidẽdũ ẽ qd erit ꝓpria rõ quãtitatis ꝑm quã dĩ vniuoce de suis iferioribꝰ. Et aduerte tñ q̃ rõ põt capi dupl̄r. vno mõ p diffinitiõe: ꝛ sic ñ capir̃ hic. Alio mõ p ꝯceptu q̃ditatiuo: ꝛ sic capir̃ hic. Vñ oẽ genꝰ p̃dicar̃ d̃ suis spẽbꝰ vna rõne. s. vno ꝯceptu q̃ditatiuo. Et aduerte q̃ dicũt aliq q̃ rõ q̃titatis ẽ mẽsurare: qr pħs pbat orõnẽ eẽ q̃titatẽ p hoc q̃ sibi ꝯuenit rõ mẽsure. ſꝫ ista opinio ñ ẽ vera: qr mẽsura nõ dĩ equalir̃ de q̃titate continua ꝛ discreta. qr p p̃us dĩ d̃ q̃titate discreta q̃ continua: qr mẽsurare ñ ꝯuenit ꝯtinuo nisi p nũeꝝ vt pꝫ: qr p vlnã mensuramꝰ pãnũ

Rationis acceptio est duplex.

sõ eiꝰ capimꝰ q̃titatẽ discretã ad mẽsurãdũ ꝯtinuã. Aduerte tñ q̃ spẽs generis pñt ꝯparari dupl̄r. Vno mõ inter se, ꝛ sic vna dĩ pfectior alia. ꝛ genꝰ põt dici pfectiꝰ de vna q̃ de alia ꝛ hoc fit rõne diffe. Alio mõ pñt comparari ad rõnez gñis: ꝛ sic vna nõ ẽ pfectior alia neq̃ genꝰ dĩ pfectiꝰ de vna q̃ de alia. Alij dicũt q̃ diuisibilitas in ptes eiusdẽ rõis ẽ ꝓpa rõ q̃ntitatis. ſꝫ hoc nõ ẽ verũ: qr nullus respectꝰ est ꝓpa rõ alicuiꝰ absoluti. ſꝫ quãtitas ẽ qd absolutũ. ꝛ diuisibilitas formalir̃ ẽ qd respectiuũ: igr̃. Ideo rñdet̃ q̃ hẽre ptes itegrales ꝛ q̃ntitatiuas ẽ ꝓpria rõ quãtitatis ꝑm quã vniuoce dĩ de suis spẽbꝰ. Et si qs dicat habere ptes itegrales ꝯuenit substãtie: gͦ ñ ẽ ꝓpria rõ quãtitatis. Rñdet̃ q̃ nõ ꝯuenit sbstãtie nisi p q̃titatẽ ꝛ nõ rõe sui. Vñ si deꝰ separet quãtitatẽ a ligno lignũ nõ haberet ptes itegrales ꝛ q̃titatiuas: lꝫ hñt ptes entitatiuas. nisi forte capiũt ptes itegrales large p omi pte cõponẽte ꝛ itegrãte aliqd̃ totũ. ĩõ ptes ꝓprie ñ dicũt integrales nisi sint q̃ñte. Aduerte tamẽ q̃ aristo. rõez quãtitatis circũloq̃r multotiẽs p diuisibilitatẽ i ptes quãtitatiuas cũ rõ multotiens circũloq̃tur p passiones: Vñ quattuor dicũr esse passiones ipius quãtitatis. Pria diuisibilitas in ptes quãtitatiuas. Scd̃a, finitũ vl̃ infinitũ. Tertia eq̃le vl̃ ieq̃le. Quarta rõ mẽsure.

Vnius species dupl̄r ꝯparant.

Quid ẽ ptes habere itegrales ꝛ quãtitatiuas.

Substãtie quõ cõuenit habere ptes integrales.

¶ Sciendũ ẽ scd̃o q̃ p declaratiõe prime diuisiõis supponir̃ q̃ pħs ñ notificat q̃ntitatẽ diffinitiue eo q̃ ꝑm vsũ nõ hꝫ vnũ d̃noiatiuũ ſꝫ duo. s. quãtũ ꝛ quotũ. accñtia aũt diffiniunt ꝓpe nisi ꝑm q̃ d̃nolant sua significata materialia: pt tñ sic diffiniri. Quãtitas ẽ ſꝫ quã q̃ti vl̃ quoti eẽ dicimur. Aduerte tñ q̃ ꝑm rẽ q̃titas hꝫ vnũ denolatiuũ. s. q̃tũ qd̃ ẽ cõe quantitati taz ꝯtinue q̃ discrete tñ q̃daz restrictione vsuali capir̃ p denolatiuo q̃ntitatis ꝯtinue. Et aduerte q̃ aristo. dic̃ q̃titatis aliud ꝯtinuũ ꝛc̃. ad denotãdũ diffã eẽntialẽ mẽbroꝝ. nã aliud i neutro gñe denotat diffaz eẽntialez. ꝛ dꝫ sbintelligi gñis. ita q̃ sit sẽsus. gñis quãtitatis: aliud ꝯtinuũ aliud discretũ. Et aduerte q̃ i tali diuisione ponir̃ quãtitatis i singl̄ari nũero ꝛ nõ in plurali. ad denotãdũ q̃ quãtitas est vnũ genus gñalissimũ vniuocũ ad omia sua iferiora. ſꝫ si fuisset i nũero plurali. dicẽdo quãtitatũ qs potuisset dubitare vtrũ quãtitas fuisset vnũ genꝰ vl̃ plã. Aduerte vltra p scd̃a diuisione q̃ põ capitur dupl̄r. vno mõ p ordinatiõe priũ ad suũ totũ. ꝛ sic ẽ diffa quãtitatis nõ magis ꝓpa. ſꝫ cõis seu accñtalis. qr talis ordo priũ ad totũ ñ ẽ i ꝑdicamẽto q̃titatis: ſꝫ magis ad aliqd. Aliõ capir̃ p ordine partiũ ad ptes loci ꝛ sic ẽ vnũ ꝑdicamẽtũ. ꝛ sic nõ capir̃ hic. Vñ ad põnẽ q̃ ẽ diffa quãtitatis tres cõditiones requirũtur. ¶ Pria q̃ ptes sint ꝑmanẽtes iõ nec tp̃s nec.

Quãtitatio q̃t tuõ passiones sunt.

Quãtitatis diffinitio.

Quãtitatis d̃nominatiuũ.

Positõis acceptiones

Positõis ꝯditiones.

An numer⁹ pdicamẽtalis distinguatur a rebus numeratis

predicamẽtalis sit res distincta à rebus nũe- ratis. Rñdet φ sic. qꝛ vnitates ex qb⁹ ꝯpõitur talis numerus distinguitur realiter à rebus nũeratis cũ sint accñtia. ergo et nũerus q ꝯpo nit ex ipsis. Et dĩ notãter nũerus pdicamẽta lis: qꝛ nũerus trãscendens nõ distinguit a re bus nũeratis cũ ꝯponat ex vnitatib⁹ ꝓprijs re rũ ⁊ itrinsecis q̃ nõ distinguunt ab illis quoꝝ sũt vnitates ⁊ φ nũerus pdicamẽtalis distin- guat à reb⁹ nũeratis. pꝫ. qꝛ numerus est sibi- le p se: vt vult Aris. ꝛ. de aia. sed nulla subã dĩ sensibile per se: sed solũ p accñs. igit. Itez illa distinguũt realr: quoꝝ vnũ pt corrũpi alio re manẽte: sed sic est de nũero pdicamẽtali. naꝫ põat φ sint due gutte aq̃ sepate ab iuicẽ. ille due dñr due dualitate pdicamẽtali. Sꝫ si cõ tinuãt ab inuicẽ nõ plus dñr due tali duali tate sꝫ bñ dualitate trãscẽdentali: ⁊ sic ibi cor rũpit nũerus ⁊ nõ res nũerate. Et aduerte φ tales dualitates ex qb⁹ ꝯpõit nũer⁹ pdicamẽ- talis sũt accñtia indiuisibilia q̃ tñ sũt in subõ diuisibili: qꝛ iadeq̃te sũt in ipso. s. indiuisibilr: ⁊ est tal' vnitas i toto capiẽdo totũ cathego- rematice ⁊ nõ sincathegorematice. Item oẽ accñs absolutũ distinguit realr a sbã. sed nũe rus est accñs absolutũ cũ sit q̃titas. igit. Itez sequeret φ subã eẽt q̃titas qđ fl'm est. igitur. Itẽ sequeret φ vidẽs exercitũ decẽ miliũ ho minũ videret decẽ milia holuz: sed hoc ẽ fl'ꝫ. ꝯña pꝫ. qꝛ põt cognoscere nũeꝝ vbi nõ cogno sceret res nũeratas. ergo nũerus distinguit a re bus nũeratis: Sꝫ ꝯ ista argr' pmo auctoritate Cõmẽtatoris dicẽtis φ mẽs. i. aia facit nũeꝝ in sbõ. Dico φ sic dꝫ intelligi mẽs. i. aia facit nũeꝝ. i. actu nũerat ipsas res: lõ aia dĩ nũerus nũerãs. Sed rõne argr. qꝛ tũc sequeret φ pro ducẽs aliqđ ens ꝯtinuũ pducẽt tot res quot erãt entia ꝯtinua: qꝛ pducẽs vnũ ens ꝯtinuũ pducit suã vnitatẽ q̃ cũ q̃libet alia vnitate cõ iũcta facit nũeꝝ binariũ: ⁊ sic pducũt tot nũe ri binarij quot sũt entia ꝯtinua. Itez sequeret φ agẽs nãle pducẽs vnũ ꝯtinuũ pducẽt aliq̃ entitatẽ absolutã in q̃cũq; distãtia qꝛ pducẽs vnũ ꝯtinuũ pducit nũeꝝ binariũ cũ q̃cũq; vni tate ẽt in q̃cũq; distãtia fuerit. Itẽ circũscri pto a trib⁹ reb⁹ ꝯtinuis oĩ eo qđ nõ ẽ idẽ ipsis faciũt adhuc nũeꝝ ternariũ: ergo nõ oꝫ ponẽ ipm distinctũ a reb⁹ nũeratis. ¶ Ad pmã rõ- nẽ dĩ φ nõ est icõueniẽs pducẽs vnũ ꝯtinuũ pducere tot binarios quot sũt vnitates. Naꝫ pducẽs aliqđ ꝯtinuum pducit ifinitas ptes. ¶ Ad aliã dĩ φ nõ est icõueniẽs aliqđ agẽs nãle pducẽ aliqđ absolutũ: vel respectiuũ nõ hñs ꝯiũ i q̃cũq; distãtia vt sic pꝫ de celo qđ in istis inferiorib⁹ cãt lumẽ ⁊ calorẽ. ¶ Ad ali am dĩ φ si ab istis trib⁹ ꝯtinuis separet oẽ illđ qđ nõ est idẽ ipsis nõ essent tria trinitate pdi camẽtali sꝫ bñ trinitate trãscendentali. Sed

An numer⁹ distinguat a suis vnitatibus.

queret aliqs vtrũ nũerus distinguat à suis vnitatib⁹ ex qb⁹ ꝯponit. Rñdet ꝑm mentẽ sco ti in tertio. distin. ꝛꝛ. φ nũerus distinguit rea liter à suis vnitatib⁹: qꝛ alias nõ esset magis vnũ q̃ aceruus lapidũ qđ est falsuꝫ cũ sit vna spẽs. Et siqs dicat ergo sequeret φ idẽ accñs numero esset in diuersis sbĩs: vt ille nũerus bi nari⁹ q distinguit a suis vnitatib⁹ esset vbi sũt sue vnitates. Rñdet φ hoc nõ ẽ icõueniẽs ꝯ accñte discreto φ sic i diuersis sbĩs: imo si põt eẽ ꝑm suã nãm nisi i diuersis sbĩs. Et si qs ite rũ dicat sequeret φ vbicũq; eẽt nũerus binari us: esset nũerus: qꝛ ibi eẽnt due vnitates ⁊ eẽt vnitas illius nũeri binarij q distinguit realr ab illis duab⁹ vnitatib⁹. ¶ Rñdeo φ tal' nũe- rus binari⁹ nõ est vn⁹ vnitate tali nũerali inte grãte nũeꝝ ternariũ pdicamẽtalẽ: sꝫ bñ nũeꝝ trãscẽdẽtalẽ. lõ ille nũer⁹ binari⁹ cũ illis dua b⁹ vnitatib⁹ bñ facit nũerũ trãscendẽtalẽ: sꝫ nõ pdicamẽtalẽ. ¶ Sed restat vna dubitatio cũ nũerus binari⁹ sit vn⁹: ⁊ ẽt q̃libet ali⁹ a quo hꝫ φ sic dicat vnus: vtrũ dicat sic vn⁹ a prĩa vni tate vel vltima. ¶ Rñdet φ duplex est vnitas in nũero: quedã est mãlis ⁊ extrinseca: ex q̃ cõ ponit talis nũerus ⁊ à nulla tali dĩ vn⁹. Alia est vnitas intrinseca ⁊ formalis: ⁊ istã hꝫ a se ⁊ sua ꝓpria nã: ⁊ à tali dĩ formaliter vnus.

An idẽ accidẽs nũero sit in diuersis subiectis.

An binarius nũerus dicatur vn⁹ a prima vnitate vel ab vltia.

¶ Dubitat scdõ vtrũ linea supfi- cies ⁊ corp⁹ sint spẽs quantitatis ꝯtinue inter se à reb⁹ q̃s mẽsurãt realr distincte. ¶ De isto dubio sũt due opiniões. Pria ẽ aliquoꝝ q̃ stat i duob⁹ dc̃is. Primũ φ nõ sũt ponẽda pũcta i linea q̃ sũt res indiuisibiles distincte à linea: nec linee idiuisibiles ꝑm latitudinẽ distincte a supficie: nec supficies idiuisibiles distincte a corpe: qꝛ talia nõ sũt idiuisibilia: qđ pbãt. p mo sic: qꝛ si pũcta i linea eẽnt res idiuisibiles sequerent duo ꝯdictoria. s. φ pũcta eẽnt sibi i- uicẽ prĩa ⁊ nõ essent sibi inuicez prĩa. prĩa ps ꝯñe pꝫ. qꝛ vbicũq; est linea sũt pũcta: ergo pũ- cta sũt sibi inuicẽ prĩa. scđa ps pꝫ. qꝛ si pũcta eẽnt sibiinuicẽ prĩa tũc linea ꝯponeret ex pũ- ctis qđ est fl'm. igit. ¶ Scđo sic. qꝛ si essent ta- lia indiuisibilia: vel essent sbẽ vel accñtia: nõ sbẽ: qꝛ ponunt eẽ aliqd quãtitatis: nec accñ- tia: qꝛ oẽ accñs est in sbõ sibi adeq̃to: sed ista i diuisibilia nõ sũt hmõi: qꝛ vel essent in sbõ di uisibili vel indiuisibili: nõ diuisibili qꝛ tũc hẽ rent ptẽ ⁊ ptẽ: ⁊ sic nõ essent idiuisibilia. Nec idiuisibili cũ sint in sbã corpea q̃ nõ est indiui sibilis. Etiã oẽ accñs denoiat aliqđ sbm: sed nihi dnolat a pũcto. Igit. ¶ Tertio sic. si linea esset res indiuisibilis ꝯtinuans ptes supficiei adinuicẽ: tũc qñ diuideret supficies tũc pdu cerent due linee de nouo ⁊ vna corrũperetur qđ vĩ esse fl'm. igit. ¶ Quarto sic. oẽm rẽ abso- lutã ꝑm se totã ab alia distinctã põt deus p- ducẽ sine alia: ergo si pũcta sint res indiuisibi

An linea supficies ⁊ corp⁹ sint spẽs q̃titatis ꝯtinue: ⁊ a reb⁹ q̃s mensurãt distincte.

les distincte a lineis: sequeret ꝙ deus posset facere lineā sine pūctis: ⁊ separare oīa pūcta a linea qḋ vi ee fīm. igit. Scḋm dictū istiꝰ opionis est: ꝙ magnitudo siue ꝗtitas nō ē res distincta a sḃa. qḋ pbant pmo. qꝛ ꝗtitas nihil aliḋ ē ꝙ res hñs ptē extra ptē: ꝗlibet aūt sḃa corpea hꝫ partē extra partem. igit. Scḋo sic. oēm rē absolutā positiuā realiter distinctam ab alia pōt deus destruere pori remanente: ⁊ ipsa nō mutata localiter. ergo sequit ꝙ deus posset destruere quātitatē sḃe puta lōgitudinē meā ipsa remanēte ⁊ nō mutata localiter. Et tūc ꝗreret vtrū talis sḃa sit i loco: vel nō: si nō: ergo mutata est localr. qḋ vi fīm. si sic: ergo est corpea sine quāta cū oē qḋ est i loco sit corporeū. Tertio sic. sequeret ꝙ sḃe corporee possent eē idiuisibiles sicut angeli: ⁊ p ꝯñs essent sḃe spūales qḋ est fīm. igit. ꝯña pꝫ. qꝛ si a sḃa corporea auferat ꝗtitas: tūc ipsa nō hrēt partes: cū ipsa nō esset magna neq̄ pua. igit. Scḋ qꝛ hec opinio nō vi esse de mēte Arist. nec rōnes eius ꝯcludūt: iō ꝯ pdicta ponūtur duo dc̄a ꝯria. ¶ Primū in rebꝰ ꝯtinuis est aliquid hñs latitudinē indiuisibilē fm ꝓfunditatē. s. supficies: ⁊ aliqḋ hñs lōgitudinē indiuisibilē fm latitudinē. s. linea: ⁊ aliqḋ oio indiuisibile. s. punctū. Et hoc pbat pmo auctoritate Euclidis dicētis punctū est cuius pars nō est. Scḋa est phī pmo de celo: dicētis ꝙ corpus est tripliciter diuisibile. supficies dupl: ⁊ linea tm̄ vno mō. s. fm longitudinē. Scḋ rōe sic pbat. oīs terius vltimus ea parte teriat est indiuisibilis: sed pūcta terminat lineā ⁊ linea superficiē: ⁊ superficies corpus. igit illa sūt indiuisibilia. Maior pbat. qꝛ si vltius terius ea rōne qua teriat eē diuisibilis: cū oē diuisibile hēat terminū: seqt ꝙ vltimus terius hꝫ vlteriorē terminū: ⁊ sic nō eēt vltimꝰ teriꝰ. Scḋo sic. Illud fm qḋ spera tangit est aliqḋ i re. sꝫ spera tāgit idiuisibile. igit. minor pꝫ. qꝛ illa sꝫ que aliq̄ se tangūt sūt sil' adeq̄te ⁊ eiusdē figure: ergo si spera tangit planū tangit ipm in aliquo eiusdē figure cū ipsa spera: ⁊ sic tāgit ipꝫ i quodā indiuisibili. ¶ Secūdū dictū. magnitudo siue quātitas est res realr distincta a sḃa quāta ⁊ ꝗlitate: ita ꝙ sḃa quāta nō ē quātitas nec ꝗlitas quāta est quātitas. Probatur pmo auctē phī. pmo phisicoꝝ sic dicētis. Si sḃa ⁊ quātitas sūt: duo sūt q̄ sunt: ⁊ nō vnū est qḋ ē. Subdit et ꝙ si sola sḃa eēt n eēt magnitudo. Dicit. Aug. libro de trinitate. ꝙ i vna q̄ꝫ sḃa corpea. aliud est sḃa. aliud quātitas. ⁊ aliḋ q̄litas. Dicit et phs prio posterioꝝ ꝙ oīs ꝓpō ē imediata in q̄ negat vnū gnālissimū de alio: si vt ista substātia nō est quātitas: nulla ꝗtitas est qualitas. sed omnis propositio imediata est vera. igitur. Secundo sic. qꝛ tunc omis motus ad quantitatem esset motus ad substātiam: cum per ipsum acquireretur quantitas que est substantia. sed hoc est falsum ⁊ contra Aristotelē. igitur. Item in sacramento ē quātitas sine substātia: ergo quantitas realr distinguit a sḃa. Et si dicas ibi est quantitas q̄litas lꝫ nō sit quātitas sḃa. Cōtra. qꝛ tūc seq̄retur ꝙ in eodē corpe eēnt plēs ꝗtitates: ⁊ per ꝯñs eēt penetratio dimēsionū qḋ est ꝯ phūm igitur. iō restat respondere ad rōnes alterius opionis tenentis ꝯriū. ¶ Ad pmā adductā p pmo dicto. dico ꝙ pūcta nō sūt sibiīuicē pxīma: sed iter q̄cūq̄ pūcta mediat linea. nec valet ꝯña. vbicūq̄ est linea est punctū. ergo puncta sūt sibiīuicē pxīa. nec et valet et si puncta eēnt sibiinuicē prima ꝙ nō distinguerent a seinuicē. ꝯcedit et ꝙ si mille puncta sil' eēnt: nō facerent aliqḋ maius vel minus. cū indiuisibile additū alteri indiuisibili nō faciat aliqḋ maius. Ad scḋam dī pmo ꝙ ista indiuisibilia nō sūt sḃe: sed distinguūt realr a sḃa. Dꝫ vltra ꝙ talia indiuisibilia sūt accntia: nec oꝫ ꝙ sint in subiecto adeq̄to: sed sufficit ꝙ sint in eodē sḃo in quo sūt quātitates q̄rū sunt termini vt punctū ē in tali sḃo in quo est linea cuiꝰ ē terminus: ⁊ linea vbi supficies: ⁊ superficies vbi corpꝰ: nec oꝫ ꝙ aliqḋ dnoīetur a pūcto pūctale cū punctū nō sit in sḃo adeq̄te. ¶ Ad tertiam dī ꝙ diuisio non cadit supra indiuisibile. iō qñ aliquid diuiditur aliquid corrūpit et remanent pūcta q̄ cōtinuabant illud qḋ corrūpit: vel posset dici vt aliq dicunt ꝙ diuisio cadit supra indiuisibile: ⁊ ꝙ corrūpit aliqḋ indiuisibile ⁊ de vno generant duo indiuisibilia: ⁊ hoc nō ē incōueniēs. ¶ Ad q̄rtā dicit ꝙ deus nō pōt facere lineā sine pūctis nꝫ terminantibꝰ nꝫ ꝯtinuātibꝰ ꝓpt depēdentiā quā linea hꝫ ad puncta q̄ sunt de eiꝰ rōne. Et si deus separaret pūcta a linea destrueret lineam ⁊ nihil linee remaneret. ⁊ ꝓportiōabilr dī de linea ⁊ supficie. ¶ Ad rōnes q̄ adducebant p scḋo dc̄o. Ad primā dī negādo ꝙ sḃa hēat de se ptē et partē ⁊ extēsionē. vñ si deꝰ separet ꝗtitatē a sḃa. sḃa nō eēt i loco saltē circūscriptiue nec esset magna: neq̄ lōga: nec hrēt partes et partē cū hrē partē extra partē non sit aliud ꝙ hrē partē distinctā ab alia parte fm extēsiōes ⁊ circūscriptiue loco ⁊ situ. ¶ Ad scḋam dī ꝙ p separationē quātitatis a sḃa nō mutat sḃa localr supplc positiue: qꝛ nō acq̄rit aliū locuꝫ circūscriptiuū lꝫ bñ mutet localiter negatiue: qꝛ prius erat in loco dimēsionaliter ⁊ nūc nō est. ¶ Ad tertiaꝫ dī ꝙ sḃa corporea etiā sine quātitate adhuc ē diuisibilis. non quidem in partes quātas ⁊ itegrales: sꝫ bñ entitatiuas. Vñ ⁊ si a petro remoueret quantitas petrꝰ non hrēt ptes quātas: tñ adhuc haberet caput et brachiū. sed ille ptes nō eēnt quāte qꝛ caput suū nō esset magnum neq̄ brachiū longum

An magnitudo siue ꝗtitas distinguatur a sḃa.

Quid ē pūctus

Quid ē magnitudo siue quātitas.

Augustini opinio d' substantia corpea

Paruũ multũ & paucũ q̃t modis differunt.

¶ Dubitat̃ tertio vtrum multũ & paucũ magnũ & paruũ sint ꝯtraria: & an tres ꝓprietates q̃ntitatis sint sufficiẽt̃ assignate a ph̃o. Pro solutione p̃me ꝑtis supponit̃ ꝙ magnũ & paruũ multũ & paucũ possũt capi dupliciter. vno mõ relatiue. & sic sũt ĩ p̃dicamẽto relationis: q2 vt sic nõ importãt nisi respectũ excedẽtis & excessi: ita ꝙ multũ importat excessũ q̃ nõ ẽ nisi respect⁹. & etiã paruũ importat respectũ oppositũ ad magnũ. & paucũ respectũ oppositũ ad multũ: & sic bñ sũt relatiue opposita. Alio mõ capiũt nõ relatiue s3 ꝑ fũdamẽtis excessus & sic sũt de p̃dicamẽto q̃ntitatis. & sic nõ sũt ꝯtraria imo om̃e paucũ ẽ multũ & om̃e paruũ ẽ magnũ. ¶ S3 ꝑ solutione scd̃e ꝑtis supponit̃ ꝑ p̃ma ꝓprietate in q̃ dĩ ꝙ q̃ntitati nihil ẽ ꝯtrariũ

Cõtrarietatis acceptiones.

ꝙ ꝯtrietas põt capi dupl̃r. vno mõ ꝓp̃e ꝑ repugnãtia aliquoꝝ v̄tute ꝓp̃a se expellẽtiũ ab codẽ s̃bo & sic q̃ntitati nihil ẽ ꝯtrariũ. Alio mõ capit̃ large ꝑ repugnãtia quorũcũq̃ nõ se ꝑmittẽtiũ in codẽ s̃bo siue hoc sit v̄tute ꝓp̃a siue nõ. & sic q̃ntitati põt ẽẽ ꝯtrariũ q̃ẽadmodũ diceremus ꝙ ꝑfectũ & imꝑfectũ ꝯtriant̃ ad inuicẽ. S3 pro scd̃a ꝓprietate supponit̃ ꝙ dĩa ẽ inter suscipe

Suscipe magis & minus & maius et minus quomõ differũt.

magis & min⁹: & mai⁹ & min⁹. nã suscipe mai⁹ vel min⁹: ẽ suscipe maiorẽ vel minorẽ extẽsionẽ & sic q̃ntitatis bñ suscipit mai⁹ & min⁹. S3 suscipe magis & min⁹: ẽ in entitate sua ꝑfici seu intẽdi. q̃ intẽsio fit ꝑ plures ꝑtes ꝑfectionales in codẽ loco & situ se penetrãtes adinuicẽ & sic q̃ntitas nõ suscipit magis & min⁹. S3 ꝑ intellectu vltime ꝓprietatis supponit̃ ꝙ duplex est

Quid. ẽ suscipe magis & minus

q̃ntitas: sc3 q̃ntitas molis q̃ nõ ẽ aliud q̃ꝫ linea superficies. corp⁹. tp̃s. vel mot⁹. nũer⁹ vel oratio Alia est q̃ntitas v̄tutis q̃ nõ est nisi ꝑfectio intrinseca rei. & sic q̃lib3 res h3 talẽ q̃ntitatẽ cũ q̃lib3 res h3 habeat suã ꝓp̃iã ꝑfectionẽ. & talis nõ distinguit̃ ab illo cui⁹ ẽ q̃ntitas: & s̃m hoc

Duplex est quãtitas.

põt ẽẽ duplex eq̃litas vel inequalitas. q̃dã ẽ q̃ fundat̃ in q̃ntitate molis: & talis solũ inuenit̃ ĩ reb⁹ q̃ntis. Alia ẽ equalitas q̃ fũdat̃ ĩ q̃ntitate v̄tutis. & sicut quantitas v̄tutis põt inueniri in oĩb⁹: ita & eq̃litas vel ineq̃litas q̃ fundat̃ in tali q̃ntitate. Supponit̃ vlteri⁹ ꝙ eq̃litas vel ineq̃litas nõ est passio q̃ntitatis. s3 sũt ĩ p̃dicamẽto ad aliq̃d. s3 eã dĩ ꝙ maxime ꝓpriũ ẽ quantitati s̃m eam eq̃le vel ineq̃le dici. ibi ly s̃m nõ dicit p̃ncipiũ formale: s3 denotat circũstantiã fundamenti illaꝝ relationũ. sic videl3 ꝙ eq̃litas vel ineq̃litas nõ possunt fundari nisi ĩ q̃ntitatib⁹. ĩõ aptitudo ad fũdãdũ tales relatiões solũ ꝯuenit q̃ntitati & etiã actu fũdare tales relatiões nõ ꝯuenit nisi q̃ntitati. & l3 oĩs ꝓp̃ia passio aptitudinalis sit cadẽ realit̃ cũ illo cui⁹ ẽ passio: nõ tñ ꝓp̃ia passio actualis. vt hẽe tres angulos ẽ passio triangulí: & tñ distinguitur a triãgulo. Et hec de secũdo articulo.

¶ Quantũ ad tertiũ articulum sit ꝯclusio responsalis. diuisiones & ꝓprietates q̃ntitatis sũt a ph̃o ĩ textu sufficiẽt̃ assignate.

Cõclusio responsalis de diuisiõe & ꝓprietate q̃ntitatis.

¶ Ad p̃mã patet solutio. nã positio nõ ẽ nisi dĩa accidẽtalis q̃ntitatis q̃ ẽ in p̃dicamẽto relatiõis: & q̃ntitates ꝑ accñs sũt in diuersis p̃dicamẽtis. & d3 in tali diuisione accipi abstractũ ꝓ ꝯcreto: sic v3 ꝙ q̃ntitates ꝑ accñs. i. q̃nta ꝑ accidẽs ¶ Ad scd̃ã p3 solutio ĩ p̃mo articulo. nã oro q̃ ẽ sp̃es q̃ntitatis nõ ẽ neq̃ oro mẽtalis: vocalis vel scripta. s3 ẽ mẽsura litteraꝝ & sillabaꝝ s3 breue vel lõgũ. Dicit̃ etiã ꝙ nũer⁹ trãscendẽtalis põt in oĩb⁹ reb⁹ inueniri: s3 nõ nũer⁹ p̃dicamẽtalis. Ad t̃tiã p3 solo ĩ scd̃o articlo: & etiã in p̃mo. ¶ Ad quartã dĩ ꝙ oĩs mot⁹ ẽ de ꝯtrio in ꝯtriũ: capiẽdo ꝯtrietatẽ large. & nõ o3 ꝙ sit de ꝯtrio in ꝯtriũ capiẽdo ꝯtrietatẽ ꝓp̃e. Ad aliã ꝑtẽ dĩ ꝙ eq̃le & ineq̃le suscipiũt magis & min⁹ rõe fundamẽti ꝙ suscipit magis & min⁹: q̃d sufficit ad hoc ꝙ relatio suscipiat magis & min⁹. ¶ Ad q̃ntam dicit̃ ꝙ licet substantie dicant̃ eq̃les vel inequales: hoc tamẽ nõ est nisi ratione q̃ntitatis molis vel virtutis. Unde si a duab⁹ substantijs separetur q̃ntitas molis: nõ dicerẽtur equales vel inequales equalitate vel inequalitate attributa q̃ntitati molis: licet bene dicerentur equales vel inequales equalitate vel ineq̃litate attributa quantitati virtutis.

Ad aliq̃d diffinitio.

Ad aliq̃d vero talia dicũtur queuũq̃ hoc ipm q̃d sũt aliorũ dicũt̃. vel quolibet aliter ad aliud. vt maius id quod ẽ alteri⁹ dicit̃. aliquo. n. maius dicitur & duplũ id quod est alterius dicit̃ alicuius. n. duplũ est: similiter autem & alia queuũq̃ sũt huiusmodi.

Isto ẽ q̃rtũ capl̃m h⁹ tractat⁹ ĩ quo ꝓp̃ius deter̃iat de p̃dicamẽto ad aliq̃d. Et diuidit̃ ĩ duas ꝑtes p̃ncipales. In p̃ma deter̃iat de relõne s3 opinionẽ plato. dicẽs. Ad aliq̃d talia dñr q̃cũq̃ hoc ipm q̃d sũt alioꝝ dñr vel q̃olibet alit̃ ad aliũ: q̃ diffõ sic d3 ĩtelligi. Ad aliq̃d talia dñr q̃cũq̃ hoc ipm q̃d sũt. i. q̃ s̃m suum ẽẽ q̃d hñt alioꝝ dñr. i. ad alia referunt̃ s3 hitudinẽ g̃ti casus: vel q̃uolibet aliter ad aliud. i. sub q̃cũq̃ alia hitudĩe alterius casus. s. dti: acti: vel ablatiui. Exẽplũ de his q̃ referunt̃ sub hitudine g̃ti casus. vt mai⁹ dĩ alicui⁹ minoris mai⁹: & hoc more grecoꝝ q̃ vtunt̃ genitiuo ꝓ ablatiuo. i. loco ablatiui. Deinde exẽplificat̃ de relatiuis s̃m dici. vt habit⁹ ẽ alicui⁹ habit⁹. similiter disciplina & positio. Deinde exẽplificat de his que referunt̃ sub habitudine alterius

Intellect⁹ diffinitiõis ad aliq̃d.

casus vt mons dr̃ magn⁹ in ordine ad aliũ montẽ. Deinde remouet vnã dubitationẽ: q̃ dicit q̄ accubit⁹. statio. sessio sũt positiões. positio aũt ẽ ad aliqd: ideo dubitaret aliqs vtrũ ista ꝯcreta iacere sedere ⁊ stare sint positiones ⁊ p ꝯñs ad aliqd. Rñdet aristo. q̄ hmõi ꝯcreta ñ sũt positiones. ẜ sũt q̃dã dnoiatiue dicta a põnib⁹. ¶ In scđa pte põit duas cõitates ⁊ duas ꝓprietates ad aliqd. Prima ẽ: relatiõi cõuenit hre ꝯriũ: vt virt⁹ ꝯrio vitio. ⁊ scia ignorãtie. h⁹ tñ ñ ꝯuẽtiõib⁹ relatiuis: q̃ duplici nihil ẽ ꝯriũ nec triplici nec multis taliũ. Scđa cõitas relatiuis ñ ꝯuenit suscipe magis ⁊ min⁹: vt simile dicit magis ⁊ min⁹ simile: ⁊ eq̃le dr̃ magis ⁊ min⁹ eq̃le. h⁹ tñ nõ ꝯuenit oĩb⁹: q̃ duplũ nõ dicit magis aut min⁹ duplũ. Prima ꝓprietas. relatiue dñr ad sui ꝯuertẽtiã qđ ꝓbat iductiue. pmo in hĩs q̃ referũt adinuicẽ sub habitudine eiusdẽ cas⁹ dans tria exẽpla. Primũ exẽplũ seru⁹ dr̃ dñi seru⁹ ⁊ dñs serui dñs. Scđz exemplũ duplũ dr̃ dimidiiz duplũ ⁊ dimidiũ dupli dimidiũ. Tertiũ exẽplũ mai⁹ dicit minore mai⁹. ⁊ min⁹ maiore min⁹. Deĩde exẽplificat de hĩs q̃ referũt sub hitudine diuersoꝝ casuum ponens duo exẽpla. Primũ. disciplina dicitur disciplinati disciplina. ⁊ disciplinatũ disciplina disciplinatũ. Scđm. sens⁹ dr̃ sensati sens⁹. ⁊ sensatũ sensu sensatũ. Cõseqñt ponit phs vnũ ĩpedimẽtũ ꝓp qđ ꝯtingit relatiua ñ dici ad ꝯuertẽtiã dicẽs q̄ relatiua ñ dr̃ ad ꝯuertẽtiã qñ ñ fit ꝯueniens assignatio relatiui ad correlatiuũ: vt si ala assignet aui tãq̃ suo correlatiuo: assignatio ẽ icõueniẽs: q̃ nõ oĩs ala ẽ auis imo multe sũt ale q̃ nõ sũt auiũ. Et põt h̃ impedimẽtũ ꝯuenire duob⁹ mõis. vno mõ qñ correlatiuo ñ ẽ nomẽ ĩpositũ. vt si ala assignet ad auẽ nõ dr̃ ala auis. ala in eo q̄ auis ẜ ĩ eo q̄ alata dicẽdo ala alati ala. ¶ Ad euitandũ tale ĩpedimẽtũ dat tale documẽtũ. Qñ correlatiuo ñ ẽ nomẽ ĩpositũ tunc necesse ẽ fingere nã noĩa necesse erit fingere vt si rem⁹ assignet rẽm nauis nõ ẽ ꝯueniẽs assignatio: q̃ rem⁹ ñ refert ad nauẽ in eo q̄ nauis eo q̄ multe sunt naues q̃ꝝ sũt remi. ẜ dz fingi suũ correlm a remo: vt rem⁹ dr̃ rei remite rem⁹. ⁊ rẽitũ remo rẽitũ. Silr si caput assignet ad aĩal tanq̃ ad correlatiuũ nõ est cõueniẽs assignatio: q̃ caput nõ rfert ad aĩal in eo q̄ aĩal. multa eni sũt aĩalia caput nõ hñtia. ẜ si fingeret correlm ad hoc nomẽ caput erit ꝯueniẽs assignatio. vt caput dr̃ capitati caput: ⁊ capitatũ capite capitatũ. Scđo mõ põt ꝯuenit hoc ĩpedimẽtũ: ex hoc q̄ relatiuo ⁊ correlatiuo sint noĩa ĩposita. tñ relm ñ assignat ad suũ ꝓpriũ correlatiuũ ẜ ad aliqđ accñs sui correlatiui. vt si ñ assignet seru⁹ ad dñm ẜ ad hoiez aut ad aliqd aliđ tũc ñ eẽt ꝯueniẽs assignatio nec dicẽt ad ꝯuertẽtiã. Et aduerte q̄ phs h̃ accipit accñs p oĩ

An iacere sedere sint positiones.

Quare relatiua non dñr ad conuertentiã.

eo q̄ ẽ extraneũ vel extra q̃ditatẽ alicui⁹. Sz ad cognoscẽdũ ꝓpriũ correlatiuũ alicui⁹ relatiui dat phs vnã rẽam q̃ stat in duabus ꝯñtijs. Quaꝝ pma est ñ circũscriptis oĩb⁹ accñtalib⁹ a correlatiuo ⁊ relicto ipo solo relm adhuc referat ad ipz ꝯueniens ẽ assignatio. vt circũscriptis oĩb⁹ q̃ accidũt dño adhuc seru⁹ dr̃ ad dñz semp eni seru⁹ dr̃ dñi seru⁹. ¶ Scđa ꝯña. si circũscriptis oĩb⁹ alijs q̃ accidũt correlatiuo inq̃tũ correlatiuũ ẽ ⁊ relicto ipo solo correlatiuo relm referat ad correlatiuũ ñ erit ꝯueniens assignatiõ. ꝓbat p duo exẽpla. pmũ si assignet seru⁹ ad hoiez tãq̃ ad correlatiuũ ⁊ p itellectũ pscindat ab hoie q̃cũq̃ sibi accñt nõ vlteri⁹ refert seru⁹ ad hoiem: iõ nõ ẽ ꝯueniẽs assignatio. Scđm exẽplũ ẽ de ala q̃ si referat ad auez nõ erit rite ꝯueniẽs assignatiõ. nã si ab aue circũscribat alatuz: tũc ala nõ pl⁹ refert ad auẽ. Ex q̃b⁹ isert phs q̄ oĩa relatiua dñr ad sui ꝯuertẽtiã si fiat ꝯueniẽs assignatio. ¶ Cõsequẽt ponit scđã ꝓprietatẽ ad aliqd q̃ est hec. ¶ Relatiua sũt simul natura. vt duplũ dimidiũ. q̃ si duplũ ẽ: dimidiũ est. ⁊ ecõ. q̃ si vnũ relatiuũ est: ⁊ reliquũ. nã relatiua posita se ponũt: ⁊ ꝑẽpta se ꝑimũt: q̃ si nõ ẽ duplũ: nõ ẽ dimidiũ. nec ecõ. ¶ Cõtra hanc ꝓprietatẽ facit phs duas ĩstãtias: q̃s ñ soluit. ¶ Prima ẽ de scibili ⁊ scia q̃ põt sic formari. scibile ⁊ scia sũt relatiua: ⁊ tñ nõ sũt simul natura: igit ⁊c. minorẽ ꝓbat trib⁹ rationib⁹. Prima: q̃ in paucis aut in nullis accipim⁹ sciam a reb⁹: nisi res ꝓexistant. ita q̄ res pmo sit: ⁊ postea acq̃rim⁹ đ ipis sciẽtiã. Scđa illud ẽ pri⁹ alio: a quo ñ ꝯuertit subsistẽdi ꝯña. ẜ scibilis a scia ñ ꝯuertit subsistendi ꝯña: lz bñ seq̃t. scia ẽ: g⁹ scibile ẽ. nõ tñ sequit ecõ. scibile ẽ ergo scientia ẽ: q̃ mlta sũt scibilia: quoꝝ sciẽ nõdũ sũt iuẽte. vt pz đ q̃dratura circuli. Tertia: aĩali destructo q̄ ẽ scibile: destruit sciẽtia ⁊ tñ scientia destructa: ñ destruit scibile: imo possunt remanere mlta scibilia. igit scibile ẽ pri⁹ scia. añs pz: q̃ nihil hz sciẽtiã nisi aĩal. g⁹ đstructo aĩali: destruit scia. ¶ Secũda ĩstantia ẽ đ sensu ⁊ sensibili: q̃ potest sic formari. sensus ⁊ sensibile nõ sũt simul natura: ⁊ tamẽ sũt relatiua: igit. maiorẽ ꝓbat duab⁹ rõnib⁹. Prima. itercepto sẽsibili: itertmit sens⁹. ⁊ nõ ecõ: igit. añs patet. q̃ destructo sensibili: destruit corp⁹. eo q̄ omne corp⁹ ẽ sẽsibile. ẜ destructo corpore: destruit sẽsus: q̃ sẽsus est in corpore: igit. Prĩa ps antecedẽtis ẽ vera. Scđaz ꝓbat q̃ đstructo animali destruit sẽsus: ẜ destructo animali: nõ destruit sensibile. q̄ destructo aĩali adhuc remanet corp⁹ calidũ. Secũda rõ: sẽsus est simul cũ sensato: sed sensibile est ante sensatum: ergo sensibile est prius sensu. maiorẽ probat: quia aĩal ⁊ sensus sunt simul. minorẽ probat. quia ignis aqua ⁊ alia huiusmõi ex q̃bus constat aĩal: sunt ante animal: ⁊ per conse

Docet pñe ad cognoscendũ ꝓpriũ correlatiuũ relatiui.

Secũda ꝓprietas ad aliquid

quēs ante sensum. ¶ In scda parte pncipali mouet phs vnā qōnē: vtrū aliq sba dicat ad aliqd. Et pbat pmo: q nec pme sbe nec scde sbe sm se totas: nec sm suas ptes dicūt ad aliqd. qr aliqs hō nō di alicui⁹ aliqs hō: nec aliqs bos di alicui⁹ aliqs bos. Silr qdā manus nō di alicui⁹ qdam man⁹. Scdo pbat q scde sbe sm se totas nō dicant ad aliqd: qr hō nō di alicui⁹ hō: nec bos alicui⁹ bos. Deinde arguit sic dubitatiue q ptes scdaꝝ sbaꝝ sint ad aliqd: qr caput di alicui⁹ caput. ⁊ man⁹ alicuius man⁹. ⁊ tn̄ caput ⁊ man⁹ sūt ptes scdarū sbaꝝ. igit ptes scdaꝝ sbaꝝ vident eē ad aliqd. ¶ Soluit sditionalr dicens q si diffō ad aliqd pus posita sit sufficiēs: difficile est saluare qn aliq sba dicat ad aliqd: iō dat alia diffinitio ad aliqd. ¶ Ad aliqd sūt qbus hoc ipz esse qd sūt est ad aliud quodāmō se hēc. ⁊ tūc pōt dici q nulla sba ē ad aliqd: et dicit que ē dria inter istā diffōnē ⁊ diffinitionē pcedētē: qr pma diffō pueniꝫ oib⁹ relatiuis tā sm eē q̄ sm dici. hec aūt solū cōuenit relatiuis sz eē. Et ex hac diffinitiōe infert vnū corrolarium. Si qs diffinitiue nouerit vnū relatiuoꝝ diffinitiue noscet ⁊ reliquū. Nā si qs nouerit diffinitiue qd est duplū diffinitiue noscet qd ē dimidiū ⁊ cā. Ex quo dicit phs q nulla sba est ad aliqd: qr pōt aliqs diffinitiue cognoscere ptes scdaꝝ sbaꝝ ⁊ nō cognoscere ea quoꝝ sūt ptes: vt quis pōt cognoscere qd est man⁹ vel caput: nō tn̄ cognoscēdo cuius ē man⁹ vel caput. ¶ Finalr se excusat de dictis in hoc capitulo: assignās cām q̄re in hoc caplo pcessit dubitatiue plusq̄ in aliis dicēs q fortasse est difficile sfidēt aliqd tractare d istis nisi sepe sint ptractata ⁊ disputata. tā dubitare de singulis nō ē inutile: ⁊ hoc hndo rōes pbabiles: qr dubitat d vtraq pte sdictōis sine rōe ē inutile.

An aliq̄ subā dicat ad aliquid.

Alia diffinitio ad aliquid.

Q[Q]Uerit vtrū diffōnes ⁊ ppetates ad aliqd sint a phō sufficient assignate. ¶ Arguit pmo s̄ suppositū: ad aliqd nō est gen⁹ pdicamentale. igit añs pz prio: qr illud qd est cōe enti ⁊ nō enti nō ē gen⁹ pdicamētale: sed ad aliqd ē hmōi. igit. minor pz. qr iter sdictoria que sūt ens ⁊ nō ens est sdictio media q̄ est relatio: sz illa nō est ens: eo q nullū ens mediat iter sdictoria. igit. añs pz. scdo qd est cōe enti rōnis ⁊ enti reali nō est genus pdicamētale. sed relatio est hmōi: qr ptinet sub se scdas intētōes ⁊ relatiōes reales. ¶ Arguit scdo sic ad aliqd n ē vnū gen⁹. igit. añs pz. qr ad aliqd fundat i oibus gnib⁹: ergo nō est vnū gen⁹. Itē relatiuū in cōi hz correlatiū ad qd refert qr nō refert ad seipm: nec ad aliqd supius nec iferius ergo ad eq̄le. ⁊ nō est maior rō q̄re vnū sit genus q̄ aliud: ergo erūt duo gnā. ¶ Arguitur tertio sic. spēs hui⁹ pdicamēti nō sūt distincte a spēbus alioꝝ pdicamētoꝝ. igit nō est genus distinctū ab aliis. añs pbat pmo: qr statio et sessio sūt spēs pōnis: ⁊ spēs adaliqd. igit. Itē scia ē spēs q̄litatis ⁊ spēs adaliqd. igr. Itē oēs res pōt intelligi in hitudie adaliqd: ergo oēs res ē adaliqd. ¶ Arguit q̄rto sic. si diffinitiones relatiuoꝝ essent bn̄ assignate seq̄ret q oēs eēnt adaliqd: cū oīa possint dici in hitudine ad aliud. Itē relatiōes nō sūt ad aliqd: qr hoc esset p aliā relationē: ⁊ illa p aliā: ⁊ sic esset pcessus i infinitū. Quinto sic: s̄ pprietates. Prio s̄ primā qr relatiua opponūt relatiue: ergo nō srie. tenet sña. qr sunt diuerse spēs oppōnis. Itē s̄ scdam. qr si suscipere magis ⁊ min⁹ conueniret relationi: vel hoc eēt sm se: vel gfa fūdamēti sui. nō primū: qr pueniꝫ oib⁹. nec secūdū: qr tūc nō intēderet nisi ex intentiōe sui fūdamēti. sed hoc est fl̄m. qr aliq̄n relatio suscipit magis: vbi fundamētū vel terminus remittit. Itē s̄ tertiā pprietatē: relatio terminat ad pnotatū sui correlatiui: ergo nō refert ad suū correlatiuū: ⁊ p pñs nō dicit ad puertentiam. Item s̄ q̄rtā ppetatē. vnū relatiuū pri⁹ est altero: vt pr prior est filio. igit nō sunt sil'nā. In oppositū ē phūs in textu. In hac qōne sicut i ceteris erūt tres articuli. Quantū ad primū.

Ad diffinitōes ⁊ ppetates ad aliqd sufficiēter sint assignate.

¶ Sciēdū ē prio q prīa diffō ad aliqd est diffinitio platonis: que dz sic intelligi. Adaliqd vo talia dicūt. i. talia dicūt relatiua vt adaliqd referunt q̄cūq. i. que sm hoc ipsum qd sūt. i. q̄ referunt adaliqd siue essentialit siue accidaliter. Pro cui⁹ declaratiōe est nōndū q aliq̄ dicūt referri adaliqd dupl'r. vno mō denoīatiue ⁊ accñtalr. sicut sūt illa in qb⁹ aliq̄ relatiōes fundant vt sunt ēe relatiua sm dici. vt scia ⁊ hitus: ⁊ multa alia. ⁊ de illis datur pma diffinitio. s. diffinitio Platōis. Alio mō aliq̄ dicūt referri adaliqd essentialr: vt sunt illa q̄ de significato pncipali iportāt relationē vt pr ⁊ filius. pr. n. eēntialr refert ad aliud: s. ad filiū. qr impoīe est q sit pr qn hēat hitudinē ad aliud. s. ad filiū. ⁊ talia dicūt relatiua sz esse ⁊ de talib⁹ dat scda diffinitio. s. aristotel. Vn̄ petrus q est pr: accñtalr refert ad aliud: qr nō iportat de suo formali significato relonē: iō solū refert ad aliud p aliqd qd accidit sibi: puta p pr̄nitatē vel p aliqd hmōi aliud. Et siqs dicat: relatio sicut pr̄nitas non refert ad aliud. pcedo. ergo nō est relatiuū. pcedo. sed est relatio: Vn̄ relatio non refert: sed est illud quo aliqd di formalr referri. pr. n. refert ad filiū formalr. paternitate: ⁊ sic de aliis. Et siqs dicat: relatio vt pr̄nitas est ad aliqd. igitur refert. Dico q relationē eē adaliqd: pōt intelligi dupl'r. vno mō q referat ad aliqd: ⁊ sic non ē vep. alio mō q sit illd quo aliqd solalr refert

Adaliqd diffinitio sz plato.

Aliqua ad aliud referri q⁹t modis dicūr

Relatōnē ad aliqd eē quot mōis intelligit

Relatō ad aliqd: ꝛ ſic ꝓcedo ꝙ relatio eſt ad aliquid.

Relatō ne ad aliquid quot modis intelligiť. Relat' ulacceptiones. Quid ē relatiuum ſ3 dici.

¶ Sciendū eſt ſcd̄o ꝙ duplex ē relatiuū. ſ. ſm eē ꝛ ſm dici. vñ relatiuū ſm dici eſt qḋ ipoꝛtat abſolutū ꝛ relatiōnē ſub eodem noie āncrā tali abſoluto: vt ſcia ꝛ hiꝰ iportant abſolutū. ſ. q̄litatē ꝛ relatiōnē āncrā illi abſoluto. ꝛ ō iſtis intelligiť ꝙ relatiuiꝫ ſcit ꝫrietas ſ. relatiua ſm dici ꝛ ſm eē abſolutū qḋ importāt ꝫrlanť. Et ōi notāter ſm eſſe abſolutū: qꝛ rōne relatiōis nō opponūť ꝫric: ſ3 poſſint opponi relatiue: vt ſcia ſm ſuū eſſe abſolutū contrariať ignorātie. ſed ſ3 ſlatiōnē quā codē nomine ipoꝛtat ad ſcibile nō ōi hīc ꝫriā. ¶ Aduerte vlteriꝰ ꝙ ad hoc ꝙ relatiuū ſuſcipiat magis ꝛ minꝰ nō regriť ꝙ fundamētū eiꝰ ſuſcipiat magis ꝛ minꝰ: ſed ſufficit ꝙ ſuſcipiat maiꝰ vel minꝰ. Vñ tripliciť ꝫtingit relatiuū ſuſcipe magis ꝛ minꝰ. vno mō p intētiōnē ꝛ remiſſiō nē alicuiꝰ q̄litatis vel eiꝰ fundamēti. alio mō p pter ablatiōnē alicuiꝰ rei ab alia re: vel minoratiōnē rei. tertio mō pp additiōnē alicuius rei. ¶ Aduerte tñ ꝙ aliqñ ſlatiuū ſuſcipit magis qñ eius fundamētū ſuſcipit minꝰ. ꝛ cꝫ. Sꝫ ſi q̄rať q̄re eq̄lenō ſuſcipit magis ꝛ minꝰ quēadmodū ineq̄le: q̄re ēt duplū ꝛ triplū nō ſuſcipiūt magis ꝛ minꝰ: cū oia iſta fundēť in q̄titate ꝙ ſuſcipit maius ꝛ minꝰ. De eq̄li ōi ꝙ ipſum fundať in q̄titate: vt eſt in terio indiuiſibili a quo q̄lſcūꝗ receſſus fuerit cāt ineq̄litatē: qꝛ eq̄lia ſūt q̄ta quoꝝ vnū nō excedit alterꝫ: nec excedit ab altero. i. eq̄litas ſūdať in q̄titate q̄ nō excedit q̄titatē ad quā terīaſ: nec econtra. De duplo ꝛ triplo ōi ꝙ fundāť i. q̄titate ꝛ teriata: q̄ ſi mutet ſm maioꝛitatē vel minoꝛitatē: nō manet duplū vel triplus. iō talis relō ñ ſuſcipit magꝭ ꝛ minꝰ. Sed ineq̄litas ſundatur i q̄titate idetermināta: ad cuiꝰ variatiōnē ſm maioꝛitatē vel minoꝛitatē: nō oꝫ ineq̄litate variari. vez ē tñ ꝙ ſicād a daliqd nō ē ꝓꝑio motꝰ: ſꝫ bñ p ſe. ita relō nō ſuſcipit ꝓꝛio magis ꝛ minus: ſꝫ per ſe. ꝛ hoc mediante ſuo fundamēto.

Quaľ c q̄le ñ ſuſcipit magꝭ ꝛ minꝰ ſic̄ ineq̄le.

Intellectꝰ ꝓꝛietatis relatiuoꝝ.

¶ Sciēdū eſt tertio ꝙ p itellectu ꝓꝛie ꝓꝛietatis ꝙ relatiua dici ad ꝫuertētiaꝫ nō eſt aliō ꝙ ipſa referri ad ſe inuicē ſm mutuā depēdētiā. ſic videlꝫ ꝙ ſic̄ relatiuū mediāte obliquo ſui correlatiui. pdicaſ de ſeipſo: ita correlatiuū mediāte obliquo ſui relatiui pdicaſ de ſeipſo. ſic̄. n. dñs eſt ſeruiꝰ dñs: ita ſeruꝰ dñi ſeruꝰ. ꝛ eſt ꝓꝑa q̄rto mō relatiuis. Et ſi quis dicat: ſꝫm ꝛ ula ꝓꝑa paſſio dicit ad ꝫuertentiā. igiť. Dico ꝙ bñ dicit ad ꝫuertibilitatē: ſed nō dicit ad ꝫuertentiā. ꝛ hoc viſū eſt ſimiliter. Sed ſcdū ꝓꝛietas in q̄ ōi ꝙ relatiua ſunt ſimiʼ nā: ſic debet intelligi. Relatiua ſunt ſimiʼ natura. i. ſimul nā: ꝛ exiſtētia: ita ꝙ vno exiſtēte: aliud exiſtit: ꝛ cꝫ. iō dicit pħs ꝙ relatiua poſita

Intellectꝰ ſcde ꝓꝛietatis relatiuoꝝ.

ſe ponāt: ꝛ ꝑempta ſe ꝑimāt. ꝛ intelligiť hec ꝑ ꝑeras ſi relatiua ſint mutua. Pro cuiꝰ declaratiōe ſupponiť ꝙ tres ſūt modi relatiuoꝝ ſcꝫ relatiuoꝝ. q̄dā fūdāť ſꝫ vnū ꝛ nūeꝝ: vt duplū ꝛ q̄drupliū ꝛ ēt ꝓpoꝛtiones: ſiliť eq̄le ſiſe: ꝛ idē. Quedā fundāť ſup pō actiua: ꝛ paſſiua: vt pꝛ̄ nit is fūdāť ſup pō actiua piis: ꝛ filiatio ſꝫ pō paſſiua filiȷ. q̄dā fūdāť ſꝫ mēſura ꝛ mēſurabili: vt ſcia ꝛ ſcibile ꝛ i iſtis ſi ē mutuitas nec ō iſtis ꝓbē intelligūť dueꝑdēe ꝓꝑetates. Et aduerte ꝙ talꝰ ꝓꝑetas ē ꝓꝑa ſo mō. Et ſiqs ꝫ iſtā arguat: qꝛ priꝰ nā: ꝛ poſteriꝰ natura ſſ relatiua: ꝛ tñ non ſunt ſimul natura. igitur. Secūdo ſic. priꝰ tpe ꝛ poſterius tpe ſunt relatiua: ꝛ tñ ñ ſūt ſimul natura quantū ad actualē exiſtētiā: qꝛ priꝰ tpe exiſtit priꝰ q̄ poſteriꝰ tpe. Ad pꝛimū ōi ꝙ pꝰs ꝛ poſteriꝰ nā accepta ꝑ ꝑ ſe ſignificatis: ſunt relatiua ꝛ ſunt ſimul nā: ſed ſi capiāť pro ſignificatis materialibus ſeu pro denoſatis nō ſunt relatiua necꝫ ſimul natura. Ad ſecundū ōi ꝙ ꝓꝑietas debet intelligi de relatiuis permanētibus ꝛ nō ſucceſſiuis: cuiuſmodi ſūt pꝰs ꝛ poſteriꝰ tpe: vel pōt ōici ꝙ priꝰ ꝛ poſteriꝰ tpe nō ſūt relatiua huiꝰ pdicamti cū non ſint realia. cum quodlibet extremū ſꝫ eē reale non referatur ad aliud. Sed diceret aliquis quomodo debet intelligi hoc dictū pħi in quo ōi ꝙ deſtructo ſcibili ōſtruiť ſcia. cū ſcia poſſit remanere: ſcibili deſtructo. Dī ꝙ debꝫ intelligi capiēdo ly ſcibile diſtributiuē. ità ꝙ ſit ſenſus: oī ſcibili deſtructo: deſtruiť ſcia.

¶ Sciēdū ē quarto ꝙ circa textuꝫ ſciēdū aliqne difficultates. Pꝛima vtrū relatiuū ꝫbeat diffiniri per ſuū correlatiuū: vt pī p filiū ꝛ filius per pꝛēm. Reſpondetur breuiť vt reſponſum eſt in pꝛedicabilibꝰ: ca ꝑitulo de ſpecie: ꝙ relatiuū nō debet diffiniri per ſuum correlatiuū: qꝛ vnū nō eſt notiꝰ alio. cū ſimꝰ ſe ponāt: iō pater nō eſt notioꝛ filio nec ecōtra. Dico ſecundo ꝙ relatiuū debet diffiniri p fūdamentū ſuū qḋ poniť in recto ꝛ p fundamētū ſui correlatiui qḋ ponitur in obliquo vt pꝫ diffinitur per ſuū fundamentū. ꝛ p fūdamētū ſui correlatiui. ſ. filij. vt pater ē animal qḋ generat aliud aial ſibi ſimile in natura de ſemine ſuo. ꝛ filius eſt aial genitū ab alio aiali de ſemine ſuo. ꝛ hoc ſupple diffinitione data p additamentū. vt viſū ē i pdicabilibꝰ: q̄o nullum accidens pōt diffiniri diffinitiōe cōpleta: niſi p additamentū. ſꝫ bene habeat genus ꝛ differentiā. Sed ꝫ iſta arguitur: qꝛ dicit pħs ꝙ ſi quis diffinite nouerit vnum relatiuoꝝ diffinite cognoſcet ꝛ reliquum: qḋ nō videretur eſſe verū: niſi vnū relatiuū diffiniatur per reliquū. Dicit ēt poꝛphiriꝰ ꝙ neceſſe ē i vtroꝛūꝗ verificatiōnibꝰ eē. Item pꝫ ſic cōmuniter diffinitur. Pater eſt res habens filium: ꝛ filius

An relatiuū debeat diffiniri.

Pꝫ q̄ōo diffiniť

Quot ſūt modi relatiuoꝝ.

ē res habēs patrē. Itē illud p̱ qd adeq̃te ⁊ cō-
uertibilit̄ explicat̄ natura alteri⁹ debet poni ī
diffinitione illi⁹. ſ3 p̱ correlatiuū ↄuertibilit̄ ⁊
adeq̃te explicat̄ natura relatiui: ⁊ ſine ipſo nō
pōt explicari: q2 natura r̄latiui ē eē ad aliud.
¶ Ad p̄m di q̄ illud correlatiuū Ariſt. d̄ rigoꝛe
ē falſū: cū ſit vna cōditiōal' cui⁹ añs pt̄ eē ve⁊
ſine ↄñte: q2 q̄s pt̄ diffinire vnū relatiuū p̱ ſuū
fūdamētū: ⁊ p̱ fundamētū ſui correlatiui: dā-
ta q̄ nō cognoſcat̄ ſuū correlatiuū: pōt tñ ſic
gloſari q̄ ſi q̄s diffinite cognouerit vnū relati-
uū: facilit̄ poterit cogniſcere ⁊ reliquū. ¶ Ad
dictū porphyrij dī etiā q̄ de rigore ſmonis ē
falſū: niſi exponat̄ ad ſenſū quo fuit expoſitū ī
p̄dicabilib⁹. Dicit̄ etiā q̄ tales diffinitiones q̄
cōit̄ dant̄: nō ſūt ſufficiētes. vt viſū ē in p̄dica-
bilib⁹. Ad aliud dī q̄ relatiuū refertur ad ſuū
correlatiuū: ſ3 nō terminat̄ ad ſuū correlatiuū
ſ3 ad fūdamētū ſui correlatiui a quo hȝ depē-
dentiā: ideo debet diffiniri p̱ fūdamētū ⁊ nō
p̱ ſuū correlatiuū. Pro cui⁹ declaratōe ſuppōit̄
q̄ q̄dā ē relatio q̄ fundat̄ in abſoluto ⁊ t̄minat̄
ad abſolutū ſicut ſimilitudo q̄ ē int̄ duo alba.
Alia ē q̄ fūdat̄ in reſpectu: ⁊ t̄minat̄ ad reſpec-
tum: ſicut diſtinctio q̄ ē int̄ duas ſimilitudi-
nes. Alia ē que fundat̄ in abſoluto ⁊ terminat̄
ad reſpectū ſicut ē diſtinctio albedinis a ſimi-
litudīe. Alia ē que fundat̄ in reſpectu ⁊ t̄mia-
tur ad abſolutū: ſic ē diſtinctio qua diſtiguit̄
ſimilitudo ab albedine. Et aduerte q̄ quan-
do dī q̄ relatio ē inter duo extrema: debet in-
telligi vno fundamentaliter, vel ſubiectiue: ⁊
in alio terminatiue. Et hec de p̄mo articulo.

¶ Quātū ad ſcōm articulū dubi-
tat̄ p̄mo vtrū oīs relatio ſit repoſibilis ī hoc
p̄dicamēto. ¶ Pro cui⁹ ſolutione ponūt̄ aliq̄
diſtinctiones. Prima duplex eſt relatiuū ſc3
ſm dici ⁊ ſm eē: de q̄b⁹ iam viſū ē. Et ſi q̄s di-
cat relatiua ſm dici nō ſūt relatiua ſm eē: er-
go nō ſūt relatiua: q2 ſolū relatiua ſm eē ſūt re-
latiua. Reſpōdet̄ breuit̄ q̄ relatiua ſm dici
nō ſūt ī hoc p̄dicamēto: cū de ſignificato p̄n-
cipali nō īportēt relationē: ſ3 aliq̄d abſolutū.
Ex quo ſeq̄t̄ q̄ iſta diuiſio r̄latiui ī relatiuū ſ3
eē ⁊ relatiuū ſm dici ē diuiſio eq̄uoci ī ſua eq̄-
uocata. Unde ſic hō pict⁹ ñ ē hō: ita relatiuū
ſ3 dici nō ē relatiuū. Naz relatiuū p̱p̱e eſt qd
ſm totū ſuū eē hȝ dependētiā ad aliud tanq̄
ad ſuū t̄minū. Et dī notāter tanq̄ ad ſuū t̄rim
q2 l3 accidēs habeat depēdētiā ad ſuū ſubiec-
tū: nō tñ tanq̄ ad ſuū t̄rim. ¶ Scd̄a diſtictio:
duplex ē relatio. ſ. rōnis ⁊ realis q̄ pōt exiſtere
ſeclu⁹o quocūq3 actu itellect⁹: ita q̄ ſuū eē nō
ē ſuū itelligi. ⁊ ad iſtā ſufficiūt tres ↄditiones.
p̱ria q2 extrema ſint realia ſic q̄ in rōne fūdan-
di ⁊ t̄minādi ñ depēdeāt ab intellectu: ſcd̄a q̄
ſint realit̄ diſtincta: ⁊ iſta conditio dȝ intelligi
de relatiuis itrinſec⁹ aduenientib⁹. tertia q̄ re-
latio oriatur inter extrema ex natura extremo-
rum: ⁊ nō p̱ actū cōparatiuū itellectus. Scd̄
relatio rationis ē que fit p̱ actū cōparatiuū
alicui⁹ potētie: ſicut ſūt ſcd̄e intentiones: ⁊ tales
nō ſūt ī hoc p̄dicamēto. Aduerte tñ q̄ relatio
rōnis capit̄ q̄nq3 p̱ relatiōe cui deficit vna cō-
ditio req̄ſita ad relationē realē. ſicut ē diſtin-
ctio entis ad nō ens: ſicut ē idētitas eiuſdē ad
ſeipſ3. ⁊ ſic de multis alijs. ¶ Tertia diſtinctio.
relatio realis ē duplex: q̄dā ē aptitudinalis: q̄
nō ē niſi aptitudo vel inclinatio ad aliq̄d quē
ſolū req̄rit t̄minū ī aptitudine: ⁊ p̄dicat̄ d̄ ſuo
fundamēto p̱ ſe ſcd̄o modo: cū quo idētificat̄
realit̄: vt riſibilitas ⁊ flebilitas: ⁊ tales relatio-
nes reductiue ſūt in illo p̄dicamēto ī quo ē fun-
damētū vel ſubiectū cap̄: vt iā ſepe viſū ē. Alia
ē relatio actualis q̄ req̄rit fūdamētū ⁊ t̄minū
actualiter exiſtere: vt paternitas: ſimilitudo: ⁊
oīs talis cōtingēter p̄dicat̄ de ſuo fūdamēto.
¶ Quarta diſtictio: duplex ē relō realis actua-
lis. q̄dā eſt itrinſec⁹ adueniens q̄ neceſſario
ponit̄ poſitis fundamēto ⁊ t̄mīo etiā ī quacūq3
diſtātia: ſicut ē ſimilitudo īter duo alba: ⁊ pat̄-
nitas ⁊ filiatio: alia ē extrinſec⁹ adueniēs q̄ ne-
ceſſario nō ponit̄: poſitis t̄mino ⁊ fundamēto
imo p̄ter fūdamētū ⁊ t̄minū req̄rit̄ adhuc aliq̄d
extrinſecū ſc3 debita applicatio: ⁊ tales ñ ſūt
ī hoc p̄dicamēto: ſ3 in ſex vltimis p̄dicamētis.
¶ Quīta diſtinctio. relationū quedā ē diſtin-
cta ſuo fūdamēto: ſicut ē p̄initas: quedā ve-
ro nō vt creatio paſſiua rei: ⁊ de iſta dat̄ talis
regula. Oīs relatio cui⁹ fūdamēto repugnat
eē ſine t̄rīno. ē eadē realit̄ cū ſuo fūdamēto: ⁊
talis ē ī eodē p̄dicamēto: ſicut ē fūdamentum
ſuū cū quo idētificat̄. ¶ Sexta diſtictio. rela-
tionū q̄dā ſūt eq̄parātie quaꝝ extrēa ſūt eiuſdē
rōnis in ratione fūdādi: vt ſimilitudo eq̄litas
q̄dā ſūt diſq̄parātie: ⁊ iſte ſūt duplices ſc3 ſup-
poſitionis ⁊ ſuppoſitionis. Suppoſitionis eſt
cui⁹ fūdamētū hȝ ſup̄ioritatē reſpectu fūdamē-
ti ſui correlatiui vt p̄nitas: ⁊ dȝ itelligi de
ſuperioritate dnīj: ⁊ non cōitatis. Sȝ relatio
ſuppōnis ē cui⁹ fūdamētū hȝ īferioritatē dnīj
vel poteſtatis: reſpectu fūdamēti ſui correlatiui
vt filiatio. ¶ Septima diſtinctio: relationum
q̄dā ē trāſcēdēs q̄ ſc3 nō determiate fūdat̄ ſup̱
re vni⁹ p̄dicamēti: alia ē p̄dicamētalis q̄ determia-
te fūdat̄ ſup̱ re vni⁹ p̄dicamēti. Ex oīb⁹ iſtis ſeq-
tur q̄ ad hoc q̄ aliq̄ relatio ſit ī hoc p̄dicamē-
to quattuoꝛ ↄditiones requirūtur. p̱ria q̄ ſit re-
latio realis: ⁊ p̱ hoc excludūt̄ relatōes rōnis:
ſcd̄a q̄ ſit finita ⁊ limitata. ⁊ p̱ h⁹ excludūt̄ re-
latōes trāſcēdētes. tertia q̄ ſit actualis realr̄ di-
ſtincta a fūdamēto: ⁊ p̱ hoc excludunt̄ relatio-
nes aptitudinales q̄ reducūt̄ ad p̄dicamētū ſui
fūdamēti. q̄rta q̄ ſit relatio intrīſec⁹ aduenīēs.
⁊ p̱ hoc excludūtur ſex vltima predicamenta.

¶ Dubitat̄ ſecūdo vtrū relō ſit res
realis realr̄ diſtincta à ſuo fūdamēto: ſeu à re
abſoluta cui atribuit̄: vt vtrū ſilitudo ſit res di-

Side notes, column 1:
An oīs relatio ſit repoſibilis in hoc p̄dicamēto.
Quid ē p̱p̱e r̄latiuum.
Relatō nis acceptiones

Side notes, column 2:
Relatō nis real' acceptiones.
Relatio realis actualis eſt duplex
Relatōnes eq̄parātie
An relatio diſtiguat̄ a ſuo fūdamēto

An relatio sit res realis: et a suo fundamento realiter distincta.

stincta ab albedine: et similiter de alijs etc. ¶ Dicūt aliq̄ q̄ relatio nō ē aliq̄ res realiter distincta a re absoluta. ut similitudo nō ē res distincta ab albedine: imo ē ipsamet albedo. et hoc pbāt aliq̄bus rōibus. primo q̄r seq̄ret q̄ sorte albo existēte parisius nō posset generari unū albū rome: quin generaret aliquid in sorte existēte parisius. q̄r si generetur aliquod albū rome: sortes exñs parisius erit sibi similis et nō nisi similitudine realiter distincta a sorte et vicis. sed hoc ē falsum: q̄r vel illa similitudo pduceret a deo immediate: et hoc nō. vel a creatura pducēte illud albū rome sed hoc nō: q̄r actio creature nō ē ad tantā distantiā: igitur. ¶ Secūdo sic. ois entitas realis ē terminus alicuius pductionis realis. sed relatio nō ē terminus alicuius pductionis realis: ergo nō ē aliq̄ entitas realis distincta a suo fūdamēto. minor patet: si .n. paternitas sit terminus alicuius pductionis. et cū pductio sit relatio: queram de illa pductione cuius erit terminus et sic pcedet in infinitū. Itē seq̄ret q̄ in eadē re essent infinite entitates reales. ꝯñs ē impossibile. cōsequētia patet: q̄r eadē res ē distincta ab infinitis rebus. sed cū distinctio sit relatio seq̄tur q̄ in eadē re erūt infinite relatiōes. Itē seq̄ret primo q̄ sortes eēt pater platōis quē nūq̄ genuit. Secūdo seq̄ret q̄ sortes nō eēt pater platōis: quē tñ genuit. patet prima ꝯñā. q̄r si pater sit res distīcta a cicerōe q̄ genuit platonē: pōt separi ab eo: et per potētiā divinā poni in sorte: et denolare sortē prēz platōis. Secūda ꝯñā pbatur. nā deus posset paternitatē sortis separare a sorte et ponere in iohāne. quo facto. sortes nō erit plus pater et iohānes erit pater: q̄ nūq̄ aliquid genuit.

Quid sint predicamenta

Alia ē opinio. Pro cuius solutione supponit q̄ pdicamēta sūt decē res realiter distincte. Quarū aliq̄ sūt absolute et aliq̄ respective. ita q̄ absolutū et respectivū primo sūt dive rerū: licet secūdario sint dive terminorū. ¶ Secūdo suppōit q̄ scḋm diversitatē rerū: ē diversitas terminorū significātiū illas res. ¶ Ex quo seq̄tur q̄ cū aliq̄ res sint absolute et aliq̄ respective: aliq̄ termini significāt res absolutas: et sūt illi q̄ pdicātur de seipsis in ppositione causante ꝯceptū pfectū: secluso oī obliquo alterius termini. ut hō ē hō nec dr hō ē hōis hō. Alij sūt q̄ significant respectivas. et sūt illi q̄ nō pñt pdicari de seipsis in ppositione causāte cōceptū ꝯpletū et pfectū sine obliquo alterius termini ipsis addito. nā dicēdo. pater est pater. cōceptus illius ppositionis nō est cōpletus. si vero dicatur: pater filij pater. tūc ē cōpletus. ¶ His suppositis dicit primo q̄ omnis relatio pdicamētalis: est a suo fundamēto realiter distincta. quod pbatur multipliciter. Primo sic. quādocūq̄ aliqua duo sic se habēt q̄ unū realiter manēt altero nō manente: illa distinguunt realiter. nā per hoc probat phūs materiā esse distinctā realiter a forma. Sed fundamētū realiter manet destructa relatione. nā sortes manet sua paternitate destructa. Nec valet illa solo aliquorū dicētium q̄ paternitas manet. sed nō manet paternitas q̄r per talē solutionē posset quis tenere q̄ forma ignis nō distinguit a materia dicēdo q̄ forma manet sed nō manet forma. et multa alia incōveniētia ex tali solutiōe sequerētur. ¶ Secūdo sic. si relatio eēt eadē realiter cū suo fūdamēto aliquid idē numero per verā idētitatē includerēt opposita hoc ē impossibile. ꝯñā patet: q̄r in eodē successive fundāt relatiōes formaliter opposite. igitur ratiōe una illarū erit cū illo et alia. ¶ Itē impossibile ē idē realiter simul et semel intēdi et remitti. sed relatio intēditur quādo fūdamētū remittitur. ergo si relatio sit eadē suo fūdamēto idē similiter intēdetur et remittetur. Iō ista opinione relicta. Restat solvere rōnes alterius opinionis. ¶ Ad primā dr negādo minorē et ad pbationē dr q̄ pducitur ab illo a quo pducitur extremū. nec ē incōveniēs creaturā agere ad tantā distantiam respectu relationis.

Quid est productio.

¶ Ad secūdā dr negādo minorē et ad pbatiōnē dr q̄ nō ē simile de paternitate et pductione: q̄r pductio ē quo pducēs formaliter dr pducēs: ideo ibi stādū est: ita q̄ nō oportet q̄rere quo pducatur pductio ut patet per duas regulas. prima q̄n aliquid ē tale deno minative et aliud ē formaliter tale tūc stādū ē in illo quod ē formaliter tale. ¶ Exponitur alia regula q̄n cūq̄ aliquid ē mediū in aliquo ordine nō oportet tali medio assignare aliud mediū: sed ipm seipso in totali ordine est mediū. Alia regula: ois relatio ē distincta a fūdamēto quādo fūdamētum pōt eē sine termino talis relatiōis: et q̄n nō pōt tūc relatio ē eadē realiter cū fundamēto: ¶ Ad tertiā dr q̄ nō ē incōveniēs de rebus respectivis. ¶ Ad quartā dr q̄ iste relatiōes per nullā potētiam possunt separari a suis fūdamētis. Et hoc ppter depēdentiā essentialē vel naturalē coexigentiā quā habēt ad sua fundamēta. ideo paternitas nō pōt separari a sorte ipsa remanēte: et hec ad duo icōveniētia. Ad tertiū incōveniēs dr q̄ nō ē incōveniēs: imo ē necessariū.

An habens plures filios dicatur habere plures paternitates.

¶ Dubitatur tertio utrū sortes habēs plures filios habeat tot paternitates quot habet filios. Et arguitur primo q̄ nō: q̄r seq̄ret q̄ idē hō eēt plures patrēs: sed ꝯñs ē falsū. igitur etc. ꝯñā pbatur: q̄r sicut pater una paternitate dr pater: ita etiā et alia paternitate dr pater. et cū sint plures paternitates seq̄tur q̄ dicitur plures patres. ¶ Secūdo sic. impossibile ē plura accidētia solo nūero distincta esse in eodē subiecto: ergo plures paternitates nō pñt eē in eodē. ¶ Sed in oppositū arguitur: q̄r correlativa sūt simul natura: et posita se ponūt: et perempta se perimūt. ergo destructo uno filio ad quam pater refertur: destruitur una paternitas: sed ipse est pater respectu alterius filij: ergo in ipso erāt plures paternitates. Respōdetur breviter ad dubium q̄ tot sūt paternitates in sorte: quot habet filios: et sic albedo habet tot similitudines quot sūt albedines in mundo: et hoc non est inconveniens. ¶ Ad rationes.

Ad pmam dicit q licet sint plres paternitates nō tamē ē plres patres ⁊ ponit tal regula. Ad multiplicationē pcretoꝝ nō sufficit multiplicatio sobaꝝ: sed reqrit purificatio suppositoꝝ. ⁊ qr sortes nō ē plra supposita. io licet hēat plres pñitates: nō tn̄ dr plres patres. sicut lz sortes hēat plres sclas: nō tn̄ pp̄ter hoc dr plres scictes. ¶ Ponit adhuc alia regula. q ad multiplicationē pcretoꝝ: nō reqrit multiplicatio formaꝝ ſʒ suffic multiplicatio suppositoꝝ. vt si vna albedo cēt i pluribꝰ sbꝰ. ille res dicerent plra alba. ¶ Ad scdaꝫ dr q verū ē d accidētibꝰ absolutis q acqrūt p verū motū ⁊ trāsmutationē: sicut ē caliditas. ¶ Et si qs dicat: in aqua ē caliditas: ⁊ tn̄ ibi sūt plres caliditates acqsite p veꝝ motū ⁊ trāsmutationē. dr q oēs ille caliditates dicūt facere vnā totalē caliditatē: ⁊ nō fuer ibi diuise. ⁊ sic cē plra accñtia absoluta eiusdē rōnis in eodē sbo: nō ē icōueniēs. ¶ Sʒ qreret aliqs vtrū relatiuū i cōi qd ē gen' gnalissimū referat ad aliqd correlatiuū. Et vr q nō. qr q̄ rōe relatiuū esset gen' gnalissimū: ita ⁊ correlatiuū. ⁊ sic cēnt plra genera ad aliqd. Rñdeo q relatiuū i cōi nō refert ad aliqd correlatiuū sibi adequatū. ¶ Scdo dico q tale relatiuūz refert solum p suo inferiori. sicut simile in cōi non refert p simili i cōi ad simile: ſʒ p aliquo iferiori. ⁊ sic relatiuū in cōi bene refert sed nō p se: ſʒ p suo inferiori. Et si qs dicat: relʒ dat pmo intelligere suū correlatiuū cōe: g' pmo refert. ¶ Ad illud rñdeo q nō ē tale correlatiuū ei' vt cōe. nisi ipʒ vt sūptū p aliquo iferiori. dico etiā q nō oportet assignare fūdamētū adeqtū relatiui i cōi: qr solū fūdat i illis i qbꝰ fūdāt sua iferiora. Et hec de secūdo articulo.

An relatiuū in cōi referat ad aliqd correlatiuū

¶ Quantū ad tertiuʒ articulū sit

cōclusio rñsalis ad qsitū. diffinitiones ⁊ pprietates ad aliqd i textu sūt a philosopho sufficiēt assignate: ⁊ hec pclusio relinqt tanq̄ pbata ex pmo articulo. ¶ Ad rōes ante oppositū. Ad pmā dicit negādo añs. ⁊ ad pmam pbationē dr q relatio media int pdictoria ē ens ⁊ relatio rōis: q̄ tn̄ non ptinet sub adaliqd: qd ē pdicamētū. Ad scdaꝫ pbationē dr q relatio vt ē cōis relationi reali ⁊ rōis nō ē gen' gnalissimū cū sit pure equocū. ſʒ accepta p relōne finita actuali reali ⁊ itrisecꝰ aduēiēte distincta a suo fūdamēto ē pdicamentū. ¶ Ad scdaꝫ dr p pma pte q lʒ relatiuū possit denolatiue pdicari de rebus alioꝝ pdicamentoꝝ. nō tn̄ propter hoc seqtur q nō sit gen': cū hēat ppria iferiora de qbus in qd pdicat. Ad scdam ptē pʒ solutio in scdo dubio. ¶ Ad tertiā pʒ solō. naꝫ dictū est q aristoteles exēplificat de positione sessione insequēdo viā platonis. dictuꝫ est etiā q itla ⁊ habitꝰ sūt soluꝫ relatiua fm dici. ¶ Ad aliā dr q nō ē incōueniēs oēm reꝫ realit dici ad aliqd seu identificari cū aliq̄ relōne. ¶ Ad qrtā p pma pte pʒ solō: ⁊ p alia dr q relatio i abstracto nō refert nʒ oʒ cū sit illd q' aliqd formalr dr referri. ¶ Ad qntā pʒ solō pro tribꝰ pmis partibꝰ. sed p qrta dr q licet res q̄ denolatur pr̄: sit prior re q̄ denolat filius. nō tn̄ pr̄ est prior filio nec econtra.

Conclusio rñsalis pōsat d diffinitione ⁊ pprietate adaliquid.

Qualitatē vo dico fm quā q̄les dicimur. Est aūt qlitas eorū q̄ multiplr dicūt ⁊ vna qdem spēs qualitatis habitꝰ dispositioq3 dicit. Differt aūt hitꝰ a dispōne q pmanētior ⁊ diuturnior ē. tales vero sunt scientie vel virtutes.

Quid ē qlitas.

Diuisio qlitatis

Istud ē qntū caplm huiꝰ tractatꝰ in quo phs deterīat de qrto pdicamēto: ⁊ diuidit i tres ptes pncipales. ¶ In pma pte deterīat de qlitate fm eiꝰ diffōnē: dicēs qlitas est fm quā q̄les cē dicimur. Deide subdit q qlitas ē de nūero illoꝝ q̄ multiplr dnr. i. qlitas ē de nūero illoꝝ q̄ hnt multos modos vel spēs sub se. Cuiꝰ pria spēs ē hitꝰ ⁊ dispō: ⁊ dnt iter se duplr. pmo qr hitꝰ ē pmanētior dispōne qd pbat duplr. pmo exēplo: qr scie ⁊ vtutes q̄ sūt qdā hitꝰ videntur esse de difficili mobiles a sbo. Si qs. n. mediocriter sumat sciam de difficili separat ab eo nisi fiat grādis pmutatio vel ab egritudie vł ab aliquo alio. Silr vtutes morales vt iusticia ⁊ castitas nō vidēt facilit separi a sbo. sed dispōnes sunt facilr mobiles a sbo vt calor ⁊ frigiditas: egritudo ⁊ sanitas. ¶ Scdo pbat signo. qr i disciplinis nō multū retinētes non dnr hēc hitū q̄uis hēant dispōnē. ¶ Secūda dria ē: qr hitꝰ sūt dispōnes: sed nō ē necē q dispōnes sūt hitꝰ. ¶ Deide pōit scdam spēm qlitatis dicēs: q aliqd gen' qlitatis est nālis pō vel impotētia fm q pugillatores cursores salubres ⁊ isalubres dnr ⁊ qcūq dnr fm nālem potētiā vel impotētiā. Et qr aliqs posset credere q cursor ⁊ pugillator cēnt dispōnes vel hitꝰ: io remouet dubiū dicēs q hic nō accipiunt cursor ⁊ pugillator vt st dispositi ad illos actꝰ. vt cursor dicat: qr hʒ artē currēdi. ſʒ hic accipiūt fm q hnt nālē potētiā ad aliqd faciendū: ⁊ hoc declarat p qttuor exēpla. ¶ Primū est. sanatiui dnr q hnt nālē pōʒ: vt nihil a qbuscūq actiuꝰ patiant. ¶ Scdm exēplum. egrotatiui dnr qui nō habent naturalē potētiā ad nihil pati. ¶ Tertium durū dicitur qd habet naturalē potentiam ⁊ non cito secari. ¶ Quartum molle dicit qd hʒ naturalē impotentiā ad cito secari. ¶ Deinde ponit tertiam speciē qualitatis dicens. q tertia species

Hitꝰ dispositio quo differunt.

Scda spēs qlitatis.

Tertia q̄litatis spēs.

q̄litatis ē passio͛ passibilis q̄litas vt sūt amari
tudo dulcedo austeritas ꝛ alie spēs saporis: ꝛ
ꝗpli⁹ frigiditas albedo ꝛ nigredo. Et ꝙ sint q̄
litates ꝓbat: q꞉ ꝭm eas dicūt q̄les: vt mel di
dulce eo ꝙ dulcedinē suscipit. Et subdit ꝙ ta
les q̄litates dicūt passibiles nō q꞉ ꝭꝫ eas pa
tiatur aliqd̄ ab eis: ꝫ q꞉ īferūt passionē sēsib⁹
vel īferūtur ā passione. vt dulcedo īfert passio
nē gustui ꝛ calor tactui. albedo etiā ꝛ nigredo
īferūt ā passionib⁹ vt puta ā timore vł pauore.
ꝓpter eni passiones fiunt multe mutationes
coloꝝ: vt aliqs erubescens fact⁹ ē rube⁹. ¶ De

Passiōes ꝛ passibiles q̄litates quō diffe rūt.

inde ponit dr̄iā int̄ passiones ꝛ passibiles q̄li
tates dicēs. ꝙ passibiles q̄litates ꝗ sūt ꝺ̄ facili
mobiles ā subo: vt albedo ā natura. ꝫ passiōes
sūt q̄ sūt ꝺ̄ facili mobiles ā subiecto: vt rube
do pueniēs ex verecūdia. ¶ Ponit aliā dr̄iā q꞉
passibiles q̄litates ꝯnominat nos simplr̄ q̄les
passiones ꝺo nō. Deīde declarat istas dr̄ias ī
passionibus ꝛ possibilib⁹ ꝛ qualitatibus anime
dicēs. ꝙ illa q̄litas aīe q̄ ē de difficili mobilis
vocat̄ passibilis q̄litas: ꝛ illa q̄ de facili ē mo
bilis vocat̄ passio. vt si iracūdia vł ira sit ꝺ̄ dif
ficili mobili ꝭ vocat̄ passibilis q̄litas. si sit cito
transiens: ꝛ ꝺ̄ facili mobilis vocat̄ passio. Cō
sequēt̄ ponit q̄rtā speciē q̄litatꝭ dicēs. ꝙ q̄rtū

Quarta q̄litatis spēs.

gen⁹ q̄litatis ē forma ꝛ circa hoc aliqd̄ cōstās
figura: vt rectitudo ꝛ curuitas ꝛ similia. ꝛ ꝙ il
le sint q̄litates vel modi q̄litatū. pꝫ: q꞉ ꝭm eas
dicimur q̄les: vt ꝭꝫ triangulū aliqd̄ di triāgu
lū ꝛ ꝭm q̄drangulū q̄drangulatū: ꝛ ꝭm recti
tudinē rectū ꝛ curuitatē curuū. ¶ Et q꞉ aliqs
posset credē ꝙ ista q̄ttuor rarū. dēsūꝫ. asperū.
ꝛ leue eēnt de ista specie q̄litatꝭ: iō dicit pħs
ꝙ nō sūt q̄litates ꝫ sūt positiōes qꝺ̄ ꝓbat p su
as diffinitiones. nā densū est cui⁹ ptes sibi
inuicē ꝓpinq̄ sūt: rarū cui⁹ ptes ā seīuicē distāt
asperū cui⁹ vna pars ē superior ꝛ alia inferior
leue ē cui⁹ partes ī rectū iacēt. ¶ Deinde se ex
cusat ꝺ̄ assignatione ꝓdictoꝝ modoꝝ dicēs
ꝙ forte sūt alij modi q̄litatꝭ sed si illi q̄ dicti
sūt magis sūt vsitati. ¶ In scd̄a parte deter

Qualis diffinitio.

minat de denoiatiuo seu ꝯcreto q̄litatis scꝫ
de q̄li ponēꝫ ei⁹ diffinitionē dicēꝫ. ꝙ q̄lia dicūt
q̄ ꝭm hec denoiatiue dicūt vel quomꝺ̄libet
aliť ab his. ¶ Primā partē declarat p tria ex
empla. primū vt grāmatic⁹ dr̄ denoiatiue a g̃
matica: Scd̄m iust⁹ a iusticia. Tertiū cādid⁹
a cādore. Secūdo declarat scd̄am ptem. s. ꝙ
aliq̄ q̄lia dicāt a ꝓdictis q̄litatib⁹ aliter q̄ de
nomiatiue: gratia cui⁹ dicit ꝙ dupliciť cōtin
git aliquod quale nō dici quale denoiatiue.
ꝓmo qñ qualitati nō ē nomē impositū: vt cur
sor ꝛ pugillator ꝭm q̄ īportant naturales po
tentias ā nulla qualitate dicunt̄ denoiatiue
q꞉ illis naturalib⁹ potentijs nō sunt noīa im
posita q̄uis ꝭm ꝙ dicūt̄ a dispositionib⁹ vel
habitib⁹ dicūt̄ denoiatiue ab abstractis coꝝ
qb⁹ sūt noīa imposita: vt ab arte pugilatoria
dr̄ pugillatores. Scd̄o cōtingit qñ q̄litati ē
nomē īpositū tñ ꝯcretū nō ē debite formatū
ab abstracto: vt studiosus di ā virtute nō de
noiatiue: denoiatione supple ꝭm rē ꝛ vocē sil.
¶ In tertia parte pn̄cipali deteriat de ꝓprieta
tib⁹ q̄litatis q̄ sūt tres. Quaꝝ ꝓma ē. q̄litati in

Qualitatis ꝓprietates.

est ꝯrietas qꝺ̄ ꝓbat ꝓmo de q̄litatibus vt iusti
tia ꝯriat̄ iniustitie: ꝛ albedo nigredini. Scd̄o
de q̄lib⁹: q꞉ iustū ꝯriat̄ iniusto: ꝛ albū nigro: ꝛ
subdit ꝙ ꝯrietas nō īest oīb⁹ q̄litatib⁹: q꞉ rube
um: pallidū: ꝛ ceteri colores medij nō hn̄t ꝯ
riū. Et dicit ꝙ si vnū ꝯrioꝝ fuerit q̄le: reliquū
erit q̄le: nā si iustū ꝯriet̄ iniusto: ꝛ istud sit q̄le:
iniustū ēt erit q̄le. ¶ Scd̄a ꝓprietas. q̄litas su
scipit magis ꝛ minus. qꝺ̄ ꝓbat tribus exēplis.

Scd̄a q̄litatis ꝓprietas.

nam albū di magis ꝛ minus albū: ꝛ calidum
di magis vel minus calidum. ꝛ iustum magis
ꝛ minus iustū. ꝛ subdit ꝙ nō conuenit oīb⁹ q̄li
tatibus: ꝛ primo dubitanter. nam dubiū ē an
iusticia dicat̄ magis vel min⁹ iusticia: vel sani
tas: vel grāmatica. ¶ Deinde ōndit ꝙ nō cō
ueniat qualitati quarte speciei: ꝛ hoc dubitā
ter: q꞉ triangulus vel circulus aut aliqua alia
rum figuraꝝ: nō suscipit magis ꝛ minus: nec
in concreto nec in abstracto. qꝺ̄ ꝓbat: q꞉ que
cūq꞉ recipiūt diffinitionē trianguli vel circu
li equaliter sunt trianguli vel circuli: ꝛ sic de
alijs figuris: que vero nō recipiunt diffōnem
trianguli vel circuli nō dr̄ magis vel min⁹
triāgulus vel circulus. ¶ Deinde ponit terti
am ꝓprietatē qualitatis: dicēs ꝙ ꝓpriū est q̄

Tertia q̄litatis ꝓprietas.

litati ꝭm eam simile vel dissimile dici. ħ con
uenit solis qualitatib⁹: q꞉ ꝭm solas qualitates
ꝛ nō ꝭm aliquid aliud di aliquid simile vł dis
simile. ¶ Finaliter remouet vnū dubium: q꞉
posset aliquis dicere ꝙ pħs in determinādo
de qualitatibus: multa interposuit de relatio
nibus. iō videtur inconuenienter determinas
se de hoc predicamēto. Cuius dubitatōis po
nit duas solutiones. Prima ē ꝙ in plurib⁹ ta
lib⁹ gn̄a sūt adaliquid: ꝛ tñ coꝝ spēs ꝛ indiui
dua nō sūt adaliqd̄. vt disciplina est adaliqd̄:
sed grāmatica nō est adaliqd̄. iō in talib⁹ ge
nera sunt adaliqd̄: ꝛ nō spēs. Et ista solutio si
videt̄ esse de mēte eius: q꞉ dicit l. 4. thopicoꝝ
ꝙ si genus sit adaliqd̄ spēs erit aliqd̄. Deinde
ponit aliā solutionē dicens ꝙ non est incōue
niens idē eē quale ꝛ respectiuum: non quidē
vniuoce: sed equiuoce acceptum.

RECipit āt facere ꝛ pati ꝯtra
rietatē. ꝛ magꝭ ꝛ min⁹. cale
facere. n. ad frigidū facere:
ꝯtrariū ē. ꝛ calefieri ad frigidū fie
ri: ꝛ delectari ad ꝯtristari. Idcirco
recipit ꝯtrarietatē ꝛ magis ꝛ min⁹.

Actõis ꝛ passionis ꝓꝓetates.

Istud ẽ vltimũ caplm hꝰ tractatꝰ in quo phs breuiť deterïat de sex vltimis ꝑdicamẽtis. Et diuidiť in duas ptes. ¶ In pma põit duas ꝓꝓetates actiõis ꝛ passiõis dicẽs ꝙ agẽ ꝛ pati recipiũt ꝯria: ꝛ ẽt magis ꝛ minꝰ. pmã ptẽ ꝓbat: qꝛ calefacẽ ꝯriať huic qḋ ẽ frigefacẽ: ꝛ calefieri huic qḋ ẽ frigefieri. Secũdã ptẽ ꝓbat: qꝛ aliqḋ dĩ magis vel minꝰ calefieri. ¶ In scḋa pte excusat se de alijs q̃tuoꝛ gñibꝰ. dicẽs ꝙ ď aliis ꝑdicamẽtis nihil vltra q̃ dc̃a sũt īteḋit dicẽ.

An q̃litaťꝭ ꝓꝓetates diuĩsiões ꝛ spẽs assignenť sufficiẽť.

Queriť vtrum diuĩsiones spẽs ꝛ ꝓꝓetates q̃litatis sint à pho sufficient assignate. ¶ Arguiť pmo ꝯ ꝓ suppositũ: qꝛ nullũ equocũ ẽ genꝰ: sed q̃litas ẽ equocũ. igiť. minoꝛ pꝫ ꝑ phꝫ ĩ textu dicentẽ: q̃litas ẽ de nũero illoꝝ q̃ multipliť dĩr. Itẽ q̃litas ẽ trãsceḋẽs: cũ dĩa sbalis q̃ ẽ ĩ ꝑdicamẽto sbe sit q̃litas. qꝛ ꝺm eã dicimur q̃les: ꝛ siliť ꝓꝓa passio: ꝛ gñaliter oẽ accidẽs dĩ q̃litas cũ ꝑdiceť in q̃le. ¶ Secḋo sic. nulla ẽ q̃litas ꝺm quã dicimur q̃les: igiť. diffĩo nõ ẽ bona. añs pꝫ. qꝛ ꝺm q̃litatẽ q̃ est ĩ sorte non dicimur q̃les: nec ꝺm illã q̃ ẽ ĩ platone: ꝛ sic ď aliis. igiť. Itẽ q̃le diffiniť ꝑ q̃litatẽ: igiť q̃litas nõ dꝫ diffiniri ꝑ q̃le: qꝛ aliter idẽ eẽt notius ꝛ ignotiꝰ respectu eiusdẽ. ¶ Tertio ꝯ spẽs q̃litatis pmo sic. cuiuslibet gñis tantũ sũt due species: ergo hic male assignanť quattuoꝛ. Secḋo sic. qꝛ idẽ nõ põt esse in diuersis spẽbꝰ: nec diuerse spẽs pñt in abstracto de eodẽ verificari igiť. Itẽ vel illa duo q̃ assignanť ꝑ vna spẽ s. habitus ꝛ dispõ: sũt eadẽ vel diuersa: si eadẽ: ergo male ꝯiũgũť ꝑ ꝯiunctionẽ: cũ ꝯiũctio denotat diuersitatẽ extremoꝝ: si diuersa non erunt spẽs q̃litatis. ¶ Quarto sic. illud qḋ e q̃liť dĩ ď q̃litatibꝰ pme spẽi: scḋe ꝛ tertie ꝛ formis sbalibꝰ nõ põt poni q̃rta spẽs q̃litatis: ꝫ forïa ẽ hmõi: qꝛ q̃litates pme scḋe ꝛ tertie spẽꝝ dĩr forme. ¶ Quinto sic. ꝯ ꝓꝓetates q̃litatis. nã si vna q̃litas ꝯriareť alteri q̃litati: vt nigredo albedini: aut ergo albedo ꝛ nigredo q̃ sũt: aut albedo ꝛ nigredo q̃ nõ sũt: vel albedo q̃ est ꝯriať nigredini q̃ nõ est: aut eꝯ. Nõ pmum qꝛ albedo ꝛ nigredo q̃ sũt semp sũt ĩ diuersis sbis: nec se expellũt ab eodẽ sbo. Nec põt dici scḋm aut tertiũ: cũ ꝯtrietas sit oppõ entis ad ens. Secḋo ꝯtra scḋam ꝓꝓetatẽ: qꝛ q̃litas ꝯsistit indiuisibili: vt pꝫ ꝑ diffõnẽ auctoris sex pncipioꝝ dicẽtis ꝙ forma est ꝯpõni ꝯtingẽs simplici ꝛ inuariabili eẽntia ꝯsistẽs. Tertio ꝯ tertiã: qꝛ ꝺm similitudinẽ dicimur siles: ergo nõ ẽ marie ꝓpꝛium q̃litati ꝺm eã sile vel dissile dici. ¶ In oppositum est phus in textu. In questione sicut in ceteris erunt tres articuli.

Quid ẽ forïa: ꝺm auctorem sex pꝛincipioꝝ.

¶ Quãtũ ad pmũ sciẽdũ ẽ pmo ꝙ ꝑdicari in quale põt capi dupliť. vno mõ gñaliter: siue ꝑdiceť ĩ quale essentiale: siue accidentale: ꝛ isto modo differentie ꝛ passiones ꝛ oĩa accidentia possunt dici qualitates: cũ predicenť in cõcreto in quale. Alio mõ capiť spãlr ꝓ isto qḋ predicať in quale accidentaliter: sic ꝙ nõ in quãtũ nec in quotũ: nec ꝺm aliũ speciale modũ ꝑdicãdi ꝑdicať: ꝛ sic sola q̃litas dĩ ꝑdicari in quale. ¶ Et aduerte ꝙ diffinitio q̃litatis dať ꝑ q̃le tanq̃ ꝑ aliqḋ notius nobis: sed quale diffinitur per qualitatẽ tanq̃ ꝑ aliquid notius ꝺm naturam. ¶ Aduerte vlteriꝰ ꝙ duplex est multiplicitas: seu aliquid dĩ de aliquibus multipliciter dupliciter. vno modo multiplicitate significatoꝝ: ꝛ sic equocuꝫ dĩ eẽ multiplex. alio modo multiplicitate suppositoꝝ seu īferioꝝ: quẽadmodũ supiꝰ dĩ de suis inferioribꝰ: ꝛ tali mltiplicitate qualitas dĩ multipliciter. ¶ Ex istis pꝫ ꝙ diffinitio qualitatis dꝫ sic intelligi. Qualitas ẽ forma accñtalis vel dispõ ꝺm quã vel sibi similem in specie aliquid natuꝫ est dici quale. Ex quo sequiť ꝙ ibi capiť plurale. s. dicunť pro singulari. s. pro dĩ: qꝛ aliter diffinitio nõ esset bona: cũ ꝺm nullã qualitatẽ dicamur q̃les. Dicitur scḋo ꝙ diffinitio qualiũ sic est intelligenda. Qualia dicunť que ꝺm hec. s. ꝺm qualitates: denominatiue dicantur supple denominatione ꝺm rem ꝛ vocẽ simul: vel q̃uolibet aliter ab his. s. vel denominatione que nõ est ꝺm rẽ ꝛ vocẽ simul sed solum ꝺm rem vel solum ꝺm vocem.

Predicari ĩ quale accẽptiões.

Multiplicitas est duplex.

Intellectꝰ diffinitiõis q̃litatis.

Intellectꝰ diffinitiõis qualiũ.

¶ Sciẽdũ ẽ scḋo ꝑ dclaratiõe duarum primaꝝ spẽrum qualitatis ꝙ habitꝰ multipliciter accipiť. Uno modo vt est quoddam postpredicamentũ habens plures modos sub se: vt postea videbiť. Secũdo modo accipiť ꝓ respectu alicuius habitus: vt respectus tunice ad rẽ habituatã: ꝛ sic est vnum predicamẽtum. Tertio modo capitur pro aliquo positiuo cui ꝑuatiue apponiť ꝑuatio: quẽadmoduꝫ dĩ ꝙ visui opponitur cecitas. Alio modo capiť ꝓ qualitate disponente subiectũ ad bñ vel male operandũ ꝛ difficulter mobili à sbo: ꝛ sic capiť in textu. Etiam dispositio capitur dupliciter. Uno modo large ꝓ qualitate disponẽte sbm ad bene vel male operandum: siue sit de difficili mobilis a subiecto siue nõ: ꝛ sic est superius ad habitũ. Et videť sic accepisse phus in textu cum dicit: ꝙ oĩs habitus est dispositio: sed nõ econtra. Alio modo capiť stricte ꝓ qualitate disponente subiectum ad bene vel male operanduꝫ: ꝛ de facili mobili a subiecto ꝛ sic capit phs in textu cum ponit differentiaꝫ inter habitum ꝛ dispositionem. Ex quo sequitur ꝙ habitus ꝛ dispositio sic capta non differant nisi inquantum vnum est difficiliter mobile a subiecto ꝛ aliud faciliter. qḋ nõ videtur

Habitꝰ multiplex est.

Dispõnis acceptões

Quatuor potentie acceptiones.

variare speciē. ¶ Sed pro scđa specie suppo- nit q naturalis potentia capitur multipliciter. vno modo p potentia qua quis pōt aliqd facere: quēadmōm diciīn' q visus ē potentia visiua: audit' potētia auditiua: ꝛ sic non capit hic. Alio mō capit p qualitate q̄ qs pt aliqd facere: siue talis q̄litas īfuerit nobis a nā siue n̄: ꝛ sic n̄ capit hic. Alio mō capit p abilitate vł dispōne seu pmptitudine īexīnte nobis a nā p quā sam' abiles ꝛ pmpti ad aliqd faciēdum. Ex quo pz q cursor inquātū est ista spē q̄litatis dicit mihi illud qđ hz nālē abilitatē ad bñ currendū ꝛ nō qđ hz artē currēdi. Et nālis īpotētia nō est nisi q̄dā inhabilitas vel indispōsitio īexīns nobis a nā p quā aliqs ē impotēs ad aliqd opandū. Ex quo sequit q illa q̄ reponūt in ista spē q̄litatis nō sūt nisi abilitates vł inabilitates inexītes nobis a nā. Ex quo sequit falsitas illoꝝ q dicūt q in ista spē q̄litatis reponūt oēs ppe passiōes qđ falsū est: qꝛ ppa passio est i illo pdicamēto reductiue ī quo est illđ cui' ē passio. Sed i pma spē q̄litatis reponūt oēs act' potētiaꝝ: vt audire: videre: intelligere: velle. dicūt tñ aliq q act' ꝛ spēs potētiaꝝ sensitiuaꝝ sunt in tertia spē qđ parū est curandū. Itē oēs sciē ꝛ oēs virtutes ꝛ oēs spēs intelligibiles sūt in pria spē. Ex quo seqt q isti termini intelligere: audire: videre: velle: importāt veras q̄litates lz ppt modū significādi dicāt vba actiua. Ex quo seqt q multa sūt vba actiua q̄ nō significāt actionē sed verā qualitatē.

Propria passio in quo reponit pdicamēto.

Quid importāt illi termini vidēre audire intelligere velle ꝛc.

¶ Sciendū est tertio q sm cōem modū loquēdi passio ꝛ passibilis q̄litas dint: nā passio importat q̄litates appetitus sensitiui vel forte ēt itellectiui put tales q̄litates sūt faciliter introducibiles ꝛ remouibiles a sbō: vt timor: iracūdia: verecūdia: dolor: delectatio. capit q̄nq3 tñ ly passio large ut se extendit ad q̄litates sensibiles vel faciliter remobiles a subiectis. Sed passibilis q̄litas capit p q̄litate sensibili vt est difficiliter rmobilis a sbō. ¶ Ex quo seqt q i ista tertia spē reponunt oēs q̄litates sensibiles: vt oēs soni: oēs colores: oēs sapores: oēs odores: caliditas frigiditas: humiditas ꝛ siccitas. ꝛ etiam species sensibiles: vt lumē: oēs q̄litates appetit' sensitiui: ut verecūdia: dolor: timor: ꝛ sic de alijs. ¶ Sed p q̄rta spē q̄litatis supponit q forma pōt capi dupłr. vno mō vt dr ab informādo: ꝛ sic oē illud qđ informat aliqd dr forma: ꝛ sic nō capitur in tertu. alio mō capit spālr vt cōuertitur cū figura: ꝛ sic capit hic. ¶ Vñ dicūt aliq q figura nō est nisi q̄dā q̄litas ꝯseq̄ns terminationē ꝛ ordinē partiū q̄titatis adinuicē: sed pbabilr pōt dici q figura nō est nisi ordo prius ad pres' loci vel ad totū sic q figura ppe ē in pdicamento pōnis seu situs: sed dr poni q̄rta

In quo dintpassio ꝛ passibilis q̄litas.

Forme duplex acceptio.

spēs q̄litatis seu modus q̄litatis: qꝛ hz q̄ndaꝫ modū pdicandi q̄litatis ꝛ pma sbā seu q̄ndaꝫ modū eēndi in pma sbā: de quo alias in phisica videbit. ¶ Ex quo seqt q ista q̄ttuor q̄ hic assignant a phō debent magis dici modi q̄litatis q̄ species. ꝛ hoc expresse videt velle scotus. Vnde modus differt a specie: qꝛ vltra speciem cōnotat seu importat aliquam accidentalitatem vel in predicando vel in essendo.

Modus q̄uo differt a specie.

¶ Sciendū est quarto q vt visū ē in tertu: tres sūt ppzietates q̄litatis. Pria. q̄litati ꝯuenit hic ꝯriū: ut iustitia ꝯriat iniustitie. Pro quo est aduertendū q ꝯrietas in pposito capit dupłr. vno mō large p repugnātia aliquoꝝ duoꝝ ad esse i eodē sbō: siue illa sint positiua siue vnū sit positiuū ꝛ reliquum puatiuū: siue se expellant actōe ppe dicta siue nō: ꝛ sic iustitia ꝛ iniustitia ꝯriāt. In iustitia tñ pt capi tripliciter: vno mō negatiue vt idē est q nō iustitia: ꝛ sic iustitia ꝛ iniustitia opponunt ꝯdictorie. Alio mō priuatiue p negatiōe iustitie in sbō apto nato: ꝛ sic opponūt puatiue: vel ꝯrie: capiēdo ꝯrietatē large vt se extendit ad priuatiuā oppositionē. Alio mō capit ꝯrie ꝛ sic iportat habitū oppositū habitui iustitie: ꝛ fere sic dicat de oīb' talib' tminis. Alio mō capit ꝯrietas ppe ꝛ stricte p repugnātia duarū formaꝝ se expellētiū ab eodē sbō actiōe ppria cuiusmodi est repugnantia inter quattuor qualitates primas: ꝛ sic dico q talis ppzie conuenit solū qualitati: sed nō omni. ꝛ sic nō capitur in textu: qꝛ nūc iustitia ꝛ iniustitia nō contrariarent: nec albedo ꝛ nigredo: qꝛ albedo ꝛ nigredo non se expellant ab eodē subiecto actione propria: sed solū actione suarum causaꝝ. Sed pro secunda proprietate supponit: ut alias visum est q suscipere magis non est aliud q̄ pfici in sua entitate: q̄ pfectio fit p additionē gradus seu partis pfectionalis ad partē sic q illud qđ hz plures gradus seu partes pfectionales in eodem loco ꝛ situ dicitur magis tale: ꝛ per cōtrariū dicitur suscipē minus. Ex quo patet q solum qualitates dicūtr pprie primo ꝛ per se suscipere magis ꝛ minus.

Qualitatis tres ppzietates.

Cōtrarietatis acceptiones.

Iniustitie acceptiōes.

¶ Sz pro tertia propzietate est aduertendū q ly secundū in scđa ppzietate dicit circūstātiam fundamentalem ꝛ non formalem: quia formaliter sm nullam qualitatē dicimur similes: sed similitudinē dicitur aliquid formaliter simile: lz bene sm qualitates fundamentaliter seu tanq̄ a fundamēto dicimur similes. Vñ pprie similitudo fundatur solū in q̄litatibus: nam similitudo pprie non videtur esse aliud q̄ ꝯuenietia aliquoꝝ in qualitate. ¶ Ex quo seqt q illa que nō hnt qualitatē nō dicūtr esse similia. Et residuū dz exponi ꝯformiter sic fuit expositū i tertia ppzietate q̄titatis.

Quid ē suscipere magis ꝛ minus.

Forma quō dī fuscipet magis ₇ minus.

¶ Quātū ad scōz articulū dubitatur pmo quō aliqua forma dicatur suscipere magis ₇ min⁹: de q° dubio sūt diuerse opiniones. ¶ Prima opinio ē q forma itendit ₇ remittit: ita q quāto magis pmiscetur suo ꝯrio tanto ē min⁹ talis ₇ quāto min⁹ pmiscet. tāto ē magis talis. Et hec opinio pbat auctē philosophi. 3. thopicoꝝ. dicentis q quecūqꝫ sunt impmixtiora cōtrarijs sunt magis talia: vt albi⁹ ē qd ē nigro impmixti⁹. Sꝫ ꝯ hoc arguit. qꝛ multe sūt forme que intēdūt ₇ remittunt q̄ nō habēt cōtrariū: igit. Añs pꝫ. d̄ lumine cui nihil est ꝯriū. patet etiā de visione beatifica cui nihil ē ꝯtrariū: ₇ de multis alijs q̄ tn̄ intēdunt ₇ remittūt. Itē seq̄ret q null⁹ posset acquirere virtutē aliq̄: qn acquireret vitiū: qꝛ illas i summo non acquirit: ergo erit pmixta ꝯrio. Ideo respōdet ad auctoritatē philosophi qd phūs p permixtionē cōtrarij: intelligit quendam accessum similitudinis ad ꝯrium. ita q sit sens⁹. quecūqꝫ sūt impmixtiora ꝯrijs. i. minus accedūt ad cōtrariū sunt magis talia: vt illud est albius qd est nigro impmixti⁹: id est ad nigrū min⁹ accēs. ¶ Alia ē opinio q̄ ponit q forma itēditur ₇ remittit ſm dispositionē subiecti in quo est ita q sit subiectū sit magis dispositū: forma erit itēsior. ₇ si sit min⁹ dispositū: forma erit remissior. Sed ꝯ hanc opionē arguit. q forme spūales itēdūt ₇ rmittūt: ₇ tn̄ non requirūt aliq̄ dispōnē preuiā i subiecto. ¶ Itē seq̄retur q forma sepata a subiecto n̄ posset intendi. qd est falsū: igit. ¶ Tertia opinio est q forma intēdit ₇ remittit per maiorē vel minorē radicationem quā hꝫ in subiecto. ¶ Sed cōtra hoc arguit: qꝛ tunc sequeretur q vbi forma esset magis radicata: ibi subiectū esset magis tale: ꝯñs ē falsum: ₇ falsitas apparet in multis p experientiā: qꝛ videm⁹ aliquos nigros a natura: ₇ aliquos nigriores p aliquo tēpore: igit. Etiā rubedo causata ex verecundia aliqn̄ ē intēsior q̄ rubedo causata a natura: ₇ tn̄ rubedo causata ex verecūdia ē min⁹ radicata: q̄ rubedo causata a natura. ¶ Iō relictis istis opinionib⁹ tanq̄ falsis ponit opinio vera: dicēs q forma dicit suscipe magis ₇ min⁹ ſm q plures vel pauciores grad⁹ vel partes pfectionales habet in codē loco: ₇ situ penetrātes adinuicē: ita q bn̄ seqtur: ista forma suscipit magis: ergo hꝫ plures grad⁹ vel partes pfectionales se penetrātes in codē subiecto ₇ situ. ¶ Et aduerte q isti grad⁹ seu ptes p q̄s aliqd dī suscipe magis ₇ minus sunt semp eiusdem spēi inter se ₇ cum forma q̄ dī suscipe magis ₇ min⁹: vt albedo dī maior albedo p partes pfectionales quaꝝ q̄libet est qualitas. Ex q° pꝫ q grad⁹ nō est aliud q̄ ps pfectionalis eiusdē speciei cū illa forma cui⁹ est grad⁹. Añ nūq̄ aliqd dī magis tale nisi per aduentū alicui⁹ ptis vel grad⁹ forme. ¶ Et aduerte q isti grad⁹ nō dicūt se penetrare idiuisibilit: sed diuisibilit. sic q vn⁹ totalis grad⁹ penetret totū aliū gdū ₇ ps ptem ꝫ nō q̄libet ps quālibet ptē nisi forte essent i sbō idiuisibili. ¶ Et si qs arguat nulla forma dicit suscipe magis vl min⁹: igit Añs pbatur: qꝛ vl ēēt forma q̄ pfuit ante aduentū grad⁹ vel forma q̄ de nouo acqrit. Nō forma q̄ pus fuit: qꝛ illa nō hꝫ plures gradus q̄ prius. nec forma q̄ de nouo acqritur vt notum est. Respōdetur q d̄ rigore ſmonis ista est falsa: forma dī suscipere magis ₇ min⁹ vt bn̄ pbat argumētū. similiter ista forma itēditur. Sed debet capi i isto sensu q forma cōposita ex gradu de nouo acqsito ₇ gradib⁹ pcedentibus est pfectior q̄ forma q̄ prius fuerat: qꝛ forma q̄ pfuerat non est nisi pars illi⁹ forme q̄ de nouo ſm ptem acqritur. Et si qs dicat q̄libet forma q̄ intēdit hꝫ ifinitas ptes: cū qdlibet diuisibile sit diuisibile infinitū: ergo vna nō est intēsior nec pfectior q̄ sit alia. Respōdetur q quelibet hꝫ infinitas ptes pportionales nō tn̄ infinitas ptes equalis perfectionis int se ſm quas forma dicitur ēē intēsior vel remissior.

An prim⁹ gd⁹ corrumpatur i intētōe forme i aductu secūdi.

¶ Dubitat scōo vtrū in intensiōe forme prim⁹ gdus corrūpatur i aductu scōi gd⁹. Ad hoc rńdēt aliq q qn̄ forma itendit aducēte scōo gdu: prior gdus corrūpitur: qd pbāt primo sic: qꝛ termi mot⁹ sūt icōpossibiles: ꝫ gradus forme perīstēs ₇ seq̄ns sūt termi mot⁹: qꝛ prim⁹ ē ꞇmin⁹ a quo: ₇ scōs est ꞇminus ad quē. Itē illi gradus sūt eiusdē spēi nō sūt ꝯpossibiles in codē sbō: qꝛ accn̄tia solū numero dn̄a nō pñt esse sil' in codē sbō. Itē si gradus pcedēs maneret tūc forma mutaretur de gdu in gradū: ₇ sic esset sbm transmutatiōis: qd est falsum. ¶ Sed his rōnibus nō obstantib⁹: aliter rńdetur. s. q in intensiōe forme gdus pcedēs nō corrūpitur i aduentu scōi gradus: qd pꝫ p exēpla de luminib⁹ duaꝝ candelarū illa duo lumina simul i medio cōgregata ₇ sil' manentia reddunt mediū luminosius q̄ faceret lumen vnius candele: iō pꝫ q per additionē gd⁹ ad gradū in codē sbō totū redditur itēsius. Non vī ēt a quo talis gradus perīstēs corrūpat. nō .n. pōt dici q a gradu seq̄nti cū sint eiusdē rōnis nec ab agente cū ab codē agēte possint p̄duci tales gdus: iō ad rōnes prie opinionis. Ad primā dī q termini mot⁹ sunt duplices: qdā sunt itrinseci ₇ imediati q nō sunt aliud q̄ priuatio ₇ forma seu habit⁹ talis priuatiōis. Et isti sūt incōpossibiles. Alij sūt mediati ₇ extrinseci: ₇ tales sunt bn̄ adinuicē cōpossibiles: sicut sunt gdus perīstens ₇ gdus seq̄ns. ¶ Ad scōaz patuit solo alias quomodo duo accidentia solo nūero differentia possunt esse

Tertiū motus acceptiones.

Grad⁹ diffinitio.

simul in eodē subiecto: ⁊ hoc ī capitulo ad ali qd. ¶ Ad tertiā dicit̄ q̄ aliqd dicitur mutari dupl'r. vno mō sbāl'r sicut est ī b9 qđ recipit ali quā formā. Alio mō ī̄natiue: q̄admodum forma q̄ acq̄rit̄. Dico tñ q̄ grad9 ꝑexistēs nul lo istoꝝ modoꝝ mutat̄: q2 de rigore ista ñ cō cedit̄ forma intēdit̄ vt visū ē ī dubio ꝑcedēti. ¶ Sȝ restat ꝑuū dubiū vtrū isti grad9 p quos forma dī itēdi distinguāt̄ realiter. ¶ Rñdet̄ breuiter q̄ sic: q2 qñ aliqua sic se habēt q̄ vnū actualit̄ ꝑducit̄ reliquo nō ꝑducto ⁊ vnū pōt corrūpi reliquo remanēte silla distinguuntur realiter: sed grad9 isti sunt hmōi: igitur. Dico tñ q̄ ex ipsis pōt fieri ⁊ de facto fit vna totalis forma: ideo habent vniōnē ⁊ penetrationē ad inuicē ī eodē sbō ⁊ etiā ī eadē parte subiecti.

Mutari dupliciter.

An gradus qui bus forma intendit realiter distinguent.

¶ Dubitat̄ itio qđ sint sex vltima ꝑdicamēta d̄ qbus aristoteles parū locut9 ē. Respōdet̄ ꝑ aliquas ꝑpōnes. Prima sex vlti ma ꝑdicamēta ñ sūt entitates absolute: ȝ sūt respect9 extrinsec9 aduenientes. ¶ Scđa ꝑpō. actio ꝑdicamētū nō est nisi respect9 agētis ad passuȝ: ⁊ passio est respect9 patiētis ad agens: ⁊ nō ē actio neq̄ passio illa forma q̄ ꝑducit̄ ab agēte in passū: vt quādo ignis ꝑducit caliditatē in qua illa caliditas ñ ē actio: sed magis est ꝑmin9 saltē imediat9 actionis. Et si qs dicat null9 respect9 est prior suo ꝑmino: sed actio est prior illa caliditate: q2 actio est ꝑncipiū ꝑducēdi illam caliditatē: igit̄ actio ñ est respect9. Respōdet̄ negādo minorē: ⁊ ad ꝑbationē dī q̄ neq̄ actio neq̄ ꝑductio est ꝑncipium ꝑductiuū caliditatis: licet ꝑductio sit ꝑncipiū denoiandi ꝑducens: ⁊ actio ꝑncipiū denoiandi agens: ⁊ iō agēs ñ dī formalr̄ agēs ꝑductiōe: ȝ actōe. Unde ipsi9 ignis ad ipsam caliditatē ꝑductā: ē respect9 intrinsec9 q̄ vocat̄ ꝑductio vł eductio: ⁊ ipsius caliditatis ad aquā recipiētē illā caliditatē est ali9 respect9 extrinsec9 qui vocat̄ receptio: ȝ ipsi9 ignis trāsmutātis ad aquā trāsmutatā: est respect9 extrinsecus aduenićs q̄ vocat̄ actio. Unde actio pōt bene dici ꝑncipiū in denoiando: sed nō in efficiēdo saltē illā caliditatē. ¶ Scđo sic. null9 respect9 pōt habere plures termios imediatos essētialiter distinctos. ȝ actio hēt plures ꝑminos: q2 terminat̄ ad illā formā ꝑductaȝ ⁊ ad passuȝ. Respōdet̄ q̄ actio q̄ est ꝑdicamētū terminatur ad passū tanq̄ ad ꝑminū totalē ⁊ remotū: pōt etiā terminari ad illā q̄litatē tanq̄ ad imediatū: ⁊ h9 ñ ē incōueniēs. ¶ Tertio sic. oēs respect9 mutui sūt in eodē ꝑdicamēto: ȝ actio ⁊ passio sūt respect9 mutui: igit̄. Respōdet̄ q̄ illa maior ē vera de respectib9 ītrinsecus aduenientib9: sed nō opȝ ipsam eē vłiter verā de respectib9 extrinsec9 aduenientib9: cuiusmodi sūt actio ⁊ passio. ¶ Ex quo sequit̄ q̄ actio nō est nisi respect9 extrinsecus: a quo agens formalr̄ dī agēs: ⁊ ē in ꝑprio agēte subiectiue. ⁊ passio ē respect9 a q̄ ꝑa tiēs formal'r dī patiēs: ⁊ ē subiectiue ī patiente. ¶ Ex quo seq̄t̄ q̄ qñ dicit aristo. in tertio q̄ actioni ī est ꝯrietas: ibi capit ꝯrietatē large. ¶ Tertia ꝑpō. duplex ē qñ. s. actiuū ⁊ passiuū. actiuū ē respect9 extrinsec9 tēporis ad rē tpalē. i. mēsuratā ⁊ cōtētaȝ ꝑ tps. Sȝ qñ passiuū ē respect9 extrinsec9 rei temporalis ad ipm tēpus. Et aduerte q̄ nullū istoꝝ facit ꝑdicamētū. ȝ qñ qđ ē sūi9 ⁊ cōe ad qñ actiuū ⁊ qñ passiuū. ¶ Quarta ꝑpō. duplex ē vbi. s. vbi actiuū ⁊ vbi passiuū vbi actiuū est respect9 loci ad reȝ locatā: ȝ vbi passiuū est respect9 extrinsec9 rei locate ad ipȝ locū: ȝ nullū illoꝝ est ꝑdicamētū: ȝ vbi qđ est cōe ad vbi actiuū ⁊ vbi passiuū. ¶ Quīta ꝑpō. sit9 seu positio ꝑdicamētū nō ē aliud nisi ordo ꝑtiū alicui9 totius ad ꝑtes loci. ¶ Sexta ꝑpō. habit9 nō est nisi respect9 extrinsec9 alicui9 habitus: vt tunice: vel alicui9 alteri9 hmōi ad rē habituatā. Et de oībus istis magis ꝑlire visū est in sūmulis. Et hec de tertio articulo.

Quid sit sex vltia ꝑdicamēta de qb9 ꝑhs parꝫ loqtur.

Quid ē actio ꝑdicamētalis.

Quid ē passio ꝑdicamētalis.

Qñ q̄t modis capitur

Ubiq̄t modis capitur

Quid ē sit9 seu positio. Quid ē habit9.

¶ Quātū ad tertium articulū sit cō clusio rñsalis: diffinitio q̄litatis ⁊ diffinitio q̄ lis: ⁊ coꝝ ꝑꝑetates ⁊ spēs sūt a ꝑhō sufficiēter assignate ī textu. Et hec cōclo relinq̄t̄ ꝑbata ex ꝑmo ⁊ scđo articulis. ¶ Ad rōes pȝ solo ex dictis de prio argumēto. ¶ Ad scđam etc. pȝ ēt solo. Et aduerte tñ q̄ illa diffō q̄litatis dat̄ ꝑ ly q̄le tanq̄ ꝑ aliqd notius nobis: ⁊ ly quā in illa diffinitiōe ꝑꝑe dȝ referre formam accñtalē subintellectā: ita q̄ sit sensus q̄litas est forma accñtalis ꝑm quā supple formā accidētalē aliqd dī q̄le. ¶ Ad tertiā dī q̄ illa q̄ttuor vt visū est nō sūt ꝑꝑe spēs: sed modi q̄litatis. Dico vlteri9 q̄ habitus ⁊ dispositio ꝑꝑe capta dīnt: q2 vnū est de difficili mobile: aliđ de facili. ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ cōiungant̄ ꝑ coniunctionē. ¶ Ad quartam dicitur q̄ forma generaliter capta vt dī ab informando: est bene cōis ad formas substantiales ⁊ accidentia: sed nō forma specialiter capta: vt visū est in primo articulo. ¶ Ad quintā patebit solutio in capło de oppositionibus q̄liter albedo ⁊ nigredo vel caliditas ⁊ frigiditas dñr ꝯ riari ad inuicē. Ad aliam parteȝ dī q̄ forma dī esse simplex ⁊ indiuisibilis: vt simplex opponit̄ compositioni ex materia ⁊ forma ⁊ non ꝯpositiōi que est ex suis partibus que sūt gradus ꝑfectionales. Ad aliam partem pȝ solutio in primo articulo. ¶ Sequitur textus.

Cōclo rñsalis de q̄litate ⁊ q̄li diffinitiōe ⁊ ꝑꝑetate.

¶ Quotiēs aūt solet opponi dicē dū est. Dicit̄ autē alterū alteri opponi quadrupliciter: aut vt ad aliqd: aut vt contraria: aut vt priuatio ⁊ habit9: aut vt affirmatio ⁊ negatio.

Opposita quot modis dicitur

Oppōnis accepcio.

¶ Iste est tertius ꝛ vltim⁹ tractat⁹ huius lib. ī quo phs determiat de postpdicamētis ꝛ cōtinet quinq; capl'a: sm q; sūt quinq; postpdicamēta. In pri° caplo determiat de pmo postpdicamento .s. de oppōne: nūerādo suas spēs dicens q; alterū di alteri opponi qdrupli'r .s. relatiue vt duplū oppōitur dimidio: ꝫrie vt malū bono: puatiue: vt habit⁹: priuatiōi. ꝫdictorie: vt sedet nō sedet. Deinde notificat pdicta diffinitiue. Et pmo relatiue opposita: dicēs q; relatiue opposita sūt: q̄ eaipsa q̄ sūt oppositorū dicūr: aut quō aliter ad aliud: vt duplū di opponi dimidio. Sed qꝛ aliqs posset obijcere: dicendo q; pdicta diffinitio ꝯuenit ꝫrijs: qꝛ ꝫria videtur dici ad aliud. Hāc obiectionē remouet phs dicēs q; ꝫria p denolato nullo mō referuntur ad inuicē: qd̄ pbat duob⁹ exemplis. Primū. vt malū nō di boni malū: sed bū dī bono ꝫriū. Scđm. vt nigrū nō dī albi nigrū. sed albo ꝫriū: sed si capiatur p p se significato bū dicit ad aliud. ¶ Deinde determiat de ꝫrijs supponēdo diuisionē eoꝝ .s. mediata ꝛ immediata. Pri° diffinit mēbra illi⁹ diuisiōis dicēs ꝫria imediata sūt quoꝝ necesse est alterū inesse suo pprio subsceptibili: vt egritudo ꝛ sanitas sunt ꝫria imediata corpori aialis. Nā necesse est aial vel esse sanū vel esse languidū seu egrū. Similiter par ꝛ impar sūt ꝫria immediata respectu numeri. oīs .n. numerus est par vel impar abundās vel perfectus. ¶ Sed ꝫria mediata sūt quoꝝ nō est necesse alterū inesse suo pprio susceptibili: de quib⁹ dat duo exēpla. Primū. albū ꝛ nigrum sunt duo ꝫria mediata respectu corpis: qꝛ nō est necesse oē corp⁹ esse albū vel nigrū: qꝛ pōt esse corp⁹ fuscū ꝛ pallidū. Scđm exemplū. prauū ꝛ studiosum sunt duo ꝫria mediata: qꝛ nō est necesse vnūquodq; esse prauū vel studiosū. Et subdit q; duplicia sunt ꝫria mediata: quedā sunt quoꝝ media sunt nota: vt inter albū ꝛ nigrū quorū media sunt nota .s. fuscū ꝛ palidū. Alia sunt quoꝝ media sunt nota: sed nominantur per negationem vtriusq; extremi: vt inter prauū ꝛ studiosum est aliqd̄ mediū qd̄ .s. nec est prauum nec studiosū. ¶ Deinde determinat de priuatiue oppositis: dicēs q; priuatiue opposita habent fieri circa idē sm ordiē irregressibili ꝛ tpe determiato a nā. In qua diffinitiōe tanguntur tres ꝯditiones requisite ad priuatiue opposita. Pria q; habeāt fieri circa idem vt visus: ꝛ cecitas circa oculū. Scđa q; hēant fieri ordine quodā. Tertio q; habeāt fieri tpe determiato: qꝛ tūc dicim⁹ aliqd priuari qñ nō hꝫ hoc qd̄ natū est hēre ꝛ tpe determiato. nō .n. dicimus edentulū q nō hꝫ dētes nec cecū q n̄ hꝫ visum: sed q nō hꝫ qñ natus est hēre. Quedam .n. sunt res genite que neq; visū neq; dentes hñt: ꝛ tñ nō dicūtur edentate ꝛ cece. Deinde ponit diam iter puari ꝛ puationē. Et iter hītū ꝛ hēre habitum: dicēs q; puari nō est puatio: nec hēre habitū est habitus: qꝛ visus ē hitus ꝛ tñ nō est habere habitū: hēre .n. visum nō ē habitus .s. visus ſꝫ habere visum sit habere habitum. Similiter cecitas est priuatio ꝛ nō ē priuari ſꝫ cecum esse sit priuari: ergo priuatio n̄ est priuari. Hoc probat etiā ratione. Nā si ille essent eadē predicarentur de eodē qd̄ ē falsum: qꝛ hō bñ dī cecus ꝛ priuatus: ꝛ nullo mō dī cecitas aut priuatio. Conueniūt tñ priuari ꝛ hēre habitū cū priuatiōe ꝛ habitu: qꝛ priuari ꝛ hēre habitū eodē modo opponunt sicut habitus ꝛ priuatio que sunt sua abstracta. Consequēter determinat de ꝯdictorijs ponēdo cōuenietiā ꝛ dīam inter affirmationē ꝛ negationem. Et res que subiacent affirmatiōi ꝛ negationi dicēs q; res que subiacent affirmationi ꝛ negationi nō sunt affirmatio neq; negatio: cū affirmatio sit oīo affirmatiua: ꝛ negatio oīo negatiua. Nullū aūt illoꝝ que subiacent affirmatiōi vel negatiōi est oīo. Conuenientia talis est: qꝛ sicut affirmatio ꝛ negatio opponunt ꝯdictorie ita res que subiacent affirmationi vel negationi vt sicut sedet ꝛ nō sedet opponunt contradictorie: ita res significate que illis subiacēt opponunt cōtradictorie. ¶ In secūda parte principali ponit dīas inter spēs oppositionis. Et primo ponit duas differentias inter priuatiue opposita ꝛ relatiua. Prima qꝛ relatiue opposita referunt ad inuicem sub habitudine alicuius casus: nō aūt priuatiue opposita. Non .n. dī visus cecitatis visus nec econtra. ſꝫ bene dicatur cecitas visionis priuatio. ¶ Secunda dīa. qꝛ relatiue opposita sunt reciproca .i. dicuntur ad conuertentiā: nō aūt priuatiue opposita. Deinde ponit differentiā inter contraria ꝛ priuatiue opposita. Et pri° pbat q; cōtraria imediata differūt a priuatiue oppositis; qꝛ in ipsis necesse est semp alteꝝ inesse suo pprio susceptibili: sed in priuatiuis nō est necesse. Non enim est necesse aial esse videns vel cecum vt pꝫ de catulo añ nonū diē. ¶ Deinde pbat de ꝫrijs mediatis: qꝛ nūq; ē necesse alteꝝ illoꝝ inesse suo pprio susceptibili: nisi alteꝝ illoꝝ insit a nā: vt calidū igni. Non oꝫ .n. eē corpus eē nigrū vel albū: calidū vel frigidū: ſꝫ in illis quoꝝ alteꝝ inest a nā necesse sit vnum determinate in eē ꝛ impossibile est reliquum inesse: non enim ē possibile ignē esse frigidum: neq; niuē nigrā. In priuatiue aūt oppositis aliqñ necesse ē alterum in esse .s. post tps determinatū. ¶ Deinde probat rōne oīa contraria differre a priuatiue oppositis: quia in omnibus contrarijs potest fieri mutatio de vno in aliud: ꝛ eꝯ: nisi alterū insit a natura: vt sanus potest fieri languidus: ꝛ studiosus prauus: ꝛ ecōtra. Sꝫ i priua

Que dicūr relatiue opposita.

Contrariorū diuisio.

Que dicūt ꝫria imediata.

Que dicūt ꝫria mediata.

Contrariorum mediatorū diuisio.

Priuatiue oppositorū diffō.

Cōditiones requisite ad puatiue opposita.

Priuatio ꝛ priuari q⁹ mō differunt.

Hit⁹ et hēre hitū dīa.

Cōuenientia ꝛ differētia affirmationis et negatōnis.

Quid ē affirmatio.

Quid ē negatō.

Dīa ꝫrioꝝ ꝛ priuatiue oppositorum.

Quō di ferūt ɜ̄dictoīa ab alijs opposi- tis.

tiue oppositis qualis possit fieri mutatio ab habitu in priuationē: nō tñ ā priuatiōe in habitū qꝛ cecus nō est iterū fact' videns. ¶ Deīde ponit differentiā inter cōtradictoria ⁊ alia opposita: qꝛ in solis ɜ̄dictorijs necesse est alterū esse verū ⁊ alterū esse fīm. ⁊ ꝙ hoc in alijs nō sit necēe. pbat. qꝛ sanitas ⁊ lāguor sūt ɜ̄ria ⁊ duplū ⁊ dimidiū relatiue opposita: visus ⁊ cecitas priuatiue opposita. ⁊ nulū istorū est verū aut fīm. qꝛ oīa illa dr̄ sine ɜ̄plexiōe. cōtrarium autē q̄ ɜ̄m nullā ɜ̄plexiōē dr̄ nihil est verū aut falsū.

An icō plexis repiant ɜ̄ria.

¶ Deinde remouet vnū dubiū: qꝛ posset aliqs dicere ꝙ ēt in ɜ̄plexis reperit ɜ̄ria oppō priuatiua ⁊ relatiua in qb' necesse ē alterū eē verū ⁊ alterū fīm: vt socrates ē san': socrates ē eger: ⁊ ē lāguid'. Dicit phūs ꝙ ī talib' nō est necessarius vnū istorū eē verū ⁊ alterū fīm qualis si socrates sit: oꝫ alterū esse verū ⁊ alterū eē fīm: sz qn socrates nō est: ambe sūt false. Sed ī ɜ̄dictorijs necesse ē alterū esse verū ⁊ alterū fīm: qꝛ si socrates sit siue nō: necēe est ipm lāguere vel nō lāguet. ¶ Et qb' ɜ̄cludit ꝙ ppriū est ɜ̄dictorijs semp vnū esse verū ⁊ alterū fīm.

Cōtrariorū qn- ꝙ sūt p̄prietates

¶ In tertia pte pncipali pōit qnqꝫ pprietates ɜ̄riorū. Prīa est ꝙ bono de necessitate malū ē ɜ̄riū. malo autē aliqñ bonū ē ɜ̄riū aliqñ malū. Primā partē pbat inductiue vt sanitati ɜ̄riat languor ⁊ iustitie iniustitia: ⁊ fortitudini debilitas. Secūdā ptez pbat: egestati ɜ̄riat superabūdātia: sz hoc sit ī paucis: qꝛ ī plib' malo ɜ̄riat bonū. ¶ Secūda ꝓ est necēe si vnū ɜ̄riorū sit: reliquū eē. qꝛ oīb' existētib' sanis sanitas erit ⁊ nō egritudo. ¶ Tertia pprietas: sicut nō est posse ppōnes ɜ̄rias sil' eē veras: ita est imposse ɜ̄ria sil' inesse eidē: ēt si socrates sit san' ipse nō erit lāguēs. ¶ Quarta pprietas. oīa ɜ̄ria hñt fieri circa idē spē vel gñe: vt languor ⁊ sanitas circa corp'. iustitia vo ⁊ iniustitia circa aiam. ¶ Quinta pprietas. necēe est oīa ɜ̄ria esse in eodē gñe vel in ɜ̄rijs gñib' aut ipsa eē ɜ̄ria gña vt albū ⁊ nigrū sūt in eodem gñe. iustitia ⁊ iniustitia sūt in ɜ̄rijs gñibus: sed bonū ⁊ malū sūt contraria genera.

Pri' q̄druplr̄ capitur

¶ Pri' autē alterū alio dr̄ quadruplr̄. Prio qdē ⁊ pprie ɜ̄m tps ɜ̄m qō. s. antiquus ⁊ seni' dr̄. Scdo autē mō qō nō cōuertit subsistendi ɜ̄sequentia: vt vnus duobus prior est.

¶ Istud est scdz caplm hui' tractat' ī quo phs determinat de scdo postpdicamēto qō est prius dicēs ꝙ aliqd dr̄ prius q̄drupl'r. Prio dr̄ ꝙ aliqd prius ɜ̄m tps qō est antiquꝰ vel seni' altero. Scdo mō aliqd dr̄ prius a quo nō ɜ̄uertit subsistēdi ɜ̄nā. vocat autē subsistēdi ɜ̄nā q̄ arguit ab aīte de est scdo adiacente ad ɜ̄ñs de ē tertio adiacente. ⁊ ɜ̄m istū modū vnū est pri' duobus: qꝛ duob' existētib' necēe est vnū esse. vno autē

existēte nō est necēe duo eē. Tertio mō aliqd dr̄ prius alio ordine nāe ⁊ ɜ̄pōnis vt in geometria elemēta sūt priora his q̄ describunt vt linee figuris: ⁊ ī grāmatica. elemēta. i. lr̄e sunt priores sillabis: ⁊ ī rhetorica pemiū ē prius narratiōe. Quarto mō aliqd dr̄ pri' qō est digni' ⁊ honorabili' ɜ̄m quē modū phi ɜ̄sueuerūt dicē honorabiliores ⁊ magis ā se dilectos esse priores. Cōseqnter subiūgit vnū aliū modū prioris ɜ̄m quē aliq̄ duo ɜ̄uertunt ɜ̄m eēndi ɜ̄nam ⁊ vnū est cā alteri': ita ꝙ illud qō ē cā alteri' dr̄ prius nā: vt res ⁊ oīo va de ipsa re ɜ̄uertūt ɜ̄m essendi ɜ̄nam: nā si est hō tūc vera ē oīo in q̄ dr̄ hō est. ⁊ si ista hō est sit va tūc est ita in re ꝙ hō ē ⁊ res est cā veritatis oīonis. Ab eo. n. ꝙ res ē vel nō est oīo dr̄ vera vel falsa. ¶ Seqt text'.

4 modi capitur

¶ Sil' autē dr̄ simplr̄ qdē ⁊ pprie quorū gñatio ē ī eodē tpe: neutrū. n. neqꝫ prius neqꝫ posterius est eorū.

Iste ē terti' tractat' ī quo determinat phs de tertio postpdicamēto qō ē sil' dicēs ꝙ tres sūt modi simultatis Primo dr̄ aliq̄ sil' tpe quorū gñatio est in eodē tpe. Scdo mō dr̄ sil' nā q̄cūqꝫ ɜ̄uertunt ɜ̄m eēndi ɜ̄nam ⁊ neutrū ē cā alterius vt duplū ⁊ dimidiū ⁊ oīa relatiua. vt si duplū est dimidiū ē. Tertio mō dr̄ sil' nā: q̄cūqꝫ eq̄liter diuidūt aliqō genus vt gressibile volatile ⁊ aquatile quib' aīal diuiditur ⁊ vnū nō est prius aut posterius alio: iō ipsa sunt sil' nā sz genus pcedat nā suas differentias: tñ ille differentie inter se sunt simul natura.

Sex sūt species motus

¶ Motus autē sex. s. sūt spēs: gñatio: corruptio: augmentū: diminutio: alteratio: ɜ̄m locum mutatio.

¶ Istud ē q̄rtū caplm hui' tractat' in quo determinat phs de q̄rto postpdicamento qō est motus cui' assignat sex spēs que sunt: gñatio: corruptio: augmētatio: diminutio: alteratiō: ⁊ loci mutatio. ⁊ dicit ꝙ manifestū est de alijs motib' ab alteratiōe ꝙ sūt adinuicē distincti. Sed de alteratiōe vr̄ esse dubiū an ab alijs distinguat eo ꝙ illud qō alterat vr̄ necessario moueri alijs motibus. Rñdet ꝙ nō oꝫ: qꝛ possibile est aliqd pluries mutari ɜ̄m q̄litatē: vtputa de albedine in nigredinē absqꝫ hoc ꝙ augeat vel diminuat aut alio motu moueat. Sequeretur ēt ꝙ oē qō mutaretur alijs motibus necessario alteraretur ꝙ est falsum: qꝛ q̄drangulus addito gnomoni augment' est ⁊ tñ circa ipsum nō est facta alteratio. Consequēter determinat de ɜ̄trarietate motus dicens ꝙ vniuersaliter motui cōtrariatur qes: sz aliquando motus cōtrariaretur motui: vt generationi ɜ̄riaretur corruptio: ⁊ augmētatiōi. diminutio: sed loci mutatiōi ɜ̄trariatur

An alteratio distinguatur ab alijs motib'

quies scdm

2° a duobus malis

quies scdm locũ z ẽt sibi ɔ̃riaf mutatio ẽm cõtrariũ locũ vt mutatiõi que est sursũ ɔ̃riatur mutatio q̃ est deorsũ. Deinde subdit q motui alteratiõis nõ est facile assignare ɔ̃rium. si. n. videt aliqd sibi opponi sed põt dici q alterationi ẽm vnã qualitatẽ ɔ̃trariaf quies ẽm eãdem qualitatem: vel alia alteratio que ẽ ẽm contrariam qualitatem. Textus.

habet q't modis di.

¶ Hẽre aũt multis dĩ modis. aut .n. tanq̃ hitũ z affectuz aut q̃libet qualitatẽ aliã. dicimur. n. disciplinaz hẽre atq virtutez: aut q̃ntitatem qd ɔ̃tingit ei q hz magnitudinez dĩ .n. bicubituz: aut ea q circa corpus sunt: vt vestimentum vel tunicam.

¶ Istud est qntũ caplm huius tractat' i quo determinat phs de vltimo postpredicamẽto: qd di hẽre diceñ: hẽre di octo modis. ¶ Prius modus est hẽre affectũ. i. qualitatẽ: vt hẽre disciplinã vel virtutẽ. ¶ Secũdus modus ẽ hẽre quantitatẽ sicut magnitudinẽ. ¶ Terti' modus est hẽre ea que circa corpus sunt: vt vestimentũ z tunicã. ¶ Quart' modus est hẽre aliquid i mẽbro p modũ ornamẽti vt hẽre ãnulũ in digito. ¶ Quint' modus est hẽre membruz siue partẽ integralẽ vt manũ vel pedẽ. ¶ Sextus modus est hẽre cõtentũ: vt lagena habet vinũ. ¶ Septim' modus est hẽre possessionez: vt domũ vel agrũ. ¶ Octauus mod' est hẽre vxorẽ: z iste modus est alienissim': qz q hz hẽ. Deinde se excusat phs ab enũeratiõe aliorũ modoꝝ hẽre dicẽs q forte sũt alij mõi hẽre q̃ illi q dci sũt tñ mõi magis ɔ̃sueti sũt enũerati.

An diuisiões z species quinq postpredicamẽtorum sufficiẽter sint assignate.

Queritur circa textũ vtrũ diuisiões: z spẽs siue mõi qnq postpdicamẽtoꝝ sint a pho i textu cõuẽiẽter assignate. ¶ Arguit pmo q nõ. mediũ opponit extremis: z non aliquo istoꝝ modoꝝ. igit. minor pz. qz nõ opponit priuatiue neq ɔ̃dictorie neq relatiue vt notum est: neq contrarie: qz ɔ̃ria maxime debẽt distare adinuicẽ. Itẽ albedo z nigredo opponũtur adinuicẽ: z nõ aliqua istoꝝ modoꝝ. igitur minor pbaf. qz maxime eẽnt ɔ̃trarie. sed hoc nõ: qz ɔ̃ria sunt forme actiue z passiue. sed albedo z nigredo nõ sunt hmõi. igit. Itẽ vel albedo opponeref nigredini que est: vel nigredini que nõ est. sed nullũ istoꝝ est dicendũ vt alias visũ est. igit. ¶ Arguit secũdo sic. locus sursum z locus deorsũ: opponũf. z nõ aliq̃ istarũ specieꝝ. igit. maior pz. qz oĩs mot' ẽ de opposito in oppositũ: sed a loco sursũ ad locũ deorsũ fit mot': igit opponũf. minor pbaf. quia maxime eẽnt ɔ̃rie. sed hoc nõ: qz tã locus sursum q̃ locus deorsũ sũt quãtitates: mõ q̃titati nõ est ɔ̃riũ. ¶ Tertio sic arguit: nulla opponũf relatiue. igit: añs pbaf. qz illa q̃ sũt simũ z posita se ponũt nõ opponũt adinuicez. sz sic est de relatiue oppositis. igit. Itẽ pr nõ opponit filio: cũ pr sit conseruatiuus ipsius filij. ¶ Quarto sic arguit. nulla sunt priuatiue opposita. igit. añs pbaf. si. n. aliq̃ essent priuatiue opposita maxie essent ista: visus z cecitas. sed ɔ̃ñs est fm. igit. minor pbaf. qz vel visus opponeref priuatiõi q̃ nõ ẽ: vel priuatiõi q̃ ẽ. nõ primũ. qz qd nõ ẽ nulli opponit. nec scdm: qz visui platõis nõ opponit priuatiue cecitas sortis: et eo q priuatiue opposita hñt fieri circa idẽ sbm. ¶ Quinto sic arguit. ens z nõ ens' sũt opposita ɔ̃dictorie: z tñ nõ oz q si vnũ sit verũ q reliquũ sit falsũ: qz neutrũ est veꝝ neq fm: cũ sint ambo incõpleta. ¶ Itẽ chimera ẽ ens chimera est nõ ens. sũt ɔ̃dictorie opposita: et tñ sunt ambo cõpleta z sunt ambo falsa, cum vtraq sit affirmatiua cui' sbm pro nullo supponit. ¶ In oppositũ est phs in textu. In questione sicut in ceteris erunt tres articuli:

De qua oppositiõe phs loquit.

¶ Quãtũ ad primũ sciendũ est pmo q phs nõ loqt hẽre de oppositione ɔ̃pleta seu de oppositiõe ppositionũ: qz de tali sufficienter determinabit in pmo peryarmenias. sz hẽre determinat de oppõne incõpleta q̃ nõ est nisi repugnãtia aliquoꝝ duoꝝ nõ se pmittẽtiũ sil' z sel' in eodẽ respectu eiusdẽ z talis pp̃e pmo et pncipalr inuenit ex pte significatoꝝ p terios. z scdaria solũ inter terios: vñ termini nõ dñr opponi pprie nisi qz res significate p ipsos opponunf. nõ. n. magis apponũf isti duo termini albedo z nigredo: q̃ isti duo termini: petr' z ioãnes: nisi rõne reꝝ significatarũ. Et sigla dicat eadẽ ẽ res q̃ significat p relatiue opposita: qz p ipsa nõ significat nisi sba: vt p istũ terminũ pr z p istũ terminũ fili' idẽ põt significari. s. sba. Rñdef q licet p illos terminos idẽ significet quãtũ ad significatũ mãle: nõ tamẽ quo ad significatũ fomale. nã pr quo ad significatũ formale significat pñitatẽ q̃ ẽ alia res a filiatiõe significata p illũ terminũ fili'. ¶ Ex quo seqt q ista oppõ incõpleta ẽ attẽdẽda primo ex pte significatoꝝ pncipaliũ z fomaliũ terminoꝝ z nõ mãliũ. Et p hoc soluit argumẽtũ d priuatiue oppositis: z ɔ̃dictorie oppositis. nã lz cec' d significato mãli significet fomaz vtrẽ carẽtẽ visu. tñ d significato fomali significat carentiaz vis' qz nõ ẽ nisi negatio vis' in sbo apto nato. Etiã nõ homo d significato formali importat simpliciter negationẽ hũanitatis sine q̃cũq aptitudie. Et aduerte q licet relatiue opposita possint verificari de eodẽ. vt idẽ potest dici pr z fili': nõ tamẽ respectu eiusdẽ. Et si qs

Relatiue opponi q̄ ꝯ̄ueniat.

dicat causa ꝛ causatū sūt relatiue opposita. ꝛ tn̄ bn̄ dicunt̄ de eodē respectu eiusdē. vt ambulatio post cenā ē causa sanitatis ꝛ effect⁹ ei⁹. Respondet̄ ꝙ hoc nō ē in eodē genere cause. naȝ ambulatio ē causa sanitatꝭ i gn̄e cause efficientis. ꝛ ē effect⁹ eius in gn̄e cause finalis. ¶ Aduerte vlteri⁹ ꝙ relatiue opponi nō ꝯuenit relatiuis equparātie saltē respectu suoꝝ correlatiuoꝝ. nā relatiuū equparātie nō opponitur suo correlatiuo: vt sīle nō opponit̄ sīli: ȝ vnuȝ relatiuū equparātie bn̄ opponat̄ alteri relatiuo equparātie: vt idē bn̄ opponit̄ huic qḋ ē diuersū: ꝛ sīle huic qḋ ē dissīle. Ex quo pȝ ꝙ nō oīa relatia opponūt̄ suis correlatiuis: ȝ h̄ solū hȝ veꝝ i relatiuis suppōnis ꝛ superpositionis.

Cōtrarietatis acceptiones.

¶ Sciendū est scḋo ꝙ cōtrarietas potest capi dupl'r. vno modo proprie ꝛ stricte pro repugnantia duaꝝ formarum actiuaruȝ ꝛ passiuarū adinuicem maxime distantiū distantia graduali non potentiū simul ꝛ semel i esse eidem subiecto ȝ bene successiue. ꝛ sic cōtrarietas solum dicitur de qualitatibus primis: cuiusmodi sunt caliditas: frigiditas: humiditas: ꝛ siccitas. Et dicitur notāter maxie distantiū distātia graduali: q2 si nō maxime distarēt distantia graduali possent iesse eidē sb̄o ꝛ in eadem parte: sicut patet de aqua tepida. Ex quo sequit̄ ꝙ caliditas ꝛ frigiditas nō dicunt̄ ꝯ̄rariari adinuicem sub quibuscūq; gradib⁹: sed solum sub maxima intentione graduū. Ex quo sequit̄ ꝙ non dicunt̄ ꝓprie ꝯtrariari ex rōnibus formalibus eoꝝ: sed ex latitudine graduū: de quo magis alias videbitur. Alio modo capitur contrarietas large pro repugnantia duaꝝ formaꝝ nō se permittentiū siml' ꝛ semel in eodeȝ subiecto. siue tales forme sint actiue ꝛ passiue adinuicē siue nō. Et hoc modo albedo ꝛ nigredo dicunt̄ contrariari. etiaȝ rubedo ꝛ nigredo: ꝛ rubedo ꝛ viriditas. Etiam due forme substantiales possunt dici hoc modo contrariari: ꝛ etiam locus sursum ꝛ locus deorsum. tn̄ locus deorsum ꝛ loc⁹ sursum qn̄q; capiuntur pro qualitatibus existentibus in talibus locis: ꝛ sic bene possunt ꝯtrariari adinuiceȝ contrarietate proprie dicta.

Cōtraria q̄re dr̄ mediata.

¶ Et aduerte ꝙ ꝯ̄raria mediata nō dicūtur mediata. eo ꝙ mediū cōponat̄ extremis: sed q2 magis apparet conuenire cuȝ extremis q̄ extrema inter se. vt rubedō mediat̄ inter albuȝ ꝛ nigrū: non quia rubedo componatur ex albedine ꝛ nigredine. sed q2 magis conuenit cū albedie ꝛ nigredie q̄ albedo ꝛ nigredo inter se. ꝛ a negatiōe talis medij dicuntur contraria imediata: ꝛ nō ꝑ negationē cuiuscūq; medij.

Quotuplex ē p̄uatio.

¶ Sciendū est tertio ꝙ priuatio ē duplex. quedā est ꝓprie dicta q̄ negat actum ꝛ potētiā seu dispositionē ad illū actū: vt cecitas. ꝛ a tali nō pōt fieri regressus nālit̄. Alia est q̄ solū negat actū ꝛ nō potētiā seu dispositionē ad actū: vt qes negat motū ꝛ nō dispōnē ad motū: ꝛ a tali bn̄ pōt fieri regressus nāliter. ¶ Supponit̄ vltra ꝙ habit⁹ ꝛ priuatio hābēt fieri aliqn̄ circa idē in eodē gn̄e primo. et isto mō talpa diceret̄ ceca: q2 inquantū aīal ē apta videre. Alio mō circa idē i genere remoto: ꝛ sic planta bene diceret̄ ceca: q2 inquantū viuēs nata est videre: ꝛ sic pōt diffiniri cecuȝ. vnde cecum est aīal nō videns nec potēs videre: ꝛ est de genere illoꝝ quoꝝ aliquod natum est videre. vel sic: cecum est aīal nō vidēs tunc ꝛ taliter qn̄o natū est videre. Dicitur notāter tunc. q2 ȝ catulus ante nonū diē nō videat: tn̄ non dicitur cecus: q2 tunc nō hȝ temp⁹ determinatum. Dicitur notanter taliter qn̄o. q2 licet aliquis dormiat vel claudat oculos tamen nō est cecus: q2 nō taliter nat⁹ ē videre.

Quid ē cecum.

Que dicuntur ꝯ̄ria.

Sed ꝓ ꝯ̄dictorijs supponit̄ ꝙ ꝯ̄dictoria sunt quoꝝ vnū est positiuū ꝛ alterū implicās id cū negatiōe infinitante: vt hō nō hō. vnde differentia est inter negationē infinitantē ꝛ priuātem: q2 negatio infinitans simpliciter negat terminū nō cū aptitudine ad aliquē actū. Sȝ negatio priuās negat terminū cū aptitudine ad actū: ꝛ cecitas negat visum cū aptitudine ad subiectū. ¶ Et aduerte ꝙ qn̄ dr̄ ꝙ necesse ē alteꝝ ꝯ̄dictorioꝝ esse verum: ꝛ alteꝝ falsū. dicunt aliqui ꝙ hoc debet intelligi de cōtradictorijs ꝯpletis: q2 ꝯ̄dictoria icōpleta nō sunt vera neq; falsa. sed q2 Arist. non videt̄ hic loq de oppōne ꝯpleta sed incōpleta. iō pōt sic exponi. necesse est alteꝝ esse verum ꝛ alterū esse falsum. i. necesse est alterum vere enunciari ꝛ alterū false de quolibet singulari singularit̄ ꝛ vniuoce tento diuisim ꝛ copulatiue mediāte copula nō ampliata: ꝛ dr̄ notanter singulari: q2 de aliquo cōmuni potest vtrunq; vere dici: vt hō est alb⁹: hō nō est alb⁹. Dr̄ notāter vniuoce tento: q2 si sint duo vocati hoc noīe sortes: quorū vnus sit alb⁹ ꝛ alius niger tunc iste sunt vere sortes est albus: sortes est nō albus. Et dr̄ notanter diuisim: q2 copulatim et disiunctim pōt de aliquo singulari vere dici: vt de scuto ꝑ media parte albo: ꝛ ꝑ media parte nigro: veꝝ est dicere hoc est albū. hoc ē nō albū. Etiā de scuto totaliter albo veꝝ ē dicere hoc est album vel non albuȝ. ꝛ huius ratio ē. quia disiunctum ex contradictorijs supponit pro quolibet ente mundi: ideo tale disiunctū potest dici de quolibet ente mundi.

Dubiū circa ꝓpetates ꝯ̄rioꝝ.

¶ Sciēdū ē quarto ꝙ circa tertiuȝ incidūt aliq̄ difficultates. Prima vtruȝ ista sit vera vel falsa necesse ē alteꝝ ꝯ̄rioꝝ imediatorum inesse suo ꝓprio susceptibili. Et videtur

q nõ: qꝛ illa idefinita est falsa cui⁹ nulla singularis ẽ vera: ʒ sic ẽ q isti⁹ idefinite nlla singlaris ẽ vera. igit. ℂ Rñdet breuit: q aliq dicũt illã eẽ falsaʒ ꝓpter rõnẽ factã. Dicant tñ alij q ipa ẽ vera ⁊ q nõ ẽ icõueniẽs aliq̃ pticularẽ vl idefinitã eẽ verã cui⁹ nulla singularis est vera cuiusmõi ẽ ista alterũ ꝯdictorioꝝ ꝯtingentiũ eẽ verũ ẽ necessariũ ipa est vera: ⁊ tñ nulla singularis ẽ va. dicũt ẽt q aliq̃ vlis ẽ possibil' cui⁹ gl; singularis ẽ ipossibilis vt dmõstratis duob⁹ ꝯdictorijs ꝯtingentib⁹ ipa ẽ impossibilis. vtpu ta ista vtrũq; ꝯdictorioꝝ ꝯtingentiũ ẽ veꝝ tñ q̃libet singularis ẽ possibilis. ℂ Alia difficultas q̃ albedo opponit nigredini. Rñdet q oĩs albedo pfecta ẽ oĩ nigredini pfecte ꝯtraria: ⁊ tũc dʒ exponi illa auctoritas. ꝯria sũt q̃ nata sũt fieri circa idẽ sbʒ hoc ẽ dicẽu q forme ꝯrie pñt eẽ successiue i eodem sbo vel sibi similes. ℂ Ex quo seqt q ad hoc q aliq̃ sint ꝯria suffic q ipa vel sibi similia possint se expellere ab eodẽ sbo. ℂ Alia difficultas vtrũ ista sit vera impossibile ẽ ignẽ eẽ frigidũ ⁊ niuem nigrã. Respondet q si ly impossibile accipiat vt opponit potẽtie naturali. tunc ille sũt ve. nã p naturam ignis nõ potest eẽ frigid⁹ neq; nix nigra: cũ h⁰ tñ stat q caliditas ignis sit sepabilis ab igne: qꝛ sepabilitas a subiecto ẽ passio caliditatis. ergo ꝯuenit omni caliditati. ⁊ p consequens cõuenit caliditati ignis. Et hec d ꝓmo articulo.

ℂ Quantũ ad scðm dubitatur pri mo vtꝝ alia post pdicamẽta ab oppositiõe sint sufficiẽter posita. Pro cui⁹ solutiõe supponit ꝓ mo q p pri⁹ post pdicamẽtuʒ põt itelligi aliud postpdicamẽtũ qð vocat posteri⁹. ⁊ tot modis pñt dici posteri⁹: quot mõis di p⁹. Et aduerte p p⁹ mõ poris q illið di pri⁹ tpe alio qð tpe poris pri⁹ eo extitit vel existebat. Et q⁹ seqt q aliqd di pri⁹ tẽpore alio qð ñ existit. Aduerte et qnto mõ poris in quo di q oſonẽ esse verã ⁊ ita eẽ in re ꝯuertant adiuicẽ: ñ dʒ itelligi sꝑ ppõ exꝑmẽs tali' eẽ i re formet: vt bñ seqt ꝓpõ ẽ va: ergo ita est in re. Itẽ bñ seqt: ita ẽ in re. g⁰ ꝓpositio est vera supple si formet. nã põt esse ita i re dato q ꝓpõ nõ formet quo facto ita erit i re. ⁊ tñ ꝓpõ non erit vera nisi intelligeret obiectiue. i. cã verificabilis ꝓpõnis est. Sʒ p secũdo postpdicamẽto est aduertẽdũ q illa nõ dicuntur esse simul tempore: que existunt in codẽ tẽpore. qꝛ tunc omia essent simul tẽpore cũ omnia existãt in eodem tempe: ʒ dicũtur aliqua esse simul tempore que simul sũt in codẽ tempore. ⁊ quorum vnũ ñ fuit ante aliud ẽm tempus. Aduerte pro scðo mõ q si qs arguat: cã et causatũ sant simul natura ẽm scðm modũ ⁊ tñ vnum ẽ causa alterius: igit. Similiter diceret d patre ⁊ filio. Rñdetur q cã ⁊ causatũ possũt capi dupl'r. vno mõ pro denoiato: scʒ ꝓ significato materiali: ⁊ sic nõ sũt simul na-

Que al bedo nigredini opponit

An alia postpdicamẽta ab oppositiõe sit bene assignata

Causa ⁊ causatũ q⁰t uio dis capiuntur.

tura: ⁊ tũc vnũ est bñ cã alterius. Alio mõ p ꝓ se significato: ⁊ sic bñ sũt simul ⁊ vnũ nõ ẽ cã alteri⁹. ℂ Aduerte ẽt q tot pñt eẽ modi simultatis: quot sũt mõi poris. tñ phs enumerat solũ illos modos q faciũt ad cognitionẽ aliq̃lem pdicamẽtoꝝ habẽdã. Sed p q̃rto postpdicamẽto ẽ aduertẽdũ q qñ di q sex sũt spẽs motus: ibi capit mot⁹ large vt se extẽdit ad oẽm mutationẽ siue sit successiua siue instãtanea: ⁊ sic gñatio ⁊ corruptio sũt bñ mot⁹. Aduerte vlteri⁹ q sicut sunt duo mot⁹ ad q̃titates. s. augmẽtatio ⁊ diminutio: ita ẽt sunt duo motus ad q̃litatẽ. quoꝝ vn⁹ est acq̃sitiuus ⁊ alter deꝑditiu⁹ q iportant p istud nomen alteratio ꝓpt penuriã vocũ. Et nã pñt esse duo ipsi⁹ loci mutatiõis. Aduerte ẽt q p augmẽtationẽ et diminutionẽ intelligũt duo alij mot⁹. s. rarefactio ⁊ dẽsatio. Aduerte vlteri⁹ q duplex est augmẽtatio. q̃dã ẽ mathematica q̃ fit quotienscũq; aliqd addit alteri: ⁊ talis bñ põt fieri sine alteratione: sicut exẽplificat i textu de gnomone addito q̃drãgulo. Alia ẽ phisica: ⁊ talis nõ fit nisi p ꝯuersionẽ nutrimẽti i sbam alicui: ⁊ talis nõ fit sine alteratiõe. Sed p q̃nto postpdicamẽto ẽ aduertẽdũ q mõi hic sũt in diuersis pdicamẽtis: ⁊ ꝓpe sũt i illo pdicamẽto i quo ẽ res hita: pm⁹ mod⁹ q ẽ hic affectũ. i. q̃litatẽ qð idẽ ẽ q eẽ q̃le: ẽ i pdicamẽto q̃litatis ⁊ hic quantitatẽ qð idem est q esse quãtũ est in predicamento quãtitatis: ⁊ sic de alijs.

ℂ Dubitat scðo vtrũ oppõ sit aliqd vniuocum ad q̃ttuor oppõnes, Et videt q sic. qꝛ pdicat de ipsis vniuoce. ⁊ di q q̃ttuor sũt oppõnis spẽs: qð nõ esset nisi oppõ diceretur vniuoce de ipsis. ℂ Pro solone suppõit q oppõ nõ ẽ aliqd vniuocũ ad q̃ttuor oppõnes: qꝛ nihil ẽ vniuocũ ad ens reale ⁊ ens rõnis: sed sic ẽ q ipsaꝝ oppõnũ q̃dã sunt reales q̃rũ extrema sunt realia realit distincta: cuiusmodi sũt oppõ ꝯria ⁊ relatiua. Alie sũt oppõnes rõnis. s. contradictoria ⁊ priuatiua: ⁊ nõ dñr rõnis eo q sint scðe intentiones: qꝛ cessante opatiõe itellect⁹ visus ⁊ cecitas opponerent. Sʒ dñr rationis: qꝛ alteꝝ extremũ non ẽ ens reale: iõ dicunt rationis: qꝛ ipsis deficit vna conditio relatiõis realis puta q extrema sint entia realia. ℂ Ex isto sequit q oppositio non importat aliquid cõmune vniuocuʒ ad illas quattuor oppositiones nec pdicatur de ipsis, nisi equiuoce. Vñ oppositio nõ est aliud q̃ repugnantia aliquoꝝ quantũ ad hoc qð ẽ esse vel dici de aliquo si' ⁊ respectu eiusdẽ. Et si qs dicat: nõne ad oppõnẽ ꝯriã ⁊ relatiuã ẽ aliqd cõe vniuocum. dico q sic: sed illud nõ ẽ oppõ in sua cõitate: ʒ tñ oppõ realis ⁊ ẽt aliqd est cõe vniuocũ ad alias duas oppõnes. s. oppõ rõnis. ℂ Sʒ aliqs itep q̃ret cũ ꝯrietas sit repugnãtia realis q̃ repugnãtia nõ ẽ nisi rõ vel re-

Augmẽtatiõis acceptiones.

An oppõ sit vniuocũ ad q̃ttuor oppõnes.

Oppositiõis diffinitio.

spect⁹ vtrū 𝔷rlā vl' 𝔷rla sint relatiua equparātie vel disquiparentie. rñdet φ disquiparātie. ¶ Et si q̄s dicat: noiant eodē noie: q2 𝔷rlū 𝔷rli 𝔷rlius. Rñdet φ hoc nō sufficit ꝫ requirit φ referantur adinuicē scdm eādē rōnē fūdādi q̄ n̄ ē iter duo 𝔷rla. ¶ Sꝫ 𝔷 oppōne 𝔷dictoria due sūt difficultates. Pria vtrū oīa 𝔷dictoria eq̄lit repugnāt.

An 𝔷rla eq̄lit repugnēt

¶ Rñdet breuit φ sic: q2 impossibile est q̄cūq3 duo extrema adinuicem 𝔷dictoria de aliquo singulari singularit ꝛ vniuoce tēto diuisim ꝛ mediāte copula n̄ ampliata ve affirmari ꝛ negari. iō dr̄ eq̄liter repugnare. ¶ Scd'a difficultas: vtrū iter omnia 𝔷dictoria sit maxima distantia sic φ omnia 𝔷dictoria maxime distēt adinuicē. ¶ Rñdet φ n̄ iter oīa 𝔷dictoria ē maxima distātia. ꝫ dico φ iter 𝔷dictoria est tāta distātia q̄tā ē extremū positiuū. vñ si extremū positiuū sit ens īfinitū talis distantia erit īfinita. ꝫ si extremū positiuū sit finitū tal' distātia erit finita. Uñ ē aduertēdū φ duplex ē distātia. s. positiua ꝛ negatiua: positiua ē tāta q̄tū ē mediū iter duo extrēa sic' distancia iter duos parietes. ꝫ distātia negatiua ē cui⁹ alterū extremū ē negatiuū: ꝛ ista ē tāta q̄tū ē extremū positiuū. nā mensurat' talis distantia ꝛ cognoscitur ꝛ accipitur s̄m extremum positiuū.

distātie acceptiones:

¶ Dubitat' tertio circa predicamē-

ta ī quo p̄dicamēto sūt isti t'mini picard⁹ picardia. burgūd⁹ burgūdia. gall⁹ gallia. frāc⁹ frācia. ¶ Pro solutione supponit' φ q̄ttuor sunt modi 𝔷cretoꝝ. ¶ Prim⁹ ē q̄n 𝔷cretum aliqd significat 𝔷 significato min⁹ p̄ncipali seu materiali. ꝛ p eodē suppōit p quo n̄ suppōit abstractū neq3 illud significat. vt albū albedo: iustū iustitia. ꝛ istiusmōi mīte sūt spēs. ¶ Prima q̄n 𝔷cretū suppōit p sbo ꝛ abstractū p foia realr' ī sbo inherēte vel c𝔷. exemplū p̄mi vt iustū iustitia: iustū supponit p sbo ꝛ iustitia p foia realr' īherente illi sbo. exēplū scdi vt ignis suppōit pro sbo ꝛ igne⁹ suppōit ꝓpē p calore. calor. n. ē igne⁹: ꝫ nō ignis. ¶ Secūda ꝛ spēs q̄n 𝔷cretū accipit' vel suppōit p composito ꝛ abstractū p p̄te essentiali illi⁹ compositi vel c𝔷. Exemplū p̄mi vt aiatū aīa. aiatū. n. suppōit p toto composito ꝛ aīa p p̄te ei⁹. Exemplum scdi vt homo hūan⁹. hō est abstractū supponēs p toto composito. ꝛ human⁹ 𝔷cretū supponēs ꝓprie p aīa ista ꝓprie debet cōcedi aīa ē humana ꝛ n̄ hō q̄nq3 etiā human⁹ suppōit p effectu hoīs vt h⁹ op⁹ ē humanū. Uñ human⁹ vno mō idē est φ pars essentialis hoīs. ꝛ sic ista 𝔷cedit': aīa est hūana. Alio mō idē ē φ res p̄ducta ab hoīe: ꝛ sic 𝔷cedit' ista. hoc op⁹ ē hūanū. i. ē res p̄ducta ab hoīe: q̄n. 𝔷. n. 𝔷cretū supponit p locato vbi abstractū supponit p loco; ut picard⁹ p locato suppōit. picardia p loco. 𝔷cedit'. n. ioannes ē picard⁹ ꝛ nō picardia. Ali⁹ modus ponit'

Isti t'mi frāc⁹ frācia picard⁹ picārdia ꝛ c̄ ī quo sūt p̄dicamēto.

Quot sūt mōi cōcretorum.

ab aliq̄b⁹ q̄n abstractū ex īpōne vel vsu loquētiū īcludit aliqd sincathegorema qd nō īcludit 𝔷cretū. ꝛ hūanitas īcludit istd sincathegorema p se vl' necc̄rio: iō q̄n dr̄ hūanitas currit. i. p se vel necc̄ario currit. ¶ Ali⁹ mod⁹ ē q̄n abstractū nō pōt supponē nisi p multitudie vl' p plrib⁹ sil' sumptis ꝛ 𝔷cretū illi⁹ abstracti natū ē supponē p vno illi⁹ multitudinis vt sunt plebs pleban⁹: pplu pplaris: pplus supponit p multitudine: ꝛ pplaris pro vno illi⁹ multitudinis. ¶ Uñ aduerte φ isti t'ri grex: plebs: pplu: p̄nt capi p multitudie ꝛ hoc duplr'. vno mō p multitudie 𝔷stituta ꝛ vnitatib⁹ accñtalib⁹ 𝔷tinuorū diuisoꝝ adinuicē ꝛ sic sūt ī p̄dicamēto quātitatis sic' nūerus. Alio mō p multitudie 𝔷stituta ex ꝓp̄ris vnitatib⁹ illaꝝ reꝝ: ꝛ sic nō sūt ī p̄dicamēto. Alio mō p̄nt capi vt īportāt respectū ad ducē vel coꝝ supiorē: ꝛ sic sunt ī p̄dicamēto adaliqd: ꝛ isti t'ri: magister: bacalari⁹: doctor: ꝛ sic de alijs p̄nt capi duplr'. Uno mō vt īportāt respectū q̄si suppōnis: ꝛ sic sūt ī p̄dicamēto adaliqd. Alio mō accipiunt' vt īportant q̄litatē acq̄sitā: ꝛ sic sūt in p̄dicamēto q̄litatis. Sed isti termini picardus: germanus: ꝛ alij termini 𝔷cretoꝝ ponūt' ī eodē p̄dicamēto sicut ꝛ sua abstracta. Uñ picardia īportat locū: vel vbi. iō est in p̄dicamēto vbi: ꝛ sic picardus german⁹ erūt in p̄dicamento vbi: p̄nt tñ accipi q̄nq3 ut dicūt ordinem p̄tis terre ad totā terrā: ꝛ sic significāt pōnem. Sed q̄reret aliq̄s in quo p̄dicamēto ponūt' vba ꝛ p̄ticipia. Rñdet φ vba ꝛ participia sūt in diuersis p̄dicamētis s̄m φ diuersa significāt de significato principali. vñ si vbū īportet q̄litatē ut amo volo intelligo sunt in p̄dicamento q̄litatis: si actionē sunt ī predicamēto actōis. Uñ aduerte φ ista vba īpersonaliter sumpta. s. interest: refert: ꝛ est. ut importāt pertinētiā sūt ī p̄dicamēto ad aliquid. ꝛ hec de secundo articulo.

Isti termini grex populus ꝛc. q̄uo capiunt'.

Uerba ꝛ p̄ticipia ī q⁹ ponunt' predicamenta.

¶ Quantū ad tertiū sit 𝔷clo vniuersa-

lis postpredicamenta ꝛ coꝝ acceptiōes sunt sufficiēter assignate a p̄ho ut p3 in questione. ¶ Ad rōnes. Ad primā p3 solo. ꝛ ēt q̄uo albedo opponit' nigredini q̄ ē. ¶ Ad scd'am p3 solutio. q2 q̄libet locus sursū ꝛ locus deorsū opponunt' adinuicē. ¶ Ad tertiā visum est ēt φ licet relatiua p p se significatis sint sil' nā. tñ cū hoc stat φ opponunt' relatiue: q2 nō possūt verificari de aliquo simul ꝛ respectu eiusdē. Et ēt patet q̄uo pater pro denominato est cōsecutiuus filij: sed non pro significato formali. ¶ Ad quartā dr̄ φ habitus opponitur sue p̄uationi vt visus cecitati que nō est nisi negatio talis habitus in subiecto apto nato. ꝛ q̄n dr̄ vel visus petri opponitur cecitati ioānis: ut alicui alteri. Respondetur φ visus petri opponitur p̄uatiue omni cecitati: q2 omnis ceci

Conclo vniuersalis 𝔷 postp̄dicamē tis.

tas vel sibi similis i spē nata est fieri circa idē sbm: neq; oz priuationē eē aliqd ad hoc q͂ opponant habitui: qꝛ nō opponunt oppōne reali: ꝫ rōnis. Ad quintā pꝫ solutio. Et dī vltra q͂ iste due ppōnes chimera est ens: chimera est nō ens: sūt ꝯdictorie quātū ad extrema: ꝫ non quantum ad modum enunciandi.

¶ Et sic est finis predicamentorū.

¶ Sequuntur libri peryarmenias.

P Rimuꝫ oz ꝯstituere qd sit nomen: qd vbū: dein de qd est negatio: ꝛ affirmatō: ꝛ enūciatō: ꝛ oīo. Sūt igit ea q̄ sūt i voce eaꝝ: q̄ sūt in aīa passionū note: ꝛ ea q̄ scribūt eorū q̄ sūt i voce. Et quēadmodū nec lr̃e oibꝰ sūt eedē: sic nec eedē voces.

Prohemium libri peryarmenias.

Iste ē liber peryarmenias Aristotelis: q diuidit i duos libros partiales. In pⁱo determinat de enūciatiōe. Et diuidit i pemium ꝛ tractatū. ¶ Prohemiuꝫ diuidit in tres ptes. In pⁱma ondit de qbꝰ determinādū ē in hoc libro ꝛ ea enumerat dicēs: q͂ oz pⁱmo ꝯstituere quid sit nomē: ꝛ qd verbū. postea qd affirmatio: ꝛ qd negatio. i. oīo affirmatiua: ꝛ oīo negatiua: ꝛ qd enūciatio: ꝛ qd oīo. ¶ In scḋa pte intendit docere ordinationē eoꝝ q̄ significant ꝛ significant dicēs q͂ ea q̄ sūt in voce sūt earuꝫ q̄ sūt in aīa passionū note ꝛ ea q̄ scribunt sūt note eoꝝ q̄ sūt in voce. ¶ Est aūt ꝯueniētia īter voces ꝛ scripturas: qꝛ sicut lr̃e nō sunt eedem apud oēs: sic nec voces sūt eedē apud omnes.

Diuisio librorū peryarmenie.

¶ Est aūt ꝯueniētia int passiōes aīe ꝛ res ad extra: qꝛ sicut res ad extra sūt eedē apud oēs ita passiōes aīe seu cōceptꝰ q sūt nāles similitudines reꝝ sūt eedē apud oēs. ¶ In tertia pte intendit hāc diuisionē vocū. Quedā sūt ꝯplexe veꝝ vl falsū significātes: vt enūciatiōes. Quedā vo incōplexe veꝝ vel falsū nō significātes: vt noīa ꝛ verba: ꝛ quēadmodū in aīa aliqs est itellectꝰ. i. ꝯceptꝰ simplex q est sine vero ꝛ falso. Alius vo q significat veꝝ aut falsū: sic ēt i voce. ¶ Secūdā ptē pⁱme ptis declarat: quia circa ꝯpōnē ꝛ diuisionē itellectꝰ ē vitas: ꝛ falsitas. ¶ Secūdā pteꝫ declarat: qꝛ noīa ꝛ vba sine ꝯpōne ꝛ diuisiōe sūt silia intellectui q ē sine vo ꝛ falso: qꝛ hō vel albū: si sibi nō addatur aliqd nō significat veꝝ aut falsū: qḋ pbat p locū a maiori: qꝛ lꝫ hoc nomē ycoceruuꝫ aliqd significet. tamē nō significat verum aut falsum nisi sibi addatur aliquid puta verbum.

Cōueniētia īter voces ꝛ scripturas.

Cōueniētia īter passiōes aīe ꝛ res ad extra.

Alocuꝫ diuisio

¶ Querit vtrū scripture ad placitū significēt voces ꝛ voces passiōes aīe: ꝛ passiōes aīe nāliter significēt res. ¶ Arguit pⁱo q͂ nō: qꝛ scripture nō supponūt p vocibꝰ nꝫ voces p passiōibꝰ. sed ābo supponūt p rebꝰ: ergo scripture ad placitū nō significāt voces neq; voces cōceptꝰ aīe. ¶ Scḋo sic. si voces significarēt passiōes ꝛ passiōes significarēt res seqretur pⁱo q͂ voces nō possent repñtare ꝯtria ꝯceptibꝰ: sed ꝯñs est falsū sicut pꝫ de his q mētiūtur. Sequeret scḋo q͂ oē signū vocale aut scriptū significaret accidēs: cū ois ꝯceptꝰ sit accidēs. Seq̄ret tertio q͂ oēs ppōnes eēnt false in qbꝰ enūciat aliqs actꝰ realis de sbo sicut hic. sortes currit: qꝛ talis actꝰ nō pōt iesse ꝯceptui quē significat sbm. ¶ Tertio sic. ꝯceptꝰ nō intelligit: ergo nō significat. tenet ꝯñа. qꝛ significare ē itellectū dere ꝯstituere. añs pꝫ. qꝛ tales ꝯceptꝰ nō sentiunt. ergo nō itelliguntur. ¶ Quarto sic. scripture ꝛ voces sūt eedē apud oēs: ergo scripture significant nāliter. añs pꝫ. qꝛ scripture ꝛ voces sūt res: sed res sūt eedem apud oēs vt vult phs in textu. ¶ Quinto sic. Impossibile ē idē accidēs nūero eē i diuersis subiectis: sed ꝯceptꝰ ē accidēs: ergo ipossibile est ꝯceptꝰ aīe eē idē apud oēs: ꝛ p ꝯñs male dicit phs i textu q͂ ꝯceptꝰ sūt idē apud oēs. In oppositū arguit auctē phi i textu. In qōne sicut in ceteris erūt tres articuli. Quantū ad pⁱmū.

An scripture ad placitū voces significēt

¶ Sciēduꝫ est pⁱo q͂ aliqua vox dī significatiua dupl'r. Uno mō large: qꝛ ipsa repñtat vel nata ē repñtare aliqd potētie cognitiue siue illud aliqd sit ipsamet vox siue aliqd aliud: ꝛ sic ois vox mūdi diceret significatiua. Alio mō vox dī significatiua stricte: qꝛ ipsa repñtat vel nata est repñtare potētie cognitiue ex significatiōe vel ipositiōe quā actu hēt aliqd vel aliq̄ vel aliq̄lr aliud: vel alia a se a sibi simili ꝛ a suo platore nisi alteꝝ illoꝝ fuerit iposita ad significādū eā vitaliter imutādo: ꝛ isto mō vox dī significatiua. ¶ Dī notāter aliqd ppt terminos cathegorematicos nūeri singularis nō collectiuos vt hō. ¶ Dī notanter aliq̄ ppt terīos collectiuos: ꝛ ēt ppt terīos equiuocos q significāt plura. Dī notāter aliq̄lr ppt sincathegoremata q̄ nō significāt aliqd: ꝫ solū aliq̄lr. Ex quo seqt q͂ multe sūt voces significatiue q̄ nihil significāt vt sūt sincathegoremata: vt ois nullus qdē. ¶ Dī notāter aliā a se: qꝛ ois vox significat se nālr cōiter. ¶ Dī ēt aliā a suo platore: qꝛ ois vox dī quodāmō repñtare suū platorē si talis plator priꝰ fuerit cognitꝰ. Dī notāter nisi iposita fuerit ad significandū alteꝝ illoꝝ: qꝛ ista vox petrꝰ pōt repñta

Uox significatiue ac ceptiones.

Declaratio acceptionū vocꝫ significatiue.

re petrū q erit plator ei⁹ ad placitū; qr fuit iposita ad significādū talē platorē: ꝛ ꝓportionalr̄ dicat̄ de voce ñ significatiua. ¶ Uñ vox ñ significatiua ē illa q̄ nec repñtat nec nata est repñtare aliqd vel aliq̄ vel aliq̄lr aliud a se ꝛ a sibi sili ꝛ a suo platore nec alter illoꝝ significat ex ipositiōe. ¶ Aduerte vltra q vox dī significatiua duplr. vno mō nālr. alio mō ad placitū. Uñ vox significatiua nālr est illa que qcqd vno repñtat hoc cuilibet alteri nata est repñtare. dato ēt q circa ipsā nō fuisset facta impō. ¶ Ex quo seqt̄ q si ista vox hō p totum mūdū significet hoiem adhuc ñ significaret nālr. qr si circa illū terim nō fuisset facta ipō nō significaret hoiem p totū mūdū. Sz vox significatiua ad placitū est illa q̄ significat vl nata ē significare ex ipōne quā actu hʒ illud qd primus instituens per eam aut aliam sibi similem vel consimilem voluit significari.

Quid ē vox ñ significatiua.

Vox q̄t modis dī significatiua.

Quid ē vox significatiua nālr.

Quid ē vox significatiua ad placitum.

¶ Sciendū ē scdo q ut ex supradictis pʒ termin⁹ dī significare duplr. vno mō ad placitū. alio mō nālr ꝛ vtroqꝫ istoꝝ mōꝝ termin⁹ dī adhuc duplr significare. nā terius dī significare ad placitū duplr. s. vltimate et nō vltimate. vñ terius vocalis dī significare ad placitū ñ vltiate teri scriptum sibi synonimū: ut ista vox hō sigificat ad placitū ñ vltiate illō scriptū hō. dicūt ēt aliq̄ d̄ terio vocali ꝛ scripto q significat ad placitū ñ vltiate ꝯceptū vltiatū mediāte quo significat rē ad extra ꝛ hoc ē capē multū large significare. ß terius vocal ꝛ script⁹ dñr significare ad placitū vltiate rē ad ēt ad quā tal terius iponit ad significādū. silr terius dī significare duplr nālr. s. nālr cōit. ꝛ nālr ppe. vñ qlibet terius: imo ēt qlibet res significat se nālr cōit. ß terius dī significare nālr ppe illud qd repñtat fo: alr seipso ꝛ ñ mediāte alio. ꝛ sic significare nālr ppe ꝓcise ꝯuēit notitijs vel ꝯceptib⁹ ipsi⁹ aīe: qr nihil aliud repñtat suū significatū ñ mediāte alio. Ex istis pʒ q duplex ē significatū. s. vltimatū ꝛ ñ vltimatū. Ultiatū ē illd qd significat terius ad placitū vltiate: vel nālr ppe. ß significatū ñ vltiatū ē ipsemet terius vel sibi silis i voce vl i scripto vel equalēs in mēte. Ex quo sequit q iste terius ens significat se ꝯceptu vltiato ꝛ ꝯceptu ñ vltiato. nā ille terius ens ꝯceptu gñalissimo significat oē ens ad placitū vltimate ꝛ cū ille terius ens sit qddā ens significat se ipm ad placitū vltimate. Sift ille terius ens vno alio ꝯceptu spālt significat se ꝓcise ꝛ alios terios sibi siles nālr cōit sicut qlibet res mūdi significat se nālr cōiter mediāte vno ꝯceptu q est silitudo nālis sui ipsius. Ex quo pʒ q isti terio ens corrñdet duplex ꝯcept⁹. s. vltimatus quo mediāte ad placitū significat oē ens ꝛ ñ vltiat⁹ mediāte q̄ sigat se ꝛ terios sibi siles

Terius q̄t modis dī significare.

Terius q̄t modis dī significare nāliter.

Quotuplex ē significatum.

Quot ꝯcept⁹ rñdēt huic terio enti.

nālr cōit ꝛ silr ē dāndū d̄ quolʒ alio terio significatiuo ad placitū. Ex quo pʒ q vltiatū ꝛ ñ vltimatū nō opponūt ꝯdictorie ß magis relatiue.

¶ Sciēdū ē tertio q significare nō ē aliud q̄ potentie cognitiue aliqd vel aliq̄ vel aliq̄lr ꝓncipalr vel instālr repñtare vel eē formalr cognitionē rei vel modū cognoscēdi rē. Et dī nōnr vel eē foialr cognitionē rei pp ꝯcept⁹ vltiatos q significāt nālr res ꝛ sūt foialr cognitiōes reꝝ. Uñ significare ē duplex. s. significare nālr ꝛ ad placitū. Uñ significare nālr est suū significatū significare ex nā ppa vel ex nāli ꝯditiōe sue nāe ꝛ istud ē duplex vt visū ē supra. Sz significare ad placitū est repñtare suū significatū ex ipōne vel vsu volūtario. Aduerte q repñtare i ꝓposito nō ē aliud q̄ ꝯcurrere ꝓncipalr vel instālr ad foiationē ꝯceptus. vñ ista vox lapis significat lapidē: ꝛ repñtat lapidē. i. instālr ꝯcurrit ad cāndū ꝯceptū de lapide. Et dī notāter instāliter: qr de⁹ ꝛ itellectus dñr ꝯcurrere ꝓncipalr: idō pñt dici repñtare ꝓncipalr. Sz dubiū ē quō intelligit q ꝯcept⁹ sūt idē apd oēs ꝛ nō voces neqꝫ scripture. dicō q h pōt intelligi duplr. vno mō q aliqd vnū ꝛ idē nūero sit realr pñs p realē existiā oib⁹: ꝛ sic nō itellexit Arist. Alio mō pōt itelligi q aliqd sit idē apd oēs h est oē illō qd vni repñtat cuilibet alteri natū ē repñtare. ꝛ hoc mō itellexit phs. ꝛ ē vex q passiōes. i. ꝯceptus aīe sīt eedē apd oēs. h ē passiōes sīt tal nāe q oē illō qd vni repñtāt nālr ppe cuilʒ alti nate sīt repñtare. ¶ Dī nōnr nāl. ppe: qr passiōes q̄ sīt nāles silitudies vocū vel scripturaꝝ nō oē illō qd vni signt nāliter vel ad placitū cuilibet alteri significāt. Ex quo seqt̄ q voces ꝛ scripture ñ sīt eedē apd oēs qr ex impōne q̄ actu hñt nō sūt nate repñtare idē cuilʒ qd vni repñtant.

Quid ē significare.

Significare ē duplex

Quid ē repñtare.

Aliqd. eē idē apd oēs q̄t modis itelligitur.

¶ Sciēdū ē quarto q circa ꝑdicta icidit vna difficultas: vtꝫ voces significatiue significēt ꝯcept⁹ ad placitū ñ vltiate. Rñdent aliq̄ q voces significāt ad placitū ñ vltimate ꝯcept⁹: mediātib⁹ qb⁹ tales voces significant rē ad ex. vt iste terius petr⁹ significat ad placitū ñ vltiate illū ꝯceptū. i. illā notitiā mediante q̄ ista vox petr⁹ repñtat illā rē q̄ ē petrus. ꝛ h volūt eē de mēte Arist. i terto: qr dicit q voces sūt signa eaꝝ passionū q̄ sūt in aīa q̄ passiones nō sūt nisi ꝯcept⁹. Uñ aduerte q vox significatiua hʒ duplicē ꝯceptū vnū mediante quo significat rē ad extra: ꝛ talis ꝯcept⁹ nō ē nisi notitia rei significate p talē vocē: hʒ aliuʒ ꝯceptū q ē notitia illiusmet vocis: ꝛ talē ñ significat vox: ß aliū q dī ꝯcept⁹ vltiat⁹. ¶ Alij dicūt q vox significatiua ad placitū significat reʒ ad extra ꝛ nō ꝯceptū. vt iste terius ioānes significat illā rē q̄ ē iohēs mediāte tñ ꝯceptu

Voces significatiue an significēt ꝯceptus.

Vocis significatiue est duplex ꝯcept⁹.

alii rei et nō significat illum ꝯceptū: qꝛ ſi videt̄ ꝙ termin' fuerit impoſit' ad ſignificādū illum ꝯceptū. Etiā illa vox nō ꝯſtituit intellectū de illo ꝯceptu qꝛ illa vox pōt mihi repreſentare res dato ꝙ nō cognoſcā illū cōceptū. Itē talis vox nō videt̄ vnq̄ ſupponere ꝓ illo ꝯceptu imo ſupponit ꝓ reb'. lō ad ariſtotelē i textu dī ꝙ illa auctoritas volebat aliud habere niſi ꝙ voces ſignificāt res ad extra mediātib' ꝯceptib': et ſi ꝓmi velint taliṫ intelligere puta voces ſignificant ꝯcept'. i. ſignificāt res mediātib' ꝯceptib' bn̄ dicunt. Vn̄ eſt aduertēdū ꝙ voces et ſcripture ſubordināt̄ ꝯceptib'. i. nō ſignificāt rē niſi mediātib' ꝯceptib': vt iſte ṫmin' lapis nūq̄ ſignificat lapidē niſi quis habeat ꝯceptū d' lapide. Siṁr iſte ṫmin' ſcript' lapis nūq̄ ſignificare lapidē niſi haberē noticiā d' lapide: et hoc volebat habere ariſtoteles. Dicūt etiā aliq̄ ꝙ ſcripture ſubordināt̄ vocib'. i. nō ſignificāt ſua ſignificata niſi mediātib' vocib': ſꝫ hoc ē falſū Nā dato ꝙ nūq̄ eēt vox nihilomin' ſcripture repn̄tarēt ſua ſignificata mediātib' ꝯceptib' et ꝯ maxie ſi cognoſcāt̄ ſignificatōes illaꝝ ſcripturaꝝ. et hec d' ꝓmo articulo. Quātū ad ſcdm̄.

Voces et ſcripture qb' ſubordināt̄

❡ Dubitat̄ ꝓmo vtrū enunciatio

ſit ſbm̄ attributionis hui' ſciētie. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ cuiuſlibet ſcientie ſbm̄ dꝫ eē quid īcōpletū: ſꝫ enūciatio nō ē huiuſmōi. igiṫ. ❡ Scdo ſic. de ſbo ſciētie dꝫ ꝓſupponi qd eſt et quia eſt in illa ſciētia cui' eſt ſbm̄. ſed de enūciatiōe nō ꝓſupponiṫ qd eſt in hac ſciētia: igiṫ nō eſt ſbm̄ in hac ſciētia. Itēꝫ ſbm̄ cuiuſlibet ſciētie dꝫ verificari de principaliṫ ꝯſideratis i illa ſciētia: ſed enūciatō nō ē huiuſmōi: igiṫ. Nō. n. verificatur de noīe et vbo. cū iſte nō ſint vere: verbum eſt enūciatio: nomē eſt enūciatio. Itē īterptatio eſt ſbm̄ hui' ſciētie. nā iſti libri dicūt̄ libri periarmenias. i. de interptatione. ❡ Pro ſolutione ſuppoṅit ꝙ interptatio capiṫ mltipliciter. Uno mō lp: oꝑie et large ꝓ deriuatōe dictōis ab alia dictione vl' oꝛone ꝯueniente ſecū in littera vel ſyllaba. et iſto mō dī ꝙ lapis interptat̄ qſi ledēs pedes: et iſta pōt eē mltiplex. ſ. litteralis ſyllabalis et dictiōalis. vt viſū ē i ſūmul' in quīto tractatu. Alio mō capiṫ ꝓ oꝛone ꝯuertibili et ſynonime exprimēte qd q̄liṫ et quō ꝑ terium ſignificat̄: et de iſta ēt viſū ē i ſūmulis. Ex iſtis duobus modis nō capiṫ hic interpretatio cū dicitur: ꝙ iſti libri ſunt de īterpretatiōe. Alio modo capitur interpretatio vt ꝯuertitur cum enunciatione: et iſto modo capitur hic. ❡ Pro quo eſt aduertendum ꝙ enunciatio capiṫ dupliciter: vno modo prime intentionaliṫ ſcꝫ ꝓ oꝛatione compoſita ex ſubiecto ꝑdicato et copula: et ſic nō eſt ſubiectum cum talis ſit quid completum. Scdo modo capiṫ ſcdē intentionaliṫ vt importet ſcdaꝫ intētionē attributā ꝓ

enūciatō an ſit ſbm̄ attributionis hui' ſcientie

Interpretationis acceptiones.

Enūciatio q̄r modis capitur

poſitioni mētali vocali vl' ſcripte: et ſic ē qd īcōpletū et ē ſbm̄ hui' ſciētie. Et ſi quis dicat enūciatio ē hic ſbm̄ cui' nomē et vbū ſūt ptes: ſed nomē et vbū nō ſūt ptes illi' ſcde intētionis: ſꝫ ſūt ptes enūciationis capte ꝓme intentionaliṫ. igiṫ. Reſpōdet̄ ꝙ nō oportet ꝙ nomē et verbū ſint ptes enūciationis vt ē ſbm̄ hui' ſciētie niſi hoc eſſet i actu ſignato dicēdo enūciatio ꝯponiṫ ex nomīe et vbo: ſꝫ bn̄ oportet ꝙ nomē et vbū ſint ptes enūciatiōis capte ꝓme intētionaliṫ. ❡ Ad rōnes. Ad ꝓmā pꝫ ſolutio. ❡ Ad ſecūdā dī ꝙ de ſbo ſciētie dꝫ ꝓſupponi qd eſt: qꝛ eſt in proceſſu demōſtratio cathegorico: ſꝫ nō i proceſſu ypothetico vel inqſitiuo. ❡ Ad aliam dicitur ꝙ non oportet ſubiectum alicuius ſcientie verificari de omnibus conſideratis in illa ſcīa ſaltem in recto: ſꝫ ſufficit ꝙ aliā habeāt attributionē ad ipm̄ tāq̄ ad ꝑncipaliṫ ꝯſideratū in illa ſcīa. Ad q̄rtā pꝫ ſolutio.

❡ Dubitat̄ ſcdo vtrū i ſola cōpoſitione

vel diuiſione itellect' ſit veritas vl' falſitas. Pro cui' ſolutione ſupponiṫ ꝙ philoſoph' ꝑ ꝯpoſitionē nō intellexit aliud q̄ ꝓpoſitionē mentalē affirmatiuā: et ꝑ diuiſionē itellexit ꝓpoſitionē mētalē negatiuā: ita ꝙ ē ſenſus i ſola cōpoſitiōe vl' diuiſione intellect' ē veritas vel falſitas. i. in ſola ꝓpoſitione mētali ē vītas vel falſitas tanq̄ i ſuo fūdamēto q̄ ſuppleꝫ ꝓpoſitio dī vera vel falſa. Vn̄ veritas ꝓpoſitōis nō ē niſi ꝯformitas ꝓpoſitiōis mētal' ad ei' ſignificatū ſic videlicet ꝙ quādo ē ita in re ſicut ꝑ ꝓpoſitionē mentalē ſignificat̄ ſignificatione totali: tunc ꝓpō mētalis eſt vera. Sꝫ falſitas ꝓpōis eſt diſſormitas ꝓpōis mētalis ad ei' ſignificatū ita ꝙ quādo nō ē ita in re ſicut ꝑ ꝓpōnē mētalē ſignificat̄ ſignificatione totali: tunc ꝓpō mentalis ſic ſignificans eſt falſa. Et ſi quis dicat ꝓpoſitio vocalis et ſcripta dicūtur vere et falſe ſicut ꝓpoſitio mentalis: ergo i ipis eſt veritās vl' falſitas ſic̄ i mētali. Reſpōdet̄ ꝙ ꝓpō vocal' nō dī vera neq̄ falſa: denoīatōe intrīſeca ſic ꝙ vītas vel falſitas ſūt i ipa: ſꝫ ſolū denoīatōe extrīſeca ſic videlꝫ ꝙ ſubordiat̄ ꝓpōni mētali ve' vl' falſe. Et ſi qs dicat ꝓpō vocal' nunq̄ ſubordiat̄ ꝓpōni mētali: qꝛ vel eēt qn̄ ſubiectū ꝓfert̄ vel ꝑdicatū vel copula: ſed nullū illoꝝ ē dicendū: qꝛ qn̄ ſbm̄ ꝓfert̄ itellect' non format adhuc mētalē: ſꝫ ſolū in vltio inſtāti ſue ꝓlatōis et tūc nō ē plus ꝓpō vocalis. Rn̄det̄ ſicut alias viſū ē. ſ. ꝙ nulla ꝓpō vocalis de rigore ſermōnis ē vera vl' falſa: ſꝫ ſolū de cōi vſu et iſtitutione logicoꝝ accipiētiū ipam ac ſi oēs ptes eius eēnt ſiṁl: ſic ēt d' rigore ſermōis nulla ꝓpō vocalis ſubordiat̄ ꝓpōni mētali: ſꝫ ſolū d' cōi vſu et inſtitutione logicorū vtentiū: ac ſi oēs ptes ſimul eēnt. Ex quo ſeqtur ꝙ ſi nulla ꝓpō mentalis eēt nulla vocalis eēt vera neq̄ falſa: qꝛ ſi

Ubi cōſiſtit veritas vl' falſitas

Quid ē vītas ꝓpōnis.

Quid ē falſitas ꝓpōnis

ꝓpoſitiō vocal' quō dī vera vel vl' falſa.

nulla mētalis eēt nulla vocalis significaret. g° nō significaret neqꝫ vere neqꝫ false. Ex quo se q̄ꝫ q̄ si ꝓpō vocalis significet verū vel f̄lsum hoc solū ē imediate mentali cui subordinat̄.

Anveritas vel falsitas distinguātur a ꝓpōne mētali.

¶ Dubitatur tertio vtrū veritas ⁊ falsitas sint res distincte a ꝓpōne mētali. Et videt̄ q̄ nō: q2 tūc seq̄ret̄ q̄ p motū digiti mei posse imutari itellectū angeli ⁊ musca volādo immutaret itellect° angeloꝝ posito q̄ i mente āgeli sit illa ꝓpō ante q̄ȝ mouea digitū digit° nō mouet̄. Quo facto si mouea digitū imutabit talis ꝓpō de veritate i falsitatē ⁊ hoc nō ē nisi p motū digiti ¶ Scđo sic: seq̄ret̄ q̄ aliq̄ res alia a deo posset eē quā de° n̄ posset creat̄. nā ista ꝓpō potest eē falsa: de° creat aliqd d̄ nouo. aut ergo falsitas ei° creat̄ a deo aut nō. Si nō: habet̄ itētū q̄ aliqd a deo pōt eē qđ de° n̄ pōt creare. si sic: tūc arguit̄ sic: hec falsitas fit a deo ⁊ h̄ falsitas ē aliqd: g° aliqd aliud a deo fit de nouo qđ de° nō pōt creare. Similit̄ diceret̄ de illa de° nihil creat q̄ pōt eē vera: quo facto querit̄ vtrū veritas illa creat̄ a deo vł n̄: ⁊ quocūqꝫ mō dicat̄ semp habet̄ q̄ ē aliq̄ entitas quā de° d̄ nouo nō pōt creare. ¶ Sȝ n̄ obstātib° istis rōnib° alit̄ di: q̄ veritas ⁊ falsitas sūt accidētia respectiua q̄ sūt i ꝓpōne mētali tāq̄ȝ in fūdamēto ⁊ in itellectu tanq̄ȝ i s̄bo ⁊ ab ipsa ꝓpōne mētali realit̄ distīcta: q2 vnū pt eē alio nō existēte vt veritas pōt d̄sinere eē ꝓpositione mētali remanēte. ¶ Et ad rōnes. Ad pmā di q̄ nō ē inconueniens p motū digiti mutare itellectū angeloꝝ q̄ntū ad aliqd respectiuū imo hoc videt̄ eē de mēte aristotelis cū dicit ab eo q̄ res ē vel nō ē di oīo vera vel falsa. g° sȝ mutationē rei mutabit̄ ꝓpositio d̄ veritate i falsitatē vel eȝ. ⁊ hoc videt̄ velle in tertu cū dicit i sola ꝯpositione vel diuisione itellect° ē veritas vel falsitas. Nā si veritas eēt ipa ꝓpō mētalis idē eēt dicere i sola cōpositiōe ē compositio. ¶ Ad scđaȝ dī q̄ deo nihil creāte vel pducēte nulla eēt ꝓpō d̄ nouo: nā impossibile ē q̄ aliqs causet aliquā ꝓpōnē siue mētalē vocalē vel scriptam nisi de° cōcurrat. ⁊ per ꝯńs si de° nihil crearet vel produceret nulla esset propositio creata: ⁊ per ꝯsequēs nulla ꝓpositio esset vera vel falsa: ⁊ hec de secundo articulo.

Conclusio responsalis: vocibus ⁊ scripturis.

¶ Quantū ad tertiū sit cōclusio responsalis ad quesitū: scripture ⁊ voces significant ꝯceptus ad placitū nō vltimate capiēdo significare large vt facit istū sensum q̄ voces ⁊ scripture signt̄ res mediātib° ꝯceptibus. ⁊ hoc satis visū est in q̄stiōe. Et p hoc pȝ qđ sit dicēdum ad oēs rōnes. ¶ Sequit̄ tertius.

Quid ē nomen

¶ Nomē ergo ē vox significatiua secūduȝ placituȝ sine tpe cui° nulla pars ē significatiua sepata. In nomine eni quod ē equiuferus: fer° p se nihil significat quemadmodum ⁊ in oratione que est equus ferus.

Diuisio istius partis.

Ista ē pars executiua huius libri q̄ diuidit̄ i duos tractatus partiales. In pmo determinat d̄ ptib° itegralibus enūctiationis ⁊ de genere ei°. Et diuidit̄ in tria capitula. In pmo determiat de noīe dicens. Nomē ē vox significatiua ad placitū sine tēpore cui° nulla ps ē significatiua separata. Cui° diffinitiōis ptes declarat. Et pmo vltimā. ptes noīs ꝯpositi q̄ magis videt̄ aliqd significare nihil significāt vt i h̄ noīe equiferus: ferus nihil significat. igit̄ a maiori nec ptes noīs simplicis. Dicit tn̄ q̄ partes noīs simplicis nullo mō sūt significatiue: sed ptes noīs ꝯpositi apparēt aliqd significare. ꝯńr pbat q̄ nomē significet ad placitū: eo q̄ nō significat nālr qđ pȝ: q2 nomē nō significat nisi qn̄ fit notā .i. qn̄ volūtarie ipoīt ad significādū. Scđo q̄ illitterati soni vt soni feraꝝ nō sunt noīa eo q̄ significāt nālr. Deinde excludit aliqua a diffōne noīs ingrēs aliq̄s pticulas addēdas. Et pmo excludit nomē infinituȝ dicēs q̄ nō hō nō ē nomē. Scđo excludit noīa obliq̄ dicēs q̄ catbōis catbōi nō sūt noīa ȝ casus noīuȝ. Et dicit q̄ oblīq ꝯueniūt cū rectis ⁊ dift. ꝯueniūt .n. i significato. nā significatū ē idē iilr. Sȝ dift q2 si nōi obliquo addat̄ est fuit vel erit: vt dicēdo catbōis ē fuit vel erit: nō significat veꝝ vel f̄lm. Ex isto elicit̄ ista auctoritas: q̄ veꝝ ⁊ f̄lm ṗsupponūt cōgruū. Et p istas duas ptes exclusas iuuit alias duas ptes addēdas. s. finita ⁊ recta. Sequit̄ tertius.

Diffōis declaratio.

Q̄ noīa excludūtur a diffōne noīs.

¶ Verbū aūt ē qđ ꝯsignificat tp̄s cui° pars nihil extra significat ⁊ est semper coꝝ q̄ de altero dicūr nota. dico aūt q̄m ꝯsignificat tp̄s: vt cursus qdē est nomen. currit v̄o v̄bum ꝯsignificat eni nūc esse: ⁊ sēper coꝝ q̄ de altero dicūr nota est. vt eoꝝ q̄ de subiecto vel in subiecto sunt.

Quid ē v̄bum.

¶ Istđ ē scđm capl̄m hui° tractat° in quo determiat de v̄bo dicēs q̄ v̄bū est qđ cū significat tp̄s cuius ps extra nihil significāt: ⁊ ē semper coꝝ q̄ d̄ altero dicūr nota. ¶ Primā ptē declarat: q2 cursus q̄ ē nomē ⁊ currit qđ ē v̄bū dift i h̄: q2 currit ꝯsigt̄cat tp̄s p̄ńs: cursus v̄o nulluȝ tp̄s ꝯsignificat: q̄ n̄ erit v̄bū ȝ nomē. Vltimā ptē d̄clarat: q2 v̄bū ē nota coꝝ q̄ pdicāt̄ d̄ s̄bo. i. v̄bū ē nota vnionis seu cōpositionis pdicati cū s̄bo. Deinde excludit a diffinitione verbi

Diuisio capitli.

Nota ⁊ diuidis

verbū īfinitū ⁊ vbū obliquū dicens q̄ nō currit nō laborat: ꝫ ꝯsignificēt tēp⁹ ⁊ sint nota coꝝ q̄ ð altero dicūt: nō tñ sūt vba: ꝫ pñt dici vba in finita: ⁊ finita: sicut curret currebat nō sūt verba ꝫ sunt casus vbi: ⁊ pñt dici verba obliq̄. Ex ista duplici exclusione inuit istas duas pticulas fini ta ⁊ recta eē addēdas pdicte diffinitioni verbi. Cōsequēter remouet vnū dubiū. et q⁹ eni diceret, cū ē q̄ verbū ē nota coꝝ q̄ ð alio dicūt posset aliq̄s credere q̄ verbū ſm se. i. p se ⁊ extra ꝑpō nē nō eēt nota. nec vox significatiua. ideo remouet hoc dubiū dicēs. q̄ verba ſm se dicta sūt noia. i. similia noib⁹: q̄ sicut noia p se sumpta nō ꝯstituūt orationē nisi ipsis aliqd addat. ita etiā verba ſm se sumpta nō faciūt orōnē nisi aliqd ipsis addat. qđ pbat: q̄ si ð verbū ē pure dixeris. i. solitarie acceperis ipm qdē nihil ē. i. nō significat aliqd affirmatiue vl negatiue neq̄ vere neq̄ false: q̄ cōnotat quādā ꝯpositionē quam sine extremis non cōtingit intelligere.

Verbū infinitū
vba obliqua et
cīdūt a diffō verbi

Ueritur vtrū diffinitiones nois ⁊ verbi sint i textu sufficiēt assignate. Et arguitur pmo ꝯ diffōnez nois: q̄ multa sūt noia mentalia ⁊ scripta: ⁊ tñ nullū coꝝ ē vox: igit̄. ℂ Item eis vox significatiua aliqd significat. ꝫ multa sūt noia q̄ nihil significāt: vt noia scripta in libris clausis: etiā ista noia vacuū antipus chimera etiā illa vox nihil nō significat: ⁊ tñ oia ista sī nomina. igit̄. ℂ Arguit̄ scđo sic. nō oīe nomē significat ad placitum. igit̄ diffō non est bōa. añs patet. pmo: q̄ gemit⁹ infirmoꝝ ē nomē ⁊ tñ nō significat ad placitū ꝫ naturalit̄. Item si oē nomē significaret ad placitū sequeret q̄ nullus posset redargui: q̄ semp posset aliter accipere t'minos. Itē sequeret q̄ h ꝑpositio posset esse vera: de⁹ ē diabol⁹: q̄ qlibet t'min⁹ ei⁹ ⁊ ipa posset instituī ad significādū. ℂ Argit̄ tertio sic. aliqui noia aliq̄ ps ē significatiua. ergo diffō est insufficiēs. añs p3. pmo. q̄ cuiuslibet orōis aliq̄ ps ē significatiua: ꝫ qlibet orō ē nomē cū qts posset eē sbz enūciationis. igit̄. p3 etiā de isto noie dñs: cui⁹ ptes seperate aliqd significāt immo q̄ts ps nois significat seipā. ℂ Arguitur quarto sic. diffō nois ñ ꝯuenit oib⁹ noib⁹ ⁊ ꝯuenit aliqb⁹ q̄ nō sūt noia: igit̄ ē insufficiēs. Pria ps p3. q̄ nō ꝯuenit istis noib⁹ mētis. dicō. ann⁹. cū ñ significēt sine tpe. Scđa ps p3. q̄ ꝯuenit pnoib⁹: noib⁹ īfinitis obliq̄s sint carpe sorcinatib⁹ cū sint voces significatiue ad placitū quoꝝ ptes nihil significāt. ℂ Arguit̄ sic qnto ꝯ diffōnē verbi aliqđ verbum non est nota coꝝ que de altero dicūtur: ergo ī diffinitione verbi male ponit̄: ⁊ semp nota coꝝ que ð altero dicūt añs p3. pmo: q̄ verba adiectiua dicūtur de aliquo. vt p3 dicēdo sortes currit: g⁹ ñ sunt note coꝝ q̄ de altero dicunt: q̄ alias idē eēt nota sibijpsius. Idē aliqđ verbū ē sbm enūciationis vt p3 dicēdo legere ē bonū g⁹ ñ ē nota pdicationis. Itē q̄ hoc vbū ē p se sumptū. nihil significat: ergo p se sumptū ñ ē vbū ℂ In oppositū arguit auctoritate philosophi i textu ponētis tales diffōnes eē bōas. In q̄one sicut i ceteris erūt tres articuli. q̄tū ad pᵐ.

diffōes nois ⁊ vbi an sic assignate sufficient.

ℂ Sciendū est primo q̄ pro declaratōe diffinitionis nois supponit̄ q̄ nomē dupliciter accipit̄. vno mō scđe itētionalit̄. ⁊ tunc importat quādā scđam itentionē attributā p intellectū nomini mētali vocali vl scripto: tñ hic ꝑprie accipit̄ put attribuitur noi vocali cū nomē vocale sit magis aptū ad disputationes. ℂ Alio mō capit̄ p denolato seu pme intētionalit̄. Et sic nō ē aliud q̄ nomē mētale vocale vel scriptū. ita q̄ iste t'min⁹ nomē de significato formali significat itētionē scđam. Sꝫ de significato materiali significat oia noia tā mētalia q̄ vocalia ⁊ scripta. Et diffinit̄ ibi nomē scđe itētionalit̄ captū cū logic⁹ pncipalit̄ ꝯsideret scđas itētiones. Et si q̄s dicat nomē acceptū scđe itētionalit̄ ñ ē vox cū sit vna scđa itētio seu vnā itētionale. igit̄. Rñdet̄ q̄ qñ dī nomē ē vox. ē ibi pdicatio denolatiua ⁊ fūdamētalis. ita q̄ ē sens⁹ nomē ē vnū itētiōale seu itētio scđa attributa voci significatiue ad placitū ⁊c. Ex quo seqt̄ in hac diffōne ꝑpe nō diffinit̄ nomē vocale neq̄ mētale neq̄ scriptū cū diffiniat̄ nomē scđe itētionalit̄ captū de quo alias magis visū ē in summul̄. Supponit̄ scđo q̄ vox ñ dī significatiua ad placitū: q̄ significet ad placitū tuū vl meū: ꝫ q̄ significat ad placitū alicui⁹ toti⁹ cōitatis vl alicui⁹ habēt̄ auctoritatē ī aliq̄ tota cōitate. Supponit̄ tertio. q̄ significare sine tēpoꝛ ē significare suū significatū sine aliq̄ dīa tēporis. Ex quo seqt̄ q̄ licet multa noia significēt tēpus: tamē nullū nomen significat cū tēpore. Vñ significare cū tēpore ē significare suū significatū sub aliq̄ dīa temporis. Ex quo sequit̄ q̄ significare cum tēpore determinato ē importare suū significatū sub aliqua dīa temporis. sic q̄ nō sub alia sicut sunt verba. Sꝫ significare cū tpe indeterminato est importare suū significatū sub aliq̄ differētia tpis nō tñ sic precise sub aliq̄ quin etiā aliquando sub alia importet vt sūt participia ⁊ significare sic cū tpe indeterminato ñ impedit participia eē noia. Et si dicat̄. omne nomē coexistit tēpori. ergo oē nomē significat cum tpe. Respondet̄ q̄ ly cū pōt denotare simultates: ⁊ sic nomē bene significat cū tēpore: q̄ tunc sensus est q̄ nomē significat quādo tempus est. Alio modo ly cū denotat differētias tpis ita q̄ sit sens⁹. Nomē significat cū tempore id est importat suū significatū sub differentia tpis: ⁊ sic nomē nō significat cū tpe ꝫ

Accetiones nois

vox qđ ē ad placitum significatiua

Quid ē significare sine tpe.

Quid ē signifcare cū tpe

Quid sit intelligendū in diffinitione nomis. Vorq̄ modis dicatur cathegorematica

tamē multa nomina significent tempus.

¶ Sciendū est scđo q̄ in diffinitione nomis d3 intelligi illa particula cathegorematica ita q̄ ē sēsus nomē ē vox cathegorematica significatiua ad placitū ꝛc. Pro cui᷒ declaratione supponit q̄ aliq̄ vox đi cathegorematica triplicit. s. rōe officij tātū: rōe significationis tātū: ꝛ rōne officij ꝛ significationis simul. Vñ illa vox đ3 cathegorematica rōne officij q̄ significatiue ꝛ p̄sonalit̄ sūpta ex significatione quam actu habet potest reddere suppositū v̄bo p̄sonali modi finiti vl̄ eē appositū respectu nominis noīatiui casus. Et p oppositū illa vox đi sincathegorematica rōne officij q̄ significatiue p̄sonalit̄ sumpta nō pōt reddere suppositū v̄bo p̄sonali mōi finiti neq3 ē appositum respectu nois noīatiui casus. ꝛ sic nomia adiectiua adiectiue tenta dicūt eē sincathegoremata: iō nō sūt noīa ſm logicū: q2 d̄ficit ipis illa p̄ticula cathegorematica supple rōe officij: ꝛ isto mō noīa obliq̄ p̄nt dici sincathegorema. ꝛ isto mō capit vox cathegorematica ꝛ vox sincathegorematica quādo đi q̄ logic᷒ nō ponit nisi duas p̄tes orōnis: ſ3 vox đi cathegorematica rōe significatiōis q̄ imposita ē ad significādū aliqd vel aliq̄. ꝛ isto mō noīa adiectiua adiectiue sumpta sūt bñ noīa cathegorematica vt alb᷒ alba albū. q2 sūt imposita ad significādū aliqd: ſ3 illa đi sincathegorematica rōne significationis q̄ nullā rem ad ex significat: ſ3 p̄cise h3 modū significādi cuiusmōi sūt signa ꝛ p̄ticularia. ſ3 vox đi cathegorematica rōne officij ꝛ significationis simul que significat aliquā re3 ad extra ꝛ cū h᷒ pōt eē suppositū respectu v̄bi p̄sonalis mōi finiti vl̄ appositū respectu nominis noīatiui casus: ſ3 p illa p̄ticula cui᷒ nulla ps separata ꝛc. Est aduertendū q̄ pōt exponi multis mōis. Primo sic. cui i mēte nō correspondet ꝯcept᷒ complex᷒ ſ3 incōplexus. vel sic. cuius significatio totalis nō cōsurgit ex significatione partiū. vel sic. cuius nulla pars in ſ̄tum pars accepta est significatiua alicui᷒ quod p totum significabatur.

¶ Sciendū est tertio q̄ circa textū incidunt aliq̄ difficultates: Prima vtrū nomē infinitū sit nomē apud logicū. ꝛ videt q̄ sic. q2 pōt eē ſb3 in p̄pōne vt n̄ hō currit. Pro solutione supponit q̄ nomen infinitū i p̄posito ē qđ compositū ē ex nomine finito ꝛ negatione infinitāte de q̄ negatione infinitāte visū ē i post p̄dicamētis vt nō hō nō petr᷒. ¶ Scđo supponit q̄ nomen capit tripl̄r. vno mō cōit̄ ꝛ p̄prie ꝛ magis p̄prie. ¶ Cōiter đi oīs illa vox q̄ pōt reddere suppositū v̄bo p̄sonali siue in sensu materiali. siue in sensu p̄sonali: ꝛ sic oīs vox litterata pōt esse nomē: sed nomen p̄prie est omnis vox que significatiue ꝛ p̄sonaliter sumpta

An nomē infinitum sit nomē.

Nota ex ceptionem a

ex significatione quaz actu h3 potest reddere suppositū v̄bo p̄sonali mōi finiti siue talis vox sit simplex siue complexa: ꝛ isto mō noīa infinita ꝛ nomina composite figure sūt bñ noīa: ſ3 nomen p̄prijssime sumptū ē vox simplex finita ꝛ recta q̄ significatiue ꝛ p̄sonalit̄ sumpta ex significatione quaz actu h3 pōt reddere suppositū v̄bo p̄sonali mōi finiti. ꝛ sic capit i textu. ꝛ h᷒ mō nomina infinita non sūt noīa. ꝛ sic soluit̄ ratio p̄bans nomē infinitū eē nomen. ¶ Scđa difficultas vtrū nomina obliq̄ sint noīa ſm logicū. ¶ Respōdet̄ q̄ logic᷒ negat nomina obliq̄ eē noīa. q2 noīa obliq̄ significatiue ꝛ p̄sonalit̄ sumpta ex significatiōe quā actu habent nō p̄nt reddere suppositū v̄bo p̄sōali mōi finiti nec p se subijci nec p̄dicari r̄spectu h̄orū v̄borū ē fuit vel erit. ¶ S3 ꝯ̄ hoc arguit̄: quia in ista p̄positione cuiuslibet hōis asin᷒ currit: ly hōis ē ſb3: q2 respectu illius p̄positio đi vniuersalis. dico q̄ illa p̄positio nō đi vniuersalis ne p p̄ticularis: ſ3 ē mixte q̄titatis. ¶ Secūdo sic. omne illud qđ pōt eē medium in p̄ma figura pōt eē ſb3: ſ3 nomen obliquus est huius mōi. vt patet sic arguēdo cuiuslibz hōis ē asinus. fortes ē hō: ergo fortes est asinus. ¶ Respōdet negādo maiorē. ad hoc eni q̄ aliqd sit mediū in p̄ma figura. nō opoz3 q̄ sit ſb3 maioris: sed sufficit q̄ se habeat ex p̄te ſbi maioris. ¶ Tertio sic. q2 nisi sic sequeret̄ q̄ ſb3 p̄positionis indefinite supponeret confuse tātum qđ ē falsū. pat3 cōsequentia sic dicēdo: omnē equū videlic3 hō. ly hō supponit confuse tantū. Respōdet q̄ nō habeo p inconueniēti q̄ ſbm idefinite supponat cōfuse tātū. Et ex isto seqtur q̄ pōt fieri bon᷒ sillogism᷒ in p̄ma figura cui᷒ nulla erit vniuersalis. vt sic arguēdo omnem equum videt hō brunellus est equ᷒. ergo brunellum videt hō. maior nō ē vniuersalis: licet habeat figurā p̄positionis vniuersalis rōne termini distributi positi a p̄te ſbiecti qđ sufficit.

¶ Sciendu3 est quarto q̄ aristoteles in diffinitione verbi nō ponit istam p̄ticulam vox significatiua licet verbū sit vox significatiua. ꝛ hoc facit causa breuitatis. Ponit tamen istam particula3 ꝛ est semper eorum que de altero dicunt̄ nota. Unde verbu3 dicitur nota copulationis vel compositionis p̄dicati cu3 subiecto. ¶ Et aduerte q̄ n̄ oportet q̄ verbum sit semper nota in actu. sed sufficit q̄ sit nota in aptitudine vel in potētia. Et si quis dicat verba adiectiua nō sunt nota sed sunt ipsa p̄dicata vt currit laborat. ¶ Dicit̄ q̄ l3 nō sint nota tñ includunt nota3 cū p̄dicato. vt currit: id est currens est. Potest etiam dici q̄ Aristoteles solum hic diffinit verbum proprijssime sumptum quod est vox simplex. modo verbū adiectiuū nō ē vox simplex cu3 subordinet̄

nota obliq̄ an sint nomina.

Quid ē p̄pō mixte quātitatis

Quare p̄hs in diffinitiōe vbi n̄ ponit istas p̄ticulā vox significatiua

cōceptui cōpleto ex actu & cōceptu seu copula & p̄dicato. Uñ v̄bū p̄t capi tripl̄r. vno mō cōit p ol voce q̄ ex significatiōe quā actu h3 pōt eē appositū: & sic tā v̄ba idicatiui modi q̄ impe ratiui q̄ alteri⁹ vñr v̄ba. ēt tā p̄sonalia q̄ ipso nalia tā simplicis figure q̄ cōposite. Scd̄o mō ppe p ol voce indicatiui modi q̄ ex significa tiōe quā actu h3 pōt eē appositū respectu no- miatiui casus: & h̄ i ppōne cathegorica. & sic p̄ eisē se extēdit ad v̄bū idicatiui mōi cuiuscūq3 tpis fuerit. siue simplicis figure siue cōposite: siue sit finitū siue ifinitū. Alio mō ppriissime p voce simplici indicatiui mōi q̄ ex significa tōe quā actu h3 pōt eē appositū respectu noia tiui casus. Et hoc i ppōne simpl̄r prima. Pro quo ē nōndū q̄ ppō simpl̄r p̄ma ē ppō cōposi ta ex noie ppriissime sūpto & v̄bo p̄ñtis tpis in dicatiui mōi: ut petr⁹ currit: & vocat simpl̄r p̄- ma p quāto alie ppōnes de p̄terito & futuro & possibili reducūt ad talē ppōnē & nō eō. Uñ p po de p̄terito vt ista. adā fuit vī vera: q2 sua d̄ p̄ñti. s. adā3 est. aliqñ fuit vera. Et istis seq̄t q̄ solū hoc verbū ē tertiū adiacēs ppriissime est verbū: q2 alia v̄ba adiectiua nō sūt voces sim- plices cū subordinēt cōceptui cōpleto. Aduer te ēt q̄ ad hoc q̄ aliqd sit v̄bū o3 q̄ significet cū tpe determiato & p hoc remouent p̄ticipia q̄ significāt cū tpe indetermiato vt iā visū ē: o3 ēt q̄ sit vox finita. Et p hoc remouēt v̄ba ifinī ta vt nō currit nō laborat: requirit ēt q̄ sit re cta. i. p̄ñtis tpis idicatiui mōi. o3 ēt q̄ ptes ei⁹ sepate nihil significēt. i. q̄ nō subordinēt cōcep tui cōpleto: vel q̄ nulla ps sepata significet ali qd qd̄ significabat p totū. & hec de p⁹ articlo.

Quid ē ppōsim pl̄r p̄ia

Uerbi accep- tiones.

Quātū ad scd̄m dubitat primo

vtrū v̄ba ip̄sonalia vt legit amat: & ēt v̄ba exce pte actōis: ut tonat: pluit: sint verba apō logi cū. & videt q̄ sic: q2 p̄ñt eē appositum respectu nti casus. igit. In oppositū arguit: q2 subor dinant cōceptui cōpleto: igit nō sūt verba s̄m logicū. añs p3. q2 amat tātū valet sicut ama- tio fit: & legit tātū valet sicut lectio fit: & pluit tātū valet sicut a3 pluit: & sic de aliis. Rñ- det breuit: q̄ talia v̄ba nō sūt ppe v̄ba s̄m lo- gicū: q2 talia subordināt ppōnib⁹ mētalib⁹ vt bñ pbat rō post oppositū. Sed restat alia du- bitatio vtrū hoc verbū ē s̄m adiacēs sit v̄bū s̄m logicū. Pro cui⁹ solōne supponit q̄ du- plex ē ppō. s. de ē scd̄o adiacente: & ē de tertio adiacēte. de ē scd̄o adiacēte ē i q̄ nō ponit ali ud p̄dicamētū mañle ab isto verbo ē: vt petrus est. Alia ē de tertio adiacēte in q̄ ponit aliud p̄dicatū ab isto v̄bo ē: vt petrus ē alb⁹. Hoc supposito r̄ndet q̄ istud verbū est s̄m adiacēs nō ē ppriissime verbū s̄m logicū: q2 tale ē mē talē cōpletū icludēs copulā cū p̄dicato. nam sensus huius propositiōis deus est, est iste de

Uerba ipsōalia & v̄ba ex cepte ac tōis an sint v̄ba

Propō de ē sc- cundo adiacē te & d̄ ē tio ad iacēte ē duplex.

us est ens. & sic ly est includit copulam & hoc participium ens. Ex isto potest sequi q̄ de ri gore & pprie nulla est ppō de est scd̄o adiacen te: cū talis subordinet ppōni de est tertio ad iacente: vt ista petrus est subordinat isti petr⁹ est ens: q̄ est de tertio adiacente. Et si quis dicat. q̄re ergo dicūt logici istā vocalē petrus est. esse de est scd̄o adiacēte. dico q̄ iō dicunt q2 explicite nō ponit aliud p̄dicatū ab isto ver bo est. & istam petrus est albus dicūt de ē ter tio adiacente eo q̄ explicite ponit aliud predi catū ab isto verbo est. Sed adhuc est alia du bitatio vtrum verbū possit infinitari. Respō detur breuiter per aliquas ppositiōes. Pri ma. istud verbum est tertium adiacens quod est verbum ppriissime captum nō pōt infini tari: q2 tale est purum sincathegorema in si gnificando: modo actus infinitandi seu nega tio: infinitās non addit cōuenienter talibus sincathegorematibus. Secunda ppō ver bum adiectiuū s̄m q̄ includit copulam & suū participium potest infinitari. & hoc s̄m conce ptum sui participij: vt dicendo non laborat: sensus illius non est iste: non est laborans: sed est iste est non laborans. sic q̄ actus infinitan di feratur ad participium & non ad copulam.

Dubitat scd̄o vtrum pnoia sint

noia s̄m logicum. Pro cuius solutione suppo nitur q̄ s̄m logicum tantū due sūt partes p̄n cipales. s. nomen & verbū. Et dī notanter par tes principales: q2 s̄m logicū plures sūt par tes min⁹ p̄ncipales. s. cōiūctio: aduerbiū: & p̄- positio. & q̄ tales sint ptes s̄m logicū. pbat: q2 s̄m tales cōstituit enūciatio v̄a vel falsa. er go sūt ptes s̄m logicū. p̄ñt ēt variare sensum enūciationū: & dñr min⁹ p̄ncipales: q2 sine ipis pōt fieri ppō vera vel falsa: sed alie dñr partes principales: q2 sine ipsis nō pōt fieri oratio ve ra vel falsa. Supponit scd̄o q̄ pnoia p̄miti ue spēi p̄ñt capi dupl̄r. vno mō pure pnoialit: vt ipsis p̄cise corrñdet act⁹ demōstratiu⁹ vel relatiuus. & tūc dico q̄ nō sūt noia s3 logicū sicut nec ista signa ols nullus: imo ista est pu re icōgrua ego amo: sicut ista ols legit: q2 tūc ista pnoia nihil significāt: sed solū hñt modū significādi. Uñ sicut signū vlē facit terminus cui addit teneri p ol̄b⁹ suis suppositis copula tiue: ita ista pnoia p̄mitiue spēi pure pnoialit capta faciūt t̄minū cui addūt teneri discrete: vel singulariter. Alio mō capiunt ista pnoia: vt in mente corrñdet actus demōstratiuus & signū rei demōstrate: & sic p̄dicta pnoia sūt bñ noia s̄m logicū: & tūc illa oīo ē cōgrua ego sū. Et adhuc sūt noia capiēdo nomē cōiter vt p prie & non ppriissime cū nō sint voces simpli- ces: s3 cōplete cū subordinen cōceptui cōpleto ex actu demōstratiuo & cōceptui rei dmōstrate

An ver bū pos- sit infi nitari

An p̄- noia sint noia s3 logicū. Prono mina p̄- mitiua q⁹ t mo- dis ca-

¶ Sed restat alia dubitatio q̄re est q̄ cū adiectiuū adiectiue tentum ⁊ substantiue tentū subordinent eidē cōceptui q̄ si vnū sit nomē ⁊ n̄ reliquū: Rūdet p⁹ q̄ n̄ subordinat eidē cōceptui. Nā adiectiuū adiectiue tētū subordiat cōceptui p̄cise significāti formā: vt alb⁹ pu̅t adiectiue tētū subordiat cōceptui p̄cise significāti formā vt alb⁹ pure adiectiue tētū subordiat cōceptui p̄cise signāti formam puta albedinē p̄ mōꝫ tn̄ adiacētis: s̄ adiectiuū substātiue tētū subordinat cōceptui icōpleto idistincte significāti formā ⁊ s̄bm: ut albū substātiue tētū subordinat cōceptui significāti idistincte albedinē ⁊ rē hn̄tē albedinē. Et ex isto hꝫ q̄re adiectiuū adiectiue tentū nō pōt eē nomē ṡm logicū vbi tn̄ adiectiuū substātiue tētū ē nomē. Nā adiectiuū adiectiue tētū iportet solā formā n̄ pōt pōni i ōrone sine substātiuo determināte ipm. Sꝫ adiectiuū substātiue tētū pōt bn̄ poni sin̄ substātiuo cū iportet s̄bꝫ vel rē cui adiacet talis forma iportata p̄ adiectiuū adiectiue tētū. Et si q̄s dicat si s̄ eēt verꝫ seq̄ret q̄ istō cōpletū res alba eēt nomē ṡm logicū: q̄ albū substātiue tētū ⁊ res alba idē iportant ⁊ subordināt eidē cōceptui. Rūdet q̄ albū subordiat cōceptui icōpleto ⁊ res alba cōceptui cōpleto: iō

Nō adiectiuū ē nomē ṡm logicum.

¶ Dubitat tertio vtꝝ nomē infinitū sicut nō hō sit qd cōplexū vel qd icōplexū. Pro solōne supponit q̄ negatio infinitās pōt addi cuilibet tēio cathegorematico siue sit trāscēdēs siue nō. Ex quo seq̄t falsitas aliquoꝝ dicētiū q̄ trāscēdētia nō pn̄t infinitari. Tūc rūdet breuiter q̄ nomē infinitū subordiatur cōceptui cōpleto ex negōne infinitāte ⁊ cōceptui cui subordiat t'min⁹ finit⁹: iō nō ē nomen ṡm logicū. Sꝫ dubiū ē vtrū nomē infinitū importet i suo cōceptu cōceptū entis ita q̄ n̄ hō sit idē sic' ens qd nō ē hō. Dicūt aliq̄ q̄ sic: s̄ de s̄ alias videbit. ¶ Sꝫ restat alia dubitatio vtꝝ ista vox pr̄familias sit vox cōpleta vel icōpleta ⁊ videt q̄ sit icōpleta: q̄ ex plib⁹ cōceptib⁹ icōpletis nō resultat cōcept⁹ cōpletus nisi illi cōcept⁹ hēant adinuicē debitā cōnexionē: s̄ cōcept⁹ hui⁹ qd est pr̄ ⁊ hui⁹ qd ē familias nō hn̄t adinuicē debitā cōnexionē magis q̄ cōcept⁹ hui⁹ qd ē hō ⁊ hui⁹ qd ē asin⁹. ¶ In oppositū s̄t grāmatici dicētes illā vocē esse cōposite figure: ergo oꝫ q̄ i mēte corrn̄deat sibi cōcept⁹ cōpletus. Rn̄det pbabilit̄ q̄ ly pr̄familias ē cōposite figure: ⁊ sic subordinat cōceptui cōpleto: iō est vox cōpleta nec ē nomē ṡm logicū. ¶ Et ad rōnē dī q̄ illi cōcept⁹ hn̄t debitā cōnexionē adinuicem: q̄ cōcept⁹ cui subordinat pr̄familias nō ē cōcept⁹ hui⁹ termini pr̄: ⁊ hui⁹ t'mini familias. Sꝫ subordinat cōceptui cōposito ex cōceptu huius termini pr̄ ⁊ hui⁹ termini familie. Vn̄ n̄ oꝫ q̄ ptes aliquā dictionē figure cōposite cōponētes igrediāt cōpōnē illi⁹ dictiōis ṡm talē modū q̄ q̄libet ps cōcept⁹ cōpleti correspōdētis tali dictioni corrn̄deat alicui pti nois cōposite. Sꝫ restat alia difficultas vtrū rect⁹ ⁊ obliqu⁹ sint termini synonimi: sic q̄ subordinētur eidē cōceptui. Rūdet q̄ termini pn̄t dici synonimi dupliciter. vno mō q̄ idē adeq̄te significāt siue hēant eosdē modos significādi: siue n̄. ⁊ sic rect⁹ ⁊ oblig sūt bn̄ teri synōimi. Alio mō q̄ idē iportant sub eisdē modis significādi tā ēētialib⁹ q̄ accn̄talib⁹: ⁊ sic rect⁹ ⁊ sui oblig nō erūt termini synonimi. Et si q̄s dicat ad terios synonimos nō requirit q̄ coueniant in modis significandi accn̄talib⁹: q̄ alias lapis ⁊ petra nō essent termini synonimi. Rūdet q̄ dato q̄ rect⁹ ⁊ obliquus eēnt termini synonimi: nō tn̄ sequeret q̄ sicut rect⁹ ē nomē ita obliquus: q̄ modi grāmaticales impediūt. Ex quo sequit q̄ nō semp loco vni⁹ synonimi lꝫ ponere aliud synonimū nisi conueniāt in modis significādi grāmaticalibus. Et hec de secūdo articulo.

An rect⁹ ⁊ obliquus sint termini sinonimi.

Termini quot modis dicunt synonimi.

¶ Quātū ad tertiū articulū sit cōclusio rn̄salis ad q̄situ. diffinitiōes nois ⁊ vbi sunt a pho in textu sufficiēter assignate: vt pꝫ ex dictis. ¶ Ad rōnes. Ad primā p̄ pma parte pꝫ solo. Et p̄ secūda parte dī q̄ lꝫ nola in libris clausis actu nihil significet: tn̄ bn̄ in aptitudine. ¶ Pro tertia pte dī q̄ ille terminus vacuū: significat carētiā corpis in loco. Et antichristus significat aliqd cognitū. Et chimera aliqd imaginabile qd sufficit ad hoc q̄ sint termini significatiui. pōt et dici q̄ isti termini vacuū: chimera: sūt termini cōpleti: q̄ subordinant cōceptib⁹ cōpletis. ¶ Pro q̄rta parte dī q̄ iste terminus nihil: est x̄ptie terminus cōplexus ptim cathegorema ⁊ ptiꝫ sincathegorema: iō nō est nomē ṡm logicū. Ad secundā p̄ pma pte dī q̄ q̄uis res significata p̄ hoc nomē gemit⁹ nālit significet ⁊ n̄ sit nomē apō logicū: tn̄ ista vox gemit⁹ ē vox significatiua ad placitū. ¶ Ad alias duas ptes pꝫ solo. Ad tertiā ⁊ quartā pꝫ solo. Et et ad quintam. Tertius.

Diffinitio nois et vbi an sint sufficienter assignte.

¶ Oratio aūt est vox significatiua cui⁹ partiū aliqd significatiuū est separatim vt dictio nō vt affirmatio: dico aūt vt hō significat qdē aliqd. sed nō qm̄ est aut nō est: sed erit affirmatio vel negatio si aliqd addatur: sed nō vna nominis sillaba.

Quid ē oratio.

¶ Istud est tertiū ⁊ vltimū capitulū hui⁹ tractatus in quo philosophus determiat de enūciatione ⁊ partib⁹ eius. Et diuiditur i tres ptes principales. In prima ponit diffinitionē orationis dicēs: q̄ oīo est vox significatiua:

cuius partium aliquid est significatiuū separatim: vt dictio. ¶ Nō aūt vt affirmatio. Hāc vltimā pticulā pbat q: hō ē ps ořonis ⁊ significat aliqd vt dictio: ñ aūt vt affirmatio. non tñ q̄libȝ ps hoīs significat vt dictio: q: syllabe q̄ sūt ptes dictiōis: ⁊ p ɔñs ptes ořonis nō significat vt dictio qđ pbat p locū a maiori: q: i hoc noīe sorex ista syllaba rex nihil significat i duplicib⁹ tñ noīb⁹ id ē i noīb⁹ cōposite figure partes vident aliqd significare. Deide pbat q̄ ořo significet ad placitū: q: nō significet sicut istrumētū imediatū virtutis expressiue: igit significat ad placitum. ¶ In secunda parte ponit diffinitionem enūciationis dicens q̄ enūciatio est oratio nō omnis sed in q̄ verū vł falsū est. Quod pbat q: ořo depcatiua ē ořo: ⁊ tñ ñ est vera neq; falsa. Et sbdit q̄ alie ořones ab enūciatiua magis sūt rhetorice vel poetice cōsideratōis. ¶ In tcia pte diuidit enūciationē ponēs tres diuisiōes: q̄rū pma ē. Enūciatio nū alia ē vna alia ē plures. Scđa enūciationū alia ē affirmatio alia negatio. Tertia enūciationū vnarū alie sūt simplr vne: alie ɔiūctione: ȝ q: dicit q̄ ē enūciatio simplr vna: ideo qs posset credere q̄ eēt ita simplr vna q̄ nullā haberet ɔpositionē. remouet illud dubiū dicēs q̄ necesse ē omnē enunciationē eē ex verbo vł ex casu vbi: q: si eēt aliq̄ enūciatio sine vbo maxime eēt diffinitio hoīs: ȝ hoc nō: q: diffinitio hoīs nō ē ořo enūciatiua nisi sibi addatur ē fuit vł erit. Equalit talis diffinitio dicat vna ñ ē pńtis negocij. ¶ Deinde ostēdit qđ ē enūciatio vna ⁊ enūciatio plēs dicēs. enūciatio vna ē q̄ significat vnū de vno vł ē cōiūctione vna. Sed enūciatio plēs ē q̄ plura significat ⁊ nō vna īcōiuncte. Et q: aliquis posset credere q̄ enūciatio q̄ significat vnū đ vno significaret vnū sicut nomē. iō remouet dubiū dicēs q̄ ñ. q: nomē ⁊ verbū ē dictio sola: iō ñ significat sicut enūciatio. ¶ Deinde declarat tciā diuisionē scȝ q̄ enūciationū vnarū: q̄dam ē vna simplr: q̄dā est vna coniūctione. Vñ enunciatio simplr vna ē illa in q̄ vnū simplex pdicatū pdicat de vno simplici sbo mediāte copula. Sed enūciatio vna ɔiūctione ē illa q̄ est ɔposita ex illis enūciationib⁹ simplicibus sicut ɔpositio ypothetica vel cathegorica cui⁹ ptes copulāt p aliquā copulā. ¶ Deinde declarat mēbra scđe diuisiōis dicēs q̄ affirmatio ē enūciatiō alicui⁹ de aliquo h⁹ ē in q̄ pdicatū vnit cū sbo mediāte copula nō negata. Sed nagatio est enūciatio alicui⁹ ab aliquo. Hoc est i q̄ vnit pdicatū cū sbo mediāte copula negata: ⁊ dant hec diffinitiones de affirmatione ⁊ negatione cathegoricis. Nā affirmatio in cōmūi ē cui⁹ copula pncipalis vł pncipalior pars copule ñ negat. Sȝ negatio i cōmuni est cuius copula pncipalis vel pncipalior pars copule negatur.

Quid ē enūciatio.

Enūciationis diuisio.

Quid ē enūciatio vna.

Quid ē enūciatio plēs.

Queritur vtrū diffinitio orationis ⁊ diffiō enunciatiōis sint a pho sufficienter assignate. Et arguit pmo ɔ̄ diffinitionē ořois: q: ořo nō ē vox vna nec significatiua ad placitū: igit. añs pȝ p pma pte: q: ořo nō ē vox vna: ergo nō est vox: pȝ ɔña. q: idē ē vox ⁊ vox vna. ȝ ořo nō ē vox vna: igitur. Pro secūda parte pȝ: q: si ořo eēt vox significatiua ad placituȝ seq̄ret q̄ ořo posset nō significare suū significatū: q̄ ē falsū igit. ¶ Secūdo arguit: ořo nō fuit īposita ad significādū: ergo ñ ē significatiua ad placitū: añs pȝ: q: vel oīs ořo fuit imposita vel aliqua ⁊ aliq̄ nō. Non scđm: q: nō ē maior ratio de vna q̄ de alia. Non pmū. q: multe possūt formari ořones quib⁹ nūq̄ fuerūt similes. ¶ Tertio sic arguit. ñ cuiuslibet ořois ptes sūt significatiue vt dictio: ȝ vt affirmatio: g⁹ diffō ořonis nō ē bōa: añs pȝ p⁹: q: ptes h⁹ ořois sortes currit ⁊ plato disputat: significāt aliqd vt affirmatio. Etiā littere ⁊ syllabe sūt ptes ořois cū sint ptes dictōis q̄ ē ps ořois: ⁊ tñ ñ significāt: neq; vt dictio neq; vt ořo. Etiā si a īponeret ad significandū tm̄ sicut hō ē aīal: tunc a eēt ořo: ⁊ tñ nulla ei⁹ ps aliqd significat. ¶ Quarto sic arguit: hec ořo oē a ē b: ē ɔpositio: cū sit pmissa syllogismi: vt pȝ p phȝ prio porū: ⁊ tñ nulla ei⁹ ps ē significatiua: cū componat ex tmīs nō significatiuis. ¶ Quinto sic. arguit ɔ̄ diuisionē enūciationis. Enunciatio plures nō ē enūciatio: eo q̄ idē ē enūciatio ⁊ enūciatio vna: igit male ponit mēbrū enūciatiōis. ¶ Ista silr enūciatio. sortes ē vel nō ē asin⁹: neq; ē affirmatio neq; negatio: igit. ¶ In oppositū ē phūs i textu. In q̄stiōe sicut i ceteris erūt tres articuli.

An diffinitio ořonis: enūciationis sit bñ assignata

¶ Quantū ad primū sciēdū ē prio q̄ ořo potest capi duplr. vno modo prime itētionaliter. ⁊ sic nō ē aliud q̄ ořo mētalis: vocalis vel scripta: ⁊ sic nō capit hic: cum sit qđdā cōpletū qđ nō diffinitur. Alio mō capit scđe intentionaliter: ⁊ sic nō ē nisi vna scđa intētio vel vnum intētionale attributū p intellectus orationi mētali: vocali vel scripte: ⁊ sic est qđ incōplexum: ⁊ hic diffinit: ⁊ est ibi pdicatio denotatiua: sicut in diffinitione nominis ⁊ vbi. ¶ Pro q⁹ tñ ē aduertēdū q̄ ořo ñ ē vox icōpleta: ȝ ē vox cōpleta. vñ vox ɔpleta est q̄ subordinat cōceptui ɔpleto. Unde ɔcept⁹ complex⁹ ē qui componitur ex pluribus cōceptib⁹ simplicibus: siue hoc sit intrinsece siue equiualenter. ⁊ hoc siue talis vox sit realiter diuisibilis i plures voces quarū q̄libet significet aliqd illi⁹ qđ significatur p totū siue nō. Et sic pȝ q̄ sola vox pōt dici vox ɔpleta vt si ista littera a imponeret ad significandū tantū q̄tuȝ aīal currit. tunc a eēt vox cōpleta. sed vox simplex siue incōpleta sm logicū est q̄ subordinat conceptui incōpleto. Ex hoc seq̄t q̄ noīa ɔposite

Ořonis acceptiones.

Quid ē vox cōpleta.

Quid ē ɔceptus ɔplexus

Quid ē vox simplex siue īcōpleta sm logicum

gure sūt orōnes s₃ logicū ꝛ voces ꝯplere. Ex quo seq̄t q̄ multa sūt noīa sm grāmaticū que sūt orōnes sm logicū vt noīa q̄ sūt cōposite s̄i gure. Scd̄o seq̄t q̄ ꝓprie noīa ficticia: vt chimera: ycocerū': sūt orōnes sm logicū: ꝛ voces ꝯplere: ꝛ etiā₃ iste ṫmin⁹: vacuū vt iam supi⁹ visū ē. Supponit vlteri⁹ q̄ significare ad placitū ꝛ significare ex impositione idē sūt. ¶ Pro quo notādū ē q̄ orō nō dī significare ad placitū eo q̄ significet ex impositione sui: s₃ q̄r significat ex impositione sui vł suaꝝ partiū. Uñ nūq̄ aliq̄s iposuit istā totā orōnē hō ē animal ad significādū: s₃ ꝑcise ptes orōnis sūt iposite ad significādū. Aduerte vlteri⁹ q̄ i diffinitiōe orōnis nō ponit̄ ista particula cū tēpore vel sine tpe: q̄r ē aliqua in q̄ nulla ponit̄ dictio q̄ significet cū tēpore: vt i ista hō alb⁹. Et q̄dā est in q̄ ponit̄ aliq̄ dictio q̄ significat cū tpe: vt in ista: petr⁹ currit: iō si in diffinitione fuisset posita aliq̄ istaꝝ particulaꝝ. tūc talis diffinitio n̄ ꝯuenisset cuilib₃ orōni. Nō ponit̄ ēt recta: q̄r tale ꝑdicatū n̄ attribuit̄ orōni s₃ voci icomplexe.

¶ Sciēdū ē secūdo q̄ circa textu₃

Petrus currit: ꝛ Johānes disputat: an sit orō ꝯ logicu₃

icidit vna difficultas. vtrū sit ibi orō s₃ logicū petr⁹ currit ꝛ iohānes disputat. Et videt̄ q̄ n̄: q̄r ptes ei⁹ sūt significatiue: vt affirmatō. igit̄. Rñdet̄ q̄ i diffinitiōe orōis ē mod⁹ ptītiu⁹ ꝛ n̄ distributiu⁹: ita q̄ n̄ vult negare q̄ aliq̄ ptes orōnis significent vt affirmatio: s₃ vult dicere q̄ cuiuslibet orōis aliq̄ ptes sūt significatiue vt dictio: siue aliq̄ sint significatiue vt affirmatio: siue nō: ita q̄ n̄ pōt eē orō nisi aliq̄ ptes sint significatiue. vt dictio: nō tñ negādo q̄ nō possint eē aliq̄ ptes orōnis q̄ sint significatiue vt affirmatio. Scd̄a difficultas vtꝝ diffinitio orōnis ꝯueniat oī orōni. Et videt̄ q̄ nō: q̄r tūc nulla eēt orō impfecta: cū sibi tota diffō orōis ꝯueniret. ¶ Respōdet̄ q̄ orō n̄ dī pfecta neq̄ impfecta eo q̄ diffō orōnis sibi ꝯueniat vł nō sibi ꝯueniat. s₃ dī orō impfecta: q̄r non perfectū sensum generat in cōcipiēte vt satis visu₃ est in summulis.

Orōnis diffō an ꝯueniat oī orōni

¶ Alia difficultas si a iponeretur ad significādū tātū q̄tum hō ē animal verā eēt oratio vel enūciatio. ¶ Respondetur breuiter q̄ esset enūciatio: q̄r subordinaretur enūciationi: igit̄ esset enūciatio. Et si q̄s dicat nulla ps ei⁹ est significatiua vt dictio: ergo nō esset oratio vel enūciatio. ¶ Respōdet̄ negando ꝯñam: q̄r nō op₃ ad hoc q̄ aliq̄ vox sit oratio q̄ eius ptes sint significatiue vt dictio: sed sufficit q̄ subordinet̄ ꝯceptui cōpleto cuius partes sūt significatiue vt dictio. ¶ Et si q̄s dicat oīs enūciatio est affirmatiua vł negatiua: ꝛ alicui⁹ q̄ntitatis etiā pōt cōuerti ꝛ pōt habere ꝯtradictoriā: sed si a esset oratio: tūc nō eēt neq̄ affirmatiua neq̄ negatiua neq̄ alicui⁹ q̄titatis: neq̄ posset ꝯuerti neq̄ haberet contradictoriam. ¶ Respōdetur q̄ si a iponeretur

A posi tū ad significādū orōnem an sit orō vł enunciatio.

ad significandū tātū q̄tū hō ē aīal eēt eiusdē q̄ntitatis ꝛ eodē mō ꝯuerteret̄ ꝛ haberet ꝯdictoriā sicut mētalis cui subordinaret̄. ¶ Et si q̄s dicat illo casu posito cōuerte istā a. Respōdet̄ q̄ d₃ cōuerti ꝑ ei⁹ synonimā puta ꝑ istā aīal ē hō. ita q̄ in cōuersiōe vel ꝯdictōe non oportet semꝑ eosdē termios manere: sed sufficit q̄ accipiat̄ ṫmini synonimi vel posset dici q̄ illo casu posito a que esset oratio vocalis n̄ ꝯuerteretur: sed bene eius mētalis q̄d sufficit.

¶ Sciendū ē tertio ꝑ declaratione

An oīs orō dicat enūciatio.

diffinitionis enūciationis q̄ nō oīs orō dicit̄ enūciatio sine ꝓpe orō idicatiua. i. ꝯposita ex vbo indicatiui modi: q̄r in alijs sc₃ impatiua optatiua. coniunctiua. ifinitiua. ꝛ depcatiua n̄ ē verū neq̄ falsum: iō ista petre fac ignē nō est vera neq̄ falsa. Etiā ista vtinā eēm bon⁹ clericus n̄ ē vera neq̄ falsa. iō iste orōnes nō ꝑtinēt ad logicū. s₃ magis ptinēt ad rethorē vł poetā vt dicebat̄ i textu. Et si q̄s dicat ibi ē orō indicatiua petr⁹ q̄ ē bon⁹. cū ꝯponat̄ ex nomine ꝛ verbo ꝑsentis tpis idicatiui: ꝛ tñ nō est vera neq̄ falsa: igit̄: ¶ Respōdet̄ q̄ ē orō impfecta: iō n̄ ē vera neq̄ falsa. Et lic₃ ponat̄ vbū tanq̄ copula min⁹ ꝑncipalis: tñ n̄ tanq̄ copula ꝑncipalis: iō ē regula logicorū q̄ ly ē positū cū ly q̄ nūq̄ ē nisi copula min⁹ ꝑncipalis: respectu cui⁹ ꝓpositio nō dī ꝓpe neq̄ vera neq̄ falsa: neq̄ affirmatiua neq̄ negatiua: vt dicēdo petr⁹ q̄ ē n̄ disputat. ē simplr̄ negatiua. ꝛ tñ copula min⁹ ꝑncipalis n̄ negat̄. Et ista ē simpliciter affirmatiua: petrus qui nō est currit: licet copula min⁹ ꝑncipalis neget̄. Et aduerte q̄ enūciatio magis diffinitur ꝑ verū vel falsū q̄ per vłe vel pticulare. vel ꝑ affirmatiuū ꝛ negatiuū: q̄r hic ꝑncipalr̄ ꝯsiderat̄ de enūciationibus vt sūt signa cōceptuū veroꝝ vel falsoꝝ. Et ponit̄ veꝝ vł falsū: disiunctiui ad circūloquendū nobis differētiā enūciationis. Unde illud disiūctū verū vel falsu₃ est passio disiuncta ꝓpōnis seu enūciationis: q̄r cōuertit̄ cum enūciatiōe: q̄r oīs enūciatio est vera vł falsa. ꝛ oē veꝝ vł falsū ē enūciatio. Et si q̄s dicat i enūciatiōe vocali nō ē veꝝ neq̄ falsū: igit̄. Rñdet̄ q̄ veꝝ est nisi tanq̄ in signo: vt iā supius visum est q̄liter ꝓpositio vocalis dicit̄ vera vel falsa.

¶ Sciēdū ē quarto ꝑ declaratiōe

Quō intelligit̄ diuisio enūciationis

diuisionū enūciatiōis: q̄r p̄ma diuisio i qua di enūciationū alia est vna. alia est plures. ē diuisio equiuoci i sua equocata: q̄r illa dictio plures diminuit ꝯ rōne enūciatiōis. ¶ Ex quo sequit̄ q̄ enūciatio plures nō est enūciatio. vnde enūciatio plures cōiter fit trib⁹ modis. ¶ Primo q̄ñ plura ꝑdicant̄ de vno in cōiunctē ꝛ n̄ sē habētia ꝑ modū determinatōis ꝛ dtermiabilis vt hō est albus music⁹. ¶ Scd̄o q̄ñ vnū ꝑdicat̄ de plurib⁹: vt hō alb⁹ music⁹ currit. ¶ Tertio quādo plura ꝑdicātur de plurib⁹: vt hō albus

musicus est niger artifex. Fit et vbi ponātur plures enunciatiōes sine cōiunctiōe: vt sortes currit: hō est albus. ¶ Ex quo sequit q̄ ibi est enūciatio plures: canis currit: cū subordinetur trib' ppōnibus incōiuncte captis. ¶ Supponitur vlterius pro tertia diuisione enūciatiōnis in q̄ dr enūciationū vnar. alie sūt simplr vne: et alie vne ȝiunctione: q̄r ppe ppōnes dicunt vne ȝiunctiōe in qb' ȝiungunt due ppositiones p ȝiunctionē sicut sunt ppōnes ypothetice. iō dr in textu q̄ ppositio vna ȝiūctione ȝponit ex his. i. ex ppositionibus simpliciter vnis. ¶ Ex quo sequit q̄ propositiones d' sbo vel predicato copulato vel disiuncto dnr ppositiōes vne simplr. non ita simpliciter. sicut ille in quibus ponit tm̄ vnū pdicatū simpler. Ex quo et sequit q̄ propositio in qua predicatur determinatio et determinabile dr ppositio vna simplr: vt ista: petrus ē homo alb'. homo est aial rationale. Et hec de primo articulo.

Propō nes quō dicunt vne.

¶ Quantū ad scōm dubitat̃ primo vtrū ppō mētalis sit realiter cōposita ex plurib' notitijs seu plib' ȝceptibus partialib' quorum vnus sit sbm et alius sit predicatū. ¶ De hoc dubio sunt due opiniones: quarū prima tenet q̄ ppō mētalis est essentialiter cōposita ex plurib' notitijs partialib' quarū vna ē sbm et alia pdicatū. ¶ Pro cui' declaratiōe ponūt aliqua dicta. Primū. q̄libet ppō mētalis ypothetica est cēntialr composita ex pluribus notitijs partialibus. Probat. q̄r nlla notitia simplex naturaliter significat hoīez currere et hominē nō currere. Sed mētalis ypothetica cui subordinat hec vocalis: hō currit: et hō n̄ currit. naturaliter significat hoīem currere: et hominē nō currere. igit illa mētalis nō est notitia simplex. minor et ȝña sunt note. et maior pbat. q̄ntū. n. repugnat ȝceptui q̄ ē nālis filitudo hoīs q̄ sit nālis et ppa similitudo asini: tm̄ vel magis repugnat notitie q̄ significat hominē currere q̄ significet hominez non currere.

An p. pō mental' ȝponit ex plib' no titijs: seu ȝce ptibus. Dcā p. dictum dubiūȝ decla. rantia. Primū

¶ Scdz dictū: cuiuslibet ppōnis mētalis cathegorice sūt aliq̄ partiales notitie ex qb' ipa cēntialiter ȝponit tāq̄ ex partib'. pbat. aliq̄ n. cathegorica mētalis ȝponit mō predicto: et nō ē maior rō de vna q̄ de alia. igit. Maior p3. nulla. n. notitia simplex est naturaliter significans currens et non currens: hoīez et nō hoīez. ¶ Sz mētalis cathegorica cui subordinat ista vocal. cū rel' ē nō currēs: hō ē nō hō et hm̄ ¹i. igit. maior pbat. q̄r si eēt eadē notitia simplex nāliter repñtatiua hoīs et nō hoīs: nō oporteret ponē nisi vnā notitiā nūero simplicissimā ad repñtādū oēs res mūdi. ¶ Tertiuz dictū nō obstātib' illis posse est aliquā notitiā simplicē eē ppōnē mentalē ppzie dictam et cathegoricā: et posse ē talez notitiā simplicē esse

Scdm

Tertiū

mētalē ypotheticā. p3. nō enī videt aliq̄ repugnātia seu ȝdictio q̄ de' possit i intellectu hūano pducere hmōi notitiā simplicem repñtatiuā tātū q̄ntū plures notitie ptiales. talis. n. notitia eēt va vel falsa: igit eēt ppō ypothetica vel cathegorica. Et si tal' eēt notitia diceret equiualēter ȝpleta: q̄r equaleret i significādo plibus ȝceptib' seu notitijs ptialib' ipē distinctis et alicui actui mētali sincathegorematico tenēdo q̄ puro sincathegorematī non corrñdet notitia i mēte lz bñ sibi corrñdeat act': ita isti volūt dicere q̄ ppō mētalis cui subordiat ista vocalis. hō est aial ȝponit ex duob' ȝceptib'. et vno actu seu ex vno sincathegoremate mētali. Mō adhuc pbāt. q̄r sbm hui' vocalis: hō est aial corrñdet et subordiat alicui ȝceptui: ergo et pdicatū subordinabit alicui ȝceptui. et p ȝñs mētalis cui subordinat ista vocalis hō ē aial: ȝponet ex duob' ȝceptib'. ¶ Alia ōpio dicēs q̄ ppō mētalis nō est essentialr ȝposita ex plurib' notitijs partialib' q̄rū vna sit sbm et alia pdicatū. Probat sic. q̄r tunc eēt posse esse duas ppōnes mētales nālr significantes oīo siles q̄rū vna eēt possibili et vera: et alia impossibilis: sed hoc ē absurdū. nam tales ppōnes adeq̄te idē significarēt. p3 ȝña. q̄r iste due mētales oīs hō ē ens: et oē ens ē hō: sunt oīo siles q̄r hñt ptes oīo siles et eiusdē spēi cū in intellectu nō sit ordo notitiar seu ȝceptuū. et tñ vna est possibilis et alia ipossibilis. igit et c. ¶ Ista rō nō videt cōcludē: nā ptes illar ppōnū nō sunt eiusdē spēi accñtalis: ȝcept'. n. cui subordinat ly hō in prima accipit ȝfuse et distributiue: et in secūda confuse tm̄. Et sic diceretur de cōceptu cui subordinat ens: et sic ptes differunt spē accidentali sic q̄ nō sunt penit' synonime sicut posset dici de recto et obliquo. Sed diceres si ppō mētalis nō eēt ȝposita ex pluribus notitijs partialib' sequeret q̄ n̄ magis deberet dici cōpleta q̄ notitia noīs simplicis: et hoc est falsū. Rñdet q̄ aliqd dr cōpletū duob' modis. vno mō formaliter et intrinsece: q̄r i se h3 plures partes ex qb' cōponit. alio mō extrinsece et essentialiter: q̄r. l. est de obiecto ȝpleto vel equalet i significādo plib' notitijs ptialib': et isto mō ppō mental' dr ȝpleta.

notanda sunt ista

alia opinio

nota

Cōplexum ri acce ptiōes, qlisunt due

¶ Dubitat scdō vtrū aliqua ppō sit ȝposita ex plib' ppōnib': ita q̄ sit ps ppōis. ¶ Ad dubiū rñdēt aliq dicētes q̄ ppō nullo mō ē ps ppōnis neq̄ cathegorice neq̄ ypothetice. Et qñ dr ppō ypothetica cōponit ex plibus cathegoricis. Rñdetur q̄ ver ē ad istum sensum ppō ypothetica componitur ex plibus orōnibus: que si seorsum sumerētur essent ppositiones cathegorice vere vel false. qd' probant: q̄r si aliq̄ propositio ypothetica ȝponeretur ex pluribus cathegoricis: seq̄ret q̄ idē di-

An sit aliq̄ p. pō ex plib' ppō. nib' cō posita.

nota

cerẽtur simul verũ ⁊ falsũ: possibile ⁊ impossibile. nã si sortes dicat istã disiunctiuã: hõ est asinus vel deus ẽ: ⁊ dicit verũ ⁊ necessariũ: q̃r dicit istã: deus ẽ: ⁊ dicit falsũ: q̃r dicit istam: hõ ẽ asin⁹. Et q̃n arguit̃ cõtra eos. ad veritatẽ copulatiue req̃rit̃ veritas vtriusq̃ ptis. Rñdẽt q̃ ad vẽitatẽ copulatiue req̃rit̃ q̃ vtraq̃ ps sit va: si seorsũ sumeret̃. ¶ Alij sũt dicẽtes ⁊ meli⁹ q̃ ptes ppõnis ypothetice bñ sũt ppõnes: q̃ aliq̃n sũt due cathegorice: aliq̃n due ypothetice: ⁊ aliq̃n cathegorica ⁊ ypothetica. ⁊ h̃ pbãt ex cõi vsu fere oĩuz logicoꝝ. Dicit ẽt aristo. in textu q̃ ppõ vna cõiũctiõe. i. ypothetica ẽ q̃ cõpõit̃ ex his. s. cathegoricis. ¶ Sz ad rõnẽ alteri⁹ opiniõis di q̃ nõ ẽ incõueniẽs idẽ sil' dicẽ verũ ⁊ fm̃ fm̃ diuersas significatiões. Di. n. verũ fm̃ significationẽ ptialẽ: ⁊ fm̃ fm̃ significationẽ totalẽ vel ẽ. ¶ Sz restat aliud dubiũ: an aliq̃ ps ppõnis cathegorice sit ppõ: vt ẽ ps illi⁹ cathegorice. Dicũt aliq̃ q̃ nõ. q̃d pbãt: q̃r hoc videret̃ ẽẽ verũ d̃ ista cathegorica: nullus hõ ẽ aial ⁊ de pte ei⁹. s. hõ ẽ aial. sed hoc nõ. q̃r si sic. tũc hõ ẽ aial q̃ ẽẽt ps illi⁹: nullus hõ ẽ aial. ẽẽt affirmatiua vel negatiua. nõ negatiua: q̃r i ea nõ ponit̃ negatio: nec affirmatiua: q̃r copula ei⁹ negat̃ p signũ p̃cedẽs. sed ista rõ n̄ m̃ltũ cogit. iõ dicũt aliq̃ multũ pbabilr̃ q̃ ps ppõnis cathegorice põt bñ ẽẽ ppõ: vt hõ ẽ aial. ẽ ps illi⁹ totalis ppõis: nullus hõ ẽ aial. ¶ Pro ista tñ opiniõe ponũt aliq̃ ppõnes. ¶ Pria. oiones cõposite ex sbo ⁊ ly ẽ vt h̃z purã rõnẽ copule nõ sũt ppõnes. vt hec oio hõ ẽ. in hac ppõne hõ est aial. nõ ẽ ppõ. cũ nullũ sit p̃dicatũ: q̃r ly ẽ vt ẽ copula: ẽ pure sincathegorema. ¶ Scd̃a ppõ. ps ppõnis cathegorice põt ẽẽ ppõ: q̃r oẽ verũ vel fm̃ ẽ ppõ: s̃z ps ppõnis cathegorice aliq̃n ẽ va vel falsa. vt p̃z de ista ppõne hõ ẽ aial: q̃ ẽ ps hui⁹ oĩs hõ ẽ aial. ¶ Tertia ppõ. cuiuslibz ppõnis vlis vel ꝑticularis totũ residuũ p̃ter signũ ẽ ppõ. ¶ Quarta ppõ. cuiuslibet ppõis cathegorice disiũcto copulato vel cõditiõato extremo aliq̃ ps ẽ ppõ. ¶ Quinta ppõ. q̃libet ps ppõnis significãs ve vel false: siue significatõe totali siue significatõe ptiali ẽ ps ppõis siue sit ps ppõnis cathegorice vl' ypothetice.

An ali q̃ ps ppõnis catego rice sit ppõ.

¶ Dubitat̃ tertio vtrũ ppõ vlis equaleat ypothetice copulatiue cõposite ex suis

singularib⁹. ⁊ vtrũ ppõnes expõibiles sint cathegorice vel ypothetice: ⁊ vtrũ sit ponẽda aliq̃ ppõ realis in q̃ res subijciat̃ vl' p̃dicet̃. Quãtũ ad duas p̃mas ptes satis visũ ẽ in summulis q̃d sit dicẽdũ i p̃ncipio tractat⁹ ppõnũ expõnibiliũ. ¶ Sed q̃tũ ad tertiã ptẽ i q̃ q̃rit̃ vtrum sit ponẽda aliq̃ ppõ realis. Rñdet̃ p aliq̃s ppõnes. ¶ Pria ppõ. aliquã ẽẽ realẽ ppõnẽ p̃t intelligi dupl'r. Uno mõ q̃ sit aliq̃ res q̃ vocet̃ ppõ q̃ cõponat̃ ex trib⁹ reb⁹ q̃ruz vna sit subm: alia copula: ⁊ alia p̃dicatũ sic q̃ tales res nõ sint signa: ⁊ sic nõ est itelligẽda. Alio mõ põt itelligi aliquã ppõnẽ ẽẽ realẽ: ad istũ sensũ q̃ res cõcipiant̃ i ordie ad seinuicẽ: ⁊ sic bñ ponit̃ ppõ realis. i. res cõcipi in ordine adinuicem. ¶ Et si q̃s dicat cõtra: res p̃dicat̃ de seinuicẽ. ergo oz ponẽ vnã ppõnẽ cõpositã ex reb⁹. Rñdet̃ q̃ res fm̃ ẽẽ cognitũ eaꝝ bñ subijciũt̃ ⁊ p̃dicant̃. i. itelligũt̃ vel cognoscũt̃ i ordine adinuicẽ. nã res subijci vel p̃dicari nõ est aliud q̃ res cõcipi i ordine adinuicẽ: sed ꝓpt̃ hoc nõ oz ponẽ vnã ppõnẽ realẽ in q̃ res subijciat̃ ⁊ p̃dicet̃: q̃r res sic sufficiẽter p̃dicant̃ ⁊ subijciũt̃ in ppõne mẽtali p quã sic intelligũt̃ vl' cõcipiũt̃. ¶ Et si q̃s dicat: tales res nõ ponũt̃ in ppõne mẽtali neq̃ ppõ mẽtalis cõstruit̃ ex talib⁹ reb⁹. ¶ Rñdet̃ q̃ tales res nõ ponũt̃ formal'r i ppõne mẽtali tñ bñ obiectiue ⁊ extrinsece q̃d sufficit ad hoc q̃ res subijciãt̃ vel p̃dicẽt̃. ¶ Ex quo seq̃t̃ q̃ res poni obiectiue in ppõne mẽtali nõ ẽ ali ud q̃ res cõcipi i ordine ad seinuicẽ: mediante ppositione mẽtali. Et hec de scd̃o articulo.

alio.

quid sit subijci ⁊ p̃dicari.

¶ Quantũ ad tertiũ articuluz sit

cõclo rñsalis. Diffinitio oionis ⁊ enũciatiõis ⁊ ei⁹ diuisiões sũt a p̃ho in textu sufficiẽter assignate. ¶ Ad rõnes. Ad primã ⁊ secũdã p̃z solutio in p̃mo articulo: ⁊ ẽt ad tertiã. ¶ Ad q̃rtã di q̃ l̃z illa ppõ a. est b. sumat̃ p oione: tñ n̄ ẽ oio vera vel falsa de vsu logicoꝝ: tñ de rigore logice ẽ simpl'r falsa: sed sumit̃ a logicis ex terminis nõ significatiuis ad denotãdũ q̃ syllogismus simpl'r dict⁹ nõ recipit veritatẽ vel falsitatẽ ppõnũ. ¶ Ad quintã p̃z solo p prima pte. Ad secũdã ptẽ di q̃ in textu diuidit̃ enũciatio de copula simplici ⁊ nõ de copula mixta: modo ista sortes est vel nõ est asinus est d̃ copula mixta: iõ nõ oz ipsam simpliciter ẽẽ affirmatiuã vel negatiuã: sed ẽ sil' affirmatiua ⁊ negatiua vt alias videbit̃ in libro priorum.

Locõ rñsalis de diffinitione oiois ⁊ enũciationis.

Quoniã ãt est enũciare ⁊ q̃d est esse: ⁊ q̃d est nõ esse: ⁊ q̃d nõ est nõ esse: ⁊ circa ea q̃ sũt extra p̃ns tp̃s. Sil'r oẽ cõtigit q̃d q̃s affirmauit negare: ⁊ q̃d q̃s negauerit affirmare: q̃r maĩfestũ est q̃m oĩ negatiõi opposita ẽ affirmatio: ⁊ oĩ affirmatiõi negatio. Et est cõtradictio affirmatio ⁊ negatio opposite.

Quid ẽ oppõ.

Iste ẽ scd̃us ⁊ vltim⁹ tractat⁹ hui⁹ libri i quo p̃hs determinat de oppositiõib⁹ ⁊ legib⁹ enũciatiõis. Et diuidit̃ i tria capitula. In p̃io determinat de oppõne diffinitiue ⁊ diuisiue. Et p̃io

premittit

premittit vnã suppõnẽ ad intelligendũ diuisiõnẽ oppõnis dicẽs φ oĩ affirmatiõi est negatio opposita: ꝛ oĩ negatiõi ẽ affirmatio opposita. quod pbat: quia qꝺ cõtingit enunciare quod est esse: contingit enunciare qꝺ non est esse. Et qꝺ ꝯtingit enũciare qꝺ ẽ nõ eẽ: ꝯtigit enũciare qꝺ nõ ẽ nõ eẽ. Et addit pħs φ sicut ex pte hui⁹ vbi ẽ pñtis tpis pñt formari quattuor modi enũciãdi. ita ĩ alijs tpibus. s. pterito ꝛ futuro. Et subdit ꝯñter qꝺ qs affirmauerit ꝯtingit et negare. ꝛ qꝺ qs negauerit. ꝯtingit affirmare. ergo oĩ affirmatiõi ẽ negatio opposita. ꝛ oĩ negatiõi affirmatio opposita. Et isto diffinit oppositionẽ sub noĩe ꝯdictiõis: dicẽs φ ꝯdictio est affirmatio ꝛ negatio opposite eiusdẽ de eodẽ: ꝛ nõ equoce. Deinde determiat de spẽb⁹ oppositiõis: ꝛ diuidit ĩ duas ptes. In pma pte pmittit duas diuisiões. Quaꝝ pma ẽ. rerũ alie sũt vniuersalia: ꝛ alie sũt singularia. Uniuersale ẽ qꝺ natũ ẽ pdicari de plib⁹. Singulare ẽ qꝺ nõ ẽ natũ predicari de plib⁹: sed solũ de vno solo: vt plato. Secũda diuisio. enũciationũ qdã ẽ de sbo vniuersali in q̃ enũciat aliqd de aliquo coꝝ q̃ sũt vlia: alia vero est ꝺ sbo singulari: in q̃ enũciat aliqd de aliquo coꝝ q̃ sũt singularia. Cõseqũter determiat de specieb⁹ oppositiõis. Et pmo diffinit ꝯria. dicẽs φ ꝯria sũt in qb⁹ enũciat aliqd. i. aliqꝺ pdicatum affirmatiue vel negatiue de aliquo sbo vniuersali vniuersaliter tento. Unũ terminũ teneri vliter est ipm teneri cũ signo vli: vel ipm teneri distributiue: vt oĩs hõ albus ẽ: nullus hõ alb⁹ est. Sed subcõtrarie dicunt in qb⁹ enũciat idẽ pdicatuz affirmatiue vel negatiue de eodẽ sbo vli nõ vniuersaliter sũpto: vt hõ est aĩal: hõ nõ est aĩal: q̃ ꝫm rez pñt dici ꝯrie. naz indefinita in mã nãli equiualet vli. iõ ꝯtingit subcõtraria esse ꝯria. supple ꝫ legẽ. Deinde remouet vnũ dubiuz: qꝛ quis posset dubitare vtruz terius teneat vliter: qñ a pte sui sbi vel a pte pdicati addit signũ vle. Rñdet φ nulla affirmatio erit vera in qua ꝺ vli vliter sumpto: pdicat vle vniuersaliter sũptũ vt oĩs hõ ẽ oĩ aĩal. Finaliter diffinit ꝯdictoria: dicẽs φ ꝯdictoria sunt affirmatio ꝛ negatio: quaꝝ vna vlr significata: alia vero ñ vniuersaliter. vt iste contradicũt. oĩs hõ albus est: et nõ omnis homo albus est. ꝛ iste. oĩs homo albus non est: ꝛ nõ omnis homo albus nõ est.

Quid ẽ oppõ.

Quid ẽ vle.

Quid ẽ singlar.

Contrarioꝝ diffinitio.

Quid ẽ terium teneri vlr.

Utrum terius teneatur vliter si gno vli addito a parte sbi vl pdicati.

Contradictoriorũ diffinitio.

Lex oppõnũ.

Cõtrarie vo dico opponi vlem affirmationẽ ꝛ vlem negationez: vt oĩs hõ iust⁹ ẽ. nullus hõ iust⁹ ẽ. quo circa impossibile ẽ has qdẽ sil' esse vas. his vo oppositas ꝯtingit in eodẽ sil' esse veras. vt non omnis homo albus est. quidam homo albus est.

Istud est scꝺm caplm in quo pħs determiat de legib⁹ oppositionũ. Et diuidit ĩ tres ptes. In pma determiat de ipsis ostẽdẽdo q̃lr enũciatiões se hñt ad posse eẽ sil' veras aut falsas. Et pmo ponit legẽ ꝯriaꝝ. dicẽs φ impossibile est duas ꝯrias eẽ simul veras. Secũdo dat legẽ subcõtrariaꝝ dicẽs: his vo opposite .i. subcõtrarie pñt simul eẽ vere: ꝛ hoc pbat trib⁹ exemplis. Primũ. hõ ẽ alb⁹. hõ nõ est albus. Secũdũ ẽ. hõ ẽ pb⁹: hõ nõ est pb⁹. iste sunt simul vere: qꝛ si aliqs hõ ẽ turpis nõ est pbus. Tertiũ ẽ de istis. hõ ẽ pulcher. hõ nõ ẽ pulcher. qꝛ si hõ ẽ fed⁹: hõ nõ ẽ pulcher. Tercio dat legẽ ꝯdictoriaꝝ: dicẽs φ in ꝯdictorijs necesse ẽ alterã eẽ verã: ꝛ alterã falsã. ꝛ hoc siue sit in ꝯdictorijs vlium siue singularium. Cõseqũter remouet dubiũ φ licet iste sint sil' vere: hõ ẽ alb⁹. hõ nõ est alb⁹. iste tñ nõ sũt simul vere. ẽ hõ alb⁹: ꝛ nemo ẽ alb⁹. In secũda pte ponit hãc ꝯclonẽ. vni⁹ affirmatiõis est vna negatio opposita. qꝺ pbat. qꝛ illud oꝫ negare negationẽ qꝺ affirmat affirmatio ꝛ ꝺ eodẽ: siue illud idẽ sit vle vniuersaliter sũptuz siue nõ. siue singulare singulariter sũptuz. qꝺ pbat. qꝛ si negatio negaret aliud de eodẽ vel idẽ de alio: tũc talis nõ erit opposita illi affirmatiõi: sed erit ab ea diuersa. Cõsequenter epilogat q̃ dicta sũt dicens φ ex pdictis pꝫ φ oppositaꝝ ppõnũ alie sũt ꝯrie: alie ꝯdictorie: ꝛ alie subcõtrarie. In tertia pte ostẽdit qd sit affirmatio vna ꝛ negatio vna: dicẽs φ affirmatio vna ꝛ negatio vna ẽ q̃ vnũ de vno significat siue sit vle siue nõ. vt oĩs hõ ẽ albus: nõ oĩs hõ est alb⁹. Ex quo infert talẽ ꝯclonez φ enũciatio q̃ est de termio equoco nõ est vna sicut illa in qua ponit nomẽ impositũ ad significãdũ diuersa sicut si tunica imponeret ad significandũ hoiem ꝛ equũ: tũc hec nõ eẽt vera tunica ẽ alba: qꝛ illo casu posito ñ referret dicẽ istã. tunica ẽ alba: ꝛ istas duas hõ ẽ alb⁹ equus ẽ alb⁹. sed iste due nõ sũt ppõ vna sed plures. igit pma erit ppõ plures ꝛ non vna.

Regus oppõnũ diuisio.

Affirmatio vna et negatiõ vna.

Queritur vtrũ spẽs oppositiõnis ꝛ leges eaꝝ sint a pħo sufficienter assignate in textu. Arguit p⁹ φ nõ. qꝛ oppõ subalterna ẽ oppõ: ꝛ tñ nõ assignat hic a pħo. igit. Itẽ oppõ relatiua ꝛ puatiua sũt oppõnes: ꝛ tñ nõ hic assignat a pħo. igit. Scꝺo sic. iste due: ego sũt ioãnes ego nõ sũt ioãnes scripte in pariete opponũt. ꝛ tñ nulla spẽ oppõnis assignata a pħo opponunt. igit. minor pꝫ. qꝛ nõ videt φ opponant alia spẽ oppõnis q̃ oppõne ꝯdictoria: sed hoc nõ: eo φ ambe pñt sil' eẽ vere si a diuersis legãtur: quoꝝ vn⁹ vocet ioãnes ꝛ alius nõ. Tercio sic. iste ꝯdicũt sortes currit ꝛ sortes nõ cur

An spẽs oppõis ꝛ leges eaꝝ bñ in textu ponãt.

tit. ꝛ tñ sīꝰ pñt eē vere. ergo lex ꝫdictoriaꝝ nō est sufficienter assignata. añs pꝫ. qꝛ p quocunq; tpe pōt sortes currere: pōt ēt nō currere: ergo ēt p quocūq; instāti vna pōt eē vera ꝛ reliqua. ¶ Quarto sic. ꝫdictorie pñt sīꝰ eē vere. igit lex ꝫdictoriarū nō est bñ assignata. añs pꝫ. quia iste due ꝫdicūt istis: tribulus ē lapidus: ꝛ iste tribulus nō ē lapidꝰ: ꝛ tñ sūt simul vere. igit. minor pꝫ. qꝛ illud qḋ iudicat ab aliq̄ tota spē ē verū: sed oēs asini iudicāt tribulū eē lapidū: ergo hoc ē verū. Etiā hō q̄ tota ciꝰ spē iudicat hūc tribulū nō eē lapidū: ergo iudiciū ē verū. ꝛ p ꝯñs ista erit vera: iste tribulus nō ē lapidꝰ: ꝛ sic iste due ꝫdictorie erūt sīꝰ vere. ¶ Quinto sic. ꝫdictorie nō repugnāt i falsitate: ergo possūt sīꝰ esse false. añs pꝫ. qꝛ iste due ꝫdicūt. ego dico falsū: ꝛ ego nō dico falsū cū sint singulares diuerse q̄litatis: ꝛ tñ sūt sīꝰ false. igit. minor pꝫ. p̄io q; ista sit falsa: ego dico falsū: qꝛ posito casu q; sortes nullā aliā dicat nisi istā. ego dico falsū: tūc erit falsa cū falsificet seipsā. Probat ēt q; sua negatiua. s. ista. ego nō dico falsū. sit falsa: qꝛ sortes nihil aliḋ dicit q̄ istā ppōnē: ego dico falsū: q̄ cū sit falsa: erit falsū dicē sortē n̄ dicere falsū. ꝛ p ꝯñs hec ppō nō dico falsū: ē falsa: ꝛ sic hēbet ppositū. ¶ In oppositū ē arist. i textu. In q̄ōne sicut in ceteris erūt tres articuli.

De qua oppōne hic logr: an ppō num vel terminorū.

¶ Quātū ad primū sciēdū est primo p declaratiōe diffōnis oppōis. q; solū hic ē sermo de oppōne ppōnū ꝛ nō terminoꝝ quas phs diffinit sub noīe ꝫdictiōis: eo q; ꝫdictio inter oēs oppōnes ē pncipalis oppō. Et iō aduerte q; hec ppō: ꝫdictio ē affirmatio ꝛ negatio opposite nō dꝫ eē copulatiua: qꝛ tūc eēt falsa: nā sensus eēt: ꝫdictio est affirmatio: ꝛ ꝫdictio est negatio. mō q̄libet eaꝝ est falsa: sed est cathegorica de copulato p̄dicato. ¶ Et aduerte q; qñ dr ꝫdictio ē affirmatio ꝛ negatio opposite. ibi est p̄dicatio accītalis ꝛ n̄ eēntialis. nā ꝫdictio fo᷑aliter nō ē nisi repugnātia duaꝝ ppōnū ad esse sīꝰ veras vel falsas. Et dr notanter opposite ad denotandū q; nō q̄lꝫ affirmatio ꝛ negatio est ꝫdictio: sed solū affirmatio ꝛ negatio q̄ hñt repugnantiā ad eē sīꝰ veras vel fl̄as. ¶ Ex quo sequit q; oppō subalterna nō ē ppe oppō: qꝛ est tm̄ affirmatio: vel tm̄ negatio. mō oppō dꝫ esse affirmatio ꝛ negatō. ¶ Et aduerte vlteriꝰ q; oppō dꝫ esse eiusdē de eodē nō nominis tm̄ nec rei tm̄: sed rei ꝛ noīs sīꝰ. ¶ Ex quo seqt q; q̄ttuor ꝯditiōes gñales requiruntur ad oppositionē. Pria q; ppōnes opposite sint d eisdē extremis de eadē copula adeq̄te s̄m rem ꝛ vocē sīꝰ. ¶ Secūda ꝯditio. q; termini supponāt eodē gñe suppōnis. Ex quo seqt q; ille nō opponūt: hō ē spēs: nullus hō ē spēs. ¶ Tertia q; teritteneāt eque ample ꝛ eq̄ stricte. Ex quo seqt q; ille nō opponūt: oīs hō currit. nullꝰ hō

Cōditōnes generales reqsite ad oppōnes.

currit: qꝛ hō in p̄ma supponit tā p viris q̄ pro mulieribꝰ: sed i secūda supponit tm̄ pro viris. ¶ Quarta. q; ppōnes sint de simplici quātitate: ꝛ d simplici copula: ꝛ q; nō sint de ꝯtingēti spāliter dicto: qꝛ si eēnt de ꝯtingēti spālit dcō nō opponerent nisi forte s̄m modū ꝛ nō s̄m legē: vt postea patebit. ¶ Aduerte ēt q; oīo in q̄ ponit terminus equiuocus q̄ casu nō restrictꝰ nō hꝫ ppositionē sibi oppositā: qꝛ non est ppō sed ppō plures. vt illa: canis est sb̄a nō habet contradictoriam: qꝛ non est propositio.

¶ Sciēdū ē scd̄o q; circa dicta īcidunt alique difficultates. Prima difficultas. vtrū arist. faciēs mentionē de ppōnibus oppositis ꝛ legibꝰ eaꝝ locutꝰ fuerit vl̄r de oībus ppositionibꝰ oppositis. Ad quam breuiter respondet q; nō. sed solū de ppositionibus cathegoricis simplicis qualitatis aut quātitatis. falsū. n. est q; vna ꝫrarū ē vniuersalis affirmatiua: ꝛ alia vl̄is negatiua. Similiter de subcōtrarijs ꝛ ꝫdictorijs: vna. n. nō est affirmatiua si sit mixte q̄litatis: ꝫ affirmatiā ꝛ negatiā sīꝰ. Silr dicendū ē de quantitate. loquit ēt phus de ppōnibꝰ oppositis ꝛ legibꝰ eaꝝ que nō sunt diuise de contingēti spāliter capto. nam in illis de contingenti specialiter capto possibile est duas ꝫrias simul esse veras ꝛ subcōtrarias simul esse falsas. vt sunt iste. oīs deus ꝯtingenter nō est deus. ꝛ oīs deus nō ꝯtingenter non est deus q̄ sunt sīꝰ vere. ¶ Et si arguatur: due ꝫrie sunt simul vere: ꝛ ad ipsas sequuntur due particulares que sūt simul vere: ergo due ꝫdictorie sunt simul vere. qḋ est impoīe. Respondet q; non. semper ad contrarias sequūt sue subcontrarie: nec ad vl̄em sua particularis. sed hoc solū hꝫ veritatē in illis que nō sūt de contingenti specialiter capto. Ista. n. vl̄is nullus deus ꝯtingēter nō ē deus ꝯuertibilit se hꝫ cum hac disiunctiua. oīs deus necessario est deus. vel oīs deus impossibiliter ē deus: quo ad veritatē ꝛ falsitatē. Et quicqd seqtur ad disiunctiuā: seqtur ad illā de ꝯtingēti: ꝛ eꝯ. ista enim est affirmatiua infinita de contingenti deus ꝯtingenter est deus. Et similr sua particularis quidā deus contingenter est deus que est subalterna prime videlꝫ huius: nullus deus ꝯtingenter nō est deus ꝯuertibiliter se hñt quo ad veritatē ꝛ falsitatē ꝛ ꝯseq̄ntiā cū ista copulatiua deus nō necessario est deus: ꝛ deus nō īpossibiliter est deus: mō ista copulatiua n̄ seqtur ad disiūctiuā: g°nec ista particularis quidā deus ꝯtingēter ē deus ad suā vl̄em cui subalternat. Ex quo pꝫ istas duas ꝫrias simul eē veras. nullus deus ꝯtingenter ē deus. nullus deus ꝯtingēter nō ē deus. Etiā sb̄cōtrarias deꝰ ꝯtingēter ē deꝰ: ꝛ deꝰ cōtingenter nō est deus simul esse falsas. ille. n.

Aristoteles d quibꝰ ppōnibꝰ h logt.

particulares ɔuertunt adinuicē: nō affirmatiua ē falsa cū copulatiua sibi equalēs est falsa. igit̄ ꝛ negatiua. Dicūt tñ aliq̄ q̄ ppōnes de ɔtingēti specialit̄ capto sūt ypothetice: ſ; h̄ n̄ videt̄ multū pbabile. licȝ tales ppōnes de ɔtingēti specialiter capto inferant ypotheticas: n̄ tamē sunt ypothetice sed simpliciter cathegorice.

Particularis ppō in natura li materia: an equale vli.

¶ Sciendū est tertio q̄ circa textū incidūt aliq̄ difficultates. Prima vtrū pticularis i materia naturali equaleat vli. Et videt̄ q̄ nō: q̄r subordinēt̄ vni ꝛ eidē mētali. g° nō equalēt. R̄ndet̄ breuit̄ q̄ pticularis in materia naturali ꝛ vl'is nō equalent i significādo: q̄r n̄ subordināt̄ eidē mētali neq̄ s̄bā ꝛ p̄dicata eodem mō supponūt: tñ bñ equalent i inferēdo seu in veritate ꝛ falsitate. ꝛ sil'r dicēdū ē de materia remota: ꝛ h° volebat habere Aristo. in textu.

An vna ɔdictoriaꝝ sit vera relīq̄ existēte falsa. vl ecōtra.

¶ Scd'a difficultas ē vtrū si vna ɔdictoriarū sit vera relīq̄ sit falsa vel eɔ. Et vi q̄ non. q̄r pōt esse vna ɔdictoriaꝝ n̄ existēte alia q̄uo scō vna erit v'a ꝛ tñ relīq̄ n̄ erit falsa: cū nō formet̄. R̄ndet̄ q̄ si vna ɔdictoriarū sit vera relīq̄ erit falsa supple si formet̄. Et si q̄s dicat: iste sūt ɔdictorie diu ē q̄ fuisti asin°. ꝛ nō diu est q̄ fuisti asin°. ꝛ tñ sūt sil' false. de p̄ma notū ē: de scd'a pbat̄. q̄r ad eam seq̄t̄ falsa. s. ista nouit̄ fuisti asin°. g° scd'a ē falsa. R̄ndet̄ q̄ ista nō diu est q̄ fuisti asin° est v'a q̄r significat q̄ in nulla pte temporis neq̄ i nullo tpe fuisti asin°: ꝛ negat̄ q̄ ad ip̄m seq̄t̄ vna falsa. puta illa nouit̄ fuisti asin°. Et si q̄s iterū dicat: iste sūt ɔdictorie sortes dicit falsū sortes nō dicit falsū: ꝛ tñ sūt sil' false: posito casu q̄ sortes nō dicat nisi istā ppōnem: sortes dicit falsū: q̄r illo casu posito ē ppositio falsificans seipsam. R̄ndetur q̄ ista ppō: sortes dicit falsū: ꝛ sil'r alie ppōnes falsificātes seipsas nō sūt cathegorice: ſ; sūt ypothetice vt alias magis videbit̄. ¶ Et si q̄s iteꝝ dicat: iste due sūt ɔdictorie caput h̄ȝ oīs hō: ꝛ nullū caput h̄ȝ oīs hō: ꝛ tñ sūt simul false. de p̄ma notū ē de scd'a p̄ȝ: q̄r eius descendētes sunt false puta iste: nullum caput h̄ȝ iste hō vl' iste homo. ꝛ sic de alijs. R̄ndet̄ q̄ ille nō sūt ei° descēdētes ſ; iste: nullū caput h̄ȝ iste hō ꝛ iste hō ꝛ iste hō: ꝛ sic d̄ alijs.

Quot sūt ppositionū oppositiones. Propōnes q̄t mōis dr̄ opponi.

¶ Sciendū est quarto q̄ oppositio ppōnū est duplex: q̄dam est sumpta penes p̄dicata ɔdictoria: p̄uatiua vl' ɔdictoria. vt sortes ē san'. sortes ē eger: sortes ē cec°: sortes ē vidēs: sortes ē currēs: sortes ē nō currēs. ꝛ de ista nō ē hic sermo. Alia ē oppositio data penes modos enūciādi oppositos. ꝛ de ista est hic sermo ꝛ nō de alia. ¶ Et aduerte vlteri° q̄ ppōnes dicūt̄ adhuc opponi dupl'r. Vno mō pp̄e q̄r sūt de opposito mō enūciādi p̄dicatum de s̄bo. vt iste due: quilibet hō ē alb°: ꝛ null° hō est alb°. Alio mō nō q̄tū ad modū enūciādi ſ; q̄tum ad legē: q̄ sic se hñt q̄ sūt ppōnes cathegorice vtroq̄ t'mīo participātes s̄m eūdē t'mīnū q̄b° q̄tū ē de forma eaꝝ repugnat q̄ sint sil' vere vel false. ꝛ h̄ pportionalit̄ ad leges. vt iste ppōes: nullus hō currit. iste hō currit. Supponit̄ vlteri° q̄ p leges oppositionis n̄ intelligit̄ nisi regula vl' natura ppōnū oppositaꝝ. ita q̄ lex ɔriaꝝ nō est aliud q̄ natura vl' regula ɔrioꝝ. vñ q̄ndo d̄r q̄ lex ɔrioꝝ est talis q̄ impossibile est ɔrias sil' eē v'as: dȝ sic itelligi q̄ si due ppōnes ɔrie adinuicem sint in reꝝ natura: si vna ē vera relīq̄ est falsa. vel sic: duaꝝ ppōnum adinuicem ɔriaꝝ impossibile est vnā eē verā q̄n relīq̄ sit falsa si formet̄. ꝛ eodē mō dicēdū est de alijs legibus. ¶ Ex quo p̄ȝ q̄ ppōnes adinuicē ɔrie sic se habēt adinuicē q̄ eis formaliter repugnat gratia forme acceptionis terminoꝝ stare sil' i veritate. Unde ille ppōnes dicunt̄ adinuicē repugnare in v'itate: q̄ nō possūt sil' esse vere. ſ; ille dicūtur repugnare formaliter in v'itate q̄ sic se habent q̄ nec ipe nec sibi similes i forma possunt simul esse vere. Unde ex parte forme ppositionis se tenēt qualitas: q̄ntitas: similitudo copulaꝝ: ꝛ extremorum numerus ꝛ situs terminorum. Et hec de primo articulo.

Quid p legē cō trariaꝝ itelligit.

¶ Quantū ad scd'm articulū dubitatur p̄mo vtrū due ɔrie possint sil' eē vere. Et videt̄ q̄ sic. naȝ iste sunt ɔrie: omnis hō ē aīal. omnis hō aīal nō ē. ꝛ tamē sūt sil' vere. ¶ Pro solutione est aduertēdū q̄ ad ppōnes adiuicē eē ɔrias plēs ɔditiones reqrūt̄. quartū. ¶ Prīa est q̄ ppositiones adinuiceȝ ɔtrarie pticipant vtroq̄ termino s̄m eundē ordinē: id est q̄ habeāt subiecta ꝛ p̄dicata sinonima. ¶ Secunda cōditio q̄ tales ppōnes sint diuersaꝝ qualitatum: ad talē sensuȝ videlicet q̄ q̄libȝ copula principalis negat̄ i vna: affirmet̄ in alia. ꝛ econuerso. ¶ Ex quo sequit̄ nullas affirmatias esse cōtrarias adinuiceȝ. Seq̄uit̄ etiā nullas negatiuas adinuicē esse cōtrarias. Tertio seq̄tur q̄ stat ppositiones adinuicē cōtrarias esse eiusdē qualitatis in gn̄e: licet nō in specie. vt patet de istis duab° q̄ sūt mixte q̄litatis. omis hō ē vel nō est albus: oīs homo nō est vl' est albus. ¶ Tertia ɔditio q̄ termi nō accipiant̄ equoce. n̄ dissimiliter restringant̄: neq̄ amplīēt neq̄ dissimilit̄ appellēt suas rōes formales. ppter scd'ȝ iste nō sūt ɔrie: oīs hō currit. null° hō currit. q̄r dato q̄ sole mulieres essent ꝛ q̄lȝ curreret: ꝛ null° vir esset. tūc iste essent vere: oīs homo currit. ꝛ null° hō currit. nam i ista nullus homo currit. ly hō restringit̄ ad standum tm̄ p viris. Propter defectū tertie pticule iste nō ɔriant̄: nihil q̄d est vel fuit hō ē ens. oīs hō est ens. eo q̄ ly hō i negatiua ampliatur: ꝛ nō in affirmatiua. Propter quartū defectū iste nō cōtrariant̄: oīs hō sedentē percutit. nullus hō pcutit sedētē: q̄r in aliquo casu pñt simul esse vere. Similiter iste nō contrariantur: omnis

An due ɔrie pos sint sil' eē vere. cōditiō nes req̄ site ad p pōnes ɔtrarias. Prima Scd'a.

Tertia.

hō venientem cognoscit. oīs hō nō cognoscit venientē. q₂ posito q̄ qlibet homo habeat ꝯceptū entis. ⁊ null' hō habeat ꝯceptū venientis: ꝯdicte simul eēnt vere. ℭ Quarta ꝯditio ē q̄ tales ꝓpōnes pl' habeāt de vlitate q̄ᵐ de particularitate. qđ dꝫ itelligi ad sensū ꝯditionalē sic q̄ si in eis ponātᷣ vlitates ⁊ pticularitates numer' vlitatū dꝫ excedē numeꝝ pticularitatū. Unū vlitas ē termin' cōis distribut' nō ex̄ns ps alicui' ꝯpleti vnica acceptōe accepti. vt i ista oīs hō ē aīal ly hō dꝫ teneri vlr. Dꝫ notāt non existens ps ꝯpleti vnica acceptiōe accepti: q₂ ly hoīe i ista fortes differt ab hoīe nō ē vlitas: q₂ ē ps completi vnica acceptōe accepti. Ad uertē q̄ ad vlitatē rqrit q̄ n̄ sit ꝯpletū diuersis acceptionib' acceptū: q₂ ħ totū hoīs asin' i ista ꝓpōne cuiuslibet hoīs asin' currit nō ē vlis. ß solū ps ei' scꝫ ly hoīs. ß in ista cuiuslibet asin' hoīs currit. ly hoīs asin' ē vlitas q₂ ē completū vnica acceptiōe acceptū. ß hoīs asin' ē ꝯplexū diuersis acceptiōib' acceptū. mō regula ē i oppōnib' q̄ qn̄ in aliq̄ ꝓpōne ponit̄ completū vnica acceptiōe acceptū dꝫ computari ꝑ vlitate vł particularitate. ℭ Quinta ꝯditio. si in ꝓpōne affirmatiua ponat̄ vna pticularitas in negatiā sibi opposita nulla dꝫ poni pticlaritas defectu cui' iste nō sūt ꝯtrarie adinicē oīs hō ē aīal. oīs hō aīal nō est. ⁊ ꝑ hoc soluit̄ ratio q̄ prius fiebat. Nec iste oī tpe risibile ē oīs hō: oī tpe risibile nō est oīs hō: eo q̄ sunt simul vere. ℭ Sexta ꝯditio q̄ qlibet pticularitas in vna sit vlitas in alia vł pticularitas n̄ ē nisi t̄min' cōis stans ꝯfuse tm̄ vł dēteriate nō ex̄ns pars completi vnica acceptōe accepti. nec ex̄ns aggregatū ex diuersis ptib' diuersis acceptōib' acceptis defectu cui' iste nō ꝯ̄riant̄ cuiuslibet hoīs asin' currit cuiuslibet hoīs asin' nō currit cū possint simul eē vere: posito q̄ qlibet hō haberet duos asinos quoꝝ vn' curreret ⁊ ali' n̄ curreret. ℭ Septima ꝯditio. si i hmōi ꝓpōib' ponat̄ disiunctū copulatū vł ꝯditionatū qđ i ambab' accipit̄ vnica acceptione totuꝫ debet distribui vł si solū p̄ma ps distribuat̄ i alia negatio dꝫ ferri ad ꝯiunctiōnē defectu cui' iste nō ꝯ̄riant̄ adinuicē oīs hō vel asin' currit: oīs hō vł asin' nō currit distribuēdo solū p̄mā ptē disiuncti. ℭ Octaua ꝯditio. q̄ si in hmōi ꝓpōnib' ponant̄ modi ad copulā rq̄rit̄ q̄ hmōi ꝓpōnes etiā sint ꝯ̄rie ex pte modoꝝ. dfectu cui' iste n̄ ꝯ̄riant̄: oēm hominē possibile ē currere. oēm hoīem possibile est nō currere. nec iste oīs homo aliqn̄ currit. oīs homo aliqn̄ nō currit. ℭ Ex istis sequitur q̄ nō oīs ꝓpositio hꝫ ꝯtrariā sed solum illa in qua ponit̄ aliq̄ vlitas. Sequitur scđo q̄ oīs ꝓpō in qua ponit̄ aliqua vlitas hꝫ ꝯ̄riam: capiendo ꝯtrarietatem large. ℭ Ex hoc sequit̄ q̄ đ quolibet t̄mīe ꝗlitatis: dabilis ē ꝓpositio hñs cōtrariam. De vli vt ista: oīs homo est aīal. hꝫ istam sibi ꝯtrariam. oīs hō nō ē aīal. đ pticulari. vt aliqs homo est oē aīal: hꝫ istam sibi ꝯtrariaꝫ: nullus hō est aīal. de indefinita vt ista. hō est oē aīal: hꝫ istam sibi ꝯtrariam omnis homo nō est animal: ⁊ sic đ aliis.

ℭ Dubitat̄ scđo vtrū due cōtradictorie possint sim̄ eē vere vel false. ⁊ arguitur q̄ possint sim̄ esse vere. nā iste due ꝯ̄dicunt fortes currit. fortes non currit. ⁊ pn̄t sim̄ eē vere. q₂ ꝑ illo instāti i quo vna pōt eē vera: etiā reliq̄ pōt eē vera: g' pn̄t sim̄ eē vere. ℭ Pro solutiōe supponit̄ q̄ ad ꝯ̄dictorias misce ꝯditiōes rq̄runt̄ a posteriori. ℭ Prima q̄ pticipēt vtroq₃ termio: ordine codē. ℭ Secūda q̄ t̄mi n̄ dissimilr restrigāt̄: ampliant̄: ⁊ appellent suas rōes formales. dfectu p̄mi iste nō ꝯ̄dicūt: oīs hō currit. qdaꝫ hō nō currit. defectu scđi iste nō ꝯ̄tradicūt: oīs hō aīal fuit. hō n̄ fuit aīal. q₂ ly aīal i affirmatiua ampliat̄: ⁊ nō in negatiua: defectu tertij iste n̄ ꝯ̄dicūt: nullus hō cognoscit veniētē. qdā hō veniētē cognoscit. cū possint sim̄ eē ve. ℭ Tertia ꝯditio: q̄ si i talib' pōat̄ vlitas ⁊ pticlaritas q̄ hēant eq̄ de vlitate sic đ pticlaritate. ℭ Quarta ꝯditio ē. q̄ qlibet terius distribut' i vna ꝯ̄dictoriarū: n̄ dꝫ distribui i alia: ⁊ si n̄ distribuat̄ i vna dꝫ distribui i alia. ⁊ ħ nisi talis terius sit determinatio accepta vnica acceptiōe cū suo determinabili: q₂ si sic distribuat̄ i vna distribuet̄ in alia. ⁊ si nō distribuat̄ i vna n̄ distribuet̄ i alia vt i illis fortes vidēs oēꝫ hoīeꝫ currit: fortes vł dēs oēm hoīeꝫ nō currit. ℭ Quinta ꝯditio. si i vna ꝯ̄dictoriaꝝ pōat̄ aliqs terius stās ꝯfuse ⁊ distributiue a pte vni' extremi i ordie ad aliū terium supponētē ꝯfuse tm̄: tūc ille terius q stabat ꝯfuse ⁊ distributiue dꝫ stare dēteriate i alteraꝫ dictoriaꝝ: vt oīs hō ē aīal hō nō ē aīal. ℭ Sexta ꝯditio. si aliqs terius accipiat̄ ꝯfuse ⁊ distributiue i vna ꝯ̄dictoriaꝝ a pte vni' extremi i ordie ad aliū terium supponētē dēteriate a pte alteri' extremi. tūc i altera ꝯ̄dictoriaruꝫ dꝫ stare ꝯfuse tm̄. defectu cui' iste nō ꝯ̄dicunt fortē videt oīs asin': asin' non videt fortem. ℭ Septima ꝯditio. si i vna ꝯ̄dictoriaꝝ pōat̄ termin' collectiue accept' q̄ ēt i reliq̄ teneat̄ collectiue vt hic oēs apl'i dei sūt duodecim: nō oēs apl'i dei sūt duodeci. ℭ Ex quo pꝫ q̄ dabiles sūt due ꝓpōnes ꝯ̄dictorie de extremis cōib' totalib' quoꝝ neutrū tenet̄ distributiue. Et hec ꝯditio ꝓbabilit̄ ponit̄. ℭ Octaua ꝯditio. si aliqs terius suppōat ꝯfuse tm̄ respectu ꝓprij signi ꝯfusiui i ꝯ̄dictoria dꝫ supponere ꝯfuse et distributiue distributiōe incompleta seu distributiōe opposita suppositioni confuse tātū. vt ista promitto tibi equum: cuius ꝯtradictoria est ista. ego nō ꝓmitto tibi equū ⁊ non ista nullū equū tibi ꝓmitto: q₂ tūc due ꝯtradictorie essent simul vere. ℭ Nona cōditio. si tales

Quarta. Quinta. Sexta. Septima. Octaua.

Due ꝯ̄dictorie vtꝝ possint simul eē vere vł false. Cōditiones requisite ad ꝯ̄dictorias. Prima. Secūda. Tertia. Quarta. Quinta. Sexta. Septima. Octaua. Nona.

ppõnes sint modales: oȝ ꝙ sint de modis ꝯdi ctorijs defectu cuiꝰ iste nõ ꝯdicũt oẽ ens ẽ necessario ẽ ens: ens impossibilr est ens. ¶ Decima ꝯditio. si i hmõi ppõnibꝰ põat distinctũ copulatũ vł ꝯditionatũ ꝙ si illõ totũ distribuat i vna ꝛ pticulariȝet i alia: ꝛ si solũ pma ps distribuat ꝙ tũc i alia pte pticulariȝet: ꝛ ꝙ negõ ferat supra ꝯiũctionẽ. Uñ distribuẽdo totũ distinctũ iste ꝯdicũt ois hõ vel asinus currit hõ vel asinꝰ nõ currit sed distribuẽdo solũ pmã ptẽ distinctĩ ꝯdictoria pme ẽ ista: hõ nõ vel asinus currit. ¶ Istis suppositis suppõit finalit ꝙ ꝯdictorias posse eẽ siꝉ veras põt dupłr itelligi: vno mõ vt ly siꝉ determiat ly põt: ꝛ sic pñt siꝉ esse vere vel vt determiat ly eẽ: ꝛ sic nõ pñt siꝉ esse vere: ꝛ per hoc soluitur ratio que prius fiebat.

Contra dictorias sił eẽ veras qꝰ c mõis in colligit.

¶ Dubitat tertio vtrũ due subcõtrarie pñt siꝉ eẽ false.

Dubiũ de falsitate duarũ subcõtrariarum.

Pro cuiꝰ solõne supponit ꝙ ad hoc ꝙ aliq̃ ppõnes sint adinuicẽ subcõtrarie multe ꝯditiões requirunt a posteriori. ¶ Prĩa. ꝙ pticipẽt vtroq̃ termio eodeȝ ordine. ¶ Scõa. ꝙ termi nõ teneant equoce nõ dissiĩr restringat neq̃ ampliat neq̃ appellẽt suas rõnes formales. defectu pmi iste nõ sũt subcõtrarie canis ẽ aial latrabile: canis nõ ẽ aial latrabile capiẽdo ly canis aliť in vna q̃ i alia. defectu scõi iste nõ sũt subcõtrarie: hõ currit quidã hõ nõ currit. defectu tertij. iste nõ sũt subcõtrarie: hõ ẽ albꝰ: hõ nõ fuit albus. defectu q̃rti. iste nõ sũt subcõtrarie hõ albus videt hõ nõ videt albũ. ¶ Tertia ꝯditio. ꝙ hẽant plus de pticularitate q̃ de vniuersalitate: ꝛ h̃ dȝ itelligi i sensu cõditionali sic videlȝ ꝙ si hẽant vniuersalitates ꝛ pticularitates ꝙ nũerꝰ pticularitatũ sit maior: nõ tñ oȝ hoc simpłr ꝛ absolute fieri. ¶ Quarta ꝯditio. ꝙ q̃libet vniuersalitas i vna sit pticularitas i alia defectu cuius iste ñ sũt subcõtrarie aliquo tpe risibile est ois hõ aliquo tpe nullũ risibile ẽ hõ. ¶ Quinta ꝯditio. si in affirmatiua ponat vłitas nulla vłitas dȝ poni i negatiua: defectu cuiꝰ due immediate dicte nõ sũt subcontrarie. ¶ Sexta ꝯditio ꝙ si hmõi ppõnes sint modales ꝙ sint de modis subcõtrarijs: defectu cuiꝰ iste ñ sũt subcõtrarie hoiem necesse ẽ currere hoiem impossibile ẽ currere. Ex istis seqt ꝙ nõ ois ppõ hȝ subcõtrariã vt pȝ de ista sortes ẽ hoc albũ. Seqt secũdo ꝙ ois ppõ in q̃ ponit pticłaritas hȝ subcõtrariã. Ex qꝰ seqt ꝙ de quolȝ gñe quãtitatis dabilis ẽ ppõ hñs subcõtrariã. De ꝯditiõibꝰ aũt q̃ ad subalternã reqrũt satis visum est in summulis. Et hec de secundo articulo.

Cõditiões req site pro solõne ꝯdicte q̃stionis. Prima Scõa. Tertia Quarta Quinta Sexta

¶ Quantũ ad tertiũ sit ꝯclo rñsal

Spẽs ꝛ leges oppõnis sũt a pho sufficienter ꝛ ꝯueniẽter assignate: pȝ hec ꝯclo ex pcedẽtibus articulis. ¶ Ad rõnes aũ oppositũ. Ad pmã. pȝ solõ p vtraq̃ sui pte. ¶ Ad sam, dĩ ꝙ ille ppõnes scripte sũt ꝯdictorie si sint scripte ab eodem nec pñt siꝉ esse vere vel false a quocũq̃ legant: q2 sicut pnoia vocalia pme psone nunq̃ supponũt nisi p illis q pferũt ea: sic nec scripta supponũt nisi p illis q ea scripserũt. Et si dicatur ꝯ hoc: q2 aliqs sepe scripsit lras obligatorias p alio aut ẽt legit. Et tñ pnoia pme psone ibi posita nõ supponũt p illo q2 aliter obligaret seipm. Rñdet ꝙ in illo casu illa pnoia non supponũt pprie ꝛ de rigore logices nisi p legẽte aut scribẽte: tñ ex vsu loquẽdi pmissuȝ est ꝙ ipsa supponãt p illo hoie cuius sit obligatio: aut p illo ad cuius intẽtionem attribuit fila. ¶ Ad tertiã pȝ solõ i secũdo dubio. ¶ Ad q̃rtã dĩ negando minorẽ. nã iste nũq̃ sunt vere iste tribulus est sapidꝰ ꝛ iste tribulꝰ nõ ẽ sapidꝰ cũ ly sapidꝰ supponat ꝯfuse ꝛ distributiue: nec vȝ dicere iste tribulꝰ nõ ẽ sapidꝰ hoi: ergo nõ ẽ sapidꝰ: q2 arguit a dicto sm qd ad dictũ simpłr. ¶ Ad quitã pȝ solõ in pꝰ articulo vbi visũ ẽ ꝙ ppõnes falsificãtes seipsas nõ sũt cathegorice sed ypothetice. ¶ Sequitur tertus.

Concło rñsal de legibꝰ ꝛ spẽbꝰ ppõnũ.

In his ergo q̃ sũt ꝛ q̃ fcã sũt necesse ẽ affirmatiõeȝ verã vel falsã esse ꝛ negationeȝ. In vlibꝰ q̃dẽ vlit semp hãc q̃dẽ verã: illã vo falsã: ꝛ ibis q̃ sũt singularia queadmodũ dictũ ẽ. In his vo q̃ i vlibꝰ nõ vliter dñr nõ est necesse dictum est autem ꝛ de his.

Quõ se hñt enũciatões quo ad eẽ vera vel flas

Istud ẽ vltimũ capłm huiꝰ tractatus i quo phs oñdit q̃lr se habeant enũciatiões quo ad eẽ vez determiate: vł falsũ. Et diuidit i duas ptes. ¶ In pma ostẽdit qbꝰ ꝯdictorijs ꝯuẽit ꝙ vna ps est detriata va ꝛ altera falsa. dicẽs ꝙ i oibꝰ ꝯdictorijs de pñti ꝛ pterito necesse ẽ vnã pteȝ esse verã ꝛ alterã falsã. ¶ In scõa pte arguit ad vtrãq̃ ptẽ de ꝯdictorijs singularibꝰ de futuro ꝯtingẽti. ꝛ pmo ꝙ nõ sit necesse in talibꝰ alterã ptẽ esse verã ꝛ alterã falsã. dicẽs ꝙ in ꝯdictorijs singularibꝰ de futuro ꝯtingẽti nõ ẽ necesse alterã ptẽ eẽ determiate verã ꝛ alterã determiate falsã: q2 si ois affirmatio vel negatio de futuro ꝯtingẽti eẽt determiate vera vel determiate falsa: sequeret ꝙ oia necessario euenirẽt. ß ꝯñs est falsũ. igit. ꝯñam pbat duabꝰ rõnibus. ¶ Prima. ꝙ posito casu ꝙ aliquis dicat hoc erit ꝛ alius dicat hoc non erit: si omnis affirmatio vel negatio de futuro contingenti sit determinate vera aut falsa necesse ẽ alterum ipsorum dicere vez ꝛ nõ vtrũq̃ cũ ipsi capiãt ꝯdictoria q̃ nõ ꝯtingit siꝉ eẽ vera. ¶ Scõa rõ si ois affirmatio ꝛ negatio sit determiate va vel

Capitłi diuisio.

falsa seq̃ret̃ q de illo qđ ẽ mõ albuꝫ semꝑ fuit verꝫ dicere hoc erit albũ. ⁊ si sic nõ potuit non fieri album impossibile fuit ipsum non fieri album. ⁊ si impossibile fuerit ipsum non fieri albũ necesse fuit albũ. ⁊ sic necessario eueniet ⁊ per cñs nihil erit ad vtrũlibet vel a casu. Deinde probat oppositũ dicẽs. in contradictorijs de futuro cõtingẽti necesse ẽ alterã ptem esse veram ⁊ nõ potest dici q neutra sit vera. probat duabus rõnibꝫ. ¶ Prĩa qꝛ si affirmatio sit falsa negatio erit vera. ⁊ si negatio erit va affirmatio erit falsa. igitur nõ cõtingit neutrã eaꝝ non esse determinate verã. ¶ Scđa rõ. si neutra esset vera tolleret̃ rõ contingentis ad vtrũ libet. nam si verũ est dicere q hoc ẽ albuꝫ opꝫ q sit album. Et si erit cras veruꝫ dicere q est album opꝫ q cras sit album. Si autẽ veruꝫ ẽ dicere de tali futuro q neq erit neq nõ erit tunc ipsuꝫ nõ poterit eẽ nec poterit nõ eẽ qđ ẽ contra rationẽ ɔtingẽtis ad vtrũlibet. Deinde remouet duas cauillationes. ¶ Prima ẽ ɔ̃ secundã rõnẽ in qua dictum ẽ. q si oĩs affirmatio vel negatio sit determinate vera vel falsa sequeretur q de illo qđ nunc ẽ albuꝫ semper fuit veruꝫ dicere q hoc fuit albũ. Posset aliquis dicere q h̃ ẽ verũ in tpe ppinquo pcedẽte illđ nũc: ſꝫ nõ i tpe remoto. Remouet hãc cauillationẽ dicẽs q q̃tũ ad tẽpꝰ nihil refert etiã añ millesimũ annũ: qꝛ semꝑ manet eadẽ veritas. ¶ Scđa cauillatio ẽ ɔ̃ pmã rõnẽ. dictum ẽ eñi q si qs dicat q h̃ erit ⁊ aliꝰ dicat h̃ non erit: necesse ẽ alterꝫ illoꝝ verꝫ dicẽ. Possꝫ aliqs dicere q hoc iđ ẽ qꝛ dñt ɔ̃dictoria. ſꝫ si nihil dicerẽt nullũ incõueniẽs sequeret̃. Hãc cauillationẽ remouet dicẽs q si qs affirmauerit vel negauerit nihil pp hoc mutat̃ i re: qꝛ propter nẽm affirmare vel negare nihil mutat̃ in re. ¶ Deinde ostẽdit. q nõ oĩa eueniãt de necessitate tripl̃r. Prĩo sic. nos sumꝰ pncipia multoꝝ ⁊ cõsiliamur de multis q nõ faceremꝰ si oĩa necessario euenirẽt. Scđo multa sũt entia que tñ sũt semꝑ i actu. ſꝫ sũt i potẽtia sic q pñt fieri ⁊ nõ fieri. eẽ ⁊ nõ eẽ. ergo nõ oĩa de necessitate eueniũt. Exẽplificat vt vestis potest incidi ⁊ tñ nõ i(n)ciđit ſꝫ vetustate consumitur. Et hoc exẽplũ potest sumi pro tertia rõne. ¶ Deinde ostẽdit quomõ se habent propositiones ad veritatẽ ⁊ falsitatẽ. Pro cuius solutione pmittit quomõ se habent res ad necessitatẽ, ⁊ primo quomõ scđm se ⁊ absolute se habẽt ad necessitatẽ, secundo quomõ p comparationẽ ad sua opposita se habent. dicens primo q res se habent ad necessitatẽ ſꝫ se ⁊ absolute. sic q ñ sunt simpliciter necessarie. sed ex suppositiõe: quia omne quod ẽ quando ẽ necesse ẽ eẽ. Secundo dicit q res se habẽt ad necessitatẽ per cõparationẽ ad sua opposita sic q nõ sũt necessarie simpl̃r sed ex disiũctiõe ad sua opposita.

Rẽotio duarũ cauillationũ.

Nõ oĩa de necessitate euenire tripliciter ostẽdit.

Quõ res se hñt ad necessitatem.

illud eñi qđ nõ hꝫ determinatã rõnẽ necessitatis fit necessariũ sub disiunctione ad suum oppositũ vt necesse ẽ naualẽ bellum cras esse futurũ vel nauale bellũ cras nõ eẽ futurũ. Ex his cõcludit q eodẽ modo rebꝰ ⁊ enũciationibus quia sicut sunt q̃dã res que nõ sũt determinate ad eẽ neq ad nõ eẽ: cuiusmodi sũt ille q̃ sũt ad vtrũlꝫ: ita ẽt sũt q̃dã oiones q̃ ñ sũt determinate ad vitatẽ vel falsitatẽ. Ex pdictis i(n)fert duo correlaria. pmũ q nõ necesse ẽ i oĩbꝰ contradictorijs vnaꝫ partẽ eẽ determinate verã ⁊ alteram falsam. scđm correlariũ q non ẽ simile de cõtradictorijs de presenti ⁊ de pterito ⁊ de cõtradictorijs de futuro cõtingenti.

Queritur vtrũ aliqua ppõ de futuro ɔtingẽti sit determinate va aut determinate falsa. Arguit pꝰ q sic. qꝛ hec ẽ determinate va dicẽs in dicti erit. ⁊ silr̃ ista sol orief cras: ⁊ tamẽ sũt đ futuro cõtingenti: igit̃. Item hec disiũctiua est determinate vera sol orief cras vel nõ orietur cras: ergo altera pars est determinate vera. Scđo sic. oẽ qđ sic ẽ verꝫ qđ ipm nõ est falsũ ẽ determinate verꝫ: ſꝫ aliq̃ ppõ de futuro cõtingenti ẽ determinate vera. maior ẽ nota. ⁊ minor pbat̃. quia sint iste due sortes curret cras. sor. ñ curret cras: q̃lꝫ eaꝝ ẽ de futuro cõtigẽti. ⁊ tñ vna earũ ẽ determinate va. qꝛ sũt ɔ̃dictorie q̃ruꝫ necesse ẽ vnã eẽ vaꝫ. ¶ Tertio sic. sic se hꝫ res ad eẽ vel ad nõ eẽ fore vel non fore. sic se hẽt propõ ad eẽ verꝫ vel nõ eẽ verꝫ: ſꝫ aliq̃ res determinate se hꝫ ad fore aut nõ fore. igt̃ aliq̃ ppõ determinate se hẽbit ad eẽ verũ vel nõ eẽ verꝫ. minor pbat̃: qꝛ quãlꝫ rẽ nõ existẽtẽ possibile: tñ existere necesse ẽ fore aut nõ fore. ¶ Quarto sic. omne futuꝝ đ necessitate eueniet: gꝰ oĩs ppõ de futuro contigẽti ẽ determinate va. añs pꝫ. qꝛ oẽ qđ ẽ de nccitate futuꝝ de nccitate eueniet: sed oẽ futuꝝ de nccitate ẽ futuꝝ: gꝰ oẽ futurũ de nccitate eueniet. ¶ Quinto sic. hec ppõ est determinate va vl̃ falsa. sor. curret cras. gꝰ aliq̃ ppõ de futuro ɔtigẽti ẽ determinate va. añs pꝫ: qꝛ aut deꝰ scit q sor. curret cras aut ñ curret cras. si sciat q curret cras. gꝰ ista erit determinate vera: sor. curret cras. si nesciat. tũc ista erit determinate va sor. ñ curret cras: ⁊ q̃lꝫ ẽ đ futuro cõtigẽti: igit̃. ¶ In oppositũ ẽ phs i textu. In q̃ne quẽadmodũ i ceteris erũt tres articuli.

¶ Sciendum est prio q p solutiõe pñte ptis q̃nis supponit̃ pmo q triplices sunt propõnes: q̃dã sũt de pterito: quarũ copula ẽ preteriti tpis. Quedã de pñti quarũ copula ẽ pñtis tpis. Quedã de futuro quaꝝ copula ẽ futuri tpis. Ex quo seq̃t̃ q refert dicere aliquaꝫ ppõnẽ esse de pterito de pñti aut de futuro ⁊ ipsaꝫ esse pteritã pñtẽ aut futurã. qꝛ aliq̃ ẽ pñs que est de pterito vt pꝫ de illa a me plata sor

Nõ ẽ determinate vel falsitate ppõnis de futuro cõtingẽti.

Triplices sũt ppões

tes scripsit. Et sic de alijs. ¶ Secūdo supponit. q̄ duplex est futurū. s. futurū ɔtingēs ⁊ futurū necessariū. Futurū necessariū ē illud qd̄ impossibile ē nō fore sicut antixp̄s erit aīal. Sȝ futurū cōtīgēs ē triplex. s. rarū qd̄ in paucioribꝰ accidit: ⁊ magis determīatū ē ad non eē q̄ ad eē. vt fossorē inuenire thesaurū. Aliud ē cōtīgēs vt in pluribꝰ qd̄ magis determīatū ē ad eē q̄ ad n̄ eē: sicut hoīes nasci cū qnq̄ digitis in vna manu: ⁊ cū duobꝰ oculis in vno capite: ⁊ sic de alijs. Aliud ē ɔtingēs ad vtrūlȝ. qd̄ sm̄ se ē indeterīa tūȝ ad eē ⁊ ad nō eē: vt forte cursurū cras. Et pportionabilr̄ triplex pōt eē ppō de futuro ɔtīgenti. s. rara in qua ponit cōtingēs rarū in plibꝰ ⁊ ad vtrūlȝ in qua ponit aliqd̄ illorū. ¶ Tertio supponit. q̄ ppō de futuro cōtīgēti ad vtrūlȝ est duplex: qdā ē de subiecto vlī cuiusmodi ē ista: nauale belluȝ erit cras. alia ē de subiecto singulari cuiusmodi ē ista: fortes curret cras. Et de ista pncipalr̄ q̄rit qd̄. Ex quo seqt̄ q̄ ppō de futuro cōtīgēti de q̄ hic loq̄mur ē ppō singularis ɔtīgēs simplr̄ vna cuiꝰ copula ē verbū futuri tpis. ¶ Dicit tertio. q̄ nullū futurū necessariū ē futurū cōtingēs: q2 qd̄ ipossibile est non fore nō est futurū contigēs: sed necessariū simpliciter impossibile est non fore: igitur necessarium simpliciter non est contingens.

Futurū quotuplex est

Futurū ɔtīgens triplex

Duplex ē ppō de futuro ɔtīgēti ad vtrūq̄ liber.

¶ Sciendū est scd̄o. q̄ pro declaratione scd̄e ptis q̄ōnis ponit hec distinctio: aliqua ppō dī determiate vera tripl'r. ¶ Primo. q2 sic est vera q̄ ipossibile ē eā nō eē verā p quālȝ tēporis dfīa: ⁊ sic ppō necessaria dī determiate vera sicut iste hō est aīal. ¶ Scd̄o mō dicit determinate vera: q2 postq̄ fuit vera ipossibile ē ipsā eē falsā: ⁊ sic oīs ppō de pterito vera dī determiate vera: vt adā fuit: ⁊ itelligit de ppōnibus de pterito in quarū extremis nō ponit ligauȝ vlē. vt pȝ de ista: adā fuit oīs hō. que semel fuit vera ⁊ tamen nunc est falsa. ¶ Tertio mō: ppō dī determiate vera sic q̄ non ē falsa: potest tn̄ esse falsa pro illo instāti pro quo ē vera: ⁊ sic ppō de futuro contingenti pōt dici vera. ⁊ opposito modo dicatur de propositiōe falsa. Ex istis dicitur primo. q̄ omnis propositio copulatiua cōposita ex ptibus ɔdicentibus ē determinate falsa: q2 sic est falsa q̄ impossibile est eam esse verā. Ex quo sequitur q̄ copulatiua ɔposita ex ɔdictorijs de futuro cōtingenti est determinate falsa. Et si dicat ex indeterminate falsis nō pōt fieri determiate falsum: sed vtraq̄ pars ɔdictionis de futuro contingēti est indeterminate falsa. Rn̄det. q̄ maior est falsa sicut ex possibilibus bene fit ipossibile. ¶ Dicitur scd̄o. q̄ omnis propositio disiunctiua cōposita ex partibus cōtradicētibus est determinate vā: quia ipossibile ē eā eē falsam. ¶ Dicitur tertio. q̄ omnis ppō de pt̄o vera cuius veritas non dependet ab aliq̄ de futuro: ⁊ cuius extremū alterum non tenetur vl'iter ē determinate vera. ⁊ dicit notāter nō dependēs ab aliqua de futuro: q2 si depēderet ab aliqua de futuro idem esset iudiciū de ea quo ad veritatē ⁊ falsitatē sicut de illa de futuro sicut ista: deꝰ p̄sciuit antixp̄ȝ fore. Vn̄ illa propō de pterito dī depēdere ab vna de futuro in qua ponit verbū vel participiū futuri tēporis. ¶ Dicit quarto. q̄ propō de futuro contingenti ē determinate vera: tertio modo seu determinatione de inesse: quia sic ē vera q̄ nō erit falsa: tamē cū hoc stat q̄ pōt eē falsa: ideo non ē determiate vera determiatione de possibili.

Propō q̄t modis dī determiate vera.

¶ Sciendū est tertio. q̄ circa p̄dicta incidit vna difficultas: an stāte infallibilitate scie dei stet cōtigētia in rebꝰ ⁊ liberū arbitrium in hoībꝰ. ¶ Pro cuiꝰ solutione supponit primo. q̄ cōtigēs dī qd̄ potest eē ⁊ nō eē: ita q̄ res dī cōtigēs qn̄ nō necessario ē nec necessario nō est: vt pȝ ex diffōne ɔtigētis in pmo poꝝ. Cōtingēs ē quo nō existente necessario posito tamē ineē nihil pp hoc erit ipossibile. Supponitur scd̄o. q̄ libertas ē duplex. qdā ē libertas ɔdictiōis qua. s. aliqd pōt in effectū ⁊ in oppositū eiꝰ. Alia ē libertas ɔplacētie qua. s. aliqd pōt in aliud libere siue possit in eiꝰ oppositū siue nō. His suppositis dī pmo q̄ deꝰ hȝ infallibilē notitiā de futuris cōtigētibꝰ: q2 nō nouit aliter facta q̄ fienda. Vn̄ futura cōtigētia sunt res future q̄ aliqn̄ erūt ita q̄ ad futurū cōtingens due ɔdictiōes regrunt. s. q̄ sit futurū: ⁊ q̄ aliqn̄ sit: vt antixp̄m fore. Dī tertio q̄ quānis deꝰ hēat infallibilē ⁊ certissimā notitiā d̄ futuris cōtingētibꝰ: tn̄ illa euenient cōtigēter ⁊ non necessario: q2 eodē mō euenīēt sicut deꝰ scit. sed deꝰ scit cōtigēter: ergo euenīēt cōtingenter. minor probat. quia deus scit ea quēadmodū volūtas diuina determinauit: sȝ voluntas diuina determinauit cōtingēter. igitur. Et si arguatur si futura cōtingentia que deus scit possint non euenire ponatur q̄ non eueniāt: tūc sequeret q̄ deus nō sciat plus illa esse futura: ergo oportebit dicere q̄ deus ē mutabilis: vel q̄ deus pōt decipi. Rn̄det q̄ si ponatur inesse iam ponetur inesse q̄ deus ea nunq̄ sciuit. ⁊ per consequens si non eueniāt non decipitur deus. ¶ Vnde si non eueniāt nunq̄ propositio de futuro contingenti que significabat ea euenire fuit vera. ⁊ per ɔsequēs nunq̄ scita. ¶ Dicitur tertio. q̄ voluntas diuina est libera libertate contradictionis lȝ forte phylosophi non concederent: ⁊ etiam libera libertate complacentie: nam deus produc̄ multos effectus quos potuit nō producere. ⁊ producet multos quos potest non pducere. ⁊ potest multos dānare quī saluabūt ⁊ ecōtra.

Nō del' fallibilitate sciētie dī

Quid ē ɔtigēs

Libertas est duplex

¶ Sciendū est quarto ꝙ questio quam ptractat aristo. intelligēda est de ꝓpōnibus singularib⁹ de futuro in mā ɔtingenti. Vñ ꝓpō penes eius qditatē diuidiṫ i ꝓpōnē cathegoricā ꝛ ꝓpōnē ypotheticā. ꝫ penes q̄litatē in affirmatiuā ꝛ negatiuā. penes ei⁹ quātitatē in vlem ꝑticularē indefinitā ꝛ singlarē. Et penes tēpus in ꝓpōnē de pn̄ti ꝑterito ꝛ futuro. ꝛ penes mā̄ꝫ in ꝓpōnē necessariaꝫ ɔtīgētem ꝛ remotā seu īpossibilē. Et q2 vitas codeꝫ mō se hꝫ in necessarijs ꝛ ɔtingētib⁹ pn̄tib⁹ ꝑteritis ꝛ futuris. iō aristo. ɔuenieter ꝓposuit qōnē de qua fuit magna discordia īter pypatheticos ꝛ stoicos. s. de futuris ɔtīgētib⁹. pypathetici quoꝝ aristo. fuit ꝑnceps ponebāt aliq̄ necessario euenire ꝛ aliq̄ ɔtingēter. Sꝫ stoici ponunt oīa q̄dā necītate ꝛ ꝓuidētia eueniṙ ɔ q⁹s dicē ari. ꝙ tūc n̄ oporteret ɔsiliari nꝫ negociari ad aliqd faciēdū. ꝛ iō negātes talia māifesta idigēt pena vel sensu. Et hec d̄ ꝑ⁹ articlo.

Propō nis diuisio penes eius qditatē qlitatē ꝛ q̄titatē ꝛ tēpus ꝛc.

¶ Quantū ad tertiū articulū dubitatur. ꝑmo vtrū omne futuꝝ ɔtingēs sit aliqualiter determiatū anteq̄ ponaṫ in esse. Rñdeṫ breuiter ꝙ futuꝝ ɔtingēs ɔsideratū sꝫ se. id ē ſm eius ꝓpriā rōnē nō ē magis determiatū ad vnā ptē ɔdictiōis q̄ ad aliā: q2 ex eo dr̄ futuꝝ contingēs: q2 pōt indifferēter eē ꝛ nō eē. ¶ Dr̄ secūdo ꝙ si futuꝝ ɔtingēs sit determiatū ad vnā partē ɔdictiōis opꝫ ꝙ hēat aliā cāꝫ q̄ se determinantē ipsū ad eē vel nō eē. cū ex se nō magis determineṫ ad eē q̄ ad n̄ eē. ¶ Et si qs dicat. si aliqd futuꝝ ɔtingēs determinareṫ ad vnaꝫ partē ɔdictiōis puta ad eē vel ad nō eē seq̄reṫ ꝙ nō plus eēt futuꝝ ɔtingēs cū eēt determiatū ad vnā ptē ɔdictiōis. ¶ Rñdeṫ. ꝙ talis determinatio nō tollit ipsū esse futuꝝ ɔtīgēs: q2 cū hoc determineṫ ad vnā ptē stat potētia ad aliā partē. iō dato ꝙ volūtas diuina determinet antichristū fore. tñ cū hoc stat antichristum posse nō fore. ita ꝙ iste due ꝓpōnes simul stāt antixp̄s erit: antixp̄s pōt nō eē.

An futurū ɔtīgēs sit determiatū añq̄ ponaṫ i esse.

¶ Aduertēdū vlterius pro solutiōe multoꝝ argumētoꝝ. ꝙ aliqua ꝓpōne de futuro cōtigēti pōt dici dupliciter determinate vera. s. determiatiōe de inesse ꝛ determinatiōe de possibili. ¶ Vñ illa ꝓpō de futuro contingēti dr̄ determiate v̄a determiatione de inesse q̄ significat ita fore sicut erit. Sꝫ illa diciṫ determiate vera determiatiōe de possibili q̄ significat ita posse fore ꝙ ipossibile ē ei⁹ oppositum euenire. Et sic dico ꝙ ꝓpō de futuro cōtingēti pōt eē determiate v̄a determiatiōe de inesse: nulla tñ ꝓpō de futuro ɔtingēti ē determinate vera determiatiōe de possibili: quia cuiuslibet ꝓpōnis de futuro contingēti oppositum pōt euenire. nā propō de futuro ɔtingēti potest eē falsa i illo istāti i quo ē v̄a. Sꝫ ꝓ ampliori declaratiōe ponunṫ aliq̄ ꝓpōnes multum probabiles.

Propō dupliciter dr̄ d' futuro ɔtigēti determinate vera.

¶ Prīa. oīs propō singularis de futuro contingenti est vera vel falsa: quia ad veritatē propositionis sequitur esse rei ꝛ nō esse rei cōcomitatur falsitas propositionis. ergo si propositio de futuro cōtingenti sicut ista antichristus erit. non sit vera neq̄ falsa tunc antichristus neq̄ erit neq̄ non erit qđ ē manifeste falsum. ¶ Secunda propositio. oīs ꝓpositio de futuro contingenti vera si fuerit formata semper fuit vera puta in quolibet tēpore precedēte illam de presenti verā. ¶ Tertia propō. nulla ꝓpō singularis neq̄ particularis vel vniuersalis de futuro contingēti enūciās aliquod vere futurū cōtingēs ē necessario vera. q2 cuiuslibet talis ɔdictoria est possibilis: vt cōtradictoria istius: antixp̄s erit que ē antixp̄s nō erit est possibilis. ¶ Ex quo sequiṫ. ꝙ omnes iste sunt ɔtingētes omne ɔtingens futurum erit: omne ɔtingens futuꝝ est futuruꝫ: aliquod futuꝝ ɔtingēs est futuꝝ: dūmodo capiatur futurū pro aliqua entitate contingēte futura. ¶ Quarta propō. q̄libet propō singularis de futuro contingēti pōt nunq̄ fuisse vera: quia quelibet talis enūciat aliquid fore ꝛ illud potest nō esse: igitur propositio enuncians illud fore potest nunq̄ fuisse vera.

Propō nes ꝑdicta dubia declarantes.

¶ Dubitatur scđo vtꝝ aliquod futurum contingēs sit necessario futuꝝ. ¶ Arguitur primo ꝙ sic: qđlibet ɔtingēs fore vel nō fore est a deo determinate scitū: ergo qđlibet futuꝝ contingēs necessario est futuꝝ: ɔn̄a pꝫ: q2 si non eēt necessario futurū sequereṫ ꝙ de⁹ posset decipi sic arguēdo: deus scit petrū cras currere ꝛ petrus pōt cras nō currere: ergo deus pōt decipi. ¶ Scđo sic. hec est necessaria omne futuꝝ ē futuꝝ: g⁹ omne futuꝝ necessario ē futuꝝ.

An futuꝝ ɔtīgens sit necessario futurum.

¶ Pro solutiōe supponiṫ primo. ꝙ quodlꝫ ɔdictoriū futuroꝝ ɔtingētiū ad vtrūlibet ē equalr̄ determiate veritatis ꝑ quocūq̄ instanti sicut aliud: ita ꝙ potētia determinans aliquod futuꝝ contingētiū ad aliquā ptē ē potens determinare eius oppositū. ¶ Supponiṫ secūdo. ꝙ deus hꝫ ifallibilē notitiā de futuris contingentib⁹: q2 de⁹ nō nouit aliter facta q̄ fienda: sed nouit facta ifallibiliter: ergo nouit fienda ifallibiliter. ¶ Supponiṫ tertio. ꝙ q̄uis deus habeat ifallibilē ꝛ certissimā notitiā de futuris cōtingētib⁹: tñ illa eueniēt ɔtingēter et nō necessario: pꝫ. q2 scia dei nō iponit rebus ab ipo scitis aliquā necessitatē. Vñ q̄uis de⁹ sciat futura ɔtingētia nō tñ scit ea necessario: sed ɔtingēter: iō pōt ipsa nō scire. q2 deus scit futura contingentia sicut volūtas diuina determinat. sed voluntas diuina determinauit ea mere contingenter ꝛ libere. ideo deus scit futura contingētia mere cōtingēter ꝛ libere.

Suppō nes solutiōes ꝑdictum dubiū.

¶Ex quo seq̄t q̄ oē illud qd̄ de⁹ scit eē futuruȝ pōt nūq̄ sciuisse eē futurū ⁊ h̄ i sensu diuiso. q2 qcq̄d pōt nō eē pōt nūq̄ fuisse scitum a deo. Sȝ qcq̄d scit̄ a deo eē futurū pōt nō eē g⁹ qd̄libet tale pōt n̄ eē scitū a deo. His suppositis dr̄ p̄mo q̄ oē futurū cōtingēs ē ɔtingēter futurū: q2 qcq̄d pōt nō eē futurū illud nō ē necessario futurū ⁊ illud qd̄ nō ē necessario futurū est ɔtingent̄ futurū: ß quodlȝ futurū ɔtigēs pōt nō eē futurū. g⁹ quodlibȝ futurū ɔtigēs ē ɔtingēter futurū. ¶Dr̄ scd̄o q̄ futurū ɔtingēs est ɔtingēs. ⁊ qn̄ ē ⁊ qn̄ nō ē. pȝ. q2 illud dr̄ ɔtingēs qd̄ qn̄ nō ē pōt eē. ⁊ qn̄ est pōt nō eē. ß qd̄libet futurū ɔtingēs est h̄mōi: igitur. ¶Ad rōnes. Ad p̄mā dr̄ q̄ si ponat̄ futurū cōtingēs a deo scitū nō euenire: tūc etiā ponet̄ i eē q̄ de⁹ nūq̄ sciuit ip̄m eē futurū. ⁊ p ɔ̄ñs si nō eueniat non decipit̄. Si. n. res eueniat de⁹ ɔtingēter scit. ⁊ semp sciuit ip̄am futurā. si vero nunq̄ eueniat nō sciuit ip̄aȝ eē futuraȝ. ¶Ad scd̄aȝ dr̄ negā do ɔ̄ñaȝ: q2 ibi fit fallacia diuisionis arguēdo a sensu composito ad sensum diuisum falsuȝ.

Dubiū ɔ̄ vīta. te v̄l fal sitatē is t⁹ ppō nis oē qd̄ ē qn̄ ē ⁊ est.

¶Dubitat̄ tertio vtrum ista ppōsitio sit vera oē qd̄ ē qn̄ ē necesse ē esse. ¶Pro cui⁹ declaratione supponit̄ q̄ talis ppō pt̄ esse cathegorica v̄l ypothetica tp̄alis. si cathegorica h̄ ē dupl̄r. q2 v̄l hoc qd̄ est qn̄ est determinat ɔpositionē implicitā in h̄ qd̄ ē. ita q̄ sit sens⁹ oē qd̄ est qn̄ ē necessario est. ita q̄ ly ē denotat̄ dici necessario de totali s̄bo oē qd̄ ē qn̄ ē. ⁊ tunc est falsa. vel determinat cōpositionē p̄ncipalē si gnificatā p h̄ qd̄ est eē. ⁊ tunc est sens⁹ oē qd̄ est necessario est qn̄ est. ita q̄ totū istud p̄dicatuȝ est: qn̄ est denotat̄ dici necessario de s̄bo: ⁊ tūc est vera nec seq̄t oē qd̄ est necessario ē qn̄ ē. g⁹ oē qd̄ est necessario est: ß est fallacia s̄m quid ad simpl̄r. Ex quo seq̄t q̄ nulli⁹ sensus ver⁹ hui⁹ ppōnis denotat simpl̄r aliq̄d eē necessario in istāti in quo ē. Alio mō pōt eē ypothetica tp̄alis. ⁊ h̄ dupl̄r. vno mō vt ly necesse dicit necessitatē ɔ̄ñe: ⁊ tūc est vera ⁊ ē sensus. ista ē necessario oē qd̄ ē i aliquo tp̄e ē ⁊ tūc illud ē. Alio mō pōt denotare necessitatē ɔ̄ñtis ⁊ tunc est sensus. oē qd̄ ē i aliquo tp̄e ē. ⁊ tūc illud necessario est: ⁊ sic est falsa. ⁊ ꝓportionabilit̄ pōt dici de ista aīal currere si hō currit ē necessariuȝ si sit cathegorica. tunc est sensus aīal necessario currit si hō currit. ⁊ tūc ē vera. Si ypothetica h̄ est dupl̄r v̄l ly necessariū dicit necessitatem ɔ̄ñtie: ⁊ tūc est vera. ⁊ ē sensus. hec ē necessaria aīal currit si hō currit: vel dicit necessitatem ɔ̄ñtis: ⁊ tunc est falsa. ⁊ ē sensus aīal necessario currit si hō currit. ⁊ hec de secundo articulo.

Cōclusio respōdēs ad p̄dicta dubia.

¶Quantuȝ ad tertiū sit conclusio responsalis ad quesitū. Omis ppō singularis de futuro ɔtingenti ē determinate vera aut determinate falsa. vt pȝ i duobus primis articulis. ¶Ad rōnes. Ad p̄mā dr̄ q̄ ille sūt h̄n̄ determiate de determiatione d̄ incē: nō tn̄ determinatōe de possibili. ¶Dr̄ vlteri⁹ q̄ vna disiūctiua bn̄ pōt eē d̄a determiatione d̄ possibili. tn̄ id seq̄t aliquā ei⁹ partē eē d̄termiatē d̄aȝ tali d̄termiatione. ⁊ simili mō dicat̄ ad scd̄aȝ. ¶Ad tertiā ⁊ quartā dr̄ negādo. ⁊ ad ei⁹ ꝓbatōnē pōt dici q̄ hec ppositio oē futurū necessario est futuꝝ ē distiguēda s̄m sensuȝ cōpositū vel diuisum. ip̄a. n. i sensu diuiso ē falsa. q2 sensus ē de quocūq̄ verū est dicere q̄ est futurū de illo: verū est dicere q̄ est necessario futurū. Sed sensus compositus est: hec ē necessaria omne futurū ē futurū. ¶Ad quintā patet solutio ex dictis.

¶Sequit̄ur scd̄us liber peryarmenias.

Uoniā autē de aliquo est affirmatio significans aliq̄d: hoc aūt ē nomē vel innoīabile. Unū oportet eē ⁊ de vno hoc quod ē i affirmatiōe. Nomen aūt dictū ē ⁊ inoīabile p̄ri⁹ nō hō enīȝ nomē q̄dem n̄ dico: sed infinitū vnuȝ. vnuȝ. n. quodāmodo significat infinitū: quēadmoduȝ ⁊ nō currit nō verbum sed infinituȝ verbū. Est aūt affirmatio omnis v̄l ex nomine ⁊ verbo: vel ex īfinito nomie ⁊ verbo. Preter v̄bū aut nulla vel negatio vel affirmatio est ⁊c̄.

Quid ē affirmatio.

Ste ē scd̄us liber peryarmenias aristotelis in quo ip̄e determinat de enūciationib⁹ quarū alterū extremū ē cōpositū. ⁊ etiā de ppositionib⁹ modalib⁹. Et diuiditur i tres tractat⁹. Prim⁹ ɔtinet duo capitula. In quorū p̄mo d̄terminat d̄ enūciatione habēte aliq̄d extremū cōpositū ex t̄mio finito ⁊ negatione infinitāte. Et docet multiplicare ppositiones penes s̄bm finitū ⁊ infinitū ⁊ etiā penes p̄dicatū. Et p̄mo ponit talē ɔclusionē. Omis affirmatio ɔstat ex nomine ⁊ v̄bo vel ex īfinito nomie: q2 omis enūciatio enūciat aliquod p̄dicatū de s̄bo ⁊ tale s̄bm n̄ ē nisi nomē vel nomē inomiabile. id est īfinitū: igit̄. Et subdit etiā q̄ omis enūciatio ē ex v̄bo: q2 i ol enūciatione oportet ponere ē fuit vel erit vel aliquod proportionabile illis. ß quodlibȝ tale ē verbum. igit̄. Consequēter docet multiplicare ppositiones. Et primo de est scd̄o adiacēte ponēs duas oppositiones ⁊ quattuor enunciationes: i quarum prima affirmatur hoc verbū

Isti⁹ secūdi libri peryarmenias diuisio.

Mod⁹ multiplicādi ppōnes d̄ e scd̄o adiacēte.

est ꝺ sbo finito vt hō ē. In scḋa negaꝫ ƀ vbū ē
de sbo finito vt hō nō ē. In ttia affirmaꝫ iy est
de sbo īfinito: vt nō hō est. In q̄rta negaꝫ iy ē
de sbo infinito vt nō hō nō est. Et subdit q̄ si-
milit possūt multiplicari ī vlib⁹. vt omis hō ē
omis hō nō ē. omis nō hō ē: ois nō hō nō est: ⁊
dicit q̄ sicut multiplicāt enūciationes ꝺ vbo
p̄sentis tēporis ita possūt mltiplicari ꝺ vbo p̄te-
riti ⁊ futuri tēporis. Ↄseq̄nt docet multiplica-
re ppōnes de est ttio adiacēte dicēs q̄ sunt in
duplo plures q̄ ille de ē scḋo adiacēte. q̄ non
solū multiplicāt penes sbm ʒ etiā penes p̄di-
catū. iō fiunt octo enūciationes ⁊ q̄ttuoꝛ op-
positiones. ¶ Pria oppsitio ē. inꞇ affirmationē
⁊ negationē eiusdē p̄dicati finiti de sbo finito
vt hō est iust⁹: hō nō ē iust⁹. ¶ Scḋa ē inꞇ af-
firmationē ⁊ negationē p̄dicati infiniti ꝺ sbo
finito: vt hō est nō iust⁹. hō nō ē ñ iust⁹. ¶ Ter-
tia ē inꞇ affirmationē ⁊ negationē p̄dicati infini-
ti de sbo infinito: vt nō hō est iust⁹ nō hō non
est iust⁹. ¶ Quarta est inꞇ affirmationē ⁊ nega-
tionē eiusdē p̄dicati infiniti de sbo infinito: vt
nō hō est nō iust⁹ nō hō nō est nō iust⁹. Et sub-
dit q̄ in duab⁹ p̄mis oppositionib⁹ ad affirma-
tiuas sequūꞇ negatiue ipsis subalterne. vt ad
istā hō est iust⁹ sequiꞇ ista hō nō est nō iustus.
Et ad istā hō est nō iust⁹ sequiꞇ ista hō non est
iust⁹: ʒ ad negatiuas nō videtur seq̄ affirma-
tiue. ⁊ subdit q̄ simili mō p̄nt multiplicari p-
pōnes vles. vt iste ois hō est iust⁹: ois hō nō ē
iust⁹. ⁊ hoc etiā ꝭm figurā quadrāgularē. Di-
cit tñ q̄ nō est simile de vlib⁹ p̄ticularib⁹ vl in-
definitis. q̄ in idefinitis ↄtingit angulares si-
mul eē veras. ʒ nō in vlib⁹. Et vocat ppōes an-
gulares ppōnes oppositas ad modū ↄriarum
vel ↄtradictoriaꝝ. Deide docet multiplicare
ppositiones de ē tertio adiacēte variādo sub-
iectū penes finitū ⁊ īfinitū dicēs q̄ ille q̄ sūt ꝺ
sbo infinito sūt extra illas q̄ sūt de subiecto
finito ⁊ ecōtra: ita q̄ inter illas enūciationes q̄
differūt penes sbm finitum ⁊ infinitū nō est
ↄña sicut inter illas q̄ differūt penes p̄dicatū
finitū ⁊ infinitū. ¶ Deinde docet multiplica-
re enūciationes ꝺ alijs verbis ab hoc verbo ē
scʒ ꝺ verbis adiectiuis dicēs. q̄ eodem modo
multiplicātur ppositiones de verbis adiectiꝯ
sicut ille in q̄bus poniꞇ hoc verbum ē. vt omis
homo currit. omis homo nō currit. omis ñ hō
currit ⁊ ois nō homo ñ currit. ⁊ sic ꝺ alijs. De-
inde remouet vnū dubiū: q̄ quis possʒ dubi-
tare vtrū negatio in multiplicatione talium
propositionum debeat addi signo vniuersali.
Rñdet q̄ nō: ʒ dʒ addi subiecto ⁊ ñ signo. q̄a
negatio supple īfinita dʒ addi dictioni cathe-
goreumatice: omis autē significat quoniā vni-
ter. i. denotat terminum cui addiꞇ teneri vni-
ter. ¶ In scḋa parte declarat aliqua prius di-
cta mouēdo aliq̄ dubia. Primo declarat vnū
q̄ᵭ pl⁹ dixit. s. q̄ angulares vniuersales nō pos-
sūt sil eē vere. nā iste due omne animal ē iustū
nullū aial est iustū: sūt ↄrie ⁊ non possūt sil esse
vere. igiꞇ. Deide pbat q̄ ad negatiuā sequaꞇ af-
firmatiua de p̄dicato sibi opposito. nā cū quo-
cūq̄ ñ stat vnū ↄuertibiliū nec reliquū. ʒ iste
sūt ↄuertibiles nullū aial ē iustū ⁊ oē aial ē nō
iustū: q̄ vna sequaꞇ ad aliā ⁊ eↄ: igiꞇ cū quocū-
q̄ nō stat vna nec reliq̄: ⁊ p ↄsequēs sicut iste
due. oē aial est iustū: nullū aial ē iustū nō stant
simul: sic nec iste oē aial est iustum ⁊ oē aial est
nō iustū. Et q̄ ad istā nullū aial ē iustū sequaꞇ
ista. oē aial est nō iustuʒ. pbat. q̄ alias oppositū
ↄseq̄ntis staret cū ātecedēte quod est falsū.
¶ Deiñ remouet aliq̄ dubia. Primū est circa
illud q̄ᵭ dictū ē. s. q̄ negatiua de p̄dicato finito
infert affirmatiuā de p̄dicato infinito: iō pos-
set aliq̄s dubitare vtrum ex rñsione negatiua
data ad aliquā q̄stionē affirmatiuā semp liceat
at inferre affirmatiuā de p̄dicato īfinito. Rñ-
det q̄ sic. in singularib⁹ ʒ nō in vlib⁹. vt si q̄raꞇ
est ne sortes sapiēs. ⁊ rñdeaꞇ. nō ↄueniēter in-
fertur: g⁰ sortes est nō sapiēs. Et si q̄raꞇ ē ne ois
hō sapiēs. ⁊ rñdeatur nō: tunc non ↄueniēter
inferꞇ: ergo ois hō est nō sapiens. sed bñ inferꞇ
nō ois hō est sapiēs: q̄ ista ↄdicit p̄me. mō cō-
tradicto: ia nō p̄nt sil stare in veritate neq̄ in
falsitate: ista vero ois hō est nō sapiēs pōt esse
falsa cum ista ois hō est sapiēs: ⁊ ex isto elici-
tur hec auctoritas. Non refert p̄ponere aut
postponere negationē termino singulari. sed
bene termino ↄmuni. ¶ Secundū dubium
est. Nam quis posset credere q̄ nomina infini-
ta essent enūciationes negatiue. Respondet q̄
non: quia ois negatiua est vera vel falsa: sed
nomina infinita nō sūt vera vel falsa: quia qui
dicit nō homo nō magis dicit quo ad verū vl
falsū q̄ qui dicit homo. ¶ Consequēter decla-
rat vnum quod prius dixit. s. q̄ propositiones
de subiecto finito ⁊ infinito sunt extra seinui. ē
id ē nō sequūtur seinuicē: quia hec propositiō
de subiecto infinito omnis nō homo est iust⁹
nulli propositioni de subiecto finito est eadem.
¶ Deinde remouet aliud dubium. nam aliq̄s
posset credere q̄ nomina ⁊ verba transposita
variarent veritateʒ: oppositionē ⁊ ↄseq̄ntiaʒ.
Hoc remouet dicēs: q̄ noīa ⁊ verba transposi-
ta idem significant vt iste ideʒ significant. est
homo albus. ⁊ ē albus homo. quia si idem nō
significarent. tunc vnius affirmationes essent
plures negationeʒ opposite. nam iste nō est ho-
mo albus ⁊ nō est albus hō opponūtur isti. est
homo albus. verum est tñ q̄ ista ratio parū cō-
cludit q̄ possʒ aliq̄s dicere q̄ ista nō est hō al-
bus. esset negatio istius est homo albus ⁊ nō
istius ē albus hō: q̄ sunt disiūcte ppositiōes.
Ideo videtur q̄ p̄bus p̄supponat q̄ deberet p-
bare: ⁊ ideo videtur petere p̄ncipium. naʒ de-

Modꝰ multiplicādi ppōes ꝺ ē ttio adiacēte.

Que sūt ppōes angulares.

An negatio ī multiplicatione taliū ppōnum debeat addi signo vli.

An nomina infinita sint enūciationes negatiue.

Nū oia ⁊ vba trāsposita an variēt veritatē oppositionē ⁊ ↄñam.

deret pbare q ille negatiões sint eedē ꝛ illō ꝑ supponit. ꝫ hic posset dici q pħus capiebat ꝑ pncipio manifesto q ista negatiua n̄ ē hō albus sit negatio hui⁹ affirmatiōis ē albus hō: eo q idē negat de eodē. ℭ Sequitur tertius.

Quid ē enūciatio plures

At vero vnū ō plib⁹ vel plura de vno affirmare vel negare: si nō est vnū de plib⁹: nō est affirmatio vel negatio vna.

Istud ē scōꝫ capl'm i quo determiat de enūciatiōib⁹ hn̄tibus alteꝝ extremoꝝ ꝯpositū. Et diuidit i tres ptes. ℭ In pma ondit qd ē enunciatio plures dicēs: q enūciatio ples ē i q̄ affirmāt vel negant pla de eodē vel vnū de plib⁹. dūmō illa pla nō ꝯiūgant vel q nō se hēant sic determiatio ꝛ determiabile: vt ista hō ē aial māsuetū q̄ nō ē ppō ples sic ista hō ē alb⁹ ābulās q̄ ē ppō ples: qꝛ illa enūciatio nō est vna ꝫ est ples ad quā dyalectice interrogatā nō dat vna rn̄sio: ꝫ ad illā dyalectice iterrogatā nō dꝫ dari vna rn̄sio: igr̄. ℭ Vn̄ iterrogatio dialetica ē q̄ q̄rit de vtraq; parte ꝯdictiōis ꝛ petit alterā determinate sibi dari. Sꝫ q̄stio qd est solū psupponit vnā ptē ꝯdictiōis vt si q̄rat qd est aial ibi ē q̄stio qd ē. Si vo q̄rat vtꝝ hō sit aial. vel nō ibi est q̄stio dyalectica. ℭ In scd̄a pte ondit q̄r valet ꝯn̄a a diuisis ad ꝯiūcta mouēdo talē q̄onē. Vn̄ ē q aliq̄n valꝫ ꝯn̄a a diuisis ad ꝯiūcta ꝛ aliq̄n nō. Et q valeat pbat duob⁹ exēplis. Primū ē: qꝛ bn̄ seq̄r sortes ē aial ꝛ sortes ē bipes: g° sor. ē aial bipes. Secūdū exēplū. qꝛ bn̄ seq̄r sortes ē hō ꝛ sor. ē alb⁹ g° ē hō alb⁹. Et q nō valeat pbat exēplo ꝛ rōne. Exēplo qꝛ nō seq̄r sortes ē cythared⁹ ꝛ ē bonus: g° ē cythared⁹ ꝛ bon⁹. ℭ Rōne pbat sic. qꝛ tūc seq̄ret q eēt pcessus i infinitū: seq̄ret ēt nugatō: q seq̄ret pcessus i infinitū pbat duob⁹ exēplis. Primū. nā cuꝫ hō ē hō ꝛ alb⁹: ꝛ iteꝝ hō ē hō ꝛ alb⁹: igr̄ hō eēt hō hō alb⁹ alb⁹: ꝛ sic i infinitū. Scd̄m exēplū. cū sortes sit alb⁹ ꝛ music⁹ et ambulās seq̄ret q eēt alb⁹ music⁹ cythared⁹ ābulās: ꝛ sic in infinitū: ꝫ q seq̄r nugatio pꝫ sic arguēdo. sortes ē hō ꝛ ē bipes: g° ē hō bipes. ℭ Deīde soluit istā q̄onē ponēdo duas regulas. Quaꝝ pma ē. qn̄cūq; pdicata diuisā pdicāt ō scīnicē p accn̄s vel de vno tertio: tūc ex diuisis nō licet iferre ꝯiūctā vt pꝫ exēplis supradictis. Sꝫ qn̄ diuisa pdicata de scīnicē aut de tertio nō pdicant p accn̄s: tūc ex ipsis licet inferre ꝯiunctā: vt bn̄ seq̄r sortes ē aial ꝛ bipes: g° est aial bipes. ℭ Scd̄a regula. qn̄cūq; vnū pdicatoꝝ. s. secūdū icludit in pmo: nō vꝫ ꝯn̄a pp nugationē: ideo nō seq̄r sortes ē hō ꝛ ē bipes g° ē hō bipes. ℭ In tertia pte ondit q̄n valet

Quid ē interrogatio dialectica.

Quid ē q̄ qd ē.

Quo valet ꝯn̄a a diuisis ad coniūcta.

ꝯn̄a arguēdo a ꝯiūctis ad diuisa: dicēs q aliq̄n ex ꝯiūctis lꝫ iferre diuisa: qꝛ bn̄ seq̄r sortes ē hō alb⁹: g° sortes ē hō ꝛ ē alb⁹. Et dicit pħs q ad hoc q valeat ꝯn̄a a coniūctis ad diuisa due ꝯditiōes req̄rūt. ℭ Prīa q nō sit repugnātia i adiecto: ideo nō seq̄r adā ē hō mortuus: igit adā ē hō ꝛ mortu⁹. Et ponit tria documēta ad cognoscēdū qn̄ ē repugnātia i adiecto. ℭ Primū qn̄ ꝯdictoriū determiabilis pdicat de ꝯiuncto ex determiatiōe determiabili: vt dicēdo hō mortu⁹ ē nō hō. ℭ Scd̄ꝫ. si ppō q̄ affirmat determiabile de ꝯiūctis sit falsa: vt hō mortu⁹ est hō. ℭ Tertiū. si diffinitio determiatiōis repugnēt dteriabili vel ecꝫ. ℭ Scd̄a ꝯditio q vnū ꝯiūctoꝝ n̄ isit alteri ꝫ accn̄s: vel q̄ dteriatio nō sit dictio ampliatiua vel dteriatio ꝫ qd.

An ꝯn̄a a ꝯiūctis ad diuisa sit bona.

Documēta ad cognoscēdū repugnātiā i adiecto

Queritur vtrū a negatia de pdicato finito ad affirmatiuā de pdicato ifinito sit bona ꝯn̄a ꝛ ecꝫ. ℭ Arguit pmo q nō. qꝛ nō seq̄r sortes n̄ videt equū: ergo sortes videt nō equū. nā añs pōt esse veꝝ posito q sortes nihil videat ꝯn̄te existēte falso. ℭ Scd̄o arguit. nō seq̄r hō nō ē albus: ergo homo est non albus. antecedens enim potest esse verum nullo homine existente: ꝛ tamen consequens erit falsū si nullus homo sit: qꝛ bene sequitur homo est non albus: ergo homo est a propositione de est tertio adiacente ad propositionem de est secundo adiacente in propositionibus accidentalib⁹. nā in ista homo est non albus. homo stat pro presentibus sicut i ista homo non est alb⁹. ℭ Tertio sic arguitur. non sequitur chimera non est homo: ergo chimera est nō homo. antecedēs patet: qꝛ negatiua nihil ponit: ideo ad veritatem eius sufficit subiectum pro nullo supponere. sed affirmatiua ponit aliquid idest subiectum debet pro aliquo supponere: ergo nō valet consequentia. ℭ Quarto sic arguitur. q ab affirmatiua nō inferatur negatiua variando predicatum penes finitum ꝛ infinitum: quia tunc sequeretur q alicui⁹ boni syllogismi ambe premisse essent affirmatiue cuius conclusio esset negatiua quod est falsum. cōsequētia pbatur sic arguendo. ois homo est nō asin⁹: sed hō est hō. ergo hō nō est asinus; premisse sūt ambe affirmatiue: ꝛ tn̄ ꝯclo est negatiua. igit. ℭ Quīto sic ar. nō seq̄r i secana sūt nō pisces: g° i secana nō sūt pisces: cū añs sit verū ꝛ ꝯn̄s falsū. ℭ In oppositū arguit auctoritate aristo. in textu. In questione sicut in ceteris erūt tres articuli. Quantum ad primum.

An sit bōa ꝯn̄a a negatiua ō pdicato finito ad affirmatiuā ō pdicato infinito ꝛ ecꝫ.

ℭ **Sciendū est pmo q p ōclaratiōe** questionis supponitur q duplex est propō. s. ō est scd̄o adiacente ꝛ de est tertio adiacente. de est scd̄o adiacente ē in q̄ non ponit aliud p

Propō est duplex.

Quid ē ppō dē s̄bo adiacente.

dicatū mā̄le ab hoc v̄bo est: ⁊ dr̄ de ē scd̄o adiacente nō: q2 istud v̄bū est ponat̄ i scd̄o loco: q2 tūc oīs ppō esset de ē scd̄o adiacēte: sed iō dr̄ de est scd̄o adiacēte: q2 hoc verbū est: est p̄dicatū mā̄le vel saltem icludēs. Sed ppō de

Quid ē ppō dē tertio adiacēte.

est tertio adiacente est in qua p̄ter istud verbū est ponit̄ aliud p̄dicatū mā̄le: vt hō est aīal ⁊ dr̄ de est tertio adiacente: q2 p̄ter istud v̄buz est ponit̄ aliud p̄dicatū mā̄le. Sopponit̄ scd̄o q̄ nomē finitū est nomē cathegorematicū vt equus bos. Ex quo sequit̄ q̄ solū nomē cathegorema ē p̄prie nomē finitū. ¶ Seq̄t scd̄o q̄ soli termini cathegorematici p̄nt infinitari: iō dicebat̄ in textu q̄ sincathegoremati nō p̄t addi negatio infinitās: iō nō ꝯgrue dr̄ nō oīs capiendo ly nō infinitanter. Sequit̄ tertio q̄ trāscēdentia sūt termini cathegorematici: q2 ipsis pōt addi negatio infinitās: vt dicēdo nō ens nō verū. Sz nomē infinitū est nomē cōpositū ex noīe finito ⁊ negatiōe infinitāte: vt nō hō nō lapis. Totū illud aggregatū nō hō n̄ lapis dr̄ nomē ifinitū: ⁊ illud cui addit̄ negatio infinitās dr̄ nomē ifinitatū vt lapis. Sz d̄ isto

Quid ē nomē infinituz.

noīe infinito sūt aliq̄ difficultates. ¶ Prima. qd significet nomē ifinitū vt qd significet nō hō. ¶ Rn̄det̄ breuiter q̄ nō hō de significato formali ⁊ p̄marío significat negationē hūanitatis vel hoīs: sed de significato mā̄li significat oē aliud ab hoīe: vt nō hō de significato mā̄li significat lapidē: bouē: leonē: caprā: ⁊ sic de alijs. Ex quo seq̄t q̄ nomē infinitū nō dic̄ p̄mo aliquē ꝯceptū positiuū s̄ solū negatiuū: vt nō hō nō fortes. ¶ Et aduerte q̄ sicut i conceptib᷒ positiuis inueniūt̄ vniuocatiōes: ita ⁊ i negatiuis: vn̄ nō fortes est aliqd vniuocuz ad oīa alia entia a forte ēt ad n̄ entia. Vn̄ illa negatio ē vni᷒ rōnis q̄ repugnat affirmatiōi vni᷒ rōnis: ⁊ q2 nō fortes repugnat forti ⁊ fortes ē vnius rōnis: iō non fortes est vnius rationis.

Notabile de negatiōe infinitāte

¶ Sciendū est scd̄o q̄ qn̄ negatio infinitās addit̄ alicui termino magis cōi: tūc nomen infinitū ꝯpositū ex ipso ⁊ negatiōe infinitante est minus cōe: ⁊ qn̄ addit̄ termino min᷒ cōi: tūc nomē ꝯpositū ex ipso ⁊ negatiōe infinitante est magis cōe: vt hō est cōius forte. Sed si dicat̄ nō hō. tūc nō hō est min᷒ cōe q̄ nō fortes: q2 nō fortes p̄dicat̄ de plibus q̄ nō hō: q2 dr̄ de oīb᷒ alijs a forte. sed nō hō dr̄ solū de alijs ab hoīe. Ex quo sequit̄ q̄ ibi arguit̄ a supiori ad iferi᷒ nō fortes currit: ergo nō hō currit. ¶ Supponit̄ vlterius q̄ s̄m istos terīos infinitos fiunt due figure q̄drāgulares sicut pōt videri in textu: ⁊ in q̄libet p̄nt fieri ꝯn̄e saltē inter subalternas q̄ inferūt seinuicem. Vn̄ sicut bn̄ sequit̄ fortes ē nō iustus: ergo fortes nō est iustus ⁊ eō in p̄ma figura: ita bn̄ seq̄t nō fortes est nō lapis: ergo nō fortes nō ē lapis. I secunda figura. ¶ Et aduerte q̄ i nulla illaꝝ figuraꝝ dz s̄bm mutari. imo semꝑ s̄bum dz esse terius finit᷒ sicut i p̄ma figura vel ifinit᷒ sicut i scd̄a figura: q2 si mutaret̄ s̄bm tūc nō fierent ꝯn̄e. Sed restat vna difficultas quō intelligit̄ q̄ noīa ⁊ verba trāsposita idē significāt. ¶ Rn̄det̄ breuiter q̄ nomē vbicūq̄ ponat̄ sꝑ idem significat: sed nō semꝑ p eodē vel eisdē: vel eodē mō accipit̄: vt hō vbicūq̄ pōat̄ sꝑ idē significat: sed nō sꝑ p eodē vl̄ eisdē uel eodē mō accipit̄: ꝓpt̄ q̄s acceptiōes diuersas aliqn̄ ppō i q̄ ponit̄ est vera ⁊ aliquando falsa: vt ista ē vera hō currit: licet illa sit falsa oīs homo currit ⁊ tn̄ homo in vtraq̄ idē significat. sed non eodem mō accipit̄ in vna sicut in alia. Naz i ista homo currit: homo accipit̄ pro oībus hoībus disiunctiue: ⁊ in ista oīs hō currit ēt accipitur p oībus hoībus: sed alio modo. s. copulatiue.

Quō intelligit̄ ꝙ dictū noīa et v̄ba trāsposita idem significāt.

¶ Sciendū est tertio q̄ circa textū occidūt aliq̄ difficultates. Prima vtrū a coniūctis ad diuisa valeat ꝯseq̄ntia. ¶ Pro cuius declaratione supponit̄ p̄mo q̄ aliqua possūt dici coniūcta dupl̄r. vno modo positiue: q2 cōiungūt̄ p aliquā ꝯiunctionē positā inter ea: vt fortes est albus ⁊ musicus. Secūdo mō dicūtur coniuncta negatiue: q2 inter ipsa nō ponitur aliqua copula vel ꝯiunctio coniūgēs ea: imo vnū imediate addit̄ alteri p modū determinationis ⁊ determinabilis. ⁊ dicendo hō albus: ⁊ sic accipiuntur coniuncta in proposito: ita q̄ arguere a coniunctis ad diuisa ē arguere ab antecedente in quo ponuntur plura p̄dicata sine coniunctione ad ꝯn̄s in quo ponunt̄ cuz coniunctione: vt sic arguēdo: fortes est hō alb᷒. ergo fortes est homo ⁊ est albus.

An ꝯn̄a de cōiūctis ad diuisa sit bōa. Quot modis aliq̄ dr̄ ꝯiūcta.

¶ Secūdo supponit̄ q̄ ad hoc q̄ talis consequentia sit bona tres conditiones requirunt̄. ¶ Prima q̄ non sit repugnantia in adiecto. i. q̄ determinatio non sit alienans suum determinabile neq̄ repugnans neq̄ diminuēs. defectu cuius non sequitur adam est homo mortuus: ergo adā est homo ⁊ est mortuus: ⁊ hoc capiendo ly mortuus nominaliter quod tātū valet sicut priuat᷒ vita. ¶ Secunda ꝯditio. q̄ talis determiātio nō sit ampliatiua. defectu cuius nō sequitur chimera est ens inopinabile: ergo chimera ē ens ⁊ est iopinabile. ¶ Tertia cōditio. q̄ determiātio nō capiatur equoce in coniuncto ⁊ diuiso seu q̄ nō varietur appellatio: defectu cuius non sequit̄: iste est bonus faber: ergo iste est bonus ⁊ est faber: q2 ly bon᷒ aliter appellat in coniuncto q̄ i diuiso. ¶ Potest tn̄ addi q̄rta conditio q̄ nullus terminus sit equiuocus: iō non sequitur hoc est canis latrabilis: ergo h̄ ē canis ⁊ est latrabile cū p̄ma ps ꝯn̄tis sit ppō plures q̄ nō est ppō neq̄ ba neq̄ falsa. ¶ Pōt itēq̄ addi alia con-

Cōditiōnes req̄site ad bōitatē ꝯn̄e.

ditio q oportet arguere in illis q̄ sūt simpliciť & nō ſm accidēs. vñ ꝯiunctū dr̄ ꝯuenire simplr̄ qn̄ q̄libȝ ps dr̄ de ſbo: iō nō ſeqꝛ essentia diuina est paꝛ generās: ergo ē paꝛ & ē gñans: qꝛ ſcd̄a ps diuisi ē falsa. Sed q̄reret aliqs vtꝝ sic arguendo: sortes ē hō alb⁹: ergo sortes ē hō & ē alb⁹ arguaꝛ debite a ꝯiunctis ad diuisa. Et videꝛ q nō: qꝛ alterū ꝯiunctoꝝ dr̄ de alio p accidēs puta alb⁹ de hoie: g⁹ nō bñ aꝛ vt videꝛ dicere tertus.

Duob' modis aliquid dr̄ d̄ altero per accidēs

Rñdeꝛ q aliqd dici d̄ altero p accidēs pōt itelligi dupl'r: vno mō qꝛ accidētaliť p̄dicaꝛ de illo: & sic alb⁹ bñ ꝯuenit hoi p accidēs. alio mō qꝛ nō ꝯuenit alteri sicut determinatio ꝯuenit determīabili: & sic dico q alb⁹ nō ꝯuenit p accidēs hoi: ȝ p se: & hoc vult habere tertus.

Cōseq̄ntia a diuisis ad ꝯiūcta an sit bona.

Sciēdū ē quarto q ſcd̄a difficultas ē talis: an valeat ꝯña a diuisis ad cōiūcta. Pro cui⁹ solutione supponiꝛ p̄mo q aliq̄ p̄dicata possunt dici diuisa dupl'r. Vno mō p positionē alicui⁹ cōiūctionis mediātis iter ea: vt sortes ē hō & alb⁹: & sic capiūꝛ hic diuisa. Alio mō dicūꝛ diuisa. i. nō cōiuncta p cōiunctionē vt hō alb⁹: & sic nō capiūꝛ hic diuisa.

P̄dicata q' dicūtur mōis diuisa.

Supponiꝛ ſcd̄o q arguē a diuisis ad cōiuncta ē arguere ab añte i quo ponūꝛ plura p̄dicata mediante ꝯiūctione ad ꝯñs in quo ponūꝛ sine cōiūctione: vt sortes est hō & ē alb⁹: g⁹ est hō alb⁹.

Conditiones req̄site ad h' q tal' ꝯseq̄ntia sit bona

Supponiꝛ t'io q ad h' q talis ꝯña sit bōa tres cōditiones reqrūꝛ. Prima q diuisa se habeāt sicut determinatio & determīabile: iō nō ſeqꝛ sortes ē ambulās & est music⁹: ergo sortes ē ambulās music⁹: cū ꝯña sit p̄pō p̄ſcs q̄ nec ē va nȝ falsa. Scd̄a cōditio q determinatio ñ capiaꝛ equoce seu q nō fiat variatio appellationis. iō nō ſeqꝛ q iste canis ē paꝛ & est tu⁹: ego est paꝛ tu⁹: qꝛ i antecedēte ly tu⁹ appellat te tāq̄ possessorē canis: & i ꝯñte appellat te tāq̄ genitū a cane. Tertia q ñ fiat nugatio vt ñ ſeqꝛ. sortes ē hō & ē bipes. g⁹ ē hō bipes. nec etiā ſeqꝛ sortes est hō & aīal: ergo ē hō aīal. Et aduerte q tāta est nugatio dicēdo aīal hō sicut hō aīal. Nam si diffinitiōes ponāꝛ loco ťminoꝝ erit nugatio g⁹ illi ťmini ipoꝛtāt nugationē. Tertia difficultas: quomō valet ꝯña ab ē d̄ t'io adiacēte ad p̄pōnē de ē ſcd̄o adiacēte. Rñdeꝛ q i p̄pōnib⁹ necessarijs nō valet. iō nō ſeqꝛ adā est hō: ergo adā ē: ȝ in p̄pōnib⁹ cōtingētib⁹ bñ valet seruatis tñ aliqb⁹ cōditionib⁹. Quarum p̄ma ē q. p̄dicatū nō sit ťmin⁹ ampliatiu⁹ defectu cui⁹ nō ſeqꝛ adam ē mortu⁹. g⁹ adā ē. etiā nō ſeqꝛ rosa cognosciꝛ: g⁹ rosa est. Scd̄a ꝯditio. q p̄ncipalis ps p̄dicati nō ampliet d̄fectu cuius nō sequitur adam est albū qd̄ est vl' fuit ergo adam est. Tertia conditio. q subiectū nō sit terminus ampliatiu⁹. defectu cui⁹ ñ ſeqꝛ mortuū est hō qd̄ fuit: ergo mortuū ē. pōt addi etiam alia cōditio. s. q p̄dicatū nō sit terminꝰ infinitus: ideo non sequitur chimera est ñ alba: g⁹ chimera ē. Et hec de p̄io articulo.

An a negatiua ad affirmatiuā ſbo eodē manente & p̄dicato variato sit bona ꝯsequentia.

Quantū ad ſcd̄m dubitaꝛ p̄mo vtrū a negatiua ad affirmatiuā ſbo manente eodē & p̄dicato variato penes finitū & infinitū valeat ꝯña. Rñdeꝛ breuiť q talis ꝯña est bona aliqb⁹ ꝯditionib⁹ obseruatis. Prima q totale p̄dicatū finiteꝛ & p h' nō ſeqꝛ sortes nō videt equū. g⁹ sortes ē vidēs ñ equū. Scd̄a cōditio q nō sit aliqs terminꝰ supponēs ꝯfuse tantum: defectu cui⁹ non ſeqꝛ cuiuslibet hoīs asin⁹ nō est asinus cuiuslibet hominis asinus nō ē asin⁹: añs ē veꝝ & ꝯſequēs falsū. añs. n. ſequiꝛ ad istā cuiuslibet hoīs oīs asin⁹. asin⁹ nō ē q̄ est vera cū sua ꝯdictoria sit falsa. s. ista alicuius hoīs aliqs asin⁹ ē oīs asin⁹. Et q ſequaꝛ ad illā. pȝ. qꝛ sūt p̄pōnes eiusdē q̄litatis & q̄titatis & d̄ eisdē ťmis similiť supponētib⁹: igiꝛ vna ſeqꝛ ad aliā.

Cōditiones ad h' req̄site.

Etiā nō ſeqꝛ a: hō nō ē hō: g⁹ a: hō est nō hō. cū añs sit verū & ꝯñs fim. & q añs sit verū. pȝ: qꝛ bñ ſeqꝛ: oīs hō hō nō est: g⁹ a hō nō ē hō: & añs est veꝝ cū q̄libet ei⁹ singularis sit vera & ē sua ꝯdictoria ē f'la. Et q ſeqꝛ. pȝ. sūt. n. p̄pōnes eiusdē q̄litatis de eisdē ťmis similiť oino supponētib⁹: igiꝛ &c.

An i tali ꝯña ponēda sit constantia ibi in cōseq̄nte.

Sȝ q̄reret aliqs vtrū i tali ꝯña oporteat ponere ꝯstātiā ibi in ꝯñte sicut dicūt aliq sic arguēdo: sortes nō ē lapis & sortes ē. g⁹ sortes ē nō lapis. Rñdeꝛ p̄babiliť q nō est necesse ponere illā cōstātiā: qꝛ dicitur i Aristotelis i postp̄dicamētis q siue sortes sit siue nō sit: necesse ē ipm lāguere vl' nō lāguere. iō nō videꝛ q debeat poni illa cōstantia. Sȝ ꝯ hoc arguitur. qꝛ tūc bene ſeq̄reꝛ chimera nō ē alba: g⁹ chimera est nō alba. sed hoc non: qꝛ añs est verū & ꝯñs falsum: qꝛ ad ipm i bona cōsequētia ſeqꝛ vna falsa: vt bene sequiꝛ chimera est nō alba: ergo chimera est. Rñdeꝛ q non sequiꝛ vt iam visum est. Et dico vlteri⁹ q ex p̄positione affirmatiua de p̄dicato infinito oȝ arguere sicut in negatiua: & dico q ista p̄pō d̄ p̄dicato infinito hȝ tot causas veritatis sicut negatiua: qꝛ aliť arguendo a negatiua ad affirmatiuā d̄ p̄dicato infinito argueret a p̄pōe hñte plures causas veritatis ad p̄pōnem habentē tantum vnā causam veritatis. Et si qs dicat si h' esset verū ſeq̄reꝛ q due ꝯtradictorie eēnt simul vere: pȝ. qꝛ ista ē vera p̄te chimera est non alba: & etiā ista ē vera. nulla chimera ē nō alba. que est ei⁹ cōtradictoria: qꝛ oīs p̄pō negatiua cui⁹ subiectū p nullo supponit est vera. Dico q illa regula est vera in p̄positionib⁹ de p̄dicatis finitis & nō infinitis. Et si qs dicat sensus quem facit ista p̄pō chimera est nō alba est falsus: qꝛ sensus ei⁹ est: chimera est ens qd̄ nō est album & illa est falsa. Respondetur q sicut non album est vniuocū ad omne ens & nō ens quod nō est album: ita etiam supponit p eis. Ideo sensus est

chymera est ens vel non ens quod est non album. Ex quo videtur probabiliter dici quod nomen infinitum in suo conceptu includat conceptum entis et non entis: et non solum entis: ut aliqui dicunt.

An ab affirmatiua ad negatiuam subiecto manente eodem et predicato variato fit bona consequentia.

¶ Dubitatur secundo utrum ab affirmatiua ad negatiuam subiecto manente eodem et predicato variato penes finitum et infinitum valeat consequentia: et videtur quod non: quia non sequitur sortes fuit non albus: ergo sortes non fuit albus: quia antecedens potest esse verum consequente existente falso: nam posito casu quod sortes ante heri fuerit niger: et postea albus, antecedens est verum et consequens falsum. Item non sequitur sortes erit non albus: ergo sortes non erit albus proportionabiliter ponendo casum sicut prius. Item non sequitur sortes potest esse non albus: ergo sortes non potest esse albus. Respondetur breuiter quod arguendo ab affirmatiua ad negatiuam tali modo bene valet consequentia aliquibus conditionibus obseruatis. ¶ Prima quod totum predicatum infinitetur: ideo non sequitur: sortes videt non equum: ergo sortes non videt equum. ¶ Secunda quod in affirmatiua addatur ista particula in qualibet parte temporis presentis si sit copula presentis: vel preteriti si sit preteriti: vel futuri si sit futuri, ut sic arguendo sortes in qualibet parte temporis preteriti fuit albus: ergo sortes non fuit albus. ¶ Tertia quod si arguatur in modalibus debet obseruari quod negatio ponatur post modum: ut sic arguendo: sortes potest esse non albus: ergo sortes potest non esse albus, et per hoc soluuntur instantie. ¶ Sed quereret aliquis utrum ab affirmatiua ad negatiuam predicato manente eodem et subiecto variato penes finitum et infinitum valeat consequentia. Respondetur breuiter quod bene valet consequentia quando predicatum est terminus singularis et due copule addatur ista particula in qualibet parte temporis presentis preteriti et futuri proportionabiliter ad copulam: ut bene sequitur non album pro qualibet parte temporis presentis est sortes, ergo album non est sortes: quia ex opposito consequentis infertur oppositum antecedentis. ¶ Si secundo si predicatum sit terminus communis non valet consequentia: ut non sequitur non album in qualibet parte temporis presentis est ens: ergo album non est ens. ¶ Etiam non sequitur: in secana sunt non pisces: ergo in secana non sunt pisces, nam ibi arguitur ab affirmatiua ad negatiuam variando secundum penes finitum et infinitum et non variando predicatum cum non pisces sit secundum. ¶ Dicitur tertio quod a negatiua ad affirmatiuam predicato manente eodem et subiecto variato penes finitum et infinitum non valet consequentia respectu etiam quorumcumque terminorum, ideo non sequitur albus non est sortes: ergo non album est sortes.

An hec consequentia sit bona sortes est homo mortuus ergo non est homo. Iste terminus

¶ Dubitatur tertio utrum valeat ista consequentia: sortes est homo mortuus: ergo sortes non est homo: et ista sortes est homo mortuus: ergo sortes est homo et est mortuus. ¶ Respondetur breuiter quod iste terminus mortuus potest capi dupliciter, vno modo nominaliter: et sic tantum valet sicut carens vita, id est anima aptum natus tamen recipere eam: et sic dico quod ly mortuum respectu hominis vel animalis est determinatio distrahens alienans vel diminuens: et sic capit philosophus in tertio cum dicit quod mortuum distrahit de ratione hominis: imo est determinatio totaliter repugnans homini vel animali sicut eccum est determinatio repugnans lapidi, et tunc dico quod ista est vera homo mortuus non est homo: quia tunc homo mortuus importat rationem impossibilem: modo de ratione impossibili nihil potest dici vere: et tunc etiam bene sequitur sortes est homo mortuus: ergo sortes non est homo: sed non sequitur sortes est homo mortuus: ergo est homo et mortuus: quia tunc est repugnantia in adiecto. ¶ Alio modo capitur ly mortuus participialiter veniens de morior moreris, et tunc valet sicut corruptus corrupta corruptum: et tunc non est determinatio distrahens, imo potest addi et cum ly homo ut communiter dicimus aliquis homo est mortuus, adam est homo mortuus et tunc habet vim ampliandi sicut alia participia preteriti temporis, et tunc dico quod ista est vera et conceditur: adam est homo mortuus. Et dico quod bene sequitur adam est homo mortuus: ergo adam est homo: et est mortuus. Et si quis dicat ista est falsa adam est homo cum subiectum pro nullo supponat. Dico quod est vera ut alias visum est, et quod ad propositiones necessarias non requiritur quod termini supponant pro aliquo existente. Dico tamen consequentia non est formalis: sed solum materialis: quia ad bene arguendum coniunctis ad diuisa requiritur quod determinatio non sit ampliatiua ut visum est. Et hec de secundo articulo.

mortuus quot modis capitur.

¶ Quantum ad tertium sit conclusio responsalis a negatiua ad affirmatiuam, et contra subiecto manente eodem et variato predicato penes finitum et infinitum est bona consequentia conditionibus tamen aliquibus obseruatis ut visum est in secundo articulo. ¶ Ad rationes. Ad primam patet solutio, nam totale predicatum non infinitatur. ¶ Ad secundam, dicitur quod nullo homine existente ista est adhuc vera: homo est albus vel non albus ut visum est in secundo articulo. Dico etiam quod non sequitur homo est non albus, ergo homo est. Et similiter dicatur ad tertiam. ¶ Unde propositionem negatiuam nihil supponere potest intelligi dupliciter. Uno modo quia termini non supponant: et sic non intelligitur hic. Alio modo quia ad eius veritatem sufficit subiectum pro nullo supponere. ¶ Ad quartam dicitur quod ille premisse primo et per se habent inferre affirmatiuam. ¶ Ad quintam patet solutio in secundo articulo. Sequitur tertius.

Conclusio responsalis de supradictis questiis.

Quo intelligitur propositionem negatiuam nihil supponere.

¶ His vero determinatis prospiciendum est quemadmodum sese habeant affirmationes et negationes ad se inuicem: hec scilicet que sunt de possibili esse et non possibili esse: et contingere et non contingere: et de impossibili et necessario.

Iste est scd'us tractat' huius libri in quo determiat de opponib' et equipolletijs ppõnũ modaliũ. Et diuidit in tria capla. ¶ In p° determiat de oppõne ppõnũ modaliũ mouẽdo talẽ dubitationem vtrũ ad hñdũ 3dictionẽ in modalib' negatio sit ferẽda ad vbũ vel ad modũ. Et p° arguit q ad vbũ qr i illis de inesse sumit 3dictio ponẽdo negatiõnẽ ad vbũ: ergo silr i modalib'. añs pbat et explicat p° in illis de est scd'o adiacẽte: qr negatio isti' hõ ẽ: ẽ ista. hõ nõ ẽ vel nõ ẽ hõ ¶ Secũdo pbat i illis de est tertio adiacente qr negatio isti' ẽ hõ alb'. ẽ ista nõ ẽ alb' hõ. et nõ ista ẽ. nõ alb' hõ. ¶ Deinde pbat i alijs ppõnib' de verbo adiectiuo: qr negatio isti' ambulat hõ est ista: nõ ambulat hõ et nõ ista: ambulat nõ hõ. ¶ Ex qb' cõcludit phs q si sit simile in illis de inesse: et modalib'. negatio isti' possibile est ẽẽ erit ista possibile ẽ nõ ẽẽ et nõ ista nõ poẽ est ẽẽ. ¶ In oppositũ arguit: qr si 3dictio i modalib' ẽẽt sumẽda ponẽdo negatiõnẽ ad verbũ et nõ ad modũ sequeref q 3dictoria ẽẽnt sil' vera. 9ñs est impoẽ. 9ñam probat. qr idẽ ẽ possibile ẽẽ et poẽ nõ ẽẽ: vt oẽ qd poẽ ẽ ẽẽ vel ambulare poẽ ẽ nõ ẽẽ vel nõ ambulare. Consequẽter soluit hãc dubitationẽ dicẽs q negatio isti' poẽ est ẽẽ est ista: nõ possibile ẽ esse. et silr dicat i alijs modis: ita q ad dandũ 3dictionẽ in modalib': saltẽ eiusdem modi negatio ẽ ferẽda ad modũ qd pbat p° tali rõne. sicut se hñt esse et nõ ẽẽ i illis de inẽẽ ita se hz mod' i modalib': sed in illis de inesse sumit 3dictio ponẽdo negatiõnẽ ad esse ita in modalib' sumit 3dictio ponẽdo negatiõnẽ ad modũ. maiorẽ pbat. qr sicut ẽẽ et nõ esse in illis de inesse sunt appositiões hoc est copule et sbm et pdicatũ sũt res sbi. i. sũt illa inter que copula copulat. sic i modalib' ẽẽ et nõ esse sũt subiecta. i. determiabilia. et modi. s. cõtingẽs possibile impossibile et necesse sunt appõnes q sunt determinatiões vbo4 illo4. Et sicut in illis de inesse ex parte esse vel nõ esse sumitur veritas et contradictio: et isti' forte poẽ ẽ esse negatio est in ista: forte nõ possibile est esse: et proportionabiliter dicatur de alijs.

Quo hic 3dictio i modalibus.

¶ Cõseqñtie vo sc3 ordinez fiũt ita a ponẽtib'. illi. n. q est poẽ ẽ ẽẽ: illa q est 3tingit esse. et hec illi 9uertit et nõ ĩpossibile esse et non necesse esse.

De 9se quẽtijs et eqpollẽtijs ppõnum modalium.

In isto scd'o caplo determiat phs de eqpollẽtijs et 9ñtijs ppõnũ modaliũ. et p°mo sm opinionẽ antiquo4 dicẽs: q antiqui ordinauerũt ppõnes modales i p°mo rotulo sm exigẽtiã hui' dictiõis amabim'. et in scd'o sm exigentiã huius dictiõis edentuli. Deinde determiat sc3 eius opinionẽ dicẽs: q ppõnes de possibili et 3tingenti eqpollẽt ppõnib' de impossibili mõ vnius affirmato et alteri' negato: vt iste due equipollẽt forte ĩpossibile est ẽẽ et forte nõ possibile ẽ ẽẽ. Silr iste forte poẽ est ẽẽ et forte nõ impossibile ẽ ẽẽ: ita q vult ordinare ppõnes modales de p°mo rotulo sm exigẽtiã hui' dictionis amabimus: et ppõnes de scd'o sm exigentiaz hui' dictiõis edẽtuli. Ex quo seqt q antiqui male ordinauerũt ppõnes de possibili et necessario in p°mo et scd'o rotulis: qr ille de necessario sic ab ipsis ordinare nõ equipollẽt illis d possibili in illis duab' p°mis lineis: vt ista nõ necesse est ẽẽ in p°ma linea nõ eqpollet isti poẽ ẽ esse. nec ista nõ necesse est nõ ẽẽ nõ equipollet isti possibile ẽ nõ ẽẽ in scd'a linea. Qd pbat trib' rõnib'. ¶ Prima. iste sunt sil' vere necesse nõ esse et nõ necesse ẽẽ: et sequunt adinuicẽ cu3 possint dici subalterne: cũ ergo possibile ẽẽ in p°ma linea et necesse nõ ẽẽ de tertia linea cõtradicãt. seqt q iste nõ equipollẽt nec sũt i cadẽ linea possibile esse et nõ necesse ẽẽ. et p 9ñs male ponunt in prima linea. ¶ Secunda rõ. necesse et impossibile opponunt contrarie: ergo equipollent ponendo negatiõnẽ ad dẽm: et postponendo modo sicut ille de inesse postponendo negationem signo vniuersali eqpollent: ergo si in primo ordine negetur impossibile et affirmetur eius dictum: et negabit necesse et cũ hoc eius dictum. ¶ Tertia rõ. si sic iste cõtradicerent: necesse non esse de tertia linea et nõ necesse esse de prima qd est falsu3. qr tũc due 3dictorie sequerentur seinuicem qd est impossibile. 9ña probat. qr bene sequit necesse esse: ergo possibile esse. si ergo sequat possibile esse. ergo non necesse esse. ergo de p°mo ad vltimũ sequeretur necesse esse. ergo nõ necesse esse qd est falsum. Ex quibus sequitur q antiqui male ordinauerunt propositiões de possibili et necesse in primo et secũdo rotulis.

An antiqui bñ ordinauerint ppõnes d p°mo et 2° rotul'.

¶ Dubitabit aũt aliqs si illd qd ẽ necessariũ esse poẽ seqt. nã si nõ seqt 3dictorie seqt nõ poẽ esse. et si qs nõ hãc dicat 3dictionẽ esse necesse est dicere possibile est non esse: sed vtreq3 false sunt de necesse esse.

¶ In hoc capitulo philosophus soluit vnam dubitationẽ: vtrũ ad necesse ẽẽ sequat possibile esse. Et arguit primo q sic. qr si ad necesse esse non sequatur possibile esse: tunc oppositũ consequentis scilicet non possibile esse stabit cum necesse esse quod est falsum cum sit contrarium antecedentis. Deinde arguit ad partem negatiuã illud qd põt esse põt nõ esse. Si ergo ad necesse esse sequatur possibile esse et

Utrum ad necẽ ẽẽ sequat poẽ ẽẽ.

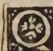
ad possibile eē seq̄t pōle nō eē. sequit̄ de p̄io ad vltimū ad necesse eē pōle nō eē: ꝛ p ꝯn̄s ñ necesse eē q̄re vnū ꝯdictorioꝝ sequet ad reliquū. ¶ Soluit dictā dubitationē dicēs ꝙ nō oē pōle hoc ē nō ois potētia valet ad opposita sed sūt aliq̄ potētie q̄ nō sūt ad oposita: iō ponit vnā diuisionē potētiaꝝ. s. ꝙ q̄dā sūt rōales ꝛ q̄dā irrōnales: rōnales vt potētie hūane: et ille p̄nt ad oppositā. irrōnales sūt duplices: q̄dā sūt semp in actu vt ignis semp ē̄ actu calefaciēdi: ꝛ ille nō p̄nt ad opposita. Alie sūt q̄ q̄nq̄ȝ sūt in actu ꝛ q̄nq̄ȝ i potētia: ꝛ tales p̄nt in opposita sicut sūt potētie aīaliū alioꝝ ab hoie ¶ Ex quo soluit dubitationē dicēs ꝙ ly pōle capit̄ dupliciter. Uno mō large p oī illo qd̄ nō īplicat ꝯdictionē eē. Alio mō stricte p illo qd̄ pōt eē ꝛ nō eē. vn̄ pōle p̄mo mō est magis cōe q̄ ly necesse eē: iō hoc mō ad necesse eē sequit̄ possibile: sed nō eꝯ. Etiā nō seq̄t pōle secūdo modo captū. ¶ Ex quo infert aliā diuisionē dicēs ꝙ entiū q̄dā sūt q̄ semp sūt actu vt deꝰ ꝛ itelligētie. Quedā q̄ q̄nq̄ȝ sūt i actu ꝛ q̄nq̄ȝ i potētia sic sūt corruptibiles ꝛ i illis potentia nālīter pōr ē actu: ꝛ actꝰ posterior via ḡnationis: lȝ sit pōr via pfectiōis: iō actꝰ simplr̄ p̄cedit potētiā. Alia sūt entia q̄ nūq̄ȝ sūt i actu pfecto seu iesse permanenti sicut est motus.

Põruȝ diuisio.

Irrōnalis potētie acceptiones.

Pōle ē duplex.

Entiū acceptiones.

Ueritur vtrū ad habendum ꝯdictionē in modalibꝰ necesse sit ferre negationē ad modum. ¶ Et arguit̄ p̄ꝰ ꝙ nō. iste sunt ꝯdictorie sortē possibile est currere. sortē pōle ē nō currere: ꝛ tn̄ negatio i nulla fert̄ ad modū. igitur. maior pbat̄: q2 sūt singularis affirmatiā ꝛ singularis negatiua similiū sbōꝝ ꝛ p̄dicatoꝝ: ergo ꝯdicūt adinuicē. ¶ Scdō sic arguit̄. sicut eē̄ i illis de inesse: ita ē i modalibꝰ: sed ad dādū ꝯdictionē i illis de inesse negatio ferēda ē ad vbū: ergo ēt i modalibus. ¶ Tertio sic ar. iste ꝯdicūt adinuicē sortes necessario ē currēs: sortes possibiliter nō est currēs: ꝛ tn̄ in neutra earū negatio fert̄ ad modū. igit̄. ¶ Quarto sic arguit̄. iste nō sūt ꝯdictorie sortes ē de necessitate currēs: sortes ē nō de necessitate currēs: ꝛ tn̄ negatio fert̄ ad modū. igit̄. Ad habēduȝ ꝯdictionē i modalibꝰ nō ē necesse negationeȝ ferri ad modū. minor ꝛ ꝯn̄a note sunt. maior pȝ. q2 ambe sūt affirmatiue: ꝛ p̄nt sil' esse false posito casu ꝙ sortes nō sit. ¶ Quinto sic arḡt. iste nō sūt ꝯdictorie ens nō possibilr̄ ē deꝰ ens possibilr̄ ē deꝰ cū sint sil' vere: ꝛ tn̄ negatio fert̄ ad modū. igit̄. ¶ In oppositū ē aristoteles i textu: in q̄ne sicut i ceteris erunt tres articuli.

Mōo in modalibus h̄r ꝯdictio

¶ Sciēdū ē p̄io ꝙ p declaratione q̄onis supponit̄ p̄mo ꝙ ppō cathegorica ē duplex. s. modalis ꝛ de inesse. Modalis ē cuiꝰ copula ē modificata aliquo istoꝝ modoꝝ. s. pōle ipossibile ꝛc̄. Sed ppō de iesse ē illa cuiꝰ copula nō ē modificata aliquo istoꝝ modoꝝ p̄dictoꝝ vt sortes ē albꝰ: ꝛ dī de iesse seu de simplici iherentia. q2 p̄dicatū denotat̄ inesse simplr̄ sbō: vel q2 copula nō ē modificata vt hō ē albꝰ: denotat̄ p̄dicatū simplr̄ iesse sbō: sȝ cū dico hoīem pōle ē eē albū denotat̄ albū possibiliter iesse hoī. Supponit̄ scdō ꝙ isti modi. s. possibile ipossibile ꝯtingēs ꝛ necesse p̄nt capi dupliciter. vno mō scdē itētionalr̄ put dicūt possibilitatē ꝯtingētiā vel ipossibilitatē vel necessitatē ppōnis. Et sic accipiūt̄ i modali ꝯposita: vt dicēdo sortē currere est pōle ibi denotatur ꝙ talis ppō ē possibilis. Alio mō capiunt̄ p̄me intētiōalr̄: ꝛ hoc duplr̄. vno mō cathegorematice put dicūt possibilitatē ꝯtingētiā ipossibilitatē aut necessitatē entis: ꝛ isto mō ñ faciūt ppōnē modalē: sed sūt dr̄e entis. Alio mō capiūt̄ sincathegorematice vt sūt ppa signa solū denotātia possibilitatē ꝯtingētiā impossibilitatē aut necessitatē vniōis p̄dicati cū sbō: ꝛ isto mō faciūt ppōnē modalē. Sȝ restat vna difficultas qd sit copula i ppōnibꝰ modalibus. R̄ndet̄ ꝙ duplex ē modꝰ dicēdi: vnꝰ dic̄ ꝙ aggregatū ex v̄bo ꝛ mō est p̄ncipalis copula ꝛ ꝙ modꝰ ē pars copule: ita ꝙ si modꝰ sit noīalis aggregatū ex mō: ꝛ hoc v̄bo est ꝛ verbo infinitiui modi ē copula. Si vo modꝰ sit aduerbialis aggregatū ex mō: ꝛ isto v̄bo est copula. ꝛ dicit iste modꝰ ꝙ aliq̄ sūt ppōnes ꝯdictorie que nō sunt de synonimis copulis. Alius est modꝰ magis pbabilis q tenet ꝙ sic signū vle vel p̄ticulare additū sbō vel p̄dicato nō ē pars sbī. sed determiatio eius sic in modalibꝰ diuisis: modus est determiatio copule se tenēs ad copulā sic h̄mōi sincathegoremata ois n̄ras ad sbm: ꝛ ꝙ nō sūt ptes copule: sed solū determinatiōes eaꝝ. Et sic copula i modalibꝰ q̄n modus tenet̄ noīaliter est aggregatū ex isto v̄bo est: ꝛ v̄bo infinitiui modi. Et h̄ si modꝰ sumat̄ in ꝯcreto. Sed si modꝰ tenet̄ aduerbialiē vel modus noīalit̄ i abstracto: tūc est copula: ꝛ sic s̄m istū modū oēs ppōnes ꝯdictorie ꝛ equipollētes adinuicē habēt copulas synonimas.

Propōnis cathegorice acceptiões

Quid i propō modal.

Quid ē ppō de inesse.

Quid ē copula i ppōnibꝰ modalibꝰ.

Dicēdi modus est duplex.

¶ Sciēdū ē scdō ꝙ circa textū icidūt aliq̄ difficultates. ¶ P̄ria. an ppō modal' ꝛ ppō d' iesse distinguāt̄ spē: ad quā p̄t pbabilit̄ r̄nderi ꝙ sic: q2 ppōnes modales ꝛ de inesse magis differūt q̄ affirmatio ꝛ negatio. sed affirmatio ꝛ negatio dr̄nt spē igit̄ ppō modalis ꝛ ppō de inesse differūt spē. ¶ Scdā difficultas. vtrū ppōnes modales diuise i eadē linea posite eq̄pollēat: ꝛ arḡt ꝙ non: q2 iste ppōnes sortē ipossibile ē esse: ꝛ sortē necesse ē nō eē ponūtur i eadē linea: ꝛ tn̄ nō eq̄pollēt: q2 vna est affirmatiua ꝛ alia negatiua. Nam illa de impossibili est affirmatiua cū in ip̄a nulla ponatur negatio.

An propō modalis ꝛ ppō de iesse dr̄stiguāt̄

An propōnes modales diuise i eadē linea posite equipolleant.

tur negatio. Secūdo sic. iste nō eqpollēt sortes ꝯtingēter nō ē currēs ꝛ sortes nō necessario ē currēs cū ad istā sor. ꝯtigēter nō ē currēs seq̄t ista sor. ꝯtigēter est currēs q̄ nō seq̄t ad istā de necessario: ꝛ tñ sūt in eadē linea. igitur. Tertio sic. iste nō eqpollēt oē ens nō possibile nō ē ens ꝛ ens necessario ē ens. ex quo vna est vera ꝛ altera falsa: ꝛ tñ sūt in eadē linea: puta in q̄rta. igit. Ad hoc rñdet q ppōnes modales diuise de diuersis modis in eadē linea dūmō sint siliūm sbo℞ ꝛ pdicato℞ ꝛ obseruēt ppetates logicales reqsite ad eqpollētias eqpollēt. vñ modales diuise de diuersis modis i eadēz linea ordinate debēt eē siliūm q̄litatū ꝛ q̄ntitatū siliūm sbo℞ ꝛ pdicatorum sile se hñtium quo ad ppetates logicales terio℞. ¶ Hoc supposito rñdet ad rōnes. Ad pmā negat minoꝛ ꝛ ad pbationē negat q illa de ipossibili sit affirmatiua: ꝛ ēt negat q negatio nō addat verbo: qꝛ ipossibile ē modus negatiu9 icludēs negationē. ¶ Ad secūdā distinguit maioꝛ: vl capiendo ly ꝯtingens spāliter vt disparate se hꝫ ad necessariū ad qd bñ seqt ꝯtingens nō eē ꝛ tale ponit i lineis: aut capiēdo ꝯtingēs gñalit vt se extēdit ad oē illud qd nō ē ipossē ꝛ tale nō ponit i lineis: ꝛ ppō in q̄ ponit tale cōtingens nō cōuertit in oppositā q̄litatē. ¶ Ad tertiaꝫ dī concedendo totum argumentū: qꝛ titulus questionis intelligitur dūmodo termini eodem modo supponant in vna sicut in altera.

Limitatio q̄tuor modorū faciētiū ppōnē modalem.

¶ Sciendū ē tertio q licet sint plures alij modi faciētes ppōnē modalē q̄ isti q̄tuoꝛ possibile: impossē: ꝯtingēs: ꝛ necesse. cuius modi sūt verū falsū ꝛ scitūꝫ: tñ cōiter deteriat solū de illis q̄ttuoꝛ: qꝛ iter oēs illos q̄ttuoꝛ modos p ppositionē negatiōis aut postpositionē vel p ppositionē ꝛ postpōnē simul fiūt oppōnes ꝛ eqpollētie: nō aūt sm alios modos. Et aduerte q ppō modalis nō dī iō modalis eo q a pte sbi vel pdicati vel copule ponat mod9 qꝛ tūc iste eēnt modales sortes alb9 currit. sortes currit velociter: sortes heri fuit qd ē falsū. sed dī modalis: qꝛ a parte copule ponit mod9 determinās vbū gra ꝯpōnis copule ꝛ act9 cōplexi sicut sūt illi modi possē ipossibile. Ex quo sequit q illi q dicūt q ppō modalis dī iō modalis: qꝛ a parte copule ponit mod9 verificabilis de tota ppōne inquantū ppō: nō bñ dicūt qꝛ tūc ista nō eēt modalis sortē possē ē currere: qꝛ ille mod9 possibile q ibi ponit non est verificabilis de tota ppōne: qꝛ possibile q dicat de tota ppōne capit scđe itentionalr ꝛ nō capit pme intentionalr: quēadmodū capit in ista. sortē possibile ē currere. iō dixerūt aliq q modalis dī iō modalis: qꝛ a pte copule pōit mod9 iclusus i diffōne modi verificabilis de tota ppōne inquātū ppō. vñ possē pme itentionaliter captū in-

Propō modal q̄re dī modal.

cludit in diffinitiōe ꝛ possibili scđe intētiōalr capto q verificabilis ē de tota ppōne. nā possē scđe itentionaliter captū est ppō sic se hñs q q̄liter cūq ꝓ ipsam significat eē possē est ita eē. ecce ibi quo in ista diffinitiōe icludit possē pme itentionalr captū ꝛ dꝫ intelligi dūmō illi modi hēant pportionabilitatē ad inuicē. Et per hoc remouet q̄litercūq q ponit i diffōne de possibili. ¶ Sed restat vna difficultas vtrū ista sortes pōt esse sit modalis vel de iesse. Rñdet breuiter q talis i ppria ei9 significatiōe ē de iesse ꝛ nō modalis: qꝛ eius copula ē mere simplex: vt pꝫ resoluēdo. resoluit. n. in istā sortes est potens eē: ibi ly est copula ꝛ potēs eē ē pdicatū. Ex quo seqt q in aliq̄ ppōne ponit iste modus possibile vel pōt q̄ nō est modalis neq diuisa neq ꝯposita: vt pꝫ de ista sortes ē possibilis: et de ista sortes est potēs eē. ¶ Et si dicat ista ppō sortes pōt eē cōiter cōcedit modalis. dico q qñ ꝯcedit modalis capit loco isti9: sortē possibile est eē ꝛ nō i propria eius significatione.

Quid ē posse scđe intentionaliter captum.

Sortes pōt eē q ppō est

¶ Sciēdū ē quarto q diuisio qua diuidit ppō modalis in cōpositā ꝛ diuisā non est diuisio gñis in spēs sed equoci i equocata: qꝛ ppō modalis ꝯposita nō ē ppō modalis cū i ipsa sit copula simplex: iō ipsa ē simplex de iesse. ¶ Et aduerte q iter modalē ꝯpositā ꝛ diuisam multiplex solet assignari drīa. ¶ Prima i modalib9 ꝯpositis hoc verbū ē vel aliqd vbū sibi equalēs sine aliquo mō determināte ipsaꝫ ē copula pncipalis. vt in ista aīal esse hoiēꝫ est possibile: ly est: ē copula pncipalis: sed in diuisis hoc verbū est vel hoc aggregatū ē eē determinatū aliquo mō est copula: vt iā supius visū est. ¶ Scđa drīa in modalib9 ꝯpositis mod9 ē sbm vel pdicatū i diuisis vero modus ē determinatio copule. ¶ Tertia drīa. qꝛ i modalib9 ꝯpositis vnū extremo℞ sumit materialiter: vel saltem pncipalioꝛ ps extremi: in diuisis vo nō. vñ qñ dī sortē currere ē possē totū illud extremū sortē currere tenet mālr p ista ppōne sor. currit. ¶ Quarta drīa. modi i cōpositis nō tenent amplatiue: sed scđe intētionaliter ꝛ cathegorematice: in diuisis vo amplatiue tenentur ꝛ sincathegorematice ꝛ pme itentionaliter. Ex oīb9 istis seqt q sm modales cōpositas nō ꝯtīgit fieri totaliter neq eqpollēt adinuicē saltē sm ppositionē ꝛ postpōnē negatiōis ad modū. licꝫ bñ adinuicē sequant rōne aliq̄℞ regula℞ logicaliū. Qua℞ pma ē. si aliq̄ ppō ē possibilis ipa non est impossibilis ꝛ ecōtra: qꝛ possibile ꝛ impossibile sunt adinuicē disperata: iō bñ sequit sortē currere est possibile. g9 sortē currere nō ē impossibile. ¶ Scđa regula. si aliq̄ ppositio ē possibilis sua ꝯdictoria si sit non ē necessaria: iō bñ sequit sortē currere ē possibile. ergo sortē nō currere nō est necesse. ¶ Tertia regula.

Que est diuisio q diuidit ppō modal. Diie inter ppōnē modalē cōpositaꝫ ꝛ diuisam.

Aliq̄ regule logicales

si aliq̃ ppõ ẽ necessaria sua ɔ̃dictoria ẽ impossibi-lis. ideo bñ seq̄r sortẽ eẽ aīal ẽ necesse. g° sortẽ ñ eẽ aīal ẽ ipossibile. ¶ Quarta regula si aliq̃ p-positio ẽ ipossibilis sua ɔ̃dictoria si sit ẽ neces-saria. ideo bñ seq̄r sortẽ eẽ asinũ ẽ impossibile. g° sortẽ ñ eẽ asinũ ẽ necesse. Et h̄ d̃ pmo articlo.

¶ Quantũ ad secũduz dubitatur primo qualiter accipiẽda sit oppositio i moda-libꝰ ppõibꝰ. ¶ Pro cuiꝰ solone ponunt aliq̃ re-gule. Quaꝝ pma est. ppões modales diuise de subiectis singularibꝰ ꝛ modis ɔ̃rijs obserua-tis alijs ɔditionibꝰ ad oppõnẽ ɔ̃riã ɔ̃riant sal-tẽ sm legẽ. qꝛ oẽs ppões vtroq̃ terio ꝑticipã-tes opposite q̃ nõ opponunt subcontrarie neq̃ cõtradictorie nec subalterne opponũt ɔ̃rie: s; tales sũt hmõi: igit. minor pꝫ: qꝛ pñt simul eẽ false: igit nõ opponũt nec ɔ̃dictorie nec subcõ-trarie. añs patet de istis sortẽ ipossibile est cur-rere. sortẽ neẽe ẽ currere. Et si qs dicat hmõi ppões sũt singulares. igit nõ opponũt ɔ̃rie. ¶ Ad hr̃ndet q; licꝫ sint singulares ex pte sub-iecti sũt tñ vles ex pte modi. ¶ Scda regula p-positiões modales diuise de sbiectis singulari-bus ꝛ d̃ modis ɔ̃dictorijs obseruatis ɔditiõibꝰ reqsitis ad oppõnẽ ɔ̃dictoriam sunt cõtradi-ctorie. Et de modis subcõtrarijs obseruatis cõ-ditiõibus ad oppositionẽ subcõtrariã sunt sub-ɔtrarie. ꝛ de mõis subalternis subalterne. Et põt h̄ regula pbari sicut pma. ¶ Tertia regla ppositiões modales diuise habẽtes subiecta cõmunia diuerse q̃litatis ꝛ q̃titatis tã ex pte subiecti q̃ mõi obseruatis ɔditionibꝰ ad oppo-sitionẽ ɔtradictoriã siue vna sit vniuersalis tã ex parte subiecti q̃ mõi ꝛ alia particularis ex parte vtriusq̃: siue vna sit vlis ex parte sbiecti ꝛ particularis ex parte mõi ꝛ talia contradi-ctorie se habeant sunt ɔ̃dictorie gratia forme qꝛ non pñt simul esse vere neq̃ false. ¶ Quar-ta regula ppositiões modales diuise de subie-ctis cõmunibꝰ de modis ɔ̃rijs obseruatis con-ditionibꝰ reqsitis ad ɔ̃riam oppositionẽ sunt cõtrarie ꝛc̃. ¶ Et aduerte q; ad dandũ contra-dictionem in modalibꝰ diuisis de similibꝰ mo-dis opoꝛꝫ negationẽ ferri ad modũ. lꝫ nõ opor-teat i alijs de diuersis modis. positio tamẽ ne-gationis ad modũ nõ sufficit sed reqrunt cõ-ditiones ad cõtradictorias. ¶ Quinta regula ꝛ vltima. ppositiones modales diuise vniuer-sales ex parte subiecti ꝛ particulares ex parte modi. similr pticulares vel idefinite ex parte subiecti ꝛ vniuersales ex parte modi nõ oppo-nuntur gratia forme quia tales sũt aliquãdo simul vere ꝛ aliquãdo simul false. Ex omnibꝰ patet q; ppositiões modales diuise de tertia ꝛ quarta lineis: obseruatis ɔditiõibꝰ ad oppo-sitionẽ cõtrariam sũt contrarie. Et de pma ꝛ scda lineis sunt subcontrarie: ꝛ d̃ prima ꝛ ter-tia lineis ɔ̃dictorie: silr de scda etiã q̃rta: de p-ma ꝛ quarta sbalterne: silr de secũda ꝛ tertia.

Margin (left): quõ ac cipit op positioi modali bus. Regle pdictũ dubiuz soluen tes. — Scda. — Tertia — quarta — quinta

¶ Dubitat scdo vtrum isti modi necessariũ ꝛ ipoẽ amplient ad q̃lꝫ tps ꝛ poẽ ꝛ contingẽs solũ ad pñs ꝛ futuꝝ. ¶ Pro solone supponit q; sicut signa vlia videlicet ois ꝛ nul-lus qñ addũt sbiectis vel pdicatis denotãt ip-sa accipi p oibꝰ suis suppositis sibi ɔuenientibꝰ pro tpe vbi dũmõ aliũde nõ ipediãt ita q; di-stribuũt terios qbꝰ addũt ꝛ faciũt eos stare dr. ita ẽt isti modi neẽe ꝛ ipoẽ se hñt circa copu-laꝫ distribuẽdo ipsaꝫ pro quolꝫ tpe iportato p caꝫ: faciũt eni copulã cui adduntur accipi vlr pro quolꝫ tpe iportato vel cognotato p ipsaꝫ copulã. Et sicut quoddã ẽ signũ pticulare nõ distribuẽs terminũ cui addit. sed facit ipsũ te-neri pro suis suppositis disiũctiue. sic isti mo-di poẽ ꝛ ɔtigẽs se hñt circa copulã quo ad tẽ-pus iportatũ p ipsã. ita q; denotãt copulã cui addunt accipi p oi tpe iportato vl cognotato per ipsã disiũctiue: ita q; qñ di sortẽ possibile ẽ currere. ly possibile denotat ly ẽ accipi p quo-libet tpe iportato p ly ẽ. s. p tpe pñti disiũctiue. ¶ Supponit vlteriꝰ q; isti modi poẽ ipoẽ con-tingens ꝛ necesse ampliãt terios puta sbm et predicatũ ad eq̃les differẽtias tempoꝝ. alias eni ppões cõstitute ex ipsis nõ opponerẽtur neq̃ eq̃pollerẽt. ꝛ p hoc pꝫ solutio ad dubiuꝫ. ¶ Sed restat adhuc vna difficultas. vtꝝ iste propositiones sint affirmatiue vel negatiue. sortẽ possibile est nõ eẽ: sortẽ poẽ est nõ curre-re. ¶ Et arguitur pmo q; sint affirmatiue. qꝛ contradictorie eaꝝ sũt negatiue. vñ ɔ̃dictoria prime est ista: sortẽ nõ poẽ ẽ non eẽ que est ne-gatiua cum in ipsa ponatur negatio. ¶ Scdo sic. ois ppõ in qua copula vel principalis pars copule non negatur non est negatiua: ista est hmõi quod pꝫ: qꝛ copula est totum hoc poẽ ẽ esse. ꝛ principalis pars copule est ly est verbuꝫ presentis temporis: igitur nõ sunt negatiue. ¶ In oppositum arguit. qꝛ ad veritatẽ istiꝰ sor-tem poẽ ẽ nõ esse sufficit subiectuꝫ pro nullo supponere: igitur ipsa ẽ negatiua. añs pbat: qꝛ ista est vã chymera poẽ ẽ nõ eẽ: cũ sua ɔ̃dicto-ria sit falsa. s. oẽm chymerã necesse ẽ esse. Et tamẽ si ipsa eẽt affirmatiua ipsa eẽt falsa cũ sbꝫ possit p nullo supponere. ¶ Scdo sic. ɔ̃dicto-ria istius. sortẽ poẽ ẽ nõ eẽ ẽ affirmatiua. vt pꝫ quia sua ɔ̃dictoria est ista. sortẽ necesse est eẽ que est affirmatiua. Itẽ equipollet negatiue: ergo ipsa est negatiua. añs pbat. qꝛ ipsa eq̃pol-let huic: sortẽ nõ necesse est eẽ q̃ est negatiua. igitur talis ẽ negatiua. ideo breuiter rñdet q; ta-les ppões sunt simplr negatiue. ꝛ ad rõnes pꝰ factas. ¶ Ad primã negatur q; ista sit negati-ua sortem nõ poẽ est non eẽ. sed est simplici-ter affirmatiua cuꝫ in ipsa ponant due nega-

Margin (right): Necessariũ ꝛ impoẽ quõ ãplient ad tps. — Poẽ ꝛ poẽ cõtingẽs ꝛc. quõ ãplient terios.

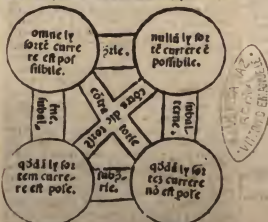
ites cadētes sup᷑ eādē copulā. ¶ Ad scḋaʒ negat ꝙ copula sit totū hoc posse est et: negat et ꝙ ly est sit ps principalis copule: ſʒ tota copula ē ly ē eē ⁊ pncipalis pars est infinitiuus.

¶ Dubitat tertio vtrū ꝓpositiões de contigēti debeāt ordinari cū alijs ꝓpōnibus alioꝝ modoꝝ ſm equipollentias. ¶ Pro cuius solone supponit ꝙ ꝯtingēs pōt capi dupliciter. vno mō large ⁊ ꝯuertit cum possibili puta ꝓ illo qḋ non est impossibile: ⁊ sic ꝓpões de contingēti bñ ordināt cū alijs ſm equipollentias: ⁊ ꝓpōnes de tali contingēti nō ꝯuertūt ī oppositā q̄litatē. Alio mō capit stricte ꝓ illo qḋ nō ē impossibile neqꝫ necessariū: ⁊ tūc ꝓpōnes de tali ꝯtingenti nō ordinant cū alijs ſm eqpollētias: ⁊ ꝓpositiones de tali cōtingenti ꝯuertunt ī oppositā q̄litatē: vt sortes cōtingēter currit. si sit de ꝯtingenti spālit capto tunc ꝯuertit in istā sortes ꝯtingenter nō currit. ¶ Et aduerte ꝙ ad ꝯuertendū tales ꝓpōnes ī oppositā q̄litatē nunq̄ oꝫ ponere negatonē ad modū. ¶ Et si qs q̄rat vlteri⁹ vtrū ꝓpōnes de contingenti spāliter capto ordinēt adinuicē ſm oppositionem vel ēt cum alijs. ¶ Uñ aduerte ꝙ dicunt aliqui ꝙ ꝓpōnes de ꝯtingēti spāliter capto sunt ypothetice q᷑ inferūt ypotheticas ⁊ eqpollēt ypotheticis vt ista sortes ꝯtingēter currit. eqpollet isti sortes possibiliter currit ⁊ sortes possibilr nō currit: vel isti sortes nō necessario currit: ⁊ sortes nō ipossibiliter currit. Et sic ī ipsis sumit oppō ꝯdictoria sicut ī alijs ypotheticis. ¶ Alij dicunt ⁊ magis ꝓbabiliter ꝙ sunt cathegorice ⁊ ē verū ⁊ dicūt ꝙ ꝓpositiones de ꝯtingēti spāliter capto qb⁹ conueniūt ꝯditiones reqsite ad oppositionē ꝯdictoriam sunt ꝯdictorie. ad ꝯriā contrarie: ad subcontrariā subcontrarie. ad subalternā subalterne. ¶ Est diligenter aduertēdum ꝙ cum dī ꝙ ꝓpositiones de contingenti spāliter capto sunt ꝯrie vel subcōtrarie dꝫ accipi oppositio ꝯria ⁊ subcontraria large vt se extendit ad oppositionem: cōtrariā ſm modū enunciādi ⁊ subcontrariam ſm modum enūciandi ⁊ non ſm legem: q᷑ due ꝯrie de ꝯtingēti spāliter capto sūt aliqñ sīl vere vt ois de⁹ non ꝯtingēter nō est de⁹: ⁊ ois deus nō cōtingenter est de⁹: ⁊ aliqñ sīl false: vt ois hō nō cōtingēt nō est currēs: ⁊ ois hō non contingēter est currēs: de subcontrarijs. pꝫ. nā iste sūt simt false deus contingenter est deus: ⁊ deus contingenter nō est deus: ⁊ aliq̄ sīl vere: vt hō cōtingēter est currēs. hō ꝯtingēter nō ē currēs. ¶ Et aduerte ꝙ ois ꝓpō de contingenti spālr capto in q̄ negatiō nō ponit ad contingēs equalet vni ypothetice copulatiue cui⁹ prima ps est affirmatiua de possibili: ⁊ secunda negatiua in q̄ possibile nō negat. vt ista sortes cōtingenter currit equalet isti sortes possibilit currit: ⁊ sortes possibiliter nō currit vel vt dicūt aliq equalet copulatiue: cui⁹ pma ps ē negatiua de necessario: ⁊ scḋa negatiua de possibili vt ꝓdicta equiualet isti sortes nō necessario currit ⁊ sortes nō ipossibiliter currit: ſʒ si negatio ponat ad ꝯtingēs tunc equalet disiūctiue ꝯposite ex ptib⁹ ꝯdicentib⁹ partib⁹ copulatiue: vt sortes nō ꝯtingēter currit equalet isti sortes ipossibilit currit vel sortes necessario currit. Sed ꝓ q̄ntitate modaliū diuisaꝝ supponit ꝙ tripliciter pōt attēdi. s. ex parte sbi ⁊ sic accipiatur sicut in illis de inesse. secūdo ex pte modi: ⁊ sic ille de illis modis necesse ⁊ impossibile sunt vles: ⁊ ille de possibili ⁊ ꝯtingēti sunt pticulares. tertio pōt attēdi ex pte vtriusqꝫ. Sed de q̄ntitate modaliū ꝯpositaruꝫ. Rñdet ꝙ dꝫ addi signū sicut in illis de inesse ⁊ attēdi eodē modo quantitas. ¶ Et aduerte ꝙ talia signa debent accipi ī neutro genere cū ista particla ly. ¶ Aduerte vlterius ꝙ omnis modalis composita ē indefinita nisi ponat signum in neutro genere: q᷑ tunc illa posset distingui. vnde ista sortez currere est possibile ē indefinita. q᷑ sensus eius est talis propositio sortes currit est possibilis. Et si debeat eē vniuersalis debeo dicere oē ly sortē currere ē possibile. Et est sensus ois talis propositio sortes currit est possibilis. ⁊ proportionabiliter dicatur de alijs: vt oēm hominē currere est possibile. est indefinita. Et si quis dicat: ibi ponit signum vniuersale: ergo est vniuersalis. Rñdetur negando ꝯñam: q᷑ tale signum accipit materialiter ⁊ non vniuersaliter seu significatiue. Aduerte ꝙ ad hoc ꝙ aliqua ꝓpositio modalis sit composita requiritur ꝙ copula non modificetur: ideo ista non est modalis composita deum esse deum possibile est esse necessarium. Et hec de secundo articulo.

Mõo ordinant ꝓpōnes de ꝯtingēti cū alijs. Contingēs q᷑t modis capitur

Supradicte ꝓpōnes qōo sūt conuertende.

Quot modis attēdit q̄titas modaliū diuisarū. Quātitas modalium ꝯpositarum.

Conclō rñsal ad pdicta dubia.

¶ Quantū ad tertium sit ꝯclusio reſpōſalis. ad dandū ꝯdictionē in modalib' ꝯ eodē mō oportet ponere negationē ad modū ſeruatis tñ alijs ꝯditionib' reqſitis ad ꝯdictorias. ¶ Ad rōnes ante oppoſitū. ad pmā dicitur q licet illis de ſcire ſingularis affirmatiua ꝛ ſingularis negatiua ſimiliū ſbor ꝯdicant. nō tñ oportz in modalib': qꝛ hō ñ ſufficit. ¶ Ad ſcdaz patet ſolo. ¶ Ad tertiā ꝯcedit totuz argumētū nec hoc eſt cōtra dicta: qꝛ ꝯcluſio intelligitur in modalib' de ſimilib' modis. nō ſic aūt eſt in pdictis: igitur. ¶ Ad quartā cōcedit totum argumētum. nō. n. ſufficit dato q̄ reqrat. ſed opꝫ q̄ negatio ferrat ad totū aggregatū ex verbo ꝛ modo. ¶ Ad quintā negat ꝯña. nō. n. obſeruant aliq̄ cōditiones reqſite ad oppōnes cōtradictoria. qꝛ lꝫ ens in neutro diſtribuitur qō tñ reqrit ad dādas ꝯtradictorias. Tert'.

Affirmatio an ſit rationi ꝯria ꝛ oratio orōni.

¶ Utrū aūt contraria ē affirmatio negationi: ꝛ oratio oratiōi que dicit quoniam oīs homo iuſtus eſt: ei q̄ dicit nullus homo iuſtus ē. An ei q̄ eſt: oīs homo iniuſtus eſt: callias iuſtus eſt: callias iuſtus nō eſt callias iuſtus eſt. que harū cōtraria eſt.

Iſte eſt terti' ꝛ vltim' tractat' hui' libri ꝯtinēs vnicū capitulū in quo monet talē q̄ſtionē vtrū ppōi affirmatiue ꝯriet ppō de mō enūciādi ꝯrio aut ppō affirmatiua de pdicato ꝯrio. vt vtrū huic ppōni oīs hō eſt iuſt' ꝯriet iſta null' hō eſt iuſt' aut iſta oīs hō ē iniuſt'. Rñdet q̄ p' q̄ illa q̄ ſūt i voce ſequūt illa q̄ ſūt i aīa: iō ſi opiniones. i. ppōnes mētales ꝯrient mētalib' de mō enūciādi vel de extremis ꝯrijs. ita etiā ꝛ vocales. ſꝫ mētales ꝯriant mētalib' de mō enūciādi qō pbat octo rōnib'. ¶ Pria

Rationes pdictas q̄ſtiones limitātes. Prima

oppiniones ꝯrie nō pñt ſil eē vere. ſꝫ oppiones de extremis ꝯrijs pñt ſil eē vere vt iſte bonū ē bonū / malū ē malū: igit ñ ſūt ꝯrie. ¶ Scdā rō huic qō ē bonū eē bonū ꝯriat bonū nō ē bonū

Scdā.

g' nulla alia ſibi ꝯriat: qꝛ vni tm̄ vnū ꝯriatur. ¶ Tertia rō. ppōnes in qb' pmo eſt veritas ꝛ falſitas maxie ꝯriant. ſꝫ ſic eſt de illis q̄ ſūt de ꝯrijs mōis enūciādi ꝛ nō de alijs: igit. ¶ Quarta rō. ppōni ſm ſe vere opponit ppō ſm ſe falſa ꝛ nō ſm accidens: ſꝫ illa bonū eſt bonū ē ſm ſe vera ꝛ illa bonū nō eſt bonū ſm ſe falſa. igit opponit pme ꝛ nō illa bonū eſt malū q̄ eſt ſm accidens falſa. ¶ Quīta rō. oppiniones ꝯrarie debent plurimū diſtare. ſꝫ opiniones ꝯrarijs modis enūciādi magis diſtant q̄ ille que ſūt de extremis cōtrarijs: igitur. ¶ Sexta rō. opinioni vere ꝛ ſimplici cōtrariat oppinio falſa ꝛ ſimplex. ſꝫ iſta ppoſitio bonū eſt bonuz eſt ve-

Tertia quarta.

Quīta. Sexta.

ra ꝛ ſimplex. ergo ſibi cōtrariat iſta bonū nō eſt bonū ꝛ nō iſta bonū eſt malū q̄ implicat aliam ꝛ nō ecōtra. ¶ Septia ratio. ꝯrietaz debet vniformiter ſumi i oīb' oppoſitionib'. ſꝫ penes ꝯrietatem extremoꝝ nō pōt vniformiter ſumi cū multa ſūt extrēa q̄ ñ habēt ꝯria. ¶ Octaua ratio. ſicut ſe hꝫ iſta bonū eſt bonū ad iſtā non bonū eſt bonū. ita iſta bonū nō ē bonū: ad illā nō bonū nō ē bonū. g' p locū ad tranſmutata ꝓportione ſicut ſe hñt iſte due ſ. bonū ē bonū ꝛ nō bonū nō ē bonū: ita ſe hñt iſte due bonū eſt bonū ꝛ bonū nō eſt bonū: ſꝫ due prime ꝯtrariāt: igit due ſcde. ¶ Et ſbdit q nihil refert ſi tales ppōnes ſint vles vl indefinite qꝛ eq̄ hñt i illis ſumit oppoſitio penes modū enūciādi ꝛ nō penes extrema ꝯria. ¶ Et ſubdit finaliter q̄ enūciatio vera nō contrariatur enunciationi vere. Quia omne verum omni vero conſonat.

Septia

octaua

Ubi ſumit ꝯrietas in enūciationib'

Queritur vtruꝫ cōtrarietas in enūciationibus ſit ſumēda penes ꝯrietatē extremoꝝ aut penes modos enunciādi cōtrarios. ¶ Arguitur pmo ſic. nulle ſūt enūciationes ꝯrie: ergo i eis nō eſt ſumenda ꝯrietas nec penes ꝯrietatem extremorū nec penes modos enūciādi ꝯrios añs. pꝫ. qꝛ oīs enūciatio vocalē vox: ſꝫ nulli voci ē alia vox ꝯria. g' ꝛc. ¶ Scdō ſic. oēs enunciatiōes ꝯriant adinuicē aut aliq̄ ꝛ aliq̄ nō. nō oēs vt notū ē: nec aliq̄ qꝛ nō videt maior rō d̄ aliqb' q̄ de oīb' cū nō magis repugnāt aliq̄ ppōnes ad eſſe ſil i eodē ſbo q̄ alie: ergo nulle ppōnes ſūt ꝯrie. ¶ Tertio ſic. dicit pħs in poſtpdicamētis q̄ iſte ſūt ꝯrie ſortes ē languidus ſortes eſt ſan': ergo ꝯrietas ē ſumenda penes extrema ꝯria ꝛ nō penes modos enunciandi. ¶ Quarto ſic. ille ppōnes magis debent dici ꝯrie q̄ ꝯrietate rep magis ſūt repugnātes: ſed enūciatiōes de extremis ꝯrijs ſūt hmōi. igit. ¶ Quinto ſic. enūciatiōes q̄ ſunt de extremis ꝯrijs hñt maiore diſtantiā ꝛ magis opponuntur q̄ ille q̄ ſunt de contrario mō enunciandi qꝛ plus reqritur ad verificandū affirmatiuaz de predicato ꝯrio q̄ ad verificādū negatiuā. igit. In oppoſitum eſt pħs in textu. In queſtione ſicut in ceteris erunt tres articuli.

¶ Quantū ad primū ſciēdū ē primo q̄ p declaratiōe qōnis ſupponit primo q̄ opinio pōt capi tripl'r. vno modo pro ppoſitione mentali cui ſubordinatur propoſitio vocalis. ꝛ ſic accipit in textu opinio. Alio mō accipitur pro aſſenſu vel diſſenſu quo aſſentimus vel diſſentimus alicui cōplexo ſiue tal' aſſenſus vel diſſenſus ſit cū formidine de oppoſito ſiue non. Alio modo capit pro aſſenſu vel diſſenſu quo aſſentimus alicui complexo cū formidine de oppoſito qui quidez aſſenſus nō ē niſi notitia adheſiua vel iudicatiua qua iudico affirmatiue de aliquo cōplexo ꝛ diſſenſus

Opinionis acceptiones.

dico negatiue de aliquo cõplexo ⁊ h̄ respectu eiusdẽ subiecti. ¶ Scdo supponit ꝙ capiendo opinionẽ p̄io mõ: scꝫ ꝓ ꝓpone mentali dupl'r põt intelligi vnã opinionẽ ꝯriari alteri. primo quo ad eẽ sil' in eodẽ subiecto: ⁊ h̄ mõ opiniões nõ ꝯriant̃ ẽt de modis enũciãdi ꝯrijs: q2 tales pñt sil' esse in intellectu. Nã intellectus põt formare ꝓpõnem ypotheticã cõpositam ex ꝯrijs vel ꝯdictorijs. Alio mõ põt intelligi ꝙ ꝯrientur quo ad hoc ꝙ nõ pñt sil' esse vere ⁊ hoc mõ opiniões de ꝯrio mõ enũciãdi bene ꝯriantur. ¶ Tertio supponit ꝙ si capiat̃ opinio scdo mõ .i. p̄o assensu vel dissensu: tũc opiniones ꝯrie q̄ nõ sũt nisi assensus vel dissensus ꝯriant̃ q̃tũ ad hoc qđ est esse sil' in intellectu: ⁊ quo ad hoc qđ est vere sil' enunciari. vñ nõ põt intellectus sil' de eodẽ cõplexo hr̄e assensum ⁊ dissensuꝫ.

Opinio capta ꝓ ꝓpõne mẽtali. q't modis capitur.

¶ Sciendũ est scdo ꝙ propositiões pñt dici ꝯrie dupl'r. vno mõ ex parte mãe .i. ex parte extremorũ. ⁊ sic ille propositiones dicuntur ꝯrie q̄ sunt de contrario extremo vel ꝯrijs extremis vt sortes est sanus sortes est languidus. bonũ est bonũ: ⁊ malũ est malũ. ¶ Uñ extrema ꝯria sunt q̄ sil' de eodẽ verificari nõ pñt ⁊ se habentia positiue vt albũ nigrũ sanũ ⁊ lãguidũ. ¶ Secũdo mõ ꝓpões pñt dici ꝯrie gr̃a forẽ .i. rõne mõi enũciãdi ꝯrij cuiusmõi sᷓ vl'is affirmatiua ⁊ vl'is negatiua. vt qlibet hõ currit: nullus hõ currit. ⁊ de istis ẽ dubitatio textus vtꝝ magis opponant̃ tales ꝓpositiões seu vtrũ ab ipsis magis sit sumenda ꝯrietas q̃ a ꝓpõnibus de extremis ꝯrijs. ¶ Pro cuius declaratione est vlterius aduertendũ ꝙ aliq̄ dicunt̃ ꝯriari adinuicẽ dupliciter. vno mõ ꝯrietate incompleta seu terminorũ. ⁊ sic ꝓpones de extremis ꝯrijs magis ꝯriant̃. ¶ Alio mõ ꝯrietate ꝯpleta q̄ se tꝫ ex parte copule. ⁊ sic ꝓpões de ꝯrijs modis enunciandi dicunt̃ magis cõtrariari ⁊ ex pte ipsaꝝ magis dꝫ attendi ꝯrietas q̃ ⁊ ex pte aliaꝝ q2 magis repugnãt ad esse sil' veras cũ nunq̃ pñt sil' esse vere: ⁊ tñ ille de extremis cõtrarijs pñt sil' esse ve: vt iste sunt sil' vere bonum est bonũ. malum est malum q̄ sunt de extremis contrarijs.

Propõnes q't modis dicũt cõtrarie.

Que sᷓ extrẽa ꝯraria

Quot modis aliq̄ dicũt̃ adinuicem cõtrariari.

¶ Sciendũ est tertio ꝙ qñ dicitur in textu ꝙ iste due sunt ꝯrie. bonũ est bonuꝫ: ⁊ bonũ nõ est bonũ ibi accipit aristoteles ꝯrietatem large vt se extendit ad ꝓpões q̄ participant legẽ cõtrariorũ ⁊ illud sibi sufficit ad suũ ꝓpositum. ¶ Pro cuius declaratione ẽ aduertendũ ꝙ ꝓpones pñt dici ꝯrie dupl'r. vno mõ ſm legem ⁊ modũ sil' puta q̄ sic se hñt ꝙ vna ẽ vl'is affirmatiua. ⁊ alia vl'is negatiua ꝯsimiliũ subiectorũ ⁊ p̄dicatoꝝ: obseruatis tñ alijs ꝯditionibus requisitis ad contrarias. Et sic iste non sũt cõtrarie bonũ est bonũ ⁊ bonum nõ ẽ bonũ. Alio mõ dicunt̃ ꝓpositiones cõtrarie ſm legẽ puta que sunt diuerse qualitatis ⁊ cõsimiliũ terminoꝝ que non pñt esse simul vere. Et sic ille propositiones bonuꝫ est bonũ: ⁊ bonum nõ est bonum sunt cõtrarie.

Propõnes q't modis dicũt̃ ꝯrie.

¶ Sciendũ ẽ quarto ꝙ adhuc circa textuꝫ scidũt aliq̄ difficultates. Prima an iste due. oĩs hõ est iustus: oĩs hõ est iniust' sint de predicatis ꝯrijs vt vr̃ dicere text'. ¶ Pro solutione supponit ꝙ oĩs terminus cõpositus ex ista ꝓpositiõe ⁊ in termino positiuo põt capi tripl'r. scꝫ ꝯrie priuatiue ⁊ negatiue. Et iõ iste terminus iniustus põt capi tripl'r. vno mõ contrarie vt importat habitũ cõtrariuꝫ iustitie. ⁊ sic ille ꝓpões oĩs hõ est iustus: oĩs hõ est iniustus sunt bñ de extremis contrarijs. Alio mõ capitur priuatiue ꝓ illo qui nõ hꝫ iustitiã: natus est tñ hr̄e: ⁊ sic puer dicit̃ iniust'. Alio mõ negatiue ⁊ sic tm̃ vꝫ sicut nõ iustus quẽadmoduꝫ lapis dr̃ iniust'. ¶ Scdã difficultas quomodo intelligit̃ ꝙ ꝓpones de mõ enunciãdi ꝯrio sunt p̄io vere q̃ ꝓpões de extremis cõtrarijs. Rñdet̃ ꝙ rõ est: q2 propositiões de mõ enunciandi ꝯrio magis appropinquãt ad primũ ꝑncipiũ q̃ ꝓpões de extremis cõtrarijs q2 in ipsis ꝓpõnibus de modo enunciãdi cõtrario semꝑ idẽ affirmat̃ ⁊ negat̃ de eodẽ qđ nõ fit in ꝓpõnibus de extremis ꝯrijs. ¶ Tertia difficultas qũo intelligit̃ ꝙ ista ꝓpõ bonuꝫ est bonum est ſm se vera: ⁊ ista bonũ non ẽ bonum: ſm se falsa. ⁊ ista bonum est malũ ſm accidens falsa. rñdet̃ ꝙ iõ dr̃ ſm se vera vel' ꝫ se falsa: q2 manifestius est vera vel mãifestius falsa. vñ ista est manifestius falsa bonum est non bonum q̃ ista. bonum est maluꝫ: iõ dicit̃ ſm se falsa. Et hec de p̄io articulo.

Dubiuꝫ de ꝓpõnibus cõtrarijs.

Iniust' quot modis capitur

¶ Quantũ ad scdm dubitat̃ p̄io vtꝝ enunciationes vocales ⁊ scripte eodẽ mõ cõtrarient̃ sicut mẽtales. ¶ Pro cuius solutione supponit̃ ꝙ sicut ꝓpões vocales ⁊ scripte nõ dicunt̃ vere neq̃ false nisi q2 subordinant̃ mentalibus veris vel falsis. ita ꝙ veritas ⁊ falsitas primo conueniũt ꝓpõni mentali q̃ ꝓpõni vocali vel scripte. Sic ẽt ꝓpões vocales vel scripte nõ dicũt̃ ꝯrie nisi q2 subordinãtur mẽtalibus cõtrarijs. ¶ Ex quo sequit̃ ꝙ contrarietas p̄mo cõuenit mentalib' q̃ vocalib' ⁊ scriptis. ⁊ q2 conuenit mẽtalibus ſm ꝯrios modos enunciandi vt ꝓbant octo rões i textu: ideo cõuenit vocalib' ⁊ scriptis ſm modũ enunciãdi. ¶ Sꝫ restat alia difficultas quo intelligit̃ ꝙ ꝓpones de ꝯrijs modis enunciãdi magis distant q̃ ꝓpões de extremis ꝯrijs. vt iste magis distãt bonũ est bonum: bonũ nõ est bonum. q̃ iste bonum est bonũ: bonum est malum. ¶ Respondet̃ ꝙ sic intelligit̃. q2 affirmatio ⁊ negatio magis distant q̃ affirmatio ⁊ affirmatio. Sed ꝓpões de modis ꝯrijs enũ

Enũciatiões vocales q' mõ ꝯriẽtur.

Quõ intelligit̃ ꝓpõnes magis distare.

ciādi se hñt sicut affirmatio ⁊ negatio: nō aūt ꝓpōes de ɔ̄rijs extremis. ¶ Sꝫ adhuc ē alia difficultas quō intelligit̄ ꝙ ista bonū nō ē bonum est simplicior ꝙ̄ ista bonū ē malū: cum in ista bonum nō est bonū sint plures termini ꝙ̄ in ista bonū ē malū saltē officialiter. Rñdet̄ ꝙ ista bonū ē malū dr̄ minus simplex: qꝛ īplicat istā ꝓpōnē bonū ñ ē bonū. iō dr̄ magis ɔposita ꝙ̄ ista bonū ñ ē bonū. qꝛ ista bonū ñ ē bonū nō īplicat istā bonū ñ ē malū. iō dr̄ eē simplicior.

¶ Dubitat̄ scd̄o vtꝝ argumētuꝫ a trāsmutata ꝓportiōe quo aristoteles vtitur in octaua rōne teneat vł̄r in oīb⁹ terminis. Pro cui⁹ solōne supponitur ꝙ ꝓportio ē habitudo vni⁹ quātitatis ad aliā vt habitudo duoꝝ ad q̄ttuor dr̄ ꝓportio. ¶ Sꝫ proportionabilitas est habitudo vnius ꝓportionis ad aliā: vt sic se hñt octo ad q̄ttuor ita sex ad tria: ſꝫ trāsmutata ꝓportio est qñ scd̄a ꝓportiōe ꝑmi ad scd̄m ⁊ tertij ad q̄rtū transmutatur ꝑmū tertiū ⁊ secundū ad quartū vt sicut se hñt sex ad tria: ita duo ad q̄ttuor. sed sex excedūt q̄ttuor ī tertia pte. ergo tria excedūt duo ī tertia pte. ¶ Hoc supposito dr̄ ꝙ argumētū a trāsmutata ꝓportione ꝑpile tꝫ in quātitatibus. dico ēt ꝙ hñ tꝫ in termis ɔ̄dictorijs ⁊ terminis cōuertibilib⁹ ⁊ h̄ est qđ cōīter dr̄ ꝙ istud argumentū tꝫ ī oībus quātū ad ɔ̄dicere ⁊ cōuerti. i. in terminis ɔ̄dictorijs ⁊ couertibilibus. sed in alijs nō oꝫ ꝙ teneat sed magis cōmittitur fallacia ɔ̄ñtis vt pꝫ arguēdo sic. sicut se hꝫ hō ad non hoīeꝫ: sic aīal ad non aīal. ergo per locū a trāsmutata proportione: sicut se habet hō ad aīal ita ñ hō ad non aīal: sed oīs hō est aīal. ergo oīs nō hō est non aīal. Silr̄ non sequit̄. sicut se habet superficies ad hanc superficiem: sic color ad hunc colorē. ſꝫ supficies nō potest esse sine colore. ergo hec supficies non pt̄ eē sine hoc colore. Silr̄ nō sequitur sicut se hꝫ corpus ad h̄ corpus: ita locus ad hunc locū. sed corp⁹ nō pōt esse sine loco. ergo h̄ corpus nō pōt eē sine hoc loco. Silr̄ nō seqtur sicut se hꝫ ens ad nō ens sic possibile ad impossibile. sed oē ens est possibile. ergo oē non ens est impossibile.

¶ Dubitat̄ tertio circa illud dcm̄ ꝙ oē verꝝ oī vero ɔsonat. Et nullū verꝝ repugnat vero vtꝝ sit verum. Et vr̄ ꝙ nō: qꝛ si oē verꝝ oī vero ɔsonaret. sequeret̄ ꝙ oē verꝝ sequeret̄ ad oē verū. i. ꝙ quelibet ꝓpō vera sequeretur ad ꝓpōnem verā qđ est falsum. nō enī sequitur sortes est hō: ergo sortes bibit. Et tamen ambe propositiones pñt sil̄ esse vere. Et ꝙ nō sequatur. pꝫ: qꝛ añs potest eē verꝝ ɔ̄ñte existe falso. Et ꝙ sequat̄ ꝓbat̄ per aliud dictū cōe. Quodlibet cum quolibet vel eius cōpositū stat. ſi enī ad ꝓpōnem verā nō sequeret̄ ꝓpō vera. tunc oppositū ei⁹ qđ erit falsum stabit cū illo qđ non

Quid ē proportio.

Quid ē proportionabilitas.

Quō intelligit̄ ꝙ oē verū oī vero cōsonat ⁊ nullū verū repugnat vero.

vr̄ ꝓbabile. Pro responsione supponit̄ ꝙ qñ dr̄ oē verum oī vero consonat: sic intelligit̄: id est ꝙ nulla ꝓpō vera repugnat ꝓpōni vere sed pōt cū ea stare. Et si quis dicat due ꝓpōnes vere pñt opponi adinuicem. vt pꝫ de duabus ɔ̄rijs ꝯ̄ cōtrarijs ⁊ subalternis. ⁊ ēt de duabus ɔ̄rijs ꝯ̄ contingenti spāliter capto. Rñdetur ꝙ nō seq̄tur. iste ꝓpōnes opponunt̄ adinuiceꝫ. ergo repugnāt: qꝛ propositiōes repugnare nō est eas non posse esse sil̄ veras: qꝛ tunc ista ꝓpō nulla ꝓpō est negatiua: vel ista oīs ꝓpō est particularis repugnarent cuilibet ꝓpōni eo ꝙ nō possent esse sil̄ vere cū alijs ꝓpōnibus: ⁊ ita opposita eaꝝ sequent̄ ad quodlibet qđ est falsuꝫ: nō enim sequit̄ chimera nō est ergo aliqua ꝓpō ē affirmatiua. Sed dicunt̄ ꝓpōnes repugnare que sic se hñt ꝙ īpossibile est ita eē sicut adeq̄te significatur per vnam dū ita est sicut significatur p aliaꝫ. ¶ Etiā qñ dr̄ qđlibet cū quolibet vel eius oppositū stat non est idem stare sicut seq vñ ꝓpōnes sil̄ stare non est aliud ꝙ̄ adinuicem nō repugnare: iō non sequitur ista ꝓpositio stat cum illa. ergo sequit̄ ad illam. Et hec de secundo articulo.

Quō intelligit̄ ꝓpōnes repugnare.

¶ Quantū ad tertiū sit ɔclusio responsalis. in enūciationib⁹ vocalib⁹ ⁊ scriptis sumenda est ɔ̄rietas penes modos enunciādi ɔ̄rios qꝛ taliter sumit̄ in mentalib⁹ vt probatū est in textu. ¶ Ad rōnes ante oppositū. ¶ Ad primā dr̄ ꝙ enūciationes non dicunt̄ ɔ̄rie intrinsece ⁊ formaliter vł̄r eo ꝙ non possint sil̄ esse in codē sed qꝛ non pñt sil̄ eē vere. Silr̄ dicatur ad scd̄aꝫ. ¶ Ad tertiā dr̄: ꝙ phs non intellexit eas esse simplr̄ ɔ̄riaꝫ. ſꝫ intellexit ꝙ sūt enūciationes de ꝑdicatis ɔ̄rijs. ¶ Ad quartā dr̄: ꝙ lꝫ ꝓpōnes de ꝑdicatis ɔ̄rijs magis repugnent ex pte materie seu terminoꝝ. tñ cōtrarie de modo enunciandi magis repugnāt repugnātia q̄ se tꝫ ex parte forme seu in vitate.

¶ Et similiter dicatur ad quintam.

Cōclusio responsalis de enūciatiōibus vocalibus ⁊c̄.

¶ Et sic est finis secundi peryarmenias. Et per consequens questionum totius veteris logice.

¶ Sequitur primus liber priorū analeticoꝝ.

PRimū opꝫ dicere circa quid ⁊ de quo est intentio. Qm̄ circa dmōstrationē ⁊ de demonstratiua disciplina. deinde determinare quid est ꝓpō: ⁊ quid termin⁹: ⁊ qđ syllogism⁹: ⁊ qs ꝑfectus: ⁊ qs imꝑfectus. postea vo qđ in toto esse vł̄ non esse hoc in illo: ⁊ quid dicimus de omni aut de nullo predicari.

Proemiū librorū porum.

Diuisio libri.

Iste ē prim⁹ liber priorum analeticoꝝ aristotelis in quo determinat de syllogismo simplr dicto. Et diuidit in duos libros partiales. In primo determiat de syllogismo simplr dicto. In scd̄o deteriat de ptātibus: seu de ꝓpetatib⁹ ipsius syllogismi ⁊ ēt de spēb⁹ argumētationis. ¶ Prim⁹ diuidit in duas ptes. s. i ptem ꝓemialem ⁊ ptez executiuā. In pte ꝓoemiali sic ꝓcedit. Opꝫ primū. i. primo dicere quid est ⁊ de quo est intētio hui⁹ libri qm̄ ē circa demonstrationē ⁊ de disciplina demōstratiua. ¶ Deide opꝫ dicere qd est ꝓpō: qd terminus: qd syllogism⁹ pfect⁹. qd syllogism⁹ impfectus: qd de oī qd de nullo. Pars aūt executiua diuidit in septē tractatus. In prio determinat de pncipijs mālib⁹ ipsi⁹ syllogismi ⁊ ēt formalib⁹. Et diuidit in q̄ttuor capl'a. In primo determiat de pncipijs mālib⁹ ipsi⁹ syllogismi q̄ sunt ꝓpō ⁊ terminus. Et prio de ꝓpōe dicens. q ꝓpō est oīo affirmatiua ⁊ negatiua alicuius de aliquo vel alicui⁹ ab aliquo. ¶ Deinde diuidit eā dicēs q ꝓpōnū alia ē vlis. alia particularis. ⁊ alia indefinita. ꝓpō vlis est illa q̄ oī aut nulli inesse significat. Particularis ē illa q̄ alicui aut alicui nō iesse significat mediāte signo pticulari. Indefinita est q̄ inesse aut non inesse significat sine signo vli aut pticulari: vt ꝯriorū eadē est disciplina. ¶ Deinde incidētalr pōit conuenietiā ⁊ dfiam inter ꝓponez dyalecticā ⁊ demōstratiuā dicēs. q ꝓpō demōstratiua ē altera ps ꝯdictionis. s. vera ⁊ necessaria. qd̄ pbat qꝛ demōstratoꝛ non interrogat rńdentē. sed sumit sibi alterā ptē ꝯdictionis q̄ est vera ⁊ necessaria. Sed ꝓpō dyalectica ē interrogatio ꝯdictōis: ē enī altera pars ꝯdictionis q̄ ē pbabilis. mō stat bn̄ vtrāq ptem ꝯdictōis eē pbabilē ⁊ apparet verā: iō vtraq ps ꝯdictōis pōt dici ꝓpō dyalectica. iō cōiter dr̄ q ꝓpō dyalectica ē q̄ interrogat vtrāq ptē ꝯdictionis. ¶ Deinde ponit conuenietiā dicēs q ex vtraq pte fit syllogism⁹. Nā q demōstrat ⁊ ēt q interrogat syllogisat. ¶ Deinde diffinit terminū dicēs. Termin⁹ ē in que resoluit ꝓpō vt in pdicatū ⁊ subiectū apposito esse vl' non eē id ē mediāte copula affirmata vel negata.

Quid ē ꝓpō. Propōnis diuisio. Quid ē ꝓpō vlis. Quid ē ꝓpō pticularis. Quid ē ꝓpō indefinita. Propōnis dyalectice: ⁊ demonstratiue ꝯueniētia ⁊ differētia.

¶ Syllogism⁹ vō est oīo in qua positis aliqbus. aliud qdem a positis ex necessitate cōsequit ex ipsis esse. Dico autē ex ipsis esse per ipsa ꝯtingere. per ipsa vō contingere est nullius extrinsec⁹ termini egere vt fiat necessarium. Perfectum vō voco syllogismuz qui nullius alius indiget preterea que sumpta sunt vt appareat necessarius. imperfectū autem qui indiget aut vnius aut plurium que quidem necessaria sunt per sumptos terminos: nō per sumptas autem ꝓpōnes.

Silli diffinitio. Silli diuisio

¶ In hoc scd̄o capitulo phs tria facit. Primo diffinit syllogismū dicēs. Syllogismus ē oīo in q̄ qbusdā positis aliud quidā ab his q̄ posita sūt ex necessitate accidit eo q hec sunt. i. eo q pmisse sūt totalr disposite. ¶ Deide innuit diuisionē syllogismi i syllogismū pfectū ⁊ syllogismū impfectū. Et diffinit mēbra hui⁹ diuisionis. Nā syllogismus pfect⁹ ē q nulli⁹ alterius indiget pter ea q̄ sumpta sūt vt appareat necessari⁹. Sꝫ syllogismus ipfectus est q indiget vnius aut plīū q̄ qdē sunt necessaria per sumptos terminos ⁊ non p sumptas ꝓpōnes. ¶ Deinde determinat de principijs relatiuis syllogismi dicēs q dici de oī est qn̄ nihil ē sumere sub subiecto de quo nō dicat pdicatuz. Sed dici de nullo est qn̄ nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueatur predicatum.

Quid ē dici de omni. Dici de nllo qd sit.

Querit vtꝝ diffinitiōes syllogismi termini ⁊ ꝓpōnis sint a pho sufficiēter assignate. Arguit primo ꝯ diffinitionē ꝓpōnis: qꝛ ipsa nō cōuenit soli ꝓpōni nec oī: igit nō ē bn̄ assignata: añs pꝫ: qꝛ conuenit isti oīoni: deum non eē. ⁊ ēt conclusioni que nō ē ꝓpō: qꝛ ipsa nō ponit pro alio: q aūt nō conueniat oī, pꝫ: qꝛ non cōuenit ꝓpōni ypothetice. Etiā isti chimera est chimera. ¶ Scd̄o sic arguitur ꝯ diffinitionē teri: copula ē termin⁹: ⁊ tn̄ sibi n̄ cōuenit diffinitio termini: igit. Silr termini: simplices st termi: ⁊ tn̄ ipsis non conuenit predicta diffinitio: igr. ¶ Tertio sic arguit. Si diffinitio termini esset bona: sequeretur q ꝓpō solum ꝓponeret ex subiecto ⁊ predicato. ꝯñs est falsum: qꝛ ēt componitur ex copula. ¶ Quarto sic. cōtra diffinitionem syllogismi nullum complexum diffinitur: sed syllogismus est quid complexum: igitur. Item conclusio contingenter sequitur ex premissis: ergo male dicitur q de necessitate seqtur. ¶ Quinto sic af. ipsa nō cōuenit oī syllogismo cū nō ꝯueniat emptimemati quod est vere syllogismus vt dicitur primo posterioꝝ. ¶ In oppositum est phus in textu. In q̄ōne erunt tres articuli. Quātū ad pmū.

An silli termini ⁊ ꝓpōnis diffinitiōes sint a pho sufficiēter assignate.

¶ Sciendū est primo q hic solum diffinitur ꝓpositio cathegorica de simplici copula. cuius ratio est. qꝛ solum hic philosophus deteriat de syllogismis cathegoricis ad quorū ꝯpositionē sufficiūt ꝓpōnes cathegorice: lꝫ tn̄ ipse syllogismus simplr sit vna ꝓpō ypotheti-

Diffinitio ꝓpōnis cathegorice ꝯ simplici copula.

ca puta ꝯdictionalis vel rōnalis. nec tñ seqꝛ quilꝫ syllus est ꝓpō ypothetica: ergo qlꝫ syllus est syllus ypotheticus. Nā syllus nō dꝛ ypotheticus eo ꝙ sit ꝓpō ypothetica: sed qꝛ cōponitꝛ ex pluribꝰ ypotheticis cuiusmodi sūt argumētationes qbꝰ arguimꝰ a tota copulatiua a tota disiūctiua a tota ꝯdictionali. ꝛ sic de alijs cōsequētijs ypotheticis. silr syllus nō dꝛ. ideo cathegoricus eo ꝙ sit ꝓpō cathegorica. ſꝫ qꝛ cōponitꝛ ex pluribꝰ cathegoricis. ¶ Aduerte vlterius ꝙ ly vel in diffōne ꝓpōnis dꝫ capi vt ꝯiūgit inter terios ꝛ nō vt cōiūgit inter ꝓpōnes. nā si ꝯiūgeret iter ꝓpōnes eēt disiūctiua falsa cum qlꝫ ps eiꝰ eēt falsa. ptes eius eēnt iste: ois propō ē affirmatiua alicuiꝰ de aliquo vel ois propō est negatiua ꝛc̄. mō notū est ꝙ qlꝫ ps ē falsa. diffinitꝛ ēt ꝓpō idicatiua. ꝛ p hoc remouetur ista hoiēꝫ eē currētē: ꝛ i eiꝰ diuisiōe diuiditur ꝓpō de sbo simplici ꝛ nō ꝺ sbo mixte q̄titatis. vñ pbs sub idefinita cōphēdit ꝓpōnēꝫ singularē q̄ significat aliqd inesse vel nō inesse sine signo vlī aut pticulari: vñ si ꝓpō pticularis aut idefinita sit apta itrare syllūꝫ: ita ꝛ singularis: ideo dꝫ itelligi illud dc̄ꝫ cōe ꝙ de pticularibꝰ idefinitis ꝛ singularibꝰ idē ē iudiciuꝫ quātū supple ad syllogizandū de medio cōi. Ex his pꝫ ꝙ diffō ꝓpōnis sic ē itelligēda. ꝓpō cathegorica supple idicatiui modi de copula simplici ꝛ simplicis quātitatis ē oīo affirmatiua alicuiꝰ predicati ꝛ nō pluriū de aliquo sbo ꝛ nō de pluribꝰ. vel negatiua alicuiꝰ predicati et nō pluriū de aliquo sbo ꝛ nō de pluribꝰ. Et dicitur alicuius de aliquo ad dr̄iam ꝓpōnis ypothetice i qua plima ꝑdicanꝛ. ꝛ ēt ad dr̄iaꝫ propōnis in q̄ enūcianꝛ plura de vno vel vnū de pluribꝰ vel plura de pluribus inconiuncte. ¶ Et aduerte ꝙ i diffōne ꝓpōnis magꝭ ponitꝛ affirmatiuū ꝛ negatiuū ꝙ verū ꝛ falsūꝫ: qꝛ sylli magis dn̄r variari penes affirmatiuū ꝛ negatiuū q̄ penes verū ꝛ falsū cū ibi deteriꝰ de syllogismo simplr q nō respicit veritatē ꝓpōnis.

Ly vel in diffōe ꝓpōis quo capitur.

Intellectus diffōis ꝓpōis.

¶ Sciendū est scdo circa diffinitionem ꝓpōnis icidit talis difficultas. an eadeꝫ propō silr sit affirmatiua ꝛ negatiua. vlis ꝛ pticularis. sicut ista ꝓpō chymera ē vel nō ē. vtrū sit affirmatiua vel negatiua. Rñdent aliq ꝙ ē affirmatiua: qd̄ pbant: qꝛ istius propōnis pncipalis ps copule non negaꝛ. igiꝛ ē affirmatiua. añs pꝫ. qꝛ in illa ꝓpōne ly: vel qd̄ ē pricipalior ps copule nō negaꝛ. Scdo sic. ois ꝓpō est affirmatiua vel negatiua. sed talis nō ē negatiua: igiꝛ est affirmatiua. Aliū respondēt ꝛ probabilius ꝙ talis propō nō est affirmatiua nec negatiua. sed affirmatiua ꝛ negatiua silr ꝛ ꝙ ñ sit affirmatiua tantū. pꝫ: quia nulla affirmatiua contingens est vera subiecto eius ꝓ nullo supponēte. sed illa est vera chymera ē vl nō ē.

Utrū ꝓpō possit silr eē affirmatiua ꝛ negatiua.

Nec est dicendū ꝙ sit ypothetica: qꝛ volo ꝙ ly vel ꝯiūgat iter terios ꝛ nō iter ꝓpōnes ꝙ autē non sit negatiua. pꝫ: qꝛ nulla cathegorica mere de iesse simplr negatiua seqꝛ ad ꝓpōnē cathegoricā mere de inesse affirmatiua q̄ ē silis sbi ꝛ predicati cū illa. sed illa ē hmōi. qꝛ bn̄ seqtur chymera ē asinꝰ ergo chymera ē vl nō ē asinꝰ. cuꝫ oppositū ꝯñtis nō possit stare cū añte. Et ꝙ sit affirmatiua ꝛ negatiua silr: pꝫ. qꝛ talr ꝓpō hꝫ copulā cuiꝰ sunt due ptes eque pncipales: quaꝝ vna ē affirmatiua ꝛ altera negatiua. mō non ē maior rō ꝙ denoleꝛ affirmatiua q̄ negatiua. Scdo nulla cathegorica de est scdo adiacente q̄ solū ē affirmatiua pōt idifferēter affirmari tā de ente exñte q̄ de ente nō exñte: sed ista ē hmōi. igiꝛ. mior pꝫ: qꝛ verū ē dicere ꝙ chymera ē vel nō est. Et silr de sorte ꝙ ē verū ē dicere ꝙ sortes ē vel non ē. Ex qbꝰ seqꝛ ꝙ pōt esse aliqua ꝓpō mixte q̄titatis: ꝛ aliq mixte q̄litatis q̄ silr erit affirmatiua ꝛ negatiua. ¶ Ad rationes alteriꝰ opionis. Ad pmā negaꝛ ꝙ pncipalior ps copule nō negeꝛ. ꝛ negaꝛ ꝙ hec cōiunctio vel sit copula pncipalis: qꝛ non ꝯiūgit propōnes ſꝫ solū terios. ¶ Ad scdaꝫ negatur maior. qꝛ ipsa solū hꝫ vitatē de ꝓpōnibꝰ cathegoricꝭ simplicꝭ q̄litatꝭ. mō talꝭ ē mixte q̄litatꝭ.

¶ Sciendū est tertio ꝙ pro declaratione diffōnis termini. Supponitꝛ ꝙ terius potest capi dupl̄r. vno mō large. i. idifferēter p subiecto ꝑdicato ꝛ copula ꝓpōnis vel p pte vl determinatione alicuiꝰ illoꝝ. Et h̄ mō copula signa vlīa ꝛ pticularia ꝛ adiectiua adiectiue tēta sūt termini. imo breuiter oē illō ex quo ꝯstituitꝛ ꝓpō siue sit cathegorema siue syncathegorema dꝛ terius. Alioꝰ capitꝛ stricte p extremis terīantibꝰ ꝓpōnē. s. p sbo ꝛ ꝑdicato. ꝛ sic capitꝛ h̄. ꝛ dꝫ sic itelligi terius ē illō i qd̄ tāq̄ i extremū ꝓpō cathegorica ē imediate resolubilis mediāte copula vbali. ꝛ hoc modo capitꝛ hic terminꝰ. ꝛ dꝛ imediate ad remouēdū lrās et syllabas: qꝛ lꝫ ꝓpō resoluaꝛ mediate i lrās ꝛ syllabas. non tñ imediate. ideo lre ꝛ syllabe non dicunꝛ termini. Etiā lꝫ ꝓpō ypothetica resoluatur in terminos mediate non tñ imediate: sed resoluitꝛ imediate in propōnes seu in ꝓportionabilia ꝓpōnibus. ¶ Et aduerte ꝙ licet terminuꝫ ordine nature precedat propositioneꝫ non tamen ordine doctrine. imo ipa ꝓpositio precedit: qꝛ in diffinitione termini ponitꝛ propositio. ideo prius oportet scire ꝓpōnē q̄ terminū cū diffō debeat eē notior suo diffinito.

Teri acceptiones.

¶ Sciēdū est quarto ꝙ pro declaratione diffōnis syllogismi supponitꝛ pmo ꝙ licet in eius diffōne ponitur oratio loco generis: ꝛ lꝫ non sit oīo cathegorica est tñ oratio ypothetica: et in h̄ ꝯuenit cum alijs specieb' argumētatiōis. ꝛ ponitꝛ i q̄ gbusdā ad drāꝫ ēptimema

Oīo q̄re pōit in diffōne sylli

tis ī quo nō pōit nisi vna ppō ꝛ ponit positiꝫ ꝙ tātū valet sicut dispositis ad dīam iductiōis ꝛ exēpli ī qb⁹ ppōnes nō sūt ordīate ī mō ꝛ figura. Per h̄ ēt excipiūt ꝯblatiōes inutiles ꝛ pōit ꝺ necītate accidit ꝙ nō ꝺꝫ capi pme ītētiōalr ſꝫ scđe ītētiōalr vt tm̄ vꝫ sic hoc ꝯplexū ī ꝯña bōa ꝛ necīa: ita ꝙ sit sensus. Sillogism⁹ ē orō ī q̄ q̄busdā positis. i. dispositis aliō. i. cōclō seqt̄ de necītate in ꝯña bona ꝛ necīa.

quid ē syllus

¶ Et aducrte ꝙ vt iā visū ē sillogism⁹ cathegoric⁹ nō ē ppō cathegorica ſꝫ ē ppō ypothetica rōnalis vel ꝯditionalis: vt si ois hō ē aīal ꝛ petr⁹ ē hō: g⁹ petr⁹ ē aīal. vn̄ stat aliq̄ē eē bnū sillogismū ꝛ eē falsaꝫ rōnalē vt ois hō ē lapis petr⁹ ē hō: g⁹ petr⁹ ē lapis. ibi ē bon⁹ sillogism⁹: ꝛ tn̄ ē fā rōnalis cuꝫ ad vitatē ei⁹ regrat̄ vtraq ptē ei⁹ eē verā. aliq̄ ēt ē va rōnalis vbi ē mal⁹ sillogism⁹. Et istis seqt̄ ꝙ nō ois sillogism⁹ ē ꝯstitut⁹ ex ppōnib⁹ vt si ois hō curreret ꝛ petr⁹ eēt hō: g⁹ petr⁹ curreret ibi ē bon⁹ sillogism⁹ ꝛ nō cōstituit ex ppōnib⁹: cū nlla pmissaꝝ ei⁹ sit va vel falsa: ex quo seqt̄ ꝙ dubilis ē bonus sillogism⁹ cui⁹ nec añs nec ꝯñs ē ppō: ꝛ p ꝯñs tales ppōnes nō sūt ꝯcedēde nec negāde.

quid ē syllus cathegoric⁹

¶ Adverte finaliter ꝙ sillogism⁹ pt dici pfect⁹ dupl̄r. vnō mō pfectōe eēntiali: ꝛ sic ois sillogism⁹ bon⁹ sine pme figure sive scđe sive tētie figure ē pfect⁹ cū cuilibet tali ꝯueniat diffinitio sillogismi: ꝛ sit ꝯña bona et formal̄. Alio mō dr̄ pfect⁹ seu dici pōt pfect⁹ pfectiōe accñtali q̄ ē pfectio euidētie: ita ꝙ ille dicat̄ pfect⁹ q̄ euident ꝛ manifeste ꝯcludit cōclōnē seu q̄ imediate regulat̄ p dici de oī vl̄ p dici de nullo. ꝛ sic soli sillogismi pme figure sūt pfecti. ꝛ ille dr̄ ipfect⁹ q̄ imediate nō reglat̄ p dici de oī aut p dici ꝺ nllō. ꝛ hec ꝺ p⁹ articlō.

Syllus q⁹t modis dr̄ pfectus

quid ē syllus ipfect⁹

¶ Quātū ad scđm dubitat̄ primo vtrū sillogism⁹ simplr̄ dict⁹ sit sbm scīe istoruꝫ libroꝝ prioꝝ. Et vr̄ ꝙ non: qr̄ sbm alicui⁹ scīe dꝫ partialiter cāre notitiā suaꝫ sed sillogism⁹ simpl̄r dict⁹ non pōt cāre notitiā suā cū nō sit: igit non est sbm huius scīe. Itē vel p sillogismū simplr̄ intelligis sillogismū cōem ad sillogismū demonstratiuū dyalecticū ꝛ sophisticū vel aliq̄d aliud: sed nullū istoꝝ ē dōndū: nō pmū: qr̄ tal̄ sillogism⁹ ē sbm toti⁹ logicee: vt pꝫ p cōit̄ loq̄ntes. nec scđm: qr̄ non vr̄ qs sillogism⁹ eēt cū sibi debeat cōuenire diffō sillogismi q̄ ꝯuenit oī sillogismo.

Syllus simplr̄ dictus an sit sbiectū sciētioꝝ librorū prioruꝫ

¶ Pro solōne suppōnit pmo ꝙ sillogism⁹ potest capi dupl̄r; vno mō pme ītētionalr̄: ꝛ sic non ē aliud ꝙ̄ sillogismus mētalis vocalis vel script⁹. Alio mō capit̄ scđe ītētionalr̄: ꝛ sic non ē nisi q̄dā ītētioale qđ p itellectū attribuit̄ supple p denolatiōnē sillogismo mētali vocali vel scripto: ꝛ tunc ē sbm huius scīe.

sylli ac ceptiones.

¶ Supponitur scđo ꝙ qđ dr̄ sillogismus simplr̄ ibi ly simplr̄ pōt capi vt tm̄ valet sicut vl̄iter vel indeterīate seu incontracte. vn̄ q̄a est cōmune ad omnes alios sillogismos: indeterīatus vel incōtract⁹: qr̄ postq̄ est cōe ad oēs alios syllos q̄ntū ē de se nō ē determiat⁹ ad aliquā māꝫ illoꝝ: puta neq ad māꝫ probabil̄. i. ad ppōnes pbabiles: neq ad propositiones veras neq necessarias neq ꝯtigētes: ſꝫ idifferēter pōt fieri ex oīb⁹ talib⁹ ppōnibus. siue sint ve siue fīe siue necessarie siue ꝯtigentes vel ipoſſes. ꝛ ad h̄ ondēdū arist. sylloglzauit p terios non significatiuos puta p lras. respicit tm̄ ꝙ tales ppōes sint dispositē ī mō ꝛ figura.

simplr̄ ī sylli diffinitiōe quō capitur.

¶ Supponit tertio. ꝙ ī syllo duo inueniūt. s. mod⁹ ꝛ figura. q̄ dn̄r pncipia formalia syllogismi. inueniūt ēt ppōes ex qb⁹ fit tal̄ syllus que dn̄r pncipia mālia sylli. Et sm h̄ pōt dici probabilr̄ ꝙ syllus pōt determiari ꝛ diuidi p duplices dr̄ias. i. p dr̄ias q̄ ꝯsequūt formam sylli seu pncipia formalia sylli. ꝛ sic dico pbabilr̄ ꝙ syllus sm tales dr̄ias diuidit ī barbara celarent darij ꝛ ferio. vn̄ cū syllus vl̄r capt⁹ nō respicit vtrū ppōes ex qb⁹ fit sint ve vel false: neq barbara: neq celarēt: ſꝫ solū dispōnē ppōnū. Pōt ēt diuidi p dr̄ias māles ꝛ ꝯñtes māꝫ syllogismi seu ppoēs. Et sic dico ꝙ syllus diuidit̄ ī syllūꝫ demfatiuū dyalecticū ꝛ sophisticū saltē peccātē ī mā tm̄: qr̄ syllus sophistic⁹ peccans ī forā nō ē syllus. Et sic pꝫ q̄uo syllus pōt hr̄e plēs spēs. quasdā q̄ ꝯstituūt p dr̄iaꝫ formales. i. ꝯñtes formā sylli seu dispōēꝫ ppōnū. ꝛ q̄sdā q̄ ꝯstituūt p dr̄ias māles. i. ꝯñtes ppōnes. queꝫ tm̄ tal̄ dr̄ia pōt dici dr̄ia eēntial̄.

Quid ī syllo īuenit

¶ Aduerte tm̄ ꝙ spēs q̄ ꝯstituūt p dr̄ias māles icludunt seu psupponūt alias spēs formales ꝛ ñ pōt esse syllus demfatiu⁹ qn̄ sit ī mō ꝛ ī figura: nec etiā dyalectic⁹. Et p h̄ pōt rn̄deri ad ratiōes.

¶ Ad pmā dr̄. ꝙ nō opꝫ ī scientijs rōnalib⁹ ꝙ sbm cauet sua notitiā vt alias lā visū ē.

¶ Ad aliā dr̄. ꝙ syllus cōis ad syllꝫ demfatiuū ꝛ dyalecticū ꝛ ēt ad barbara celarēt darij. ꝛ sic de alijs: ē sbuꝫ hui⁹ scīe. Et qñ dr̄ ꝙ talis ē sbm totius logicee. dr̄ ꝙ nō ē veꝝ vt alias visū est: sed modus sciēdi est subiectum totius logicee.

¶ Dubitat̄ scđo vtrum ois bonus syllus regulet̄ p dici de oī vel p dici de nullo. Et vr̄ ꝙ nō: qr̄ syllus expositori⁹ ē bon⁹ syllus: ꝛ tm̄ nō regulat̄ neq p dici de oī neq p dici de nullo: qr̄ ī syllo expositorio mediū dꝫ eē singulare singulariṫ tētū sub quo nihil pōt sbsumi.

Bonus syllus quō regulat̄.

¶ Scđo sic. mlti sūt sylli ypothetici boni quorū nllus regulat̄ p dici de oī aut p dici ꝺ nllō. Itē sylli ꝯducētes ꝯclonē de mō loq̄ēdi ꝯsuecto sūt boni sylli ꝛ tm̄ ñ reglant̄ neq p dici ꝺ oī neq p dici ꝺ nllō. Itē sylli scđe ꝛ tētie figure sūt boni sylli ꝛ ꝯñtie formales. ꝛ tm̄ nō regulant̄ per dici de oī neq p dici de nullo: igit̄.

¶ In oppositū vr̄ eē arist. p cui⁹ solutiōe ē aduertendū ꝙ dici de oī dupl̄r accipit̄. vno mō p ppōe

dici ꝺ oī q⁹t modis capitur.

vniuersali in qua subiectum complete distribuitur. et sic i quolz bono syllo cathegorico de medio cōi in quacūq figura fuerit vñmō sit modus affirmatiuꝰ reperit dici de oī. et in negatiuo reperit dici de nullo captā pro ppōne vli in qua sbm distribuit distributiōe cōpleta et pfecta. Alioꝰ capit dici de oī aut dici de nullo p pncipiis relatiuis seu pbatiuis ꝯñie et eiꝰ euidētie vt dici de oī p isto pncipio qcqd dī de sbo distributo i maiore dī ō quolz ꝯtēto sub eo i ꝯclusiōe. Et dici de nullo pro isto pncipio qcqd remouetur a sbo distributo i maiore remouet a quolibet ꝯtēto sub eo i ꝯclone. Et sic dico q capiēdo dici de oī et dici de nllo isto mō solū quattuor primi modi pme figure regulant p dici de oī vl p dici ō nllo. vñ sillꝰz regulari p dici de oī ñ ē aliud q de ipo vificari istud pncipiū quicqd dī de sbo distributo i maiore dī ō quolibz ꝯtēto sub eo i ꝯclusione. Sz syllogismū regulari p dici ō nullo nō est aliud q de ipo verificari istō pncipiū quicqd remouet a sbo in maiore remouet a quolibz ꝯtēto sub eo in ꝯclusione. ¶ Et aduerte q diia ē inter ppōnē vlem et ppōnē eē ō oī: qr ad ppōnē vlez sufficit pdicatū ō dici quolibz ꝯtēto eēntialr sb sbo. Sz ad ppōnem eē ō oī regritur q pdicatū dicat de quocūq dī sbm siue illō ꝯtineat eēntialr sub sbo siue nō. Et istud expōnit p istud complexū de quocūq verū ē dicere. vñ ista ppō oīs essentia diuina ē pater. si sit vlis est vera: qr pdicatū .s. pr dī de quacūq essentia diuina cū nō sit nisi vna. Si aūt ipa sit de oī est falsa et est sensus de quocūq: verū est dicere q ē essentia diuina verū ē dicere q ē pater et illa ē falsa cū de filio sit verū dicere q ē essentia diuina. Et dico vlteriꝰ q ad hoc q sit bonꝰ sillogismꝰ affirmatiuꝰ non sufficit alterā pmissarū eē vlez. Sz reqrit q sit ō oī. Ex hoc dī pmo q sillogismi pme figure directe ꝯcludētes manifeste et imediate regulant p dici de oī et pꝰ dici de nullo: qr de ipis verificātur pncipia supradicta. Dicit scdo q silli pme figure indirecte ꝯcludentes nō regulātur immediate p dici de oī vel p dici de nullo: sed solū mediate et reductiue. Dicit tertio q sillogismi scde et tertie figurarū ñ regulant immediate p dici de oī vel p dici ō nullo: sed solū mediate puta reducēdo eos ad modos pme figure. Et aduerte q qñ tales sillogismi reducūtur semper debent manere consimiles termini et non oportet q maneant consimiles propositiōes. ideo dicitur in textu q sillogismus imperfectus est q vniuscuiusque plurium indiget que sunt necessaria per sumptos terminos. et non per sumptas propositiones.

Quid ē syllꝰz regulari p dici de oī quid ē syllꝰz regulari p dici de nllo quō diia ē iter ppōnem vlem et ppōnē eē ō oī.

¶ Dubitat tertio an sillogismꝰ expositorius siue affirmatiuꝰ siue negatiuꝰ teneat in qualibet figura et an ꝯclusio sit ō essentia sillogismi. Cōtra primā ptez arguit iste sillꝰs est expositorius in tertia figura ista eēntia diuina ē pr ista essentia diuina ē filius: ergo filiꝰ est pr. et tñ ñ valet cū aña sit vera et ꝯña falsa: igit. ¶ Scdo sic. ñ seqt iste hō vl asinꝰ ē asinꝰ. et iste hō vel asinꝰ ē hō: gꝰ hō ē asinꝰ. ¶ Tertio sic. ñ sequit istiꝰ hois oculus ē dexter: et istiꝰ hois est oculus sinister. gꝰ oculus sinister ē oculꝰ dexter. et tñ arguit expositorie: igit. ¶ Quarto sic. nō seqt sor. ē aial: et asinꝰ nō ē sor. gꝰ asinꝰ ñ ē aial. ¶ Quinto sic. nō seqt aial ē sor. et asinꝰ nō ē sor. ergo asinꝰ nō ē aial. ergo syllꝰs expositoriꝰ nō est bonꝰ. ¶ In oppositū arguit auctoritate oium logicorum dicentiū syllꝰz expositoriū eē bonuz.

An sillꝰz expositoriꝰ teneat in qualz figura. Et an ꝯclo sit de eēntia sylli.

Pro solone ē aduertēdū q syllꝰs expositoriꝰ ē syllꝰs cuiꝰ mediū ē terius singularis singlarit et vniuoce tentꝰ. Et ē duplex .s. affirmatiuꝰ et negatiuꝰ. Affirmatiuꝰ cuiꝰ qlz ps ē affirmatiua. Negatiuꝰ cuiꝰ vna pmissarū ē negatiua. ¶ Et aduerte q ad hoc q syllꝰs expositoriꝰ sit bonus tres ꝯditiōes reqrūt. Pria ē q mediū sit terminꝰ singularis singlr et vniuoce tētus defectu cuius nō seqt iste hō vel asinꝰ ē asinꝰ. et iste hō vl asinꝰ ē hō: ergo hō ē asinꝰ: qr singularizat solū pma ps disiūcti. Si aūt totū disiūctū singularizaret vel equoce capiat i premissis. tūc ꝯña nō valet. vel capit vniuoce. et tūc ꝯña ē bona. sed sicut ꝯclo ē falsa ita et altera pmissarū. ¶ Scda ꝯditio. q mediū in altera pmissarū sit totale extremū defectu cuiꝰ in tertio argumēto ante oppositū ñ ē syllꝰs expositoriꝰ. ¶ Tertia est. q ā pmissa affirmatiua i q ponit hmōi terius singularis ad vnā de oī valeat ꝯña vel ad vnā de nullo si sit negatiua defectu cuiꝰ in primo argumēto an oppositū nō ē syllꝰs expositorius. vñ duo sūt pncipia relatiua syllorū expositoriorū vnū p affirmatiuis. Et ē istō qcūq vni et eidē sunt eadē illa inter sūt eadē. p negatiuis ē istud quecūq negāt de codē. tertio illa negant de seiuicē. ¶ Aduerte vlteriꝰ q iste ppōnes multū differūt: sillꝰs expositoriꝰ valz in qualz figura: et i qualz figura valz syllꝰs expositoriꝰ. nā pria ē falsa cuz nullus sit syllꝰs q fiat in tribꝰ figuris: et tñ scda ē vera. Ex istis dī q in qlz figura valz syllꝰs expositoriꝰ tā affirmatiuꝰ q negatiuꝰ: seruatis tribꝰ ꝯditiōibꝰ priꝰ dictis. Et ēt saluādo qd qñ arguit expositorie in syllo negatiuo nō arguat a non distributo ad distributū: qr tūc nō bñ argueret. sz ad bñ concludēdū dz ꝯcludi ꝯclo de mō loqndi icōsueto. vt sic arguēdo. sor. ē aial. asinꝰ non ē sor. ergo asinꝰ aial nō ē: et nō sic: ergo asinꝰ ñ ē aial. Et p hoc pz solutio ad duo vltia argumēta. ante oppositū. et p ꝯñs ad oīa argumēta. ¶ Ad scdaz ptē qōnis rñdet q syllꝰs pōt capi dupliciter. vno pro pmissis tñ quēadmodū capit arist. i 1ꝰ prior. Et sic dico q ꝯclo nō ē de eēntia sylli. Alioꝰ capit p aggregato ex pmissis et conclusione si-

Quid ē syllꝰs expositoriꝰ et quot modis capit

Quot ꝯditiones reqrūtur ad syllꝫ expositorium

quot sīt principia sylli expositorij.

Syllꝰs quot modis capitur.

mul. et tūc dico q̄ ↄclusio ē bñ de eēntia silli. cū sit vna ps ipsi⁹ silli. Et hec de sc̄do articlo.

Cōclusio rn̄salis d̄ diffinitiōe et diuisione ppōis silli et termini.

¶ Quantū ad tertiū sit ↄclusio rn̄salis q̄ diffinitiones ppōnis termini et syllogismi: et et diuisio ppōnis sunt sufficiēter assignate à pho vt pȝ in primo articulo. ¶ Ad rōnes añ oppositū q̄stiōis. ad primā scd̄aȝ tertiā et q̄rtā patuit solo in p̄mo arti. ¶ Ad quintā dr̄ q̄ emptimema eē syllogismū pōt itelligi dupl'r. vno mō formaliter: et nō ē ver. Alio mō vtnaliter puta p appōnē vni⁹ p̄misse. et sic bñ ver̄ ē.

¶ Sequitur textus.

Diuisio ppōnū Subdiuisio earum.

¶ Om̄ aūt ois ppō est aut de iesse aut necessario inesse: aut ↄtingēter inesse. Harȝ āt he qdeȝ affirmatiue ille vo negatie s̄ȝ vnā quāq̄ allocutioneȝ. Rursuȝ aūt affirmatiuarȝ et negatiuarȝ alie sunt vles: alie particulares: quedam indefinite.

Istud est tertiū caplm̄ hui⁹ tractatuȝ in quo determinat de ↄuersiōe ppōnū de inesse. Et diuidit in tres ptes. In p̄ia pōit tres diuisiōes ppōnū. ¶ Dīa ppōnū cathegoricarum alia de inesse. alia de necc̄ario. et alia d̄ cōtingenti. Et sub ppōne de ↄtingēti ↄphēdit ppōneȝ de possibili. et p ppōnem de necessario ppōneȝ de ipossibili. ex eo q̄ necc̄ariū et ipossibile ↄriant adinuicem. ¶ Scd̄a diuisio ppōnū cathegoricarȝ de simplici copula siue sint d̄ inesse siue de necessario siue de ↄtingēti. alia est affirmatiua et alia negatiā. ¶ Tertia diuisio: ppōnum cathegoricarȝ simplicis quātitatis. alia est vlis. alia p̄ticularis et alia indefinita. ¶ In scd̄a pte pōit q̄ttuor regulas ↄuersionū ppōnūȝ de inesse. Quarȝ prima ē talis. vlis negatiua ↄuertit vl'r in vlem negatiuā. vt nulla voluptas ē bonū: ergo nullū bonū ē voluptas. ¶ Scd̄a regla. vlis affirmatiua ↄuertit in terminis in p̄ticularē affirmatiuā: vt si ois voluptas bonū ē. qd̄dā bonū ē voluptas. ¶ Tertia regula: particularis affirmatiua conuertitur in particularem affirmatiuam vt si q̄dā voluptas est bonū. qd̄dā bonū ē voluptas. ¶ Quarta regula. particularis negatiua nō conuertit in terminis: q̄r nō oȝ q̄ si animal non sit hō: q̄ hō nō sit animal. ¶ In tertia parte pbat ↄdictas regulas. Et primo primā: q̄r ex opposito ↄñtis infert oppositum añtis. nam si aliqd̄ bonum est voluptas: aliqua voluptas est bonuȝ. qd̄ est oppositū añtis. s. istius. nulla voluptas est bonū. ¶ Scd̄am regulā probat. quia si nō seq̄tur tūc ↄdictoriū ↄñtis. s. ista: nullū bonuȝ est voluptas stabit cum antecedēte. Et ad istū nullū bonum est voluptas sequit ista nulla voluptas est bonū q̄ est ↄtraria isti⁹ ois voluptas est bonū. et p ↄñs duo ↄria erunt simul. ¶ Tertiam regulā pbat. q̄r si nō sequat tūc duo ↄdictoria erunt simul vera. q̄r tūc ↄdictorium ↄñtis. s. nullū bonū ē voluptas stabit cū añte Et ad ipsuȝ sequit ista. nulla voluptas est bonum. que est contradictoria istius quedā voluptas est bonum. ¶ Quartā regulā pbat. q̄r non oportet q̄ si aial nō sit hō: q̄ homo nō sit animal. ¶ Sequit textus.

Propositiōes d̄ necessario quō ↄuertūtur.

¶ Eodeȝ āt mō hr̄ et in necessario ppōnib⁹. nā vlis qdē priuatiua vl'r ↄuertit: affirmatiuarȝ āt vtraq̄ particularit. nā si necē ōa. nulli b. iesse necc̄ario b. nulli a. inerit. Si eni alicui b. a. ↄtigit: et a. alicui b. cōtingit.

¶ Istud est quartū capitulū huiuȝ tractat⁹ in quo pⁱus determinat de ↄuersiōe ppositionum modaliū. Et diuidit i duas ptes p̄cipales. In p̄ia determinat de ↄuersiōe ppositionū de necessario dicēs q̄ ppōnes d̄ necessario eodē mō ↄuertunt sic ppositiōes de iesse puta vlis negatiā in vlem negatiuā: vlis affirmatiua in particularē affirmatiuā: et particulari affirmatiua in particularē affirmatiuaȝ. De vli negatiua pbat: q̄r bene sequit nullū b. esse a. est necesse: ergo nullū a. esse b. est necesse. q̄r si non sequat oppositū ↄdictoriū ↄñtis. s. aliquod a. esse b. est necesse stabit cū antecedente. Et vltra sequitur aliqd̄ a. eē b. ē necesse: ergo aliqd̄ b. eē a. est necesse. quod est oppositū contradictorium añtis. ¶ Deinde probat de vli affirmatiua et particulari affirmatiua: q̄r ex opposito ↄdictorio ↄñtis sequitur oppositū añtis. nā si non sequat oē b. esse a. est necesse. vel aliquod b. esse a. est necesse: ergo aliqd̄ a. eē b. est necesse: tūc ↄdictoriū ↄñtis stabit cum añte: et ad ipm sequitur ↄdictorium añtis: igit. ¶ Et aduerte q̄ in pposito non loquit aristoteles d̄ modalibus diuisis, q̄r aliter cōuertūt vt videbit in questione: sed solū loquit d̄ modalibus ↄpositis. Et adhuc non loquitur de cōuersione talium q̄ est mutatio principalis predicati in sbm et cō: sed d̄ conuersione que attenditur ex parte dicti. ¶ In scd̄a parte determinat de conuersione propositionuȝ de contingēti.

Cōtingens capit tripliciter

Et dicit primo q̄ contingens capitur tripl'r. Primo modo vt est necessariū. Secundo mō qd̄ nō ē necc̄ariū neq̄ ipossibile. Tertio mō p oi illo qd̄ nō est ipossibile. Et dicit p̄io q̄ affirmatie d̄ ↄtigēti vtroq̄ mō capto. s. de ↄtigēti p̄mo et tertio mō capto eodē modo ↄuertunt sicut ille d̄ inesse: vt bene sequit omne b. eē a. est contigens: ergo aliquod a. esse b. est ↄtin-

gens:qꝛ ex opposito ꝯdictorio ꝯsequētis infer tur oppositū añtis.nā bñ sequit:nullū a.eē b. est contingens:ergo b nō eē a. est cōtingens qꝺ est ꝯdictoriuȝ antecedētis. ¶ Deinde ꝺter minat de negatiuis dicens ꝙ negatiue de cō tingenti salte de p̄mo ꝛ tertio modis:silr ꝯuer tunt sicut ille de inesse vel sic̄ de necessario.vt bñ sequit:nullū hominē eē equū ē ꝯtingens: ergo nullū equū eē hoīem est cōtingēs:qꝛ ex opposito ꝯdictorio ꝯñtis sequit oppositū ꝯtra dictoriū añtis.sed negatiue de ꝯtingēti scꝺo mō dicto nō silr cōuertunt sicut ille de neces sario.sed magis cōuertūtur in oppositā q̄lita tē. Cōsequēter remouet vnuȝ dubiū. dubita ret eni aliqs vtꝝ ista eēt negatiua.nullū b.eē a.est contingēs. Rñdet ꝙ tales nō sunt nega tiue:sed hñt figurā affirmatiuā:ꝛ hoc est sunt simplr affirmatiue:qꝛ copula p̄ncipalis nō ne gat:ꝛ ꝙ sint affirmatiue. pbat:qꝛ sicut se hȝ eē in illis de inesse.ita modus in modalib⁹:ȝ p positio de inesse ē affirmatiua si copula ei⁹ nō neget:g° modalis de cōtingenti erit affirma tiua si mod⁹ nō neget.vñ si p̄hs p ly cōtingit intelligat modū ꝛ loquat de modalib⁹ cōposi tis:tunc rō sua non vȝ:qꝛ modus in modalib⁹ cōpositis nō se hȝ sicut eē in illis de inesse cū sp sit subiectū vel p̄dicatū mā̄le.dī ergo ꝙ per ly cōtingit intelligit modū ꝛ cū h verbum qꝺ vnit p̄dicatū mā̄le cū subiecto:vult eni dicer ꝙ in modalibus cōpositis si verbū qꝺ vnit p̄di catuȝ mā̄le cū subiecto nō neget.hoc est si ne gatio nō ferat ad modū ꝛ ad verbuȝ:ꝑpositio non erit negatiua:sed affirmatiua.

Negatiue de cōtīgē ti quō ꝯuertū tur.

Dubiuȝ de ista. nullū b eē a ē cō tingēs.

Queritur vtrū regule de ꝯuer sione ꝑpōnum de inesse sint a p̄ho sufficienter assignate. Et arguit p̄ mo ꝙ nō:cōuersio ñ ē possibilis:igi tur.añs pbat.qꝛ cōuersio ē qñ de subiecto fit p̄dicatū ꝛ ecꝯ:ȝ de subiecto nūq̄ pōt fieri p̄di catuȝ nec ecꝯ.igit. ¶ Scꝺo sic arguit:in ꝯuer tēte ꝛ ꝯuersa nō manet ydē termi:g° nulla est ꝯuersio:añs pbat.qꝛ voces plate semel nō pñt iteꝝ pferri:igit. ¶ Tertio sic. arguēdo ꝯ p̄ri mā regulā:qꝛ nō seqt null⁹ hō est oē aial:ergo nullū aial ē hō:nec sequit ois sba nō ē:g° ois sba hō nō ē. Silr nō sequit:nullus hō est mu lier:ergo nulla mulier ē hō.silr nō sequtur:nul lus hō est spēs:g° nulla spēs ē hō. Silr nō seq tur:null⁹ murus ē in lapide.g° null⁹ lapis ē in muro:ēt nō seqt nulla essentia diuina ē gene rās:g° nullū generās ē essentia diuina.cū i oi bus istis añs p̄t eē veꝝ sine ꝯsequēte. ¶ Quar to sic.ꝯ scꝺam ꝛ tertiā regulā p̄mo ꝯ scꝺam:qꝛ quotiēs arguit a termino supponēte ꝯfuse tm̄ ad tꝑm supponētēȝ determinate nō vȝ ꝯña:ȝ sic arguit fm scꝺaȝ regulā:igt. Scꝺo sic.ꝯ tertiā regulā:ista ē p̄ticularis affirmatiua,aliqs hō

Vtꝝ re gule de ꝯuersio ne ꝑpō nū de i esse bñ assignē tur a p̄ho.

est mortu⁹.ꝛ tm̄ nō ꝯuertit i istam:ergo aliqꝺ mortuū ē hō:qꝛ cōuertēs ē falsa. ¶ Quito sic ar.ꝯ quartā regulā.qꝛ bñ sequit.hō nō est asi nus.ergo asin⁹ nō ē hō:ergo p̄ticularis nega tiua cōuertit in p̄ticularē negatiuā. Etiā bñ seqtur.hō nō est aial.ergo hō aial nō ē. ¶ In oppositū ar auctoritate p̄hi in textu. In que stione erunt tres articuli. Quantū ad p̄mū

¶ Sciēdū est p̄mo ꝙ ꝯuersio p̄t ca pi dupl̄r.vno mō p̄ie intētionalr q̄admoduȝ dicim⁹ malū ꝯuerti i bonū:aquā i vinū. Alio mō capit scꝺe intentionalr.ꝛ h dupl̄r.vno mō vt attribuit terīs quēadmodū dicim⁹ ꝙ hō ꝛ risibile ꝯuertūt.vñ illi termi dñr ꝯuerti adinui cē q de seinuicē vlr affirmant:vt hō ꝛ risibile. Alio⁹ vt attribuit ꝑpōnib⁹:ꝛ h tripl̄r fm ꝙ ꝑ pōnes dñr cōuerti ad seinuicē tripl̄r.vno°:qꝛ cōponunt ex terīs cōuertibilib⁹ q̄admodū di cerem⁹ ꝙ iste due ꝑpōnes ꝯuertunt.ois hō ē alb⁹ ꝛ oē risibile ē albū. Scꝺo mō ꝑpōes dñr cōuerti in oppositā q̄litatē sic̄ sūt ꝑpōes d cō tingenti ad vtrūlibȝ de qb⁹ satis visuȝ ē i scꝺo ꝑyarmēias. Alio⁹ ꝑpōes dñr cōuerti in terīs qꝛ de sbo fit p̄dicatū ꝛ de p̄dicato sbm:vt hō ē aial:g° aial ē hō. ¶ Et aduerte ꝙ p̄dicatum mutari i sbm vel ecꝯ p̄t itelligi dupl̄r. vno mō capiēdo subȝ ꝛ p̄dicatū scꝺe itētiōalit. Alio⁹ capiēdo sbm ꝛ p̄dicatū p̄ie itētiōalr:ꝛ tūc sbȝ mutari in predicatū vel ecꝯ pōt itelligi dupl̄r. vno mō ꝙ terminus q pōit añ copulā fiat ter min⁹ q ponit p⁹ copulā.ꝛ sic nō ē itelligēduȝ. Alio⁹ ꝙ termin⁹ q denotabat sbm qñ pōebat añ copulā denotet p̄dicatū vel ei⁹ synonimū: ꝛ sic ē itelligēdū. Et diffinit sic cōiter. Cōuer sio ē duaꝝ ꝑpōnū vtroq̄ termino p̄ticipātiū ordi ne ecōuerso vni⁹ ad alterā formalis ꝯña. Et quo pȝ ꝙ p h ꝙ dī formal ꝯña.ꝙ tm̄ sūt due ꝯuersio nes.s.simplex ꝛ p accñs:qꝛ ꝯuersio p ꝯpositio nē nō ē formalis ꝯña:qꝛ nō seqt:ois hō ē etñs. g° oē ñ etñs ē ñ hō.cū añs sit veꝝ ꝛ ꝯñs fm. Nā antixp̄s ē nō etñs ꝛ tm̄ nō ē ñ hō.ꝛ pp h aristo teles nō enūerauit eā iter alīs ꝯuersiōes.ꝛ ad uerte ꝙ ad talē ꝯuersiōeȝ tria reqrūt.s.ꝯuer sa q̄ est añs:ꝛ conuertēs que est ꝯñs.ꝛ nota il lationis que denotat vnam sequi ad aliā.

Cōuer sio quot modis capit

Quot modis capit cō uersio scꝺe itē tionalr capta.

Conuer sio quot modis dī attri bui ꝑpō nibus.

Quo in telligit sbm mu tari i p̄ dicatuȝ

Diffini tio ꝯuer sionis.

¶ Sciēdū est scꝺo ꝙ soluende sūt alique difficultates. Prīa vtꝝ ꝯuersio sit pos sibilis. Et vī ꝙ nō:qꝛ ibi est bona ꝯuersio:hō est asin⁹:ergo asin⁹ ē hō.ꝛ tn̄ talis nō ē possibi lis.qꝛ tā añs q̄ ꝯñs sūt impossibilia:ēt qualit tercūq̄ p ipaȝ significat eē ipossibile ē ita eēt. Rñdent alii ꝙ aliq̄ cōuersio ē necessaria. vt ista hō est aial:ergo aial est hō. Aliqua cōtin gēs:vt hō currit:ergo currēs ē hō. Et aliqua impossibilis.vt hō est asin⁹: ergo asinus ē hō. Aliter tamen dicitur ꝙ conuersio est possibi lis ꝛ necessaria.ꝛ ꝙ nulla est impossibilis neq̄

An cō uersio sit possi bilis.

contingens: qr aliter cum per conuersionem significat significatione totali et proportionali possibile et necesse est ita esse. Nisi per conuersionem significatione totali significat q albitudo sequi le antecedentis ad consequens est necessaria: ideo ista homo est asinus: ergo asinus est homo non significat hominem esse asinum significatione totali: sed significat talem habitudinem antecedentis ad consequens esse necessariam quemadmodum significant alie consequentie. Alia difficultas quomodo debent conuerti propositiones in quibus ponuntur pronomina prime et secunde persone. Respondetur per aliquas propositiones. Prima propositio. propositio in qua subiicitur pronomen prime vel secunde persone absque pferente ipsa potest eodem modo conuerti sicut quecunque alia: vt ista ego sum iohannes: ergo iohannes est ego. Secunda propositio. propositio in qua subiicitur pronomen prime vel secunde persone manente identitate cathegorematum vocalium non potest quocunque alio absque pferente eodem modo conuerti sicut et alie. Si tamen maneret identitas cathegorematum mentalium posset a quocunque alio eodem modo conuerti. vt patebit in practica. Posset tamen poni vnus modus subtilis supponendo q antecedens et consequens semper debeant fieri ab eodem. ita q si aliquis petat alicui. conuerte istam ego sum iohannes: aliter non debet respondere iohannes est ego: quia tunc vnus faceret antecedens et alius consequens. Sed deberet respondere tu petis nunc q ego conuertam istam ego sum iohannes: sic debet conuerti: ego sum iohannes: ergo iohannes est ego. et tunc est bona consequentia: sed sicut consequens est falsum: ita et antecedens.

Quo modo conuertuntur propositiones in quibus ponuntur pronomina prime et secunde persone ponuntur

Sciendum est tertio q incidunt alie difficultates. Prima qualiter debeant conuerti propositiones in quibus ponuntur termini obliqui. Pro cuius solutione supponitur q propositiones de terminis obliquis sunt in multiplici differentia: quedam enim sunt de verbis impersonalibus et alie de verbis personalibus. Iterum illarum que sunt de verbis impersonalibus: quedam sunt de verbis impersonalibus actiue vocis: et quedam passiue vocis. vnde tenendum est pro regula q omnes propositiones de terminis obliquis et verbis impersonalibus siue actiue vocis siue passiue vocis antequam conuertantur debent resolui in propositiones de verbis personalibus et terminis rectis. et postea conuerti: vt ista tedet animam meam vite mee: debet sic resolui: anima mea habet tedium de vita mea. et tunc sic conuertitur: ergo habens tedium de vita mea est anima mea. Similiter ista me penitet peccati: sic resoluitur: ego doleo de peccato: et tunc sic conuertitur dolens de peccato est ego: regi interest benefacere: sic resoluitur. aliquid spectans ad regem est benefacere. ergo benefacere est aliquid spectans ad regem. Si vero tales sint de verbis impersonalibus passiue vocis etiam sunt resoluende: vt campana pulsatur: et sic resoluitur campana pulsatur ab aliquo: et sic conuertitur. ergo quod pulsatur ab aliquo est campana. Similiter ista: lectionem legitur: sic resoluitur: lectio legitur ab aliquo ergo quod legitur ab aliquo est lectio. Si vero sint de verbo personali et huiusmodi obliquus ponatur in principio dictionis et sit determinatio non accepta vnica

Quo modo conuertuntur propositiones in quibus termini obliqui ponuntur

acceptione: vt ista cuiuslibet hominis asinus currit: tunc obliquus debet mutari in rectum: et rectus debet poni pro predicato. et totum residuum cum hoc addito aliquid vt ista sic conuertitur aliquid cuius asinus currit est homo: vel potest dici et clarius q etiam tales propositiones debent conuerti sicut ille de rectis: vt ista sic debet conuerti: ergo currens est asinus hominis. Secunda difficultas quomodo conuertitur ista: nulla essentia diuina est generans non potest dici q conuertatur in istam: igitur nullum generans est essentia diuina: cum antecedens sit verum et consequens falsum: respondetur q ly generans potest capi dupliciter scilicet substantiue et adiectiue. Si capitur substantiue tunc bene conuertitur: sed sicut consequens est falsum ita et antecedens. Si capitur adiectiue tunc debet intelligere sic. scilicet essentia itaque totum predicatum est essentia generans: et tunc non bene conuertitur. nullum generans est essentia diuina: sed debet sic conuerti: ergo nulla essentia generans est essentia. Et si quis querat quomodo conuertitur ista nullus homo falsè est animal. dico q non debet conuerti in istam: ergo nullum animal falsè est homo cum antecedens sit verum et consequens falsum: sed sic ergo nihil quod est falsè animal est homo. Et si quis dicat de perse predicato non fit perse secundum: ergo non bene conuertitur. Respondetur q duplex est conuersio: quedam est propria quando de perse secundo fit perse predicatum et econtra: nihil addendo neque remouendo. Alia est impropria seu reductiua quando subiecto vel predicato additur aliquid.

Dubium de conuersione istius nulla essentia est generans secundum q modis capitur

Acceptiones conuersionis.

Sciendum est quarto q tertia difficultas est de conuersione aliquarum propositionum. Et primo de ista nullius a est predicatum. posito casu q a non sit predicatum in aliqua propositione: si dicatur q conuertitur in istam: nullum predicatum est a. contra. quia antecedens est verum et consequens falsum cum in consequente a sit predicatum. Respondetur negando q consequens sit falsum: et etiam q consequens sit: quia repugnat casui: ideo repugnat q ista propositio sit nullum predicatum est a. Et si dicatur ista: nullius a est predicatum conuertitur in istam nullum predicatum est a. ergo illa conuersio est. et per consequens tam antecedens quam consequens erunt. Respondetur in veritate q tam antecedens quam consequens sunt tamen quia repugnant casui: ideo vtrumque debet negari. Secundo de ista ad equitandum requiritur equus. dicunt aliqui q primo debet resolui in istam: impossibile est equitare sine equo. et tunc sic conuertitur: ergo equitare sine equo est impossibile. Alii dicunt q ex quo istud verbum requiritur confundit terminum q in ipso includitur aliquod syncathegorema quod non est pars neque predicati neque subiecti. ideo oportet ipsam resoluere in vnam in qua non ponatur. ideo resoluitur in istam: ad equitandum conueniens est equus: ergo conueniens ad equitandum est equus. Tertio de ista semper fuit homo. Respondetur q debet sic resolui: omni tempore fuit homo: et postea sic conuertitur: ergo aliquo tempore existens fuit homo. Et si quis dicat: ille propositiones non preciparent ordine econuerso. Respondeo q sine: cuius ratio est: quia illud quod est subiectum vna est simile predicato alterius: ideo

Dubium de aliquarum propositionum conuersione

participant ordine ecōuerso: qr ad hoc q ppō
nes pticipēt ordie ecōuerso: nō opz q illud qd
ponit an̄ copulā in vna ponat pcise in alia: sed
qd illud qd ē sbm in vna: sit sūe pdicato alte
rius. Silr dicat de ista ppōne: oēs equū videt
hō: ergo aliqd qd ē videns oēm equū e hō: t nō
in istā: hō videt aliquē equū: qr tales sūt silius
subiectoꝝ t pdicatoꝝ: sed ista: ptūz ē ptūz: sic
cōuertit qd fuit ptūm ē vel fuit ptūm. silr ista:
hō ē generād': sic ɔuertit: ergo qd erit generā
dū ē vel erit hō. silr ista: nullus senex erit puer:
sic cōuertit. nihil qd erit puer ē vel erit senex.

Ista p posito a ē risibile q° mō cō uertit.

¶ Sed difficultas ē qūo debeat ɔuerti ista. a
est risibile: posito q a pte sbi significet hoīes,
et a pte pdicati significet asinus. Rndet q sic
conuertit: ergo risibile ē hō. vbi licet de sbo
vocaliter n̄ fiat pdicatū tn̄ bn̄ mētaliter. ¶ Et
aduerte ēt q qn̄ di q vlis negatiua conuertit
simplr debz itelligi de vli negatiua de mō loqn̄
di cōsueto. qr de mō loquēdi incōsueto nō cō
uertit: vt nō seqtur: oīs sol planeta nō est: ergo
omnis planeta sol nō ē. cū an̄s sit verū t ɔn̄s
falsū. Sed ista: hō est pictus: sic ɔuertit. pictū
est hō pictus. t nō in istā: pictū ē hō. qr in ista
homo ē pictus: hō restringit ad standū p hoi-
bus pictis. Sed ista: bis cantaui missaz: sic cō
uertit. ergo bina vice cantās missā est vel fuit
ego. Et ista: parisi' t rome vēdit piper: sic ɔuer
titur: ergo qd vēdit altero istoꝝ locoꝝ ē piper.
Dnt tn̄ alia q sic ɔuerti: qd vēdit parisi' t
rome: ē istud vel istō pip. Sed hoc nō vi ver:
cū ista videat falsa: cū sbz pro nullo suppoat.
nam de nullo verꝝ ē dicere: hoc vēdit parisi' t
rome. Sed ista: neuter istoꝝ ē alb': ɔuertitur
sic: nullū albū ē alter istoꝝ. Et sic p tales pn̄t
conuerti fere oēs alie ppōnes: vnū tn̄ cauēdūz
est q nō arguat a magis amplo ad min' am-
plū sine distributiōe magis ampli. Etiā q nō
arguat a min' amplo ad magis amplū: cū di
stributiōe magis ampli. Vn̄ magis amplū se
hēt sicut supi', t min' āplū sicut iferi': id ī ipis
pportiōabilr debēt fieri ɔntie: sic sūbt loco
āmpliori ad iferi': t cꝫ. Et hec de p° articlo.

qūo cō uertende sunt ppōes moda les. Pro pōnes moda les cō posite: q'ē mo dis cō uertūt.

¶ Quantuz ad scōm dubitat prio
qualr ɔuertēde sūt ppōnes modales. Rndet
q ppōnes modales sūt duplices, qdā sunt cō
posite: qdā sūt diuise. vn̄ cōposite pn̄t duplr cō
uerti. vno mō quo ad se totas. s. faciēdo d sbo
predicatū: t de pdicato sbm: vt hoiem eē aial
est possibile. ergo possibile ē aial hoiem eē. Et
isto mō modales cōposite oino eodē mō ɔuer
tunt sicut ille de inesse: qr sūt mere de iesse: s
istum modū nō docuit aristo. Alio mō ɔuer
tunt quo ad ptes dicti. s. trāspōnēdo ptes di-
cti mō silr se hn̄te: vt hoiez eē aial ē possibile.
ergo aial eē hoiem ē possibile. ¶ Pro quo tn̄ ē
aduertendūz q modalis cōposita de isto mō

falsū t ipossibile nō ɔuertūtur ex pte dicti eo-
dē mō sicut ille de inesse: qr nō seqtur: oē aial
esse hoiem ē falsū vl ipossibile. ergo hoiem esse
aial ē falsū vl ipossibile. Et si qs dicat: ppōes
correspōdētes dictis istaꝝ ppōnū iferūt seiuic
cē: ergo t ille ppōnes. an̄s pz: qr bn̄ seqtur: oē
aial est hō: ergo hō est aial: q̄ ē ppō necessaria
que seqtur ad qualz. Rndet negādo ɔn̄am. et
ratio ē: qr nō opz q si ad aliqd an̄s sequat ɔn̄s:
q ad illud an̄s eē falsū ɔtigēs vel ipossibile se-
quat ɔn̄s eē falsū vel ipossibile. ¶ Aduertēdū
terius q ppōnes modales cōposite d isto mō
possibile t necessario ɔuertūt eodēz mō ex pte
dicti sicut ille de iesse: dūmō ponat ī an̄te cō-
stantia ppōnis pro q̄ supponit dictūz ɔn̄tis: qr
alias nō sequeret: vt nō seqt: oēz hoiez eē aial
est possibile: ergo aliqd aial eē hoiez ē pole. nā
posito casu q ista ppō sit hō ē aial t n̄ ista: aial
est hō: an̄s ē verꝝ t ɔn̄s falsū: qr sbm ɔn̄tis pro
nullo supponeret. ¶ Sed qrit qūo cōuertitur
ista: soz. ē possibilis: vbi ly possibile capit pme
intētionaliter: vt ē dr̄a entis. dico q sic ɔuer
titur: ergo possibile ē vel pōt eē sortes. Ex quo
patet q qn̄ possibile capit prie itētionalr: t vt ē
differētia entis amplitat sbm p illo qd ē t pōt
esse: sed qn̄ ē dr̄a ppōnis. t capit scđe intētio
naliter nō hz aliquā vim ampliādi: sicut ī ista
sortē currere ē possibile: ibi ly possibile nullas
vim hz ampliandi. Sed diceret aliqs ista ppō
est indefinita oēm hoiem eē aial ē possibile: t
etiā ista ē affirmatiua nullū b. eē a. est necesse
cum ppō quā facit in sensu sit affirmatiua: nā
sensus ē: nulla talis ppō b. ē a. ē possibilis. Re-
spondet q verꝝ est q talis est indefinita omne
animal eē hoiem est possibile: sed qr hn̄t figu-
ram vniuersalium negatiuarū aristoteles vte-
batur. ac si essent vniuersales vel negatiue.

¶ Dubitatur secundo qūo cōuer
tuntur ppositiones modales diuise. Pro cui'
solutione supponitur q isti modi possibile. im-
possibile. contingens. t necesse facientes ppō
nes modales diuisas āpliant extrema ad om
nem differentiam temporis: vel saltē ad illud
quod est t potest esse. Et si quis dicat predica-
tum alicuius propositionis debet precise ac-
cipi sm exigentiam copule: ergo tales modi
non ampliant predicatum. Rndetur q illa re-
gula est vera quando nō ponitur aliqd synca
thegorema habens vim ampliandi terminū
positū a pte post. Et si qs dicat si necesse āplia
ret pdicatū seqret q ista est vera: deū necesse
est esse creantem: qr sensus ei' ē: deū necesse ē
illud quod est vel pōt esse creans: t illa est fa.
Respōdet q ampliatio pdicati nō dz sic expli
cari, Sed sic deū necesse ē eē creās qd est vel
potest esse. ita q necessitas nō ferat in supposi
tum pdicati, sed in formā q̄ seruatur p illō ꝑ.

Quō ɔuertē de sunt ppōes moda les di uise.

dicatū vel cōnotat. ¶ Supponit vlterius q̄ ad hoc q̄ p̄dicti t̄mi amplient extrema: tres cōditiões re-grunt. Prima q̄ talia extrema supponant: vt dicēdo chimerā possibile ē eē: ibi ly chimerā nō ampliat cū nō supponat. ¶ Secūda q̄ talis t̄mi-n⁹ q̄ dī ampliari h̄eat significatū vl significat correspōdētia p̄ diuersis differētijs tp̄m distin-ctim: vt dicēdo: antixp̄m possibile ē eē. ly anti-xp̄s nō ampliat. ¶ Tertia q̄ talis t̄min⁹ nō restri-gat ad standū p̄cise p̄ vna differentia tempis: vt dicēdo q̄d ē hō possibile est eē ibi ly hō non ampliat. cū restringat ad vnā differentiā tēpo-ris. ¶ Istis suppositis ponūt aliq̄ dicta. Pri-mū dictū: p̄pōnes affirmatiue d̄ necessario di-uise in qb⁹ nulla ponit negatio: nō cōuertūt for-malr in p̄pōnes de necessario. p̄z: q̄z nulla vlis affirmatiua cōuertit gratia forme in vlem affir-matiuā. s₃ p̄pōnes affirmatiue d̄ necessario in qb⁹ nulla ponit negatio sūt vles ex parte modi igit. Etiā datur ē instātia. vt nō seq̄t creās ne-cessario est de⁹: g° de⁹ necessario est creans. s₃ dz sic cōuerti g° de⁹ possibilit̄ est creans. cū de-beat cōuerti in particularez de mō siue illa de necessario sit vlis siue p̄ticularis: siue singlaris ex pte dicti. ¶ Secūdum dictū. p̄positio de ne-cessario diuisa in q̄ pōit duplex negatio: vna ad v̄bū ꝛ alia ad modū: dz oimode cōuerti sicut illa de possibili i q̄ nulla ponit negatio. vt ista omnē deū nō necesse ē nō eē creantē. cōuertit eodē mō sicut ista. oēz deū possibile ē eē creā-tez. sic videlicz. creantē nō necesse ē n̄ eē deū. ¶ Tertiū dictū: p̄positio d̄ necessario negati-ua i q̄ negatio ponit ad v̄bū tm̄: cōuertit sicut illa de impossibili in q̄ nō ponit negatio ex-plicite. vt ista oēm deū necesse ē nō eē creātē. cōuertit sicut ista: oēm deuz impossibile est esse creātē cū tali eq̄polleat: ꝛ cū talis sit vlis ne-gatiua salt̄ de modo cōuertet simplr̄ in vlem. ¶ Quartū dictū. p̄pō d̄ necessario in q̄ nega-tio ponit ad modū nō cōuertit in t̄mis: cū talis sit p̄ticularis negatiua. vt ista: q̄ndā deū n̄ nec̄e ē eē creantē: nō cōuertit cū sit p̄ticularis nega-tiua: cū eq̄polleat vni de possibili nō negato.

Marginalia: cōditiones req̄site ad hoc q̄ p̄dicti termini āpliēt. — dicta d̄ cōuersione aliquarū p̄pōnum. — Primū — Secūm — Tertiū — Quartū

¶ Dubitat̄ t̄rio qualiter cōuerten-de sūt p̄pōnes modales diuise d̄ impossibili ꝛ possibili. ¶ Pro cui⁹ solutione ponunt aliq̄ di-cta. Primū p̄pōnes de impossibili in qb⁹ nul-la ponit negatio cōuertūt p̄ cōuersionē simplicē cū tales sint vles negatiue ex pte mōi. vt ista. oēz hoiez impossibile est eē asinū: sic cōuertit. g° oēz asinū impossibile ē eē hoiez. ¶ Secūm dictū: p̄pōnes de impossibili i qb⁹ negatio ponit ad modū tm̄: cōuertūt sicut ille d̄ possibili qb⁹ eq-ualēt. vt ista: hoiem n̄ impossibile est eē asinuz cōuertit sicut ista: hoiem possibile ē eē asinum sic videlicet: asinū nō impossibile ē eē hoiem. ¶ Tertiū dictū: p̄positiones d̄ impossibili in qb⁹ negatio ponit ad modū ꝛ ad v̄bū nō cō-uertūt. cū tales sint p̄ticulares negatiue salt̄ ex pte mōi: vt ista: hoiem n̄ īposē ē n̄ currere: n̄ cōuertit. cū equaleat isti: hoiez posē ē n̄ curreř: q̄ nō cōuertit. ¶ Quartū dictū p̄pōes d̄ iposi in q-b⁹ negatio explicite ponit ad v̄bū: cōuertūt sic ille d̄ necessario i qb⁹ nulla pōit negatio. s₃ sic ē vt visuz ē q̄ p̄pōnes d̄ necessario in qb⁹ nulla ponit negatio nō cōuertūt in seipsas: s₃ in illas de posi. Etiā tales de iposi cōuertūt i p̄pōnes de posi. vt ista. creātē iposē est nō eē deū. cōuer-titur in istā. deū posē est eē creantē. ¶ Secūdo p̄ alijs de posi ponunt q̄ttuor dicta. Primū p̄pō-nes de posi in qb⁹ nulla ponit negatio: cōuer-tūt simplr̄ sicut ille d̄ inesse vt hoiez posē est cur-rere: ergo currētē posē est eē hoiem. ¶ Secūm dictū. p̄pōnes de posi in quib⁹ negatio ponit tm̄ ad verbū: nō cōuertūtur in t̄minis: cuz ta-les sint p̄ticulares negatiue ex pte mōi. ¶ Ter-tiū dictū: p̄pōnes de posi in qb⁹ negatio ponit ad modū tm̄: cōuertūt sicut ille de iposi: cū eq-ualeāt illis: vt ista: hoiem nō posē est currere: cōuertit sicut ista, hoiez iposē ē curreř. ¶ Quar-tū dictū. p̄pōnes d̄ posi i qb⁹ ponit negatio tā ad modū q̄ ad v̄bū: cōuertit in p̄pōnes de posi in qb⁹ nulla ponit negatio. vt ista: oē creans nō posē est nō esse deū: conuertitur sic: deum posē est esse creantē. Et hec de scđo articulo.

Marginalia: Propōnes modales diuise d̄ impossibili ꝛ possibili quō cōuertūt. Quattuor dicta. — Primū. — Secūm — Tertiū — (quartū) — Pro solutiōe st̄ lex de impossibili q̄ttuor ꝛ illa ponūt dc̄a. Primū Secūm Tertiū Quartū

¶ Quantū ad tertiū sit cōclusio re-sponsalis. regule cōuersionū p̄positionū tam de inesse q̄ modaliū sunt sufficient assignate a philosopho: vt satis p̄z in primo articulo ꝛ in scđo. ¶ Ad rationes ante oppositū. Ad pri-mam ꝛ etiam ad scđam p̄z solutio ex dictis. ¶ Ad tertiaz dicit q̄ illa: nullus hō est omne aial: conuertitur in istam: nihil quod ē omne animal est homo: sed de alijs satis patet qua-liter debeant conuerti. ¶ Ad quartam respō-detur q̄ arguendo a termino supponente cōfu-se tm̄, ad ipsū supponētē determinate n̄ v₃ cōña. ꝛ h̄ signo cōfusiuo remanēte: q̄z si signū cōfusiuū mutet bene potest valeř cōsequētia. ¶ Ad q̄n-taz dī q̄ bn̄ sequit gr̄a mãe: sed, nō gr̄a forme.

Marginalia: Cōclusio de cōuersione propōnū tā modaliū q̄ de inesse

¶ His vero determinatis dicēdū est iam p̄ que ꝛ quādo ꝛ qūo fit ois syl-logisimus. postea vero dicem⁹ de de-monstratiōe. pri⁹ vero d̄ syllogisimo dicēdū est q̄ d̄ demōstratione eo q̄ vniuersalior ē syllogisim⁹. nā ois de-mōstratio syllogisim⁹ q̄dē ē. syllogis-m⁹ v̄o nō ois demōstratio. Quādo igit tres t̄mini sic se h̄nt adiuicē vt ꝛ postremū i toto eē medio: ꝛ mediū

Marginalia: Quid ē silus.

in toto pmo contingat vel esse vl' nō esse. necesse ē extremitatum esse sillegismum perfectum.

Iste est secūd' tractat' hui' libri in quo docet formare sillogismos ex ppositionib' de in esse: ⁊ diuidit' i quattuor capitula. In pmo docet formare sillogismos pme figure diffinieñs pmā figurā dicēs. Prima figura est quando tmi sic se habēt q postrem' ē i toto medio ⁊ medi' i toto pmo. sic vl' nō sic necesse ē eē sillogismū pfectū. Un̄ p postremū itelligit' minor extremitas q̄ ē in toto medio idē subijcit' respectu medij. ¶ Deinde diffinit mediū pme figure dicēs q mediū pme figure est qd ē in alio ⁊ aliud i ipso id ē q subijcit' in vna ⁊ pdicat' in alia. Et maior extremitas ē in q̄ aliud ē tm̄ id ē qd tantū pdicat'. Et minor extremitas ē qd est in alio tantū .i. tantū subijcit'. ¶ Deinde ponit modos pme figure. Et pmo modos vles tā vtiles q̄ inutiles dicēs q quādo ambe pmisse sūt vles affirmatiue iferētes vlem affirmatiuā ē bon' sillogism'. ⁊ vocat' barbara. ¶ Scd'us mod' ē maiore vli negatiua ⁊ miore vli affirmatiua seqt' pclusio vlis negatiua. ⁊ vocat' celarent. Deinde ponit modos inutiles. pm' ē maiore vli affirmatiua ⁊ minore vli negatiua nō seqt' aliq̄ pclusio ptīa formā. qr ibi sūt dabiles tmini in qb' oi. s. aial hō equ': ⁊ i qb' nulli. s. aial hō lapis. ¶ Scd'us mod' inutilis qn̄ ābe pmisse sūt vles negatiue nec sit bon' sillogism': cū ibi sint repibiles tmini in qb' oi. vt scia: linea. medicina: ⁊ etiā i qb' nulli. vt scia: linea: vnitas. Deide determiat de modis pticularib' dicēs. q qn̄ maior ē vlis siue affirmatiua siue negatiua ⁊ minor pticularis affirmatiua ē bon' sillogism' ⁊ valet ista regula p darij ⁊ ferio. ⁊ ōdit q sit maior si pticularis ⁊ minor vlis. vl' ambe pticulares nō erit bon' sillogism'. Ex quo passu eliciūt due regule. Quarū pma ē maiore exn̄te pticulari i prima figura nihil seqt' directe pcludendo. Scd'a ex puris pticularib' nihil seqt' ⁊ silogizat aristo. in pma figura istis lris a. b. c. capiēdo b. p medio a p maiori extrēitate. ⁊ c. p miori extrēitate. ⁊ ōdit q si minor fuerit idefinita eque bn̄ erit bon' sillogism' sicut si ipa eēt pticularis. Ex q' passu elicit' ista auctoritas de pticularib' ⁊ indefinitis idē ē iudiciū q̄tū sup'le ad sillogismū. Deinde ponit modos pticulares inutiles. Prima: maiore exn̄te pticulari siue affirmatia siue negatiua: ⁊ maiore vli siue affirmatiua siue negatiua nō est bon' sillogism'. qr sibi sunt dabiles termini in qbus oi. vt bonū habit' ⁊ prudētia. ⁊ termini i qbus nulli. vt sunt bonū habitus ⁊ disciplina. ¶ Scd'us modus inutilis ē qn̄ maior ē vlis siue affirmatiua siue negatia ⁊ minor pticularis negatiua nō vz sillogism'.

Quid est pma figura.

Quid itelligit' p postremum.

Quid est mediū pme figure.

Modi pme figure vtiles. Modi inutiles.

modi pticulares vtiles.

Regule de modis pticulari.

pbl auctoritas de eisdē.

Modi pticulares inutiles.

qr ibi sūt repibiles termini i quibus oi. ⁊ in qbus nulli: in qb' oi. vt hō aial ⁊ albū in qb' nulli. vt aial hō nix. Probat etiā istos modos esse inutiles ex idefinito. Un̄ pbare aliqd ex indefinito ē ostēdere q illud qd nō seqt' ex vli nō seqt' ex pticulari. modo maiore vli affirmatiua ⁊ minore vli negatiua nihil seqt'. g' nec ex maiore vli ⁊ minore pticulari. ¶ Terti' mod' inutilis ambab' pmissis exn̄tib' negatiuis q̄ȝ vna ē vniuersalis ⁊ alia pticularis nihil seqt': qr ibi sunt dabiles tmini i qb' oi ⁊ in qb' nulli. ¶ Quart' mod'. si ambe pmisse sint pticulares siue affirmatiue siue negatie siue vna affirmatia ⁊ alia negatia nihil seqt': qr ibi sūt dabiles teri i qb' oi ⁊ i qb' nulli. Ex istis ifert q i pma figura pcludit' oē gen' ppoēs puta vlis affirmatiua vlis negatia. pticularis affirmatia. pticlaris negatia

¶ Quando autē idē huic qdeȝ oi illi vero nulli iest: vl' vtriqȝ oi vl' nulli figurā quidē hmōi voco secundā. Medium auteȝ in hac dico quod predicatur de vtraqȝ extremitates autem de qbus dicitur hoc. maiorē extremitatem. que iuxta medium posita est minorem. q̄ longi' sita est.

Scde figure diffinitio.

Medij diffō.

¶ Istud est scd'um capitulū hui' tractat' i quo docet formare syllogismos scd'e figure. ⁊ diffinit pmo scd'am figurā dicēs q scd'a figura ē quādo idē huic qdem oi huic vero nulli inest vel vtriqȝ oi vel vtriqȝ nulli. Et cōuenit hec diffinitiō tā combinationib' vtilib' q̄ inutilib'. ¶ Deide diffinit mediū dicēs mediū in hac figurā est quod pdicat' de vtraqȝ extremitate. Sed maior extremitas est q̄ posita ē iuxta mediuȝ: ipsa. n. puenit cū medio in h q aliquādo pdicat'. Sed minor extremitas ē q̄ posita ē longi' a medio qr nūqȝ pdicatur. Ex quo seqt' q null' syllogism' scd'e figure regulatur imediate per dici de oi vel per dici de nullo. ¶ Deinde docet formare syllogismos. ⁊ pmo vles dicēs q ex ambabus vlibus si vna sit affirmatiua ⁊ alia negatiua fit bonus syllogismus. ⁊ p hoc habētur cesare ⁊ camestres q sūt bōi syllogismi. de cesare probat reducēdo ipm ad celarēt maiore pūersa simpliciter. De camestres pbat reducendo ipsum ad celarent miore pūersa simpliciter: ⁊ p trāspositionē pmissaȝ: pbat ēt eos p ipossibile. ¶ Deinde ponit duos modos inutiles vles. prim' ē qn̄ ambe pmisse sūt vles affirmatiue. Secūd' ē qn̄ ambe premisse sūt vles negatiue. ¶ Deinde determinat de particularibus dicēs. q quando maiore vniuersalis ⁊ minor particularis siue fuerit affirmatiua siue negatiua fit bon' syllogismus. ⁊ p hoc habentur

Maior extremitas.

Minor extremitas.

mōi formandi sillos scd'e figure.

Mōi inutiles.

Mōi pticulares vtiles.

benť duo mōi.ſ.feſtino baroco: de feſtino probat reducēdo ipm ad ferio minore ꝯuerſa ſimpliciť: de baroco pbat reducendo cū p impoſſe ad barbara. Et ſillogizat ariſtote. p iſtas tres lras.n.m.p. ℭ Cōſequēter ponit modos pticulares inutiles. quoꝝ pim⁹ eſt. maiore exñte pticulari ſiue fuerit affirmatiua ſiue negatiua ſiue minoꝛ fuerit vlis ſiue pticularis nihil ſequiť: cū ibi dādi ſint termini in qb⁹ oi ꝛ i qbus nulli. ℭ Scōus eſt. qñ ambe pmiſſe ſūt affirmatiue vel negatiue ſiue vna ſit vlis ꝛ alia pticularis nō fit bon⁹ ſilľus: qꝛ ibi ſūt dabiles termini i qb⁹ oi ꝛ in quib⁹ nulli. Et ex iſto hꝫ ꝙ ex puris affirmatiuis in ſcďa figura nihil ſeqtur. ℭ Terti⁹ mod⁹ ē qñ ambe pmiſſe ſūt pticulares ſiue ſint affirmatiue ſiue negatiue: ſiue vna ſit affirmatiua ꝛ alia negatiua nō fit bon⁹ ſilľus: qꝛ dabiles ſūt termini in qb⁹ oi ꝛ in qb⁹ nulli. Ex iſtis īfert duo correlaria. Primū. ſilľi ſcďe figure ſūt impfecti: ſed pficiunť p ꝯuerſionē vel p impoſſibile. Scďm correlariū null⁹ ſilľus ſecunde figure eſt affirmatiu⁹.i. concludens affirmatiue: ſed ſolum negatiue. ℭ Textus.

Mōi ꝑticulares inutiles.

Correlaria ꝺ eiſdem

Deſcriptio tertie figure.

Quid ē mediū i hac figura.

Maioꝛ extremitas.

Minoꝛ

SI aūt eidē hoc qdez oi illō vo nulli ineſt: vel ambo oi vel nulli, figurā qdē hmōi voco tertiā: mediū aūt i hac dico de quo ambo pdicanť. extremitates vo q pdicanť: maiorem aūt extremitatē q lōgi⁹ eſt medio: minorē vo q ppi⁹ ponit aūt mediū foras qdez extremitatū: vltimū vero pōne eſt. perfect⁹ igiť non fit ſillus ꝛ c̄.

IStud ē tertiū capl'm i quo pħs docet formare ſilľos i tertia figura. et deſcribit tertiā figurā dicēs. Tertia figura ē qñ idē hoc qdē oi illud vo eidē nulli vel ambo oi vel nulli ieſt.i. tertia figura ē qñ mediū vniť cū extremitatib⁹ vlr vel particulariter: vel cū vna vlr ꝛ cū alia pticulariter affirmatiue vel negatiue: vel cū vna affirmatiue ꝛ cū altera negatiue. Et p hoc tangit tā ꝯbinatiōes vtiles ꝙ inutiles. ℭ Deide deſcribit mediū dicēs. Mediū ē ꝺ quo ambo extrema pdicanť. Maioꝛ extremitas ē q lōgius ſita eſt a medio: qꝛ nuncꝙ ſubijciť ſicut mediū. ꝛ minoꝛ extremitas ē q ppinqui⁹ ſita ē cū medio: qꝛ ſubijciť i ꝯcľone. ℭ Deide docet formare modos vles dicēs ꝙ qñ ambe pmiſſe ſt vles affirmatiue valet ſilľus ad ꝯcludēdū pticularē affirmatiuā. Et vocať talis mod⁹ darapti: ꝛ ſillogizat iſtis lřis. ſ. a. p medio. r. p maiori extremitate. ꝛ.r. p minori. Et iſtū modū

Modi vles.

pbat tripľr. Primo p ꝯuerſionē: qꝛ minoꝛ ꝯuerſa p accidēs fit bon⁹ ſilľus i darij. Scďo p impoſſe: qꝛ ex oppoſito ꝯdictorio ꝯcľonis p maiore ꝛ minore p miore īferť oppoſitū maioris. Tertio pbat p ſilľum expoſitoriū ſumēdo ſub medio aliqđ ſingulare. ℭ Deinde ponit ſcďaꝫ ꝯbinationē vtilē dicēs ꝙ qñ maioꝛ eſt vlis negatiua. ꝛ minoꝛ vlis affirmatiua. ſequiť ꝯcľo pticularis negatiua: ꝛ vocať felapton: ꝛ pbat ipm tripľr. Pmo p ꝯuerſionē reducēdo cuꝫ ad ferio minore ꝯuerſa p accidēs. Scďo p īpoſſe. Tertio expoſitorie. ℭ Deide ponit modos inutiles vles. quoꝝ prim⁹ eſt qñ ambe pmiſſe ſūt vles ꝛ minoꝛ ē negatiua nō fit ſilľus in tertia figura. Secūd⁹ qñ ambe pmiſſe ſūt vles negatiue nō fit ſilľus in tertia figura. qꝛ ibi ſūt dandi termini i qb⁹ oi ꝛ in qb⁹ nulli. ℭ Cōſequēter docet formare ſilľos ex altera vli ꝛ altera pticulari dicens: ꝙ qñ vna pmiſſaꝝ eſt vlis ꝛ alia pticularis: ꝛ ambe ſūt affirmatiue: tūc ē bon⁹ ſilľus. ꝛ p hoc tāgunť duo modi. ſ. datiſi ꝛ diſamis: quos docet reducere ad darij p ꝯuerſionē. ℭ Deinde tangit alios modos pticulares dicēs ꝙ maiore exiſtente pticulari ꝛ minori vli affirmatiua fit bon⁹ ſilľus ꝛ vocať bocardo quē pbat reducēdo p impoſſe. Ali⁹ modus eſt qñ maioꝛ eſt vlis negatiua ꝛ minoꝛ pticularis affirmatiua: valet ſilľus ꝛ vocať iſte modus ferison: q reduciť ad ferio minore ꝯuerſa ſimpliciter. ℭ Cōſequēter ponit modos inutiles: quoꝝ prim⁹ ē: ambab⁹ pmiſſis negatiuis qlitercūꝙ diſponiť nō fit bon⁹ ſilľus. Scďus eſt qñ ambe pmiſſe ſūt pticulares qlitercūꝙ diſponanť nō fit bon⁹ ſilľus: qꝛ ibi ſūt dabiles termi: in qb⁹ oi ꝛ in qb⁹ nulli. Terti⁹ eſt maiore pticulari affirmatiua ꝛ minore vli negatiua nō valet ſilľus. et vli affirmatiua ꝛ minore pticulari negatiua nō fit bon⁹ ſilľus in tertia figura: qꝛ ibi ſūt dandi termini in qbus oi ꝛ in quib⁹ nulli. Ex iſto īfert ꝙ minore negatiua i tertia figura nihil ſequiť. Scďo īfert ꝙ oēs ſilľi hui⁹ figure ſunt impfecti: ſed pficiuť. ſ. p ꝯuerſionem per impoſſibile ꝛ expoſitorie. Secundū correlarium in tertia figura nunꝙ concluditur vniuerſaliter. ℭ Sequitur textus.

Probatio pdictorum modoꝝ

Cōbinatio vtil.

Modus formandi ſilľos ex altera vli ꝛ altera pticulari.

Mōi ꝑticulares.

Mōi inutiles ꝑticulares

ℭ Palaꝫ aūt eſt qñ in oi figura qñ nō fit ſillus. cum pdicatiui vel priuatiui ſint vtriꝙ termini vel etiā particulares nihil oino fit neceſſariū.

Correlariū ꝺ ſilľis.

ℭ Iſtud eſt quartū capitulū huius tractatus in quo pħs ponit quedā correlaria. Primū ē ꝙ puris īdefinitis pticularib⁹ ꝛ ſinglib⁹ nō fit bonus ſilľus de medio cōi. Scďm correlarium. maiore affirmatiua ſiue vli ſiue pticulari ꝛ minore negatiua fit bon⁹ ſilľus i qlibet figura indirecte ꝯcludēdo pticularē negatiuā. Tertiū

correlariū de pticulari ꝛ idefinita idē ē iudiciū quo ad sillogizandū. quartū correlariuȝ. oēs sillogismi ipfecti pficiunt p reductionem ad modos pme figure directe ↄcludētes. Ex quo sequit̄ φ omnes sillogismi secunde ꝛ tertie figure: ꝛ etiam prime indirecte concludētes reducuntur ad modos prime figure.

An q̄tuō modi pme figure sint ↄñe formales.

Querit̄ vtrū quattuor modi prime figure sint ↄñe formales. ¶ Arguit̄ primo ꝫ tertiū modū: qꝛ nō seq̄t cuiuslibet ꝫdictiōis: altera ps est vera sed falsū ē altera pars ꝫdictiōis. ergo falsū ē verꝫ. Itē nō sequit̄ vtrū alal ē asin⁹. vterqꝫ hō ē alal: g° vterqꝫ homo est asinus. Itē nō sequit̄ omne currens ē asin⁹: ōis hō est currēs: ergo ōis hō est asin⁹: cū ↄsequēs sit impole: ꝛ añs pole cum q̄libet ps sit possibilis. Itē ōia aialia sūt rōnalia vel irrōnalia: ōis hō est equus sunt aialia: ergo ōis hō ꝛ equ⁹ sunt rōnalia vel irrōnalia. ¶ Secundo sic. ꝫ eūdē modū nō sequit̄ qcūqꝫ dicit te eē alal dicit verū. sed qcūqꝫ dicit te eē asinū dicit te esse alal. ergo qcūqꝫ dicit te esse asinū dicit verꝫ. Itē non sequit̄ nihil qđ viuit obiit: ōis hō viuit. ergo nullus hō obijt: cum añs sit verꝫ ꝛ ↄñs falsum. ¶ Tertio sic. ꝫ scđm modū non sequitur nullum alal dum dormit vigilat. ōis hō est alal dum dormit. ergo nullus homo vigilat: cuȝ añs sit verum ꝛ ↄñs falsum. Item nō sequit̄: nulla aqua bibit vinum ōis homo bibit aquā: ergo nullus hō bibit vinum. ¶ Quarto sic. ꝫ tertiū modū nō sequit̄. oēs apostoli dei sunt duodecim: petrus ꝛ paulus sūt apostoli dei: ergo petrus ꝛ paulus sūt duodecim. Iteȝ nō sequitur oē quod fuit est. adā fuit: ergo adam est. ¶ Quinto sic, arguit̄ ꝫ quartū modū: nō sequit̄: nullū alal est species: quidam homo est animal: ergo homo non est species. ¶ In oppositum est phs in textu. In questione erunt tres articuli.

An phs enūerauerit oēs modos pme figure.

¶ Quantuȝ ad primū sciendū est pmo p declaratiōe illoꝝ q̄ dicta sūt φ aristoteles nō enumerat oēs modos pme figure. naȝ sillus expositori⁹ ē bon⁹ sillus prime figure: vt sic arguendo. sortes est hō qđdā alal ē sortes: ergo qđdā alal est hō. Etiā sillogismi reducibiles ad eum sunt boni sillogismi. vt hō currit sortes est idē hō: ergo sortes currit. Similiter modi cōcludentes cōclusioneȝ de modo loquendi inconsueto: vt asinus est alal: homo non est asinus. ergo homo alal non est. ꝫ solū enumerat modos supple nō expositorios neqꝫ ad eos reducibiles neqꝫ cōcludētes cōclusionē de mō loquēdi icōsueto neqꝫ distinguendo si i minore subsumat pticularis indefinita vel singularis. Iđ solū enumerat q̄ttuor directe cōcludētes ꝛ duos indirecte .s. fapesmo ꝛ frisesomorꝫ. Et si qs dicat q̄re ipse nō enumerat baralipton celātes ꝛ dabitis cū sint ēt modi prime figure idirecte ↄcludētes. Rñdet̄ φ rō est: qꝛ solū enūerat modos qui distinguūt ex parte pmissaꝝ cū alijs modis directe ↄcludentibus cuiusmōi nō sūt isti tres. Ex quo pꝫ φ qnqꝫ sūt modi idirecte cōcludētes pme figure lꝫ arist. nō enumeret nisi duos ppt̄ cām pdictā. Unde cōcludere directe est maioreȝ extremitatē pdicari de minori extremitate i cōclōne. sed idirecte cōcludere est minorem extremitatē pdicari de maiori extremitate i cōclōne.

Quid ē ↄcludē directe quid est ↄcludē idirecte

¶ Et aduerte vlteri⁹ φ aliqs sillus dꝛ dupl'r esse i aliqua figura. Uno mō directe ꝛ pprie videlꝫ qñ mediū ꝛ extremitates sūt totalia extrema pmissaꝝ. Alio mō īprope ꝛ reductiue qñ i tali sillo mediū ꝛ extremitates non sunt totalia extrema. Ex quo sequit̄ φ omnis sillus cathegoricus ↄstitut⁹ ex teris simplicib⁹ finitis ꝛ rectis est pprie i aliq̄ triū figuraꝝ. ¶ Dꝛ notāter cathegoric⁹: qꝛ silli ypothetici nō sunt i aliq̄ triū figuraꝝ. dꝛ notāter cōpositus ex teris simplicib⁹ ꝛ rectꝭ: qꝛ si cōpōeret̄ ex teris cōplexis nō optꝫ φ eēt pprie i aliq̄ triū figurarū. vt iste cuiuslibet hōis oculus est dexter: sortes est hō: ergo sortis ocl'us ē dexter. Si ēt cōponat̄ ex obliqs nō ē pprie i aliq̄ triū figuraꝝ. vt oēm hoīem videt equus. sortes est hō: ergo sortem videt equus.

q't modis sillogismus dꝛ esse i aliq̄ figura.

¶ Sciēdū est scđo φ quinqꝫ modi idirecte cōcludētes pme figure ꝛ ēt modi secūde ꝛ tertie figuraꝝ sūt modi impfecti ꝛ ñ sc leuidentes. iđ idigēt reduci ad alios modos. Uñ sillum reduci ad aliū sillum non ē de vno sillo facere aliū. sed ē ipm pbari p aliū sillum seu oñdere illā ↄclōnem seq ex pmissis p premissas alteri⁹ silli: vt cesare reducit̄ ad celarēt: maiore cōuersa simpl'r. Nā qcqd seq̄t ad ↄñs bone ↄñe sequit̄ ad eius añs. Sed de pmissis de cesare maiore cōuersa simpl'r sequūt̄ pmisse de celarēt: ꝛ ad pmissas de celarent: sequit̄ cōclō de cesare. g° de p° ad vltimū ad pmissas de celarent seq̄t ↄclō de cesare: ꝛ sil'r dicatur de alijs.

Modi pme figure idirecte concludentes qd sint. quid est sillūȝ ad aliū reduci.

¶ Et aduerte φ aristoteles ponit q̄ttuor modos reducendi sillos imperfectos ad perfectos. s. per conuersionem per transpositionem premissarum: per impossibile qui modus debet dici proprie conuersiuus: ꝛ per sillogismū expositorium. vnde aliquem sillus reduci per impole nō est aliud q̄ⷨ ex opposito cōtradictorio conclōnis cum altera premissarū inferre oppositū alteri⁹ premisse. vñ qñ reducimus sillos secunde figure per impole ad modos prime figure debemus accipere maioreȝ pro maiore. Et oppositum contradictorium conclusionis pro minore inferendo oppositum maioris. Sed quando reducimus mo-

Quot ē mōi reducēdi sillos i pfectos ad sillos pfectos

Quid ē

sillo3 reduci p ipole.

dos tertie figure debemus accipere oppositū contradictorium conclusionis pro maiore et minorē pro minore inferendo oppositum maioris. ¶ Aduerte q̄ talis reductio dr̄ r̄ductio p impole: q2 impole est oppositū contradictorium conclusionis stare cū vtraq3 p̄missarū.

Cōseq̄ntia bōa quotuplex est

¶ Sciendū est tertio q̄ consequentia bona est duplex. s. materialis & formalis. Consequētia formalis est 9ña bona que sic est bona q̄ q̄libet sibi similis in forma etiā ē bona. Ex quo sequit̄ q̄ illi male diffiniūt 9ñam formalē: q dicunt q̄ 9ña formalis est q̄ tenet i oībus terminis consili forma arguendi retēta cū nulla sit 9ña q̄ teneat in oīb9 terīs: q2 illa q̄ sit i aliq̄bus terīs non est illa q̄ sit in aliis terminis. Et q2 9ña de barbara & et 9ñe aliorum modo4 tā prime q̄3 secūde q̄3 tertie figure sūt 9ñe bone que sic sūt bone q̄ quelibet silis ipsis in forma est bōa. ideo sūt 9ñe formales nō addēdo medio istud aggregatum qd̄ est qd̄ tamē volunt aliqui: dūmō tñ altera premissarum sit de oi seu cuius subiectū distribuit̄ distributione completa & pfecta q̄ sit in termino & extra terminū in numero & extra numerū. Ex per h̄ soluit̄ iste paralogismus, ois essentia diuina ē pr̄: ois filius in diuinis est essentia diuina: g° ois filius in diuinis est pater. vñ si maior sit d̄ oi est bonus sillus: sed sicut cōclo est falsa: ita & maior: q2 sensus maioris est de quocūq3 verū est dicere q̄ est essentia diuina de illo verū est dicere q̄ est pr̄. modo illud est falsū cum de filio in diuinis sit verū dicere q̄ est essentia diuina: & tñ nō est verum dicere q̄ sit pater. ¶ Et si quis dicat: subiecto attribuit̄ signū vl̄e: ergo est de omni. Rñdetur negando 9ñam. sed bene sequit̄: ergo est vl̄is. ideo si maior sit vl̄is & non de omni nō valet 9ña. Si quis replicet ibi est dispositio de barbara. oē aīal si est rudibile est asinus, omnis homo est aīal si est rudibilis: ergo ois homo est asinus: & tñ 9ña est bona cū añs sit ve4 & 9ñs falsum. Rñdet̄ ibi cōr̄ter presupponendo q̄ maior sit cathegorica d̄ subiecto conditionato q̄ consequentia est bona: q2 sicut 9clusio est falsa ita & maior: q2 sensus maioris est de quocunq3: verum est dicere q̄ aīal si est rudibile: de illo verum est dicere q̄ est asinus: & illa est falsa. Dicunt tñ aliqui q̄ maior est vera sic se habens q̄ pro quocūq3 subiectum supponit: pro illo supponit predicatum: & est sensus omne rudibile est asinus: sed minor est falsa: q2 sensus est omnis homo est aīal rudibile: & istud probāt. q2 alias subiectū istud supponēret pro chimera & pro quolibet ente mundi cum de quolibet verum est dicere q̄ est aīal si ē rudibile. Respondeo tñ probabiliter sustinendo primū modū q̄ illud non ē scō nesciens. Dico vlterius q̄ illud cōditionatum aīal si est rudibile non facit istum sensum aīal rudibile de rigore sermonis q2 frustra poneretur illa cōiunctio si imo oporteret negare aliquā eē ppōnem de conditionato subiecto.

Dubiā de probatione sillogismorum tertie figure.

¶ Sciēdū est quarto q̄ circa textū incidūt due parue difficultates. Quarum prima ē. an omnes & soli silli tertie figure possint probari per sillum expositorium. ¶ Pro cuius solutione ponūtur aliq̄ regule. Prima. q̄cq̄d sequit̄ ad 9ñs bone 9ñe sequitur ad eius añs. ¶ Secūda regula in pbatione alicui9 silli per sillogismum expositoriū sunt tres processus. ¶ Primus ē a premissis sillogismi probandi ad premissas sillogismi expositorii & tenet virtute huius regule: omnis propō vl̄is aut particularis siue indefinita infert vnam premissam silli expositorii. ¶ Scōus ē a p̄missis silli expositorii ad conclusionem probādā. ¶ Tertius ē. a premissis silli probandi ad conclusionem eius & tenet virtute huius regule quicq̄d sequitur ad consequens bone consequentie sequitur ad eius antecedens. Ex istis dicitur q̄ soli silli & omnes silli tertie figure possunt proprie probari per sillum expositorium eo q̄ i solis illis est idem subiectum vtriusq3 premissarum. ¶ Scōa difficultas vtrum omnis sillus possit reduci per impossibile. ¶ Respondetur per aliquas ppositiones. Prima. omnes modi scōe figure possunt reduci per ipossibile. s. accipiendo oppositū contradictoriū cōclonis pro minore & maiorē pro maiore infcrēdo oppositum alterius p̄misse. ¶ Scōa ppositio. ois silli tertie figure pñt r̄duci p impole. s. accipiendo oppositū 9dictoriū cōclonis p maiore: & minorē p minore iferēdo oppositū maioris. ¶ Tertia ppō modi p̄me figure idirecte concludētes pñt reduci p ipole. ¶ Et si qs dicat: nonne quattuor modi prime figure. s. barbara celarent darii & ferio possunt reduci per impole. Respondeo q̄ sic. Nam barbara potest sic reduci: nam ex opposito contradictorio 9clonis cum altera p̄missa4 infertur oppositū maioris in bocardo. ¶ Aduerte tamē q̄ non reducitur per ipole vt ostendatur q̄ sit modus ineuidens: sed vt ostendatur q̄ 9sequentia est bona. Nam reductio per impole est vnus modus pbāndi aliquā 9ñam esse bonā si qs eam negare vellet. vnde si quis vellet negare consequentiam de barbara non habeo faciliorem modum ad probandum consequentiam dicendo ex opposito contradictorio conclusiōis cum altera premissarum infertur oppositum alterius premisse: ergo consequētia est bona. sed hec non est nisi reducere sillogismum p impossibile. igitur. Et hec de primo articulo.

Regle pdictum dubium soluētes

An ois sillus p ipole reduci possit.

An q̄tuor mōi p̄me figure possint r̄duci p ipossibile.

Quid ē r̄ductio p ipole.

Utrū q̄rta figura distīguat ab aliis.

¶ Quātū ad scōm dubitat̄ primo vtrū ponēda sit quarta figura distīcta ab aliis

figuris. Pro cuius solutione supponit q prima fi-
gura capit dupliciter. Uno mo large ut e dispo triu
terminorum sic se habentium q medium subiicit in una p
missarum et pdicat in alia sive h sit in maiore sive in
minore. Alio mo capit specialiter ut e dispo triu
terminorum sic se habentiu q medium subiicit in maiore
et pdicat in minore. Hoc supposito rndet ad du-
bium p aliqua dicta. Primum, capiendo figuram large
quarta figura no e distincta a prima figura. sed ptinet
sub ea. Secundum dictum, capiendo prima figura spe-
cialiter ponenda est quarta figura distincta a prima.
et quarta figura e qn medium pdicat in maiori,
et subiicit in minori. ut ois ho e aial oe aial e sba:
g ois ho e sba. Tertium dictum. quattuor sunt modi
quarte figure. s. bamana camene dimari fi-
meno et reducunt ad modos prime figure p sola
transpositionem pmissarum: ut bamana reducit ad bar
bara p transpositionem pmissarum. Camene ad cela
rent. dimari ad darij. et fimeno ad ferio. Et si
qs dicat: sola transpo pmissarum no ponit diuer-
sitatem in figuris. qr tunc seqret q cesare et came-
stres essent in diuersis figuris cu differant solum p
transpone pmissarum. sed qr modi quarte figure n dif
ferunt a pmis modis pme figure nisi p transpo-
nem pmissarum. g videt q no sint alterius et alterius
figure. Rndet q sola transpo pmissarum no ponit
diuersitatem figurarum: sed bn transpo pmissarum cu
alia habitudine medij ad extremitates ponit
bn diuersitatem figurarum: et qr est alia habitudo
medij quarte figure ad extremitates q sit in p
ma figura: io modi quarte figure dnt ee alij a
modis prime figure cu ibi sit alia habitudo
medij ad extremitates. Ex isto infert q modi quarte
figure sunt euidentiores q modi scde et tertie fi
gure: qr ad reducendu eos ad modos pme figu
re paucioribus indiget q modi scde vl tertie figure:
qr solu indiget transpone pmissarum. Et qr illa figu
ra potest sufficienter intelligi per primam: ideo
Aristoteles eam non enumerauit.

Dubitat scdo utru ex puris par-

An ex puris negatiuis et particularibus aliqd seqt

ticularibus aliqd sequat. et et ex puris negatiuis.
Ad pmu di. q ex puris pticularibus nihil seqt
syllogistice. Exceptis quinq casibus. prima ps pz: qr
no opz si aliq duo termi de uniant cu uno termio p-
ticulari sumpto p diuersis significatis ei q pp
hoc de uniant inter se eo q in hmoi pbiatione stat
ans ee verum pnte existe falso: qr sunt dabiles termi
in qbus oi et in qbus nulli. i. stante tali dispone pmis
sarum qnqz cu pmissis stat in vitate pclo vlis affir
matiua: ut in istis terminis aial ho risibile: et stante
tali dispone pmissarum qnqz cu pmissis stat pclo
vlis negatiua in vitate in istis terminis aial ho asinus.

Casus predictum dubium declarantes.

Primus casus qn aliqd seqt ex puris pticularibus
est qn medium e terminus singularis singulariter te-
tus sicut in syllo expositorio scde figure: ut bn seq
tur: aliqd aial e sor. aliqs ho e sor. g aliqs ho
e aial. Secundus casus e qn in minori ppone addit
medio relatiuu identitatis ide. ut bn seqt aial
e ho: et asinus e ide aial: ergo asinus e ho. Ter-
tius casus est qn maior e affirmatiua et minor
negatiua et pclusio de mo loquendi inconsueto ut
aial est ho. et sba no e aial: ergo sba ho non e.
Quartus casus e qn in maiori aliqs terminus
complete distribuit sub quo sumit in minori ut bn
sequitur ho videt oem asinu. brunellus e asinus.
ergo brunellu videt ho. Quintus casus est
medium distribuit in minori ppone ut bn seqt.
aial e ho asinus e ee aial. ergo asinus e ho. Et qd
dicendu e ad aristotelem q dicit q ex puris pti
cularibus nihil seqt. Rndet q intelligebat exce-
ptis illis quinq casibus. vel pot dici q no intelli
gebat de pticularitate ppone: sed de pticula
ritate medij. mo in nullo tali casu medium tenet
particulariter. Ad scdam pte di q ex puris ne
gatiuis nihil seqt sillogistice nisi in tribus casibus.

Quid sequatur ex puris negatiuis sillogistice.

Primus casus e qn medium variat penes finitu et
infinitu ut bn seqt nullu n risibile e ho: nullus asi
nus e risibilis: g nullus asinus e ho. Scds casus est
qn ambe pmisse st de ptingenti ad utrulibz ut oem
hoiez ptigit no ee currentem: et aliqd albu ptigit
no ee hoiem: g qddam albu ptigit n ee currentem.
Tertius casus e. qn una pmissarum e d contingenti
ad utrulz: et alia de necia negatiua ut bn seqt
oem hoiez nece e no ee asinu: et aliqd albu pti
git no ee hoiez: g aliqd albu ptigit n ee asinu.

Rndet de eodem.

Ex quo ex puris pticularibus nihil seqt nisi in istis
casibus ro e: qr dabiles sunt termi in qbus oi et in qbus
nulli. Etia n pz q si aliq duo termini vere ne
gatiue uniant q vere inter se uniant negatiue.

Dubitat tertio utru in oi pbiatione inutili sint dabiles termi in qbus oi et in qbus nulli.

Dubium de pbinatione inutili.

Pro cuius solone supponit q dare terios in q
bus oi est dare tres terios ex qbus pstituunt due p
misse vere disposite sm exigentiam illius pbinatio
nis ex q volumus sillogizare cu qbus stat una vlis
affirmatiua in veritate constituta ex extremi
tatibus illarum premissarum. Sed dare termios
in quibus nulli est dare tres terminos ex qui-
bus pstituunt due pmisse vere cu qbus stat vlis
negatiua in veritate constituta ex extremitatibus
illarum premissarum vn isti termini in quibus oi
et nulli sunt datiui casus: sensus. n. est termini
in quibus omni. i. de sit termini in quibus sup-
ple maior extremitas conuenit omni supposi
to minoris extremitatis. Termini in quibus nul
li. i. termini in quibus supple maior extremi-
tas nulli supposito minoris extremitatis pue
nit. Supponit scdo q ad dandu terios in qbus
oi vl in quibus nulli ponunt quattuor regule q
ut in plurimu sunt vere: lz aliquando inueniatur
instantia. Prima qn ambe premisse sunt af
firmatiue ad dandum terminos in quibus oi
debent capi tres termini subordinati. Sz ad
danda terminos in quibus nulli debent capi

Quid est dare terminos in quibus oi.

Quid est dare terminos in quibus nulli.

Regule registe ad predicta.

Prima

genus ꝛ dria ꝛ spēs etnea illius drie. ¶ Secūda regula: qñ ambe pmisse sūt negatiue oꝫ capere genus spēm ꝛ vnū etneū sicut aial hō lapis. Sed ad dandum terminos in qbus nulli oꝫ capere tria extranea: sicut lapis equꝰ asinꝰ. ¶ Tertia regula: qñ maior est affirmatiua ꝛ minor negatiua termini in quibus oī sunt genus ꝛ due spēs sed in quibꝰ nulli sunt genus spēs ꝛ vnū extraneū. ¶ Quarta regula: qñ maior est negatiua: ꝛ minor affirmatiua termini in qbꝰ oī sunt genus spēs ꝛ dria illiꝰ spēi. sed in quibꝰ nulli sūt genꝰ ꝛ due spēs. ¶ His suppositis dr primo ꝙ in oī cōbinatiōe inutili dabiles sūt termini in qbꝰ oī: ꝛ termini in qbꝰ nulli. ¶ Sꝫ diceret aliquis qd incōueniens est repire terminos in quibꝰ oī ꝛ in quibꝰ nulli. Rñdetur ꝙ duo sunt inconuenientia .s. duo ꝯria vel duo ꝯdictoria eē sil' vera: vel ꝙ ex vō ꝯntia formali sequaꝶ falsum: ꝛ sic possumus practicare vt si aduersariꝰ dicat ꝯntiam inutilem esse bonaꝫ: petaꝶ ab eo vel tꝫ gr̃a materie vel gr̃a forme. si dicat mãe nihil est dicere cum nulliꝰ dubitet de hoc. si dicat ꝙ tꝫ gratia forme. tunc petatur sibi que cōclusio sequitur vel affirmatiua vel negatiua. si dicat affirmatiua tunc dñt capi termini in quibus nulli, ꝛ tunc dicere. gꝰ tenet istis terminis: cū sit ꝯntia formalis. ꝛ tē dꝫ formare cōbinationē quo facto videbis ꝙ ex vero sequitur falsum. Si dicat ꝙ sequiꝶ negatiua. tunc debes accipere terminos in qbꝰ omni: ꝛ eodē mō procedere sicut in terminis in quibꝰ nulli. ꝛ si ipse ꝯcedat ꝙ ex vō bene potest sequi falsum tunc habebis ꝯ cū ꝙ duo ꝯdictoria vel ꝯria erunt simul vera: vt satis pꝫ practicando. ¶ Et hec de scđo articulo.

Scđa.

Tertia

Quarta

Quot sit icōueni entia repire terminos in qbꝰ oī ꝛ in qbus nulli.

¶ Quātū ad tertiū sit ꝯclō rñsalis modi prīe secunde ꝛ tertie figuraꝝ sunt cōsequētie formales vt patuit i pmo articulo. ¶ Ad rōnes. Ad pmā dr ꝙ ibi deficit vna conditio requisita ad bonū sillogismum qꝛ plus est predicatū minoris ꝙ̃ sit subiectū distributionis maioris. iō deberet sic subsumi falsum est ꝯdictio. ¶ Ad secūdā dicitur negando ꝙ sit barbara. qꝛ maior non est de oī cum subiectū solum distribuaꝶ pro duobus: qꝛ istud signum vterqꝫ est distributiuū tātū duoꝝ. ¶ Ad aliā dr cōcedēdo ꝯntiam ꝛ ad improbationem cū dr ꝙ ꝯsequens est ipossibile ꝛ antecedēs possibile. Respondetur ꝙ añs ē impossibile lꝫ quelibet pars eius sit possibilis. Ex quo sequitur ꝙ ad possibilitatē copulatiue nō sufficit possibilitas partiū. sꝫ requiritur ꝙ tales partes sint ꝯpossibiles adinuicem. ¶ Ad aliā dicit ꝙ cōsequētia est bona sed sicut ꝯclō est falsa. ita altera pmissaꝝ .s. maior. puta ista oīa aīalia sunt ratiōabilia vel irratiōabilia. Et si qs pbet ipsam esse veram. qꝛ ista est vera oē aīal est rōnabile vel irrōnabile. gꝰ ista erit vera oīa aīalia sūt rōnabilia vel irrōabilia. Qꝛ si singulare ꝛ ꝺ singulari pdicet. ita plāle de plurali. Dr ꝙ illd non est vīr verū: primo non est verū qñ singulare est terminus cōis nō habens nisi vnū suppositū vt nō seqtur luna lucet. gꝰ lune sūt lucētes. Etiā nō est verū quādo tam singulare ꝙ̃ plurale supponūt confuse ꝛ distributiue. Nec ista diuisio ē sufficiēs. animaliū: ꝗdā sūt rationalia: ꝗdā irrationalia. sꝫ dꝫ poni tertiū mēbrū .s. quedā sūt animalia quoꝝ vnū ē rōale ꝛ aliud irratiōale. ¶ Ad scđaꝫ dr ꝙ sicut cōclusio ē falsa. ita ꝛ altera pmissarū puta minor. puta ista qcunqꝫ dicit te eē asinū dicit te eē aīal. qꝛ sensus ē. qcūqꝫ dicit istā ꝑpōnē tu es asinꝰ: dicit istā ꝑpōnem tu es animal ꝛ illud ē falsum. ¶ Ad aliā dr ꝙ arguiꝶ a minꝰ amplo ad magis ampliū. iō nō seqtur. ¶ Ad tertiā dr ꝙ maior pōt eē ypothetica tēporalis ꝛ tūc nō bñ arguiꝶ cū celarēt ñ ꝯstet ex ꝑpōibꝰ ypotheticis. vł pōt eē cathegorica ꝺ sbo tempali. ꝛ tūc ē falsa.; qꝛ sensus ē de nullo de quo verū ē dicere ꝙ ē aīal dū dormit ꝺ nullo tali verū ē dicere ꝙ vigilat ꝛ ille sensus ē falsus. Dicūt tñ alij ꝙ maior est vera ꝛ ē sēsus. nullū animal qd dormit vigilat sꝫ tūc minor erit falsa cū sit sensus. oīs hō ē animal qd dormit. ¶ Ad aliā dr ꝙ male arguiꝶ qꝛ pdicatū minoris in plus se habet ꝙ̃ sbꝫ distributū maioris. qꝛ sbm maioris ē aqua. ꝛ pdicatū minoris est bibēs aquā. ¶ Ad quartā dr ꝙ ly oēs in maiori pōt capi distributiue vł copulatiue. si distributiue bñ sequiꝶ. sꝫ sicut conclusio est falsa ita ꝛ maior. si teneaꝶ collectiue tūc maior ē vera ꝛ tñ nō seqꝶ: qꝛ nulla pmissarū ē vlis. ¶ Ad aliā dr ꝙ ibi arguiꝶ a magis amplo ad minꝰ ampliū vł saltem respectu copule ampliatiue ad copulā nō ampliatiuā. Similiter dicaꝶ de ista: oē natū est. adam est natꝰ. gꝰ adā ē. qñ natū supponit tātū ꝑ pñtibꝰ ꝛ ē vera. sicut diceretꝶ ꝺ ista. oē qd erit ē. vbi totū sbꝫ supponit solū pro presentibꝰ. ¶ Et si quis dicat: ly natū supponit indifferenter ꝑ pñtibus ꝛ pteritis igiꝶ erit falsa. negatur añs. ꝛ ad pbationē quia si poneretur post ly est: supponeret idifferenter pro pñtibus ꝛ preteritis. gꝰ qñ poniꝶ añ qꝛ siue ponaꝶ ante siue post sp supponit in ordine ad istud verbū est. Respōdetur ꝙ licet sppo nat semp in ordine ad istud verbū est: siue pcedat siue sequatur. tamē aliter ꝛ aliter. nam qñ precedit restringitur precise ꝑ natis qui sunt. sed quādo sequitur licꝫ supponat in ordine ad istud verbū est. nō tamē supponit ita restricte scꝫ pro natis precise qui sunt. sed idifferēter ꝑ omnibꝰ natis siue sint siue nō sint. ꝛ tota causa est modus cōcipiendi seu accipiēdi terīz ī quo fūdaꝶ tota natura restrictionū ꝛ ampliationū. ¶ Ad qntā dr ꝯcedēdo ꝙ ñ seqꝶ qꝛ sit varia-

Cōclusio rñsalis de modis figurarum.

tio gñls suppositiõis a psonali ad simplicem.

quõ for mãtur silli ex ãbab⁹ ꝺ necessa rio.

¶ Quoniam aũt diuersũ ẽ iesse ꝛ ex necessitate iesse: ꝛ cõtigere inesse. nã multa isũt qdẽ: ñ tñ ex necessitate. alia vero neqꝫ ex necessitate neqꝫ insunt oĩno: contingit autẽ inesse.

Iste est terti⁹ tractat⁹ hui⁹ libri i q⁹ determiat de formatiõe silloꝝ ex ꝓpõib⁹ de necessario ꝛ ꝯtiet duo capitula. In pmo determiat de generatione silloꝝ ex ãbab⁹ de necessario dicens pmo q̄ sicut ꝓpões de iesse: de cõtigenti ꝛ necessario st diuerse: ita silli ꝯstituti ex ipis. dicit scdario q̄ ex ꝓpõnib⁹ de necessario fere silr fiũt ꝛ nõ fiũt silli sicut ex illis de iesse. Dicit notant fere q̄ ꝓpões de necessario addũt istuz modũ necesse supra illas de iesse. ꝛ intelligitur de illis de necessario diuisis in qb⁹ talis mod⁹ nõ negat. Et subdit phus q̄ sicut ex illis de inesse fiũt silli pfecti ꝛ silli impfecti q pficiunt p reductionẽ. ita ex ambabus de necessario fiunt silli pfecti. ꝛ etiã impfecti q eodẽ mõ pficiunt sicut illi q fiunt ex ꝓpõnib⁹ de inesse exceptis baroco ꝛ bocardo q nõ reducunt eodem mõ: q̄ nõ reducũt p impossibile sicut quãdo fiunt ex illis de iesse sed pficiunt p exponentẽ. vnde p expõnẽtẽ aliqui itelligũt sillũ expositoriũ. Alij intelligũt q̄ sub sbo pticularis negatiue debeat aliqd sumi a quo pdicatũ vlr negatiue remoueat. ꝛ tũc faceret sillũ in camestres ꝛ tũc illa negatiua expõnẽs particularẽ negatiuam. Sꝫ i bocardo ẽ accipere sb sbo maioris aliquid de quo predicatum vniuersaliter negetur ꝛ tunc faceret sillogismum in felapton.

quõ for mãtur silli i pma figura ex vna de i ẽ ꝛ alia ꝺ necẽio.

¶ Accidit autẽ qñqꝫ ꝛ altera ꝓpõe necessaria necessarium fieri sillogismum verum nõ vtralibet: sed que ad maiorem extremitatem.

Istud ẽ scdꝫ capitulũ hui⁹ tractat⁹ in q⁹ determinat ꝺ formatiõe silloꝝ ex vna de iesse ꝛ alia ꝺ necessario ꝛ diuidit in tres partes. In prima hoc docet in pma figura ꝛ intẽdit q̄ttuor conclusiones. ¶ Prima in modis vlib⁹ pme figure maiore de necessario ꝛ minore de iesse seqt ꝯclusio de necessario ꝛ exemplificat i litteris. ꝛ huĩmodo ꝓpões de necessario sint diuise. ¶ Scda cõclusio. pmissis existentib⁹ vlibus si maior sit de iesse ꝛ minor de necessario. ñ seqt cõclusio de necessario. ꝯ probat q̄ non sequit omne animal mouet. ois homo necessario est animal. g⁹ omnis hõ necessario mouet. ¶ Tertia cõclusio i modis particularibus maiore de necessario ꝛ minori de in esse sequitur ꝯclusio de necessario. qꝺ pbat in litteris. ¶ Quarta cõclusio. in modis pticularib⁹ maiore ꝺ inesse. ꝛ minore de necessario: nõ seqt cõclusio de necessario. q̄ ex vero seq̄ret falsũ. vt ois hõ mouet: qꝺdã animal necessario ẽ hõ. g⁹ quoddã animal necessario mouet. ꝛ hoc intelligit gratia forme. ¶ In scda pte docet formare i scda figura ꝛ intẽdit q̄ttuor cõclusiones.

Cõclusiones de mõ formãdi silloꝝ in scda figura.

¶ Prima in modis vlib⁹ scde figure negatiua existẽte ꝺ necessario ꝛ affirmatiua de iesse seqt cõclusio de necessario q pbant p cõuersionẽ sicut illi ꝺ inesse. ¶ Scda conclusio: in modis vlib⁹ affirmatiua existente de necessario ꝛ negatiua de i esse nõ seqt cõclusio de necessario: cui⁹ dupliceẽ rõnẽ assignat. ¶ Prima. q̄ reducẽdo tales modos ad modos pme figure oporteret maiorẽ eẽ de necessario qꝺ nõ eẽt ñ affirmatiua esset de necessario. ¶ Scda ratio: q̄ ex veris seq̄ret falsũ: vt ois hõ de necessitate est animal. nullũ albuꝫ ẽ animal. g⁹ nullũ albũ de necessitate ẽ hõ. ¶ Tertia cõclusio. in modis pticularibus scde figure vli existẽte ꝺ necessario ꝛ pticulari de inesse: seqt ꝯclusio ꝺ necessario ꝛ hoc maxie i festino. ¶ Quarta ꝯclusio. in baroco non seqt ꝯclusio de necessario q̄cũqꝫ fuerit pmissa de necessario. qꝺ pbat in litteris.

Cõclusiones ꝺ eodẽ in tertia figura.

¶ In tertia pte determinat de tali generatione silloꝝ i tertia figura. ꝛ intẽdit q̄tuor ꝯclusiones. Prima: in tertia figura ex ambab⁹ vlib⁹ affirmatiuis altera existente de necessario. seqt cõclusio de necessario: qꝺ pbat in litteris. ¶ Secũda ꝯclusio. quãdo ambe pmisse sunt vles vna affirmatiua ꝛ altera negatiua: si negatiua sit ꝺ necessario seqt ꝯclusio de necessario in felapton. sꝫ si affirmatiua sit ꝺ necessario ꝛ negatiua de iesse. nõ seqt ꝯclusio de necessario. qꝺ pbat dupliciter q̄ in sillis negatiuis pme figure affirmatiua existẽte de necessario nõ seqt ꝯclusio de necessario. g⁹ nec i illis tertie figure cũ tales reducãt ad modos pme figure p ꝯuersionẽ. Scdo pbat q̄ ex vo seq̄ret falsũ: vt sic ẽ argut⁹. null⁹ equ⁹ est bon⁹. posito casu q̄ ois equ⁹ sit claudus. ois equus de necessitate ẽ animal. ergo quoddaꝫ animal de necessitate ẽ bonũ. ¶ Tertia cõclusio. in modis particularib⁹ affirmatiuis vli existente de necessario sequit cõclusio de necessario ꝛ si particularis sit ꝺ necessario ñ oportꝫ cõclusionem esse de necessario. qꝺ probat dupliciter. q̄ in prima figura pticulari existente de necessario nõ sequitur cõclusio de necessario ergo nec i tertia figura. Scdm: q̄ ex vero seq̄retur falsuꝫ. vt potest diligenter videri ꝛ hoc ꝓprie habꝫ veꝝ in datisi: ꝛ nõ in disamis. vt ois de⁹ ẽ creãs quidã deus necessario est essentia diuina. g⁹ eẽntia diuia necẽio est creãs. ¶ Quarta ꝯclo. i. modis pticularib⁹ negatiuis. si vlis negatiua sit ꝺ necessario ꝯclusio erit ꝺ necessario sicut in ferison. sꝫ si vlis affirmatiua vel

particularis negatiua fuerit de necẽario non opꝫ ꝯclonẽ eẽ de necẽario: vt pꝫ: qꝛ ex ꝺo seq̄ret falsũ: vt nullũ albũ vigilat. aliqꝺ albũ ꝺ necessitate ẽ aĩal: ergo aliqꝺ aĩal de necẽitate nõ vigilat: tñ istud exẽplũ vꝫ nõ eẽ bonũ. Ex isto pꝫ ꝙ in baroco nũꝗ̄ seqꝫ ꝯclo de necẽario q̄cunqꝫ premissa fuerit de necẽario. ¶ Ex istis isert tria correlaria. Primũ ad iserẽdũ ꝯclones de inesse opꝫ vtrãqꝫ ꝑmissaꝝ eẽ de inesse. sed ad iserẽdũ ꝯclonẽ de necẽario suffic̃ alterã eẽ de necẽio. Scꝺm correlariũ in omni syllõ siue affirmatiuo siue negatiuo opꝫ ꝯclonem eẽ silem alicui premissarum. Tertium correlarium nunꝗ̄ infertur conclusio de necessario nisi altera ꝑmissarum sit de necessario.

Correlaria ꝺ eisdem

Queritur vtꝝ ex ãbabus de necẽario vel ex vna de necẽario ⁊ alia de inesse valeat syllꝰ in oĩ figura. Arguiꝫ ꝑmo ꝙ nõ: qꝛ nõ seqꝫ oẽ album de necẽitate ẽ coloratũ: oẽ albũ de necessitate est ꝺba: ergo q̄dã ꝺba de necẽitate ẽ colorata. ꝑmisse sũt ve ⁊ ꝯclo falsa: igiꝫ. ¶ Scꝺo sic. qꝛ si sic puta ꝙ ex ãbabꝰ de necẽario seq̄ret conclusio de necẽio: tũc tales syllogismi deberẽt ꝓbari sicut illi de inesse qꝺ nõ est veꝝ: vt pꝫ de bocardo ⁊ baroco. ¶ Tertio sic. nõ sequiꝫ. oĩs hõ de necẽitate ẽ aĩal oẽ grãmaticũ ẽ hõ gꝰ oẽ grãmaticũ de necẽitate ẽ aĩal. Nec seq̄tur: oĩs grãmaticus de necẽitate ẽ grãmaticꝰ: qꝺdã grãmaticus ẽ hõ. ergo qꝺdã hõ de necẽitate ẽ grãmaticus. ¶ Quarto sic. nullꝰ hõ de necẽitate est asinꝰ: oẽ currẽs ẽ asinus. ergo nullũ currẽs de necẽitate ẽ hõ. ¶ Quinto sic. aut illa de inesse dꝫ eẽ de inesse simplr vel de inesse vt nũc: non primũ qꝛ talis equalet vni de necẽio. ⁊ tũc nõ eẽt aliꝰ modꝰ syllogizãdi ex ãbabꝰ ꝺ necẽio: ⁊ vna de necẽio ⁊ alia de inesse. Nec põt eẽ vna de inesse vt nũc: ⁊ videnꝫ aliq̄ rõnes ꝓbare. ¶ In oppositum est phylosophus in textu. In questione erũt tres articuli. ¶ Quantũ ad ꝑmũ.

Dubiũ de formatiõe syllõꝝ i omni figura.

¶ Sciendũ ẽ primo ꝙ pro declaratione q̄õnis supponiꝫ ꝑmo ꝙ triplices sũt syllĩ cathegorici. qꝺdã qui fiunt ex ꝓpõnibus mere de inesse. Alij qui fiunt ex ꝓpõnibꝰ mere modalibus. Aliqui fiũt ex vna de inesse ⁊ alia modali: vel ex alia ⁊ alia modali. Et tales vocãt syllogismi mixti. ¶ Scꝺo suppõiꝫ ꝙ duplices sunt ꝓpões de necẽario: quedã sũt cõposite alie sunt diuise. Diuise adhuc sunt duplices. q̄dã sunt de necẽario affirmato ⁊ de illis ꝑcise ẽ hic sermo. nã solũ ex talibus fiunt syllĩ. Alie sunt de necẽario negato. ⁊ de illis nõ est hic sermo: qꝛ ex ipsis non debẽt fieri syllĩ. vñ refert dicere ꝓpõnẽ necẽariaꝫ ⁊ ꝓpõnẽ de necẽario: qꝛ ꝓpõ dĩ necẽaria: qꝛ qualitercũqꝫ ꝑ ipsã significaꝫ eẽ necesse est ita eẽ. Sꝫ ꝓpõ dĩ de necẽario: qꝛ eiꝰ copula deteriaꝫ ꝑ istũ modũ necẽario siue talis

Quot sũt silli cathegorici.

Quotuplex sũt ꝓpõnes ꝺ necẽio

sit vera siue falsa. Et si obĩciaꝫ: qꝛ phꝰ i hoc primo prioꝝ deteriat de syllõ simplr dicto. sꝫ sillꝰ simplr abstrahit ab oĩ mã id ẽ nõ determinaꝫ ad ꝓpões necẽarias neqꝫ poões. igiꝫ hꝫ male deteriaꝫ de syllis cõpositis ex illis ꝺ necessario. Rñdeꝫ negãdo ꝯñam: ⁊ rõ ẽ: qꝛ tales modi capti ꝑnẽ itẽtioalr ⁊ cathegorematice: vt hꝫ capiũꝫ nõ respiciũt aliquã materiam magis ꝗ̄ ista signa omnis nullus: ideo sillogismi compositi ex ipsis non magis sunt determinati ꝗ̄ compositi ex alijs propositionibus.

¶ Sciendũ est secũdo ꝙ circa predicta incidit hec difficultas: an ex modalibꝰ cõpositis de necẽio eodẽ mõ sit syllogizãdũ sicut ex illis de inesse. Rñdeꝫ ꝙ ex cõpositis duplr possumꝰ arguere. Uno mõ ex pte totiꝰ ꝓpõnis: et tũc ex ꝓpõnibꝰ cõpositis de necẽario fiũt eodẽ mõ syllĩ sicut ex illis de ineẽ: vt sic arguendo. oẽ aĩal eẽ ꝺbam est neceẽ: oẽꝫ hoiem eẽ aĩal est eẽ ꝺbam. ergo oẽm hoiem esse ꝺbam ẽ neceẽ. Aliud exẽplũ. oẽ ipoẽ ẽ falsũ: hoieꝫ eẽ asinuꝫ est ipoẽ: ergo hoieꝫ eẽ asinũ ẽ falsũ. ¶ Et aduerte ꝙ ad bñ arguẽdũ dꝫ ꝓprie poni ꝯstãtia ꝓpõnis pro q̄ supponit dictũ ꝯclonis ⁊ etiã maioris ⁊ minoris. Alioꝰ põt syllogizari solũ ex pte dicti: vt oẽ aĩal eẽ ꝺbaꝫ ẽ neceẽ. oẽꝫ hoieꝫ eẽ aĩal ẽ neceẽ. ergo oẽꝫ hoiem eẽ ꝺbam ẽ neceẽ. ¶ Et aduerte ꝙ ex talibꝰ cõpositis ꝓpe nõ fiũt syllĩ nisi addaꝫ signũ i neutro gñe cũ oẽs tales de rigore sermonis sint idefinite: iꝺ ꝓprie talis modus arguẽdi solũ tenet ꝟtute talis regule ꝙ si ꝑmisse sint necẽarie ꝯclo erit necẽaria cũ ex necẽario nõ sequaꝫ nisi necẽariũ. Dẽ vlterius ꝙ ex ꝓpõnibꝰ modalibꝰ diuisis de necẽario i qbꝰ nõ poniꝫ negatio ad modũ valẽt syllĩ sicut in illis de ineẽ. Et dĩ notãter in qbꝰ negatio nõ ponitur ad modũ. qꝛ tũc nõ sequereꝫ vt nõ seqꝫ: nullus deus necẽio ẽ creãs: ꝑis eẽntia diuia nõ necessario ẽ creãs: ergo oĩs eẽntia diuina nõ necessario ẽ deꝰ: cũ ꝑmisse sint ve ⁊ ꝯñs ipossibile. ¶ Aduerte tñ ꝙ syllĩ affirmatiui q̄ fiũt i tertia figura de necẽario nõ pñt ꝑfici ꝑ syllõs ꝑme figure ꝯstitutos ex ãbabꝰ de necẽario cũ ꝓpões de necẽio in qbꝰ nulla poniꝫ negatio non ꝯuertantur in illas de necẽio: sed in illas de poss.

Dubiũ de sillogizatõe ex illis ꝺ necẽio ⁊ ꝺ īesse

Quõ fiunt silli ex talibus cõpositis.

¶ Sciendũ est tertio ꝙ circa textũ incidit talis difficultas. an ex ãbabus de possibili fiant syllogismi in prima figura sicut ex illis de inesse. Respondetur breuiter ꝙ ex ambabus de possibili compositis accipiẽdo qualitatem ⁊ quantitatem ex parte totius propositionis eodem modo est syllogizanduꝫ i qualibet figura sicut ex illis de inesse: qꝛ non reperitur instantia. ⁊ etiam tales sunt mere de inesse: igitur: vt omne possibile est hominem esse currentem: sed verum est possibile: ergo verum est hominem esse currentem. ¶ Se-

Dubiũ de formatiõe sillogismoꝝ ex illis de poss ⁊ necẽio.

cundo di q ex ābab' de poss cōpositis accipiē do qlitatē z qtitatē ex pte dicti: vī pnaz nō valere: vt nō sequr. oē currēs eē asinū ē pōle: oēz hoiem eē currentē eñ pōle. ergo oēm hoiez eē asinū ē pōle. Dñt tamē aliq q bñ sequr: s sic pña ē ipōle. Ita totale aīs. cū ptes sint in toto similes adinuicē. ¶ Dr tertio q ex ābabus de possibili diuisis in pria z tertia figuris valz sillogism' vt bñ sequr: oē currēs pōle ē eē asinū: oēm hoiez pōle est eē currētē. ergo oēm hoiez pōle est esse asinū. ¶ Et aduerte q ista ppō. oē currēs pōle ē eē asinū. dz sic manifestari virtute dici de oī de quocūq vex ē dicere q pōt eē currens de illo: vex est dicere q pōt eē asin': modo illud ē falsū imo ipōle. ¶ Et aduerte q oēs modi tertie figure pñt probari sicut illi d inesse. excepto bocardo. tñ oēs tā bocardo q alij pñt pbari p expōnē. i. p syllm expositoriū. si enī in affirmatiuis dico oē c. pōt esse a. z oē c. pōt eē b. igif qddā b. pōt eē a. necesse ē i virtute pmissax pcedē q idez c. pōt eē a. z pōt eē b. Et isto mō seruato arguit sic. hoc c. pōt esse a. hoc idē c. pōt eē b. ergo b. pōt eē a. ¶ In secūda aūt figura nō sequr: vt i celare nō seqf: oēm eēntiā diuinā pōle ē nō creare. oēz patrē i diuinis pōle ē creare. ergo oēm piez i diuinis pōle ē nō esse eēntiā diuinā. Cōsiderādū ē tñ q si sba ppōnū de poss phibeat ampliari p ly qd est tūc sylli nō valent i barbara. Est enī instātia: qz posito q oē currēs eēt equ': tunc vex est dicere q oē currēs pōt eē equ' z oē qd ē hō pōt esse currēs: z tūc nō sequr oē qd est hō pōt eē equus. Silr posset dari exēplū i celarēt vt posito q sol non sit sup nrm emisphiū iste pmisse sunt vere oē qd est planeta sup nrm emisphiū pōt nō eē sol: oē qd ē maxim' planeta pōt esse planeta super nostrū emisperiū: non sequit oē quod est maximus planeta pōt non eē sol. Et similiter posset dari instantia in alijs modis.

quō probāt modi tertie figure.

¶ Sciēdū est quarto q circa textū incidit talis difficultas: vtrū ex vna de poss et vna de inesse valeant sylli. ¶ Pro solutiōe supponit q posse cōius est q eē. sequr. n. ad esse tam in ppōne affirmatiua q negatiua: bñ. n. sequit. ē: ergo pōt eē. ¶ Aduerte tñ q ad vlēs de inesse nō seqf vlis de poss qz sbm i illa de inesse est min' amplum q in illa d poss modo arguere a min' āplo ad magis āplū cū distributione magis āpli nō valet pña. vñ si nullus aial curreret nisi equ' ista eēt vera. oē currēs ē equ': z ista falsa: oē currēs pōt eē equ' q valet ista. oē qd pōt eē currēs pōt eē equ' q ē manifeste falsa: nisi forte phibeat āpliatio: qz tūc bñ sequeret vt bñ seqf. oē currens ē equ'. ergo oē quod est currēs pōt eē equ'. ¶ Ex isto seqf q qñ arguim' ex minori de inesse z pclō debeat esse de poss dz addi sbo pclonis qd ē saltez in

An silli ex vna d poss z alia d inesse sint pōsi.

modis z sibus q alias arguerem' a min' amplo ad magis āplū cū distributiōe magis āpli. ¶ Hoc supposito rñdet p aliq dcā. Pri' pria figura maiore exñte diuisa de poss z minore de inesse valet syllus ad directe concludendū cōclusionē, diuisaz de possibili obseruatis condictionibus gñalibus reqsitis ad bonū syllm. p3. quia in tali modo arguendi non reperitur instantia. ¶ Et dicitur notanter ad pcludendū diuisam: qz ad pcludēdū cōpositā nō valet vt non sequr. oēm hoiem pōle est esse albū. z nigrū est hō. ergo nigrū eē albū est pōle. Dr notanter directe pcludēdo: qz indirecte nō valz nisi talis pclō de poss possit pūerti simplr vt ñ sequr oēm deū pōle est non esse creantē essentia diuina est de': ergo creantez pōle est nō eē eēntiā diuinā. ¶ Aduerte tamē q dicūt aliq q ex vna de inesse z alia de possibili nō sequr conclusio de possibili nisi illa de inesse sit d inesse simplr. Et hoc dz itelligi qñ maior ē d inesse. ¶ Scđm dictū i scđa figura nō valz mixtio ex vna de possibili z altera de inesse ēt obseruatis pdictionib' gñalib': qz in tali mō arguendi repit instātia: vt nō seqf oēm eēntiaz diuinā possibile ē nō eē creantē. oīs pater ē creans: ergo oēm ptem pōle est nō eē eēntiā diuinam. ¶ Tertiū dictū i tertia figura. ex vna de possibili z altera de inesse ad cōcludendū diuisaz d poss valet syllus: dūmō illa premissa q sit maior in prima figura per reductionē sit d possibili diuisa. Et hoc quo ad modos qui reducuntur ad primā figuram per conuersionē: quia in tali modo arguendi non est dabilis instantia. ¶ Aduerte tamen q in bocardo maiore de possibili z minore de inesse sequit conclusio de possibili: sed non: si maior sit de inesse z minor de possibili. Sz restat alia parua difficultas vtrum in qualibet figura valeat mixtio ex vna de possibili z altera de necessario. Respondetur per tria dicta. Primū in pma figura ex vna de possibili z altera de necessario diuisis sequitur conclusio directe concludendo diuisā que est similis maiori. Et dicitur notanter ad concludendum diuisaz: qz ad concludendum compositam non valet. vt non sequitur omnis eēntia diuina necessario est deus: z omne creans potest eē essentia diuina. ergo omne creans eē deum est necesse. ¶ Scđz dictū i scđa figura valz mixtio ex vna de poss z altera de necessario diuisis ad inferendū diuisā de necīo quōcūq similē dispōnē. ¶ Tertiū dcz i tertia figura i quolz mō ex vna de possibili z altera de necīo diuisis seqf pclō vlis maiori. Et hec de pmo articulo.

Dicta rñdētia ad pdicta. Primū

Scđm

Tertiū

Dubiū de mixtiōe all quaz p pōnas.

¶ Quātū ad scđz dubitat pmo vtrz codē mō sit syllogizandū ex vna de necīo z alia de inesse i pria figura. Pro cui' solutione

An p pōnē d inesse z necessario codez mō syllogizant in pma figura.

Solutio ꝺ illis de neccio.

supponit. q̄ ad oēm ꝓpōnē de neccārio sequitur propō de poſſi ſeruata eadē q̄litate et q̄ntitate ſubiecti: ſequitur enī necē eē: g° poſſe eē vel necē eſt nō eē. ergo poſſe ē nō eē. q2 ibi eſt ſubalternatio q̄ntū ad modos vt alias viſū ē. ❡ Aduerte vlteri⁹ q̄ modi facti ex illis de neccārio ſic reſoluūt. oē b. necē ē eē a. oē c. necē ē eſſe b. ergo oē c. necē ē eē a. ſic reſoluit. oē qd̄ pōt eē b. neceſſe ē eē a. ⁊ oē qd̄ pōt eē c. necē ē eē b. ergo oē qd̄ pōt eē c. necē ē eē a. Et aduerte q̄ iſta maioꝛ oē b. necē ē eē a. ꝟtute de oī ſignificat q̄ ꝺ quocūq̄ pōt dici b. de illo neccārio dī a. Et minoꝛ nō ſolū ſignificat q̄ b. neccārio dicat de c. ſed de oī illo de quo pōt dici c. Silr̄ poſſet dici de iſta in celarēt. oē b. neccārio ē nō eſſe a. ſignificat q̄ a neccārio negandū ē de oī illo de quo pōt dici b. ❡ Hoc ſuppoſito ponunt aliq̄ dicta: Primū dictū. maioꝛe exn̄te ꝺ neccārio diuiſa ⁊ minoꝛe de ineſſe ſeqt̄ gr̄a forme ꝯclō de neccārio directe concludēdo i pⁱa figura. Et hoc tā i modis vl'ib⁹ q̄ꝫ p̄ticularib⁹ ꝯdictionibus gn̄alib⁹ obſeruatis. q2 i tali mō arguēdi non ē dabilis iſtātia ſiue illa de ineſſe ſit de ineſſe ſimplr̄ ſiue ꝺ ieſſe. vt nūc. ❡ Pro cui⁹ declaratione ē aduertendū q̄ duplex ē ꝓpō de ieſſe. ſcꝫ de ineſſe ſimplr̄ q̄ nō pōt falſificari ſicut eſt ꝓpō neccāria. ſed ꝓpō de ineſſe vt nūc ē: q̄ p aliquo tpē ē vā vel pōt eē vā: vt oīs hō currit. Et q̄ ariſt. itelligat de oī ꝓpōne de ieſſe. pꝫ: q2 ſolū itelligeret de illis de ineſſe ſimplr̄ tūc male diceret q̄ maioꝛe exn̄te de ieſſe ⁊ mioꝛe de neceſſario nō ſeqt̄ ꝯclō de neccārio: q2 ſi maioꝛ ſit de ineſſe ſimplr̄ ⁊ minoꝛ de neccārio. ſeqt̄ cōcluſio de neccārio ac ſi maioꝛ eſſet de neccārio. ❡ Et dī notāter diuiſa: q2 maioꝛe de neccārio ⁊ minoꝛe de ineſſe nō ſeqt̄ ꝯclō de neccārio cōpoſita. vt nō ſeqt̄ oēm deū necē ē eē eēntiā diuinā. oē creans ē de⁹. ergo oē creās eē eēntiaꝫ diuinā eſt necē: q2 p̄miſſe ſūt vere ⁊ ꝯclō falſa. ❡ Scōm dictū maioꝛe de ineſſe ⁊ minoꝛe de neccārio nō ſeqt̄ ꝯclō de neccārio gr̄a forme i pⁱma figura: q2 dabilis ē inſtātia vt i barbara nō ſeqt̄ oē aial eē coloꝛatū. oīs hō neccārio ē aial: ergo oīs hō neccārio ē coloꝛat⁹. Etiā nō ſeqt̄ i celarēt nullū aial currit. Hoc poſito q̄ oīs hō neccārio ē aial: ergo oīs hō neccārio nō currit cū premiſſe poſſint eē ve ⁊ ꝯclō falſa cū eq̄pollcat iſti oīs hō ipoſſiter currit: ⁊ ſic de alijs. ❡ Aduerte tn̄ q̄ ſi maioꝛ eēt de ineſſe ſimplr̄ tūc bñ ſequeret ꝯclō de neccārio: ſꝫ hoc nō eēt gr̄a forme cū nō ſequat ꝯclō de neccārio maioꝛe exn̄te de ineſſe vt nūc niſi forte diceret q̄ ꝓpōnes de ineſſe ſimplr̄ ⁊ de ineſſe vt nunc non ſunt eiuſdem forme qd̄ non videtur multū probabile.

Quotuplex ē ꝓpoſitio de ieſſe.

Dubiū de ꝯclōne ꝓpō nū ꝺi.

❡ Dubitat ſcḋo vtrum ex vna de neceſſario ⁊ alia de ineſſe i ſcḋa figura ſequat cōcluſio de neceſſario. ❡ Pro cui⁹ ſolutiōe ponitur talis regula i modis vl'ib⁹ ſcḋe figure negatiua exiſtēte de neccārio ⁊ affirmatiua de ieſſe ſeqt̄ ꝯclō de neccārio diuiſa dū mō ſꝑ caueat q̄ negatio nō ponat ad modū: q2 ſi ſic nō oporteret ꝯn̄az valere cū ille ꝓpōes equalcāt aliqb⁹ alijs ꝓpōnib⁹ q̄ nō eēnt ꝺ neccārio. Etiā iſta regula ē vā i feſtino. Nā maioꝛe exn̄te de neceſſario ⁊ minoꝛe de ineſſe ſeqt̄ ꝯclō de neceſſario: q2 in tali mō arguēdi nō ē dabilis inſtātia. ❡ Scḋa regula i modis ſcḋe figure affirmatiua exn̄te de neccārio ⁊ negatiua ꝺ ieſſe non ſeqt̄ ꝯclō de neccārio niſi forte illa de ieſſe eſſet de ieſſe ſimplr̄: ſꝫ tūc ñ ſeq̄ret niſi gr̄a materie: q2 ſi ipſa eēt de eē vt nūc nō ſeq̄ret. vt pꝫ i ceſare. nullū creās ē eēntia diuia. poſito q̄ de nihil creat. oīs de⁹ de neccitate ē eēntia diuia: ergo oīs de⁹ de neccitate nō ē creās. p̄miſſe ſūt vere ⁊ ꝯclō falſa. cū equalcat iſti. oīs de⁹ ipoſſibiliter ē creās. Silr̄ in cameſtres nō ſeqt̄. oīs deus de neccitate eſt eēntia diuia: nullū creās eſt eēntia diuia. poſito pꝛioꝛi caſu. ergo omne creans de neccitate nō ē de⁹. ❡ Tertia ꝯclō in baroco nūq̄ ſeqt̄ ꝯclō de neccārio: q̄cūq̄ eēt premiſſa fuerit de neccārio. Exēpluꝫ qn̄ maioꝛ ē ꝺ neccārio vt nō ſeqt̄ oē creās de neccitate ē de⁹. qddā creās nō ē de⁹. poſito q̄ de⁹ nihil creet: ergo creās de neccitate nō ē creās. Exēplū qn̄ minoꝛ eſt de neccārio: vt poſito q̄ mō nulla ſit ſub̄a niſi actu itelligēs. ⁊ q̄ oēs aie ſint annihilate. ſed poſſint cras creari ⁊ creabūt aie plantarū. vt oīs ſb̄a ē itelligēs quandā ſb̄aꝫ necē ē non eē intelligentē. ſ. aiam plante: ergo quandam ſubſtantiā neceſſe eſt non eē ſubſtantiaꝫ premiſſe ſunt vere ⁊ concluſio falſa: igitur.

Eſſe ⁊ neccio i pⁱma figura.

❡ Dubitat tertio vtꝝ i tertia figura valeat mixtio ex vna de neccārio ⁊ alia de ieſſe. ad quā rn̄det ponēdo aliq̄s reglās. ❡ Prima regula i iſtis q̄tuoꝛ modis. ſ. darapti felapton diſiſi ⁊ ferison maioꝛe de neccārio ⁊ minoꝛe ꝺ ieſſe ſeqt̄ ꝯclō de neccio: q2 i tali mō arguēdi nō ē dabilis iſtātia vt viſū ē. ❡ Scḋa regla in talib⁹ modis maioꝛe de ieſſe ⁊ mioꝛe de neceſſario nō ſeqt̄ ꝯclō de neccārio gr̄a foꝛe. Exemplū i darapti: vt nō ſeqt̄ oīs de⁹ ē creās oēꝫ deū necē ē eē pꝛimā cām: ergo pꝛimā cauſam neceſſe ē eē creantē. premiſſe ſunt vere ⁊ cōcluſio falſa. Et ſi quis dicat: dicit ariſto. in textu q̄ quecūq̄ premiſſa fuerit de neceſſario in darapti ſequit̄ concluſio de neceſſario. Rn̄det q̄ intelligebat ſi illa de ieſſe eēt de ineſſe ſimplr̄. Exemplū in felapton vt poſito caſu q̄ de⁹ non creet ſoꝛteꝫ q̄uē tn̄ poteſt creare: tunc nō ſeqt̄ nullū creans ſoꝛtē eſt deus: ⁊ omne creās ſoꝛ. neceſſe eſt eē pꝛimam cauſaꝫ: ergo pꝛimā cauſam neceſſe eſt non eē deum: premiſſe ſūt veꝛ et concluſio falſa. Ex iſto ſequit̄ q̄ etiā in feriſon ⁊ bocardo maioꝛe de ieſſe ⁊ mioꝛe de ne-

Dubiū de mixtiōe aliquarū ꝓpōnū in tertia figura. Regle ad ꝯdictū dubiū reſpondētes.

sis negatiuis nō sit sillus pfect⁹ nisi mior ꝯuertat i oppositā q̄litatē. ¶ Alia ꝯclusio. maiore vli siue affirmatiua siue negatiua ⁊ miore pticulari affirmatiua d̄ ꝯtigēti seq̄t pticularis affirmatiua vl negatiua de ꝯtigēti ⁊ hī i darij vl ferio. ꝫ si minor sit negatiua ñ sit sillus pfect⁹ nisi ꝯuertat i oppositam q̄litatē. Et si maior sit pticularis ⁊ mior vlis vl ambe pticulares vl in definite nō sit bon⁹ sillus: q2 ibi sunt dabiles t̄mini in qb⁹ oi ⁊ in qb⁹ nulli. Et ibi dz accipi ꝯtingēs ad vtrūlibz ⁊ nō ꝯtigēs necessariū vl possibile. ¶ In scd̄a pte dēt̄miat de gñatione mixta silloꝝ ex vna de inesse ⁊ alia d̄ ꝯtigēti. Et ponit aliq̄s regulas. Prima maiore vli d̄ ꝯtigēti ⁊ minore de inesse sit sillus pfect⁹ ꝯcludens ꝯclusionē de ꝯtigēti ad vtrūlibz. ¶ Scd̄a r̄la maiore de inesse ⁊ minore de ꝯtigēti in eisdem modis sit bon⁹ sillus ipfect⁹ ꝯcludēs ꝯclusionē de ꝯtigēti possibili ⁊ ñ ad vtrūlibz. ¶ Cōsequēt̄ pōit aliq̄ documēta ad pficiēdū hmōi sillos: Primū cuiuslibz bone ꝯñe si añs ē possibile ꝯñs nō erit impossibile: q2 si det oppositū. s. q añs sit possibile ⁊ ꝯñs impossibile. tūc a pōt eē ñ existēte b. cū sit ipossibile. Et sic ad añs bone ꝯñe nō seq̄t ꝯñs. ¶ Deide remouet vnā cauillationē: q2 eo q dictū ē q a. seq̄t b. qs posset credere q p a. phs itelligeret vnā solā ppōnē q̄ deberet eē añs. dīc q ñ: q2 ex vno nihil seq̄t sillogistice supple. ¶ Scd̄z documētū. q̄uis ex añcedēte falso nō tñ ipossibili bñ sequat̄ falsū: ñ tñ seq̄t ipossibile. ¶ Cōsequēt̄ pbat q mixtio ex vna d̄ inesse ⁊ alia d̄ ꝯtigēti i barbara sit bona. ⁊ h̄ dua b⁹ rōib⁹. q̄rū pma est: q2 ex opposito ꝯdictorio ꝯclusionis cū minore posita inesse infert oppositū maioris i bocardo. Et h̄ pbat i lr̄is. ¶ Scd̄o pbat reducēdo ad ipmmet barbara mutādo minorē de ꝯtigēti in vnā de inesse. Probat etiā d̄ celarēt: q2 ex opposito ꝯclusionis cū minore posita inesse seq̄t ꝯdictoria minoris i disamis. Et addit q ad h̄ q isto mō debite arguat̄ due ꝯditiones reqrunt̄. ¶ Pria q maior ñ sit d̄ inesse vt nūc q2 tunc essent dabiles t̄mini i qb⁹ omni ⁊ in qb⁹ nulli. ¶ Scd̄a ꝯdictio. q ꝯclusio capiatur p cōtingēti possibili. qd̄ pbat dupli: q2 ex opposito hui⁹ cōclusionis de cōtigēti nullū c. contingit eē a. sumit̄ hec quoddā c. necesse ē eē a. quod nō fieret si illa de cōtingēti nō esset de cōtingenti possibili. Scd̄o pbat p exemplū vt nullū intelligēs est corru⁹. oēz hominē cōtingit eē intelligentē. g⁹ nō oēz hominē ꝯtigit nō eē coruuz. ¶ Tertia regula. minore vli negatiua de inesse vl affirmatiua ⁊ minore vniuersali negatiua de contingenti fit sillogism⁹ impfectus qui debz pfici cōuertendo minorē in oppositā qualitatē. ¶ Quarta regula. q̄ ē d̄ modis particularib⁹ minore vniuersali siue affirmatiua siue negatiua de contigenti ⁊ minore pticulari affirmatiua de inesse fit bon⁹ sillus in darij. vl in ferio. ꝫ si maior sit pticularis negatiua de cōtigēti fiet sillus impfectus: ¶ In tertia pte pricipali dēt̄minat de formatiōe ex vna de necessario ⁊ alia de cōtigēti ponendo aliquas regulas. ¶ Prima regula. si maior sit vlis affirmatiua de necessario: ⁊ minor vlis affirmatiua de cōtingēti fit sillus imperfect⁹ ad cōcludēdā cōclusionez de cōtingēti possibili. ¶ Scd̄a regula. si maior fuerit vlis affirmatiua de cōtingenti ⁊ minor vlis affirmatiua de necessario fit sillus pfect⁹ ad cōcludēdū ꝯclusionem de cōtigenti spāliter capto. ¶ Deinde ostēdit q̄liter arguendū est in negatiuis ponēs aliq̄s regulas. Pria. si maior sit vlis negatiua de necessario ⁊ minor affirmatiua de cōtigenti pōt seq dupler cōclusio. s. de cōtingenti ⁊ d̄ inesse. ¶ Scd̄a regula. q ex maiore vli negatiua d̄ cōtigenti ⁊ minore vli affirmatiua de necessario fit sillus pfectus cōcludēs cōclusionē d̄ cōtigēti specialit̄ capto. ⁊ hī i celarēt. ¶ Tertia regula. si in illa mixtione minor sit negatiua de ꝯtigenti fit sillus impfect⁹ q pficit̄ ꝯuertendo minorez in oppositā qualitatē. ꝫ si minor sit negatiua de necessario non fit bonus sillus. ¶ Deinde docz formare sillos pticulares ponēs tres regulas. Prima maiore vli negatiua de necessario ⁊ minore pticulari affirmatiua de contigenti seq̄t cōclusio de ꝯtigenti large capto ⁊ etiā d̄ inesse. ¶ Scd̄a regula. maiore vli negatiua de ꝯtigenti ⁊ miore pticulari affirmatiua de necessariro seq̄t cōclusio de ꝯtingēti specialit̄ capto. ¶ Tertia regula. si vlis affirmatiua sit de necessario ⁊ pticularis de contigiti seq̄t ꝯclusio de contingenti ⁊ non de inesse. Ex istis infert q maiore pticulari de necessario nō fit sillogismus directe concludēdo quia dandi sunt termini in quibus omni ⁊ in qbus nulli. Etiam nō seqtur maiore de cōtingenti pticulari ⁊ minore vli negatiua de necessario. Infertur tertio q i eisdem modis valet mixtio ex vna de contingenti ⁊ altera de necessario sicut ex vna de cōtingenti ⁊ altera de inesse.

¶ In secūda autem figura quādo contingentes qdez sumuntur vtre q̄ ppositiones nullus erit syllogismus siue sint affirmatiue siue priuatiue: siue vniuersales: siue particulares. Quando autem hec qdem inesse illa vero contingere significat: affirmatiua inesse significante nunq̄ erit syllogism⁹. priuatiua autem inesse existente vniuersali semper.

Regle de gñatiōe mixta sillogismo.

Documēta d̄ eisdem

Regule d̄ formatiōe silloꝝ ex vna d̄ necessario ⁊ alia de ꝯtigēti

Regule ondētes modū arguēdi i negatiuis

Regule ondētes formare sillos particulares.

qñ̄ formāt sillogismi in scd̄a figura.

Rōnes pbātes vlēz negatiuā simplr ɔuerti i terminis

Regule scđe ptis.

Regule tertie ptis.

¶ Istud ē tertiū capitulū hui' tractat' in quo phūs determiat ō formatōe syllogismoꝝ ex ambab' ō ɔtingēti in scđa figura: ꝛ diuidit in tres ptes. ¶ In pma pōit aliqs regulas. Quarū pma talis est: ex ambab' decōtingēti quali tercūqꝫ dispositis ñ fit syllogism' i scđa figura grā forme. ¶ Scđa regula. ex affirmatiua de i esse ꝛ alta ō ɔtigēti i scđa figura null' fit syllogism': sꝫ bñ pōt fieri vlī negatiua existēte de in eē. ¶ Tertia regula. i mixtiōe de necessario ꝛ ɔtingēti eodē mō syllogizandū ē sicut ex vna de inesse ꝛ alia de cōtingēti. ꝛ infert q cōtigēs eodē mō dꝫ capi in hac figura sicut in pma. s. p cōtigēti speciali dcō. ¶ Deide pbat trib' rationib' q vlis negatiua de ɔtigēti nō ɔuertat simplr i terminis faciēdo ō sbo pdicatū ꝛ ecōtra. Et dꝫ itelligi ō negatiua vbi negatio ñ ponat ad modū. ¶ Prima rō. qꝛ si vlis negatiua cōuerteret simplr in terminis: tūc etiā vlis affirmatiua ɔuerteret simplr qđ ē falsū. ɔñam pbat: qꝛ vlis affirmatiua ꝛ vlis negatiua de ɔtigēti ad vtrūlibet eqpollēt. ¶ Scđa rō: qꝛ tūc ex vero sequeret falsū. nam si ista conuertat oēꝫ hoiēꝫ cōtingit nō eē albū. g' oē albū cōtingit nō eē homiem ex vero seqret falsū: cū añs est verū ꝛ cōseqns falsū. ¶ Tertia rō. qꝛ illa cōsequētia nō ē bōa i q ex opposito ɔdictorio ɔseqntis ñ infert oppositū antecedētis. sꝫ ista ē hmōi: igit. ꝛ hoc pbat in litteris. qꝛ oppositū ɔdictoriū isti'. oē a. cōtigit nō eē b. est istud nō oē a. cōtingit nō eē b. ad qđ nō seqt istud quoddā b. necesse ē eē a. qđ est oppositū añcedētis. ¶ Cōsequēter in scđa pte pncipali determiat de gñatione in spāli sillogismoꝝ ex vna de iesse ꝛ alia de cōtingēti in scđa figura ponēdo aliqs regulas. Quaꝝ pria est in modis vlib' scđe figure affirmatiā existēte de ineē: ꝛ negatiā de ɔtigēti nō valet syllogism'. qꝛ ibi sūt dabiles termi in qb' oī ꝛ in qb' nulli. ¶ Scđa regula. In eisdē modis ppōne de ineē exñte affirmatiua fit bon' sillogism'. ¶ Tertia regula. ex ābab' exñtib' negatiuis in eisdē modis altera de cōtigēti ꝛ altera de inesse fit sillogism' impfect' q dꝫ pfici cōuertēdo negatiuā ō cōtigēti i oppsitā qlitatē. ¶ Quarta regula. ex ābab' pmissis affirmatiuis altera ō cōtingēti ꝛ altera de ineē nō fit bon' sillogism'. Quīta regula. eodē mō sillogizandū ē i pticularib' sicuti vlib': ita q si illa de iesse sit affirmatiā nō fit bon' sylogism'. ¶ Sexta regula. si ābe premisse sint particulares non fit bon' syllogism'. ¶ In tertia pte pricipali determiat de mixtiōe syllogismoꝝ ex vna de necessario ꝛ alia de cōtingēti. ꝛ intendit qtuor regulas. Prima in modis vlib' scđe figure sp valet syllogism' negatiua exñte ō necessario ad cōcludēdā cōclusionē ō cōtigēti ꝛ etiā ō ineē. ¶ Scđa regula si ābe sint negatiue fit syllogism' impfect' q pficit cōuertēdo illaꝫ de cōtingenti in oppositā qlitatē. Tertia regula. affirmatiua exñte de necessario nūqꝫ valet syllogism' i scđa figura. ¶ Quarta regula. codeꝫ modo syllogizandū ē ex vna pticulari ꝛ altera vlī in modis pticularibus siue vniuersalibus.

¶ In postrēa autē figura ꝛ vtrisqꝫ ɔtingētib' vel altera erit syllogism' quādo ergo contigere significāt p pōnes: ꝛ cōclusio erit contingens.

Regule docētes formare sillos ex ābab' ō cōtigenti ī ītia figura.

¶ Istud ē quartū capitulū hui' tractat' i quo phs deteriat de formatōe sillogismoꝝ ex illis de ɔtingēti in ītia figura. Et diuidit i tres ptes. In prima docet formare syllogismos ex ābab' ō ɔtigēti ponēdo aliqs regulas. ¶ Prima ē in ītia figura ambab' pmissis existētib' ō cōtigēti aut altera: tñ erit bon' sillogism' siue sint affirmatie siue negatie. ¶ Scđa regula. ex ambab' ō ɔtigēti altera existēte pticulari ꝛ altera vlī siue ābe sint affirmatiue siue negatiue siue altera tñ sp fit bon' syllogism'. ¶ Tertia regula. qñ ambe pmisse sūt pticulares vl' idefinite nūqꝫ fit bon' sillogism'. ¶ In scđa pte determiat de formatiōe mixta syllogismoꝝ ex vna de iesse ꝛ altera de ɔtigenti i tertia figura. Et ponit tres regulas. Prima. i oīb' modis tertie figure ex vna de iesse ꝛ ɔtingēti. dūmō illa de iesse sit ō iesse simplr fit bon' sillogism'. ¶ Secūda regula. si ambe sint negatiue: quaꝝ pria sit vlis dūmō minor sit negatiua de cōtigēti fit sillogism' impfect' q pficit cōuertēdo ppōnē de ɔtigēti i oppositā qlitatē. ¶ Tertia regula ex ambab' pticularib' vl' idefinitis nō fit bon' syllogism'. ¶ In ītia pte determiat de gñtione maxime sylloꝝ ex vna ō necessario ꝛ alia ō cōtingēti in tertia figura. ꝛ intēdit qttuor regulas. pma in modis affirmatiuis tertie figure altera exñte ō necessario. ꝛ altera de cōtigēti semp fit cōclusio de cōtigēti. ¶ Scđa. i modis negatiuis si affirmatiua sit de necessario seqt solū ɔclusio ō ɔtigēti. si vō negatiua sit de necessario seqt ɔclusio tā de iesse qꝫ de cōtingēti ¶ Tertia regula. miore negatiua ō ɔtigēti fit sillogism' impfect' q pficit p ɔuersionē i oppositā qlitatē. ¶ Quarta regula. eodē mō sillogizā dū ē i modis pticularib' sicut in modis vlib'.

An diffinitio ɔtigētis ꝛ regule ō formatiōe sillorū sint sufficiēter assignate.

Queritur vtrū diffinitio cōtingētis ꝛ regule ō formatōe sylloꝝ ex ambab' vl' altera de cōtigēti vel de necessario sint a pho sufficienter assignate. Arguit ɔ pmā partē: qꝛ diffō ɔtingētis cōuenit sorti ex q' sortes nō ē q p necessariuꝫ ꝛ ipo posito in eē nullū seqt ipossibile. Item vel ibi diffinit cōtigēs prie lectionalr. vl' scđe intētiōalr: sꝫ nullū illoꝝ ē dicēdū: igit. Scđo sic. ɔ aliā pte. qꝛ nō seqt. oē albū cōtingit eē hoieꝫ. oē risibile ɔtingit eē albū. g' oē risibile cōtigit eē hoiem. cū añs sit veruꝫ ꝛ cōsequēs falsum. cum ex ipa sequatur. ista oē risibile contingit

non eē hoīem qđ est falsū. ¶ Tertio sic. nō ſe quit: oē currēs est hō: oēz asinū ꝯtingit eē currentē: ergo oēm asinū ꝯtigit eē hoīez. ¶ Quarto sic. in oī bono syllo ꝯclusio dꝫ eē ſilis alicui premissaꝝ: ergo qn̄ ꝑmiſſe ſūt de ꝯtingēti vel de necessario nō pōt ſeq ꝯclo de ineſſe. ¶ Quinto nō ſeqꝛ. oē ſuppositū ī diuinis eē deū ē ꝯtingens: qꝛ ꝑſona diuina nec̄ario ē ſuppositū: g° qualꝫ ꝑſonā diuinā eē deū est cōtingēs. ¶ In oppositum est phylosophus in textu. In questione erunt tres articuli. Quantū ad ꝑmū.

Cōtingens quō diffinitur.

¶ Sciendū est primo ꝙ quando diffinitur cōtingēs: diffiniꝛ cōtingēs captū ſcđe intētionaliter: ⁊ nō ꝑme itētionaliter: puta vt est diia entis: vel vt ē quōdā syncathegorema determinans copulā vel cōpōnē ꝑdicati cū ſubo.

qđ ē ꝯtingēs ſecūde itētōaliꝛ captū. quid ē ꝓpō cōtingēs.

Un̄ ꝯtingens ſcđe itētiōaliter captū nō ē aliud ꝙ ꝓpō ꝯtingēs q̄ nō est nec̄aria neqꝫ impoſſis. Un̄ ꝓpō ꝯtingēs ē q̄ q̄litercūqꝫ ꝑ ipſam ſignificaꝛ eē ſignificatiōe totali ꝯtigit ita eē ⁊ illud ita eē: neqꝫ ē nec̄ariū neqꝫ īpoſe neqꝫ ad ita eē ſeqtur aliqđ īpoſe. Ex quo ſeqtur ꝙ ibi nō diffinitur ꝓpō de ꝯtingēti: qꝛ oīs ꝓpō de cōtigēti est nec̄aria vel īpoſſibilis. Et ſi qs dicat illa diffō īplicat ꝯdictionē: igꝛ añs ꝓbaꝛ. qꝛ denotat ꝙ ſi nullū nec̄ariū ſit ꝙ ipſa pōt poni in eſſe quod ē falſū. Et denotat ꝙ ſi nullū ſit nec̄ariū nullū ſeqtur īpoſe qđ ē falſū: cū ad īpoſe ſequatur qđlꝫ. Rn̄deꝛ ꝙ nō facit illū ſenſū: ſꝫ facit iſtū contingēs: id ē ꝓpō cōtingēs ē q̄ nō ē nec̄aria et poſito ita eē ſicut ꝑ ipſā ſignificaꝛ nullū ſeqtur īpoſe. Un̄ ꝓpōnē poni ineſſe pōt tripliciter intelligi. vno° ꝙ ꝓpō pōt ſic poni ī eē duꝫ ꝓfertur vel ſcribitur: ⁊ ad ipſā ſic poni in eē nō ſeqtur aliquod īpoſe. Alio° ꝙ ipſa ponaꝛ in eē vō. puta ꝙ ponaꝛ ipſa ſit vera. ⁊ ſic nō opꝫ. Nā ſꝫ aliquos multe ſūt ꝓpōnes poſes q̄ nūqꝫ pn̄t eſſe vere. vt illa nulla ꝓpō ē vā q̄ nūqꝫ pōt eē vā: ⁊ tamē ē poſis ſꝫm eos: qꝛ q̄litercūqꝫ ꝑ ipſā ſignificaꝛ eē poſe ē ita eē: qꝛ poſe ē ꝙ nulla ꝓpō ſit negatiua. Alio° ꝓpō dꝛ poni ī eē. qꝛ poniꝛ ita eſſe ſic ꝑ ꝓpōnē ſignificaꝛ eē vel fuiſſe vel fore: et ſic capit h̄. vn̄ ad ꝓpōnē eius qđ ſignificaꝛ ꝑ ꝓpōnē ꝯtigētē vel poſez nullū ſeqꝛ īpoſſibile.

quot modis intelligiꝛ ꝓpōnē poni in eſſe.

Utrū ex poſi ſequaꝛ īpoſe.

¶ Sciendū est ſcđo ꝙ circa textū incidunt aliq̄ difficultates. Prīa an ex poſi ſequaꝛ īpoſe. ⁊ vꝫ ꝙ ſic: qꝛ bn̄ ſequiꝛ oīs ꝓpō ē affirmatiua: ergo nulla ē negatiua. ⁊ tamē añs est poſſibile. ⁊ ꝯn̄s īpoſſibile: qꝛ quādocūqꝫ ponetur ſemꝑ ſignificat aliter eē q̄ ſit. Itē bene ſequiꝛ in iſtā ptem continuū pōt diuidi. ⁊ in iſtam partē ⁊ ſic de alijs: ergo in oēm partem continuū pōt diuidi. ⁊ tamē añs est poſſibile: et ꝯn̄s īpoſſibile: igꝛ. Itē bn̄ ſequiꝛ. heri fuiſti extra ciuitatē: ergo tunc non fuiſti infra ciuitatē: poſito ꝙ heri non fueris extra ciuitatē ſed in ciuitate. añs est poſſibile ⁊ ꝯn̄s īpoſe: cū ſit vna ꝓpō de ptō falſa: cui° ꝯdictoria ē neceſſaria. puta iſta ego fui heri infra ciuitatē cū oīs ꝓpō de ptō vā ſit nec̄aria. Itē bn̄ ſeqꝛ. nulla ꝓpoſitio ē vā: ergo chymera ē. cū oppoſitū ꝯn̄tis non pōt ſtare in vītate cū añte. ⁊ tn̄ añs ē poſe: et ꝯn̄s īpoſe: igꝛ. In oppoſitū ē ph̄us ī textu ⁊ poſſet ꝓbari rōne. nā ſi añs ſit poſe ⁊ ꝯn̄s īpoſſibile poterit ita eē ſicut ꝑ ꝯn̄s ſignificaꝛ dato ꝙ nō ita ſit ſicut ꝑ ꝯn̄s ſignificaꝛ qđ ē īpoſe in bona ꝯn̄a. iō rn̄deꝛ ad rōnes. ¶ Ad ꝑmā dꝛ ꝙ licet ꝯn̄s ſit falſū cū ſit ꝓpō falſificās ſeipſū: tn̄ nō ē īpoſe. Alij dn̄t ⁊ melius ꝙ ꝓprie nō ſequiꝛ: qꝛ argueretur ab vna ypothetica copulatiua ad aliā copulatiuā. qꝛ ꝓpōnes falſificātes ſeipſas ſūt ypothetice copulatiue vel ſaltē ſūt ꝓpōnes plures. ¶ Ad ſcđaꝫ dꝛ ꝙ lꝫ oēs ille ſingulares ſint poſes. tn̄ ſūt īcōpoſes adiuicē: ideo copulatiua cōpoſita ex ipſis ē īpoſis. ⁊ ꝑ hoc habetur ꝙ ad hoc ꝙ ꝓpō v̄lis de poſſibili ſit vera: nō ſufficit oēs partes eius eē veras: ſed reqꝛiꝛ ꝙ ſint cōpoſſibiles. Dicūt tamē aliqui ꝙ ſufficit ꝙ ille ſinglares ſeorſū ſint poſes. ideo ad ponendū ꝓpōnez v̄lem de poſſibili in eſſe ſufficit ꝙ ponatur in eē ꝑ ſingulares ſumptas ſine cōiunctiōe. meli° tamē ē ꝙ ponaꝛ in eſſe per ſingulares cōpoſes adiuicē. ¶ Un̄ ad ponendū aliquas ꝓpōnes in eē ponūtur aliq̄ regule. Prīa qn̄ alicuius ꝓpōnis ſꝫm ⁊ ꝑdicatū repugnāt: tūc dꝫ mutari ſꝫm in h̄ ꝓnomen hoc: vt albū pōt eē nigrū: ponitur ſic ī eē hoc ē nigrū: meretrix erit virgo: hoc erit vgo: et ſic de alijs. Scđa qn̄ ponitur aliq̄ determinatio repugnās illi de ꝑſenti dꝫ remoueri. vt ego bibā cras. ſic poniꝛ in eē ego bibo. ⁊ iſta: ſine pedib° hō pōt ambulare: ponitur ſic: hō ābulat. Etiā ꝓpō de copulato dꝫ poni ꝑ ptes ſūptas ſine coniūctione. vt adā ⁊ noe fuerunt ſic. ponitur in eē: adā est. noe est. ¶ Ad aliā diciꝛ ꝙ ꝓprie ꝯn̄a non valet cū añs in aliquo caſu poteſt eē veꝝ ꝯn̄te exiſtēte falſo. vt ſi de° faceret hoīem in diuerſis locis. ¶ Ad aliā dꝛ ꝙ licet cōſequēs nō poſſit ſtare in veritate cū antecedente. ſꝫ tamē nō ſufficit ad bonaꝫ ꝯſequētiā. ſed reqꝛitur ꝙ repugnet añti. Et ſi dicaꝛ añs nō pōt eē veꝝ ſine ꝯn̄te: igꝛ. Rn̄deo ꝙ hoc nō ſufficit ad bonā ꝯn̄tiam: ſꝫ reqꝛitur ꝙ q̄litercunqꝫ ꝑ añs ſignificatur eē īpoſſibile est eſſe quin ita ſit ſicut per conſequens ſignificatur.

Regule oſtendentes quō ꝓpōes ponunꝛ in eſſe.

¶ Sciendū est tertio ꝙ proprie ex ꝓpōnib° de vero ⁊ falſo non fiunt aliter ſylli q̄ ex illis de in eē ſaltē ex illis de vero. vnde iſta ꝓpō oēm hoīem verū est eē aīal pōt hr̄e illum ſenſum. talis ꝓpō oīs homo est aīal est vera et est ſenſus compoſitus. Si aūt ſumatur ſignificatiue tunc ſenſus est: oīs hō est aīal. Similiter de iſta hoīem falſum est eē aīal talis ꝓpō hō:

Quō fiunt ſilli ex ꝓpōnib° de vero ⁊ falſo

nota

ē aīal ē falsa vel nullus hō ē aīal. Ex quo seqꝛ q̄ idē significat p istā hoīez vex ē eē aīal. ꝛ p istā hō ē aīal: ꝛ p istā hoīem falsū ē eē aīal: ꝛ p istā nullus hō ē aīal. Et sic pꝫ q̄ reducēdo istas ď vero ꝛ falso ad illas de inesse. silr sillogizādū ē ex ipsis. ¶ Sꝫ restat dicē de scito opīato ꝛ imaginato. vñ ad oēm ꝓpōnē de scito cū ista implicatiōe q̄ ē sine affirmatiōe vel negatiōe ad ꝓpōnē de inesse ē bōa ꝯña: vt bñ seqꝛ oē q̄ est b. scio eē a. gͦ oē b. est a. vñ iste terius scio ampliat sbm ad supponēdū nō solū p pñtibꝰ: sꝫ ēt p pteritis ꝛ futuris. Et iō si nō ponat ly q̄ ē nō valꝫ ꝯña. vñ dato q̄ deꝰ nūc nihil crearet. tñ ista ē vera: oē creās nūc nō scio eē deū: ꝛ tñ ista eēt falsa: oē creās ē deꝰ. iō nō seqꝛ q̄ si ego sciā oēꝫ hominē eē coloratū: q̄ oēm hoīem sciā eē coloratū. seqꝛ. n. q̄ oēm hoīem siue mortuū siue generādū scio eē coloratū. Et iō magna ē dīa inter istas duas ꝓpōnes scio oēm numerꝫ denariorꝫ existētiū in bursa tua eē parē: ꝛ oēꝫ numerū denariorꝫ existētiū i bursa tua scio eē parem. Ex istis seqꝛ q̄ i qlibet figura ex ambabꝰ de scito fit bonꝰ sillus: dūmō caueat ne varietꝛ appellatio: qꝛ appellat pdicatū sm suā ppriā rōnem. Sed de opinato nō pñt fieri boni silli. Nā pono casū q̄ ego videā vnū lapidē a lōge ꝛ opiner eū eē aīal: ꝛ cū hoc ego opinor oēm lapidē eē inaīatū: tūc ex vero sequit falsū: sic arguēdo. hūc lapidē opinor esse inaīatū: ꝛ hūc lapidem opinor eē aīal: ergo aīal opinor eē inaīatum.

Quid ē dicēdū ď ꝓpōnibꝰ de scito opīato ꝛ imaginato.

¶ Sciendū ē quarto q̄ circa textū īcidūt aliq̄ pauc difficultates. ¶ Prīa vtrū a ꝓpōne de inesse ad ꝓpōnē de ꝯtīgēti valeat ꝯña. Rñdet q̄ a ꝓpōne de inesse idefinita particulari vel singlari ad vnā de cōtigēti particularē idefinitā vel singularē ē bōa ꝯña: vt bñ seqꝛ: hō est albꝰ: ergo hoīem ꝯtigit eē albuꝫ: sed ab vli ad vlem nō valet ꝯña. qꝛ argueretꝛ a minꝰ amplo ad magis amplū cū distributiōe magis ampli. ēt ex vero seqret falsū sicut dictū ē supiꝰ ex vli de inesse ad vlem de possibili: vt nō seqtur: oē albū est equꝰ: dato q̄ nihil sit albū nisi equꝰ ergo oē albū ꝯtigit eē equū: qꝛ ꝯñs ē falsū cū sensus sit oē qď pōt eē albū cōtingit eē equū.

Quōvalet ꝯña a ꝓpōe ď inesse ad ꝓpōnē ď cōtingēti.

¶ Alia difficultas. vtrū hoīem eē sit vnū cōtingēs. ꝛ vi q̄ nō. qꝛ nō pōt nō eē. igiꝛ. añs pꝫ. qꝛ posset nō eē qñ est vel qñ nō ē. nō qñ ē: qꝛ si aliqd qñ ē pōt nō eē. gͦ qñ aliqd pōt eē pōt nō esse: gͦ aliquid siꝛ ꝛ scꝛ pōt eē ꝛ nō eē. Dicūt aliq ꝯcedēdo totū argumētū in sensu diuiso: sꝫ nō in sensu ꝯposito. Dicūt tñ aliq q̄ nō seqꝛ aliqd sit ꝛ scꝛ pt eē ꝛ nō eē: qꝛ signetꝛ illď tale ꝛ demōstretꝛ. ꝛ demōstrato sic arguiꝛ. hoc pōt eē ꝛ nō eē: ergo ista ē possibilis hoc est ꝛ nō ē. pꝫ ꝯña. qꝛ qlibet singularis cuiꝰ sbm ē nomē ꝓpriū: aut pnomē demōstratiuū si ē vā hꝫ aliquā de inesse possibilē: ꝛ isti dicūt q̄ non seqꝛ qñ aliqd pōt eē pōt nō eē: ergo aliqd siꝛ ꝛ scꝛ pōt eē ꝛ nō esse: sed bñ sequiꝛ ꝯcesso aliquid simꝛ potest eē ꝛ non esse. Et hec de primo articulo.

Hoīem eē an sit ꝯtigēs.

¶ Quātū ad scdm dubitaꝛ primo vtrū ꝓpō de ꝯtigēti ad vtrūlibet possit ꝯuerti i oppositā qlitatē. Et arguiꝛ pͦ q̄ nō: qꝛ nō sequtur chimerā ꝯtingit nō eē: gͦ chimerā cōtigit eē: ¶ Scdo sic. nō seqꝛ nullū hoīem cōtigit eē albū: gͦ oēm hoīem contingit eē albū. igitur. ¶ Tertio sic. ex negatiua nūq̄ seqꝛ affirmatiua formaliter. igiꝛ. ista ꝯña nō vꝫ. hoīem cōtigit nō currere: gͦ hoīem cōtingit currere. Nā negatiua hꝫ duas cās vitatis ꝛ affirmatiua hꝫ tm̄ vnā cās vitatis. ¶ 4ͦ sic. vnū oppositorꝫ ñ infert reliquū: sed ista opponūꝛ: oēm chimerā cōtigit ñ eē: ꝛ oēm chimerā ꝯtingit eē. igiꝛ. ¶ 5ͦ sic arguēdo. oēm hoīeꝫ cōtigit eē albū: gͦ oēꝫ hoīem cōtingit nō eē albū. Arguiꝛ a nō distributo ad distributū. ergo ꝯña nō ē bona. ¶ In oppositū est phs in textu. Pro cuiꝰ rñsiōe supponiꝛ pmo q̄ ꝓpōnes de ꝯtingēti spālr capto ꝯposite quo ad se totas eodē mō cōuertūꝛ sicut ille de inesse. sꝫ quo ad dictū nō eodē mō ꝯuertūꝛ sicut ille de inesse. sꝫ quo ad dictū ñ eodē mō ꝯuertūꝛ sicut ille ď inesse. Nā ille ꝓpōnes qꝫ dcā pñt conuerti simplr. ēt cōuertūꝛ simplr posita cōstātia ꝓpōnis p q̄ dictū ꝯñtis supponit: ꝛ tꝫ ista ꝯña p istā regulā: sicut vnū cōuertibiliū ē cōtingēs ita ꝛ reliquū. sed ꝓpōnes de cōtigenti qꝫ dicta nō ꝯuertunꝛ simplr. nō cōuertunꝛ īterius quo ad dictū: qꝛ nō oꝫ si añs sit cōtingens q̄ ꝯsequēs sit cōtingens: iō nō seqꝛ oē exñs eē deū ē cōtingēs. ꝛ hec ꝓpō deꝰ ē exñs ē: gͦ deū eē exñtē est cōtingēs: cū añs sit verū: ꝛ ꝯñs falsū. vñ tales ꝓpōnes cōposite nō ꝯuertunꝛ i oppositā qlitatē. vt nō seqꝛ oē exñs esse deū est cōtingens. gͦ nullū exñs eē deū ē contingēs. Sꝫ diuise de cōtingēti spālr capto cōuertūꝛ i oppositā qlitatē dūmō caueat q̄ i tali cōuersiōe modꝰ silr se hēat i cōuertēte ꝛ cōuersa: vt si vna negatio nō pponaꝛ mō: nec ēt i altera: sꝫ sbā dꝫ se hēre similr ita q̄ i vna dꝫ imediate pponi negatio: ꝛ i alia nō. vt deꝰ cōtigētē ē creās. gͦ deꝰ cōtigēter nō ē creās. silr nullꝫ creās cōtigēter ē deꝰ: gͦ nullū creās cōtingēt nō ē deꝰ. Vñ cōuersio i oppositā qlitatē ē duarū ꝓpōnū cathegoricarꝫ diuisarꝫ de cōtigēti ad vtrūlibet vtroq̄ terio pncipaliū eodē ordine oppositarꝫ qlitatū i qbꝰ modꝰ silr se hꝫ vtriusq̄ ad alterā formalis ꝯña. Sꝫ qreret aliqs vtrum tales ꝓpōnes diuise de ꝯtigēti spālr capto cōuertāꝛ i terīs. Rñdet q̄ vlis negatiua de cōtigēti i q̄ modꝰ nō negaꝛ ñ cōuertiꝛ i teris vt satis pbat arist. Etiā vlis affirmatiua ꝛ particularis affirmatiua nō cōuertūꝛ i teris cū ad affirmatiuā seqꝛ negatiua ꝛ cꝫ. Silr vli negatiua ď cōtingēti in q̄ modꝰ negaꝛ nō cōuertiꝛ i teris: qꝛ

Vtrū ꝓpō ď cōtingēti ad vtrūlibet cōuertaꝛ i oppsitā qlitatē

Propōnes de cōtīgēti qūo ꝯuertāꝛ.

Quid ē ꝯuersio i oppositā qlitatem.

Vtrꝫ sꝫ pradcē ꝓpōni ꝯuertāꝛ i teris.

nō sequit: oē creās nō cōtingēt ē de⁹: g⁹ ois de⁹ nō cōtingēter ē creās: cū āñs sit ver̄ ⁊ ɔñs falsū. igit. ❡ Ad rōnes. Ad primā negat añ q̄ nō sequatur: q² sicut vna est falsa ita ⁊ alia. ❡ Ad secūdā dī q̄ nō bñ arguit: q² mod⁹ non se h̄z vniformit. ❡ Ad tertiā dī q̄ ad negatiuā ñ seqt affirmatiā fo²alit. tñ bñ māliť: ⁊ h̄ qñ negatiua ⁊ affirmatiua ɔuertibilit se hñt. Et similiter dicatur ad quartam ⁊ ad quintam.

Modo fo matur fillas ex ambab⁹ ô ptigēti vel alfa de côti. vel alfa ô necio vel de i esse.

❡ Dubitat scōo vtrū ex ambab⁹ ō cōtingēti vel altera de cōtingēti ⁊ altera de iesse vel altera de necio fiat bon⁹ sillos i p̄ma figura. Pro cui⁹ rñsiōe supponit p̄⁹ q̄ ex āmbab⁹ de cōtigēti cōpositis attēdēdo q̄litatē ⁊ quātitatē ex pte toti⁹ ppōnis valet sillos. sed nō attēdendo ex pte dicti. ❡ Pria ps p̄z: q² nullibi repit istātia. scđa p̄z. q² nō seqt oē currens esse asinū ē cōtingēs. ⁊ oēm hoiem eē currentē est cōtigēs: g⁹ oēm hoiem eē asinū ē cōtigēs cū p̄missę sint ve ⁊ ɔclo falsa. Sz ex āmbab⁹ diuisis ō cōtingēti valet sill⁹s ad īferēdū cōclonez de cōtingēti spālit capto ⁊ directe cōcludēdo: vt p̄z iducēdo iom⁹ modis. Et dī notanter directe cōcludēdo. nā idirecte nō seqret vt nō seqtur oē albū cōtigit eē coloratū: oēm hoiem cōtingit eē albū: g⁹ oē coloratū nō cōtingit esse hoiem. Etiā tales ppōnes de cōtingēti spālr capto nō cōuertunt i teriis. iō nō oz q̄ concludat indirecte. ❡ Supponit secundo q̄ i quolz mō prime figure maiore de cōtingenti diuisa ⁊ minore de iesse sequit cōclo diuisa de cōtingenti spālr capto directe cōcludēdo. sz maiore de iesse ⁊ miore de cōtigēti nō vz ɔña ad inferendū cōclonē de cōtingenti spālit capto sed bñ ad inferēdū conclusionē de contingēti possibili dūmō illa de inesse sit de inesse simpliciter: ⁊ hoc vī velle aristoteles q̄ tñ forte ñ est ver̄ vt nō sequitur nullum creans est deus ⁊ ois essentia diuina contingenter est creans: ergo omnis essentia diuina contingenter nō est deus cum premisse sint vere ⁊ cōclusio falsa: siue capiat cōtingens gñaliter siue spālit. Videt ēt sibi ɔdicere: q² dicit q̄ illa de inesse debet esse de inesse simpliciter ⁊ post ea exemplificat p istā nullū intelligēs est corp⁹. iō vī ibi solū loqui disputatiue. ❡ Tertio supponit q̄ maiore de contingenti ⁊ minore ō necio sequit cōclusio de cōtingenti in prima figura: ⁊ h̄ est de cōtingēti spālr capto: sed maiore de necessario ⁊ minore de cōtingenti seqt cōclo de cōtigēti poss ⁊ aliqñ cōclio de inesse. sed qñ seqt ɔclio de inesse tūc ē sillus ipfect⁹ q̄ nō regulat p dici ō ol. sz cōclo nō ē sīlis alicui premissaꝝ: mō q² oz sp cōclionē saltē de inesse eē sīlē alicui premissaꝝ: ⁊ hoc in q̄litate sed nō in quātitate: q² in darapti conclusio est particularis: ⁊ tñ nulla premissaruz est particularis.

❡ Quarto supponit q̄ ex ambabus de contingenti cōpositis in secūda figura attēdēdo q̄litatē ⁊ quātitatē ex pte dicti simul ex ambab⁹ de cōtingēti diuisis in qb⁹ mod⁹ nō negat nō valet sillus in scđa figura: sed bñ ex ambab⁹ diuisis i qb⁹ mod⁹ negat. ❡ Quinto suppōit q̄ ex vna de cōtingenti ⁊ altera de inesse siue negatiua fuerit de iesse siue de cōtingēti non valet sillus gr̄a forme in secūda figura. exemplū qñ negatiua est de cōtingēti vt nō seqt. ois hō cōtingēter nō est alb⁹: ois asinus est alb⁹. ergo ois asin⁹ contingēter nō est hō: cū p̄missę sint vere ⁊ cōclusio falsa. Exemplū qñ negatiua ē de inesse vt nō sequit nullus hō ē currēs: ois asin⁹ cōtingent est currēs: ergo ois asin⁹ cōtingenter nō est hō. Si tñ illa de inesse eēt de inesse simplr forsan valēt ɔña. ideo qñ dicit phs in tertio q̄ negatiua de inesse ⁊ alia de cōtingenti valet sillus. hoc semp dz intelligi gratia materie. ❡ Supponit sexto. q̄ in secūda figura vsī negatiuā exñte de necessario ⁊ affirmatiua de contingenti diuisis sequit cōclusio de cōtingenti large capto. ⁊ ēt ō inesse: sz nō alio mō videtur sequi gratia forme.

❡ Dubitat tertio vtrū ex ambab⁹ de ɔtigēti vel vna de ɔtigēti ⁊ alia de iesse vel de necio valeat sillas i tertia figura. ❡ Pro cui⁹ solone suppōit p̄⁹ q̄ ex ambab⁹ de cōtigenti diuisis i tertia figura valet sillus: nec ē dabilis istātia. ❡ Scđo supponit q̄ maiore ō cōtigēti ⁊ minore de iesse valet sillus ad inferendū cōclusionē de cōtingēti spāliter capto: ⁊ qñ maior ē de iesse simplr: ⁊ minor de cōtingenti valet sillus ad inferendū cōclonē ō cōtingēti possibili: q² nō reqrit instātia: ⁊ reducitur ad primā figurā p cōuersionē. dēptis bocardo ⁊ disamis q̄ reducūt p ipoīe ⁊ p sillum expositoriū. ❡ Tertio supponit q̄ in quolz mō tertie figure maiore diuisa de cōtigēti spālr capto: ⁊ miore diuisa de necio seqt cōclo diuisa de cōtingēti spālr capto: q² nō ē repibil istātia. Et reducunt tales silli p sillogismū expositoriū ⁊ p impossibile. sed qñ p̄missa q̄ dz ɔuerti est de necio: tunc pōt reduci p cōuersionez. Sed qñ maior est de necio ⁊ minor de cōtingenti seqt cōclusio de necessario q² nō est dabilis instātia. Et hec de secundo articulo.

Modo valet sills i tertia figura ex aba b⁹ de cō tigēti: ⁊ alia vel esse ⁊ ne cess. ⁊c.

❡ Quantū ad tertiū sit conclo rñsalis ad q̄situ. diffinitio cōtingētis ⁊ regule ō formatione silloꝝ ex ambab⁹ vel altera de cōtingēti de iesse vel necio sūt a pho sufficient assignate. ❡ Ad rōnes añ oppositū. Ad primam p̄z solo. q² ibi diffinitur cōtingēs qō est ppō ⁊ nō p̄me sēctidalr. ❡ Ad scđam dī q̄ bñ sequit. sed maior est falsa: q² sensus est: omne qō pōt esse album potest esse homo. ❡ Ad tertiam ⁊ quartā patet solutio ex dictis. ❡ Ad quintaz

Conclo soluens pdicta dubia.

vi q ibi af. i ꝓpositis ex pte dicti lō nō valet. Etiā sicut ꝯclō ē falsa ita ⁊ altera ꝑmissarum.

[Marginal note: quō fi- unt silli]

¶ Quoniā igit̄ q in his figuris sūt sillogismi ꝑficiunt̄ ꝑ eos q ī ꝑma figura sūt vl'es sil'ogismos ⁊ ī hos reducūt: palā ex ꝑdictꝫ. Qm̄ autē simplr ois sillogism⁹ sic se habebit: nūc erit manifestū cū ostēsus fuerit ois q fit per aliquam istarum figuraꝝ.

Iste ē qnt⁹ tractat⁹ hui⁹ libri in quo docet phs resoluere sill'uz ī sua ꝑncipia. Et diuidit̄ ī q̄ttuor capitl'a. In ꝑmo ꝓbat ħ̄ ꝯclōnē q ois sill'us sit in aliqua triū figuraꝝ. sic ois sill'us affirmatiu⁹ negatiu⁹ vl'is ꝑticularis ostēsiu⁹ ⁊ ex ypothesi fit ī aliq̄ triū figuraꝝ: ſꝫ ois sill'us ē hmōi. igit̄. maiorē declarat ī sill'o ostēsiuo sic in omni sill'o ostēsiuo ondit̄ aliqd̄ ꝑdicatum de aliquo sb̄o in ꝯclusione ꝑ aliqd̄ mediū sumptū ī ꝑmissis. vl' g⁹ illud mediū sbijcit̄ ī vna ⁊ ꝑdicat̄ ī alia ꝑmissaꝝ. ⁊ sic ē ꝑma figura. vl' ꝑdicat̄ in vtraqꝫ ⁊ sic ē in scd̄a: vel sbijcit̄ ī vtraqꝫ. ⁊ sic ē in tria figura. ⁊ sic aliq⁹ alioꝝ modoꝝ fiat ꝑmisse erūt ipti nētes. g⁹ ois sill'us ostēsiu⁹ ē in aliq̄ triū figurarū. Declarat ꝯñter ex sillogismo ex ypothesi. ⁊ ꝑmo in sill'o ad īpossibile sic ois sill'us ostēsiu⁹ ē in aliqua triū figurarū: sed sill'us ad impossibile ſm aliquē sui ꝓcessum est ostēsiuus. ergo ē in aliqua triuz figuraꝝ. minor ꝓbatur. primo in sill'o ad impossibile sic. sicut se hꝫ dyameter ad symetrū. ita abūdans ad ꝑfectū. ſꝫ dyamet̄ est symeter vt supponit̄: g⁹ abūdans ē ꝑfectū. ¶ Deinde declarat in sillogismo a trāssumpto nam iste sill'us quo ad primū sui ꝓcessum est ostensiuus. ergo opꝫ ipm fieri in aliqua triū figuraꝝ. ex quibus infert phs q ois sill'us sit in aliqua trium figurarū. ¶ Seqtur textus.

[Marginal note: Utrū sit sill'us in aliq̄ triuz figurarū]

¶ Ampli⁹ aūt in oī sillogismo opꝫ aliquē terminoꝝ ꝑdicatiuum eē ⁊ vl'ez. Sine vniuersali eni aut ñ erit sill'us: aut nō erit ad hoc qd̄ positū est: aut quod ex principio est petet.

¶ Istud ē scd̄m capitulū hui⁹ tractat⁹ in quo ꝓbat phs q in quolibꝫ sill'o necē ē aliquā ꝑmissarū eē vl'em ⁊ aliquā affirmatiuā. ⁊ prio ꝓbat ꝑmā ptē: q2 si alicui⁹ sill'i nulla ꝑmissaꝝ eēt vl'is sequeret̄ aliqd̄ istoꝝ incōueniētiū. s. vl' q nō ostenderet̄ ꝓpositū vl' q fieret petitio ꝑncipij: h ꝓbat duobus exēplis. primū est morale. vt si quis velit ꝓbare q musica voluptas ē studiosa. ⁊ arguat sic. voluptas ē studiosa musica: voluptas est voluptas. g⁹ musica voluptas est studiosa. vel ergo accipiebat̄ ī maiore voluptas ꝑ musica voluptate. ⁊ sic ē petitio ꝑncipij: vl' ꝑ alia q̄ alia voluptate. ⁊ sic ñ ostēdit̄ ꝓpositū. ⁊ ꝑ ꝯñs ñ valet sill'us. Aliud ē exemplū mathematicū ⁊ ē tale: anguli ꝯstituti supra circūferētiam semicirculi sūt eq̄les: ſꝫ anguli eqcruri st̄ hmōi. g⁹ anguli eqcruri sūt eq̄les: aut g⁹ anguli ꝯstituti accipiūt̄ ꝑ angulis eqcrurꝫ. ⁊ sic ē petitio ꝑncipij vl' ꝑ alijs angulis. ⁊ sic ñ ondit̄ ꝓpositū. Et q ex puris negatiuis nihil seq̄tur. ꝓbat. q2 dabiles sūt t̄mini in qb⁹ oī ⁊ in quib⁹ nulli. Ex istis infert duo correlaria. ¶ Primū vl'e non sillogisat nisi ex ꝑmissis vniuersalib⁹ ideo si cōclusio sit vniuersalis oportet ambas ꝑmissas esse vniuersales. ¶ Secūdū correlariū in oī sill'o opꝫ cōclusionē eē similē alicui ꝑmissarū.

[Marginal note: Correlaria ex ꝑdictis.]

[Marginal note: Exēpla ꝓbātes qd req- rat̄ ad sillogis mum.]

¶ Palam autē ⁊ quōiam ois demōstratio erit per tres terios ⁊ non plures. nisi per alia ⁊ alia cadem cōclusio fiat. vt e. per a. b. ⁊. per c. d. aut per a. b. ⁊ a. c. ⁊ b. c.

[Marginal note: Tres terī sillogismoꝝ]

¶ Istud ē tertiū capitulū in quo ostēdit q ī oī syllogismo sūt tres teri ⁊ due ꝓpōnes. Primā ptem ꝓbat q2 in ꝯclusione sūt tm̄ duo t̄ni: sed ad inferēdū duos terminos in ꝯclusione sufficit vn⁹ termin⁹: q2 si summeret̄ plēs t̄ni nō eēt iā vn⁹ syllogismus. imo ali⁹ terminus supflueret. Scd̄am ptē ꝓbat. puta q ī syllogismo sint tm̄ due ꝓpōnes: q2 ex trib⁹ t̄mis nō fiūt nisi due ꝓpōnes: ptim ꝯueniētes ⁊ ptim differētes: igit̄ in syllogismo sūt tm̄ due ꝓpōes. Ex quo infert q numer⁹ ꝓpositionū ī syllogismo ē ꝑfect⁹: q2 est numerus par: sed numer⁹ terioꝝ ē numre⁹ impfectus. q2 est numerus impar cū in syllogismo sint tres termini ⁊ due propositiones.

¶ Quoniā autē habemus d̄ qbus syllogismi ⁊ quales in vnaquaqꝫ figura. ⁊ quot mōis mōstrat̄ manifestum nobis est: ⁊ que ꝓpositio difficile ⁊ que facile argumētabilis est.

[Marginal note: que propositiones faciliter ⁊ difficulter cōcludun tur.]

¶ Istud ē quartū capitulū hui⁹ tractat⁹ ī quo ex ꝑcedētib⁹ ī̄fert q̄ ꝓpō ē facilis ad ꝯcludēdū. ⁊ q̄ ē difficilis. dicēs q illa q̄ in plurib⁹ figuris ⁊ modis pōt cōcludi ē facilis. ⁊ illa q̄ ī plurib⁹ modis ⁊ figuris nō pōt ꝯcludi ē difficilis: ⁊ cū vl'is affirmatiua tm̄ ꝯcludat̄ in vna figura. ⁊ ī vno mō seq̄t̄ q ē magis difficilis ad ꝯcludēdū ⁊ cū pticularis negatiua cōcludat̄ ī plurib⁹ figuris puta ī trib⁹ ⁊ in plurib⁹ modis seq̄t̄ q est magis facilis ad cōcludēdū. ⁊ ꝑ oppositū magis difficil' ad d̄struēdū ⁊ vl'is affirmatiua magis facilis ad destruēdū. Ex q⁹ ī̄fert q facili⁹ ē ꝯstruere pticularia q̄ⁿ vl'ia. ⁊ difficili⁹ ē d̄struere particulare q̄ⁿ vl'e. Ex quo infert q facili⁹ est destruere q̄ⁿ construere.

quomō aūt

¶ Quō aūt ydonei erim⁹ semp sillogizare ad ꝓpositū ⁊ p quā viā sumem⁹ q̄ circa vnūqdq3 sūt pncipia: nūc iā dicēdū.n̄.n. solu3 fortasse o3 gn̄ationem sillogismoꝝ cōsiderare sed potentiam habere faciendi.

Tractat⁹ diuisio.

Iste ē sext⁹ tractat⁹ i q⁹ docet inuēire mediū ad sillogizādū vnā ɔclonē. Et diuidit i tria capitula. ¶ In p⁹ ponit talē ɔclonē: tradenda est ars p quā erim⁹ pmpti ad sillogizandū vnāquāq3 ɔclonē.i.p quā sciem⁹ iuenire media ad sillogizādū vnāq̄q3 ɔclonē. ¶ Scdo pōit talē diuisionē entiū: q̄dā de nullo pdicāt vt idiuidua vt sor.⁊ pla. q̄dā q̄ de plurib⁹ pdicant: vt gn̄a ⁊ spēs: q̄dā de alijs pdicant: ⁊ nulla de ipsis supple pdicatiōe directa vt sūt trāscēdētia. ¶ Secūda diuisio: eoꝝ q̄ pdicātur: q̄dā pdicāt eēn̄tialit̄. vt supiora de īferiorib⁹. ⁊ q̄dā accidētaliter: vt albū nigrū. ¶ Deinde ponit talē ɔsiderationē. ad inueniēdū medium o3 aspicere ad an̄cedētia ɔn̄a ⁊ extranea terioꝝ ɔclonis. Ex quo infert q̄ quāto aliqs magis abūdat an̄cedētib⁹ ɔn̄tib⁹ ⁊ extraneis: tāto magis erit pmptus ad inueniēdū mediū. ¶ Cōseqnter pōit alias ɔsideratiōes spāles. Quaꝝ pma ē. sumēdo ɔn̄s ad aliquē terminū debem⁹ sumere tale q̄ sit ɔn̄s ad totū ipm teriu3.i.q̄ pdicet de eo vl̄r sil̄r sumendū ē an̄s qđ vl̄r an̄cedat. ¶ Secūda ɔsideratio. signū vl̄e nō ē apponēdū ɔn̄ti i. pdicato: sed an̄cedēti.i. sbo. qr talis ppō eēt falsa si eēt affirmatiua ⁊ pdicatum h̄ret plura supposita dūmō sbm nō supponeret ɔfuse tn̄: vt hō ē: oē aīal q̄ est falsa. ¶ Tertia ɔsideratō. si velimus sumere ɔn̄s sbi: nō debem⁹ sumere ɔn̄s pdicati. l3 qcqd seq̄t ad pdicatu3 seq̄t ad sbm. Ex q̄ cōsideratiōe elicit talis auctoritas. Quicqd sequit ad ɔn̄s bone ɔn̄e: sequit ad ei⁹ an̄s. ¶ Quarta cōsideratio. si velim⁹ sumē extraneū: o3 sumi tale extraneū qđ sit ꝓprie ⁊ vni terio ɔclonis. ⁊ cū hoc marie extraneū alteri. ¶ Quinta cōsideratio. si velim⁹ sumē an̄s pdicati nō debem⁹ sumē an̄s sbi. l3 quicqd sit an̄s an̄cedentis sit ɔn̄s cōsequentis. Ex quo sumitur talis auctoritas. Quicqd an̄cedit ad an̄s an̄cedit ad ɔn̄s. ¶ Sexta cōsideratio. nō op3 sumere illa q̄ semp cōsequūt: neq3 sumēda sūt ɔn̄a que consequuntur ad oīa: vt sunt transcēdentia: qr ex talib⁹ argueret ex puris affirmatiuis in secūda figura. ¶ Cōseqnter docet alias cōsiderationes ad inueniendū mediū specialiori modo. Prima ad sillogizandū vl̄em affirmatiuā sumēdū est mediū qđ est an̄cedēs ad predicatū cōclonis ⁊ consequens ad sbiectu3 eiusdē: ⁊ sit dispositio primi modi prime figure: ⁊ designat p istā dictiōem secana. ¶ Secūda ɔsideratio: ad ɔcludēdū pticularē affirmatiuā sumēdū est mediū qđ est an̄s ad vtrunq3 s. tam ad subiectū q̄ ad pdicatu3 ɔclusionis: ⁊ deseruit p darapti: datisi ⁊ disamis. In darh debet sumi sicut in barbara: ⁊ signat hec cōsideratio p istā dictionē cagtci. ¶ Tertia ɔsideratio: ad sillogizandū vl̄em negatiuā sumēdū est mediū quod est ɔsequens ad subiectum extraneū ad predicatū ɔclusiōis. ⁊ hoc in celarēt ferio ⁊ cesare. ⁊ designatur per hāc dictionez dafenes: vl̄ sumendū est mediū quod est extraneum subiecto ɔclusionis: ⁊ ɔn̄s ad predicatū eiusdē ⁊ hoc in camestres ⁊ baroco; ⁊ designatur p hanc dictionē hebare. ¶ Quarta cōsideratio. ad sillogizādū particularē negatiuā sumendū est mediū qđ est an̄s ad subiectū: extraneum ad pdicatū ɔclusiōis. ⁊ hoc in felapton bocardo ⁊ ferison. ⁊ d̄signat p hāc dictionē gedaco. ¶ Quita ɔsideratio. ad ɔcludendū indirecte pticularē affirmatiuā sumēdū ē mediu3 qđ sit an̄s ad sbm ⁊ ɔn̄s ad predicatu3 ⁊ designatur p hāc dictionē geball. ¶ Cōsequēt declarat istas cōsideratiōes p exempla. Et pmo ponit aliq̄s litteras q̄ sūt iste. a.b.c.d.e.f.g.h. Unde hec littera a. qn̄do ponitur in fine alicuius dictionis significat qualis ⁊ quāta sit cōclusio inferēda: puta q̄ sit vniuersalis affirmatiua. per e. vniuersalis negatiua. p i. pticularis affirmatiua. per o. pticularis negatiua. S3 qn̄ a. ⁊ d. ponunt i duabus pmis sillabis dant intelligere subiectū ⁊ pdicatū ɔclusiōis. p e. subiectum ⁊ per a. pdicatū. ⁊ sumunt cum alijs cōsonātibus: vt a. cū istis tribus: b.c.d. ⁊ quādo ponitur b. denotatur q̄ mediū deb3 esse ɔn̄s respectu pdicati ⁊ qn̄ ponitur c. denotatur q̄ d3 esse antecedens ad pdicatū: ⁊ qn̄ ponit d. q̄ sit extraneū respectu pdicati. simil̄r hec littera e ponit cū trib⁹ ɔsonātibus. f.f.g.h. p f. denotat q̄ mediū d3 eē ɔn̄s ad sbm ɔclusionis. p g. q̄ sit an̄s. p h. q̄ sit extraneū respectu subiecti cōclusionis. ¶ Deinde ponit alias cōsideratiōes medij que sunt inutiles. Quaꝝ prima est si medium sit ɔn̄s ad ambas extremitates ⁊ signat p hāc dictionē sebas p quā sigt argui ex puris affirmatiuis i scda figura. ¶ Secunda ɔsideratio. si mediū sit an̄s ad pdicatū extraneū ad subiectū. ⁊ signat p hāc dictionē hecas p quā argueret miore negatiua i pma figura. ¶ Tertia ɔsideratio qn̄ est extrenaneū vtriq3 extremitati ⁊ signat p hāc dictionē hedas p quā arguerētur ex puris negatiuis in q̄libet figura.

Entium diuisio.

Cōsideratō ad medium inueniendum.

Alie cōsideratiões de eodem

Alie cōsideratōes ad inuēiēdū medium spāliori modo.

Exēpla pdictas ɔsideratiões declarans.

Alie cōsideratiões inutiles.

¶ Ut ars inueniēdi mediū cūctis sit facilis plana atq3 pspicua ad manifestationē ponit seqns figura q̄ ɔmunit pp ei⁹ apparētez difficultatem pons asinoꝝ di licz intellectis dictis in hoc passu omnib⁹ possit eē familiaris ac itellecta.

Non pergunt asini per pontē sint nisi cauti
Pontem vel caueant pretereūdo cadent.
Impedit h̄ occlos scīus firmat dat ⁊ altos
In doctis saltus est sibi nulla salus

Horret equus talē validus certe titubantem
Dum gradit cernens sit licet ire potens
Non igitur rursum dico veniant asinorum
Mul, sed eos retro nunc remanere volo.

Pdica

A

Antecedēs ad predicatū

Extra neum

Consequēs ad pdicatum

C

Predicatū.

D

Dastendines.

B

Potēs ɔcludē pticlarē affirmatiuā
i tcia figura i darapti vīsa. ⁊ datisi

Potēs ɔcludē vlēz affirmatiuā
ra ⁊ pticularē affirma

Incōsequēs ī tcia figura sine ɔtinuo plenariū nihil sequitur

Incō. i obo. Nega. q. et pars nega: nihil sequit qcūqs figura fuerint

Potēs ɔcludē pticularē indirecte i baraliptom.

Incōstans ḡ et partis affirmatiuis in secūda figura nihil sequitur.

sifr

marti tinā

uti barba in darii

G

Subiectū.

H

Dastendines

F

Antecedens ad sūm.

Extra neum

Consequēs ad sūm.

E

Sūm

asin' Mutat ab ol vū pōs eo pte tremit
pgēs si nē, vadā labar cur cito fgrediar
asin' cadēs

Heu me qd faciā tuo nec pbet mihi qsq̄
Auxiliū: monitor q̄ vedit experior

¶ Eodem aūt mō se habēt ⁊ q ad īpossibile deducūt sillis ostēsiuis. nā ⁊ ipsi fiūt p ea q̄ sequunt. ⁊ qb⁹ sequit vtrūq; ⁊ eadē cōsideratō ē ī vtrisq;

Probat pdictaz artez ⁊ eē sufficiē tem ad oēs sillis

Istud ē scđz capitulū hui⁹ tractat⁹ in q⁹ ostēdit pdictā artē inueniēdi mediū eē sufficiētez ad oēm sillūz. ⁊ pmo pbat q⁹ ad sillūz ad impoſe qz ipa ē gnal ad oēz sillm ostēsiuū. g⁹ ad oēz sillz ad ipoſe: qz eadē oclo osa p sillz ostēsiuū ex eisdē teris ondit p sillz ad ipoſe: vt pbat i oclone pticulari affirmatiua ⁊ vli negatiua: vt si hec oclusio nullū c. est a. fuerit sillogizata i camestres p mediū b. h. sic arguēdo oē a. ē b. h. nullum c. est b. h. g⁹ nullū c. est a. talis autē oclusio p⁹ eosdē tmios sillogizat p ipossibile capiendo odictoriā oclusionis cū maiore ad iferēdū oppositū mioris: ⁊ faciēdo oēs pcessus q regrūtur ad sillm ad ipossibile: ⁊ tūc in vitio talis oclusio erit sillogizata: ⁊ pcedit sillus ex ipossibili semp ex vna falsa ad cōcludēdū vnā falsā. ideo vocat sillus mendacij. Cōsequēter pbat dictā artez eē gnalem ad alios sillos ex ypothesi sicut sūt silli a transumpto: ⁊ fm q̄litatē in subiectis: qa eodē mō inuenit mediū in ipis sicut in sillus ostēsiuis. Est tū dīa: qz in sillogismo a trāsumpto nō sumūtur ōña añtia ⁊ extranea termiop: ideo talis sillus nō ostēdit suā oclusionē pncipalē p hanc artez: s3 sumit ōña añtia ⁊ extranea tminop oclusiōis ad quā se trāsfert.

Probat pdictaz artez eē gnalem ad alios sillos.

Silr̄ sillus fm q̄litatē in sbis sumit medium ouertibile cū miori extremitate inferēs ex maiore vli ⁊ miore pticulari oclusionē vlem i tertia figura: vt hic ois hō est aial: hō est risibil: g⁹ oē risibile est aial. Cōsequenter dicit istā artē esse gnalē ad sillos cōpositos ex modalib⁹ vl ex vna de inesse ⁊ alia modali q sūt ostēsiui. nā eodē mō sumit mediū sicut i alijs sillis ppositis ex ambab⁹ de inesse. Et g⁹ isert q ista ars ē gnalis ad oēz sillūz: Et ē gnal ad inueniēdū mediū circa phiaz .i. circa scias speculatiuas ⁊ circa artē .i. scias factiuas ⁊ circa disciplinā .i. circa scias morales. Sed q̄reret aliqs vtp p istā sciaz possint sillogizari pncipia sciap. Hoc remouet dicēs q n. qz pncipia sciētiap cognoscūt p vias sensus memorie ⁊ experiētie: tū ex ipis principijs pōt aliqd sillogizari: ⁊ aliqd dmōstrari. Seqt tert⁹.

Solō q̄stionis.

¶ Om̄ aūt diuisio p genera pua q̄dā pticula ē dicte methodi facile ē videre. Est. n. diuisio velut īfirm⁹ sillus. Nā qđ opz ostēdere qdē petit

Istud ē tertiū capitulū in quo pbus ondit q diuisio .i. sillus n̄ ē sufficiēs ad inueniēdū mediū ppt h qđ nō valz ad demōstrandū diffōnē de diffinito circa qđ pōit talē cōclōnē. diuisio nō valz ad inueniēdū mediū silli: qz diuisio .i. sillus diuisiu⁹ ē sillus īfirm⁹ eo q petit pncipiū. ¶ Deide ondit q tal sillus nō ē vtilis ad ondēdū diffōnē d diffinito qz null⁹ sil⁹us capiēs mediū cōius maiori extrēitati sillogizat vlem affirmatiuā: sed sillus diuisiu⁹ ē hmōi. igit. ¶ Scđo pbat: qz in sillo diuisiuo petit pncipiū. igit. ⁊ q capiat mediū cōi⁹ maiori extrēitati: ⁊ q petat pnm̄ pbat duob⁹ exēplis. sic arguēdo. oē aial ē mortale vel imortale: hō ē aial: g⁹ hō ē mortalis vl imortal s3 null⁹ hō ē imortalis: g⁹ ē mortalis. i pmo pcessu mediū .s. aial ē cōi⁹ maiori extrēitati finalis oclusiōis: ⁊ in scđo pcessu ē petitio pncipij: qz deberet pbare q null⁹ hō ē mortalis. ⁊ illud assumit tāq; notū. Scđz exēplū. oē aial mortale ē hñs pedes vl n̄ hñs pedes: s3 ois hō est aial mortale: igit ois hō ē hñs pedes vl nō hñs pedes. s3 nō ē nō hñs pedes. igit est hñs pedes.

An sillz sit suffi ciēs ad inueniendaz medium.

An in sillo diuisiuo petat pncipium.

¶ Deide ondit diuisionē nō eē vtilē ad sillogizandū accn̄s de sbo nec aliqđ aliđ pdicatū: vt puta gen⁹ vl ppriū: qz i tali mō arguēdi nō cōcludit ppositū vl petit pncipiū. Nā si aliqs dubitaret vtp dyamet sit symet .i. cōmēsurabilis coste cadrati. ⁊ argr ois lōgitudo ē symetra vl assymetra. dyameter ē lōgitudo: g⁹ dyamet est symetra vl assymetra. s3 n̄ ē symetra: g⁹ ē asymetra ibi ē petitō pncipij cū eq̄ ignotū sit dyametp eē symetrā sic assymetrā. Et q⁹ isert q p diuisionē nō pōt sillogizari diffinitio đ diffinito.

An diuisio sit vtilis ad sillogizādū accidēs ⁊c.

Nō de sillo ⁊ mō inueniendi mediū.

Q Uerit vtrū aristoteles sufficiēt docuerit oēz sillum eē alicui⁹ figure. ⁊ sufficient tradiderit artē inueniēdi mediū. ¶ Arguit pmo q n. qz iste ē bon⁹ sillus. nullū risibile ē hō: null⁹ asin⁹ ē risibilis: g⁹ null⁹ asin⁹ ē hō. ⁊ tū n̄ ē i aliq̄ figura cū nō reducat ad aliquē modū pme figure. ¶ 2⁹ sic: iste ē bon⁹ sillus n̄ a ē b. ē. s3 a. ē: g⁹ b. ē. ⁊ tū nō reducit ad pmā figurā. igit. ¶ 3⁹ sic. ista scia ē scia resolutoria: g⁹ ipa nō est inuētiua. ⁊ p ōñs n̄ docz inuenire mediū. ¶ 4⁹ sic: hec scia tractat de resolutiōe ōñe ⁊ nō ōsequētis: g⁹ nō hz resoluere sillūz i sua pncipia mātialia. ⁊ p ōñs n̄ docere artē inueniēdi mediū. ¶ Quīto sic: ista scia determiat de sillo simp⁹r dicto. s3 regule ibi date đ inuētiōe medij n̄ possūt ad ips3 applicari. igit. Itē in tmis ouertibilib⁹ n̄ reperiūt antecedētia nec ōsequētia: igit ista ars n̄ ē gnalis ad oēs sillos. ¶ In oppositū est philosophus in textu. In questione erant tres articuli.

¶ Quātū ad pmū sciendū est pmo q duplex est sillogismus .s. cathegoric⁹ ⁊ ypotheticus de qbus alias visūz est: s3 sillus cathegoricus adhuc ē duplex. qdaz est ostēsiuus q .s. ex duabus premissis in mō ⁊ figura dispositis ondit suā oclusionē nō psupposita aliqua ypo

Sillus ē duplex

thesi. vt sūt silli q sūt in aliq̄ triū figurarꝝ. Alius ē sillus ex ypothesi. s. facta aliq̄ ypothesi. i. ali q̄ suppōne ex duab⁹ pmissis isert ɔclusionē: ⁊ ē triplex. s. ad ipossibile d̄ q⁹ videbit i scđo hui⁹. a trāsumpto ⁊ sm q̄litatē in sbis. vñ sillus a trāsumpto ē ille in q⁹ aliqs se trāsfert ad pbādum aliquā ɔclusionē extra pncipale ppositū ex q̄ mediāte ɔcessiōe vl̄ amissione rñdētis finalit̄ ɔcludit ppositum: vt si qs habeat pbare q̄ aia sortis ē imortalis. ⁊ faciat talē suppōnē q̄ si pbauerit aiam petri eē imortalē: etiā pbauerit sufficiēter aiaȝ sortis eē imortalē: q⁹ admisso a rñdēte transferat se opponēs ad pbādū istā aia petri est imortalis. sic arguēdo oē beatū est imortale aia petri ē beata: g⁹ aia petri ē imortalis: ⁊ p ɔñs aia sortis ē imortal̄. Sȝ sillus sm q̄litatē in sbis dr̄ ille cui⁹ mediū ⁊ minor extremitas sūt t̄mini ɔuertibiles: rōne cui⁹ ɔuertibilitatis infert ɔclusio vlis in tria figura. vt ois hō ē aial ois hō est risibilis: g⁹ oē risibile est aial. Uel sic sillus sm q̄litatē in subiectis ē qñ opponēs se trāsfert ad pbādū aliquaȝ ɔclusionem q̄ est sillus q̄litatis virtutis ⁊ falsitatis cum cōclusione pncipali q̄ etiā ɔuenit in subiecto cū ɔclusione pncipali. iō dr̄ sillus sm q̄litateȝ in subiectis: qȝ ppō ad quam se transfert est sillis q̄litatis ⁊ similis subiecti cū ɔclusione pbāda.

Quid ē sillus sȝ q̄litatē in sbis.

Sciendū est scđo q̄ circa textuȝ

incidūt aliq̄ difficultates. Pria an ois sillus diuisiu⁹ ⁊ gñaliter ois sillus sit in aliq̄ triū figurarꝝ. Pro cui⁹ solutiōe suppōit pmo q̄ i quolibȝ sillo diuisiuo sūt duo pcessus. pm⁹ ē sillogisticus in q⁹ capit diuisiuū p medio ⁊ ei⁹ mēbra ɔiūctiȝ cū maiori extrēitate ⁊ vnū suppositū diuisiȝ p miori extremitate. Sȝ p scđo pcessu fuit ɔclusio pcedētis pcessus p pma ppone ⁊ p scđa negat alterū mēbrorꝝ diuidētiū d̄ illo supposito. ⁊ p ɔclusiōe capit alterū mēbrorꝝ de codeȝ supposito. vt pȝ in exēplis text⁹. ⁊ sic sillus diuisiu⁹ q⁹ ad pmū pcessū est sillogistic⁹: sȝ q⁹ ad scđm pcessū petit pncipiū. Et iō q⁹ ad illū vocat sillus isirm⁹. Supponit scđo q̄ duplr̄ pōt intelligi aliquē sillaȝ eē in aliq̄ triū figurarū. vno mō ppe ⁊ directe qñ. s. mediū ⁊ extremitates sūt totalia extrema. s. sba vl̄ pdicata. Et sic nō ois sillus ē in aliq̄ triū figurarꝝ: vt pȝ d̄ sillo ex obliqs. Alio mō iprope siue reductiue qñ. s medlū ⁊ extremitates nō sūt totalia extrema. ⁊ d̄ h iaȝ dīsū est i pncipio hui⁹ libri. Ex istis dr̄ pmo q̄ nullus sillus ex ypothesi q⁹ ad se totū ē in aliq̄ triū figurarꝝ: qȝ in quolibet tali sunt plēs pcessus quorꝝ vn⁹ est sillogisticus. alij sunt nō sillogistici. Dicitur scđo: q̄ ois sillogism⁹ cathegoricus ostēsiuus est pprie vl̄ impropie ⁊ reductiue in aliqua triū figurarū. Dicit tertio: q̄ nullus sillogism⁹ ypotheticus est in aliq̄ triuȝ figurarū: qȝ in eo nō est aliqđ medium ordinatum sm dispōnē alicuius figure. Scđa difficultas. an in oi sillo sint tm̄ tres t̄ri ⁊ due ppositiōes. Arguit pmo q̄ nō. qȝ i sillo ex oppositis nō sunt nisi duo t̄ri: vt patebit i scđo huius. igit. Scđo sic. in oi sillo sūt due ppōes: sed i q̄lȝ ppōe sūt duo t̄ri: igit sūt plēs q̄ tres. Pro solutiōe supponit: q̄ nō opȝ terios ex q̄bus cōponit sillus distingui vocalr̄. vel sm significatū: sȝ sufficit q̄ distiguāt officialr̄. ita q̄ tria distincta officia exerceāt. vn⁹ officiū medij alter officiū maioris extremitatis ⁊ alter minoris extrēitatis. Ex isto pȝ: q̄ lȝ in sillo sint simplr̄ plēs t̄ri q̄ tres ñ cōputādo copulā p terio tñ officialr̄ sūt tm̄ tres t̄ri: ⁊ p h̄ soluūt rōnes.

Aliq̄ difficultates circa textū īcidētes.

Quot mōis itelligit sillaȝ eē in aliq̄ triuȝ figurarꝝ.

Scđa difficultas.

Duo distiguūt t̄ri ex q̄bus silli ɔponūt.

Sciendū ē tertio q̄ ad iueniēdū

mediū ad ɔcludēdū quālȝ ppōeȝ oȝ cape octo lr̄as. s. a. b. c. d. e. f. g. h. vñ p. a. ⁊ e. ⁊ ēt p i. ⁊ o. qñ i fiñ istarꝝ dictionū ponūt. s. fecana cageti ⁊c̄. denotat q̄lis ⁊ quāta dȝ eē ɔclō ɔcludēda. p a. itelligim⁹ q̄ ppō ɔcludēda sit vlis affirmatiua. p e. vlis negatiua. p i. pticlaris affirmatiuā. p o. pticlaris negatiua: sed qñ a. ⁊ e. ponūt in pncipio vel medio. p a. itelligit pdicatū. p e. sbum: vñ ex pte de ly a. se tenēt tres lr̄e. s. b. c. d. p b. itelligim⁹ ɔñs ad predicatū. p c. añs ad pdicatū. ⁊ p d. extraneū. Et ēt ex pte de ly e. se tenent tres littere. s. f. g. h. p f. intelligimus ɔsequens ad subiectum. per g. añs per h. extraneū. versus. predicat a. b. sequit c. precedit d. quoq̄ sit extra. e. subdit. f. sequit. g. pcedit. h. quoq̄ sit extra. vnde añs est terminus ad quē alius terminus seq̄t. vel de quo alius terminus vlr̄ ⁊ affirmatiue predicatur. Sȝ cōsequens est terminus qui seqtur ad aliū: vel q vniuersaliter ⁊ affirmatiue predicat de alio. Sed extraneum est termin⁹ q̄ non pōt subijci: neq̄ predicari respectu alterius vere ⁊ affirmatiue: vt hō asinus. Et aduerte. q̄ sex dictiones trissillabarꝝ i versibus sequentibus valēt ad inueniēdū mediū ad inferendū quālȝ conclusionē: sȝ dictiōes dissillabe valēt ad cognoscendū cōbinatiōes inutiles. Uersus fecana cageti dafenes hebare gedaco gebali stant. sȝ ñ ɔstāt febas hecas ⁊ edas. vt satis pȝ i textu.

Modus inueniēdi medius in qualȝ ppōne.

Quid ē añs.

Quid ē ɔñs.

Quid ē extraneum.

Sciēdū ē quarto q̄ circa textuȝ

incidunt aliq̄ difficultates. Pria. vtrū pncipia oīum sciarꝝ sint sillogizabilia p artē inueniēdi mediū traditā a pho. Pro cui⁹ solutiōe supponit. q̄ aliud ē ppōnē esse sillogizabilē ⁊ esse sillogizabilem per artem inueniendi mediuȝ: quia ois ppō que potest esse conclusio silli alicuius est sillogizabilis: sed solum ppō est sillogizabilis per artem inueniendi medium cui⁹ subiectum ⁊ predicatum habent añtia consequentia vel extranea per que talis ppō ē sillogizabilis. Hoc supposito dicitur. q̄ lȝ oia pncipia sciarꝝ sint sillogizabilia cum quelȝ propō

Aliq̄ difficultates circa textū īcidētes

posſit eſſe ↄclo ſilli: tñ ipſa nō ſunt ſillogizabilia p artē inueniēdi mediū: ſaltē in illa ſcia cuius ſūt pncipia cū non hēant mediū ꝙ ſit añs vel ↄñs altero extremoꝝ. ¶ Scđa difficultas. vtrū illa regula logicalis q̄ hētur in textu ſit vera in q̄ dī qcqd ſeqꝫ ad ↄñs bone ↄñtie ſeqꝫ ad eius añs. Et vr ꝙ nō: qꝛ tūc ſequereꝫ ꝙ vnū cōtradictoriū ſeq̄reꝫ ad reliquū vt bñ ſequeretur ſi tm̄ pr eſt non tantū pr eſt. qꝛ ad iſtā tātū pater eſt ſeqꝫ pater ē. ꝛ ad iſtā pater ē: ſeqꝫ filiꝰ eſt. ꝛ ad iſtā filiꝰ eſt ſequiꝫ non tantū pater ē. ergo ad iſtā tantū pater eſt: ſequiꝫ iſta nō tantū pater eſt. Rñdeo. ꝙ regula logicalis eſt vera. Et dico vlterius: ꝙ oīs ppō de impoſſi pōt īferre ſuū ↄdictoriū cum ad impoſſe ſequaꝫ qōlꝫ: ideo dico ꝙ bñ ſequiꝫ tantū pater ē. ergo non tantū pater ē: qꝛ añs ē poſſe. ¶ Aduerte vlteriꝰ ꝙ virtute iſtiꝰ regule ſit vna ↄña que vocaꝫ de primo ad vltimū que eſt bona tribꝰ cōditionibus obſeruatis. Prima. ꝙ ↄñs pme ↄñtie ſit p̄ciſe añs ſcđe ↄñtie nihil mutādo. Scđa. ꝙ cōſequentie intermedie ſint bone. Tertia. ꝙ ppoſitiones ſemp accipiaꝫ in eodē ſenſu: ideo non ſeqtur: oīs homo ē aīal: ergo non deus ē. Et vltra bene ſeqtur non deus ē: ergo hō ē aſinus: ergo de pmo ad vltimū bñ ſeqꝫ: hō ē aīal: ergo hō ē aſinus. dico ꝙ nō ſeqꝫ: qꝛ ī pma ↄña illa negatō nō accipiꝫ īfinitāꝫ ꝛ ī alia negaꝫ.

Scđa difficultas de regula logicali.

Probādo pdicte regule.

Conditiones ad pdictā regulā requiſite.

¶ Quantū ad ſecundū articulū

dubitatur primo vtrum ſit danda ars inueniendi medium ad ſillogizandū quālibet propoſitionem. ¶ Arguitur primo ꝙ nō. quia non ē danda ars inueniēdi extremitates: ergo non ē danda ars inueniendi mediū. ¶ Secūdo ſic. non eſt difficile inuenire mediū. ergo non eſt danda ars: qꝛ ars ꝛ doctrina ſunt circa difficilia: antecedens pꝫ: qꝛ quilꝫ terminus reſpectu cuiuſlibet alteriꝰ poteſt eē mediū: ꝛ ſic nō eſt difficile inuenire. ¶ Itē ad ſillogizandū aliquā conclōnem ſufficiunt figura ꝛ modus: ergo non eſt danda ars: qꝛ fruſtra dareꝫ. ¶ In oppoſitū arguiꝫ per phm in textu. Pro cuius declaratione ponunꝫ aliq̄ regule. ¶ Pma. terminus qui ē antecedēs ꝛ pdicatū cōclonis et cōſequēs ad ſbm ē ↄueniens mediū ad inferendū vſem affirmatiuā ī prima figura: vt ad concludēdū iſtā: oīs hō eſt ſubſtātia capiaꝫ p medio aīal qđ eſt añs ad pdicatū. ſ. ad ſubſtātiam ꝛ ↄñs ad ſubiectū. ſ. ad hoīem ꝛ datur intelligi iſta regula p iſtā dictionē fecana q̄ valꝫ ad barbara ꝛ darij. vt ſatis pꝫ in textu. Et ſilr̄ ſtant regule de alijs dictionibus: puta cageti: daſenes: hebare: gedaco: ꝛ gebali: de quibus viſum ē in textu. de dictionibꝰ que valēt ad cōbinatiōes inutiles. ſ. ſi bas: hecas: ꝛ edas: ſatis ēt dictū ē. ¶ Aduerte tñ. ꝙ ī ipſis non ponuntur niſi due vocales ad dēnotādū: ꝙ ↄcluſio in illis cōbinationibꝰ inutilibus aliqñ pōt eſſe vlis. aliquādo pticularis: ſꝫ ſolū ponuntur pro pmiſſis: ꝛ pñt oēs iſte regule videri ī q̄dā figura ſub arte inueniendi mediū. ¶ His pmiſſis rñdeꝫ ad dubiū ꝙ dāda ē ars iueniēdi mediū ad ſillogizādū ↄclonē ex veris: qꝛ illa ars eſt dāda in iſto libro q̄ facit hoīeꝫ pmptū ꝛ abilē ad ſillogizandū quālibet cōclonē verā ex veris: ſꝫ iſta ars ē huiuſmodi. igiꝫ. Ex quo ſequiꝫ ꝙ nō ē iſta ars gñalis ad ↄcludēdū quālibet ↄclonē indifferēter. ſꝫ ſolū verā ex veris. ¶ Ad argumēta dꝫ ad pm̄ ↄcedēdo añs. ꝛ negādo ↄñam: ꝛ ad pbationē dī ꝙ nō ē ſimile. qꝛ quicūqꝫ hꝫ cōcluſionē ſillogizandā ille hꝫ extremitates. ſꝫ nō adhuc hꝫ mediū. ¶ Ad ſecūdam dꝫ ꝙ valde difficile eſt inuenire medium ad ↄcludendū quālibet cōclonem verā ex veris ſed inuenire mediū ad quālibet cōcluſionē ſiue ex veris ſiue ex falſis nō ē difficile. ꝛ ēt ad ſic ſillogizandū ſufficit modus ꝛ figura.

Regle pdictū dubiū ſoluētes.

Dubiū de inuētiōe medij ad ſillogizandū ppōes.

Solo pcedētis dubij.

¶ Dubitaꝫ ſcđo vtrū ī quolibꝫ ſyllogiſmo neceſſe ſit alterā pmiſſaꝝ eē vlēꝫ.

Et vr ꝙ nō: qꝛ ibi eſt bonus ſillus. aīal eſt ſubſtātia. hō eſt aīal. gꝰ hō eſt ſubſtātia. Nec ſolū vꝫ dicere ꝙ ſolū tꝫ gr̄a materie. qꝛ ſi maior eſſet vlis eſſet darij. ſꝫ talis pticularis equalet vli. igiꝫ. Nā dicit ariſt pmo pyarmenias. ꝙ pticularis in m̄a nāli equiualet vli. Itē ſyllus expoſitorius ē bonus ſyllus. ꝛ tñ nulla pmiſſarū eſt vlis. igiꝫ. Itē dictū eſt ſupius ꝙ in quqꝫ caſibus ſit bonus ſills ex puris pticularibꝰ. Itē ad iſtā. aīal eſt ſubſtātia ſeqtur iſta. oē aīal eſt ſubſtātia. ꝛ ad iſtā hō ē aīal. ſequiꝫ iſta. oīs hō eſt aīal. ꝛ ad illas duas vlēs gr̄a forme ſequiꝫ iſta vlis in barbara. oīs hō eſt ſubſtātia. ergo ex illis duabꝰ particularibꝰ gr̄a forme ſequiꝫ illa vlis affirmatiua: qꝛ quicquid ſequitur ad ↄñs bone ↄñtie ſequiꝫ ad eius añs. Sed ille due vlēs ſequuntur ad illas duas pticulares. ergo ad illas duas vlēs gratia forme ſequiꝫ illa vlis affirmatia. igiꝫ. ¶ Pro ſolutione ſupponitur primo vt alias viſum eſt ꝙ particularis in materia nāli nō equiualet vniuerſali in ſignificando. ſed ſolum in inferendo. ¶ Dico vlterius ꝙ nō oportet ꝙ ſi particularis gratia materie inferat vniuerſalem adequaꝫ gr̄a forme aliquid ſequaꝫ ꝙ ēt ſequaꝫ ad particularē gratia forme. ¶ Supponiꝫ ſcđo ꝙ nullus ſillogiſmus de medio cōi eſt bonus niſi altera pmiſſarū ſit vlis. niſi in quiqꝫ caſibus ſuperius dictis. vbi oſtenſum eſt ꝙ ex puris particularibus quinqꝫ modis ſit bonus ſillus. ¶ Supponitur tertio ꝙ illa regula logicalis in qua dicitur ꝙ quicquid ſequitur ad conſequens bone conſequentie ſequitur ad eius antecedens eſt bona. ſed tamen nō oportet ꝙ ſit ad conſequens alicuius cōſequētie ſeqtur aliquid gr̄a

Aliud dubiū de vlitate pmiſſarum.

qñ eqvalet pticularis ī m̄a nāli.

Suppoſitio de rēa logicali.

forme:q illud sequat ad añs illius ɔñtis gra forme. sed sufficit q sequatur gra mãe vel gra forme. Et p hoc ēt facilit posset solui dubitatio. puta q in quolibet bono sillo oꝫ alterā pmissaꝝ eē affirmatiuā cū dictuꝫ sit q ex paris negatiuis i trib⁹ casib⁹ fit bonus sillogismus.

¶ Dubitat̄ tertio vtrū diameter sit assimeter. ⁊ quid intelligit phs p angulos eqcruros. ¶ Pro solōne pme ptis supponit̄ pmo q q̄dratuꝫ est figura hñs q̄ttuoꝛ latera eq̄lia. Dyameter aūt q̄drati ē linea lōgissima i q̄drato diuidēs ipꝫ i duas ptes eq̄les ptēsa ab vno cono ad aliū conū, sibi ɔ̄triū. costa q̄drati ē vna de illis lineis q̄ claudit q̄dratū. Cimeter ē idē q cōmēsurabile coste. Sed acimeter ē idē q icōmēsurabile. Ex quo seq̄t q dyametrū eē cimetrū nihil aliud ē q̄ ipm eē cōmēsurabilē coste: ⁊ ipm eē assimetrū: est ipm eē icōmēsurabilē coste. ¶ His suppositis di q dyameter ē incōmensurabilis coste ⁊ nō cōmēsurabilis: qꝛ tūc nūerus pfect⁹ eēt nūerus abūdās. qð ē falsum. igit̄. Uā nūerus pfect⁹ nō est nisi nūerus par. Et nūerus abūdās est numerus impar.

Quid ē diametrū esse cymetrum.

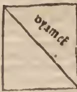
Quid ē nūerus pfectus

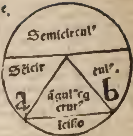
¶ Pro solōne scd̄e ptis oꝫ supponere vnū circulū a cuius cētro ad circūferētiā ducāt̄ due lineę rete q̄si duo semidiametri: ⁊ pōat̄ ex pte vni⁹ a: ⁊ i extrēitate alteri⁹ b. Deinde iter extremitates illaꝝ lineaꝝ a. ⁊ b. ducat̄ tertia linea q̄ faciat triāgulū eqcrurū. i. eq̄rū tibiarum eo q ille linee sūt eq̄les. Hec autē linea ducta a pūcto a. ad punctū b. cōcludēs vnā portionē circuli vocat̄ basis triāguli scissiōis: eo q diuidit circulū p portōes. anguli aūt cāti ex scidētia basis sup circulū ex vtraq pte vocāt̄ āguli scissiōis ⁊ signāt̄ p c. ⁊ d. Ex q⁹ pꝫ q p āglos eqcruros itelligit phs āgulos ɔ̄stitutos ex scidētia duaꝝ lineaꝝ rectaꝝ eq̄liū. Et hec ð 2ᵒ art.

¶ Quātū ad tertiū sit ɔclo rñsalis ad q̄situ. phs sufficiēt̄ docuit reductionē sillorum in modos vlēs prime figure cū arte inueniendi mediū: ⁊ hec cōclo pꝫ ex dictis. ¶ Ad rōnes añ opposituꝫ. Ad primā di q ille ē bon⁹ sillus gra mãe ⁊ nō gra forme. ¶ Ad scd̄aꝫ di q aristo. itellexit suā ɔclonē de sillo cathegorico ⁊ nō ypothetico. ¶ Ad tertiā. di q q̄uis hec scia doceat artē iuēiēdi mediū: tñ ista est simplr resolutoria: ⁊ nō iuentiua: qꝛ nō docet inuenire mediū vt sic stat⁹: sed vt cōponat sillm ⁊ post ɔpōnē ipm finalr resoluat i sua pncipia. Et sic dicat̄ ad q̄rtā. ¶ Ad q̄ntā. p prima parte pꝫ solo. ¶ Ad aliā di q ɔñs pōt dupl'r capi. vno mō sine pcisiōe: ⁊ sic illud di ɔñs qð sequitur ad aliud siue inferat ipm siue nō. ⁊ isto mō in cōuertibilib⁹ bñ reperit̄ ɔñs. Alio mō capit̄ ɔñs cū pcisiōe. puta q sic est ɔñs qð semp sequit̄. ⁊ nunq pōt esse añs: ⁊ hoc mō in conuertibilibus nō reperitur consequens.

Conclo rñdens ad pdicta.

Costa seu cime.

Cimeter.

¶ Quō aūt reducem⁹ sillos in pdictas figuras dicendū erit post hec. restat. n. ɔsideratio hec. si. n. ⁊ gñationē silloꝝ ispexerim⁹ ⁊ iueniēdi hēmus ptātē. ampli⁹ aūt factos reducem⁹ i pdictas figuras. finem hēbit qð ex principio propositum est.

Documētū ad reducēdū sillos in pdcas figuras

Iste ē septim⁹ ⁊ vltim⁹ tractat⁹ hui⁹ libri i q⁹ phs determiat de reductōe silloꝝ i figuras. Et ɔtiet q̄nq capla In p⁹ docet resoluē aliquos sillos ɔpositos ex teris rectis: ⁊ pmo pōit aliq̄ documēta. Primū sillus pus ē resoluēd⁹ i duas pōnes q̄ i tres terios: qꝛ facili⁹ ē resoluē in maiora q̄ i minora. ¶ 2ᵐ documētū: vidēdū est i sillo vtrū vna pmissa sit maioꝛ ⁊ alia minoꝛ: ⁊ an vna vlis ⁊ alia pticularis. ¶ 3ᵐ documētū oꝫ ɔsiderare si i sillo sit aliq̄d supfluū vel aliq̄d diminutū. Nā si sit aliq̄d supfluū remouēdū ē. Et si sit aliq̄d diminutū aliq̄d addēdū ē. Et subdit q i aliqb⁹ facile est vidē vtrū aliq̄d deficiat vel aliq̄d supfluat: puta i illis i qb⁹ cōclo nō seq̄t de necītate. sed i illis i qb⁹ ɔclo seqtur de necītate difficile est vidē vtruꝫ aliq̄d deficiat vel supfluat. Et hoc pbat duob⁹ exēplis. Primū sba nō itercēpta nō iterimit̄ sba: sed ptibus sbe itercēptis interimit̄ sba. igit̄ ptes sbe sūt sbe ibi seq̄t cōclo de necītate: ⁊ tñ sillus nō est bonus: qꝛ ibi deficit ppō vlis: sed posset sic reduci: oia qb⁹ itercēptis iterimit̄ sba sūt sba. ſꝫ ptes sbe sūt hmōi: g⁹ ptes sbe sunt sba. ¶ Scd̄ꝫ exēplū. si hō est: aīal ē. ⁊ si aīal ē: sba est. ergo si hō est sba est. ibi necessario sequit̄ conclusio: ⁊ tamen nō est sillus cathegoricus. posset tamen sic reduci. omne illud quo posito ponitur aīal est substantia. sed posito hōie ponit̄ aīal. g⁹ hō est sbstātia. Et subdit phs q in talibus decipimur credētes tales argumētatiōes eē sillogi

Exēpla pdictoꝝ documētoꝝ pbātia.

ricas eo q ex pmissis necessario seqt̃ cõclusio: et tñ nõ sunt sillogistice. Nõ. n. opꝫ oẽ inferens cõclusionẽ necessario eẽ sillm. ¶ Cõsequẽt̃ dicit q in reductione sillo͡ꝝ ex pte terminorũ accipiendi sunt tres termĩ. quoꝝ vnꝰ dĩ mediũ. alter maior extremitas: et aliꝰ minor extremitas. et si mediũ sbijciat̃ i vna et pdicat̃ i alia reducit̃ ad pmã figurã. si pdicet̃ in vtraqꝫ ad scdãꝫ figurã: et si subijciat̃ i vtraqꝫ ad tciã figurã. Ergꝰ infert q nulla oĩo dĩ sillogistica nisi idẽ frequẽter dicat̃: hoc est nisi mediũ bis sumat̃. ¶ Cõsequẽt̃ subdit q frequẽter ꝯtingit decipi credẽdo aliq̃s argumẽtatiões esse sillogisticas: et tamen ñ sũt: quod pbat p duo exempla. Primũ est. aristomenes intelligibilis semp ẽ et aristomenes est aristomenes itelligibilis: igit̃ aristomenes semp est. Scdꝫ exemplũ. michaelꝰ musicus corrũpet̃ cras: et michaelꝰ est michaelꝰ musicus: gꝰ michaelꝰ corrumpet̃ cras. ibi nõ sunt silli licet videãtur eẽ ppter similẽ dispositionẽ terminoꝝ: et tñ nõ sũt: quia neutra pmissaꝝ sumit̃ vniter. ¶ Subdit ꝯñter q etiã cõtingit decipi quãdo termi nõ capiunt̃ vniformit̃ in pmissis et cõclusiõe. sꝫ variant̃ sm ꝯcretionẽ et abstractionẽ. vt nõ seqtur i pma figura: nulli egritudini inest sanitas: oĩs hõ est susceptiuꝰ egritudinis: gꝰ nullꝰ hõ est sanꝰ. Silr nõ sequit̃ in scda figura: nulli egritudini cõtingit inesse sanitatẽ et oĩ homini ꝯtingit inesse sanitatẽ. gꝰ nulli hoĩ contingit inesse egritudinẽ. Silr nõ sequit̃ i tercia figura oĩ homini cõtingit inesse sanitatẽ: et oĩ homini contingit inesse egritudinem: ergo alicui egritudini contingit inesse sanitatem.

Modus sillogizãdi in prima figura.

¶ Inceẽ autẽ pinũ medio et hoc postremo ñ opꝫ sumere velut q̃ semp pdiceẽt̃ de se iuicẽ silr: et pinũ õ medio: et hoc õ postremo et nõ inesse similiẽ

¶ Istud est scdm capitulũ in qꝰ docet sillogizare ex obliqs. Primo in prima figuraꝰ ponẽs tres rgulas. ¶ Prima. maiore õ recto et minore de obliqꝰ valet sillus ad iferẽdũ cõclusionẽ de obliqꝰ: vt oĩs sophia est disciplia: boni est sophia. gꝰ boni ẽ disciplia. ¶ Scda regula. maiore de obliqꝰ et minore de recto valet sillus ad inferẽdũ ꝯclusionẽ de obliqꝰ: vt oĩũ ꝯrioꝝ ẽ eadẽ disciplia. bonũ et malũ sunt ꝯria. gꝰ boni et mali ẽ eadẽ disciplia. ¶ Tertia regula ex ambabꝰ de obliquo in prima figura fit bonꝰ sillus ad inferendũ cõclusionẽ õ obliquo et quãdoqꝫ de recto. Exemplũ primi: vt cuiuscũqꝫ ẽ disciplina illiꝰ est genꝰ. boni ẽ disciplina. ergo boni ẽ genus. Exemplũ scdi. vt cuiuscũqꝫ est disciplina hoc est genꝰ. bonũ est disciplina: gꝰ bonum est genꝰ. ¶ Deinde docet sillogizare in secũda figura dicens. q negatiua pmissa existẽte de obliquo valet sillꝰ. qd pbat duobꝰ exemplis. Primũ. nullꝰ motꝰ est motꝰ sed voluptatis est motꝰ. ergo voluptas nõ est motus. Scdm exẽplũ. nulliꝰ signi est signũ. sed ipsiꝰ visus est signũ. ergo visus ñ ẽ signũ. ¶ Deĩde docet sillogizare ex obliquis in tertia figura dicẽs. q bñ valet sills vt pbat vno exẽplo. vt deo ñ ẽ tẽpus oportunum. deo est estas: ergo estas nõ est tẽpus oportunũ. Et subdit q ad reducẽdũ istos sillogismos opꝫ mutare obliquos in rectos.

Modus sillogizãdi in secũda figura.

Modus sillogizãdi in tertia figura.

¶ Reduplicatũ aũt in ppõnibꝰ ad pmã extremitatẽ ponẽdũ nõ ad mediũ: dico autẽ vt si fiat sillꝰs quoniam iustitie ẽ disciplia qm̃ bonũ i eo q bonũ ad pmã extrẽitatẽ ponẽdũ.

quomõ sillogizãt ex reduplicatiuis.

¶ Istud est tertiũ capitulũ in quo aristoteles docet sillogizare ex reduplicatiuis dicẽs. q sillogizãdo ex reduplicatiuis reduplicatõ nũqꝫ ẽ addenda pdicato reduplicãs ipm: quod probat tribus exemplis. ¶ Primũ exemplum bonuꝫ est disciplina inq̃tũ bonũ et iustitia est bonum: ergo iustitia est disciplina inq̃tuꝫ bonũ talis reduplicatio nõ est addẽda medio reduplicãs ipm dicẽdo: iustitia est bonũ inq̃tũ bonum: est sensus esset q iustitia est oẽ bonũ qd est falsũ q̃diu sũt plura bona. ¶ Scdꝫ exẽplũ bonũ est disciplinatũ inq̃tũ bonũ salubre est bonũ. gꝰ salubre est disciplinatũ inq̃tũ bonũ. ¶ Tertiũ exemplũ. oẽ nõ existẽs est opinabile in eo qd nõ existens. ycocerũꝰ est nõ existens. gꝰ ycocerũꝰ est opinabilis in eo qd nõ existens. ¶ Quartũ exemplũ: sensibile est corruptibile i eo qd sensibile: oĩs hõ est sensibilꝭ: gꝰ oĩs hõ est corruptibilis in eo q est sensibilis. Ex istis infert q aliter sillogizat̃ ex reduplicatiuis q̃ ex nõ reduplicatiuis. nã ad cõcludẽdũ cũ reduplicatione dꝫ poni reduplicatõ i aliq̃ pmissaꝝ dũmodo nõ ponat̃ ad pdicatũ reduplicando ipm pdicatũ. ¶ Cõsequẽter ponit sex documẽta p pfectiori reductione sillogismoꝝ. Primũ in sillogismis p vno termino minꝰ noto debꝫ capi vnus terminus magis notus. et etiam pro oratiõe minus nota debet capi oratio magis nota. vt nõ refert dicere suspicabile non est genus opinabilis: et suspicabile nõ est opinabile. ¶ Secũdũ documẽtum: i sillogizando refert sumere propositiões vniuersales vel particulares quia ex vniuersalibus potest cõcludi cõclusio: nõ autem ex particularibꝰ. ¶ Tertium documentum. nõ enim oportet expositõne exemplorum inconueniẽs accidere: nõ enim sumũtur exempla vt vera sint. Exempla enim ñ ponimus vt vera sint: sed vt sentiant quid adiscunt. ¶ Quartũ documẽtuꝫ quando premisse alicuius sillogismi probãtur p alios sillogismos et vnꝰ sillogismꝰ pficit̃ p aliũ: nõ opꝫ ha

Exẽpla pdictã sillogizatõnẽ pbãtia

Documẽta p pfectiori reductione sillo͡ꝝ.

lusmodi sillos fieri in eadē figura'. ¶ Multū documētū ad videndum in q̄ figura debeat fieri sillus vel reduci multū ꝯfert aspicere ad ꝯclonē: q̄ si ꝯclo sit vl'is nō pōt eē i tertia figura. si fuerit affirmatiua nō pōt eē i scḋa. si fuerit vl'is affirmatiua solū pōt eē i pma figura. ¶ Sextū dictū seu documētū ad iterimēdū vnā disfōnē sufficit vnā ptē iterimi vt ad iterimēdū istā aq̄ est pot' būidus. sufficit ei īdē q̄ aq̄ nō sit potus sic arguēdo. ois pot' ē trāsmutabilis i substātiā viuētis: sed aq̄ nō ē hmōi. igit nō ē pot' ꝛ p ꝯñs nō ē pot' būid'. ex quib' isert q̄ silli ex ypothesi fm se totos nō reducūt ad aliquā triū figurarū. ¶ Sequit tertius. Querit antez.

Sillorum reductio ad inuicem.

¶ Istud ē quartū ꝛ vltimū caplm i quo docet reducere sillos vniuscuiusq̄ figure ad inuicē ꝑmo sillos ꝑme figure. dicēs q̄ celarent ꝛ ferio reducūt ad sillos scḋe figure puta celarēt ad cesare maiore ꝯuersa simplr ꝛ ferio ad festino maiore cōuersa simplr. ꝫ barbara ꝛ darij nō pñt reduci ad scḋam figurā. q̄ scḋa figura nō ꝯcludit nisi negatiue. Et quo seqt ēt q̄ barbara reducit ad aliquā aliā figurā: q̄ nulla alia figura ꝑma cōcludit vlem affirmatiuā: nisi pria: ꝫ darij ꝛ ferio reducūt ad sillos tertie figure: puta darij ad datisi maiore cōuersa simplr: ꝛ ferio ad ferison maiore cōuersa ēt simplr. ¶ Cōseq̄nt dicit q̄ oēs silli scḋe figure reducūt p cōuersionē ad sillos ꝑme figure: dēpto baroco q nō pōt reduci p ꝯuersionē. ꝫ bñ p impoīe vt iā superi' oñsū est. Silli etiā tertie figure reducunt ad sillos ꝑme figure p ꝯuersionē dēpto bocardo qui nō pōt reduci p conuersionē: cum maior prime figure nō possit esse particularis ꝫ bñ per impossibile.

Silli scḋe figure ꝗ reducūt ad sillos ꝑme figure.

¶ Differt aūt i cōstruēdo ꝛ dstruēdo opinari. aut idē aut diuersum significare nō eē hoc ꝛ esse nō hoc. vt nō esse albū qḋ est esse nō albū. nō eni idē significāt: neq̄ negatio eius qḋ est esse albū: ea que est esse nō album. sed ea que est non esse albū.

Modus sillogizādi ex teris infinitis.

Istud ē q̄rtū ꝛ vltimū caplm i quo docet sillogizare ex teris infinitis: ꝛ ponit p' talē ꝯclonē. Propō ꝺ ꝑdicato infinito affirmatiua nō ē eadē cū ꝑpōne negatiua ꝺ ꝑdicato finito: vt iste due ñ st eedē. hō ē nō alb': ꝛ hō nō ē alb'. qḋ ꝑbat duab' rōnib'. ¶ Pria. sīc se hñt iste due forte poīe est ābulare: ꝛ forte poīe est nō ābulare: ita iste due hō est nō alb': ꝛ hō nō est alb'. ꝫ due ꝑme ñ sūt eedē: ꝫ bñ sequūt se adinuicē: g' ēt alie due ñ sūt eedē. ¶ Scḋa rō. nō ē idē esse nō eq̄le: ꝛ ñ esse eq̄le: q̄ huic qḋ est eē non eq̄le aliqd subiacet. scꝫ ineq̄le ꝛ huic qḋ nō ē eē eq̄le nihil subiacet. ¶ Tertia rō. ab affirmatiua de ꝑdicato finito seqt aliqd qḋ nō sequit ad negatiuā de ꝑdicato finito. ergo ille ꝑpōnes nō sūt eedē. añs pꝫ. q̄ ad istā hoc ē lignū nō albū: seqt ista: hoc ē lignū: ꝛ tñ illa nō seqt ad istā ħ nō est lignū albū. ¶ Cōseq̄nt ostēdit phs q̄lr valet ꝯña a ꝑpōne de ꝑdicato finito ad ꝑpōnē de ꝑdicato infinito ꝛ eꝯ. ꝛ ponit q̄ttuor regulas. Pria. ab affirmatiua de ꝑdicato infinito ad negatiuā de ꝑdicato finito ē bona ꝯña: vt bñ seqt: hoc est nō albū. ergo nō est albū. ¶ Secūda regula. a negatiua de ꝑdicato finito ad affirmatiuā de ꝑdicato īfinito nō valet ꝯña. ꝛ hoc qñ supple totale ꝑdicatū non infinitat: vt nō sequit: ħ nō est lignū albū. g' ħ est lignū nō albū: demfando p ly hoc lapidē. ¶ Tertia regula. ab affirmatiua de ꝑdicato finito ad negatiuā de ꝑdicato īfinito est bona ꝯña: vt bñ seqt: hoc est albū: ergo hoc nō ē nō albū: q̄ oppositū ꝯñtis non pōt stare cū añte. ¶ Quarta regula. a negatiua de ꝑdicato infinito nō seqt affirmatiua. de ꝑdicato finito vt nō seqt hoc nō ē lignū ñ albū. g' ē lignū albū: ꝛ hoc qñ totale ꝑdicatū nō īfinitat. Et subditq̄ sicut hūt ꝯñe i ꝑpōnib' de ꝑdicato finito ꝛ infinito: sic ēt hūt de teris ꝑuatiuis et teris positiuis: vt bñ sequit: ħ ē iniustū: g' ñ ē iustū: ꝛ sic ꝺ alijs. ¶ Cōseq̄nt subdit q̄ ex ꝑpōnib' de teris infinitis vel ꝑuatiuis. eodē mō sillogizādū ē sicut ex ꝑpōnibus de teris finitis: vt sicut bñ sequit: oē aial ē musicū. ois hō est aial: ergo ois hō est music': ita ēt bñ seqt: oē aial est nō musicū: ois hō ē aial: g' ois hō est non musicus. ¶ Finaliter ponit q̄ttuor reglas gñales. Prima. si ad añs sequat ꝯñs: tūc ad oppositū ꝯñtis sequit oppositū añtis. ¶ Scḋa regula. nō opꝫ q̄ ad oppositū añtis sequat oppositū cōseq̄ntis. ¶ Tertia regula. oppositū ꝯñtis repugnat seu nō pōt stare cū añte. ¶ Quarta regula. ꝯdictoriū añtis bñ pōt stare cū ꝯñte. Primā regulā ꝑbat: q̄ ad oppositū ꝯñtis sequit oppositum añtis: vel ipm oppositū ꝯñtis stabit cum añte: sed hoc nō: q̄ oppositū cōseq̄ntis repugnat cōseq̄nti: ergo etiam antecedenti p illā maximā: quicquid repugnat consequenti repugnat antecedenti. ¶ Secūda regula ꝑbat. q̄ si oppositum antecedentis stet cum consequente: tunc ad oppositum antecedentis non sequitur oppositū consequentis: q̄ si ad oppositum contradictoriū antecedentis sequeret oppositū ꝯñtis: tūc ꝯdictorie essent simul vere: q̄ dato opposito antecēdētis vero: tunc ex quo sequitur oppositum cōsequentis ipm ꝯñs ꝛ suū oppositū simul stabunt quod est falsum. ¶ Tertia regula ꝑbatur. q̄ ꝯdictorium ꝯñtis repugnat ꝯñti. g' ꝛ añti. ¶ Quarta regula pꝫ: quia ad oppositū antecedētis nō sequit oppo-

Regle de ꝑdicato.

Quattuor regle gñales.

situm ꝯñtis: g° oppositum añtis pōt stare cuꝫ ꝯñte. ¶ Deinde ponit vnā obiectionē ꝯ̄ scđam regulā q̄ ē hec: ponamus ꝙ a. ⁊ b. ꝯ̄dicāt ipsi c. vero ⁊ d. ꝯ̄dicāt b. tūc arguit sic. ad c. seq̄t a. g° ad c. seq̄t b. ⁊ p ꝯñs ad d. seqtur b. q̄re de pmo ad vltimuꝫ si ad c. seq̄t a. ad d. sequat b. qđ est ꝯ̄ scđam regulā q̄ dicit ꝙ ad oppositum añtis nō seqtur oppositū ꝯñtis. Soluit nō admittendo casum: q2 due ppōnes nō pñt habere vnā ꝯ̄dictoriam. qđ tñ supponebat in casu.

Obiectio ꝯtra scđam regulā.

¶ Verit vtrū regule đ formatione silloꝝ ex ppōnibus de obliquis ⁊ ppōnib⁹ reduplicatis ⁊ ppōnibus de termis infinitis sint sufficiēter assignate a pho. ¶ Arguit pmo ꝙ non: q2 tūc arguēdo ex obliqs. ex vero seq̄ret falsū. sic arguēdo: nullus equ⁹ ē asin⁹ cuiuslibꝫ hoīs ē equ⁹. g° nulli⁹ hoīs ē asinus. ¶ Scđo sic. dictio reduplicatia ē quoddā sincathegorema: sicut alia sincathegoremata. g° vr ꝙ possit addi ita bñ pdicato sicut addit alteri termino. ¶ Tertio sic. reduplicatio ē nota cāe inherētie pdicati ad sbm: sꝫ talis cā q̄rit i pdicato: g° dictio reduplicatia non pōt addi predicato. ¶ Quarto. affirmatia đ pdicato īfinito hꝫ cōcludi in mō negatio nō aūt affirmatia đ pdicato finito. g° nō eodē mō ē sillogizandū ex ppōnib⁹ de pdicato īfinito ⁊ de pdicato finito. añs pbat. q2 i sylło negatio sillogizat ꝯcło negatia đ pdicato finito: ⁊ ad ipaꝫ seqtur ꝯ pō negatia đ pdicato īfinito. ⁊c. ¶ Quito sic. sillus ex termis finitis ⁊ ābab⁹ negatiuis nō ē bon⁹. g° sillus q fit ex vna negatiua ⁊ altera affirmatiua de pdicato infinito nō erit bon⁹: q2 pmisse vtriusq3 sylli inferūt se adinuicē. ¶ In oppositū ē phs in textu. In qōne erūt tres articuli.

An regule đ formatōe sillorū ex ppōnib⁹ đ obliqs ⁊c. sint sufficiēter assignate.

¶ Quātū ad pmū sciendū ē p̄ ꝙ p solōne pme ptis: supponit p° ꝙ nō. olno eodeꝫ mō ē sillogizāduꝫ ex obliqs sicut ex rectis. q2 ex obliqs q̄nq3 pt fieri bon⁹ sillus ambab⁹ existētib⁹ pticularib⁹ aut idefinitis: nec oꝫ ꝙ sit p̄cise idē sbm i vna ⁊ pdicatuꝫ in alia aut ꝙ sint tres termi: quoꝝ qlibꝫ sit pcise sbm vel pdicatū. ¶ Aduerte tñ ꝙ ex obliqs nō valꝫ sillo gra forme. nisi aliqs terius distribuat i pmissis. ⁊ sub illo termio fiat subsumptio i miore: iđ iste syllus nō valꝫ cuiuslibꝫ hoīs asin⁹ currit: brunellus ē asin⁹: g° brunell⁹ currit. nā pmisse pñt eē de cōclōne exñte falsa. Ex isto seq̄t vna rła gñalis ex oi ppōne de termio distributo siue ille sit rect⁹ siue obliqu⁹: cū vna alia i q̄ subsumitur ali⁹ termius sub termio distributo ē bonus sillus siue ille termin⁹ sit sbm siue pdicatū siue ps sbi siue predicati. Ex istis vꝫ p° ꝙ nō opꝫ in syllis ex obliqs ꝙ maior vel mior extremitas vel mediū sit totale extremū. i. totale sbm vel totale pdicatū: nec oꝫ ꝙ mediū sillogisticū sit

Quāt nō eodem mō sillogizat ex obliqs sicut ex rectis.

Regla gñalis ex pdictis.

sbm vel pdicatū i maiori. sꝫ sufficit ꝙ se teneat ex pte sbi vel pdicati. naꝫ in hoc sylło hō oēm equū ē vidēs: brunell⁹ ē equ⁹: g° brunellus hō ē vidēs. iste terminus equū est mediū ⁊ brunellus mior extremitas: ⁊ hoc totū residuū ē maior extremitas. ¶ Scđo vr ꝙ tales silli q sic fiunt ex obliqs dicāt eē i aliquo mō vel in aliq̄ figura: q2 hñt similitudinē talis figure vel talis modi. Dr tertio ꝙ tales sillogismi ex obliqs nō dicūtur pprie ⁊ directe eē in aliq̄ triū figurarū capiēdo figurā eodē mō quo cōit diffinitur. sed solū reductie squātū. s. pmisse de termis obliqs hñt resolui i pmissas đ teris rectis.

¶ Sciendū est scđo ꝙ i pria figura maiore de obliquo cui⁹ mediū ē terminus obliqu⁹ ⁊ miore de recto seq̄t ꝯcło de obliquo dūmō obliqtas in ꝯcłone cadat ex pte eiusdē extremi sicut in maiore: ⁊ dūmō obseruet talis obliqtas. Et dr notāt dūmō obliqtas cadat ex pte eiusdē extrēi. q2 si caderꝫ ex pte alteri⁹ n̄ oportēt ꝯñaꝫ valē: vt nō seq̄t cuiuslibꝫ hoīs asinus currit: sortes ē hō: g° sortes ē asini q currit. ¶ Dr notāter dūmō seruet talis obliqtas: q2 si variaret n̄ oportet ꝯñas valere. vt nō seq̄t. cuiuslibꝫ hoīs ē asinus: sortes ē hō. g° m sorte ē asinus. Et h̄ itelligit p istā regulā gñalē q̄ncūq3 in maiori ppōne aliqs termin⁹ fuerit distribut⁹ in obliquo siue affirmatie siue negatie de quocūq3 alio termio rect⁹ illi⁹ obliq. dꝫ tūc quicquid affirmabitur de obliquo in maiori affirmabitur de obliquo illius vltimi termini. Silr ex maiore de recto ⁊ miore de obliquo: i quo minor extremitas ponit in obliquo valet sills ad iferēdū ꝯcłonē: i q̄ mior extremitas ponitur in obliquo vt bñ seq̄t. ois asinus ē aial. ⁊ hoīs ē asinus. g° hoīs est aial. Sed ex duob⁹ pmissis i qb⁹ mediū tenet in obliquo gra forme nō valet ꝯñ: vt nō seqtur: oēm asinum videt equ⁹ ois hō videt asinū: g° ois hō ē equ⁹. Preter illos modos ponūt adhuc tres alij modi: quoꝝ pmus ē maiore vlī negatiua cui⁹ mediū est terminus obliqu⁹ ⁊ minore affirmatiua in q̄ mediū ponit in obliquo valꝫ: ꝯñ ad inferēdū cōclusionē de recto: vt bñ seqtur nullū hominē videt asinus: ⁊ oē risibile videt hoīeꝫ: g° nullū risibile ē asin⁹. ¶ Scđs modus: q̄ñ maior ē vlis negatia i q̄ maior extremitas ponit i obliquo: ⁊ minor ē affirmatia in q̄ mior extremitas in obliquo. valet consequentia ad inferendū cōclusionē de recto: vt bene sequit: nullus asinus videt holem: ⁊ oē risibile videt asinus. ergo nullus risibile est homo: sed si ambe pmisse fuerint affirmatiue nō vꝫ ꝯñ vt nō sequitur ois hō videt asinū: ⁊ oēm equuꝫ videt hō. ergo ois equ⁹ ē asinus. ¶ Tertius modus q̄ñ maior ē vlis affirmatiua de recto ⁊ i miore. mediū est in obliquo: vꝫ ꝯñ: in qua maior extremitas ponitur i obliquo: vt bene sequit.

Notabile de obliquo i pma figura.

Alij tres modi de pdictis.

ois hō est animal asinus est hois. g° asinus est
aialis: ʒ in mō negatiuo nō vʒ; vt nō seqt. nul
lū risibile ē asinus. ois hō videt risibile. g° nul-
lus hō videt asinū. ⁊ ista vnt itelligi d̄ p̄ria ſi.

Aliud notabi le d̄ ob liquo in scd̄a fi.

¶ Sciēdū ē tertio q̄ in scd̄a figura
duabus p̄missis de obliquo in qbus extremi-
tates sunt termini obliq valet sillus ad inferē
dū cōclones de recto: vt cuiuslibʒ hoiʒ ē equ°.
⁊ nullius asini ē equus: g° nullus asin° est hō.
¶ Scd̄a regula. medio existēte in obliquo in
ambabus p̄missis valet ꝯn̄a ad inferendum
cōclonem de recto. ⁊ bn̄ seqtur. nullius asin° ē
hois. ois bos est hois. g° nullus bos ē asinus.
Simil'r maiore affirmatiua de recto ⁊ miore
negatiua de obliquo valet sillus ad inferēdū
ꝯclonē de obliquo: seruata obligtate ex parte
eiusdē extremi. vt ois asin° ē aial: ⁊ nulli° hois
ē aial. g° nulli° hois est asin°. ¶ Scdm exēplū.
ois hō ē aial: ⁊ nullius asinus ē aialis. g° null°
ē hois. ¶ Sʒ p tertia figura ponunt aliq r̃le.

Alie r̃le p tertia figura.

Prima maiore de obliquo siue mediū ponat i
obliquo siue maior extremitas ⁊ miore de re-
cto valet sillus ad inferendū ꝯclones de obli-
quo dūmodo eadē obligtas se teneat ex parte
eiusdē extremi: vt in darapti cuiuslibet hoiʒ ē
asinus: ois hō ē aial: g° aialis ē asinus. Item
qlibet asin° ē hois. asin° ē rudibilis. g° rudibile
ē hois. ¶ Scd̄a regula. ex duab° de obliquo i
qb° mediū ponit i obliquo nō vʒ ꝯn̄a. nō. n. seq
tur cuiuslibʒ hois est asin°: cuiuslibet hois est
equ°: g° equ° est asinus. Et si mior sit de obli-
quo ex pte sbi. seqtur cōclo de obliquo ponen-
do obligtatē i p̄dicato. vt ois hō est aial. hois
est asinus. g° asinus ē aialis. ʒ si obligtas se te
neat ex pte p̄dicati. seqtur ꝯclo i q̄ mior extre-
mitas ponit in obliquo: vt ois hō ē aial. qlibʒ
homo est asini. ergo asini est animal.

¶ Sciēdū ē quarto q̄ circa textuʒ

Dubiuʒ de isto sill'o Michalus music' corrūpet cras

incidit vna difficultas: qliter ē saluabile hūc
syllm̄ michalus music° corrūpet cras. micha-
lus ē michalus music°: g° michalus corrūpet
cras. nō eē bonū sillm̄ cū videat eē sillus ex-
positori° cū mediū sit termius singularis sin-
gulariter ⁊ vniuoce sūptus. Rn̄det q̄ ille sillus
nō ē bon°: q2 ꝯclo pōt eē falsa p̄missis existētib°
veris: vt si ponat q̄ nūc michalus sit music°. ⁊
cras ei° musica corrūpet ⁊ nō ipse michalus.
tūc ꝯclo erit falsa, ⁊ p̄misse ve. ¶ Dr scd̄o q̄ ad

Cōditō nes ad sill'm̄ expositori um req'site.

sillm̄ expositoriū nō sufficit mediū eē terium
singularē simpl'r ⁊ vniuoce sūptū. ¶ Sʒ reqrūt
alie tres ꝯditiones. Prīa q̄ ab vna p̄missarū
ad vnas de oi valeat ꝯn̄a que ibi deficit. q2 ad
istā michal° music° corrūpet cras. nō seqt ista
oē qd̄ est michal° music° corrūpet cras. Et si qs
dicat: nūq̄ ad singularē p̄t seq illa de oi eiusdē
termis: g° illa cōditio nō valʒ: a'ns pbat: q2 ter
mino singulari nō cōgrue pōt addi signū v̄le:
vt nō cōgrue dr ois sortes. Rn̄det q̄ lʒ termio
singulari singulariter sūpto ⁊ icōplexo nō possit
addi signū v̄le: tn̄ bn̄ termino singulari cōple-
xo cuius vna ps ē terius cōis: vt oē ens qd̄ est
sortes currit. vn̄ illud sbm̄ ens qd̄ est sortes dr
supponere discrete: q2 ex mō sue significatio-
nis repugnat sibi supponere p pluribus rōne
illius termini sortes. ita q̄ ille terius ens capi
tur singul'r rōne determinatiōis sibi addite.
¶ Et si qs dicat. ista est v̄lis oē ens qd̄ est sor-
tes currit: igit sbm̄ nō supponit discrete neqʒ
est termin° discretus. Rn̄det q̄ est simpl'r sin-
gularis ⁊ nō vniuersalis nisi capiēdo ꝓpōnem
v̄leʒ large pro oī ꝓpōe cuius sbo addit signū
v̄le siue distribuat siue nō. Ex quo seqtur q̄ si-
cut ibi est sillus expositorius sortes currit hō
est sortes: g° hō currit. ita ibi oē ens qd̄ ē sor-
tes currit. homo est ens qd̄ est sortes. ergo hō
currit. ¶ Et hec de primo articulo.

¶ Quantū ad scdm̄ dubitat p̄io
qualiter arguendū est ex reduplicatiuis. Pro
cuius solutiōe supponit q̄ ꝓpō reduplicatiua
est in q̄ ponit signū reduplicatiuū reduplicati
ue sūi. vt sunt ista. inquantū. inquantum. ⁊c.
¶ Supponit scd̄o q̄ silli reduplicatiui: id est i
quibus ponunt ꝓpōnes reduplicatiue habent
fieri ꝓp̄ie in p̄ma figura: ⁊ in oībus mōis dū-
modo reduplicatio se teneat ex pte maioris
extremitatis ⁊ nō medij nec minoris extremi
tatis. Exēplū in barbara: vt ois triāgulus hʒ
tres angulos eq̄les duob° rectis sm̄ q̄ triāgu
lus. ysocheles ē triāgul°: g° ysocheles hʒ tres
angulos eq̄les duobus rectis inquātū triāgu
lus. simil'r oē aial est viuēs inquantū aiatū: oiʒ
hō est aial. g° ois hō est viuēs inquātū aiatū.
Exēplū in celarēt nullū aial ē sensitiuū inquā
tū est aiatum. ois hō est aial. ergo nullus hō ē
sensitiuus inquantū aiatus. Sed q̄reret aliqs
quare reduplicatio nō se tʒ ex parte medij seu
non addit medio. Rn̄detur q̄ rō est: q2 tūc nō
cōcluderet cōclusio reduplicatiua cū medius
nō intret ꝯclonem. ¶ Scd̄o quare nō additur
miori extremitati. Rn̄detur q̄ ratio est: q2 re-
duplicatio ponit ad designandū conuertibili
tatem termini reduplicati ad p̄dicatū ⁊ nō ad
sbm̄. mō minor extrēitas est sbʒ. igit ¶ Sup
pōitur tertio: q̄ tales silli ꝓp̄ie nō habēt fieri
in secūda figura: q2 vel, reduplicatio adderet
medio vel extremitatibus: non medio vt notū
est: nec extremitatibus cū subijciatur in p̄mis-
sis modo reduplicatio ꝓp̄ie nō se tenet ex
parte subiecti. ¶ Sʒ in tercia figura fiūt boni
sillogismi. dūmodo reduplicatio se teneat ex
parte maioris extremitatis. Exemplū in dara
pti: oē animal est viuens inquātū animatum:
omne aial est substātia. ergo quedam substā
tia est viuens inquantum animata.

¶ Dubitat scđo qualr arguendū
Quō sillogizatur ex teris infinitis
est ex teris ifinitis. ¶ Pro cuius solutiōe sup-
ponit pmo. q ex teris infinitis fiunt eodē mō
silli in oi figura sicut ex teris finitis dūmō ter
minus q est finitus non mutet i teriuz ifinitū:
nec termin⁹ infinitus in teriuz finitū: vt oē aial
est nō albū: ois hō est aial: ergo ois hō ē nō al
bus. Exēplū. vbi oēs teri sunt infiniti. vt oē nō
albū est nō hō. ois nō lapis ē nō alb⁹. ergo ois
non lapis ē nō hō. ¶ Sed q̄reret aliqs. vtruz
possint fieri boni silli variando aliquē terium
Aliud dubium
penes finitū ⁊ infinitū. Rndet per aliq̄ dicta.
Prīmū in oi figura ex duab⁹ pmissis vlib⁹ ne-
gatiuis medio variato penes finitū ⁊ ifinituz
seqtur ɔclo negatiua. vt nullū nō albū currit:
nullus hō est alb⁹. ergo nullus hō currit. Dt
secundo. q in pma ⁊ scđa figuris ex maiori vli
negatiua ⁊ minori pticulari negatiua: seqtur
conclo pticularis negatiua medio variato pe
nes finitū ⁊ infinitū. vt nullū nō albuz currit:
homo non ē albus: ergo hō non currit. Sz in
tertia figura medio sic variato nihil seqt: vt n
seqtur: nulla non substātia ē aial. q̄dā sba nō ē
homo. ergo q̄dā hō nō est aial. ibi ɔcloest fal
sa: ⁊ pmisse sunt vere. Dt tertio. q in prima et
tertia figuris medio variato penes finitū ⁊ ifi
nitum: si ambe pmisse fuerint affirmatiue ni-
hil seqtur. Sed in scđa figura ex ambab⁹ pmis
sis affirmatiuis seqt ɔclo negatiua medio va
riato penes finitū ⁊ infinitū. Exēplū vt ois hō
est aial: lapis ē non aial. ergo lapis nō est hō.
Et si quis dicat. isti silli non sunt in aliq̄ figu-
ra cuz sint q̄ttuor termini: ⁊ ēt non inueniēt rō
medij. Rndetur. q de rigore nō sunt i aliqua
figura neqꝫ mō: sed solū dicunt esse in aliqua
figura: quia habēt silitudinem alicui⁹ figure.
An regule qbus arguit a ppōib⁹ de pdicatis finitis ⁊c. sint suficiēter posite.
¶ Dubitat tertio vtrū regule qb⁹
arguitur a ppōnibus de pdicatis finitis ad p-
positiones de pdicatis infinitis sint ɔueniēter
posite ab aristotele. ¶ Pro cui⁹ solutiōe dī p-
mo. q a ppōne affirmatiua ad negatiuā: ⁊ cō
variato pdicato penes finitū ⁊ infinitū ē bona
ɔña seruatis ɔditionib⁹: vt dictū est in secūdo
peryarmenias: dūmō totale pdicatū infinite
tur. dī scđo. q due regule phi qbus dicit q a
negatiua ad affirmatiuā non valz ɔña. debēt
intelligi qn predicatū ē cōplexū: cuius tantū
vna pars infinitet: vt nō sequitur: lapis nō est
lignū albū. ergo lapis est lignū non albū. Sz
bene seqt: hoc nō ē lignū albū: ergo hoc ē non
lignū albū. Et si qs arguat nō seqt sor. ē vidēs
nō asinū: ergo sor. nō ē vidēs asinū: qr añs pōt
esse veꝝ ⁊ ɔñs fim: posito casu: q sortes videat
equū ⁊ asinū: ⁊ tn̄ arguit ab affirmatiua ad ne
gatiuā cuius totale pdicatū nō ē ifinitatū. Re-
spondet. q tales regle pple non tenēt in teris
obliquis nisi totale pdicatū infinitaret. Si qs
etiam arguat. dicit arist. in textu: q idē est iu
diciū de teris priuatiuis ⁊ infinitis. vt de non
equale ⁊ ineq̄le. ⁊ tn̄ nō seqt hoc ē ineq̄le: g⁹ n
est eq̄le cū idē possit eē eq̄le ⁊ ineq̄le: vt posito
casu q iohānes sit eq̄lis petro ⁊ ieq̄lis guiller-
mo: tūc ista ē va: petr⁹ ē equal: ⁊ ista ē fa: petr⁹
est ineq̄l. Rndet. q lz idē respectu diuersoruz
possit eē eq̄le ⁊ ineq̄le: nō tn̄ respectu eiusdez:
dicit vlteri⁹. q nō ē intelligēdū q in oībus sit
idē iudiciū de teris ifinitis ⁊ puatiuis. sz quā-
tuz ad aliq̄ bn̄ pōt eē idē iudiciū. ¶ Sz q̄reret
aliqs qūo intelligit dictū arist. vbi dī q huic
qđ nō eq̄le aliqd subiacet. i. ineq̄le ⁊ non huic
qđ ē nō eē eq̄le. Rndet. q nō dz itelligi q non
equale aliqd ponat seu significet aliqđ positi-
uuz: sed intelligenduz est. q ineq̄le subijcitur
respectu huius qđ est non eq̄le: vt ista ɔcedit
inequale. ē nō equale. Et hec de scđo articlo.
¶ Quantū ad tertiū sit conclusio
Cōclo ꝯ pdcīs
rnalis: regle de formatiōe silloꝝ ex ppōnib⁹
de obliqs reduplicatiuis ⁊ teris ifinitis sūt suf-
ficiēt assignate a pho: vt satis pz ex dcīs. ¶ Ad
rōnes aū oppositū pz solo qđ sit dōm ex dcīs.

¶ Finis primi libri priorum.

¶ Incipit liber secundus priorum.

IN quantis ergo figuris ⁊
per quales ⁊ quot proposi
tiones ⁊ quando ⁊ qūo fit
syllogismus: amplius au
tem per que perspiciendū cōstruē
ti ⁊ destruenti ⁊ quomodo oporteat
querere de proposito secūdū vnam
Silloꝝ diuisio.
quāqꝫ artem. amplius autem per
quam viam sumamus que in syllo
gismis sunt principia propria iam
ptransiuim⁹. qm̄ aūt alij sylloꝝ sūt
vniuersales. alij vero particulares.
Iste est secūdus liber poꝝ
Istius libri diuisio.
in quo phs determinat de ptātib⁹ silloꝝ
et de pctis ɔtingētib⁹ circa eas ⁊ de
spēbus argumētatiōis alijs a syllo.
Et diuidit in tres tractat⁹. pm⁹ tractat⁹ ɔtiet
sex capla. In p° determinat de ptla ptāte silli q̄ ē
posse pla ɔcludē: ondēs p° quot modis aliqs
sillus dr pla ɔcludē: dicens. p° q oēs silli vles
pla pnt ɔcludē p ɔuersionē sue ɔclonis. Silr ⁊
silli pticlares affirmatiui: qr ɔcloes coꝝ pnt ɔuer-
ti i teris. s; silli ptelares nega. n̄ pnt ples ɔcloes
ɔcludē p ɔuersionē. qr pticlaris negatiua n̄ pōt
ɔuerti i teris. vn̄ q̄uūqꝫ pmisse iferūt suas ɔuer-
sas: eedē iferūt suas ɔuertētes. qđ dclat p istas

litteras a.b.c. deinde s̃dit alios modos p̃la ↄcludẽdi ponẽs tres ↄc̃lones. Prima. oẽs silli vl̃es p̃me figure p̃nt plura cõcludere in latus assumẽdo. i. sumẽdo sub medio. Etiã põt p̃la cõcludere in post sumẽdo: id ẽ sumẽdo s̃b mi̾ori extremitate. ¶ Scd̃a cõcl̃o. oẽs silli vl̃es secũde figure p̃nt cõcludere p̃les cõcl̃ones i post assumẽdo id ẽ sumẽdo s̃b s̃bo cõcl̃onis: sed nõ p̃nt sillogizare manifeste plures cõclusiões sumẽdo s̃b medio. lz possunt p̃les sillogizare manifeste. p3: q2 ppõ in qua ponit̃ mediũ sub quo subsumit̃: nõ ẽ cõclusa p priorẽ sill̃um: iõ non concludit̃ manifeste: sed imanifeste. ¶ Tertia conclusio. nulli silli p̃ticulares p̃nt plura concludere sumẽdo s̃b s̃bo cõcl̃onis: cũ ipsũ nõ distribuat̃. Oẽs t̃n silli tertie figure tã vl̃es q̃3 p̃ticulares p̃nt p̃la cõcludere sumẽdo s̃b medio: sed non euidẽter. q2 nulla talis p̃missa2 ẽ conclusa vel sillogizata. Subdit finaliter. q̃ i tertia figura nõ p̃nt p̃la cõcludi sumẽdo s̃b mi̾ori extremitate: cũ nõ distribuat̃: sed silli concludentes propositionem que potest conuerti possunt plura concludere per conuersionem.

Cõclõnes oñdentes modos p̃la concludẽdi

¶ Est ergo sic se h̃re vt vere sint propositiões p quas sill̃us fit: est autez vt false: est vero vt hec quidẽ vera: illa vero falsa. cõclusio aũt aut vera est ex his aut falsa ex necessitate.

Que est secũda potestas sillo2.

¶ Istud est scd̃m capl̃z hui9 tractat9 i quo ph̃s determiat de scd̃a p̃tãte sillo2 q̃ ẽ ex falsis posse seq ve2. Et diuidit̃ i tres p̃tes. In p̃ma docet sillogizare ve2 ex falsis in p̃ma figura: ponens tres cõcl̃ones quas itẽdit p̃bare in hoc capl̃o. ¶ P̃ria. nõ cõtingit sillogizare falsũ ex veris. ¶ Scd̃a. cõtingit sillogizare verum ex falsis. ¶ Tertia. nõ cõtingit sillogizare ve2 ex falsis propter qd: sed solũ q2 ẽ. p̃mã ↄcl̃onẽ p̃bat sic: q2 si añs ẽ necẽ ẽ ↄñs eẽ. 2 ex opposito ↄñtis necessario seq̃t oppositũ añtis. ergo si añs sit ve2 ↄñs erit ve2: aut idẽ accidit si eẽ: aut non esse quod est ipo̾e: si. n. a. i. añs poneret verũ 2 b. i. ↄñs falsũ ad a. sequeret̃ b. eẽ 2 b. nõ eẽ: 2 cũ ad b. nõ eẽ seq̃t non a. eẽ 2 ad a. eẽ sequeret̃ nõ esse. ¶ Deide r̃mouet vnũ dubiũ. cũ eni p añte posuit a. aliq̃s posset credere q̃ p a. itelligeret t̃m vnã p̃missã: hoc remouet dicẽs q̃ nõ: q2 ex vno nihil seq̃t sillogistice. ¶ Scd̃a3 ↄcl̃onẽ p̃bat inductiue in oi figura ponẽs q̃ttuo2 cõclusiones. Prima est: in modis vl̃ibus ex ãbabus premissis i toto falsis põt seq ↄcl̃o v̾a. Et ẽt ex ambab9 i p̃te falsis. p̃mã p̃tẽ p̃bat sic: sillogizãdo i barbara. ois lapis ẽ aial: ois hõ ẽ lapis: g9 ois hõ ẽ aial. ¶ Scd̃a ↄcl̃o. i mõis vl̃ib9 p̃me figure ex maio2e i toto falsa 2 mi̾o2e v̾a nũq̃3 seq̃t cõclusio v̾a. sed bñ ex maio2e i p̃te falsa 2

Capl̃i diuisio.

R̃otio dubij.

mino2e v̾a seq̃t ↄclusio vera: di aũt ppõ i toto falsa q̃ p quolibet supposito s̃bi ẽ falsa. 2 ei9 ↄ̃ria est vera: vt ista: ois lapis ẽ aial. S3 illa di i p̃te falsa q̃ rõne aliquo2 suppositoꝝ est falsa: nõ t̃n rõne oim. vt oẽ albũ est aial. ¶ Tertia ↄclusio. maio2e vera 2 mino2e i toto falsa. aut etiã i p̃te falsa seq̃t cõclusio vera. p̃mã p̃tem p̃bat capiẽdo sp̃es disparatas sic arguẽdo: ois equ9 ẽ aial: ois hõ ẽ equ9: g9 ois hõ ẽ aial: sed i modis negatiuis debent sumi due sp̃es nõ subalterne 2 gen9 extraneũ illa2: vt musica: medicina: 2 aial. Scd̃am p̃tem p̃bat sic arguẽdo: ois hõ est aial: oẽ gressibile ẽ homo. ergo oẽ gressibile est aial. ¶ Quarta cõclusio. in modis p̃ticularib9 põt seq ve2 ex ambab9 falsis siue in toto siue in p̃te 2 ex altera v̾a 2 alia falsa: siue i toto siue in p̃te p̃bat inductiue formãdo sillos in modis p̃ticularib9: ¶ Cõsequẽter p̃bat dictã ↄclusionẽ in modis scd̃e figure ponẽdo hãc regulã: i oĩbus modis scd̃e figure põt syllogizari verũ ex falsis tam ex ambab9 i toto falsis q̃3 i p̃te falsis. Et ex vna v̾a 2 altera falsa: siue i toto siue i p̃te queciũq̃ fuerit illa siue maio2 siue mino2. 2 p̃bat iductiue in mõis p̃ticularib9. ¶ Cõseq̃nt̃ p̃bat p̃dictã ↄclusionez in modis t̃tie figure. Et ponit hãc ↄcl̃onẽ: in oĩbus mõis t̃tie figure põt syllogizari verũ ex falsis siue ambe p̃misse sint f̾se siue i toto siue i p̃te siue i vna sit v̾a 2 alia falsa. ¶ Ex q9 infert duo corrolaria. p̃m. si ↄclusio sit falsa necesse ẽ ambas vl̃ alterã p̃missa2 eẽ falsã: q2 falsũ nõ seq̃t ex veris. Scd̃m corrolariũ. q̃ñ cõcl̃o ẽ v̾a ñ ẽ necesse vtrãq̃ p̃missarũ vl̃ alterã eẽ verã: q2 verũ põt seq ex v̾o 2 ex falso. ¶ Cõseq̃nt̃ p̃bat t̃tiã ↄclusionẽ p̃ncipalẽ. s. q̃ ex falso nõ sequat̃ verũ pp qd 2 vl̃iter: q2 tunc ad idẽ verũ affirmatũ 2 negatũ aut ad duo ↄ̃dictoria seq̃ret̃ idẽ. 2 p ↄñs vnũ ↄ̃dictorioꝝ seq̃ret̃ ad reliq̃ũ. ↄñs ẽ ipossibile. igit̃ 2 añs. Et cõsequẽtia declarat̃: q2 ad añs eẽ ve2 seq̃t cõsequẽs eẽ ve2: sed si falsũ iferret ve2 pp qd: tũc ad idẽ añs nõ esse verũ. seq̃ret̃ idẽ cõsequẽs eẽ verũ: g9 ad duo ↄ̃dictoria seq̃ret̃ idẽ. ↄsequẽtia pat3. q2 si ad a. eẽ albũ sequat̃ b. eẽ nigrũ: 2 idẽ sequatur ad a: nõ esse albũ: tũc ex opposito cõsequentis prime consequentie sequitur oppositum antecedentis. vt si sequitur a. est albu3: ergo b. est nigrum. Etiam sequitur b. non est nigrum: ergo a. non est album: Et vltra a nõ est album: ergo b. est nigrum. ergo idem sequeretur ad duo contradictoria. ¶ Sequitur tertius. Tertia potestas. Circulo autem.

P̃robatio nes p̃dicte conclusiõis

Correlaria ex eisdem

¶ Istud est tertium capl̃m in quo philosophus determinat de t̃tia potestate syllogismorum que ẽ posse circulariter syllogizare. Añ syllogizare circulariter ẽ ex ↄcl̃one ↄ̃ris sillogismi cũ cõuertẽte alteri9 p̃misse iferre alterã premissam. Et dat exẽplũ i barbara: vt

que est tertia potestas sillogismo2

facto isto sillo. oē b. est a. oē c. est b. gº oē c. ē a. sic sillogizatur circulariter. oē c. est a. ⁊ oē b. est c. gº oē b. est a. ibi ex ↄclone prioris silli cū cōuertente minoris infert maior. Et subdit ꝙ sillus circularis vȝ fieri ex terminis ↄuertibilibus si debeat pcedere ex veris. Et pº docet sillogizare circulariter i pma figura dicēs: ꝙ ex ↄclone ꝺ barbara cū ↄuertēte minoris isert maior. Et similr ex eadē ↄclone cū ↄuertēte maioris isert minor. vt pȝ faciēdo sillum in barbara. Sȝ ad sillogizādū i celarēt dicit ꝙ maior de celarēt sillogizatur circulariter ex cōclone ⁊ cōuertēte minoris. ſȝ minor nō pōt sillogizari circulr. qꝛ tūc argueret ex puris negatis. nisi maior de celarēt cōuertatur in vlem affirmatiuā de sbo infinito. vt ista nullū aial rōnale est lapis. in istā. ois nō lapis ē aial rōnale.

Quō si sillus circularis.

¶ Deīde docet sillogizare circulariter i modis pticularibº: dicēs ꝙ i ipsis pmissa vlis nō pōt sillogizari circulariter: qꝛ ppō vlis nō cōcluditur nisi ex ambabº vlibº etiā ex puris pticularibº nihil seqtur sillogistice.

Modus sillogizādi circulr in mōis pticularibus.

¶ Deīde docet sillogizare circulr in scda figura ponēs qttuor cōclones. ¶ Pria. in scda figura nō pōt sillogizari circulariter vlis affirmatia: nec ēt pticularis affirmatia. qꝛ tūc argueret ex puris negatis. ¶ Scda cōclo. in modis secūde figure negatiua ē circulariter sillogizabilis. qd pbat in camestres faciēdo sillogismū: ex cuius cōclone cū ↄuertēte maiori isert minor. ⁊ eodē mō pbat i cesare. ¶ Tertia ↄclo. i sillis pticularibº vlis nō pt sillogizari circulr. qꝛ tūc fieret sills ex puris pticularibº. ¶ Quarta ↄclo. in sillis particularibº: particularis negatiua bñ pōt sillogizari circulr: ſȝ nō pticularis affirmatiua.

Modus sillogizādi in scda figura.

¶ Finaliter docet sillogizare i tertia figura. ponēs tres ↄclones. ¶ Prima ē in modis vlibus tertie figure: vlis nō pōt sillogizari circulariter. qꝛ ↄclo sp ē pticularis i tertia figura. ¶ Scda ↄclo. i mōis pticularibº affirmatis pticularis pt sillogizari circulr. ¶ Tertia cōclo. i mōis pticularibº negatis: negatia pt sillogizari si sit pticularis: ſȝ nō affirmatia.

Modus sillogizādi in tertia figura.

Utrū tres prime ptātes sillorum a pho sufficiēter assignentur.

Querit vtrū tres prime ptātes sillox sint a pho sufficiēter assignate. Et arguitur primo ꝫ primā: qꝛ idē sillus nō pt inferre plures ↄclones. igitur. añs pȝ: qꝛ cōclusio ē pmissarū. gº eedem i. ō pmisse nō inferūt plures cōclusiōes. qꝛ vnius cāe ē: tm̄ vnus effectº ē. ¶ Scdo sic. nullus bonus sillus pcedit ex falsis: ergo scda ptās male assignatur. Añs pȝ: qꝛ nec sillus demonstratiuus nec dyalecticº. igitur nullus sillogismus pcedit ex falsis. ¶ Tertio sic. ex falso nō pōt sequi verū: ergo nullus sillogismus cōcludit cōclusionē verā ex pmissis falsis: añs patȝ: qꝛ ens ⁊ verū ↄuertūtur: ⁊ non ens ⁊ falsum mō nō ens ē cā entis. gº falsum nō est cā veri. ¶ Quarto sic. si bōa ↄña ex falso sequeret verū: hec ↄña eēt bona hoc nō est verū. gº hoc nō est falsum. ſȝ hoc ē incōueniēs. igitur. Cōsequētia pȝ. qꝛ si ex falso sequeret verū: gº ad destructionē veri sequeret destructio falsi cū ad destructionē ↄñtis seqret destructio añtis. ⁊ p ↄñs si vex sit ↄñs ad falsuȝ seqtur ħ nō esse verū. ¶ Quito sic. sillus circularis nō ē bona ↄña ⁊ formalis. igitur. añs pȝ. qꝛ non hȝ fieri nisi i terminis conuertibilibº ēt sillus circularis petit principiū: ergo nō est bonus nec vtilis demōstratori nec dyalectico. ¶ In oppositū ē phs in textu. In qōne erunt tres articuli.

¶ Quātū ad pmū sciēdū ē primo ꝙ pro declaratiōe prime ptātis supponitur priº ꝙ ptās silli est qdā pprietas attributa sillo ad veritatis euidētiā ⁊ falsitatis ostēsionē. Et sunt sex. quax prima ē posse plura cōcludere q pōt fieri tribº modis. s. p cōuersionē ↄclusiōis aut sumēdo subalternā eius. Scdo pt fieri subsumēdo in latus. ⁊ hoc fit capiēdo sub medio distributo plures minores extremitates. Tertio in post sumēdo videlicet qñ sub minori extremitate distributa aliqd subsumitur. vñ sub minori extremitate pōt subsumi dupl'r. s. in cōclusiōe ⁊ in minori ppōne. vñ si subsumatur in cōclusiōe erit vnus. ⁊ idē sillus capiēdo silluȝ p pmissis. ſȝ si subsumatur in minori: tūc nō erit vnº sillus nisi capiendo sillum p pte pncipali. s. p maiori. Scdo supponitur ꝙ ois sillus pōt plura cōcludere p cōuersionē cuiº cōclusio pōt cōuerti sicut est vlis siue firmatia siue negatiua: ⁊ pticularis affirmatiua. Et sic ois sillus cōcludēs aliquā illarū pt plura cōcludere p ↄuersionē. Tertio supponitur ꝙ due sunt regule ↄñarū in qbus fundatur ista ptās. Prima. qꝛ quicqd seqtur ad ↄñs bone ↄñtie seqtur ad eius añs. Secūda qcquid pdicatur de sbo distributo. ēt pdicatur de quolibet cōtēto sub eo. Ex qbº istis pȝ q sunt silli qui possunt plura cōcludere sub medio cū mediū in altera pmissarū semp distribuatur. ⁊ hoc vȝ intelligi siue euidēter: siue ineuidenter. Sed oēs silli quorū minor extremitas distribuitur possunt plura ↄcludere subsumendo sub ea. ⁊ oēs silli i quorū cōclusio pōt cōuerti possunt plura concludere.

qd ē potestas silli.

quot sit figure ↄñax i qbº fundatur ista ptās.

¶ Sciēdū ē scdo ꝙ circa pmā potestatem incidunt due difficultates: Quax prima est verū vnus ⁊ idem sillus possit plura cōcludere imediate ad quā dr breuiter ꝙ capiēdo sillum p premissis tm̄: idē sillogismus pōt pº ⁊ imediate ↄcludere plures cōclones sicut pmisse sillogismi facti in barbara imediate inferunt vlem affirmatiuā. ēt pnt imediate inferre conclusionē particularem affirmatiuā. qꝛ minoris virtutis est inferre particularem: q̄ vniuersales. Etiā si minor de barbara esset

Due difficultates circa pmā ptātē incidētes.

particularis immediate inferret particularē: ergo a fortiori si sit vlis. ⁊ similiter dicat de alijs sillis quorum əclo ē vlis: vel quorū cōclusio nō pt cōuerti: vel sub quorū minori extremitate pt aliquid subsumi.

Seda difficultas ð eodem. Seda difficultas an sillus cōcludēs plures cōclusiones sit vnus ⁊ idē sillus.

Quot modis capitur sillus. ¶ Pro cuius solone supponit q sillus capitur dupliciter. vno mō p aggregato ex pmissis ⁊ əclone simul. alio mō p premissis tm̄. Hoc supposito dr pmo q idē sillus pōt inferre plures əclones si capiat p pmissis tm̄ qr pmisse inferētes vlem pnt inferre pticularē. Dicit scdo q sumēdo sillum p pmissis ⁊ cōclone simul. tūc nullus sillus pōt inferre plures cōclusiōes: qr vel hoc esset p əuersionē vel in latus vel in post sumēdo. ⁊ nullū istorū pōt dici: qr tūc nō manet idē sillus cū cōclusio sp̄ varietur. Dr scdo q sillus cōcludēs plures əclones sumēdo sub medio plures minores extremitates vel sub minori extremitate sumēdo ē alias minores extremitates nō ē sillus simpliciter vnus ⁊ plures. pōt tm̄ dici vnus sm qd ⁊ grā partis: qr tales plures cōclusiones cōcludūtur p vnā maiorē qn aūt dicit pōs vnū sillum posse plura əcludere capit sillum p pmissis ⁊ nō p aggregato ex pmissis ⁊ cōclone simul.

Vtilitates huius ptātis. ¶ Et aduerte q huius ptātis due sunt vtilitates. pria ē scire multas cōclones p easdē pmissas. scda ē ad sciendū aliquā əñtiā inferētē aliquā əclonē euidēter eē bonā. naz si aliq̄ pmisse inferrēt aliquā cōc'onē euidēt q̄ se ḡret ad əclonē poris silli. tē pma əña pbat eē bona per scdam in virtute huius potestatis.

alia difficultas ð eodē. ¶ Sciēdū ē tertio q hic incidit talis difficultas vtrum illa regula in q̄ fundat ista ptās. s. q cqd sequit ad əñs bone əñe sequitur ad eius añs sit bona. ¶ Arguit pmo q nō. qr bn̄ sequitur hō ē: g° aial ē. Et vltra: aial ē: g° gen⁹ ē. ⁊ tm̄ nō seqt hō ē: ergo gen⁹ ē. g° aliqd seqt ad əñs alicui⁹ bone əñe qd nō seqt ad eius añs. Rñdetur q ista əña nō valet: aial ē: ergo gen⁹ est. Nā pōt eē aial: dato q nō denoietur gen⁹: ⁊ ad hoc q genus sit. nā ad hoc q denoiet genus reqritur q concipiat vt vnū in multis ⁊ de multis. Et si dicat: ipossibile ē ita eē sicut p añs significat: quin ita sit sicut p əñs significatur. qr si aial ē: genus est: cū aial sit genus. ē si aliquid qd natū ē pdicari de plurib⁹ differentibus spē est. ergo genus ē. Rñdetur q distinctio bone əñtie dz intelligi in sensu diuiso: ⁊ nō in sensu cōposito. ¶ Scdo sic arguit: nā bn̄ sequit: quadrupedale ē: ergo bipedale ē. ⁊ vltra bipedale ē: ergo pedale est sua medietas: cum añs sit verū ⁊ əñs falsuz.

qn̄o intelligēda ē diffinitio bone əñe. Rñdetur q ly sua pt eē relatiuū de bipedale: ⁊ tūc bene seqtur: qr tunc sensus est: quadrupedale est. ergo pedale est medietas de bipedale. alio mō pōt eē relatiuū de q̄drupedale. ⁊ sic nō bn̄ seqt. qr tūc sensus ə̄pedale ē medietas de q̄drupedale.

Propositio q° ē mōis dr falsa. ¶ Sciēdū ē quarto pro declaratione scdē ptātis q aliq̄ ppō dr falsa dupliciter. s. in toto ⁊ in pte. Et illa ppō dr in toto falsa: cui⁹ pdicatū nō cōuenit alicui ɔtento sub sbo. Et illa dr in pte falsa: ⁊ in pte vera: cui⁹ pdicatuz cōuenit alicui cōtēto sub sbo ⁊ alicui nō: ⁊ hī affirmatiis. Ex quo seqt q ppō nō dr i pte vā ⁊ in pte falsa: eo q simul ⁊ semel sit vera ⁊ falsa: ⁊ qr pdicatū alicui cōtēto sub sbo cōuēit ⁊ alicui nō.

Aliud dubiuz ð eodē. ¶ Sz dubitaret aliqs vtrū vna ⁊ eadē ppō sine equocatiōe possit simul eē vera ⁊ falsa. Et arguit q sic. posito casu q sortes dicat istā ppōnem plato dicit falsuz. ⁊ plato istā sortes dicit falsum. ⁊ nihil aliud dicāt. Tunc arguitur sic supponēdo q si sortes dicat verū ēt ⁊ plato: ⁊ eə̄ cū oino dicāt siles ppōnes. Tūc arguit: vel sortes dicit verū vel falsuz. si verū: g° plato dicit falsuz cū dicat q sortes dicit falsuz. Et si plato dicat falsum: ēt sortes dicit falsuz cū dicāt oino similes ppōes. In oppositū arguit. qr tūc due ɔ̄dictorie essent simul vē ⁊ simul false. qr bn̄ seqt: illa ppō q̄ ē siml' vā ⁊ falsa ē vā: g° sua ɔ̄dictoria ē falsa. Etiā bn̄ seqt ē falsa. g° sua ɔ̄dictoria ē vā: ⁊ p əñs due ɔ̄dictorie erāt siml' vē vl' false. ¶ Pro solutiōe supponit q ad oēm ppōnem asserentē se eē falsā seqtur q ipsa ē falsa.

Quot mōis ppō asserit se eē falsam. ¶ Supponit scdo q aliq̄ ppō asserit se eē falsaz dupliciter. vno mō ex directo sicut ppō hñs reflexionē supra seipsam: vt ista ois ppō ē pticularis. Alio mō ex indirecto. s. mediātē illa ppōne. ⁊ sic in pposito. Ulā ppō quā dicit sortes. puta q plato dicit falsum. nō asserit se ex directo eē falsam. sed hoc qd asserit platonē dicere falsum q tñ dicit istā ppōnē sortes dicit falsum.

Cōclusio de eodem. Ex istis pōt poni ista əclo q nulla eadē ppō sine equocatiōe ē simul vā ⁊ falsa. Et si qs dicat ista ppō: nō hō ē aial ē simul vera ⁊ falsa: qr hz sensum simul verū ⁊ falsum cū vnus sensus sit aliqd qd nō ē hō ē aial: alius ē: nullus hō ē aial. Rñdet q hoc est sm equiuocationē de ly nō que pōt eē negatio negans ⁊ negagatio infinitās. Et dico q nō est eadē ppō que sm vnū sensuz est vera. ⁊ sz aliū falsa: sz est ppō plures. Et hec de primo arti.

¶ Quantū ad scōm dubitat pro: vtrum sillus circularis sit bonus ⁊ possibilis.

Quid ē sills circularis. ¶ Pro cuius solutiōe supponit pmo: q sillus circularis est sillus pcedens ex cōclusiōe poris silli cum cōuertente alterius premisse ad inferendū alterā pmissam. vt pz satis in tertio p exempla. ¶ Supponitur secūdo q in cōuertendo premissam in sillo circulari premissa q̄ conuertitur semp debet conuerti simpliciter siue fuerit vniuersalis affirmatiua siue negatiua siue pticularis. vñ scdus pcessus dr circularis in ordine ad pmū pcessū. ita q sills circu-

laris de significato mali significat primuz processum: sed de significato formali significat scdz processu. ¶ Ex hoc seqt. q sillus circularis potest dici sillus ex ypothesi: qr psupponit vnu processu. Et sic pz: q i quolz sillo circulari sut duo processus: pm' quo arguit a pmissis dispositis in mo z figura. scds est in quo arguit a pclone silli prius facti cu puertete alteri' pmisse ad iferendu alia pmissa siue maiore siue minorem dumo recte sillogizari possit i tali mo vl i alio.

Quot sunt processus i quolz sillo circulari.

¶ Supponit tertio. q sillus circularis si deberet aliqd ostdere z pcedere ex veris no pot fieri nisi ex teris puertibilib': qr dz fieri p puersione vtris simplr q solu puertit simplr in teris conuertibilib'. na vt di in textu: si sillus circularis fieret in teris no puertibilib' oporteret pcede ex altera ppone indemfabili: qr talis ppo eet falsa: falsu aut no pot demfari. ¶ His suppositis di pmo. q sillogizare circulariter est posse. cu ide possit ee notius z innotius respectu diuersop. Di scdo. q sillus circularis quatu ad oes pcessus suos simul non e sillus: sed quatu ad vnum pcessum est bene bonus syllogism'.

Corollaria ex pdictis

¶ Dubitat scdo vtru ex veris possit sequi falsu. Et vi q sic. qr ex illo qd e vl pot esse vex pot seq falsu: ergo ex vero pot seq fsm. ¶ Pro solutioe supponit. q ista est va: ex vero potest seq fsm: qr de rigore ipsa e diuisa. Et ly vero ampliat ad illud qd est vel pot ee verz. Si aut capiat in sensu coposito eet falsa cu sensus sit. talis ppo est posis ex vero seqtur fsm: z hoc est incouenies. ideo ista e iposis: ex vo seqtur fsm: qr si ans est vex: ita est sicut p ipsum significatur. z si pns est falsu: non ita e sicut per ipsum significat: ergo posse erit ita esse: sicut significatur p ans du non erit ita sicut per pns significat: sed arguit: q ex vo sequat fsm. qr bn seqtur deus est vel tu es asinus: z nullus de' e: ergo tu es asinus. z tn pns est fsm. z ans verus cu sit vna disiuctiua vera. Et q bn sequat. pz: qr a tota disiunctiua cu destructioe vni' ptis: ad positionez alterius. Rndet. q tale ans pot esse vna disiunctiua: z sic ans e vex. sed no sequit vl pot ee vna copulatiua: z sic bn seqtur: sed sicut ans e falsu: ita z pns. sicut si diceret deus e z tua positio e falsa: ergo tua positio e falsa. Et pcededo pnam. sed sicut pns est fsm: ita z ans. Ite bn seqt no. si ho est aial ho e asinus. z tn ans e vex z pns fsm. Et q pna sit bona pz: qr sua pdictoria e mala pna. Rndet. q talis ppo bn est vera. sed no est pna: vt supius visum e. Ite bn seqtur: hec pna est bona: ergo ex vero seqt falsu. demfando p ly hec ipsamet pnam: z tame ans est veru. qr pcise significat illa pnaz esse bona. z ita est. q pbo. qr si dicas: q ista pna non valet. ergo iposse est caz valere: ergo ans dicte pnie est impossibile: cu significet illam valere. Et vltra antecedes e iposse: ergo cosequetia est bona cum ad iposse sequat quodlz. Rndetur. q illa pna est bona. sed negatur q anecedens sit verum. Et ad pbatione negatur. q pcise significet pnam esse bona. quia omnis pposito significans aliqua pnaz esse bonam: z ita esse sicut per eam significat significat etiam conseques esse verum. mo cosequens illius consequentie est falsum. igitur.

An ex veris sequatur falsum

Solo

¶ Dubitat tertio vtru ad ide affirmatum z negatu: seu ad pdictoria sequat ide. ¶ Pro cui' solutioe suppoit pro nuc q duplex est ppo. s. necia z imposis. vnde propo necia non dicit ideo necia qr neclo sit: qr tunc nulla eet ppo necia creata: cu qlz ppo creata possit n esse: sed di necessaria: quia qualitercuq p caz significatur ee: necesse est ita ee. z hoc si sit affirmatiua de pnti. ¶ Et aduerte. q duplex est propo necessaria: queda ea cathegorica z qda ypothetica. Cathegorica est duplex. quedaz e ratione formali teriop: vt homo e aial: z sic de aliis. Queda e necessaria: que non e sic necia rone formali terminop: sicut est ppo vera de preterito. vt ada fuit. Alia e necia ypothetica cuiusmodi e disiunctiua coposita ex ptib' pdicentibus: vt sor. currit vel no currit. Hoc supposito di. q ppo necessaria si formet sequit ad qualz id est q quelibet pna est bona cui' consequens est ppo necia: vt bene seqtur. sor. currit: ergo ho est aial. tua positio e falsa: ergo ho est aial. ¶ Et si qs dicat: ibi non est aliqua habitudo antecedetis ad coseques: ergo non est bona pna. dico q vex est q ibi no e habitudo ex natura rei antecedetis ad pns. tn bene est habitudo consecutionis sicut alias visum est. Vnde consequetia significatione totali significat: q habitudo sequele antecedetis ad consequens sit necessaria. Itez impossibile est ita esse sicut per antecedens significatur significatione totali: quin ita sit sicut per coseques significatur. igit talis consequetia est bona. Ex quo sequit. q pposito necessaria pot sequi ad duo cotradictoria cu sequatur ad qualibet ppositione mundi. Alia est ppo impossibilis q non dicitur: ideo imposis quin posit formari: quia tuc nulla esset pposito impossibilis: sed dicit imposis. quia qualitercuq per ea significatur esse impossibile est ita ee. Et ista est duplex. s. cathegorica z ypothetica. Cathegorica est duplex. queda e que ratioe formali terminoru est imposis vt homo e asinus. z ad tale n sequit qlibet ppo mudi: id e q ois illa cosequetia est bona: cui' ans est pposito iposis, vt bene sequitur: ho est asinus: ergo tu es papa. Ex quo sequit. q idem potest sequi: etia ad duo cotradictoria qn alterz est impossibile. ¶ Alia est impossibilis: que sic non est iposs-

Duplex est ppo

Propo que di necia.

Propo necia duplex est.

Quare ppo di iposis.

Propo iposis e duplex

bilis rõne formali hmõi. vt ppõ de hito cui' 3dictoria ē vera r necessaria. vt adā non fuit. Sil' talis si spūs sancti' n fuisset pduct' a filio nūqz pduct' fuisset: r ad talē n ē necē quālibz ppõnē mūdi seq. Alia est ypothetica vt copulatiua 9posita ex partib' 3dictorib': vt petrus currit r petr' n currit. r etiā ad talē pōt seq qlibz ppõ mūdi vt poterit videri practicando. Et qd dicēdū erit ad aristotelē q dicit ad idē affirmatū r negatū nō seqz idē. Dico q dictū aristotelis est ver' de ptis istis duob' casibus: puta qn pñs ppositio necessaria vel añs est p. positio impossibilis. Et hec de scdo articulo.

quomō itellr dictū Aristotelis

Quantū ad tertium sit cōclusio respōsalis tres pme ptātes sillo⁊ fuit a pho sufficient assignate in textu vt satis ps ex dictis.

itertu. Cōcl'os pdictis

Ad rōes ante oppositū. Ad pmā dr q quādo dr q pmisse sūt cā 9clusiōis dz itelligi q notitia pmissa⁊ est causa ptialis notitie 9clonis. Ad scdā: dr q sillus simplr pōt pcedē ex fal sis: q2 nō respicit nisi dispōnē pmissa⁊ in mō r figura. vl' pt etiā dici q sillus sophistic' peccās in materia pōt bñ pcedere ex falsis. r tñ ē vere sillus. lz sillus sophistic' peccās in forma nō sit sillus. Ad trtiā: dr q ens r verū 9uertūt capiendo verū p passiōe entis. sed nō capiēdo ver vt est pprietas ppōis. Ad qrtā. dr q bñ pbat q premisse false nō inferūt 9clusionē verā ppt quid. id est vlr. sed solū q2 est: id est in aliquibus r nona rōne falsitatis: sed rōne dispōnis taliū pmissarū constitutarū ex talibus terminis. Ad quintam ps solutio i secundo articulo.

Cōuertere aūt est trāspōnētē cōclusionē facere quoniā vel extremū medio nō inerit vel hoc postremo. necesse est eni conclusiōe cōuersa r altera manēte propositiōe iterimi reliquam. naz si erit r cōclusio erit.

quid ē 9uersiue sillogizare.

Istud ē qrtū capitulū hui' tractatus i q' phs deteriat de quarta ptāte sillo⁊ q est sillogizare conuersiue r primo docet in pma figura dicens primo q 9uersiue sillogizare ē sumere oppositū 3dictoriū vl' 3riū 9clusiōis posita silli cū altera pmissarū inferēdo 3riū vl' 3dictoriū alteri' pmisse. r h docet pmo i pmo mō pme figure dicēs q in p' mō pme figure ex opposito 3rio 9clusiōis cū maiore pōt 9uersiue sillogizari 3riū minoris i camestres. Sz si sumāt oppositū 3riū cū minore iterimit maior i felapto. Et sbdit q maior de barbara n pōt iterimi p suā 3rlā cuz solū iterimat in trtia figura in q nō 9cludit vlr. ter. sz ex opposito 3dictorio 9clusionis cū altera pmissarū pōt 9uersiue sillogizari oppositū

quomō sillogizat in pma figura

3dictoriū alteri' pmisse. r similr dicat in celarent. sz i modis pticlarib' ex 3dictorio 9clusionis cū altera pmissa⁊ pōt sillogizari 3dictoriū vtriusqz pmisse. sz n ex 3rio. cū 9clusiones co⁊ n habeāt 3rlū. Sz si sumāt sbcōtraria 9clusionis q est pticularis cū maiore q est vlis. bñ inferet subcōtrariū minoris: sz n iterimit: q2 due subcōtrarie possūt sil' stare in veritate: sz n pōt sumi cū minore. q2 tūc ambe pmisse essent pticulares. In scda pte docet sillogizare 9uersiue in scda figura ponens quiqz 9clusiōes. Prima 9clusio: ex opposito 9clusiōis cuz minore nūqz pt sillogizari 9uersiue oppositū 3rlū maioris. q2 tal' dispositio ē i trtia figura in q nūqz 9cludit vlr. Scda 9clusio: ex 3rio vl' 3dicto rio 9clusiōis cū maiore i vlib' modis pōt 9uersiue sillogizari 3rlū vl' 3dictoriū mioris. Tertia 9clusio. ex 3dictorio cōclusionis cū miore pōt cōuersiue sillogizari 3dictoriū minoris. Quarta cōclo. in modis pticularib' nūqz ex 3rio 9clusiōis pōt cōuersiue sillogizari oppositū alteri' pmisse: q2 n habēt 3rlū. r si sumāt subcōtrariū nō interimit ppositū: cū due subcōtrarie possint sil' eē vere. Quita 9clo. i mōis pticularib' ex 3dictorio cōclusiōis cuz altera pmissarū pōt inferri 3dictoriuz alteri' pmisse.

quomō 9uersiue sillogizat in scda figura.

In tertia parte docet sillogizare 9uersiue i trtia figura: dicēs primo q neutra pmissa⁊ modorū trtie figure siue vliū siue pticulariū iterimit sumēdo subcōtrariū 9clusiōis. et q' illa sbcōtraria est pticularis q nō pōt intimere suaz sbcōtrariā: sz vtraqz pōt iterimi sumēdo 3dictoriū 9clusiōis. vñ in darapti sumēdo 3dictoriū cū maiore iterimit minor i celarēt: sz cum maiore interimit minor i cesare. Et qb' infert qdā correlaria. Primū satis manifestū est qlr sillogizādū est 9uersiue. Scōm pmisse sillogismo⁊ pme figure intermūt p scdā r tertiā figuras: maior p trtiā: r minor p scdā. Tertiū. pmisse sillogismo⁊ scde figure iterimūt p tertiā r p pmā. mior p pmā r maior p tertiā. Quartum correlariū. pmisse sillo⁊ tertie figure interimuntur per primam r scdam figuras: maior per primam r minor per scdam.

quomō 9uersiue sillogizat in trtia figura.

correlaria ex eisdē.

Per ipossibile aūt sillus ondit qn quidē 3dictio pōitur cōclusiōis r assumitur alia ppõ. Fit vero in oibus figuris. simile eni est 9uersioni

Modus sillogizādi p impossibile.

Istud est quitū caplm hui' tractatus in quo phs deteriat d qnta ptāte silli q est sillogizare p ipoile. Et diuidit i qttuor ptes. i pria docet sillogizare p ipossibile i pria figura diffiniēs primo sillogismū p ipossibile dicēs q sills ad ipossibile ē q pcedit ex 3dictōio alicui' ppōis pbāde p vna pmissa⁊ cū alia māifeste ea ad iferēdū 9clusionē māifeste falsaz: ex cui' falsitate i

quid est sillus p ipossibile.

ferť falſitas vni⁹ ꝓmiſſe ex cui⁹ falſitate iferť veritas ſue ꝯdictorie. Scđo ponit dñiam ⁊ ꝯueniētiā iter ſillm ad ipoſſe ⁊ ꝯuerſiuū. dñia ē: q2 ſillus ꝯuerſiu⁹ ꝑſupponit veꝝ ſillum ex cuius appoſito ꝯcłonis cū altera ꝓmiſſaꝝ iferť oppoſitū alteri⁹ ꝓmiſſe. Sed ſillus ad impoſſe nō ſp ꝑſupponit ſillum: ſed aliqñ ſolū ꝑſuppōit aliquā ꝓpōnē ꝓbādā. Sȝ ꝯueniētia ē: q2 tā ſills ꝯuerſiu⁹ ꝙ̄ ſillus ad ipoſſe fiunt in ḡlȝ figura.

Dña inter ſillogiſmū ad ipoſſe ⁊ ꝯuerſiuum. Conuenientia

Tertio docet ſillogizare ꝑ ipoſſe in ꝓma figura dicēs: l oib⁹ figuris ḡlibȝ ꝓpō pōt ſillogizari ꝑ impoſſe cui⁹ ꝯdictoria pōt eē ꝓmiſſa i tali figura. Ex quo iferť ꝙ vlis affirmatiua nō pōt ſillogizari ꝑ ipoſſibile i prima figura: q2 ꝯdictoria ei⁹ nō pōt eē ꝓmiſſa i pria figura. ſȝ oēs alie ꝓpōeſ pñt bñ ſillogizari ꝑ ipoſſe i ꝓma figura. ¶ Ex quo iferť duo correlaria. Primū ad ſillogizandū ꝑ impoſſe capiendū ē oppoſitū ꝯdictoriū ꝯcłonis ⁊ nō ꝯtriū: q2 iſta regula de quolibet eſt affirmatio ⁊ negatio va ⁊ de nllo ambo fiſ ſupra quā fundať ſillus ad impoſſe nō hȝ locū niſi in ꝯdictorijs in qb⁹ arguiť a falſitate vni⁹ ad veritatē alteri⁹ ⁊ nō i ꝯtrijs. ¶ Secūdū correlariū. oēs alie ꝓpōnes ab vniuerſali affirmatiua oſtēdunť ꝑ ipoſſe in pria figura.

Correlaria ex eiſdem

¶ In ſecūda pte docet ſillogizare i ſcđa figura ꝑ impoſſibile dicēs ꝙ vlis affirmatiua ſillogizať i ſcđa figura ſumēdo ꝯdictoriū ei⁹ cū vna vli affirmatiua manifeſte vera ex ꝙ̄ inferť ꝑticularē negatiua manifeſte falſa i baroco. Sȝ ꝑticularis affirmatiua ſillogizať ꝑ impoſſe in cameſtres ſumēdo ꝯdictoriū ei⁹ cū vna māifeſte vera ex ꝙ̄ iferť vna manifeſte falſa. Sed vlis negatiua ſillogizať i feſtino ſumēdo ꝯdictoriam ei⁹ cū vna vli negatiua manifeſte va: ad iferendū ꝑticularē negatiuā manifeſte falſā. ſed ꝑticularis negatiua ſillogizať ꝑ ipoſſe i ceſare ſumēdo ꝯdictoriū cū vna vli negatiua manifeſte va ex ꝙ̄ infertur vna manifeſta falſa.

Sillogizandi mod⁹ ꝑ ipoſſe in ſcđa figura.

¶ In tertia pte docet ſillogizare ꝑ ipoſſibile i tertia figura dicēs ꝑ⁹ ꝙ vlis affirmatiua ſillogizať in bocardo ſumēdo ꝯdictoriū ei⁹ cū vli affirmatiua māifeſte vera. ſed ꝑticularis affirmatiua ſillogizať i felapton vel ferison ſumēdo ꝯdictoriū ei⁹ ꝓ maiore cū vli vel ꝑticulari affirmatiua manifeſte vera. Sed vlis negatiua ſillogizať in diſamis ſumēdo ꝯdictoriū ei⁹ ꝓ maiore cū vli affirmatiua manifeſte vera ad iferendū vnā manifeſte falſā: ſed ꝑticularis negatiua ſillogizať ꝑ impoſſe ſumēdo ꝯdictoriū eius cū vna manifeſte vera ad iferēdū vnā manifeſte falſā.

Sillogizādimodus ꝑ ipoſſe in tertia figura.

¶ In ꝗrta pte ꝯparat ſillū oſtēſiuū ad ſillum ad ipoſſe. ponēs duas dñias. Quarū pria eſt: q2 ſillus oſtēſiu⁹ pōt ꝓcedere ex ꝓmiſſis veris. ſed ſillus ad ipoſſe ſemp capit vnam manifeſte falſā. ¶ Scđa dñia in ſillo oſtenſiuo nō oȝ opinari ꝯcłonē eſſe verā vel falſā. ſed in ſillo ad impoſſe ꝯcło dȝ ſemp eē falſa. Deinde

Silli oſtenſiui ad ipoſſe ꝯpatio. Due eorūdem dñie.

ponit ꝯuenientiā dicēs ꝙ oīs ꝯcło ſillogizata per impoſſe pōt ſillogizari oſtenſiue.

Conuenientia eorūdem.

¶ In qua aūt figura ē ex oppoſitis ꝓpōnib⁹ ſillogizare: ⁊ i qua nō ē ſic erit manifeſtū. dico āt oppoſitas ꝓpōnes ſm locutionē qdē quattuor vt oī nulli. ⁊ oī ⁊ nō oī. ⁊ alicui nulli ⁊ alicui nō alicui. ſm veritatē autē tres. nam alicui non alicui ſm locutionem ſolum opponitur.

¶ Iſtud ē ſextū capl'm ⁊ vltimū hui⁹ tractat⁹ in quo determiat de ſexta ꝑtē ſilli q̄ ē ſillogizare ex oppoſitis. ⁊ ꝯtinet ꝗttuor ptes. ¶ In ꝓma docet ſillogizare ex oppoſitis in ꝓma figura: dicēs ꝓmo ꝙ ꝗttuor ſūt oppōnes ſm affirmationē ⁊ negationē: vt oppō vlis affirmatiue ⁊ vlis negatiue: ⁊ oppō vlis affirmatiue ⁊ particularis negatiue: vel vlis negatiue ⁊ ꝑticularis affirmatiue: ⁊ oppoſitio ꝑticularis affirmatiue ⁊ ꝑticularis negatiue. ¶ Deinde ſubdit ꝙ in ꝓma figura nō pōt fieri ſillus ex oppoſitis. primo in modis affirmatiuis: quia ſillus affirmatiuus conſtituiť ex ambabus affirmatiuis ꝓmiſſis que ſunt oppoſite: nec in negatiuis: q2 i talib⁹ modis nō idē ſubijciť ⁊ ꝑdicať i ꝓmiſſis. igiť.

Sillogizandi modus ex oppoſitis i ꝓma figura.

¶ In ſcđa pte docet ſillogizare ex oppoſitis in ſecūda figura: dicens ꝙ i ſecūda figura fit ſillus ex oppoſitis: tā ꝯtrijs ꝙ̄ ꝯdictorijs. primā partē ꝓbat in modis vlib⁹. ꝑ⁹ in cameſtres: vt oīs diſciplīa eſt ſtudioſa: nulla diſciplina eſt ſtudioſa: ergo nulla diſciplīa eſt diſciplina. Deinde declarat ſecundā ptē dicēs ꝙ in modis ꝑticularib⁹ ex oppoſitis ꝯdictorijs fit bon⁹ ſillus ex oppoſitis.

Idē in ſcđa.

¶ In tertia pte docet ſillogizare ex oppoſitis i tertia figura: ⁊ prio i modis affirmatiuis: dicēs ꝙ in modis affirmatiuis nō fit ſillus ex oppoſitis: cum ambe ꝓmiſſe ſint affirmatiue: ſed i modis negatiuis bñ fit ſillus ex oppoſitis. In vlib⁹ qdeȝ fit ex ꝯrijs: ⁊ in particularib⁹ fit ex ꝯdictorijs.

Idem i tertia.

¶ In ꝗrta parte ponit ſex documēta. Quorū primū ē. ſillogizādo ex oppoſitis: debem⁹ ſumē oppoſita ꝯtria vel ꝯdictoria ⁊ nō ſubꝯtraria: q2 ſubꝯtrarie ſūt ꝑticulares ex qb⁹ nihil ſeqť ¶ Secūdū documētū: ad hoc ꝙ ꝓmiſſe alicuius ſilli ex oppoſitis ꝯcedantur ab aliquo: oȝ vtrāq ꝑ aliquē ſillum ꝯcludi: ⁊ vnā ſupponē ⁊ aliā ſillogizare. ¶ Tertiū documētū. ex quo tres ſūt modi oppoſitionum. ſ. duo ꝯdictorij ⁊ vnus ꝯtrius. iō ꝯtingit ſex modis iſta oppoſita ꝯbinari i ſillo ex oppoſitis variādo maiorē affirmatiuā ⁊ negatiuā ⁊ cȝ. vt ſatiſ ꝑȝ. ¶ Quartū documētū. ſillus ex oppoſitis differt a ſillo ꝯcludēte veꝝ ex falſis: q2 lȝ i ſillis ex oppoſitis

Documēta de eodem.

vna ꝓmissaꝝ sit falsa ꝛ alia vera: tñ ex illis oppositis nūq̄ pōt fieri cōclusio vera. ¶ Quīntū documētū. nihil ꝓhibet ī sillis ex oppositis inferre cōclōnē ꝯriā vel ꝯdictoriā ꝓponi cōcesse a rñdente. ¶ Sextū documētū. ꝓmisse opposite q̄ sumūt in sillo ex oppositis nō pñt cōcludi p vnū sillum: nisi maioꝛ sumat cū vtraq̄ pte ꝯdictiōis ex pte ꝑdicati. ꝛ si nō cōcludātur ambo opposita ī vno sillo. tūc oꝫ alteꝝ oppositoꝝ concedi a rñdente: ꝛ alteꝝ sillogizari: aut vtrūq̄ sillogizari in diuersis sillis. Exēplū primi. vt est aīal est albuꝫ. oīs hō ē aīal: g° oīs hō est albꝰ. exemplū secūdi: vt si cōcedat illa. oīs disciplina ē opinio tūc sillogizatur sua ꝯdictoria per accidēs nulla medicina est opinio.

Dubiū de sillo cōuersi uo ꝛ sillogisꝰ ad ipossibile et sillo ex oppositis.

Uerit vtrū sillus ꝯuersiuus: sillus ad ipoſſ ꝛ sillus ex oppositis: sint boni silli: ꝛ inter se distincti. ¶ Arguit ꝑ° sic. sillus conuersiuꝰ ꝛ ad ipoſſ sūt ī eisdē figuris p eosdē terīos: ergo nō differūt. ¶ Secundo sic. oīs bonꝰ sillus solū cōstat ex tribꝰ terīs ꝛ duabꝰ ꝓpōnibꝰ: sed ī sillo ad ipoſſ sunt plures terī q̄ tres cū in ipso sint tres ꝓcessus. ergo sequit q̄ sillus ad ipoſſ non est bonus sillus. ¶ Tertio sic. oīs bonus sillus secunde aut tertie figure est reducibilis ad sillogismos ꝑme: sed sillus ex oppositis non est huiusmodi. igit non potest fieri in secunda ꝛ tertia figuris. ¶ Quarto sic. oīs bonus sillogismꝰ est in aliq̄ triū figuraꝝ. sed sillus ex oppositis nō ē huiusmodi. igitur. minoꝛ patet pꝛio. qꝛ oīs sillus existens in aliqua figura fit tñ ex tribꝰ terīs. sed in sillo ex oppositis sunt tantū duo termini. igitur. ¶ Quinto sic. sillus ex oppositis nō est vtilis: igitur nō est ponendus. añs pꝫ: quia nō est vtilis demonstratori: eo q̄ demonstratoꝛ semper procedit ex veris: neq̄ dialetico: qꝛ dialeticus ꝓcedit ex ꝓbabilibꝰ: mō ꝯria vel contradictoria nō videtur esse probabilia. igitur. ¶ In oppositum est philosophus in textu. In questione erant tres articuli.

¶ Sciēdū est pꝛio q̄ p declaratiōe quarte potestatis supponit ꝑmo q̄ vt dictū est circa textū: sillus cōuersiuus est sillus q ex opposito ꝯrio vel ꝯdictorio cōclōnis cū altera ꝓmissaꝝ īfert oppositū ꝯriū vel ꝯdictoriū alterius ꝓmisse. puta illiꝰ loco cuiꝰ accipit ꝯriuꝫ vel ꝯdictoriū cōclusiōis. vñ sillus cōuersiuꝰ de significato mãli significat primū processuꝫ. de formali significat scꝺm in ordīe ad primū. ita q̄ ille scꝺs ꝓcessus ī ordine ad ꝑmuꝫ pōt dici sillus ꝯuersiuꝰ: qꝛ ꝑp tale dī cōuersiuꝰ. vnde si sillus cōuersiuꝰ capiat q̄tū ad mãle ꝛ formale nō ē vnꝰ ꝓcessus: ꝫ sūt duo nūero differētes. ꝛ ēt spē cū sint sp ī diuersis figuris. Et sic patꝫ q̄ sillus cōuersiuꝰ sp ꝓsupponit vnū sillum priꝰ

Quid ē sillus ꝯuersiuꝰ

factum in ordine ad quē dī ꝯuersiuꝰ. ¶ Supponit scꝺo. q̄ si ꝯclusio pꝛioris silli fuerit vlis: tūc possumꝰ in tali duplr sillogizare cōuersiue s. ex opposito ꝯrio ꝛ ex opposito ꝯdictorio: ꝫ si cōclō sit particularis indefinita vel singularis tūc solū vno mō possumꝰ sillogizare cōuersiue s. ex opposito ꝯdictorio. ¶ Et si qs dicat: nōne ī tali mō possumꝰ sillogizare cōuersiue ex sbcōtrario. Rñdet q̄ nō. qꝛ vna sbcōtraria nō hēt iterimere alterā: cū due sbcōtrarie possint sil stare ī vitate. Ex q° seqt q̄ ꝓpō tm̄ duobꝰ mōis pōt iterimi. s. p ꝯriū ꝛ p ꝯdictoriū. ¶ Supponit tertio q̄ in oī bono sillo ex opposito ꝯdictorio cōclusiōis cū altera premissaꝝ īfert oppositū alterius premisse. Ex quo pꝫ q̄ quilibet sillus potest reduci per impossibile. nam sillogizare conuersiue ꝛ sillogismū reduci p impossibile sūt penitꝰ idē. falsa est ergo illa opinio illoꝝ q dicūt q̄ modi ꝑme figure nō reducūt p ipoſſ.

¶ Sciendū est scꝺo q̄ circa ꝑdicta īcidit hec difficultas. an sillus ꝯuersiuꝰ differat a sillo p ipoſſ. ¶ Ad quā rñdet breuiter q̄ sillus ꝯuersiuꝰ dft a sillo p ipossibile multipliciter. pꝛia. qꝛ sillus p ipoſſ nō ꝓsuppōit aliquā ꝯclusionē sillogizatā neq̄ aliū sillum: ex cuiꝰ cōclusiōis opposito ꝓcedat. sed bñ suppōit aliquā ꝓpōneꝫ ex cuiꝰ ꝯdictorio vna vera infert vnā manifeste falsaꝫ. ¶ Scꝺo dīnt: qꝛ sillus p ipoſſ sp ꝓcedit ex altera falsa. iō eiꝰ cōclō sēp ē falsa: sed sillus ꝯuersiuꝰ pōt ꝓcedere ex ambabꝰ veris. iō eiꝰ cōclusio pōt esse vera. ¶ Tertio qꝛ sillus ꝯuersiuus valet ad ostēdēdū bonitatē ꝯñe. sed sillogismꝰ ad ipossibile valet ad ostendēdū vitatē alicuiꝰ oppositi. Cōueniūt autem multipliciter. pꝛio qꝛ pñt fieri ex eisdē terīs. secūdo. qꝛ vterq̄ ꝓcedit ex opposito alicuius. 3° qꝛ idē sillus ī nūero aliqñ est cōuersiuꝰ ꝛ aliqñ ad ipossibile: ꝛ hic dꝫ ītelligi quo ad vnū ꝓcessuꝫ: vt iste sillogismꝰ: qdā hō nō est risibilis: oīs hō est aīal rōnale. ergo quoddā aīal rōnale nō ē risibile: pōt dici ad ipossibile: ꝛ ꝯuersiuꝰ ī ordīe ad istū sillogismū. oē aīal rōnale ē risibile: oīs hō est aīal rōnale. ergo oīs hō est risibilis. Et si qs arguat ergo tales sillogismi nō dīnt. negat ꝯña. cuius rō est. qꝛ licet cōueniāt ī significato materiali non tamen in significato formali seu quo ad omnes processus.

Sillꝰ ꝯuersiuꝰ ꝛ p ipossibile multiplex differētia.

Eorū dē ꝯuenientia

¶ Sciēdū est tertio q̄ sillus nō dī ꝯuersiuꝰ eo q̄ aliq̄ ꝓmissaꝝ in ipso cōuertat: ꝫ dī cōuersiuꝰ ex eo q̄ maioꝛ vel minoꝛ mutat ī oppositū ꝯriū vel ꝯdictoriū conclusiōis: ꝛ isto mō cōuersio attribuit sillo qui ex opposito cōclusiōis alicuiꝰ silli pꝛius facti cū altera ꝓmissaꝝ infert oppositū alterius ꝓmisse: vñ vtilitas huiꝰ sillogismi est ad ꝓbandū seu ad ostēdēdū bonitatē ꝯñe pꝛioris sillogismi: qꝛ illa ꝯña ē bona in qua ex opposito ꝯñtis cū altera ꝓmissa-

Quare sillꝰ cōuersiuus.

rum infert oppositā alteri⁹ p̄misse ⁊ ꝯsiter totius añtis qđ est vna copulatiua. nā ex opposito illi⁹ p̄misse infert vna disiūctiua cui⁹ ipa ps et alia ps erit oppositā alteri⁹ p̄misse: ⁊ tūc erit vna disiūctiua cōposita ex ptib⁹ ꝯdicētib⁹ copulatiue ex̄ntis totū añs. Et ad illam disiunctiuam sequitur copulatiua negatiua que cōtradicit toti illi antecedenti.

Sciendū ē quarto ꝙ circa duo vltia capl'a seu circa duas vltias ptātes incidunt due pue difficultates: pria an oīs syllus sit ex ypothesi. Et arguit p̄io ꝙ sic: qꝛ oīs sillus est ex ypothesi. añs pȝ: qꝛ oīs bon⁹ sillus p̄supponit tres terios ⁊ duas ppōnes: igr. Scđo sic: oīs sillus infert suā ꝯclonē p̄ncipalr intētā virtute alicui⁹ suppōnis nō expsse in p̄missis: igit oīs sillus ē ex ypothesi. ꝯña pȝ: qꝛ sillus dr̄ ex ypothesi: qꝛ īfert suā ꝯclonē p̄ncipalr intētā virtute suppōnis nō enumerate ī p̄missis. añs pȝ: qꝛ oīs bon⁹ sillus si sit affirmatiu⁹ īfert suaȝ ꝯclonē v̄tute isti⁹ suppōnis. qcq̄d affirmat de subiecto distributo affirmat dē quolȝ cōtento sub eo. ⁊ si sit negatiu⁹ īfert v̄tute isti⁹ qcq̄d de negat de distributo negat de quolȝ cōteto sb eo. Pro solōne hui⁹ suppōit p°. ꝙ ypothesis idē ē ꝙ suppō. dr̄ enī ypothesis ab ypos qđ est sb: ⁊ thesis positio: q̄si suppō. Suppōit 2° ꝙ sillus pōt dupl'r itelligi eē ex ypothesi. vno° qꝛ sit ex suppōne triū terior ⁊ duar ppōnū: vl virtute alicui⁹ p̄ncipij p̄suppositi. ⁊ sic oīs sillus ostēsiu⁹ pōt dici ex ypothesi. alio° dr̄ sillus ex ypothesi: qꝛ īfert ꝯclonē p̄ncipalr itentā: v̄tute alicui⁹ suppōnis extrīsece nō enūerate neqȝ intellecte ī p̄missis. ⁊ sic sillus ex ypothesi distinguit ꝯ silluȝ ostēsiuū. Et p hoc soluūt rōnes pri⁹ facte q̄ nihil aliud p̄bāt nisi ꝙ oīs sillus sit ex ypothesi p̄mo°: ⁊ n̄ scđo mō. Scđa difficultas: an sillus ex oppositis possit fieri ī p̄ria figura. ⁊ vr̄ ꝙ sic. qꝛ fit ī scđa ⁊ tertia figuris: ergo ī p̄ria. ꝯña pȝ: qꝛ silli scđe ⁊ tertie figurar reducunt ad sillos p̄rie figure. Ad h̄ rn̄det. ꝙ lȝ ex repugnātib⁹ ppōnib⁹ possit fieri sillus ī p̄ria figura: nō tñ ex oppositis: qꝛ opposite debēt pticipare vtroqȝ terio ordie eodē q̄ nō p̄nt esse p̄misse ī p̄ria figura: cū illō qđ subijcit ī vna: p̄dicetur ī alia. nec opȝ sillos ex oppositis factos in scđa vel ī tertia figuris reductos ad primā eē ex oppositis. ⁊ sic bene concedit: ꝙ silli facti in secunda ⁊ tertia figuris ex oppositis reducūtur ad primam figuram: sed tunc non sunt ex oppositis.

Duo dubia ī cidētia circa vltimas ptātes.

Quid ē ypothesis.

Quot modis ītelligit sillum esse ex ypothesi.

Utrū sillus ex oppositis possit fieri ī prima figura.

Quantuȝ ad scđm articl'ȝ dubitatur: p̄mo vtr diffō sylli p ipoīe sit a p̄ho sufficiēt assignata. Pro cui⁹ solutiōe suppōit p°. sillus p ipoīe pōt capi dupl'r. vno° p p̄io pcessu in quo arguit ex opposito ꝯdictorio ꝯclonis p positiōis date ⁊ rñdēte: cuȝ vna manifeste va ad inferēdū vna manifeste falsā: ⁊ sic est ī aliq̄ triū figurar: ⁊ tūc vocat sillus mēdacij a p̄ho in p̄mo prior. Alio° capit p trib⁹ pcessib⁹: puta p p̄mo sillo ⁊ duob⁹ emptimematib⁹ neciorequisitis ad ꝯclonē p̄ncipalē p̄bādā: ⁊ hoc mō capit cū dr̄ ꝙ sillus ad ipoīe nō ē ī aliq̄ triū figurar. Et p hoc pōt solui qđ ī q̄ q̄rit vtr sillus ad ipoīe sit sillus. nā si capiat p p̄io pcessu: est sillus. si aūt capiat p aggregato ex illis tribus pcessib⁹ sit: nō ē sills. Suppōit scđo. ꝙ sillus ad ipoīe ⁊ p ipoīe idē sūt s̄m rē: sed diat rōne. qꝛ nō dr̄ ad ipoīe eo ꝙ ꝯña ē falsa vel ipoīis: s dr̄ p ipoīe eo ꝙ vna p̄missar ē sp falsa vel ipoīis. nō tñ ē itelligēdū ꝙ oīs sillus q pcedit ex premissa ipoīi: vel q īfert ꝯclonē ipoīeȝ sitp ipoīe: sed sillus ille q pcedit ex ꝯdictorio ꝯclonis p̄bāde cū vna manifeste va: īfert vnā manifeste falsā. Suppōit tertio. ꝙ in quolȝ sillo per ipoīe sūt tres pcessus. p̄m⁹ est a ꝯdictorio propōnis p̄bāde cū vna manifeste va ad vnā manifeste falsā. Scđs ē a falsitate ꝯclonis ad falsitatē alteri⁹ p̄misse: ⁊ ꝺ p hāc maximā ꝙ ex veris nō seqt falsū. ergo si ꝯclo sit falsa: necē ē alterā p̄missar eē falsā. Terti⁹ ē a falsitate illius p̄misse: ad v̄itatē illi⁹ ꝯclonis p̄bāde. ⁊ ꝺ virtute istius maxime ꝙ nunq̄ due contradictorie sunt simul vere. Et si quis dicat: conclusio syllogismi ad impossibile non est semper impossibilis: ergo non semper debet dici syllogismus ad impossibile. Respondetur: ꝙ etiam non oportet: sed sufficit ipsam esse falsam: quia non dicitur solū ad impossibile eo ꝙ conclusio sit impossibilis: sed quia procedit ex contradictorio cum vna manifeste vera ad conclusionem falsam vel impossibilem: cum etiam alijs duobus pcessibus. Supponitur finaliter ꝙ ad faciendum syllogismū per impossibile nos debemus accipere contradictorium ⁊ non contrarium: quia si haberetur contraria falsa conclusionis probāde: adhuc non haberemus veritatem illius conclusionis: cum non valet consequentia. ista est falsa: ergo sua contraria est vera. quia due contrarie possunt simul esse false.

nota

Que diffā ē īter sillū ad ipossibile et p ipoīe.

Tres pcessus ī quolibet sillo p ipoīe.

Dubitatur scđo vtrum vniuersalis affirmatiua possit syllogizari ⁊ probari per syllogismum ad impossibile. Pro cuius solutione supponitur ꝙ ad probandū aliquaȝ propositionem per impossibile: oportetq̄ contradictorium illius sumatur pro vna premissa. vt patet per diffinitionem syllogismi ad impossibile. Sed propositionem syllogizari per impossibile non est aliud q̄ ipsam esse conclusionem syllogismi ad impossibile. Tunc ponunt alique conclusiones. prima vniuersalis affirmatiua non potest probari p impossibile in prima figura: qꝛ eius ꝯdictoria

An sillogism⁹ p ipoīe sufficiēter diffinitur.

Silli p ipoīe ac ceptiōes

Dubiū de sillogizatōe vlis affirmatiue p sillogism ad ipossibile.

Quid requirit ad p̄bādū aliquas ppōes p ipoīe.

nõ põt eẽ pmissa i pma figura cũ ɔ̃dictoria ei⁹ sit pticularis negatiua q̃ nõ põt eẽ pmissa i aliquo mõ pme figure. ¶ Scda ɔclusio vlis affirmatiua põt sillogizari p ipossibile i pma figura: q2 vlis affirmatiua falsa põt sillogizari in pma figura ex duab⁹ pmissis vna manifeste va ⁊ alia manifeste falsa. ⁊ ex falsitate cõclusionis põt iferri falsitas alteri pmisse ex cui⁹ falsitate põt iferri vitas ppõnis sibi ɔ̃dictorie. Et sic erit ibi vn⁹ tot⁹ pcessus ad ipossibile cui⁹ ɔclusio sillogistice illata ẽ vlis affirmatiua. Ex quo p3 q̃ nõ ẽ idẽ sillogizare aliquã ɔclusionẽ p impossibile ⁊ ipam pbare p impossibile. ¶ Sz peteret aliqs q̃ ɔclusio i sillogismo ad impossibile sillogizat p impossibile ⁊ q̃ pbat. Rñdet q̃ cõclusio pmo illata sillogistice sillogizat p impossibile ⁊ ɔclusio vltimo illata pbat p ipossibile s. illa q̃ iferf in tcio pcessu. Et si qs dicat. dixit aristo. in tertu q̃ vlis affirmatiua nõ põt sillogizari p impossibile. Rñdet q̃ aristoteles ibi capit sillogizari stricte put idẽ est quod pbari.

Dubius de sillo ex oppo positis. ¶ Dubitat tertio vtru3 syllogism⁹ ex oppositis sit bon⁹ sill⁹s ⁊ vtrũ qlibet ɔclusio sillogismi ex oppositis sit falsa. ¶ Pro solutione pme ptis supponit pmo q̃ sill⁹s ex oppositis

Eiusdẽ diffõ. est q ex pmissis ɔ̃riis vl ɔ̃dictoriis infert ppõnẽ in q̃ idẽ negat de seipso. Vñ hoc ɔplexũ sill⁹s ex oppositis de materiali significato significat

Eiusdẽ acceptões. sillm ɔnotãdo ip3 pcedẽ ex ɔ̃riis vl ɔ̃dictoriis ⁊ est duplex. s. illatiu⁹ ⁊ pbatiu⁹ simul: ali⁹ est illatiu⁹ tñ. Illatiu⁹ tñ dr ille cui⁹ vna pmissa⁊ est formalr sinonima cu3 ɔclusione. Et talis põt fieri in q̃lz figura. vt p3 de isto: null⁹ hõ est hõ: oĩs hõ est hõ: g⁹ null⁹ hõ est hõ: ⁊ de tali nõ loqtur aristoteles cũ dicit q̃ sill⁹s ex oppositis

Quid ẽ sill⁹s. ex oppositis pbatiu⁹. nõ fit in pma figura. Sed sill⁹s ex oppositis pbatiu⁹ ⁊ illatiu⁹ sil dr ille cui⁹ nulla pmissa⁊ est formalr synonima cũ ɔclone ⁊ fit ex duob⁹ terminis sine tmio ipis dissimili. ⁊ de isto loquitur phus cũ dicit q̃ sill⁹s ex oppositis nõ fit i pma figura: s3 bñ in scda ⁊ tcia. cui⁹ vtilitas est ɔponere sillu3 ex duob⁹ terminis: sine termio ipis dissimili. põt eẽ etiã vtilis ad ducẽdũ respõdentẽ ad mai⁹ icõueniens: q̃ ɔcedere duo ɔ̃ria vel ɔ̃dictoria puta ad ɔcedẽdu3 ppõnem in qua idẽ negat de seipo. s3 talis vtilitas non est generalr cuilib3 sillmo ex oppositis. ¶ Ad scdam ptem dubij rñdetur q̃ nõ semp op3 cõclusiones silli ex oppositis eẽ falsam. imo aliqñ est va vtputa qñ alter extremũ iportat rõem ipossibilẽ seu qñ teri p nullo supponunt. vt ista: nulla chimera ẽ chimera. null⁹ de⁹ asin⁹ ẽ de⁹ asin⁹. nullus hõ irrationalis ẽ hõ irrõnalis: q̃ sunt vere: ⁊ tñe ɔtradictorie false. nec op3 semper ppositionẽ eẽ verã: in qua idẽ pdicat de seipo. Sed multis modis idem põt negari de seipo. Primo qñ subm p nullo supponit vel importat rationẽ in se ipossibilẽ vl rõnẽ in se falsam. Scdo qñ sb3 supponit ɔfuse tantũ vt a hõ nõ est hõ. Tertio in ppõne de mõ loquẽdi inɔ̃suecto. vt hõ hõ non est. ¶ Quarto in ppõne modali d necessario respectu illi⁹ tmini futurũ vt futur de necessitate nõ ẽ futur: i. õ. in talib⁹ ɔclusio silli ex oppositis põt eẽ verra: ¶ Et si dicat: si ɔclusio silli ex oppositis eẽt vera: tũc nõ eẽt sill⁹s ex oppositis. cũ careret vtilitate sua q̃ est ducere respõdentẽ ad mai⁹ inconuenilẽs: q̃ ɔcedere duo ɔ̃ria vl ɔ̃dictoria. Rñdet q̃ visu3 est q̃ illa vtilitas nõ est gñalis cuilib3 sillmo ex oppositis: s3 solũ aliqb⁹. sed vtilitas gñalis ẽ scire componere sillum ex duobus tmis sine termio ipis dissimili. Et hec de scdo articulo.

¶ Quantũ ad tertiu3 sit conclusio responsalis. sill⁹s ɔuersiu⁹. sill⁹s ad impossibile. ⁊ sill⁹s ex oppositis: sunt boni silli ⁊ inter se distincti. ⁊ p hec ɔclusio p3 ex dictis. ¶ Ad rões ante oppositũ. Ad pmã p3 solutio. ¶ Ad scdã etiã dictũ ẽ q̃ sill⁹s ad ipossibile: captus p aggregato ex trib⁹ pcessib⁹ nõ est vn⁹ sill⁹s: s3 bñ si capiat p pmo pcessu: ɔnotãdo tñ alios pcessus. ¶ Ad tertiã di q̃ sillogism⁹ ex oppositis fact⁹ i scda ⁊ tertia figuris: põt reduci ad pmã figurã: s3 postq̃ ẽ reduct⁹ nõ plus ẽ sill⁹s ex oppositis. ¶ Ad quartã di q̃ licet in sillmo ex oppositis sint solũ duo tmini distincti vocaliter ⁊ in significatione: sũt tamẽ ibi tres distincti officialiter. eo q̃ vnus semper exercet officiũ duor. ¶ Ad quitã patet solo ex dictis. — Cõclo d supradictis sillis.

In pncipio aũt petere ⁊ accipere ẽ qdẽ vt in genere sumere in eo qõ nõ ẽ dmõstrare ppositũ. hoc aũt accidit multipliciter. Nam ⁊ si oĩno nõ sillogizat: ⁊ si p ignotiora aut similiter ignota. ⁊ si p posteriora qõ pri⁹ ẽ. demonstratio enĩ ex notiorib⁹ ⁊ priorib⁹ ẽ horũ autem nihil est petere qõ ẽ ex pncipio. — Quid ẽ petere pncipiũ

Iste ẽ scd⁹us tractat⁹ hui⁹ libri i quo phus determiat d trib⁹ dfectib⁹ seu peccatis incidẽtib⁹ circa potestates sillogismor. ɔtinet tria capitula. In pmo determinat de pmo defectu q̃ ẽ petere pncipiũ: q̃ scidit in sillogismo circulari. Et pmo ondit qd ẽ petere pncipiũ: dicẽs q̃ petere principiũ est nõ ondere ppositum. Et ɔtingit qttuor modis. Primo quando oĩno nõ sillogizat. id ẽ ponit aliquid sine pbatione. Scdo quando idem onditur p ignotiora: id est p minus notum. Tertio qñdo ide3 onditur p eq̃ ignota. Quarto: qñdo prius ostẽdit per posterius — Petere pncipiũ q̃t modis contingit.

Petitionis pncipij diuisio

Nam ois syllus pbatiu⁹ dz pcedere ex priorib⁹ & notiorib⁹. ¶ Deinde diuidit petere pncipiũ dicens q petitio pncipij est duplex: qdaz ẽ petitio pncipij statim: & qdã nõ statim. Petitio pncipij statim: ẽ qñ idẽ re & noie assumit ad pbãduz seipiũ. vt dicẽdo a. est: ergo a. ẽ. Sed petitio pncipij nõ statim: ẽ qñ assumit aliqd ad pbãdũ aliqd ppositũ p qd nõ ẽ natũ pbari. imo magis ecõtra. Et exẽplificat dupl̃r. pmo vt si a. ondat p b. & b. p c. & tñ a. sit natũ ondi p c. tũc ẽ petitio pncipij nõ statim. Scdo. vt si qs probet lineas perarellas p hoc qd nõ ẽ cõcurrere adiuicẽ. erit petitio pncipij nõ statim. qr illud añs linee peralelle nõ cõcurrũt natũ est ostẽdi p illud ɔñs iste linee sũt peralelle. vt sic arguẽdo linee sunt peralelle: ergo nõ concurrunt. & vltra nõ concurrũt ergo sunt peralelle. igit de pmo ad vltimũ bñ seqt iste linee sũt peralelle ergo sunt peralelle.

Cõclo ondens qualit fit petitio pncipij i qlz figura.

¶ Cõsequẽter ostẽdit qualr ɔtingit petere pncipiũ i ol figura põnens tres ɔclones. Pma in mõ affirmatiuo pme figure: si maior sit eque dubia sicut ɔclo & termini minoris sint ɔuertibiles. tũc petit pncipiũ: qr ex cõclone cũ cõuertẽte minoris ondit maior. ¶ Scda ɔclo. si minor sit eque dubia sicut ɔclo & termi maioris cõuertãt petit pncipiũ. qr ex ɔclone cũ cõuertẽte maioris ondit minor. ¶ Tertia ɔclo. cõtigit petere pncipiũ in scda & tertia figuris sicut in pma. Et subdit q sicut petit pncipiũ i modis affirmatiuis. ita petit pncipiũ in modis negatiuis. Subdit ẽt finaliter. q differẽter cõtingit petere pncipiũ in demrãtiuis & dyalecticis. qr in demrãtiuis petitur pncipiũ secundũ veritatem & in dyalecticis petitur principium fm opinionem.

Quid ẽ non pp h accidere falsum.

¶ Nõ aũt pp̃ter hoc accidere falsuz qd sepe in disputatiõib⁹ solem⁹ dicere. primũ quidẽ ẽ in ad ipole sillogismis qñ ad ɔtraditionẽ ẽ ipolis illius qd demonstratuz est ea que ẽ per impossibile. Nam neq qui nõ contradicit nõ dicit propter hoc accidere falsum. sed quoniã falsũ aliquod positum est eorum que pri⁹.

Istud est scdz capl̃m in quo phus determiat de scdo defectu q di non propter h accidere falsũ: ondẽs p° in quo syllo hz fieri dicẽs q fit in syllo ad ipole & ostẽsiuo. primũ probat duab⁹ rõnib⁹. ¶ Pma. qr nõ pp hoc accidere falsũ fit in illo syllo in quo capit p pmissa cõtradictoriũ ɔclonis & i quo ex falsitate cõclusiõis regredit ad falsitatẽ alicui⁹ pmisse iferendo veritatẽ pncipalis ɔclonis. sed hoc fit in syllo ad ipole: igit. ¶ Scda rõ. nõ pp h accidere falsũ dr ppõ connumerata cũ alijs pmissis q remota nõ min⁹ seqt ɔclo. s; illa solet poni i syllo ad ipole: igit. Ex quo diffinit non pp hoc accidere falsũ: dicẽs q nõ pp hoc accidẽ falsũ ẽ ppõ superflue posita i syllo ad ipole: sic se hñs q ipsa remota nõ min⁹ accidit ipole. id ẽ ex falsitate ɔclonis iferat falsitas talis ppõnis tũc ɔmittit ille defect⁹ q ñ ẽ pp h accidẽ fm̃.

Modi h codẽ

¶ Cõsequẽter ponit duos modos hui⁹. Prius qñ talis ppõ nõ cõuenit i aliquo terio cũ pmissis vel cõclone sylli ad ipole. vt si ɔclo sit ista: Lpole ẽ aliqd spatiũ ptrãsire. & ypothesis seu nõ propter h accidẽ falsũ sit ista. dyameter nõ est assimeter. Et arguit sic: dyameter ñ ẽ assimeter nõ cõtigit infinita ptrãsire: i quolz spacio sũt infinita: ergo nõ cõtigit aliqd spatiũ ptrãsire. cõclo ẽ falsa: ergo aliq pmissa. & nõ nisi ista. dyameter nõ ẽ assimeter: igit hec ẽ va. dyameter ẽ assimet. ¶ Scds mod⁹ ẽ qñ talis ppõ cõuenit i aliquo terio cũ ɔclone & hoc i sbo vel pdicato. Et exẽplificat arist. in istis. ¶ Deide remouet vnuz dubiũ. qs eni posset dubitare q falsũ i syllo ad ipole seqret pp ppõnẽ verã ibi assumpta. Rñdet phus. dicẽs q in syllo hñte cõclusionẽ falsã: seqt talis ɔclo pp falsã pri⁹ assũptũ & nõ pp verũ. qr si cõclo ẽ falsa: necẽ ẽ alterã pmissarũ eẽ falsã.

Cautele rñdẽtis.

¶ Cõsequẽter ponit duas cautelas rñdentis qb⁹ dz cauere ne ducat ad falsũ. Pma si rñdẽs ignoret cõclonez quã vult cõcludere opponẽs caueat cõcedẽ ppões vno terio cõmũicãtes. ¶ Scda. si rñdẽs sciat ɔclusionẽ quã vult iferre opponẽs dz cauere q nõ cõcedat duas ppões cõmunicãtes i vno termino & dispositas in modo & figura et quibus posset inferri illa ɔclo.

Cautele opponẽtis.

¶ Deinde ponit duas cautelas opponẽtis. Prima: opponẽs dz celare cõclusionẽ quã vult iferre cõtra rñdentẽ. ¶ Secũda. si opponẽs habeat plura media dz incipere a remotiori: quia per hoc magis latz respondentẽ. ¶ Finaliter & icidẽtaliter determinat de elẽco. dicẽs q eius noticia satis põt haberi ex noticia sylli.

Quo fit elẽchus

Nã elẽchus põt fieri ex duab⁹ affirmatiuis. aut altera affirmatiua & altera negatiua: sicut syllus. Et si ɔclo ɔdicat illi qd cõcessũ est a rñdẽte iã ẽ elenchus: qr elẽchus addit supra syllum q sit syllus ɔditiõis. ideo si rñdens nõ cõcedat affirmatiuã nõ põt fieri elenchus: cũ ex puris negatiuis nihil sequat. Similiter si rñdens nõ cõcedat aliquaz propositionẽ vniuersalẽ non potest esse elẽch⁹: cum ex puris particularibus nihil sequatur.

Quo fit fallacia

¶ Accidit aũt qñq quẽadmoduz in positione terminorũ fallebamur sic & fz opinionem fieri fallaciam.

Stud ē tertiū capitulū hulus tractat' in quo phs determlat de tertio defectu q dī fallacia ɔ̄rie opionis. ꝛ dicit q ɔtigit aliquē decipi in opione ppositionū positaꝝ in sillogismo ex oppositis. ꝛ dicit vlterius q talis fallacia ɔtingit fieri dupl'r. Uno mō p media adinuicē nō ordinata. Scd̄o p media subordiata. ¶ Declarat p° i medijs nō subordiatis. vt si qs cognoscat sb̄am inesse aiali: ꝛ ignoret eā inesse sensibili. ꝛ tn̄ sciat ambo. s. aial ꝛ sensibile inē alicui. puta hoi. ¶ Scd̄o decipitur p diuersos sylł'os ad opinādū ɔ̄rias ppones. vt p istū sylłm. oē aial ē sb̄a. ois hō est aial. opinabit istā. ois hō est sb̄a ꝛ p istū sylłm. nullū sensibile est sb̄a. ois hō est sensibilis: opinabit istā: nullus hō ē sb̄a q ē ɔ̄ria p'ie ɔclusiōi. Ex^m qn̄ sumunt media subordiata. vt si qs sciat sb̄am inesse aiali ꝛ ignoret ipam inesse corpori dum tn̄ sciat q corpus ꝛ aial ɔuentāt homini ducetur ad ɔcedēdū ɔclusiōes ɔ̄rias p diuersos sillogismos. affirmatiuā p istū: oē aial ē sb̄a: ois hō ē aial. g' ois hō est sb̄a. Et negatiuā p istū: nullū corpus est sb̄a: ois hō ē corp': g' nullus hō ē sb̄a. ¶ Deide ondit quō aliqs ducetur ad opinādū ɔ̄riā vel ɔ̄dictoriā alicui' pmisse: dicēs q si qs opinet ābas pmissas sylłi affirmatiui non pt opiari ambas pmissas sylłi negatiui. qꝛ tūc duceret ad ɔcedēdū ɔ̄dictoriā alicuius pmissaꝝ. ꝛ cū hoc ipam pmissam. qꝛ ex cōclusiōe sylłi negatiui cū minore sillogismi affirmatiui ɔcluderet ɔ̄dictoria maioris sylłi affirmatiui. vt si qs cōcedat duas pmissas illi' sylłi. oē aial ē sb̄a. ois hō ē aial. g' ois hō ē sb̄a. Et simil'r isti' nullū sensibile ē sub̄a. ois hō est sensibilis. g' null' hō ē sb̄a. tūc dꝫ capi ista cōclusio. nullus hō ē sb̄a cū miore p'oris sylłi. ꝛ inferat pticularis negatiā i felaptō. ¶ Cōsequēter ondit q̄liter ɔtingit opiari ppōes sillo'ꝝ inferentiū ɔ̄rias sine incōuenientī: dicens q duo sūt mōi qbus ħ est possibile. Primus ē qn̄ neutrū opinat in ppria forma. ħ vtrūq opinat in suis pmissis siue opinet eas i vno sillo siue i diuersis. declarat p duo exēpla. Primū. vt si qs sciret q ois triāgul' hꝫ tres. Et ponam'. q. c. sit idē qd̄ triāgulus ꝛ ignorē ipm eē triāgulū: tunc habeo sciam in vl'i q ois triāgulus habꝫ tres. ꝛ p ɔ̄ns de ipo c. tn̄ in ppria forma credo c. nō habere tres angulos. Scd̄m ex^m: vt aliquis pōt scire q ois mula est sterilis. eo q hec mula sit mula. videbit tn̄ vnā mulā hre grossum ventrem propter qd̄ putabit ipsam non eē sterilē. ꝛ sic opinabit istas duas ois mula ē sterilis. ꝛ istā. aliq̄ mula nō est sterilis quā tn̄ credit i pticulari eē mulā. ¶ Cōsequēter ponit aliquos modos ipsius scire ꝛ ipsius ignorare. Prim' modus. scire ē scire i vl'i vt sciēdo istā q ois triāgulus hꝫ tres. dicimus scire q ysosceles hꝫ tres. Scd̄us modus est scire in propria forma ꝛ vterq istoꝝ modorū ē duplex: seu pōt eē duplex. s. in habitu ꝛ in actu. in habitu. qn̄ dormimus vel qn̄ circa illud actu nō cōsideramus ꝛ tot modis dr̄ eē ignorare. ¶ Et aduerte q scire in vl'i ꝛ ignorare in pticulari nō opponūtur. et scire in habitu ꝛ ignorare in actu nō opponunt. id cōtingit eadē ppositionē scire vno mō: ꝛ ignorare alio mō. ¶ Finaliter ondit quō cōtingit opinari ɔ̄ria s'm mām hoc est s'm termios dicēs q dupl'r. ¶ Prio cū incōuenientī. vt si quis opinet aliquē eē bonū ꝛ eē malū. tē dꝫ opiari bonū eē malū. Sic arguen' ħ ē malū ꝛ ħ ē bonū. g' bōnꝫ ē malū. ¶ Scd̄o sine icōuenientī vt ignoretur vnuꝫ per se ꝛ aliud p accidens. vel vnum in propria forma ꝛ aliud per accidens.

Mō ducit quis ad opinandū ɔ̄riā vl ɔ̄dictoriaꝫ alicui' pmisse.

Quot modis ɔtingit opiari ppones sillo'ꝝ inferētiaꝫ ɔ̄rias sin̄ incōuenienti.

Modi scire ꝛ ignorare

Nota

quō ɔtīgit opīa ri s'cd̄m māꝫ.

¶ Quādo aūt cōuertuntur extremitates necesse ē mediū ɔuerti ad vtrāq. Si. n. a. ō c. p b. ē. si ɔuertit inest cui a. oi. c. ꝛ b. a. cōuertit. ꝛ iest cui a. omni b. per medium c.

Ste est tertius tractatus huius libri in quo phus determlat d' alijs spēb' argumētatiōis a sillo. ¶ Et prio ponit sex regulas. ¶ Prima si extremitates alicui' sylłi ɔuertant inter se: necesse est mediū cōuerti cū ambabus extremitatib' qd̄ pbat in barbara. qꝛ ex cōuertēte cōclusionis cū minore posita loco maioris infertur cōuertēs maioris. ħ ex ɔuertēte cōclusionis cū maiore posita loco minoris infert cōuertēs minoris. qd̄ n̄ possꝫ fieri nisi mediū ɔuertat cū extremitatibus. ꝛ dꝫ pp'ie intelligi ista regula in mō vl'i affirmatiuo. qꝛ in alijs patit instantiā. ¶ Scd̄a regula: si aliq̄ duo ɔuertant inter se sicut genitū ꝛ corruptibile: simil'r ꝛ coꝝ opposita. s. ingenitū ꝛ incorruptibile. ¶ Tertia regula. si sumant duo ɔ̄ria ex vna pte. puta genitū ꝛ igenitū. Et alia duo ex altera pte. s. corruptibile ꝛ icorruptibile: tūc vnū ɔ̄rioꝝ ex vna pte ɔuertat cū vno ɔ̄rioꝝ ex altera pte. puta genitū cū icorruptibili: tūc igenitū ɔuertet cū icorruptibili. qꝛ si nō eēt ita tūc aliqd eēt igenitū qd̄ nō eēt icorruptibile: ꝛ si nō eēt icorruptibile: tūc eēt corruptibile. ꝛ p ɔ̄ns genitū. qd̄ ē fal'm. ¶ Quarta regula. si aliqd dicat de duob' vl'ter ꝛ de nullis alijs qn̄ illa ēt dicant de ipsis: tūc si illa duo ɔuertant iter se necesse ē tertiū ɔuerti cū vtroq: vt si rōnale dicat de oi hoie ꝛ oi risibili ꝛ de nullis alijs de qb' nō dicātur illa: si hō ꝛ risibile cōuertant iter se ita ꝛ rōnale. ¶ Quīta regula: si aliq̄ duo pdicata dicant de codē sb̄o vl'r: ꝛ vnū illorū conuertat cuꝫ tali subiecto: tunc alterum predicabitur vniuersaliter de ipso. vt in istis terminis risi-

Sex regule ex alijs spēbus argumentatiōis.

Prima

Scd̄a

Tertia

Quarta

Quīta

bile:rationale ⁊ hō. ¶ Sexta regula:si sint alique dua opposita puta a.⁊ b. quorū vnū ē eligēdū ⁊ alterū fugiēdū puta a.eligēdū ⁊ b.fugiēdū:⁊ sint alia duo opposita ex altera pte quorū vnū est eligendū.s.d.⁊ alterū fugiēdū:puta c. si a iniunctū cū c.sit magis eligēdū ꝙ iunctū cū b.a.simplr est magis eligendū ꝙ d. ¶ Declarat rōne ⁊ exēplo:rōne sic:oppositū ꝯntis ē falsum:igit ꝯns ē verū:⁊ qꝛ oppositū ꝯntis pōt habere duas cās veritatis.aut qꝛ a.est similr eligēdū sicut b.aut minus.ſ vtrūq est falsuꝫ: igit pbat pmo de primo.qꝛ si a.⁊ b. eēnt eligēda eqliter:tūc eoꝝ opposita eēnt equaliter fugienda.⁊ tūc seqret ꝙ a.⁊ c. simul iuncta non essent magis eligēda ꝙ b.⁊ d.qđ est ꝯ suppositum. De scđo ꝙ a.nō sit minus eligendū ꝙ d. pbat:qꝛ si sic seqret ꝙ b.eius oppositū esset minus fugiendū ꝙ c.qđ est oppositū huius b. cū minus malū minori bono opponat.⁊ tunc sequeret ꝙ a.⁊ c.iūcta simul non eēnt magis eligēda ꝙ b.⁊ d.qđ est ꝯ suppositū. Exēplo sic dclarat vt sit a.velle bn agere:b. nolle bn agere:d.bene agere:c.male agere:si velle bn agere ⁊ male agere sit magis eligēdū ꝙ bn ageꝛ ⁊ nolle bene agere:tunc velle bn agere simplr erit melius ꝙ bene agere:qꝛ volūtas bona sine actiōe ē magis eligēda ꝙ actio sine bōa voluntate. Ex quo infert ꝙ dilectio ſm amorē ē magis eligenda ꝙ coitus:qꝛ dilectio eſt finis coitus:⁊ nō ꝺꝫ coit⁹ appeti nisi pp dilectiōem.

¶ Qm̄ aūt nō solū dyalectici et demōstratiui sylli p pdictas fiūt figuras:ſꝫ ⁊ rhetorici ſꝫ ⁊ simplr qcūq fides ē ⁊ ſm vnāquāq artēꝫ nunc erit dicēdū. Oia eni credim⁹ aut p syllogisinum aut ex inductione

¶ Istud ē scđꝫ capitulū hui⁹ tractat⁹ in quo phs determiat de inductiōe.⁊ diuidit i duas ptes. In prima pōit talē ꝯclusionē: ꝙ nō solū silli dyalectici ⁊ demōstratiui sunt i trib⁹ figuris:ſꝫ et rhetorice argumētatiōes:sicut ē emprimema ⁊ exēplū. ¶ Cōseqnter diffinit inductionē:dicēs ꝙ inductio est argumētatio oñdens maiorē extremitatē de medio p minorē vt si eē lōgeuū oñdat de hoc cōplexo:aial nō habēs colerā p illud cōplexū iste equus ⁊ ille equ⁹.sic. arguēdo:ille equus ē lōgeuus:⁊ ille equus ē lōgeu⁹:⁊ sic de alijs. Silr iste asin⁹ ē lōgeu⁹:⁊ iste asinus ē lōgeu⁹:⁊ sic de alijs aialibus nō hñtib⁹ colerā:g⁹ oē aial nō habēs colerā ē lōgeuū. Et nō capit ibi mediū p termino īferēte:ſꝫ p illo qđ ſm nās mediat iter maiorē extremitatē ⁊ minorē. Et reducit ad sillm̄ sumendo singularia p medio:⁊ pt fieri i tertia figura vl in pma:vt sic arguēdo: oē qđ ē ille equ⁹:⁊ sic de alijs ē aial lōgeuū:ſꝫ oē qđ ē ille equ⁹:⁊ sic de alijs est aial non hñs colerā.g⁹ oē aial nō habēs colerā est lōgeuū. ¶ Et si qs dicat.cōclusio ē vniuersalis ꝙ nō pōt cōcludi in tertia figura. Rñdet ꝙ prius dictū ē. si duo pdicata insunt vni sbo vlr:⁊ vnuꝫ illoꝝ ꝯuertat cū subiecto:necesse ē alterū dici de altero pdicato vlr cuiusmodi est lōgeuū ⁊ nō habēs colerā. ¶ Cōseqnter ponit duas differētias inter sillm̄ ⁊ inductionē. Quarū pma ē.inductio est pbatiua ppositionū imediataꝝ.sed sylls ppositionum mediatarū. ¶ Scđa dfia. inductio oñdit maiorē extremitatē de medio. sed sylls ostēdit maiorē extremitatē de minori p mediū. Ex quo infert ꝙ syllogismus procedit ex prioribus ſm naturā.inductio vero ex posterioribus tñ ex notioribus quo ad nos.

¶ Exēplū āt ē qñ mediū extremū in eē oñdit p id qđ ē simile tertio:oꝫ aūt ⁊ medium tertio ad primū silli euidētius inesse: vt sit a.malū b: āt cōtra cōfines inferre bellum.

¶ Istud est tertiū caplm̄ in quo phus diffinit exemplū dicēs.ꝙ exemplū oñdit maiorē extremitatē de medio p aliqđ simile minori extremitati. Et oñdit maiorē extremitatē de minori p mediū.exēplū dat phus.vt atheniēses pugnare ꝯ thebanos malū ē:g⁹ affines pugnare ꝯ affines maluꝫ est:⁊ vltra affines pugnare ꝯ affines malū ē.sed focēses ꝯ thebanos pugnare est affines ꝯ affines pugnare. ergo focēses pugnare ꝯ thebanos malū est. ¶ Cōseqnter diffinit exemplū sub rōne exempli dicēs.ꝙ argumentatio cuius antecedēs non se hꝫ ad cōsequens vt ps ad totū:nec vt totū ad partē.ſꝫ vt pars ad partē.hoc est ꝙ solet dici ꝙ exēplū est qñ vnū pticulare probatur p aliud pp aliquod simile in ipsis repertū. ¶ Finaliter ponit duas differentias inter inductionē ⁊ exemplū. Pria inductio pcedit ab oib⁹ singlarib⁹ad vlē: exm̄ āt ab vno singulari ad aliū. ¶ Scđa dfia. qꝛ iductio oñdit maiorē extrēitatē ꝯ medio per minorē: Sed exēplum oñdit maiorē extremitatē de medio per aliquod simile minori extremitati:⁊ cū hoc oñdit maiorē extremitatem de minori per medium.

¶ Deductio āt ē qñ medio quidē primū palā ē ineē.postremo āt mediū dubiū qdē. silr āt credibile aut magis cōclusiōe. amplius si pauciora sint media postremo ⁊ medio oino.n. ppinqui⁹ eē accidit sciētie.

¶ Istud ē scđm capitulū hui⁹ tractat⁹ in quo phus determiat de deductiōe dicēs ꝙ deductio est qñ maior ē manifesta ⁊ minor dubia:

Sexta

Cōclusio.

Quid ē īductio

Dffe sill' logisimi' ⁊ inductionis

Exēpli diffinitio.

Diffinit tio exēpli sub rōne exēpli.

Inductio ⁊ exēplum quō differunt.

Quid ē deductio

Naturas āt cognoscer̄ possibile ē si qs cōcedat simul trāsmutar̄ corpus ⁊ aiaʒ q̄cūqʒ naturales sūt passiōes. discēs.n. aliqs musicā: transmutauit scḋʒ qd aiaʒ. ſʒ ñ coꝝ q̄ naturalr̄ nobis isūt ē h̄ passio: ſʒ vt ire ⁊ cōcupiscētie ⏊ naturaliū motuū.

Istud ē vltimū capitulū i q° docet ī uenire signa passionū nāliuʒ q̄ pn̄t eē media ēptimematū. Et pōit duas suppositōes. Pria passio nālis hʒ signū in subiecto cui° ē. Scḋa vni° passiōis est vnicū signū. ¶ Uñ ponit duo documēta adinueniendū signa passionū nāliū. Primū si aliq̄ passio insit alicui subo vlr ⁊ velimus scire ppriū signū illius passiōis opʒ ꝯsiderare cui spēciei vlr nō cōuenit talis passio ſʒ aliqbus īdiuiduis ei° ⁊ aliqb° nō. Et videre qd seq̄t illā passionē in illo subo: cui inest: qꝛ illud dʒ poni signū illi° passiōis vt fortitudo repitur ī oib° leonib°: ⁊ in aliqb° hoībus ⁊ ī aliqb° nō. Jō si hēre maximas spatulas seu sūmitates seq̄ᵱ hoīeʒ fortē. tūc illud erit signū fortitudīs. ¶ Scḋm documentū: si sint due passiones vni° sbī ad cognitionē signi cuius videndū ē ī quo sit vna passio ⁊ nō alia ⁊ qḋ signū ꝯsequaᵱ eā ī illo sbo quia illud debet poni signum eius in illo sbo cui ambe īsunt sicut leoni insunt due passiōes .s. fortitudo ⁊ liberalitas. si g° velim° cognoscere q̄ sūt signa illaꝝ debem° aspicere ad substātias in qbus ille passiōes diuisim repiuntur.

Documenta ad signa nālium passionū inuenienda.

Queriᵱ tertio ⁊ vltimo vtꝝ phus sufficiēter determinet ḋ peccatis īcidētib° circa ptātes syllogismoꝝ. Similr̄ de alijs spēb° argumētationis alijs a syllogismo.

Utrū ḋ peccatis incidētibus circa syllogismoꝝ ptātes: phs sufficiēter determinauerit.

¶ Arguiᵱ pmo ꝯ pmā ptē petitio pncipij nullo mō peccat ꝯ syllogismū. g° male dī q̄ ē peccatū ꝯ sillm. ¶ Scḋo si petitio pncipij peccaret ꝯ sillm aut maxie eēt ex eo q̄ nō eēt pbatia sue ꝯclusiōis. ſʒ h̄ nō: qꝛ illud nō reqriᵱ ad rōnem silli. ¶ Arguiᵱ 3° sic: nulla ē fallacia ꝯrie deceptōis: g° ipa nō dficit a pfecta rōe silli. aūs pʒ. qꝛ nulla ē fallacia ꝯrij sensus nec itellect°: g° a simili nec opionis: ¶ Quarto sic arguiᵱ: īductio ⁊ instātia sunt spēs argumētatiōis distincte ab alijs ⁊ a sillo: g° arist. nō sufficiēter enumerat spēs argumētatōis. Jtē īductio nō est possibilis cū nō sit possibile nūerare oīa singularia. Etiā exm̄ nō ē ꝯña necessaria: igr̄. aūs pʒ. qꝛ ex vno singulari ñ necessario seq̄ᵱ aliud: igitur. ¶ Quīto sic emptimema ē ex sillo ꝫ phʒ. i. posterioꝝ: g° non dʒ poni spēs distincta a sillogismo. ¶ Jn oppositū est philosophus in textu. Jn questione erunt tres articuli.

¶ Quātum ad primum sciēdum est pmo q̄ pro declaratiōe pme ptīcule qōnis mouetᵱ hec difficultas an petitio pncipij peccet ꝯ syllm simplr̄. Et si ñ. q̄re g° hic phs determinat de ea. Pro solutiōe supponiᵱ pmo q̄ nō est de rōne silli simplr̄ q̄ sit pbatiuus sue cōclusiōis: qꝛ tunc oīs syll's simplr̄ eēt pbatiu° qḋ ē falsuʒ. cū multi sylli fiāt ex falsis ⁊ ipossibilib°. Et de rōne sylli simplr̄ nō ē hēre tres terminos vocaliter distinctos. ſʒ sufficit q̄ sint distincti officialr̄. vt multotiēs visuʒ ē. Scḋo supponiᵱ q̄ nō est de rōne sylli simplr̄ cōclusionē eē simpliciter: aliā vocaliter a q̄libʒ pmissaꝝ. vt satis pʒ in multis syllis. ⁊ maxie in syllo expositorio illatiuo tm̄. Sʒ de rōne sylli simplr̄ solū ē dispositio duaꝝ ppōnū in mō ⁊ in figura. Ex oībus istis dī q̄ fallacia petitiōis pncipij siue statim siue nō statim: nō peccat contra syllogismum simpliciter. ſʒ bene ꝯ syllm demonstratiuū ⁊ dyalecticuʒ.

An pncipij petitō peccet simplr̄ ꝯ sillogismum.

¶ Et si qs arguat. peccat ꝯ syllm demōstratiuū ⁊ dyalecticū: g° ꝯ sillm simpliciter. ꝯsequentia patʒ: ab inferiori ad superius. Respondetur q̄ indebite arguitur: quia arguitur cum distributiōe superioris: ppter negationē inclusaʒ in ly peccat. ⁊ iō facit terminū seq̄ntē sic: supponere cōfuse distributiue. Et ad sciēdū quō ly peccat īcludit negatōeʒ: dʒ exponi dicēdo sic. petrus peccat ꝯ regē: id ē petr° nō seruat mādata regis. petrus peccat ꝯ deū: id ē petr° nō suat mandata dei. ⁊ ēt q̄ñ diciᵱ: petitio pncipij peccat ꝯ syllm dyalecticū ⁊c. id ē nō suat ꝯditiōes siue pncipia syllogismi dyalectici ⁊ demonstratiui. ¶ Pro scḋa pte diciᵱ q̄ phus nō determinat hic neqʒ alibi de petitione pncipij siue statim siue nō statim: eo q̄ peccet ꝯ syllogismū simplr̄: sed qꝛ peccat cōtra sillogismū demonstratiuū ⁊ dyalecticum. Et qꝛ hec sententia ordinatur ad scientiā posteriorum: ideo hic de ipsa determinatur.

Phe quō hic determinat de petitōe pncipij.

¶ Sciendū est scḋo q̄ pro declaratione scḋi defectus supponiᵱ q̄ ly nō pp hoc accidere falsum de virtute sermonis capiᵱ p oī re ppter quā non accidit falsum. Et sic oīs res mundi propter quā nō infert cōclusio falsa est nō propter hoc accidere falsum: ⁊ sic nō capiᵱ in textu. Alio mō capiᵱ pro positiōe cōnumerata cū pmissis syllogismi cuius cōclusio est falsa: nihil faciens ad illationē illi° cōclusionis false. iō si ex falsitate cōclusionis īferatur falsitas illius ppositiōis: tunc diciᵱ cōmittere talē fallaciā. Et si capiᵱ in textu nō ppter hoc accidere falsum qḋ est sinonimū cuʒ hoc qḋ est non cā vt cā. Supponiᵱ scḋo q̄ iste defectus solū repitur in sillogismo ad īpossibile: vt probat aristoteles in textu. ¶ Et si quis arguat. sillogismus ad ipossibile habet tantuʒ duas premissas dispositas in mō ⁊ figura. cuʒ primus pcessus eius sit sillogisticus. g° nō de

Suppōsʒ defectū declarans

singularibus sine explicatiōe hui⁹ pticule ꝛ sic de alijs: vel alteri⁹ sibi equaletis. ꝛ sic dico ꝙ nulla talis inductio sub rōne iductiōis ē bōa ꝯña: sed si aliq̄ talis sit bona: hoc ē: qꝛ vel añs est ipoſe: vel ꝯñs necāriū. vel qꝛ singulare seorsum isert vlez. Alio° pōt formari iductio: iserēdo vlem ex singularib⁹ mediāte ista pticula: et sic de alijs. vel aliq̄ sibi equalēte. ꝛ hoc fit qñ nō enumerāt oīa singularia. ſꝫ qñ oīa enumerant ponit tūc ista pticula. ꝛ nō sūt pla. ¶ Et si qs petat qd itelligit p istā pticulam: ꝛ sic de alijs. Rñdeo ꝙ itelligitur vna ppō vlis significans eē sicut significat p alias singulares non formalr explīas vt sor. currit. petr⁹ currit. ꝛ sic de alijs: ergo oīs hō currit. sensus ē: sor. currit. plato currit. ꝛ qlꝫ hō ali⁹ a sorte ꝛ platone currit. ergo ois hō currit. ¶ Et si qs dicat: ergo in inductione pcedit ab vli ad vlem. Dico ꝙ illa vlis in añcedente dr̄ singularis in respectu et non simplr. qꝛ ē minus vlis ꝙ̄ vniuersalis illata. ideo dicitur singularis in respectu.

¶ Dubitatur scđo vtrū iductio sit ꝯña formalis addēdo ēt pticulā. ꝛ sic de alijs. Rñdet breuiter vt alias visū ē in sūmulis ꝙ iductio pōt fieri duplr. Uno° a singularib⁹ i significādo ꝛ supponēdo sīl cuiusmodi sūt noīa propria: vt sic arguendo sor. currit plato currit: ꝛ sic d̄ alijs. ergo oīs hō currit: ꝛ sic dico ꝙ nō ē ꝯña formalis: qꝛ i simili forma ē dabilis istantia. vt nō seqt sor. currit plato currit. ꝛ sic de alijs: ergo oīs asin⁹ currit: tñ seruat silis forma. ¶ Et si qs dicat sibi variat supioritas ꝛ iferioritas. ergo nō seruat silis foīa. Rñdet ꝙ supioritas nō se tꝫ ex pte forme ꝯñtie: vt alias visum ē. Alio° pōt fieri a singularib⁹ in supponendo tñ. vt iste hō currit ꝛ iste hō currit. ꝛ sic de alijs: ergo oīs hō currit. ꝛ tūc dico ꝙ ē ꝯña formalis. ¶ Et si qs dicat i simili foīa ē dabilis istātia: qꝛ ñ seqt iste hō currit. ꝛ iste hō currit. ꝛ sic de alijs. ergo oīs asin⁹ currit. Rñdet. ꝙ ibi nō seruat ꝯsimilis foīa: qꝛ variat nūerus terioꝝ q se tꝫ ex pte foīe ꝯñtie. vñ i pma solum sunt duo teri saltē cōputādo terios synonimos pro eodē terio. sed i scđa sūt tres. s. hō currit. asinus. ¶ Sed q̄reret. aliqs vtrū iductio pbatiua sit bona ꝯña. Rñdet breuiter ꝙ nō. qꝛ oīs inductio fit mediāte ista pticula. ꝛ sic d̄ alijs: et tūc ē bona ꝯña. sed nō pbatiua cū añs ñ sit notius ꝯñte. vñ ista ē mihi eque nota: sor. currit: plato currit. ꝛ qlꝫ hō ali⁹ a sorte ꝛ platone currit: sicut ista. oīs hō currit ꝛ cꝫ. Alio° fit sine ista pticula. ꝛ sic de alijs: ꝛ sic nō ē bōa ꝯña. vt iā visū ē supius: ſꝫ bñ sit pbatiua. ¶ Et si qs quærat: nōne vlis fit nota ex singularib⁹. dr̄ ꝙ sic. sed tūc quantū ē de se nō ē bona ꝯña: ſꝫ naturalis inclinatio itellect⁹ ducit ad vitatē vlis et ci⁹ illationē cū nō videat instātiā in alijs singularib⁹. ¶ Uñ aduerte q ad h ꝙ aliqd notificetur nobis p iductionē q̄ttuor ꝯditiōes requirunt. Pmo reqrit iudiciū actuale itellect⁹. puta ꝙ iudicet vl assentiat istū ignē eē calidū. Scđo reqrit experiētia puta ꝙ videt istū ignē esse calidum. Tertio. memoria de singularibus ꝛ coꝝ sensatiōibus. Quarto reqrit. ꝙ itellectus illaꝝ singulariū iferat vitatē vlis ex quo non videt rōnē diuersitatis i alijs ꝛ mediantibus istis q̄ttuor: iductio nō ē pbatiua ppōnū imediataꝝ saltē q̄ sūt p se note sicut sūt pria pn̄cipia vt de quoꝫ affirmatio ꝛ negatio: qꝛ talia cognoscūt cognitis terīs ſꝫ ē pbatiua ppōnum imediataꝝ nō p se notaꝝ sic ista oīs ignis est calidus vel ista oīs reubarbaꝝ sanat colerā.

Quot ꝯditiōes reqrūt vt aliqd nob per iductiones significetur.

¶ Dubitatur tertio vtrū diffinitio emptimematis sit sufficiēter assignata. ¶ Pro cui⁹ declaratiōe supponit. ꝙ emptimema capit triplr. Uno° large p oī ꝯña bona i q̄ ex vna ppōne i añte expssa vel ex plib⁹ nō syllogistice cōblatis isert alia ppō: ꝛ sic capit emptimema cū dr̄ ꝙ oīs ꝯña ē syllogistica vl emptimematica. Alio° capit stricte p oī ꝯña bona nō iductiua nec exēplari i q̄ ex vna ppōne cathegorica vel ex plib⁹ ñ syllogistice cōblatis isert alia. ꝛ sic capit cū dr̄ ꝙ oīs bona ꝯña vel ē sylls emptimema iductio vel exēpliū. ꝛ isto mō ꝯuersiones eqpollētie ꝛ ꝯñe q̄ fiūt i ypotheticis dnr emptimemata. Alio° capit strictissime p oī ꝯña i qua ex vna sola ppōne cathegorica i añte expssa isert aliq̄ ꝯclo cui si aliq̄ alia ppō addat eet bon⁹ sills ad eandē ꝯclonē iserēdā. ꝛ sic capitur i textu cū dr̄ ꝙ ē sills supple ipfect⁹. Et si quis dicat. nōne bñ seqt est sills ipfect⁹. ergo est sills. Dico ꝙ nō: qꝛ ly ipfect⁹ diminuit. Et aduerte ꝙ ycos positū i diffōne ei⁹ idē ē ꝙ ppō pbabilis q̄ vī oīb⁹ plib⁹ aut marie notis. Sꝫ signū vocat ppō ex q̄ necio seqtur ꝯclo. Ex quo pꝫ. ꝙ eadē ppō fm aliā ꝛ aliā rōnem considerata pōt dici ycos ꝛ signū. vocatur ycos iquātum est ppō pbabilis. ꝛ dr̄ signū vt necessario infert aliam ppōnē. Et ponit ycotibus in numero plurali ad denotandū ꝙ illa pmissa q̄ infert ꝯclonem virtualiter ē plures pmisse saltē in inferendo quia infert talē conclusionē sicut due. ¶ Supponit finaliter. ꝙ exēpliū pōt capi dupliciter. Uno mō large p oī bona ꝯña i qua infert conclusio ppter similitudinē repertaꝫ inter res significatas p terios añtis ꝛ ꝯñtis: siue añs ꝛ ꝯñs sint ppōnes vniuersales siue pticulares. Et sic est ibi exemplū. parisienses sūt diuites: ergo rothomagenses sūt diuites: quia vtriq seſe exercēt in mercantijs. Alio mō capitur stricte pro ꝯña bona pbatiua conclusionis particularis ex alia ppōne particulari vel particularibus. ¶ Et aduerte. ꝙ exemplū vt cōiter solet fieri non est bona ꝯña: sed solū est

Dubiū de emptimematis diffōne

Emptimema quot modis capitur

Nota

Exemplū q°t modis capitur

An iductio sit ꝯña formal' addendo hāc pticulā ꝛ sic de alijs.

An pbatiua iductio sit bōa ꝯñtia.

quedã pbabilitas p quã vna singularis pbat p aliã. ĩõ ĩter oẽs alias spẽs argumẽtatiõis ẽ debilior: q2 solũ tenet p modũ silitudinis: mõ talis argumẽtatio multis modis claudicat.

Conclõ rñdens ad predicta.

¶ Quãtũ ad tertiũ articulũ sit cõclusio rñsalis ad q̃sitũ. pħs sufficiẽter deteriauit de trib⁹ defectib⁹ incidentib⁹ circa sillos: z de alijs spẽb⁹ argumẽtatiõis a sillo. hec cõclõ p3 ex dictis. ¶ Ad rõnes añ oppositũ. Ad duas p̃mas p3 solõ. ¶ Ad tertiã. dĩ q̃ nõ est sile d̃ sensu z ĩtellectu vt alias videbit. ¶ Ad q̃rtã dĩ q̃ si deductio z instãtia capiãt p sillo deductiuo z instãtiuo nõ sũt alie spẽs a sillo: l3 aliqd ɔnotẽt supra sillum. ¶ Ad quintã p3 solutio. Et hec de secundo libro priorum.

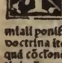
¶ Sequit primus liber posteriorũ.

Proemiũ huius lib.

Omnis ars z ois disciplina intellectiua ex preexistẽte fit cognitiõe. Manifestũ ẽ aũt hoc speculãtib⁹ ĩ oẽs mathematice. n. q̃cũq3 sciẽ p hunc modũ fiũt: z aliaz vnaqueq3 artiũ. Silr autem z circa orationes q̃ per sillogismos z que per inductionez. vtreq3. n. per prius nota faciũt doctrinã: hi quidem accipientes tam q̃ a notis: ille vero demõstrãtes vle p id qõ manifestum est singulare.

Diuisio huius li bri.

Iste ẽ primus liber posterioz analetbicoz. i. de posteriori resolutione q̃ est resolutio ɔñtis. Et diuidit in duas ptes. s. proemialẽ z executiuã. In pte proemiali ponit p⁹ talis ɔclõ. Ois disciplina z ois doctrina ĩtellectiua fit ex preexñti cognitiõe quã cõclonẽ pbat iductiue tã ĩ sciẽtijs speculatiuis q̃ practicis. In speculatiuis pbat ẽt in ducẽdo inã ĩ mathematicis ex cognitiõe pncipioz deuenim⁹ ĩ cognitionẽ cõclonis: z ẽt ĩ sciẽtijs dyaleticis sicut sũt sciẽ q̃ habent p sillos z iductionẽ: z etiã in sciẽtijs rhetoricis: sic sũt sciẽtie q̃ habent p emptimema z exẽplũ. tñ emptimema vere ẽ sillus. i. virtualiter: z sic ẽt pbat in sciẽtijs practicis ĩ qb⁹ notitia cõclonis hĩ ex notitia pncipioz. ¶ Cõseq̃nter subdit q̃ due sũt pcognitiões ĩ demõstratiuis. s. qd est z q2 ẽ. Et sm hoc tria inueniũt ĩ demõstratiõe. s. dignitates seu pmisse. passio. z sbm de qb⁹ psupponit aliq̃ pcognitio. ¶ Cõsequẽt ponit ordinẽ cognitiõis pmissaz ad cõclonẽ dicẽs q̃ maior vel minor pri⁹ tpe cognoscunt

Quot sũt pcognitiões in demõstratiuis.

q̃ cõclusio. Sed maiore z minore sil cognitis sil tẽpore cognoscit conclusio. Finalit remouet vnũ errorẽ antiquoz q dixerũt nos nihil posse scire denouo. cui⁹ rõnẽ assignat plato ĩ menone. s. in tali libro q2 si scirem⁹ aliquid de nouo maxime essent cõclusiones: s3 hoc nõ: q2 si cõclusiones scirem⁹ de nouo sic q̃ pus nesciuerim⁹ eas: seq̃t q̃ nõ magis assentirem⁹ eis de nouo q̃ suis oppositis: vt pbat p simile de seruo fugitiuo reperto a magistro quẽ nõ cognosceret nisi pri⁹ eum cognouisset. ¶ Ad hanc rõnẽ respõdet aristoteles dicẽs q̃ cõclusiones ante demõstrationẽ quodãmõ scimus. s. in vniuersali: s3 ignoram⁹ in ppria forma z ĩ pticulari.

Ordo cognitiõis pmissarũ ad ɔclõnem.

Queritur primo vtrũ ois doctrina ois disciplina fiat ex preexistente cognitiõe. Et arguit p̃mo q̃ nõ. q2 vl fieret ex pexistenti cognitione ĩtellectiua vel sensitiua: nõ p̃mũ: q2 illa fit ex alia z sic eẽt pcessus in infinitũ. nec sm q2 de multis habem⁹ sciẽtiaz de qb⁹ nõ habem⁹ aliquã notitiã sensitiuã sicut d̃ deo z de angelis. ¶ Scdo sic. aliqua notitia sensitia potest fieri nulla alia pexistẽte: igit z intellectiua: ɔña p3: q2 nõ videt quare intellect⁹ non possit habere notitiã suã ñ psupposita alia cognitione sicut est sensus q ẽ potẽtia inferior ad intellectum. ¶ Tertio si notitia intellectiua fieret ex pexistẽti cognitõe h maxime eẽt ex pexistẽti cognitione sensitiua: sed h nõ q2 vel ly ex diceret circũstantiã cause efficiẽtis. finalis. formalis. sed nullũ illoz est dicendu3. igit. ¶ Quarto sic. si sic seq̃ret q̃ notitia ĩcõpleta fieret ex alia notitia ĩcõpleta qõ videt eẽ falsũ: q2 vna notitia ñ generat ex alia nisi mediãte discursu: s3 discursus solũ ẽ cõpletoz: igit. ¶ Quinto sic. nõ est possibile nos aliqd scire de nouo: igit. Antecedẽs p3. q2 scire d3 eẽ p causam. sed cause nõ possũt sciri: q2 tũc oporteret q̃ sciretur p alias causas z sic in infinitũ. ¶ In oppositũ arguit auctoritate philosophi in textu. In questione erunt tres articuli. ¶ Quantum ad primum.

An ois doctria z ois disciplina fiat ex p existẽtico gnitiõe

¶ Sciẽdũ ẽ prio q̃ p declaratione questionis supponitur primo q̃ doctrina z disciplina capiuntur pro eodem. s. p notitia cõclusionis sillogismi demõstratiui. S3 differũt rõne. nã dĩ doctrina vt pcedit a doctore z disciplina vt recipit in discipulo. ¶ Supponitur scdo q̃ duplex est notitia. q̃dam sensitiua z est illa quã h3 sensus de obiecto sensibili cuiusmodi est audire: videre: z sic de alijs. Alia ẽ intellectia quã hab3 ĩtellect⁹ d ĩtelligibili siue pñte in se siue ĩ sua spẽ siue ĩ aliquo alio. Notitia sẽsitia ẽ duplex. s. ĩterior z exterior. Interior ẽ illa quã h3 sensus iterior d̃ obiecto sicũt fantasia. Exterior ẽ quã h3 sẽsus exterior de obiecto vt visus d̃ colore z audit⁹ d̃ sono. His suppositis

Doctrina z disciplina ĩ q̃ ɔueniũt z in q⁹ dñt.

Notitia est duplex.

Notitia sẽsitiua est duplex.

dicitur primo ꝙ ois doctrina intellectiua fit ex p̄exīsti cognitiōe. vñ doctrina τ disciplia capiunt in textu p notitia ꝯclonis demfate q̄ fit ex p̄exīti cognitiōe p̄missaꝝ. Et lȝ hec ꝯclo possit itelligi de oī cognitiōe itellectiua saltē habita ex sensibilib⁹: tñ p̄hus solū logt̄ h̄ de cognitione ꝯclonis. Dt̄ tertio. ꝙ cognitio terioꝝ intellectiua fit ex ipsoꝝ cognitiōe sensitiua iterioꝛi. Sed cognitio sensitiua iterioꝛ fit ex p̄exīstenti cognitiōe sensitiua exterioꝛi q̄ nō p̄supponit aliā cognitionē. Nā ad hoc ꝙ aliqs videat albedinē: nō reqrit aliq̄ alia notitia seu cognitio. Dt̄ vlteri⁹. ꝙ cognitio itellectiua p̄ncipioꝝ fit ex p̄exīti cognitione suoꝝ terioꝝ.

Dubiū de ista ppōne ois doctrina τ ois scla fit ex p̄exīti cognitiōe

¶ Sciendū ē secūdo ꝙ circa textū incidit vna difficultas: vtrū illa ppō sit vā. s. ois doctrina τ ois disciplia fit ex p̄exīti cognitione. Et vī ꝙ nō: qꝛ ipsa ē incōgrua: qꝛ singulare geminatū equalet plurali: ergo deberemus dicere fiunt τ nō fit. Itē doctrina quam ego hēo: nō fit ex p̄exīte cognitiōe. qꝛ ipsa nō fit cū iā sit facta. ¶ Pro solutiōe supponit. ꝙ ly τ in illa ppōne nō capit cōplexiue. ſ; diuisiue vt ē vna ypothetica copulatiua: τ nō vt ē vna cathegorica de sb̄o copulato: qꝛ tunc eēt incōgrua. vñ qñ ly τ tenet ꝯplexiue: bñ reqrit numer̄ pluralē: sed nō qñ tenet diuisiue. Secundo dico. ꝙ illa ppō dȝ itelligi de doctria τ scia q̄ actu acqrit: τ nō de illa q̄ iā actu acqsita est nisi diceret ꝙ eēt sensus: ois doctria fit vl̄ fiebat ex p̄exīti cognitiōe. ¶ Sȝ restat vnū dubiū cū dictū sit ꝙ doctrina τ disciplina sūt idē. s. notitia ꝯclonis. Quis posset arguere ꝙ non: qꝛ ois forma denoīat sb̄m in quo ē: ſ; sic est ꝙ disciplina ē in discipulo: p quā denoiat discipulus. ergo ēt doctrina erit ī discipulo. τ per ꝯñs discipul⁹ vocabit docēs a doctria. Respondet. ꝙ nō opȝ sp formā denoiare sb̄m in quo ē: ſ; oēȝ modū suū: ſ; suffic̄ ꝙ denoiet s̄m aliquē modū. iō talis ōnoiat s̄; mōȝ disciplie.

Utrū sit posse aliqd scire d nouo

¶ Sciendū ē tertio ꝙ circa textuȝ incidit vna difficultas: vtrū sit posse nos aliqd scire de nouo. Et vī ꝙ non: qꝛ si possem⁹ aliqd scire de nouo: hoc eēt p viā sensus aut p viaȝ itellect⁹. non primū: qꝛ sensus pōt decipi circa suū ppriū obiectū. nec scd̄ȝ: qꝛ notitia itellectiua p̄supponit notitiā sensitiuā. ergo si notitia sensitiua deficit: ita τ itellectiua. Scd̄o sic. se quereť ꝙ intellect⁹ noster eēt mutabilis. τ per ꝯñs alterabilis. qd̄ vr̄ falsū. ꝯña pȝ: qꝛ tūc mutareť de ignorātia in sciaȝ. Tertio sic. si itellectus noster nō oia sciret a p̄ncipio sue creationis: seqreť ꝙ fuisset creat⁹ ip̄fect⁹ qd̄ nō vī. pbabile. Quarto sic. p̄ncipia sūt nobis nota a nā. τ ꝯñs multa scimus a nā. In oppositū ē experientia: experimur eni nos multa scire de nouo: experimur eni ꝙ p labores successiue acqrimus sciās. iō restat soluere rōnes. ¶ Ad p̄mā dī. ꝙ tam p viā sensus q̄ p viā intellect⁹ multa scimus de nouo. τ ad iprobationē dī. ꝙ lȝ sensus qñq3 decipiat circa suū ppriū obiectū pp idispositionē medij vel organi vel pp nimiā distantiā ad obiectū: nō tñ sp decipit. sed multa de nouo certitudinalr̄ p̄cipit τ cognoscit. ¶ Ad secūdā dī. ꝙ lȝ itellect⁹ altereť τ muteť alteratione p̄fectiua nō tñ alteratiōe corruptiua: qñ eni intellect⁹ mutat̄ de ignorātia in sciaȝ: tūc dicit̄ p̄fici saltē accñtaliter. Et p hoc pōt solui tertia rō. Nā nō est incōueniēs itellectum fuisse creatū p̄fectiōe accñtali: tñ fuit de creatus p̄fectus p̄fectiōe eēntiali. ¶ Ad quartam dicit̄. ꝙ dupl̄r pōt intelligi nos scire p̄ncipia a natura. Uno⁹ ꝙ a nā hēamus notitiā actualē de primis principijs τ sic nō est verū. Alio⁹ ꝙ a nā inclinemur ad eoꝝ cognitionē pp magnam euidentiā illoꝝ in veritate: τ sic bñ cōceditur ꝙ principia sunt nobis nota a natura.

Quot modis itelligit scire p̄ncipia a natura

¶ Siendū est quarto ꝙ icidit alia difficultas vtrū sit posse vnū τ eundē itellectū scire istā. ois dualitas est par τ simul ignorare istam. ista dualitas est par. Pro cui⁹ solutione supponit ꝙ aliqd dī sciri dupl̄r. Uno⁹ in vl̄i. Alio⁹ in ppria forma τ i p̄ticulari vt p̄i⁹ visū est. Uñ ad hoc ꝙ ppō vl̄is dicat̄ scita in ppria forma reqrit ꝙ oēs ei⁹ singulares sint scite ī ppria forma. Sed ad hoc ꝙ sciat̄ in vl̄i suffic̄ ꝙ alique singulares sciant̄ τ ꝙ nō appeat istātia in alijs singularib⁹. ¶ Scd̄o supponit. ꝙ sicut impoīe ē totale añs eē veruȝ ꝯñte exñte falso. ita impoīe ē totale añs eē cognitū ꝯclone icognita. τ hoc si cognoscat̄ bonitas ꝯñtie τ ꝙ itellectus aduertat circa tale cōsequēs: τ ꝙ nō sit idisposit⁹ neq3 voluntas diuertat eū. ¶ Tertio supponit. ꝙ sicut in ꝯñtia syllogistica nō ē necesse ꝙ si vna p̄missarū sit cognita ꝙ pp hoc cognoscat̄ conclusio. Ex quo sequit̄ ꝙ non est possibile scire istam: ois dualitas ē par τ ignorare istam in vl̄i ista dualitas est par. Dt̄ scd̄o. ꝙ possibile est scire hanc ppōnē. ois dualitas est par: τ ignorare istā in ppria forma ista dualitas est par. qꝛ pōt ignorari vtrū ista dualitas sit dualitas. ideo impossibile est scire istā: ois dualitas est par: τ hec dualitas est dualitas ignorando istam: hec dualitas est par. dūmō intellect⁹ aduertat ad bōitatē ꝯñtie τ nō sit indispositus neq3 voluntas cum diuertat. ¶ Ex quo sequitur ꝙ multū differt dicere oēȝ dualitatē tu scis eē parē. τ tu scis oēm dualitatē esse parē: qꝛ prima est falsa. τ hoc loquēdo de scientia in particulari. Sed scd̄a pōt eē vera τ est cōposita: τ est sensus. tu scis istam propositionem ꝙ ois dualitas est par. τ illa est vera. Silr̄ dicatur de istis omnē numerū turonoꝝ in bursa platonis existentiū glibet scit eē pa-

Aliud dubiū circa textū incidens. Aliqd sciri q̄t modis dicitur

rez. Et qlibet scit ẽ numerũ taronoꝝ exñtiũ
ĩ bursa platõis esse parẽ. Et h̄ de pͥo articlo.

℄ Quãtum ad scd̃m dubitaẽ pͥo

Utrũ h̄ scia sit d̃ sillo de mõstra tiuo.

vtrũ de sillmo demõstratiuo sit h̄ scientia tãq̃
de sb̃o attributionis p demõstrationẽ acq̃sitã.
Et videẽ q̄ nõ. qꝛ oĩs sciẽtia acqriẽ p demõstra
tionẽ: gͦ siue demõstratõe siue de sillino d̃mõ
stratiuo sit scia hoc erit p d̃mõstrationẽ: ꝛ tũc
q̃reẽ de illa d̃mõstratiõe vtrũ sit sciẽtia. ℄ In
oppositũ argẽ p cões expositores dicẽtes sillo
gismũ demõstratiuũ esse sb̃m in hac scientia.

Titulꝰ libri posterioꝝ

Pro cuiꝰ solutione supponiẽ pͥo q̄ iste liber sic
intitulaẽ. Iste ẽ liber posterioꝝ analeticHoꝝ
aristotelis. i. de posteriori resolutione. s. reso
lutiõe ꝯñtis: vñ resolutio ꝯñtis est qñ ostẽdiẽ q̄
pmisse sũt vere ꝛ pncipia cõclusionis. ℄ Sup

Accep tões silli de mõ stratiui

poniẽ scd̃o q̄ sillus d̃mõstratiuꝰ dupl̄r põt capi
Uno mõ p denoĩato seu pme intẽtionalr̄. ꝛ sic
nõ est sb̃m huiꝰ sciẽtie. Alio mõ capiẽ scd̃e in
tẽtionalr̄ vt est vnũ intẽtionale seu scd̃a inten
tio attributa sillo d̃mõstratiuo mentali voca
li vel scripto: ꝛ sic bñ ẽ sb̃m in hac sciẽtia: cuiꝰ
ppͥa passio ẽ generatiuũ scie: ꝛ de eiꝰ diffini

duplex ẽ sb̃z cuiuslz scientie.

tiõe postea videbiẽ. ℄ Suppõiẽ tertio q̄ cuiuſ
libet sciencie duplex est sb̃m. s. totale qd̃ nihil
aliud ẽ q̄ ꝯclusio alicuiꝰ illi d̃mõstratiui. aliud
est partiale qd̃ nihil aliud est q̄ sb̃m illiꝰ cõclu
sionis. Et h̄ ẽ qd̃ cõiter diẽ q̄ dupplex ẽ scibile

duplex est scibile.

s. totale ꝛ partiale. Totale est ipsa cõclusio vl̄
res significata p ip̄am. Sz scibile partiale est
sb̃m illius cõclusionis. ℄ Istis suppositis res

Dubiũ d̃ precognitiõi bꝰ pncipiorũ.

põdeo ad rõnem q̄ d̃ demõstratione scd̃e intẽ
tiõalr̄ capta habeẽ sciẽtia: tãq̃ de scibili re
moto. ꝛ hoc p demõstrationẽ pme intẽtionaliẽ
captam de d̃ demõstratione pme intẽtionalr̄
capta nõ est sciẽtia: cũ sit quoddã aggregatuz
ex pmissis mẽtalibus: vocalibus: vel scriptis.

℄ Dubitatur secũdo vtruz sint tã

tũ due pcognitiones pncipioꝝ materialiũ in
gredientiũ demõstratiões. s. qd̃ ẽ ꝛ qꝛ ẽ. ℄ Pro
cuiꝰ solutiõe supponiẽ pͥo q̄ pcognitio põt ca
pi dupl̄r. Uno mõ ipͥoprie. i. p re pcognita.
ꝛ sic pmisse silli d̃mõstratiui dicũẽ pcognitões.
Alio mõ capiẽ ppͥe ꝛ h̄ dupl̄r. vno mõ large p
q̃cũq̃ noticia pͥis reqsita ad habẽdũ notitiã
ꝯclusionis: siue h̄ sit d̃mõstratie siue dialetice:
ꝛ sic nõ capiẽ hic. Alio mõ stricte: ꝛ sic sic ẽ ali

Acceptiones pcognitionis. quia est duplex est. quid est ẽ duplex.

ud q̄ notitia itellectualꝰ actualr̄ vl̄ habitualr̄
reqsita ad habẽdũ sciẽtiã de aliq̄ ꝯclusione p
d̃mõstrationẽ: ꝛ sic capiẽ hic: ꝛ sũt due. s. qd̃ ẽ ꝛ
qꝛ ẽ. Et si qs dicat qd̃ ẽ ꝛ qꝛ ẽ sũt q̃stiones scibi
les. vt videbiẽ ĩ scd̃o huiꝰ: gͦ nõ sũt pcognitiões
Respõdeẽ q̄ duplex ẽ: qꝛ ẽ qdd̃ã ẽ qꝛ ẽ dignitas
sb̃i. ꝛ tale ẽ pcognitio. aliud ẽ qꝛ ẽ ꝯclusionis: ꝛ
tale ẽ q̃stio. Etiã duplex est qd̃ est. s. quid nois
ꝛ qd̃ rei. qd̃ rei ẽ q̃stio. qd̃ nois est pcognitio.
ꝛ dicõ etiam q̄ qd̃ rei est pcognitio ꝛ q̄ nõ est
icõuenies idẽ esse q̃stio ꝛ pcognitio: sz alia tñ
rõne. ℄ Sz circa ista sũt aliq̄ pua dubia. Pͥ

Quid ẽ qꝛ ẽ dignitatis

mũ ẽ: qd̃ ẽ pcognoscere qꝛ ẽ dignitatis. Ad qd̃
diẽ q̄ qꝛ ẽ dignitatis nihil aliud ẽ q̄ cognitio
adhesiua maioris ꝛ minoris alicuiꝰ demõstra

Quid ẽ pcognitõ nois dignitatis.

tiõis tãq̃ vere ꝛ necessarie. ℄ Scd̃m dubiũ
vtrũ de dignitate possit psupponi qd̃ ẽ. Respõ
deẽ q̄ d̃ dignitate põt psupponi qd̃ nois: id est
qd̃ p dignitatẽ significaẽ: sz nõ qd̃ rei. vñ pco
gnitio qd̃ nois dignitatis: nõ est aliud q̄ noti
tia p quã ego cognosco qd̃ dignitates signifi
cẽt. vt notitia p quã ego cognosco qd̃ significet
oẽ aĩal rõale ẽ risibile vocareẽ pcognitio qd̃ nois
dignitatis. ℄ Aduerte tñ q̄ dignitas põt capi

Dignitatis acceptiones.

dupl̄r. vno mõ stricte ꝛ ppͥe. Et sic pͥma pnci
pia vocaẽ dignitates: ꝛ sic non capiẽ hic. Alio
mõ capiẽ large: ꝛ sic dignitates vocaẽ pmisse
sylli d̃mõstratiui. ꝛ sic capiẽ hic. Tertiũ dubiũ
qd̃ ẽ pcognoscere qd̃ est sb̃i ꝛ qꝛ est sb̃i. dico q̄
qd̃ ẽ sb̃i ẽ duplex. s. qd̃ rei ꝛ qd̃ nois: qd̃ rei est
notitia p quã ego cognosco diffinitionẽ illius

quid est sb̃i ẽ duplex.

sb̃i. Sz qd̃ nois ẽ notitia p quã ego cognosco
qd̃ significet p nomẽ sb̃i. sz qꝛ ẽ sb̃i ẽ notitia p
quã ego assentio isti ppõni sb̃m natũ est eẽ vel
possibile ẽ eẽ saltẽ in sciẽtijs realibꝰ. ℄ Aduer

quid est qꝛ est sb̃ iecti.

te tñ q̄ aliqñ qꝛ ẽ nõ psupponiẽ ĩ demõstratõe
ꝛ h̄ est qñ d̃ sb̃o d̃mõstraẽ eẽ sm̃ adiacẽs dicẽs
aptitudinẽ. ℄ Aduerte finalr̄ q̄ de passione

quid est pcognitio nois passiõis

psupponiẽ qd̃ nois. vñ pcognitõ qd̃ nois passio
nis ẽ notitia p quã ego cognosco qd̃ significeẽ
p nomẽ passionis. Ex oĩbꝰ istis pz q̄ qꝛ ẽ di vni
uoce de qꝛ est dignitatis ꝛ sb̃i. ꝛ pcognitio qd̃
est di equiuoce d̃ pcognitõe qd̃ rei ꝛ qd̃ nois.

℄ Dubitaẽ tertio vtrum maiore ꝛ

Dubiũ d̃ cognitiõe maioris ꝛ minoris

minore sil̄ cognitis necesse sit sil̄ tpe cognosce
re cõclusionẽ. ℄ Pro cuiꝰ solõe supponiẽ pͥo
q̄ maior ꝛ minor dupliciẽ pñt cognosci. vno
mõ seorsũ ꝛ diuisim s̄quãtũ sũt q̄dã enũciatio
nes ꝛ nõ sm̃ q̄ disponũẽ ĩ mõ ꝛ ĩ figura. ꝛ sic di
co q̄ bñ possũt cognosci nõ cognita ꝯclusiõe.
Alio mõ pñt cognosci vt sunt disposite ĩ mõ ꝛ
ĩ figura. Et h̄ dupl̄r. vno mõ cognitõe apphẽsi
ua. ꝛ sic dico q̄ nõ ẽ icõueniẽs pmissas sic co
gnoscere nõ cognita ꝯclusione. Alio mõ pñt
cognosci cognitõe adhesiua ꝛ sic dico q̄ maio
re ꝛ minore sic cognitis cũ cognitõe bonitatis
ꝯñe sil̄ tpe cognosciẽ ꝯclusio dũmõ itellectꝰ ad
uertat circa ꝯclusionẽ ꝛ nõ sit idispositꝰ neq̃ vo
lũtas eã diuertat. Ex qͦ seqẽ q̄ notitia adhesi
ua ꝯclusionis ñ solũ depẽdet seu caẽ a notitia
adhesiua pmissaꝝ: sz etiã a notitia adhesiua
bonitatis ꝯñe. Sequiẽ scd̃o q̄ licz sil̄ tpe sic co
gnoscaẽ pmisse ꝛ ꝯclusio. tñ pͥꝰ natura cogno
scũẽ pmisse ꝛ bõitas ꝯñe q̄ cognoscaẽ ꝯclusio.
qꝛ notitia pmissaꝝ ꝛ notitia bonitatis ꝯñe sũt
causa pͥalis notitie cõclusiõis. modo cã scdm
per precedit natura suuz effectum. ℄ Sequiẽ

tertio q intellectus simul ⁊ semel plura cognoscit diuersis et cognitiōib⁹. s. maiorē mīorē ꝯonitatē ꝯñie ⁊ ipsā ꝯclonē. Et hoc nō ē iconueniēs intellectū sil multa cognoscē saltez q̄ hñt ordinē adiuicē. de nō hñtib⁹ ordinē dubitant aliq. dico tñ ꝓbabilr vt alias videbit q itellect⁹ sil pōt plura cognoscē et inordiata vt legēdo simul ⁊ semel cognoscit albedinē ⁊ nigredinē cū sensus ꝯ cognoscat: nō tñ dico ita distincte sicut si seorsū illa cognosceret. Dico vlteri⁹. q p vnū actū itelligēdi ꝯpatiuū possū simul plura cognoscē: vt p vnū actū itelligēdi possū sil cognoscē ꝑmissas i ordie ad ꝯclonem suā ⁊ et ipsā ꝯclonē ⁊ ille act⁹ vocat sapiētia de qua fuit dictū satꝫ alias. ⁊ hec d̄ scd̄o articlo.

Cōclo ridens ad ꝗdl. cta.

¶ Quantuz ad tertiuz sit cōclusio responsalis: oīs doctria ⁊ oīs disciplia itellectiua fit ex p̄exñti cognitiōe. s. ꝑmissaꝝ: ⁊ hoc satꝫ ꝓbatū ē i q̄ōne. ¶ Ad rōnes ante oppositum. ¶ Ad primā dicēdū ē q deueniēdū ē ad noticiā sensitiuā exteriorē q̄ nō ꝑsupponit aliā noticiā. ¶ Ad scd̄az dr̄. q nō ē sile de itellectu ⁊ de sensu: nā in cognoscēdo itellect⁹ ꝑsupponit sensū ⁊ nō ecōtra. ⁊ vñ hoc veniat videbit i libris de aīa. ¶ Ad tertiā dr̄. q illa ꝓpō ex ꝓpe nō dicit circūstātiā alicui⁹ cāe respectu noticie itellectiue: q̄ꝛ noticia itellectiua nō causat ex noticia sensitiua lꝫ bñ ꝑsuppōat eā. dico tñ hoc q iy ex i ꝓpōne arist. i q̄ dr̄. oīs doctria ⁊c. dicit circūstātiā cāe efficiētis. Nā noticia cōclusionis causat p̄ncipaliter a noticijs ꝑmissarū. ¶ Ad quartā negat. q vna noticia icōpleta nō possit cāri ex alijs. negat et q noticia n̄ possit causari nisi p discursum: vt videbit in ꝑmo physicoꝝ. ¶ Ad quintam pꝫ solutio ex dictis.

Scire q̄ꝺo dif finitur.

Scire aūt opinamur vnūquodqꝫ simplr̄ lꝫ n̄ sophistico mō q̄ ē scd̄m accñs: cū cām arbitramur cognoscere ꝓp quā res ē: ⁊ q̄m illi⁹ ē cā. ⁊ nō ē ꝯtigere hoc aliter se hr̄e. Manifestū igr̄ ē q̄m hmōi aliqd scire sit.

Ista est pars executiua hui⁹ libri. q̄ diuidit i tres tractat⁹. In ꝑmo determiat de demrātiōe. ⁊ diuidit in duodecim capl'a. In ꝑmo determiat de scire dicēs. Scire autē vnūquodqꝫ opiamur simplr̄ ⁊ nō sophistico mō. cū cāz arbitramur cognoscē ꝓp quā res ē. ⁊ q̄m illi⁹ est causa: ⁊ nō ē ꝯtigere hoc aliter se hr̄e. quā diffinitionē ꝓbat. q̄ꝛ tā scientes q̄ ignorātes vtunt aliquo⁹ scire: ⁊ nō nisi isto⁹: q̄ꝛ scientes ⁊ nō scientes nō credūt se aliqd scire nisi cāz cognoscāt et cū cāz cognoscūt credūt se aliqd scire. ¶ Secūda diffō scire. scire ē p demrātionē itelligē.

Duplex ē dmrātōis dif finitio.

¶ In scd̄a pte pōit duas diffōnes demrātōis quaꝝ p̄ma dr̄ formalis sūpta a fine: ⁊ est hec. Demrātio ē sillus appodictic⁹. i. sillus faciēs scire. ¶ Scd̄a diffō est mālis. Demrātio ē sillus ꝓcedēs ex ꝑmis veris imediatis. priorib⁹ notiorib⁹ causisqꝫ ꝯclusiōis. Et dicit q p̄dicte p̄ticle nō conueniūt sillo demrātiuo inquātū sillus ē: lꝫ inquātū ē dmrātiu⁹. Et q ꝓcedat ex vis ꝓbat q̄ꝛ cōclo va nō scit nisi ex vis: lꝫ cōclo demrātiōis ē va: g⁹ nō scit nisi ex vis: minorē ꝓbat. q̄ꝛ qd̄ n̄ ē. i. qd̄ nō ē verū nō cōtigit scire. Et q ꝓcedat ex ꝑmis. i. ex idemrābilib⁹. ꝓbat. q̄ꝛ ꝯclo nō scit nisi p demrātionē: vel g⁹ ꝑmisse illi⁹ cōclonis sūt idemrābiles vel nō. si ꝑmū hr̄ intentū: si nō seqt ꝓcessus i infinitū. q̄d ꝓcedat ex causis ⁊ imediatis. ꝓbat. q̄ꝛ idē ē ꝑmū ⁊ imediatū: sed ꝓcedit ex ꝑmis. igit de causis, priorib⁹ notiorib⁹ ꝓbat p diffōnē scire. ¶ Et subdit q aliq̄ dnr̄ notiora duplr̄. vno mō simplr̄. alio quo ad nos q̄ sūt ꝓpinquora sensui: cuiusmōi sūt singularia. Sꝫ illa sūt notiora simplr̄ q̄ sūt remotiora a sensu: cuiusmōi sūt vlia. Ex quo infert q vlē ⁊ singulare opponūt adiuicē.

Aliqua dnr̄ duplicitér notiora

¶ In tertia pte diffinit q̄dā p̄ncipia mālia demrātiōis. ⁊ p⁹ ponit octo diffōnes. quaꝝ ꝑma est. ꝓpō imediata ē q̄ nō est altera prior. i. carēs medio p qd̄ possit ostēdi. ¶ Scd̄a ꝓpō est altera ps enūciatiōis enūciās vnū de vno. ¶ Tertia ꝓpō dialetica ē ꝓpō indifferenter capiens vtrāqꝫ ptē ꝯdictiōis hoc ē ambe ptes ꝯdictionis sūt ꝓpōnes dyaletice dūmō nō sint ipossibiles. ¶ Quarta ꝓpō demrātiua est q̄ capit tātū vnā ptē ꝯdictiōis. s. verā. ¶ Quinta enūciatio ē q̄ capit quālibet ptē ꝯdictionis. i. q̄libet pars ꝯdictionis est enunciatio siue sit possibilis siue impossibilis. ¶ Sexta ꝯdictio ē oppositio cuius ꝯm se nō est dare medium. ¶ Septima affirmatio est enūciatio alicui⁹ de aliquo. ¶ Octaua. negatio ē enūciatio alicuius ab aliq⁹. ¶ Deinde diuidit ꝓpōnē imediatā in pōnē ⁊ dignitatē. positio est ꝓpō quā nō cōtingit demrāre saltē in illa scia i q̄ est pō: ⁊ nō est necesse quēlibet edocendū eā habere. Dignitas est ꝓpositio quam non contingit demrāre. ⁊ est necesse quēlibet edocendum eam habere. ¶ Deinde diuidit positionem dicens q positionum quedam est suppositio ⁊ quedam est diffinitio. Suppositio est enunciatio enunciāns aliquid de aliquo affirmando vel negando. Sed diffinitio non affirmat neqꝫ negat aliquid de aliquo. ¶ In quarta parte infert tria correlaria. Primū. in omni demonstratione principia sunt magis nota q̄ cōclusio: q̄ꝛ propter vnūquodqꝫ tale ⁊ illud magis: sed conclusio scitur propter principia: ergo principia sunt magis nota. ¶ Secundum correlarium est necesse ē magis credere pie-

Octo diffōes: p̄ncipio rū mālium.

Proponis imediate diuisio.

Pōnis diuisio.

Tria correlaria.

missus ꝙ̄ ꝯclusioni:qꝛ necesse ē magis scire ꝑncipia ꝙ̄ ꝯclonem. ¶ Tertiū correlariū nihil dʒ eē magis notū capiēti sciam ꝑ dmōstratio nē ꝙ̄ opposita ꝑncipioꝝ eē falsa. qꝛ q dubitat d̄ falsitate vni⁹ oppositoꝝ dʒ dubitare d̄ ṽitate alteri⁹. ſʒ null⁹ dʒ dubitare de ṽitate ꝑncipioꝝ igr̄ null⁹ dʒ dubitare d̄ ſſitate suoꝝ oppositoꝝ.

¶ Quibusdā aūt ꝑpter id qd̄ oportet prima scire nō videtur scia esse. Quibusdam aūt est qdē omniū tn̄ demōstrationes eē. quoꝝ neutruʒ neqȝ verum neqȝ necessarium est.

Antiq⁹ rū errores.

Istud est scd̄m capitulū ī quo ponit duos errores antiquoꝝ. Prim⁹ est ꝑncipioꝝ ē scia. scd̄us error ē q ꝑncipioꝝ ē scia ꝑ demōstrationē. ratio ꝑmi erroris fuit. qꝛ si sciat aliq̄ ꝯclusio opʒ q sciat ꝑ aliq̄ ꝑncipia. ⁊ sic opʒ ista ꝑncipia eē scita aut eēt ꝓcessus ī infinitū. qd̄ ñ ē dicēdū. rō scd̄i erroris fuit. qꝛ sicut ꝯclusio scit per ꝑncipia. ita ꝑncipia ꝑ ꝯclusionē. ¶ Deinde reprobat dictos errores ponēdo duas ꝯclusiōes. Quaꝝ ꝑma ē aliq̄ sciūt sine demōstratiōe:qꝛ ꝑmoꝝ ꝑncipioruʒ demōstrationis nō ē demōstratio. ⁊ tn̄ ipa sciūt sine demōstratiōe. ¶ Pricipia eni cognoscim⁹ iquātū ṫmios cognoscim⁹. ¶ Scd̄a ꝯclusio. ipossibile ē dmōstrare circulariṫ. qd̄ ꝓbat trib⁹ rōnib⁹. ¶ Prima:qꝛ demōstratio ꝓcedit ex notiorib⁹: ſʒ impossibile ē aliqd eē pri⁹ ⁊ noti⁹ seipo. qd̄ tn̄ ꝯtigeret si demōstrareṫ circulariter. ¶ Scd̄a rō. in dmōstratiōe circulari fit regressus sup alterū ꝑncipioꝝ. ſʒ ꝯclusio nō hʒ vim dmōstrādi nisi ſm q ē demōstrata ꝑ tale principiū: igiṫ tale principiū equivaleṫer demonstraretur ꝑ seipm qd̄ ē impossibile. ¶ Tertia rō. demōstratō circulariṫ nō hʒ fieri nisi in his q̄ ꝯuertūṫ vt dictū ē in scd̄o prioꝝ. ſʒ talia sūt pauca ⁊ ꝑpter talia nō ē fiēda dmōstratio. Et q⁹ passu eliciṫ h auctoritas: ꝑpter pauca nō est ponēdū vnū gen⁹ demonstrationis. finaliṫ remouet vnū dubiū qm̄ dictū est q demōstratio circularis fit in termis ꝯuertibilib⁹ crederet aliqs q ex vno posset seq ꝯclusio. h remouet dicēs q ex vno nihil seqtur supple sillogistice.

Rō primi erroris.

Scd̄i erroris ratio.

Predictoꝝ erroꝝ reꝓbatio Rōnes ꝓbātes ipossē eē posse d̄mrare circulariter.

Auctoritas.

Queritur vtrū diffinitiones scire ⁊ demonstratiōis sint a phīs sufficiēter assignate.

Utrum scire ⁊ d̄mfatōis diffōes sufficiēṫ assignēṫur.

¶ Arguiṫ primo q nō. qꝛ si sic sequereṫ q demōstratio qꝛ ē faceret scire. ſʒ ꝯsequēs ē falsū: igiṫ. mi nor patet. qꝛ ois demōstratio ē sillus faciēs scire. ſʒ dmōstratio ē demōstratio. g⁹ facit scire. ¶ Scd̄o sic arguiṫ. qꝛ seq̄reṫ q d̄ nō hntib⁹ causā ñ hērem⁹ sciaʒ: ſʒ h ē falsū. qꝛ de deo possum⁹ hēre sciam: ⁊ tn̄ de⁹ ñ habʒ causā. igiṫ. ¶ Tertio sic. nostꝝ scire fit magis ꝑ nota nobis. ſʒ causa est min⁹ nota nobis ꝙ̄ sit effect⁹. qꝛ est min⁹ sensibilis: igiṫ nostrū scire nō dʒ eē ꝑ causam. ¶ Quarto sic: scire nō est effect⁹ demōstratiōis ergo demōstratio nō est sillus faciēs scire: aūs ꝓbaṫ. qꝛ scire est causa demōstratiōis: igiṫ nō ē effect⁹ ei⁹. Itē scire causaṫ ab obo ⁊ potētia: g⁹ nō ē effect⁹ demōstratōis. ¶ Quinto sic: diffō demōstratōis nō ꝯuēit oī demſatiōi: g⁹ nō est bn̄ posita. aūs pʒ. qꝛ nō cōuenit demſatōi ad ipoīe: cū ista nō ꝓcedat ex veris ſʒ semp ex aliquo falso: ēt multe demſatiōes nō ꝓcedūt ex primis: vt pʒ de demſatiōib⁹ q̄ ꝓcedūt ꝑ effect⁹. ¶ In oppositū arguiṫ auctoritate phī in textu. In questione erunt tres articuli.

¶ Quātuʒ ad ꝑmuʒ sciēduʒ ē primo q scire capiṫ q̄ttuor mōis.

Scire q⁹t modis cāpitur.

Uno mō ꝑut idē ē q assentire alicui ꝑpōni vere: siue illa sit ꝯtigēs: vt ī plib⁹: siue ī pauciōib⁹: siue ad vtrū libet: ꝙ̄admōm eēt assensus hui⁹ ꝑpōnis: ois mṙ diligit filiū suū. Scd̄o mō vt idē ē q assentire alicui ꝑpōni vere ⁊ nec̄cie: siue sit ꝑ demſatione siue nō: ⁊ h mō capit scire phs ī textu: cū dicit q nec̄e ē magis scire ꝑmissas ꝙ̄ ꝯclonē. Tertio mō capiṫ scire vt idē ē q assētire alicui ꝑpōni vere ⁊ nec̄cie: dūmō fiat ꝑ demſatione: siue hoc sit ꝑ demſationeʒ ꝑꝑ qd: siue qꝛ ē: ⁊ h mō capit scire phs ī textu: cū dicit q scire est ꝑ demſationē itelligere. Quarto mō sumiṫ ꝑpꝛijssime vt idē ē q assētire alicui ꝑpōni vere ⁊ nec̄cie: ⁊ h ꝑ demſationē ꝑꝑ qd: ⁊ sic capitur scire ī pria ei⁹ diffōne. ¶ Supponiṫ scd̄o q q̄ttuor cōditiones requirūṫ ad hoc q de aliq⁹ hēamus sciam: q̄ fuerūt vise in proemio huius libri. Et ex illis q̄ttuor cōditiōib⁹ eliciṫ diffinitio ꝑpōnis scibilis: q̄ est hec. ꝑpō scibilis ē ꝑpō nec̄ia dubitabilis nata fieri euidēs ꝑ ꝑpōnes nec̄ias ⁊ euidētes ad ipsā applicatas ꝑ discursū sillogisticū. ¶ Supponiṫ tertio q scire est duplex. s. ꝑ se ⁊ per accidēs. scire ꝑ se est scire aliqd ex ꝑpōnib⁹ ꝑ se: vt scire istā. ois hō est risibilis. ex istis: oē aīal rationale est risibile: ois homo est aīal rōnale: ergo ois hō ē risibilis. Sed scire ꝑ accidēs: est scire aliqd ex ꝑpōnib⁹ per accidēs: vt sic arguēdo. edificator edificat. edificator ē alb⁹. g⁹ albū edificaṫ. Et ad istō reduciṫ scire sophisticū qd̄ ē scire ꝯclonē silli sophistici. vt sic arguendo: edificator ꝑ se edificat: edificator est alb⁹: ergo album ꝑ se edificat: ⁊ istud scire sophisticū nō est scire.

quid reqriṫ ad h q de aliq⁹ hēamus sciam.

Propositionis scibilis diffō.

quotuplex est scire.

¶ Sciēdum ē scd̄o q quādo diciṫ

quō itelligiṫ qd̄ demſatio facit scire.

q demſatio facit scire ibi capiṫ demſatio pro premissis tantū. ⁊ non pro aggregato ex premissis ⁊ cōclusiōe: qꝛ sic nō facit scire. ¶ Supponiṫ scd̄o q prima diffō demonstratiōis datur cā de demōstratiōe ꝑpṫ qd ꝙ̄ qꝛ est. Et diciṫ formalis non qꝛ detur per causam formalem vel per formā sillogismi demonstratiui q̄ sūt modus ⁊ figura. Sed qꝛ datur ꝑ finē q reducitur ad

cã ad cãm formalẽ. vnde facere scire dĩ finis demfatiõis. Sed scda diffõ dat solum de demfatiõe ppẽ qd. ꝛ dĩ mãlis q2 dat p illa q̃ sequunt mãm. i. pmissas ꝛ terios sicut ẽ vitas i-mediatio ꝛ necessitas. ¶ Supponit tertio q̧ i qlibet demfatiõe duplicia sũt pncipia. qdaʒ sũt incõplexa: ꝛ sic sũt sbm ei⁹: diffõ ei⁹: ꝛ eius passio. sed principia cõplexa sũt pmisse cõstitute ex illis terĩs. ꝛ illa vocant ẽt pncipia in aliq̃ scia. ita q̧ cũ q̃rit de pncipijs scie querit de illis incõplexis vel cõplexis. ¶ Supponit q̃rto q̧ demfationẽ pcedere ex causis põt intelligi dupl'r. vno mõ q2 pcedit ex pmissis: q̃rũ notitia ẽ cã notitie cõclusionis: ꝛ sic q̃lʒ demfatio dĩ pcedẽ ex causis. Et sic pprie itelligit illud dictũ in quo dĩ q̧ pmisse sũt cã pclusiõis. ꝛ sic q̃libet demfatio dĩ pcedere ex causis. Et sic pprie intelligit illud dictũ in quo dĩ q̧ pmisse sũt cã cõclõnis. i. notitia pmissaꝝ est cã notitie cõclusiõis. Alio mõ dĩ pcedere ex causis: q2 pcedit ex pmissis vel medio quoꝝ res significata sũt cã reꝝ significataꝝ p pclones. Et sic sola demfatio pp qd dĩ pcedere p causas.

Quot sũt pncipia i q̃bs demfatiõe · *Quot mõis intelligit demfatiõnẽ pcedẽ ex causis*

¶ Sciẽdũ ẽ tertio q̧ circa textũ incidũt alique difficultates. Prima vtrũ ñ ens seu qd nõ est possit sciri. ¶ Pro cui⁹ declaratõne supponit pmo q̧ aliq̃ dñr dupliciter primo nota. Uno mõ nature. alio mõ nobis. vñ illa sũt pmo nota nãe q̃ sũt priora i esse cuiusmodi sunt cause que prius sunt in esse suis effectibus. Et illa sũt nobis pmo nota q̃ sũt magis sensibilia vel facilius deducibilia ex sensibilibus. Ex quo seqt q̧ aliq̃ pñt eẽ prius nota nãe ꝛ nobis vt qñ cause sunt sensibiliores suis effectib⁹. ¶ Suppõit scdo q̧ dmfatio ẽ duplex. s. ppẽ qd ꝛ q2. vñ demfatio ppter qd: ẽ cui⁹ pmisse vel mediũ exprimũt cãm reꝝ significataꝝ p cõclonẽ. Sed demfatio q2 est. ẽ cui⁹ pmisse vł mediũ exprimũt effectũ vel cãm remotã reꝝ significataꝝ p cõclusionẽ. Et si quis arguat. ois demfatio dʒ pcedere ex notiorib⁹ nobis. sed demfatio ppter qd nõ pcedit ex notiorib⁹ nobis: q2 pcedit p cãm: mõ cãe sũt nobis minus note q̃ effect⁹. Rñdet q̧ effect⁹ sũt nobis pmo noti quo ad q2 est: seu quo ad eẽ. vñ pmo cogniscim⁹ effectũ eẽ q̃ cãm: ꝛ inde venimus ad cognitionẽ cãe. Alio mõ q̃ñtuʒ ad ppter qd. ꝛ sic cãe sunt prius note ẽt quo ad nos: q2 nõ possum⁹ scire ppẽ qd de effectu nisi p causam. ¶ Supponĩt tñ aliq q̧ illa ppõ est simpl'r prior cui⁹ pdicatũ dĩ imediatiori mõ de sbo: vt ista ẽ simpl'r prior. hõ ẽ risibilis: q̃ ista petr⁹ ẽ risibil'. ¶ Ulteri⁹ supponit q̧ cũ dicit arist. i textu: qd nõ est nõ cõtingit sciri p nõ ẽ nõ intellexit non ens: sed itellexit ppõnẽ falsam: ita q̧ est sensus quod non est verum non contingit sciri.

Quot mõis aliq̃ dñr pmo nota · *Acceptiões demfatiõis* · *Dõl dicẽdi circa demfatiõẽ pp qd.*

¶ Sciẽdũ ẽ quarto q̧ circa demõstrationẽ ppẽ qd sũt duo modi dicẽdi: dicũt aliq q̧ ad hoc q̧ aliq̃ demfatio dicat ppẽ qd requirit q̧ in vna pmissaꝝ ꝛ cõclone ponat termin⁹ cãlis iportãs cãm ita essendi sicut p cõclusionẽ significat. Et sic dʒ fieri: oẽ aĩal rõnale est risibile ppẽ aĩam rõnalẽ: sed ois hõ ẽ aĩal rõnale: g⁹ ois hõ ẽ risibilis ppẽ aĩaʒ rõnalẽ: q2 nisi fiet isto mõ posset qs ignorare vtrũ mediũ vel premisse sint cã reꝝ significataꝝ p pclonẽ. Alius ẽ mod⁹ dicẽdi q videt eẽ cõformis aristotelĩ dicẽs q̧ ad hoc q̧ demõstratio dicat ppter qd nõ reqrit talis expressio. sed sufficit q̧ significatũ p mediũ sit cã ita eẽndi sicut p cõclusionẽ significat: ꝛ q̧ ipse itellect⁹ hoc pcipiat: videlʒ q̧ itellect⁹ se reflectat supra significatũ p mediũ ꝛ ipm cõparet ad sic eẽ sicut p cõclusionẽ significat tãq̃ ad suũ effectũ: vt oẽ aĩal rõnale ẽ risibile: ois hõ est aĩal rõnale: ergo ois hõ ẽ risibilis. ¶ Adverte tñ q̧ talis demfatio nõ formaliter ꝛ manifeste ꝛ virtute ppa facit scire ppẽ qd: sed solũ virtute itellect⁹ reflectẽtis se supra significatũ ipsi⁹ medij: pparando ipm ad significatũ pclusiõis. videt tñ q̧ pmus mod⁹ sit multũ vtilis: dicẽdo ad aristotelẽ q̧ nolebat intelligere q̧ tales demfatiões eẽnt simpl'r pp qd. ſʒ cũ modica additõne. puta addẽdo terminũ cãlẽ in vna pmissa ꝛ pclone. ¶ Scda difficultas. an hec ppõ quã põit phs i textu ppter vnũq̃dq̧ tale: ꝛ illud magis sit vera. Ad quã breuiter rñdet q̧ ipsa est vera tribus cõditionib⁹ obseruatis. Pria q̧ pdicatuʒ i quo fit cõpatio: cõueniat vtriq̧ pparabiliũ: defectu cui⁹ nõ seqt: hõ est ebrius ppẽ vinũ. g⁹ vinũ est magis ebriũ. ¶ Scda pditio ẽ q̧ tale pdicatũ suscipiat magis ꝛ min⁹. defectu cuius nõ sequit: sortes ẽ hõ ppẽ patrẽ suũ. ergo pr̃ suus est magis hõ. ¶ Tertia. q̧ vnũ illoꝝ q̃ pparant adinuicẽ: sit cã totalis ppẽ quã illud pdicatũ pueniat cãto. Jõ nõ seqt: ferrũ est calidũ ppter ignem: ergo ignis ẽ magis calidus ꝛc̃.

Cõditiões req̃site ad pdicatũ ppõne

¶ Quãtũ ad secundũ articulũ dubitat pmo vtrũ sit necesse magis credere pncipijs q̃ pcloni. ¶ Pro cui⁹ declaratõe supponit pmo q̧ ibi ly necesse nõ dicit necessitatem absolutã: sed cõditiõatã. ita q̧ ẽ sensus si velimus assentire pcloni p pmissas necẽ ẽ magis assentire pmissis cũ oporteat q̧ p notitiã ipsarũ deueniam⁹ i notitiã cõclonis. ¶ Adverte tñ q̧ aliqñ magis assétim⁹ pcloni q̃ pmissis. ꝛ hʒ ẽ qñ pclo est demfata plurib⁹ demfatiõib⁹ potẽtib⁹ gñare sciam de pclone cum q̃libet eaꝝ sit euidẽs ꝛ clara: tũc pōt ẽ magis assẽtire pcloni q̃ pncipijs saltẽ vni⁹ demfatiõis: ꝛ tñ qñ cõclusio scit solũ p vnã demfationẽ necesse ẽ magis assentire pmissis q̧ conclusiõi. ¶ Aduerte tñ q̧ talis ppõ videt eẽ ipropria: cũ notitia pmissaꝝ ꝛ cõclusiõis nõ sint eiusdẽ spẽi. ¶ Sʒ

An sit necesse credere magis pncipijs q̃ pcloni. · *An ois demfatio faciat scire.*

restat alia difficultas: vtrū ois demfatio faciat scire. Et videt q nō: qꝛ si qs faciat demfationē nō aduertēdo ad eā. illa nō faciet scire. Rūdet q demfatio faciet scire: dūmō intellectus aduertat ad eā. Et si quis arguat iterum q nō. qꝛ volo q vna ⁊ eadē cōclo possit dmfari p duas demfatiōes: vnā clarā ⁊ euidētē q generet intēsā sciam de cōclone: ⁊ alia nō sit ita clara ⁊ euidēs. tūc illa scda nō gnabit sciam neq intēdet eā lʒ forte cōseruabit eā: qꝛ prima demfatio ptinet totā euidētiā illiꝰ scōe demfatiōis. Rūdet vno mō q ois scia gnat sciaʒ dūmō nō fuerit priꝰgenita: vel pōt dici aliter q licet actu nō gnet sciam: tn̄ est i potētia ad generandā. iō posset dici q actu nō ē demfatio: sed solū in potētia. Si qs iterum arguat. aliquis pōt credere pcessū demfatiuū eē dialeticum: quo facto talis pcessus nō faciet scire: sed magis opinari. Rūdet q qn̄ dr q ois pcessus demfatiuꝰ facit scire dʒ intelligi dūmō apphendat tāq pcessus demfatiuꝰ sicut diceret de pcessu dyalctico quē nō ē nece gnare opionēʒ ⁊ scientiam. Et hoc est quando talis processus apprehenditur tanq sophisticus.

Dubiū d diffōne digitatis et suppōnis.

¶ Dubitat scdo vtrū diffinitiōes dignitatis ⁊ suppōnis sint a pho sufficiēter assignate. ¶ Pro cuiꝰ solōne supponit pmo q ppō imediata ē duplex. qdā est p se nota: alia nō ē p se nota. ppō p se nota ē ppō q ex pprijs terminis q sūt aliqd eius: ⁊ nō p aliqd aliud qd ē extra pprios termios hʒ euidētē vitateʒ. Ex quo seqt q nō dr p se nota: sic q ly p se excludat notitiā simplicē terioꝝ: qꝛ nulla ppō est q possit cognosci nō cognitis teris. dicit. n. aristo. in textu. pncipia cognoscimꝰ inquātū terminos cognoscimus: sed dr p se nota put ly p se excludit notitiā q ē ex per se cōceptū terioꝝ. ¶ Seqt scdo q n̄ dr p se nota eo q semp actualr sit nota. sed qꝛ quātū ē ex nā suoꝝ terminoꝝ nata ē facē euidentē vitatē in quocūq itellectu cōcipiēte terios. Ex quo seqt q si nullus cōcipēt ppōnē per se notā nō minꝰ eēt per se nota. Sed ppō imediata nō per se nota ē q ex pprijs teris eiꝰ nō hʒ euidentē vitatē cuiusmōi sūt ppōnes imediate ptigētes. ¶ Vn̄ ad ppōnē imediatā reqrūt due cōditiōes. Pria q talis ppō sit va. Scda q eiꝰ pdicatū de nullo pus pdicet q de eiꝰ sbo. Ex quo seqt q nllaꝰ ppō demfabilis demfatiōe pp̄ter qd ē imediata licet tn̄ multe ppōnes i qbꝰ passio pdicat d sbo sint imediate sic sūt ille in qbꝰ pdicant passiōes simplices entis de ente sicut ens ē vnuʒ. ¶ Seqt scdo q ois ppō in q pdicatur passio adeqta de diffōne sbi est imediata: qꝛ de nllo pōt pus pdicari. ¶ Sed ad ppōnē per se notā reqrūt tres cōditiōes. Prima ē q sit ppō imediata ex quo sequit q nulla propositio demonstrabilis est per se nota. ¶ Secunda q talis propositio sit nata habere euidentem veritatē ex terminis proprijs per quod excludunt propositiones contingentes que non sunt note alicui sine notitia alicuius extrinseci: puta p experientiā ⁊ per sensum. ¶ Tertia. q talis ppō sit nata cognosci absq euidētia notitie alicuius extrinseci. Ex quo sequit q nulla ppositio indigens sensu aut experientia ad sui notitiā est per se nota. Et si qs arguat qlibet ppositio indemonstrabilis est per se nota. sed qlibet ppositio imediata est indemōstrabilis: ergo qlibet talis ē per se nota. maior pʒ. qꝛ si ppositō idemōstrabilis esset nota per aliud eēt demōstrabilis. Respōdetur q maior est falsa. Et ad pbationē dr q non sequitur cum possint sciri per sensum aut per experientiam. ¶ Pro solutione dubij supponit q positio dr ppzie ppositio intrās demōstrationē: sed dignitas ē ppō indemonstrabilis constituta ex terminis cōissimis cuiusmodi sunt prima principia: vt de quolibet affirmatio ⁊ negatio. ¶ Supponit finaliter q licet positio diuidatur in suppositionem ⁊ diffinitionem: tamen diffinitio non est positio. ideo ē ibi diuisio equoci in equocata.

Propō imediata quotuplex ē

Quot cōditiōes regrūt ad ppōnē imediataʒ.

Quot cōditiōes regrūt ad ppōneʒ p se notam.

¶ Dubitat tertio vtruʒ sit posse demōstrare circulariter. ¶ Pro cuiꝰ solōne supponitur pꝰ q qttuor modis pōt fieri demfatio circularis. Primo mutando demonstrationē pp̄ter quid in demfationē qꝛ ē: vel econtra. Vt est q prima demōstratio sit pp̄ter qd: ⁊ secunda quid est. ¶ Secundo fit qn̄ variant genera cāũm: vt quādo vna demonstratio procedit per causam finalem: ⁊ altera per aliā cām vt sic arguendo: ois sillus faciēs scire est sillus pcedēs ex pmis veris ⁊ imediatibꝰ pozibꝰ ⁊c. ¶ Sed demfatio ē sillus faciēs scire. ergo demōstratio pcedit ex primis veris ⁊c. ista dicit procedere per causaʒ formalē: sed ista omnis sillogismus procedens ex primis veris ⁊c. ē sillogismus faciens scire. sed demfatio ē huiusmodi: igit demōstratio facit scire. ⁊ ista dr pcedere per cāʒ materialē. ¶ Tertio modo qn̄ vna conclusio demōstratiōis ostēdit per plures demōstrationes. tūc per ipsam pōt ostendi vna pmissa vniꝰ demfatiōis per quā prius cōclusio demfabat: ⁊ istis tribus modis non est incōueniēs demōstrare circulariter. ¶ Quarto modo potest fieri qn̄ manet idem genꝰ demfationis: ⁊ etiā eedem cause ⁊ cclo nō ondit per plures demonstratiōes: ⁊ hoc nō contingit demfare circlariter. ¶ Sed restat alia difficultas vtrum scientia sit habitus conclusionis tantū: vel conclusionis ⁊ premissarum simul. Et videtur q sit cōclusionis ⁊ pmissarū simul. qꝛ per sciam propter quid non solū scimus q ita est. sed ēt pp̄ter quid ita est: ꝫ p cō-

Quot mōis fit demfatio circularis

An scia sit cclo nis hitꝰ tm̄.

clusionē nō scit ppter qd:igit. Scd̄o:q2 p talē demōstrationē: oē aial rōnale ē risibile: ois hō est aial rōnale: g° ois hō est risibilis. assentim' tñ hoīez eē risibilē. ⁊ sic ē d̄mōstratio q2 est. vel assētim' hoīez eē risibilē ppter ipm eē rōnalē. ⁊ sic erit sit pclusionis ⁊ pmissa℞. ¶ Ad istas rōnes dr̄ q in pclusiōe demōstratiōis ppter qd op3 exprimere tminū causalē. vl' saltē subintelligi in pclusione. ¶ Et aduerte q sƺ istū modū dicendi vnius ⁊ eiusdē pclusionis nō pñt eē plures demōstratiōes ppter qd habētes diuersa media diuersas causas importātia. q2 si sint diuersa media: etiā erūt diuerse pclusiones. cu3 ille terminus causalis debeat exprimi in pclusione. ¶ Et hec de secundo articulo.

¶ Quātū ad tertium sit conclusio

respōsalis ad q̄situ. diffōes scire ⁊ demōstratiōnes sūt a pħo sufficiēter assignate vt p3 ex dictis. ¶ Ad rōnes. Ad pmā dr̄ q pma diffō scire solu3 dat de scire pp qd ⁊ potissimo. ¶ Ad scd̄a3 dr̄: q de deo habem' bñ sciam. Et qñ dr̄ q de' nō h3 causa3. Dico q verū est: captendo cām pprie. sƺ capiēdo cām large p medio exprimēte aliquā diffōnē: sic bñ h3 cā3. ¶ Ad tertiā dr̄: q effect' sit nobis pl' noti q̄ cause: q̄tū ad q2 est. sƺ cāe sunt nobis pl' note q̄tū ad pp qd est. ⁊ etiā dico q cause quo ad q2 ē sūt pl' note q̄ effect' quo ad ppter qd. ¶ Ad quarta3 dr̄ negādo añs. Et ad primā pbationem dicit q l3 scire sit cā finalis demōstratiōis. tñ est effect' ei' in gñe cause efficientis. Dicit vlterius q licet scia causet ab intellectu ⁊ obiecto ñ tñ propter hoc seqtur quin a premissis causetur. ¶ Ad quintam dicitur negādo antecedens. ⁊ ad probationem dicit. q diffinitiones demōstratiōis dantur de demonstratione ostēsiua.

Cōclo rñdens ad predictas difficultates.

¶ Qm̄ aūt impl'e ē aliter se habere cui' ē scia simplicit necessariū vtiq3 erit id esse scibile qd̄ ē s̄m d̄mōstratiuā sciam demōstratiua aūt ē quā habemus i habēdo d̄mōstrationē. Ex necariis itaq3 syll'us ē d̄mratio.

Istud est tertiū capitulū hui' tractat' in q° pħus pbat demōstrationē pcedere ex necessariis. q2 ois sill'us faciēs scire pcedit ex pncipiis necessariis. sƺ ois sillus demōstratiu' facit scire: g° pcedit ex necessariis. maior p3: q2 ois sillus faciēs scire facit scire pclusionē necessariā. sƺ cōclusio necessaria nō scit nisi p pncipia necessaria: igit. ¶ Cōsequēter diffinit de oi dicēs. de oi qdē dico qd̄ vtiq3 iest nō in quodā qdē sic: nec qōdā qdē nō nec aliqñ qō sic nec aliqñ qdē3 nō. sƺ d̄ oi ⁊ semp: vt hō est aial. in oi linea est pūct'. Hoc declarat a signo: q2 nos nō ferimus instantias ptra demōstratorē nisi sumat aliquā ppōnē in q̄ pdicatū pueniat alicui supposito sbi. ⁊ alicui nō. ¶ Cōsequēter ponit modos p se dicēs. q q̄ttuor sūt modi p se. pm' qñ pdicatū est de rōne sbi vt linea p se iest triāgulo. ⁊ pūct' linee. q2 sba co℞ ex his est. i. i diffōe sbstātiali triāguli ponit linea. ⁊ diffōne linee pūct'. Scd̄us modus p se ē quādo ppa passio pdicat d̄ sbo. Et dat quattuor exempla. pmū est rectū circulare respectu linee. scd̄m par vl' impar respectu nūeri. Tertiū est pmu3 vel compositū respectu numeri. Quartū eqlaterū vel altera pte longi' respectu trianguli. ⁊ isti duo mōi p se dicunt mōi dicēdi. terti' est quādo illud qd̄ dr̄ p se nō dr̄ de aliquo sbo p qd̄ existat cuiusmōi sūt substātie pme. ⁊ iste mod' dr̄ mod' essendi p se. Quart' ē quādo in sbo includit cause vl' rō pp quā pdicatū sibi iest vt iterēptū interiit. Et subdit q in simplr scibilib'. i. in demōstrationib' replant duo mōi p se. s. pmus ⁊ scd̄us. Subdit etiā q q̄cūq3 p se insūt necessario insūt q2 q̄ecūq3 p se insūt nō ptingit nō inee: igit necessario insūt. añs ē notū d̄ his q̄ p se p' isūt. sƺ de his q̄ p se scd̄o isūt. p3. q2 talia pdicata aut sūt simplicia aut pposita ex duob' oppositis disiūctis: ⁊ vtroq3 mō ista necio isūt vt illi nec necio iest rectū vl' obliquū. ¶ Cōseqnt diffinit vl'e dicēs. q vl'e est qd̄ ē de oi de p se ⁊ de scd̄3 q ipm. i. puertibilit se habēs cū sbo. scd̄a3 partes probat per exempla: nam punctus per se inest linee. ⁊ s̄m q ipsum. similiter ⁊ rectu3 ⁊ curuum insunt p se linee ⁊ s̄m q ipm. Et subdit q p se ⁊ scd̄m q ipm ide3 sunt: sed non conuertibiliter quia in plus se h3 de p se q̄ s̄m q ip3.

quot sūt mōi p se

quid ē scd̄s modus p se

nota

quid ē vl'e.

¶ Oportet aute3 ñ latere quonia3 multotiens cōtingit peccare ⁊ ñ eē vl'e primū quod demōstrat s̄m qd̄ videtur vl'e primum demonstrari.

Istud est quartū capitulū in quo remouet tres errores incidētes circa assignationē vlis. ¶ Prim' error ē qñ sub aliquo superiori nō possum' inuenire nisi vnū singulare si illi singulari assignet passio superioris tanq̄ sbo adeq̄to ē error vt si habere tres assignaret p se adeq̄te primo ysocheli ē error. ¶ Scd̄us error est qñ aliq̄ passio iest plurib' differētib' specie quo℞ superiori ñ est nomē impositū. si cōtingat d̄mōstrare illā passionē superioris de aliquo illo℞ tanq̄ de sbo primo est error vt pmutatim pportionari inest numeris lineis corporibus ⁊ temporib'. ⁊ illa nō habent superius nominatū de quo huiusmodi passio pmo possit demōstrari. ideo si de vno illorū demōstretur est error. ¶ Tertius error contingit si passio inferioris demonstretur de superiori tanq̄ de suo pmo subiecto: vt

Errores circa assignationes vlis incidētes

si non concurrere quod e passio linearum pa- rarellarum demonstret de lineis rectis tanquam de subiecto primo: error est. Finaliter ponit duo documenta ad debite assignandum vle. primum: si aliqua duo subiecta sint penitus idem: tunc si aliqua passio demonstret de vno tanquam de subiecto primo etiam potest demonstrari de alio tanquam de subiecto primo. Secundum documentum si aliqua passio insit pluribus subiectis: et velimus scire cui illorum inest tanquam subiecto primo videndum est quo illorum posito ponatur passio: et quo remoto: ipsa remouetur: quia tunc illud est subiectum, vt istis tribus figure. triangulo. et ysocheli. inest hec passio habere tres. quia ponitur posito triangulo: et remouetur ipso remoto. Ideo triangulus est eius primum subiectum.

Queritur vtrum diffinitiones de omni vlis et modorum per se conuenienter assignentur in textu. Arguitur primo quod non. quia diffinitio de omni non conuenit omni predicto de diffinito. quia ista est de omni, omnis homo currit: cum sit vlis et tamen sibi non conuenit diffinitio cum predicatum non insit cuilibet supposito subiecti. etiam iste sunt de omni: homo est animal. homo est risibilis: et tamen non conuenit ipsis diffinitio de omni: cum non sint vles. Secundo sic: si sunt quattuor modi per se: male assignantur quattuor in textu. ans. patet: quia tantum sunt tres modi per accidens: ergo tantum sunt tres modi per se. cum per se et per accidens opponantur. Tertio sic: per se et per quod ipsum idem sunt: sed non sunt quattuor modi secundum quod ipsum: ergo non sunt quattuor per se. Quarto sic: diffinitio vlis non conuenit omni predicto de diffinito: quia hec est vlis omnis homo est animal: et tamen non est secundum quod ipsum. igitur. Quinto sic: rectum et curuum est quoddam vle respectu linee: et tamen non inest sibi per se quod ipsum: igitur. ans. patet: quia inesse secundum quod ipsum idem est quod inesse adequate. sed rectum et curuum non inest adequate linee: quia nulla linea est recta et curua. igitur. In oppositum arguitur per philosophum in textu. In questione erunt tres articuli. Quantum ad primum.

Sciendum est primo quod pro declaratione huiusmodi diffinitionum supponitur primo quod duplex est de omni. scilicet prioristicum et posterioristicum. vnde de omni prioristicum denotatur dici de quolibet contento sub subiecto. Ex quo sequitur quod dicta est inferius de omni prioristicum et propositionem vniuersalem. de quo satis dictum est in primo prior. Sed de omni posterioristicum est quando predicatum conuenit cuilibet contento sub subiecto quolibet dicta temporis. siue vniuersaliter siue particulariter vt homo est animal. homo est risibilis. et sic de omni et quod determinatur in textu et non de omni prioristico. Sed restat dubium vtrum ista sit de omni. omnis eclipsis lune est propter dyametralem interpositionem terre inter solem et lunam. et vtrum sit de omni vel posterioristico. et videtur quod non: quia predicatum non conuenit subiecto pro quolibet dicta temporis: igitur. In oppositum arguitur. quia est propositio affirmatiua que demonstratur: igitur. Respondetur quod talis propositio secundum eius proprium sensum non est demonstrabilis nec de omni posterioristico. sed ista conditionalis vel temporalis est bene demonstrabilis quando luna eclipsatur luna eclipsatur: si luna eclipsatur luna eclipsatur. Similiter dicatur de ista: omnis luna eclipsatur nisi forte diceretur quod ibi illud verbum est absolutum a connotatione temporis.

Sciendum est secundo quod pro declaratione modorum dicendi per se. Supponitur quod modus dicendi per se non est aliud quam predicatum propositionis per se vere. vel quidam modus predicandi specialis alicuius predicati de aliquo subiecto. quod patet: quia idem est modus dicendi per se et modus predicandi per se. Ex quo sequitur quod quando dicitur aliquam propositionem esse aliquo modo dicendi per se ibi ly in. capitur pro de. ita quod est sensus. propositio est de aliquo modo dicendi per se id est predicandi. Supponitur secundo quod primus modus dicendi per se est quando predicatum est de diffinitione quidditatiua subiecti siue predicetur in recto siue in obliquo. siue sit causa efficiens materialis formalis aut finalis: vel quando superius predicatur de inferiori. vnde de isto modo dicentur dici per se sunt omnes propositiones in quibus tota diffinitio vel pars diffinitionis predicatur de diffinito. Et etiam omnes propositiones in quibus superius predicatur de inferiori. Et aduerte quod propositio de aliquo modo dicendi per se non dicitur concreti in primo ponere de modo dicendi per se. Io non oportet quod si ista sit de per se homo est animal. quod ista sit de per se animal est homo. Io ista homo est per se animal conuertitur in istam animal est homo. et non in istam animal est per se homo. Supponitur tertio quod secundus modus dicendi per se est quando propria passio predicatur de suo subiecto vel de aliquo contento sub eo. vt homo est risibilis. petrus est risibilis. vnde omnis propositio in qua propria passio predicatur de suo subiecto adequato vel de aliquo eius inferiori est de isto modo dicendi per se. Dicunt etiam aliqui quod propositio in qua predicatur passio de superiori sumpto particulariter est in isto secundo modo. vt animal est risibile. quod tamen non videtur verum. cum omnis talis non sit de omni posteriori: nisi diceretur quod propositio per se non presupponit propositionem de omni. Et isti duo modi vocantur modi dicendi. Supponitur quarto quod per se habet esse per se. sic quod non in alio sicut accidens in subiecto. vel superius in suo inferiori est per se tertio modo sicut sunt prime substantie. vnde iste tertius modus vocatur modus essendi. et non modus dicendi. Ex quo sequitur quod non oportet querere aliquam propositionem de isto tertio modo per se. quia sola incomplexa cuiusmodi sunt prime substantie sunt in isto modo per se. Supponitur quinto quod quartus modus dicendi per se quod proprie dicitur modus causandi est quando subiectum est causa vel includit rationem cause predicati sibi inest. vt voluntas vult flores floret. loquens loquitur. interemptus interijt. Sed modi per accidens sunt tres: primus quando predicatur accidens de subiecto. Secundus est quando predicatur subiectum de accidente. Tertius quando predicatur accidens de accidente vt album est dulce.

Sciendum est tertio quod circa textum incidunt aliqui difficultates. Quarum prima est vtrum ista sit per se: chimera est chimera vacuum est vacuum. Et videtur quod sic. nam omnis propositio videtur esse per se que est necessaria. et que infert seu ex qua sit bona consequentia: sed ex talibus propositionibus fiunt bone consequentie et propositiones necessarie: nam ex terminis huiusmodi chimera est chimera sit ista consequentia si chimera est: chimera est chimera. etiam si vacuum est: vacuum est vacuum. Pro solutione

Documenta ad debite assignandum vle.

Vtrum diffinitiones de omni vlis et modorum per se assignentur.

De omni exceptione.

Quid est modus dicendi per se.

Quid est secundus dicendi modus per se.

quot sunt modi per accidens

Dubium de ista chimera est chimera.

huius supponitur q̃ ppositio p se est ppositio
directa habēs ex significatiōe terminoꝝ q̄ nō
possit eē falsa. ⁊ sic se habēs q̃ qͣlitercūq̃ p suū
ꝯdictoriū significat īpossibile ē ita eē. Et dicit
notāter directa: qꝛ nulla ppō indirecta ē ali-
quo mō dicēdi p se. idō lȝ ista hō ē aīal sit ī pmo
mō dicēdi p se. nō tn̄ ista aīal ē hō. Dr̄ notāter
habēs ex significatiōe terminoꝝ ⁊c̄. ad remo-
uendū ppōes cōtingētes q̄ nō habēt ex signi-
ficatiōe terminoꝝ q̃ nō possint eē false. Remo-
uent̄ et iste ppōes chimera ē chimera. vacuū
est vacuū. q̄ ex significatiōe terminoꝝ nō de-
termināt sibi q̃ nō possint eē false. lȝ et caruȝ
teris stāt bn̄ ꝯn̄e necārie. dr̄ notāt̄ sic se hn̄s ⁊c̄.
ad remouendū istā ppōnem aliq̄ ppō ē ptīcu-
laris q̄ lȝ ex significatiōe terminoꝝ determinet si-
bi q̃ nō possit eē falsa. tn̄ nō ē p se. cū possibile
sit ita eē sicut p ꝯdictoriū eius significat puta
p istā nulla ppositio est particularis q̄ est eius
ꝯdictoria. ¶ Ex oīb⁹ istis pȝ q̃ iste nō sūt p se
corpus est coloratū hō est coloratus: neq̃ ne-
cessarie imo mere cōtingentes ⁊ pn̄t eē false. lȝ
pdicatū pro aliq̄ dīa tpis cōueniat cuilibet
cōtēto sub diffinito. ¶ Pro scdā difficultate.

Quid ē ppō p se.

¶ Sciēdū ē quarto q̃ scdā difficul-
tas est talis vtrū propositio in q̄ pdicat passio
de subiecto sit imediata. ⁊ vr̄ q̃ sic: qꝛ pdicatū
de nullo alio prius dr̄ q̄ de subiecto adeq̄to.
Rn̄detur q̃ lȝ talis ppō sit imediata imedia-
tione subiecti: nō tn̄ est imediata imediatiōe
cāe neq̃ imediatiōe euidētie. imo ista ē euidē-
tior. oē aīal rōnale ē risibile. ¶ Aduerte tn̄ q̃
scdm pōt dici pmū respectu passiōis dupliciter.
vno mō primitate pfectōis. ⁊ sic dico q̃ illud
est scdȝ primū: qd̄ est perfectius iter illa subie-
cta qbus inest passio q̄admodū diceret̄ q̃ hō
eēt scdm pmum respectu sensibilis: qꝛ ē pfecti⁹
iter oīa illa qbus cōuenit illa passio. Alio mō
dr̄ scdm primū primitate adeq̄tionis. ⁊ ē illud
cū quo cōuertit̄ passio queadmodū aīal respe-
ctu huius passiōis sensibile. ⁊ hō respectu hu-
ius passiōis risibile. ¶ Tertia difficultas. vtrū
nō currere sit passio oīum linearum. Rn̄det̄ q̃
nō. sȝ ē passio lineaꝝ paralellaꝝ. ⁊ nō q̄rūcūq̃
lineaꝝ rectaꝝ. vn̄ proprie linee paralelle sūt q̄
bus supueniēs linea recta facit triangulum.

Dubiuȝ ꝯ pbanōe ī q̄ pdicat passio.

Sbȝ q⁹t modis dr̄ pmū respcū passiōis

An nō ꝯcurret sit passio oīum li nearū.

¶ Quantū ad scdm articulū du-
bitat̄ primo. vtrū dr̄a supior pdicet̄ per se de
dr̄a inferiori. ⁊ vtrū dīa p se includat gen⁹. f.
vtrū ista sit p se: rōnale ē aīal. ¶ Pro cui⁹ solu-
tione supponit̄ q̃ isti termini rōnale sensibile
⁊ alij termini dr̄aꝝ sunt termini essentiales.
vn̄ termini essentiales sunt q̄ vltra illū p quo
supponūt nihil cōnotāt extrinsece. p modum
adiacētis vel nō adiacentis. Dr̄ notanter ex-
trinsece: qꝛ itrinsece bn̄ pn̄t cōnotare. ¶ Sup-
ponit̄ scdō q̃ isti termini ꝯ rigore sermōis sup-
ponūt p suppositis. qd̄ pȝ: qꝛ termin⁹ dr̄ suppo-
nere p illo qd̄ dat pmo itelligere: seu p illo qd̄
pmo cognoscim⁹. sȝ tales teri dant pmo intel-
ligere suppositū. naȝ quādo dr̄ rōnale est sensi-
bile: intellect⁹ imediate itelligit q̃ habens rō-
nē ē sensibile. ⁊ sic diceret̄ q̃ ista eēt p se. rōnale
est sensibile: ⁊ sibi similes ex quo seqt̄ q̃ tales
teri de rigore nō supponūt p suis significatis
formalib⁹: sȝ pro qbusdā realitatib⁹ determinanti-
b⁹ realitates illoꝝ q̄ diuidūt. vn̄ rōnale de p se
significato seu ꝯ significato formali significat
realitatē q̄ formalit̄ nō ē hō nec animal: sȝ ē q̄
dā realitas vl̄ formalitas determinās aīalitatē:
tn̄ qꝛ itellect⁹ est pncipale agens in istis pprie
tatib⁹ logicalib⁹ potest pcise accipe illos terios
p suis p se significatis. f. p illis realitatib⁹ ita q̃
ratōale supponat p vna realitate ⁊ n̄ p habēte
aīaȝ: ⁊ sic videt̄ moueri dubiū. ¶ Ad qd̄ breuit̄
rn̄det̄ q̃ dīa superior non pdicat p se prio de
dīa inferiori: ne q̃ dīa inferior p se includit
dīaȝ supiorē: vt ista nō ē p se. rōnale ē sensibile
sic capiēdo terios: qꝛ ꝯ ꝯcepta simplr̄ simplici
nihil dr̄ qditatiue: sȝ iste dīe important ꝯcep
tū simplicē. f. nō resolubilē ī alios ꝯcept⁹ quoꝝ
vn⁹ sit ꝯterians ⁊ ali⁹ ꝯtermiabile. ¶ Ad scdā
ptē rn̄det̄ q̃ dīa p se nō pdicat de gn̄e qd̄ di-
uidit neq̃ ecō: vt ista nō ē p se rōnale ē aīal neq̃
ista aīal est rōnale. Et siqs arguat bn̄ seqt̄. oīs
hō p se est aīal: oīs hō p se est rōnalis: g⁹ rōnale
p se ē aīal. ꝯn̄a est formalis. ⁊ pmisse sūt vere.
g⁹ ꝯclusio ē vera. Respōdet̄ q̃ ꝯn̄a nō est bona:
imo ꝯmittitur fallacia accidens. nō .n. opor-
tet q̃ si extrēitates vniant̄ cū medio scd aliquo
modo spāli pdicādi seu cū aliq̄ ꝯteriatiōe hoc
denotāte q̃ extremitates sic vniant̄ inter se.

Dubiū ꝯ pbatiōe supioris dīe.

Quid sunt termini essentiales.

¶ Dubitatur scdō vtrū omnis p-
positio in q̄ pdicat passio de scdo sit demōstra-
bilis. Et videt̄ q̃ sic: qꝛ oīs talis est dubitabi-
lis: g⁹ talis est demōstrabilis. ¶ Pro cui⁹ solu-
tione supponit̄ q̃ oīs ppō demōstrabilis ꝯmō
stratiōe pp qd est dubitabilis ⁊ efficit̄ certa per
notitias aliquoꝝ ppōnū. vn̄ nota q̃ itellect⁹ n̄
potest assentire ppōni dubie nisi determinetur p
notitias aliaꝝ ppōnū inferētiū talē ppōneȝ in
ꝯn̄a formali ⁊ euidēti: naȝ licet intellectus na
turaliter inclinetur ad assentiendū cuilibȝ vo
⁊ dissentiēdi cuilibet falso. tn̄ q̄tū est de se nō
magis determīat vni ppōni q̄ sue opposite. g⁹ in
diget notitia ppōnū inferētiū talē ppōneȝ du
biā ī ꝯn̄a bona ⁊ formali. ¶ Supponit̄ scdō q̃
duplices sūt passiones. quedā sunt transcēdē
tes sicut sunt positiones entis: ⁊ iste sunt du-
plices. quedā sūt simplices: vt vnū bonū veꝝ
alie sūt disiuncte sicut ꝯtingens vl̄ necessariū
cā vel effect⁹ creatū vl̄ icreatū. Et de oīb⁹ istis
dico q̃ oēs ppōnes in qb⁹ pdicant̄ iste passio-
nes tam simplices q̄ disiuncte ꝯ ipso ente sūt

Dubiū de ppōne ī q̄ pdicatur passio

Quot sūt passiōes ꝯ dmōstratiue

immediate ꝛ indemſtabiles. vt iſta ē imediata. ens eſt, vnū. ens ē creatū vel icreatū: cui⁹ tamē multi nolētes itelligere ſcotū dn̄t oppoſitū. vn̄ diſtinctiōe tertia pmi dicit. ꝙ paſſiōes ꝯuertibiles entis imediate dn̄r de ente: qꝛ ens hꝫ cōceptū ſimplr ſimplicē: iō nō pōt eē mediū iter ipſū ꝛ ſuā paſſionē: qꝛ neutri⁹ ē diffō q̄ poſſit eē mediū. nec ē dicēdū ꝙ paſſio pma poſſit accipi ad demſtandū alias paſſiōes: qꝛ difficile eſt videre talē ordinē iter paſſiōes. qꝛ credo ꝙ nullus talis ē: ꝛ dato ꝙ eēnt certe ꝓpōnes compoſite ex ipſis non viderētur multo euidētes q̄ concluſio. alie ſunt paſſiones limitate. ꝛ tunc dico ꝙ ꝓpōnes in quibus tales paſſiones predicanī ſunt bn̄ demōſtrabiles ꝛ dubitabiles.

Dubitatur tertio vtrū ꝯclō demonſtrationis

Nō de ꝯclone demſtationis.

poſſit ſciri aliquo mō an̄ actualem demſtationē. Et vi ꝙ nō: qꝛ itellect⁹ n̄ pōt aſſentire alicui ꝓpōni dubie niſi p notitiā ꝓpoſitionū p quas pōt deduci i ꝯn̄a bona ꝛ nc̄ia: vt ſupra viſū ē. igiī nō poſſum⁹ ſcire ꝓpōnē demonſtrabilē q̄ ē ꝓpō dubia niſi p demſtatiōes. Rn̄deī breuiter. ꝙ ꝯclō demſtatiōis an̄ actualez demſtationē pōt aliquo mō ſciri quo ad qꝛ eſt. ꝛ p hoc expiētiā vel aliquā iductionē aut p aliquas ꝓpōnes pbabiles. ſed nō pfecte: tamē quo ad pp qd nō pōt ſciri niſi p demſtationē. Sed q̄reret aliqs. vtrū notitia quā qs hꝫ d̄ cōcluſiōe demſtatiōis an̄ demſtationē ſit eiuſdez ſpēī cū illa quā qs hꝫ de eadē ꝯclone p demōſtrationē: Et vi ꝙ nō: qꝛ notitia quā qs hꝫ p experientiā de illa ꝯclone nō vocaī ſcīa ſeu notitia ſciētifica: ſed illa q̄ hētur de illa eadē ꝯcluſiōe p demſtationē vocaī ſciētifica. Sꝫ in oppoſitū arguiī: qꝛ notitia q̄ hētur d̄ ꝯclone per demſtationē. ꝛ q̄ hētur de eadē p expientiā nō differūt: niſi qꝛ a diuerſis cauſis pducūī: ſꝫ illud nō eſt ſufficiēs ad faciēdū diūam ſpecificā inter aliq̄ duo: vt pꝫ de calore pducto a ſole ꝛ ab igne q ſūt eiuſdē ſpēī. ꝛ tn̄ pducūī a diuerſis cauſis. Rn̄deī ergo pbabilr. ꝙ tales notitie ſūt eiuſdē ſpēī: ꝛ ꝙ notitia de illa ꝯclone itēdit notitiā q̄ hēbaī de eadē ꝯclone pri⁹ p expientiā: nec eſt incōueniēs ꝙ vna voceī ſcientifica; ſeu ſcīa. ꝛ alia notitia expimētalis ꝛ nō ſciētifica ſeu ſcīa. qꝛ forte ſcīa nō ꝯnotat vltra notitiam niſi modū habendi ſeu acquirendi talis notitie que non eſt ſufficiens facere differentiam eſſentialem. Et hec de ſecundo articulo.

Alia qō de eadem

Quantū ad tertiū ſit concluſio

Cōclō d̄ diffō ne d̄ oī ꝛ vllis ꝛc̄.

reſponſalis diffō de oī ꝛ vlis modoꝝ p ſe ſunt ſufficiēter poſite in textu: vt pꝫ ex dictis. Ad rōnes. Ad pmā pꝫ ſolutio ex dictis. nā iſta: oīs hō currit: ē bn̄ d̄ oī poriſtico: ſed iſta hō ē aīal: eſt d̄ oī poſterioriſtico. Ad ſecūdā dī. ꝙ modi per ſe ꝛ modi p accn̄s nō opponūī: ſꝫ magis ſe hn̄t vt diſpata. Ad tertiā dī. ꝙ lꝫ per ſe ꝛ ſm ꝙ ipſū ſint idē nos tn̄ ſunt idē conuertibiliter. Ad quartā dī. ꝙ ibi nō diffiniī vle pro ꝓpōne vli: ſꝫ magis pro pdicato qd̄ ꝯuertibiliter ſe hꝫ cū ſbō. ita ꝙ illa ꝓpō ē de vli i qua pdicatū ꝯuertiī cū ſbō. Ad quintaꝫ dī. ꝙ licet rectum non ſit paſſio linee necꝫ curuum tamen rectum vel curuum eſt paſſio linee.

Si igiī ē demonſtratiua ſcientia ex neceſſarijs principijs qd̄ eni ſciī nō poteſt ſe habere aliter. Que aūt per ſe inſunt neceſſario: iſunt reb⁹ hec qdē enī ſūt in eo quod quid ē.

Iſtud ē quintū capl̄m in quo phus oñdit. ꝙ omnis demſtatio eſt ex ꝓpōnibus p ſe. Et intēdit ſeptē ꝯclones. Prima eſt. demſtatio pcedit ex ꝓpōnibus per ſe: qꝛ demōſtratio ē ex neceſſarijs ſed ꝓpōnes p ſe ſunt nec̄ie. ergo pcedit ex ꝓpōnibus p ſe: maiorē probat duab⁹ rationibus ꝛ vno ſigno. Pria ē, qꝛ illud ꝙ demonſtraī: puta ipa ꝯclō eſt nec̄ia. ergo demōſtratio ē ex nec̄ijs: qꝛ neceſſariū non ſciī niſi ex neceſſarijs. Scd̄a rō. qꝛ demōſtratio procedit ex illis que ſūt p ſe: ſed illa que ſūt p ſe: inſunt per ſe pmo vel ſcd̄o mō: ꝛ quodlꝫ illoꝝ eſt neceſſariū. igiī. Deīde pbat a ſigno. qꝛ ex illis eſt demſtatio pp quoꝝ defectū iſtimus inſtātiam ꝯ demſtatorē: ꝛ hoc eſt qn̄ premiſſe n̄ ſūt neceſſarie. igiī:

Cōclōnes pbātes d̄mōſtratiōez eē ꝛ nec̄ijs

Scd̄a ꝯcluſio. neceſſariuꝫ nō ſciī niſi ex neceſſarijs: probaī duab⁹ rōnib⁹. Prima: nullus ſcit aliqd niſi cognoſcat illd̄ propter qd̄ eſt veꝝ: ſed neceſſariū non eſt verū propter mediū contingēs. igitur opꝫ tale medium eē neceſſariū. Scd̄a rō: qꝛ ſi res ſit ſalua id eſt ſcibilis: ꝛ tu ſis ſaluus. i. nō corruptus ꝛ nihil ſis oblitus ꝛ illud mediū cōtigēs ſit mutatū per quod tu ſciebas cōcluſionē: tūc nihil es oblitus: ꝛ tamē tu neſcis illud mediū: qꝛ ē mutatū. ergo tu nō ſciuiſti illā cōclonē p illd̄ mediuꝫ. Et ſubdit ꝙ nō ipedit ſi ponaī tale mediū cōtingēs eſſe falſum: qꝛ poſt poſito in eſſe nullū ſeqtur ipoſſe. Tertia cōclō. q̄uis neceſſariū nō demōſtretur niſi ex neceſſarijs: tamē bn̄ ſillogizaī ex non neceſſarijs. qd̄ pbat per ſiſe. qꝛ veꝝ bn̄ ſillogizaī ex n̄ verſ. Quarta ꝯclō. ex neceſſarijs nō ſillogizaī niſi neceſſariū ſicꝫ ex verſ nō ſillogizaī niſi veꝝ. Quīta ꝯclō. ſi ꝯclō nō ſit neceſſaria pmiſſe nō ſunt neceſſarie. patet per concluſionē precedentē. Sexta ꝯclō. ꝯclō demōſtrationis eſt per ſe: qꝛ oīs ꝓpō nec̄ia ſaltē intrās demſtationē eſt p ſe: ſed ꝯclō demōſtratiōis. ē nec̄ia. igiī. Septima ꝯclō. demſtatio ē ex ꝓpōnib⁹ p ſe: qꝛ demōſtratio eſt ex ꝓpōnib⁹ nec̄ijs: ſꝫ oēs ꝓpōnes neceſſarie (que ſupple intrant demonſtrationem propter quid) ſunt huiuſmodi. igitur.

Scd̄e ꝯclonis probatio per rōnes.

¶ Propt̃ ipm aūt oz ⁊ mediū ītio ⁊ primū medio īesse. Nō ergo est ex alio genere descendētē demonstrare vt geometricum in arismetica.

¶ Istud ē sextū capl̃m in quo p̄hs oñdit demfationē pcedere ex vlib᷒: ⁊ intēdit sex cōclo-nes. Prima. ois demfatio ē ex vlib᷒: qꝛ ois demfatio ppter qd potissima ē ex ppōnib᷒ q̄ sunt per se ⁊ fm q̄ ipm. ergo ois demfatio ē ex ppōnib᷒ vlib᷒. ¶ Scda ɔclo. nō ɔtingit demfatorem descendere de genere in gen᷒: sic q̄ per principia vni᷒scie nō pōt demfari cōclo alterius scie. Et dicit q̄ in demōstratione sūt tria s. dignitas: passio: ⁊ sbm. Conclusionē pbat. i q̄libet demfatiōe ppter qd extrema debēt eē eiusdē gñis cū medio. hoc est debēt ɔuerti cū medio. sed impole ē q̄ mediū vni᷒scie ɔuertatur cū extremis alterius scie. igit. Ex quo infert duo correlaria. Primū. vna scia nō demōstrat aliqd d̄ sbo alterius sciētie. vt geometria nō demōstrat q̄ ɔtrioꝝ eadē est disciplina per mediū ppriū ei᷒. Secūdū correlariū. vna scia nō demfat oia de suo sbo q̄ sibi insūt: sed solū q̄ sibi isunt fm q̄ ipm cuiusmodi sūt passiōes. ¶ Tertia cōclusio. necesse est cōclusionē demfatiōis eē ppetuā. qꝛ demfatio ē ex vlib᷒ et necessarijs q̄ sūt perpetua. igit. ¶ Quarta conclusio. corruptibiliū nō est demonstratio nec scia: qꝛ scia est ex vlib᷒ ⁊ necessarijs q̄ sūt ppetua. igi. Ex q᷒ īfert ynū correlariū q̄ diffō nō est corruptibiliū. qꝛ diffō est principiū vel finis demfatiōnis vel toto dmōstratio positōne differens. Et si qs obijciat illoꝝ q̄ aliqn̄ sūt ⁊ aliqn̄ nō sūt est scia vt de eclipsi lune: igitur nō est ex his que sunt icorruptibilia. Rñdet q̄ q̄uis eclipsis lune ⁊ silia nō semp sint. tñ iquātū de ipsis est demfatio semp sūt. ¶ Quīta cōclusio. demfatio ppter qd nō dz ɔstitui ex pn̄cipijs cōibus: qꝛ vnūqdq̄ dz demonstrari ex his que faciūt scire fm q̄ ipm: ſ; pn̄cipia cōia lȝ sint vera ⁊ indemōstrabilia. nō tñ faciūt scire fm q̄ ipm. igit ⁊c. ¶ Sexta cōclo. nulla scientia hz demfare sua principia: qꝛ scia pcedit ex priorib᷒ ⁊ notiorib᷒. sed in scientia nihil est prius aut notius suis principijs. igitur.

¶ Difficile aūt est noscere si sciuit aut nō difficile ē.n. noscere si ex vniuscuiusq̄ pricipijs scim᷒ aut n̄ qđ ve ē scire. scire opīamur āt si hēam᷒ ex aliquib᷒ veris syllogismū ⁊ primis.

¶ Istud est septimū capitulū in quo p̄hs ostēdit quō scie spāles vtunt pn̄cipijs cōib᷒. Et dicit p̄mo q̄ demfatio nō descēdit de genere in gen᷒ nisi vbi vna ē subalternās ⁊ altera subalternata: vt arismetice subalternat musica. Et dicit q̄ difficile est cognoscere qn̄ aliqd scim᷒ vel nō: qꝛ nō ex q̄buscūq̄ principijs et imediatis ɔtingit scire: sed solū ex pn̄cipijs pprijs: vñ ppria pn̄cipia alicuius scie sūt ppōnes vere: quas nō ɔtingit demonstrare. ¶ Ex quo pōit aliquas suppositiōes. Prima principioꝝ alia sunt ppria: ⁊ alia sūt cōmunia. Exemplum de pprijs: vt in geometria linea est longitudo sine latitudine: cui᷒ extremitates sunt duo pūcta. silr ista: rectū est cuius mediū non exit ab extremis. Exemplū de cōibus: si ab equalib᷒ equalia demas: que remanēt sunt equalia. et est cōmune geometrie ⁊ arismetice. ¶ Secunda suppō. nulla scientia specialis vtitur principio cōi manente in sua cōitate. sed solū vtit eo cōtracto per terminos pprios. Primā ptē probat. qꝛ principiū cōmune manens in sua cōitate est indifferens ad diuersas sciētias speciales. igit vna nō pōt magis vti eo q̄ alia. secūdā partē pbat. qꝛ si ɔhat per terminos pprios iam appropriat tali scie. vñ i geometria sic cōtrahit: si ab equalibus magnitudinibus: ad arismeticā sic contrahitur si ab equalibus numeris ⁊c. ¶ Tertia suppō. principia ppria alicuius scie specialis sunt illa de quibus p̄supponitur quid est ⁊ quia est. vt arismetica presupponit de vnitate qd ē ⁊ qꝛ est. ⁊ silr dicatur d̄ alijs sciētijs vt geometria p̄supponit qd est et qꝛ est de magnitudie. Ex quo infert q̄ tria sūt i demōstratiōe de quib᷒ aliqua presupponūt. s. subiectū: passio: ⁊ dignitas. Et si quis q̄rat vtrū in qualibet scientia oporteat illa in pn̄cipio narrare seu de ipsis mentionē facere. Respondet p̄hs q̄ non: qꝛ illa aliquando sunt ita nota q̄ nō oportet de ipsis mentiones facere. ¶ Quarta suppositio. dignitas suppositio ⁊ petitio: in aliquo cōueniūt ⁊ in aliquo differūt. Conueniūt in hoc q̄ sunt ppositiōes p se vere: sed differūt: qꝛ dignitas ē ppositio oibus per se nota: nō aūt suppō ⁊ petitio. nam dignitas est principiū verū et se euidens: ab oib᷒ cōiter cōcessum vt d̄ quolibet affirmatio ⁊ negatio. ⁊ de nullo ambo sil: sed suppositio est pn̄cipiū in aliqua scia: nec ita euidens quin non indigeat aliqua pbatiōe: qꝛ nō ē ab oibus ɔcessū. Sȝ petitio ē ppō cui neq̄ adiscēs assentit: nec q̄ ɔtrū eius opinatur. ¶ Deinde ponit diām inter pōnem: petitionē: ⁊ questionē: vñ positio di suppō vt est cōcessa ab adiscente᷒: ſ; di petitio put nec est negata nec ɔcessa ab adiscēte. Sȝ di qō put ē ab eo negata. ¶ Cōseq̄nter ponit tres diās inter diffinitionē ⁊ suppositionem. Prima. qꝛ suppō dicit eē vel nō esse. hoc est: est affirmatia vel negatia: diffō vero non. ¶ Scda. qꝛ diffinitio non subordinat conceptui completo siue complexioni distāti. ſ; bñ suppositio. ¶ Tertia. qꝛ ex suppōnib᷒ debite

Cōclo-nes p. bitez ex vlib᷒ de mfatio nē pcedere.

Tria sūt i demfatione.

Correlaria ex eodem.

Correlariū ex eidem.

Diuisio pn̄cipiorum.

Dīia et ɔuenītia dignitatis suppōnis ⁊ petitōis.

Dīia inter pōnes petitionē et qōnē.

Tres dīie int diffōnē ⁊ suppōnem.

ordinatio infert cõclusio: sed nõ ex diffinitiõibus. Et si qs dicat. in scientijs aliqñ supponũt falsa: g° male dr̄ q̃ suppō ē vã. añcedēs p3. nã geometer aliqñ suppōit lineã eē bipedalē q̃ ñ est bipedalis. Rñdet phs q̃ geometer nõ supponit de linea scripta i pariete q̃ sit bipedalis: s3 suppōit illud de linea q̃ p eã itelligit. ¶ Cõsequēter & finalr infert vnũ correlariũ ꝯ platonẽ dicēs: q̃ pp demõstrationẽ nõ ē necesse ponere vlīa eē aliqd vnũ extra aīa3. l3 vlē sit vnũ in multis de multis vt alias visum est.

Dubiu3 de pcessiõe demõstrationis.

Queritur vtrũ demonstratio pcedat ex necessarijs & incorruptibilibus. Arguit pmo q̃ nõ: qr aliq̃ demõstratio ē ex cõtingētib°: g° non q̃lib3 ē ex necessarijs. añs pbat: qr q̃lib3 pp̄ō pōt nõ eē: g° pōt nõ eē vera. & p ꝯñs nulla ē necessaria. Etiã tales ppōnes pñt eē false subiectis p nullis supponētibus. ¶ Scdo sic: si demõstratio pcederet ex necarijs sequeret q̃ oē scibile eēt necessariu3 & ipossibile alr se hrē: s3 ꝯñs ē falsu3: igit. falsitas ꝯñtis p3: qr oia entia nãlia st̄ scibilia. & tñ pñt alr se hrē: igit. ¶ Tertio sic: si aliqd scibile eēt necariũ vel illd eēt vlē vl singulare. ñ singulare: qr singularia st̄ corruptibilia: nec vlē. qr vlē ē corruptibile ad corruptionẽ suo℞ singlariũ. ¶ Quarto sic: ꝯtigit descēdere de genere i genus: g° male dicit arist. q̃ nõ ꝯtigit demõstratorē descēdere d gñe i gen°. añs p3: qr p pncipia scie suptioris ꝯtigit demõstrare passionẽ d sbo scie iferioris. ēt p pncipia scie subaltñãtis ꝯtigit demõstrare passionẽ de sbo scie subalternate. ¶ Quinto sic. ꝯclo demõstratõis aliqñ fuit. & aliqñ nõ erit: g° nulla cõclo demõstratõis ē ppetua & necaria. ¶ In oppositũ arguit auctoritate phi i textu. In qōne erũt. iij. articli.

Solo aliq̃rus difficultatum.

¶ Quãtũ ad primũ sciēdu3 ē pmo q̃ pro declaratiõe qōnis soluēde sũt aliq̃ difficultates. Prima. an hec ꝯña sit bõa. hoc inest p se. g° de necessitate: dr̄ q̃ talis ꝯña ē bona. qr ibi arguit ab inferiori ad supius affirmatiue. nã d p se isert necesse. ¶ Et si qs dicat: si talis ꝯña eēt bona. seq̃ret q̃ phs peteret pncipiũ. nã ex ppōnib° de necario isert ppōes de p se: & ex ppōnib° de p se isert ppōnes necarias. g° vr q̃ arguat circularit. Ad d rñdet q̃ ista ꝯña nõ ē formalis. hec ppō ē d necario: g° ē de p se. qr ibi arguit a supiori ad isert° affirmatiue. l3 talis possit eē mãlis. Nã qñ phs probat ppōnes de p se ex propositionibus de necessario. ibi capit propositiões de necessario: vt intrēt demõstrationẽ mõ tales sũt de p se. Et quando dicit q̃ petit pncipiũ: negat. nã ex propositiõibus de necessario que pluribus rõnibus sũt pbate infert propositiones de p se nõdũ aliquo modo pbatas. & ex ppositionib° de p se infert seu probat ppōes necarias. mõ ppōes necarie q̃ pluribus rõnibus sunt pbate sunt notiores illis de p se nõdũ vel vnica ratione probatis.

Dubiu3 ḋ ista ppōe sortes est corruptibilis.

¶ Sciendũ est scdo q̃ secũda difficultas est talis: vtrũ ista sit p se. sortes est corruptibilis. Et vr q̃ nõ: qr nõ est necessaria: ergo non est p se. añs pbat. qr pōt falsificari. nã sorte mortuo ista est falsa. sortes est corruptibilis: igit. ¶ Pro rñsiõe istius & multarũ taliũ ppositionum supponit q̃ si ly corruptibile dicat aptitudine3 ipsa est necessaria. sicut ista sortes ē risibilis: & ē p se scdo mõ. s3 si ly corruptibile diceret quãdã dispositionẽ vel pncipiũ ad corrũpi, illa nõ eēt p se. Et si qs dicat: si ista esset per se sortes est corruptibilis: sequeretur q̃ ista esset vera sortes de necessitate est corruptibilis qd est falsum: qr sua ꝯdictoria est vera sc3 sortes pōt esse nõ corruptibilis: qr ista ē vã sortes pōt non corrumpi: ergo ēt ista erit vera: sortes pōt esse nõ corruptibilis. Rñdet q̃ non sequitur sortes pōt non corrumpi: ergo sortes potest eē non corruptibilis: qr ly corrũpi dicit actum & corruptibile dicit aptitudinem vt psuppositũ ē. ¶ Et si qs dicat sortes de necitate ē corruptibil: g° si pt nõ eē corruptibil: g° pt eē corruptibilis q̃ est falsa: posito q̃ sortes nõ sit: dico q̃ illa est vã: & bñ seqtur. & dato q̃ sortes nõ sit adhuc pōt corrũpi. Si tñ vlterius inuestigaretur forte eēt difficile saluare tales ppositiões. iõ illi q dicunt q̃ reqritur in talib° ppositionibus q̃ sbum pro aliquo supponat faciliter se expediunt. & multum probabiliter.

Mõo intelligit q̃ diffinitio est pncipiũ dr̄atiōnis.

¶ Sciēdũ ē tertio q̃ circa textum alia est difficultas talis: qualiter intelligit q̃ diffinitio sit principiũ demonstratiõis: & finis seu cõclusio & tota demõstratio positiõe differens. ¶ Pro cuius solutõe supponit q̃ duplex est diffinitio: quedã est incõpleta cõstituta solum ex vno genere diffinitionum sicut est ista: aial rõnale vel ista faciēs scire. & talis bñ pōt esse principiũ demonstrationis: & ēt conclusio siue finis demõstrationis: si sumat cũ suo diffinito. alia ē diffinitio cõpleta que cõponitur ex pluribus generibus diffinitionũ. seu q̃ cõponitur ex duabus diffinitionibus vnius diffiniti. vñ vnũ diffinitũ pōt habere duas diffinitiones. sicut pro exẽplo syllogismus demõstratiuus h3 duas diffinitiões. s. faciēs scire: & pcedēs ex pmis veris: & tũc p vnã pōt demõstrari alia de diffinito: & tũc illa q̃ erit mediũ dicitur principiũ demonstratiõis. & alia sumpta cũ diffinito dicit finis seu cõclusio demõstrationis: & nulla talis pōt eē tota demõstratio positiõe differēs: sed ex illis duabus fit vna totalis diffinitio: que sumpta cũ diffinito erit totalis demonstratio pōne differēs. s. ordine terminorũ q̃ sic ordinent: tũc ex ipsis poterit sic

Diffinitio ē duplex.

ri vna totalis demõstratio. vt pz sic dicẽdo: sillogism⁹ demõstratiuus ẽ faciẽs scire tãq̃ pcedẽs ex veris ꝛc. ꝛ tũc põt sic fieri tota demõstratio oẽ pcedẽs ex veris ꝛc. est faciẽs scire: sillus demõstratiu⁹ est huiusmodi: ergo sillogismus demonstratiuus facit scire.

¶ Sciẽdũ ẽ quarto ꝙ p declaratione tertus adhuc soluẽde sunt aliq̃ difficultates. ¶ Prima an scia spãlis ytaꝛ aliquo mõ pncipijs cõibus. Rñdeꝛ ꝙ scie spãles aliquo mõ vtunꝛ pncipijs cõibus: nõ i sua cõitate manẽtib⁹: ʒ vt determinanꝛ p terminos pprios talis scie spãlis. pma ps pz: q: scire simplr ẽ scire p cãm ppriã: ʒ pncipia cõia manẽtia in sua cõitate. non pñt eẽ cã ppria ꝛ adeq̃ta alicui⁹ scie spãlis. igiꝛ nõ pñt accipi in aliq̃ scia p proprijs ꝛ adeq̃tis pncipijs. ¶ Scđa difficultas: vtrũ ista sit pcedẽda: ois triãgul⁹ primo hz tres. seu ois hõ ẽ risibilis. ad quã rñdẽt aliq: ꝙ hec ppõ ois triãgulus pmo hz tres ẽ pcedẽda: ꝛ sub ea nõ dz sic fieri descẽsus: g⁰ ysocheles pmo habz tres. q: illa ẽ falsa: ʒ sic g⁰ ysocheles inquãtuz triãgulus pmo hz tres. Alr tñ põt dici ꝛ magis d̓ rigore fmõis ꝙ i ista ppõe ois triãgul⁹ p⁰ hz tres. si ly p⁰ tñi valet sicut ly p se illa ẽ ṽa: q: sensus ẽ. ois triãgul⁹ p se hz tres. si aũt ly p⁰ dicat imediationẽ vel adeq̃tionẽ: tũc illa ẽ falsa: ois triãgulus p⁰ hz tres. q: ysocheles pmo. i. adeq̃te nõ hz tres. Et hec de primo articulo.

Aliq̃rũ difficultatũ solutio p tert⁹ declaratõne.

Solutio scđe difficultatis.

¶ Quantũ ad scđm dubitaꝛ prio vtrũ scibile seu illud de quo habemus sciam sit eternũ ꝛ ppetuũ ꝛ incorruptibile. ¶ Pro cui⁹ solutõe supponiꝛ ꝙ scibile capiꝛ dupliciꝛ. vno mõ p pclusiõe demõstrabili. Alio mõ pro sbo vel re significata p terminũ conclusiõis. Hoc supposito dꝛ ꝙ qñ arist. dicit ꝙ scia ẽ ingenerabiliũ ꝛ incorruptibiliũ itelligit de scibili pmo mõ. puta de pclusiõe demõstrabili q̃ vocaꝛ scibile totale. nã talis cõclusio demonstrationis pp qd. ẽ igñabilis. i. ifalsificabilis: q: nũq̃ põt eẽ falsa. iõ capiꝛ ibi icorruptibile logicaliꝛ. vt tñi valz sicut ifalsificabile: vt ista hõ ẽ risibilis dꝛ eẽ icorruptibilis. i. infalsificabilis: q: nũq̃ põt eẽ falsa. Et si qs dicat talis ppõ põt eẽ nõ vera. cõcediꝛ: g⁰ põt eẽ falsa. nõ vz pñia. Si qs iterũ dicat: talis ppõ erit falsa termis p nullo supponẽtib⁹. Rñdeꝛ ꝙ ad tales ppões nõ reqriꝛ ꝙ termini p aliq⁰ exñte supponãt: ʒ sufficit ꝙ supponãt p aliquo i esse cognito: vt alias visum ẽ de consimilibus ppõnibus. ¶ Et si qs q̃rat scibili remoto. s. de sbo vel re significata p sbm pclusiõis vtrũ sit gñabile ꝛ corruptibile. Rñdeꝛ ꝙ quodlibet tale creatuz fm ppriũ eẽ põt corrũpi ꝛ desinere eẽ: Etiã q̃tũ ad esse cognitũ qd hz i intellectu creato ẽ corruptibile: cũ quilibet itellect⁹ creat⁹ possit d̓sinere illud cognoscere: ʒ fz eẽ cognitũ qd hz in mẽte diuina nunq̃ corrũpeꝛ. ipossibile ẽ. n. deuz nõ intelligere talia scibilia remota. Ṽñ res cognita pticipatiue ꝛ obiectiue hz tale eẽ quale hz cognitio p quã cognosciꝛ: ʒ cognitio dei est eterna. ꝛ ipse deus. iõ talia scibilia pticipatiue dicũtur esse eterna. Et similiter dicaꝛ de diffinito qd ẽ eternũ ꝛ incorruptibile.

Dubiuz d̓ scibili.

Scibilꝛ acceptiones.

Aliud dubiũ d̓ eodem.

¶ Dubitaꝛ scđo vtrũ illud de quo habemus sciam sit ipsa conclusio. vel vtrũ sit res significata ad extra p talẽ cõclusionẽ. ꝛ ꝙ sit ipsa pclo. probaꝛ: q: nihil sciꝛ nisi verũ. ʒ so la ppõ ẽ ṽa: igiꝛ. ¶ Scđo sic. illd sciꝛ p demõstrationẽ qd iudicaꝛ eẽ verũ: ʒ sola pclusio iudicaꝛ eẽ vera: igiꝛ. Itẽ illud sciꝛ p demõstratõnẽ i quo pdicaꝛ passio de sbo. ʒ soliũ illud ẽ cõclusio: igiꝛ. Itẽ qd oino nihil ẽ nõ sciꝛ p demõstrationẽ. ʒ illud qd significaꝛ p pclone vt plurimũ nihil est: igiꝛ. ¶ In oppositũ arguiꝛ. nã si pclo eẽt obiectũ scie seu illud qd sciꝛ sequereꝛ: ꝙ quilibet sciẽs actu scia acq̃sita p demõstrationẽ apphẽderet ipsam pclonẽ. Hoc est falsuz. vt pz p experiẽtiã: q̃uis. n. demõstret pclonẽ. tñ nõ reflectiꝛ sup ipsam cõclusionẽ. imo itellectus pmo figit se circa significatũ cõclusiõis. ꝛ pmo versaꝛ circa illud. Itẽ vel apphẽdereꝛ sola apphẽsione simplici qd nõ ẽ dicẽdũ. cuz talis nõ sit scia vel iudicatiua q̃ iudicaret ipsaz eẽ verã. ʒ hoc nõ: q: notũ ẽ ꝙ demonstrãs nõ semp hz tale iudiciũ. Itẽ illd ẽ scibile ppiquũ de quo prius habeꝛ scia. ʒ de re significata p pclonẽ pus habeꝛ sciẽtia: q: non possum⁹ scire aliquã cõclusionẽ nisi sciẽdo prius. ita eẽ sicut per illã significaꝛ. ¶ Pro rñsione dꝛ ꝙ ppõ nõ diciꝛ scibile ppinquũ eo ꝙ intellectus pri⁹ circa eam versetꝛ q̃ circa res ad extra. nã bñ stat intellectũ assentire vni ppõi añq̃ psideret circa illã ppõnem. vñ rustic⁹ scit multas ppões quas nõ scit se scire. Diciꝛ scđo ꝙ ppõ seu cõclusio dꝛ eẽ scibile ppinquũ. q: pus apud itellectũ formaꝛ q̃ sciaꝛ ita eẽ in reb⁹ ad extra sicut p eã significaꝛ. Ex istis faciliꝛ põt itelligi qñ dꝛ ꝙ de pclone hẽm⁹ sciaz nõ tãq̃ de illo circa qd pmo versaꝛ itellectus: ʒ tãq̃ de illo qd primo formaꝛ ab intellectu añq̃ sciaꝛ. ita esse sicut per talẽ cõclusionẽ significatur.

Aliud dubiũ de scia i conclusiõe.

¶ Dubitaꝛ tertio vtrũ ptingat demõstratorẽ descẽdere d̓ gñe i gen⁹. ¶ Pro cui⁹ declaratiõe supponiꝛ: ꝙ duplex ẽ gen⁹: s. gen⁹ pdicabile qd natũ ẽ de plurib⁹ pdicari. ꝛ d̓ isto nõ ẽ h ad ppositũ. aliud ẽ gen⁹ scibile qd ñ ẽ aliud q̃ sbz attributiõis alicui⁹ scie. sic ꝙ illa q̃ ad ipsuz attribuuntur dicũnꝛ eẽ vni⁹ gñis scibilis. ꝛ d̓ isto ẽ h ad ppositũ. ¶ Suppõiꝛ scđo ꝙ demõstratorẽ descẽdere de gñe in gen⁹: nihil aliud ẽ q̃ p ppria pncipia vni⁹ scie demõstrare aliqd de subiecto alterius scie. ¶ Supponitur tertio ꝙ sbm vnius scie aliqñ cõtineꝛ

An ptingat demõstratorẽ descẽdere d̓ gñe i genus.

Quid ẽ demonstratorẽ descẽdere d̓ gñe i genus

missis ꝙ ꝯconclusioni: qꝛ necesse ē magis scire pncipia ꝙ ꝯclonem. ¶ Tertiū correlariū nihil dꝫ eē magis notū capiēti sciam ꝑ dmōstratione ꝫ ꝙ opposita pncipioꝝ eē falsa. qꝛ q dubitat d falsitate vni⁹ oppositoꝝ dꝫ dubitare d vitate alteri⁹. ꝫ null⁹ dꝫ dubitare de vitate pncipioꝝ igr null⁹ dꝫ dubitare d ftitate suoꝝ oppositoꝝ.

¶ Quibusdā aūt ꝓpter id qd̄ oportet prima scire nō videtur scia esse. Quibusdam aūt est qdē omniū tn̄ demōstrationes eē. quoꝝ neutruꝫ neqꝫ verum neqꝫ necessarium est.

Antiq⁹rū errores. Rō primi erroris. Scdi erroris ratio. Predictoꝝ erroꝝ reprobatio Rōnes ꝓbātes īpoē eē posse d mřare circulariter.

Istud est scdm capitulū i quo ponit duos errores antiquoꝝ. Prim⁹ est pncipioꝝ ē scia. scdus error ē ꝙ pncipioꝝ ē scia p demōstrationē. ratio primi erroris fuit. qꝛ si sciat aliq̄ ꝯclusio opꝫ ꝙ sciat p aliq̄ pncipia. ⁊ sic opꝫ ista pncipia eē scita aut eēt pcessus i infinitū. qd̄ n̄ ē dicēdū. rō scdi erroris fuit. qꝛ sicut ꝯclusio scit per pncipia. ita pncipia p ꝯclusionē. ¶ Deide reprobat dictos errores ponēdo duas ꝯclusiōes. Quaꝝ pma ē aliq̄ sciūt sine demōstratiōe: qꝛ pmoꝝ pncipioruꝫ demōstrationis nō ē demōstratio. ⁊ tn̄ ipa sciūt sine demōstratōe. ¶ Pricipia eni cognoscim⁹ inquātū tmios cognoscim⁹. ¶ Scda ꝯclusio. ipossibile ē dmōstrare circularit. qd̄ ꝓbat trib⁹ rōnib⁹. ¶ Prima: qꝛ demōstratio pcedit ex notiorib⁹: ꝫ impossibile ē aliqd eē pri⁹ ⁊ noti⁹ seipo. qd̄ tn̄ ꝯtigeret si demōstraret circulariter. ¶ Scda rō. in dmōstratiōe circulari fit regressus sup alterū pncipioꝝ. ꝫ ꝯclusio nō hꝫ vim dmōstrādi nisi ꝑm ꝙ ē demōstrata p tale principiū: igr tale principiū equivalēter demonstraretur p seipm qd̄ ē impossibile. ¶ Tertia rō. demōstratō circularis nō hꝫ fieri nisi in his q̄ ꝯvertūt vt dictū ē in scdo prioꝝ. ꝫ talia sūt pauca ⁊ ꝓpter talia nō ē fiēda dmōstratio. Et q⁹ passu elicit h auctoritas: ꝓpter pauca nō est ponēdū vnū gen⁹ demonstrationis. finalit remouet vnū dubiū qꝛ dictū est ꝙ demōstratio circularis fit in termis ꝯvertibilib⁹ crederet aliqs ꝙ ex vno posset seq ꝯclusio. ꝫ remouet dicēs ꝙ ex vno nihil seqtur supple sillogistice.

Auctoritas.

Utrum scire ⁊ dmřatōis diffōes sufficiēt assignētur.

Queritur vtrū diffinitiones scire ⁊ demonstratiōis sint a phō sufficiēter assignate. ¶ Arguit pmo ꝙ nō. qꝛ si sic sequeret ꝙ demōstratio qꝛ ē faceret scire. ꝫ ꝯsequēs ē falsū: igr. minor patet. qꝛ ois demōstratio ē sillus faciēs scire. ꝫ dmōstratio ē demōstratio. g⁹ facit scire. ¶ Scdo sic arguit. qꝛ seqret ꝙ d nō hntib⁹ causaꝫ n̄ hērem⁹ sciaꝫ: ꝫ h ē falsū. qꝛ de deo possum⁹ hēe sciam: ⁊ tn̄ de⁹ n̄ habꝫ causā. igr. ¶ Tertio sic. nostꝝ scire sit magis p nota nobis. ꝫ causa est min⁹ nota nobis ꝙ sit effect⁹. qꝛ est min⁹ sensibilis: igr nostrū scire nō dꝫ eē p causam. ¶ Quarto sic: scire nō est effect⁹ demōstratiōis ergo demōstratio nō est sillus faciēs scire: añs ꝓbat. qꝛ scire est causa demōstratiōis: igr nō ē effect⁹ ei⁹. Itē scire causat ab obo ⁊ potētia: g⁹ nō ē effect⁹ demōstratōis. ¶ Quito sic: diffō demōstratōis nō ꝯvenit oi demřatiōi: g⁹ nō est bn̄ posita. añs pꝫ. qꝛ nō cōuenit demřatōi ad īpoē: cū ista nō pcedat ex veris ꝫ semp ex aliquo falso: ⁊ ē multe demřatiōes nō pcedūt ex primis: vt pꝫ de demřatiōib⁹ q̄ pcedūt p effect⁹. ¶ In oppositū arguit auctoritate phi in textu. In questione erunt tres articuli.

¶ Quātuꝫ ad pmuꝫ sciēduꝫ ē primo ꝙ scire capit q̄tuoꝛ mōis. Uno mō put idē ē ꝙ assentire alicui ꝓpōni vere: siue illa sit ꝯtigēs: vt i plib⁹: siue i paucioib⁹: siue ad vtrūlibet: ꝙadmōm eēt assensus hui⁹ ꝓpōnis: ois mr diligit filiū suū. Scdo mō vt idē ē ꝙ assentire alicui ꝓpōni vere ⁊ neciē: siue sit p demřatione siue nō: ⁊ h mō capit scire phs i textu: cū dicit ꝙ neceē ē magis scire pmissas ꝙ ꝯclonē. Tertio mō capit scire vt idē ē ꝙ assētire alicui ꝓpōni vere ⁊ neciē: dūmō fiat p demřationē: siue hoc sit p demřationeꝫ pp qd: siue qꝛ ē: ⁊ h mō capit scire phs i textu: cū dicit ꝙ scire est p demřationē itelligere. Quarto mō sumit ꝓprijssime vt idē ē ꝙ assētire alicui ꝓpōni vere ⁊ neciē: ⁊ h p demřationē pp qd: ⁊ sic capitur scire i prīa ei⁹ diffōne. ¶ Supponit scdo ꝙ q̄tuoꝛ cōditiones requirūt ad hoc ꝙ de aliq⁹ hēamus sciam: q̄ fuerūt vise in procmio huius libri. Et ex illis q̄tuoꝛ cōditiōib⁹ elicit diffinitio ꝓpōnis scibilis: q̄ est hec. ꝓpō scibilis ē ꝓpō necīa dubitabilis nata fieri euidēs p ꝓpōnes necīas ⁊ euidētes ad ipsā applicatas p discursū sillogisticū. ¶ Supponit tertio ꝙ scire est duplex. s. p se ⁊ per accidēs. scire p se est scire aliqd ex ꝓpōnib⁹ p se: vt scire istā. ois hō est risibilis. ex istis: oē aīal rationale est risibile: ois homo est aīal rōnale: ergo ois hō ē risibilis. Sed scire p accidēs: est scire aliqd ex ꝓpōnib⁹ per accidēs: vt sic arguēdo. edificator edificat. edificator ē alb⁹. g⁹ albū edificat. Et ad istd reducit scire sophisticū qd̄ ē scire ꝯclonē silli sophistici. vt sic arguendo: edificator p se edificat: edificator est alb⁹: ergo album p se edificat: ⁊ istud scire sophisticū nō est scire.

Scire q⁹t modis capitur.

Quid requirit ad h ꝙ de aliq⁹ hēamus sciam.

Propositionis scibilis diffō.

quotuplex est scire.

¶ Sciēdum ē scdo ꝙ quādo dicit ꝙ demřatio facit scire ibi capit demřatio pro premissis tantū. ⁊ non pro aggregato ex premissis ⁊ cōclusiōe: qꝛ sic nō facit scire. ¶ Supponit scdo ꝙ prima diffō demonstratiōis datur tā de demōstratiōe ꝓpt qd ꝙ qꝛ est. Et dr̄ formalis non qꝛ detur per causam formalem vel per formā sillogismi demonstratiui q̄ sūt modus ⁊ figura. Sed qꝛ datur p finē q reducitur ad

q̄ñ scit igr qd̄ demřatio facit scire.

est ad cām formalē. vnde facere scire dr finis demfatiōis. Sed scda diffō dat solum de demfatiōe ppt qd. z dr mālis qz dat p illa q̄ sequunt mām .i. pmissas z terios sicut ē vitas l. mediatio z necessitas. ¶ Supponit tertio q̄ i qlibet demfatiōe duplicia sūt pncipia. qdaz sūt incōpleta: z sic sūt sbm et pdicatū diffō eius: z eius passio. sed principia cōpleta sūt pmisse cōstitute ex illis terīs. z illa vocant ēt pncipia in aliq̄ scia. ita q̄ cū qrit de pncipijs scie querit de illis incōpletis vel cōpletis. ¶ Supponit q̄rto q̄ demfatiōnē pcedere ex causis pōt intelligi dupl'r. vno mō qz pcedit ex pmissis: q̄rū notitia ē cā notitie cōclusionis: z sic ōīs demfatio dr pcedē ex causis. Et sic pprie itelligit illud dictū in quo dr q̄ pmisse sūt cā pclusiōis. z sic q̄libet demfatio dr pcedere ex causis. Et sic pprie intelligit illud dictū in quo dr pmisse sūt cā cōclonis. i. notitia pmissaꝝ est cā notitie cōclusiōis. Alio mō dr pcedere ex causis: qz pcedit ex pmissis vel medio quoꝝ res significata sūt cā reꝝ significataꝝ p pclones. Et sic sola demfatio pp qd dr pcedere p causas.

Quot sūt pncipia i qlz demfatōe

Quot mōis intelligit demfatione pcedē ex causis

¶ Sciēdū ē tertio q̄ circa textū incidūt alique difficultates. Prima vtrū n̄ ens seu qd nō est possit sciri. ¶ Pro cui' declaratōne supponit pmo q̄ aliq̄ dr dupliciter primo nota. Uno mō nature. alio mō nobis. vn̄ illa sūt pmo nota nāe q̄ sūt poza i esse cuiusmodi sunt cause que prius sunt in esse suis effectibus. Et illa sūt nobis pmo nota q̄ sūt magis sensibilia vel facilius deducibilia ex sensibilibus. Ex quo seqt q̄ aliq̄ pñt ee prius nota nāe z nobis vt qn̄ cause sunt sensibiliores suis effectib'. ¶ Suppōit scdo q̄ dmfatio ē duplex. s. ppt qd z qz. vn̄ demfatio ppter qd: ē cui' pmisse vel mediū exprimūt cām reꝝ significataꝝ p cōclonē. Sed demfatio qz est. ē cui' pmisse vl' mediū exprimūt effectū vel cām remotā reꝝ significataꝝ p cōclusionē. Et si quis arguat. ōis demfatio dz pcedere ex notioribo' nobis. sed demfatio ppter qd nō pcedit ex notioribo' nobis: qz pcedit p cām: mō cāe sūt nobis minus note q̄ effect'. Rndet q̄ effect' sūt nobis pmo noti quo ad qz est: seu quo ad eē. vn̄ pmo cognoscim' effectū eē q̄ cām: z inde venimus ad cognitionē cāe. Alio mō quātuz ad ppter qd. z sic cāe sunt pus note ēt quo ad nos: qz nō possum' scire ppt qd de effectu nisi p causam. ¶ Supponūt tñ aliq̄ q̄ illa ppō est simpl'r poz cui' pdicatū dr imediatiori mō de sbo: vt ista ē simpl'r poz. hō ē risibilis: q̄ ista petr' ē risibil'. ¶ Ulteri' supponit q̄ cū dicit arist. i textu: qd nō est nō cōtingit sciri p nō ē nō intellexit non ens: sed itellexit ppōnē falsam: ita q̄ est sensus quod non est verum non contingit sciri.

Quot mōis alī q̄ dr pmo nota

Acceptiões demfationis

Mōi dicēdi ex ca demfatōz pp qd.

¶ Sciēdū ē quarto q̄ circa demōstrationē ppt qd sūt duo modi dicēdi: dicūt aliq̄ q̄ ad hoc q̄ aliq̄ demfatio dicat ppt qd requirit q̄ in vna pmissaꝝ z cōclone ponat termin' cāliś iportās cām ita essendi sicut p cōclusionē significat. Et sic dz fieri: oē aial rōnale est risibile ppt aiam rōnalē: sed ois hō ē aial rōnale: g' ois hō ē risibilis ppt aiaz rōnalē: qz nisi fieret isto mō posset qs ignorare vtrū mediū vel premisse sint cā reꝝ significataꝝ p pclonē. Alius ē mod' dicēdi q̄ videt eē cōformis aristoteli dicēs q̄ ad hoc q̄ demōstratio dicat ppter qd nō reqrit talis expressio. sed sufficit q̄ significatū p mediū sit cā ita eēndi sicut p cōclusionē significat: z q̄ ipse itellect' hoc pcipiat: videlz q̄ itellect' se reflectat supra significatū p mediū z ipm cōparet ad sic eē sicut p cōclusionē significat tāq̄ ad suū effectū: vt omē aial rōnale ē risibile: ois hō est aial rōnale: ergo ois hō ē risibilis. ¶ Aduerte tñ q̄ talis demfatio nō formaliter z manifeste z virtute ppa facit scire ppt qd: sed solū virtute itellect' reflectētis se supra significatū ipsi' medij: ppando ipm ad significatū pclusiōis. videt tñ q̄ pmus mod' sit multū vtilis: dicēdo ad aristotelē q̄ nolebat intelligere q̄ tales demfatiōes eēnt simpl'r pp qd. h̄ cū modica additōne. puta addēdo ṫminū cāle in vna pmissa z pclone. ¶ Scda difficultas. an hec ppō quā pōit phs i textu. ppter vnūq̄dq̄ tale: z illud magis sit vera. Ad quā breuiter rndet q̄ ipsa est vera tribus cōditionib' obseruatis. Pria q̄ pdicatuz i quo fit cōpatio: cōueniat vtriq̄ pparabiliū: defectu cui' nō seqt: hō est ebrius ppt vinū. g' vinū est magis ebriū. ¶ Scda pditio ē q̄ tale pdicatū suscipiat magis z min'. defectu cuius nō seqt: fortes ē hō ppt patrē suū. ergo pr suus est magis hō. ¶ Tertia. q̄ vnū illoꝝ q̄ pparant adinuicē: sit cā totalis ppt quā illud pdicatū pueniat cāto. Jō nō seqt: ferrū est calidū ppter ignem: ergo ignis ē magis calidus zc̄.

Cōditiones req̄site ad pdicataz ppōnē

¶ Quātū ad secundū articulū dubitat pmo vtrū sit necesse magis credere pncipijs q̄ pcloni. ¶ Pro cui' declaratōe supponit pmo q̄ ibi ly necesse nō dicit necessitatem absolutā: sed cōditionatā. ita q̄ ē sensus si volumus assentire pcloni p pmissas ncc̄e. ē magis assentire pmissis cū oporteat q̄ p notitiā ipsarū deueniam' i notitiā cōclonis. ¶ Aduerte tñ q̄ aliqn̄ magis assētim' pcloni q̄ pmissis. z h̄ ē qn̄ pclo est demfata plurib' demfatiōib' poterib' gn̄are sciam de pclone cum q̄libet eaꝝ sit euidēs z clara: tūc potē ē magis assētire pclonī q̄ pncipijs. salte vni' demfatiōis: z tñ q̄ cōclusio scit solū p vnā demfationē necesse ē magis assentire pmissis q̄ conclusiōi. ¶ Aduerte tñ q̄ talis ppō videt eē ipropria: cū notitia pmissaꝝ z cōclusiōis nō sint eiusdē spēi. ¶ Sz

An sit necēce credere magis pncipijs q̄ pcloni.

An ois demfatio faciat scire.

m

restat alia difficultas: vtrũ oĩs demſtatio faciat ſcire. Et videt̃ q̃ nõ: qꝛ ſi qs faciat demſtationẽ nõ aduertẽdo ad eã. illa nõ faciet ſcire. R̃ndet̃ q̃ demſtatio faciet ſcire: dũmõ intellectus aduertat ad eã. Et ſi quis arguat iterũ q̃ nõ. qꝛ volo q̃ vna ⁊ eadẽ ↄclo poſſit dmſtrari p duas demſtatiões: vnã clarã ⁊ euidẽtẽ q̃ generet intẽtã ſciam de ↄcl̃one: ⁊ alia nõ ſit ita clara ⁊ euidẽs. tũc illa ſcđa nõ gñabit ſciam neq; intẽdet eã lʒ forte ↄſeruabit eã: qꝛ prima demſtatio ↄtinet totã euidẽtiã illi⁹ ſcđe demſtatiõis. R̃ndet̃ vno mõ q̃ oĩs ſcia gñat ſciaʒ dũmõ nõ fuerit pri⁹ genita: vel põt dici aliter q̃ licet actu nõ gñet ſciam: tñ eſt i potẽtia ad generandũ. iõ poſſet dici q̃ actu nõ ẽ demſtatio: ſed ſolũ in potẽtia. Si qs iterũ arguat. aliquis põt credere pceſſũ demſtatiuũ eẽ dialeticum: quo facto talis pceſſus nõ faciet ſcire: ſed magis opinari. R̃ndet̃ q̃ qñ dr̃ q̃ oĩs pceſſus demſtatiu⁹ facit ſcire dʒ intelligi dũmõ apphendat̃ tanq̃ pceſſus demſtatiu⁹ ſicut diceret̃ de pceſſu dyalectico quẽ nõ ẽ neceẽ gñare opionẽʒ ⁊ ſcientiam. Et hoc eſt quando talis proceſſus apprehenditur tanq̃ ſophiſticus.

Dubiũ ð diffõne digni tatis et ſuppõ nis. ¶ Dubitat̃ ſcđo vtrũ diffinitiões dignitatis ⁊ ſuppõnis ſint a pħo ſufficiẽter aſſignate. ¶ Pro cui⁹ ſol̃one ſupponit̃ pmo q̃ ppõ imediata ẽ duplex. q̃dã eſt p ſe nota: alia ñ ẽ p ſe nota. ppõ p ſe nota ẽ ppõ q̃ ex pprijs terminis q̃ ſũt aliqd eius: ⁊ nõ p aliqd aliud qđ ẽ extra pprios termios hʒ euidẽtẽ v̾itateʒ. Ex quo ſeqt̃ q̃ nõ dr̃ p ſe nota: ſic q̃ ly p ſe excludat notitiã ſimplicẽ terioꝝ: qꝛ nulla ppõ eſt q̃ poſſit cognoſci nõ cognitis teris. dicit. n. ariſto. in textu. pncipia cognoſcim⁹ inquãtũ terminos cognoſcimus: ſed dr̃ p ſe nota put ly p ſe excludit notitiã q̃ ẽ eẽ per ſe cõceptũ terioꝝ. ¶ Sequit̃ ſcđo q̃ ñ dr̃ p ſe nota eo q̃ ſemp actualr̃ ſic nota. ſed qꝛ quãtũ ẽ ex nã ſuoꝝ terminoꝝ nata ẽ facẽ euidentẽ v̾itatẽ in quocũq; itellectu ↄcipiẽte terios. Ex quo ſeqt̃ q̃ ſi nullus cõcipẽt ppõnẽ per ſe notã nõ min⁹ eẽt per ſe nota. Sed ppõ imediata nõ per ſe nota ẽ q̃ ex pprijs teris ei⁹ nõ hʒ euidentẽ v̾itatẽ cuiuſmõi ſũt ppões imediate ↄtigẽtes.

Prop̃o imedia ta quo duplex ẽ

Quot ↄ ditiões regrũt ad ppõ nẽ imediataʒ. ¶ Vñ ad ppõnẽ imediatã regrũt due ↄditões. Pria q̃ talis ppõ ſit ꝟa. Scđa q̃ ei⁹ pđicatũ de nullo prius pđicet̃ q̃ de ei⁹ ſbo. Ex quo ſeqt̃ q̃ nlla ppõ demſtabilis demſtatiõe ppter qđ ẽ imediata: licet tñ multe ppõnes i qb⁹ paſſio pđicat̃ ð ſbo ſint imediate ſic ſũt ille in qb⁹ pđicant̃ paſſiões ſimplices entis de ente ſicut ens ẽ vnũ.

Quot ↄ ditiões regrũt ad ppõ neʒ p ſe notam. ¶ Sequit̃ ſcđo q̃ oĩs ppõ in q̃ pđicatur paſſio adeq̃ta de diffõne ſbi eſt imediata: qꝛ de nlſo põt prius pđicari. ¶ Sed ad ppõnẽ per ſe notã regrũt tres cõditiões. Prima ẽ q̃ ſit ppõ imediata ex quo ſequit̃ q̃ nulla propoſitio demõſtrabilis eſt per ſe nota. ¶ Secunda q̃ talis ppoſitio ſit nata habere euidentem veritatẽ ex terminis proprijs per quod excludunt̃ propoſitiones contingentes que non ſunt note alicui ſine notitia alicuius extrinſeci: puta per experientiã ⁊ per ſenſum. ¶ Tertia. q̃ talis ppõ ſit nata cognoſci abſq; euidẽtia notitie alicuius extrinſeci. Ex quo ſequit̃ q̃ nulla ppoſitio indigens ſenſu aut experientia ad ſui notitiã eſt per ſe nota. Et ſi qs arguat q̃libet ppoſitio indemonſtrabilis eſt per ſe nota. ſed q̃libet ppoſitio imediata eſt indemõſtrabilis: ergo q̃libet talis ẽ per ſe nota. maioꝛ pʒ. qꝛ ſi ppoſitõ idemõſtrabilis eſſet nota per aliud eẽt demõſtrabilis. Reſpõdetur q̃ maioꝛ eſt falſa. Et ad pbationẽ dĩ q̃ non ſequitur cum poſſint ſciri per ſenſum aut per experientiam. ¶ Pro ſolutione dubij ſupponit̃ q̃ poſitio dĩ pprie ppoſitio intrãs demõſtrationẽ: ſed dignitas ẽ ppõ indemonſtrabilis conſtituta ex terminis cõiſſimis cuiuſmodi ſunt prima principia: vt de quolibet affirmatio ⁊ negatio. ¶ Supponit̃ finaliter q̃ licet poſitio diuidatur in ſuppoſitionem ⁊ diffinitionem: tamen diffinitio non eſt poſitio. ideo ẽ ibi diuiſio equoci in equocata.

¶ Dubitat̃ tertio vtruʒ ſit poſſe demõſtrare circulariter. ¶ Pro cui⁹ ſol̃one ſupponitur p⁹ q̃ q̃ttuoꝛ modis põt fieri demſtatio circularis. Primo mutando demonſtrationẽ ppter quid in demſtationẽ qꝛ ẽ: vel econtra. ſ. eſt q̃ prima demõſtratio ſit ppter qđ: ⁊ ſecunda quid eſt. ¶ Secundo fit qñ variant̃ genera cãrum: vt quãdo vna demonſtratio procedit per cauſam finalem: ⁊ altera per aliã cãm vt ſic arguendo: oĩs ſillus faciẽs ſcire eſt ſillus pcedẽs ex pmis veris ⁊ imediatib⁹ pꝛib⁹ ⁊c̃. ¶ Sed demſtatio ẽ ſillus faciẽs ſcire. ergo demõſtratio pcedit ex primis veris ⁊c̃. iſta dicit̃ procedere per cauſaʒ formalẽ: ſed iſta omnis ſillogiſmus procedens ex primis veris ⁊c̃. ẽ ſillogiſmus faciens ſcire. ſed demſtatio ẽ huiuſmodi: igit̃ demõſtratio facit ſcire. ⁊ iſta dĩ pcedere per cãʒ materialẽ. ¶ Tertio modo qñ vna concluſio demõſtratiõis oſtẽdit̃ per plures demõſtrationeſ. tũc per ipſam põt oſtendi vna pmiſſa vni⁹ demſtatiõis per quã prius cõcluſio demſtabat̃: ⁊ iſtis tribus modis non eſt incõueniẽs demõſtrare circulariter. ¶ Quarto modo poteſt fieri qñ manet idem gen⁹ demſtationis: ⁊ etiã eedem cauſe ⁊ ↄclo nõ oñditur per plures demonſtratiões: ⁊ hoc nõ contingit demſtare circulariter. ¶ Sed reſtat alia difficultas vtrum ſciẽtia ſit habitus concluſionis tantũ: vel concluſionis ⁊ premiſſarum ſimul. Et videtur q̃ ſit cõcluſionis ⁊ pmiſſarũ ſimul. qꝛ per ſciam propter quid non ſolũ ſcimus q̃ ita eſt. ſed etiã ppter quid ita eſt: ẞ p cõ-

Quot mõiʒ ſit demſtatio circularis

An ſcia ſit ↄclo nis hꝛ tñ.

clusionẽ nõ scit ꝑpter qd: igit. Scḋo: q2 ꝑ talẽ demõstrationẽ: oẽ aial rõnale ẽ risibile: ois hõ est aial rõnale: g° ois hõ est risibilis. assentim⁹ tñ hoiez eẽ risibilẽ. ꝛ sic ẽ õmõstratio q2 est. vel assẽtim⁹ hoiez eẽ risibilẽ ꝑpter ipm eẽ rõnalẽ. ꝛ sic erit sil' ꝯclusionis ꝛ ꝑmissaꝝ. ¶ Ad istas rõnes dĩ q̃ in ꝯclusiõe demõstratiõis ꝑpter qd opꝫ exꝑmere ẗminũ causalẽ. vl' saltẽ subintelligi in ꝯclusione. ¶ Et aduerte q̃ ẜꝫ istũ modũ dicendi vnius ꝛ eiusdẽ ꝯclusionis nõ pñt eẽ plures demõstratiões ꝑpter qd habẽtes diuersa media diuersas causas importãtia. q2 si sint diuersa media: etiã erũt diuerse ꝯclusiones. cuꝫ ille terminus causalis debeat exprimi in ꝯclusione. ¶ Et hec de secundo articulo.

¶ Quãtũ ad tertium sit conclusio respõsalis ad q̃situ. diffõeꝫ scire ꝛ demõstrationes sũt a pho sufficiẽter assignate vt pꝫ ex dictis. ¶ Ad rõnes. Ad ꝑmã dĩ q̃ ꝑma diffõ scire soluꝫ daẗ de scire ꝑp qd ꝛ potissimo. ¶ Ad scḋaꝫ dĩ: q̃ de deo habem⁹ bñ sciam. Et qñ dĩ q̃ de⁹ nõ hꝫ causaꝫ. Dico q̃ verũ est: capiendo cãm ꝑprie. ẜꝫ capiẽdo cãm large ꝑ medio exꝑmẽte aliquã diffõnẽ: sic bñ hꝫ cãꝫ. ¶ Ad tertiã dĩ: q̃ effect⁹ sũt nobis pri⁹ noti q̃ cause: q̃tũ ad q2 est. ẜꝫ cãe sunt nobis pri⁹ note q̃tũ ad ꝑp qd est. ꝛ etiã dico q̃ cause quo ad q2 ẽ sũt pri⁹ note q̃ effect⁹ quo ad ꝑpter qd. ¶ Ad quartaꝫ dĩ negãdo añs. Et ad primã ꝑbationem dicit q̃ lꝫ scire sit cã finalis demõstratiõis. tñ est effect⁹ ei⁹ in gñe cause efficientis. Dicit vlterius q̃ licet scia causeẗ ab intellectu ꝛ obiecto ñ tñ propter hoc seqtur quin a premissis causetur. ¶ Ad quintam dicitur negãdo antecedens. ꝛ ad probationem dicit. q̃ diffinitioneꝫ demõstratiõis dantur de demonstratione ostẽsiua.

Cõclo rñdens ad predictas difficultates.

¶ Qm̃ aũt impl'r ẽ aliter se habere cui⁹ ẽ scia simpliciẗ necessariũ vtiq3 erit id esse scibile qḋ ẽ ẜm dmõstratiuã sciam demõstratiua aũt ẽ quã habemus i habẽdo dmõstrationẽ. Ex necẽariis itaq3 syll'us ẽ dm̃ratio.

Istud est tertiũ capitulũ hui⁹ tractat⁹ in q° phus ꝑbat demõstrationẽ ꝑcedere ex necessariis. q2 ois sil'us faciẽs scire ꝑcedit ex ꝑncipiis necessariis. ẜꝫ ois sil'us demõstratiu⁹ facit scire: g° ꝑcedit ex necessariis. maior pꝫ: q2 ois sil'us faciẽs scire facit scire ꝯclusionẽ necessariã. ẜꝫ cõclusio necessaria nõ scit nisi ꝑ ꝑncipia necessaria: igit. ¶ Cõsequẽter diffinit de oĩ dicẽs. de oĩ qdẽ dico qḋ vtriq3 iest nõ in quodã qdẽ sic: nec qodã qdẽ nõ nec aliqñ qḋ sic nec aliqñ q dez nõ. ẜꝫ d oĩ ꝛ semꝑ: vt hõ est aial. in oĩ linea est pũct⁹. Hoc declarat a signo: q2 nos nõ sci

mus instantias ꝯtra demõstratorẽ nisi sumat aliquã ꝑpõnẽ in q̃ ꝑdicatũ ꝯueniat alicui supposito sbi. ꝛ alicui nõ. ¶ Cõsequẽter ponit modos ꝑ se dicẽs. q̃ q̃ttuor sũt modi ꝑ se. ꝑm⁹ qñ ꝑdicatũ est de rõne sbi vt linea ꝑ se iest triãgulo. ꝛ pũct⁹ linee. q2 sba eoꝝ ex his est. i. i diffõe sbstãtiali triãguli ponit linea. ꝛ diffõne linee pũct⁹. Scḋus modus ꝑ se ẽ quãdo ꝑpa passio ꝑdicaẗ d sbo. Et dat quattuor exempla. ꝑmũ est rectũ circulare respectu linee. scḋm par vl' impar respectu nũeri. Tertiũ est ꝑmuꝫ vel compositũ respectu numeri. Quartũ eqlaterũ vel altera ꝑte longi⁹ respectu trianguli. isti duo mõi ꝑ se dicunẗ mõi dicẽdi. terti⁹ est quãdo illud qḋ dĩ ꝑ se nõ dĩ de aliquo sbo ꝑ qḋ existat cuiusmõi sũt substãtie ꝑme. ꝛ iste mod⁹ dĩ mod⁹ essendi ꝑ se. Quart⁹ ẽ quãdo in sbo includit cause vl' rõ ꝑp quã ꝑdicatũ sibi iest vt iterẽptũ interijt. Et subdit q̃ in simpl'r scibilib⁹. i. in demõstrationib⁹ repiunẗ duo mõi ꝑ se. s. ꝑmus ꝛ scḋus. Subdit etiã q̃ q̃cũq3 ꝑ se insũt necessario insũt q2 q̃ueciã ꝑ ꝑ se insũt nõ ꝯtingit nõ inẽe: igit necessario insũt. añs ẽ notũ d his q̃ ꝑ se ꝑ° isũt. ẜꝫ de his q̃ ꝑ se scḋo isũt. pꝫ. q2 talia ꝑdicata aut sũt simplicia aut ꝯposita ex duob⁹ oppositis diuisiuis: ꝛ vtroq3 mõ ista neciõ isũt vt linee neciõ iest rectũ vl' obliquũ. ¶ Cõseqñt diffinit vle dicẽs. q̃ vle est qḋ ẽ de oĩ de ꝑ se ꝛ de scḋꝫ q̃ ipm. i. ꝯuertibiliẗ se habẽs cũ sbo. scḋaꝫ parteꝫ probat per exempla: nam punctus per se inest linee. ꝛ ẜm q̃ ipsum. similiter ꝛ rectuꝫ ꝛ curuum insunt ꝑ se linee ꝛ ẜm q̃ ipm. Et sbdit q̃ ꝑ se ꝛ scḋm q̃ ipm ideꝫ sunt: sed non conuertibiliter quia in plus se hꝫ de ꝑ se q̃ ẜm q̃ ipꝫ.

quot sẽ mõi ꝑ se / *quid ẽ scḋs modus ꝑ se* / *quid ẽ vle.*

¶ Oportet autez ñ latere quoniaꝫ multotiens cõtingit peccare ꝛ ñ eẽ vle primũ quod demõstraẗ ẜm qḋ videtur vle primum demonstrari.

Istud est quartũ capitulũ in quo remouet tres errores incidẽtes circa assignationẽ vlis. ¶ Prim⁹ error ẽ qñ sub aliquo superiori nõ possum⁹ iuenire nisi vnũ singulare si illi singulari assigneẗ passio superioris tanq̃ sbo adeq̃to ẽ error vt si habere tres assignareẗ ꝑ se adeq̃te primo ysocheli ẽ error. ¶ Scḋus error est qñ aliq̃ passio iest plurib⁹ differẽtib⁹ specie quoꝝ superiori ñ est nomẽ impositũ. si cõtingat dmõstrare illã passionẽ superioris de aliquo illoꝝ tanq̃ de sbo primo est error vt ꝯmutatim ꝑportionari inest numeris lineis corporibus ꝛ temporib⁹. ꝛ illa nõ habent superius nominatũ de quo huiusmodi passio ꝑmo possit demõstrari. ideo si de vno illorũ demõstretur est error. ¶ Tertius error contingit si passio inferioris demonstretur de superiori tanq̃ de suo ꝑmo subiecto: vt

Errores circa assignationes vlis icidẽtes

si non concurrere quod ē passio linearum parallelarū demonstrēt de lineis rectis tanq̄ de sbo pmo: error ē. ¶ Fīaliť ponit duo documēta ad debite assignādū vle. primū: si aliq̄ duo sba sint penit⁹ idē: tūc si aliq̄ passio demōstrēt de vno tanq̄ de sbo pmo etiā pōt demōstrari de alio tanq̄ de sbo pmo. ¶ Scdz documētū si aliq̄ passio insit plurib⁹ sbis: ⁊ velim⁹ scire cui illoꝝ inest tanq̄ sbo pmo videndū ē quo illoꝝ posito ponať passio: ⁊ quo remoto: ipa remoueť: q2 tūc illud est subm. vt istis trib⁹ figure. triangulo. ⁊ ysocheli. iest hec passio hre tres. q̄ ponit posito triāgulo: ⁊ remoueť ibo remoto. ideo triangulus est eius primum subiectum.

Documenta ad dbi te assignendo vle.

Queritur vtrū diffinitiones d oi vlis ⁊ modoꝝ p se ꝯuenient assignenť in textu. Arguiť p⁹ q̄ nō. q2 diffinitio de oi n̄ ꝯuenit oi ꝯtēto sb diffinito. q2 ista ē d'oi. ois hō currit: cū sit vlis ⁊ tn̄ sibi nō ꝯuēit diffō cū pdicatū nō insit cuilz supposito sbi. etiā iste sūt de oi: hō est aial. hō ē risibilis: ⁊ tn̄ nō cōuenit ipis diffō de oi: cū n̄ sint vles. ¶ Scdo sic: n̄ sūt q̄ttuor mōi p se: g⁹ male assignať q̄ttuor i textu. añs p3: q2 tm̄ sūt tres mōi p accīs: g⁹ tm̄ sit tres mōi p se. cū p se ⁊ p accīs opponāť. ¶ Tertio sic: p se ⁊ b3 q̄ ipz idē sūt: ꝫ nō sūt q̄ttuor mōi sm̄ q̄ ipz: g⁹ n̄ sunt q̄ttuor p se. ¶ Quarto sic: diffō vlis n̄ ꝯuēit oi ꝯtēto sb diffinito: q2 hec ē vlis ois hō ē aial: ⁊ tn̄ nō est sm̄ q̄ ipz. igiť. ¶ Quinto sic: rectū ⁊ curuū est quoddā vle respectu linee: ⁊ tn̄ nō inest sibi b3 q̄ ipz: igiť. añs p3: q2 iesse sm̄ q̄ ipm idē est q̄ iesse adeq̄te. ꝫ rectū ⁊ curuū nō inest adeq̄te linee: q2 nulla linea est recta ⁊ curua. igiť. ¶ In oppositū arguiť p phm in textu. In q̄stione erūt tres articuli. ¶ Quantū ad pmū.

Utruȝ diffiniti ones d oi ⁊ vlis et modoꝝ bn̄ assignenť.

¶ Sciēdū ē pmo q̄ p declaratione bmōi diffōnum supponiť pmo q̄ duplex est d oi. s. porīsticū ⁊ posteriorīsticū. vn̄ d oi porīsticū est qn̄ pdicatū dnotať dici d quocūq̄ d sbm. ¶ Ex q⁹ seqť q̄ dīla est inť de oi porīsticū ⁊ ppōnem vlem. de q⁹ satī visū est in pmo pop. Sȝ de oi posteriorīsticū est qn̄ pdicatū ꝯuenit cuilz ꝯtēto sub sbo p q̄lbet dīla tpis. siue vlr siue pticularr vt hō est aial. hō est risibilis. ⁊ ist d est d q⁹ determiať in textu ⁊ nō de oi porīstico. ¶ Sȝ restat dubiū vtrū ista sit de oi. ois eclipsis lune ē pp̄ter dyametralē īpositionē terre iter solē ⁊ lunā. ⁊ vtrū sit de oi posteriorīstico. ⁊ videť q̄ nō: q2 pdicatū n̄ ꝯuenit subiecto p q̄libet dīla tpis: igiť. In oppositū arguiť: q2 est ppō affirmatiua q̄ demōstrať: igiť. Rñdeť q̄ talis propō sm̄ eius ppriū sensus nō est demōstrabilis nec de oi posteriorīstico. sed ista ꝯditionalis vel tpalis est bn̄ demōstrabilis qn̄ luna eclipsať luna eclipsať: si luna eclipsať luna ecclipsať. Siliter dicať de ista: ois luna eclipsatur nisi forte diceret q̄ ibi illud verbū est absoluitur a connotatione temporis.

De oi ac ceptione.

¶ Sciendū est scdo q̄ p declaratione modoꝝ dicēdi p se. Supponiť q̄ mod⁹ dicēdi p se nō ē aliud q̄ pdicatū ppōnis p se vere. vel qdā mod⁹ pdicādi spālis alicui⁹ pdicati d aliq⁹ sbo. qd p3: q2 idez est mod⁹ dicendi p se ⁊ mod⁹ pdicādi p se. Ex q⁹ seqť q̄ qn̄ d aliq̄ ppō pōnē e⁹ i aliq⁹ mō dicēdi p se ibi ly i. capiť pro de. ita q̄ ē sensus. ppō ē d aliq⁹ mō dicēdi p se i. pdicādi. ¶ Suppōiť scdo q̄ pm⁹ mod⁹ dicēdi p se est qn̄ pdicatū est de diffōne q̄ditatiua sbi siue pdiceť in recto siue in obliq⁹ siue sit cā efficiēs materialis formalis aut finalis: vel qn̄ superi⁹ pdicať de iferiori. vn̄: de isto mō dicendi p se sūt oēs ppōnes in q̄b⁹ tota diffō vel ps diffōnis pdicať de diffinito. Et ēt oēs ppōes i q̄b⁹ superi⁹ pdicať de inferiori. ¶ Et aduerte q̄ ppō de aliq⁹ mō dicēdi p se nō d3 ꝯuerti in ppōnē de mō dicēdi p se. iō nō opz q̄ si ista sit d p se hō est aial. q̄ ista sit de per se aial est hō. iō ista hō ē p se aial ꝯuertiť i istā aial ē hō. ⁊ nō in istā aial est p se hō. ¶ Supponiť tertio: q̄ scds mod⁹ dicēdi p se est qn̄ ppria passio pdicať de suo sbo vel de aliq⁹ cōtēto sb eo. vt hō est risibilis. petr⁹ ē risibilis. vn̄ ois ppō i q̄ ppria passio pdicať de suo sbo adeq̄to vl d aliq⁹ ei⁹ iferiori ē d isto mō dicēdi p se. Dicūt etiā aliq̄ q̄ ppō in q̄ pdicať passio de supiori sumpto pticularr est in isto scdo mō. vt aial est risibile. qd tn̄ nō videť verū. cū ois talis nō sit de oi posteriori n̄ co nisi diceret q̄ ppō p se nō psupponit ppōnē d oi. Et isti duo mōi vocantur modi dicendi. ¶ Supponiť q̄rto q̄ ⁊ b3 cē p se. sic q̄ nō in alio sicut accñs in sbo. vl superi⁹ in suo iferiori est p se trio mō sicut sūt pme substātie. vn̄ iste tti⁹ mod⁹ vocať mod⁹ essendi. ⁊ nō mod⁹ dicēdi Ex q⁹ seqť q̄ nō opz q̄rere aliquā ppōnem de isto trio mō p se. q2 sola incōplexa cuiusmodi sūt pme sbe sūt i isto mō p se. ¶ Suppōiť q̄nto q̄ quart⁹ mod⁹ dicēdi p se q̄ pprie d mod⁹ causandi est qn̄ sbm est cā vl icludit rōnē q̄re pdicatū sibi ineſt. vt voluntas vult flores florez. loquēs logť. interēptū interiit. Sȝ mōi p accñs sūt tres: pm⁹ qn̄ pdicať accñs d sbo. Scōs est qn̄ pdicať sbm d accidēte. Terti⁹ qn̄ pdicatur accidens de accidēte vt album est dulce.

Quid ē modus dicēdi per se.

Quid ē scdus dicendi modus per se.

quot sūt modi p accidēs

¶ Sciendū est tertio q̄ circa textū incidunt aliq̄ difficultates. Quarum pma est vtrū ista sit p se: chimera ē chimera vacuū est vacuum. Et videť q̄ sic. naȝ ois ppositio videtur esse p se q̄ est necessaria. ⁊ que infert seu ex qua sit bona ꝯña: ꝫ ex talibus ppositionibus fiūt bone ꝯñe ⁊ ppositiones necessarie: naȝ ex terminis hui⁹ chimera chimera fit ista ꝯña si chimera est. chimera ē chimera. etiam si vacuum est: vacuum est vacuū. ¶ Pro solutione

Dubiū de ista chimera ē chimera.

huius supponitur q̄ ppositio p se est ppositio directa habēs ex significatiōe terminoꝝ q̄ nō possit eē falsa. ⁊ sic se habēs q̄ ꝗlibet eorū ꝑ p suū ꝯdictoriū significat ipossibile ē ita eē. Et dicit notāter directa: q̄ nulla ppō indirecta ē i aliquo mō dicēdi p se. iō lꝫ ista hō ē aial sit i pmo mō dicēdi p se. nō tñ ista aial ē hō. Dr̄ notāter habēs ex significatiōe terminoꝝ ⁊c. ad remouendū ppōes cōtingētes q̄ nō habēt ex significatōe terminoꝝ q̄ nō possint eē false. Remouent̄ et iste ppōes chimera ē chimera. vacuū est vacuū. q̄ ex significatiōe terminoꝝ nō determināt sibi q̄ nō possint eē false. lꝫ ex earuꝫ teris stāt bñ ꝯñe necārie. vr notāt sic se hñs ⁊c. ad remouendū istā ppōnem aliq̄ ppō ē pticularis q̄ lꝫ ex significatiōe termioꝝ determiet sibi q̄ nō possit eē falsa. tñ nō ē p se. cū possibile sit ita eē sicut p ꝯdictoriā eius significat̄ puta p istā nulla ppositio est particularis q̄ est eius ꝯdictoria. ❡ Ex olb' istis pꝫ q̄ iste nō sūt p se corpus est coloratū hō est coloratus: neq̄ necessarie imo mere cōtingentes ⁊ pñt eē false. lꝫ pdicatū pro aliq̄ dīa tpis cōueniat cuilibet cōtēto sub diffinito. ❡ Pro scd̄a difficultate.

Quid ē ppō p se.

❡ Sciēdū ē quarto q̄ scd̄a difficultas est talis vtrū propositio in q̄ pdicat̄ passio de subiecto sit imediata. ⁊ vr̄ q̄ sic: q̄ pdicatū de nullo alio prius dr̄ q̄ de subiecto adeq̄to. Rñdetur q̄ lꝫ talis ppō sit imediata imediatione subiecti: nō tñ est imediata imediatiōe cāe neq̄ imediatiōe euidētie. imo ista ē euidētior. oē aial rōnale ē risibile. ❡ Aduerte tñ q̄ sbm pōt dici pmū respectu passiōis dupliciter. vno mō primitate pfectōis. ⁊ sic dico q̄ illud est sbꝫ primū: qd̄ est perfectius iter illa subiecta q̄bus inest passio q̄admodū diceret̄ q̄ hō eēt sbm pmum respectu sensibilis: q̄ ē pfecti' iter oīa illa q̄bus cōuenit illa passio. Alio mō dr̄ sbm primū primitate adeq̄tionis. ⁊ ē illud cū quo cōuertit̄ passio quēadmodū aial respectu huius passiōis sensibile. ⁊ hō respectu huius passiōis risibile. ❡ Tertia difficultas. vtꝝ nō currere sit passio oīum linearum. Rñdet̄ q̄ nō. ꝫ ē passio lineaꝝ paralellaꝝ. ⁊ nō q̄rūcūq̄ lineaꝝ rectaꝝ. vñ proprie lin ee paralelle sūt q̄bus supueniēs linea recta facit triangulum.

Dubiuꝫ ꝺ pbatiōe i q̄ pdicat̄ passio. Sbꝫ q̄t modis dr̄ pmū respcū passiōis

An nō ꝯcurrer sit passio oīum linearū.

❡ Quantū ad scdm articulū dubitat̄ primo. vtrū dīa supior pdicet̄ per se de dīa inferiori. ⁊ vtꝝ dīa p se includat gen'. f. vtrū ista sit p se: rōnale ē aial. ❡ Pro cui' solutione supponit̄ q̄ isti termini rōnale sensibile ⁊ alij termini dīaꝝ sunt termini essentiales. vñ termini essentiales sunt q̄ vltra illud p quo supponūt nihil cōnotāt extrinsece. p modum adiacētis vel nō adiacentis. Dr̄ notanter extrinsece: q̄ itrinsece bñ pñt cōnotare. ❡ Supponit̄ scd̄o q̄ isti termini ꝺ rigore smōis supponūt p suppositis. qd̄ pꝫ: q̄ termin' dr̄ supponere p illo qd̄ dat pmo itelligere: seu p illo qd̄ pmo cognoscim'. ꝫ tales teri dant pmo intelligere suppositū. naꝫ quādo dr̄ rōnale est sensibile: intellect' imediate itelligit q̄ habens rōnē ē sensibile. ⁊ sic diceret̄ q̄ ista eēt p se. rōnale est sensibile: ⁊ sibi similes ex quo seq̄t̄ q̄ tales teri de rigore nō supponūt p suis significatis formalib': ꝫ pro q̄busdā realitatib' determinantib' realitates illoꝝ q̄ diuidūt. vñ rōnale de p se significato seu ꝺ significato formali significat realitatē q̄ formalit̄ nō ē hō nec animal: ꝫ ē q̄dā realitas vl' formalitas determinās aialitatē: tñ q̄ itellect' est pncipale agens in istis pprietatib' logicalib' potest pcise accipe illos terios p suis p se significatis. f. p illis realitatib' ita q̄ ratōale supponat p vna realitate ⁊ ñ p habēte alaꝫ: ⁊ sic videt̄ moueri dubiū. ❡ Ad qd̄ breuit̄ rñdet̄ q̄ dīa superior non pdicat̄ p se prio de dīa inferiori: ne ꝫ dīa inferior p se includit dīaꝫ supiorē: vt ista nō ē p se. rōnale ē sensibile sic capiēdo terios: q̄ ꝺ ꝯceptu simplr̄ simplici nihil dr̄ q̄dlitatiue: ꝫ iste dīe important ꝯceptū simplicē. f. nō resolubilē i alios ꝯcept' quoꝝ vn' sit ꝺteriãs ⁊ ali' ꝺterminabile. ❡ Ad scd̄aꝫ ptē rñdet̄ q̄ dīa p se nō pdicat̄ de gñe qd̄ diuidit neq̄ eꝫ: vt ista nō ē p se rōnale ē aial neq̄ ista aial est rōnale. Et siq̄s arguat bñ seq̄t̄. oīs hō p se est aial: oīs hō p se est rōnalis: g' rōnale p se ē aial. ꝯñā est formalis. ⁊ pmisse sūt vere. g' ꝯclusio ē vera. Respōdet̄ q̄ ꝯñā nō est bona: imo ꝯmittitur fallacia accidens. nō. n. oportet q̄ si extrēitates vniant̄ cū medio sꝫ aliquo modo spāli pdicādi seu cū aliq̄ ꝺteriatiōe hoc denotāte q̄ extremitates sic vniant̄ inter se.

Dubiuꝫ ꝺ pdicatiōe supioris dīe.

Quid sint termini essentiales.

❡ Dubitatur scd̄o vtrū omnis ppositio in q̄ pdicat̄ passio de sbo sit demōstrabilis. Et videt̄ q̄ sic: q̄ oīs talis est dubitabilis: g' talis est demōstrabilis. ❡ Pro cui' solutione supponit̄ q̄ oīs ppō demōstrabilis dmōstratiōe pp qd̄ est dubitabilis ⁊ efficit̄ certa per notitias aliquoꝝ ppōnū. vñ nota q̄ itellect' ñ potest assentire ppōni dubie nisi determinetur p notitias aliaꝝ ppōnū inferētiū talē ppōneꝫ in ꝯñā formali ⁊ euidēti: naꝫ licet intellectus naturaliter inclinetur ad assentiendū cuilibꝫ vero ⁊ dissentiēdi cuilibet falso. tñ q̄tū est de se nō magis determiat̄ vni ppōni q̄ sue opposite. g' indiget notitia ppōnū inferētiū talē ppōneꝫ dubiā i ꝯñā bona ⁊ formali. ❡ Supponit̄ scd̄o q̄ duplices sūt passiones. quedā sunt transcēdētes sicut sunt positiones entis: ⁊ iste sunt duplices. quedā sūt simplices: vt vnū bonū verū alie sūt disiuncte sicut ꝯtingens vl' necessariū cā vel effect' creatū vl' increatū. Et de olb' istis dico q̄ oēs ppōnes in q̄b' pdicant̄ iste passiones tam simplices q̄ disiuncte ꝺ ipo ente sūt

Dubiū de ppōne i q̄ pdicatur passio.

Quot sūt passiōes ꝺ dmōstratiue

immediate ⁊ indemõſtrabiles. vt iſta ē īmediata. ens eſt vnū. ens ē creatū vel icreatū: cui⁹ tamē multi nolētes itelligere ſcotū dnt oppoſitū. vn̄ diſtinctiōe tertia p̄mi dicit. ꝙ paſſiōes ↄuertibiles entis īmediate dnr̄ de ente: qꝛ ens hȝ cō ceptū ſimplr̄ ſimplicē: lō nō pōt eē mediū iter ipſū ⁊ ſuā paſſionē: qꝛ neutri⁹ ē diffō q̄ poſſit eē mediū. nec ē dicēdū ꝙ paſſio p̄ma poſſit accipi ad demõſtrandū alias paſſiōes: qꝛ difficile eſt videre talē ordinē iter paſſiōes. qꝛ credo ꝙ nullus talis ē: ⁊ dato ꝙ eēnt certe ꝓpōnes compoſite ex ipſis non viderētur multo euidētes ꝙ̄ concluſio. alie ſunt paſſiones limitate. ⁊ tunc dico ꝙ ꝓpōnes in quibus tales paſſiones predicant̄ ſunt bn̄ demõſtrabiles ⁊ dubitabiles.

Mō de ↄcl'one demſa tionis.

¶ Dubitatur tertio vtrū ↄcl'o demonſtrationis poſſit ſciri aliquo mō an̄ actualem demõſtrationē. Et vi ꝙ nō: qꝛ itellect⁹ n̄ pōt aſſentire alicui ꝓpōni dubie niſi ꝑ notitiā ꝓpoſitionū ꝑ quas pōt deduci ī ↄn̄a bona ⁊ necīa: vt ſupra viſū ē. igit̄ nō poſſum⁹ ſcire ꝓpōnē demonſtrabilē q̄ ē ꝓpō dubia niſi ꝑ demõſtratiōes. Rn̄det̄ breuiter. ꝙ ↄcl'o demõſtratiōis an̄ actualē demõſtrationē pōt aliquo mō ſciri quo ad qꝛ eſt. ⁊ ꝑ hoc experiētiā vel aliquā iductionē aut ꝑ aliquas ꝓpōnes ꝓbabiles. ſed nō ꝑfecte: tamē quo ad ꝓp qd nō pōt ſciri niſi ꝑ demõſtrationē.

Utrū illa qd̄ de eadem

Sed q̄reret aliqs. vtrū notitia quā qs hȝ d̄ cōcluſiōe demõſtratiōis an̄ demõſtrationē ſit eiuſdē ſpēi cū illa quā qs hȝ de eadē ↄcl'one ꝑ demõſtrationē. Et vi ꝙ nō: qꝛ notitia quā qs hȝ ꝑ experientiā de illa ↄcl'one nō vocat̄ ſcīa ſeu notitia ſciētifica: ſed illa q̄ hētur de illa eadē ↄcluſiōe ꝑ demõſtrationē vocat̄ ſciētifica. ¶ Sȝ in oppoſitū arguit̄: qꝛ notitia q̄ hētur d̄ ↄcl'one per demõſtrationē. ⁊ q̄ hētur de eadē ꝑ experientiā nō differūt: niſi qꝛ a diuerſis cauſis ꝓducūt̄: ſȝ illud nō eſt ſufficiēs ad faciēdū diſtam ſpecificā inter aliq̄ duo: vt pȝ de calore ꝓducto a ſole ⁊ ab igne q ſūt eiuſdē ſpēi. ⁊ tn̄ ꝓducūt̄ a diuerſis cauſis. Rn̄det̄ ergo ꝓbabilr̄. ꝙ tales notitie ſūt eiuſdē ſpēi: ⁊ ꝙ notitia de illa ↄcl'one itēdit notitiā q̄ hēbat̄ de eadē ↄcl'one pri⁹ ꝑ experientiā: nec eſt icōueniēs ꝙ vna vocet̄ ſcientifica ſeu ſcīa. ⁊ alia notitia expimētalis ⁊ nō ſciētifica ſeu ſcīa. qꝛ forte ſcīa nō ↄnotat vltra notitiam niſi modū habendi ſeu acquirendi talis notitie que non eſt ſufficiens facere differentiam eſſentialem. Et hec de ſecundo articulo.

Cōcl'o d̄ diffō ne d̄ oī ⁊ vlis ⁊c.

¶ Quantū ad tertiū ſit concluſio reſponſalis diffō de oī ⁊ vlis modoꝝ ꝑ ſe ſunt ſufficiēter poſite in textu: vt pȝ ex dictis. ¶ Ad rōnes. Ad p̄mā pȝ ſolutio ex dictis. nā iſta: oīs hō currit: ē bn̄ d̄ oī poriſtico: ſed iſta hō ē aīal: eſt d̄ oī poſterioriſtico. ¶ Ad ſecūdā dī. ꝙ modi per ſe ⁊ modi ꝑ accn̄s nō opponūt̄: ſȝ magis ſe hn̄t vt diſpata. ¶ Ad tertiā dī. ꝙ lȝ per ſe ⁊ ſm ꝙ ipſū ſint idē nōs tn̄ ſunt idē conuertibiliter. ¶ Ad quartā dī. ꝙ ibi nō diffinit̄ vlē pro ꝓpōne vli: ſȝ magis pro ꝑdicato qd̄ ↄuertibiliter ſe hȝ cū ſbo. ita ꝙ illa ꝓpō ē de vli i qua predicatū ↄuertit̄ cū ſbo. ¶ Ad quintū dī. ꝙ licet rectum non ſit paſſio linee nec̄ curuum tamen rectum vel curuum eſt paſſio linee.

¶ Si igit̄ ē demonſtratiua ſcientia ex neceſſarijs principijs qd̄ eni ſcit̄ nō poteſt ſe habere aliter. Que aūt per ſe inſunt neceſſario: iſunt reb⁹ hec qdē eniȝ ſūt in eo quod quid ē.

¶ Iſtud ē quintū caplm̄ in quo ph̄us oñdit. ꝙ omnis demõſtratio eſt ex ꝓpōnibus ꝑ ſe. Et intēdit ſeptē ↄcl'ones. ¶ Prima eſt. demõſtratio ꝓcedit ex ꝓpōnibus per ſe: qꝛ demõſtratio ē ex neceſſarijs ſed ꝓpōnes ꝑ ſe ſunt necīe. ergo ꝓcedit ex ꝓpōnibus ꝑ ſe: maiorē probat duab⁹ rationibus ⁊ vno ſigno. ¶ Prīa ē. qꝛ illud ꝙ demonſtrat̄: puta ipa ↄcl'o eſt necīa. ergo demõſtratio ē ex necījs: qꝛ neceſſariū non ſcit̄ niſi ex neceſſarijs. ¶ Scḋa rō. qꝛ demõſtratio procedit ex illis que ſūt ꝑ ſe: ſed illa que ſūt ꝑ ſe: inſunt per ſe p̄mo vel ſcḋo mō: ⁊ quodlȝ illoꝝ eſt neceſſariū. igit̄. Deīde ꝓbat a ſigno. qꝛ ex illis eſt demõſtratio ꝑp quoꝝ defectū ſtrimus inſtātiam ↄ demõſtratorē: ⁊ hoc eſt qn̄ premiſſe n̄ ſūt neceſſarie. igit̄: ¶ Scḋa ↄcluſio. neceſſariuȝ nō ſcit̄ niſi ex neceſſarijs. probat duab⁹ rōnib⁹. Prima: nullus ſcit aliqd niſi cognoſcat illd̄ propter qd̄ eſt veꝝ: ſed neceſſariū non eſt verū propter mediū contingēs. igitur opȝ tale medium eē neceſſariū. Scḋa rō: qꝛ ſi res ſit ſalua. id eſt ſcibilis: ⁊ tu ſis ſaluus. i. nō corruptus ⁊ nihil ſis oblitus ⁊ illud mediū cōtigēs ſit mutatū per quod tu ſciebas cōcluſionē: tūc nihil es oblitus: ⁊ tamē tu neſcis illud mediū: qꝛ ē mutatū. ergo tu nō ſciuiſti illā cōcl'onē ꝑ illd̄ mediuȝ. ¶ Et ſubdit ꝙ nō ipedit ſi ponat̄ tale mediū cōtingēs eſſe falſum: qꝛ poſſi poſito in eſſe nulliū ſeqtur ipoſſe. ¶ Tertia cōcl'o. q̄uis neceſſariū nō demõſtretur niſi ex neceſſarijs: tamē bn̄ ſillogizat̄ ex non neceſſarijs. qd̄ ꝓbat per ſiſe. qꝛ veꝝ bn̄ ſillogizat̄ ex n̄ veris. ¶ Quarta ↄcl'o. ex neceſſarijs nō ſillogizat̄ niſi neceſſariū ſicut ex veris nō ſillogizat̄ niſi veꝝ. ¶ Quinta ↄcl'o. ſi ↄcl'o nō ſit neceſſaria p̄miſſe nō ſunt neceſſarie. patet per concluſionē precedentē. ¶ Sexta ↄcl'o. ↄcl'o demõſtrationis eſt per ſe: qꝛ oīa ꝓpō necīa ſaltē intrās demõſtrationē eſt ꝑ ſe: ſed ↄcl'o demõſtratiōis. ē necīa. igit̄. ¶ Septima ↄcl'o. demõſtratio ē ex ꝓpōnib⁹ ꝑ ſe: qꝛ demõſtratio eſt ex ꝓpōnib⁹ necījs: ſȝ oēs ꝓpōnes neceſſarie (que ſupple intrant demonſtrationem propter quid) ſunt huiuſmodi. igitur.

Cōcl'ones ꝓbātes demõſtratiōes eē ex necījs

Scḋe ↄcl'onis probatio per rōnes.

Propter ipsum aut oportet et medium intro et primum medio inesse. Non ergo est ex alio genere descendentem demonstrare ut geometricum in arismetica.

Istud est sextum capitulum in quo phus ostendit demonstrationem procedere ex universalibus: et intendit sex conclusiones. Prima, omnis demonstratio est ex universalibus: quia omnis demonstratio est propter quid potissima est ex propositionibus que sunt per se et secundum quod ipsum. ergo omnis demonstratio est ex propositionibus universalibus. Secunda conclusio. non contingit demonstratorem descendere de genere in genus: sic quod per principia unius scientie non potest demonstrari conclusio alterius scientie. Et dicit quod in demonstratione sunt tria scilicet dignitas: passio: et subiectum. Conclusionem probat. quia quelibet demonstratione propter quid extrema debent esse eiusdem generis cum medio. hoc est debent pertinere cum medio, sed impossibile est quod medium unius scientie conuertatur cum extremis alterius scientie. igitur. Et quo infert duo correlaria. Primum. una scientia non demonstrat aliquid de subiecto alterius scientie. ut geometria non demonstrat quod duorum cuborum eadem est disciplina per medium proprium eius. Secundum correlarium. una scientia non demonstrat omnia de suo subiecto que sibi insunt: sed solum que sibi insunt secundum quod ipsum cuiusmodi sunt passiones.

Tertia conclusio. necesse est conclusionem demonstrationis esse perpetuam. quia demonstratio est ex universalibus et necessariis que sunt perpetua. igitur. Quarta conclusio. corruptibilium non est demonstratio nec scientia: quia scientia est ex universalibus et necessariis que sunt perpetua. igitur. Ex quo infert unum correlarium quod diffinitio non est corruptibilium. quia diffinitio est principium vel finis demonstrationis vel toto demonstratio positione differens. Et si quis obiciat illorum que aliquando sunt et aliquando non sunt est scientia ut de eclipsi lune: igitur non est ex hijs que sunt incorruptibilia. Respondetur quod quamuis eclipsis lune et similia non semper sint. tamen in quantum de ipsis est demonstratio semper sunt. Quinta conclusio. demonstratio propter quid non potest constitui ex principiis communibus: quia unumquodque debet demonstrari ex hijs que faciunt scire secundum quod ipsum: sed principia communia licet sint vera et indemonstrabilia. non tamen faciunt scire secundum quod ipsum. igitur etc. Sexta conclusio. nulla scientia habet demonstrare sua principia: quia scientia procedit ex prioribus et notioribus. sed in scientia nihil est prius aut notius suis principijs. igitur.

Difficile autem est noscere si sciuit aut non difficile est. n. noscere si ex uniuscuiusque principijs scimus aut non quod est scire. scire opinamur autem si habeamus ex aliquibus veris syllogismum et primis.

Istud est septimum capitulum in quo phus ostendit quo scientie speciales vtuntur principijs communibus. Et dicit primo quod demonstratio non descendit de genere in genus nisi ubi una est subalternans et altera subalternata: ut arismetice subalternatur musica. Et dicit quod difficile est cognoscere quando aliquid scimus vel non: quia non ex quibuscumque principijs et medijs contingit scire: sed solum ex principijs proprijs: unde propria principia alicuius scientie sunt ponentes vere: quas non contingit demonstrare. Ex quo ponit aliquas suppositiones. Prima principiorum alia sunt propria: et alia sunt communia. Exemplum de proprijs: ut in geometria linea est longitudo sine latitudine: cuius extremitates sunt duo puncta. similiter illa: recta est cuius medium non exit ab extremis. Exemplum de communibus: si ab equalibus equalia demas: que remanent sunt equalia. et est commune geometrie et arismetice. Secunda suppositio. nulla scientia specialis vtitur principio communi manente in sua communitate. sed solum utitur eo contracto per terminos proprios. Primam partem probat. quia principium commune manens in sua communitate est indifferens ad diuersas scientias speciales. igitur una non potest magis uti eo quam alia. Secundam partem probat. quia si contrahatur per terminos proprios iam appropriatur tali scientie. unde in geometria sic contrahitur: si ab equalibus magnitudinibus: ad arismeticam sic contrahitur si ab equalibus numeris etc. Tertia suppositio. principia propria illi cuius scientie specialis sunt illa de quibus presupponitur quid est et quia est. ut arismetica presupponit de unitate quid est et quia est. et similiter dicatur de alijs scientijs ut geometria presupponit quid est et quia est de magnitudine. Ex quo infert quod tria sunt in demonstratione de quibus aliqua presupponuntur. scilicet subiectum: passio: et dignitas. Et si quis queratur utrum in qualibet scientia oporteat illa in principio narrare seu de ipsis mentionem facere. Respondet phus quod non: quia illa aliquando sunt ita nota quod non oportet de ipsis mentiones facere.

Quarta suppositio. dignitas suppositio et petitio: in aliquo conueniunt et in aliquo differunt. Conueniunt in hoc quod sunt propositiones per se vere: sed differunt: quia dignitas est propositio omnibus per se nota: non autem suppositio et petitio. nam dignitas est principium verum et se euidens: ab omnibus communiter concessum et de quolibet affirmatio et negatio. et de nullo ambo similiter: sed suppositio est principium in aliqua scientia: nec ita euidens quin non indigeat aliqua probatione: quia non est ab omnibus concessum. Sed petitio est propositio cui neque addiscens assentit: ne quod contrarium eius opinatur. Deinde ponit differentiam inter ponentem: petitionem: et questionem: unde positio dicitur suppositio ut est concessa ab addiscente. Sed dicitur petitio prout nec est negata nec concessa ab addiscente. Sed dicitur questio prout est ab eo negata. Consequenter ponit tres differentias inter diffinitiones et suppositionem. Prima, quia suppositio dicit esse vel non esse. hoc est: est affirmatiua vel negatiua. diffinitio vero non. Secunda. quia diffinitio non subordinatur conceptui complexo sicut complexioni differenti. sicut habet suppositio. Tertia, quia ex suppositionibus debite

Conclusio. Nes propter bites ex vnibus de monstratio. Nec procedere. Tria sunt demonstratione. Correlaria ex eodem. Correlarium ex eisdem.

Difficile qui aliquando sine scilicet propria principia alicuius scientie. Diuisio principiorum. Dignitas, suppositio, petitio. Differentia inter dignitates suppositionis et petitionis. Differentia inter pones petitionem et questionem. Tres differentie inter diffinitionem et suppositionem.

ordinatis infert cõclusio: sed nõ ex diffinitiõibus. Et si qs dicat, in scientijs aliqñ supponunt falsa: g° male dr q suppõ ẽ vera. añtecedẽs pz. nam geometer aliqñ suppõit lineã eẽ bipedalẽ q̃ ñ est bipedalis. Rñdet phs q geometer nõ supponit de linea scripta i pariete q sit bipedalis: sz suppõit illud de linea q̃ p eã itelligit. ¶ Cõsequẽter ꝛ finaliter infert vnũ correlariũ ꝯ platonẽ dicẽs: q pp demõstrationẽ nõ ẽ necesse ponere vlia eẽ aliqd vnũ extra aiaz. lz vle sit vnũ in multis de multis vt alias visum est.

Dubium de processione demonstrationis.

Queritur vtrũ demonstratio pcedat ex necessarijs ꝛ incorruptibilibus. Arguit pmo q nõ: qz aliq̃ demõstratio ẽ ex cõtingẽtib⁹: g° non q̃lib3 ẽ ex necessarijs. añs pbat: qz q̃lib3 ppõ põt nõ eẽ: g° põt nõ eẽ vera. ꝛ p ꝯñs nulla ẽ necessaria. Etiã tales ppõnes põt eẽ false subiectis p nullis supponẽtibus. ¶ Scdo sic: si demõstratio pcederet ex neccarijs sequeret q oẽ scibile eẽt necessariuz ꝛ ipossibile alr se hñe: sz ꝯñs ẽ falsuz: igit. falsitas ꝯñtis pz: qz oia entia nãlia st scibilia. ꝛ tñ põt alr se hñe: igit. ¶ Tertio sic: si aliqd scibile eẽt neccariũ vel illd eẽt vle vl singulare. ñ singulare: qz singularia st corruptibilia: nec vle. qz vle ẽ corruptibile ad corruptionẽ suoꝝ singlariũ. ¶ Quarto sic: ꝯtigit descẽdere de genere i genus: g° male dicit arist. q nõ ꝯtigit demõstratorẽ descẽdere d gñe i gen⁹. añs pz: qz p pncipia scie supioris ꝯtigit demõstrare passionẽ d sbo scie iferioris. Et p pncipia scie subalternãtis ꝯtigit demõstrare passionẽ de sbo scie subalternate. ¶ Quito sic. ꝯclo demõstratõis aliqñ fuit. ꝛ aliqñ nõ erit: g° nulla cõclo demõstratõis ẽ ppetua ꝛ neccaria. ¶ In oppositũ arguit auctoritate phi i textu. In qõne erũt. iij. articli.

¶ Quãtũ ad primũ sciẽduz ẽ pmo

Solo aliquas difficultatum.

q pro declaratiõe qõnis soluẽde sũt aliq̃ difficultates. Prima. an hec ꝯña sit bõa. hoc inest p se. g° de necessitate: dz q talis ꝯña ẽ bona. qz ibi arguit ab inferiori ad supius affirmatiue. nã d p se isert necesse. ¶ Et si qs dicat: si talis ꝯña eẽt bona. seqret q phs peteret pncipiũ. nã ex ppõnib⁹ de neccario isert ppõnes de p se: ꝛ ex ppõnib⁹ de p se isert ppõnes neccarias. g° vr q arguat circulariter. Ad h rñdet q ista ꝯña nõ ẽ formalis. hec ppõ ẽ d neccario: g° ẽ de p se. qz ibi arguit a supiori ad iferi⁹ affirmatie. lz talis possit eẽ mãlis. Nã qñ phs probat ppõnes de p se ex propositionibus de necessario. ibi capit propositiões de necessario: vt intrãt demõstrationẽ mõ tales sũt de p se. Et quando dicit q petit pncipiũ: negat. nã ex propositiõibus de necessario que pluribus rõnibus sũt pbate infert propositiones de p se nõdũ aliquo modo pbatas, ꝛ ex ppositionib⁹ de p se infert seu pbat ppões neccarias. mõ ppões neccarie q̃ pluribus rõnibus sunt pbate sunt notiores illis de p se nõdũ vel vnica ratione probatis.

¶ Sciendũ est scdo q secũda difficultas est talis: verũ ista sit p se. sortes est corruptibilis. Et vr q nõ: qz nõ est necessaria: ergo non est p se. añs pbat. qz põt falsificari. nã sorte mortuo ista est falsa. sortes est corruptibilis: igit. ¶ Pro rñsiõe isti⁹ ꝛ multarũ taliũ ppositionum supponit q si ly corruptibile dicat aptitudinez ipsa est necessaria. sicut ista sortes ẽ risibilis: ꝛ ẽ p se scdo mõ. sz si ly corruptibile diceret quãdã dispositionẽ vel pncipiũ ad corrũpi. illa nõ eẽt p se. Et si qs dicat: si ista esset per se sortes est corruptibilis: sequeretur q ista esset vera sortes de necessitate est corruptibilis qd est falsum: qz sua ꝯdictoria est vera scz sortes põt esse nõ corruptibilis: qz ista ẽ vera sortes põt non corrumpi: ergo ẽt ista erit vera: sortes põt esse nõ corruptibilis. Rñdet q non sequitur sortes põt non corrumpi: ergo sortes potest eẽ non corruptibilis: qz ly corrũpi dicit actum ꝛ corruptibile dicit aptitudinem vt suppositũ ẽ. ¶ Et si qs dicat sortes de neccitate ẽ corruptibil: g° ñ pt nõ eẽ corruptibil: g° pt eẽ corruptibilis q̃ est falsa: posito q sortes nõ sit: dico q illa est vera: ꝛ bñ seqtur. ꝛ dato q sortes nõ sit adhuc põt corrũpi. Si tñ vlterius inuestigaretur forte eẽt difficile saluare tales ppositiões. ideo illi q dicunt q regritur in talib⁹ ppositionibus q sbm pro aliquo supponat faciliter se expediunt. ꝛ multum probabiliter.

Dubium de ista propositione sortes est corruptibilis.

¶ Sciẽdũ ẽ tertio q circa textum alia est difficultas talis: qualiter intelligit q diffinitio sit principiũ demonstratiõis: ꝛ finis seu cõclusio ꝛ tota demõstratio positiõe differens. ¶ Pro cuius solutiõe supponit q duplex est diffinitio: quedã est incõpleta cõstituta solum ex vno genere diffinitionum sicut est ista: aial rõnale vel ista faciẽs scire. ꝛ talis bñ põt esse principiũ demonstrationis: ꝛ ẽt conclusio siue finis demõstrationis: si sumat cũ suo diffinito. alia ẽ diffinitio cõpleta que cõponitur ex pluribus generibus diffinitionũ. seu q̃ cõponitur ex duabus diffinitionibus vnius diffiniti. vñ vnũ diffinitũ põt habere duas diffinitiones. sicut pro exẽplo syllogismus demõstratiuus hz duas diffinitiões. s. faciẽs scire: ꝛ pcedẽs ex pmis veris: ꝛ tũc p vnã põt demõstrari alia de diffinito: ꝛ tũc illa q̃ erit mediũ dicitur principiũ demonstratiõis. ꝛ alia sumpta cũ diffinito dicit finis seu cõclusio demõstrationis: ꝛ nulla talis põt eẽ tota demõstratio positiõe differẽs: sed ex illis duabus fit vna totalis diffinitio: que sumpta cũ diffinito erit totalis demonstratio põne differẽs. i. ordine terminorũ q̃ si ordinent: tũc ex ipsis poterit sic

Quomodo intelligitur quod diffinitio est principium demonstrationis.

Diffinitio est duplex.

ri vna totalis demõstratio. vt p3 sic dicẽdo: sil logism⁹ demõstratiuus ẽ faciẽs scire tãq3 pcedẽs ex veris 7c. 7 tũc põt sic fieri tota demõstratio oẽ pcedẽs ex veris 7c. est faciẽs scire: sillogismus demõstratiu⁹ est huiusmodi: ergo sillogismus demonstratiuus facit scire.

¶ Sciẽdũ ẽ quarto q̃ p declaratione tertius adhuc soluẽde sunt aliq̃ difficultates. ¶ Pria an scia spãlis ytat aliquo mõ pn-cipijs cõibus. Rñdet q̃ scie spãles aliquo mõ vtunt pncipijs cõibus: nõ i sua cõitate manẽtib⁹: ʒ vt determinant p termios ppzios talis scie spãlis. pma ps p3: q: scire e simplr ẽ scire p cãm ppziã: ʒ pncipia cõia manẽtia in sua cõitate. non pñt eẽ cã ppzia 7 adeq̃ta alicui⁹ scie spãlis. igit nõ pñt accipi in aliq̃ scia p proprijs 7 adeq̃tis pncipijs. ¶ Scda difficultas: vtrũ ista sit pcedẽda: ois triãgul⁹ pmo h3 tres. seu ois hõ ẽ risibilis. ad quã rñdet aliq: q̃ hec ppõ ois triãgulus pmo h3 tres ẽ pcedẽda: 7 sub ea nõ d3 sic fieri descẽsus: g⁹ ysocheles pmo habs tres. q2 illa ẽ falsa: ʒ sic g⁹ ysocheles inquãtũ triãgulus pmo h3 tres. Alr tñ põt dici 7 magis d rigoze fmõis q̃ i istã ppõe ois triãgul⁹ p⁹ h3 tres. si ly p⁹ valet sicut ly p se illa ẽ vra: q2 sẽsus ẽ. ois triãgul⁹ p se h3 tres. si aũt ly p⁹ dicat imediationẽ vel adeq̃tionẽ: tũc illa ẽ falsa: ois triãgulus p⁹ h3 tres. q2 ysocheles pmo. i. adeq̃te nõ h3 tres. Et hec de primo articulo.

Alĩq̃ difficultatũ solutio p tert⁹ declaratõne.

Solutio scde difficultatis.

ysocheles

¶ Quantũ ad scdm dubitat pzio vtrũ scibile seu illud de quo habemus sciam sit eternũ 7 ppetuũ 7 incozruptibile. ¶ Pro cui⁹ solutõe supponit q̃ scibile capit dupliciter. vno mõ p cõclusiõe demõstrabili. Alio mõ pro sbo vel re significata p terminũ cõclusiõis. Hoc supposito dr q̃ qñ arist. dicit q̃ scia ẽ ingenerabiliũ 7 incozruptibiliũ: itelligit de scibili pmo mõ. puta de pclusiõe demõstrabili q̃ vocat scibile totale. nã talis cõclusio demonstrationis pp qd. ẽ igñabilis. i. isalsificabilis: q2 nũq3 põt eẽ falsa. iõ capit ibi icozruptibile logicalit. vt tñ val3 sicut isalsificabile: vt ista hõ ẽ risibilis dr eẽ icozruptibilis. i. infalsificabilis: q2 nũq3 põt eẽ falsa. Et si qs dicat talis ppõ põt eẽ nõ vera. cõcedit: g⁹ põt eẽ falsa. nõ v3 pña. Si qs iterũ dicat: talis ppõ erit falsa termis p nullo supponẽtib⁹. Rñdet q̃ ad talẽ ppões nõ exigit q̃ termini p aliq⁹ exñte supponãt: ʒ sufficit q̃ supponãt p aliquo iesse cognito: vt als visum ẽ de consimilibus ppõnibus. ¶ Et si qs q̃rat scibili remoto. i. de sbo vel re significata p sbm pclusiõis vtrũ sit gñabile 7 cozruptibile. Rñdet q̃ quodlibet tale creatum sm ppziũ eẽ põt cozrupi 7 desinere eẽ. Etiã q̃ tũ ad eẽ cognitũ qd h3 i intellectu creato ẽ cozruptibile: cũ quilibet itellect⁹ creat⁹ possit d sinere illud cognoscere: ʒ s3 eẽ cognitũ qd h3

Dubiũ d scibili

Scibil⁹ acceptiones.

logicaliter

Aliud dubiũ d eodem.

in mẽte diuina nunq3 cozrũpet. ipossibile ẽ. n. deũ nõ intelligere talia scibilia remota. Alr res cognita pticipatiue 7 obiectiue h3 tale eẽ quale h3 cognitio p quã cognoscit: ʒ cognitio dei est eterna. 7 ipse deus. iõ talia scibilia pticipatiue dicũtur esse eterna. Et similiter dicat de diffinito qd ẽ eternũ 7 incozruptibile.

¶ Dubitat scdo vtrũ illud de quo habemus sciam sit ipsa cõclusio. vel vtrũ sit res significata ad extra p talẽ cõclusionẽ. 7 q̃ sit ipsa pclo. probat: q2 nihil scit nisi verũ. ʒ sõ la ppõ ẽ vra: igit. ¶ Scdo sic. illõ scit p demõstrationẽ qd iudicat eẽ verũ: ʒ sola pclusio iudicat eẽ vera: igit. Itẽ illud scit p demõstratõnẽ i quo pdicat passio de sbo. ʒ solũ illud ẽ cõclusio: igit. Itẽ qd oino nihil ẽ nõ scit p demõstrationẽ. ʒ illud qd significat p pclõnẽ vt plurimũ nihil est: igit. ¶ In oppositũ arguit. nã si pclo eẽt obiectũ scie seu illud qd scit sequeret: q̃ quilibet sciẽs actu scia ãcq̃sita p demõstrationẽ apphẽderet ipsam pclõnẽ. 6 hoc est falsũ. vt p3 p experiẽtiã: q̃uis. n. demõstret pclonẽ. tñ nõ reflectit sup ipsam cõclusionẽ. imo itellectus pmo figit se circa significatũ cõclusiõis: 7 pmo versat circa illud. Itẽ vel apphẽderet sola apphẽsione simplici qd nõ ẽ dicẽdũ. cũ talis nõ sit scia vel iudicatiua q̃ iudicaret ipsam eẽ verã. ʒ hoc nõ: q2 notũ ẽ q̃ demonstrãs nõ semp h3 tale iudiciũ. Itẽ illũ ẽ scibile ppiquũ de quo prius habet scia. ʒ de re significata p pclõnẽ pus habet sciẽtia: q2 non possum⁹ scire aliquã cõclusionẽ nisi sciẽdo prius. ita eẽ sicut per illã significat. ¶ Pro rñsione dr q̃ ppõ nõ dicit scibile ppinquũ eo q̃ intellectus pri⁹ circa eam verset q̃ circa res ad extra. nã bñ stat intellectũ assentire vni ppõi añq3 psideret circa illã ppõnem. vñ rustic⁹ scit multas ppões quas nõ scit se scire. Dicit scdo q̃ ppõ seu cõclusio dr eẽ scibile ppinquũ: q2 pus apud itellectũ formac q̃ sciat ita eẽ in reb⁹ ad extra sic p eã significat. Et istis facilit põt itelligi qñ dr q̃ de pclõne hẽm⁹ sciam nõ tñ q̃ de illo circa qd pmo versat itellectus: ʒ tãq3 de illo qd primo format ab intellectu añq3 sciat. ita esse sicut per talẽ cõclusionẽ significatur.

Alius dubiũ de scia p cõclusiõe.

¶ Dubitat tertio vtrũ ptingat de mõstratozẽ descẽdere d gñe i gen⁹. ¶ Pro cui⁹ declaratiõe supponit: q̃ duplex ẽ gen⁹: scz gen⁹ pdicabile qd natũ ẽ de plurib⁹ pdicari. 7 d isto nõ ẽ h ad ppositũ. aliud ẽ gen⁹ scibile qd si ẽ aliud q̃ sbz attributiõis alicui⁹ scie. sic q̃ illa q̃ ad ipsaz attribuũtur dicũnt eẽ vni⁹ gñis scibilis. 7 d illo ẽ h ad ppositũ. ¶ Suppõit scdo q̃ demõstratozẽ descẽdere de gñe in gen⁹: nihil aliud ẽ q̃ p ppzia pncipia vni⁹ scie demõstrare aliqd de subiecto alterius scie. ¶ Supponitur tertio q̃ sbm vnius scie aliqñ cõtinet

An ptingat demõstratozẽ descẽdere d gñe i genus.

Quid est demonstratozẽ descẽdere d gñe i genus

sub subiecto alterius scie siue essentialiter siue accidētaliter quēadmodū subiectū scie subalternate. Et sic dico q̄ tūc bn̄ ꝯtingit demonstratorē descendere de gn̄e in genus. Un̄ ꝑpria pncipia metaphisice pn̄t demonstrari passiōes de subiectis aliaꝝ sciaꝝ. nō dico passiones ꝑprias: ꝫ trāscēdētes seu cōes. Similiter diceret q̄ p principia scie subalternātis pn̄t demōstrari cōclusiones in scia subalternata. Alie sunt scie quaꝝ sbā sūt totaliter diuersas sicut geometria: cuius sbm est magnitudo vl linea: ꝛ arismetica cuius sbꝫ est numerus. ꝛ in talibus nō ꝯtingit demōstratorē descendere de gn̄e in genus.

Quot sīt pncipia demſa tionis.

¶ Sꝫ qreret aliqs circa pncipia demōstratiōis vtrū sint qnqꝫ. s. dignitas. suppositio. petitio. questio. ꝛ diffinitio. Et vr̄ q̄ nō. qꝛ dignitas nō ingredit̄ demonstrationē: g° nō vr̄ q̄ sit pncipiū demonstratiōis. Item pncipia sunt q̄ cū sint vera: nō cōtingit demōstrare. ꝫ diffinitio nō ē vā: igit̄ nō est pncipiū demōstratiōis. Etiā diffinitio nō pōt eē premissa demōstratiōis: g° vr̄ q̄ nō sit pncipium.

Digitatis acceptiones.

Rn̄detur breuiter q̄ dignitas pōt capi dupliciter. vno mō ꝑprie. ꝛ tūc nō ē pncipiū igrediens dmōstrationē: ꝫ bene psupponatur. Alio mō capit̄ large p oī ꝑpōne imediata. ꝛ sic bn̄ ingredit̄ demōstrationē. Dicit̄ vlterius q̄ licꝫ pncipia mātia ꝛ ꝑpiqua demōstratōis sint vā sicut pmisse demōstratiōis: nō tn̄ pncipiū remotū: cuiusmodi ē diffinitio. ¶ Aduerte finaliter q̄ ista pncipia marie attēdūt̄ ex pte adiscētis. nā ꝑpō dmōstrabil̄ qn̄ capit̄ ab adiscēte. vt ꝓbabil̄: dr̄ suppō nō simplr̄: ꝫ quo ad adiscēs. ꝫ si adiscēs nō dissentiat: neqꝫ essentiat: dr̄ petitio. ꝫ si adiscēs habeat ꝯriā opionem: dr̄ qō. ¶ Et hec de scdo articulo.

Conclō de pcessiōe demſatio nis.

¶ Quātū ad tn̄ū sit ꝯclusio respōsalis demonstratio ꝓcedit ex necessarijs icorruptibilibus ꝛ ꝑprijs. Et hec ꝯclusio satis relinquit̄ approbata ex dictis in articulis. Etiā ad rōnes pꝫ qd sit dicēdū in dictis articulis.

¶ Cōtigere āt idē simul affirmare ꝛ negar̄ neqꝫ vna qdē recipit dmr̄atio: ꝫ aut si icipiat dmr̄are ꝯclōnez sic. ostendetur autem accipiētibus primum de medio quod verum sit affirmare negare autez nō verum.

Primū pncipiū quō ingredit̄ demſationes.

Istud ē octauū capitulū i quo phs ondit quō pmū pncipiū itrat dmōstrationē dicēs: q̄ istud pncipiū nō ꝯtigit idē simul eē ꝛ nō eē nō igreditur demōstrationē ostēsiuā. qd̄ probat: qꝛ si aliqua demōstratio ostēsiua vteret̄ illo pricipio. h̄ eēt ex pte maioris extremitatis. sic arguēdo: oīs hō ē aīal. ꝛ nō ē nō aīal. callias est hō: g° callias ē aīal. ꝛ nō est n̄ aīal. vel eēt ex parte medij in maiori ꝑpōne: vel minoris in minori. ꝫ nullū illoꝝ est dicendū. qꝛ negatio sumpta cū affirmatiōe nihil facit quo ad veritatē. ꝫ virtute pmissaꝝ aliqd faciat ad inferēdum talē vel talē cōclusionē.

Conclō d eodē.

¶ Deinde ponit talē ꝯclusionē primū pncipiū bn̄ ingredit̄ demonstrationē ad ipossibile si ꝯtrahat̄ i tali demonstratiōe: qa in tali demōstratiōe aliquid demonstrat̄ verū p hoc quod eius oppositū ē falsum: qd̄ nō pt̄ fieri sine pmo pncipio. sed q̄ debeat eē ꝯctū. pꝫ. qꝛ demonstratio ostēsiua fit ex ꝑprijs terminis: g° ꝛ demōstratio ad ipossibile. pꝫ: qꝛ demōstratio ad ipossibile: ꝛ demōstratio ostēsiua fiūt ex eisdem terminis.

Incidētia d eodem.

¶ Finaliter pōit quedā incidētia. Primū oēs scientie spāles in hoc cōueniūt. qꝛ cōicant in pncipijs cōibus qbus vtunt̄ nō in sua cōitate manētibus: ꝫ ꝯctis ex illis: ex qbus demōstrant. Secundū incidēs: dyalectica: ꝛ ēt metaphisica q̄ sunt scientie cōes vtunt̄ his principijs: non tn̄ q̄ demonstrent illa principia cum demōstrēt tm̄ vnā partē ꝯdictionis. s. verā. Nā demonstrator nō interrogat de vtraqꝫ parte ꝯdictionis. dyalectica vo vtrāqꝫ ꝯcludit: nō p eandē sillogismū. ꝫ per diuersos. Et subdit finaliter q̄ dyalectica nō est circa determinatū gen°: sicut sunt alie scientie spāles. Et hoc intelligitur de dyalectica vtēte. ꝛ quo ad applicationē: qa dyaletica ē applicabil̄ ad oēs alias scias sillogizando ꝛ dmr̄ando ex teris aliaꝝ sciaꝝ.

¶ Si aūt idē ē interrogatio sillogistica ꝛ ꝑpō ꝯdictionis ꝑpōnes aūt sunt fm̄ vnāquāqꝫ sciam ex qbus ē sills fꝫ vnāquāqꝫ erit vtiqꝫ aliqua interrogatio scibilis ex quibus q est fm̄ vnāquāqꝫ proprius fit sills.

Conclō ꝓbās in qlꝫ scia eē ꝑpas interrogatiōes ꝯsila interrogationē a pncipijs

Istud ē nonū capitulū in quo phs ondit q̄ sicut demōstratio reqrit ꝑpria pricipia. ita reqrit ꝑprias interrogationes ponēs talē ꝯclōnē. In qlibet scia sunt ꝑprie interrogationes. ꝓbat. qꝛ vnaqueqꝫ scia hꝫ ꝑprias ꝑpōnes: g° ꝑprias interrogatiōes. ꝯn̄a pꝫ: qꝛ illud qd̄ primo ē interrogatio ē postea propositio. differunt aūt interrogatiōes a pncipijs: qꝛ pncipia alicuius scie nō possunt demonstrari in illa scia: sed interrogatiōes bene demonstrantur.

Corlla ria ex eisdem.

¶ Ex quo īfert aliqua correlaria. Primū nō oīs īterrogatio est geometrica nec medicinalis. ꝛ sic de alijs: ꝫ illa dr̄ geometrica q̄ ex ꝑprijs pncipijs geometrie demonstrat̄. vel q̄ ex ꝑprijs terminis geometrie ē cōstituta. ꝛ ꝓportionabiliter dicat̄ de alijs interrogationi

bus. ¶ Secundum correlarium non pertinet cuilibet artifici facere quālibet interrogationem neq3 ad quālibet respōdere: sed solum ad determinatas et proprias illius scie. ¶ Tertium correlariū: si aliqs disputet cū habēte geometriā p pncipia geometrie: tūc bn̄ disputat: s3 si nō disputet p pncipia geometrie: nō bene disputat: qr p talē disputationē n̄ poterit geometer redargui ēt de tali disputatiōe nō pōt cognosci. an aliquis male: aut bene disputet.

Qōnes circa interrogationes sciarū.

¶ Cōsequenter mouet tres qōnes circa iterrogatiōes sciap. ¶ Pria vtrū sicut sunt aliq̄ interrogatiōes geometrice: ita ēt sint aliq̄ non geometrice. et similr̄ in alijs sciētijs. ¶ Scda qō vtrū interrogatiōes facientes ignorātiā in geometria: sint nō geometrice. ¶ Tertia qō: vtrū sillr̄s pcedens ex oppositis pncipiorū alicuius scie diceref palogismus: aut sillr̄s scdm ignorantiā. ¶ Rūdetr̄ pmo quo ad primā qōnem q aliq̄ est iterrogatio nō geometrica: qr interrogatio musica ē iterrogatio nō geometria. igit. ¶ Ad scdam dicit q dupl̄r iterrogationes aliq̄ pnt dici nō geometrice. vno mō: qr nullo mō sunt geometrie: sicut ille q̄ nō cōstituūt ex termis geometricis. Alio° qr aliqd pht de geometrica: tn̄ praue sicut sunt iterrogatiōes cōposite ex termis geometrie: q̄ tn̄ sit false: qd declarat p simile. Nā arismō vnomō df q nullo mō sonat. Alio modo: qr praue sonat. ¶ Ad tertiā rn̄det: q ex quo iterrogatōes faciētes errorē i geometria sumūt opposita pncipiop sillr̄s pcedēs ex illis df sillr̄s sm ignorātiā. ¶ Finalr̄ pōit qnq3 dfias iter scias doctrinales: et dyalecticas. Prima: qr in sciētijs doctrinalib⁹ siue demōstratiis nō fit palogism⁹. s3 bn̄ i dyalecticis. qd pbat: qr i sciētijs doctrinalib⁹ maior extremitas df vlr̄ d medio. et mediū d miori extremitate. s3 hoc excludit oēm dubitationē in sillō. igif. Maior pbaf p simile: qr fit i palogismis puta i isto: oīs circul⁹ ē figura. carnē homeri ē circul⁹. g° carnē homeri est figura. excludif dubitatio p demfationes ad sensus. puta demfanf aliquē circulū i pariete descriptuz. ita in sciētijs demfatiuis excludif dubitatio: seu latētia p diffinitionē: vn̄ circul⁹ accipif dupl̄r· vno° pro metro. sicut carnē homeri df circulus. alio mō capif circulus p linea circlari. ¶ Scda dfia i sciētijs doctrinalibus nō inserf instātia nisi vlis. s3 in dyalecticis inserf instantia tā vlis: q̄ pticularis. igif. Tertia dfia: qr in sciētijs doctrinalib⁹ frequenter omittif forma sillogistica. vt pbat p exemplū zenonis q arguebat ex puris affirmatis i scda figura q̄ est bona argumētatio gr̄a mãe cū termini sint cōuertibiles. Arguebat sic: oē qd generaf in multiplicata anologia cito generaf. s3 ignis cito generaf. g° ignis generaf i multiplicata anologia. Sed in dyalecticis nō pōt

quinq3 dfie inter scias doctrinales et dyalecticas.

Circuli acceptiones.

ita omitti forma sillogistica. vn̄ illa sunt gn̄ata in multiplicata anologia qn̄ magnitudo ē multiplex ad magnitudinē eius ex quo generatur: sicut ignis genitus ex aere. in decuplo est maior ipso aere ex quo generaf. ¶ Quarta dfia in demfationibus doctrinalibus fit facilior resolutio q̄ i dyalecticis. qr in doctrinalibus fit resolutio tm̄ ad vnū. s. ad verū. s3 i dyalecticis pōt fieri resolutio et ad vep: et ad falsū. Nō facilius ē resoluere i vnū q̄ i multa. igif. ¶ Quinta dfia dmfatiōes doctriales n̄ pnt augeri p diuersa media cū in demfatione pp qd et potissima sit tm̄ vnū mediū. s3 i sciētijs dyalecticis pnt silli dyalectici augeri p diuersa media cū eadē cōclusio possit per diuersa media dyalectice augeri pnt: tn̄ dmfatiōes doctriales augeri i post assumēdo et in lat⁹ assumēdo.

¶ Sed qr differt et ppter qd scire. primum quidem in eadem scientia et in hac dupliciter.

¶ Istud ē decimū capitulū in quo pbs ponit duas dfias inter demonstrationē pp qd et demfationē qr ē. Pria demfatio pp qd pcedit p cāz ppinquā: s3 demfatio qa pcedit p cām remotā: vt oē qd respirat ē aial. s3 nullus paries ē aial: g° null⁹ paries respirat. ecce qnō ibi ista demōstratio pcedit p causaz remotā: qr nō eē aial nō est causa nō respirādi: g° nec eē aial est causa ppinq̄ respirādi. qr sicut se h3 affirmatio ad affirmationē. ita negatio ad negationem. dat aliud exemplū apud scitas nō sūt vites. g° apud scitas nō sūt sibillatores. ¶ Scda differentia. qr demōstratio pp qd pcedit p causam. s3 dmōstratio qr est pcedit p effectū. vt si arguaf sic. Quecūq3 stelle non scintillant sunt prope nos. sed planete nō scītillant: ergo planete sūt prope nos. hic enim dmonstratur causa p effectum cum nō scintillare sit effectus et esse ppe nos est causa: si autem conuertatur argumentum erit dmonstratio propter quid. dat aliud exemplum sic arguēdo. Quicquid crescit et decrescit per portiones arcuales est circularis figure. sed luna crescit et decrescit per portiones arcuales: ergo luna ē circularis figure: ibi est demonstratio quia est: que si conuertatur erit demonstratio propter quid. ¶ Ex istis infert vnum correlarium dicens q demonstratio propter quid pertinet ad scientiam subalternantem: et demonstratio quia est ad scientiam subalternatam: dat exemplum de scientia subalternante vt geometria respectu perspectiue et arismetica respectu musice: et astrologia respectu sciencie nauallis que considerat signa serenitatis et tempestatis. ¶ Unde iste sciencie sic se habent q vna earuz considerat speciē et alia cōsiderat genus. i. subiectū sciētie subalternātis cōtrahif ad subiectuz scie subalternate per

Dficint demfationes pp qd et qr est.

Correlariū d cidēs.

Remotio dubij.

differentiā accn̄talē. ¶ Deinde remouet vnū dubiū. q: ex quo dictū ē q̄ demōstratio pp qd ptinet ad sciaȝ subalternātē: ⁊ q: ē ad sciaȝ subalternatā: id crederet aliqs q̄ in scia subalternata nūq̄ fieret demōstratio pp qd. Rn̄detur. q̄ demōstratiōes pp qd bn̄ et fiunt in scia subalternata: ⁊ hoc capiēdo sciaȝ subalternatā large: q: scia subalternata respectu vni⁹ bn̄ pōt eē subalternās respectu alteri⁹ vt pspectiua q̄ est subalternata geometrie ē subalternās respectu scie de yride. Ex istis finaliter īfert q̄ demonstratio pp qd ⁊ demōstratio qa ē: fiūt i sciētijs: q̄p vna ē subalternās ⁊ alia subalternata. fiūt et in scientijs disparatis vt sūt medicina ⁊ geometria. vn̄ medicus cognoscit q: est illi⁹ pclonis vulnera circularia tardius sanant q̄ oblōga. sed geometer cognoscit talem propter quid.

¶ Figurarū aūt magis faciēs scire maxime ē prima. mathematice eni scientiarū per hanc primā figuram faciunt demonstrationes vt arismetica: ⁊ geometria: ⁊ perspectiua.

Cōclo ondēs i q̄ figura debeat fieri demōstratio.

¶ Istud ē vndecimū capl'm in quo phs determinat de forma ipsi⁹ demōstrationis ondēdo i q̄ figura hēat fieri ponēs talē pclonē: Prīa figura. id ē pm⁹ mod⁹ pme figure facit magis scire q̄ aliqs alius. Probat vno signo ⁊ trib⁹ rōnibus. signo mathematice scie q̄ maxie sunt scie faciūt demōstratiōes p pmū modū pme figure. ¶ Prīa rō: illa figura maxie facit scire q̄ facit scire pp qd. sed pma figura facit scire pp qd: igit demōstratio dȝ fieri in tali figura. ¶ Scd̄a ratio. illa figura maxie facit scire p quā demōstrat̄ diffō de diffinito: ſ; pma figura ē hmōi. igit: miorē pbat. q: diffō pdicat̄ vlr ⁊ affirmatiue de diffinito. ſ; solus pm⁹ mod⁹ pme figure pōt pcludere vlēm affirmatiuā: igit. ¶ Tertia ratio. illa figura magis facit scire qua indigent alie figure: ⁊ que non indiget alijs figuris. sed prima figura est hmōi. igitur.

¶ Sicut autem a. in b. esse cōtigit indiuidualiter sic ⁊ nō eē pcedit. dico autē indiuidualiter esse vel non esse: cum nihil est eorum medium.

Propō negatiua q't mōis dī mediata.

¶ Istud est vltimū capl'm hui⁹ pmi tractat⁹: i quo phs ondit aliquā ppōnē negatiuā eē imediatā: ponēs talē pclonē: sicut aliq̄ ppōnes affirmatiue sūt imediate: ita aliq̄ negatiue. ⁊ sic sunt aliquę affirmatiue mediate: ita aliq̄ negatiue mediate. Et sbdit. q̄ ppō negatiua tribus modis dī mediata. ¶ Prio. qn̄ sbm̄ ē in aliquo toto. i. cōtinet̄ sub aliquo supiori: ⁊ pdicatū nō cōtinet̄ sub illo. vt nullū aial ē quātitas. ¶ Scd̄o. qn̄ pdicatuȝ est in aliquo toto sub quo n̄ ē sbm̄: vt nulla sba ē albedo. ¶ Tertio. qn̄ pdicatū est i aliquo toto sub quo nō est sbm̄: sed ē sub alio. vt nullū aial ē caliditas. ¶ Ex quo infert. q̄ extremū ppōnis pōt pticeri sub aliquo sub quo nō cōtinebit aliud extremū. q: coordinatiōes pdicamētoꝝ sūt īpmixte. ¶ Finaliter declarat q̄ aliq̄ ppōes negatiue sūt imediate dicēs: q̄ qn̄ neutrū extrēoꝝ ppōnis cōtinet̄ sub aliquo toto: tūc ille ppōes dn̄r imediate. vt nulla sba est q̄titas: qd̄ pbat: q: si tales ppōes hērent mediū. tūc necē eēt alteꝝ extrēoꝝ eē i aliquo toto i quo n̄ ē aliud: ⁊ sic posset syllogizari i aliq̄ figura qd̄ est falsū: igitur.

An sint aliq̄ ppōnes negatiue imediate.

¶ Ignorātia aūt n̄ scd̄ȝ negationē sed scd̄m dispositionē dicta est quidem per syllogismum facta deceptio: hec autem in his que sunt prio vel non sunt contingit dupliciter.

Quotuplex ē ignorātia.

¶ Iste ē scd̄s tractat⁹ hui⁹ libri i quo phs determinat de syllō ignorātie: ⁊ cōtinet̄ vnicū capl'm: qd̄ diuidit i duas ptes. In pma pte dic̄ q̄ duplex ē ignorātia: qdā ē pure negatiōis. alia est praue dispōnis. Et pmo ponit sex pclones de ignorātia praue dispōis. ¶ Prīa pclō. vlis affirmatiua falsa i pria figura i sillō ignorantie concludit ex duab⁹ falsis siue i toto siue i pte. ¶ Scd̄a pclō. vlis negatiua falsa i pma figura cōcludit̄ p sillm̄ ignorātie ex ābab⁹ falsis vl ex vna ɗa ⁊ altera falsa. ¶ Tertia pclō. vlis negatiua falsa i scd̄a figura pcludit p syllm̄ ignorātie ex ābab⁹ pte falsis ⁊ ex vna ɗa ⁊ altera falsa siue fuerit maior siue minor. ¶ Quarta pclō. vlis negatia falsa cōcludit i pma figura ex ābab⁹ negatiuis p sillm̄ ignorantie i pte falsis. ¶ Quinta pclō. vlis negatiua falsa cōcluditur p sillm̄ ignorantie. in scd̄a figura ex ambab⁹ negatiuis falsis siue ex vna vera ⁊ altera falsa. ¶ Sexta pclō. vlis affirmatiua falsa cōcludit̄ in prima figura p sillum ignorātie ex ambab⁹ falsis ⁊ ex vna vera ⁊ altera falsa p medium n̄ ppriū. vn̄ mediū ppriū ē p qd̄ fit sillus contradictiōis ad ondēdū pnīā vel pdictoriā conclonis.

pclones d ignorantia praue dispōis.

¶ In scd̄a pte ondit quō cātur in nobis ignorātia pure negatiōis dicēs q̄ deficiēte nob aliq⁹ sn̄u a nā necē ē sciaȝ nob dficē de ppis sn̄ibilib⁹ illi⁹ sn̄us: pbat: q: nos n̄ capimus sciaȝ nisi p dm̄fationē aut iductionē. ſ; dficiēte nob aliq⁹ sn̄u n̄ pōt fieri aliqd notū nob de sensibilibus illius sensus per demonstrationem aut inductionem. pbat pmo de iductiōe. q: inductio pcedit ex singularib⁹ q̄ cognoscūtur p sensū: de demōstratiōe pbat: q: demōstratio procedit ex ppōib⁹ vlib⁹: ſ; ppōes vles cognoscūt̄ p suas singulares. ⁊ singularia p sensuȝ.

Ignorantia pure negatiōis quō cāt in nob.

Utrum ea q̄ i tertu dc̄a sūt sint vera

Ueritur vtruʒ ea q̄ dicta sūt in tertu p̄cedēti sint vera ⁊ sufficiēter posita. ¶ Arguit̄ p̄io q̄ nō: q̄z eiusdē rei p̄nt eē p̄tes diuisiones. sʒ queliʒ diuisio pōt eē mediū ad dēmōstrandū passionē de sb̄o: ergo demſatiōes p̄nt augeri p diuersa media. ¶ Sc̄do sic. affirmatio nō ē cā affirmatiōis: nec negatio negationis: ergo male dī i tertu q̄ sicut se hʒ affirmatio ad affirmatiōeʒ, ita negatio ad negatiōeʒ. ¶ Tertio sic. deficiēte sensu nō opʒ deficē sensibile illi' sensus: igit̄ poterim' hr̄e sciaʒ d̄ illo: ꝯña pʒ, q̄z aīa sepata hʒ sciam a sensibilib' ⁊ tñ non hʒ sensuʒ. igit̄. ¶ Quarto sic. aliqs hō pōt acqrere sciam de colorib' ⁊ de figura sensuʒ visus deficiēte. igit̄. Añs pʒ: q̄z posito casu q̄ sortes efficiat̄ cecus adhuc p̄nt remanere spēs coloruʒ in ei' phantasia mediātib' q̄b' itellectus poterit cognoscere colores. ¶ Quinto sic. ponatur casus q̄ sor. a natiuitate careat auditu: visu: ⁊ olfactu: tñ deus poterit creare i aīa ei' sciam de sensibilibus illarum potentiarum. Igitur. ¶ In oppositum est phylosophus. In questione erūt tres articuli. ¶ Quātū ad p̄m.

¶ Sciendū est p̄io q̄ p̄o declaratione illoꝝ que dicta sūt i tertu. suppoit̄ q̄ duplex ē demſatio. s. ostēsiua ⁊ ad impossi. Un demōstratio ostēsiua est q̄ facit scire ꝯclones ex premissis scitis. vt oē aīal rōnale ē risibile: ois homo ē aīal rōnale: ergo ois hō ē risibilis. Sʒ demōstratio ad iposs ē q̄ ex opposito ꝯcloīs probāde cū vna necessaria infert vnā falsā ⁊ impossibilē. ex cui' falsitate vel ipossitate iferē falsitas ⁊ ipossitas alteri' p̄misse ⁊ cui' falsitate iferē veritas ⁊ neccitas ꝯclonis pbāde. vt si qs vellet d̄monstrare istā: ois hō ē risibilis p iposs. accipiat istā: qdā hō nō ē risibilis: cū ista: ois hō ē rōnalis: ⁊ tūc arguat sic: qdā hō nō ē risibilis: ois hō ē rōnalis: ergo qddā rōnale nō ē risibile. ꝯclo ē falsa ⁊ iposs: ergo altera p̄missaꝝ ē non mior: puta ista: ois hō ē rōnalis: ergo maior. puta ista: qdā hō nō est risibilis. ⁊ vltra ista est falsa: qdā hō nō ē risibilis. ergo sua ꝯdictoria ē vera. s. ista. ois hō est risibilis: ⁊ tʒ ista vltima ꝯña vtute p̄mi p̄ncipij. in quo dī q̄ iposse est idē affirmare ⁊ negare de eodē. ¶ Ex quo seqtur. q̄ duo ꝯdictoria non p̄nt simul esse va. Isto mō tale p̄ncipiū intrat dēmſtationē ad iposse nō in sua eēītate manēs. sed vt cōtrahit̄. Sed circa illud dicit arist. q̄ nō intrat demōstrationē ostēsiuā: q̄z vl' eēt ex pte medij vl' maioris vl' minoris extremitatis: sʒ hoc nō: q̄z negatio nihil facit ad euidētiā ꝯclonis neqʒ alicuius p̄misse: q̄z affirmatio sūpta cū negatiōe nihil facit ad euidentiā ꝯclonis vel p̄misse id ē non hʒ maiorē euidētiā q̄ ꝑpō sūpta sine tali negatiōe: vt ista: ois hō ē aīal: ⁊ nō ē nō aīal: ñ est mihi magis euidēs q̄ ista: ois homo ē animal: ideo dicebat aristote. q̄ affirmatio sumpta cum negatione nihil facit ad euidentiam.

Demōstratio duplex

qd ē demōstratio ostēsiua.

quid ē demōstratio ad iposs ibile.

¶ Sciendū est secūdo q̄ p̄o declaratione illoꝝ que dicta sūt in tertu: suppoit̄ q̄ ad hoc q̄ demſatio dicat̄ pp qd nō sufficit q̄ mediū ipoꝛtet cām sic eēndi sicut significat̄ p ꝯclonē: sed reqrit̄ q̄ in vna p̄missaꝝ ⁊ ꝯclone ponat terius cālis ipoꝛtās cām sic eēndi sic per residuū ꝯclonis significatur. q̄z demōstratio propter quid facit scire ꝯclonem pp quid: mō ad scire propter quid non sufficit cognoscere effectū per causaʒ. ¶ Sed vltra hoc requirit̄ cognoscere effectū esse a tali causa: ⁊ talem causam esse causaʒ illius effect'. ¶ Ex isto sequitur q̄ lʒ eiusdeʒ rei sint diuerse cāe sʒ diuersa genera causarum: tamen eiusdē ꝯclonis nō p̄nt esse diuerse dēmōstrationes pp qd: que quidē demſationes habeant diuersa media diuersas causas importantia. q̄z sʒ q̄ fuerit aliud ⁊ aliud mediū causale sm hoc alterterius ponetur in ꝯclone vl' saltem subintelligitur. Et sic ipsa ꝯclo diuersificabitur: ⁊ p ꝯñs non erit eadē demonstratio. Et hoc forte volebat aristo. cum dicebat q̄ demonstrationes nō possunt augeri per diuersa media. Ex isto pʒ: solutio cuiusdā dubij quod solet queri: vtrum eadem ꝯclo possit demſari p̄ribus demonstrationib': ad quod dī tenendo istū mōʒ q̄ non: q̄z sm diuersitatem demonstrationuʒ propter quid etiam diuersificantur ꝯclones.

Quid req̄rit̄ ad hoc q̄ demōstratio dicat̄ pp qd.

Dubiū de demōstratiōe ꝯclusiōis

¶ Sciendum est tertio q̄ demonstratio q̄z est pōt fieri multis modis. p̄mo qñ ē demonstratio causati per suam cāʒ nō imediatam sed remotā. ⁊ iste mod' satis pʒ i tertu. Et si quis dicat talis dēſatio pōt esse ꝑpter qd. quia in ꝯclone potest poni terminus cālis qui facit scire pp quid. dico q̄ verum est q̄ pōt poni. sed hoc non sufficit ad hoc q̄ sit demōstratio pp: ie pp quid: sed requiritur q̄ sit termin' causalis cause imediate. ¶ Secundus mod' est qñ ē demſatio cause per effectū. ⁊ iste modus satis pʒ i tertu. Et aduerte q̄ istis duob' modis demonstratio pp quid: ⁊ q̄z est fiūt ex eisdem terminis. ¶ Tertius modus. ē qñ non est demōstratio causati per cām neqʒ cāe per effectum. ⁊ isto mō demſationes mathematice dicunt̄ demonstrationes q̄z est: quia i ipsis proprie nō procedit a causis ad effectum nec econtra. Sed p̄cedit a premissis naturali oꝛdine magis cognitis cōclusione. id cōiter dicunt̄ demſatiōes pp qd: nō tñ ꝓprie. imo magis pp silitudinē ⁊ conformitatē quaʒ h̄nt ad demōstratiōes pp quid. q̄z p̄cedūt ex p̄missis oꝛdine cognoscēdi magis notis ꝯclusiōe sicut demonstrationes ꝓpter quid. Exemplū triangulus demonstrat̄ habere tres angulos

quot modis sit dēmōstratio quia ē.

per hoc ꝙ angulus extrinsecus equalet duob⁹ angulis extrinsecis sibi oppositis: mō certū ē ꝙ ille āgulus extrinsec⁹ nō ē cā q̄re triāgul⁹ h̄z tres: q2 si nūq̄ fuisset ille āgul⁹ extrinsec⁹ nō min⁹ tri angulus hūisset tres āgulos eq̄les. Et si q2 di cat scia p̄mulsa ꝑ i talib⁹ demr̄atiōib⁹ cāt sciam ↄclonis. g° p̄cedit à cā ad effectū: nego ↄn̄az. q2 pp hoc nō dī demr̄atio p̄cedere à cā: vt iaz alias visū ē: q2 tūc oīs demr̄atio diceret̄ p̄cedere à cā. ꝛ p ↄn̄s diceret̄ pp qd. ℭ Quart⁹ modus ē qn̄ ē demr̄atio cāti p cām ēt p̄pria ꝛ immediatā. s3 nō notificat qm̄ illi⁹ ē cā: ꝛ tūc ista ēēt demr̄atio q2 est: oē aīal rationale ē risibile. oīs hō est aīal rōnale: ergo omnis hō ē risibilis.

ℭ Sciendum est quarto ꝙ aliqua

Quot modis scia dī alteri subalternari.

scia dī subalternari alteri mltis modis. ℭ Primo. qn̄ vna scia ↄsiderat de aliq⁹ pp qd: ꝛ alia considerat de eodē quo ad q2 ē: tūc illa q̄ cōsiderat de illo quo ad pp qd dī sbalternans respectu illi⁹ q̄ cōsiderat de eodē quo ad q2 ē: vt nālis cōsiderat de yride qꝺ ē corp⁹ vel portio arcus quo ad q2 ē: q2 illud ē notū quo ad s̄su3. S3 ꝑspectiua ↄsiderat de eodē quo ad pp qd: q2 p ꝑspectiuā ōndit̄ q̄re yris ē portio arcus. ꝛ oēs rōnes quas facit arist. i tertio metheoroꝝ de yride sūt ꝑspectiue. Nota ēt ꝙ vna ꝛ eade3 scia h̄z cōsiderare de eodē quo ad q2 ē. ꝛ q° ad propter qd ē. vt luna eclipsat̄ pt3 ad nālē q° ad q2 est: q2 cognoscit̄ p sensū ꝛ quo ad pp qdē. s3 hoc diuersimode. nā illa ppō quo ad q2 ē. pt3 ad sciam nālē tanq̄ p̄ncipiū illi⁹ scie: s3 quo ad propter qd pt3 ad eandē scia3 tāq̄ ↄclo demōstrata in tali scia. ꝛ sic p3: ꝙ vna ꝛ eadē ppō in vna ꝛ eadē scia pōt eē p̄ncipiū ꝛ ↄclo. ℭ Scdō mō. aliqua scia dī alteri subalternari: q2 vna est de gn̄e ꝛ alia de spē. vn̄ illa que ē de gn̄e dī subalternās: ꝛ illa q̄ est ꝺ spē dī subalternata. ℭ Tertio mō. q2 vna cōsiderat de aliquo simplici ꝛ alia de eode3 ↄcto siue hoc sit p diīa3 p se siue p accn̄s. ℭ Quarto mō. vna scia dī sbalternās: q2 p p̄ncipia vel cōclusiones eius demonstrat̄ aliqua cōclusio in alia scia. ꝛ sic geometria dicit̄ sbalternās respectu sirurgie. Nā per principia geometrie demonstrat̄ ista in sirurgia vulnera rotunda tardius sanant̄ q̄ oblonga per hoc ꝙ partes vulnerum circularium magis distant q̄ partes vulnerum oblongarum. Et hec de primo articulo.

ℭ Quantū ad scdm dubitat̄ p̄mo:

An scia sbalternata sit p̄p̄e scientia.

vtrum scientia subalternata dicatur proprie scientia: ꝛ videt̄ ꝙ non. q2 de ente per accidēs non est scia: vt habet arist. 6°. methaphisice. sed scientia subalternata est de ente p accn̄s: quia ē de sbo ↄcto p diīam accn̄talē cuiusmodi ē musica que est de numero sonoro. ℭ Pro responsione ē aduertendū. ꝙ scia pōt dupliciē

Quot modis scia pōt

haberi de aliquo. ℭ Uno mō tanq̄ de scibili remoto cuiusmodi est sbum talis scie. ꝛ sic nō est incōueniens sciam haberi de ente per accidens. ℭ Alio mō tāq̄ de scibili totali ꝛ sic habetur de totali cōclone: ꝛ tūc scia3 eē de ente per accn̄s nō est aliud q̄ scientiā eē de ↄclone contingenti. ꝛ tunc dubiū est vtrū de tali possit haberi scia. Nam cu3 scientia subalternata sit de aliquo ↄtracto per differentiā accn̄talē de quo nihil pōt dici nisi contingenter. videt̄ sequi ꝙ scientia subalternata sit de ↄclone cōtingenti. Nam de isto subiecto qꝺ est numer⁹ sonorus nihil pōt dici nisi contingenter: ꝛ propositiones q̄ sūt de tali possunt esse false sbo p nullo supponente: videtur etiā sequi ꝙ scia sbalternata proprie dicta non sit vna vnitate generis vel spēi cum subiectū eius sit ens per accidens qꝺ nō est neq3 gen⁹ neq3 spēs. vnde ad sciam proprie subalternatā due cōditiōes requirūt̄. ℭ Prima. ꝙ sbu3 scie subalternate cōtineat̄ sub subiecto scientie subalternantis sicut pars in modo. ℭ Secūda ↄditio. ꝙ principia scientie subalternate capiāt̄ a p̄ncipijs scie sbalternantis. Nam vbi finit scia subalternās incipit scia subalternata. ℭ Ex isto sequit̄. ꝙ nulle ppōnes in scientia subalternata sunt per se note. quia tales demonstrātur per p̄ncipia superioris sciente: ꝛ de hoc magis videbit̄ i. 6°. methaphisice: ideo pro nūc maneat materia.

Condi tiones sciētie ad scia3 p̄pe sbalternatā

ℭ Dubitat̄ secūdo qualiter intelligenda est regula arist. in qua dicitur ꝙ si affirmatio sit cā affirmatiōis ꝛ negatio erit cā negatōis. ℭ Ad quā dī breuiter. ꝙ illa regla intelligitur quando affirmatio est precisa ꝛ adequata causa affirmationis: vt si habere pulmonem sit causa precisa respirandi: tunc non habere est causa nō respirandi. ꝛ nō est intelligēda regula de causis non adequatis. ideo non sequitur: ignis est causa caloris: ergo nō ignis est causa non caloris. q2 sol est non ignis: ꝛ tamen est bene causa caloris. potest etiam exponi logicaliter sic: videlicet: si propositio affirmatiua inferat propositionem affirmatiuam contradictoria eius infert contradictoriā cōsequentis: ꝛ tunc solum habet verum in ppositionibus compositis ex terminis conuertibilibus. ℭ Sed restat alia difficultas: vtrum demonstratio possit augeri per media. Et arguitur primo ꝙ sic. q2 ad eandem cōclusionē demonstrandā possunt fieri plures demr̄ationes. quaꝝ vna datur p cā3: altera per effectū. Item aliqua cōclusio est demonstrabilis inter cuius sbum ꝛ p̄dicatū sunt plura media p quoꝝ quodl3 potest demōstrari. vt ista: oīs hō ē substantia: que potest demonstrari p hoc medium aīal ꝛ corp⁹. Item eadē cōclusio demōstratur in diuersis sciētijs per diuersa media. Ideo demr̄ationes possunt augeri p diuersa

Quō intelligit̄ regla aristo. de affirmatione ꝛ nega.

Utrū demōstratio possit augeri media.

media. Ad istā dubitationē rñdet breuit̄ q̄ te-
nēdo ea q̄ dicta sūt: puta q̄ ad h q̄ sit dmōstra-
tio pp qd. ppriē dicta requirit̄ q̄ in vna pmissa ꝛ
conclusione ponatur termin⁹ causalis q̄ nulla de-
mōstratio pōt augeri p diuersa media. vt iaz
visū est. Si aūt alia ps tenet̄ id ē si nō poneret
t̄min⁹ causalis in cōclusione posset dici q̄ eadē
conclusio posset demōstrari p diuersa media in-
cōpleta ꝛ nō totalia: ꝛ etiā i diuersis sciētijs i
vna p mediū pp qd: ꝛ in alia p mediū q̄ ē: du-
pliū ē et q⁹ mō dmratio augeat i post sumēdo ꝛ
i lat⁹ assumēdo cū nllo illoꝝ modoꝝ mãeat ea-
dē dmōstratio neq̄ dmōstratur eadē conclusio.

¶ Dubitat̄ tertio qualit̄ intelligēdū
est q̄ deficiēte nobis aliq⁹ sensu a natura neces-
se est deficere sciaz de sensibilib⁹ illi⁹ sēsus cū
nō videat̄ q̄ sensus possit dficere cū n̄ sit aliud
q̄ ipa aia. Respōdet q̄ dupliciter pōt itelligi q̄
dficiat nobis aliqs sensus. vno mō ā natiuita-
te. ꝛ tūc sensus ē an deficiēte nobis aliq⁹ sensu
a natiuitate possim⁹ habere sciaz de ppo sēsibi
li illi⁹ sensus. ꝛ h pōt dupl'r itelligi: vno mō sup
naturalit̄ ꝛ sic dico q̄ nō ē necesse deficere no-
bis sciaz d tali sensibili. nā de⁹ pōt i nobis cau
sare noticias taliū sēsibiliū. alio mō naturalit̄
ꝛ h dupl'r. vno mō q⁹ ad cōcept⁹ cōes ꝛ cōfusos. ꝛ
sic dico q̄ nō ē necesse deficere nobis sciaz de
tali sensibili. naz cecus a natiuitate cognoscit
colores q⁹ ad cōcept⁹ cōfusos: q̄r cognoscit colo-
rē ēē ens: vñ cognoscendo ens cognoscim⁹ oīa
iferiora ad ens q⁹ ad cōceptū cōfusū. ¶ Alio mō
pōt itelligi q⁹ ad cōcept⁹ ppos ꝛ distictos. ꝛ isto
mō intelligebat aristoteles: puta si a natiuita
te deficiat nobis aliqs sensus necesse ē nobis
deficere sciētiā naturalit̄ q⁹ ad cōcept⁹ ppos d
sensibilib⁹ illi⁹ sensus. ¶ Supponit̄ vlterius q̄
sensus pōt capi dupl'r. vno mō p actu sentiēdi
seu notitia sensitiua. ꝛ isto mō nō videt̄ capere
aristoteles. ¶ Alio mō p potētia sensitiua q̄ ē
quoddā cōpositū ex quadā realitate aie a parte
corporis vt videt̄ habere scot⁹ in. 4. ꝛ distingui
tur realiter ab anima: ꝛ pōt ista corrumpi cor-
rupta parte corporis: ꝛ sic videt̄ capere aristo-
teles. ꝛ de illis potētijs magis videbitur in li-
bris de anima. Et hec de secundo articulo.

Sensus accep-tione.

¶ Quantū ad tertiuz sit conclusio
responsalis illa q̄ dicta sūt ab aristotele i textu
sūt sufficient posita q̄ satis pz ex dictis. ¶ Ad
rōnes ante oppositū satis pz solutio in articul'.

Cōclusio rñdē ad predicta.

¶ Est autē oīs sillogismus per tres
terminos ꝛ hoc quidē demonstrare
possibile est: qm̄ a. inest c. propter id
quod est in b. ꝛ hoc in c.

Ste est tertius tractatus hui⁹ libri in
quo philosophus ostēdit non esse pro-
cessus in infinitū i medijs demōstratiōis. ꝛ di-
uiditur in tria capitula. In pmo hoc principa-
liter ostendit ponendo aliquas suppositiones.

Huius tractat⁹ diuisio.

¶ Prima. sill'us est ex trib⁹ terminis. Secūda
affirmatiua sillogizat ex duab⁹ affirmatiuis: ne-
gatiua ex vna negatiua ꝛ alia affirmatiua ꝛ h
in demōstratiōe sillogistica quia nō oporteret
in demōstratione emptimematica. Tertia ex
tribus terminis fiunt due ppōnes que sunt pn-
cipia demōstrationis. Quarta sill'us dmōstra-
tiu⁹ ꝛ dyalecticus differūt q̄r sill'us demōstra-
tiuus nō est ex his que pdicant̄ per accidēs illē
bene dyaletic⁹. ¶ Deinde mouet tres q̄stiones
¶ Prīa. vtrū dato infinito sbo sit pcessus i infi-
nitū sursū ascēdēdo i pdicatis. ¶ Scōa qō. vtrū
dato supremo pdicato sit pcessus i īfinitū de-
scēdēdo p sba illi⁹ pdicati. ¶ Tertia qō. vtruz
extremis determiatis possē sit media eē infinita.
¶ Et subdit q̄ predicte qōnes possunt moue-
ri tam in negatiuis q̄ in affirmatiuis: s3 non
debēt moueri in terīs cōuertibilib⁹: q̄r iter ipos
non est supremum nec infimum subiectum.

Remotō triuz q̄stionū

¶ Consequenter soluit predictas questiones.
Et primo soluit tertiā dicens q̄ i affirmatiuis
determinatis extremis ipossibile est media es-
se infinita: q̄r si media essent infinita nunq̄ cō-
tingeret deuenire ad vltimū: cū sit ipossē īfinī-
ta ptrāsire: g⁹ si sint extrēa determiata necē ē me-
dia eē finita. ¶ Deīde h pbat i negatiuis dicēs
q̄ si sit stat⁹ i affirmatiuis ēt erit stat⁹ in negati-
uis. pbat iductiue i oī figura. Prīo in pma: q̄r
in pma cōclō negatiua ondit̄ ex maiore negati-
ua ꝛ minore affirmatiua: sed si i illa affirmati-
ua sit dabile sbm de quo prīo dicat̄ pdicatū ēt
hoc erit in negatiua cū oīs negatiua hēat re-
duci ad affirmatiuā: ꝛ h declarat in terīs non
significatiuis. S3 posset declarari in terīs si-
gnificatiuis: vt si sit hec cōclō: nll'us hō ē quātī-
tas cōcludētia i pma figura p h mediū corp⁹:
sic arguēdo. nulluū corp⁹ ē q̄titas: oīs hō ē cor-
pus: ergo nullus hō ē q̄titas hui⁹ sill'i. maior
est mediata que iterū potest probari assumēdo
illud mediū de quo primo negat̄ vl'r q̄titas.
Et arguitur sic. nulla substantia ē quantitas:
oē corpus est sba: ergo nullū corpus ē q̄titas:
¶ Deinde soluit quādā obiectionē. posset eni
aliqs dicere q̄ licet sit stat⁹ in eadē figura: nō
tamē in diuersis: vt sillogizando nunc p vnaz
nunc per aliam. Respondet q̄ si quelibet illa-
rū sit finita ēt oēs simul sumpte erūt finite. Fi-
nita enim finities sumpta non sunt infinita.

Solō earūdē

¶ Consequenter ostendit esse statum in sur-
sum ꝛ deorsum: ponens hanc conclusionem.
In predicationibus ꝛ demonstrationibus af-
firmatiuis extrema sunt determinata: ita q̄
non proceditur in infinitum in predicatis a-
scendendo neq̄ in subiectis descendēdo. Et
hoc probat tribus rationibus. Quarū prima

Cōclusio probās eē statū in sursuz ꝛ dorsuz Rōnes pdictaz cōclōnē pbātes

est. quasi esset processus in infinitum hoc maxime esset in predicationibus eēntialibus: sed hoc nō: q̄ tūc nō cōtingeret aliq̄d diffiniri: q̄ i diffōne alicui⁹ debēt poni oīa ꝑdicata essentialia ei⁹. Et lȝ nō ponāt explicite: tñ oȝ resoluere ad vnū quousq̄ ducātur ad irresolubile. Sȝ si pōeret pcessus in īfinitū i sursū nūq̄ deueniremus ad finē resolōnis: ⁊ tūc nihil possȝ pfecte diffiniri. ¶ Deide pōit aliq̄s suppōnes.

Suppōnes exp dictis.

Pria ē eoꝝ q̄ ꝑdicāt de aliq̄: q̄daȝ ꝑdicāt ꝑm accñs sicut qñ sbm ꝑdicat d̄ accñte: vel accñs de accidēte. q̄dā ꝑdicāt ꝑm se vt accñtia d̄ sbiectis. ¶ Scda suppō. eoꝝ q̄ ꝑdicāt: q̄dā ꝑdicant i q̄d. q̄dā i q̄le. q̄dā i quātū. ⁊ sic d̄ alijs ꝑdicamētis. dr̄nt aūt illa q̄ ꝑdicant i q̄d ab alijs: q̄ q̄ ꝑdicāt i q̄d dicūt totā eēntiam sbi aut aliq̄d eēntie sbi. alia vo nō. Ex q⁹ infert falsitatē erroris ponētiū vl̄ia eē sepata a singl̄arib⁹: q̄ tūc nō ꝑdicarēt in q̄d de ipsis nec eēnt d̄ essentia ipsoꝝ: iō dicit de illis deri sorie. Gaudeant gn̄a ⁊ spēs: q̄ si sic sūt: mōstra sūt .i. nihil sunt. ¶ Secunda rō. si i ꝑdicatis eēntialibus eēt pcessus i infinitū: seq̄ret q̄ cōclo nō posset sciri p demr̄ationē cū ei⁹ eēnt infinita media. ¶ Tertia rō. q̄cūq̄ ꝑdicant i demr̄atiōe vel ꝑdicant p se p⁹ mō vel scdo mō. sed i nullo istoꝝ moꝝ ē pcessus i infinitū. igr̄.

Correlaria ex ꝑdictis.

¶ Ex istis infert tria correlaria. Primū nō oē illud qd̄ iest pl̄ibus ⁊ nō vni p alteꝝ iest eis p aliq̄d cōe: q̄ tē eēt pcessus infinit⁹ gen⁹ iest ꝑmo: ⁊ imediate suis spēb⁹ ⁊ nō vni p alteꝝ: ⁊ tñ nō iest illis per aliq̄d cōe: vn̄ hec ē cōis r̄la. Nē qd̄ iest pl̄ib⁹ ⁊ nō vni p alteꝝ iest illis p aliq̄d cōe: q̄ solū hȝ veꝝ in passiōib⁹. ¶ Scdm correlariū cuiuslȝ pclōnis demr̄abilis tot sūt elemēta quot sunt media ad demr̄andū illā pclōnē: ⁊ dr̄ elemēta in pposito ppōnes vl̄es imediate. ¶ Tertiū correlariū i nulla demr̄atiōe medium ē foras extremitatū aut extraneū vtriq̄ extremitati. Nā in demr̄ationib⁹ mediū cōuertit cū extremis.

Documēta ad reducēdū ppōnes mediatas.

¶ Finalit̄ pōit duo documēta ad reducēdū ppōnes mediatas ad imediatas. Prius ē ad reducēdū ppōnes affirmatīas mediatas ad imediatas: dicēs q̄ i talib⁹ nēcē ē cape aliq̄d qd̄ pꝰus ꝑdicet de sbo q̄ ꝑdicatū illi⁹ ppōnis. Scdm ad reducendū propositiones negatiuas mediatas capiendum est mediū a quo prius remoueatur altera extremitatum.

¶ Cū aūt sit oīs demr̄atio: alia quidē vl̄is: alia vo ꝑticularis: ⁊ hec quidē cathegorica. illa vero priuatiua: dubitatur qualis potior sit.

Cōparatō demr̄ationis vl̄is ad ꝑticularem.

IStud ē scdm capl̄m huius⁹ tractatus in quo cōpat demr̄atiōes adinicē. Et p⁹ cōpat demr̄ationeȝ vl̄em ad particularē. Et arguit p⁹ trib⁹ rōnibus q̄ ꝑticularis sit potior. ꝑma illa demr̄atiō ē potior q̄ magis facit scire rē: ȝ demr̄atio ꝑticularis est hmōi. igr̄. minor pȝ. q̄ res magis scit qñ scit ꝑm se q̄ qñ scit ꝑm aliud. ȝ demr̄atio ꝑticularis facit scire rē ꝑm se ⁊ nō vl̄is. igr̄. ¶ Scda rō. illa demr̄atio ē potior q̄ ē de maiori ente q̄ illa q̄ ē de minori ente: sed demr̄atiō ꝑticularis ē hmōi. igr̄. Singularia. n. verius sūt q̄ vl̄ia. Nā vl̄e si sit nō ē aliq̄d ꝑter singl̄ar. ¶ Tertia rō. illa demr̄atio est potior q̄ minus dat cām errādi: ȝ demr̄atio ꝑticularis ē huiusmōi respectu vl̄is. Naȝ eo q̄ demr̄atio vl̄is demōstrat aliq̄d de aliq̄ cōi. q̄s posset credere q̄ illud cōe eēt sepatū a singularib⁹: ⁊ tunc erraret. igr̄.

Rōnes ꝑbātes ꝑticularē eē potiorem.

¶ Cōseq̄nter soluit ꝑdictas rōnes. Et p⁹ ꝑmā negādo minorē. Et ad ꝑbationem dr̄ q̄ demr̄atio vl̄is facit scire rē ꝑm se sic̄ ⁊ ꝑticularis. Et adhuc ꝑfectiori mō: q̄ facit scire ꝑm q̄ ipm: sed nō ꝑticularis. ¶ Ad scdam dr̄ q̄ singulare hn̄ ē vius ens. i. ꝑfecti⁹ ens q̄ vl̄e. Sed ex h̄ nō seq̄t q̄ demr̄atio ꝑticularis sit potior q̄ vl̄is. ¶ Ad tertiā dr̄ q̄ lȝ demr̄atio vl̄is demōstret aliq̄d de vl̄i. i. de sbo adeq̄to: nō tñ ppter h̄ ē imaginādū q̄ vl̄e sit sepatū a singlarib⁹ cū vl̄e: nihil sit nisi p intellectū.

Solō ꝑdcāꝝ rōnum

¶ Cōseq̄nter ꝑbat septē rōnib⁹ q̄ demr̄atio vl̄is est potior ꝑticulari. Pria rō. illa demr̄atio ē potior q̄ facit scire passionē de sbo ꝑpo per ꝑpriā cāȝ: sed demr̄atio vl̄is est hmōi. igr̄. ¶ Scda rō. illa demr̄atio est potior q̄ pcedit p cāȝ vltra q̄m nō ptingit aliq̄d q̄rere ppt q̄d: sed vl̄is ē hmōi igr̄. maior pȝ. q̄ cū hēm⁹ vltimū ppt q̄d: non ptingit plus q̄rere: vt si q̄rat ppt q̄d: aliq̄s venit ⁊ rn̄deat vt recipiat argentū: cōtingit q̄rere vltra. s. ppter q̄d vult recipere argētuȝ. Et rn̄deat vt soluat creditori suo: tūc ibi erit standū. ¶ Tertia rō. quāto magis descēdit ad ꝑticularia: tāto magis itur ad infinita: sed h̄ fit in demr̄atiōe ꝑticulari ⁊ nō vl̄i. igr̄. ¶ Quarta rō. illa demōstratio ē potior q̄ plura facit scire: ȝ demr̄atio vl̄is ē hmōi: q̄ facit scire vl̄e ⁊ particulare. igr̄. ¶ Quinta rō. illa demr̄atio ē potior q̄ est ex imediatis: sed demr̄atio vl̄is ē huiusmodi. igr̄. ¶ Sexta rō. cognoscens vl̄e cognoscit ꝑticulare saltē i vl̄i seu cōceptu pfuso: igitur demonstratio vl̄is est potior particulari. ¶ Septima rō. sicut itellectus est dignior sensu: ita demr̄atio q̄ est p mediū itelligibile ē potior ea q̄ est per mediū sensibile: sed demr̄atio vl̄is est hmōi. igr̄.

Rōnes ꝑbātes demr̄ationem vl̄em eē potiorē ꝑticulari.

Pꝰter cōparat demr̄ationē affirmatiuā ad negatiuā ponendo hāc conclusionē: demr̄atio affirmatiua ē potior negatiua qd̄ ꝑbat quinq̄ rōnibus. Prima illa demr̄atio ē potior que est paucioribus indigens. Sed demonstratio affirmatiua est huiusmodi: igitur. quia ipsa est solum ex vno genere ꝑpositionū puta affirmatiuarū: negatiua vero ex duobus generibus. s. affirmatiuaꝝ ⁊ negatiuarum

Cōparatio demr̄ationis negatiue ad affirmatiuā

tiuarum. Scđa rō ex duab' affirmatiuis bene fit sillus: sed nō ex duab' negatiuis. Tertia rō. illud p qđ aliud demrat z quo idiget ē potius alio: sed negatiua idiget affirmatiua: z nō ec̄. igit. Quarta rō. illa demratio ē potior q̄ pcedit ex priorib' z notiorib': sed demōstratio affirmatiua ē hmōi cū ipsa pcedat p affirmatiuas. igit. Quinta rō. illa demōstratio ē potior que pcedit ex ppōnib' priorib': sȝ affirmatiua est hmōi. igit. ¶ Finaliter ɔpat demratione ostēsiuā ad demrationē ad ipōle. ponēs hanc cōclusionē. demratio ostēsiua ē potior demonstratiōe ad ipole. Et hoc pbat ponēdo diīaȝ iter ipas. qz demōstratio ostēsiua pcedit ex priori bus ſm nāȝ z ex veris. Sȝ demōstratio ad impossibile procedit saltē ex vna falsa. cōueniūt tn̄ in hoc quia possunt fieri ex eisdē t̄minis.

Demōstratōis ostēsiue ad demōstrationē ad ipossibile ɔparatio

¶ Certior aūt ē scia z prior q̄ ipsi': qz z pp qd eadē est: sed nō est ipsius quia extra eam que est propter qd.

Sciaȝ adinicē ɔparatio

Istud est vltimū capl'm hui' tractat' i quo ɔpat phs scias adinicē et ad alios hitus itellectuales. et prio cōpat ɔclones adinicē. ponēs tres modos qb' vna scia ē certior altera. ¶ Prim' mod'. illa scia ē certior q̄ fac scire. qz ē z pp qd q̄ illa q̄ solū fac scire pp qd alicui' ɔclonis. ¶ Scđs modus. illa scia ē certior que ē de sbo nō ɔcto q̄ illa q̄ ē de sbo cōtracto: vt scia q̄ ē subalternās ē certior q̄ scia que ē sbalternata. ¶ Terti' mod'. illa scia q̄ ē de simpliciori: ē certior illa q̄ ē de min' simplici. Dat exēplū de geometria z arismetica. arismetica eni cōsiderat de vnitate: z geometria d pūcto: mō vnitas hȝ simpliciorē rōnē q̄ pūctus: qz punctū vltra vnitatē dicit positionē i cōtinuo. ¶ Cōsequēter ondit: ā quo scia cōtinēs i se diuersas ɔclones z demrationes dicit vna. z a quo scie dicant diuerse: ponens duas conclusiones. ¶ Prima. scia totalis ɔtinēs in se plures hitus ɔclonū di vna: ex eo q̄ ē vnius generis subiecti cuius sunt ptes: passiones et principia. de qbus oībus talis scia cōsiderat. ¶ Scđa ɔclo. ille sciencie sunt diuerse quarū principia sunt diuersa nō depēdentia ex alijs nec ex seinuicē. ¶ Et subdit phus ad eandem sciam ptinēt plures demōstrationes. pōt enīȝ vna z eadē ɔclo demōstrari pluribus demōstrationibus z p plura pncipia: z hoc cōtingit dupliciter. vno modo capiendo plura media eiusdē ordinis: sicut sunt supius z inferi'. scđo mō capiēdo plura media diuersoꝝ ordinuꝫ. Dat exēplū. vt illa ɔclo letans transmutat pōt vno mō sic demōstrari. omne quod mouetur transmutat: sed letās mouet: ergo letās trāsmutat. Alio mō potest sic pbari. oē qescens

Demōi p bantes vnam sciāȝ eē certiorē alia.

Cōclones de demōstratōe. sciencie vna

trāsmutat. sȝ letans qescit: g' letans transmutat. z capit ibi qescēs vt tn̄ valȝ sicut b ɔpletū transiens de motu in qetē. ¶ Cōseqnēt ostēdit de qb' habet scientia ponens duas ɔclusiōes. Quarū pma est eorū q̄ sūt a casu z fortuna nō est sciētia. qz oīs demōstratio ē ex necessarijs z de necessarijs. sȝ casualia z fortuita non sunt necessaria: g' de illis nō ē sciētia. vn̄ p casualia z fortuita debemus pprie intelligere ppōnes ɔtingētes de qb' nō est pprie sciētia. ¶ Scđa ɔclusio. p sēsū nō pōt haberi scia pbat trib' rōib'. Prima. sciētia est de vlib' q̄ sūt vbiqȝ et sp: sensus do est de illis q̄ sūt hic z nūc. g' p sensū nō possem' hre sciētiā. Scđa ratio. sciētia est cognita pp qd ɔclusiōis. sȝ talis n̄ pōt haberi a sensu: g' p sensū nō valem' hre sciaȝ. minorē pbat p duo exempla. pmū: qz si p sensū possem' pcipere q̄ triangul' habeat tres. adhuc q̄rem' pp qd haberet tres. Scđm exemplū: qz si qs eēt supra lunā z videret terrā itpositam int solē z lunā. adhuc q̄reret pp quid vrr luna eclipsat. Tertia rō. vle est honorabilius q̄ singulare: ex q' vle est pma cā passionū inexistētiū suis singularib'. singulare vero nō: g' sciētia ē honorabilior q̄ notitia sensitiua q̄ est singulariū. g' scia differt a cognitōe sensitiua. z p ɔñs p sensū nō habem' sciam: Nō ē tn̄ intelligēdū q̄ sensus nō reqrat ad sciaȝ. sȝ q̄ scia n̄ ē notitia sensitiua. Et ita sensus quodāmō ordinat ad sciētiā: qz de qbusdaȝ q̄rim' pp qd de qb' si ea vidissem' nō quereremus ppter quid. vt si viderem' poros qui sunt in vitro p quos transit lumen: nō quereremus pp quid vitrum est transparens. Et ponit hoc exemplū ppter illos q ponebāt vitrū eē perforatū. z plenum paruis poris. ¶ Deinde ponit hāc ɔclusionē impossibile ē omniū sillogismoꝝ esse eadē principia. Probat octo rationibus. Quaꝝ prima ē sillōꝝ alij sunt veri z alij sunt falsi: sȝ veroꝝ pncipia sunt vera z falsoꝝ falsa. igf. Scđa rō ɔclusiones false psūt eē ɔrie adinuicē. sed ɔclusionū ɔtrariaꝝ principia sūt ɔria: igit. Tertia ratio diuersoꝝ generū diuersa sūt pncipia. sȝ multi fiunt silli de diuersis gnībus: igit. Quarta rō. si oīȝ silogismoꝝ veroꝝ essent eadē pncipia hoc marie eēt veꝝ de principijs cōibus. sed talia pncipia sūt diuersa ſm q̄ capiunt in sillogismis factis in diuersis sciētijs: qz nō ingrediunt dmōstrationem nisi ſm q̄ sunt appropata ad certū genus Quinta ratio: principia nō sūt multū minora ɔclusionib'. sed ɔclusiones sūt diuerse: g' etiā principia. Sexta rō. pricipioꝝ alia sūt necessaria alia ɔtingentia: igit nō oīm silloꝝ eadē sūt principia. Septima ratio geometrie z medicine sūt alia z alia pncipia. igf. Octaua ratio. q̄ si oīȝ ɔclusionū eēnt eadē pncipia. tūc ex qbuīcūqȝ pricipijs posset demōstrari qlibet ɔclusio quod ē falsuȝ: quia nō quecūqȝ demō-

Cōclusiones pbātes de qb' habet sciētia.

Rōnes pbātes n̄ posse hre sciētiam p sensum

Rōnes pbātes impossibile eē eadē pncipia sil logismoruȝ

firentur ex oib⁹ pncipijs. Ex quo īfert q̄ vniuscuiusq̈ sciē: pncipia sūt diuersa ꝛ ppa. ¶ Finaliter phs cōpat sciam ad alios hitus itellectuales. ꝛ pōit p̄io talē ɔclōnē. Scibile ꝛ scia differūt ab opinabili: ꝛ opiōne. q̄z scia ē vliū ꝛ necessarioꝝ. opio vo ē potius aliť se hñc. ¶ Secunda ɔclo. itellect⁹ nō est scia. nec opio: q̄r īntellect⁹ ē hitus ppōnū indemr̄abiliū: scia vo et opio nō. differūt tn̄ scia ꝛ itellect⁹ ab opione: q̄r scia ꝛ itellect⁹ sūt circa veꝝ ꝛ necīum. Opio vero circa veꝝ aut falsū ɔtingēs. ¶ Deinde mouet duas dubitatiōes quaꝝ pma ē vtrū cōtingat idē sil' opiari ꝛ sciri. Scđa ē q̄re scia nō est opio. Et pbat q̄ cōtingat idē sil' sciri ꝛ opinari sic. Oē illud qđ aliqs scit anq̄ hūerit de illo demonstratiōnē potuit opiari: ergo idē pōt sciri et opinari. ¶ Cōsequēter soluit scđaz dubitatiōnē: dicēs q̄ si velim⁹ hr̄e notitiā ɔclōnis necessario opz hr̄e p mediū necīuz cuiusmōi sūt diffīnes. Sed si hērem⁹ notitiā ɔclōnis nō necessarie p mediū ɔtingēs tūc ē opio: ꝛ nō scia. igiť. Deide soluit pmā dubitationē: dicens q̄ quodāmō eiusdē ē opio ꝛ scia. Deinde distīguit quō se hēat scia ad alios hitus itellectuales. s. sapiētiā prudētiā ꝛ artē: ꝛ dicit q̄ hoc nō ptiet ad logicū determiare. Deide describit solertiā: dicēs q̄ solertia ē quedā sbtilitas īueniēdi mediū in nō pspecto tpe. declarat trib⁹ exēplis. Primū: q̄r aliqs vidēs q̄ luna sp est illumiata versus solē statim itelligit pp qđ hoc ē. s. q̄r illuminať a sole. ipse hz solertiā. Scđz exēpluz: si aliqs videat diuitē disputātē cū paupere: et statim intelligat q̄ hoc ē: q̄r diues mutuauit pecuniā paupi quā nō restituit: talis dr̄ solers. Tertiū exemplū: si aliqs videns q̄ pl'es erāt inimici esse amicos si intelligat statim q̄ hoc est q̄r facti sunt inimici alicui⁹ tertij ille dr̄ solers.

Sciē ad alios hit⁹ itellectuales cōparatio

Rñ ad duas q̄stionuz d̄ eodē

Scđe dubij solutio

Solo p mi dubij. quō se hēat scia ad alioshabit⁹ itellectuales.

Quid ē solertia

Q‍ueriť vtrū de eodē obiecto possit hēri scia ꝛ opinio sil' ꝛ semel vel successiue. Et arguiť p⁹. q̄ simul ꝛ semel. q̄r sil' ꝛ semel pn̄t cognoscere illas duas ppōes. hō ē risibilis: ꝛ hō currit. ergo d̄ eodē sil' ꝛ semel hr̄ scia ꝛ opio: puta de hoīe. ¶ Scđo sic. ex opiōne fit scia: igiť de eodē obiecto sil' hētur opio ꝛ scia. añs pbať: q̄r ex notitia icerta: ꝛ n̄ firma fit notitia certa. ¶ Tertio sic. q̄r si de eodē obiecto nō posset sil' ꝛ semel hēri scia ꝛ opio hoc maxime eēt pp istā ɔdictionē q̄ assentiret ɔclōni sine formidīe ꝛ nō assentiret sine formidine: sz hoc non seqť: q̄r lz bn̄ seqnať iste hz opiōnē de ista ppōne: ergo assentit cū formidie: nō tn̄ seqť: iste hz sciaz de eadē ppōne: ergo assentit sibi sine formidie. sz solū seqť. ergo assentit illi ppōni sine formidine p sciaz. ¶ Quarto sic. illud qđ sciť ab vno opinať ab alio. ꝛ idē ab eodē pōt sciri ꝛ opiari in diuersis tpib⁹: igiť d̄ eodem pōt hēri scia ꝛ opio. ¶ Quinto sic. act⁹ sciētialis ē actui opiatiuo cōpossis respectu eiusdē obiecti. ergo scia ꝛ opio sūt cōpossibiles adinuicē. añs pz: q̄r pōt ēē aliqs act⁹ scialis adeo itēsus q̄ erit gn̄atiu⁹ sciē: sz talis cōpatiť secū i itellectu hitū opiatiuū: q̄r vnic⁹ act⁹ bon⁹ n̄ corrūpit hitū malū. g⁹ nec vnicus act⁹ scialis corrūpit hitū opiatiuū. ¶ In oppositū ē phs i textu. In q̄ōne erunt tres articuli. Quantū ad primuz.

Quo sit pōt scia de eodem obiecto An sil' ꝛ semel vel successiue.

¶ Sciendū ē pmo q̄ duplex est demonstratio. s. vlis ꝛ pticularis. vn̄ aliq̄ demōstratio pōt dici vlis tripl'r. vno mō q̄r cōponiť ex teris cōib⁹ sic q̄ illa dr̄ magis vlis q̄ ɔponiť ex teris magis cōib⁹. Alio mō: q̄r cōponiť ex propōnib⁹ quaꝝ sba distribuunť. Et istis duobus modis nō capit arist. demōstrationē vlēz in textu. Tertio mō dr̄ vlis. q̄r cōponiť ex ppōnib⁹ de sm q̄ ipz. i. ex ppōnib⁹ cōpositis ex terminis ɔuertibilib⁹. ꝛ sic capit phus i textu. Et sic ibi ē demr̄atio vlis. oē aīal rōnale ē risibile: ois hō ē aīal rōnale. g⁹ ois hō est risibilis. Et ibi ē pticlaris: ois triāgul⁹ hz tres: ois ysochēles ē triāgulus. ergo ois ysochēles hz tres. Ex quo seqť q̄ demr̄atio nō dr̄ vlis ex eo q̄ ɔclo sit ppō vlis: nec pticularis ex eo q̄ ɔclo sit ppō particularis. ꝛ ēt tot modis pōt dici ppō pticularis sic vlis ex opposito tn̄ ipsi⁹ vlis. ¶ Sed restat vna difficultas vtruz sit aliq̄ demr̄atio cōtingēs. Rn̄deť breuiter. q̄ ppōnes ɔtīgētes nō sūt pprie scibiles vel demr̄abiles: capiēdo demr̄ationē vl' sciaz pprie. ¶ Et si dicat arist. multotiēs demr̄at ɔtīgētes: vt istā: luna eclipsatur: ꝛ istā: terra ē rotūda. Dico q̄ arist. nō demōstrat illas ɔtingētes nisi inquantū resoluūde sūt in necessarias. vel nisi capiēdo demonstrationē. large. pro demr̄atione p quā habeť assensus firmus de conclusione: siue hoc sit in propōnibus necessarijs siue contingentibus.

Demr̄atio est duplex: Quo modis d̄mōstratio dr̄ vlis.

An sit aliq̄ demr̄atio ɔtingēs

¶ Sciendū ē scđo q̄ demōstratio vno modo diuidiť in affirmatiuā ꝛ negatiuā. vn̄ affirmatiua ē cuius ābe pmisse sūt affirmatiue. Negatiua cuius altera pmissaꝝ ē negatiua. Et si quis arguat q̄ nulla sit demr̄atio negatiua: q̄r i nullo tali pdicať passio de sbiecto neq̄ videť q̄ tales ppōnes sint per se. Diciť q̄ oīa illa que dicta sūt de demr̄atione itelligūt de demonstratiōe affirmatiua. ¶ Est tn̄ aduertendū q̄ ad veritatē istarū: tres cōditiōes requirunť. ¶ Prima. q̄ talis demr̄atio sit cathegorica sic q̄ nulla pmissarū sit ypothetica vel de ypothetico extremo: q̄r si sic: nō oporteret: vt sic arguēdo. ois hō ē rōnalis vel irrōnalis: null⁹ hō ē irrōnalis. ergo ois hō ē rōnalis. vn̄ ista demr̄atio ē affirmatiua ex quo ɔclo est affirmatiua. ꝛ tn̄ altera pmissarū ē negatiua. s. minor. ¶ Scđa ɔditio. q̄ n̄ arguať i teris infinitis variādo mediū penes finitū ꝛ infinitū. nā si sic bñ

Demōstratōis diuisio

Cōditiōnes reqsite ad veritatē p dictaꝝ demōstrationum.

staret ꝙ ambe ꝓmisse eẽnt affirmatiue ⁊ ꝙ cõclusio eẽt negatiua: ⁊ ẽt ꝯ̃ vt patuit ĩ priorib⁹. Tertia ꝙ hmõi demõstratio sit ostẽsiua ⁊ nõ ad ĩpossibile. q2 si dmõstratio sit ad ĩpossibile ĩferens finalẽ cõclusionẽ negatiuã: tũc ambe ꝓmisse ⁊ ei⁹ ꝯclusio ꝓmi silli erũt affirmatiue. ⁊ tñ tota demonstratio erit negatiua: ex quo ꝯclusio erit negatiua. ⁊ si talis dmõstratio ad impossibile inferat ꝯclusionẽ finalẽ affirmatiuã: tũc vna ꝓmissarũ ⁊ ꝯclusio ꝓmi silli erũt negatiue: ⁊ tñ tota demr̃atio erit affirmatiua: ex q⁹ cõclusio finalis erit affirmatiua. ¶ Aduertẽ etiã ꝙ demr̃atio affirmatiua põt eẽ triplex: ⁊ etiã negatiua. s. q̃dã est ꝺ pñti. q̃dã de ꝓterito. ⁊ q̃dã de futuro. vt ista: luna eclipsatur. infertur ꝑ hoc ꝙ terra interponebat̃ inter solem ⁊ lunã. Et ꝓportionabiliter dicatur de alijs.

Demõstratõ affirmatiua ⁊ etiam negatiua possunt eẽ duplices.

¶ Sciendũ est tertio ꝙ restat vna difficultas quõ ꝓpõ affirmatiua dr̃ eẽ ꝓpõ prior ꝓpõne negatiua. Rñdet̃ ꝙ aliq̃ ꝓpõ dr̃ prior alia dupl̃r. vno mõ: q2 ẽ simplicior: ⁊ sic ois affirmatiua ẽ prior sua negatiua q2 negatiua includit aliqd ꝙ nõ affirmatiua puta negatõnẽ. alio mõ aliq̃ ꝓpõ dr̃ prior alia q2 ẽ euidẽtior: ⁊ ꝺm hoc ponũt̃ aliq̃ ꝓpões. Prima ꝓpõ. negatiua est minoris euidentie q̃ affirmatiua sibi correspõdẽs. vt ista nullũ ens ẽ ñ ens q̃ ista oẽ ens ẽ ens: q2 negatiua ẽ euidẽs gr̃a forme cũ teneat ĩ oĩb⁹ ẽminis: ⁊ alia gr̃a materie: q2 ista ẽ falsa chimera ẽ chimera. ⁊ dr̃ ꝓbabilit̃. puta tenẽdo vnã ꝛ̃gulã ꝙ a negatiua ad affirmatiuã variato ꝑdicato penes finitũ ⁊ ĩfinitũ dz poni ꝯ̃stãtia sibi: q2 forte ẽ vera si istãtie bñ põderẽt̃. Et etiã posset dari rõ hui⁹ ꝓpõis: q2 negatiue ad sui ṽitatẽ ñ ĩdigẽt aliq̃ suppõne sicut affirmatiue. Scd̃a ꝓpõ q̃ magis ꝯcedit̃ ab oĩb⁹ ꝙ ꝓpõ de ẽ. ẽ euidẽtior q̃ ꝓpõ de inesse. vbi gr̃a sicut ꝯsueuim⁹ dicere ꝙ hõ ẽ aĩal: ita logici cõsueuerũt dicere ꝙ aĩal ĩest homini vbi dz capi ĩest ꝑ ꝑdicari aliť ñ videt̃ ꝓpõ vera. Tertia ꝓpõ q̃ ꝑt ꝓbabilit̃ poni ꝙ ꝓpõ ꝺ possibili affirmatiua ẽ euidẽtior q̃ affirmatiua ꝺ ineẽ: nã dato ꝙ de⁹ annihilaret oẽs asinos aliqs dubitaret ꝺ ista asin⁹ ẽ aĩal vbi ñ dubitabit ꝺ ista asinũ possibile ẽ eẽ aĩal. Quarta ꝓpõ. ꝓpõ ꝺ ypothetico extremo ẽ euidẽtior simplici cathegorica. vt ista q̃libz ẽ vł ñ ẽ: ẽ euidẽtior q̃ ista q̃libz ẽ. Quinta ꝓpõ. ꝓpõ ypothetica ꝺicẽ ẽ euidẽtior ꝓpõne ypothetica modali ꝯposita ex ꝯ̃dictorijs vt ista fortes currit vł fortes nõ currit ẽ euidẽtior q̃ ista fortes ꝑt currere vł fortes nõ põt currere. Ultima ꝓpõ: ꝓpõ ꝺ ẽ scd̃o adiacẽte est euidẽtior: q̃ ꝓpõ de eẽ tertio adiacẽte: nã aliq ꝯcesserũt multa eẽ de q̃bus nõ ꝯcesserũt eẽ entia.

Propositio affirmatiua quo mõ dr̃ prior negatiua.

Aliq̃ ꝓpõ q⁹t modis dr̃ prior altera.

¶ Sciẽdũ ẽ quarto ꝙ circa textũ incidit talis difficultas vtrũ opio ⁊ scia possint esse de eodẽ. Pro cui⁹ declaratione supponit̃ ꝙ opio põt capi dupl̃r. vno mõ large ꝓ oĩ assẽsu alicui⁹ ꝓpõnis siue ꝯ̃tigẽtis siue necessarie cũ formidĩe ꝺ opposito. ⁊ sic dico ꝙ scia ⁊ opio pñt eẽ de codẽ tanq̃ ꝺ scibili vł̃ opinabili ꝓpinq⁹ ⁊ etiã remoto nõ tñ sił̃ ꝫ successiue. alio mõ capit̃ opio ꝓ assensu alicui⁹ ꝓpõnis ꝯ̃tigẽtis cũ formidĩe de opposito. ⁊ tũc dico ꝙ scia ⁊ opio ñ pñt eẽ de codẽ tanq̃ de scibili vł̃ opinabili ꝓpinq⁹. licet bñ tanq̃ de scibili vł̃ opinabili remoto. cui⁹ rõ est: q2 scia ꝓprie dicta nõ ẽ de cõtigẽtib⁹. Ex isto seq̃t̃ ꝙ nec scia nec opio dicũtur ꝓpõ: cũ sint assensus: ⁊ hoc tenẽdo ꝙ assensus ñ ẽ ꝓpõ. ¶ Et ex istis põt clare videri quõ differũt scia ⁊ opio. vñ opio põt haberi sine argumẽtatõne ꝓuia: non aũt scia: ꝓma ps pz: q2 aliť eẽt ꝓcessus ĩ infinitũ. q2 opio ꝓprie dicta est assensus ꝓpõnis. vł̃ g⁹ ille assensus ẽ genit⁹ sine argumẽtatiõe ꝓuia: ⁊ sic habet̃ intẽtũ. vel cũ argumẽtatiõe ꝓuia: ⁊ tũc eẽt ꝓcessus in infinitũ: ꝫ scia nõ põt haberi sine demõstratione saltẽ mediate vł̃ imediate. Et dr̃ notãt̃ mediate: q2 non ois scia imediate habet̃ ꝑ demõstrationẽ sicut pz de scia hitualí q̃ imediate gñat̃ ex actib⁹ frequẽť reiteratĩ. Scd̃o pz de scia actuali q̃ fit ex iclinatõe scie hitualis: cũ hitus iclinet ad ꝯ̃siles act⁹ ex q̃b⁹ gñat̃. ¶ Differunt scd̃o: q2 scia ẽ assẽsus cert⁹ ⁊ euidẽs: ñ aũt opio. Ulñ ad h̃ ꝙ aliqs assẽsus sit cert⁹ due ꝯditõe3 requirunt̃. ꝓma ꝙ sit sine formidĩe de opposito. scd̃a ꝙ sit respectu ꝓpõnis firmiť vere: vñ euidẽtia ẽ assensus q⁹ assẽtim⁹ alicui ꝓpõni ꝑ aliquã rõnem cogentẽ: vł̃ ꝑ manifestã ṽitatẽ. ꝓmũ dr̃ ꝑ ꝓpões euidẽtes euidẽtia intrinseca sicut sunt ꝓma ꝓncipia. Differũt etiã: q2 sciẽtia nõ põt eẽ nisi in respectu ꝓpõnis vere: sed opinio põt esse ⁊ respectu ꝓpõnis vere ⁊ false.

An opio ⁊ scia possint eẽ de eodem.

Scia ⁊ opio q⁹ mõ differunt.

Cõditiões req̃site ad h̃ ꝙ aliqs assẽsus sit cert⁹

¶ Quãtũ ad scd̃m articulũ dubitat̃ ꝓmo vtrũ de codẽ sił̃ ⁊ sel̃ qs possit hẽ opionẽ ⁊ sciam. ¶ Pro cui⁹ declaratõe3 supponitur qd̃ opio ⁊ scia capiũt̃ dupl̃r. vno mõ ꝓ opione aut sciẽtia actuali q̃ itellect⁹ actualiť assentit ipsi ꝓpõni. alio mõ ꝓ opione vel sciẽtia habituali q̃ ẽ quedã q̃litas habitualis genita ex assensib⁹ actualib⁹ iclinãs ad act⁹ ꝯ̃similes illis ex q̃b⁹ gñat̃. Hoc supposito dr̃ ꝓmo qd̃ opio actualis nõ ẽ ꝯpossibilis scie actuali: nec hitualis habitualí respectu eiusdẽ ꝓpõnis: ⁊ ĩ codẽ itellectu q2 nõ est possibile aliquẽ intellectũ naturaliť assentire alicui cũ formidĩe qd̃ ẽ euidẽt ⁊ sine formidĩe sibi notũ. Dr̃ scd̃o ꝙ scia actualis est bñ ꝯpossibilis cũ opione hituali: q2 nõ sp necesse ẽ actũ scie eẽ tã3 intẽsũ ꝙ cito corrũpat opionẽ. Dr̃ tr̃io ꝙ opio actualis bñ stat cũ scia habituali: qd̃ ꝑt ꝓbari sicut ꝓma. Dr̃ q̃rto ꝙ opio hitualis ⁊ scia hitualis nõ stãt simul ĩ codẽ respectu eiusdẽ. q2 illi hit⁹ hñt adinuicẽ repugnãtiam: quoꝝ act⁹ adinuicẽ3 sunt actus repugnãtes. ꝫ actus sciẽtificus ⁊ actus opinatiuus in

Opinionis acceptiones

Dubiũ ꝺ eadẽ sciẽtia ⁊ opione.

Opinionis ⁊ sciẽtie acceptiones.

Alia difficul tas.

eodẽ repugnãt: igit̃ ⁊ habit᷒. ¶ Sꝫ restat talis difficultas: vtrũ ad aliquẽ habere sciaꝫ ⁊ opinionẽ sil de aliq᷒ tanq̃ de scibili ꝓpinq᷒ vel de opinabili ꝓpinq᷒ seq̃t̃ illa ꝯdictio q̃ cõit̃ solet i ferri: puta q̃ aliqs sil assentiret alicui cũ formidine ⁊ sine formidine qꝛ p opinionẽ assentim᷒ cũ formidine: ⁊ p sciam sine formidie: g᷒ talis assentit᷒ cũ formidie ⁊ sine formidie. Dico q̃ ñ seqt̃: nec põt aliud iferri nisi q̃ p oppinionẽ assentit cũ formidine: ⁊ p sciam sine formidine. sꝫ illa nõ ꝯdicũt: igit̃. ⁊ similiter posset dici de scia ⁊ fide: quis. n. posset assentire alicui euidẽter per scientiam ⁊ sine euidentia per fidem. sꝫ nõ seqtur: g᷒ assentit euidẽter ⁊ nõ euidenter.

Probat q̃ ñ ois opio sit cũ formidine

¶ Dubitat̃ scdo ꝓbando q̃ nõ ois opinio sit cũ formidine: qꝛ tũc sequeret̃ q̃ aliq̃ opinio alicui᷒ vĩ eẽt falsa. ⁊ volo q̃ sit ista ꝓpõ, hõ ẽ aial: ⁊ de ipa habeat opinionẽ. tunc talis opinabit̃ illud posse alit̃ se hr̃e qꝛ alias ñ hẽret formidinẽ de ipa. ¶ Scdo sic. aliqs est act᷒ q᷒ itellect᷒ ꝯsiderat pcise ꝓpõnẽ eẽ verã. nõ ꝯsiderãdo ꝯtigentiã. ⁊ talis ẽ sine formidie: qꝛ non respicit ꝯtigẽtiã sui oppositi. ⁊ talis act᷒ ẽ opinatiu᷒. cũ p ipm ⁊ similes generet̃ hit᷒ opiatiu᷒ cũ nõ videat̃ aliqꝫ ali᷒ hit᷒ gñari. ¶ Tertio sic: põt augeri opinio ñ augmẽtata formidie: igit̃ formido nõ ẽ de eẽntia opiniõis. aña ꝓbat̃: qꝛ si qs dubitet de aliq̃ ꝯclusiõe: quanto plures rõnes ꝓbabiles adduceẽt̃: tãto diminuet̃ formido ⁊ augebit̃ opinio: qꝛ talis assẽsus p tales rõnes itẽdit̃. ¶ Quarto sic: act᷒ opinatiui nõ corrũpunt sciam: igit̃ sũt sine formidie. ꝯña pꝫ. qꝛ si haberẽt formidinẽ corrũperẽt sciam. cũ act᷒ alicui᷒ hit᷒ corrũpet hitũ oppositũ. aña pꝫ. qꝛ aristoteles adducit multas rõnes ꝓbatiuas ⁊ opiatiuas ad habẽdã sciam.

Acceptiones opionis

¶ Pro solõne supponit̃: q̃ opio aliqñ capit̃ p ꝑsũptiõe q̃ qs ꝑsumit se scire aliqd qð nõ scit: ⁊ sic nõ ẽ nisi assensus temerari᷒ q᷒ qs assentit se habere sciaꝫ de aliq᷒ ⁊ nõ hꝫ. ⁊ sic ñ capit̃ hic: qꝛ tũc ẽ q̃dã spẽs erroris. alio mõ accipit̃ p assensu cũ formidie d ei᷒ opposito ⁊ sic capit̃ hic. ⁊ tũc rñdet̃ ad rõnes

Soloꝑ dictoꝝ

¶ Ad pimã dico: q̃ opio põt esse de aliq᷒ vo necessario: ⁊ dico q̃ nõ ẽ necesse q̃ opinãs aliqd existimet illud posse alit̃ se hr̃e nec ad h̃ seqt̃ q̃ opinet̃ sine formidie. Aliud. n. ẽ timere de opposito ⁊ illud existiare posse se alit̃ hr̃e. ¶ Ad scdaꝫ dĩ: q̃ si tales ꝯsiderationes sint cũ formidie de opposito ex ipis gñabit̃ opio: si sine formidine gñabit̃ ali᷒ habit᷒ ⁊ nõ ipa opio. ¶ Ad tciaꝫ dico: q̃ itelligẽdo formidinẽ eẽ de essentia opionis. i. p se ꝯñs opionẽ: nego ꝯñam. ⁊ h̃ pꝫ instãtia ⁊ maxime d suspicatione q̃ nõ ẽ sine formidine: ⁊ tñ q̃to aliqs magis suspicat̃ tãto min᷒ formidat. ¶ Et si qs dicat: g᷒ poterũt adduci tot rõnes ꝓbabiles q̃ nihil erit de formidie. ⁊ sic erit opio sine formidie. Dico q̃ si desinat esse formido nõ plus erit opinio sed vnus ali᷒ habit᷒. ¶ Ad q̃rtã dĩ q̃ act᷒ opiatiui corrũpunt sciaꝫ si ueniãt eaꝫ. ⁊ ad improbationẽ dĩ q̃ ille rõnes q̃s adducit aristoteles ad habendã sciam nõ sũt opiatiue neq̃ capiũt̃ cũ formidine: vñ ſm ꝯmẽtatorẽ in scientijs dmõstratiuis aristo. adducit rõẽs ꝓbabiles aliqñ ante dmõstratõeꝫ ad exercitãdũ ⁊ dubitãdũ. aliqñ post vt faciat conuenire sermones probabiles cum demonstratiuis.

Utrũ d illis q̃ sũt a casu ⁊ fortũa sit scientia

¶ Dubitat̃ tertio vtruꝫ de fortuna ⁊ casu ⁊ etiã de alijs q̃ sũt a casu ⁊ ã fortũa sit scia: ⁊ rñdet̃ breuit̃ q̃ casus ⁊ fortũa ⁊ etiã alia q̃ sũt ã casu ⁊ fortuna pñt capi dupl̃r: vno mõ logicalit̃. ⁊ sic dico q̃ non sũt aliud q̃ ꝓpõnes ꝯtigẽtes vere ⁊ in paucioꝛib᷒ ⁊ sic de casu ⁊ fortuna. ⁊ de alijs q̃ sũt a casu ⁊ fortũa nõ ẽ ꝓp͂le scia. alio mõ capiũt̃ ph̃icalit̃ ⁊ quodãmõ pme tctiõalit̃ ⁊ h̃ dupl̃r. vno mõ p p se significato. ⁊ sic fortuna nõ ẽ aliḋ q̃ respect᷒ agẽtis liberi ad effectũ ꝓductũ nõ itẽtuꝫ ab eo ⁊ casus ẽ respect᷒ agẽt̃ naturalis ad effectũ ab eo ꝓductuꝫ p̃ter itẽtionẽ seu iclinationẽ. alio mõ capiũt̃ p d nomiato ⁊ sic fortũa nõ ẽ nisi agẽs liberũ ꝓducẽs aliquẽ effectũ ab eo non itentum: ⁊ casus nõ est nisi agẽs naturale producens aliquem effectum ab eo non intentum. ⁊ sic dico q̃ de casu ⁊ fortuna potest eẽ scientia tanq̃ d scibili remoto. de q᷒ magis videbit̃ 2° physi.

Casus ⁊ fortũe acceptiones

Dubiũ d dmũstratiõe

¶ Alia difficultas vtrũ demõstratio ostẽsiua sit potior dmstratiõe ad ipossibile. ⁊ vĩ q̃ nõ. qꝛ demstratio ad ipossibile magis cogit. cũ sũdet̃ i p᷒ pncipio Rñdet̃ aũñ magis cogit: qꝛ nulla ẽ spẽs argumẽtatõnis q̃ sit ita efficax ad iferẽdũ vl̃ ꝯcludẽdũ sicut sillis ostẽsiu᷒. ⁊ etiã pp h̃, vna demstratio nõ dĩ potior alia: vt visum ẽ in textu.

An solertia sit vn͂ habitus.

¶ Alia difficultas vtrũ solertia sit vn᷒ habit᷒. Rñdet̃ q̃ solertia põt capi dupl̃r. Uno mõ p q̃dã p̃mptitudie seu abilitate inueniẽdi mediũ seu cãm alicui᷒ i nõ ꝑspecto tp̃e. i. paruo tp̃e: ⁊ sic dico qð ñ ẽ habit᷒. alio mõ accipit̃ p quadã q̃litate acq̃sita ex frequẽtatiõe illoꝝ actuũ: ⁊ sic bñ est habit᷒.

Solertie acceptiones.

an oim silloꝝ ea dẽ sint pncipia

¶ Alia difficultas: vtrũ oiuꝫ silloꝝ sint eadẽ pncipia. Ad quã rñdetur breuiter q̃ oiuꝫ silloꝝ pñt eẽ eadẽ pncipia formalia: saltẽ i gñe q̃ sũt mod᷒ ⁊ figura: sꝫ ñ eadẽ pncipia materialia: cũ non oiuꝫ silloꝝ sint eedẽ ꝓpões.

an p sẽ sũ possim᷒ hr̃e sciam.

¶ Alia difficultas ⁊ vltima: vtrũ p sensũ possum᷒ hr̃e sciaꝫ. Pro cui᷒ rñsione supponit̃ q̃ illa ꝓpõ hꝫ duplicẽ sensũ vn᷒ sensus ẽ: vtrũ sensus reqrit̃ seu ꝯferat ad sciaꝫ habẽdã. ⁊ sic dĩ q̃ sic. Ali᷒ sensus ẽ vtrũ aliq̃ noticia sensitiua dicat̃ scia ⁊ videt̃ q̃ sic: naꝫ aliq̃ ẽ noticia sensitiua adhesiua certa ⁊ euidẽs alicui᷒ ꝓpositionis: igit̃. Rñdet̃ q̃ ista nomia. s. scia ⁊ opinio sunt imposita ad placitum. s. soluꝫ pro notichs intellectualibus ⁊ sic nulla noticia sensitiua dicitur scientia.

¶ Quantũ ad tertiuꝫ articuluꝫ sic

questio nō pōt̄ i ea tum ↄclusio ne r̄nalis

cōclo r̄nalis ad q̄stū: aliqñ de eodez pōt esse scia ꝛ opio saltē successiue ꝛ in diuersis ꝛ aliqñ nō. ꝫ q̄ diuersimode capit̄ opio. ¶ Ad rōnes Ad p̄mā pꝫ solo. ¶ Ad scḋam dr̄ q̄ v̄ꝫ. si ly et dicat circūstātiā ordinis. sed nō si dicat circūstātiā cāe ita q̄ nō ē aliud dicē q̄ q̄ idē act⁹ itellect⁹ ↄtinuat⁹ ab ipso itellectu pōt eē p̄mo opinatiu⁹: sed destructa formidie pp̄ aliq̄s rōnes: ille idē act⁹ pōt dici scientific⁹. ¶ Ad terciā dr̄ q̄ nō sequit̄ illa ↄdictō. sed pōt dici alia ↄdictio. s. q̄ eadē ꝓpō eēt euidēs ꝛ nō euidens eidē itellectui. ¶ Ad q̄rtā ꝛ quintā pꝫ solutio. ¶ Et aduerte q̄ dato q̄ i eodē intellectu sit et sci-eēt mediū ꝓbabile ꝛ necc̄ariū. adhuc tñ ñ sequeret̄ q̄ generet̄ scia ꝛ opinio de eodē obo i eodē intellectu: q̄ȝ mediū necessariū ē fortius. ideo gn̄aret suū effectuꝫ. s. sciam. ꝛ hoc supposita naturali inclinatione intellectus que ē ad magis assentiendum vero q̄ falso.

¶ Et hec de primo libro posterioꝝ.

¶ Sequitur secundus.

q

Uestiones equales sunt nūero his q̄cūq̄ vere scim⁹. Querim⁹ aūt quattuor: q̄ȝ ꝓpt̄ qd si ē ꝛ qd ē. Cū q̄dē. n. vtrūq̄ hoc isit aut non hoc q̄rim⁹ in nūerū ponētes vt vtrū sol deficiat aut nō ip̄m q̄ȝ q̄rimus.

Diuisio huius libri.

Iste est scḋs liber posteriorū in quo p̄hs determiat de q̄ōnibus vere scibilib⁹. Et diuidit̄ i tres tractat⁹. ¶ In p̄mo determiat de nūero ipsaꝝ ꝛ itēdit duas ↄclōnes. Quaꝝ p̄ma ē. q̄ōnes vere scibiles sunt eq̄les his q̄ ve scim⁹ Et sūt q̄ttuor q̄ōnes vere scibiles. s. si ē qd est q̄ȝ est ꝛ ꝓpter qd est. Exemplū de si est. vt cuꝫ q̄rit̄ vtrū de⁹ ē: ꝛ q̄rit̄ de esse rei simplr̄. Exemplū de q̄ōne qd ē: vt cuꝫ cognoscim⁹ q̄ de⁹ est: q̄rim⁹ qd est deus. Exemplū de ꝓpt̄ qd est: vt qñ cognoscim⁹ q̄ sol eclipsat̄: q̄rim⁹ ꝓpt̄ qd sol eclipsat̄. ¶ Secunda ↄclō. oēs q̄ōnes scibiles q̄rūt de medio. qḋ ꝓbat rōne ꝛ signo. Ratiōe sic. ois qō vere scibilis q̄rit de cā sed medium in demrātione est cā. ergo ois qō q̄rit de medio. maiorē ꝓbat. q̄ȝ ois qō q̄rit de illo qḋ req̄rit̄ ad habendū sciam de cōclōne demōstrabili: sed oē tale dr̄ quodāmō cā scie. igit̄. Et subdit q̄ quid est ꝛ ꝓpter qd est: idē q̄rūt: nā p idē r̄ndet̄ ad vtrāq̄. nā si queraṫ qd est eclipsis lune r̄ndebit̄ q̄ est priuatio luminis in luna ꝓpt̄ iterpositionē terre inter solē ꝛ lunā. Et si q̄raṫ ꝓpter qd luna deficit. ꝯ r̄ndet̄ ꝓpt̄ p̄uationeꝫ luminis in luna ꝓpter iterpositionē terre iter solē ꝛ lunā. Signo sic ꝓbat. q̄ȝ si mediū sit nobis notū cessat ois qō: ergo signū est q̄ ois qō est qō medij. antecedēs ꝓbat exēplo. q̄ȝ si essemus supra lunā ꝛ videremus interpositionē terre inter eā ꝛ solē: tūc nō q̄reremus vtrū luna eclipsetur: neq̄ ꝓpter quid eclipsatur. Finalit̄ remouet paruū dubiuꝫ. quia dictum est superius q̄ per sensum non habemus sciaꝫ. nam si quis esset supra lunam ꝛ videret lunam eclipsari adhuc nō hēret scientiā ꝛ tñ hic dicit̄ q̄ non quereret ꝓpter quid. respōdet̄ q̄ nō quereret ꝓpter qd ē talis eclipsis lune. tñ adhuc dubitaret vtrum vniuersaliter sic fiat eclipsis lune.

Quare lūa deficit.

Queritur vtrū tātū sunt q̄ttuor questiones vere scibiles. Arguit̄ p̄mo q̄ nō. q̄ȝ plura sūt dubitabilia q̄ q̄ttuor. igit̄ plures erūt q̄stiones scibiles. ¶ Scḋo sic. ois q̄stio ē questio medij sed tñ ē vnū mediū: igit̄ tātū erit vna questio. ¶ Tertio sic. si est ꝛ quid est nō sunt questiōes vere scibiles: igit̄ nō sunt quottuor. aūs ꝓbat̄. quia si est ꝛ quid est nihil p̄supponūt per quod possint sciri: igit̄ non sunt questiones. maior pꝫ de si est: quia cū sit prima questionū nihil p̄supponit ante se: sed de quid est. pꝫ: q̄ȝ nō p̄supponit nisi esse per quod ñ pōt demōstrari cū esse cuiuslibet rei create accidit. ¶ Quarto sic. q̄ȝ vel questio si est querit de esse essentie vel de esse existētie. nō de esse essentie quia nō distingueret̄ a questione quid ē nec de esse existētie: cū tale accidat rei. ¶ Quinto sic. quid est ꝛ ꝓpter qd est nō differunt: igit̄ nō sūt quattuor. aūs ꝓbatur. quia quelibꝫ querit de medio qḋ mediū ñ est scibile: igitur. ¶ In oppositū ē philosoph⁹ in textu. In questione erūt tres articuli.

An tantū sint q̄ttuor q̄stiōes vere scibiles.

¶ Quantū ad primū sciendū ē primo q̄ pro declaratione prime partis questiōis suppōitur p̄mo q̄ questio pōt capi dupliciter. vno mō cōiter pro oi propositione sumpta cuꝫ signo interrogatiuo siue sit de ↄtingētib⁹ siue necessarijs siue ipossibilibus: ꝛ sic nō capit̄ hic. Alio mō sp̄ālit̄ p aggregato ex ꝓpōne necessaria scibili ꝛ signo iterrogatiuo ꝛ adhuc sic nō capitur hic. sed capit̄ p ꝓpositione necessaria scibili cui addit̄ signū quesitiuuꝫ. ¶ Suppōit̄ secūdo q̄ vere scibile capit̄ duplr̄. vno mō p illo qḋ p verā dēmōstratiōem ē scibile cuiusmōi est ↄclusio demōstrabilis ꝛ sic sola ↄclusio ē vere scibilis. Alio mō capitur vere scibile pro oi illo qḋ ē certitudinalr̄ cognitū habita actuali demōstratione. ꝛ sic capit̄ hic. Ex quo pꝫ q̄ nō solū q̄stiones dicuntur i ꝓposito vere scibiles. ¶ Supponit̄ tertio q̄ duplex est q̄ȝ est. s. principioꝝ ꝛ illud est p̄cognitio. Et q̄ȝ ē passionis: ꝛ illud est questio. Etiā duplex ē quid est. s. quid rei ꝛ illud est questio. ꝛ quid nomīs ꝛ illud est p̄cognitio: licet etiā quid rei possit dici precognitio

Duplex q̄stiōis acceptō

Uere scibile q̄t mo dis capit̄ tur.

ete: cũ querãt de codẽ: puta de medio. nã ipsa quid ẽ ⁊ pp qd est sepe coincidũt. ⁊ sic itellerit arist. istas q̃ones nõ eẽ distinctas q̃: alio⁹ ex pte modi q̃rẽdi: ⁊ sic sũt q̃ones distincte: q̃r h̃nt distinctos modos q̃rẽdi. Nã q̃ qd ẽ q̃rit de q̃ditate rei simplr ⁊ absolute: ⁊ q̃ pp qd põt q̃rere illud idẽ sub illa rõne qua ẽ cã sic eẽndi sicut significat p ɔ̃clõnẽ: ⁊ sic bñ distinguũtur. Ex q̃ pz: q̃ q̃ones scibiles st terĩabiles p dm̃fatione. i. notificabiles vel directe vel electiue.

nota

An q̃ sit sit teriabilis p de mõstrationẽ.

¶ Dubitatur tertio vtrũ questio si est sit terminabilis p demfationẽ. ¶ Pro cuius declaratiõe supponit q̃ q̃ si est q̃rit de eẽ exñte aptitudinali vel poñ sbiecti ita q̃ sit sensus vtrũ hõ est. i. vtrũ hõ sit nat⁹ vel possit eẽ. Et est duplex eẽ exñtie. s. actuale ⁊ aptitudinale. q̃ .n. si est ñ q̃rit de eẽ exñtie actuali; nã tale di mere ɔ̃tingẽter de sbo supponẽte pro re creata. q̃r de deo dĩ mere q̃ditatiue ⁊ nec̃io: sz querit de eẽ exñtie aptitudiali q̃ ɔ̃uenit rei p se. sc̃do mõ q̃ nõ ẽ aliud q̃ respect⁹ aptitudinalis quo aliqd dĩ formalr aptũ natũ existere. ⁊ sic di q̃ põt demfari pp qd. q̃r ois talis respectus seu ppõ in q̃ ẽ talis p̃dicatio ẽ demfabil' per diffõnẽ sui sbiecti. Ex quo seq̃t. q̃ q̃ si ẽ: ẽ teriabilis p demfationẽ. nã q̃onẽ si ẽ teriari p demfationẽ nõ est aliõ q̃ talẽ ppõnẽ: puta hõ natus est eẽ vel aliquã sibi siẽz demfari. Et si quis dicat si q̃ si ẽ posset termiari demfatiue hoc maxie eẽt p qd ẽ: sed hoc nõ est: q̃r si ẽ pri⁹ cognoscit q̃ qd est. ad hoc dĩ. q̃ lz si ẽ pri⁹ cognoscat q̃ qd est cognitione ipfecta. ⁊ quo ad quia est. tñ pfecte ⁊ quo ad propter qd cognoscitur per ipsum qd. Et hec de sc̃do articulo.

Esse existẽtie ẽ duplex

quid ẽ q̃onem teriari per demfationem.

¶ Quantũ ad tertiũ sit conclusio rñsalis: tñ sunt q̃ttuor q̃ones scibiles vt satis pz in articulis. ¶ Ad rõnes. Ad pmaz pz solutio. ⁊ ẽt ad sc̃daz. vł posset dici q̃ lz eẽt tñ vna q̃ gñalis puta mediũ: tñ pñt eẽ plẽs speciales. ¶ Ad tertiã dĩ. q̃ lz si est ⁊ qd est nihil presupponãt i ordie q̃rẽdi: tñ ppter hoc non sequitur quin non sint questiones. quia aliqd presupponunt in ordine cognoscendi. ¶ Ad quartam ⁊ quintam pz solutio in articulis.

Cõclo rñsalis p̃dicta rũ ɔ̃clonum.

¶ Quomodo aũt quodquid ẽ demonstratur ⁊ quis modus itroductionis ⁊ quid est diffõ. ⁊ quorũ dicemus primum oponẽtes de ipsis.

¶ Iste est secũdus tractat⁹ huius libri in quo phs detegit q̃ñ q̃ q̃d est determinet. ⁊ diuiditur in septẽ capła. In pmo ponit tres ɔ̃clones. Quarũ pma talis ẽ. nõ ois cui⁹ est demõstratio est diffõ. pbat quattuor rõnibus. Prima est: demfatio est alicui⁹ ppõnis negatiue et ẽt alicui⁹ affirmatiue. sed illoz non ẽ diffõ.

Huius tractatus diuisio

igitur. Sc̃da rõ. eoz que sũt est demfatio: sed diffõnes sũt sine esse vel nõ esse. igit. Tertia rõ. aliqd scit p diffõnẽ q̃ nõ scit p demfationẽ: ⁊ solet aliqd sciri p demfatiõez: q̃ nũq̃ scit p diffõnẽ. ergo ñ oẽ q̃ scit p dm̃fationẽ: scit p diffõnem. Quarta rõ. solius sbstãtie ⁊ cõpleti est diffõ: nõ aũt demfatio. ergo ñ ois cuius est demfatio ẽ diffõ. Ex isto passu h̃t q̃ solius sbstãtie est diffõ. vbi dz capi sbstãtia large p⁹ di incõpleto. ¶ Sc̃da ɔ̃clo. nõ ois cui⁹ ẽ diffõ est dm̃fatio. pbat duab⁹ rõnib⁹. Prĩa ẽ: q̃r tũc sequeret q̃ illud q̃ natũ est cognosci p demfationẽ cognosceret nõ h̃ita demfatiõe: q̃r natũ esset cognosci p diffõnẽ. Sc̃da rõ. diffinitiones sũt pncipia demfationũ. sz pncipia demfationũ nõ sũt demfabilia: cũ alias esset processus in infinitũ: ergo diffõnes nõ sũt demõstrabiles. ⁊ p ɔ̃ñs nõ ois cui⁹ est diffõ: ẽ demonstratio. ¶ Tertia ɔ̃clo. nullius ⁊ eiusdẽ est diffõ ⁊ demfatio. pbat trib⁹ rõnib⁹. Prĩa rõ. q̃r diffõ facit cognoscere qd est: sed demfationes psupponũt illud. igit. Sc̃da rõ. ois dmõstratio oñdit aliqd de aliquo: sed diffõ hoc nõ facit. igit. Tertia rõ. demfatio oñdit q̃r est: ⁊ diffõ quid ẽ. sed ista sũt diuersa. neq̃ vnũ ẽ ps alteri⁹: ergo eiusdẽ nõ ẽ demfatio ⁊ diffõ. Ex hoc remouet phs vnũ dubiũ: aliqs posset dubitare an diuersoz possit eẽ eadẽ dm̃fatio. Dicẽ phs q̃ ñ nisi vnũ sit ps alteri⁹. i. q̃ vnuz sit sub alio: sicẽ pt sbiectũ sb suo toto vt si oñsũ fuerit triãgulũ hẽre tres ãgulos ẽt pt oñdi d isochele.

Rõnes ad p̃dictaz ɔ̃clonẽ pbãtes

Rõnes scdam ɔ̃clonẽ pbãtes

Rõnes tertiaz ɔ̃clonẽ pbãtes

An diuersaz possit eẽ eadẽ demõstratio.

¶ Ipsius autẽ quodquid est vtrũ sillus sit ⁊ demonstratio aut non: sicut nunc ratio supposuit. Syllogismus enim quidem aliquid de aliquo demonstrat per medium.

¶ Istud ẽ p̃m capłz. i q̃⁹ phs iq̃rit disputatiue vtz q̃q̃d ẽ seu diffõ possit demfari de eo cui⁹ est. i. de diffinito i rõne q̃q̃d ẽ. i. sb rõne diffõnis. ¶ Ex iẽdit q̃ttuor ɔ̃clões: q̃z. prĩa ẽ. q̃q̃d est ñ pt dm̃fari d eo cui⁹ ẽ i eo q̃q̃d ẽ p silluz reduplicatiuũ. q̃r vel i tali sillo pmisse sumerẽt cũ reduplicatiõe. vł sine reduplicatiõe: ñ sc̃dz: q̃r tũc ex ipis ñ seq̃ret rduplicatio. nec p̃m. q̃r tũc in tali ɔ̃cessu eẽt petitio pncipij: q̃r i miore p̃dicaret diffõ d diffinito cũ reduplicatiõe. vt arguẽdo sic. ois nũer⁹ seip̃z mouẽs ẽ cã viuẽdi sibi ipsi i eo q̃q̃d ẽ: sz aĩa ẽ nũer⁹ seip̃z mouẽs i eo q̃q̃d ẽ: g⁰ aĩa ẽ cã viuẽdi sibi ipi i eo q̃q̃d est: ibi sũit petitio pncipij. igt. ¶ Sc̃da ɔ̃⁰. q̃q̃d ẽ nõ oñdit sillogistice d eo cui⁹ ẽ p silluz diuisiuũ q̃ pbat. q̃r arguẽ⁹ p diuisionẽ ɔ̃clo ñ seq̃t d necẽtate ex pmissis: imo petit pñm: q̃r sp aliqd sũit tãq̃ pbatum q̃ ñ ẽ pbatum: vt sic arguendo corporum aliud est animatũ aliud inaĩatũ: sz homo nõ est corpus inaĩatũ: ergo hõ est cor-

Pbl in q̃stio. Cõclones ex eadem. Prima

Sc̃da.

cristallo cuius causa est aqua dempsa propter defectū caloris. Sequit̄ bñ aqua est dēpsa pp defectū caloris: g° cristallus est: ēt bñ seqt̄ cō dempsatio aque pp defectū caloris fuit. g° cristallus fuit. ēt ɔdēpsatio ppt̄ defectū caloris erit. g° cristallus erit. ēt bñ seqt̄ ɔdēpsatio aq̄ pp defectū caloris fit. g° cristallus fit. ⁊ sic de alijs tpibus. ⁊ vī istud exēplū ꝓcedere p cām mālem. q̄ aq̄ ɔdēpsata pp defectū caloris est mā cristalli. ¶ Quarta ɔclō. in cāis ⁊ causat̄ q̄ nō simul sunt p cām nō pōt demōstrari esse

quarta — ctus ꝭm eē: nec ꝭm fieri. ꝫ bñ p effectū demōstret̄ cā quo adesse vel fieri: pmā ptē ꝓbat: q̄ ad talē cāz n̄ seqt̄ effect⁹: g° effect⁹ nō pt dm̄fari p illā cām. añs ꝓbat: q̄ vel sequeret̄ in tpe finito vel ifinito nō infinito: vt notū ē: nec finito. q̄ quocūq₃ tpe finito dato sine sit pñs siue pteritū siue futur̄ stat illā cām eē sine effectu. ná forte anno pñti fuit lapides ⁊ ceñ: ⁊ nō est murus eodē anno. igit̄. ¶ Deinde ꝓbat pro alia pte. q̄ fieri cāe nō simul exñtis cū effectu nō infert fieri ipsi⁹ effect⁹. g° p illā cāz nō dm̄fatur ille effect⁹. ¶ Deide ꝓbat scdām ptē pncipalē. s. q̄ p effectū demōstret̄ cā quo adesse: vl fieri: ⁊ ponat̄ q̄ a. sit lesio lapidum. ⁊ b. sit murus: vel fundamētū. ⁊ c. vltim⁹ effect⁹. Tūc arguit̄ sic. ex c. seqt̄ b. ⁊ ex b. sequit̄ a. g° ex c. seqt̄ a. q̄ quicqd antecedit ad añs: añcedit ad ɔñs.

Quita — ¶ Quita ɔclō. in cāis: ⁊ causatis circularit̄ se hñtibus possibilis ē circularis demfatio. probat p exēplū: vt ex pluuia gñat̄ vapor: ⁊ ex vapore gñatur nubes: ⁊ ex nube gñat̄ pluuia: g° talia circulariter se hñt ⁊ vnū demfat̄ p aliud. Finalr̄ remouet̄ vnū dubiū. ná diceret aliqs q̄ nō semꝑ ex pluuia gñat̄ vapor: nec ex vapore nubes: nec ex nube pluuia. g° ista nō demfant se inuicē. rñdet̄ q̄ cor̄ q̄ fiūt: q̄dá fiūt sp vt eclipsis lūe. alia fiūt frequēt̄: vt ista tria. vñ illa q̄ fiunt sp demfant̄ p mediū vt sp. ⁊ illa q̄ frequēter demonstrantur per mediuz vt frequenter.

An qō qd ē alicui quo⁹ de eo cui⁹ ē possit dēmfari.

Queritur verū qōqd est possit demonstrari aliquo mō de eo cui⁹ ē. arguit̄ pmo q̄ nō: q̄ eiusdē nō pt eē diffinitio ⁊ demfatio: q̄ diffinitio ē icōpleri demfatio ē cōpleri. ¶ Scdō sic. qō qd ē pōt demfari de eo cui⁹ ē. igit̄. Añs pȝ. q̄ oē qō hȝ cām pōt demfari p illā. ꝫ qō qd ē hȝ cām: q̄ oē aliud a deo hȝ cām. igit̄. ¶ Tertio sic: ɔclō demfationis pōt demfari. ꝫ aliq̄ est diffinitio q̄ ē ɔclō demfatiōis. g° qō qd ē pōt demfari de eo cuius est: maior pȝ de demōstratione. in q̄ demfatur diffinitio mālis p formalez. ¶ Quarto sic: ⁊ q̄ ipm possit ondi p sillm diuisiuū: q̄ sillo diuisiuo sufficiēter accipit oia pdicata essentialia diffiniti: igitur p ipsum poterit demfari qō qd est de eo cui⁹ ē. ¶ Quito sic: cā finalis nō pōt aliqd demfare: g° male dr̄ q̄ q̄libȝ cā pōt eē mediū demfatiōis. añs pȝ: q̄ demfatio ꝓcedit ex priorib⁹. ꝫ finis hȝ rōnem vltimi. igit̄. ¶ In oppositum ē aristo. in textu. In q̄ōne erunt tres articuli.

¶ Sciēdū ē pmo q̄ diffinitio diuidit̄ in diffinitionē qd nois causalem descriptiuā ⁊ q̄ditatiuā. vñ diffinitio qd nois ē q̄ cōuertibiliter ⁊ sinonime explicat qd qualiter: ⁊ quomō p diffinitū significat̄ iplicite: ⁊ capit̄ ibi qd nois large. vt se extēdit ad oēȝ dictionē ita q̄ diffō qd nois proprie dicta ⁊ interꝑtatio adinuicē ɔuertunt̄. vt aīs visuȝ ē i sūmulis. Ex quo seqt̄ q̄ quicqd significat̄ p diffinitionē qd nois: significat̄ ēt pcise per diffinitū. Ex quo vlterius seq̄ q̄ diffinitio chimere i q̄ dr̄. chimera ē ens ɔpositū ex ipossibilib⁹ posse cōponi significat oē ens: ⁊ oē cōpositū cū ipsa ponat̄ ens ɔpositū: ⁊ p ɔñs ēt iste terminus chimera. ⁊ tūc pōt dici ꝓbabiliter. q̄ sic diffiniēdo chimeram q̄ chimera nō significat chimerá: q̄ illo mō chimerá eē ē ipossibile siue imaginabile. mō hoc verbū significat nō ampliat vltra imaginabilia. Et si qs dicat: dr̄. n. cōiter q̄ chimera est ens imaginabile. dr̄ q̄ tūc capit̄ chimera pro ɔposito ex cauda dracōis: ⁊ capite leōis. ⁊ sic de alijs. ⁊ tūc chimera bñ significat chimerá.

Diffinitiōis diuisio. Quid ē diffinitio qd nois. Quid sit chimera.

¶ Supponit̄ vlteri⁹ q̄ nullus termin⁹ simplex ꝓprie diffinit̄ diffinitiōe qd nois: ꝫ solū terminus cōplexus q̄ subordiat̄ cōceptui ɔplexo. Ex quo seqt̄ q̄ termin⁹ ⁊ diffinitio qd nois ꝓprie debēt subordiari eidē cōceptui. ¶ Vlterius notat̄ q̄ diffinitio qd nois pdicatur de suo diffinito nō solū ꝭȝ suppositionē psonalē. ꝫ ēt ꝭm suppositionē mālē: q̄ nō opȝ diffinitionē qd nois ⁊ suū diffinitū p aliquo supponere: ⁊ tūc illa diffinitio nō ē vificabil̄ de diffinito ꝭȝ suppositionē psonalē. Ex quo pȝ q̄ q̄ñcūq₃ diffinitio qd nois demfatur d diffinito mediāte isto vbo ē. tūc h verbū ē dȝ resolui i hoc verbū significat: ita q̄ capit̄ act⁹ exercit⁹ pro actu signato vt cū dicit̄ chimera est ens cōpositū ⁊c. id est ista dictio chimera significat tātū q̄tuȝ hoc cōplexum ens cōpositum ⁊c.

Suppositio de eodem.

¶ Sciēdū ē scdō q̄ diffinitio cālis est q̄ datur p teriuм vel terminos cām vel cās diffiniti significātes. vñ i tali diffinitōe pmus terminus se hȝ vt gen⁹. ⁊ oia alia vt dñe ⁊ determiatiōes: ita q̄ q̄ñ volum⁹ aliqd diffinit̄ debem⁹ p⁹ termino diffinitōis tot alios terios addere dōec tal̄ diffinitio ɔuertat̄ cū diffinito. ⁊ sic q̄druplex ē cā: ita q̄druplex pt eē diffinitō cāl. ¶ Et aduerte q̄ ēmini significātes cāz vel cāc. dñt poni i obliq⁹. q̄ si pōeret̄ i recto. tē illa diffō nō eēt bōa cū deberet suppone p eodeȝ. mō terius cāl ⁊ ēmin⁹ effect⁹ nūq₃ pñt suppone p eodeȝ. ¶ Aduerte vlteri⁹ q̄ aliq̄ diffō cālis aliq̄ñ solū dat̄ p vnū gen⁹ cāc. vt demfatio est

Quid ē diffinitio cāl.

filius faciens scire. vbi cōiter dr q̄ daȝ p cām finalez. Dicūt tñ aliq̄ q̄ ē effectualis.i. data p effectū. q: scire ē effect⁹ dēmrātiōis ⁊ nō cā. ⁊ facilr possȝ exēplificari de oib⁹ alijs cāis. ¶ Et aduerte q̄ iste diffinitiōes cāles valēt ad dēmōstrādū pp qd. q: dēmratio pp qd dȝ manifestare cām q̄re ita ē sic p ɔclone significat. ⁊ vna diffinitio cālis qn̄q̄ dēmrat p aliā. Aduerte tñ q̄ inter oia gn̄a diffinitionū diffō qd nōis ē notissima iō p ipaȝ pn̄t dēmrari alie diffinitōes de diffinito. Aduerte finalr q̄ diffō q̄ daȝ p cāȝ efficiētē formalē ⁊ finalē vocaȝ cōit diffō formalis eo q̄ ille cāe coincidūt cū fōa.

Diffō q̄ditatia.

¶ Sciēdū est tertio q̄ diffinitio q̄ditatia ē oratio indicās qd ē p essentialia. pro quo ē aduertēdū q̄ p qd ē ē rei nō itelligo nisi rē seu ipȝ diffinitūrt qd ē ēē rei hois ē ipe hō. Vn̄ ista diffō q̄ditatia qn̄q̄ solū daȝ p vnū genus ⁊ vnā dr̄iaȝ: ⁊ tūc pm⁹ termin⁹ ē gen⁹ ⁊ secūdus dr̄ia. qn̄ daȝ p plures dr̄ias. tūc vltia sp dȝ ɔuerti cū diffinito: vt hō ē sbā aiata corporea rōnalis. Et si qs dicat: qlibȝ terius dr̄ialē termin⁹ ɔnotatiu⁹ salte vt i plurib⁹. g⁹ seqȝ q̄ n̄ dȝ poni in diffinitiōe q̄ditatiua. Rn̄deȝ q̄ lȝ tales termini sint cōnotatiui ɔnotatōe itrinseca. puta q: cōnotāt ptē essentialē ⁊ formalē q̄ cōnotatio nō ipedit diffinitionē dari p essentialia tñ nō ɔnotāt ɔnotatōe extrinseca. ¶ Et si q̄s adhuc dicat. i diffinitōe q̄ditatia dȝ poni illō per qd rn̄deȝ ppie ad iterrogationeȝ factā p pp qd: qd ppie q̄rit de ēē rei. g⁹ solȝ dȝ poni gen⁹ ⁊ nō dr̄ia. cū dr̄ia dicat q̄le. Rn̄deȝ q̄ de rigore solū dēberent [illegible] p gen⁹ ⁊ q̄ qd ppe dicta diffiniti dȝ ēē [illegible] aggregatū q̄le quid.

An termin⁹ vl res p q̄ suppōit diffinitū dici debeat

¶ Sȝ restat vna difficltas vtȝ terius dēat diffinitū: vl res p q̄ suppōit. rn̄deȝ q̄ diffinitū pōt capi duplr. vno⁰ p illo de quo p̄dicat diffinitō. ⁊ sic dico q̄ termin⁹ bn̄ dr diffinitū: alio mō p illo qd manifestaȝ p diffinitiōeȝ. ⁊ tc res bn̄ dr diffinitū. vt visū ē i pn⁰ summulaȝ.

Descriptiua diffinitio. Diffinitōis descriptiue duplex acceptō.

¶ Sciēdū ē quarto q̄ diffinitio descriptiua ē oratio indicās qd ē ēē rei p accn̄tia seu p effect⁹ simplr posteriores. Et aduerte q̄ diffinitio dēscriptiua pt capi duplr. vno mō stricte ⁊ cōiȝ dr q̄ daȝ p gen⁹ ⁊ ppriū vt diffinitio descriptiua hois ē aial risibile. alio mō capiȝ large p ol oroe idicāte qd ē ēē rei p accn̄tia ⁊ posteriora q̄ sūt nob magis nota. vn̄ talis ē nob magis nota q̄ q̄ditatia: q: daȝ p illa q̄ magis cadūt sub ɔditōe nr̄a. Ex q⁰ seqȝ q̄ pma ps talis diffinitōis dȝ poni i recto nō q̄ sp sit genus: q: i tali diffinitōe hoc nō reqriȝ. Tñ nota q̄ q̄libet diffinitio dȝ ēē ex notiorib⁹ nobis: ⁊ nō deo vel angelis: q: ipa dȝ ēē notificatiua diffiniti. vn̄ cā dr simplr notior suo effectu. vt videbiȝ. i. phisicoȝ tñ i gn̄e notitie. q: ē effect⁹ ē notior nobis sua cā. ȝ i gn̄e notitie pp qd cā ē notior. Ex q⁰ seqȝ q̄ cā pt diffiniri p effectū. vn̄ illud dr simplr notius altero sine cui⁹ notitia nō pōt sciri alterū s̄m tale genus vel talem spēm. Et hec de primo articulo.

Quid requirit ad assentiēdū pfecte ɔcloni.

¶ Quantū ad scōm dubitaȝ pmo qd reqriȝ ad assentiēdū pfecte alicui ɔcloni. vtrū reqraȝ q̄ sciam⁹ oēs cās ɔclonis. ad hoc breuiȝ rn̄deȝ q̄ nō reqriȝ q̄ sciam⁹ oēs cās cōclonis. nec ēt q̄ sciam⁹ oēs cās rei significate p ɔclonē. q: p dēmrationē geometricā tu assētis pfecte illi cōcloni. ois triāgul⁹ hȝ tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. ⁊ tñ i tali dēmratione nō opȝ te cognoscere oēs cās illi⁹ ɔclonis: q: cāe illi⁹ ɔclonis ⁊ pncipalis: es sunt deus: itellect⁹: fātasia: ⁊ multa alia q̄ nos nescim⁹: ⁊ cāe ita ēē sicut p illā ɔclonē significaȝ sūt de⁹. ⁊ ille linee ⁊ faciēs talē figurā de qb⁹ nihil itēdit illa dēmratio. Ex isto seqȝ q̄ ad pfecte assētiēdū alicui ɔcloni nō eȝ oēs cās illi⁹ cognoscere: neq̄ cās p se: neq̄ p accn̄s. Sȝ dicereȝ aliqs qd reqriȝ ad pfecte cognoscēdū rē ad cōtra. vt ad pfecte cognoscēdū pluuiā. rn̄detur breuiȝ q̄ ad h̄ vt aliqd pfecte sciaȝ ēt i gn̄e pfectōis hūanoȝ scire oēs ɔclones scibiles d̄ illa re q̄rū termi vl termin⁹ supponāt p illa re. q: si aliq̄ talis ppō ppōaȝ alicui q̄ ea n̄ cognosceret n̄ pfecte cognoscit illā rē. Ex q⁰ seqȝ q̄ ad pfecte cognoscēdū talē rē oȝ oēs cās p se cognoscē: q: i q⁰libȝ gn̄e cā pt formari aliq̄ tal ɔclo.

An per quālibȝ cāȝ possit dēōstrari effectus.

¶ Dubitaȝ scōo vtȝ p quālibȝ cāȝ possit dēmrari effect⁹. Pro cui⁹ solutōe suppōniȝ q̄ illa ppō hȝ multos sensus. vn⁹ ē. vtrū q̄libet cā possit ēē mediū ad dēmrandū aliqd de suo causato. ⁊ tūc dī q̄ p quālibȝ cām q̄ simul ē i actu cū suo effectu dēmraȝ effect⁹ quo ad ēē: vl fieri. vt iterpositio terre iter solē ⁊ lunā ē. g⁹ eclipsis lune ē. alius sensus ē. vtrū q̄libȝ cā possit ēē mediū ad iferēdū aliquā passionē de suo causato: ⁊ hoc sillogistice. ⁊ ad istū sensuȝ rn̄deȝ q̄ nulla cā p̄cise sūpta pt ēē totale mediuȝ ad dēmrandū aliquā passionē d̄ suo subiecto nisi ɔuertaȝ cū cāto vel nisi accipiaȝ cū qbusdā circūstātijs ⁊ determinationib⁹ p q̄s dēterminaȝ ⁊ ɔuertiȝ cū cāto. vt sic arguēdo. oē cōpositū ex aia rōnali ē risibile hō ē hmōi. igiȝ. ⁊ tūc dico q̄ q̄libet cā imediata sic capta pt ēē sufficiēs mediū ad dēmrandū aliqd de cāto.

Aliud dubiū de eodem.

¶ Sȝ restat alia difficultas. vtȝ vna ⁊ eadeȝ ɔclo possit dēmrari p plures cās. Rn̄deȝ q̄ h̄ pōt itelligi duplr. vno⁰ p plures cās faciēs vnā totalē diffinitionē ⁊ simul sūptas p vno totali medio: ⁊ tūc vna ɔclo pōt dēmrari p plures cās. alio mō pōt intelligi q̄ aliq̄ cōclo pōt demonstrari per tales causas seorsum captas pro diuersis medijs. ⁊ tunc dicitur tenēdo q̄

in cōclusiōne ōȝ addi termin⁹ cālis si debeat esse pp qd ꝙ nulla ꝯclō pōt demſari p plures cās. ſaltē pp qd. qꝛ tūc ſicut variaret medium variaret cōclō totalis. lȝ bñ maneret cōclusio partialis. ¶ Et ſi ḡg dicat: hoc vr eē ꝫ ariſt. in textu qui dicit q idē pōt demōſtrari p plures cauſas. Ad hoc dr ꝓbabilr tenēdo modū ſupradictū ꝙ loqtur de demōſtratiōe qꝛ ē largo mō capta: vt iā viſum eſt in pmo. ꝛ non de demonſtratiōe propter quid ꝛ potiſſima: que facit ſcire quoniam illius ē cauſa.

nota

¶ Dubitaē tertio vtrū qd qd ē poſſit demſari de eo cui⁹ ē p aliud qd quid ē. Et vr ꝙ nō: qꝛ in oi demſatōe oñdit paſſio d ſbo. ſȝ qd qd ē nō eſt paſſio. igit. Itē ḡlibȝ ꝑ pō in q̄ pdicaē diffinitio de diffinito ē p ſe nota ꝛ imediata: igiē ſeqtur ꝙ diffinitio nō pōt demſari de eo cui⁹ ē. ¶ In oppoſitū argui p pħȝ i textu ad qd bꝛeuiē rñdet ꝙ diffinitio qditatia ꝛ diffō exꝑmēs cāȝ ſi hñs aliā cāȝ poꝛē vr notiorē vel exꝑmēs oēs cās tūc nō pt demſari de ſuo diffinito demſatione pp qd ꝛ potiſſima. ꝛ de illa diffinitiō forte verū ē ꝙ ppō in q̄ pdicatur talis diffinitio d diffinito ē p ſe nota ꝛ imediata. Sȝ diffinitiōes cāles exꝑmētes cām hñtē aliā cāȝ poꝛē ꝛ euidētioꝛē pñt dmſari de ſuo diffinito p aliud qd qd ē. ꝛ ſic itelligebat ariſto. ¶ Sȝ reſtat alia difficultas. vtrū alicuius eiuſdē ſit diffō ꝛ dmſatio. Et arguiē ꝙ ſic. qꝛ paſſiōis ē diffō ꝛ demſatio. g⁹ eiuſdē ē diffinitio ꝛ demſatio. ¶ Scdo ſic. illud qd ſcit per demſationē ēt ſcit p diffinitionē cum diffō ſit mediū ꝛ ps demōſtratōis. ¶ Pro cui⁹ ſolutione ē aduertēdū ꝙ alicuius eē demōſtrationeȝ pōt intelligi dupli. vno mō tāq̄ illi⁹ qd dire cte ꝛ imediate ſcit cuiuſmodi eſt ꝯclō. ꝛ ſic dico ꝙ nullius talis ē diffō ꝛ demōſtratio. alio aliculus pōt eē demſatio tāq̄ ſcibilis remoti ſeu tāq̄ illius qd dr de alio vel de quo illd dr cuiuſmodi ē paſſio ꝛ ſbȝ. ꝛ ſic dico ꝙ alicui⁹ talis pōt bñ eē diffō ꝛ demſatio. Uñ alicui⁹ eē p diffinitionē ꝛ demſationē nō ē aliud q̄ aliqd ſciri p diffinitionē ꝛ demſationē. ꝛ p hoc ſoluitur pma rō. ¶ Ad ſcdam dr ꝙ lȝ illud qd ſcit p demſationē tanq̄ p inſtꝛm totale ſciaē per diffinitionē tanq̄ p inſtꝛm ꝑtiale. nō tñ tāq̄ p inſtrumentū totale. Et hoc de ſcdo articulo.

Illud dubitaē de qd quid ē.

An alicui⁹ eiuſdem ſit diffō ꝛ demſatio.

Alicuius eē dmſatio nē quot mōis i. telligiē

Alicui⁹ ē diffōnē ꝛ demſatio nē qd ſit

Cōclō rñdens ad pdicta.

¶ Quātū ad tertiū ſit cōclō rñſalis qd qd eſt nō pōt oñdi de eo cuius ē in rōne qdqd ē p aliquā viā. vt ſatis patȝ in articulo. ¶ Ad rōnes añ oppoſitū. Ad pꝛimaȝ pȝ ſolō. Ad ſcdam dr ꝙ qdqd ē bñ pōt demōſtrari d eo cuius ē in rōne pdicati eſſentialis: nō tñ in rōne qdqd ē. i. in rōne diffinitiōis oñdo ꝙ illd ē diffō ꝛ māifeſtatiuū diffiniti. Et ſimilr dicaē ad tertiā. Ad qrtā vr negādo ꝯñam. nā nō oȝ ꝙ ſi diuiſio capiat oia pdicata eſſentialia diffiniti ꝙ pp hoc demſet qdqd ē de eo cui⁹ ē in rōne qdqd ē. Ad qntam di ꝙ lȝ cā finalis ſit poſterioꝛ ſcdm ēē reale. nō tñ quātū ad eē cognitū ēt p ipſam nō pōt fieri demſatio pp qd ꝛ potiſſima neq̄ p cām efficientem.

¶ Quō aūt oȝ venari in eo qd qd ē predicantia nūc dicemus. Eorum igitur que inſunt vnicuiq̄ quedaȝ extēduntur in plus: nō tñ extra gen⁹.

Cōclōnes ad iueſtigādū qd quid ē.

Iſtud ē qntū capitulū hui⁹ tractatus in quo docet inueſtigare qd qd ē: ꝛ pōit tres ꝯclones. ¶ In pma dicet qlia debet eē illa ex qb⁹ ꝯſtituiē qd qd ē dicēs ꝙ ad ꝯſtituendū diffinitionē alicuius debēt accipi talia pdicata: ꝙ vnūquodq̄ illoꝝ ſit in plus q̄ diffinitū: non tñ extra genus: ꝛ oia ſimul capta ꝯuertaē cuȝ diffinito: vt numer⁹ ternarius bñ ſic diffinitur ꝙ eſt numerus ipar vtrobiq̄ prius. ꝛ tn ḡlibet ps diffinitionis ſeoꝛſum ē in plus q̄ diffinitū: lȝ tota oſo ſit cōuertibilis cū diffinito. vñ aliquis numer⁹ dr primus dupli. vno mō qꝛ nō numeratur ab aliquo numero pter q̄ ab vnitate: ꝛ ſic quinarius dr numerus pmus ꝛ multi alii numeri ipares. alio mō dr pmus: qꝛ non cōponiē ex aliis numeris: ꝛ hoc mō ternari⁹ ē numerus prim⁹ ꝛ ēt binarius. ¶ Scda cōcluſio. ad inueſtigandū qd qd eſt alicuius ꝑ vias diuiſiōis oȝ primo capere genus illius: deide dfias qbus tale gen⁹ diuidiē: ꝛ ſi dfie eius ſint ignote oȝ capere paſſiōes quo facto ſi dfia vel paſſio ſuppleꝯ dfiam que cōuenit diffinito iā cto generi nō reddat totū cōuertibile cū diffinito, tunc tale totū iterꝝ eſt diuidendū quouſq̄ deueniaē ad dfiam q̄ reddit totū cōuertibile cū diffinito: ꝛ tūc illud erit qdqd ē. Et ſubdit ꝙ i tali inueſtigatiōe ſt duo cauēda. ſ. loꝛdinatio pdicatoꝝ diminutio coꝛūdē. pmā ꝓbat. Nā in diffiniendo non parū refert quid prius aut qd poſterius ponaē. Nā refert dicere homo eſt animal manſuctū bipes: ꝛ dicere bipes eſt hō manſuetū aīal: qꝛ in primo mō ē cōueniens oꝛdinatio. ꝛ in ſcdo eſt negatio. ſecūda ps pȝ: qꝛ diminutio ſit omittēdo aliquā dfiam. ꝛ ē diuidēdo aliqd genus p dfias generis inferioꝛis. vtputa diuidendo aīal p differentias auis aut piſcis dicēdo aīalium aliud ē totū pennatū: idēt habens pēnas integras cuiuſmodi eſt veſpertilio: aliud eſt diuiſum pēnis cuiuſmodi ē coꝛuus. ¶ Cōſeqūēter tangit duos erroꝛes circa inueſtigationē ipſi⁹ qdqd eſt. pmus eſt quoꝛūdam dicentiū ꝙ nō ſit poſſibile accipere oēs differētias alicuius qd ꝓbant: qꝛ nō cognoſciē dfia vnius ab aliis niſi cognoſcātur illa alia: ſed nō eſt poſſibile cognoſcere omnia alia a quibus differt.

Pꝛīa cōclō.

Quot modis numer⁹ aliqs dr pmus.

Scda cōclō.

Erroꝛs circa quod quid ē.

igit. Respōdet phūs q̄ nō opȝ cognoscere oīa alia a diffinito positiue: ȝ sufficit cognoscere ipsa p̄uatiue. ¶ Scđs error fuit quorūdā dicētiū q̄ oportet in diuisionib⁹ repetere: q̄ oē suppositū diuisi incidit in mēbra diuisionis. Respōdet phūs q̄ nō opȝ: q2 nō necesse est oē suppositū diuisi incidere in mēbra diuisiōis. ꝛ ħ si sint differētie imediate. ¶ Deide ſbdit tres ꝯditiōes reqsitas ad hoc q̄ōd ē. Pria q̄ oīa posita i diffōne p̄dicēt i qd d̄ diffinito. ¶ Scđa q̄ talia p̄dicta sint debite ordinata. ita q̄ magis cōe p̄cedat ꝛ min⁹ cōe sequat: Tertia q̄ nihil omittatur de his q̄ ptinēt ad q̄ōd est: ꝛ tunc istis ꝯditiōib⁹ obseruatis erit bonū q̄ōquid est.

Conditiōes reqsite ad q̄ōd ē

¶ Tertia cōclu sio. in q̄ docet inuestigare q̄ōd ē p viā resolutiōis dicēs: q̄ si p viā resolutiōis velim inuenire diffinitiōem alicui⁹ inspiciēduȝ est ad singularia illi⁹ diffinibilis accipiēdo aliq̄ q̄ sūt similia ꝛ aliq̄ q̄ sūt dissimilia: ꝛ tūc inspiciendū est vtrū in aliq̄ rōne cōmuni conueniant: ꝛ si sic tūc illd̄ erit pricipiū diffōnis: si nō: tūc illud erit equocū. Exemplūȝ: vt si q̄rat qd est magnanim⁹ debem⁹ cōsiderare quosdā magnanimos: vt herculem: achillem: aiacē. Illi eni habēt vnū cōmune. s. nō tolerare iniurias cuius signū est q̄ hercules dimicauit. achilles insaniuit. ꝛ aiax seipȝ interfecit: iterū debem⁹ ꝯsiderare alios magnanimos vt alexādrū ꝛ socratē. illi eni habuerūt aliqd̄ ꝯmune. s. eq̄liter sustinere ꝓspera ꝛ aduersa. ꝛ tūc debem⁹ ꝯsiderare si oēs isti ꝯueniant in aliq̄ rōne ꝯmuni: q2 si sic tūc illd̄ erit p̄ncipiū diffōis magnanimitatis: si nō: tūc magnanimitas nō hēbit vnā rōnē.

Tertia ꝯclusio

¶ Deīn̄ remouet vnū dubiū ex q⁹ dic̄ q̄ respiciēdū ē ad singlaria crederēt aliqs q̄ singlare posset diffiniri. ħ remouet phs dicēs q̄ oīs diffō ē ipsi⁹ vlis vt medic⁹ nō diffinit sanitatē in oculo ȝ diffinit sanitatē. Et ſbdit q̄ facili⁹ ē diffinire min⁹ vle q̄ magis vle eo q̄ i magis vli plures latēt equocatiōes q̄ i min⁹ vli. Subdit finalit̄ q̄ diffō n̄ dȝ dari p methaphorā: q2 sic n̄ cōtigit disputādo vti methaphoris: ita nō ꝯtigit diffinire vtēdo methaphora. Sequit̄ textus.

Remotō dubiū ex p̄dictis.

¶ Ut autē habeam⁹ ꝓposita eligere oportet decisiones ꝛ diuisiōes sic aūt eligere subiectuȝ gen⁹ cōe oīm.

¶ Istud est sextum capitulum in quo philosophus ostēdit quō oportet inuestigare ppter qd ponēdo tria documenta. ¶ Primū si aliq̄ passio habeat aliqd̄ ꝯmūe subiectū vniuocū ꝛ nominatū illud erit mediū dicēs ppter qd talis passio est in plurib⁹: vt aīal erit mediuȝ ppter quid sua passio inest homini ꝛ equo. ¶ Scđm documentū si aliq̄ passio insit plurib⁹ que habeat subiectū vniuocū ȝ nō nominatū oportȝ circūloqui tale subiectū ꝛ ipm accipere p medio dicēte ppter qd illa passio iest plurib⁹ vt iste passiōes hic duos vētres ꝛ nō hic dentes in supiori mādibula insūt oīb⁹ animalib⁹ habētib⁹ cornua: iō hic cornua pōt accipi ad circūlo quēdā nobis ſbm inominatū. ¶ Tertiū documentū si aliq̄ passio insit aliqb⁹ analogice: tūc accipiēdū est mediū analogū p qd̄ demōstrat illa passio de illis: vt istis trib⁹ ossi scipioni. spine ꝯuenit sustētare ptes molles analogice. iō oȝ accipe aliqd̄ mediū p qd̄ illud dmōstraret qd̄ sit analogū. s. habēs duriciē sic: oē habens duriciē sustētat ptes. os ē hmōi: igit.

Documenta ad inuestigādū pp qd.

¶ Finalit̄ ponit duas ꝯclōnes. Pria. plura pblemata cōueniūt i idē mediū qd̄ ē diuersarū rōnū vt ista tria pp qd ē sonus echon. pp qd fit yris pp qd videt̄ res i specło. Respōdet̄ pp reflexione. ꝛ sic reflexio est mediū illor triū pblematū. ¶ Scđa ꝯclusio. aliq̄ sūt pblemata qb⁹ cōpetūt. plura media subordinata: vt si q̄rat̄ pp qd nyl⁹ fluit magis in fine mēsis: respondet̄: q2 tūc mensis est magis pluuialis: huic cōclusiōi ſbordinat̄ alia. s. pp qd mensis est magis pluuialis: respondetur: quia tunc deficit luna.

Cōclusiones ꝛ eiūdē.

¶ De causa autē ꝛ cui⁹ causa ē dubitabit aliquis nūquid cū causatū ē ꝛ causa ē vt si folia fluūt aut deficit luna ꝛ causa deficiēdi ꝛ folia cadēdi erūt: vt si hui⁹ ē habere lata folia deficiēdi aūt terrā in medio eē.

¶ Istud est septimum capitulum i quo philosophus mouet quasdam questiones quarū prima est vtrū ex causato sequatur causa sicut ecōtra. Respondet philosophus per duas conclusiones. ¶ Prima si vni⁹ causati sit tantum vna causa sufficiens: tunc ex causato sequit̄ causa sicut ecōtra: dat exemplū vt eclipsis lune est: ergo terra interponit̄ inter solē ꝛ lunā. Aliud exemplū. folia arboris cadunt: ergo illa folia sunt lata. ¶ Scđa ꝯclusio. si eiusdē effect⁹ sint plures cause. quarum quelibet per se sit sufficiens ad esse causati: tunc ex causato non sequit̄ causa licet econtra.

An sequat̄ ex cāto causa: si ne eō.

¶ Secunda questio vtruȝ vnius conclusionis demonstrabilis sit tantuȝ vnum medium propriuȝ p quod possit demōstrari: vel vtrum sint plura media. Respondet per duas conclusiones quarum prima ē. si demonstratio sit ɓm q̄ ipsuȝ ꝛ potissima: tūc vni⁹ conclusionis erit vnicum medium propter qd ꝛ potissimum per quod talis conclusio poterit demonstrari: sed si demonstratio sit ex propositionibus que non sunt ɓm q̄ ipm: tūc vna ꝛ eadem ꝯclusio potest demonstrari p diuersa media. primā partē ꝓbat: quia talis ꝯclusio dmōstratur per rationem vltimi termini. id est per diffinitionem subiecti que solū est vna. probat

Alia q̄stio.

Cōclusiones rñdētes ad p̄dicatū q̄stionē.

per exempla: vt si hec passio habere tres angu-
los demonstret de triangulo hoc erit p vnuz
mediū: puta p rōnez vltimi teri. sed si demret
de inferiorib⁹ subiecti: puta de ysochele scale-
ron vel ysoplero: tūc poterūt eē plura media.

¶ De pricipijs aūt qualit sunt cognita ꝛ quis ē cognoscētis habitus hinc ē manifestū dubitātib⁹ primū

Aliq̄ꝛ q̄ōnum motio.

¶ Iste ē tertius ꝛ vltim⁹ tractatus huius libri
continēs vnū capl̄z in quo mouet quasdā q̄ō-
nes quaꝝ pma ē. qualr pncipia indemrabilia
sunt nobis cognita. scd̄a vtrū sit idē genus co-
gnitionis quo scim⁹ ɔclones ꝛ pncipia vel vtꝝ
alterū ꝛ alterū gen⁹. tertia vtrū notitia pnci-
pioꝝ sit nobis innata a nā. Soluit has q̄ōnes
ponendo q̄ttuor ɔclones. ¶ Pria ɔclo. notitia
principioꝝ nō inest nobis a nā: q: talis notitia
est certissima cū oporteat magis credere pn-
cipijs q̄ ɔcloni. mō absurdū est dicere q actu
habeamus notitiā certissimā de aliquo ꝛ q la-
teat nos hēre illā. ¶ Scd̄a conclusio. actualis
notitia principioꝝ nō acqrit in nobis p doctri-
naz pprie dictā: q: ois notitia acqsita per do-
ctrinā fit ex cognitione aliquoꝝ pncipiorum
magis notoꝝ. sed principia non hn̄t alia pn-
cipia notiora: q: tunc esset pcessus in infinituz.
igitur. ¶ Tertia ɔclo. a nā inest nobis potētia
per quā determinamur nāliter ad assentiēdū
illis pricipijs: probat: q: oēs nāliter assentiūt
primis pncipijs cognitis terminis qd nō eēt
nisi nobis inesset aliqd principiū seu potētia p
quaz sic determinamur ad sic assentiendū. vn̄
oībus aīalibus innata est quedā potentia nā-
lis per quaz oīa aīalia pn̄t iudicare de sensibi-
libus sibi psentatis. ꝛ illam vocamus sensum.

Prin̄m vle q̄ō fit nob notum

¶ Unde aīalium sensum hn̄tiuz quedā sunt si-
ne memoria ꝛ illa nullā hn̄t notitiā nisi in pre-
sentia sensibiliū. alia sunt que hn̄t memoriā: ꝛ
illa sūt duplicia: q: quedā pter memoriā hn̄t
intellectū sicut hoīes: alia hn̄t memoriā s; nō
intellectū vt aliqua bruta. vnde pncipiuz vle
sic fit nobis notū. Nam pmo hēmus notitiaz
sensitiuā de aliquo sensibili: vt iste ignis ē cali-
dus: ꝛ sic i memoria ɔseruam⁹. deinde aliuz
ignē ꝛ seruam⁹ in memoria: ꝛ tūc qn̄ videmus
aliū ignē iudicamus q ē calidus absq hoc q
percipiam⁹ eius calorē p experientiā siue iudi-
cium expimentale. deīde formam⁹ vnā ppōez
vlem puta q oīs ignis est calidus: ꝛ illud voca-
mus pncipiū artis. ¶ Quarta ɔclo. notitia pn-
cipioꝝ nō fit in nobis ex alijs pncipijs euidē-
tioribus: sed mediāte sensu memoria ꝛ experi-
mento: qd pbat: q: ex sensu fit mēoria: ꝛ ex me-
moria expimētū: ꝛ ex expimēto fit pncipiū ar-
tis: pbat et p simile. qr facta opp̄one belli cuz
vnus imobiliter incipit stare sine fugiēdo: ali⁹
statim sibi adiungit ꝛ cū eo stat: ꝛ deinde al-
ter. ꝛ sic deinceps ita q faciūt pncipiū belli. sic
etiā in memoria seruat notitia vni⁹ pticularis.
Deīde aduenit notitia alteri⁹ pticularis: sic q
tandē hētur pncipiū vle ꝛ imediatū. ꝛ sbdit q
q̄uis potētia sensitiua sit vlis: tn̄ act⁹ sentiēdi
non ē nisi singularis. Finaliter declarat q ha-
bitus quo cognoscunt pncipia nō ē scia pprie
dicta: q: scia hētur p demrationē s; pncipia n̄
sciunt p dēmrationē. igit. Ex quo isert q hitus
quo cognoscunt pncipia nō ē scia: s; itellect⁹.

Q Ueritur vltimo vtruz diffō subiecti sit mediū in demratiōe pp quid ꝛ potissima.

Dubiū d̄ diffōne sbi.

Et arguit p⁹ q n̄.
q: diffō passiōis ē mediū i dēmratio-
ne potissima: ergo nō diffō subiecti. an̄s pz: q:
mediū dz eē cā ppria ꝛ imediata passiōis: sed
diffō passiōis ē hmōi. igit. ¶ Scd̄o sic. mediū
in demratione potissima dz eē mediū pōne. s;
sola diffō passiōis ē hmōi: q: ē prior passiōe et
posterior subiecto. igitur est mediū positione.
¶ Tertio sic. per illud mediū qd ē condēpsari
in tactu folij ad ramū demrat fluxus folij. sed
illud ē diffō passiōis. igit. ¶ Quarto sic: si diffō
esset mediū in demratiōe pp qd ꝛ potissima:
sequeret q in oī tali demōstratiōe eēt petitio
principij: sed hoc ē incōueniēs: igit. ɔn̄a pz. q:
diffō ꝛ diffinitū iportāt vnā ꝛ eandē rē. ergo si
diffō sumat ad pbandū aliqd de diffinito idē
sumet ad pbādū aliqd de seipso. ¶ Quinto sic.
si sola diffō subiecti eēt mediuz i demratione
potissima ꝛ pp qd. sequeret q methaphisica n̄
eēt scia: q: sbuz methaphisice qd ē ens inquātū
ens nullā hz diffōnē. ¶ In oppo^m vi eē arist.
in textu dicēs. q mediū in demratiōe ē rō vl-
timi termini. sed vltim⁹ termin⁹ est sbum igit.
In questiōe sunt tres articuli. q̄tū ad pmū.

¶ Sciēdū est primo q circa textuz

An q̄ō libz p^m pn̄^m sit euidentissimū

incidūt aliq̄ difficultates. Pria vtrū q̄ōlz pri-
muz pncipiū sit euidētissimū. ¶ Pro cui⁹ de-
claratiōe supponit. q nō est tm̄ pmū pncipiū
indemrabile. q: in oī demratiōe sūt due pmis-
se: vel ergo ille pmisse sūt idemrabiles: ꝛ sic hr
intentū: vel demōstrabiles: ꝛ tūc demōstrabū-
tur p alias de qb⁹ iteꝝ q̄reret vtrū sint demō-
strabiles vel nō: si nō hētur itentū. si sic erit p-
cessus in infinitū. vn̄ pncipiū in demratiōe est
propō nō hn̄s pmissas notiores se ꝛ priores p
quas possit demrari. Et si q̄s dicat arist. in. 4°.

Quid ē pn̄^m idemōstratione.

methaphisice: vi ponere tm̄ vnū pncipiū ide-
monstrabile cōissimū euidētissimū ꝛ firmissi-
muz: ergo nō sūt plura. Dico q nō oē pncipiū
indemōstrabile dr pncipiū rōne cōitatis sic q
sit cōissimū. nec q̄ōlz tale dr pncipiū rōne de-
mōstratiōis ꝛ firmitatis: s; in pposito dr pnci-
piū idemrabile pp carētiā alicui⁹ prioris p qd
possit demōstrari: ꝛ de istis ponit cōiter talis

Conclō ex p̄dc̄is

conclō. Tot sunt p̄ncipia indemr̄abilia quot sūt ɔclōnes demr̄abiles: q̄r infinite videnť eē ɔclōnes demr̄abiles. i. nō tot qn plures. ēt vi-denť eē īfinita p̄ncipia. i. nō tot qn plura. ⁊ per ɔn̄s nō sunt plēs ɔclōnes demr̄abiles q̄ȝ p̄nci-pia. Et si qs dicat p̄ncipia pn̄t inferre multas cōclōnes: vt ista: oē aīal rōnale est risibile: oīs hō est aīal rōnale: q̄ inferūt istā: oīs hō est risi-bilis. ēt inferūt istā sortes ē risibilis. R̄ndeť p̄ q̄ euidentia illaꝝ p̄missarū nō sufficit ad eui-dentiā ɔclōnis: sed reqriť euidentia ɔn̄e que ē vna ppō ypotetica: ⁊ si sit p se euidēs erit vnū p̄ncipiū demr̄atiōis. si nō fiet euidēs per alia p̄ncipia. Ex quo sequiť q̄ vnus totalis sillus ⁊ totalis ɔn̄a potest esse vna conclusio.

An oīa sciaꝝ p̄ncipia sint. eui-dentissi-ma.

Princi-pia sunt dupli-cia.

Princi-pia ali-cuiꝰ scie q̄ͭ mo-dis ca-piuntur

¶ Sciēdū ē scd̄o q̄ adhuc est alia difficultas vtrū oīa principia sciaꝝ sint euidē-tissima. ¶ Pro cuiꝰ declaratiōe suppōiť q̄ du-plicia sunt p̄ncipia. quedā sunt simplr̄ p̄ia q-bus itellectꝰ imediate assētit appꝛehēsis teris ex nūlli inclinatiōe siue sensatiōe: memoria et expientia p̄uia. sed alia sūt nō simplr̄. p̄ma q-bꝰ ad assentiēdū itellectꝰ indiget sensatiōe me-moria: vt sūt multa p̄ncipia in p̄hia. vt omnis ignis ē calidus. ¶ Et ē aduertēdū q̄ p̄ncipia alicuiꝰ scie accipiuť dupl̄r. Uno mō p̄ p̄missis alicuiꝰ demr̄ationis facte in tali scia. ⁊ sic ista oīs ignis ē calidus nō ē p̄ncipiū scie. Alio mō accipiunť p̄ncipia p̄ ppōnibꝰ q̄ supponuť tāq̄ȝ vere ⁊ euidētes in tali scia sicut sūt p̄misse vere demr̄atiōis. ⁊ sic p̄dicta ppō bn̄ est p̄ncipiū in p̄hia. ¶ Et dico q̄ habitus qui hȝ de talibꝰ nō dr̄ p̄prie intellectꝰ nisi capiēdo intellectū lar-ge p̄ oi assensu alicuiꝰ ppōnis vere accepte in aliq̄ scia tāq̄ȝ per se ⁊ vere: sequiť ēt ex hoc q̄ n̄ oīa principia sciaꝝ sūt euidentia qn̄ p̄mo ppo-nunť: imo aliq̄ sūt dubia ⁊ opinanť eē falsa. sic clare pȝ de p̄ncipijs ī moralibꝰ circa q̄ ɔtingit mētiri: imo multi negāt illa sicut iuuenis ppť defectū experiētie ⁊ passiōatꝰ ppť vehemētiā passionū. Et istud nō solū ē veꝝ ī p̄ncipijs p̄a-cticis siue artis ⁊ prudētie. sed istud ɔtingit ī p̄ncipijs sciaꝝ speculatiuaꝝ. nā p̄ncipia scie. nāť q̄nq̄ sūt multū dubia ⁊ idigentia magna inq-sitione per sensus memoriam ⁊ experientiā.

q̄n̄o no-bis isit notitia euidēs p̄morū princi-pioꝝ.

Quot modis ī telligiť. p̄ncipia nob̄ ī eē a nā.

¶ Sciēdū ē t̄io q̄ notitia euidens p̄moꝝ p̄ncipioꝝ nō isit nobis a nā. Nā intelle-ctus in p̄ncipio sue creatiōis ē tanq̄ȝ tabula ī q̄ nihil depictū est depingibilis tn̄ scia ⁊ virtu-te: ⁊ sic a natiuitate in intellectu nō est actus neq̄ habitꝰ. Et si qs dicat dī cōiter p̄ncipia isunt nobis a nā. R̄ndeť q̄ principia nobis in-esse a nā pōt itelligi dupl̄r. vnō mō q̄ talis no-titia insit intellectui nr̄o ɔproducta: ⁊ sic nō ē intelligendū. Alio mō q̄ a nā insit nobis q̄dā potētia ⁊ inclinatio p̄ quā faciliť deuenimus ad notitiā primoꝝ p̄ncipioꝝ mediāte tn̄ app-hēsiōe coꝝ ⁊ significatiōe terioꝝ: ⁊ sic bn̄ verū est. Ex quo sequiť q̄ notitia principioꝝ nō isit nobis per doctrinā p̄prie dictā. Nā doctrina p̄prie dicta acquiriť per aliquā putā argumē-tationē cogentē ipm̄ intellectū ad assentiēdū alicui ppōni q̄ p̄prie p̄cedit a magistro. ¶ Ex quo sequiť q̄ assensus p̄moꝝ p̄ncipioꝝ acqriť ex inclinatiōe intellectꝰ ⁊ coꝝ appꝛehēsiōe ⁊ si-gnificatiōe terminoꝝ ⁊ ministratiōe sensus. ⁊ hoc loquendo de p̄ncipijs simpliciter primis. Nā ad assentiendū p̄ncipijs non simplr̄ p̄mis intellectus indiget sensu: memoria: ⁊ experiē-tia. vt omnis ignis est calidus. vnde ex noti-tia alicuius ignis quē sensus meus sentit esse calidum ⁊ eius memoria. ⁊ etiā ex alia cogni-tione ⁊ memoria alterius ignis. ego infero q̄ ille ignis quē nō tetigi est calidus mediātibꝰ quibus etiam infero q̄ oīs ignis est calidus.

Quo ac-qriť sen-sus p̄io-rū p̄nci-pioꝝ.

Princi-pioꝝ di-uisio.

Princi-pia sin-gularia

Princi-pia pti-cularia vel inde-finita.

Princi-pia vl̄ia

¶ Sciēdū ē quarto q̄ principioꝝ quedā sunt nota mediante sensatiōe ⁊ memo-ria ⁊ sine experiētia. vt posito casu q̄ sortes ce-perit equū platonis ɔ̄ eius volūtatē ⁊ cras pla-to videat eū corā iudice ⁊ memoreť q̄ heri ce-perit suū equū ex tali sensatiōe ⁊ memoria for-mabit talē ppositionē. ɔ̄ voluntatē sortes ce-pit equū meū q̄ est sibi euidens: ⁊ ex tali euidē-ti ⁊ idemr̄abili q̄dā rōne prudētie isert istam conclōnē: tu ppones coraȝ iudice q̄ iste cepit equū tuū. ¶ Ex oibus istis inferť q̄ p̄ncipioꝝ q̄dā sunt singularia vt iste ignis ē calidus: q̄-dā indefinita. q̄dā pticularia: q̄dam vniuersa-lia. Unde singularia sunt nota per exemplū. nam in exemplo ex propositione singulari in-fertur alia propositio singularis ratiōe alicu-ius similitudinis reperte iter res significatas vt cū ad sensum notū est q̄ iste ignis ē calidꝰ. Infert ergo iste ignis ē calidus demōstrādo vnū aliū ignē. Sed principia particularia vel indefinita sunt nota ex abstractione a sin-gularibus. Nam intellectus habens hoc p̄n-cipiū iste ignis est calidus: faciliter acquirit istud: ignis est calidus. Sed vniuersalia sūt nota per inductionē virtute intellectꝰ. vn̄ cū intellectus vidit aliqua singularia. ⁊ in nullo simili inuenit instantiam infert vniuersalem: vt q̄r vidit istum ignem esse calidum ⁊ istum. ⁊ sic de alijs: ⁊ non vidit instātiam infert istā: omnis ignis ē calidus. Ex quo sequitur q̄ ex-emplum per quod probatur singulare ⁊ talis inductio non sunt demonstrationes proprie dicte. quia demonstratio debet esse sillogis-mus. ⁊ consequentia bona: modo tales argu-mentatiōes nec sunt silli: nec consequētie bo-ne vt visum est in. 2. prioꝝ. nec sunt argumen-tatiōes dyalectice: quia argumentatiōes dya-lectice habent causare opinionē: sed tales ge-nerāt firmā notitiā. ideo possūt dici argumē

tationes pbatiue. ¶ Et hec de p̄io articulo.

¶ Quātū ad scdm dubitat̄ primo vtrū aliqd euidenter possit a nobis cognosci. ¶ Pro cui⁹ solone supponit̄ p̄mo q̄ duplex est euidētia simplr. s. ⁊ absoluta: q̄lis ē euidētia p̄mi p̄ncipij vel reducibilis ad eā. alia ē ɔditionata vel s̄m qd. Vñ notitia euidens absoluta pōt sic describi q̄ ē assensus verus sine formidine nālr cāt⁹ quo nō ē poīe itellectū assentire: ⁊ i sic assentiēdo decipi vel errare: ⁊ ad talē euidētiā q̄ttuor ɔditiōes req̄rūt. ¶ Pr̄ia q̄ sit assensus ver⁹: ⁊ p h̄ differt ab errore. ¶ Secūda q̄ sit sine formidie: ⁊ p h̄ differt ab opiōne. ¶ Tertia, q̄ sit cāt⁹ nālit̄. i. a causis necessitātib⁹ itellectū ad sic assentiēdū: ⁊ p h̄ differt a fide. ¶ Quarta, q̄ nō sit poīe itellectū i sic assētiēdo decipi: sed euidētia ɔditiōata ē assēsus verus sine formidine nāliter cāt⁹ quo nō ē possibile stāte dei ifluētia gñali ⁊ nullo facto miraculo itellectū assentire: ⁊ sic in assētiēdo decipi. ¶ Hoc supposito di p̄io q̄ poīe ē nos nō soluz de p̄mo p̄ncipio: imo ēt de multis alijs v̄itatib⁹ hr̄e euidētiā absolutā: q̄ alit̄ seq̄retur oēs sciās perire. qd̄ ē icōueniēs. ēt q̄libet expit̄ n̄ solū p̄mū p̄ncipiū eē sibi euidēs: s̄ ēt multas ɔñas: sicut ɔñe petētes p̄ncipiū: vt sortes ē. g⁹ sortes ē si hō ē hō est. ¶ Di scdo q̄ poīe ē nos de multis veritatib⁹ ɔtingētib⁹ hr̄e euidētiaz absolutā. vt q̄ ego sū. q̄ ego cognosco. q̄ ego viuo: ⁊ sic de multis alijs. ¶ Di tertio. q̄ ipoīe est nos aliqd̄ extrinsecū nobis sensibile euidēter cognoscere euidētia absoluta: s̄ bñ euidētia ɔditionata. pbat̄. q̄ stat sine ɔ̄dictiōe aliqd appere assētire sic eē: tñ n̄ sic erit.

Euidētia ē duplex.

qd ē notitia euidēs absoluta.

Cōditiōnes ad ꝓdictaz euidentiam.

Conclo ꝺ codē.

¶ Dubitat̄ scdo vtrū aliqd̄ principiū possit eē nobis euidēs aliq̄ euidētia. Et arguit̄ q̄ n̄. q̄ maxie eēt p̄mū p̄ncipiū: sed h̄ nō: q̄ nō ē euidēs aliqd eē p̄mū p̄ncipiū. igr̄. añs pbat̄: q̄ n̄ ē nobis euidēs p̄n^m eē añs: aut ɔñs: igr̄ nō ē nobis euidēs aliqd eē p̄mū p̄ncipiū. ɔña pbat̄: q̄ nihil pōt eē euidēs tali euidētia nisi sit ppō deducta p aliquā ɔñam. Itē aliq negauerūt p̄mū p̄n^m. vt p3. 4. meth. igit̄ nō ē euidēs. Itē dubiū ē qd sit p̄mū p̄ncipiū: igr̄ n̄ ē euidēs. Itē illud nō ē nob̄ euidēs cui itellect⁹ pōt firmit̄ dissentire sed intellectus potest firmiter adssentire p̄⁹ p̄n⁹: q̄ deus pōt causare i intellectu talē dissensū. quo facto dissentiet p̄⁹ p̄ncipio. Itē nullū falsū p̄t nobis eē euidēs: g⁹ neq̄ ver. añs pbat̄. q̄ pōt eē tanta apparentia de falso q̄ sit ver̄: sicut de vo: q̄ n̄ refert q̄dā falsa eē pbabiliora q̄busdā vers. ¶ Ad ista rñdet̄ p ordinē. Ad p̄mū di negādo ɔñaz. Ad pbationē dico q̄ aliq̄s pōt scire euidēter aliquā ppōnē: nesciēdo vtrū sit ppō. aliq̄s ēt pōt scire primū principiū: nesciendo tñ qd sit p̄mū p̄ncipiū. Dico vlteri⁹ q̄ aliq̄s pōt scire euidenē aliquā ppositionē: nesciendo tanta euidentia vtrū sit vera vel falsa. ¶ Ad aliud dico q̄ antiqui p̄hi solū ore negauerūt p̄mū p̄ncipiuz: s̄ nō mēte. Ad aliud p3 solo. Ed aliud dico pro nūc q̄ deus sine causis scdis ⁊ nāliter agētib⁹ nō pot cāre assensū. ppt̄ ɔnotationē hui⁹ terl assentire: q ɔnotat agere. nam si aliq̄s assentit agit. ¶ Ad tertiā dr̄ q̄ intellect⁹ pōt assentire alicui falso. sed ex h̄ nō seq̄t̄ q̄ talis assensus sit euidēs: q̄ ad eē euidēs nō sufficit apparere p̄cise sic eē quantūcūq̄ talis apparētia sit intēsa. sed requirit̄ q̄ talis apparentia sit vera.

Dubiuz ꝺ codē.

Solo ꝓ dictorū dubiorum.

¶ Dubitat̄ tertio qd sit ppriū mediū demōstrationis ppter qd ⁊ potissime vtrū diffinitio sbi vel diffinitio passiōis. ¶ Pro cuius solutione supponitur q̄ dicunt aliq q̄ diffinitio completa passionis est medium demōstratiōis ppter qd ⁊ potissime. vt probant rōnes ante oppositū questionis: s̄ diffinitio icōpleta passiōis nō debeat esse mediū. vñ diffō completa passionis est que dat̄ per ea que sūt eiusdem generis cum subiecto: ⁊ cum hoc per illa que sunt eiusdem generis cum passiōe: vt ista diffō. aīal rōnale aptū natū ridere ē ɔpleta diffinitio huius passionis qd̄ est risibile. s̄ diffinitio incompleta passionis est illa q̄ dat̄ p illa que sunt eiusdem generis cum passione vt ista diffō aptū natū ridere ē diffō icōpleta huius passionis qd̄ est risibile. Sed q̄ ista opinio non videtur esse de mente aristotelis. ideo contra eam arguitur sic. sicut passio ē demonstrabilis de subiecto: ita diffinitio passionis est demonstrabilis de subiecto: ergo non d3 esse mediū. Itē pp̄rie passiones important ɔceptū simplr̄ simplicē. ideo nō habent ppriā diffinitionē: s̄ possint habere quasdam descriptiones ⁊ forte diffinitiōes quid nominis. igitur non debēt esse medium in demonstratione. Relinquitur ergo q̄ diffinitio causalis sbi vel quidditatiua dans intelligere cām q̄r ita est sicut per conclusionē significatur: debet esse mediū demonstratiōis ppter quid. ¶ Sed restat vna parua difficultas q̄ñ itelligitur q̄ sentire est singularis: ⁊ sensus est vlis. Dicunt aliqui q̄ sic debet intelligi potentia sensitiua nō est magis determinata ad sentiendū vnū sensibile q̄ aliud: vt visus nō est magis determinatus ex sui natura ad sentiendū vnū colorem q̄ alterū: sed actus sentiendi est ipsius singularis: q̄ est vnus sensibilis sic q̄ nō alterius. p̄t tñ alr̄ dici q̄ singulare sub rōne singularitatis nō ē p se obiectū sensus: s̄ p se obiectum sensus est aliqd̄ rēe verū. est tñ q̄ singularitatis l id sine q⁹ nō fit sensatio. Vñ nā ē rō agendi in sensum ⁊ mouendi ipsū: s̄ singularitas est cōditio agentis. Vñ nā non sentitur sine singularitate. ¶ Et hec de scdo articulo.

Quid ē pprius mediū demrātionis.

Aliquorū opio ꝺ codē.

Opinio isti⁹ scīre ē singularis ⁊ sensus vlis.

Cōclo rñdens ad qſita

¶ Quātū ad tertiū ſit cōclo rñſalis ad queſitū: diffinitio ſubiecti ſcibilis ē mediū in demōſtratiōe ꝓpter quid ⁊ potiſſima. q̄ relinqꝫ pbata i ſcđo articulo. ¶ Ad rōnes ań oppoſitū. ad pmā pꝫ ſolo. Ad ſcđam negatur maioꝛ. ſed ſufficit ꝙ mediū demſatiōis ſit mediū i rōne cognoſcibilitatis: ita ꝙ paſſio noti⁹ inſit medio ⁊ mediū ſbo ꝙ paſſio ipſi ſbiecto. ¶ Ad tertiā dr̄ ꝙ ille demſatiōes nō ſunt ꝓpt qđ ⁊ potiſſime et notū ē. ¶ Ad quartā dr̄: ꝙ lꝫ diffō ⁊ diffinitū idem realiter importēt: tñ diſtinguunꝫ formaliter: vel importāt aliū ⁊ aliū conceptum. ¶ Ad quintam patet ſolutio.

¶ Et ſic eſt finis ſecundi poſterioꝛum.
¶ Sequitur pꝛimus liber thopicoꝛum.

P Ropoſituꝫ qdem negocij ē methodū iuenire a qua poterim⁹ ſillogizare de oī pro bleumate ex pbabilib⁹. Et ipſi diſputatiōes ſuſtinētes nihil dicem⁹ repugnās. Primū igiꝫ dicēdū qđ eſt ſillus ⁊ q̄ ei⁹ dr̄e quatin⁹ ſumaꝫ dyaleticus ſillus. hūc .n. q̄rimus ſcđm ꝓpoſitum negocium.

Intētō phi ꝺ libꝛo thopicoꝝ.

I Ste eſt liber thopicoꝝ ariſtotelis in quo phs deteriat de ſillogiſmo dyaletico ponēs p⁹ intētū ſuū: dicēs ꝙ ꝓpoſitū hui⁹ negocij ē inuenire artē breuē ⁊ ꝯpēdioſā a q̄ poterimus facilr̄ de oī pbleumate ſillogizare. Et p⁹ diffinit ſillum ⁊ ſpēs ei⁹. vñ ſillus ē oro in q̄ qbuſdā poſitis aliud quidē ab his q̄ poſita ſunt de neceſſitate accidit: eo ꝙ hec ſūt. de q̄ diffōne ſatis viſū ē in p⁹ pꝛioꝝ. Sed ſillus demſatiu⁹ eſt q ſit ex pmis veris: aut ex talib⁹ q̄ p aliq̄ pma vera pncipiū ſue cognitiōis ſumpſerūt: ꝺ quo ſatis viſū eſt in p⁹ poſterioꝝ. Sillus dyaletic⁹ eſt q ex pbabilib⁹ ē ſillogizat⁹. Vñ pma vera ſūt q̄ nō p alia ſed p ſeipſa fidē hñt. i. q̄ cognoſcunꝫ cognitis terīs: ſed pbabilia ſūt q̄ videnꝫ plurib⁹ aut oīb⁹: aut ſapientib⁹: vel maxie notis. ¶ Deinde deſcribit ſillum litigioſū: dicēs ꝙ ſillus litigioſus ē qui ex his q̄ videnꝫ eſſe pbabilia ⁊ nō ſunt: aut ex his q̄ videnꝫ eē pbabilia eſt apparēs. Et dꝫ ſic intelligi. ſillus litigioſus eſt q pcedit ex ꝓpōnibus q̄ videnꝫ eſſe pbabiles ⁊ vere: ⁊ tñ nō ſūt: aut ex ꝓpōnib⁹ q̄ ſunt vere ⁊ pbabiles: ſꝫ nō bñ diſpoſite. ¶ Et q̄ diffōne oſdiꝫ ꝙ triplex ē ſillus litigioſus .ſ. peccās in mā tm̄: peccās i forma tm̄: ⁊ peccās in mā ⁊ ifoꝛa ſimul: ſed ſillus falſigraphus eſt

Quid ē ſillus.

Quid ē ſillus ꝺ mōratiu⁹

Quid ē ſill dialeticus

Silli litigioſi deſcriptio.

quotuplex eſt ſills litigioſus.

quid eſt ſills falſigraphus

q pcedit ex ꝓpōnibus ꝯſiitatis ex ꝓpꝛijs teris alicui⁹ ſcie: q̄ qdē ꝓpōnes vel nō ſunt vere: vel ſūt male itellecte: vt iſte ſillus: oēs linee ducte ab eodē pūcto in eundē punctū ſūt eq̄les: ſꝫ choꝛda arcus ⁊ coſta ſunt hmōi. ergo choꝛda arcus ⁊ coſta ſūt eq̄les. Rñdeꝫ ꝙ ſicut iacet ē falſa: cū ſolū hēat veritatē de lineis ductis p idē mediū. ¶ Deinde ponit modū pcedēdi in hac ſcia. dicēs ꝙ de nullo coꝝ q̄ tractantur in hac ſcia eſt dāda rō demſatiua: ſed debem⁹ pcedere figuraliter ⁊ groſſo mō: cū talis cognitio ſm ꝓpoſitū ſit ſufficiens. ¶ Et dicit ꝙ hec ſcia eſt vtilis ad tria. ſ. ad exercitatōes: ad obuiatiōes: ⁊ ad ſm phiam diſciplinas. Pꝛimū pbat. qꝛ illa ſcia valet ad exercitatiōes p quā faciliter poterim⁹ argumētari de quolꝫ ꝓpoſito. iſta ē hmōi. igiꝫ. Scđm pbat. qꝛ oē illud p qđ poſſum⁹ rñdere ex pꝛincipijs doctrie ad ea q̄ nō videnꝫ nobis bñ dici. eſt vtile ad obuiatiōes: ſed iſta ē hmōi. igiꝫ. Tertiū pbat duabus rōnib⁹. ¶ Pꝛia. oē illud p qđ poſſum⁹ arguere ſiue rñdere ad vtrāqꝫ ptē ꝯdictionis eſt vtile ad ſm phiam diſciplinas: ſed dyaletica ē hmōi. igiꝫ. ¶ Scđa rō. oē illud p qđ poſſum⁹ ingrere de pmis pncipijs vniuſcuiuſ. ꝫ diſciplinę ē vtile ad ſm phiam diſciplinas: ſꝫ dyaletica eſt hmōi. igiꝫ. minoꝛ ē pbat. qꝛ ꝓpꝛiū eſt dyaletice hīe viam ad pncipia oium methodoꝝ: qꝛ p dyaleticā ex teris cuiuſcūqꝫ ſcie poſſum⁹ facere ſillum. ¶ Deinde remouet vnum dubiū. an aliqs dicaꝫ hīe dyaleticā: niſi ſciat qualꝫ ꝯcłonē pbare vel iꝓbare. ¶ Rñdet ꝙ nō oꝫ ad hoc ꝙ aliqs hēat ſciaꝫ dyaleticā pfecte ꝙ ſemp pbet vel iꝓbet ꝯcłones: ſed ſufficit ꝙ nihil omittat de his q̄ requirunꝫ ad pbādū illā ꝯcłonē vel iꝓbandū: qđ pbat p ſilē. nam anteq̄ aliqs dicaꝫ bon⁹ rhetoꝛ. nō oꝫ ꝙ ſemp vincat pſuadēdo: ſed ſufficit ꝙ nihil omittat de his q̄ ſunt neceſſaria ad vincendū. pbat ēt qꝛ ad hoc ꝙ aliqs dicatur bon⁹ medicus: non oꝫ ꝙ ſemper ſanet. ſed ſufficit ꝙ nihil omittat de his que requiruntur ad ſanandum.

Modus pcedēdi i hac ſciā.

quō aliquis ꝺi hīe dyaleticam ſciam.

Q Ueriꝫ vtrū ſillus dyaleticus ſit ſbm adeq̄tuꝫ hui⁹ ſcie. Arguiꝫ p⁹ ꝙ nō. qꝛ nullus ſillus dyaleticus ē ſbm ſcie hui⁹ libꝛi. igiꝫ ſillus dyaletic⁹ nō eſt ſbm ſcie hui⁹ libꝛi. ¶ Scđo arguiꝫ. ſillus demſatiu⁹ ē ſbm hui⁹ ſcie: qꝛ eſt p⁹ ꝯſideratū in hac ſcia. igiꝫ. ¶ Tertio ſic. ſi ſillogiſm⁹ dyaleticus eſſet ſbm hui⁹ ſcie q̄ vocatur dyaletica ſeq̄reꝫ ꝙ eēt ſbm logice: qꝛ dyaletica ⁊ logica ſūt teri ꝯuertibiles adinuicē. ¶ 4° ſic. oīs ſillus ſi eſt ſillus ē vn⁹: ſed ſillus dyaleticus eſt ſillus ſi ē ſillus: ergo ē vn⁹: ſed ꝯñs vr̄ eē falſū. qꝛ vel eēt ille quē petr⁹ facit vel quem iohes facit ꝙ eſt falſuꝫ. igiꝫ. ¶ Quinto ſic. oīs ꝓpō idefinita poteſt habere aliquaꝫ ſingularem veram

An ſillogiſm⁹ dyaleticus ſit ſbm.

rem verā. sed ista est idcfinita sillus dyaletic⁹ est sbm huius scie: igitur dz habere aliquaz singularē veraz: sed hoc est falsum. igit. ¶ In oppositū videtur esse arist. in textu. In ista q̄stione erunt tres articuli. ¶ Quantū ad pmū.

Silli dyalectici acceptiones

¶ Sciendū est prio q̄ sillus dyalecticus pōt capi duplr. Uno mō pme ītētionalr. et sic non ē aliud q̄ sillus dyaleticus mētalis vocalis vl script⁹: ⁊ sic nō est sbm in hac scia: Alio mō capit sillus dyaleticus scđe ītētionaliter: ⁊ sic nō est aliud q̄ aliqđ intētionale attributū p intellectū sillo dyaletico mētali vocali vl scripto. Ex quo seqt. q̄ iste termius sillus dyaleticus de formali significato iportat ītētionem scđam: sed de mālī significato iportat oēm sillum dyaleticū mentalē vocalē vel scriptum. ¶ Scđo supponitur. q̄ ppria passio silli dyaletici ē gñatiuā opionis id ē notitie adhesiue cū formidie de opposito. ¶ Pro q° tñ aduertendū est. q̄ ad hoc q̄ aliq̄ pmisse generēt opionē de pclōne seu notitiā cū formidie: opz q̄ premisse accipiant cū formidine de opposito. q2 ois adherens pmissis sine formidie adheret pclōni sine formidine quā cognoscit, seq ex premissis. ⁊ p hoc differt a sillo demfatiuo qui ē gñatiu⁹ scie seu notitie adhesiue sine formidine de opposito: iō seqt: q̄ sillus pōt pcedē ex pbabilib⁹ duplr.

Syllus q't modis pcedit ex pbabilibus.

Uno mō ex pbabilib⁹ acceptis cū formidine. ⁊ sic sillus dyalecticus dz pcedē ex pbabilib⁹. Alio⁰ ex pbabilib⁹ acceptis gñalr siue sint cuz formidie siue nō: ⁊ sic sillus demfatiu⁹ pōt dici pcedere ex pbabilib⁹ cū pcedat ex necarijs q̄ gñant sciam de pclusiōe.

Difficultates circa textū incidentes

¶ Sciendū est scđo q̄ circa textuz incidunt alique difficultates. ¶ Prima. vtrū propō quā ponit aristo. in textu sit vera: i qua dicit: q̄ ista arte poterimus disputare de oi pblemate. Et vr q̄ non: q2 ista scia nō hz considerare de omni pblemate. Rñdet. q̄ pblemata siue ppōes dubie ⁊ pbablies pñt cōsiderari duplr. Uno mō q̄tuz ad pprias rōnes teriop: et sic ista scia non hz cōsiderare de oi pblemate. Alio mō q̄tū ad rōnes cōes: et puta: q2 termini sunt de tali vel de tali pdicato: ⁊ sic ista scia hz bñ psiderare de oi pblemate. q2 p illas rōnes cōes ⁊ pbabiles poterim⁹ de oi tali problemate disputare: puta rñdendo de ipsis ostēdendo etiam aliqđ de ipsis: ⁊ etiā obuiando rōnibus que de ipsis fient.

Probleme siue ppōes dubie ⁊ pbabiles duplr psiderari possūt.

Scđa difficultas.

¶ Scđa difficultas quō pōt stare. q̄ sillus dyaleticus sit sbm huius scie: cū de eo nō psupponat qđ ē: ƺ ostēditur in textu: qđ sit sillus dyaleticus. Rñdet. q̄ aliquaz sciam supponere qđ est de subiecto suo: potest intelligi dupliciter. Uno mō q̄tuz ad processum demfatiuum: ⁊ sic presupponit quid est de suo subiecto: nam anq̄ fiat demfatio: opz scire quid est sbm. Alio mō, q̄tū ad pcessū doctrinalē ⁊ acqsitiuū ē ⁊ sic nō opz sciaz p supponere qđ ē de sbo. sed opz querere quid ē.

Suppō declaratiōe diuisiōnis pbabiliū.

¶ Sciēdū ē tertio q̄ p declaratione diuisiōnis pbabiliū supponit q̄ in tali diuisiōe ponuntur multe pticule p quas itelligunt multa pbabilia. p hoc qđ di q̄ vident oib⁹: itelligūt pbabilia q̄ sūt pbabilia apud oēs vulgares. vt q̄ ignis ē calid⁹. Aliq̄ sūt q̄ sūt pbabilia apud sapientes: sicut ois mater diligit filium suū. vl istud: sol est maior tota terra. ⁊ ista tangūtur p istā particulā pluribus. Alia sunt que sūt probabilia solum sapientib⁹ ⁊ illa tangunt per illā particulaz sapiētibus. Et ista sūt triplicia. Nā qdā sūt pbabilia sapiētib⁹: quedā sapiētiorib⁹ quedaz sapiētissimis. ¶ Supponit scđo. q̄ aliq̄ scia di esse inuētiua duplr. vno mō: q2 docet de plurib⁹ medijs p q̄ possūt teriari. i. pbari plura pblemata. ⁊ sic ois scia di inuētiua. Alio mō q2 docet modū p quez inueniunt plura media ad terminandum pblemata. ⁊ hoc modo ista scientia dicitur esse inuentiua: q̄admodum sciētia prioꝝ ⁊ posterioꝝ dicitur resolutoria:

Quot modis scia di inuētiua.

Alia difficultas.

¶ Sciēdū ē quarto q̄ circa textuz incidit vna difficultas. an sillus bene diuidat in sillz dmōstratiuū: dyaleticū: litigiosū: ⁊ falsigraphū. Et videtur q̄ nō: q2 sillus tētatiuus est sills: ⁊ tñ nō ponit in illa diuisione. igitur. Secūdo sic: diuisū debet verificari de mēbris diuidentib⁹: ƺ sillus nō verificatur de sillo litigioso. igit. ¶ In oppositū ē phs. Pro cuius declaratione supponit q̄ pdicta diuisio silli ē sufficiēs sumēdo talē diuisionez ex parte materie silli: que est necessitas ⁊ pbabilitas. ¶ Ad rationes dubij dicit q̄ sillus tentatiu⁹ reducit ad aliquā istarū specierū: puta si pcedat ex probabilib⁹ ad sillm dyaleticū: si ex necessarijs ad sillm dmonstratiuū. ⁊ sic de alijs: Si tamē sumatur distictio specierū silli ex parte finis: tūc sillus tentatiu⁹ est bñ species distincta ab alijs: nā finis silli tentatiui est alius a fine alteri⁹ speciei silli: cū finis eius sit generare experientiaz de scia vl ignorantia respondētis. Sz finis sillogismi dyaletici est generare opiniōēs. Finis litigiosi generare apparētē sophiā. Finis falsigraphi seu sophistici ē ignorātia praue dispositionis. Finis demōstratiui ē generare sciaz. ¶ Ad scđaz di q̄ lz i diuisiōe vniuoci: diuisuz debeat vificari de mēbris diuidētib⁹: n̄ tñ i diuisiōe equoci: mō sillus diuidit in sillm demōstratiuū. dialeticū. ⁊ litigiosū diuisiōe equoci: nā sillus litigiosus nō ē sillus simplr sed sillus litigiosus peccās in forma. Et hec d pmo articulo.

Dubiū de sillo peccāte in mā ⁊ i forma

¶ Quantū ad secūdū dubitat primo. vtrū sillogismus peccās i materia ⁊ sillus peccās in forma sint boni silli. ¶ Pro cui⁹ solatione supponit pmo: q̄ aliquē sillm peccare in materia pōt itelligi duplr. vno mō q2 i eo nō

sunt tres termini vel tres ppōnes. ⁊ sic nō capitur hic sillus peccās in mā: qꝛ tali mō sillus dicit̃ peccare in forma. cū non hēat terios ⁊ propōnes dispositas ī modo ⁊ figura. ⁊ sic oīs sillus amittēs aliqd de mā: vel ēt aliqd hēns supfluū diceret̃ peccare in mā isto mō. Illo° sillus dr̃ peccare in mā: qꝛ peccat illis que se tenent ex pte mãe sicut in pbabilitate vel necessitate: ita q̄ ille sillus dr̃ peccare in mā cuius pmisse nō sunt pbatiue ɔclonis sicut ē falsa petitionis pncipij statim: vt sic arguēdo. oīs homo ē hō. ⁊ oīs hō est hō: ergo oīs hō est hō. vñ sillus sic peccās in mā dr̃ bñ bon⁹ sillus simpliciter. Sed dr̃ peccare ɔ̄ sillū pbatiuū siue dyalecticū. ¶ Supponit̃ vlterius. q̄ forma silli ñ est aliud q̄ mod⁹ ⁊ figura. ideo ille sillus dr̃ peccare in forma: cuius pmisse nō sūt disposite in mō ⁊ figura cuiusmōi sūt oēs cōbinatiōes inutiles: ⁊ de tali sillo dr̃ q̄ nō ē sillus sicut hō pict⁹ nō ē hō: ideo diuisio q̄ diuidit sillus in sillm demrātiuū dyalecticū ⁊ litigiosū seu sophisticū peccātē ī forma ē diuisio equoci ī equoca.

Quid ē forma silli.

¶ Dubitat̃ scđo vtrū idē sillus possit esse dyalecticus ⁊ demrātiu⁹. Et arguit̃ q̄ nō: qꝛ tunc idē sillus esset ex necarijs ⁊ possibilib⁹ aliter se hēre: ɔ̄ñs est fsm. igit̃. ɔ̄ña pꝫ: qꝛ sillus demōstratiu⁹ est ex necarijs: ⁊ sillus dyalectic⁹ est ex pbabilib⁹. sed pbabilia pñt aliter se hēre. igit̃. ¶ Scđo. qꝛ tunc sequeret̃: q̄ de eodē haberemus sciam ⁊ opionē. sed ɔ̄ñs ē fsm. ergo ⁊ añs. ɔ̄ña pꝫ: qꝛ sillus demonstratiuus generat sciam: dyalecticus generat opiniones. falsitas ɔ̄ñtis pꝫ: qꝛ scia ⁊ opio sūt dr̃ opposita. ¶ Tertio sic. mēbra diuisionis nō debent coicidere: sed sillus demrātiu⁹ ⁊ dyalectic⁹ diuidūt sillum. igitur. ¶ In oppositū arguit̃. qꝛ ppōnes ex qbus fit sillus demrātiu⁹ sūt pbabiles cū ipsis conueniat diffō pbabilis: ⁊ p ɔ̄ñs idē sillus pcedit ex necarijs: ⁊ pbabilib⁹. ergo sil erit demonstratiuus ⁊ dyalecticus. ¶ Pro cui⁹ solutione supponit̃. q̄ sillus demrātiu⁹ ⁊ dyalectic⁹ possunt capi duplr. Uno mō scđe intētionalr et sic vnus nō est ali⁹. Alio mō pme intētionaliter: puta pro sillo mētali vocali vel scripto. ⁊ tunc dico q̄ sillum demrātiuū ēē dyalecticum potest itelligi duplr. Uno mō respectu diuersorū: ⁊ tūc dico q̄ idē sillus pōt esse demrātiuus ⁊ dyalecticus. cū vnus pōt assentire pmissis silli demrātiui sine formidine de opposito. et alter pōt ipsis assentire cū formidine de opposito. Alio mō respectu eiusdē ⁊ hoc duplr: fm q̄ pbabile pōt capi duplr. Uno mō large pro ppōnibus pbabilibus: siue cū formidine siue sine formidine. ⁊ sic vn⁹ ⁊ idē sillus respectu eiusdē bñ diceret̃ demrātiu⁹ ⁊ dyalecticus. Alio mō capiēdo pbabile stricte pro ppōne pbabili que ē cū formidine. Et sic dico q̄ vnus

An idē sill's possit esse dyalecticus ⁊ demōstratiuus.

Acceptiōes p dictoꝝ sillorū.

Quot mōis intelligit̃ sillum demrātiōis eē dyalecticum.

et idē sillus respectu eiusdē non pōt dici demonstratiuus ⁊ dyalecticus. ¶ Ad rōnes. Ad duas pmas pꝫ solutio. ¶ Ad tertiā dr̃. q̄ sills demōstratiu⁹ ⁊ dyalecticus: vt diuidūt sillum capiunt̃ scđe itētionalr: ⁊ nō pme itētiōalr. ideo vt sūt mēbra diuidētia nūq̄ vlficāt̃ d̄ se inuicē.

¶ Dubitat̃ tertio vtrū dyalectica seu ista scia sit vtilis ad obuiatiōes: ⁊ ad fm phiaꝫ disciplinas. Et vr̃ q̄ nō. qꝛ aliqs pōt exercitari in medicia vl̃ i rhetorica vl̃ in aliā alia scia sine dyalectica. vt pꝫ p experiētiā. Itē p demrātionē possum⁹ obuiare positionib⁹ rñdētis: g° non opꝫ esse talē sciam. ¶ In oppositū ē phus in textu: vbi dicit q̄ ista scia est vtilis ad tria. s. ad exercitatiōes obuiatiōes ⁊ ad fm phiaꝫ disciplinas. ¶ Ideo rñdet̃ ad rōnes. Ad pmaꝫ dicit̃. q̄ lꝫ aliqs possit exercitari in medicia vl̃ in aliā alia scia sine dyalectica ipfecte ⁊ nō sciētifice. nō tñ pōt perfecte ⁊ sciētifice eē sine ista scia. ¶ Ad aliā dr̃. q̄ lꝫ p demrātionē possem⁹ obuiare positioni false. tñ nō positioni vē. sicut possumus p dyalecticā. ¶ Sꝫ dubitaret aliqs quō possumus habere sciam de sillo dyalectico: cū sillus dyalecticus sit generatiu⁹ opionis. Rñdetur. q̄ scia pprie dicta cōiter nō habet nisi de ɔclone in qua demonstratur passio de subiecto. ⁊ sic de ɔclone in qua demrāt̃ passio silli dyalectici de ipo sillo dyalectico: vt puta d̄ tali. sillus dyalecticus ē gñatiuus opionis: ⁊ hʒ scia que vocat̃ dyalectica. capiendo dyalecticā stricte: qꝛ dyalectica large capta. est idē q̄ logica que habet de oībus ɔclonibus demōstrabilibus in tota logica. Et sic pꝫ. q̄ de sillo dyalectico non hēmus sciaꝫ nisi tanq̄ de scibili remoto: ⁊ hoc in sillo demonstratiuo. ⁊ cpꝫ hoc sꝫ. q̄ sillus dyalectic⁹ ē bñ gñatiu⁹ opionis: id est pmisse silli dyalectici gñant opionē d̄ ɔclone silli dyalectici. Et hec de secundo articulo.

Dubiū de vtilitate dyalectices ad obuiatiōes.

Aliud dubiū.

¶ Quātū ad tertiū sit cōclusio responsalis: sillus dyalecticus est subiectū ī hac scientia cum prime. i. adequate consideretur in hac scientia. ¶ Ad rationes ante oppositū. Ad primā dicitur negando consequentiā: qꝛ cōmittitur fallacia figure dictiōis variando genus suppositionis. ¶ Ad scđam dicitur. q̄ licet sillus demōstratiu⁹ consideretur primo in hac scientia. vt ly pmo dicit ordinē ad scđm: non tamē vt idē est q̄ adequate. ¶ Ad tertiā dicitur. q̄ sciētia que ibi habetur bene vocatur dyalectica: capiēdo dyalecticā stricte et proprie. sed nō capiendo dyalecticā large: vt conuertit̃ cū logica. ¶ Ad quartā dicitur. q̄ sillus dyalecticus est vnus vnitate gñis: vl̃ spēi et h̄ capiēdo sillum dyalecticū scđe itentiōalr. ¶ Ad qntā dr̃. q̄ lꝫ oīs ppō idefinita cui⁹ sbūm supponit psonalr possit hic aliquā singulares. nō tñ indefinita cui⁹ sbūm supponit simplr.

Conclo rñsalis de sillo dyalectico.

¶ Primū ergo ꝯsiderādū ex qb⁹ ē methodꝰ si āt sūpserim⁹ ad quot ꝛ q̄ ꝛ ex qb⁹ oīoes ꝛ ō qb⁹ silli ꝛ quō his abūdem⁹ hēbim⁹ sufficiēt ꝓpositū.

Diuisio hui⁹ libri.

Ista est ps executia hui⁹ libri q̄ diuidit i octo libros ptiales. quoꝝ p̄mus diuidit i tres tractat⁹. In p̄° determiat de pncipijs silli dyaletici. ¶ Et p̄° ꝓbat q̄ ꝓpōnes dyaletice ꝛ ꝓblemata sūt in eq̄li nūero. qd̄ ꝓbat. q: q̄cūq̄ sūt ex eq̄lib⁹ nūero sunt i eq̄li nūero. ſʒ ꝓpōes dyaletice fiunt ex eq̄libus numero: q: fiūt ex eq̄libus p̄dicatis. g° ꝓpōnes dyaletice ꝛ ꝓblemata sūt in eq̄li nūero. ¶ Scd̄o sic: illa quoꝝ vnū pōt fieri reliquū ꝛ eꝫ sunt in eq̄li nūero. ſʒ sic ē de ꝓpōne dyaletica vel ꝓblemate. vt illa ꝓpō dyaletica vtrū hō sit aīal sit ꝓblema dicēdo vtrū hō sit aīal vel nō. ¶ Cōseq̄nt̄ mouet aliqua dubia. Prio vtrū aliqd̄ ꝓblema possit fieri de dīa. Rn̄det q̄ dīa ē reducēda ad genus. id ꝓblemata de dīa reducūtur ad gen⁹. Scd̄ʒ dubiū q̄re enumerādo p̄dicata nō enumerat diffinitionē. q̄ tn̄ est p̄dicatū. Rn̄det q̄ ꝯtinet sub ꝓprio: ꝛ dicit q̄ duplex ē ꝓpriū. qd̄dā ē qd̄ idicat qd̄ ē eē rei: ꝛ illud vocat terius seu diffō. aliud ē qd̄ nō indicat qd̄ ē eē rei cōuersiꝫ. tn̄ p̄dicat de illo cuiuꝫ ē. cuiusmodi ē ꝓpria passio: vt risibile respectu hoīs. Ex q̄° p̄alsu elicit talis rēla q̄ si aliqd̄ sit cōe duob⁹ ꝛ vniꝰ illoꝝ nō sit nomē iposituꝫ tūc illud assumit nomē cōe. ¶ Ex qb⁹ ꝯcludit q̄ q̄ttuor sūt p̄dicata scꝫ terius siue diffō genus ꝓpriuꝫ ꝛ accn̄s. Et sbdit q̄ dīa ē iter ꝓpōnē dyaleticā ꝛ ꝓblema. nā ꝓpō dyaletica solū q̄rit vnā ptē ꝯdictōis. vt ꝫ ē ne hō aīal gressibile bipes. Sʒ ꝓblema q̄rit vtrāq̄ ptē ꝯdictiōis. vt vtꝝ aīal gressibile bipes sit diffō hoīs vel nō. ¶ Cōseq̄nter diffinit terius seu diffinitionē dicēs q̄ terius ē oro indicās qd̄ ē eē rei. ꝛ subdit q̄ nō solū incōpleta: ſʒ ēt cōpletā hūt diffōnes. nā possibile ē ea q̄ sub orōne significāt termiari. i. diffiniri. Et dicit q̄ illi q vtūt vno solo noīe p diffinitiōe n̄ bn̄ diffiniūt eo q̄ oīs diffō ē oro. Scd̄o dicit q̄ idē ꝛ diuersū sūt annexa diffōnis. q: illud est annexū diffōnis p qd̄ fit maxius labor circa diffōnē: ſʒ p idē ꝛ diuersum fit maxim⁹ labor. igit. Itē idē ꝛ diuersum termiant p eādē methodus p quā termiat diffō: q: si ꝓbauerim⁹ aliq̄ eē eadē vel diuersa facile poterim⁹ disputare de diffinitiōe. ꝛ si ondderimus aliq̄ nō eē eadē sufficiēter ondemus ea nō habere eādē diffōnem. ¶ In scd̄a pte determiat de scd̄o p̄dicato. s. de ꝓprio dicēs: q̄ ꝓpriū ē qd̄ nō idicat qd̄ ē eē rei. soli aūt inest ꝛ cōuersim p̄dicat de re vt susceptibile discipline ē ꝓpriū hoīs. ¶ Et si qs querat vtꝝ illud qd̄ cōuenit alicui sicut dormire cōuenit hoī: sit propriū ei⁹. Rn̄detur q̄ bene est ꝓprium q̄n vel ꝓpriuꝫ ad aliquid sicut eē a dextris. Ex quo infert q̄ triplex est propriū. s. ꝓprium simplr. propriū q̄n. ꝛ ꝓprium ad aliqd. ¶ In tertia pte determinat de tertio p̄dicato qd̄ ē genus dicēs: q̄ genus ē q̄ p̄dicat de pluribus differētib⁹ spē i eo qd̄ quid. vt aīal respectu hoīs ꝛ bouis. ¶ Ultimā partē ꝓbat: q: illud p̄dicat in qd̄ p qd̄ conuenienter rn̄detur ad q̄ōnem factā p quid. ſʒ genus ē hmōi. igit. Et subdit q̄ idē ꝛ diuersum genere: sūt annexa generis: q: terminantur p eandē methoduꝫ p quā terminant ꝓblemata de gn̄e: q: si ondderem⁹ q̄ aīal est gen⁹ hoīs ꝛ bouis: ēt ondderemus q̄ hō ꝛ bos sunt idē genere. Etiā si ondderimus q̄ aīal est gen⁹ bouis: ꝛ nō est gen⁹ lapidis. ēt ondderemus q̄ hō ꝛ lapis non sunt idē genere. ¶ In q̄rta pte determinat de q̄rto p̄dicato qd̄ est accidens. Et ponit duas diffinitiōes eius. quaꝝ. Prima ē: accidēs ē qd̄ nec est diffō: neq̄ ꝓpriū: neq̄ gen⁹: iest aūt rei. ¶ Scd̄ʒ: accn̄s ē qd̄ ꝯtingit eidē inesse ꝛ nō inesse. vt sedere. Et dicit q̄ illa diffinitio ē melior q̄ pria. q: ad cognoscēdū priā necesse ē scire qd̄ sit diffō: qd̄ genus: ꝛ qd̄ ꝓpriū. scd̄a est per se determinata ad cognoscendū accidēs. Et infert q̄ ꝓblemata q̄ fiunt de p̄dicatis cōparatis ad īūa fm magis ꝛ minus reducūtur ad ꝓblemata accidētis: vt vtꝝ vita q̄ est fm virtutē: sit melior vita q̄ ē scd̄m brutalitateꝫ: idest fm delitias sensitiuas. Ex quo pꝫ q̄ magis ꝛ minus sunt annexa accidētis. ¶ Et subdit finaliter q̄ nō refert ꝓpriū q̄n ꝛ proprium ad aliquid esse accidens.

An de dīa aliqd̄ possit fieri ꝓblema.

Cū q̄r n̄ enūerat diffōnē cū p̄dicatis.

Propriū est duplex.

R : ex p̄dictis.

Quot sūt p̄dicata.

Dīa p ꝓpōnis dyaletice ꝛ problematis.

Diffōnis seu terii diffinitio.

Predicatorum ꝓpriuꝫ.

An illud qd̄ ꝯuenit alicui sit ei⁹ ꝓprium.

Propriuꝫ ē triplex.

Genus qd̄ sit.

Accn̄tis diffinitiones.

¶ Non autem lateat nos q̄m que ad ꝓprium est genus ꝛ accn̄s oia ꝛ ad diffinitiōnes conuenit dici.

Istud est scd̄m capitulū in quo ondit q̄ ista tria p̄dicata: genuꝫ ꝓpriū ꝛ accn̄s reducūt ad diffinitionēꝫ: ꝛ diuidit i tres ptes. In pria ondit q̄ alia p̄dicata diffinitione. reducunt ad diffinitionē. nam si qs ondat q̄ aliquid nō conueniat alicui cōuertibiliter sicut ē ꝓpriū: p hoc ostēdit q̄ sibi nō conuenit vt diffinitio q: diffinitio dꝫ cōuertibiliter cōuenire diffinito: etiā si quis ostendat q̄ aliquid non conuenit alteri essentialiter sicut est genus: ostendit q̄ illud nō cōuenit vt diffinitio: q: diffinitio dicitur cōuenire diffinito essentialiter. Etiā si quis ostendat q̄ aliquid cōuenit alicui accidētaliter ondit q̄ illd̄ nō ē diffinitio. q: diffinitio nō dꝫ conuenire diffinito accn̄taliter. vn̄ ista tria p̄dicata reduci ad diffōnem nō ē aliud q̄ p cōsiderationes istoꝝ p̄dicatorū terminare aliqua ꝓblemata de diffinitione: non tn̄ sufficit pro oībus p̄dicatis eē vna cōis ꝯsi-

Gn̄is ꝓprij ꝛ accidēt reductio.

Diuisio hui⁹ capituli.

Quid ē tria p̄dicata reduci ad diffinitionēꝫ.

cēratio:q2 illa inutilis esset:⁊ esset nimis dif-
ficilis.igiť. ¶ In scđa pte veterlat ve codes
qđ est annexū diffinitiōis:vicēs φ idē vf tri-
Idē tri-pliciter dicitur pliciť.s.idē nūero.idē spē.⁊ idē gñe.eadē nūe-
ro sunt quoꝝ res ē vna:noia vero plura. vt tu
nica ⁊ vestis. eadē spē sunt q̄ sub eadē spē con-
tinēť:vt petr⁹ ⁊ sortes.eadē gñe sunt q̄ sub eo-
dē gñe ptinēť.vt hō ⁊ equ⁹ sub aiali. ¶ Et re-
monet vnū dubiū:posset.n.qs credere φ cēnt
plures modi idētitatis.q2 aq̄ exeūtes de di-
uersis fontib⁹ plus differūt q̄ aq̄ exeūtes d eo-
dē fōte:⁊ tñ sunt eiusdē spēi: g° vr̄ φ sit aliqua
idētitas mio2 idētitate numerali. Rñdet phs
Idem nūero quō diuiditur φ ois aq̄: oi aq̄ ē eiusdē spēi ⁊ φ ille aq̄ de di-
uersis fontib⁹ nō differūt nisi accidentaliť: q2
vna ē dulcio2 altera . ¶ In tertia pte diuidit
idē nūero dicēs:φ idē nūero vf multipliť.s.no
Idem nūero q°t modis vr̄. mine diffinitiōe: pprio ⁊ accidēte. Eodē noie
sunt q̄ eodē noie noiant vt sortes ⁊ sortes. ea-
dē diffinitiōe:quoꝝ vnū ē diffinitiō alterius:
vt hō ⁊ rōnale:eadē pprio quoꝝ vnū ē pprius
alteri⁹. vt hō ⁊ risibile.eadē accñte quoꝝ vnū
ē accñs alteri⁹: vł ābo sūt accñtia vni tertio:vt
sortes ⁊ sua albedo. Et dicunť eadē nūero:q2
p cognitionē vni⁹ veuim⁹ i cognitiōnē alteri⁹.

¶ Quoniā aūt ex prius dictis sunt oratiōes ⁊ p hec ⁊ ad hec vna quidē fides est per inductionem.

Aristo. rōnes p bātes tā tū eē q̄t tuo2 p̄dicata. Stud ē tertiū capitulū hui⁹ tracta-
tus i quo pbat aristo. duab⁹ rōnib⁹
φ tm̄ sint q̄ttuo2 p̄dicata. s. iductio-
ne ⁊ sillo. inductiōe sic:ois ppō dya-
letica ⁊ siľr oē pblema ē de gñe aut
pprio aut diffinitiōe aut accñte.sillo sic. oē p̄-
dicatū qđ vf de aliquo pueniť illi cōuertibiľr
aut nō puertibiľr:si pmū hoc ē dupľr: aut idi-
cat qđ ē eē rei.⁊ sic ē diffō:aut nō idicat .⁊ sic
ē ppriū. Si scđz aut ponit i diffinitiōe spēi:⁊ sic
An p̄di cari: in: qđ cui libȝ p̄di camen to puc niat. ē gen⁹ aut nō.⁊ sic ē accñs: ¶ Deide dicē φ cui-
libȝ p̄dicamēto pueit rō alicui⁹ p̄dicati ⁊ redu
cūť ad q̄ttuo2 p̄dicata. ¶ Deide remouet vnū
dubiū:poss̄z.n.aliqs dubitať vtrꝫ p̄dicari i qđ
pueiat cuilibȝ p̄dicamēto. Rñdet φ sic.nā qōlȝ
supi⁹ p̄dicaťi qđ d suis iferiorib⁹. ꝫ i qōlȝ p̄di-
camēto sūt q̄dā iferiora ⁊ q̄dā superiora. igiť

An p̄di catorū nūerus cū eorū diffōni b⁹ suffi ciēť assi gnetur. Ueriť vtrū numerus p̄di-
catorū cū eoꝝ diffōnib⁹ sit sufficiēť
assignat⁹. ¶ Arguiť p°φ n̄:q2 plura
sūt p̄dicata q̄ q̄ttuo2: igiť numer⁹ p̄-
dicatoꝝ nō ē sufficiēs:añs pbať: q2 spēs ē p̄di-
cabile: igť ē p̄dicatū. Etiā tot sť p̄dicata quot
sunt ppōnes dyalectice. ꝫ plures sūt ppōnes
dyalectice q̄ q̄ttuo2.igiť. ¶ Scđo sic. diffō nō
ē p̄dicatū.g° nō erūt q̄ttuo2.añs pȝ:q2 diffō nō
ē p̄dicabile.g° nō ē p̄dicatū. ¶ Tertio sic. diffi
nitio nō ē diffinibilis cū sit qđdā cō plexū, igť
diffō eius ē male posita:ēt si eēt diffinibiľ seq̄-
retur φ diffō eēt diffinitū:cū oē diffinibile sit
diffinitū. ¶ Quarto sic. si diffō diffinitiōis eēt
sufficiēter posita. seq̄reť φ aliqđ puertibile cuȝ
aliquo eēt supius ad ipȝ:pñs ē falsū. Igiť. pña
pȝ.q2 diffō est puertibilis cū diffinito:g° diffō
diffōnis ē conuertibilis cū ipa diffinitione q̄
diffiniť.⁊ tñ diffō eēt supio2 ad ipsaȝ cū sit su-
perius ad oēm diffinitionē. ¶ Quito sic. ppri-
um cōuenit oi indiuiduo spēi cuius est pprium
ergo nō iest soli. ¶ In oppositū arguiť aucto-
ritate phi in textu. In qōne erūt tres articuli.
¶ Quantum ad primum.

¶ Sciendū ē p° φ p̄dicatū pōt ca-

Predi catum q°t mo dis ca pitur. pi dupľr. vno° pme iectionaliť. alio mō scđe i-
tētionaľr. Pme intētionaľr ē termin⁹ mentalis
vocalis vel script⁹ q denotať dici de alio: siue
illud sit gen⁹ vel aliqđ aliđ p̄dicatoꝝ siue nō.
⁊ sic indiuiduū vel terminus singularis pt eē p̄-
dicatoȝ. Alio° pt capi pme itentionaľr adhuc
magis stricte p tẽio mētali:vocali vł scripto:
q denotať dici d alio tāq̄ gen⁹ vel aliqđ p̄dica
torū.⁊ sic idiuiduū nō ē p̄dicatū. Sȝ p̄dicatū
captū scđe itētionaľr nō ē nisi vnū itentionale
qđ attribuit stẽio:q denotať dici de alio tanq̄
gen⁹ ppriū. diffō vel accñs.⁊ isto° capiť p̄dica-
tū cū vf φ tñ sunt q̄ttuo2 p̄dicata. q̄ suo mō
dȝ exponi sicut ista:tñ sūt q̄nq̄ p̄dicabilia. cū
genus propriū ⁊ accidēs sunt alie scđe itētio-
nes qñ sūt p̄dicata ⁊ qñ sūt p̄dicabilia. q2 vt sť
p̄dicabilia attribuūť alicui inq̄ntū natū ē de
plurib⁹ p̄dicari. ꝫ vt sť p̄dicata attribuūť eidē
vt ē natū iesse suo subijcibili essentiaľr vel ac-
cidētaliť. puertibiliter vel non puertibiľr . Et
sic pȝ φ diffōnes eoꝝ non sunt oīno eedē. q2 in
diffōne istoꝝ iq̄ntū sunt p̄dicabilia intelligiť
eē sub rōne generis: ⁊ in diffinitiōe p̄dicatoꝝ
itelligiť p̄dicatū. Dico vlteri⁹ φ lȝ idē p deno-
minato seu pme itētionaľr possit dici p̄dicatū
⁊ p̄dicabile:nō tñ pp hoc seqť φ scđe itētiōes
sint eedē.imo vna pōt alicui attribui: dato φ
alia nō sibi attribuať. nā possibile ē itellcȝ nīȝ
itelligere aliqđ sub rōne q̄ pt d plrib⁹ p̄dicari:
⁊ nō sub rōne sub qua pueniť suo subijcibili essē-
tiaľr vel accñtaľr:quo fcō poterit p̄dicabile ali
cui attribui: dato φ p̄dicatū n̄ sibi attribuať.

¶ Sciēdū ē scđo φ tres cōditiōes

Cōditiō nes req̄ site ad hoc φ aliqđ sit p̄dicatū dyalecti cum. requirūtur ad hoc φ aliqđ sit p̄dicatū dyale-
ticum. ¶ Pria φ sit natū predicari de aliquo
p̄dicatione directa ⁊ ordinata:que fit qñ supi-
us predicať de suo inferiori:vel qñ aliqđ pre-
dicabile predicať de aliquo suo subijcibili:ideo
nullū indiuiduū est predicatū proprie dictuȝ:
nisi caperetur predicatuȝ large pro oī illo qđ
potest dici de alio:siue predicatione directa
siue nō. ¶ Secunda conditio.φ propositio in
qua predicatur huiusmodi predicatū de suo

subiicibili sit terminabilis p artē dyaleticā. Uñ illa ppō est terminabilis p artē dyaleticā q̃ pōt eē pūs alicuiꝰ ꝯne dyaletice. ⁊ pbari p aliquē locū dyaleticū. ¶ Tertia ꝯditio est q̄ tale pdicatū nō sit reducibile ad aliquod prius eo fm easdē ꝯsiderationes: ideo annexa pdicatorū nō sunt pdicata. q̄r ad ipsa pdicata reducunt̄. ⁊ ppōnes ex ipsis ꝯstitute terianſ p easdem ꝯsiderationes. sicut propositiones de predicatis.

¶ Sciēdū est quarto q̄ circa textū accidūt aliq̃ pue difficultates. ¶ Pria vtr̄ ppōes dyaletice sint i eq̄li numero cū pblematibꝰ dyaleticis. ⁊ videt̄ q̄ nō: q̄r qs pōt formare ppōnē dyaleticā nō formādo pblema. igit̄ non sūt in eq̄li nūero. Respōdet̄ breuit̄ q̄ ppōes dyaleticas esse in eq̄li numero cū pblematibꝰ pōt dupliciter intelligi. Uno mō in numero sic q̄ si qs faciat ppōnē dyaleticā: ipse vel vnꝰ alter formaret pblema dyaleticū. ⁊ sic nō est intelligēdū. Alio mō in gñe vel in specie: ⁊ sic est intelligendū q̄ tot quot possūt eē maneries ppōnū dialeticaꝝ: possūt eē pblemata: cū fiant ex ꝯsimilibꝰ terīs: ⁊ vnū potest fieri ex reliqꝰ. ⁊ sic itelligit̄. ¶ Scḋa difficultas an diffō possit dari p vnā vocē. ⁊ an diffō possit diffiniri. ¶ Ad pmā ptē dr̄ q̄ diffō nō potest dari p vnā vocem icompletam: q̄r oīs diffō dz eē oratio explicās distincte eēntiā rei. qḋ ñ pōt fieri p vnicā vocē. iō dicit pħs. 8. methaphysice q̄ diffō ē fmo lōgꝰ. ¶ Ad aliā ptē dr̄ q̄ diffō pt capi dupl'r. vno mō scḋe intētionalit̄. ⁊ sic diffō bñ diffinit̄: cuꝫ tūc sit qḋdā icōpletuꝫ intētionale. Alio mō capit̄ pme intētionalit̄. ⁊ sic nō diffinit̄: cū sit quoddā ꝯpletum cōpositum ex pluribꝰ. quēadmodū est animal rationale ⁊ alie diffinitiōes.

Aliq̃ difficultates circa textū accidētes

An diffinitio diffiniatur.

¶ Sciēdum ē quarto q̄ circa modos eiusdem icidunt due parue difficultates. ¶ Prima vtr̄ identitas numeralis sit maxia idētitas: cū diuersitas nūeralis nō sit maxia diuersitates: cū nō arguat alias diuersitates quia nō seq̄t̄. ista differūt numero: gꝰ differunt specie vel genere. Ad hoc dicit̄ q̄ idētitas numeralis essentie que est idētitas numeralis no mine diffinitione vel proprio ē maxima idētitas ⁊ infert alias identitates. sed idētitas numeralis accñtē nō ē maxima idētitaꝫ: imo illa nō infert quācꝫ aliam identitatē. vt nō sequit̄ sortes ⁊ sua albed o sūt idē nūero: gꝰ sūt eiusdē speciei. ¶ Scḋa difficultas: quomō accidēs ⁊ subiectū possūt esse vnū ⁊ idē nūero: cū possint separari ab iuicē. Rñdet̄ breuiter q̄ accidēs ⁊ subiectū eē vnuꝫ numero pōt intelligi dupl'r. vno mō q̄ sint vna res: ⁊ sic nō ē verꝫ. Alio mō q̄ faciāt vnū: nō vnitate p se. ſ; vnū p accidēs ⁊ sic dicit̄ vnū nūero. ⁊ tūc nō debꝫ ꝯcedi accidēs ⁊ subiectū esse vnū nūero. q̄r talis vnitas nō est ppriē vnitas. imo magis ibi cōmitit̄ fal-

Difficultates circa modos eiusdē identitatis

Scḋa difficultas.

Quot mōis intelligit̄ sbm eē vnū ⁊ idē nu mero.

lacia fm qḋ ad simpl'r. Et hec de pꝰ articulo.

¶ Quātū ad scḋm dubitat̄ p̄ vtrū quattuor pdicata sufficiēter diffiniant̄ a pħo. ⁊ vr̄ q̄ nō. Prio de diffōne: q̄r diffinitio est qḋ cōpletū. igit̄. Itē diffō nō est ppō. gꝰ nō indicat eē rei cū sola ppō hoc faciat. Itē diffinitū nō ē diffinitū. gꝰ nō diffinit̄. maior pꝫ. q̄r diffō ⁊ diffinitū sunt termini oppositi. Itē alia pdicata habēt easdē diffinitiones sicut pdicabilia. gꝰ nō differūt a pdicabilibꝰ. ¶ Pro solutione supponit̄ pꝰ q̄ diffō pōt capi dupl'r. s. pme itētionalit̄. ⁊ sic est qḋ cōpletū ⁊ nō diffinit̄. Alio mō scḋe itentionalit̄. ⁊ sic qñ diffinit̄: ⁊ ꝯcedit q̄ diffō est diffinitū saltē pdicatiōe denoiatiua ⁊ dūmodo vnū accipiat̄ vt qḋ. ⁊ aliud vt modus. ¶ Secundo supponit̄ q̄ cōiter assignatur triplex esse. s. eē ppōnale. qḋ denotat̄ p copulā ppōnis. ⁊ tale nō iportat̄ p diffōneꝫ. ſ; solū p ppōnē. Aliud ē eē existētie qḋ hꝫ res qñ ē extra cām suā: nā existere cōnotat rē habere eē extra pprīā cām. ⁊ tale nō importat̄ p diffōnē: q̄r siue res existat siue non: ē diffinibilis. vt pꝫ ď tonitruo nō existēte. Aliud ē eē essentie: qḋ nō ē aliud q̄ res ipsa. vt esse essentie hoīs ē ipse hō. ⁊ tale iportat̄ p diffinitionē saltē i eē cognito. Et qñ dr̄ diffinitiō ē oratio indicās qḋ ē eē rei. sensus ē indicās. i. manifestās que res est diffinitū. vt aīal rōnale manifestat que res ē hō. ¶ Et si qs dicat: eē essentie ⁊ eē existentie idē sunt. Dico q̄ verū ē. gꝰ si vnū iportatur p diffōnē ⁊ reliquū. Dico negādo ꝯñaꝫ: q̄r eē diffiniti nō iportat̄ p diffinitionē fm eē reale qḋ hꝫ extra cāꝫ: ſ; solū fm eē cognitū. nam ad hoc q̄ aliqḋ diffiniat̄: sufficit q̄ hēat eē cognituꝫ. ¶ Supponit̄ tertio q̄ in diffōne pdicatorū. sp ly qḋ dat intelligere pdicatū qḋ ē genus ad ipsa pdicata. iō nō habēt eandē diffōnem sicut pdicabilia: q̄r in diffōne pdicabiliū semper intelligit̄ vniuersale pro genere.

¶ Dubitat̄ scḋo vtrū spēs sit pdicatū ab aliis distinctū. ⁊ vtrū ppriū qñ ⁊ ppriū adaliqḋ faciāt pdicatū ppriū. ¶ Ad pmā partem dr̄ q̄ spēs est predicatū ⁊ ppō in qua predicatur est terminabilis p aliquē locuꝫ dyaleticū sicut p locū a toto i quātitate. pħs tñ non facit mētionē de ea explicite necꝫ eā enūerat: q̄r hꝫ eūdē modū inherēdi ⁊ pdicandi sicut genus. iō sufficiēter intelligit̄ p genus. Dicat̄ et q̄ dr̄ia itelligit̄ p genꝰ. Et si qs dicat vtr̄ dr̄ia sit annexū generis. dico ppriē q̄ nō cum hēat ppriū modū pdicādi: ⁊ sic ir̄ ēt vnū pdicabile distinctū a gñe: vr̄ ēt q̄ faciat vnū pdicatū distinctū a gñe. ¶ Aduerte tñ q̄ genꝰ pt capi dupl'r. vno mō large p oī incōpleto limitato qḋ pdicat̄ essentialit̄ nō cōuertibilit̄ de suo subiicibili cui inest essentialit̄. Et sic pt dici q̄ genꝰ dr̄ia ⁊ spēs non faciūt nisi vnū pdicatuꝫ. s. generis

An qtuor pdicata sufficiēter a pħo assignēt.

diffōnis acceptiones.

triplex eē cōit̄ assignatur.

Aliud dubiuꝫ de spē.

Gñis acceptiones.

cũ ipsis cõueniat vn⁹ mod⁹ essendi suo subiici/bili: ꝛ vn⁹ mod⁹ pdicãdi.s. essentialr. ℂ Illo⁹ ca/pit stricte p icõplero limitato qđ pdicat in qđ de plurib⁹ differentib⁹ spẽ.ꝛ sic pt dici q̄ spẽs ꝛ diffa facerẽt duo pdicata distincta a gñe. Pro scđa pte dr q̄ ꝓpriũ qñ: ꝛ ꝓpriũ ad aliqđ faciũt pdi/catũ accñtis.ꝛ nõ pdicatũ ꝓprij.cũ nõ sint ꝓ/prium simplr. et ipsis nõ cõueniat diffõ ꝓpj.

Quid ẽ annexũ

ℂ Dubitat tertio vtrũ quodlibet pdicatũ habeat aliqđ annexũ. ℂ Pro cui⁹ solu/tiõe supponit q̄ annexũ: vt cõiter dr ẽ pdicatũ minus pncipale pdicato cui annectit nõ tota/liter idẽ: nec totalr diuersum teriabile p easdẽ cõsiderationes vel p similes qb⁹ nõ ẽ pzincipa/le pdicatũ. Ex quo sequit q̄ nõ oz semp q̄ ꝯside/ratiões p q̄s teriant ꝓblemata pdicati sint to/taliter idẽ cũ ꝯsideratiõibus qb⁹ teriant ꝓble/mata annexi.

Cõditiões req̄site ad h̄ q̄ aliqđ dicatur annexum.

ℂ Scđo supponit q̄ tres ꝯditio/nes requirũt ad hoc q̄ aliqđ dicat annexũ al/teri. Prĩa q̄ ꝓblemata q̄ sũt de ãnexo fere sint termiabilia similib⁹ ꝯsiderationib⁹ sicut pro/blemata q̄ sũt d̄ pdicato pncipali. Scđa q̄ il/lud pdicatũ cui dr eẽ annexũ sit pncipalius q̄ illud ãnexũ. Tertia q̄ pdicatũ pncipale ꝛ an/xum nõ habeat oino similes modos pdicãdi. q2 tũc magis deberẽt dici vnũ pdicatũ: q̄ pdi/catũ ꝛ annexũ.

An aliqđ pdicatũ habeat annexum.

ℂ Supponit tertio q̄ nõ qđlz pdicatũ habet ãnexũ: q2 ꝓpriũ nõ hz annexũ. Et si quis dicat nõne idẽ ꝛ diuersũ ꝓprio pñt eẽ annexa ipi ꝓprio sicut idẽ ꝛ diuersũ gñe sũt annexa gñis. Rñdet q̄ nõ, q2 idẽ ꝛ diuersum ꝓprio nõ dicũt p⁹ ꝯuenire ipsi ꝓprio. s3 magis spẽi illi⁹ ꝓprij. vñ nihil dr pmo idẽ ꝛ diuersũ cũ risibili nisi q2 p⁹ ẽ idẽ vel diuersũ cũ spẽ puta cũ hoie. Et hec de secundo articulo.

Cõclusio responsalis d̄ pdictis.

ℂ Quantũ ad tertiũ sit ꝯclusio re/spõsalis. numerus pdicatoꝝ cũ diffõnib⁹ co/rum est sufficiẽter assignatus a pho. ℂ Ad rõ/nes. Ad pmã ꝛ secũdã ꝛ tertiã p3 solutio. ꝛ ẽt ad q̄rtã. Ad q̄ntã di q̄ ly soli in diffõne ꝓ/prij nõ refert ad idiuidua: s3 ad spẽ3. puta q̄ sit sensus soli supple spẽi ꝛ oi supple indiuiduo.

ℂ Primũ ergo determinet qđ est ꝓpõ dyalectica ꝛ qđ ꝓblema dyale/ticũ. Nõ. n. oẽm ꝓpõnẽ nec oẽ pro/blema dyalecticum ponendum.

Tractat⁹ diuisio.

Iste est scđus tractatus huius libri in quo determinat arist. de pncipijs cõplexis silli dyalectici. ꝛ diuidit in duo capitula. In pmo ostẽdit qđ sit ꝓpõ dyalectica ꝛ ꝓblema dyalecticũ

Quid ẽ propõ dyalectica.

pp h̄ q̄ oĩs ꝓpõ est dyalectica. nec oẽ ꝓblema ẽ dyalecticũ q2 nullus ꝓponeret p modũ ꝓble/matis qđ ẽ oĩb⁹ vel nulli notũ: q2 oẽ ꝓblẽa d3 habere aliquã dubitatiõnẽ. ℂ Deide diffinit ꝓpõnem dyalecticã dicẽs ꝓpõ dyalectica ẽ in/terrogatio ꝓbabilis q̄ vr oĩbus aut plurib⁹ aut sapiẽtib⁹. ꝛ his oĩbus vel plurib⁹ vel maxie no/tis cũ formidine nõ extranea. i. nõ ꝯtra opio/nibus pluriũ sapiẽtũ.

Diuisio ꝓpõnũ dyalecticarum.

ℂ Deide diuidit ꝓpões dyalecticas dicẽs q̄ q̄dã sunt ꝓpões dyalecti/ce sm se ꝓbabiles. vt oĩs mr diligit filiũ suũ. alie sunt similes ꝓbabilib⁹ vt si sit ꝓbabile q̄ ꝯ/trarioꝝ sit eadẽ disciplina ꝓbabile erit q̄ eorum sit vnus sensus. Alie sunt ꝓbabiles q̄ sũt ꝯtrie ꝓbabilibus. idest de teris ꝯtrijs vel sm ꝯdictio/nẽ ptense. exemplũ ex pte sbi: vt amicis oz be/nefacere: inimicis oz benefacere ex parte pre/dicati: vt amicis op3 bñfacere: amicis oz ma/lefacere. exemplũ de illis q̄ sunt ptense sm ꝯ/dictionẽ. vt amicis oz benefacere. inimicis nõ oz benefacere. amicis oz bñfacere. amicis nõ oz malefacere. Et subdit q̄ si vna ẽ ꝓbabilis: ita ꝛ reliq̄.

Diffõ ꝓblematũ dyalecticoꝝ.

ℂ Consequẽter diffinit ꝓblemata dyalectica dicẽs q̄ ꝓblema dyalecticũ ẽ specu/latio ꝯtendẽs ad electionẽ vel fugã vel ad ve/ritatẽ ꝛ sciam aut vt ipsum sic adminiculans: aut ad aliqđ aliud hmõi. vñ p hoc q̄ dicit ad electionẽ vel fugã tãgit ꝓblemata moralia. ꝛ p hoc q̄ dicit ad veritatẽ ꝛ sciã tãgit ꝓblema/ta nãlia: ꝛ p hoc q̄ dicit adminiculãs tangit ꝓ/blemata sciarum sermocinaliũ.

Diuisio ꝓblematum.

ℂ Cõsequẽter diuidit ꝓblemata. Primo ex pte nr̃e cogita/tiõis. Scđo ex pte finis. de pmis dicit q̄ q̄d/dã est ꝓblema de quo neutro mõ opinamur ꝛ solet vocari ꝓblema neutrũ eo q̄ nullã rõnez habem⁹ ad alterã ptẽ ꝯdictiõis: vt vtrũ astra sint paria vel iparia vel q2 habem⁹ rõnes eque fortes ad vtrãq3 ptẽ ꝯdictiõis: vt vtrũ mũdus sit eternus vel nõ. Alia sunt de qb⁹ habentur ꝯtrie opiones: ꝛ illa sunt triplicia: quedã sũt de qbus plurimi vulgares ꝯtriant sapiẽtib⁹ vt vtrũ sapientia sit melior diuitijs vel nõ. alia sũt de qbus plurimi vulgares ꝯtriant inter se. vt vtrũ ars sutoria sit melior pelliparia. alia sunt de qb⁹ sapiẽtes ꝯtriant iter se vt sũt ꝓblemata phi/sicalia ꝛ metaphisicalia. vt vtrũ mũdus sit ab eterno vel nõ. ꝛ vtrũ genus sit vnũ vle vel nõ.

Diuisio ꝓblẽatis ex pte finis.

ℂ Deinde diuidit ꝓblemata ex pte finis dicẽs q̄ quedã problemata ordinant ad electionez vel fugam: vt vtrũ oportcat parentes reuereri vel nõ. quedam non ordinantur ad finem pp scire. sed ꝓpter operari. vt vtrũ voluptas sit eli/genda vel nõ: ꝛ quedã ordinantur ad scire tã/tum. vt sunt ꝓblemata naturalia.

Quid ẽ positio.

ℂ Positio aũt ẽ extranea opio ali/cui⁹ sm phiaz notoꝝ. vt qm̃ nõ ẽ ꝯ/dicere quemadmodum di/xit anthistenes.

Istud est scđm capitulum in quo phs determinat de positione dicẽs. positio

est opinio extranea aliquoꝝ notoꝝ ꝫ phiaꝫ.i. positio ⁊ opio aliquoꝝ peritoꝝ vel alicuiꝰ ꝑiti i phia.⁊ dat tria exẽpla. Primũ. nõ ꝯtingit eẽ contradictionẽ: vt dicit antistenes. Scðꝫ ẽ.ꝙ omnia mouent: vt dicit eraclitus. Tertiũ.ꝙ oia sunt vnũ: vt dicit mellisus. ⁊ de istis dicit aristo.ꝙ esse sollicitũ est magis signũ stultitie ꝙ̃ sapie. ¶ Deinde cõpat positionẽ ad ꝓblẽata dicens ꝙ oīs positio ẽ ꝓblema: ꝫ non ecõtra. ¶ Scðaꝫ ptẽ ꝓbat. qꝛ aliq̃ sunt ꝓblemata de quibus neutro mõ opinamur: ⁊ illa nõ sũt positiones: qꝛ positio est oĩo que p rõnes ꝓbabiles vł ab aliquo rñdẽte. ¶ Primã ptẽ ꝓbat: qꝛ omne illud de quo ꝯrii opinant est ꝓblema: ꝫ positio est hmõi. igit. Et sbdit.ꝙ solũ illa ꝓblemata sunt dyaletica q̃ pñt esse dubia ex parte rõnis. ⁊ illa sũt dyaletica que sũt dubia ex defectu sensus vel pene vt dubitãtes: vtrũ opoꝛteat deos venerari ⁊ parẽtes amare. tales nõ sunt rõnibꝰ ꝯuincẽdi: sed verbibꝰ sũt puniẽdi. ¶ Silr. illa ꝓblemata quoꝝ demõstratio ẽ ꝓpinqua sensui: vel longe a sensu nõ sũt dyaletica: vt vtꝝ nix sit alba. ¶ Deide determinat de speciebus argumẽtatiõis dyalectice dicens.ꝙ due sunt spẽs argumentatiõis dyalectice.s.sillus: ⁊ inductio qd sit sillus dictũ est prius. Sꝫ inductio est ꝓgressio a singularibꝰ ad vle. ¶ Finalr cõparat inductionẽ ad sillm dicens.ꝙ inductio est planioꝛ ⁊ visibilioꝛ ꝙ̃ sit sillus: ꝫ sillus est valentioꝛ: ⁊ ad contradicendũ efficacioꝛ.

Cõparatio põis ad ꝓblemata.

Quot sũt spẽs argumentatiõis dyalectice.

Nstrumẽta aũt p q̃ abũdemꝰ sillis sũt quattuoꝛ. vnũ qdẽ ꝓpõnes sumere. scðm quotiens vnũqðqꝫ dicit posse diuidere. tertiũ dr̃ias inuẽire. q̃rtũ ãt silitudinis ꝯsideratõ.

Ste est tertius tractatus huiꝰ libri i quo phus determinat de instrumentis abundandi i sillis dyalecticis dicẽs.ꝙ instra qbus abũdamus sillis dyalecticis sunt quattuoꝛ.s. ꝓpõnum sũptio. multiplicis distinctio. diaꝝ inuentio. ⁊ silitudinis ꝯsideratio. Et reducit tria vltima ad pmum dicens.ꝙ tria vltia reducunt ad sumptionẽ ppositionũ. qꝛ p vnũqðqꝫ ipoꝝ pñt fieri diuerse ꝓpõnes. si eñi distinguat multiplex: vt puta bonũ in delectabile ⁊ vtile sumunt due ꝓpões .s. bonũ delectabile est eligendũ. ⁊ bonũ vtile est eligendũ. Silr inuẽta dña inter aliq̃ multiplicant ꝓpõnes: vt si sit inuẽta dña inter sensuꝫ ⁊ disciplinã talis ꝙ amisso sensu nõ possumus ipꝫ recupare. ꝫ amissa disciplia possumꝰ ipsã recupare. tũc eliciũt due ꝓpões. Silr inuẽta silitudis ꝯsideratiõe inter aliq̃ mltiplicãt ꝓpões: vt si ꝯsideret silitudo sanatiui ad sanitatem. ⁊

Quot sũt instra p q̃ abundemus sillis dyaleticis.

Quõ tria instruita reducũt ad pm.

euechiui ad euechiaꝫ. tũc sũt pl'es ꝓpões

¶ Ergo quidẽ ꝓpões eligendũ quotiens determinatũ ẽ i ꝓpõne: aut oium opiones proponenti aut plurium: aut sapientũ: ⁊ hoꝝ vel omnium vel pluriumvel notissimoꝝ.

Primũ instrm abundandi.

Istud est scðm caplm in quo phus determiat de pmo instro abundandi qð est ꝓpõnũ sũptio: ⁊ ponit sex modos qbꝰ abundamꝰ in ꝓpõnibꝰ dyalecticis. ¶ Primꝰ ẽ sumẽdo ꝓpões probabiles. aut oibꝰ. aut plꝛibus. aut sapiẽtibꝰ. aut his plibꝰ. aut maxie notis. ¶ Scðs. est sumendo ꝓpões ꝯrias ꝓbabilibꝰ ꝓtẽsas ꝫ ꝯdictionẽ. nã si vna ꝯriaꝝ ẽ ꝓbabil' ⁊ reliq̃. ¶ Tertius modꝰ. est sumẽdo ꝓpões siles ꝓpõnibus probabilibus: vt si ista sumat tanq̃ ꝓbabil' ꝯrioꝝ eadẽ ẽ disciplina: tũc ista sumẽda ẽ tanq̃ probabilis ꝯrioꝝ idẽ est sensus. ¶ Quartꝰ modus. est sumẽdo opiones cõẽs. Nã rñdẽtes ad hmõi ꝓpões facilr ꝯcedũt nec ad eas multũ aduertũt. ¶ Quintus modꝰ ẽ. sumẽdo descriptiones coꝝ de qbꝰ disputamꝰ: vt ex eis facere possumus ꝓpões ꝓbabiles. ¶ Sextꝰ modus. est aspiciẽdo ad ꝓpões dictas ab exptis i aliq̃ scia in q̃ disputamꝰ. ¶ Cõsequẽter ondit: ꝙ oẽ problema aut ẽ phisicũ. aut moꝛale. aut pmocinale. Exẽplũ de phisico. vtꝝ modꝰ sit eternꝰ vel ñ. Exẽplũ ꝺ moꝛali: vt vtꝝ opoꝛteat magꝫ obedire pẽtibꝰ ꝙ̃ legibꝰ si dissentiãt. Exẽplũ de sermocinali vel logico: vt vtrũ ꝯrioꝝ sit eadeꝫ disciplina vel nõ. ¶ Cõsequẽter soluit vnã qõneꝫ: posset eñi qs q̃rere quõ talia ꝓblemata differũt adiuicẽ. rñdet: ꝙ ñ ẽ facile hꝫ assignare: sed suffiẽ ea cognoscẽ iductiõe ⁊ exẽplo. ⁊ dicẽ ꝙ dyalecticꝰ solũ ꝯsiderat talia simplr.i. quãtũ ad eaꝝ opiones ⁊ ꝓbabilitatẽ. Et sbdit finalr. ꝙ in argumẽtatiõibꝰ dyalecticis sumẽde sũt ꝓpõnes vles: vt ꝫ ipis possint sumi ꝓpões pticulares. vt oium oppositoꝝ ẽ eadẽ disciplia sub qua sumũt iste: oium ꝯrioꝝ eadẽ ẽ disciplina. omniũ priuatiue oppositoꝝ eadẽ est disciplia.

Quot modis abũdamus in sillogismis dyalecticis.

Diuisio problemata.

Solo qõnis.

quare i argumẽtatõibꝰ dyalecticis sumatur ꝓpones vles.

¶ Quotiens aũt negociandũ ẽ nõ solũ q̃cũqꝫ dñr ẽm diuersũ modũ. sed ⁊ rõnes coꝝ tentãdũ assignare: vt non solũ qm̃ bonũ. alio quidem modo dicitur iustitia ⁊ fortitudo.

Scðm instrm abundandi.

¶ Istud ẽ 3m camꝰ i qꝰ phs dtermiat ꝺ 2º instro abũdãdi.s.ꝺ distinctiõe mltiplicis. ponẽs aliq̃s ꝯsideratiões. Pria ad cognoscenm. vtꝝ aliqð nomẽ ꝓpom dicat mltiplr isplicm ẽ ꝺ fm suũ ꝯriũ: qꝛ si ꝯriũ dicat mltiplr.i. hꝫat plꝛa significata: tũc ẽt tale nomẽ di mltiplr. Exẽm acutũ dr̃ equo ce ꝺ acuto i voce ⁊ ꝺ acuto i magnitudie: gꝰ ẽt

Cõsideratiões de scðo instro.

obtusũ dicetur equoce. Scd̃m exẽplũ bonuz. dicit̃ equoce de bono in aiali ⁊ bono in domo cui ɔ̃riat̃ pestilẽs. ⁊ bono in aiali ɔ̃riat̃ fedum: ergo ẽt malũ dicet̃ equoce. Tertiuz exẽplũ. album dĩ equoce de albo in colore ⁊ albo in voce: ergo nigrũ dĩ equoce. ¶ Scd̃a ɔ̃sideratio. si nomẽ ꝓpositũ hẽat ɔ̃riũ ſm vnã significationem ⁊ non ſm aliã tũc est multiplex: ⁊ dat duo exempla. Primũ est delectationi. que est in potu ɔ̃rariat̃ tristitia que est in siti. delectationi vero que ẽ in speculando nihil ẽ ɔ̃riũ. ideo hoc nomẽ delectatio dĩ multiplr̃. Scd̃z exemplũ. huic qd̃ est amare ſm aiam ɔ̃riatur odire ſm aiam. sed amare ſm corporalẽ actũ nihil est cõtrariũ. ¶ Tertia ɔ̃sideratio. si noĩa contraria in vna significatiõe hñt mediũ ⁊ nõ in alia: tunc dñr equoce: vt albũ ⁊ nigrum ĩ colore hñt medium sed nõ in voce. ideo dñr equoce. ¶ Quarta ɔ̃sideratio. si ɔ̃ria in vtraq; significatione hẽant medium: ⁊ illud nõ sit idẽ tunc illa contraria sunt multiplicia. ¶ Quita consideratio. si ɔ̃ria in vna acceptione habeãt plura media: ⁊ in alia non hẽant nisi vnũ medium: tunc illa sunt multiplicia. ¶ Deide põit vnam ɔ̃siderationẽ ex parte ɔ̃dictionũ q̃ talis est. si ɔ̃dictoriũ alicuius noĩs sit multiplex ẽt ⁊ tale nomen. vt non videre: vno mõ idem est q̃ non habere visũ. alio mõ idem ẽ q̃ nõ vti visu. ergo videre dĩ multiplr̃. ¶ Deinde ponit vnã considerationẽ ex parte priuatiue oppositoꝝ: si vnum ꝑuatiue oppositoꝝ dicatur multiplr̃ ⁊ reliquũ. vt si sensibile dicatur equoce de sentire ſm aĩam ⁊ sentire ſm corpus: ita insensibile dicetur multiplr̃. ¶ Deinde ponit vnã ɔ̃siderationem inspiciendo ad casum que talis est. si aliquod ꝑncipale dicatur multiplr̃. casus ab eo descendens dicetur multipliciter. vt pz de sanatiuo ⁊ sanitate. ¶ Deinde ponit tres considerationes ex parte p̃dicamentoꝝ. Prĩa: si oppositũ ꝓpositi sit in diuersis gñibus ipsũz est mltiplex. Scd̃a. si ꝓpositũ ɔ̃ueniat reb⁹ diuersoꝝ generꝝ nõ ſbalternatim positoꝝ ipz ẽ multiplex. vt hoc nomẽ asinus: qd̃ in vna significatione sua est idẽ qd̃ aĩal: ⁊ in alia ẽ qdd̃ã genus vasis. Tertia. si teriũ ɔ̃ri⁹ terio ꝓposito repiat̃ in diuersis gñib⁹ ñ ſbalt̃natiz posit̃ ẽ mltiplex: q̃ si vnũ ɔ̃rioꝝ dicat̃ ⁊ mltiplr̃ ẽt reliquũ. Tex.

Exẽpla scd̃e ɔ̃sideratio nis.

Alia ɔ̃sideratio ex pte ɔ̃dictionis.

Alia ɔ̃sideratio ex pte priuatiue oppositorum.

Tres alie ɔ̃sideratio nes.

¶ Differentias aũt ⁊ in ipsis generibus que sũt ad seinuicẽ perspiciẽdum: vt quo differt iustitia à fortitudine. ⁊ prudentia à tẽpantia. hec .n. oĩa ex codẽ genere sunt.

Istud est quartũ capl̃z in quo pħus deteriat de aliis duob⁹ instrumẽtis. abundãdi. s. de diaꝝ inuentione ⁊ similitudinis cõsideratiõe. Et pmo ponit duas considerationes de diaꝝ inuẽtiõe. ¶ Prĩa ɔ̃sideratio. ɔ̃siderãda est dĩa illoꝝ q̃ sũt eiusdem gñis. vt dĩa de iustitia: fortitudie: prudẽtia: ⁊ tẽpantia: q̃ sũt sub vtute. ¶ Scd̃a ɔ̃sideratio. considerãda ẽ dĩa illoꝝ que sũt diuersoꝝ generũ. ¶ Deide ponit duas ɔ̃sideratiões ex pte ɔ̃sideratiõis silitudinis. Prĩa ẽ q̃ silitudo ɔ̃rẽda est ĩ illis que sũt diuersoꝝ generꝝ ꝓpinquorũ respiciẽdo: vtrũ vnuz sic se hẽat ad aliũ sic reliquũ ad aliud. vt sicut se hz disciplina ad disciplinatũ. ita ſsus ad ſlatũ. Et sic se hz visus in oculo: ita mẽs in aĩa. ¶ Scd̃a ɔ̃sideratio. opz respicẽ ad illa q̃ sũt ĩ eodẽ gñe. ⁊ si ĩ illis aliqd idẽ repiat̃ illa sũt silia. vt hõ ⁊ asin⁹ ĩ aĩali. Tex.

Duo vltima instrumẽta.

Cõsiderationes de inuẽtione diaꝝ

Cõsiderationes ex pte similitudinis.

¶ Utile aũt quotiẽs dicit̃ quidem ɔ̃siderasse ad maĩfestũ. maxĩe ãt qs sciet qd põat̃ palã facto quotiẽs dĩ.

¶ Istud ẽ 5m capl̃z ⁊ vltimũ hui⁹ libri ĩ q⁹ determĩat ð vtilitatib⁹ p̃dictoꝝ instroꝝ dicẽs p⁹. q̃ mltiplicis distictio ẽ vtilis ad tria. Pmo ad manifestãdũ ꝓpositũ: q̃ maĩfestationẽ multiplicis sit maĩfestatũ qd̃ oñdit̃. ¶ Scd̃o ẽ vtil̃ ad hoc q̃ fiat disputatio ad rẽ ⁊ non ad vocẽ seu nomẽ. ¶ Tertio. ẽ vtil̃ ad ñ palogizari. q̃ si respõdẽs distiguat mltiplex nõ palogizat̃. ¶ Et subdit q̃ nõ ɔ̃tigit p ea mltiplicia palogizari: sed solũ p illa q̃ sũt ĩ vno ſm ea ⁊ ĩ altero falsa. Scd̃o subdit. q̃ paralogizare ñ spectat ad dyalecticũ. sz magis spectat ad sophisticũ. ¶ Cõsequẽter dic̃. q̃ diaꝝ inuẽtio ẽ vtilis ad duo. p⁹ ad sillos de eodẽ ⁊ diuerso: q̃ oñdẽs diuersitatez aliquoꝝ hz media ad oñdẽdũ illa nõ eẽ eadez. scd̃o: vtilis ẽ ad diffõnes: q̃ vnũqdq; diffinit̃ p dĩas ꝓprias p q̃s differt ab aliis. ¶ Cõsequẽter dic̃. q̃ silitudinis ɔ̃sideratio vtilis est ad tria. s. ad inductionẽ ad sillos ex ypothesi. et ad diffõnes: pmũ pbat. q̃ p iductionẽ aliq⁹ sili repto ĩ singularib⁹ ĩfert̃ vle. Scd̃m pbat. q̃ per sillos ex ypothesi siue p sillos ɔ̃ transũpto ostendit̃: q̃ illud qd̃ conuenit vni similiter cõuenit alteri. Tertiũ pbat. q̃ ĩ diffõne p⁹ ponit̃ genus vel aliqd loco gñis ĩ quo mlta sũt silia.

Utilitates p̃dictoꝝ instrumẽtorum.

Cui spectat palogizat̃.

Ad q̃ ẽ vtil̃ ɔ̃sideratõ similitudinis.

Queritur vtrũ diffõnes ꝓpõis dyalectice ⁊ pblẽatis sint a pħo sufficient̃ assignate. Arguit̃ p⁹ q̃ ñ: q̃ nulla ꝓpõ dyalectica ẽ iterrogatio: q̃ oĩs iterrogatio hz mõz q̃õnis: sz cũ ꝓpõ dyalectica põat̃ ĩ sillo ñ hz mõz q̃õnis. igr̃. ¶ Scd̃o sic. diffõ pblẽatis ñ ẽ bõa. igr̃. añs pz. q̃ pblẽa est ꝓpõ spectabil̃. ergo male dr̃ q̃ ẽ speculatio. ¶ Tertio sic. si oẽ pblẽa eẽt spectatio. seq̃ret̃ q̃ nõ hẽrem⁹ aliq pblẽata sciaꝝ practicarũ qd̃ ẽ fłm. igr̃. ¶ Quarto sic. ibi diffinit̃ pblema dyalecticũ: g⁹ male dĩ q̃ pblẽa dyalecticũ ẽ vnũ mẽbrũ diuidẽs pblema. ¶ Quito sic. si diffõ pblematis eẽt bõa seq̃ret̃: q̃ oẽ pblema eẽt morale

Qõ de diffõne ꝓpõnis dyalectice ⁊ pblẽatis.

cũ solũ problema morale cõtẽdat ad electionẽ vel fugã. ¶ In oppositũ ẽ phs in textu. In q̃stiõe erũt tres articuli. Quantũ ad primũ.

¶ Sciendũ est p̃rio q̃ p declaratione diffinitõis ppõis dyalectice supponit p̃o q̃ iterrogatio capit dupl'r. vno mõ p ppõe cui addit signũ iterrogatiuum. ⁊ sic capit i diffõne ppõnis dyalectice ita q̃ est sensus ppõ dyalectica ẽ iterrogatio. i. ppõ cui addit signũ interrogatiuũ. Alio mõ capit p aggregato ex signo iterrogatiuo ⁊ ppõne iterrogata. ⁊ sic nõ capit in diffõne ppõnis dyalectice: q2 vt sic nõ põt poni in sill'o dyalectico. ¶ Supponit scd̃o: q̃ pbabile capit dupliciť. vno mõ vt ẽ pprium ppõnis dyalectice cõuertibile cũ ipsa ppõne dyalectica: ⁊ sic nõ capit in diffõne ppõis dyalectice. q2 tũc eẽt nugatio cũ diffõ adderet immediate diffinito. Alio' capit large p oi ppõne q̃ ẽ apparẽter pbabilis: ⁊ sic capit i diffõne ppõnis dyalectice. ita q̃ ẽ sensus. ppõ dyalectica ẽ iterrogatio pbabilis. i. ppõ interrogata apparẽter seu ve pbabilis. ¶ Tertio suppõit: q̃ aliqd eẽ manifestũ oibus põt itelligi dupl'r. vno mõ certidunaliť ⁊ indubitanter. ⁊ sic ppõ que vꝫ sic oibus nõ est dyalectica. Alio mõ cum formidine de opposito. ⁊ sic propõ q̃ vꝫ oibus isto mõ vr eẽ dyalectica. Et gb' p̃ꝫ q̃ diffõ ppositionis dyalectice est sufficienter posita.

Interrogationis acceptiões.

q't modis accipit pbabile.

Quot mõis intelligit aliqd eẽ manifestũ oib'

¶ Sciẽdũ ẽ scd̃o q̃ pro declaratione diffinitionis problematis supponit p̃mo q̃ phs hic accipit pblema dyalecticũ p ppõne pbabili cũ formidie termiabili p rõnes pprias ⁊ dyalecticas siue cõponatur ex termis logicalib' siue nõ: ⁊ sic capit pblema dyalecticũ cum diffinit in textu. Alio' põt capi p ppõne pbabili cũ formidie termiabili p propas rõnes cõpositas ex termis logicalib': ⁊ sic capit cum dr q̃ pblema dyalecticũ ẽ vnũ mẽbrũ diuisiõis pblematis. ¶ Supponit scd̃o: q̃ i diffõne pblematis nõ capit speculatio put distinguitur ꝯ praxim. ſ3 capit p ppõe speculabili vel cognoscibili p rõnes pbabiles ad vtrãq3 ptẽ ꝯdictionis. ¶ Supponit tertio q̃ pblẽa accipit vtrãq3 ptem ꝯdictiõis. i. affirmatiuã ⁊ negatiuã iter quas fit disputatio ⁊ cõtentio. idõ in diffinitione pblematis ponit iste terius cõtendens. Ex quo pꝫ q̃ p p̃dictã diffinitionẽ phs nihil aliud intẽdit nisi q̃ pblema est ppõ speculabilis pro vtraq3 pte ꝯdictiõis. ¶ Alie particule sũt declarate i textu. nã p hoc q̃ dicit ad electionẽ vel fugã tãgit pblemata moralia que possunt disputari p rõnes pbabiles ad vtranq3 partẽ. Et per hoc q̃ dicit ad veritatẽ ⁊ scientiã itelligit pblemata phisicalia que per rõnes pbabiles possũt pbari ad vtrãq3 partẽ contradictionis. ⁊ per hoc q̃ dicit amminiculans tangũtur problemata dyalectica. ex quo pꝫ q̃ diffinitio problematis est sufficienter posita.

Suppositiões declarãtes diffinitionẽ pblematis.

¶ Sciẽdũ est tertio q̃ circa textum icidũt aliq̃ difficultates. Pria vtrũ oĩs ppõ possit dici dyalectica. Et arguit p̃mo q̃ sic: q2 oẽ illud qd̃ ꝯstituit ex aliq' p̃dicatoꝝ ẽ dyalecticũ: ſ3 ois ppõ ẽ hmõi: vt pꝫ p phm in p̃ncipio hui' dicentẽ q̃ p̃dicata sũt ex quibus fiũt ppões ⁊ pblemata. ¶ Ad dubiũ dr q̃ aliquã eẽ ppõnes dyalecticã põt intelligi dupl'r. vno mõ q2 ꝯstituit ex termis logicalib' ⁊ isto mõ nõ ois ppõ ẽ dyalectica. nec isto mõ capit phus ppõnẽ dyalecticã. Alio mõ capit ppõ dyalectica p oi ppõe pbabili p rõnes gñales ⁊ pbabiles q̃ nõ sunt demonstratiue. ⁊ isto mõ ois ppõ cõstituta ex aliquo p̃dicatoꝝ ex ñs tñ dubia pbabilis dr dyalectica. ⁊ isto mõ capit ppõ dyalectica a pho in textu.

An ois ppõ dicat dyalectica.

Quot mõis intelligit ppõnẽ eẽ dyalecticam.

¶ Sciẽdũ ẽ q̃rto q̃ scd̃a difficultas est ista. vtrũ si vnũ oppositoꝝ dicat multipl'r ⁊ reliquum. i. qd̃ sub alijs verbis dr q̃ tot modis dr vnũ oppositoꝝ quot modis dr ⁊ reliquũ. ⁊ videt q̃ nõ: q2 tũc eẽnt tot hoies albi sicut nigri cũ albũ ⁊ nigrũ sint opposita. ¶ Pro solutiõe dr breuiť q̃ vnũ oppositoꝝ dici tot modis sicut ⁊ reliquũ põt itelligi dupl'r. vno mõ q̃tũ ad multitudinẽ oppositoꝝ. ⁊ sic nõ opꝫ. n. n. opꝫ q̃ si sint q̃ttuor albedies vl' tria alba vl' q̃ttuor alba q̃ tot sint nigredines vel nigra: alio mõ põt itelligi q̃tũ ad significata: ⁊ sic dico q̃ tot mõis dr vnũ oppositoꝝ quot modis dr ⁊ reliquũ. i. si vnũ oppositoꝝ sit equocũ ad tria significata etiã ⁊ reliquũ. Et h̃ d̃ p̃mo articulo.

Alia difficultas de oppositis.

Unum oppositorũ dici tot mõis sicut ⁊ reliquum q't modis itelligitur.

¶ Quãtũ ad scd̃m dubitatur p̃mo vtrũ tãtũ sint due spẽs argumẽtatiõis. ⁊ videtur q̃ nõ. q2 aristoteles in scd̃o poꝝ ponit q̃ttuor. Ul̃ p solutiõe supponit vt visũ ẽ i sũmulis q̃ ois ppõ cui sbo addit dictio exclusiua ẽ distiguenda: q2 põt esse de sbo excluso vel exclusiua. vñ si ista sit de sbo excluso ẽ vera: ⁊ est sensus aliq̃ q̃ tm̃ sũt duo sũt spẽs argumẽtationis si sit exclusiua ẽ falsa. ⁊ ẽ sensus: due sũt species argumẽtatiõis ⁊ nõ sũt plures. nec aristoteles posuit illas exclusiuã. sed bñ dicit q̃ sunt due spẽs argumẽtatiõnis. ⁊ p illas duas itelligit alias duas. puta p sill'm emptimema ⁊ p iductionẽ. exemplũ de istis satis visũ ẽ in scd̃o prioꝝ. Et si arguat: ipossibile ẽ nõ si tantũ due sũt spẽs argumẽtatiõis due sũt spẽs argumẽtationis: g' ista ẽ necessaria. si tm̃ due sint spẽs argumẽtatiõis due sũt spẽs argumẽtationis: g' ista est necessaria tm̃ sũt due spẽs argumẽtationis. ¶ Pro solutiõe suppõit q̃ ꝯditiõalis ẽ duplex. q̃dã ẽ affirmatiua ⁊ q̃dã ẽ negatiua. vñ ad vitatẽ ꝯditiõalis affirmatiue reqrit q̃ q̃litercũq3 p añs significat esse ipossibile est ita esse qn ita sit sicut per ꝯñs significat. Ex quo seqt q̃ ois conditionalis affirmatiua vera ẽ bona ꝯñs. ſ3 ad veritatẽ cõditionalis negatiue reqrit illũ

An tm̃ sint due spẽs argumentatiõis.

Cõditiõnal acceptiões

quod requirit ad falsitatem affirmatiue puta q posse sit ita esse sicut p ans significat q; ita sit sicut p ons significat. Et ad falsitatē illud qđ reqrit ad veritatē affirmatiue. Et quo seqt. q qn di q ois odicionalis vera est necia: hoc itelligit de oditionali affirmatiua. nā nulla condicionalis negatiua est oña necia vt dicūt aliq. naz ad hoc q aliq ppo sit oña reqrit q l ea nota illationis teneat illatiue sic q negat: io ibi non est oña. impole ē nō si tantū due spēs ꝛc. ꝫ dicunt aliq: q ibi est tantū vna ppō cathegorica significans q hec ē impoſis: si tantū due sunt spēs argumētatiōis due sūt spēs argumētatiōis. ꝫ magnū ē dubiū qūo illa sit cathegorica cū odicat ypothetice. ideo resolonez qre.

Quo intelligit oēm cōditionalē verā eē necessariam.

Dubitat scdo vtruz ista sit vera due sunt spēs argumētationis. Et arguit q n bene seqt. non due sunt spēs argumētatiōis vł due sunt spēs argumētatiōis. ergo nō due sūt spēs argumētatiōis. oña pbat: q: ex opposito osequētis infert oppositū añcedētis. igit. oña probatur: q: oppositū osequētis est istud. due sunt species argumētationis. ꝛ ad istā due sūt species argumentatiōis sequitur. ista due sūt species argumentationis. vł due sunt species argumentationis. q: queliz cathegorica infert vnā disiunctiuā cuius ipsa est ps. Pro cui⁹ solutione supponit. q duplex ꝛ disiunctiua .s. affirmatiua ꝛ negatiua. vñ ad veritatē disiunctiue affirmatiue sufficit alterā partē principalem eē verā. sed ad falsitatē requirit vtrāq partē principalē esse falsam. sed ad veritatem disiunctiue negatiue sufficit ꝛ reqrit q vtraq pars eius pncipalis sit vera. ꝛ hoc ꝫm illos q tenent q negatio posita in pncipio ypothetice negat oēs copulas tam cathegoricas q ypotheticas ꝛ p oppositū dicet de eius falsitate. Suppōit scdo. q disiūctiua affirmatiua equalz copulatiue affirmatiue ō ptib⁹ odictorib⁹: et hoc in osequēdo ꝫ nō i significādo: ꝫ disiūctiua negatiua equalz ēt coplatiue: iō pōt respōderi. q pria oña ē bōa. puta ā sūt due spēs argumentationis vel due sunt spēs argumētationis: ergo nō due sūt spēs argumētatiōis. Et si qs dicat: ibi arguit a tota disiūctiua ad alterā partē. rñdet: q verū ē a tota disiūctiua negatiua que equalet copulatiue: iō bñ seqt.

Dubiuz de ista. Due sūt spēs argumentatiōis

Duplex ē disiunctiua.

Suppō ō disiūctiua affirmatiua.

Dubitat tertio vtrū sint tantuz quattuor instrā abundādi in sillis dyalecticis. Pro cuius solutione supponit pmo. q instrm abundandi est regula per quā abundam⁹ vel scimus inuenire prōpte plures ppōnes dyalecticas: ꝛ q: aliqua oclo pōt multis modis probari: ideo dyalecticus indiget instris quib⁹ faciliter poterit sillogizare ꝛ probare illā oclonem. Supponit scdo. q sumptio propōnuz capitur dupliciter. Vno mō generaliter pro quacūq acceptiōe ppositionū siue necessariarum siue pbabiliū siue verax siue falsarū. ꝛ sic ouenit taz dmōstratori dyalectico q sophiste. nec isto mō capitur hic. alio mō capitur p acceptione ppositionū dyalecticarū ꝛ pbabilium qbus abundam in sillogismis dyalecticis. ꝛ sic capitur hic. Et si quis querat vtrū sumptio terminorū debeat dici instrumētū abūdādi sicut sumptio ppositionū. Respōdet q sic. ꝛ itelligitur per sumptionem ppositionum. Supponitur tertio. q differentiarum inuentio ꝛ similitudinis consideratio dupliciter capiūtur. vno modo ꝫz q inuestigantur per eorum propria principia ꝛ sic pertinent methaphisico. Alio modo inqtum per ipsas possumus accipere multas propositiones dyalecticas ex quibus possumus facere sillogismum dyalecticū. ꝛ sic pertinent ad dyalecticuz. Similiter distinctio multiplicis pertinet ad sophistam: vt redarguat aut caueat redargui ꝛ ptinet ad dyalecticum ꝫm q ex eius distinctione possūt sumi plures propositiones dyalectice. Quarto supponitur: q cū dicit philosophus i tertio q tria vltima instrumenta abundandi reducuntur ad sumptionem propositionum non debet intelligi formaliter. sed quodammodo ordinatiue: quia ordnantur ad suppositionem ppōnū.

Quot sūt instrā abūdādi i sillis.

Quid ē instrm abūdādi

Sūptio ppōnū q⁹t modis capitur.

Differētia ꝛ similitudis osideratiō quot mōis capiunt.

Quō itelligūt instra abūdādi reduci ad sūptōez ppōnū

Quantū ad tertium articulū sit cōclusio responsalis. diffō ppositionis dyalectice ꝛ pblematis sunt a philosopho in tertio sufficienter assignate: vt patet in articulis. Et ad rōnes ante oppositū pz solutio in articulis.

Cōclo ō pdcis

Et sic est finis primi thopicorum.

Sunt autem pblematum alia qdez vlia. alia vero pticularia. vlia qdez vt qm omnis voluptas bonū est ꝛ qm nulla voluptas bonū. pticularia vo vt qm quedam voluptas bonū. ꝛ qm qdam voluptas nō bonū.

Problematum diuisio

Iste est secūd⁹ liber thopicorum aristotelis in q⁹ docet terminare pblemata accidētis ꝛ pblemata simplicis inherētie. Et diuidit in qttuor tractat⁹. Prim⁹ continet vnū capitulū i q⁹ pmo ponit talem diuisionē. Problematum quedam sūt vniuersalia. ꝛ quedam particularia: exemplum de vniuersalib⁹ vt vtrum omnis voluptas sit bona vel nō: exēplum de particularibus: vt vtruz aliqua voluptas sit bona vel nō. Et subdit q quodlibz illoruz est duplex scz affirmatiuū ꝛ negatiuū. sub

Diuisio scdi lib. thopicorum.

dit ēt ꝙ prius veteriandū est de ꝓblematibus vlib⁹ negatiuis ꝙ̄ affirmatiuis: qꝛ illa magis ptinēt ad opponētes cū opponēs magis hēat

Cōparō ꝓblēa tū accñtis ad alia ꝓblemata.

ꝓbare ptē negatiuā ꝙ̄ affirmatiuā. ¶ Deinde ꝯparat ꝓblemata accñtis ad ꝓblemata aliorꝫ ꝑdicatorꝫ. dicēs ꝙ difficile est teriare ꝓblemata accñtis: qꝛ i ipsis nō vꝫ ꝯña ab iesse ad esse: vt nō seqꝛ. albedo inest ethiopi: g⁹ ethiops est alb⁹. sed i ꝓblematib⁹ aliorꝫ ꝑdicatorꝫ ab iesse ad eē: vꝫ ꝯña: vt bñ seqꝛ aial iest hoi: ergo hō ē aial.

Pcā circa ꝓblemata dyalectica accñtia.

¶ Deinde ponit duo peccata q̄ pñt accidere i ꝓblematib⁹ dyalecticis. pmū est mētiri. scōm est trāsgredi cōem locutionē: hꝫ est appellare res noīb⁹ extraneis vt noīare hoiem platanū. i. arborē euersā. Et ponit talē ꝯsideratōez si aliqd assignet inesse vt accidēs: ⁊ insit fꝫ modū alterius ꝑdicati: ꝓblema est destruēdū: ēt si genus assignet iesse sue spēi: vt accidens ꝓblema ē destruēdū: qꝛ assignare gen⁹ sue spēi ꝑ modū denoiatiui mala ē assignatio: vt sic dicendo: albedo colorátur.

Auctoritas.

Ex isto textu elicitur ista auctoritas. Genus non predicatur denominatiue de sua specie.

Quōterminant ꝓblēata ꝑ locū a toto i ꝙ̄titate.

¶ Ali⁹ vō locus ē ispicere qb⁹ iesse aut oib⁹ aut nlli dictū est. ꝯsiderare aūt fm species ⁊ non in infinitis.

Tractat⁹ diuisio.

Ste est scōus tractat⁹ in quo docet teriare ꝓblemata simplicis inherētie. Et diuidit in qnqꝫ capitula. In pmo docet teriare ꝓblemata ꝑ locū a toto in quātitate ponēs talē ꝯsiderationē. Si aliqō predicatū assignetur iesse oi aut nulli videndū ē si sit istātia in spēb⁹ ⁊ postea in indiuiduis: ⁊ si nō sit instātia cōstruēdū est ꝓblema: si vō sit instātia destruendū est: et vtrū oium oppositorꝫ sit eadem disciplina. respiciēdum est ad spēs oppositorꝫ: ⁊ postea ad indiuidua: ⁊ si nō sit instātia cōstruendū ē: si vō sit instantia destruendū est. Et subdit ꝙ prius ispiciendū est ad species ꝙ̄ ad indiuidua: qꝛ species sunt pauciores ꝙ̄ indiuidua. modo facili⁹ est inspicere ad pauca ꝙ̄ ad plura.

Quōterminant ꝓblēata ꝑ locū a diffōne.

¶ Alius diffōnes facere accidētis ⁊ cui accidit: aut vtriusqꝫ fꝫ vtrūqꝫ aut alteri⁹. deinde cōsiderare si qd nō verꝫ i diffōnibus vt verꝫ sumptū sit: vt si est deo iniustitiā facere: qd iniustitiam facere diffiniendum.

Cōsideratio de eodem.

Istud ē secūdū capꝫ i quo docet teriare ꝓblemata simplicis inherētie ꝑ locū a diffōne. ponēs talem ꝯsiderationē. Si aliqō ꝑdicatū assignetur iesse sbo videdū ē si diffō talis ꝑdicati ꝯueniat sbo. si sic: ꝯstruēdū ē ꝓblema. si nō: destruēdū est. vt si qs dicat deus facere iniustitiā: oꝫ vidē qd sit facē iniustitiā vñ facē iniustitiā ē alki spōte nocē: ⁊ qꝛ de⁹ nlli nocet: iō nlli fac iniustitiā. Aliō exēplū: vt si velim⁹ scire vtrū studiosus sit inuidus oꝫ videre qd ē inuidia.

Quid ē inuidia. Quid ē inuidus.

Vñ inuidia ē tristitia de appenti ꝓsperitate alicui⁹: ⁊ qꝛ hoc nō cōuenit studioso: iō studiosus nō ē inuidus. Aliud exēplū. vt si velimus scire vtrū rephēsor sit inuidus oꝫ scire qd sit inuidus. vñ inuidus ē q tristat de ꝓsperitatib⁹ bonorū. ⁊ rephensor est q tristat de ꝓsperitatib⁹ malorꝫ: iō rephensor nō est inuid⁹.

Documēta de eodem.

¶ Deinde ponit tria documēta. Primū si i diffōne pōat aliqō ignotū: tūc loco illi⁹ oꝫ poni manifestū. secundū si aliq̄ ꝓpō vlis hēat instantiā ⁊ velim⁹ per ipsam aliqd ꝓbare sumēda ē cū sua istātia. nā instātia q̄rit argumētū rñdentis. Tertium in diffōnib⁹ vtēdū est noīb⁹ vt plures. Nā loquendū est vt plures: sapiendū vō vt pauci.

¶ Amplius si multipliciter dicat aliqd ꝓpositū: positū aūt sit: qm̄ inest aut qm̄ non inest: alterꝫ monstrare eorum que multipliciter dicuntur si in vtraqꝫ non contingat.

Quōterminant ꝓblēata ispiciendo ad multiplex.

¶ Istud ē tertiū capl'm i quo docet teriare ꝓblemata simplicis inherētie ispiciēdo ad multiplex. Et docet pmo ispicere ad multiplex fꝫ equocationē: ponēs talē cōsiderationē. Si in aliq̄ ꝓpōne ponat aliqō multiplex fm equocationē. ⁊ ꝙ lateat rñdentē: tūc opponens pōt ipsum cōstruere in vno sensu ⁊ destruere i alio sensu. ¶ Aduertē tñ ꝙ si debeat cōstrui i vno sensu ⁊ destrui i alio: oꝫ ꝙ rñdēs cōcedat eam eē verā i vno sensu.

Alie ꝯsiderationes de eodem.

¶ Scdō subdit aliā cōsiderationē: si multiplex nō lateat rñdentē: tūc opponēs dꝫ ipsam distinguere ⁊ distinctione facta dꝫ ipsam construere vel destruere: vt si queratur vtrū omne oportunū sit expediens: ibi ex parte illius termini expediēs distinguēdum est: quia expediens dicatur equiuoce de expediente vtili: ⁊ de expediēte honesto. Et fꝫ hoc possunt construi propositiōes vel destrui.

Alia ꝯsideratio ispiciendo ad multiplex.

¶ Deinde ponit vnā cōsiderationē inspiciendo ad multiplex amphibologicum dicens ꝙ si multiplex amphibologicum lateat respondentem: tunc debemus distinguere. ⁊ si velimus cōstruere debem⁹ aspicere ad significationē fm quā predicatū inest subiecto. ⁊ si velimus destruere debemus aspicere significationem fm quam predicatū nō inest subiecto. vt vtrum disciplina sit vna plurium talis est distinguēda: quia disciplina potest esse vnā plurium vnius vt finis ⁊ alterius vt medij ordinati in finem. Ideo qd construendum, eam sufficit aliquam vnum sensum concludere. Sed si velimus illam destruere oportet ostendere

ꝙ nullo illoꝝ modoꝝ disciplina est vna. ¶ Finaliter ponit vnā ꝯsiderationē circa locum a transumptiōe dicens ꝙ si aliquid ponat in eē alicui sbo sub nomine obscuro: nos debemus illud nomen transferre ad nomen euidentius siue notius vt loco huius termini inuestigare debemus ponere illum terminum inquirere.

Alia cō sideratio circa locū a trāsūptione.

¶ Ad oñdendū aūt ꝯria eidē inesse ꝯsiderādū i genere. vt si velim⁹ oñdere qm̄ est circa sensum rectitudo ⁊ peccatū sentire aūt iudicare ē. iudicare aūt ē recte ⁊ nō recte: ⁊ circa sensum erit rectitudo ⁊ peccatum.

Cōsiderationes ad inueniēdū ꝓblema simplicis inherētie ꝑ locū a gn̄e ad species.

Istud est quartū capitulū i quo docet determiare ꝓblemata simplicis inherētie ꝑ locū a gn̄e ad speciem. ¶ Et ponit p⁹ talē ꝯsiderationē: si ꝯria assignētur inesse alicui spēi vidēdū est. vtꝝ insint generi eiusdē spēi: si sic: ꝯstruendū ē ꝓblema. si nō: destruēdū ē: vt si velim⁹ videre an rectū ⁊ nō rectū insint ipsi sentire videndū ē an isint iudicare eo ꝙ iudicare ē gen⁹ ad sentire: q. n. sentit iudicat. ¶ Scđa cōsideratio: si aliqd assignet generi vidēdū ē si insit spēi: si sic: cōstruendū ē ꝓblema. si nō: destruēdū ē ꝓblema. ¶ Scđo ponit tres regulas. q̄ꝝ. Pria est. si genus predicetur de aliquo oportet aliquā spēz ei⁹ de eodē ꝓdicari. ¶ Scđa ē. q̄cunq̄ habēt aliqđ gen⁹ necesse ē habere aliquā spēz illi⁹ generis. ¶ Tertia de quocūq̄ ꝓdicatur genus denoīatiue de illo ꝓdicat aliq̄ spēs denoīatiue. vt si qs dicat aīaz moueri necesse est eā aliqua specie motus moueri.

Regle ð eodē.

¶ Cōsiderādū aūt i ꝓposito quo existēte necesse ē positū esse aut qd ē ex necessitate si propositum est.

Cōsiderationes ð eodem ꝑ locum ab añte ⁊ ꝯñte.

Istud ē qntū capitulum i quo ph̄s docet terīare ꝓblemata simplicis iherētie ꝑ locū ab añcedēte ⁊ ꝯñte ponendo aliq̄s cōsideratōes. quaꝝ. Pria ē si velim⁹ ꝯstruere: ꝯñs debemus p⁹ ꝯstruere añs. Nā añte ꝯstructo ⁊ ꝓbato ꝯñs erit ꝓbatū. ¶ Scđa cōsideratio. si vellimus destruere añs: debem⁹ p⁹ destruere ꝯñs. nā destructo ꝯñte añs erit destructū. ¶ Tertia ē in assignādo ꝯñs vel añs īspiciendū ē ad tps. s. vtrū añs possit eē verū in aliquo tpe sine ꝯñte. ⁊ sic male ē assignatū ꝑ añte. vt si nutriri assignet pro añte ad hoc qđ est augeri mala est assignatio. Nā aīalia sp̄ nutriunt. ſ; non sp̄ augēt. ¶ Deinde ponit vnā cautelā opponētis dicēs ꝙ oppones dꝫ ducere rñdentē ad illud qđ ē sibi magis manifestū. Et hoc dꝫ fieri qñ rñdens negat illud qđ ē necessarium ad oñdēdū ꝓpositū vel saltē apparēs. ¶ Deinde ponit vnū documentū dicēs ꝙ dꝫ opponētem cauere ne assignet añs difficili⁹ ad ꝓbandū q̄ sit ꝯñs: qꝛ tūc mala eēt assignatio. ¶ Finaliter ponit alias ꝯsideratiōes. Pria si dubiū sit vtruꝫ vnū ꝯrioꝝ isit vel nō insit sbo: facile poterit oñdi posita ꝯstātia sbi. ¶ Scđa ꝯsideratio opponēs dꝫ trāsferre nomē obscurū in nomē claꝝ. vt facilius possit sumere argumētū ad ꝓbādū ꝓpositūꝫ vt loco hui⁹ teri magnanim⁹ dꝫ poni hoc cōplexum habens magnū animum.

Cautela opponens.

Documentum.

alie ꝯsiderationes de eodem.

Queritur vtrū i accñtib⁹ ab iesse ad eē valeat ꝯña. i. vtrū ista ꝯña sit bōa albedo iest hōi. g⁹ hō ē alb⁹. et arguit p⁹ ꝙ sic: qꝛ idē ē iesse ⁊ ꝓdicari vt vult ari. p⁹ poꝝ. g⁹ bn̄ seqꝛ ꝙ si albedo iest hoi ꝙ hō ē alb⁹. ¶ Scđo sic. bn̄ seqꝛ: hō nō est alb⁹: g⁹ hō ē nullū albū. ⁊ vltra hō ē nullum albū: g⁹ hō nullā hꝫ albedinē: ⁊ ꝑ ꝯñs nulla albedo iest hōi: igr ex opposito ꝯñtis isert oppositū añtꝭ. s. albedo iest hōi. g⁹ hō ē alb⁹. ¶ Tertio sic. albedo iest hoi simplr: g⁹ hō ē alb⁹: igit bn̄ seqꝛ albedo iest hōi. g⁹ hō ē alb⁹. ¶ Quarto sic. si talis ꝯña nō valeret ꝓ maxīe eēt: qꝛ albedo iest hōi ſꝫ ptē. ſꝫ ꝓ nō: qꝛ simitas iest hōi ſꝫ ptē: ⁊ tn̄ bn̄ seqꝛ simitas iest hōi: g⁹ hō ē simus. ¶ 5⁹ sic. qꝛ si albedo isit scuto ꝑ media pte totū scutū ē albū: g⁹ iesse ſꝫ ptē n̄ ipedit ꝙ accidēs ꝓdicetur de sbo: añs pꝫ: qꝛ scutū ꝑ media pte albū ē coloratū. g⁹ aliquo colore ⁊ nō nisi albedie. g⁹ scutū ē albū. ¶ In oppositū ē ph̄s i textu. In q̄ōne erūt. iij. arti. ¶ Quātū ad p^m.

An i accidētib⁹ ab iesse ad eē sit bona ꝯña.

¶ Sciēdū est prio ꝙ ꝑ declaratione tituli q̄ōnis supponit p⁹ ꝙ iesse capit duplr. vno⁹ scđc itentionalr. vt idē ē ꝙ ꝓdicari. ⁊ isto⁹ nō capit ꝓ. qꝛ idē eēt q̄rere vtrū valeat ꝯña a ꝓdicari ad ꝓdicari. alio⁹ capit ꝑmē itētioalr. vt idē ē qđ eē in alio ſm aliquē modū essendi in. ¶ Supponit scđo ꝙ q̄rere vtꝝ ab iesse ad eē valeat ꝯña i accñtib⁹ ē q̄rere vtrū a ꝓpōe significante accñs iherere sbo ad ꝓpōnem in q̄ ꝓdicatur accñs de sbo valeat ꝯña cuiusmōi ē ista albedo inest hōi. g⁹ hō ē alb⁹. ¶ Supponit tertio ꝙ triplicia sūt accñtia: q̄dā sūt q̄ deteriant sibi ptē pncipalē vt scie q̄ deteriant sibi aīam. ⁊ ð istis dī ꝙ ab iesse ad eē valeat ꝯña. vt bn̄ seqtur scia iest aīe hoīs. g⁹ hō ē sciēs. alia sūt q̄ ðtermināt sibi ptē min⁹ pncipalē. vt cecitas. surditas: simitas: ⁊ de istis dī ꝙ ab iesse ad eē valeat ꝯña. vt bn̄ seqꝛ simitas iest hōi. g⁹ hō ē simus. Alia sunt q̄ idifferēt cōueniūt toti ⁊ pti cuiusmodi ē albedo ⁊ nigredo. Et ð istis dī ꝙ ab iesse ad eē nō vꝫ ꝯña: vt nō seqꝛ: albedo iest hoi. g⁹ hō ē alb⁹: alia sūt ēt accñtia respectiua q̄ ðteriant sibi totū captū cathegorematice cuiusmōi ē pr̄nitas ⁊ filia⁹. ⁊ ð istꝭ dī ꝙ ab inesse ad eē vꝫ ꝯña. vt bn̄ seqꝛ pr̄nitas iest hōi. g⁹ hō ē pr̄.

Inesse q̄t modis capitur.

Quot sūt accñtia

Difficultas circa textum accidentis.

¶ Sciendū est scdo φ circa textū3 incidit talis difficultas. vtrū scutū p media pte albū 7 p media pte nigrū sit albū vel nigrū. Et videt φ sit albū: q2 hȝ albedinē. igr est albū eadē rōne: pbat φ sit nigrū: q2 hȝ nigredinē. igit. 7c. ¶ Jn oppositū arguit. q2 nō videtur φ magis debeat dici albū φ nigrū. igit nō est albū neq3 nigrū. ¶ Pro solutiōe supponit φ de scuto sic p media pte albo 7 p media pte nigro bñ cōcedit φ est coloratū: q2 oē visibile est coloratū incidū lux lumē vel spēs visibilis. ß scutū videt. g° est aliqd illoꝝ ß n nisi coloratū. igr dȝ ꝯcedi φ est coloratū 7 si φ sit colorata vt dicūt alīq. Nā regula est φ ad multiplicationes forme nō seqr multiplicatio suppositi. vñ lz aīa habeat plures sciētias etiā specie distictas: nō tñ dī scientes sed sciens. Etiā dato φ scutum habeat plures colores nō dȝ ꝯcedi φ est colorata: sed φ est coloratū. Et si qs arguat q2 dicit aristoteles φ de quocūq3 dī gen° de eo dȝ dici aliq species illi° gñis: g° si cōcedat φ est coloratū cōcedit φ ē albū vel nigrū. Dī φ illa regula aristotelis debet intelligi quō adesse vel isse: lō bñ seqr scutū ē coloratū: g° ē albū vel nigrū. vel albedo vel nigredo sibi iest. Dicūt tñ aliq φ tale scutū ē albū 7 nigrū vt ē vnū d pdicato copulato. Et qñ arguit ꝯ eos: q2 tūc ꝯria verificarent de eodē qd videtur esse ꝯ aristotelem. respondent φ nō est incōueniēs ꝯtraria de eodem verificari respectu diuersarum partium.

Dō problema diuidit i dimissiōe problema. Quid ē pplēa accidētis.

¶ Sciendū est tertio φ in diuisiōe pblemat° in q dī φ pblema diuidit in vle 7 pticulare. ibi diuidit pblema dyalecticū 7 nō ypotheticū. etiā in tali diuisiōe p pblema pticulare intelligit pblema idefinitū 7 singulare. Sȝ queret aliqs qd sit pblema accidentis. 7 qd pblema simplicis inherētie. Respōdet breuit φ pblema accidētis ē in q° qrit an aliqd pdicatū insit vel nō insit sbo cū expressione alicui° qttuoꝝ pdicatoꝝ: puta gñis diffinitionis pprij vel accidentis. vt si queratur an aīal insit hoi vt gen° vel non: 7 sic de alijs pdicatis. Et si quis qrat q re ergo tale pblema d° magis pblema accidentis φ gñis: respondetur φ hoc est ppter conuenientiā quā habet cū pblemate simplicis inherentie in quo qrit de inherentia φ magis cōuenit pdicato accidentis φ alijs pdicatis. lō talia pblemata dicūtur pblemata accidētis: sed pblema simplicis inherentie est in quo qrit an pdicatū insit vel nō insit subiecto sine expressione alicui° qttuoꝝ pdicatoꝝ: vt si queraf vtrum aīal insit homini vel nō: 7 sic de alijs.

Dubiū3 ā ista oē aīal fuit in archa noe

¶ Sciendū ē quarto φ circa textū incidit talis difficultas. vtrū sit de mēte aristotelis φ ista sit vera: oē aīal fuit in archa noe. Respōdetur breuiter φ nō est de mente aristotelis cōcedere talem ppositionē cū sit istātia de multis indiuiduis q nunq fuerūt i archa noe. iō simplr 7 de rigore sermōis tale sophisma ē falsum. oē aīal fuit in archa noe. dicūt tñ aliq φ ē verū. 7 dicūt φ ly oē distribuit p generib° singuloꝝ: idest p spēb° 7 nō p indiuiduis. ß hoc aīs fuit reprobatū in sūmulis. vbi fuit dcm φ nullū signū distribuit solū pro spēb° nisi includat in se istū terminū spēs: ß illud signū oē nō icludit. igit nō pōt solū distribuere p spēbus. ¶ Et si qs dicat viri sancti in sacra scriptura cōcedūt talē ppōnē. igit vr eē vera. rñdetur φ de rigore sermōis nō ꝯcedūt: ß solū ē in sensu p quo accipiebāt: vñ accipiebant eā in isto sensu de qlibet spē aīalis pfecti fuit aliqd aīal in archa noe. Sȝ restat alia difficultas: vtrū ista sit vera: aliqd aīal nō fuit in archa noe: 7 vr φ nō: q2 ad hoc φ ppō negatiā sit vera: reqrit φ sit aliq diuisio in reb° significatis p terios: ß ibi nulla ē diuisio. q2 dato φ nullū aīal eēt. adhuc illa eēt va. ¶ Rñdet p aliqs ppōes. Prima ad hoc φ ppō affirmatiua sit vera nō reqrit aliq cōpositio in reb°: q2 ista est vera deus est deus: 7 tñ ibi nulla ē cōpositio. ¶ Scda ppō ad veritatē negatiue nō reqritur φ aliq sit diuisio in re. q2 dato φ nullus equ° nec asinus eēt adhuc. ista eēt va. equ° nō ē asinus dūmō formaret. Et si dicat arist. hȝ oppositū in. 6. methaphisice dico φ nō hȝ. 7 dico φ ꝯpositionē itelligit eē idem p quo terīi supponūt: 7 p diuisionē nō eē idē p quo īmini supponūt: sic φ illa ppō affirmatiā ē vera cui° teri p eodem nō supponūt: 7 negatiā vō cuius termini p eodē nō supponūt. Et h si aliqs modus grāmaticalis vel logicalis vel distictio formalis vel rōnis n ipediūt. Et hec de p° articulo.

An hec aliqd aīal fuit i archa, noe sit vera. Propō nes solūētes h dicta dubia.

¶ Quātū ad scdm dubitat p vtrū a gñe ad spēm valeat ꝯña. 7 ꝯ. queadmodum vr dicere aristo. seu ab inferiori ad suplus. Et vr p° φ nō: q2 nō seqr sortes differt a platōe: g° differt ab hoīe cū aīs sit verum 7 ꝯñs falsum. ¶ Jtē nō seqr sortes icipit eē alb°: g° sortes icipit eē coloratus: q2 aīs pōt eē verū ꝯñte existēte falso. posito casu φ sortes pūo fuerit niger. Jtē nō seqr sortes venit parisius. g° facit partiūs. 7 tñ arguit ab iferiori ad suplus cū venire sit minus cōe respectu huius qd est facere.

An a gñe ad spēs valeat ꝯña 7 ꝯ.

¶ Pro solutiōe supponit φ arguēdo ab iferiori ad suplus affirmatiue bñ valet ꝯña dūmō arguat sine distributiōe suprioris. ¶ Dico vlterius φ ab inferiori ad superius tȝ negatiue duabus cōditionibus obseruatis. Prima φ ponatur constātia inferioris: ideo non sequitur adā non est. ergo homo non est: q2 antecedens est verū 7 consequens falsum. Nam ista est falsa. homo nō est cum sua contradictoria sit vera. s. ois hō est. ¶ Scda cōditio φ nō arguatur cum distributiōe superioris: ideo non

Cōditiones reqsite arguendo ab inferiori ad suplus.

seqꝫ petrꝰ est extra istā domū: gᵒ ē extra domū: q2 ly extra facit terim seqnʈē distribuibilē supponere cōfuse ꝛ distributiue. Dico vlteriꝰ ꝙ a superiori ad inferiꝰ valet ꝯña tam affirmatiue ꝙ̄ negatiue dūmō supiꝰ distribuaꝫ: q2 si nō distribueretur non valeret ꝯña. ¶ Ad rōnes dī ad duas pmas ꝙ male arguiꝫ: q2 arguiꝫ cū distributiōe superioris pp illas dictiōes differt ꝛ incipit. ¶ Ad tertiā dī ꝙ ñ arguiꝫ ad idē pdicatū nam pdicatuꝫ in prima est totum hoc. versus parisius. ꝛ illud non est predicatuꝫ in secūda.

Dubiū dicta parisius ꝛ rome vēdiꝫ pip:

¶ Dubitaꝫ scđo vtꝝ ista ꝯsequētia valeat parisius ꝛ rome vendiꝫ pip gᵒ parisius ꝛ rome vendiꝫ aliqd. ꝛ videꝫ ꝙ sic. q2 arguiꝫ ab inferiori ad superiꝰ sine distributiōe superioris. ¶ Sz i oppositū arguiꝫ: q2 añs est veruꝫ ꝛ ꝯñs falsū. igiꝫ ꝛ ꝯñs sit falsū. pꝫ: q2 bñ seqꝫ parisius ꝛ rome vendiꝫ aliqd: ergo parisius ꝛ rome venditur hoc vel hoc: ꝛ sic de alijs. ꝛ vltra parisiꝰ ꝛ rome vēditur hoc vel hoc vel hoc ꝛ sic de alijs ergo hoc vel hoc vł hoc vēditur parisiꝰ ꝛ rome per cōuersionē: sed istud est falsū. igiꝫ. Ad hoc dicitur ꝙ bene sequiꝫ ad pbationē negatur: ꝙ ꝯñs sit falsū. ad pbationeꝫ ꝯcediꝫ pria ꝯña: sed negaꝫ scđa: q2 arguiꝫ a ꝯfusa tantum respectu multitudinis ad determinataꝫ respectu eiusdem multitudinis. Et si dicaꝫ ꝙ tenet virtute ꝯuersionis dī ꝙ nō bñ cōuertiꝫ. sed sic dꝫ ꝯuerti: gᵒ hoc vel hoc vēditur parisiuꝫ vel rome: q2 ly parisiuꝫ ꝛ rome se habēt p modū signi multitudinē importātis copulatiue: iō in ꝯuertēte debꝫ mutari in tminū illā multitudinem importātem disiunctiue. ¶ Et aduerte ꝙ ista ppositio cōmuniter cōceditur parisius ꝛ rome vēditur piper. vt visum est in prioribus questione đ cōuersionibus. sed tamen facio vnaꝫ rationē quā solues si vis: illa ppositio affirmatiua est falsa cuius subiectum p nullo supponit: sed ista est hmōi. quia ly piper quod est subiectum p nullo supponit. vel des illud pro quo supponit: qđ nō videtur: quia nullum ē piper qđ vendatur parisius ꝛ rome. Item de nullo de quo verū ē dicere hoc est qđ vēditur hic ꝛ rome: verum ē dicere qđ est piper. Silr hec est falsa: quod vēditur hic ꝛ rome est piper: ꝛ per ꝯñs illa est falsa quod vēditur hic ꝛ rome ē hoc vł hoc piper cū in oībꝰ istis alterū extremū p nllo suppōat.

Dubiū đ distructiōe vł ꝯstructione multiplici.

¶ Dubitaꝫ tertio vtruꝫ ad destruendum vel construenduꝫ multiplex oporteat cōstruere vel destruere in vtroꝙ sensu. Respōdetur ꝙ duplex est multiplex. s. incomplexū sicut equiuocū vt canis. Aliud ē cōplexū sicut amphibologicum vt oratio trūcata habēs diuersos sensus sicut esset ista. vellem pugnātes me accipere. ¶ Hoc supposito diciꝫ ꝙ si multiplex sit tale ꝙ eius multiplicitas lateat aliquē: tūc ad destruendum vel construendum apud illū quē latet sufficit cōstruere vł destruere in vno sensu: sꝫ si mltiplicitas sit manifesta dꝫ i vtroꝙ sensu cōstrui vł destrui: in vno cōstrui ꝛ in alio destrui. Vñ ista ppositio disciplina ē vna pluriū nō dꝫ multiplex ppē: q2 nō hꝫ diuersos sensus ex trūcatione terminoꝝ: sed solum ē multiplex capiendo multiplex large pro oī oratione habent diuersos sensus siue hoc fiat ppꝫ trūcatiōem dictionū vł ñ. Et hec đ scđo articlo.

Duplex est multiplex.

Cōclusio lař de predictis.

¶ Quātū ad tñū sit ꝯclusio respōsalis ab icisse od ē aliquādo valet ꝯña ꝛ aliquādo nō. vt visū ē i pᵒ articulo i qᵒ sufficient possunt solui rationes que fiebant ante oppositū.

¶ Quoniā autem rerum quidem alie sūt ex necessitate: alie autē vt in pluribus: alie vero vtrūlibet.

Cōsideratiōes ex pblemate p locoꝫ extrīsecoꝫ

1 Hec est tertiꝰ tractatꝰ huiꝰ libri iqᵒ docet terminare pblemata p locos extrinsecos. Et prio ponit aliqs cōsideratiōes. Quaꝝ pria ē. si aliqđ pdicatū iest alicui sbo de necessitate ꝛ illud assigneꝫ iesse vt accidēs dstruēdū ē pblēa. ¶ Secūda cōsideratio. si aliquod pdicatū assigneꝫ iesse alicui sbo vt in pluribꝰ cōsiderādū est si insit vt in paucioribꝰ: q2 si sic. destruēdū ē: q2 oīa talia sunt disperata: quoꝝ vnuꝫ vere negaꝫ de alio. vt si bonū assigneꝫ inesse homini vt i pluribꝰ destruēdū est pblema: quia homines sunt mali vt in pluribus ꝛ boni vt in paucioribus. ¶ Tertia ꝯsideratio: si aliquid assigneꝫ inesse sibi accidentaliter destruendum ē problema: quia idem nō predicatur de seipso accidentaliter. Et si quis assignet voluptatem accidētaliter. inesse gaudio iocūditati vł letitie destruendum est problema. quia illa sunt idem.

Cōtraria qᵒt modis adiuicē ꝯplectātur.

¶ Quoniā autē ꝯtra complectunꝫ qdē sibi inuicē. sex modis ꝯrietateꝫ autē faciūt qdruplicit cōplexa: opꝫ accipere cōtraria quolibet mō vtile fuerit ꝛ destruenti ꝛ construenti.

1 Istud ē scđm capitulū in qᵒ docet aspicere ad ꝯria. Et dicit ꝙ ꝯria fꝫ pdicationē ꝛ subiectionem possunt cōplecti adiuicē sex modis. ¶ Primo quando duo contraria predicantur đ duobus contrarijs. Et hoc dupliciter: vt amicis ē benefacere: inimicis est malefacere vł ecōtra. ꝛ sic sunt due complexiōes que nō contrariātur: quia illa que sunt eligenda non contrariātur inter se. sed ista sūt hmōi. igiꝫ. eligibile. n. nō est alteri eligibile cōtrariū. ¶ Scđo qñ ambo ꝯtraria pdicantur de codē. ꝛ h etiā dupliciter vt amicis opꝫ malefacere: ꝛ amicis benefacere. ꝛ diciꝫ ꝙ tales nō ꝯtrariantꝫ: q2 ambe sūt

spernēde: nō spernēdū spernēdo nō ē ɔ̄riū: ni si forte vnū dicaꝶ ſm ſupabūdātiā: ⁊ aliud ſꝫ defectū cuiuſmōi ē pdigalitas ⁊ illiberalitas. ¶ Tertio, qñ vnū ɔ̄riū de vtroq̄ ꝑdicaꝶ. ⁊ hoc dupl'r. vt amicis eſt bñfacere: ⁊ inimicis ē bñfacere vel eɔ̄: ⁊ ſic ſꝫ due ɔ̄plexiōes q̄ bñ ɔ̄riāꝶ. ¶ Finaliꝶ ponit tres ɔ̄ſiderationes. quaꝝ Pria eſt ſi alicui ſbo aſſigneꝶ ineſſe aliqd ꝑdicatū qd hꝫ ɔ̄riū: ɔ̄ſiderādū ē ſi illud ɔ̄riū inſit ſbo. q2 ſi ſic. deſtruēdū ē. ſi nō: cōſtruēdū eſt. q2 impoſſe eſt ɔ̄ria ineſſe ſil' eidē ſbo. ¶ Scōa cōſideratio ſi aliqd ꝑdicatū aſſigneꝶ ineſſe alicui ſbo. vidēdū eſt ſi ex illo ſequanꝶ ɔ̄ria vel ɔ̄dictoria: ⁊ ſi ſic: deſtruendū eſt. vt ſi qs dicat q̄ ydee ſepate ſūt i nobis: hꝫ eſt deſtruēdū: q2 ſi eēnt i nobis: eēnt mobiles. Nā motis nobis mouēꝶ oia q̄ i nobis ſūt. Et ēt eēnt imobiles: cū plato ⁊ oēs alij ponāt ipſas eſſe imobiles. ¶ Tertia conſideratio. ſi aliqd ꝑdicatū aſſigneꝶ ineſſe alicui ſbo: ⁊ illud hēat ɔ̄riū: vidēdū eſt vtrū illud ɔ̄riū poſſit ineſſe eidē ſbo. ⁊ ſi nō: deſtruēdū ē. q2 ɔ̄ria nata ſunt fieri circa idē ⁊ ɔ̄rioꝝ eadem ē potētia. ¶ Deide docet teriare ꝓblemata inſpiciēdo ad oppoſita quātū ad ɔ̄ñam: ⁊ p'o in ɔ̄dictorijs ponēs talē cōſiderationē. Si aliqd aſſigneꝶ ſeq̄ ad aliud reſpiciēdū eſt ſi ad oppoſitū ɔ̄ñtis ſeq̄ꝶ oppoſitū añtis. ⁊ ſi ſic: bona eſt aſſignatio: ⁊ ſolet vocari ɔ̄ña eɔ̄rio. ¶ Deide ponit vnā cōſiderationē īſpiciēdo ad ɔ̄ria dicens: q̄ ſi aliqd ɔ̄ñs ſequaꝶ ad aliqd añs. cōſiderandū ē ſi ad ɔ̄riū añtis ſequaꝶ ɔ̄riū ɔ̄ñtis: ⁊ hoc ꝑ ɔ̄ñam in ipſo: ⁊ ſi ſic: cōſtruendū eſt ꝓblema: ſi nō: deſtruendū eſt. ¶ Cōſeq̄nꝶ ponit cōſiderationē iſpiciendo ad ꝑuatiue oppoſita dicens. q̄ ſi aliqd ſeq̄ꝶ ad aliud: vidēdū ē ſi ad ꝑuatiue oppoſitū añtis ſequaꝶ oppoſitū ꝑuatiue ɔ̄ñtis. ⁊ ſi ſic: tūc bona eſt aſſignatio. ſi nō: mala eſt. ¶ Finaliꝶ ponit cōſiderationē inſpiciēdo ad relatiue oppoſita dicēs: q2 i relatiue oppoſitis valet ɔ̄ña in ipſo: vt ſi aliqd ē duplū: aliquid eſt multiplex. ergo ſi aliquid eſt ſubduplum: aliquid eſt ſubmultiplex.

Cōſiderationes et eidē — Prima. — Scōa. — Tertia — Alia cōſideratio inſpiciendo ad ɔ̄ria — Alia cōſideratio inſpiciendo ad ꝑuatiue oppoſita.

¶ Rurſū i cōiugatis ⁊ i caſib' ⁊ interimēti ⁊ ɔ̄ſtruēti dr̄ aūt ɔ̄iugata q̄dē huiōi: vt iuſta ⁊ iuſtus iuſtitie.

Iſte eſt q̄rt' tractat' i q° docet teriare ꝓblemata ꝑ locos medios ⁊ ɔ̄tinet q̄ttuor capl'a. In ꝑmo pōit duas cōſideratiōes. ¶ Pria eſt ſi opponēs velit cōſtruere vel deſtruere aliqd ꝑdicatū de aliquo ſbo: cōſiderādū eſt ad caſus ⁊ ad cōiugata: nā ſi cōiugatū vni' ieſt cōiugato alteri': ⁊ caſus ieſt caſui: ⁊ ꝑncipale ꝑncipali. vt ſi iuſtū eſt bonū: iuſte agere erit bñfacere. ¶ Secūda cōſideratio. ſi opponens, velit cōſtruē aut deſtruē aliqd ꝑdicatū de aliq' ſbo: ñ ſolū reſpiciēdū ē ad caſus ⁊ cōiugata: ſed etiā cōſiderandū eſt ſi ɔ̄riū vni' ineſt ɔ̄rio alterius. vnde ſi bonum nō eſt de neceſſitate ſuaue nec malum erit de neceſſitate triſte.

Cōſideratiōes ꝓblēatis ꝑ locos medios

¶ Ampli' i gñationib' ⁊ corruptionib' ⁊ corrūpētib' ⁊ efficientib' ⁊ interimenti ⁊ ɔ̄ſtruenti: quoꝝ.n. gñationes bone ſunt ⁊ ipſa bona ſunt.

Iſtud ē ſcōm capl'm i q° docet teriare ꝓblēata ꝑ locos a gñatiōe ⁊ corruptiōe. Expōit tres cōſideratōes. ¶ Pria. ſi velim' oſtēdere bonitatē vel maliciā aliquoꝝ debemus inſpicere ad generationes: q2 ſi generatio ipſoꝝ ſit bona ipſa ſunt bona: ſi vo ſit mala: ipſa ſunt mala. ¶ Secunda cōſideratio. ſi velim' oñdere bonitatē vel maliciā aliquoꝝ. inſpiciendū eſt ad corruptiones: quia ſi ſint bone: illa ſunt mala. ⁊ ſi ſint male: ipſa ſunt bona. nam cuius corruptio eſt bona: ipm totū malū eſt. ¶ Tertia cōſideratio. inſpiciendum eſt ad generantia ⁊ corrumpentia. quia quorum generatio eſt bona: ipſa ſunt bona: ⁊ quorū mala: ipſa ſunt mala.

Quo teriant ꝓblēata ꝑ locos a gñatiōe ⁊ corruptione. Prima — Scōa. — Tertia

¶ Rurſū in ſil'ib' ſi ſil'r ſe hñt vt ſi diſciplina vna pluriū ⁊ opinio ⁊ ſi viſū hr̄e eſt videre: ⁊ auditū hr̄e eſt audire: ſil'r autem ⁊ in alijs.

Iſtud ē tertiū capl'um i quo ponit duas cōſideratiōes iſpiciēdo ꝑ locū a ſili. Pria cōſiderādū ē i ſilib' ſi ſil'r ſe hēant. vt ſi diſciplia ſit vna pliū opio erit vna pliū. ¶ Scōa cōſideratio. in ſilib' nō ſolū oportet inſpicere ad vnū: ſed ēt ad multa: q2 aliqñ aliq̄ cōueniūt i aliquo: ⁊ tñ differūt in alio. ſic cōtingit plura ſcire: intelligere aūt nō. ¶ Cōſeq̄uēter docet iſpicere ꝑ locū a magis ⁊ minus. Et ponit q̄tuor cōſideratiōes. ¶ Pria ſi aliqd ꝑdicatum aſſigneꝶ ineſſe alicui ſubiecto. videndū eſt ſi ad intentionē ſubiecti ſequatur intentio ꝑdicati ſi ſic: conſtruendū eſt problema. ſi non: deſtruendum eſt: vt ſi voluptas eſt bona: maior voluptas eſt magis bona. Ex quo paſſu elicitur hec auctoritas. ſi ſimpliciter ad ſimpliciter: ⁊ magis ad magis. q̄d dꝫ intelligi in ꝑdicationibus per ſe. ¶ Scōa cōſideratio. ſi aliqd ꝑdicatum aſſigneꝶ ineſſe duob' ſubiectis cōſiderandū eſt ſi ineſt illi ſubiecto cui magis videꝶ ineſſe: ⁊ ſi non: deſtruendum eſt problema. ¶ Tertia cōſideratio. ſi duo ꝑdicata aſſigneꝶ ineſſe alicui ſubiecto videndū eſt ſi illud qd minus videtur ineſſe inſit: quia ſi ſic conſtruēdum eſt ꝓblema. ¶ Quarta ɔ̄ſideratio. ſi velimus videre de duob' ꝑdicatis an inſint duob'

Cōſideratōes iſpiciendo ꝑ locū a ſili — Cōſideratōes iſpiciendo ꝑ locū a magis ⁊ minus.

ſbõ videndum eſt ſi pdicatum qđ minus videt̃ ineſſe ſuo ſbõ ei inſit: qꝛ ſi illud qđ magis videt̃ ineſſe non ineſt: nec reliquum inerit.

¶ Amplius aũt ex appoſitiõe ſi alterũ ad alterũ appoſitũ facit bonũ vł albũ qđ nõ fuerit prius albũ vel bonũ qđ appoſitum eſt erit albuꝫ vel bonum quale ⁊ totum facit.

Cõſideratões õ his q̃ alicui ieſſe videntur

Iſtud ẽ q̃rtũ caplm ⁊ vltimũ i quo ponit aliq̃s ꝯſideratiões iſpiciẽdo ad ea q̃ videt̃ ineſſe alicui. ¶ Prĩa. ſi aliqđ appoſitũ alteri faciat ipm tale ⁊ prius ñ erat tale appoſitũ ẽ tale. ¶ Scđa ſi appoſitũ alteri faciat ipm magis tale ipſum appoſitũ ẽ magis tale. ⁊ ſolũ valet ille locus in his q̃ ſuſcipiũt magis ⁊ minꝰ. ¶ Tertia cõſideratio. ſi aliqđ ieſt ſm magis ⁊ minꝰ ẽt ieſt ſimpliciť. ſꝫ nõ ecõ: qꝛ multa iſũt ſimplr̃ q̃ nõ inſũt ſm magis ⁊ minꝰ. Ex q̃ cõſideratiõe hꝫ q̃ cõparatiuꝰ pſuppõit ſuũ poſitiuũ. ¶ Deide ponit vnã cõſideratiõnẽ p locũ a toto itegrali. ſi aliqđ ieſt ſm ptẽ itegralẽ ſuſcipiẽtẽ denolatiõeꝫ totiꝰ. tũc illđ ſimplr̃ ieſt: vñ qđ nõ ieſt ſimplr̃: ñ ieſt niſi ſm qđ: hꝫ ẽ ſm ptẽ itegralẽ. aut parteꝫ tpis aut ptẽ loci. Et qcqđ ieſt ſm ptẽ tpis vel loci ſimplr̃ ieſt. Cõtra qđ põit iſtãtias: qꝛ nõ ſeqt̃ aliq ſũt nãlr̃ ſtudioſi: g° ſũt ſtudioſi: ẽt nõ ſeqt̃. egrotis expedit dieta: g° dieta expedit. Silr̃ nõ ſeqt̃ i aliq̃ loco ẽ tm̃ vnũ: g° ẽ tm̃ vnũ. Silr̃ nõ ſequit̃: bonũ ẽ mactare prẽꝫ itriualli: g° bonũ ẽ mactare prẽꝫ. In oĩbꝰ iſtis ꝯñtijs cõmittit̃ fallacia ſꝫ qđ ad ſimplr̃. Ex q° tertiũ eſt: eſt cõe dictũ: qđ ſimplr̃ dico ſiñ addito dico.

Quo tꝫ ꝯña i ꝯdictoriis.

Q Ueritur vtrũ ꝯña econtrario teneat i ꝯdictorijs ⁊ nõ ꝯña in ipſo. ⁊ vtrũ ꝯña in ipſo teneat i alijs ꝯrijs: ⁊ ñ ꝯña ecõtrio. ¶ Arguit̃ pᵒ q̃ nõ: qꝛ ꝯña ecõtrario nõ tenet i oĩbꝰ ꝯdictorijs: qꝛ nõ ſequit̃. aial eſt nõ hõ: g° nõ homo eſt aial. ¶ Scđo ſic. iter ꝯdictoria nulla põt eẽ ꝯña: qꝛ ꝯña eſt habitudo media añcedẽtis ad ꝯñs: ſꝫ iter ꝯdictoria nõ ẽ dabile medium. ¶ Tertio ſic. bñ ſequit̃ hõ ẽ riſibilis: g° nõ hõ nõ ẽ riſibilis: ⁊ tñ arguit̃ per ꝯñam in ipſo in ꝯdictorijs. ¶ Quarto ſic. ꝯña in ipſo nõ tenet i oĩbꝰ ꝯrijs: igit̃. añs pꝫ. qꝛ nõ ſequit̃: albũ eſt calidũ: g° nigrũ eſt frigidũ. ¶ Quinto ſic. talis ꝯña nõ tenet i relatiue oppoſitis: qꝛ nõ ſequit̃: ſenſibile eſt ſcibile: g° ſenſus ẽ ſcia. ¶ In oppoſitũ ẽ phs in textu. ¶ In queſtione erunt tres articuli.

¶ Quãtũ ad pmũ ſciendũ eſt prio

Cõſeq̃ntia ẽ duplex.

q̃ relictis multis diuiſionibꝰ ꝯñie: ſupponit̃ p nũc q̃ duplex eſt cõſequẽtia. ſ. econtrario ⁊ in ipſo. Unde cõſequentia econtrario eſt duplex ſ. terminoꝝ ⁊ ꝓpoſitionũ. terminoꝝ eſt ꝯña in cuiꝫ añcedẽte aliqđ predicatũ dr̃ de ſbõ. ⁊ in conſequẽte oppoſitũ ſbiecti dr̃ de oppoſito pdicati: vt hõ eſt aial. ergo non aial eſt nõ hõ. ⁊ de tali dr̃ ſicut fuit dictũ de ꝯuerſione p ꝯpoſitionẽ. puta q̃ nõ eſt ꝯña formalis. ſed ꝯña econtrario ꝓpõnum eſt qñ añs infert ꝯñs: et ex oppoſito ꝯdictorio ꝯñtis infertur oppoſitũ ꝯdictorium ãñtis: vt ſi homo eſt: aial eſt. ſꝫ nullum aial eſt: ergo nullus homo eſt. ⁊ iſta tenet in oĩbꝰ ꝯñtijs. ¶ Conſequentia in ipſo ẽt eſt duplex. ſ. terminoꝝ ⁊ ꝓpoſitionũ: terminoꝛuꝫ eſt quando in antecedente aliqđ predicatũ dicit̃ de ſubiecto ⁊ incõſequente oppoſitũ predicati dr̃ de oppoſito ſubiecti. vt iuſtitia eſt virtuſ: ergo iniuſtitia eſt vitium: ſed ꝯña in ipſo propoſitionuꝫ eſt quando ex añcedente infert cõſequens ⁊ ex oppoſito antecedẽtis infert oppoſitum cõſequentis: vt ſi homo eſt: riſibile ẽ: ſed nullus homo eſt: ergo nullum riſibile eſt.

Duplex ẽ ꝯña i ipſo.

¶ Sciendũ eſt ſcđo q̃ incidit talis

difficultas: vtrũ ꝯña in ipſo terminoꝝ valeat in contrarijs. ¶ Ad quã breuiter reſpondet̃. q̃ tenet in oĩbus ꝯrijs: tribus ꝯditionibuſ obſeruatis. ¶ Prima. q̃ arguat̃ in predicatis per ſe defectu cuius non ſeqtur albũ eſt dulce: ergo nigrum ẽ amarum. ¶ Scđa. q̃ extrema vniꝰ contrarietatis nõ ꝯtineant̃ ſub vno mẽbro alterius ꝯrietatis: ideo nõ ſeqtur: ꝓdigalitas ẽ vitium: ergo illiberalitas eſt virtus. qꝛ ꝓdigalitas ⁊ illiberalitas cõtinent̃ ſub vitio. ¶ Tertia. q̃ i vtroq̃ ſit idẽ modus oppõnis. defectu cuius nõ ſeqt̃ illiberalitas ẽ defectꝰ. ergo liberalitas ẽ ſupabũdãtia: ſed ꝯña in ipſo ꝓpoſitionum nõ ẽ formalis. non enim opꝫ ex oppoſito ãñtis inferre oppoſitũ ꝯñtis: niſi eſſent termini ꝯuertibiles: vt nõ ſequitur: ſi homo eſt: animal eſt: ergo ſi nullus homo eſt: nulluꝫ aial ẽ.

an ꝯña i ipſo terminoꝝ i ꝯrijs valeat.

Cõditiões ad hꝫ reqſite.

¶ Sciendũ eſt tertio q̃ adhuc incidit

alia difficultas: vtꝝ ꝯña in ipſo terĩoꝝ valeat i ꝓuatiue oppoſitiſ ⁊ ẽt i relatiue oppoſitiſ. ¶ Rñdet̃. q̃ i ꝓuatiue oppoſitiſ valet tal̃ ꝯña: duabꝰ ꝯditiõibꝰ obſeruatis. ¶ Prĩa. q̃ arguat̃ in ꝓpõnibꝰ p ſe. defectu cuiꝰ nõ ſeqt̃: vidẽs ẽ audiẽs: g° cecus ẽ ſurdꝰ ¶ Scđa. q̃ ꝓuatio ſuperioris hitus reſtrīgat̃ p hitũ iferioris. dfectu cuiꝰ nõ ſeqt̃: ſoꝛ. vidẽs ẽ ſſibilis: g° ſoꝛ. cecus ẽ iſenſibilis: ſꝫ dꝫ ſic argui: ergo ſoꝛ. cecus ẽ iſenſibilis ſenſu viſus. ¶ Ad aliã ptẽ dĩ. q̃ ꝯña in ipſo teriõꝝ valꝫ i relatiue oppoſitiſ tribꝰ ꝯditiõibꝰ obſeruatiſ. ¶ Prĩa. q̃ arguat̃ i ꝓpõnibꝰ p ſe. iõ nõ ſeqt̃ pr̃ ẽ dñs: g° filiꝰ ẽ ſeruꝰ. ¶ Scđa. q̃ ſbo extrẽa nõ ꝯtineãt ſb vno mẽbro alteriꝰ oppõnis vt non ſequitur. duplum eſt totum: ergo ſubduplum eſt pars. ¶ Tertia. q̃ arguat̃ in relatiuis ſm eſſe: ideo non ſequitur ſenſibile eſt ſcibile: ergo ſenſus eſt ſcientia.

Alia difficultas de ipſa ꝯña.

Cõditiões ad hꝫ reqſite.

¶ Sciendũ eſt quarto q̃ iſtiꝰ propoſitionis

Intellect⁹ isti⁹ ꝯtingit plura scire: intellige re nõ.

positiõis contingit plura scire: intelligere vero nõ: sunt diuersi sensus. Primus ẽ sm̃ q̃ illa negatio nõ est negatio cadens supra hoc totũ ꝯtingit plura itelligere: ita q̃ sit sensus ꝯtigit plura scire: ⁊ nõ ꝯtingit plura itelligere: ⁊ iste sensus iplicat: ⁊ ẽ falsus: q̃r nulla ꝯtingit scire q̃n nõ ꝯtingat itelligere. Ali⁹ sensus ẽ capiendo ly non infinitanter ita q̃ solum cadat supra ly plura ifinitãdo ipsum. ita q̃ sit s. nec cõtingit plura scire ⁊ ꝯtingit itelligere nõ plura: ⁊ iste sensus ẽ verus. q̃r cõtingit itelligere vnũ q̃d est nõ plura. Et p̄ hoc soluit̃ tale sophisma q̃ttuor sũt p̄dicabilia ⁊ nõ plura. ⁊ multa similia in q̃bus si ly nõ sit negatio negãs falsa sũt. si ifinitãs vera sunt. Et hoc de p̄mo articulo.

Aliud dubiũ de vna ꝯsideratione.

Quãtũ ad scd̃m dubitat̃ primo

vtrũ illa ꝯsideratio in q̃ d̃r q̃ si aliq̃d apponat̃ alicui q̃d p̄us nõ erat tale ⁊ appositũ reddat ipsum tale: vtrũ illud q̃d apponit̃ sit tale. Et v̄r q̃ nõ: q̃r albedo addit̃ parieti: ⁊ facit parietem albũ: ⁊ tñ albedo non ẽ alba. R̃ndetur q̃ ad h̃ q̃ talis cõsideratio sit vera: tres ꝯditiões requirũtur. P̄ria q̃ appositũ sit susceptiuũ denoiationis quã dat alteri. defectu cuius nõ sequit̃ albedo addita parieti facit parietẽ albũ: g⁹ albedo est alba.

Tres conditiões requisite ad p̄dictam ꝯsiderationẽ.

Scd̃a conditio q̃ arguatur h̃ causis sufficientib⁹ defectu cui⁹ nõ seq̃t̃. ignis facit aquã tepidã: g⁹ ignis ẽ tepidus. q̃r ignis nõ est cã totalis tepiditatis. Tertia q̃ arguat̃ i causis vniuocis. defectu cuius nõ seq̃t̃. sol calefacit hec inferiora: g⁹ sol ẽ calidus. Et similiter dicẽdũ est de illa cõsideratione. q̃ si aliq̃d addat̃ alteri. ⁊ faciat ipsum magis tale. tũc additũ ẽ magis tale. ⁊ silr̃ de illa de superlatiuo. ⁊ p̄p̄rie habẽt fieri iste due vltime ꝯsideratiões in illis q̃ suscipiũt magis ⁊ minus.

An loc⁹ a positiuo ad cõparatiuũ valeat ⁊ cõ.

Dubitat̃ scd̃o vtrũ locus a positiuo ad positiuũ.

Pro cui⁹ solutiõe supponit̃ q̃ locus a positiuo ad cõparatiuũ est bonus: ⁊ tñ tantũ negatiue. sicut locus a toto in mõ ad suam p̄tem: vt bñ seq̃tur hoc nõ est albũ. g⁹ hoc nõ est magis albũ. Supponit̃ scd̃o q̃ locus a cõparatiuo ad positiuũ similiter ẽ bonus: ⁊ tñ tñ affirmatiue sicut locus a p̄te in mõ ad suum totũ. vt bene seq̃tur hoc ẽ magis albũ. g⁹ hoc ẽ albũ. Et p̄ hoc p̄z q̃d sit dicẽdũ ad istas ꝯñtias: ista p̄p̄õ deus ẽ. est magis vera q̃ ista: hõ est asinus. g⁹ ista hõ ẽ asinus. est vã. ista p̄p̄õ de⁹ ẽ dyabolus ẽ magis falsa q̃ ista: deus est. ergo ista est falsa deus ẽ. R̃ndet̃ q̃ iste cõsequẽtie sunt bone. sed sicut ꝯñs est falsuz. ita ⁊ añcedens. vñ ista est falsa. ista p̄p̄õ deus est. est magis vera q̃ ista. hõ est asinus.

dubiũ de ista regula: si simpl'r etc.

Sz restat vna difficultas: vtruz ista regula sit vera. si simpl'r ad simplicit̃: ⁊ magis ad magis: ⁊ maximũ ad maximũ. Et v̄r q̃ non. q̃r non seq̃tur homo est animal. ergo magis homo ẽ magis animal. Similiter durũ ẽ extensum: ergo magis duruz ẽ magis extensũ. Respondet̃ q̃ regula est vera: aliquibus ꝯditiõibus obseruatis.

Conditiões ad regulã requisite.

Prima. q̃ arguitur in terīs suscipientib⁹ magis ⁊ minus. defectu cuius nõ sequit̃. homo est animal: g⁹ magis homo est magis animal: q̃r hõ ⁊ animal non suscipiũt magis ⁊ minus. Secũda: q̃ arguat̃ in p̄positiõib⁹ p̄ se. d̃fectu cui⁹ nõ sequitur albũ est dulce: g⁹ magis albũ ẽ magis dulce. nec sequit̃ bibere ẽ bonũ: g⁹ magis bibere ẽ magis bonũ. Tertia: q̃ termin⁹ positiuus qui p̄dicat̃. nõ predicetur de opposito subiecti. ideo nõ sequitur: albũ est coloratũ: ergo magis album est magis coloratum.

Aliud dubiũ d̃ dicto secũdũ quid.

Dubitat̃ tertio vtrũ arguendo a

dicto sm̃ quid ad dictũ simpliciter sit bon⁹ locus. Et videtur q̃ nõ: q̃r nõ sequitur ethiops ẽ albus sm̃ dentes. g⁹ ethiops est albus. ⁊ simile de multis alijs. Pro cui⁹ solutione supponitur q̃ dictuz sm̃ quid accipit̃ tripliciter. Uno modo p̄ termino sumpto cũ aliqua d̃terminatione q̃ualiscunq̃ sit illa: ⁊ sic homo pictus: hõ albus sm̃ dentes: sunt dicta sm̃ q̃d. ⁊ sic dico q̃ arguẽdo a dicto sm̃ quid ad dictũ simpliciter. aliquãdo valet ꝯñа ⁊ aliq̃n nõ.

D̃ĩs sz ad q⁹t modis capit̃.

Scd̃o mõ potest capi dictũ sm̃ quid p̄ terīo sumpto cum determiatiõe restringẽte ⁊ ñ diminuẽte: ampliante aut distrahente. ⁊ sic bñ valet ꝯña: vt bene sequit̃. sortes alb⁹ currit: g⁹ sortes currit. vnde determiatio restringẽs est que addita termino facit ip̃m stare p̄ pauciorib⁹ q̃ si sibi non addaretur. vt in ista p̄põne homo alb⁹ currit. ly alb⁹ ẽ determinatio pure restrigẽs respectu de ly hõ.

Quid ẽ d̃terminatio restringens.

Sz determiatio distrahẽs ẽ illa q̃ facit t̃minũ cui addit̃ stare p̄ suis significatis nõ p̄ncipalib⁹. vt i ista oĩone: imago ẽ hõ pict⁹. ibi ly pictus est determiatio distrahens respectu de ly hõ.

Quid ẽ determinatio distrahẽs.

Sz deteriatio amplians est illa q̃ fac̃ t̃minũ cui addit̃ stare p̄ suis significatis q̃ nõ sunt: sz erunt fuerunt vel possunt esse.

Quid ẽ determinatiõ amplians.

Sed determinatio diminuens est q̃ restringit terminum ad partem minus principalez. vt ethiops est albus sm̃ dentes. ibi sm̃ dentes ẽ determinatio diminuẽs respectu de ly albus.

Quid ẽ determinatio minuens.

Tertio modo sumitur dictum sm̃ quid p̄ termio sumpto cũ determinatione ampliante restringente ⁊ diminuẽte: ⁊ sic ab ipso ad dictuz simpliciter nõ est bonus locus dyaletic⁹ sed sophistic⁹. Et hec de secundo articulo.

Quantũ ad tertiuz sit conclusio

Cõclusio de p̄dictis.

responsalis. cõsequentia econtrario tenet gratia forme in p̄positionibus: sz in terminis solũ tenet gratia materie: vt visũ est. Ad rõnes ante oppositum patet solutio in p̄mo articulo.

Et sic est finis scd̃i thopicorum.

Sequitur tertius.

Trũ aũt sit magis eligẽdum aut meli⁹ duũ aut pluriũ ex his ꝯspiciẽdũ: primũ autẽ deteriet qm̃ ꝯsiderationẽ facim⁹ nõ de plurimũ distantib⁹ ⁊ magnã adiuicẽ dr̃iam habentibus: nullus. n. dubitat vtrũ beatitudo vel diuitie magis appetendũ: sed de his q̃ ꝓpinqua sunt.

Cõside ratiões illis q̃ sũt magis eligenda.

Ste est tertius liber thopicorũ in quo phs determinat de ꝓblẽatib⁹ cõtractis ad mãm eligibilitatis. Et diuidit̃ i tres tractat⁹. Primus in duo capl'a. In pmo põit aliq̃s ꝯsiderationes. Prĩa. illud qd̃ ẽ diuturni⁹ ẽ magis eligendũ q̃ illud qd̃ ẽ min⁹ diuturnuz dũmõ sint eiusdẽ spẽi. Scd̃a cõsideratio. illud ẽ magis eligẽdũ qd̃ vir prudẽs eligit vel qd̃ vir bonus vel qd̃ lex recta ꝑcipit: vel qd̃ studiosi eligũt vel sciẽtes magis eligũt vel medicinis illa q̃ pites medici eligũt sũt magis eligẽda. vñ illud ẽ simpl'r ⁊ magis eligẽdũ qd̃ ẽ ſm meliorẽ disciplinã ꝫ vnicuiqꝫ illud sit magis eligendũ qd̃ ẽ ſm ꝓpriã disciplinã: vt fistulator magis eligit fistulã q̃ librũ. Deinde põit ꝯsiderationẽ inspiciẽdo ad bonũ dicẽs. illud ẽ magis eligẽdũ qd̃ ẽ i gñe q̃ illud qd̃ nõ est i gñe: vt iustitia est magis eligẽda q̃ iustũ cum iustitia sit in gñe boni ⁊ nõ iustũ. Et capitur hic iustũ p illo q põt hẽe iustitiam: ⁊ tñ nõ hꝫ. Et aduerte q ex tali cõsideratiõe eliciunt aliq q cõcreta nõ sũt in gñe. i. in p̃dicamẽto. ꝫ male capiũt aristotelẽ cũ loquat̃ d̃ gñe moris. Alia cõsideratio. illud est magis eligẽdũ qd̃ ꝓpt̃ se est eligendũ q̃ illud q ꝓpt̃ aliud est eligẽdũ: vt sanari ẽ magis eligẽdũ q̃ exercitari. Alia cõsideratio. illd̃ qd̃ est p se eligẽdũ ẽ magis eligendũ eo q est p accñs eligẽdũ: vt amicos eẽ iustos est magis eligendum q̃ inimicos esse iustos: qz istd̃ secundũ est eligendũ p accñs: puta vt inimici nõ noceãt nobis. Cõseq̄nt̃ ponit cõsideratiões inspiciẽdo ad cãm boni. Prima. illud ẽ magis eligẽdũ qd̃ ẽ p se cã boni: q̃ qd̃ est cã p accñs: vt virt⁹ est magis eligẽda q̃ fortuna. Scd̃a cõsideratio. illd̃ ẽ magis fugiendũ qd̃ ẽ p se cã mali: q̃ illud qd̃ ẽ cã per accñs: vt vitiũ est magis fugiendũ q̃ casus. Cõseq̄nt̃ ponit duas ꝯsideratiões aspiciendo ad cãs boni in spãli. Prĩa. illud qd̃ ẽ simpl'r bonũ ẽ magis eligẽdũ: q̃ illud qd̃ ẽ bonũ alicui: vt sanari ẽ magis eligẽdũ q̃ secari. Scd̃a. illud ẽ magis eligẽdũ qd̃ ẽ bonũ p suã nãm q̃ illud qd̃ nõ est bonũ p nãz suã: vt iustitia ẽ magis eligẽda iusto. Et sũt iste due cõsideratõẽs de cã formali boni. Deinde ponit tres cõsiderationes inspiciẽdo ad cãm malẽ boni. Prima. illud qd̃ cõuenit meliori: ẽ magis eligendum: vt illud quod cõuenit deo est magis eligendũ q̃ illud qd̃ cõuenit homini. Secũda. illud qd̃ est ꝓpriũ melioris est magis eligendũ: vt illud qd̃ est propriũ dei est magis eligẽdũ: q̃ illud qd̃ est propriũ hominis. Tertia. illud qd̃ inest priorib⁹: est magis eligẽdũ: vt sanitas est magis eligenda: q̃ robur ⁊ q̃ decor: qz sanitas cõsistit i priorib⁹. s. in cõmẽsuratione calidi: frigidi: humidi: ⁊ sicci: ⁊ decor consistit i cõmensuratiõe membrorũ exteriorũ: ⁊ robur consistit in neruis ⁊ ossibus. Deinde ponit considerationes inspiciendo ad causam finalem boni. Prima. finis est magis eligẽdus his que sunt ad finem. Secunda. mediorum ordinatorũ in finẽ illud quod est ꝓpinquius fini ẽ magis eligẽdũ. Tertia. mediũ posse ẽ magis eligendũ q̃ mediũ ipossẽ. i. q̃ mediũ difficile.

Tertii lib. thopicorum diuisio.

Aliacõsiderat. respiciẽdo ad bonum

Cõside rationes respiciẽdo ad cãm boni.

nota

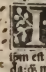
Alie cõsi de eodem.

Alie cõside. inspiciendo ad cãm malem boni.

Cõsi. inspiciendo ad cãm finalẽ boni.

Amplius duob⁹ effectiuis existẽtib⁹ cuius finis melior: ⁊ ipsũ melius. effectiuo aũt ⁊ fine: hec ex ꝓportione qñ plus superat finis finẽ q̃ ille ꝓpriũ effectiuum: vt beatitudo plus supat sanitatẽ q̃ sanitas sanatiuũ.

Cõsi. ex pte cãe efficientis bõi.

Stud est secundũ capl'm in quo ponit duas cõsideratiões ex parte cause efficientis boni. Prima. duobus existẽtib⁹ effectiuis: cui⁹ finis ẽ melior ipsum est magis eligẽdũ. vt virt⁹ est magis eligẽda: q̃ medicina: qz virt⁹ ẽ effectiua beatitudinis ⁊ medicina sanitatis. Secũda si sint duo effectiua quorũ finis vnius superet finẽ alteri⁹ illud ẽ magis eligendũ. Deinde ponit alias cõsideratiões. Prima si sint aliq̃ duo bona ⁊ aliquis nesciat qd̃ est magis eligendũ: debet respicere ad qd̃ sequit̃ maius bonũ ⁊ illud eligere. Secunda. plura bona sũt paucioribus eligenda: dũ tñ illa non ordinentur ad vnũ finem: qz plã bona ad vnum finẽ ordinata: non sunt magis eligenda q̃ finis ad quẽ ordinãt. Ex q̃ cõsideratiõe elicitur hec auctoritas: vbi vnũ ꝓpter alterũ: ibi tantũ vnũ est. Tertia cõsideratio. nihil ꝓhibet quedam non bona quibusdam bonis esse magis eligenda: sicut beatitudo ⁊ tristitia que sunt non bona: sunt magis eligenda q̃ fortitudo ⁊ iustitia. Quarta. bonũ quod possidetur cũ delectatiõe: ẽ magis eligendũ q̃ illud quod possidetur cuz tristitia: vt virtus est magis eligẽda q̃ pecunia. Quinta. vnũquodqꝫ est magis eligendum in tpe in quo magis ꝓficit q̃ i tempore i quo nõ proficit. vt prudentia est magis eligẽda in senectute q̃ in iuuẽtute: qz senes cõit̃ capiũt

Alie cõside. de eodem.

ad regēdū rempublicā: ⁊ ñ iuuenes. Nemo.n. iuuenes eligit duces cū nō ɔstet eos eē prudētes. ſʒ fortitudo magis pficit in iuuētute ꝙ̄ in senectute. ℂ Sexta cōsideratio: illō qd̄ pficit i oī tpe ē magis eligēdū. vt iustitia ⁊ tēpātia sūt magis eligēda ꝙ̄ fortitudo. ℂ Septia ɔsideratio: positis duob⁹ bonis: illud quo habito nō idigem⁹ altero ē magis eligendū illo q° habito adhuc idigerem⁹. vt iustitia ē magis eligēda fortitudie. nā si oēs essem⁹ iusti: ñ idigerem⁹ fortitudie. ſʒ si oēs essem⁹ fortes: adhuc indigeremus iustitia. ⁊ h loquēdo ð fortitudie corpali.

quomõ fmînaſ pblēata i eligendo ⁊ fugičdo.

ℂ Ampli⁹ quando duo aliq̄ fuerit valde sibimetipsis similia ⁊ nō potерimus preeminētiam aliquā cōspicere alterius ad alterum videndũ ex his que sequuntur.

Istud est tertiū capitulū i q° philosoph⁹ docet fmiare pblemata ð eligēdo ⁊ fugiēdo ſpiciēdo ad ɔditiones accidētales bōi. Et pmo ponit tales ɔsideratiōes. illud ē magis eligēdū qd̄ est ppinqui⁹ ⁊ simili⁹ bono. ⁊ h in bonis ⁊ non in malis seu ridiculosis. naʒ lʒ simia sit similioꝛ homini ꝙ̄ equ⁹ in ridiculosis. nō tñ in bonis. Alia ɔsideratio illud qd̄ cū difficultate acqrit magis ē eligēdū eo qd̄ facilit acqrit postꝙ̄ supple ē acqsitū. Alia ɔsideratio: si aliqd ē meli⁹ alio. etiā optimū illi⁹ erit meli⁹ optio alteri⁹: vt si hō sit melioꝛ equo optim⁹ hō erit melioꝛ optio equo. Alia ɔsideratio bonū ex circūstātia. i. deteriatōe ñ diminuēte ē magis eligēdū ꝙ̄ bonū necessariū: vt bñ viuere ē magis eligēdū ꝙ̄ viuere. Et sbdit ꝙ aliqñ melioꝛa ñ sūt magis eligēda vt philosophari ē simplr meli⁹ ꝙ̄ ditari: tñ indigēti ē magis eligēdū ditari ꝙ̄ philosophari. Ex quo habet hec auctoꝛitas. Meli⁹ est ditari ꝙ̄ philosophari supple idigēti. Alia ɔsideratio si amittam⁹ aliq̄ duo bona de quoꝛ amissione sum⁹ tristes illud est meli⁹ ð cui⁹ tristitia min⁹ vituperamur. Alia cōsideratio illud ē magis eligendū: cui⁹ vsus act⁹ ⁊ opatiōes sūt magis eligēda. Alia ɔsideratio illud est magis eligēdū cui⁹ supabūdātia ē magis eligēda. vt amicicia est magis eligēda pecunia: qꝛ superabūdantia amicicie est magis eligēda ꝙ̄ supabundantia pecuniarū. Alia ɔsideratio. illud ē magis eligendū qd̄ est propter se eligendū ꝙ̄ illud ꝙ est propter aliud eligendū: vt gloꝛia est magis eligenda ꝙ̄ decoꝛ. Alia cōsideratio illud quod est propter melius bonuʒ est magis eligendū ꝙ̄ illud qd̄ est propter minus bonū. vt illud ꝙ est pp̄ter virtuteʒ est magis eligēdū ꝙ̄ illud qd̄ est pp̄ter delectationeʒ corpoꝛalē.

Nota auctoritatem.

ℂ Queritur vtrū considerationes

posite in textu sint sufficiētes. Arguit pmo ꝙ nō: qꝛ min⁹ diuturnū est magis eligēdū ꝙ̄ magis diuturnū: igit. antecedēs pʒ. qꝛ ferrū ē diuturni⁹ pane. ⁊ tñ ñ ē magis eligēdū. ℂ Scdo sic. bonuʒ simplr ⁊ bonū alicui cōpertunt: igit vnū eoꝝ ñ ē meli⁹ ⁊ eligibili⁹ alio. cui⁹ tñ oppositū dr i vna ɔsideratione. añs pʒ: qꝛ oē bonū simpliciter ē bonū alicui: similit bonū alicui est bonū simplr. ℂ Tertio sic: iniustitia ē in gñe ⁊ iustū nō ē i gñe: vt pʒ p philosophū: ⁊ tñ iustū est meli⁹ iniustitia: igit. ℂ Quarto sic: nō bona nō sūt eligibilia: g° nō sunt bonis eligibilioꝛa. tenet ɔña: qꝛ ɔparatiu⁹ psupponit suū positiuū: añs pʒ: qꝛ nullū nō bonū est eligibile: g° nō bona nō sūt eligibilia. ℂ Quinto sic: illud nō est meli⁹ qd̄ hʒ cōditionē mali sibi annexam: ſʒ illud qd̄ est difficili⁹ ad acqrendū hʒ cōditionē mali sibi annexaʒ: puta laboꝛeʒ: igit. ℂ In oppositum est philosophus in textu. In q̄stione erunt tres articuli. ℂ Quantum ad primum.

Questio de sufficiencia ɔsiderationuʒ i textu positaꝝ.

ℂ Sciēdū ē pmo qd̄ p declaratiōe

q̄stiōis supponit pmo ꝙ aristo. in isto tertio ondit qualiter fmiant pblemata ɔpta ⁊ cōparata. ɔpta ⁊ nō cōparata. ɔparata ⁊ ñ ɔpta. Et dicunt cōtracta: qꝛ fminant p rōneʒ eligibilitatis ⁊ fugibilitatis: seu i qb⁹ ponūtur isti fmini eligēdū ⁊ fugiēdū. Sʒ cōparata tñ: sūt q̄ fiunt fm magis ⁊ min⁹: ⁊ talia pp̄rie ptinent ad accidens: cū magis ⁊ min⁹ sint annexa accidēti. nec ē icōueniēs in diuersis libris determiare de pdicato ⁊ de annexo. ℂ Et si qs q̄rat: q̄re philosoph⁹ meli⁹ determiat de pblematib⁹ ɔptis p eligibile ⁊ fugibile: ꝙ̄ p aliqd aliō. Respondetur ꝙ ratio est: qꝛ pblemata magis distiguūt p eligibile ⁊ fugibile ꝙ̄ p aliqd aliō: cū eligibile ⁊ fugibile ponat i diffōne pblematis. ℂ Et si qs dicat: talia pblemata sūt moralia: g° male de ipsis hic determiat. Rñdet negādo ɔñam: qꝛ hic determinatur de ipsis inꝙ̄tū habent rōnē probabilitatis: vt iam alias visum est.

quid in isto tertio intēdat aristote.

ℂ Sciēdū est scdo ꝙ difficile ē sal-

uare oēs ɔsiderationes positas in textu eē veras. ideo dicūt aliqui ꝙ tales ɔsideratōes sūt indefinite: ad quaʒ veritatē sufficit veritas alicuius singularis. posset tñ pbabiliter dici ꝙ tales debēt itelligi vliter. cū tñ quadā modificatione. vt ppositis duob⁹ bonis eiusdem rōnis ⁊ speciei nō hñtibus differētiā nisi fm diuturnitatem vel certitudinē: illud qd̄ ē diuturni⁹ ⁊ certius est magis eligendū. ⁊ cū tali modificatione ɔsideratio est vliter vera. ℂ Et si quis q̄rat de vitate hui⁹ ɔsideratiōis bonū simplr ē magis eligēdū ꝙ̄ bonū alicui: cū bonū alicui videatur esse bonuʒ simpliciter. vt bñ velle est bonum simpliciter: ⁊ tñ est bonum etiam alicui. Dicitur ꝙ bonum simplr capitur duplr. Vno modo vt simpliciter tātū valet sicut sine addi

quomõ saluanf predicte cōsi.

Bonuʒ simplr q°t modis capitur.

ꝺo᷑ ſic nõ capiť in illa ↄſideratione. Alio mõ capiť: vt tñ valʒ ſicut vliter. ſ. ꝑ bono qꝺ ẽ bonuʒ pluribꝰ ⁊ pl'ibꝰ tpibꝰ. ⁊ ſic oẽ bonũ ſimplr. ſ. qꝺ ↄuenit pluribꝰ ⁊ pluribꝰ tpibꝰ ẽ meliꝰ ꝙ illꝺ quod conuenit vni ſoli ⁊ pro vno tempore.

Quõ capit gen' in textu cũ dr: illud qꝺ ẽ magis eligen. ⁊c.

¶ Sciendũ ẽ tertio ꝙ cũ dr i textu ꝙ illud qꝺ eſt in gñe magis ẽ eligendũ ꝙ illꝺ quod ẽ extra genꝰ. non capiť hic genꝰ pro gñe logicali: cuiuſmõi ſt decẽ ꝑdicamẽta. ſʒ ꝑ gñe morali: cuiuſmõi ſũt bonũ ⁊ malũ. ita ꝙ vult hic illud qꝺ ẽ ſub gñe boni cuiuſmõi ẽ iuſtitia: ẽ magis eligẽdũ ꝙ illud qꝺ nõ ↄtinet ſub tali gñe: quemadmodũ eſt iuſtũ. ¶ Aduerte tñ ꝙ iuſtũ in tali ↄſideratiõe non capiť ꝑ hoĩe iuſto ſeu pro illo q hʒ iuſtitiã: ſed ꝑ illo q põt hře iuſtitiã. ¶ Aduerte ẽt ꝙ talis ↄſideratio intelligitur de gñe boni ⁊ nõ mali. iõ nõ ſeqť: iuſtitia non ẽ ſub gñe mali: ⁊ tñ iniuſtitia ẽ ſb gñe mali: ergo ẽ magis eligẽda ꝙ iuſtitia. ¶ Sed diceret aliqs: an iſta ↄſideratio ſit va: finis eſt magis eligẽdꝰ hiis q̃ ſũt ad finẽ: cũ dicat ariſt. ꝙ plura bona ſũt eligibiliora paucioribꝰ bõis; ſed media ſũt plã bona ꝙ illa q̃ ordinãť ad finẽ. Etiã dicit in ethicis ꝙ electio nõ ẽ ipſiꝰ finis: ſʒ tñ medioꝝ ad finẽ. ¶ Ad ꝑmam dr. ꝙ plura bona ſũt eligibiliora paucioribꝰ bonis: ſi talia bona ñ ordinãť ad illꝺ vnũ bonũ. ¶ Ad ſcꝺaʒ dr. ꝙ electõ hic capi duplr. Unoꝰ ſtricte: ⁊ ſic veꝝ ẽ ꝙ ẽ tñ medioꝝ ad finẽ. Alioꝰ large ꝑ quacunqʒ volitione: ⁊ ſic dico ꝙ põt ẽẽ ad finẽ.

Electõ quot modis capitur

¶ Sciendũ ẽ quarto ꝙ circa textũ incidit talis difficultas: quãr nõ bona ſũt eligibiliora quibuſdã bonis. ¶ Pro cuiꝰ ſolone ſuppoinť. ꝙ ad hoc ꝙ aliq̃ dicanť nõ bona nõ requiriť ꝙ vtrũqʒ ſit nõ bonũ. ſed ſufficit ꝙ tñ vnũ ſit nõ bonũ. qꝛ illis duobꝰ demſatis veꝝ ẽ dicere ꝙ ſunt bona vł nõ bona cũ iter ↄdictoria non ſit dare mediũ ſed nõ ſũt bona. ergo ſunt non bona. Nec ad iſtã: iſta ſũt nõ bona: ſequiť copulatiue. ſed magis ſeqť ꝑpõ de ſbo copulato: qꝛ ly ⁊ incluſũ in ly iſta nõ capiť copulatiue: ſed copulatiue: ⁊ idẽ dicendũ ẽ de quodã ſophiſmate qꝺ mouet ariſt. in elẽchis. vt poſito ꝙ ſint noue videntes ⁊ vnus cecus. r̃ndet ꝙ illo caſu pl'es ſũt nõ videntes ꝙ videntes: qꝛ illi decem nõ ſũt videntes. ſed tñ noue. ⁊ tñ illi decẽ ſũt nõ videntes: qꝛ nõ ſũt videntes. gꝰ ſũt nõ videntes ꝑ locũ a ↄdictoriis. ¶ Et hec ꝺ pꝰ articlo.

Nõ l'telligiť nõ bõa eẽ eligibiliora quibuſdã bonis.

¶ Quantũ ad ſcꝺm dubitať ꝑmo vtrũ bonũ ex circũſtãtia ſit magis eligẽdũ ꝙ bonũ neccariuʒ. ⁊ vtrũ hec maxima ſit vera bonum ꝑprium eſt melius bono cõi. ¶ Ad ꝑmã partẽ dr. ꝙ bonũ ex circunſtantia põt capi dupłr. Uno mõ gñaliter ꝑ bono ſumpto cũ quacunqʒ deteriatione ſiue ſit diminuens ſiue diſtrahẽs ſiue alteriꝰ modi. ⁊ ſic non opʒ bonũ ex circunſtãtia eẽ magis eligẽdũ ꝙ bonũ ſimplr. Alio mõ capiť ꝑ bono ſũpto cuʒ deteriatione tñ reſtringẽte. ⁊ ſic tale bonũ ẽ magis eligendũ ꝙ bonũ ſimplr. vt bñ velle ẽ magis eligendũ ꝙ velle. ¶ Ad ſcꝺam ꝑtẽ r̃ndeť. ꝙ duplex eſt bonũ cõe. quoddã ẽ tale quo plures pñt ſiľ et ſemel eo vti ſic ꝙ vſus vniꝰ nõ ipedit vſũ alterius ſic ẽ pax: ⁊ de tali nõ intelligiť regła cũ illud ſit magis eligẽdũ ꝙ bonũ ꝑpriuʒ. Et ſic capiť illud dictũ cõe: cũ dr ꝙ bonũ cõe ẽ magis eligẽdũ bono ꝑprio. aliꝺ ẽ bonũ cõe quo non pñt plures vti ſiľ ⁊ ſemel. ſed vſus vniꝰ ipedit vſuʒ alteriꝰ: ⁊ de tali itelligiť regła: puta ꝙ bonũ propriũ eſt magis eligẽdũ ꝙ tale bonuʒ cõe cuius vſus vnius impedit vſum alterius.

Alii ad dubiuʒ ꝺ bono ex circũſtãtia ⁊ neccio.

Bonuʒ cõe eſt duplex

¶ Dubitať ſcꝺo vtrũ iſte maxime ſint ve bonũ nobiliꝰ ẽ magis eligẽdũ bono minus nobili. Et ſi oẽs eẽmus iuſti nõ indigeremus fortitudie. ¶ Ad ꝑmã dr. ꝙ triplex ẽ nobilitas: quedã q̃ acqriť ꝑ pecunias: vt cũ qs acqrit potẽtiã vł dignitatẽ ꝑ diuitias: ⁊ de iſta dicit boetiꝰ. Si nobilis es lauda parentes. ſi diues lauda fortunã. ſi bonꝰ lauda teipſũ. Alia eſt q̃ non ẽ niſi diſpõ ⁊ iclinatio ad bonas opatiões que ẽ acqſita a ꝓgenitoribꝰ: ⁊ de iſta dicit boetius ꝙ nobilitas ẽ laus ex meritis parentũ ꝓueniens. Alia eſt aĩ q̃ nõ ẽ niſi ipſa vtus. ⁊ ꝺ iſtis duabꝰ itelligiť ↄſideratio. ¶ Pro ſcꝺa pte ſuppoinť. ꝙ duplex ẽ fortitudo. ſ. corpalis q̃ cõſiſtit in neruis ⁊ oſſibꝰ: ⁊ de tali nõ itelligiť cõſideratio. nã ſi oẽs eẽmus iuſti. adhuc idigeremus tali fortitudie ad ꝓuidẽdũ nobis de neceſſariis. Alia ẽ fortitudo vtꝰ ꝑ quã reſiſti nꝰ iniuſtie: ⁊ ꝑ quã aggredimur terribilia vbi opʒ ⁊ qñ oʒ: ⁊ ꝺ tali itelligiť ↄſideratõ. nã ſi oẽs eẽmꝰ iuſti: ñ oportẽt reſiſtẽ iniuſtis cũ nullus eẽt iniuſtꝰ.

Aliud dubiuʒ ꝺ bono nobilio ri ⁊ igno bili.

Fortitudo ẽ duplex

¶ Dubitať tertio vtruʒ iſta ↄñã ſit bona: aliud ab aĩali currit: ergo aliud ab hoĩe currit: ⁊ vr ꝙ ſic: qꝛ ibi arguiť ab alietate ſuperioris ad alietatẽ inferioris. ſed ꝙ nõ ſequať ꝓbatur: qꝛ ſi nullus hõ eſſet: añs poſſet eſſe veruʒ: conſequẽte exñte falſo. igiť. R̃ndeť. ꝙ ad hoc ꝙ bñ arguať reqriť conſtãtia inferioris. iõ dʒ ſic argui. aliud ab aĩali currit. ⁊ homo ẽ: ergo aliud ab hoĩe currit. ¶ Et ſi qs dicat: non ſequitur aliud a vero erit falſũ: ⁊ iſta ꝑpõ deus eſt. eſt alia a vero: qꝛ ẽ alia ab illo vero hoĩem eſſe animal: ergo illa ꝑpõ deus ẽ: erit falſa. R̃ndetur. ꝙ bñ ſequiť. ſʒ ſicut ↄñs eſt falſũ: ita ⁊ maior ⁊ minor. qꝛ ly vero in vtraqʒ ſupponit ↄfuſe ⁊ diſtributiue. ⁊ etiã in maiori ampliať ꝑ ol vero qꝺ eſt vel erit. ¶ Et ſi qs iterũ dicat: non ſequitur: ſortes differt ab aĩali ⁊ homo ẽ: ergo ſortes differt ab hoĩe. añcedens ꝓbatur: quia aliquid differt ab aĩali qꝺ nõ differt ab hoĩe: ergo nõ ſeqtur ſortes differt ab aĩali: ergo ſortes differt ab homine. Aſſumptum patʒ: quia

Dubiuʒ de iſta aliꝺ ab aĩali currit.

asin⁹ differt ab animali qđ nō differt ab hoīe. ꝛ asinus est: ergo aliquid differt ab animali qđ nō differt ab homine. maioꝛ pȝ. ꝛ foꝛte differt asin⁹: g° asin⁹ differt ab aīali qđ nō differt ab homie. Dico ꝙ ꝯsequētie istermedie ñ sūt bone pp terminos q distribuuntur ab illo termino differt: vt pȝ inucti. ¶ Et hec de scđo articulo.

differt

Conclō ꝯside. ¶ Quantū ad tertiū sit ꝯclusio responsalis ꝯsiderationes posite in tertio sunt sufficienter posite ab aristotele: vt patet larticul. Rationes etiam in articulis sunt solute.

¶ Itē aūt loci vtiles: ꝛ demōstrādū gdlibȝ eligēdū ꝛ fugiēdū auferr.n. eā opȝ que ad alterū ē pemīnētiaȝ.

Cōside. ꝯ pble. ꝯpato ꝯ accīte. Iste est scđus tractat⁹ hui⁹ libri i q° pħs docet ēminare pblemata ꝯparata de accidēte ponēs aliq̄s ꝯsideratiōes. Qrū pꝛima est. si aliqd sȝ naturā ē tale. illud est magis tale q̄ qđ nō est tale sm naturā. ¶ Scđa. illud qđ facit alterū cui addit magis tale: ē magis tale q̄ illud qđ additū alteri nō facit ipsū tale. Tertia. duob⁹ appositis vni rei. illđ ꝙ facit totū magis tale ē magis tale q̄ illđ qđ ñ facit totū tale. ¶ Quarta. illud q° ablato residuū fit minus tale: illud est magis tale q̄ reliquū quo ablato residuū ñ fit min⁹ tale. ¶ Quīta. illud qđ est minus ad mixtum suo cōtrario ē magis tale q̄ illud qđ est magis admixtū. vt illud ē albius qđ est nigro impermixtius. ¶ Sexta ꝓpositio: duobus vel plurib⁹ suscipiētibus aliquā rōnē sine diffinitionē: illđ qđ magis suscipit eā ē magis ta le. vt diffinitio albi ē coloꝛ disgregatiu⁹ visus lđ qđ ē magis disgregatiu⁹ visus: illđ est albi⁹.

Nō ēminanſ pblēa ta pti cularia ¶ Si autē pticulariter ꝛ nō vlr pꝛoblēa pōaſ. pinū gdē dēi vlr cōstructiui vl destructiui loci oēs vtiles: vniuersaliter enim interimentes vl cōstruentes ꝛ pticulariter mōstrain⁹.

Iste ē terti⁹ ꝛ vltim⁹ tractat⁹ hui⁹ libri q diuidit i duo capitula. In p° docet ēmiare pblemata pticularia: dicēs p°ꝙ oēs ꝯsideratiōes valētes ad destruendū vel ꝯstruēdū pblema vle: valēt etiā ꝯstruēdū vl destruēdū pblema pticulare. nā si aliqs ostēdat aliqd iesse oī. etiā ostēdit illud iesse alicui. Et subdit ꝙ loc⁹ ab opposit⁹ ā casib⁹. ā ꝯiugat⁹. ā generatiōe. ꝛ ā corruptiōe. valēt ad ēminādū pblemata pticularia. vt si aliqs ostēdat gñatiōēȝ alicui⁹ ē bonā etiā ostēdet ꝙ illud ē bonū: ꝛ p cōsequens terminabile pꝛoblemata particularia.

Alie cō sidera tiones. Cōsequenter ponit aliq̄s cōsiderationes quarū. Pꝛima ē. si aliqd in aliquo genere videatur magis eē tale q̄ aliud in alio genere si ipsum nō fuerit tale nec reliquū. vt si disciplina videaſ eē magis bona q̄ voluptas: ꝛ nō sit bona: neqꝫ voluptas erit bona. ¶ Scđa. ad ēminādū pblema pticulare nō solū opȝ sumere ea q̄ sūt in diuersis generib⁹: ſȝ q̄ sūt in codē gñe. vt si ponaſ ꝙ disciplina ē bona ꝛ ostēdaſ ꝙ prudētia nō ē bona. etiā ostēdeſ ꝙ disciplina nō ē bona p locū ā maioꝛi: qꝛ si aliqđ pdicatū nō īest illi cui magis videſ inesse nec etiam illi cui min⁹ videſ inesse. ¶ Tertia cōsideratio. pblemata pticularia possūt ēminari p ypotheſim. vt supponēdo ꝙ si sit ita i vno ita erit in reliq°. Et subdit ꝙ q vtiſ ypotheſi ad pbandū pblema particular. pbat etiā vle. vt si quis cōcedat ꝙ si pdicatum inest alicui ꝙ etiā inerit alteri tūc ostendet vniuersalem puta ꝙ inerit omni.

Quō ē minanſ pblēa ta idēſ nita. ¶ Cū aūt indeffinitū est pꝛoblema vno modo destruere ꝯtingit. vt si dixerit voluptatē bonū eē vel non bonum. ꝛ nihil aliud determinauit.

Istud ē vltimū capitulū hui⁹ libri i q° docet ēminare pblemata indeffinita dicēs ꝙ pblema indefinitū pōt tātū ostrui p suū ꝯdictoꝛiū supple. Sed pōt cōstrui dupli⁹. Uno mō p suū vle vt si qs pbet ꝙ oīs voluptas est bona: etiā pbat ꝙ voluptas est bona. Alio mō pōt pbari pticulariter: vt si qs pbet ꝙ q̄dā voluptas est bona. etiā pbat ꝙ voluptas ē bona. ¶ Deide docet terminare pblema idefinitū sumptū cū determinatiōe ponēs tres cōsideratiōes. Pꝛima. pblema indefinitū sumptū cū vna determinatione interimiſ duob⁹ mōis. vt ista vna voluptas est bōa. pōt destrui p vlēȝ negatiuā sumptam sine determinatiōe. ꝛ p vlēm sumptā cū tali determiatiōe. ¶ Scđa cōsideratio: pblema indefinitū sumptū cū duab⁹ determiatio nib⁹ destruiſ tripliciſ. vt ista: tantū vna voluptas ē bona destruiſ p istā. nulla voluptas ē bona. ꝛ per istā: non vna voluptas est bona. ꝛ per istam: nō tantū vna voluptas est bona. ¶ Tertia cōsideratio: problema indefinitū sumptū cum tribus determiationibus iterimitur quadruplicit. vt ista sola prudētia que ē vna virtutum est scientia. iterimitur per istam. omnis virtus est scientia. ꝛ per istam: nulla virtus est scientia. ꝛ per istaȝ: aliqua alia virtus ā prudētia est scientia. ꝛ p istam: prudentia nō est sciētia. ¶ Consequenter ponit vnum documentū ad probandum problema particulare si ā parte subiecti pblematis ponatur terminus communis inspiciendum est ad inferioꝛa illius termini. ꝛ si pdicatuȝ inest alicui tunc pblema cōstruiſ: etiā si pdicatū sit terminus cōmunis inspiciendū ē ad inferioꝛa illi⁹. Et si aliqđ iferi⁹ illius insit subiecto: tunc pblema construitur

Proble ma ide finit⁹ q°t modis ꝯstruiſ. Tres ꝯsi. de eo dem.

Docu. mētū ꝯ pblēa. pticlari

q̄ mo ... Blem.

mllemm.

Dubiuz d̄ susceptione magis ⁊ minus ī formis itēsibilibus ⁊c̄.

Q Ueritur vtrum susceptio magis ⁊ min⁹ in formis intēsibilibus ⁊ remissibilib⁹ fiat p additiōez grad⁹ ad gradum vł q: min⁹ admiscet suo 9rio. ¶ Et arguit q̄ ſi fiat p additionē grad⁹. q: nulli⁹ gradus pōt addi tali forme q: forme sūt simplices ⁊ idiuisibiles. ¶ Sc̄do sic: si talis susceptio fieret p additionē grad⁹ ad graduz: vel grad⁹ p̄eristēs corrūpetur vł nō. Nō p̄mū: q: tūc nulla forma intenderet. nec sc̄dm: q: ex plurib⁹ realit̄ distictis quorū vnū nō ē in potētia ad aliud ñ pōt fieri vnū. ¶ Tertio sic. talis intētio fit p dispositionē sbi vt pz ad sensū: cuz videam⁹ vnū sbz maiorē formā recipe q̄ aliud: g⁹ nō fit p additionē grad⁹ ad gradū. ¶ Quarto sic. tal̄ itētio fit p sepationē 9rij a 9rio. vt videt dicere aristoteles in textu cū dicit q̄ illud ē albi⁹ qd̄ ē nigro ipmixtius. ¶ Quīto sic. talis intētio fit p maiorē radicatiōez in sbo. q: quāto aliq̄ forme ē magis redicata in sbo. tāto est magis tal̄. ¶ In oppositū est pħs in textu. In q̄stione erunt tres articuli. Quantū ad p̄mūz.

Notabile de intentiōe forme.

¶ Sciendū est p̄rio q̄ forma dicit intēdi p additionē grad⁹ ad gradū in eodē loco ⁊ situ se penetrātes adinicē. vt quādo albedini addit vn⁹ grad⁹ albedinis. i. vna ps albedinis. tūc intēdit albedo. Et si q̄ras qs est ille grad⁹ albedinis. Dico q̄ ille grad⁹ ē vlta pars albedinis q̄ de nouo acq̄rit cū alia p̄cedēti in eodē loco ⁊ situ penetrās simł allaz cuz q̄ facit maiorē albedinē. Et si q̄ras vtrū isti grad⁹ distinguant. Dico q̄ oēs grad⁹ p quos aliq̄ forma intēdit distinguunt realiter q: vnus potest eē sine alio: imo vn⁹ aduenit post aliū ⁊ prius generatur vnus q̄ ali⁹. Dico tamē q̄ ex omnibus illis fit vna total̄ forma que est diuisibił i illos grad⁹ q̄ sūt ptes integrātes illā totalē formā.

Dubiuz de ista for̄a itēditur.

¶ Sciendū est sc̄do q̄ ista ꝓpositio de rigore sermonis est falsa. forma intenditur: qd̄ ego probo: quia vel pars p̄eexistens intenditur vel pars de nouo adueniens vł cōpositū ex vtraq̄. Non p̄eexistens quia illa p̄eexistēs nō est maior: hoc est nō habz plures grad⁹ post aduentū q̄ ante: licz sit alicui 9iuncta cui p̄us non erat. vnde signetur illa pars p̄existēs: ⁊ sit a. ⁊ pars adueniēs sit b. ꝯpositū ex vtraq̄ sit c. tūc manifeste apparet q̄ a. nō intendit cū non sit maior pars q̄ p̄us. nec b. q: non prefuit: nec eadē ratione c. ideo propter ⁊ de rigore sermonis ista est falsa: forma intēdit seu augetur. ¶ Et si quis dicat: quō ergo intellexerūt omnes doctores qui dicūt formā intēdi. Dico q̄ intellexerunt ad istū sensum q̄ forma ꝯposita ex forma p̄cedēti ⁊ forma de nouo genita: est perfectior q̄ forma que prius existebat. ¶ Ex quo patz q̄ forma q̄ sic ꝯponit ex forma p̄cedēti ⁊ forma sequenti nō est eadem numero cū forma p̄eexistenti cum forma p̄eexistens sit pars illius forme ⁊ eam tempore precedat.

Diuisio formaz itēsarū.

¶ Sciendū ē tertio q̄ formarū que itēdunt ⁊ remittunt: q̄dā idiuisibilit̄ acq̄runt. vt. forme sp̄uales q̄ ī anima recipiunt. Alie sūt q̄ successiue acq̄runt: sicut sūt forme corpales vt caliditas ⁊ frigiditas q̄ successiue in aliquo sbo acq̄runt. alie sūt q̄ ptim indiuisibilit̄ acq̄runt ⁊ ptim successiue. vt si crearet vnū corp⁹ luminosū in istanti in aere cui⁹ ꝓpinq̄ ptes essent disposite ad lumē. tūc in istāti illumināret illas ptes ꝓpinquas. ⁊ successiue ptes remotas ⁊ tunc ex oībus illis lumib⁹ fit vnuz lumē cui⁹ vna ps in instanti acquirit. ⁊ alia successiue. vñ forme q̄ in instāti acquirūt habēt p̄mūz instās sui eē in q̄⁹ verū est dicere hec forma nūc est ⁊ imediate ante h̄ nō fuit. ⁊ etiā hn̄t p̄mū istans sui ñ eē i quo verum ē dicere hec forma nūc ñ est ⁊ imediate añ h̄ fuit. s̄z forme que successiue acq̄runt hn̄t vltimū instās sui nō eē in q̄⁹ verū ē dicere hec forma nūc nō est. ⁊ imediate post h̄ erit. ⁊ p̄mū instās sui nō eē. s̄z de formis q̄ ptim successiue acq̄runt ⁊ ptim in istāti acq̄runt cū diligētia videndum est que instantia habent.

Quō ali quid di magis talesine additione.

¶ Sciendū ē quarto q̄ nō ē icōueniens aliq̄d dici magis tale sine additiōe grad⁹: vt si eēnt duo alba quoꝝ vnū hz quinq̄ grad⁹ albedinis aliud sex: tūc illa sūt silia. ¶ Deinde volo q̄ illud qd̄ hz sex grad⁹ deꝑdat vnū g̃dū. tūc illud erit magis tale: q: erit magis simile alteri albo. Et si qs dicat g⁹ male dictū ē p̄us q̄ forma intēdit p additionē grad⁹ cū illud dicat magis tale ñ p additionē grad⁹. s̄z magis p remotionē. Dico negādo ꝯñam: q: illud itelligit de illis q̄ p se ⁊ p̄mo intēdunt: ⁊ nō d̄ illis q̄ intēdunt rōne alteri⁹ sicut sunt talia relata. Et si qs dicat volo q̄ sit vnū lignū calidū cui⁹ tota caliditas sit d̄cē graduū. Tūc arguo sic. illa caliditas est itēsior q̄ sua medietas: ⁊ sua medietas est remissior. g⁹ idē sbz sił habebit caliditatē intēsam ⁊ remissam: ⁊ sic erit intēse calidū ⁊ remisse calidū. Rñdet ꝯcedēdo q̄ totalis caliditas ē intēsior q̄ sua medietas. Et qñ tu infers. g⁹ in eodē ē caliditas itēsa ⁊ remissa p̄t ꝯcedi. ⁊ qñ tu īfers: g⁹ idē sbm sił erit itēse calidū ⁊ remisse calidū. negat ꝯña: q: sbm dz d̄nominari s̄m existētiaz sue totalis forme ⁊ nō s̄m exigentiaz ptis. ¶ Et hec d̄ p̄rio articulo.

Intellect⁹ dicti Aristo. in textu.

¶ Quantū ad secundū dubitat p̄mo quō intelligit dictū aristotelis i textu q̄ illud est albius quod est nigro impermixti⁹: cū ex illa auctoritate videantur duo seq. P̄rio q̄ forma suscipiat mag̃ q̄ ē min⁹ ꝑmixta suo cōtrario. Sc̄do videt sequi q̄ cōtraria possent simul eē in eodē: q: videt dicere q̄ albū ꝑmiscetur nigro. quod nō esset nisi albū ⁊ nigrū essent in eodem subiecto. Respōdeo q̄ licet illa duo

videant̄ seq. tñ nullū illoꝝ voluit hic aristoteles. De p̄rio pbat̄: q2 tūc seq̄ret̄ q̄ nulla forma posset intēdi nec acquiri: nisi sil' acq̄reret̄ suuz ꝯriū: q2 qñ forma acq̄reret̄ vel eēt intēsa vl' remissa: si remissa: g° est magis ꝑmixta suo ꝯrio si intēsa: ergo min°: ⁊ sic semp ibi eēt ꝯriuz nec videt̄ scd̄m cū videat̄ sonare i multis locis q̄ ꝯria nō pñt sil' eē i codē sb̄o ⁊ i eadē pte sbi. Dico g° breuit̄ q̄ dictū aristotel' sic itelligit̄. illud ē albi° qd̄ ē nigro ipmixti°. i. nigro dissimili°.

quid est ꝯrietas

Dubitat̄ scd̄o vtrū cōtraria possint sil' esse in codē sb̄o ⁊ in eadē parte sbi. Rñdet̄ ꝓ nunc sine argumētis q̄ ꝯrietas nō ē nisi q̄dā oppositio seu repugnātia. Et ꝓ nūc est triplex. s. ꝓpōnū: terminoꝝ: ⁊ formaꝝ: seu rerūz. Et oppositio ꝓpōnū est repugnantia ꝓpōnuz ad essendū sil' veras: sed terioꝝ ē repugnantia terminoꝝ i predicando simul vere de codē sb̄iecto: sed formaꝝ est repugnantia duarū formarū in essendo simul in codē subiecto. Et aduerte q̄ ad quālibet talē oppositionē nō sufficit repugnātia: sed requirit̄ etiā maxima distātia: ⁊ q̄ sint nata fieri circa idē. Vñ ꝓpōnes ꝯrie dicuntur fieri circa idē: q2 debent esse de codem vel consimili subiecto: ⁊ ēt contradictorie. Unde cōtrarie magis vidēt̄ distare q̄ ꝯtradictorie: q2 distant ꝯm omnia supposita. sed contradictorias nō oportet distare nisi ꝯm vnū suppositū. vnde si accipiamus duas contradictorias duarū contrariarū ille mediant inter duas contrarias. vnde si dicas q̄ ois hō currit: ⁊ ego dicaz nullus hō currit: alter mediabat dicendo q̄ nec sic nec sic. sed q̄ aliquis hō currit: ⁊ aliqs hō nō currit: sic dicat̄ ꝯ teris q̄ sint nati successiue dici de codē sb̄o ⁊ maxime distāt: sicut sunt termini significantes formas extreme contrarias: vt albū ⁊ nigrum.

Propō nes ꝯrie quō di cūt fieri circa idē

Dubitat̄ tertio que forme sint ꝯrie. Rñdeo q̄ forme que nate sunt fieri successiue circa idē sb̄iectū: ⁊ que maxime distāt ꝯm intentionem graduū: ita q̄ nō ois caliditas est oi frigiditati cōtraria: sed summa caliditas sūme frigiditati. verum est tñ q̄ loquēdo large de contrarietate dicim° sepe q̄ media p̄dictoꝝ ꝯrioꝝ sunt contraria adinuicē. Et hoc est qd̄ dī q̄ contraria sūt ꝯpossibilia i gradibus remissis: sed nō intensis seu sūmis. vnde imaginatur q̄ sūma caliditas sit duodecim graduū ⁊ etiaz frigiditas. Dico q̄ in illis gradibus non sunt cōpossibiles saltē naturaliter: q2 in illa intentione seu latitudine graduum ꝯriant̄: sed in aliis sūt cōpossibiles: q2 in illis ꝓprie nō ꝯriant̄. ⁊ sic caliditas vt decē: ē cōpossibilis frigiditati vt duodecim: q2 ꝓpe in illis gradib° nō sūt ꝯria. Sed restat vna difficultas q̄ nigredo ꝯriat̄ albedini in pariete: nō nigredo in alio pariete: q2 tales non possunt

que for me sint ꝯrie.

que ni gredo ꝯ riat ni gredini i pariete

fieri circa idē sb̄iectū accñtia nō migrēt ꝯ sb̄o in sb̄m: nec nigredo q̄ postea erit i illo sb̄o. q2 illa nihil est. mō qd̄ nihil ē nulli ē ꝯriū. Rñdetur q̄ ois albedo pfecta ē oi nigredini pfecte ꝯria: ⁊ ois frigiditas pfecta oi frigiditati pfecte ꝯria: ꝓpt̄ qd̄ dicim° q̄ ꝯria sūt inuicē corruptiua. Et tūc dz exponi ista auctoritas. ꝯria nata sunt fieri circa idē: hoc ē dictu q̄ forme ꝯrie pñt esse successiuē in codem subiecto vel sibi similes. Et hec de secundo articulo.

Quō in telligit̄ ꝯria sūt successiuē corrup tiua.

Quātū ad tertiū sit ꝯcl'o rñsalis ad q̄sitū. intēsio forme fit ꝑ additionē g̃dus ad gradū. i. ptis forme alteri forme. Ad rōnes. Ad p̄mā dī q̄ forma est bñ simplex ⁊ idiuisibilis in ptes eēntiales: puta i māz ⁊ formā: sed nō i ptes itegrales. Ad scd̄am dī q̄ ex plib° quoꝝ vnū nō ē in actu nec aliud in potētia: nō potest fieri vnū totum essentiale: tamen bene vnum totum ꝑ se qd̄ vocatur totū itegrale. Ad tertiā dī negādo q̄ itēsio fiat ꝑ dispōnē sbi. lz bñ talis dispō sbi iuuet ad intēsionē forme. Ad q̄rtā pz solo i secūdo articl'o. Ad q̄ntā dī negādo añs. puta q̄ intēsio forme fiat ꝑ maiorē radicationē. Et sic ē finis tertij libri thopicorū. Sequitur quartus.

Cōcl'o rñdens ad p̄dicta.

P
Ost hec autē de his q̄ ad gen° ⁊ ꝓpriū ꝓspiciēduz: sit aūt hec elemēta coꝝ q̄ sūt ad diffōnes ꝯ eisdē āt his raro ꝯsideratiōes fiūt disputātib°.

Cōside ratōes i spicien do ad genus.

Iste ē quart° liber thopicoꝝ in quo p̄hs docet terminare problemata gñis. Et diuiditur i tres tractat°. Primus in tria capitula. In primo ponit considerationes inspiciendo ad gen°. Prima si aliqd assignet̄ eē genus alicui spēi inspiciendū est an illud predicetur de quolibet contento sub specie. ⁊ si sic: construendum est problema. si nō: destruēdū ē pblema. Scd̄a. si aliqd assignet̄ eē genus alicuius ⁊ nō predicet̄ in qd de specie. problema est destruendū vt albuz non est genus ad niuez cum nō p̄dicet̄ de niue in quid. Tertia. si genus non ponatur in eodem predicamento cū specie mala est assignatio. Deinde ponuntur cōsiderationes de specie. quarū Prima est. si species predicet̄ de genere in qd mala est assignatio. Secūda. si species p̄dicetur de aliquo de quo non predicatur genus mala est assignatio. vt si opinabile ponat̄ spēs ad ens mala est assignatio: q2 opinabile predicat̄ de aliquo: vt puta de chimera de quo ñ predicat̄ ens. Tertia. si nulla spēs generis assignati predicetur de illo cui tale gen° assignat̄ mala ē assigñtio. Quarta ꝯsideratio. si

Istius libri diuisio.

Alie cō sidera tiōes d' specie.

genus ꝛ spẽs de eq̃libus ꝑdicent mala ẽ assi-
gnatio. ¶ Quinta si illud qd̓ assignat eẽ gen⁹
ꝑdicet solũ de plurib⁹ differentib⁹ nũero ma-
la ẽ assignatio. ¶ Sexta consideratio. si aliqd
assignet eẽ gen⁹ alicui⁹ vidẽdũ ẽ si superiora ei⁹ ꝑdi
centur i qd de illo ꝛ si nõ mala ẽ assignatio.

Cõside. circa dr̃iam: ¶ Rursuz differentiã vt gen⁹ assi-
gnauit: vt si imortale gen⁹ dei. nam
dr̃ia ẽ aialis imortale. eo q aialiuz
alia mortalia alia imortalia.

Istud est scd̓m capitulũ in q⁹ ph̓us
docet determinare ꝓblemata gñis in
spiciẽdo ad dr̃iaz ponẽs aliq̃s ꝯsi-
rationes. Quarũ pma ẽ. si aliqs assi
gnauerit dr̃iaz p gñe mala ẽ assi-
gnatio. vt rõnale p aiali cũ gen⁹ ꝑdicet in qd:
ꝗ dr̃ia i q̃le. ¶ Scd̓a. si dr̃ia ponat sub gñe ma
la ẽ assignatio. ¶ Tertia. si aliqs posuerit ge-
nus sub spẽ mala ẽ assignatio. vt aial sub hoie.
¶ Quarta. si qs ponit dr̃iam sub spẽ mala est
assignatio. Etiã si qs põat gen⁹ sub dr̃ia mala
ẽ assignatio. ¶ Alia ꝯsideratio. si spẽs ꝑticipet
aliqd de ꝯrio gñis mala ẽ assignatio. ¶ Alia
ꝯsideratio. si spẽs sit equoca ad gen⁹ mala est
Alie cõsi. de eodem. assignatio. q2 gen⁹ ꝛ spẽs debent esse vniuoca.
¶ Alia si gen⁹ hẽat tm̃ vnã spẽz ꝛ nõ sit natum
hẽre plures: tũc nõ ẽ gen⁹ ad illã spẽz. ¶ Alia si
gen⁹ dicat trãsumptiue de spẽ mala est assigna
tio: q2 oẽ genus ꝓprie de specie predicatur.

Consi. circa ꝯria ipsi⁹ gñis. ¶ Amplius si sit cõtrariũ spẽi ali-
quid cõsiderandũ est aut multipli
citer cõsideratio. primũ quidẽ si in
eodẽ genere cõtrarium speciei: cuz
non sit contrariũ generi.

Istud ẽ tertiũ capitulũ in q⁹ ph̓us
docet determiare ꝓblemata inspi-
ciẽdo ad ꝯria ipsius generis. Qua-
rũ pma ẽ. si aliqd ñ hñs ꝯriũ ponat
gen⁹ alicui⁹ hñtis ꝯriũ ispiciẽdũ ẽ si
illud ꝯriũ sit in eodẽ gñe. ꝛ si nõ. mala est assi-
Alia cõsi. ispiciendo ad ꝯiugata. gnatio. Alia si hñs ꝯriũ sit gen⁹ hñtis ꝯriũ cõ
siderãdũ ẽ si i ꝯriũ spẽi sit ꝯriũ generis: ꝛ si nõ:
mala ẽ assignatio. Alia ẽ si ꝯrium spẽi nõ po-
nat in gñe assignato mala ẽ assignatio. Alia
si gen⁹ ꝛ spẽs habeãt ꝯriũ: tunc vidẽdũ ẽ si ali-
Alia cõsi. ispiciẽdo ad gñationem ꝛ corruptiones. qd̓ est mediũ generis ꝛ nõ spẽi. vel ecõtra: ꝛ sic
mala ẽ assignatio. Alia ẽ si genus habeat ꝯri-
um spẽs vero nõ. mala ẽ assignatio. ¶ Cõseq̃n-
ter ponit cõsiderationẽ inspiciẽdo ad ꝯiugata
dicẽs: q si aliqd̓ principale assignet gen⁹ ꝑnci
cipalis: tũc videndũ ẽ si concretũ ꝑdicatũ sit
genus cõcreti sibi: ꝛ si sic: bona est assignatio. si
nõ: mala ẽ. ¶ Deinde ponit ꝯsiderationẽ inspi-
ciẽdo ad generationẽ ꝛ corruptionẽ dicens
q si aliqd ipoꝛtans gñationẽ vel corruptionẽ
assignet genus alteri⁹: ꝯsiderãdũ ẽ si deicẽdẽ-
tia ab illo sunt genera illoꝝ q̃ deicẽdũt a sbo.
ꝛ si sic: bona ẽ assignatio. si nõ: mala ẽ assigna-
tio. vt si operari assignet genus respectu hui⁹
qd̓ ẽ edificari vidẽdũ ẽ si opatũ eẽ sit genus ad
edificatũ eẽ. ¶ Cõseq̃nter ponit ꝯsideratio-
nes ispiciẽdo ad ꝑuatiue opposita. Pria. si pri-
uatio opposita spẽi sit in eodẽ gñe cũ spẽ: ma-
la ẽ assignatio. Alia si aliqd habẽs oppositũ
ꝑuatiue ponat gen⁹ alicui⁹ spẽi hñtis oppositũ
ꝑuatiue cõsiderãdũ ẽ si oppositũ spẽi sit i opposi
to gñis: si nõ: destruẽdũ ẽ ꝓblema: vt si cecitas
sit isensibilitas scd̓m visus tũc visus ẽ sensus. q2
sicut oppositũ i opposito: ꝛ ꝓpositũ in ꝓposito.
¶ Cõseq̃nter ponit ꝯsiderationẽ ispiciẽdo ad
ꝯdictoria. si oppositũ ꝯdictoriũ alicui⁹ spẽi assi
gnet spẽs alicui⁹ gñis cui⁹ nõ sit gen⁹ ad oppo
sitũ ꝯdictoriũ gñis nõ vz assignatio: vt si suaue
assignet gen⁹ hui⁹ qd̓ ẽ bonũ. tũc opz videre si
nõ bonũ sit gen⁹ ad nõ suaue. ꝛ si sic bona ẽ assi
gnatio: si nõ: mala ẽ. ¶ Cõseq̃nter ponit septẽ
cõsiderationẽs ispiciẽdo ad relatiue opposita. Septez ꝯside. respiciẽdo ad relatiue opposita.
Pria ẽ si spẽs alicui⁹ gñis dicat ad aliqd. et ge
nus dz dici ad aliqd. ꝛ si nõ: mala ẽ assignatio.
Scd̓a. si spẽs dicat relatiue ꝛ nõ: id ad qd̓ dr ge
nus: mala ẽ assignatio. Tertia. si spẽs referat
ad aliqd: tũc oĩa gñia illi⁹ spẽi debẽt dici ad ali
qd. Quarta. si gen⁹ ꝛ spẽs referãt ad idẽ dñt re-
ferri ad idẽ i eod̓ cãu. Quita. si rlatiuũ ꝛ corre
latiuũ dicãt ad ꝯuertẽtiã scd̓z similes casus bo
na ẽ assignatio. Sexta: si relatiuũ positũ gen⁹
ad suũ correlatiuũ ñ dicat ad ꝯuertẽtiã mala
ẽ assignatio. Septia. si oppositũ spẽi sit i opposi
to generis bõa ẽ assignatio. ꝛ si nõ: mala ẽ assi
gnatio. vt si sensus sit scia sensibile erit scibile:
licet quedam sensibilia non sint scibilia.

nota

¶ Rursum si habitũ i actũ posuit Alie cõsi. circa actũ ꝛ habitũ.
aut actum in habitum vt sensum
motum per corpus. nam sensus ha
bitus: motus autem actus.

¶ Iste ẽ scd̓s tractatus huius libri q diuit in
duo capitula. In p⁹ ponit aliq̃s ꝯsiderationes
inspiciẽdo ad actũ ꝛ hitum. Pria si hitus põa
tur spẽs act⁹ vel ꝯ mala est assignatio: vt si qs
ponet sensum eẽ spẽm mot⁹ cũ sensus sit hitus
motus do act⁹ mala ẽ assignatio. Scd̓a. si ha
bitus ponatur spẽs potẽtie mala ẽ assignatio.
Tertia. si spẽs ꝑticipet gen⁹ scd̓m qd mala ẽ assi
gnatio. Quarta. si genus assignatũ sit ps inte-
gralis: illius cui assignat mala ẽ assignatio. vt
corpus scd̓m q ẽ ps ãĩalis nõ est genus aialis.
¶ Cõseq̃nter ponit adhuc aliquas cõsidera-
tiones de genere. ¶ Prima. si aliquid vitupe-
rabiliũ vel fugiendorum ponatur sub posse tã

Alie ꝯside. de gñe

ꝙ sub gñe mala ē assignatio. vt si qs dicat posse furari eē genus ad latrocinādū mala ē assignatio: qꝛ deus ꝛ studiosus pñt praua agere. ꝛ tñ non sūt praui nꝫ mali. ꝛ dꝫ intelligi de illis deis quos antiq colebāt. Scḋa. si quis ponat posse eē gen⁹ alicui⁹ qḋ ē oppꝫ eligendū mala est assignatio: qꝛ ptās eligēda est pp aliḋ. s. pp actū. Tertia. si aliqd sit in plꝛibus generibus ꝛ ponatur in vno solo mala est assignatio.

Alie ꝯsi. de genere magis cōes:

¶ Rursus si qḋ oīa sequat̃ gen⁹ vl̃ differentiā dixit. plura enī sūt q̄ oīa sequunt̃. vt ens ꝛ vnum eorū sūt q̄ oīa sequunt̃. si ergo ens genus assignauerimus: palā oīuꝫ erit genus.

1 Stud est scḋm cap̄m in quo pħus ponit aliq̄s ꝯsideratiōes de gñe magis cōes. ¶ Pꝛia. si aliqd qḋ seq̄t̃ ad oīa assignet̃ eē gen⁹ mala ē assignatio. vt ens nō ē gen⁹ entiū: qꝛ oīa eēnt eiusdē gñis. ¶ Scḋa. si gen⁹ assignatū sit ī spē vt accñs in s̃bo mala ē assignatio. ¶ Tertia. si assignatū p gñe nō sit vniuocū mala ē assignatio. ¶ Quarta. si gen⁹ ꝛ spēs hēant ꝯria quoꝝ vnū se hꝫ: vt meli⁹ ꝛ alterū vt peius: si ꝯriū melioris ponat̃ in loco pꝛioris mala ē assignatio. ¶ Quinta. si spēs silr̃ se hēat ad duo gñā. quoꝝ vnū se hꝫ. vt peius: ꝛ aliḋ vt meli⁹: si ipa ponat̃ s̃b peiori mala ē assignatio. ¶ Sexta. si gen⁹ suscipiat magis ꝛ min⁹: spēs vo n̄ mala ē assignaº.

Alie ꝯsi. ad terlandū pro blēata generis

¶ Amplius ad ꝯstruēdū pspiciendū si de qbus assignatū ē genus in eo qḋ qd est p̄dicat̃: cū nō sit vna assignata spēs: sed plēs ꝛ differentes palam enim quoniam erit genus.

Ste ē vltim⁹ tractat⁹ hui⁹ libꝛi in quo ponit ꝯsideratiōes cōstructiuas ad terminādū pblemata gñis. Quarū pꝛia ē. si aliqd assignet̃ pro gñe alicuius vidēdū ē: si p̄dicet̃ in qd de illo. ꝛ ēt si p̄dicet̃ de plib⁹ differētibus spē: ꝛ si sic: difficile ē saluare qn illud sit genus. ¶ Scḋa ꝯsideratio. si nomē pncipale assignet̃ eē genus alicui⁹ videndū ē. si casus ab eo descendēs sit gen⁹ ad casū alteri⁹. ꝛ si sic: bona ē assignatio vt si scia dicat̃ gen⁹ musice vidēdū ē: si sciēs dicatur gen⁹ musici. Et s̃bdit vnū documētaꝫ. q si aliqd sp sequat̃ ad aliḋ ꝛ nō ꝯuertibilr̃. lꝫ difficile sit ondere q nō sit gen⁹: nō tñ opꝫ q ipꝫ sit genus: qꝛ non ens seqtur ad oē qḋ fit. vt bene sequit̃. domus fit: ergo domus non est vl̃ domus est nō ens. ꝛ tñ nō ens nō ē gen⁹ respectu illius. ꝛ h̃ hꝫ verū ī pmanētib⁹ ꝛ nō successiuis: qꝛ illud qḋ fit in successiuis quando fit ē ens.

Dubiū de cōsideratiōib⁹ positis ad terlandū problemata gñis

Uerit̃ vtrum cōsideratiōes posite ad terlandū pblemata gñis sint sufficiēter assignate. Arguit̃ pº q nō: qꝛ aliqd ē gen⁹ qḋ nō p̄dicat̃ ī quid de suis spēb⁹. igit̃. añs pꝫ: qꝛ coloratuꝫ ē genus: ꝛ tñ nō p̄dicat̃ ī qd de plib⁹ s̃ in quale. ¶ Scḋo sic. aliqñ gen⁹ ē ad aliqd ꝛ nō spēs: vt scia dr̃ ad scibile ꝛ nō grāmatica ꝛ logica q̄ sūt eius spēs: ergo nō opꝫ q gen⁹ ꝛ spēs sint ī eodē gñe. ¶ Tertio sic. spēs aliqñ ē ad aliqd ꝛ n̄ genus. vt scia q̄ ē spēs hit⁹ ē ad aliqd: ꝛ tñ hitus q est de gñe q̄litatis nō dr̃ ad aliqd. ¶ Quarto sic. nō ē necē gen⁹ p̄dicari de plib⁹ ꝙ spēs. igit̃. añs pbat̃: qꝛ tā gen⁹ ꝙ spēs sūt spēs eiusdē generis. s. vl̃is. ¶ Quīto sic. drīa pticipat genus cū suscipiat rōnē gñis: vt pꝫ dicēdo rōnale est s̃ba aīata sensibilis: gº male dr̃ q drīa n̄ dꝫ pticipare gen⁹. ¶ In oppoᵐ arguit̃ p pħꝫ ī textu. In qōne erāt tres articli. ¶ Quātū ad pmū.

Aliq̄rū difficultatū solutio.

¶ Sciendū est pmo q pro declaratione qōnis ꝛ eoꝝ q̄ dicta sūt in textu soluēde sunt aliq̄ difficultates. ¶ Pꝛia. an gen⁹ ꝛ spēs vlr̃ sint ī eodē p̄dicamēº. Ad quā breuit̃ rñdet̃ q sic: qꝛ oē gen⁹ p̄dicat̃ in qd d̃ oīb⁹ suis spēb⁹: sed qḋ ē ī vno p̄dicamēto nō p̄dicat̃ ī qd de eo qḋ ē in alio p̄dicamēto. igit̃. Ex quo seq̄t̃. q nō est poīe aliquā spēm eē ad aliqd: qn suū genus sit ad aliqd nec eꝯ. ¶ Aduerte tñ. q nihil phibet vnū terīuꝫ s̄m vnā significationē eē ad aliquid ꝛ nō s̄m aliā. ꝛ hoc vult hēre arist. q aliq̄ dr̄r ad aliqd s̄m gen⁹ vt scia. nō tñ spēs. vt grāmatica ꝛ logica sunt spēs scie. ꝛ tñ nō sunt ad aliqd vbi scia ē ad aliqd s̄m vnā significationē quā hꝫ: non tñ s̄m illā s̄m quā dr̃ genus ad illa. ¶ Scḋa difficultas. an gen⁹ p̄dicet̃ d̃ pluribus ꝙ spēs. ꝛ vr̃ q nō: qꝛ gen⁹ non p̄dicat̃ de plurib⁹: qꝛ hoc eēt in vna ppōne vel ī plib⁹ nō ī vna: qꝛ solū p̄dicat̃ de vno s̃bo: nec in plib⁹ cuꝫ idē n̄ possit poni in plib⁹ ppōnib⁹. respondet̃ q in pluribus ꝛ licet s̄m se non ponatur in pluribus. tamen bene s̄m suum synonimum.

An genus p̄dicetur d̃ plib⁹ ꝙ spēs.

¶ Sciendū est scḋo q alia difficultas est talis: an drīa pticipet gen⁹. ¶ Pro cuius solutiōe supponit̃ q pticipare capit̃ tripl̃r. Uno mō vt idē ē q ptē capere: ꝛ sic nō capit̃ hic. Alio⁹ vt idē ē q p̄dicationē alteri⁹ suscipe siue denoīatiue siue nō: ꝛ istō mō drīa pticipat genus: qꝛ ista est vā: rōnale ē aīal. Alioº: vt idē ē q predicationē in qd seu p se alteri⁹ suscipere. Et sic dico. q differētia nō pticipat genus: qꝛ ista nō est p se nec in qd rōnale ē aīal. vt superius visum ē. Alia difficultas: an hitus ꝛ puatio sint in eodē gñe seu predicamēto. Ad quā respondet̃ breuiter: q habitus ꝛ priuatio sunt in eodē predicamēto reductiue: vt in illo p̄dicamēto in quo ē visus per se in illo reductiue

Participare q̄t modis capitur.

est cecitas. Et aduerte. q in terminis priuatiuis et negatiuis potest inueniri genus et species suo modo sicut in terminis positiuis.

Alia difficultas de medio inter 3ria

¶ Sciendū ē tertio q aliq̄ difficultas ē talis: an dr̄ mediū inter 3ria sit in eodē gn̄e cū extrēis: arguit q nō: q2 egestas et superabundātia sunt de gn̄e mali et mediū de gn̄e boni. Scd̄o sic: lapis ē mediū int̄ sanū et egrū: et tn̄ nō est in eodē gn̄e cū extremis. ¶ In oppositū est pħs in textu. Pro rn̄sione ē aduertēdū: q nō opꝫ q mediū sit in eodē gn̄e moris cū extrēis: sꝫ bn̄ in eodē gn̄e pdicamentali: et hꝫ intelligēdo de medio ꝯuenientie p pticipationē accessus et recessus: et nō de medio p abnegationē: ꝫ.n.oꝫ q lapis q ē mediū p abnegatiōeꝫ sani et egri sit i eodē pdicamēto sicut sanū et egrū.

Due alie difficultates.

¶ Sciendū est quarto q adhuc sūt due pue difficultates. ¶ Pria. an ens dicatur de oib⁹ sꝫ vnā et eandē rōnē. Ad quā breuiter rn̄det q ens nō hꝫ rōnē.i. diffōnē: sꝫ bn̄ hēat conceptū qditatiuū qui nō ē aliud q̄ ipsūmet ens cognitū vel cognoscibile. Ex quo seqt̄. q qn̄ dr̄ q ens hꝫ ꝯceptū illa dꝫ capi loco istius ens est ꝯcept⁹ qditatiuus pdicās in qd de oib⁹ non hn̄tib⁹ ꝯceptū simplr̄ simplicē cui mōi sūt dr̄e et passiones. ¶ Scd̄a difficultas. vtrū genus dicat totā eēntiā spēi. Ad quā rn̄dēt aliq q sic. tn̄ sub alio mō. nā gen⁹ dicit totā eēntiā spēi sub mō distinguibili et spēs sub mō iaꝫ determinato. sed ista opio est falsa. nā si gen⁹ diceret totā eēntiā spēi frustra in eius diffōne poneret drīa q̄ tn̄ sm aristotelē ponit̄. iō dr̄ q gen⁹ nō dicit totā essentiā spēi. sꝫ solū vnā ptē. nā spēs cōponit̄ ex gn̄e et drīa tanq̄ ex duab⁹ realitatibus. quarū vna est potētialis: alia actualis: puta differentia. Et hec de primo articulo.

Secunda difficultas.

Spēs quo participet genus.

¶ Quantū ad scd̄m dubitat̄ pmo vtrū spēs pticipet gen⁹ sm qd et vtrū eadē spēs possit eē in diuersis gn̄ib⁹. ¶ Pro solōne pme partis supponit̄. q drīa ē iter pticipare gen⁹ in quid: et sm qd. q2 illud pticipat gen⁹ in qd de quo gen⁹ in qd pdicat̄. sꝫ illō dr̄ pticipare genus sm qd: cui gen⁹ cōuenit sm pteꝫ. Ex quo dicit̄. q spēs bn̄ pticipat gen⁹ in qd. q2 gen⁹ de ea qditatiue pdicat̄. sed nō pticipat sꝫ qd: q2 genus nō ꝯueit spēi sꝫ ptē. n̄ eni aial ꝯuēit hoī sꝫ ptē aliquā. sꝫ hō dꝫ aial q2 hō. ¶ Ad scd̄am partē dr̄. q eadē spēs non pōt poni in diuersis gn̄ibus: sꝫ sit posse idē nomē iportare res diuersoꝝ generꝝ cuiusmodi ē corp⁹. vn̄ terioꝝ significantiū res pdicamentales quidā significāt equiuoce et quidā vniuoce et qdā de suo significato principali vnū et aliō de significato mālī cuiusmodi sunt ꝯcreta accitiuꝫ: vt cenare iportat comedere quiqdē actus forte non ē nisi qdaꝫ motus: et tūc significat tēpus: puta tēp⁹ serotinum rōne cui⁹ eēt in pdicamento q̄ritatis. et sꝫ importaret respectū rei tpalis ad tēp⁹: et sic ē i pdicamēto qn̄. et silr̄ dicat̄ de multis alijs teris.

An ens sit gen⁹ ad oia entia.

¶ Dubitat̄ scd̄o vtruꝫ ens sit gen⁹ ad oia entia. et vr̄ q sic: q2 sm pħm hētur q si aliqd predicet̄ de plib⁹ difficile est saluare qn illud non sit genus. sed ens est hmōi. igr̄. Itē ens predicat̄ de alijs sm modū alicuius pdicati et non nisi gn̄is. igit̄. ¶ Pro solōne dr̄ primo q ens nullo mō est genus. nā non ē qd limitatum neq3 diuidit̄ per drīas formales qd tn̄ requirit̄ ad hoc qd aliqd sit gen⁹: Jō rn̄det̄ ad rationes. ¶ Ad pmā dr̄. q lꝫ sit difficile saluare quin ens n̄ sit gen⁹: tn̄ nō ē ipōle. ¶ Ad aliaꝫ dicit̄. q nō pdicat̄ sm modū alicuius pdicati cuꝫ nō sit pdicatū neq3 pdicabile nisi forte capiēdo pdicatū et pdicabile large: vt aliasꝫ visū ē.

Dubiū de ista ꝯn̄a forte ꝯtingit non currere ergo ꝛc.

¶ Dubitat̄ tertio vtrū ista ꝯn̄a valeat fortem ꝯtingit nō currere: ergo fortē contingit currere. et vr̄ q nō cū ibi arguat̄ a ppōne hn̄te plures cās veritatis ad ppōnē hn̄tem tn̄ vnā cām veritatis. ¶ Pro cui⁹ solutiōe supponitur q vt in proposito sufficit illud est causa veritatis quod infert aliud seu ad quod sequitur ita esse sicut per aliud significatur sententia totali in bona cōsequētia. Ex quo ponuntur ppōnes.

Propōnes de eodeꝫ.

¶ Prima. ppōnes habentes easdem causas veritatis mutuo se inferunt. ¶ Scd̄a ppō. omnes ppōnes mutuo se inferētes habent easdeꝫ cās veritatis. Ex quo seqt̄. q copulatiua negatiua et disiūctiua affirmatiua de partib⁹ ꝯtradicētib⁹ illi⁹ copulatiue añ aduentū negationis habent easdē cās veritatis. Sequit̄ secūdo. q ppō affirmatiua de predicato infinito et negatiua de predicato finito habēt easdē causas vitatis. Sequit̄ tertio: q ppō affirmatiua et negatiua de cōtingenti spāliter capto: vbi modus vniformiter se hēt: habēt easdeꝫ cās veritatis. ¶ Tertia ppō. nō ab omni ppōne hn̄te pauciores cās veritatis: ad ppōneꝫ habentē plēs. valꝫ ꝯn̄a: q2 ista ois asinus currit hꝫ pauciores cās q̄ ista. nulli⁹ hō currit: et tn̄ n̄ valꝫ ꝯn̄a. ¶ Quarta ppō. a ppōne hn̄te pauciores cās vitatis ad ppōnē hn̄tē plēs dūmō ille pauciores sint ptes illaꝝ pliuꝫ. bn̄ valꝫ ꝯn̄a. Ex quo seqt̄. q ab oi ppōne supponēte determinate ad ppōnē de terio supponēte ꝯfuse tn̄ valꝫ ꝯn̄a ceterisparib⁹. ¶ Quinta ppositio. a ppōne hn̄te plēs cās vitatis ad ppōnē hn̄teꝫ pauciores non valꝫ ꝯn̄a formaliter. Ex quo sequit̄. q a ppositiōe de termino supponente cōfuse tn̄ ad ppositionē de termino supponente determinate nō valꝫ cōsequētia. ¶ Sexta ppō. negatiua hēt tres cās veritatis. Prima. q subiectū pro nullo supponat. Scd̄a. q pdicatū p nullo supponat. Tertia. q pdicatū et sbm̄ p eodē n̄ supponāt. Et hec d' 2° articlo.

Concło de ꝯsideratio nibus i tertu positis.

¶ Quātū ad tertiū sit cōclusio responsalis considerationes in textu posite sunt sufficiēter assignate: vt pz in articulis in qbus etiam soluūtur rationes ante oppositum.

¶ Et hec de libris thopicorum.

¶ Sequūtur libri elenchorum.

Prohemiū huius libri

De sophisticis aūt ꝛ elenchis ꝛ de his q̄ videnł elēchi. sūt aūt paralogismi sz nō elenchi dicemus icipientes fm naturā a pmis. Qm̄ ergo alij quidem sūt sillogismi: alij autē cum nō sint videntur manifestū ē.

Diuisio libri.

Iste ē liber elēchorū aristo. in quo determinat de sillō sophistico. Et diuiditur in duos libros. Primus diuidił in duas ptes. s. phemialez ꝛ executiuā. Et pº dicit q̄ dicēduz est de sophisticis elēchis: ꝛ de his q̄ videnł sophistici elenchi ponens talē cōclusionē sillop̄ qdā st veri alij apparēt veri ꝫ nō sunt. ¶ Quā cōclonem pbat q̄ttuor rōnibꝰ. Prima sicut ē in rebus ita ē in orōnibꝰ sillogisticis. ꝫ alique res sūt tales q̄les appent: ꝛ aliq̄ nō sūt tales q̄les apparēt: gº ēt sic ē in sillis. minorē pbat pº in aiatis tam ex pte ale q̄ ex pte corporis. ex pte ale: qꝛ qdā videł habere virtuz ꝛ ēt hn̄t. alij vo videnł hr̄e habitū ꝛ nō habēt ex pte corporis: qꝛ qdā videnł eē pulchri ꝛ de facto sūt pulchri. alij videnł eē pulchri ꝛ nō sunt pulchri. ¶ Scd̄o pbat i inaiatis: qꝛ q̄dā apparēt argētea ꝛ etiam sūt. quedam appareant argentea ꝛ non sunt. ¶ Scd̄a rō: sicut lōge distantes a rebus iudicāt de illis: sic iperiti in arte sillogizādi iudicāt de sillis. ꝫ lōge distātes a rebꝰ aliſ iudicāt q̄ sit: gº ēt iperiti in arte sillogizādi male iudicāt de sillis. ¶ Tertia rō: q̄ncūq̄ credimus sic eē in rebꝰ sicut in noibus decipimur p sillum sophisticū. sed aliquando credimus sic esse in rebus sicut in noibus. ergo aliq̄n decipimur per silluz sophisticū. gº est aliquis sillus sophisticus: minorē pbat: qꝛ ex quo nō possumus portare res nobiscū. iō in disputatiōe vtimur noibus p rebus: ꝛ qꝛ noia sunt finita res aūt infinite: ideo necesse est idē nomē plura significare. ¶ Et subdit q̄ sicut ignorātes artē numerādi decipiūtur a scientibus. ita illi qui virtutes noium ignorāt de facili paralogizantur. ¶ Quarta rō. qꝛ aliqui in disputādo faciunt apparētes elenchos: ergo aliq̄ sunt apparentes elenchi. añs pbat: qꝛ aliqui sunt q magis volūt videri sapiētes ꝛ nō eē q̄ eē ꝛ nō videri: ē. n. sophistica scia apparens ꝛ nō existēs. sed sophista est vir copiosus a sapientia apparente ꝛ nō existēte. Et subdit q̄ duo sunt opa sapiētis. primū est nō mētiri de notis. ꝛ illud pertinet ad rn̄dentem. scd̄m est mētientē posse manifestare. ꝛ illud ptinet ad opponētē. Ex quo isert q̄ illi q volūt sophistice agere necesse est q̄ q̄rāt sophisticas disputatiōes: qꝛ p illas facilius cōsequūł finē illop̄ q est vana gloria. ¶ Cōsequēter deteriat de generibꝰ disputatiōis dicēs: q̄ q̄ttuor sunt gn̄a disputatiōis. sz doctrinalis: dyalectica: tētatiua: ꝛ litigiosa. vn̄ disputatio doctrinalis est q̄ sillogizat ex pprijs principijs alicuiꝰ scie. ꝛ nō ex his q̄ videtur rn̄dēti. opz. n. eū credere q discit: dyalectica est q̄ collectiua ꝯdictionuz. temptatiua est q̄ sillogizat ex his q̄ videnł rn̄denti: ꝛ necesse est eū scire q se simulat hr̄e sciam: litigiosa ē q̄ sillogizat ex his q̄ vident eē pbabilia ꝛ nō sunt. ¶ Finaliter deteriat de fine disputatiōis qui dr̄ metha dicens: q̄ q̄nq̄ sunt methe. s. redargutio. falsum: inopinabile: solocismus: ꝛ nugatio. Per pmū opponēs sophista vult videri redarguere rn̄dentē. Per scd̄m vult sibi ōndere falsum. Per tertiū vult q̄ dicat aliqd ꝯ pprlā opionē vel opionē sapiētū. Per q̄rtū vult ipm barbarizare. Per q̄ntū vult ipz idē freq̄nt dr̄e.

Opa sapietis.

Quot sūt gn̄a disputationis.

Quot sūt methe disputationis.

Quot sūt mōi arguendi sophistice.

¶ Modi āt arguēdi sunt duo: nā alij qdē sūt fm dictionē. alij vero extra dictionē: sunt aūt ea qdē q̄ scōz dictionē faciunt fātasiā sex nūero.

Diuisio istiꝰ partis.

¶ Ista est pars executiua huius libri q̄ diuiditur in q̄ttuor tractatus. Primꝰ in q̄ttuor capitula. In primo determinat de sex fallacijs in dictiōe. ¶ Et diuiditur i octo particulas. In pma enūerat mōs arguēdi sophistice dicēs. q̄ duo sunt modi arguēdi sophistice. s. i dictione ꝛ extra dictionē: in dictiōe sunt sex. s. equocatio. amphibolia: cōpositio: diuisio: accētus: ꝛ figura dictiōis: qđ probat dupl'r. Primo iductiue: qꝛ equiuocatio est fallacia in dictione amphibolia. ꝛ sic de alijs. ꝛ nō sunt plures: gº tantū sunt sex fallacie in dictiōe. Secūdo pbat sillō. qꝛ ois deceptio facta ex eo q̄ ex eisdē noibus vel orōnibus non idē significatur ē fallacia in dictione: sed equocatio amphibolia. ꝛ sic de alijs sunt hmōi. igitur sex sunt fallacie in dictione.

quot sūt mōi arguēdi sophistice i dictione.

¶ In scd̄a parte deteriat de equiuocatione ꝛ amphibolia simul dicens: q̄ tres sunt modi ipsarum. Primus q̄n nomē vel oratio plura principalr̄ significat. Scd̄us quādo nomen vel orō significat aliqd trāsūptiue. Tertius q̄n cōpositum plura significat hoc est q̄n dictio vł orō p se sumpta vnū significat: iūcta vero cū alia plura significat. ¶ In tertia parte ponit exempla de equiuocatione. ꝛ primo de primo modo. ꝛ ponit duo exempla. Primū scientes discunt. Discere enim ē equiuocum

quot sūt mōi equiuocationis amphibol.

ad dare disciplinam ꝛ recipere disciplinam
Scđum exēplū vt q̄ expediunt sunt bona. ma
la: expediūt: ergo mala sunt bona: de scđo nō
ponit exēpla: q꞉ trāsumptiōes apud diuersos
sūt diuerse. ¶ De tertio pōit duo exēpla. Pri
mū sedēs surgebat. scđm laborās sanabatur.
Scđz quē sic palogizat q̄cunqꜫ surgebat stat:
sedēs surgebat. g° sedēs stat. q̄cūqꜫ sanabat sa
nus ē. laborās sanabat: g° laborās san⁹ ē. ¶ In
Exēpla amphibol. q̄rta pte ponit exēpla amphibolie. de p° ponit
vnū exēplū: vellē me accipe pugnātes: ꝛ sic pa
ralogizat quoscūqꜫ vellē me accipe vellem qꜫ
acciperēt me. ſꜫ pugnātes vellē me accipe: g°
vellē qꜫ acciperēt me. de scđo nō exēplificat:
q꞉ trāsūptiōes apō diuersos sūt diuerse. ¶ De
tertio ponit duo exēpla. Primū qđ q̄s scit hoc
scit. Scđz quē sic palogizat. q̄cquid scit aliq̄d
hoc scit. seculū scit: g° seculū hoc scit. Tertiuz
Exēpla ꝺ fallā° cōpositionis. exēplū q̄cq̄d videt ꝟ videt. ¶ In q̄nta pte de-
triat de fallacia cōpositiōis ponēs duo exem
pla de p° mō. Primū ē. possibile ē sedētē ābu-
lare. Scđm ē. possibile ē nō scribētē scribere:
q̄ dnt distingui sm̄ cōpositionē, vel diuisionē.
¶ In sexta pte dtermiat de fallacia diuisiōis po
Exē. de fallā figure dictionis. nēdo duo exēpla de p° mō. Primū q̄cūqꜫ sunt
duo ꝛ tria sunt paria ꝛ īparia. ſꜫ q̄nqꜫ sūt duo
ꝛ tria. g° q̄nqꜫ sunt paria ꝛ īparia. Scđz exē-
plū: oē qđ ē tātūdē alicui ꝛ āplius ē mai⁹ ꝛ eq̄-
le. ſꜫ aliq̄d ē alicui tātūdē ꝛ ampli⁹: g° aliq̄d ē
alicui mai⁹ ꝛ eq̄le. ¶ De scđo pōit duo exēpla.
Primū. posui te seruū ētē liberū. Scđm quē
sic palogizat. quēcūqꜫ posui entē seruū liberū
factus ē ex libero suus: ſꜫ te posui seruū entez
liberū: g° de te libero feci seruū. Scđm exēplū
Exē. de fallā accentus. q̄draginta virorū centū reliq̄t diu⁹ achilles ī
bello. ¶ In septia pte determiat de fallacia ac-
cētus ponēdo duo exēpla. ꝛ dicit p° qꜫ fallacia
accētus minus decipit ī scripto q̄ ī platiōe. ꝛ
hui⁹ sūt duo modi. Prim⁹ puenit ex eo qꜫ aliq̄
dictio ꝑt regi diuersis accētib⁹ vt metuo lōgas
peruīte noctes ī dia dormis. vt hētur ab ora-
tio. aliud exēplū a virgilio. heu q꞉ nā tāti cin-
xerāt ethera nymbi. Scđs mod⁹ puenit ex eo
qꜫ aliq̄d ꝑt eē dictio vel ōro: vt tu es q̄es. ſꜫ q̄es
est req̄es. g° tu es req̄es. Silr q̄cq̄d deus fecit
De fallā figure dictōis exēpla. īnuite fecit coacte. ſꜫ deus fecit racemos ī vi-
te: g° deus fecit racemos in vite coacte. ¶ In
octaua pte determiat de fallacia figure dictōis.
Et ponit duos modos. pmus q̄n masculinū ī-
terptatur femininuz vel neutrū vel cō. scđs ē
q̄n quale interpretatur quātum vel econtra.

¶ Eorū vero qui extra dictionē sūt
paralogismorū species sunt septez.
vna quidē scđm accidens. Secun-
da autem in eo quod simpliciter

vel non simpliciter.
¶ Istud ē secundū capitulū in q° phs deter-
Quō fit fallā accidētis. minat de fallacijs extra dictionē. Et diuidit
in septē ptes. ¶ In pma determiat de fallacia
accñtis dicēs: qꜫ fallā accñtis fit ex eo qꜫ idiffe-
renter attributū attribuit rei sbiecte ꝛ accñti.
et dat exēplū vt corruscus ē alter a socrate ꝛ so
Quō fit fallā sm̄ q̄d ad simplr. crates ē hō. g° coruscus ē alter ab hoīe. ¶ In
scđa pte determiat de fallā sm̄ q̄d ad simplr di-
cens: qꜫ fallā sm̄ q̄d ad simplr fit ex eo qꜫ nō p
cedit bn̄ a dicto sm̄ q̄d ad dictū simplr. Nam
q̄ncūqꜫ arguit a dicto sm̄ q̄d ad dictū simplr
et ecōtra fit illa fallā. Et ponit duo exempla.
Primū chymera ē opinabil: ergo chymera ē.
Scđz asin⁹ nō est hō: ergo asin⁹ nō ē aliq̄d. dat
etiā exēplū sm̄ ptē integralē: vt ethiops ē al-
bus sm̄ dentes: ergo ē alb⁹. Et sbdit. qꜫ q̄n am
bo ɔ̄ria insūt sm̄ q̄d. ꝛ ex illis īfert qꜫ insūt sim
pliciter. tūc cōmittit illa fallā. ſꜫ q̄n duo ɔ̄ria
equalr insūt vni sicut scuto p media pte albo
Quō fit fallā ignorātie elenchi. et alia pte nigro. tūc difficile ē cognoscē falla
ciam. ¶ In tertia pte determiat de fallā igno
rantie elenchi: dicēs qꜫ hz fieri sm̄ omissionez
alicui⁹ pticule diffōnis elēchi in q̄ dr̄ elēchus
est ɔ̄dictio vni⁹ ꝛ eiusdē: nō nois tm̄ nec rei tm̄
sed noīa ꝛ rei sil: nō synonimi: ſꜫ ex his q̄ data
Quid est elēch⁹. sunt de necitate accedere: nō ɔnumerato qđ
erat in pncipio ad idē sm̄ idē silr ꝛ ī eodē tpe:
que diffō sic intelligit. Elēchus ē sillus pbati
uus ꝛ ɔ̄dictiū⁹ positioni rñdētis. vn̄ omittens
aliquā istar pticular paralogizat sm̄ illā fal
laciā. ꝛ dat duo exēpla. Prim̄. duo sūt duplū
vnius ꝛ nō sūt duplū triū: ergo sūt duplum ꝛ
nō duplū. Scđm exēplū. hoc est duplū sz lō
Quō fit fallā petitiōis pncipij. gitudinē ꝛ nō est duplū sm̄ latitudinē. ergo ē
duplū ꝛ non duplū. ¶ In quarta pte deter-
minat de fallā petitionis pncipij dicēs: qꜫ hēt
fieri tot modis quot modis contingit petere
Quō fit fallacō sequētis. principiū de quo visuz ē satis in sūmul. ¶ In
quinta pte determiat de fallā ɔ̄ntis dicens: qꜫ
fallacia ɔ̄ntis fit q̄n credim⁹ ɔ̄ñaz ɔuerti q̄ nō
cōuertit: vt q̄n credim⁹ qꜫ sic ex añte seqt ɔ̄ñs:
ita ex ɔ̄nte seqt añs. ꝛ dat tria exēpla. Primū
si mel ē: rubeū ē: ergo si rubeū est mel. Et si plu
it terra ē madida: ergo si tra est madida pluit.
Scđo dat exēplū in rhetoricis. ex ille ē cōpt⁹:
ergo est adulter. vł ille ē errabūd⁹ de nocte: g°
est fur. Tertio dat exēplū melissi ī speculati-
Quō fit fallā sz cām vt cām. uis. vt qđ factū ē hz pncipiū: ergo qđ nō factū
est nō hz pncipiū. ¶ In sexta pte determiat de
fallacia nō sm̄ cām vt cām dicēs. qꜫ talis fal-
lacia fit q̄n illud qđ nō ē cā accipit tāqꜫ cā ad
inferēdū ɔclonē ꝛ a falsitate ɔclonis fit regres
sus ad cā tāqꜫ ad pmissā cāz. ꝛ dat exēm. oē ɔ̄-
riū corruptioni ē gñatio. ſꜫ vita ē ɔ̄ria corru-
ptioni: ꝛ vita ꝛ aīa sūt idē. ergo vita ē gñatio.
ɔ̄ño ē fl̄m: ergo ꝛ aliq̄ pmissar ꝛ fi nisi ista vita
et aīa sunt idē. igit. ꝛ de ista satis visū ē ī scđo

priorum quo solum fit in silo ad impossibile. ¶ In septia et vitia pte deteriat de fallacia s3 plures interrogationes vt vna dicens. quod hec fal lacia fit ex eo quod plures interrogationes reputant vna. et de his dat vna rnsio: vt sunt ne illa bona aut no bona demonstrato vno bono et vno ma lo. ¶ Consequenter ondit quo hec fallacia comit tit ex eo quod aliqs credit terminum nueri plura lis simili diffiniri sicut terius nueri singularis vt sicut cecus e no vides aptus natus tn vide re: et credat quod ceca sint no videntia apta nata vi deri: tuc si qrat vtru ista sint ceca aut videntia demsato vno ceco et alio vidente. et si dicat quod si ceca vel quod sunt videntia: tuc comittit tal fallacia.

Non fit fallacia fm p'es interrogationes

Queritur vtru d elencho sophistico sit scia spalis tanq d sbo attributionis huius scie. ¶ Arguit p' quod no: qr si de silo sophistico eet scia ipsa eet sophistica: sed scia sophistica no est scia cu dicat phs in textu quod scia sophistica est tm scia apparens. ¶ Scdo sic. de sbo scie ds psupponi qd est et qr e. s3 de silo sophistico non psupponit qd e et qr e cu phs pbet in textu ipm ee. ¶ Tertio sic. de no ente no pot ee scia. sed silus sophistic' est no ens. vt p3 p phum in textu dicente quod silus sophisticus e apparens et no existens. ¶ Quarto sic. silus sophisticus no est nisi puatio sili dyalectici. ergo non vt de ipso ee scia distincta a scia syll dyalectici cu dicat aristo. pmo de aia. quod habitus et priuationis eade est scia. ¶ Quinto sic. in oi scia sunt sili sophi stici. ergo scia sophistica no est scia spalis di stincta ab alijs. In oppositu est phus tradens nobis scientiam de sillogismo sophistico. In questione erunt tres articuli.

In de elencho sophisti co sit sci entia.

¶ Quantu ad primu sciedu e pmo quod pro declaratione qonis supponit primo quod ve rus elenchus est silus 3dictorius positioni re spondentis: ita quod supra silum addit pbatione: et supra silum dyalecticu addit 3dictione posi tioni respondentis. ¶ Ex quo segtur quod elenchus tria includit. s. illatione inquantu est silus: et probatione inquantu est dyalecticus: et 3dictio nem inquatu est elencus: ita quod cotradictio est vltima dria costitutiua eius. sed elenchus so phisticus seu silus sophisticus qd ide est: e ap parens elenchus et no existens ex hoc qr no sillogizat: vel qr no pbat coclusione 3dictione positioni respondentis. ¶ Ex quo segtur quod duo req runtur ad hoc quod dicatur elechus sophistic'. primu quod appareat ee elechus. scdm quod no sit si cut apparet. per primu tangitur ca apparentie sili sophistici seu elenchi. per scdm tangit de fectus eius. ¶ Ex istis p3 quod triplex est elechus sophisticus. s. peccans in forma tm. et talis no est silus. alius in ma tm. s. in probatione 3clu sionis 3rie vel contradictorie positioni respo dentis. et talis bene est sillogismus. alius est peccans in materia et forma simul.

qd e ve r'elen chus.

Elech' sophisti c' e tri plex.

¶ Sciedu est scdo quod sillus sophisti cus dupliciter accipit. vno mo vt est qda obli quitas seu defectus sili dyalectici. et isto mo se h3 ad silum dyalecticu sicut puatio ad hitum. et sic de ipso sic capto no est scia distincta ab elen cho cu hitus et priuatio ptineant ad eandem sciam. Alio' capit pro silo apparenti gnatiuo deceptionis. et hoc dupl. vno mo prie inten tionalr: et sic non est aliud q silus sophisticus metalis vocalis vel script': cuiusmodi est iste: oe sanu e aial: vrina est sana: g' vrina est aial. Alio mo capit scde intetionalr. et sic nihil ali ud est q qda scda intentio attributa p intelle ctu quo ad denotatione silo sophistico men tali vocali vel scripto cuius ppria passio e gna tiuu deceptionis. et sic de ipso e scia tanq de sbo attributionis huius scie. ¶ Supponit scdo quod duplex e scia sophistica. s. vtes et docens. Vtes est habitus 3clonis p vsam argumetationis so phistice acqsitus vt eet hitus istius 3clusionis. vrina est sana facta p istum silum. oe sanu est aial: vrina est sana: g' vrina e aial. et sic no e ve ra scia: sed scia solu apparens. Alia est docens que est habitus acquisitus p demonstratione docens formare argumetationes sophisticas et eas debite soluere. Ex quo sequntur due vti litates scie sophistice. Pria vtilitas qr docet formare argumetationes sophisticas. scda qr docet soluere argumetationes sophisticas.

Sillus sophisti c' quot modis capitur

Duo tu plex est scia so. phistica

¶ Sciendu est tertio quod circa textu incidut aliq difficultates. Pria quo e possibi le quod silus sophistic' possit ee sbm hui' scie cum aristo. qrat de ipso qd e et ipsum pbet. ¶ Ad hoc rndetur vt alias visum est quod de sbo scie ds psupponi qd est. et qr e. in processu demostratio et scietifico. s3 no in pcessu acqsitiuo et disciplia bili. ¶ Scda difficultas. qre elenchus magis dr silus 3dictorius q aliqs alius cu quilibet silus coclud at aliqua coclusione que 3dicit vel pot cotradicere alicui positioni respodetis. ¶ Rndetur quod silus pot dici 3dictorius qdru pliciter. Prio quod infert coclusione q h3 vel pot hre cotradictoria. et sic ois silus pot dici co tradictorius. Scdo qr infert coclusione nega tiua q magis denotat 3dictionem q affirma tiua. et sic ois silus cuius cocluso est negatia pot dici cotradictorius. Tertio mo qr infert coclusiones 3dictorias. et sic nullus est silus cotradictorius. Quarto mo qr infert conclu sione 3dicente vel saltem cotrariante positioni respondentis. et isto modo elenchus dicitur sillogismus contradictorius.

Alie difficul tates circa te xtum in cidetes

Sillus q' e mo dis d' 3 dictori us.

¶ Sciendu e quarto quod circa textu icidit talis difficultas. vtr necesse sit vnu no-

An nomen necesse sit vnũ nomen significare plura.

men plura significare. Et vꝫ ꝙ non: qꝛ nomen mere ↄtingẽter significat qꝛ mere ad placitũ: igiẽ non ẽ necẽ ipm plã significare. ℭ Rñdet. ꝙ ibi capiẽ ly necẽ pro ↄuenieñti: ita ꝙ sit sensus ↄueniẽs ẽ vnũ nomẽ plã significare ſi res supple excedãt noia. vñ nomẽ dꝫ significare suuꝫ significatũ significatiõe: que ñ ẽ aliud ꝙ̃ respectus rõnis vocis significatiue ad rẽ significatam: ita ꝙ tot sunt significatiões in voce saltẽ denoĩatiue quot significata significat: ⁊ ista significatio non fit ꝑ itellectũ sed ꝑ volũtatẽ iponentis vocẽ ad significãdũ. Ex quo seqẽ. ꝙ non ois respectus rõnis seu scđa intẽtio fit ꝑ itellectũ: sed qñꝗ ꝑ volũtatẽ. ℭ Scđa difficultas: vtꝝ nomẽ equocũ significet sua significata copulatiue vl' disiũctiue. ℭ Pro cui' solone

Quid ẽ nomen equiuocum.

supponiẽ pmo. vt alias dictũ ẽ: ꝙ nomẽ equocũ est nomẽ plã significãs nõ iportãs aliqđ ipsis cõe. Uel sic: terius equocus ẽ terius significãs sua significata mediãtib' diuersis ↄceptib' nõ synonimis ⁊ totalibus. vñ iste terius canis significat canẽ latrabilẽ ⁊ piscẽ marinũ mediãtibus diuersis ↄceptib'. Et dĩ notãter nõ synonimis: qꝛ aliter seqref. ꝙ iste terius hõ esset equiuocus ad sortẽ q est home ⁊ platonẽ qui ẽ parisius cũ significet mediãtib' diuersis ↄceptibus. dĩ notãter totalib' ad dĩam oĩonis q̃ significat sua significata mediãtib' diuersis conceptib' ꝑtialib' ↄstituẽtibus: tñ vnũ totalẽ cõceptũ. Supponiẽ vlteri'. ꝙ duplex ẽ nomẽ equiuocuꝫ. s. a casu ⁊ a ↄsilio de qb' alias satis visum ẽ. ℭ Supponiẽ insup. ꝙ nomẽ equocuꝫ

Nomẽ equocũ significare sua significata copulatiue quo intelligiẽ.

significare sua significata copulatiue põt itelligi dupl'r. Uno mõ. ꝙ significet vnũ ⁊ alterũ vel vnũ vel alteꝝ: ⁊ tunc bñ significat copulatiue vel disiũctiue. Alio mõ ꝙ sbordinet copulationi vel disiũctioni pluriũ terioꝝ mentalium significantiũ seorsũ sua significata. ⁊ sic dico ꝙ nõ significat neꝗ copulatiue neꝗ disiunctiue: qꝛ tũc nulla ꝓpõ in qua poneref terminus equiuocus esset distinguẽda cũ nulla talis esset propositio plures cũ esset quedã copulatiua vel disiũctiua. Et hec de p' articlo.

ℭ Quantũ ad scđm dubitaẽ pmo

Aliud dubiuꝫ de hoc noie canis.

vtrũ iste terius canis equaleat aggregato ex istis trib' teris alal latrabile: sydus celeste. belua marina. incõiuncte sũptis: sic ꝙ canis correspondeat tribus ↄceptib' incõiũcte sũptis. ℭ Rñdet breuiter ꝙ nõ: qꝛ tũc sequeref: ꝙ iste terius canis nõ posset restringi ꝑ istã determinationẽ latrabile ad standũ ꝑ latrabilib' qđ fim est. qꝛ tũc ista: canis latrabilis ẽ sbstãtia non eẽt ꝓpõ cuius tñ cõiter opposită dĩ: ↄña tñ ꝓbatur. qꝛ aggregatũ ex illis trib' teris non põt restringi ꝑ talẽ determinationẽ. ergo nec ille terminus. Et si qs petat quare ergo talis terius diciẽ equoc' cũ nõ equaleat tali aggregato.

ℭ Rñdet. ꝙ rõ ẽ eo ꝙ subordinaẽ diuisim ⁊ seorsuꝫ cuiliꝫ ↄceptui. ℭ Ex quo seqẽ. ꝙ ista oĩo canis ẽ sbã ꝑt ẽ ũ oĩo vna. puta si ↄsidereẽ i ordine ad vnũ suoꝝ ↄceptuũ ⁊ plures: si ↄsidereẽ i ordine ad oẽs suos ↄceptus. ℭ Sed restat pua

Alia difficultas de ista oĩone laborans sanabaẽ ⁊c.

difficultas qño ista oĩo laborãs sanabaẽ possit facẽ aliquẽ modũ fallacie equocatiõis. ℭ Respondeẽ. ꝙ ex eo ꝙ aliqua dictio vel aliquis termin' ꝑꝑ adiunctionẽ eius cũ alia ⁊ alia dictione sumiẽ pro diuersis suis suppositieꝗ tñ sic sũpta significat vno ↄceptu: vt q cũꝗ sanabatur san' ẽ: laborãs sanabaẽ. ergo laborãs sanus ẽ. ibi laborãs in minore ãpliaẽ ꝑ laborãtibus q sunt ⁊ fuerũt. sed in ↄclone stat solũ ꝑ laborantib' q sunt. iõ ꝑm talẽ orationeꝫ fit tertius mod' equocationis. ⁊ hoc ẽ qđ dicit albertus de saxonia ꝙ talis tertius modus qñꝗ fit eo ꝙ arguiẽ ã magis amplo ad minus ãpluꝫ.

ℭ Dubitaẽ scđo vtꝝ sint tantũ sex

Quot sĩt fallacie i dictione.

fallacie in dictõe ⁊ septẽ extra dictionẽ. ⁊ vꝫ ꝙ non: qꝛ ois fallacia ẽ in dictione. igiẽ: añs pꝫ: ois fallacia ẽ paralogismus: ſꝫ ois palogism' est in dictione. igiẽ. ℭ Scđo sic. ois fallacia est extra dictionẽ. igiẽ. añs pꝫ: qꝛ ois fallacia ẽ deceptio. oĩs aũt deceptio ẽ in decepto: ⁊ non in dictione. igiẽ. Itẽ infinitis modis ↄtingit arguere sophistice: igr infinite sũt fallacie. tenet ↄña: qꝛ fallacia nõ est aliđ ꝙ̃ argumẽtatio sophistica. In oppositum ẽ pħs in textu. ℭ Pro

Fallacia q't modis capitur.

cuius solone supponiẽ pmo. ꝙ fallacia capitur tripl'r. Uno mõ ꝑ loco sophistico seu argumẽtatione vel oĩone sophistica ꝑ quã aliqs decipiẽ. ⁊ sic locus dyalectic' diuidiẽ ꝑ locũ maria et locũ dĩam marie ita locus sophistic'. Uñ locus sophistic' dĩa marie nõ ẽ nisi argumentatio sophistica vel hitudo illoꝝ terioꝝ: sed locus sophisticus maria ẽ ꝓpõ falsa ↄfirmatiua seu probatiua alicui' ↄñe sophistice cuiusmõi est ista. si nomẽ sit vnũ significatũ erit vnũ. Scđo' capiẽ ꝑ assensu quo credim' ꝙ aliqs ꝓcessus silogistic' valeat ad ↄcludẽdũ illđ qđ ↄcludit. ⁊ tñ ñ valꝫ. ⁊ sic fallacia ẽ deceptio seu assensus falsus cãtus i rñdẽte. Tertio' capiẽ ꝑ ydoneitate ꝑ quã qs ẽ prõpt' ad decipiẽdũ rñdẽteꝫ: ⁊ sic ẽ i opponẽte. ⁊ sic cõiter diffiniẽ: ꝙ fallacia est ydoneitas faciẽdi credẽ q̃ ñ ẽ vel ẽ ꝙ sit ens vel eꝫ. ℭ Supponiẽ scđo. ꝙ fallaciaꝝ duplex ẽ cã. s. cã appẽtie ⁊ cã defect'. vñ cã appentie ẽ

Quot sĩt cãe fallaciaꝝ.

principalis. ⁊ ꝑ ipsã sumiẽ distinctio fallaciaꝝ eo ꝙ sophista magis itẽdit appere ꝙ̃ eẽ. ℭ Supponiẽ tertio. ꝙ fallacie i dictiõe nõ dñr in dictione eo ꝙ fiãt ꝑ dictiones: qꝛ sic ois fallacia eẽt i dictiõe. ſꝫ dñr i dictiõe qꝛ sumũt cãꝫ appãretie ex ꝑte dictõis. sil'r fallacie extra dictionẽ nõ dñt extra dictionẽ eo ꝙ fiãt sine teris: ſꝫ qꝛ sumũt cãm appẽtie ex ꝑte rei. vꝫ qꝛ pñt fieri sine dictiõib'. ⁊ ex istis pꝫ qđ sit dĩcꝫ ad rõnes.

Illud dubiũ ꝺ distinctione orõnis.

¶ Dubitat̃ tertio vtrũ aliqua orõ sit distinguẽda in q̃ ponit̃ termin⁹ equoc⁹ vr̃ detur ꝑ aliq̃s ꝑpõnes. Prima nulla ppõ in q̃ ponit̃ termin⁹ equiuocus a cõsilio de rigore ẽ distinguẽda supple rõne illius termini equoci. qꝛ vel ille termin⁹ equocus ponit̃ ꝑ se.i.sine ꝺterminatiõe distrahẽte: ⁊ tũc stat ꝑ suo significato ꝑncipaliori ꝑ illã regulã: nẽ analogũ ꝑ se positũ stat ꝑ famosiori suo significato. q̃ regula sic ꝺʒ intelligi. qñ equocũ a cõsilio ponitur sine determinatiõe distrahente: tũc stat pro suo significato ꝑncipaliori. ⁊ sic qñ dr̃ hõ currit. ibi hõ stat ꝑ hoĩe viuo. vel talis terĩus ponit̃ cũ dictiõe distrahẽte. vt dicẽdo hõ ẽ pict⁹. vel hõ pict⁹ ẽ. ⁊ tũc de rigore stat ꝑ illo significato min⁹ ꝑncipali: ⁊ notant̃ dr̃ de rigore: qꝛ ſʒ visum cõeʒ logicoꝝ sepe talis distiguit̃. ¶ Se

Scda ppõ.

cunda ppõ: oĩs orõ in qua ponit̃ termin⁹ equocus a casu nõ restrict⁹ ẽ distiguẽda vt ista. oĩs canis ẽ sĩa. vñ terĩn⁹ equocus dr̃ capi cũ restrictiõe qñ capit̃ respectu alicui⁹ qꝺ solũ sibi cõuenit ꝑ vno significatorũ vel duoꝝ sic ꝙ non oĩuʒ. vt canis ẽ latrabilis. ibi accipit̃ respectu dictõis sibi ꝯuenientis ſm vnũ significatũ tm̃. ⁊ tũc nõ ẽ distiguẽda virtute illi⁹ regule: talia sũt sĩa q̃lia ꝑmittũtur a suis ꝑdicatis. Dicũt tñ aliq ꝙ adhuc talis ẽ distinguẽda: ⁊ ꝙ determinatio nõ ꝑt terminũ determiare nisi sibi imediate addat̃: tñ ista ẽ distinguẽda: canis ẽ colorat⁹: lʒ accipiat̃ respectu ꝺterĩatõis. Et rõ ẽ: qꝛ ly coloratũ cõuenit sibi ꝑ plurib⁹ significatis: ſʒ terĩus equoc⁹ dr̃ poni sine restrictione qñ põit̃ respectu alicui⁹ qꝺ ꝯuẽit sibi ꝑ oĩb⁹ suis significatis: vt cãis ẽ sĩa. ¶ Et hec ꝺ scꝺo arti.

Cõclusio rñdens ad ꝑdicta.

¶ Quãtũ ad tertiũ sit cõclusio rñsal de sillo sophistico ẽ scia tãq̃ ꝺ scibili remoto. Ad rõnes añ oppositũ pʒ solo in articulis;

¶ Ergo sic dicẽdũ ẽ apparẽtes sillogismos ⁊ elẽchos aut oẽs reducẽdũ ẽ i elenchi ignorãtiã his q hanc ꝑncipiũ faciũt. Est.n. oẽs resoluer̃ dictos modos in elenchi diffõnem.

Istud ẽ tertiũ capitulũ in q⁹ phs docet reducẽ oẽs fallacias ad ignorãtiã elẽchi oñdẽdo qño deficiunt ꝯ verũ elẽchũ. ¶ Et p⁹ ponit talẽ cõ-

Quõ fallacie reducũt ad elenchum.

clusionẽ. oẽs ꝑalogismi fallaciaꝝ peccãt ꝯ verũ elẽchũ. qꝺ ꝑbat sillo ⁊ iductiõe. sillo sic. oẽs silli simodificati peccãt ꝯ veꝝ elenchũ: ſʒ oẽs ꝑalogismi oĩum fallaciaꝝ sũt imodificati: g⁹ oẽs peccãt ꝯ verũ elẽchũ. Inductõne sic. p⁹ de fallaciis i dictione: qꝛ equocatio. amphibolia. ⁊ figura dictõis habẽt idẽtitatẽ vocis: ſʒ nõ significati q̃ reqrit̃ ad verũ elẽchũ. cõpositio diuisio ⁊ accẽt⁹. ñ sũt. eadẽ orõ: aut idẽ nomẽ. qꝺ reqrit̃ ad verũ elẽchũ. ¶ Secũdo ꝑbat de fallacia accñtis q̃ peccat ꝯ sillũ g⁹ ꝯ elẽchũ. tʒ ꝯña: qꝛ oĩs elẽchus est sill's. añs ꝑbat ꝑ exẽplũ: qꝛ nõ seqt̃: triangul⁹ hʒ p⁹ tres. triãgulus ẽ figura. g⁹ figura hʒ p⁹ tres. cũ cõclusio sit falsa ⁊ ꝑmisse vere. Et subdit ꝙ scꝺʒ istã fallaciã sciẽtes ab isciis redargũt̃. ¶ Ter-

Quid ſit elẽchus

tio ꝑbat de fallacia ſm qd ad simplr̃: qꝛ ñegatio ſm qd alicui⁹ nõ ẽ negatio simplr̃. qꝺ reqrit̃ ad verũ elẽchũ. ¶ Quarto ꝑbat ꝺ fallacia ignorãtie elẽchi: qꝛ ipa omitrit aliquã ꝑticulã positã i diffõne elẽchi. ¶ Quito ꝑbat de fallacia ſm nõ cãm vt cãm. qꝛ i oĩ elẽcho oꝫ ꝯclõnẽ ꝺ necẽate seq ex ꝑmissis. qꝺ ñ fit i fallacia ſʒ nõ cãm vt cãm. ¶ Sexto ꝑbat de fallacia petitiõis ꝑncipii. qꝛ i elẽcho nõ ꝺʒ ꝯnumerari i ꝯclusiõe qꝺ erat cõnumeratũ i ꝑmissis. ¶ Septio ꝑbat de fallacia ꝯñtis: qꝛ fallacia accñtis peccat ꝯ elẽchuʒ: g⁹ ⁊ fallacia ꝯñtis. tʒ ꝯña: qꝛ fallacia ꝯñtis est ps fallacie accñtis: qꝺ ꝺʒ sic itelligi ꝙ ex quibuscũq terĩs põt fieri fallacia consequentis: etiam potest fieri fallacia accidẽtis: ſʒ nõ ꝯ. differũt tñ in hoc. qꝛ ad fallaciã accñtis nõ oꝫ facere plres ꝯñas. ſʒ i fallacia ꝯñtis: vt i plurimũ sũt plures ꝯñe. ¶ Octauo ꝑbat de fallacia ſm plures iterrogatiões vt vnã: qꝛ ꝑalogismi hui⁹ fallacie nõ fiũt ex ꝑpõnib⁹: g⁹ peccãt ꝯ elẽchũ. añs pʒ: qꝛ fiũt ex ꝑpõnib⁹ plures q̃ nõ sũt ꝑpõnes. ¶ Et subdit phs ꝙ sicut idẽ ẽ orõ ⁊ orõ vna: ita idẽ ẽ diffõ: ⁊ diffinitio vnius rei: vt diffinitio hoĩs ⁊ vni⁹ hoĩs. ⁊ capit̃ ibi vnũ trãscẽdẽter. Et ex isto textu elicit̃ hec auctoritas: eadẽ ẽ ꝑpõ ⁊ ꝑpositio vna. ⁊ diffinitio ⁊ diffinitio vna: ⁊ per cõsequens ꝑpositio plures non debet dici propositio.

¶ Fallacia aũt fit in his qdẽ q sũt ſm equocationẽ ⁊ orõnẽ cũ nõ possit diuidi ꝙ multipliciter dicitur.

¶ Illud est quartũ capitulum in quo phs oñdit causas appañtie oĩum fallaciarũ. Et intẽdit talem conclusionẽ in oĩ fallacia ẽ cã deceptionis in intellectu nostro. qꝺ ꝑbat inductiue: qꝛ i fallacia equocatiõis ⁊ amphibolie accidit deceptio eo ꝙ nescim⁹ distinguere inter dictionẽ multiplicẽ vel orõnẽ: ſʒ i fallacia ꝯpositiõis ⁊ diuisiõis ex eo ꝙ nescim⁹ distiguẽ int̃ orõnẽ cõpositã ⁊ diuisaʒ. i fallacia vo accẽt⁹ ex eo ꝙ nescim⁹ distiguẽ iter dictionẽ accẽtu diuerso ꝑlatã. In fallacia figuꝛ dictõis ex eo ꝙ nescim⁹ distiguẽ qd sile ⁊ qd dissile. Et subdit ꝙ scire distiguẽ iter silia ⁊ dissilia ẽ ꝑpe dicẽ veꝝ ex eo ꝙ ad cognitõeʒ ṽitatis maxie fac̃ cognitio silitudis ⁊ dissimilitudis. Et isert ꝙ fallacia figuꝛ dictõis ẽ fallacia i dictõe qꝺ ꝑbat duplr̃.

qd ſit in oĩ fallacia.

Primo illa fallacia est in dictione in qua fit magis deceptio cū aliq̄ disputādo q̄ cū seipso. s3 talis est hmōi. igit̄. Scd̄o: q2 talis fallacia fi gure dictiōis cāūr ex similitudīe dictiōis cū dictione. g° fallacia ī dictiōe. s3 in fallacia accidētis accidit deceptio. q2 nescim⁹ an extrema iūcta cū medio debeāt ꝯuenire īter se vel separi in cōclusiōe. s3 in fallacia ꝯn̄tis ex eo q̄ nescim⁹ distinguere īter añs ꝛ ꝯn̄s. ita q̄ credimus q̄ sicut añs īfert ꝯn̄s ita ecōtra. s3 in fallacia ignorātie elēchi ꝛ s̄m qd ad simplr̄ eo q̄ nescim⁹ distīguere īter dictū s̄m qd ꝛ dictum simplr̄: aut īter apparētē ꝯdictionē ꝛ verā ꝯdictionē. s3 ī fallacia petiōis p̄ncipij. ꝛ s3 nō cāz. vt cām ex eo q̄ nescim⁹ distīguere qd notuz: ꝛ qd ignotū ꝛ q̄ p̄missa aliqd facit ad illationē. ꝛ q̄ nō. s3 ī fallacia s3 plēs īterrogatiōes vt vnā decipimur ex eo q̄ nescim⁹ distīguē īter īterrogatōēz plēs ꝛ īter īterrogatōēz vnā. Ex oīb⁹ istis p3 q̄n̄o cāt ī nobis deceptio p istas fallacias.

Qm̄ aūt hēm⁹ s̄m quot fiūt apparētes syll̄i. habemus et s̄m quot fiunt sophistici syllogismi ꝛ elēchi.

Iste ē scd̄ꝰ tractat⁹ q̄ diuidit ī tria capitula. In p̄mo pōit talē ꝯclonē q̄ scd̄m eadē p̄ncipia fiūt syll̄i sophistici peccātes in mā ꝛ peccātes ī forma. Pro cui⁹ declaratōe pōit q̄n ad diuisionē syll̄i sophistici. dicēs q̄ aliq̄ st̄ syll̄i sophistici peccātes in forma: ꝛ qdā peccātes ī mā: ꝛ qdaz peccātes ī mā ꝛ forma simul. ꝛ ondit q̄ sunt peccātes in mā: dicēs q̄ illi peccāt ī mā q̄ procedunt ex falsis vel ex illis q̄ nō pbāt cōclusionē. ꝛ tales sunt q̄ demōstrāt ignorātiā r̄ndentis: qd̄ est propriū tentatiue. Ex quo remouet dubiū: posset. n. aliqs dicere q̄ tentatiua est pars dyalectice. s3 dyalectica ꝓcedit ex ꝓbabilibus: g° ꝛ tentatiua. Ad hoc r̄ndet q̄ tentatiua bene ꝓcedit ex ꝓbabilib⁹ alicui. puta respōdenti: non t̄n simpliciter sicut dyalectica. Exinde infert dr̄iam inter sillos sophisticos peccātes in mā ꝛ peccantes in forma: dicens q̄ silli peccātes in forma nō ita mōstrāt ignorantiā respōdentis sicut peccātes in mā. q2 docti multotiēs decipiunt: ꝛ magis in sophisticis peccātibus in forma q̄ ī mā. Cōsequenter ondit suā principalē cōclusionē. s. q̄ st̄ eadē p̄ncipia sillor̄ peccantiū in mā ꝛ forma. q2 sunt idē loci sophistici q̄ faciunt deceptionem in sillo peccāte in mā ꝛ peccāte ī forma. Ex quo infert q̄ eodē mō aliqs decipitur p seipsuz disputādo ꝛ cū alio disputādo. Infert scd̄o ī qb⁹ sophisticis apparet itali effect⁹. vt in fallacijs in dictiōe ī qb⁹ faciliꝰ pōt videri effectus. Tertio infert q̄ sillus sophisticus peccans in forma non ē sillogismus s3 bene sophisticus peccans in materia.

Sillī sophistici diuisio

Remotio dubij.

Dr̄ia inter sillos sophisticos peccātes in mā ꝛ in forma.

Scd̄uz aūt q̄ arguūt qui elēchis vtūt: nō oz tentare sumere siue oīum q̄ sūt scia. hōc āt nō vni⁹ artis ē.

Istud ē scd̄m capitulū in q° vult ꝓbare istam ꝯclonē q̄ ad nullā vnaz artē ꝑtinet ꝯsiderare oēs elenchos s̄m rōnes suas speciales supple terminorū qd̄ ꝓbat: q2 ex terīs cuiusl3 scie possumus facere elenchos: s3 tales nō ꝑtinēt ad aliquā vnā artē nisi oēs dicant vna ars siue scia. minorē ꝓbat. q2 īfinita sunt ex qb⁹ ꝯstituūtur elenchi oīum sciētiar̄. ergo possunt esse infiniti elenchi. sed de infinitis nō habeamus sciam. igit̄. Et subdit q̄ si elenchi sint īfiniti: ēt elenchi sophistici erūt infiniti. ꝛ p ꝯn̄s nō ꝑtinēt ad vnā sciaz. Subdit ꝯīter quos elenchos d3 cōsiderare dyalecticus q̄tum ad rōnes ꝓprias teriorum ꝛ quos nō: dicēs q̄ d3 cōsiderare elenchos cōstitutos ex teris logicalib⁹ ꝛ nō ex terminis aliar̄ sciarū. Finalr̄ cōcludit q̄ ad artē dyalecticā pertinet cōsiderare oēs elenchos sophisticos: q2 ad ipsam ꝑtinet cōsiderare sillogismos dyalecticos cōtra quos peccant elenchi sophistici.

Cui spectat cōsiderare elēchos

Nō ē aūt differentia orationuz quā dicunt quidam esse has qdez ad nomen: illas vero ad intellectū. inconueniens est enim opinari alias quidem ad nomē esse orationes alias aūt ad itellectū sed nō easdē.

Istud est tertiū capitulū in quo p̄hus reprobat opiones antiquorū diuidētiū orōnē ī orōnez disputabilē ad nomē: ꝛ in orationē disputabilē ad intellectū: ꝛ ēt quorūdā dicentiuz q̄ nulla orō erat disputabilis ad nomē: s3 si esset aliq̄ talis orō multiplex tūc opponēs debeat distinguere tale multiplex vel r̄ndēs. ēn̄ illa orō disputat̄ ad nomē qn̄ opponēs ꝛ r̄ndēs ferunt suos itellectus ad diuersos sensus eiusdē rōnis. ita q̄ vnus capit illā in vno sensu: ꝛ ali⁹ in alio. s3 illa disputat̄ ad itellectū qn̄ opponēs ꝛ r̄ndēs ferunt suos itellꝰs ad eūdē s̄suz eiusdē rōnis. Deinde reprobat primā opionem ponendo talē conclusionē. diuisio oratiōis ī orōnem disputabilē ad nomē ꝛ disputabilem ad intellectū nō est sufficiēs qd̄ ꝓbat trib⁹ rōnib⁹. Prima q2 eadē est oratio disputabilis ad nomē ꝛ ad intellectū: igit̄ talis diuisio nō ē bona cū nō det p opposita: añs p3. q2 opponēs ꝛ r̄ndens possunt credere illā orōnem eē multiplicē ꝛ capere eā p diuersis sensibus. Scd̄a ratio: oīs oratio est disputabilis ad intellectum. ꝛ omnis oratio est disputabilis ad nomen igit̄

Antiquorū opiones reꝓbat ōione.

Cōclo primas opiones reprobans.

men. igitur. Primã partem pbat: qr possibile est q in qlibet oratione opponẽs et rñdens ferant intellectus suos ad idẽ. ¶ Scdam ptẽ pbat: qr possibile ẽ q in qlibet orone opponẽs et respõdẽs ferant intellectus suos ad diuersos sensus. ¶ Tertia rõ. oratio non multiplex põt disputari ad nomẽ: qr põt capi a disputãtibus vt multiplex. igit.

Scđe opionis reprobatio.

¶ Cõsequẽter reprobat secũdam opionem et ícẽdit talẽ pclonẽ. opponens arguẽdo ↄ rñdentẽ nõ tenet distinguere multiplex. ¶ Qð pbat trib⁹ rõnib⁹. Prima nullus tenet distĩguẽ qð ignorat: ſ3 poſſe ẽ q opponẽs ignorat multiplicitatẽ termi vel orõnis. igit. Scđa rõ. opponẽs nõ tenet docere rñdẽtem. ſ3 distinguẽdo multiplex ipsum doceret: igit. Tertia rõ. in nõ multiplicib⁹ põt fieri disputatio ad nomẽ. g⁹ distinguẽdo multiplex nõ tollit disputatio ad nomẽ. ¶ Finalr ponit diffãz iter disputationẽ demtatiuã dyalecticã et tẽtatiuã dicẽs q i disputatiõe demõstratiua q docet nõ iterrogat. ſ3 i dſiputatiõe dyalectica ille q disputat iterrogat. ſ3 i disputatiõe tẽtatiua q̃rit expimẽtũ de scia vl' ignorantia rñdentis.

Dubiũ de diuisione accẽtus et figure dictiõis.

Queritur vtrum cõpositio diuisio accẽt⁹ et figura dictõis sint fallacie adinuicẽ: et ab alijs distincte: et q̃ q nõ. qr cõpositio et diuisio nõ sũt fallacie in dictiõe: igit. añs p3: qr fiunt i orone. igit nõ st fallacie i dictiõe. ¶ Arguit scđo. fallacia cõpositiõis et diuisiõis: hñt eosdẽ modos et easdẽ cãs apparẽtie. igit nõ st distincte fallacie. ¶ Tertio sic. fallacia accẽtus fit i scripturis. igit talis fallacia nõ ẽ fallacia in fallacia accentus fit in scripturis: igit talis fallacia nõ ẽ fallacia i dictiõe. igit. ¶ Quarto sic: fallacia figure dictiõis nõ est fallacia i dictione: igit. añs p3: qr ois fallacia in dictõe fit ex eo q eisdẽ noibus vel oronib⁹ nõ idẽ significam⁹. ſ3 hoc nõ fit in tali fallacia. igit. ¶ Quinto sic. ois fallacia in dictione sumit cãm apparẽtie ex parte dictiõis: sed ista nõ est huiusmodi: qr põt fieri in cõceptib⁹ q non sũt dictiões. igit. ¶ In oppositũ ẽ pħs in textu. In qõne erũt tres articuli. ¶ Quantũ ad primũ.

ad ẽ ppõ faciẽs fallaciã cõpositionis.

¶ Sciẽdũ ẽ pᵒ q ppositio faciẽs fallaciã cõpositiõis ẽ diuidẽdor falsa vnio. i. acceptio terior ũ ƒ3 cõpositionẽ ƒ3 quã faciũt sensu3 falsum'g si accipẽt ƒ3 diuisionẽ facerẽt sensum diuisum vep. vt in ista orone albu3 eẽ nigrum ẽ possibile. vñ si albũ et nigrũ diuidant: sic q ly possibile ponat ad copulã: tũc erit va: et de oibus istis satis visu3 ẽ in sũmulis. vñ fallacia cõpositionis cõmittit qñ arguit a sensu diuiso vo ad sensum cõpositũ falsu3 et fallacia diuisionis qñ arguit a sensu cõposito vero ad sensum diuisum falsum. vñ oro dr facere sensum cõpositu3 qñ accipit ƒ3 sensu3 magis debitum. qui fit qñ cõiunctio vel aduerbiũ cõiungit iter terminos: vel qñ determinatio determinat determinabile post qð ponit. vel qñ aliquis modus determinat totã ppõnẽ. vel qñ aliq̃ negatio posita in pncipio orõnis cadit supra totũ. sed si cadat solã supra scđum facit sensum diuisum. Et qñ negatio posita in pnc⁹ ypothetice si cadat supra totũ facit sensum cõpositũ. si cadat supra pmã ptẽ facit sensum diuisum. Fit ẽt qñ in aliq̃ ypothetica ponũt plures cathegorice q̃ due p duas ↄiũctões vel aduerbia. tũc si due pme cathegorice accipiant p vna pte. tũc facit sensu3 cõpositũ. si vo pma cathegorica accipiat p vna pte: tũc facit sẽsu3 diuisu3: vt oẽs hoies st asini: vel hoies et asini sunt asini.

Sophisma circa pdictã fallaciã.

¶ Sciendũ ẽ scđo q circa talẽ fallaciã mouet tale sophisma: tñ deũ eẽ deu3 ẽ verũ. qð pbat. qr verũ ẽ tñ deũ eẽ deũ. igit tãtũ deũ eẽ deũ est verũ p ↄuersionẽ. improbat. qr eius exponẽte3 sunt false: igit ipsa est falsa. ¶ Rñdet q hoc cõplexũ tñ deũ eẽ deũ pt capi pſonalr: et sic nihil aliud est q deus: et sic nõ est ↄcedẽda. qr deus nõ est verũ neq3 falsu3: capiẽdo verũ et falsum: vt sunt dõe ppõnis. Secũdo mõ põt capi mãliter. et hoc duplr. vno⁹ p tali orone et sibi simili: et tũc sophisma ẽ falsu3. qr tale cõplexu3 nõ est ppõ. alio mõ p ppõne q̃ subiacet tali dicto: puta p ista: tñ deus ẽ deus: et hoc duplr: qr vel vt ẽ ppõ exclusiua: et sic est falsa: vel vt ẽ ppõ de scđo excluso: et sic ẽ vera: et est sensus. illud qð est talis ppõ et non est nõ talis ppõ ẽ verũ. ¶ Et ex isto p3 q ois oro d infinitiuo est distinguenda: vt hoiem eẽ animal est verũ. et sic de alijs.

Cõclo.

Alia difficultas circa fallaciã accẽtus.

¶ Sciẽdũ ẽ tertio q circa fallaciã accentus incidit talis difficultas: vtrũ terius possit supponere p aliquo vel aliqbus: q̃ vel qð nõ significat. Et vr q sic: qr hoc cõplexu3 ppõ si est necessaria supponit p quolibet ente mundi: et ẽt pro chimera. et tñ nõ significat chimeram. Ite3 iste terminus hõ: in ista ppõne hõ imaginat asinus. supponit p asino ratione ampliationis. ex quo propositio est vera stante casu q veniat forte indutus pelle asini gradiens ad modũ asini: tunc illa est vera: hõ imaginatur eẽ asinus. et tunc subiectũ et pdicatũ supponunt p eodẽ. et tamẽ hõ nõ significat asinũ. igitur. ¶ In oppositũ arguit: qr bene sequit. iste terminus supponit pro illo. ergo significat illud ab iferiori ad superius. ¶ Pro solutione supponitur q iste ppõnes differũt. hõ significat asinũ: et asinũ homo significat: qr pſa valet tñ sicut hõ significat rem que ẽ asin⁹: sub illa rõne qua est asinus. et hoc falsum est. scđa est vera rõne ampliatiõis: qr qñ ponit añ ampliat ſ3 non appellat. ¶ Scđo supponit q ille terius significat iportat actũ q põt fieri supra

Suppositiões dictam difficultatẽ soluentes.

illa q̄ sūt vł fuerūt vel erūt vel pñt eē vel imaginari eē. ⁊ sic ista ppō. asinū hō significat vł tm̄ sicut hō significat illud qḋ ē vel fuit vł erit vel pt eē vel imaginari eē asin⁹. ⁊ sic est verū in casu posito. ¶ Supponit tertio q̄ oē cōplexuȝ significat oē illud qḋ significāt sue ptes. q̄r cōplexū nō vł significare nisi rōne ptiuȝ. Ex quo seqtur q̄ istō cōplexū ois ppō sit necāria significationē ppōnē ⁊ rōne ꝯiunctionis significat pncipalit oē illud de q̄⁹ vep ē dicere q̄ sit ppō si ē necāria. ¶ Supponit vltert⁹ q̄ qlibȝ terin⁹ supponēs p aliquo vł significare illud ⁊ h̄ capiēdo significare large. vt idē ē q̄ itellꝫ de re ꝯstituē. ⁊ n̄ capiē⁹ significar stricte sic q̄ sit iposi tū ad significādū illō: ⁊ p h̄ pt solui difficltas.

¶ Sciendū ē quarto q̄ circa fallacia figure dictiōis dubitat vtrū ista sit vā: tu hodie comedisti crudū posito cāu q̄ hodie comederis coctū qḋ heri fuit crudū. Et arguit q̄ sit vā sic arguēdo. qḋ heri emisti hodie comedisti. sed crudū heri emisti. g⁹ crudū hodie comedisti. ¶ Rñdet q̄ iste due multuȝ dfnt. tu hodie comedisti crudū. ⁊ tu hodie crudū comedisti: nā in ista: tu comedisti crudū ly crudū appellat crudelitatē p modū adiacentꝭ rei quā comedisti. ⁊ hoc pro tpe comestiōis. sed i illa crudū cōedisti ly crudū appellat crudelitatē p modū adiacētis p tpe pñti sub disiūctione ad pteritū ita q̄ appellat crudelitatē inesse vł īfuisse rei quā comedisti. Ex quo pꝫ q̄ i dcō casu ista ē falsa comedisti crudū. vbi ista ē vera crudū comedisti. silr dicat de ista papā verberaui: ⁊ ego verberaui papā. Et h̄ de p⁹ arti.

An ista sit vā tu hodie comedisti crudum.

¶ Quātū ad scōm dubitat p̄. vtrū aliq̄ ppō mētalis sit distiguēda: ⁊ vł q̄ non. q̄r nullus cōceptus mētalis vltimat⁹ ē equoc⁹ cū qlibet talis significet nālr mō nihil vł esse nā ils sitendo diuersor. Itē oīa illa q̄ ponunt in mēte explicite ponūt. igr. ¶ In oppositū ar. q̄r nisi sic eadē ppō eēt simul vā ⁊ falsa: vt ista: oēs hoīes sūt asini vel hoīes ⁊ asini sūt asini. q̄ si nō distiguat erit vā ⁊ falsa. Rñdetur q̄ de hoc sūt duo modi dicēdi. vn̄ dicūt aliq ad identitatē ppōnis vocalis vł scripte sufficit idētitas ⁊ ordo terior vocaliū. ⁊ sic dicūt pdictā ppōnē eē vnā ⁊ eādē q̄ñ ē cathegorica vł ypothetica. ꝫ ad mētalē h̄ nō sufficit. ꝫ reqrit eadē pausa. ⁊ sic dicūt q̄ nō eēt eadē ppō. ⁊ isti dicūt q̄ eadē ppō vocalis ē sil vā ⁊ falsa. ꝫ nō eadē mētal. alij dicūt q̄ ad idētitē vocalis vel scripte reqrit idētitas cōceptuū. Et isti ponūt talē ppōnē. q̄ si nulla mētalis ē vā neq̄ vocal: ⁊ dicūt q̄ nulla ⁊ eadē ppō ē sil vera ⁊ falsa: ⁊ de illa ppōne dicūt q̄ ꝭȝ q̄ alr ⁊ alr pausat: ⁊ sit ordinatio ſm hoc ē alia ⁊ alia ppō. ⁊ sic nō distiguit nisi ad ondēdū q̄ rñdēs nō ignoret talē ⁊ talē pausationē seu ordinationē terior ⁊ de bonitate intellectus ⁊ intelligētis talē pausationē.

An sit aliq̄ ppō mentalis distiguenda.

¶ Dubitat scōo vtrū ista sit cōcedēda sortes ē equū nō currere: ⁊ vł q̄ sic: q̄r bn̄ seqtur sortes ē ⁊ sortes nō ē equuȝ currēs. ergo sortes ē equū nō currere. ꝯña pꝫ a negatia de pdicato finito: ad affirmatiuā de pdicato infinito. Itē bn̄ seqt: sortes ē nullū equū currē: g⁹ sortes ē oēȝ equū nō currē. p legē eqpollētiar. Et vltra bn̄ seqt: sortes ē oēȝ equū nō currē. g⁹ sortes ē equū nō currere. ꝫ ꝯña a dicto vli ad dictū pticulare vel idefinitū. ¶ In oppositūȝ ar. q̄r sortes nō ē equ⁹ nō currēs. g⁹ n̄ ē equū nō currere. ¶ Pro solutiōe supponit q̄ ly equū n̄ currē pōt capi dupl'r. vno⁹ mālr. ⁊ hoc dupl'r. vno⁹ p ipsa ōrone ⁊ q̄libȝ sibi simili. alio mō p ista ppōne equ⁹ nō currit: ⁊ q̄litercūq̄ capiat ppō est falsa. alio⁹ capit psonalr p ista ōrōne equ⁹ nō currēs. ⁊ sic ēt ppō ē falsa. q̄r sensus ē. sortes ē equ⁹ nō currēs. ⁊ ista ē falsa. ¶ Vn̄ ad rōnes. Ad pmā dr q̄ n̄ bn̄ arguit. q̄r totū pdicatū nō infinitat. Ad scōam dr q̄ ista ē falsa: sortes est nullū equū currere. ⁊ ēt ista. sortes ē oēȝ equū n̄ currere. ⁊ p ꝯñs ista sortes ē equū nō currere. Dico vlterius q̄ ad dictum vlē nō seqtur dictum particulare.

An ista sit cōcedenda: sortes ē equū n̄ currere

Equus n̄ currē q⁹t modis capitur.

nota

Dubitatiōis pdicte solutio.

¶ Dubitat tertio vtrū terius equiuocus in aliq̄ ppōne possit distribui p quolibȝ suo significato. ¶ Et arguit p⁹ q̄ sic: q̄r terius equoc⁹ idifferent accipit sine significat sua significata. igr pōt distribui p quolibȝ suo significato. ꝯña pꝫ. q̄r tal terius pt accipi cuȝ signo vli. vno⁹ vł q̄re tale signū faciat illū teriuȝ accipi p oīb⁹ suis significatis. ¶ Scōo sic. i ista ppōne ois canis ē latrabilis. ibi ly canis distribuit p suis significatis. igit. ¶ In oppositū ar. q̄r tūc seq̄ret q̄ ois ppō i q̄ sic sumeret terius equoc⁹ equoce tēt⁹ eēt ppō vna: q̄r q̄libȝ tal equaleret ppōni copulatiue. ¶ Pro solōne supponit q̄ ppō pt capi dupl'r. vno⁹ stricte p ppōne vna. ⁊ sic ibi nō ē ppō: canis ē sid⁹ ... cū nō sit ppō vna. alio⁹ capit large p oi ōrone q̄ hȝ modū ppōnis: ⁊ sic dr q̄ ista ōrō canis ē sid⁹ ... ē ppō ⁊ bn̄ distiguēda. ¶ Supponit scōo q̄ titul⁹ dubij hȝ duplicē sensuȝ. vn⁹ ē. vtrū terius equoc⁹ i ppōne cathegorica vnica distributiōe possit distribui p quolibȝ suo significato. vt i ista ois canis ē sid⁹ ... Scōs sēsus ē vtrū terius equoc⁹ in ppōe ypothetica. plib⁹ distributōib⁹ possit distribui p quolȝ suo significato. vt i ista copulatiua. ois canis ē latrabil. ⁊ ois canis ē sid⁹ celeste. ⁊ ois canis ē belua marina. ¶ Istis suppositis ponit tal ꝯclō. ipose ē teriȝ equocū equoce tētū i ppōe cathegorica vnica distributōe distribui p oīb⁹ suis significatis. q̄r tē null⁹ tal possꝫ restringi nȝ tal ppō ē distiguēda. ꝫ i ppōne ypotetica diuersis distributōib⁹ posset distribui: vt pꝫ p ꝯt̄m. ¶ Et si q̄s dicat: terius equoc⁹ a cōsilio

An illa difficultas de distributiōe terini equoci.

Propositionis acceptiones.

Sensus pdicti dubij.

Conclō de pdictis.

potest distribui in ppõne cathegorica: ergo et terminus equocus a casu. Rñdet q non est si mile: q2 nulla ppõ in qua ponit terminꝰ equo cus a csilio est distinguēda: q2 talis te rius po nitur sine determiatione. et sic accipit p significa to principaliori. vel cū determiatione: et hoc du pliciter. vel cū determiatione distrahente: et sic capit p significato minꝰ principali. vel cū aliq alia: et sic capit p significato principaliori. naȝ analogum per se positū. i. sine determinatio ne distrahente stat pro famosiori significato. ¶ Et hec de secundo articulo.

Cõclo de falsa cõpõnis diuisio nis ac centꝰ et figure dictiõis

¶ Quantū ad tertiū sit conclusio responsalis falsa cõpõnis diuisionis accentꝰ et figure dictionis fuit sufficiēter assignate et fuit a seinuicē distincte: vt satis pȝ in textu. ¶ Ad ra tiones. Ad pmā pȝ solutio. ¶ Ad scdam dr: q non est incõueniēs eundē paralogismū fieri fm diuersas cāȝ appentie: et fm hoc fieri fȝ diuer sas fallacias. ¶ Ad tertiā dr: negando pñaȝ: q2 ibi non capit dictio stricte: sed vt se extēdit ad scripturas. ¶ Ad quartā dicq lȝ falsa figu re dictionis nō fiat ex eo q eidē noibꝰ vl oro nibꝰ psa significamꝰ i ytate. tñ bñ fȝ appētiā. ¶ Ad qntā pȝ qd sit dōm de tali paralogismo.

Silloꝫ aliquo rū adin uicē cõ paratõ

¶ Litigiosus autē q quodāmō sic se hȝ ad dyaleticā vt falsigraphꝰ ad geõetriā. nā ex eisdē dyaletice palo gizat velut et falsigraphꝰ geõetrice.

Silli li tigiosi diuisões

Ste est tertiꝰ tractatꝰ huius libri q cõtinet vnicū capitm in quo cõpat aliquos sillos adinuicem. Et ponit quinq cõclones. ¶ Pma. silloꝝ liti giosorū qdā est peccans in mā: et q dam in forma et quidā i mā et forma simul. Et subdit. q sillus tētatiuus ē sophisticus: q2 qui cunq silli vident esse fm ppria pncipia artiuȝ specialiū: et tñ non sunt: sp sunt silli sophistici. sed sillus tentatiuꝰ ē hmōi. igif. ¶ Scda cclo. silli falsigraphi nō sūt sophistici: q2 illi silli q p cedunt ex ppriis principiis sciaꝝ specialiū nō sunt litigiosi. ȝ silli falsigraphi sunt hmōi: igf. minorē pbat per duo exēpla. Primū est ypo cratis qui voluit pbare circulū posse quadra ri: vt omnes linee ducte ab codē pūcto ad idē punctū sunt equales. sed quarta ps circuli: et quarta pars quadrati sūt hmōi. igitur. illa ar gumentatio procedit ex principiis geometrie male tamē intellectis: q2 maior dȝ itelligi de lineis ductis per idem punctū. Secundū ex emplū. est exemplū brissonis sic dicentis vbi cunq est reperire maius et minus: ibi ē repire equale. ȝ est repire quadratū maius circulo. et quadratū minus circulo. ergo est ibi repe rire quadratū equale circulo. ecce qño maior male intelligitur: q2 dȝ intelligi in illis q̄ sunt

eiusdem rõnis. ¶ Tertia cclo. idem est sillus sophisticus et litigiosus. sȝ alia tñ et alia rõne. dicit eni litigiosus inquantū finis eius est ap parens victoria. et dr sophisticus inquantū fi nis eius est apparens glia. ¶ Quarta conclo: sillus litigiosus sic se hȝ ad dyaleticū sicut fal sigraphus ad demrātiuū: q2 litigiosus palo gizat ex principiis dyaletice. sed falsigraphus ex pncipiis demrātiue. Ex quo infert dfiaȝ il loꝝ: q2 falsigraphus non pōt applicari ad plu res artes cū sit ex ppriis pncipiis alicuiꝰ artis: sed litigiosus bñ pōt applicari ad ples artes. ¶ Quinta cclo. quattuor sunt cõditiones dyale tice. Prima. dyaletica nō est alicuiꝰ gñis de terminati. Scda. nullius cclonis est ostēsiua. Tertia. q nō est talis qualis est scia vlis. s. me thaphisica. Quarta. q ipsa est interrogatiua. Et subdit. q tales cõditiones pñt conenire tē tatiue: q2 multis non hñtibus artes speciales conuenit tentatiua: vt pȝ d ydiota. Ex quo i fert: q oēs sciētes et ydiote pñt vti dyaletica: q2 oēs vtētes sermone nituntur diiudicare et co gnoscere quid vep et quid falsū: et etiā ydiote.

Predi ctorum silloꝝ dfia. quot sit cõditões dyale tice.

ydiota

¶ Falsuȝ aūt in aliquo ē oñdere et orõneȝ ad inopiabile ducere hoc āt fuit fȝ ppositū sophistice volūtatis.

Caute le aduo cenduȝ aliqueȝ ad me thaȝ fli

Ste est vltimꝰ tractatꝰ qui diuidit i quattuor capita. In pmo vult ostē dere d cautelis. Et pmo pōit qnq cautelas ad ducēdū aliquē ad me tham falsi. Pria. q opponēs dȝ latē ter interrogare suū rñdentē. Scda. q oppo nens dȝ multa interrogare: q2 in multiloquio non deest peccatū. Tertia. q opponēs dȝ lau dare solutiones rñdētis. Quarta. opponēs dȝ se transferre ad mām in qua ē ydoneus. Quin ta. opponens dȝ dicere respōdenti q non disputat contra ipsū: vt ducat ipsū ad fiñ. ¶ Cõ sequēter ponit cautelas p quas opponēs duē rñdentē ad methā inopiabil: et sūt qnq. ¶ Pri ma. q opponēs dȝ videre de q̄ secta sit rñdēs: et ɔ ipsum allegare opinionē pluriū. ¶ Scda. opponens dȝ videre ad ɔrietatē que est volū tatibus et dictis. Non eniȝ eadē volūt et dicūt hoīes. dicūt. n. quasdā decoratissimaȝ orōnes: et volunt ea que vident sibi prodesse. vt volu ptuose viuere. ¶ Tertia. si rñdens dicat aliqd fm nām: tunc ducendus est ad ɔrietatē que ē fm legem. vt iustitia est bona fm legē: non ta men fm naturam. ¶ Quarta. opponēs dȝ cō siderare contrarietateȝ que ē iter ples et sapiē tes. sapientes. n. dicūt magis eē obediendū legibus q̄ patri. dicunt et q melius est iniu riam pati q̄ alteri nocere. ¶ Quīta. opponēs dȝ interrogare ea q̄ hñt vtrāq ptē pbabilem. vt q sit magis obediēdū do q̄ legibꝰ si dissētiāt.

Caute le oppo nentis.

bryson

Modus ducēdi aliques ad methā nugatiōis

¶ Def accre aūt nugari ꝛ qd dicimus nugari iā mōstrauim⁹. oēs āt hmōi orōnes volūt hoc facere. si nihil differat nomē vl' orōnez dicere.

Istud est scđm caplm in quo oñdit quō aliqs ducit ad methā nugationis: ꝛ p⁹ quō ducit ve. scđo quō ducit appent. ¶ Premittit g' talē suppōnez opponēs sophista volēs ducē

Exēpla d. codē

rñdētē ad methā nugatiōis dz supponē: q nomē i orōne sp idē significat. ꝛ dat exēpla. Primū ē de duplo. duplū enī p suppōnē factā: idē significat p se sūptuz ꝛ i orōne. ꝫ p se tm̄ valet sicꝰ duplū dimidij: g° et i orōne cū illo terio dimidij dicēdo duplū dimidij: ꝛ tūc ē nugatio: qꝛ ꝑlus ē duplꝰ dimidij: dimidij duplū. Secūdū exēplū ē de ꝟbo ꝛ ppa passiōe. vt abūdās per se sūptū tm̄ valet sicꝰ nūer⁹ hñs mediū: lō si dicat: ꝗternari⁹ ē nūer⁹ abūdās: erit nugatio. cū sit ꝑlus: ꝗternari⁹ ē nūer⁹: nūer⁹ hñs mediū. ¶ Cōsequēter oñdit: quō aliqs appēter ducit ad methā nugatōis. nā si concedat suppō ꝑus dicta: tunc nō cōcludit nugatio nisi appēter.

¶ Soloecismu⁹ aūt quale qd est dictū est pri⁹. est aūt hoc facere: ꝛ non facientez videri. ꝛ facientez nō videri. quēadmodū cecilianus dicit si ficus secunde declinationis est.

Modus ducēdi ad soloecismi methā.

Istud ē tertiū caplz in quo docet ducere rñdētē ad methā soloecismi: ꝛ dic̄ q soloecismoꝝ. qdā sunt veri ꝛ qdā appētes. De appētibus dat duo exēpla. Primū: cecilian⁹ d icit ficus eē scđe declinationis ꝛ masculini gñis. lō si qs dicēt ficus maturas: appēter duceret ad soloecis. Et pōit duas cautelas. Prima: maxie possum⁹ ducere rñdētē ad soloecismū vtēdo neutro gñe p masculio. qꝛ neutrū in aliqb⁹ hꝫ cōuenientiā cū masculino. Scđa opponens aliquādo debet mutare locutionē: vt istam lapis est. in istam: lapidem esse.

Dinisio soloecismorꝫ.

Cautela d' eodem.

¶ Differt autē nō paꝝ si ordinentur quodāmodo ea que circa interrogationem sunt vt lateant respondentes velut in dyalecticis.

Ille cautele ducētes ad rdargutiōes

Istud ē vlt^m ca^m i q° pōit cautelas ducētes ad redargūtionē. ꝛ diuidit in tres ptes. In pma dat ꝗsdā cautelas ꝯ quētz rñdetē. ¶ Pria. q opponēs dz ponē suas pmissas sine ordie. vt rñdēs nesciat qd ex ipsis nihil possit ꝯcludi. ¶ Scđa opponēs dz īterogare mlta: qꝛ difficile ē siml multa cōspicē. ¶ Tertia. opponēs dꝫ festiare suū rñdētē. ¶ Quarta. opponēs dz turbarē suū rñdētē ꝛ facē ipz iratū. ꝯturbati. n. ꝛ irati minꝰ de vitate sentiūt. ¶ Quinta opponēs dz occultare suū ppositū. ¶ In scđa pte pōit cautelas ꝯ respōdētes ptervos. pria si opponēs velit hāc ppōnē affirmatiuā ipe dz interrogare negatiuā ꝛ eꝫ. Scđa. si respōdēs cōcesserit plures singulares vni⁹ vlis: tūc opponēs ꝯ euz dz inferre vlem: ac si oēs singlares concessisset. Tertia: si vellm⁹ aliquā ppōnē cōcedi a rñdēte nos debem⁹ eaz iterrogare cū sua ꝯria: qꝛ falsitas sue ꝯrie facit ipaz videri pbabiliorē ex quo habet ista auctoritas. Opposita iuxta se posita magis elucescūt. ¶ Deide dat duas cautelas ꝯ respōdētes fatuos. pria si respōdens cōcesserit aliqd improbabile opz laudare suā cōclusionē. scđa opz inspicere si dixerit aliqđ ꝯria. ¶ In tertia parte ponit quꝫ cautelas ꝯ respondētes subtiles. Prima opponens dz sibi dare aliquod multiplex: ꝛ semp in alio sensu cape ꝙ respondens. scđa si opponēs videat solutionē respondētis opz q nō instet ꝯ eū ne respondēs det illam solutionē. tertia q opponēs se trāsferat ad xposi tū in q° possit arguere sicut fecit lycofron q cū nesciret nisi tangere lirā ꝛ pponeret sibi aliud instrumentū semp extollebat liraꝫ inter oia alia instrumēta. quarta ꝗ respondēs querat ab opponēte quam conclusionem vult inferre debꝫ eam tacere. Quinta. nō oportet īterogare cōclusionē neqꝫ pmissas: ꝫ dz vti eis tāqꝫ ꝯcessis.

Ille cautele ꝯ ptervos rñdentes.

Ille cautele ꝯ fatuos rñdētes

Ille cautele ꝯ rñdētes subtiles.

Lycofro

Queritur vtrum ois sillogismus sophistic⁹ sit bon⁹ sillꝰs. Arguitur prio. q sillꝰs peccās in materia nō sit bon⁹ sillꝰs. qꝛ in oi sillꝰ opz cōclusionē seq ppter pmissas: sed in sillꝰ peccāte in materia ꝯclusio nō seqtur ppter pmissas cū pmisse sint false. igit. ¶ Scđo: sillꝰs peccās in materia nō est argumētatio: g° nō ē sillꝰs. añs pꝫ: qꝛ sillꝰs peccās in materia nō facit fidē de re dubia cū pcedat ex falsis. ꝛ falsū de nullo facit fidē. ¶ Tertio sic: sillꝰs peccās in materia deficit etiā in forma: igit nō ē bon⁹ sillꝰs añs pꝫ: qꝛ materia silli sūt due ppōnes ꝛ tres tmi. mō si aliqs sillꝰ ib deficiat n̄ ē bon⁹. ¶ Quarto sic: ois sillꝰs ē bon⁹ in quo seruat natura silli simplr. ꝫ in sillꝰ peccāte in foia seruat natura silli simplr. igit. mior pꝫ: qꝛ natura vniūsi dz seruari i vnoquoqꝫ diuidētiū. ¶ Quinto sic: paralogismi peccātes penes fallaciā petitiōis pncipij sūt boi silli simplr. ꝛ tm̄ illi peccāt i foia. qꝛ peccāt i vitate ꝛ pbatiōe q̄ sꝫ foia ppōis ꝛ silli: igit. ¶ In oppositū est philosophus in textu. In q̄stione ciūt tres articuli. Quantū ad primum.

Vtrum omnis sillꝰs sophisticus sit bonus.

¶ Sciendū est primo q sillogismus sophistic⁹ pōt capi duplr. vno mō vt sophistic⁹ idē est q appartēs talis q̄lis nō est. ꝛ ꝑm hoc dꝫ

Sillꝰs sophisticus q°t modis capitur.

sillus sophistic⁹ q apparet aliqd ꝓbare ⁊ nõ ꝓbat. alio mõ vt idez ẽ apparẽs eẽ bon⁹ ⁊ nõ ẽ. ⁊ ẽm hoc sillus sophistic⁹ q videt inferre ꝯclusionẽ quã tñ nõ infert dr̃ sophistic⁹. ¶ Et aduerte ꝙ sicut habet in textu triplex ẽ sill's sophistic⁹. s. peccãs in materia peccãs ĩ forma: peccãs ĩ materia ⁊ forma sil. ⁊ tñ materia ĩ ꝓposito capit dupl'r. vno mõ: vt iã alias visũ ẽ. p trib⁹ terĩs ⁊ duab⁹ ꝓpõnib⁹. ⁊ sic dico ꝙ sillus peccãs in materia illo mõ nõ ẽ bon⁹ sill'us. alio mõ capit ꝓ ꝯditiõe materie. s. ꝓbabilitate: v̾itate: ⁊ necessitate. sic videlicet ꝙ ille sill's dr̃ peccare in materia q peccat in ꝓbabilitate: idẽ cui⁹ ꝑmisse nõ sũt ꝓbatiue cõclusiõis. Sz p formã in ꝓposito nos intelligim⁹ modũ ⁊ figurã: sic videlicet ꝙ ille sillus q nõ est dispositus in mõ ⁊ in figura dr̃ peccare in forma. ⁊ talis nõ est sillus. Ex q⁹ seqt ꝙ diuisio silli in sillm peccãtez ĩ materia ⁊ forma est diuisio equoci vt alias visum est. ¶ Et aduerte ꝙ sicut sillus hz illã materiã ⁊ formã: ita etiã dictio. vnde materia dictiõis sũt littere ⁊ sillabe. sed forma dictiõis dicitur modus proferẽdi. Ex quo seqt ꝙ identitas litterarũ: sillabarũ ⁊ dictionũ nõ facit orationez eẽ vnã formalit̃: sz materialr̃: sz mod⁹ ꝓferẽdi facit orationẽ eẽ vnaz formalr̃. Ex q⁹ pz ꝙ orationes q̃ habẽt aliũ ⁊ aliũ ⁊ aliũ modũ ꝓferendi sunt diuerse: sicut sũt oratio composita ⁊ diuisa. alias eadẽ oratio esset simul vera ⁊ falsa.

quot triplex ẽ sillogismus sophisticus

quid est sillus sophistic⁹ peccãs in forma.

¶ Sciẽdũ est scdõ ꝙ pro ampliori declaratione questiõis mouetur talis difficultas: vtrũ sillus peccãs in materia sit bon⁹ sillus dyalectic⁹ aut demõstratiu⁹. ¶ Ad quã respõdetur breuiter ꝙ neq̃ ẽ sillus dyalecticus. neq̃ demõstratiuus: q2 oĩs sillus dyalectic⁹ aut demõstratiuus debz esse probatiuus sue ꝯclusionis. sz sic nõ est de sillo peccãte ĩ materia: igr̃. licet tñ possit esse bonus sillus simpliciter. Dicitur vltra ꝙ si talis sillus videatur probare conclusionẽ quã nõ probat tunc peccat ꝯtra sillm dyalecticũ ⁊ etiã demõstratiuũ. sz si videat ꝓcedere ex necessarijs ⁊ ẽm ꝙ ipsũ peccat ꝓprie ꝯ sillm demõstratiuũ. sz tñ opz ꝙ qlibz sillus peccãs ĩ materia siue ꝓcedẽs ex falsis peccet ꝯtra sillm dyalecticũ vel ꝙ sit sillus sophistic⁹. vt pz d̾ sillo q ꝓcedit ex manifeste falsis: in quo nulla ẽ causa apparẽtie ꝓbabilitatis. non opz etiã quẽlibet sillm sophisticũ peccãtẽ ĩ materia ꝓcedere ex falsis. sed sufficit ꝙ ꝓcedat ex ꝑmissis que vident probare conclusionez quã non ꝓbant.

vtruz sillꝫ peccãs ĩ materia sit bonus

¶ Sciendũ est tertio ꝙ cũ quelibz fallacia sit deceptio. quereret aliqs qd intelligendũ est p deceptionẽ. ¶ Respõdetur ꝙ deceptio ẽ assensus alicuius falsi: vel dissensus alicuius veri. Ex quo sequit ꝙ ꝯtingit aliquẽ decipi dupl'r. vno mõ assentiẽdo falso. scdõ assentiẽdo vero. ¶ Sed q̃reret aliqs vtrũ tal' assensus sit assensus cõclusionis vel ꝑmissarũ. ⁊ arguit ꝙ sit assẽsus ꝯclõis. nã fallacia dz eẽ assensus illi⁹ a q⁹ loc⁹ sophistic⁹ denoiat. sz denomiat a ꝯclusione ⁊ non a ꝑmissis. igit. ¶ Sz ĩ oppositũ af. nã alicui⁹ argumẽtatiõis sophistice ꝯclusio est necessaria. g⁹ assensus ei⁹ nõ ẽ deceptio. q2 null⁹ decipit assentiẽdo vero ⁊ necessario. Añs pz de oõne peccãte penes fallaciã ignorãtie elẽchi cui⁹ ꝯclusio vt plurimũ ẽ necessaria. Rñdetur breuit' ꝙ fallacia ẽ assensus hui⁹ ꝓpõnis: he ꝑmisse ꝓbãt hãc ꝯclusionẽ. nã assensus ẽ fallacia p quã hõ formalr̃ decipit. sz in falsa petitiõis ꝑncipij ⁊ in multis alijs hõ decipit sic assentiẽdo: igit. Scdõ dr̃ ꝙ falsa q̃nq̃ ẽ assensus hui⁹ ꝓpõnis. he ꝑmisse ꝓbãt hãc ꝯclõnẽ ꝯtriã vel ꝯdictoriã poni rñdẽtis pz in sillo peccãte penes fallaz ignorãtie elẽchi: vbi ñ ẽ defect⁹ nisi ex pte ꝯclõnis. Dr̃ tertio ꝙ falsa q̃nq̃ est duo assensus. s. hui⁹ ꝓpõnis. he ꝑmisse ꝓbãt hãc ꝯclusionẽ ⁊ assensus ꝯclusiõis. q2 si aliq̃ ꝯclusio alicui⁹ paralogismi ẽ falsa. he ꝑmisse appar̃ ẽ ꝓbãt illã ꝯclusionẽ sic ꝙ ibi causet assẽsus ꝯclusiõis: tũc hõ ĩ tali paralogismo decipit assẽtiẽdo tali ꝯclõni.

quid p deceptionẽ itelligitur. quid est deceptio

quid est assẽsus.

¶ Sciendũ ẽ q̃rto ꝙ adhuc icidit talis difficultas vtrũ fiet aliquã fallaciã eẽ in dictiõe. ⁊ extra dictiões. Pro cui⁹ solutiõe supponit ꝙ falsa in dictiõe sũt cãm apparẽtie ex pte dictiõis. sic ꝙ nõ põt fieri sine dictiõibus. Sz falsa extra dictionez ẽ q̃ sũt cãz apparẽtie ex pte rei significate vel intẽtiõis vel cõceptiõis sic ꝙ põt fieri sine dictiõib⁹ ad placitũ istitutis vel earz ꝯsideratiõib⁹. Hoc supposito respõdet ad dubiũ ꝙ nõ: q2 vocat falsa in dictiõe: q2 nõ põt fieri sine dictiõib⁹ ad placitũ istitutis vel earz ꝯsideratiõib⁹. Sz vocat falsa extra dictionez: q2 pt fieri sine dictiõib⁹ ad placitũ istitutis. si g⁹ eadẽ falsa eẽt ĩ dictiõe ⁊ extra dictiõez illa posset fieri sine dictiõib⁹ ad placitũ istitutis ⁊ non posset fieri sine dictiõib⁹ ad placitũ istitutis qd̾ iplicat ꝯdictionẽ. Et si qs dicat vna falsa põt habere plures cãs apparẽtie quarz vna se tenet ex pte rei ⁊ alia ex pte dictiõis. Rñdet ꝙ hoc nõ põt stare: q2 tunc seq̃ret ꝙ ẽm diuersas cãs apparẽtie causarent diuersi assensus quorz vn⁹ esset falsa ĩ dictione. ⁊ ali⁹ falsa extra dictionẽ ex quo pz falsitas illorz q dicũt eundẽ sillm eẽ ĩ dictiõe ⁊ extra dictionẽ sz diuersas cãs apparẽtie. Et h̾ de p̾mo articulo. Quantũ ad scdm.

quid est falsa in dictiõe

quid est falsa extra dictionẽ.

¶ Dubitat p̾mo vtrũ dyalectica nõ sit alicui⁹ gñis determiati nec alicui⁹ ꝯclusionis ostẽsiua nec talis q̃lis ẽ methaphysica. ⁊ vtrum nomẽ idẽ significet ẽm se ⁊ iunctũ alti. ¶ Pro solõne p̾me ptis supponit ꝙ duplex ẽ dyalectica. s. vtẽs ⁊ docẽs: docẽs q̃ docz diffinire. diuidẽ arguẽ ⁊ verũ a falso discernẽ ⁊ ista est dã scĩa ⁊ alicui⁹ gñis scibilis sic sũt alie sciẽ. ¶ Alia est vtẽs q̃ ñ ẽ nisi noticia siue firma siue formido

An dyalectica sit alicuius gñis

quid est dyalectica docens.

losa sive vera sive falsa acq̄sita p vsu3 argumē-
tatiōis ⁊ tal' nō est vā scia neq3 alicui' gn̄is sci
quid est / dialecti- / ca vtē3. bilis determīati ⁊ de ista itelligit text'. Et tal'
nō ē ostīua alicui' ɔclusiōis supple sciētifice ⁊
demōstratiue cū nō sit l3 bn̄ possit eē ostēsiua
ɔbatie quo ad rōes cōes ⁊ pbabiles ⁊ ɔ̄nas p-
batiuas. ⁊ p hoc soluit scd̄a p̄s. ¶ Ad tertiā dī
q̄ methaphisica ⁊ dyalectica n̄ sūt oīno similes.
Nā methaphisica dī eē cōis pp ɔmūitatē sbi.
Sȝ dyalectica dī esse cōis p applicatiōnē q2 ap-
plicat ad oēs alias scias docēdo cōponere ar-
gumētatiōes ex terīs cuiusl3 scie. ¶ Ad q̄rtā
dī nomē p se sūptū ⁊ nomē iūctū cū alio sp idē
significāt. l3 nō semp p eodē ⁊ eq̄lib' accipiant
pp p̄prietates logicales restrictiōes āpliatio-
nes determīatiōes suppōnes ⁊ distributiōes.

¶ Dubitat secūdo vtrū species ap
Utrum / spēs gn̄i / apposi / ta cāet / nuga- / tione3. posita gn̄i causet nugatiōnē vt [illegible] alal
homo. ad hoc dicūt aliq q̄ ɔ̄uis [illegible] ap-po-
sitū spēi faciat nugatiōnē non tn̄ [illegible] posita
generi. cui' rōnem assignāt. q2 spēs determiat
ipsu3 gen'. igit. Itē nulla oratio cōgrua ē nu-
gatio. s3 talis oratio est cōgrua. igit. Itē mi'
cōe pōt determiare magis cōe. igit. Aliter tn̄
est dicēdū de mēte scoti. q̄ sicut gen' additu3
specici causat nugatiōnē ita ⁊ spēs addita gn̄i
⁊ hoc pbat p̄io auctoritate phī. 8. thopicorū.
q̄ si vēi dicto addat p̄ticlare supflūū erit ⁊ nu-
gatio. Etiā dīc. 7. methaphisice. q̄ nugatio ē
in ɔponēdo dīam superiorē ⁊ addēdo inferio-
rē: vt animal hn̄s duos pedes bipes. Etiā pōt
ɔbari rōne qua3 facit quīto methaphisice: q2
q̄ncūq3 rōnes posite p noīb' includūt nugatio-
nē. ⁊ ita illi termini: s3 sic ē q̄ rōnes gn̄is ⁊ spēi
sūt hmōi. vt p3 dicēdo. sba animata sensibilis
animal rōale. ibi est vera nugatio cū diffō ibi
mediāte addat diffinito puta diffō animalis
ipi alali. Et si q̄s dicat vtrū sit ibi nugatio alal
rōnale: q2 sicut hō icludit alal. ita ⁊ rōale. Rn̄-
det q̄ n̄ eodē mō: q2 dīa icludit gen' denolati-
ue. ⁊ spēs includit gen' p se ⁊ q̄ditatiue. Et p h̄
soluūt rōnes alteri' opionis negādo oēs suas
suppositiōes. Et si q̄s dicat ibi n̄ ē nugatio hō
alal. g' neq3 alal hō. añs pbat: q2 alias n̄ essent
ponēde ɔpōnes ō mō loquēdi icōsueto: vt dicē-
do: oīs hō alal nō ē: rn̄dēt aliq n̄ admittēdo ta-
les ɔpōnes i q̄b' sit talis nugatio. posset tn̄ dici
ɔbabili' q̄ ibi vnū n̄ addit alēi tanq̄ ps vnius
extrēitatis: q2 vnu3 est sbm ⁊ aliud p̄dicatum.

¶ Dubitat tertio vtru3 sillogismus
Utrum / sills tē / atiuus / ē sillus / so phisti / cus. tentatiuus sit sillus sophistic'. Pro cuius solu-
tiōe supponit p̄mo q̄ dīa ē inter sillm falsigra-
phū litigiosum: ⁊ tentatiuum: q2 sills falsigra-
phus ē q̄ ɔcedit ex ɔp̄riis p̄ncipiis alicui' ma-
le itellecti cuiusmōi sūt sillus ypocratis ⁊ brisso-
nis de quib' visū est in textu. Sȝ sills litigio-
sus ē idē3 q̄ sillus sophistic', sed tentatiuus est
qui querit de scia vl' ignorātia rn̄dentis. vn̄ ta-
lis pōt capi dupl'r. Uno mō quātū ad suā ma-
teriā puta ad terīos ⁊ ɔpōnes: ⁊ sic n̄ distiguit
ɔ̄ demōstratiuū vl' dyalecticū vt visū est in p̄io
thopicoɔ. ⁊ sic nō est sophistic'. Alio mō acci-
pit sc̄n̄ q̄ntū ɔcedit ex cōib' ⁊ pbabilib'. vt videt
ɔcedere ex ɔp̄riis principiis alicuius scie: ⁊ sic
pōt dici quodāmō sillus sophistic' q2 videt ɔ-
cedere ex ɔp̄riis p̄ncipiis alicui' scie ⁊ n̄ ɔcedit
⁊ sic capiebat in textu. Et hec ō scd̄o articulo.

¶ Quātū ad t'tiū sit ɔclusio respō- Cōclu / sio ō sil / logismo / peccāte / in foīa.
salis. sillus peccans in forma nō est bon' sillus
⁊ hec relinquit satis probat ex dict'. ¶ Ad ra-
tiōes añ oppositū. Ad p̄mā dī q̄ ex p̄missis fal-
sis etiā de necessitate bn̄ pōt sequi ɔclusio ⁊ ni-
hil ɔ̄ nos. ¶ Ad scd̄a3 dī q̄ argumentatio pōt
capi dupl'. Uno mō large p q̄cūq3 argumētati-
one sive sit ɔbatiua sive nō. Alio mō stricte p
argumētatiōe ɔbatiua ⁊ h̄ visū ē in scd̄o poɔ.
¶ Ad tertiā ⁊ q̄rtā p3 solutio. ⁊ etiā ad q̄ntā.
¶ Et sic ē finis p̄mi elenchoɔ.

De responsione aūt ⁊ quo
mō op3 soluere. ⁊ ad q̄d. ⁊
ad quā vtilitatē hui' ora-
tōes ɔsūt post hec dicēdū Utilita / tes so- / uēdi pa / logis- / mos.
vtiles ergo sunt ad philosophiā ɔpt
duo. primū q̄dē q̄m sepe fm dictio
ne3 fiunt melius habere faciūt quo
tiens singulū dicitur. ⁊ que simili'
⁊ q̄ aliter in reb' accidūt. ⁊ in nomi
nibus. Secūdo autē ad eas que p
eundem sunt questiones.

Iste est secund' liber elenchoɔ in
q' phs determīat de solutiōib' argu- Intē li- / bri diuiso
mētatiōnū sophisticaɔ. Et diuidi
tur i q̄tuor tractat'. Prim' ɔ̄tict
vnicū capitulū in quo ponit vtili
tatē soluēdi palogismos dicēs q̄ due st vtilita
tes. p̄mo sūt vtiles ad philosophiā. qd̄ ɔbat ō
fallaciis in dictiōe: q2 sciens distiguere multi
plex scit faciliter distiguere aliq eē i reb' ⁊ ora-
tionib' qd̄ ē vtile ad phiam. Scd̄o ɔbat in fal
laciis extra dictionē. nā p solutiōes caɔ cauta
mur decipi p eas. Scd̄o sūt vtiles ad gloria3
respōdētis: q2 solutio palogismoɔ facit respō-
dēte3 videri exercitatū circa oia. ¶ Deinde re-
mouet vnā cauillatiōnē. nā aliq̄s posset dicere Cauilla / tiōis re / motio.
q̄ iste scd̄s liber ē supflu': q2 oēs p̄dicte vtilita
tes vident haberi p primū librū. q2 in p̄mo li-
bro manifestat ex q̄bus fiunt silli sophistici. ⁊
quomō fiūt. mō ille q̄ cognoscit talia cogno-
scit defect' eorum. Respondet q̄ aliud est scire
defectum paralogismi, ⁊ scire soluere cum in

quo sol uuntur qones sophistice.

propria forma quod habetur p' istū secundus.

¶ Primū ergo qdē sicut sillogizare dicim' pbabilr qnq3 magis q̄ vere oportere eligere sic: z soluēdū qñ q3 magis pbabilr q̄ sm verum.

¶ Iste ē scd'us tractat' q diuidit i duo capl'a. In p° ponit talē 9clonē. ad argumētatiões sophisticas ē dāda apparēs solo: q3 rñdēs d3 illo mō soluē quo opponēs arguit. sed opponēs sophista nō arguit: sed vi arguē: g° rñdēs ñ d3 soluē: sed d3 videri soluere. ¶ Deinde remouet vnū dubiū. credē aliqs q rñdēs nullo mō deberet soluē postq3 opponēs nō arguit. Rñdet phs q imo d3 soluē ne videat redargui apd assistētes: z ne videat ignorare solones taliū paralogismor. s. q in disputatiōe sophista rñdens d3 distinguere oiōnē multiplicē3 si sibi ponat añq3 opponēs 9cludat 3 ipm qd pbat duabus rōnib'. ¶ P'ia rñdēs d3 illud facere p qd acqrit apparētē sapiētiā. s3 distinguēdo multiplex acqrit apparētē sapiā3. q3 oio multiplex nō distincta ē vitiosa. g° rñdēs sophista d3 vti rñsione. ¶ Scd'a rō. sicut ē de interrogatiōe plēs: ita ē de interrogatiōe multiplici: s3 ad iterrogationē plēs nō ē rñdēdū vnica rñsiōe. g° nec ad oiōnē multiplicē est dāda vnica rñsio: sed plēs q̄ danř p distinctionē. ¶ Finalr remouet vnū dubiū. posset. n. qs credē q si oio eēt vāl vtroq3 sensu nō eēt distinguēda. Hoc remouet phs dicēs q licet sit vāl i vtroq3 sensu tñ est distinguēda: q3 faciendū ē de oione multiplici sicut de qōne plēs: sed qō plēs est distinguēda l3 sit vera in vtroq3 sensu: igit et oio plēs.

Dubij remoto eodē.

Alteri' dubijremotio.

¶ Respondendū aūt in his qdem q̄ videntur sic dicentē etenim sic minime ad se fiet elenchus.

quinq3 rñdētis cautele

¶ Istud ē scōm caplm i q° pōit aliqs cautelas rñdētis ad caltādū interrogationē vnā: z sūt qnq3. ¶ P'ia si opponēs pponat rñdēti aliquā interrogationē pbabilē: q non videt pbabilis rñdēti: tūc ipse rñdēs nō d3 simpliciter concedere ne videatur duci ad inopinabile: nec d3 simpliciter negare: sed debet dicere videt mihi. ¶ Scd'a. si opponēs proponat aliquod inopinabile: tunc respondens debet etiā dicere videtur mihi. ¶ Tertia. si opponēs velit pbare aliquod negatum respondente: tunc respondens debet sibi dicere q petit principium: q3 tunc apparebit assistentibus q respondens bñ dicat. ¶ Quarta. si opponēs aliquid inferat et dictis a rñdente p aliquā similitudinē: tūc rñdens debet dicere q ipse nō capit in illo sensu in quo vedit illam ppōnē. ¶ Quinta. respondens non debet respondere nisi prius interrogatio fuerit perfecta: vt cū nc homo animalium: vel quicquid est possessio vānum.

¶ Quoniā āt recta solutio est manifestatio falsi sillogismi sm quā interrogationē accidit falsum. falsus autē sillogismus fit dupliciter.

Duplex est solo.

¶ Iste est tertius tractat' huius libri in q° docet nām solutionū palogismor. Et diuidit in quattor capl'a. In p'io dic: q duplex ē solutio s3 recta z non recta. Solutio recta ē manifestatio silli falsi s3 quā cūq3 el' positionē s3 quas accidit fim. hoc ē solutio recta ē falsitas argumētationis sm oēm modū sm quē talis argumētatio d' falsa. ¶ Deinde ponit diuisionē sillogismor falsor dicēs: q duplex ē sills falsus. quidā ē peccās in mā. z qdā in forma. Et subdit: q silli peccātes in mā soluūt p interēptionem vni' pmisse vel ābar pmissar. z hoc si sint false. Ss peccātes in forma soluūt p negationē3 9nie vel p distinctionē: si sit mltiplicitas in ipsis. ¶ Finalr remouet vnū dubiū. posset enī3 aliqs credere: q solones palogismor satis habent p pmū sillū3. ¶ Ad hoc rñdet: q mltū differt soluē aliquā oiōnē3 statim z sine pmeditatiōe lōga z soluē cū lōga pmeditatōe. nā immediate aliqd pnidē ē difficile: z p exercitationem videre est facile: quia exercitatio habetur per istum secundum librum.

quid est solo recta.

Sillor falsorū diuisio.

¶ Horū igit qui sūt sm equiuocationē3 z amphibolia elenchor: alij quidē habent iterrogationē aliquā plura significantē. alij autem conclusionem multipliciter dictam.

Distinctiones palogismor.

¶ Istd ē z^m cap^m i q° phs docet soluē palogismos fallar i dictiōe. Et diuidit i qttuor ptes. In p'ia pōit duas distīctiōes. ¶ P'ia. palogismor equiuocatiōis z āphibolie: qdā hñt pmissas mltiplices z ñ 9clonē. alij hñt 9clones mltiplicē cū3 aliā pmissar. ¶ Scd'a distīctio. ppō mltiplex aliqñ ē vā s3 vnū sūm z fla sm aliū. Et aliqñ vā i vtroq3 z aliqñ fla. Ex q° p3: q ois oio mltiplex posita i sillo ē distinguēda et 9cedēda i sēu vo: z negāda i sēu falso. et q° p3: qō sūt soluēdi palogismi fallar equiuocatiōis et āphibolie. Et subdit vnū documētū q si multiplicitas lateat rñdētē: ipe 9cesserit oionem mltiplicē sine distīctiōe: tē si opponēs fortiter instet sic q possit pcipe mltiplicitatē: tūc d3 corrigē suā solonē z dicē q cepit ppōnē pri'cōcessā i sēu vo. ¶ In scd'a pte docet soluē palogismos oppōnis z diuisiōis. dicēs: q soluūt ostēdēdo q ñ ē eadē oio 9posita z diuisa. Et ponit sepē exēpla. p^m q° vidisti pcussū h pcussus ē. s3 oculo vidisti hūc pcussū. g° oculo h pcussus ē. scd's. q° pcussus ē h s3 tu vidisti: s3 baculo pcussus ē h: g° baculo tu vidisti. Soluit istos duos

Documentū.

quo soluunt palogismi oppōnis z diuisiōis.

dicēs q nō ē idē videre oculis illū q pcussus ē videre illū q pcussus ē oculo. Tertiū exemplū tu vidisti nunc existētes in piray naues in cicilia ens. hec.n.ē distiguēda: qz ens pōt referri ad h qd est in cicilia: z sic est ɔposita z falsa: posito q nūc sis i piray vbi ñ videas naues existētes in cicilia. vł ens pōt referri ad hoc q ē in piray. z tūc ē diuisa z vā. Quartū. bon⁹ sutor mal⁹ ē. vñ si fiat pausa post ly sutor ē diuisa z falsa: ß si fiat pausa post ly bon⁹ ē ɔposita z vā. Quītū: qcqd est maloꝝ illud est malū: ß maloꝝ est disciplina bona. g° disciplia bona ē mala. Sextū quēcūq nūc vere dico nūc factū eē ille nūc: fact⁹ ē: ß te vere dico nūc factū eē. g° tu nūc fact⁹ es: Septimū qcūq pōt cytharizare cytharizat: ß nō cytharizās pōt cytharizare: g° ñ cytharizās cytharizat.

quō sol uūf pa logismi accent⁹ — ¶ In tertia pte docz soluer palogismos accēt⁹: dicēs q nō fiūt multe deceptiōes i accētu z pōit vnū exēplū: vt bonū ē viros iustos pēdere z bonū ē viros iustos ñ pēdere. h° bonū ē idē pēdere z nō pēdere. Soluit dicēs: q pendere nō idē sigat media breui z media longa.

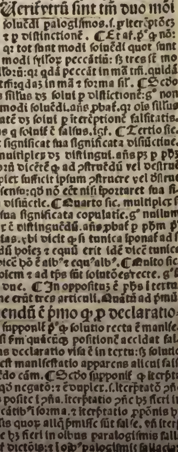
quō sol uūf pa logismi figuf dictionis — ¶ In quarta pte docz soluere palogismos figuf dictiōis dicēs q tales dñt solui negēdo ɔñaz. nā pp ɔueniētiā aliquoꝝ in voce ñ seqf ɔueniētia eoꝝ in significato aut mō significādi vł eꝫ. ¶ Deide docet soluere i spāli. z pmo qñ mutaf vnū pdicamētū in aliud: z hoc pꝫ p exēpla. Cōtingit vnū z idē videri z videre: g° ɔtigit vnū z idē facere z fieri.

quō sol uūf pa logismi in spāli — ¶ Deide ponit exempla i qb⁹ pdicamētū sbe mutaf in pdicamēta accidētis. ¶ Primū qcqd heri habuisti z mō non habes amisisti. ß heri habuisti decem digitos z mō nō habes: g° decē digitos heri amisisti. dicif q ibi mutaf qd i qtā iō negāda ē ɔña. ¶ Deide ponit exemplū i q° qd mutaf in aliqd sic. qcqd aliqs nō hꝫ nō dat illud. ß vnū solū denariuꝫ aliqs nō hꝫ: g° vnū denariū aliqs ñ dat: negāda est ɔña: qz ibi mutaf qd i aliqd. ¶ Deide ponit exemplū mutādo sbaꝫ i qlitatē vł eꝫ: qcūq dat aliqd leuif cito dat: ß illud qd dat nō habuit cito: g° illud qd dat nō dat: ibi mutaf qlitas in sbaꝫ: qz cito ē de pdicamēto qlitatis: z qd ptinet ad pdicamētū sbe. Aliud exemplū: aliquē pcussisti sola manu. ß solā manū nō habes: g° pcussisti aliquē p illō qd ñ hēs. ¶ Cōsequēter pbat tres solutiōes antiquoꝝ. Prima q tu hēs vnā solā manū. qz q hꝫ plures hꝫ vnam solā manū. Scda ɔcedit q tu habes vnā solā manū q pcussisti negat tñ te habere vnā solaꝫ manū. Tertia ɔcedit q aliqd dat qd nō hꝫ: qz si aliqs det alicui bonū vinū quod postea fiat acetū: z tunc ille dedit qd non habuit. ista tres

Ali⁹ pa logis m⁹ in q° qd i qle m utaf. — improbat: qz nō est recta soluere. sed tñ ad hominem: g° bñ nō. añs patet qz ɔcedendo oppositū illaꝝ solutionū adhuc possunt solui p distinctionē que ē inter predicta. ¶ Cōsequēter ponit vnū palogismū in quo mutaf quid in q° le: vt iste hō discit tarde z ñ cito didiscit. g° didiscit qd discit.

Exēplū i q° mutaf qd i vbi. — ¶ Cōsequēter dat vnū exēplū in quo mutaf quid in vbi. z qcquid bibisti ē i te: ciphū bibisti. g° ciphus ē i te. Aliud exēplū in quo mutaf singulare in plē. vt qcqd sciuisti p doctrinā vel inuentionē sciuisti. ß istas cōcl'ones sciuisti. g° eas p doctrinā vł inuētionē sciuisti. ß tu nō sciuisti p doctrinaꝫ. g° tu sciuisti p inuētionē. qd tñ ē fłm p casuꝫ demrāt duab⁹ ɔcl'onib⁹: quaꝝ vnā scis p doctrinā z aliā p inuentionē. Soluit negādo ɔñam: qz nūerus singularis mutaf i numerū pluralē.

Aliud exēm in q° mutatur qd i qle. — ¶ Consequēter dat vnū exēplū i quo mutaf qd i qle qd: vt corrupt⁹ ē alē ab hoīe: corrupt⁹ ē hō. g° corrupt⁹ ē alē a seipso. Soluit negādo ɔñaꝫ: qz ibi mutaf qd in qle qd: oē.n. cōe ē qle qd: z singulare h aliqd. ¶ Ex pdictis īfert phs vnā solutionē gnālē oīum paralogismoꝝ in dictione dicēs. q rñdens dꝫ semper dicere q accipit propositionē in sensu opposito in quo capit opponens.

An tm sint duo mōi soluēdi pa logis mos. —

Queritur vtrū sint tm duo mōi soluēdi palogismos. s. p iterēptōeꝫ z p distinctionē. ¶ Et arguitur p° q nō: qz tot sunt modi soluēdi quot sunt modi syl'oꝝ peccātiū: ß tres sūt modi taliū sillo'ꝝ: qz qdā peccāt in mā tm. quidā in forma tm: qdaꝫ in mā z forma sil'. ¶ Scdo sic. nullus sillus dꝫ solui p distictionē: g° non sunt duo modi soluēdi. añs pbaf. qz oīs sillus hñs falsitatē dꝫ solui p iterēptionē falsitatis. ß oīs sillus q soluif ē falsus. igf. ¶ Tertio sic. multiplex significat sua significata disiūctiue. g° nullū multiplex dꝫ distingui. añs pꝫ p phꝫ 2. thopicoꝝ dicētē q ad ɔstruēdū vel destruēdū multiplex sufficit ipsum ɔstruere vel dstruere in vno sensu: qd nō eēt nisi iportaret sua significata disiūctiue. ¶ Quarto sic. multiplex significat sua significata copulatiue. g° nullum multiplex ē distinguēdū. añs pbaf p phm p° pyarmenias. vbi dicit q si tunica iponaf ad significandū hoīeꝫ z equū erit idē dicē tunica ē alba z dicē hō ē alb⁹ z equ⁹ alb⁹. ¶ Quīto sic. solo ad hoīem z ad tps sūt solutōes recte. g° sūt plures q̄ due. ¶ In oppositū ē phs i textu.

¶ In qōne erūt tres articuli. Quātū ad pmū.

Quid ē solo recta. — ¶ Sciendū ē pmo q p declaratione qōnis supponif p° q solutio recta ē manifestatio falsi fm quācūq positionē accidat falsum: cuius declaratio visa ē in textu: ß solutio apparēs est manifestatio apparens alicui falsi nō reddēdo cām.

Quid ē itercmptio z q° multiplex. — ¶ Scdo supponif q iterēptatio idē ē qd negatō: z ē duplex. s. iterēptatō ɔñe z ppōnis posite i ɔña. iterēptatio ɔñe hꝫ fieri in sillis peccātib⁹ i forma. z iterēptatio ppōnis hꝫ fieri i syllis quoꝝ aliq pmisse sūt false. vñ iterēptatio ɔñe hꝫ fieri in oībus paralogismis fallacie figuf dictōis; z i oib⁹ palogismis fallaciaꝝ

extra dictionē excepti illis q sūt penes fallacia petitiōis pricipij q directe z imediate ñ soluunt nec p iterēptionē nec p distictiōez. Sz rñdēs dz dicere opponēti q petit pncipiuz. Iste tñ mod' solue'di reducit ad iterēptionē: qz dicēdo q petit pncipiuz iterimit pbabilitas: interemptio do ppōnis hz fieri i oib' paralogismis accipiētib' aliquā ppōnē falsā. ¶ Tertio suppōit q distictio ē manifestatio alicui' mltiplicis dictionis vel orōnis. Ex quo pz: q ois solō recta fit p iterēptionē aut p distictionē. Et si qs arguat: nlla ē solō recta. Igr. añs pz: qz vl eēt argumēti veri vl appētis: nō appētis: qz talis dz eē appens: nec veri qz argumētū vez ē isolubile. Di q ad argumētū appēs ñ solū dz dari solō appens: sed ēt recta. vñ i sillō appēti sūt duo. s. cā appentie z cā defect'. quo ad pmū dz dari solō appens. quo ad scdz dz dari solutio recta.

Quid ē distinctio.

¶ Sciēdū ē scdo q circa textū incidūt aliq difficltates. Pria. vtrū sit neceē sibi deterīare d solonib' paralogismoz. Rñdet. q ē necesse hz qd. i. si velim' hre pfectā sciaz de sillis sophisticis. z si nos nō velim' redargui. Sz ñ ē neceē simplr cū possim' bñ eē sine talib' solonibus. Et si qs arguat. qcūq scit aliqd cōponē scit ipz solue'. Sz p pmū libr sciui' cōponē sillos sophisticos. g' ēt p illā sciem' resolue'. Rñdet. q hoc fuit sati solutū i textu. pt tñ dici q ñ oz q quicūq scit. i. hz sciaz cōponē'di: hēat ēt sciaz resoluēdi illō imo mltotiēs videm' oppom. Et si quis iferat dyaletic' hz cōsiderare de istis solonib': qz hz cōsiderare de illis q peccāt cōtra sillum dyalecticū. rñdet q ñ oz nisi forte p accñs. sz hz cōsiderare p' z p se q'lit cōponant silli dyalectici.

Difficultates circa textū icidētes

¶ Sciēdū ē tertio q scda difficltas est ista. vtz aliqs sillus sophistic' sit soluēd' p negationē cōñe. z vr q nō: qz rō maxie cēt: qz talis cōña appet eē z nō esset: sed hoc nō: quia nihil apparet esse aliō q sit: qz nihil appet eē aliō q ens. g' nihil appet eē aliō q ē. cōña vz eē bōa ab equalentib'. ¶ Pro solone supponit. q ista duo signa. s. idē z aliō sūt signa q tātūmō iferūt terios sbales. iō dicūr signa pdicamētis sbe. sic ista tale z q'le dicūr signa terioz accñtaliū z ñ referūt nisi terios accñtales. Excēm pmi: vt sor. ē aliō q plato. i. sor. ē alia sba q plato. Exēplū scdi: vt sor. ē talis q'lis ē plato. i. sor. ē aliq'lis z talis ē plato. ¶ Ex quo sequit. q dña est inter istas duas ppōnes. sortes apparet esse aliō q ipsum est. z sortes apparet esse aliud q ē. pmo valet tñ sicut ista sortes apparet esse ens alicuius speciei. z ipse non ē illius spēi: z scda valet tñ sicut sortes apparet esse aliud q ens: z est falsa. Ex isto ponunt tres cōclones. ¶ Pria. aliquid appet eē tale q'le non ē. vt sillus sophisticus appet eē bon' z nō est. ¶ Scda. aliqd apparet eē aliud q ipm ē. Nā aliqd appet eē aliō cuius spēi. z tñ illius non est. vt si sortes a longe videat gradiēs sicut asin' z induct' pelle asinina apperet eē speciei asini. z tñ ñ eēt. ¶ Tertia aliqd nō appet aliud q ē. iō ista ē falsa aliqd apparet eē aliō q ē. qz sensus ē aliqd appa ret eē aliud q est. Et p hoc soluit difficultas.

Cōclusiōes ex pdictis

¶ Sciendū ē quarto q ē alia difficultas vtz ista sit cōcedēda aliqs ppōnē veraz credit eē falsā. z videt q ñ: qz ex ipa i bona cōña seqt vna falsa. Igit. añs pbat. qz bñ seqt aliqs ppōnē verā credit eē falsā. g' aliqs credit ppōnē verā esse falsā: sz cōñs est falsū z bona cōña: qz nola z vba trāsposita idē significāt. Pro solutione supponit q dña ē iter istas ppōnes aliqs credit ppōnē eē falsā z aliqs ppōnē verā credit eē falsaz. nā scda ē modalis diuisa: z ē sēsus aliqs ppōnē q est vera credit eē falsaz: z h ē verū. pria est modalis cōposita z ē sensus aliqs credit istā ppōnē eē verā ppō va ē falsa. z i illo sēsu ē falsa: z p h soluit difficultas: vñ credere aliquā ppōnē nō eē verā ñ ē aliud q assentire firmiter illi ppōni tāq va. Et hec d prio articlo.

An ista sit cōcedenda. Aliquā ppōnē esse falsam.

¶ Quantū ad scdm dubitat prio. vtrū ista sit cōcedēda ad disputādū vocalit reqrit smo. z pbat q sit va: qz disputatio vocalis ñ pōt fieri sine smōe: g' ad disputādū vocalit reqrit smo: cōña pz ab equalētib'. ¶ In opponitū arguit. qz bñ seqt ad disputādū vocalit: reqrit smo: g' smo reqrit ad disputāduz vocalr. cōña tenet p illā regulā nola z verba trāsposita idē significāt: sz cōñs ē falsū cū null' smo reqrat ad disputādū vocalr. Itē cōuertēs isti' ad disputādū vocalr reqrit sermo ē falsa igit. añs pz. qz cōuertēs ē ista qd reqrit ad disputādū ē iste vl iste smo: mō ista ē vna affirmatiua falsa cuius sbm p nlo supponit. Itē cōdictoria ei' ē va: igit ipsa ē falsa: añs pz. qz cōdictoria ē ista null' smo rqrit ad disputādū vocalit z ista ē va. Igr.

Aliud dubius de ista ad disputādū vocalr reqrit sermo.

¶ Pro solutōe suppōit prio q actūs posit' post ly rqrit: z rect' a pte ante supponit cōfuse tātū. Supponit scdo q aliq dicūt q ppositō tātū valet sicut ista disputatō vocalis nō pōt fieri sine sermone vl sicut ista ipossibile ē disputatiōem vocalē fieri sine sermone. Alij dicūt q ex quo istud vbū reqrit cōfūdit tmina q i ipso includit act' sincathegorematic' q nō ē ps extremi: g' totū hoc qd reqrit ad disputādū ñ ē pdicatū: g' dz resolui i vnā aliā vbi nō ponit tal act' sincathegorematic': puta i istā ad disputādū vocalit cōcurrit sermo z postea tūc dz cōuerti. Supponit tertio q de ista. nola z vba transposita idē significāt diuersi diuersimode glosant. Nā dicunt aliqui q sic est intelligenda nola z verba vbicunq ponant idez significant: sed nō eodē modo. Alij dicunt q ē vera retenta eadez suppositiōe ampliatiōe z restrictione. Alij dicūt q est intelligēda dūmodo ponantur ex eadez

parte extremi: ⁊ ista magis videt͛ eē de mente aristotelis. Et per ista p̄nt faciliter solui rōnes de ɔtradictoria alias dictuȝ ē quō terius qui supponit confuse tantū ratione signi cōfusiui spālis in ɔ̄dictoria dȝ supponere ɔfuse ⁊ distri butiue: ɔ distributione ispecta. Dicūt tñ aliq̄: q̄ non habet contradictoriū nisi prius resoluat.

An ppō in q̄ pōitur terius equocus sit disti guēda.

¶ Dubitat͛ scđo vtrū ois ppō i qua ponitur terius equocus sit distiguēda. Et arguit͛ q̄ sic: q̄ aliq̄ ppō in qua ponit͛ terius equocus est distinguēda: ergo ⁊ ois ɔ̄na pȝ: q̄ n̄ videt͛ maior rō de vna q̄̄ de alia. Itē ois ppō plēs est distinguēda. ß ois ppō in qua ponitur terius equocus ē ppō plēs: igit͛. ois ppō i qua ponitur ois talis terius ē distinguēda. ¶ In oppositū arguit͛: q̄ nlla ppō vna ē distiguēda ois ppō est ppō vna: igit͛. nlla ppō ē distiguenda. ɔ̄na tenet in celarēt. Et minor pbat͛ p phȝ dicentē: q̄ idē ē ppō: ⁊ ppō vna. ¶ Pro solone supponit͛. q̄ ppō capit͛ dupl͛r. Uno mō stricte pro ppōne vna: ⁊ sic nlla ē distinguēda. Alio capit͛ large p ol orone h̄nte modū ppōnis. ⁊ sic propō plēs est bñ ppō. Supponit͛ scđo. q̄ vt cō muniter dr̄. ppō dr̄ equoce de ppōne vna ⁊ ppōne plēs ⁊ hoc a ɔsilio. s. de ppōne vna. pmo et de ppōne plēs. secūdario: ⁊ sic tenendo illā regulā talia sunt sbiecta q̄lia pmittunt͛ a pre dicatis: tā in equocis a ɔsilio q̄̄ a casu: ista est concedenda: ppō est distiguēda. ois ppō est distinguēda. ppō est ppō plēs. ois ppō ē ppō plēs: q̄ in oībus istis a p̄te sbiecti ponit͛ terius equiuocus a ɔsilio. s. iste terius ppō ⁊ p̄dicatū scȝ distinguēda vel plēs solū ɔuenit sibi p vno significato. s. pro ppōne plēs: ⁊ p ɔ̄ns virtute illius regle p̄dicatū restringit sbm ad stādū ad ppōnē plēs: tñ logici nō aduertētes ad talem acceptionē negant tales ppōnes. ¶ Isto supposito ponunt͛ aliq̄ ɔclones pbabiles. Prima. nlla ppō i qua ponit͛ terius equocus a cōsilio ē distinguēda: ⁊ ista iaȝ prius fuit pbata.

Conclones ex p̄dictis

¶ Scđa. aliq̄ ppō in qua ponit͛ teriuȝ equoc⁹ a casu est distinguēda rōne illius teri equoci: q̄ illi ppōni corrn̄dent plēs ɔcept⁹ ppōnales coniuncti. vt ista canis ē sba. pro quo ponit͛ talis regula. Ois ppō in qua ponit͛ terius equocus cui corrn̄dent plēs ɔcept⁹ ppōnales ē distinguenda. ¶ Tertia ppō. aliq̄ ppō in qua ponitur terius equiuocus restrictus est distiguēda: vt pȝ de ista: canis ē colorat⁹. ¶ Quarta ppositio. nlla ppō in qua ponit͛ terius equoc⁹ restrictus ad vnū solū significatū ē distinguēda sicut ista: canis est latrabilis. ⁊ per istas propositiones faciliter soluuntur rationes.

¶ Dubitat͛ tertio vtrū ista sit cōcedenda sine quacūq̄ distinctione. homo est pictus: ⁊ videtur q̄ non: q̄ bene sequitur: homo est pictus, ergo pictum est homo: per conuersionem simplicem. consequens est fm̄: cū subiectum non restringat predicatum. Itē bñ sequitur homo est pictus: ergo aial rationale ē pictum: sed consequens est falsum. igitur. ɔ̄sequentia pȝ: per locum a diffinitione. Iteȝ nulla substantia animata est picta. omnis hō est substātia animata: ergo nullus hō est pictus. ¶ In oppositum arguitur per illam regulā talia sunt sbiecta ⁊c̄. que sic intelligitur: vt dr̄ aliqui quando a p̄te sbiecti ponitur terminus equiuocus. ⁊ a parte p̄dicati ponit͛ terius sibi conueniens solū pro vno significato: tunc stat precise pro illo. sed hō est terius equiuocuȝ ad hominem verū ⁊ hoīem pictum: igitur. sed cōtra hoc arguitur. q̄ si sic sequeretur: q̄ ista eēt concedenda: deus est accidens: virgo maria est lignum. ⁊ sic de alijs: consequēs est fm̄. pȝ tamen consequentia: q̄ iste terius deus equiuoce significat deum: ⁊ istum terminū deuȝ ē. predicatum solum sibi conuenit pro termino. igitur propter istam: dr̄ aliq̄: q̄ predicta regula solum intelligēda est de terio equiuoco a casu. iō dr̄ q̄ iste sunt ɔcedēde: canis est sydus celeste. canis ē latrabilis. ¶ Scđo iserūt q̄ ista est negāda: hō ē pictus: ⁊ sibi ɔsiles. Alij sunt qui non vident rōneȝ quare in vna magis restringat q̄̄ in alia. ideo dr̄ q̄ regula dȝ intelligi: si ppō affirmatiua cathegorica est va pro aliqbus suppositis ⁊ falsa p̄o aliqb⁹ tunc distīctio fiet pro illis suppositis p̄ qbus ppō ē va: vt ista: hō est currēs: dato q̄ aliqui hoīes currant ⁊ aliq̄ non. ⁊ sic possūt solui rōnes. iō videas qd tenendū est. Et hec de scđo articulo.

Conclo r̄ndens ad p̄dicta

¶ Quantū ad tertiū sit ɔclo r̄nsal ad questitum: tantū sunt duo modi soluēdi paralogismos. s. per interēptionē ⁊ per distinctionem. Et hec ɔclo relinquit͛ probata ex dictis. ¶ Ad rationes ante oppositū. Ad primā dr̄ q̄ palogismi peccantes in materia ⁊ in forma soluuntur eisdem solonibus sicut alij: ideo pro ipsis non est ponendus vnus modus soluēdi. Dr̄ vlterius: q̄ cōcessio non est solo sed magis debet dici r̄nsio cum nō sit manifestatio falsi. ¶ Ad alias satis pȝ solutio i p̄mo articulo.

Mōo sol uñs paralogismi accñs

¶ Ad illos aūt qui scđȝ accñs vna quidem ⁊ eadem solutio est ad oēs.

¶ Istud est tertium capl̄m in quo docet soluere paralogismos extra dictionem. Et diuiditur in septem partes. In prima docet soluere paralogismos accñtis dicens. q̄ ad oēs paralogismos fallacie accidentis est vna solo. s. negatio consequentie: q̄ non opȝ: q̄ si premisse vniantur vel diuidantur cū medio in p̄missis: q̄ ppter hoc vniant͛ vel diuidant͛ inter se in conclusione. ⁊ ponit͛ diuersos paralogismos. ¶ Primus, tu scis bonum ⁊ bonum est quod

ſtendo interrogare: g° tu ſcis illud qd̄ intendo interrogare. Scḋus tu cognoſcis corruſtū ⁊ corruſtus eſt veniēs. g° tu cognoſcis venientē. ⁊ ſoluūt iſti duo: q2 ē variatio appellatōis. Tertius. hec ſtatua ē op⁹: ⁊ hec ſtatua ē tua. g° ſtatua eſt op⁹ tuū. Quartus. ille canis ē tu⁹ ⁊ ē pf. g° ē pf tu⁹. Quintus in foro ſūt raro pauca ⁊ pauca ſūt pauca. g° pauca ſt raro pauca. ⁊ ibi ↄmittit fallacia co q2 i ipſis īdebite arguitur a diuiſis ad ↄiūcta. Et ſubdit ph̄s q̄ ſi aliqd attribuat accidēti q̄ nō op3 illud attribui rei ſubiecte niſi ſb3 ⁊ accñs p eiſdē adeq̄te ſupponerēt. ℭ Deinde iprobat tres ſolōnes antiquoꝝ ad dictos palogiſmos. ℭ Pria q̄ nō eſt inconueniēs aliquē cognoſcere ⁊ ignorare ſed erat īconueniēs aliquē cognoſcere ⁊ ignorare ſm idē. reprobat hāc ſolōnē. q2 oīum palogiſmoꝝ eiuſdē fallacie d3 eē idē mod⁹ ſoluendi gn̄alis: ſ3 talis nō ē hmōi. igit̄. Et ſubdit q̄ ñ ē īcōueniēs eandē orōnē hr̄e plures defect⁹. ⁊ tūc talis nō poterit ſolui p talē modū dicendi ātiquoꝝ. ℭ Scḋa ſolō ātiquoꝝ dicētiū oīa eē mltū ⁊ paucū eo q̄ mltū ⁊ paucū dr̄ relatiue. reprobat hāc ſolōnē dicēs: q̄ tal' ſolō nihil v3. q2 nō manifeſtat falſitatē. ℭ Tertia ſolō antiquoꝝ erat q̄ iſta ē diſtinguēda iſte canis ē pf tu⁹. hāc reprobat ph̄s dicēs: q̄ ſolū nomē multiplex vel orō multiplex ē diſtiguēda. ſ3 ibi ñ ē nom̄ nec orō mltiplex. igr̄. Subdit ēt q̄ nulla orō trūcata ē diſtiguēda ſicut iſta prudētia eſt diſciplina maloꝝ: vel iſta aufert mihi iram.

Improbat ſolutiōes ātiquorum.

ℭ In ſcḋa pte docet ſoluere palogiſmos ſm qd ad ſimplr̄. ⁊ p°dat ſolutionē gn̄alē. ſ. negādo ↄñam: q2 nō ē idē dcm̄ ſimplr̄ ⁊ dcm̄ ſ3 qd dicēs q̄ ↄſiderādū ē ad ↄdictionē ſi. ſ. ſumat i p̄miſſis ſm qd ⁊ i ↄcl'one ſimplr̄. ⁊ ponit nouē palogiſmos. ℭ Primus q̄ nō eſt: ē opinabile: g° qd̄ nō ē: ē. Scḋus aliqd qd̄ ē nō ē hō. g° aliquid qd̄ ē: nō eſt. Terti⁹ ſortes iurat ſe piurat: g° bñ iurat: ſoluit negādo ↄñā3: q2 iurat ſe piurare nō ē bñ iurare ſimplr̄: ſed ſolū ſm quid. Quart⁹ q ſuadet furtū diſſuadet nō furtū. g° q ſuadet diſſuadet. Quītus ego dico falſū. Soluit dicēs: q̄ ille q dicit illā ↄpōnem dicit falſum ſimplr̄ ⁊ verū ſm qd. Sextus: diuitie ſūt bone bñ vtēti: ⁊ nō ſunt bone male vtēti. g° ſūt bone ⁊ nō bone. Septim⁹: iuſtū ē magis eligēdū q̄ iniuſtū. ergo mori iuſte eſt magis eligēdum q̄ mori iniuſte. Soluit dicens: q̄ mori eſt magis eligēdū quo ad agere q̄ iniuſtū: ſ3 nō quo ad pati. Octau⁹: ſcio hanc rē eē mihi adiudicatā. ergo ſcio hanc rem eē meā. Ultimus: iniuſte paſſus dicit ſe fuiſſe paſſuz iniuſta. g° dicit iniuſta.

Modus ſoluēdi palogiſmos ignorātie elenchi.

ℭ In tertia pte docet ſoluere paralogiſmos ignorātie elēchi dicēs q̄ oēs ſoluūtur q2 obmittūt aliquā ↄditionē neceſſario reqſitā ad ↄdictionē vt tu ſcis de corruſto q· eſt veniēs ⁊ ignoras q̄ eſt muſicus: ergo tu ſcis ⁊ ignoras. ℭ In q̄rta pte docet ſoluere palogiſmos petitiōis pncipij dicēs q̄ oēs ſoluūt dicēdo opponēti q̄ petit pncipiū.

Quōſoluūt palogiſmi ſolōnis pncipij.

ℭ In quita pte docz ſoluere paralogiſmos fallacie ↄñtis dicēs: q̄ oēs ſoluūt p negatiōe3 ↄñe. q2 l3 pria ↄña ſit bōa: nō tñ op3 q̄ ſcḋa ſit bona: vt qñ arḡr a deſtructōe añcedētis ad deſtructionez ↄñtis vel a pōne ↄñtis ad pōnem añtis.

Quōſoluūt palogiſmi fallacie

ℭ In ſexta pte docz ſoluē palogiſmoſ ñ ſ3 cāz vt cauſam dicēs q̄ tales ſoluūt dicēdo q̄ pp p̄miſſā ſupfluā nō ſeqt̄ impoſſibile. ℭ In ſeptima pte docet ſoluere palogiſmos ſ3 plures iterrogatiōes vt vnā dicēs q̄ ad palogiſmoſ hui⁹ fallacie ñ ē reſpōdēdū vnica rñſiōe cū iterrogatio fuerit plēs. ſed dn̄t dari plēs rñſiōes. Et h̄ pbat p vnū ſimile. nā l3 ppō hñs terīz equocū ſit va i vtroq̄ ſenſu vl' falſa: vno ⁊ va i alio: nō tñ d3 dari vna ſolutio ſimplr̄. ſ. ↄcedēdo vel negādo q2 apparent duceret ad metbā. Silr̄ dicēdū ē d iterrogatiōe plēs. ⁊ ponit vnū exēplū vt ſi q̄rat̄ ſi ne illa bōa vl' mala dmōſtrato vno bono ⁊ vno malo ſi reſpōdeat̄ q̄ ſūt mala g° bonū eſt malū. Et ſi reſpōdeat̄ q̄ ſūt bona g° malū eſt bonū. ſ3 d3 dici hoc eſt bonū ⁊ hoc eſt malū.

ℭ In illis autē q̄ deducūt ad idez frequēter dicere manifeſtū qm̄ nō dādū eoꝝ q̄ ad aliqd dicūt̄ ſignificare qdē ſeparatas p ſe p̄dicationes.

ℭ Iſtud eſt q̄rtū capitulū in quo ſoluit palogiſmoſ ducētes ad nugatōe3 ⁊ ad ſolocciſmū: ⁊ intēdit duas ↄcluſiōes. Pria ad ſoluēdū palogiſmos nugatiōis op3 negare illud pncipiū ſophiſticū nomē ſignificat idē p ſe ſūptū ⁊ iunctū cū alio. q2 illud nō videt̄ verū ſaltem in relatiuis ⁊ paſſionib⁹ q2 duplū p ſe ſumptū ſignificat dimidiū. iunctū vo cū dimidio nō plus ſignificat ipſū. patet etiā i paſſiōib⁹ q2 ciuitas p ſe ſignificat naſū. ſed quando iungit̄ cū iſto termino naſus: nō ſignificat naſū. ℭ Scḋa ↄcluſio. volēs euitare nugationē d3 addere ſb̄o determinationē vel nomē ad ſuū adiectiuū.

Quōſoluūt palogiſmi ducētes ad nugatiōe3

Docet ſcḋo ſoluere paralogiſmos ducētes ad ſolocciſmū dicēs q̄ d3 reſpōderi q̄ ñ bñ arguit q2 incongruu3 nō eſt verū neq̄ falſum. ⁊ ponit exemplum quod vere dicis eſſe hoc eſt. ſed lapidem vere dicis eſſe. ergo lapidem eſt.

Modus ſoluēdi ſilloſoū cēteſ ad ſolocciſmum.

ℭ Op3 etiā itelligere qm̄ omnium orōnu3 alie qdē ſūt faciles ↄſpici alie āt difficiliores ſcḋm qd ⁊ i quo palogizāt audiētē frequēt̄ aūt eedē illi.

Que orōnes faciliꝰ ſoluunt

ℭ Iſte eſt vltimus tractatus hui⁹ libri in quo determināt de hiis que ſunt digna ſolutiōe ⁊ de hiis que nō ſunt. ⁊ de ſillogiſmo fatuo. ⁊ di

uiditur in tria capitula. In p° ondit que orōnes sunt faciles ad soluēdū ⁊ q̄ difficiles. ⁊ dicit p° q̄ oēs orōnes q̄ fiūt sm equocationē sunt faciles. vñ fere oēs orones sm dictiōez sunt faciles ad soluendū ⁊ q̄si ridiculose. Et ponit duo exēpla de equocatiōe. Primū vir sedens ferebat gradari ista ē duplex. Nā p° significat q̄ sedēs ferebat p gradus. ⁊ sic ē ee dā. secdō significat q̄ vir sedēs gradiēdo ferebat. ⁊ sic est falsa. Scdz exēm̄ boreas non ē pur⁹: q̄ affligit pauperē. vñ pur⁹ duo significat. vno° idē ē qd̄ inocēs. ⁊ sic boreas nō ē pur⁹: q̄ destruit pauperē. Alio° idē ē qd̄ sanus vel purgā: ⁊ sic ē purus. Subdit tn̄ q̄ aliq̄ orones facte sz equocatiōez dicūt difficiles: q̄ ille sūt difficiles d̄ qb⁹ sapiētes iudicāt diuersimode. sz aliq̄ orones equocatōis sūt hmōi: nā zeno credebat q̄ ens tm̄ vnū significaret. alij vero dicebant q̄ ens ⁊ vnū multipliciter dicebātur. ¶ Cōsequenter soluit orōnē solubilē dicēs q̄ duplex ē. s. acris ⁊ nō acris. vñ oro acris siue difficilis ad soluēdū: est q̄ maxime dubitare facit. ⁊ rndētē maxime astrigat. Et dicit q̄ ē duplex. s. peccās in mā ⁊ peccās i forma. ⁊ dicit q̄ orones peccantes i mā sūt acriores hoc ē difficiliores ad soluēdū q̄ peccātes i forma: q̄ peccātes i forma nō decipiūt nisi ignorātes logicā: sz p peccātes in mā peritissimi decipiunt: ⁊ dicit q̄ oro peccās i mā d̄r eē accerrima qn̄ ex p̄missis valde pbabilib⁹ infert ppō valde iprobabilis. sed d̄r minus acris qn̄ p̄misse nō sunt multū pbabiles: sūt tn̄ aliq̄liter pbabiles: ⁊ concludūt vnū manifeste falsum. dicit ēt q̄ iterrogatōes peccātes i forma illa ē maxie acris de q̄ ē dubiū ā sit sillogistica vel nō. sz illa d̄r minus acris q̄ faciliter appet q̄ nō est sillogistica. Ex q° infert q̄ orōnū peccātiū in forā: aliq̄ sunt digne solutiōe ⁊ aliq̄ nō: vt in qbus nō ē aliq̄ p̄missarum pp quā seq̄t cōclō. sed in illa ē digna solone qn̄ facilr nescimus distiguere an sit sillogistica vel nō. Et subdit scdā tali diuersos modos soluēdi dicēs q̄ aliqn̄ fit solutio ad ipsam orōnem: aliqn̄ fit solutio ad hoiem ostendēdo q̄ male ordinat p̄missas suas sicut in sillo facto cuius p̄misse nō sunt bene ordinate. aliqn̄ ēt fit solutio ad tpus qn̄ rndēs nescit soluere. ⁊ tn̄ cū multis dictis ptrāsit tps. Et dicit phylosoph⁹ q̄ illa solutio ē pessima que eget plus temporis q̄ disputatio exigat.

¶ Ex quātis ergo ⁊ qualib⁹ fiunt disputatiōibus paralogismi. ⁊ quō ostēdemus falsum ⁊ que extra opinionem sunt dicere faciemus.

¶ Istd̄ ē scdz capl̄z i quo phus recapitulat ea q̄ dicta sūt i istis libris: ⁊ libris thopicorū dicēs q̄ dcm̄ ē ex quātis fallacijs fiūt dceptōes. dcm̄ ē ēt quō rndēs ducit ad metā. dcm̄ ē ēt d̄ cautelis d̄ solutōib⁹ ⁊ q̄ sit vtilis ⁊ q̄ n. ⁊ quō soluūt appent ⁊ quō n. ēt i thopicis dcm̄ ē d̄ p̄dicatis d̄ ppōnib⁹ ⁊ d̄ pblēatib⁹ q̄ttuor p̄dicatorū ⁊ d̄ cōsideratōib⁹ ad arguēdū d̄ ol pblēāte ⁊ d̄ mō opponēdi ⁊ rndēdi dyalectice. Text⁹.

¶ Opz aūt nos non latere qd̄ accidit circa hoc negociū. Nā eorū que inueniūt oiuz q̄ 'qdē ab alijs sūpta sit p̄us elaborata pticulariter augent ab eis q accipiūt postea. Que āt ex pricipio īueniūtur: parū augumētū i p̄mis sumere solēt. vtili⁹ aūt plurimū illo qd̄ postea ex his fit augmētū. maximū. n. fortasse pncipiū ē oium vt d̄r q̄r ⁊ difficillimū. Quāto. n. optimū ptāte: tāto puissimū magnitudie difficillimū est videri.

¶ Istud ē vltimū capl̄z in quo phs ondit modū inuētiōis logice. ⁊ dicit p° q̄ illa q̄ p° inuenta fuerūt à p̄mis inuētorib⁹ parua erāt. sz p successionē tpis augmētū acceperūt. ⁊ dicit q̄ p° inuēta fuerūt pncipia cōia. ⁊ dicit q̄ lz pncipia sint pua i magnitudie sunt tn̄ maxia i virtute ⁊ difficillima ad inueniēdū qb⁹ inuētis facile ē addere. ⁊ dicit q̄ tpe suo de hac arte nihil erat traditū qd̄ haberet aliqd ordis. immo tradita erāt sine ordie puta habēdo multas regulas ⁊ multa argumēta sine quocūq̄ ordie. Ex quo īfert q̄ talis doctria q̄ erat ab antiqs tradita erat facilis. q̄ ibi nō erāt nisi q̄dā rl̄e sine demratōe. Et subdit q̄ de sillis sophisticis nihil penit⁹ erat traditū añ tps suū saltē p modū artis: ex illo vult hre q̄ fuit ver⁹ inuētor hui⁹ scie. ⁊ se cōpleuisse sufficiēter hāc artē. idō concludit q̄ de nō bene dictis ⁊ de omissis det sibi veniā: ⁊ de inuētis ⁊ bene dictis dētur sibi grates.

Queriť vtrū philosoph⁹ sufficienter doceat soluere paralogismos extra dictionē. ¶ Arḡ. p° q̄ nō. q̄ paralogismi petitiōis pncipij peccāt in forma: ⁊ tales dn̄t solui p distictōes vel p negationē 9ñe: igiť si bn̄ docuit soluē tales sillos. maior pz. q̄ ois sillus sophistic⁹ peccat i mā vl̄ forma: sz palogism⁹ petitōis pncipij nō peccat i mā: g° i forma. ¶ Scdō sic: petitio pncipij peccat 3 argumētatōes. g° peccāt i forma. añs pz: q̄ petitio pncipij n̄ facit fidē de re dubia cū nihil pbet. igť. ¶ Tertio sic: petitio pncipij peccat 3 sillum simplr. g° peccat i forā añs pz p phs i textu: ⁊ pcipue i p° vbi dic̄ q̄ om-

Oro solubilis quō soluitur.

Orōnū peccātium in forma diuisio.

Recapitulatio

Quō ab antiqs logica fuit inuēta.

Elēchos paralogismos extra dictionem soluere phs sufficiēter docet.

nes paralogismi sūt imodificati. ¶ Quarto sic. ad interrogationē plures danda ē vna rñsio. añs pz: qr ad oēm ppōnē q̄ sic ē vā ꝙ nullo mō ē falsa dāda ē vna rñsio: sed aliq̄ iterrogatio plures ē huiusmōi. igit. minor pz: qr illa ē iterrogatio plures: vtrū isti sūt videntes demfato vno ceco z vno vidēte. z tñ est falsa. igit. ¶ Quinto sic. iterrogatio plures ē ppō: cū ppō diuidat i ppōnē vnā et ppōnē plures: sz ad oēz ppōnē rñdendū ē vna rñsiōe. igit. ¶ In oppo^m ē phs i textu. In quo ne erūt tres articuli. ¶ Quantuz ad primum.

Alique difficultates circa textū incidētes

¶ Sciendū est pmo ꝙ circa textuz incidūt aliq̄ difficultates. Prima. vtrū ad hoc: ꝙ aliq̄ oro faciat fallaz equocatiōis vel amphibolie: reqrat ꝙ principalr plura significet. Et vr ꝙ n: qr equocatio z amphibolia pōt fieri 9z istā orōnez: qcqd ridet hz os. pratū ridet. ergo pratū hz os. z tñ ibi nō est aliqs terius q pncipaliter plura significet: neqz ipsa oro pncipalr plura significat. Ad h rñdet. ꝙ nūq̄ ē equocatio vel amphibolia nisi sit aliqd distinguendū: z h saltē fm p^m vel scōz modū. Dr scōo. ꝙ nō reqrit ꝙ terius vel oratio principalr plura significet.

Dubiū de ista aliqd significat qd non si.

Predicte ppōnis multi st sensus

¶ Sciendū ē scōo ꝙ scōa difficltas est talis: vtrū ista sit ɔcedēda aliqd significat qd nō significat. z dr ꝙ sic: qr chymera aliqd significat cū sit nomē: z tñ nihil significat. qr chymera nō est ymaginabil: ergo nō ē significabilis. ɔña pbat: qr ad hoc ꝙ aliqd possit significari: ops ꝙ sit ymaginabile. z añs pbat: qr implicās ɔdictionē nō ymaginat. sed chymera iplicat ɔdictionē: ergo n ymaginat. ¶ Pro solutiōe supponit. ꝙ illa ppō pōt hre multos sensus. Vn^9 sensus ē ꝙ iste terius aliqd significat aliqd qd significat iste terius nō māifestat ca ptus: z sic ɔcedit. nā aliqd significat illā vocem nō q̄ significat p seipsā. Alius sensus ē. ꝙ aliqd significat aliqd: qd nō est significatiuū: qr significat rē q̄ ē lapis q̄ nō ē significatiua. Alius sensus ē: aliqd significat aliqd: z non significat [illegible] falsa. z ad iprobatiōnē vi sum ē alias: quō chymera pōt duplr diffiniri. Vno^o: ꝙ ē aliqd cōpositū ex capite leonis. zc. et sic bñ est ymaginabile z significat. Alio^o vt est cōpositū ex ipossibilibus posse cōponi: z sic est ymaginabilis z insignificabilis.

Tertia difficultas

Quot mōis h signū oia capit i pdicta ppositione.

¶ Sciendū ē tertio ꝙ tertia difficultas est ista. vtrū ista ppō: oia sūt eadem sibi possit causare aliquā fallaz. ¶ Pro cui^9 solōne supponit. ꝙ illud signū oia pōt capi dupliciter. Vno^o collectiue: z sic ē vna indefinita falsa. nā oia simul collecta nō sunt eadē sibi: z isto^o non cāt pprie aliquā fallam cū ipsa sit simplr falsa. Vñ ly oia captū collectiue facit terium sequētē supponere ɔfuse tm: sb quo dz fieri descensus copulat^9: vt oēs apostoli dei sūt duodecim: ly apostoli dei supponit ɔfuse tm: sb q^o fit talis descensus: ergo isti apostoli dei z isti apostoli dei sunt duodecim. Alio^o capit ly oia distributiue z sic talis ppō est vā: de rigore logice pp reciprocationē q sibi denotat. z si isto mō pcise capiāt non vr facere aliquā fallaciā: si tñ caperet ly oia: vt sbordinat duob^9 ppōnibus indisiunctim captis posset cāre fallaz equocationis.

Alia difficultas

¶ Sz restat alia difficultas an inuenire pncipiū sit difficilius q̄ alia sequētia inuenire: vt vr ꝙ nō: qr pncipia cognoscūt ab oibus cognitis terīs. igit. Ad difficultatē rñdet. ꝙ duplicia sūt pncipia. qdā sunt cōia z simplr prima: z ista inuenire nō est difficile neqz forte multū vtile. Alia sūt pncipia ppria alicui^9 artis z scie z talia inuenire ē difficile z mltū vtile. nā ipsis iuentis facile est aliqd ipsis addē.

Aliud dubiuz de diuisiōe orōnis

Quot mōis itellr difficultas cognoscēdi res puenire ex pte itellect^9

¶ Sciendū ē quarto ꝙ circa textū incidit talis difficultas. an diuisio orōnis in orationē faciliter solubilē z difficlter solubilē sit sufficiēs. z vr ꝙ non: qr eadē oro pōt eē difficulter solubil z facilr solubil. nā aliqs pfectior mō pōt intelligere vnā ppōnē q̄ alter. Rñdet. ꝙ illa diuisio est sufficiēs si facilitas z difficultas sumant ex pte ipsaz orōnuz: z non ex parte itellectus. ¶ Et si qs dicat: si hoc eēt verum sequeret: ꝙ difficultas itelligēdi res pueniret ex pte ipsaz rez z nō ex pte nri itellectus qd est falsū. nā tota difficltas itelligēdi res puenit ex pte nri intellect^9. Rñdet. ꝙ difficultatē cgnoscendi res puenire ex pte itellect^9 itelligitur duplr. Vno mō: ꝙ res nō cognoscatur sub tam pfecto gradu cognitionis sb quo pōt cognosci. z sic puenit ex pte intellectus. vl ꝙ non cognoscatur sub tanto gradu perfecto cognitionis sicut illa res. z sic prouenit ex parterei. ¶ Et hec de primo articulo.

Aliud dubiuz d ūitate illi^9 ego dico fls

Dūa inter ppōnē hntē supra se z isolubilem. quot cōditiōes reqrūt ad insolubile

¶ Quantū ad scōm dubitat pmo vtrū hec ppō ego dico falsū: sit vera vel falsa: supposito ꝙ nihil aliud dicā. Arguit prio ꝙ n. qr per illā ppōnez talr significat qualr ē: ergo ipsa est vā. añs pz: qr p eā significat me dicere falsū. z ita est: ergo ipa est vā. z ꝙ sit falsa pz: qr falsificat seipsā. igit. ¶ Pro solōne hui^9 dubij ē aduertēdū: ꝙ illud dubiū q̄rit de vītate z falsitate ppōnū insolubiliū de qb^9 diuerse sūt opiniones: vt alias videbit i tractatu de isolubilibus. ¶ Sz pronūc suppōit. ꝙ dūa ē iter ppōnē hntez reflexionē supra se z isolubilē. vñ illa ppō dr hre reflexionē supra se q̄ aliquo mō se ipsā significat: vt ois ppō est affirmatiua. sz ppositio dr insolubilis que significat seipsā sub ratione falsi. Et ex isto sequit: ꝙ ois ppositio insolubilis est habens reflexionē supra se: sz nō econtra. z dicitur insolubilis: qr cū difficultate est solubilis. ¶ Et aduerte. ꝙ proprie ad insolubile tres conditiones requirunt. Prima: ꝙ

sit sophisma ex quo appenitur et non ex sequatur contradictio. defectu cuiusque ista ppõ nõ est insolubilis: hõ ē aial. Secūda q aliqñ seipsā significet mediate vel imediate. defectu cuius ista non est insolubilis: tñ pt est. Tertia. q significet seipsam sub rõne falsi: idō ista non est insolubilis: omnis ppõ ē affirmatiua. ¶ Aduerte vlteri⁹. qd dicūt aliqui q ppõnes insolubiles non sunt ppriæ ppõnes: sed ppõnes plres: vt ego dico fim subordinatur istis duabus ppõnib⁹ indiscūctim captis: ego dico fim. et hec ppõ est falsa: demõstrando p ly hec pmaz ppõnē. Alius est modus dicendi: q quelz ppõ insolubilis est vna cõpulatiua cui⁹ pria ps denotatur p insolubile: et illa demonstrat illā candē ppõnem. vt hec propõ ego dico fim. et hec ppõ est falsa: demõstrando p ly hec primā ppõnē. et isti duo modi sunt multū pbabiles. Est tñ alius modus qui tenet ipsas eē cathegoricas: sed ille est magis difficilis. et de istis alias vidcbis in insolubilibus. vñ tenēdo scdz modū pro nunc rñdet ad dubiū q tal' ē falsa. ¶ Ad pbationez dī. q ad ppositionē esse verā nō sufficit talr eē qualr significat: sz requiritur talr esse qualitercūq ipsa significat: et q non sit falsificās seipsā. mō talis non est hmōi. igit. Vñ stat aliquā ppõnez esse falsam: q qlitercūq significat esse ita est. ideo hoc non sufficit ad propositionē verā: sed cum hoc requiritur q non falsificet seipsam.

¶ Dubitat scdo vtrū in aliqua bona ɔña ex vero sequat fim: siue sit in ppõnibus insolubilibus siue non. et vr q non per phm. 2. priorū. In oppositū arguit. posito casu q non sint nisi tres ppõnes vles. s. ois hō est asin⁹ nullus hō est aial. et hec: ois ppõ vl's est falsa: tūc arguit sic. bene sequit illa ppõ vl's ē falsa et illa: et non sunt plres: ergo omnis propositio vlis est falsa. ɔña pz inductiue: et añs est verum et consequens falsum. igitur. Itē ɔdictoriū consequentis dicte ɔñtie repugnat añti. s. aliqua propositio vlis non est falsa. igit. ¶ Pro rñsione est aduertendū: qd dicūt aliqui q in istis insolubilibus ex vero potest sequi fim. hz alr potest dici fm alium modum: q in bona consequentia ex vero non sequtur fim. ¶ Et facilr respondetur ad rationes. Ad primam dī. q ibi non arguitur inductiue cum ɔña sit vna ppõ ypothetica. potest etiā dici: q ibi cōmittitur falla fz quid ad simplr: qz per añs exprimitur pars significati ɔñtis et non totale significatū ɔñtis. ex quo ɔña est vna ppõ ypothetica copulatiua equiualens isti: ois ppõ vlis ē falsa. et hec est falsa: demonstrando per ly hec primaz partem copulatiue. Ad ɔfirmationē dī. q illa non est sua contradictoria. sed ista: ois ppõ vniuersalis est falsa: que est disiunctiua de ptibus contradicentibus partibus copulatiue.

¶ Dubitat tertio vtrū ista ɔña sit bona: omnis ppõ est affirmatiua: ergo nlla ē negatiua. ¶ Arguit pmo q non: qz possibile est añs esse verū: et impossibile est ɔñs esse vex. igitur. añs pz. nam possibile est illā esse verā: ois ppõ ē affirmatiua. et posito casu q solū sit ista: ois propositio est affirmatiua. sed ipse est illā esse veram: nulla ppõ est negatiua. qñcū p formabit ipsa est falsa: qz significat q nlla ppõ est negatiua: et tñ ipsamet est negatiua. ¶ In oppositū arguit: qz oppositū ɔñtis repugnat añti. igit. ¶ Rñdet semp tenendo primū modū: q talis ɔña non est bona. qz ibi arguit ab vna ppõne ad vnā copulatiuaz. et istō facilr põt videri tenendo illū scdz modū. ¶ Et hec de 2° articlo.

¶ Quantū ad tertiū sit ɔclo rñsalis. phus sufficienter docuit soluere palogismos extra dictionē: et hec ɔclo relinquit satis probata ex dictis. ¶ Ad rõnes. Ad primā dī. q minor est vera: loqndo de palogismis. quoz solutio cadit supra aliquā pmissaz. sed paralogismi quoz solutio cadit supra ɔñam debent solui p interēptiones ɔñtie. vnde non semp oz aliquam premissaz silli peccantis in materia esse falsam: sed sufficit q non sit magis pbabilis q̄ conclusio. ¶ Ad scdam df. q petitio principij bene peccat contra argumentationē pbatiuaz et pprie dictā: sed non contra argumētationez generalr dictā. ¶ Ad tertiā pz solutio. ¶ Ad quartā negatur antecedēs. et ad probationem dicit. q aliqndo ad interrogationes plures bene põt dari vna rñsio: non tamen sic est respondendū ne videamur redargui apud assistentes. Et dico q talis responsio vna erit responsio vna: et hoc non est inconueniens. ¶ Ad quintam patet solutio: nam interrogatio plures neqz propositio plures est propositio: cum non sit propositio vna. modo dictuz ē in textu: q idem est ppositio: et propositio vna.

¶ Celeberrimi viri magistri Petri tatareti in totā logicā cū qōnib⁹ luculenta expositio Finit feliciter.

¶ Huius operis cōmendatio.

Diuitias sacre quisquis spectare minerue.
Et felix tantis iam cupis esse bonis
Si sapis eximios nunc amplexare libellos
His poteris tutum discere qua sit iter:
Iste tibi clauem tradet: qua clausa resoluas
Hostia: speratas mox aditurus opes
Ergo age et exiguis eme docta volumia nūmis
Atqz cupita breui culmina calle pete.

Aliud dubiuz de ista: ois ppõ ē affirmatiua g° nlla est negatiua.

Conclo rñdens ad predicta.

An ex vo seqt fim in aliqua bona ɔña.

Solo p dicte difficultatis.

Tabula questionũ ⁊ dubiorum in hoc volumine contentorum.

Et primo libri predicabiliũ.

Tabula

Tabula

℗ Venetiis per Lazarū de Soardis: qui obtinuit a dnio Veneto q nullus possit imprimere: nec īprimi facere in eoꝝ dnio sub pena vt patet in suis privilegiis. die vltima Martii. 1503.

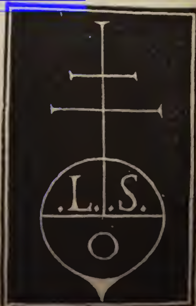
Excusatio Lazari.

Si quid forte tuos offendet lector ocellos
Quod mihi mendoso grāmate versus eat
Emendare velis: nam nō me Lazarus istis
Confecit mendis Bibliopola tuus.
Sed turbata magis pressoris inertia qū
Sera dedit lassas artibus hora manus.
Finis.

℗ Laus sūmo regi dicatur vocibus oris:
℗ Qd iā nō esset merces cōdigna laboris.

Registrum.

a Prima alba ℗ Qōnes ex eo pari mod⁹
b mero & sunt ꝗ nantur a gula q
c que dicta dicabile: & morti distincta
d tur sbm ois vniuoca latione & mālcs
e pdicamētalis dubitat qnēs aū est res
f quies sm q nō: qz tas vel sibi illi⁹ rei
g pmittit pticulares ppōnes res scripsit
h tur negatio tiōes ca dico nega. Iste ē
i benē duo dos ītie gen⁹ & particularia
k quō aiit Eodē aūt possit eē dicam eē q
l sert falsitas rñ isert Si i ois hic: rōnale
m citur ad clusionē nō hui⁹ sm Propter
n tiuaz. scda staret q. cōclo rōnalis est: cū
o rē verā: Primū q⁹ subiicibili est opinio
p positiōis ad recēdū alia⁹ differre vidē sē
q men lat pōt sillus Primū ē dictiōes

parte extremi ꝛ ista magis videt ēē de mente aristotelis. Et per ista pōt faciliter solui rōnes de ꝯtradictoria alias dictuȝ ē quō terius qui supponit confuse tantū ratione signi cōfusiui spālis in ꝯdictoria dȝ supponere ꝯfuse ꝛ distributiue ꝛ distributione spfecta. Dicūt tñ aliq: ꝙ non habet contradictoriū nisi priusȝ resoluat.

An ppō in q̄ pōitur terius equocuȝ sit distiguēda.

¶ Dubitat scōo vtȝ ois ppō i qua ponitur terius equocus sit distiguēda. Et arguit ꝙ sic: qꝛ aliq̄ ppō in qua ponit terius equocus est distinguēda: ergo ꝛ ois ꝯña pȝ: qꝛ ñ videt maior rō de vna ꝙ̄ de alia. Itē ois ppō plēs est distinguēda. ß ois ppō in qua ponitur terius equocus ē ppō plēs: igit. ois ppō i qua ponitur ois talis terius ē distinguēda. ¶ In oppositū arguit: qꝛ nlla ppō vna ē distīguēda ois ppō est ppō vna: igit. nlla ppō ē distiguenda. ꝯña tenet in celarēt. Et minor pbat p pħȝ dicentē: ꝙ idē ē ppō: ꝛ ppō vna. ¶ Pro solone supponit. ꝙ ppō capit duplr. Uno mō stricte pro ppōne vna: ꝛ sic nlla ē distinguēda. Alio capit large p oi orone hñte modū ppōnis. ꝛ sic propō plēs est bñ ppō. Supponit scōo. ꝙ vt cōmuniter dr ppō dr equoce de ppōne vna ꝛ ppōne plēs ꝛ hoc a ꝯsilio. s. de ppōne vna. pmo et de ppōne plēs secūdario: ꝛ sic tenendo illā regulā talia sunt sbiecta q̄lia pmittunt a predicatis: tā in equocis a ꝯsilio ꝙ̄ a casu: ista est concedenda: ppō est distinguēda. ois ppō est distinguēda. ppō est ppō plēs. ois ppō ē ppō plēs: qꝛ in oībus istis a pte sbiecti ponit terius equiuocus a ꝯsilio. s. iste terius ppō ꝛ pdicatū scȝ distinguēda vel plēs solū ꝯuenit sibi p vno significato. s. pro ppōne plēs: ꝛ p ꝯñs virtute illius regle pdicatū restringit sbm ad stādū ad ppōnē plēs: tñ logici nō aduertētes ad talem acceptionē negant tales ppōnes. ¶ Isto supposito ponunt aliq̄ ꝯclones pbabiles. Prima. nlla ppō i qua ponit terius equocus a cōsilio ē distinguēda: ꝛ ista laȝ prius fuit pbata.

Conclōnes ex p̄dictis

¶ Scōa. aliq̄ ppō in qua ponit teriusȝ equocꝰ a casu est distinguēda rōne illius teri equoci: qꝛ illi ppōni corrñdent plēs ꝯceptꝰ ppōnales coniuncti. vt ista canis ē sba. pro quo ponit talis regula. Ois ppō in qua ponit terius equocus cui corrñdent plēs ꝯceptꝰ ppōnales ē distinguenda. ¶ Tertia ppō. aliq̄ ppō in qua ponitur terius equiuocus restrictus est distiguēda: vt pȝ de ista: canis ē coloratꝰ. ¶ Quarta ppositio. nlla ppō in qua ponit terius equocꝰ restrictus ad vnū solū significatū ē distinguēda sicut ista: canis est latrabilis. ꝛ per istas propositiones faciliter soluuntur rationes.

¶ Dubitat tertio vtrū ista sit cōcedenda sine quacūq̄ distinctione. homo est pictus: ꝛ videtur ꝙ non: qꝛ bene sequitur: homo est pictus. ergo pictum est homo: per conuersionem simplicem. consequens est fm̄: cū subiectum non restringat predicatum. Itē bñ sequitur homo est pictus: ergo aīl rationale ē pictum: sed consequens est falsum. igitur. ꝯsequentia pȝ: per locum a diffinitione. Iteȝ nulla substantia animata est picta, omnis hō est substātia animata: ergo nullus hō est pictus. ¶ In oppositum arguitur per illam regulā talia sunt sbiecta ꝛc. que sic intelligitur: vt dñt aliqui quando a pte sbiecti ponitur terminus equiuocus. ꝛ a parte pdicati ponit terius sibi conueniens solū pro vno significato: tunc stat precise pro illo. sed hō est terius equiuocuȝ ad hominem verū ꝛ hoiem pictum: igitur. sed cōtra hoc arguitur. qꝛ si sic sequeretur: ꝙ ista eēt concedenda: deus est accidens: virgo maria est lignum. ꝛ sic de alijs: consequēs est fm̄. pȝ tamen consequentia: qꝛ iste terius deus equiuoce significat deum: ꝛ istum terminū deuȝ ē. predicatum solum sibi conuenit pro termino. igitur propter istam: dñt aliq: ꝙ predicta regula solum intelligēda est de terio equiuoco a casu. idō dñt ꝙ iste sunt ꝯcedēde: canis est sydus celeste. canis ē latrabilis. ¶ Scōo isterūt ꝙ ista est negāda: hō ē pictuȝ: ꝛ sibi ꝯsiles. Alij sunt qui non vident rōneȝ quare in vna magiȝ restringat ꝙ̄ in alia. ideo dñt ꝙ regula dȝ itelligi: si ppō affirmatiua cathegorica est va pro aliq̄bus suppositis ꝛ falsa pro aliq̄bꝰ tunc verificatio fiet pro illis suppositis p q̄bus ppō ē va: vt ista: hō est currēs: dato ꝙ aliqui hoies currant ꝛ aliq non. ꝛ sic possūt solui rōnes. idō videas qd tenendū est. Et hec de scōo articulo.

Conclō rñdens ad pbl'ctaȝ

¶ Quantū ad terciū sit ꝯclō rñsal ad quesitum: tantū sunt duo modi soluēdi paralogismos. s. per interēptionē ꝛ per distinctionem. Et hec ꝯclō relinquit probata ex dictis. ¶ Ad rationes ante oppositū. Ad primā dr ꝙ paralogismi peccantes in materia ꝛ in forma soluuntur eisdem solonibus sicut alij: ideo pro ipsis non est ponendus vnus modus soluēdi. Dr vlterius: ꝙ cōcessio non est solo sed magis debet dici rñsio cum nō sit manifestatio falsi. ¶ Ad alias satis pȝ solutio i primo articulo.

Mōdo sol uēlp a logismi accñtis.

¶ Ad illos aūt qui scōȝ accñs vna quidem ꝛ eadem solutio est ad oēs.

¶ Istud est tertium caplm in quo docet soluere paralogismos extra dictionem. Et diuiditur in septem partes. In prima docet soluere paralogismos accñtis dicens. ꝙ ad oēs paralogismos fallacie accidentis est vna solo. s. negatio consequentie: qꝛ non opȝ: ꝙ si premisse vniantur vel diuidantur cū medio in pmissis: ꝙ pper hoc vniant vel diuidant inter se in conclusione. ꝛ ponit diuersos paralogismos. ¶ Primus. tu scis bonum ꝛ bonum est quod

lirendo interrogare: g° tu scis illud qd̄ intendo interrogare. Secūdus tu cognoscis corruscū ꝛ corruscus est veniēs. g° tu cognoscis venientē. ꝛ soluūt isti duo: q2 ē variatio appellatōis. Tertius. hec statua ē op⁹: ꝛ hec statua ē tua. g° statua est op⁹ tuū. Quartus. ille canis ē tu⁹ ꝛ ē pr. g° ē pr tu⁹. Quintus in foro sūt raro pauca ꝛ pauca sūt pauca. g° pauca sūt raro pauca. ꝛ ibi ꝯmittit fallacia eo ꝙ i ipsis idebite arguitur a diuisis ad ꝯiūcta. Et subdit phs ꝙ si aliqd attribuat accidēti ꝙ nō opꝫ illud attribui rei subiecte nisi sb3 ꝛ accn̄s p eidē adeq̄te supponerēt. ¶ Deinde īprobat tres solones antiquoꝝ ad dictos palogismos. ¶ Pria ꝙ nō est inconueniēs aliquē cognoscere ꝛ ignorare sed erat inconueniēs aliquē cognoscere ꝛ ignorari fm idē. reprobat hāc solonē. q2 oium palogismorū eiusdē fallacie dꝫ eē idē mod⁹ soluendi gn̄alis: s3 talis nō ē hmōi. igit. Et subdit ꝙ si ē īcōueniēs eandē ořonē hře plures defect⁹. ꝛ tūc talis nō poterit solui p talē modū dicendi ātiquoꝝ. ¶ Scđa solo ātiquoꝝ dicētiū oia eē mltū ꝛ paucū eo ꝙ mltū ꝛ paucū dicūt relatiue. reprobat hāc solonē dicēs: ꝙ tal solo nihil vꝫ. q2 nō manifestat falsitatē. ¶ Tertia solo antiquorū erat ꝙ ista ē distinguēda iste canis ē pr tu⁹. hāc reprobat phs dicēs: ꝙ solū nomē multiplex vel ořo multiplex ē distiguēda. s3 sic i n̄ ē nom̄ nec ořo mltiplex. igt. Subdit ēt ꝙ nulla ořo trūcata ē distiguēda sicut ista prudētia est disciplina malorū: vel ista aufert mihi iram. ¶ In scđa pte docet soluere palogismos fm qd ad simplr. ꝛ p°dat solutionē gn̄alē. s. negādo ꝯn̄am: q2 nō ē idē dcm̄ simplr ꝛ dcm̄ fb3 qd dicēs ꝙ ꝯsiderādū ē ad ꝯdictionē si. s. sumat i pmissis fm qd ꝛ i ꝯclōne simplr. ꝛ ponit nouē palogismos. ¶ Primus ꝙ nō est: ē opinabile: g° qd nō ē: ē. Scđus aliqd qd ē nō ē hō. g° aliquid qd ē: nō est. Terti⁹ sortes iurat se piurař: g° bn̄ iurat: soluit negādo ꝯn̄a3: q2 iurař se piurare nō ē bn̄ iurare simplr: sed solū fm quid. Quart⁹ q suadet furtū dissuadet nō furtū. g° q suadet dissuadet. Quītus ego dico falsū. Soluit dicēs: ꝙ ille q dicit illā ꝓpōnem dicit falsum simplr ꝛ verū fm qd. Sextus: diuitie sūt bone bn̄ vtēti: ꝛ nō sunt bone male vtēti. g° sūt bone ꝛ nō bone. Septim⁹: iustū ē magis eligēdū ꝙ iniustū. ergo mori iuste est magis eligēdum ꝙ mori iniuste. Soluit dicens: ꝙ mori est magis eligēdū quo ad agere ꝙ iniustū: s3 nō quo ad pati. Octau⁹: scio hanc rē eē mihi adiudicatā. ergo scio hanc rem eē meā. Ultimus: iniuste passus dicit se fuisse passuz iniusta. g° dicit iniusta. ¶ In tertia pte docet soluere paralogismos ignorātie elēchi dicēs ꝙ oēs soluūtur q2 obmittūt aliquā ꝯditionē necessario reqsitā ad ꝯdictionē vt tu scis de corrusco ꝙ est veniēs ꝛ ignoras ꝙ est musicus: ergo tu scis ꝛ ignoras. ¶ In q̄rta pte docet soluere palogismos petitiōis pncipij dicēs ꝙ oēs soluūt dicēdo opponēti ꝙ petit pncipiū. ¶ In quita pte docꝫ soluere paralogismos fallacie ꝯn̄tis dicēs: ꝙ oēs soluūt p negatiōe3 ꝯn̄e. q2 l3 pria ꝯn̄a sit bōa: nō tn̄ opꝫ ꝙ scđa sit bona: vt qn̄ aꝗa destructōe ancedētis ad destructionez ꝯn̄tis vel a pōne ꝯn̄tis ad pōnem an̄tis. ¶ In sexta pte docꝫ soluē palogismos n̄ fb3 cāz vt causam dicēs ꝙ tales soluūt dicēdo ꝙ pp pmissā supfluā nō seqt impossibile. ¶ In septima pte docet soluere palogismos fb3 plures iterrogatiōes vt vnā dicēs ꝙ ad palogismos hui⁹ fallacie n̄ ē respōdēdū vnica rn̄siōe cū iterrogatio fuerit plēs. sed dn̄t dari plēs rn̄siōes. Et h̄ pbat p vnū simile. nā l3 ppō hn̄s teri3 equocū sit va i vtroq sensu vł falsa i vno ꝛ va i alio: nō tn̄ dꝫ dari vna solutio simplr. s. ꝯcedēdo vel negādo q2 apparent duceret ad metha. Silr dicēdū ē d iterrogatiōe plēs. ꝛ ponit vnū exēplū vt si q̄rat sit ne illa bōa vł mala d'mōstrato vno bono ꝛ vno malo si respōdeat ꝙ sūt mala g° bonū est malū. Et si respōdeat ꝙ sūt bona g° malu3 est bonū. sꝫ dꝫ dici hoc est bonū ꝛ hoc est malu3.

Improbat solutiōes āt quorum.

Modus soluēdi palogismos ignorātie elenchi.

Mōꝰ soluēdi palogismi solonis pncipij

Mōꝰ soluēdi palogismi fallacie

¶ In illis autē q̄ deducūt ad idez frequēter dicere manifestū qm̄ nō dādū coꝝ q̄ ad aliqd dicūt significare qdē separatas p se pdicationes.

¶ Istud est q̄rtū capitulū in quo soluit palogismos ducētes ad nugatōez ꝛ ad soloecismū: ꝛ intēdit duas cōclusiōes. Pria ad soluēdū palogismos nugatiōis opꝫ negare illud pncipiū sophisticū nomē significat idē p se sūptū ꝛ iunctū cū alio. q2 illud nō videt verū saltem in relatiuis ꝛ passionib⁹ q2 duplū p se sumptū significat dimidiū. iunctū vo cū dimidio nō plus significat ipsū. patet etiā i passiōib⁹ q2 ciuitas p se significat nasū. sed quando iungit cū isto termino nasus: nō significat nasū. ¶ Scđa cōclusio. volēs euitare nugationē dꝫ addere sbo determinationē vel nomē ad suū adiectiuuz. Docet scđo soluere paralogismos ducētes ad soloecismū dicēs ꝙ dꝫ respōderi ꝙ n̄ bn̄ arguit q2 incongruuz nō est verū neq falsum. ꝛ ponit exemplum quod vere dicis esse hoc est. sed lapidem vere dicis esse. ergo lapidem est.

Mōꝰ soluēdi palogismi ducētes ad nugatiōez

Modus soluēdi silogismos ducētes ad soloecismum.

¶ Opꝫ etiā itelligere qm̄ omnium orōnuz alie qdē sūt faciles ꝯspici alie āt difficiliores scdm̄ qd ꝛ i quo palogizāt audiētē frequēt aūt eedē sūt.

Que orōnes facilius soluunt

¶ Iste est vltimus tractatus hui⁹ libri in quo determinat de his que sunt digna solutiōe ꝛ de his que nō sunt. ꝛ de sillogismo fatuo. ꝛ di

uiditur in tria capitula. In p° ondit que orones sunt faciles ad solvendū ⁊ q̄ difficiles. ⁊ dicit p° q̄ oēs orones q̄ fiūt s̄m equiuocationē sunt faciles. vñ fere oēs orones s̄m dictiōes sunt faciles ad solnendū ⁊ q̄si ridiculose. Et ponit duo exēpla de equiuocatiōe. Primū vir sedens ferebat gradatī ista ē duplex. Nā p° significat q̄ sedēs ferebat p gradus. ⁊ sic pt ēē va. scd̄o significat q̄ vir sedēs gradiēdo ferebat. ⁊ sic est falsa. Scd̄z exēm boreas non ē pur°: q̄ affligit pauperē. vñ pur° duo significat. vno° idē ē qd̄ inocēs. ⁊ sic boreas nō ē pur°: q̄ destruit pauperē. Alio° idē ē qd̄ femus vel purgān: ⁊ sic ē purus. Subdit tñ q̄ aliq̄ orones facte s̄z equiuocatiōes dicūt difficiles: q̄ ille s̄t difficiles d̄ qb° sapiētes iudicāt diuersimode. s̄z aliq̄ orones equiuocatōis sūt h̄mōi: nā zeno credebat q̄ ens tm̄ vnū significaret aliȷ vero dicebant q̄ ens ⁊ vnū multipliciter dicebātur. ¶ Cōsequenter

Oro solubilis quo solvitur.

soluit orōnē solubilē dicēs q̄ duplex ē. s. acris ⁊ nō acris. vñ oro acris siue difficilis ad soluēdū: est q̄ maxime dubitare facit. ⁊ rndētē maxime alligat. Et dicit q̄ ē duplex. s. peccās in mā ⁊ peccās i forma. ⁊ dicit q̄ orones peccantes i mā sūt acriores hoc ē difficiliores ad soluēdū q̄ peccātes i forma: q̄ peccātes i forma nō decipiūt nisi ignorātes logicā: s̄z p peccātes in mā peritissimi decipiunt: ⁊ dicit q̄ oro peccās i mā d̄r ēē accerrima q̄n ex p̄missis valde pbabilib° infert ppō valde iprobabilis. sed d̄r minus acris q̄n p̄misse nō sunt multū pbabiles: sūt tñ aliq̄liter pbabiles: ⁊ ↄcludūt vnū manifeste falsum. dicit ēt q̄ iterrogatōes peccātes i forma illa ē maxie acris de q̄ ē dubiū ā sit sillogistica vel nō. s̄z illa d̄r minus acris q̄ faciliter appet q̄ nō est sillogistica. Ex q° infert q̄ orōnū peccātiū in fo̅ra: aliq̄ sunt digne

Orōnū peccātium in forma diuisio.

solutiōe ⁊ aliq̄ nō: vt in qbus nō ē aliq̄ p̄missarum pp quā seq̄t cōclo. sed in illa ē digna solone q̄n facilr nescimus distiguere an sit sillogistica vel nō. Et subdit icidētalr diuersos modos soluēdi dicēs q̄ aliq̄n fit solutio ad ipsam orōnem: aliq̄n fit solutio ad hōiem ostendēdo q̄ male ordinat p̄missas suas sicut in sillo fatuo cuius p̄misse nō sunt bene ordinate. aliq̄n ēt fit solutio ad t̄pus q̄n rndēs nescit soluere. ⁊ tñ cū multis dictis ptrāsit t̄ps. Et dicit philosoph° q̄ illa solutio ē pessima que eget plus temporis q̄ disputatio exigat.

¶ Ex quātis ergo ⁊ qualib° fiūnt disputatiōibus paralogismi. ⁊ quō ostēdemus falsum ⁊ que extra opinionem sunt dicere faciemus.

Recapitulatio

¶ Istd̄ ē scd̄z capl̄z i quo pb̄us recapitulat ea q̄ dicta sūt i istis libris: ⁊ libris thopicorū dicēs q̄ dcm̄ ē ex quātis fallacijs fiūt dceptōes. dcm̄ ē ēt quō rndēs ducit ad metā. dcm̄ ē ēt d̄ cautelis d̄ solutōib° ⁊ q̄ sit vtilis ⁊ q̄ n̄. ⁊ quō soluūt appent ⁊ quō n̄. ēt i thopicis dcm̄ ē d̄ p̄dicatis d̄ ppōnib° ⁊ d̄ pblēatib° q̄ttuor p̄dicatorū ⁊ d̄ ↄsideratōib° ad arguēdū d̄ oi pblēate ⁊ d̄ mō opponēdi ⁊ rndēdi dyaletice. Text°.

¶ Opz aūt nos non latere qd̄ accidit circa hoc negociū. Nā eorū que iuenit oiū q̄ q̄dē ab alijs sūpta sit p̄us elaborata pticulariter augent ab eis q accipiūt postea. Que āt ex pricipio iueniūtur: parū augumētū i p̄mis sumere solēt. vtili° aūt plurimū illo qd̄ postea ex his fit augmētū. maximū. n. fortasse p̄ncipiū ē oium vt d̄r q̄r ⁊ difficillimū. Quāto n. optimū ptāte: tāto puissimū magnitudie difficillimū est videri.

Ab antiquis logica fuit inventa.

¶ Istud ē vltimū capl̄z in quo pb̄s ondit modū inētiōis logice. ⁊ dicit p° q̄ illa q̄ p° inuenta fuerūt a p̄mis inētorib° parua erāt. s̄z p successionē t̄pis augmētū acceperūt. ⁊ dicit q̄ p° inuēta fuerūt p̄ncipia cōia. ⁊ dicit q̄ iȝ p̄ncipia sint pua i magnitudie sunt tñ maxia i vtute ⁊ difficillima ad inueniēdū qb° inuētis facile ē addere. ⁊ dicit q̄ t̄pe suo de hac arte nihil erat traditū qd̄ haberet aliqd ordis. immo tradita erāt sine ordie puta habēdo multas regulas ⁊ multa argumēta sine quocūq̄ ordie. Ex quo isert q̄ talis doctria q̄ erat ab antiq̄s tradita erat facilis. q̄ ibi nō erāt nisi q̄dā rīe sine demratōe. Et subdit q̄ de sillis sophisticis nihil penit° erat traditū an̄ t̄ps suū saltē p modū artis: et illo vult dīe q̄ fuit ver° inētor hui° scie. ⁊ se cōpleuisse sufficiēter hāc artē. iō ↄcludit q̄ de nō bene dictis ⁊ de omissis def sibi venia: ⁊ de inētis ⁊ bene dictis dētur sibi grates.

Queritur vtrū philosoph° sufficienter doceat soluere palogismos extra dictionē. ¶ Arguitur p° q̄ nō. q̄ palogismi petitiōis p̄ncipij peccāt in forma: ⁊ tales dēnt solui p distictōes vel p negationē ↄne: igit̄ n̄ bn̄ docuit soluē tales sillos. maior pz. q̄ ois sillus sophistic° peccat i mā vl' forma: s̄z palogism° petitōis p̄ncipij nō peccat i mā: g° i forma. ¶ Scd̄o sic: petitio p̄ncipij peccat ↄ argumētatōes. g° peccāt i forma. aīs pz: q̄ petitio p̄ncipij n̄ facit fidē de re dubia cū nihil pbet. igit̄. ¶ Tertio sic: petitio p̄ncipij peccat ↄ sillum simplr. g° peccat i for̄a aīs pz p pb̄z i textu: ⁊ p̄cipue i p° vbi dic̄ q̄ om-

Utrum philosophus sufficienter docet solvere paralogismos extra dictionem.

nes paralogismi sūt īmodificati. ¶ Quarto sic. ad interrogationē plēs danda ē vna rñsio. añs p3:q2 ad oēm ppōnē q̄ sic ē da q2 nullo mō ē falsa dāda ē vna rñsio: sed aliq̄ īterrogatio plēs ē hmōi.igif. minor p3:q2 ista ē īterrogatio plēs: vtrū isti sūt videtes demfato vno ceco 2 vno vidēte. 2 tñ est falsa.igif. ¶ Quinto sic. īterrogatio plēs ē ppō: cū ppō diuidaf ī ppōnē vnā et ppōnē plēs: s3 ad oē3 ppōnē rñdendū ē vna rñsiōe.igf. ¶ In oppo^m ē phs ī textu. In qō ne erūt tres articuli. ¶ Quantū ad primum.

¶ Sciendū est pmo q2 circa textu3 incidūt aliq̄ difficultates. Pria. vtrū ad hoc q2 aliq̄ oio faciat fallaciā equocatiōis vel āphibolie: reqraf q2 principalr pla significet. Et vi q2 n: q2 equocatio 2 āphibolia pñt fieri s3 istā ōones: qcqd ridet h3 os. pratū ridet. ergo pratū h3 os. 2 tñ ibi nō est aliqs terius q pncipaliter pla significet: neq2 ipsa oio pncipalr pla significat. Ad h rñdef. q2 nūq̄ ē equocatio vel amphibolia nisi sit aliqd distinguēdū: 2 h saltē fm p^m vel scō3 modū. Df scōo. q2 nō reqrif q2 terius vel oratio principalr plura significet.

Aliq̄ difficultates circa textū īcidētes

¶ Sciendū ē scōo q2 scōa difficltas est talis: vtrū ista sit ɔcedēda aliqd significat qō nō significat. 2 dr q2 sic: q2 chymera aliqd significat cū sit nomē: 2 tñ nihil significat. q2 chymera nō est ymaginabil: ergo nō ē significabilis. ɔña pbaf: q2 ad hoc q2 aliqd possit significari: ops q2 sit ymaginabile. 2 añs pbaf: q2 implicās ɔdictionē nō ymaginaf. sed chymera īplicat ɔdictionē: ergo n ymaginaf. ¶ Pro solutiōe supponif. q2 illa ppō pōt hre multos sensus. Un^s sensus ē q2 iste terius aliqd significat aliqd qō significat iste terius nō māliī captus: 2 sic ɔcedif. nā aliqd significat illā vocem nō q̄ significaf p seipsā. Alius sensus ē. q2 aliqd significat aliqō: qō nō est significatiuū: q2 significat rē q̄ ē lapis q̄ nō ē significatiua. Alius sensus ē: aliqd significat aliqd: 2 non significat illud: 2 hoc falsū. 2 ad ipbationē visum ē alias: qūo chymera pōt dupl̄r diffiniri. Uno^o: q2 ē aliqd cōpositū ex capite leonis. 2c. et sic bñ est ymaginabile 2 significat. Alio^o vt est cōpositū2 ex ipsibus posse cōponi: 2 sic est ymaginabilis 2 insignificabilis.

Dubiū de ista aliqd significat qō non si.

Predicte ppōnis mul ti st sensus

¶ Sciendū ē tertio q2 tertia difficultas est ista. vtrū ista ppō: oia sūt eadem sibi possit causare aliquā fallaciā. ¶ Pro cui^s solōne supponif. q2 illud signū oia pōt capi dupliciſ. Uno^o collectiue: 2 sic ē vna indefinita falsa. nā oia simul collecta nō sunt eadē sibi: 2 isto^o non cāt pprie aliquā fallacia cū ipsa sit simplr falsa. Uñ ly oia captū collectiue facit terium sequētē supponere ɔfuse tñ: s3 quo d3 fieri de scensus copulat^o: vt oēs apostoli dei sūt duodecim: ly apostoli dei supponit ɔfuse tñ: s3 q^o sit talis descensus: ergo isti apostoli dei 2 isti apostoli dei sunt duodecim. Alio^o capif ly oia distributiue 2 sic talis ppō est da: de rigore logice pp reciprocationē q̄ sibi denotaf. 2 si isto mō pcise capiāt non vr facere aliquā fallaciā: si tñ caperef ly oia: vt s3ordinaf duob^o ppōnibus indisiunctim captis posset cāre fallaciā equocationis. ¶ S3 restat alia difficultas an īuenire pncipiū sit difficilius q̄ alia sequētia ī uenire: vr vī q2 nō: q2 pncipia cognoscūt ab oibus cognitis teris.igif. Ad difficultatē rñdef. q2 duplicia sūt pncipia. qdā sunt cōia 2 simplr prima: 2 ista īuenire nō est difficile neq2 forte multū vtile. Alia sūt pncipia ppria alicui^o artis 2 sciē 2 talia inuenire ē difficile 2 mltū vtile. nā ipsis īuentis facile est aliqd ipsis addē.

Tertia difficultas

Quot mōis h signu3 oia capif ī pdicta ppositione.

Alia difficultas

¶ Sciendū ē quarto q2 circa textū incidit talis difficultas. an diuisio ōonis in orationē faciliter solubilē 2 difficilr solubilē sit sufficiēs. 2 vr q2 non: q2 eadē oio pōt eē difficulter solubil 2 facilr solubil. nā aliqs pfectio ri mō pōt intelligere vnā ppōnē q̄ alter. Rñdef. q2 illa diuisio est sufficiēs si facilitas 2 difficultas sumanf ex pte ipsa2 ōonu3: 2 non ex parte itellectus. ¶ Et si qs dicat: si hoc eēt verum sequeref: q2 difficultas itelligēdi res pueniret ex pte ipsa2 re2 2 nō ex pte nri itellectus qō est falsū. nā tota difficltas itelligēdi res puenit ex pte nri intellect^o. Rñdef. q2 difficultatē cgnoscendi res puenire ex pte itellect^o itelligitur dupl̄r. Uno mō: q2 res nō cognoscatur sub tam pfecto gradu cognitionis s3 quo pōt cognosci. 2 sic puenit ex pte intellectus. vl q2 non cognoscatur sub tanto gradu perfecto cognitionis sicut illa res. 2 sic prouenit ex parte rei. ¶ Et hec de primo articulo.

Aliud dubiu3 de diuisiōe oionis

Quot mōis itelligit difficultas cognoscēdi res puenire ex pte intellect^o

¶ Quantū ad scōm dubitaf pmo vtrū hec ppō ego dico falsū: sit vera vel falsa: supposito q2 nihil aliō dicā. Arguif pmo q2 si. q2 per illā ppōnē talr significaf qualr ē: ergo ipsa est da. añs p3: q2 p eā significaf me dicere falsū. 2 ita est: ergo ipa est da. 2 q2 sit falsa p3: q2 falsificat seipsā.igif. ¶ Pro solōne hui^s dubij ē aduertēdū: q2 illud dubiū qrit de vitate 2 falsitate ppōnū insolubiliū de qb^o diuerse sūt opiniones: vt alias videbif ī tractatu de isolubili bus. ¶ S3 pronūc supponif. q2 dicta ē īter ppōnē hntē reflexionē supra se 2 isolubilē. q2 illa ppō d3 hre reflexionē supra se q̄ aliquo mō se ipsā significat: vt ois ppō est affirmatiua. s3 ppositio dr insolubilis que significat seipsā sub ratione falsi. Et ex isto sequif: q2 ois ppositio ī solubilis est habens reflexionē supra se: s3 nō econtra. 2 dicitur insolubilis: q2 cū difficultate est solubilis. ¶ Et aduerte. q2 proprie ad insolubile tres conditiones reqrunf. Prima: q2

Aliud dubiu3 de vitate illi^o ego dico fl3

Dūa īter ppō nē hntē supra se 2 isolubilem. quot cō ditiōes reqrūf ad insolubile

sit sophisma ex quo appenter et non de sequat contradictio. defectu cui' ista ppõ nõ est insolubilis: hõ ẽ aial. Scda. q aliqualr seipsã significet mediate vel imediate. defectu cuius ista non est isolubilis: tñ pt est. Tertia. q significet seipsam sub rõne falsi: iõ ista non est insolubilis: omnis ppõ ẽ affirmatiua. ¶ Aduerte vlteri'. qõ dnt aliqui q ppões isolubiles non sunt ppric ppões: sed ppões plres: vt ego dico fim falsũ: ordinat istis duabus ppõnib' indistinctim captis: ego dico fim. et hec ppõ est falsa: demõstrando p ly hec pmaz ppõnem. Alius est modus dicendi: q quelz ppõ insolubil est vna copulatiua cui' pria ps denotatur p insolubile: et illa demonstrat illã eandẽ ppõnem. vt hec propõ ego dico fim. et hec ppõ est falsa: demõstrando p ly hec primã ppõnẽ. et isti duo modi sunt multũ pbabiles. Est tñ alius modus qui tenet ipsas eẽ cathegoricas: sed ille est magis difficilis. et de istis alias videbit in insolubilibus. vñ tenẽdo scdm modũ pro nunc rñdet ad dubiũ q tal ẽ falsa. ¶ Ad pbationez dr. q ad ppositionẽ esse verã nõ sufficit talr eẽ qualr significat: sz requiritur talr esse qualitercũqz ipsa significat: et q non sit falsificãs seipsã. mõ talis non est hmõi. igit. Vñ stat aliquã ppõnez esse falsam: q qualitercũqz significat esse ita est. ideo hoc non sufficit ad propositionẽ verã: sed cum hoc requiritur q non falsificet seipsam.

An ex vero seqt fim in aliqua bona cõña. ¶ Dubitat scdo vtrũ in aliqua bona cõña ex vero sequat fim: siue sit in ppõnibus insolubilibus siue non. et vr q non per phm. 2. priorũ. In oppositũ arguit. posito casu q non sint nisi tres ppões vles. s. ois hõ est asin' nullus hõ est aial. et hec: ois ppõ vlis est falsa: tũc arguit sic. bene sequit illa ppõ vlis ẽ falsa et illa: et non sunt plres: ergo omnis propositio vlis est falsa. cõña pz inductiue: et añs est verum et consequens falsum. igitur. Itẽ cõdictoriũ consequentis dicte cõñtis repugnat añti. s. aliqua propositio vlis non est falsa. igit. ¶ Pro rñsione est aduertendũ: qõ dnt aliqui q in istis insolubilibus ex vero potest sequi fim. sz alr potest dici fm alium modum: q in bona conse-

Solo p dicte difficultatis. quentia ex vero non seqtur fim. ¶ Et facilr respondetur ad rationes. Ad primam dr. q ibi non arguitur inductiue cum cõña sit vna ppõ ypothetica. potest etiã dici: q ibi cõmittitur falla sz quid ad simplr: qr per añs exprimitur pars significati cõñtis et non totale significatũ cõñtis. ex quo cõña est vna ppõ ypothetica copulatiua equiualens isti: ois ppõ vlis ẽ falsa. et hec est falsa: demonstrando per ly hec primaz partem copulatiue. Ad cõfirmationẽ dr. q illa non est sua contradictoria. sed ista: ois ppõ vniuersalis est falsa: que est disiunctiua de pribus contradicentibus partibus copulatiue.

¶ Dubitat tertio vtrũ ista cõña sit bona: omnis ppõ est affirmatiua: ergo nulla ẽ negatiua. ¶ Arguit primo q non: qr posse est añs esse verũ: et impossibile est cõñs esse verũ. igitur. añs pz. nam posse est illã esse verã: ois ppõ ẽ affirmatiua. vt posito casu q solũ sit ista: ois propositio est affirmatiua. sed ipossibile est illã esse veram: nulla ppõ est negatiua. qñcũ p formabit ipsa est falsa: qr significat q nulla ppõ est negatiua: et tñ ipsamet est negatiua. ¶ In oppositũ arguit: qr oppositũ cõñtis repugnat añti. igit.

Aliud dubiũ de ista: ois ppõ ẽ affirmatiua g' nulla est negatiua. ¶ Rñdet semp tenendo primũ modũ: q talis cõña non est bona. qr ibi arguit ab vna ppõne ad vnã copulatiuaz. et istud facilr põt videri tenendo illũ scdm modũ. ¶ Et hec de 2° articlo.

¶ Quantũ ad tertiũ sit cõclo rñsalis. phus sufficienter docuit soluere paralogismos extra dictionẽ: et hec cõclo relinquit satis probata ex dictis. ¶ Ad rõnes. Ad primã dr

Conclo rñdens ad predicta. q minor est vera: loqndo de paralogismis. quoz solutio cadit supra aliquã pmissaz. sed paralogismi quoz solutio cadit supra cõñam debent solui p interẽptionez cõñtie. vnde non semp oz aliquam premissaz silli peccantis in materia esse falsam: sed sufficit q non sit magis pbabil q̃ conclusio. ¶ Ad scdam dr. q petitio principij bene peccat contra argumentationẽ pbatiuaz et pprie dictã: sed non contra argumẽtationez generalr dictã. ¶ Ad tertiã pz solutio. ¶ Ad quartã negatur antecedẽs. et ad probationem dicit. q aliquãdo ad interrogationez plures bene põt dari vna rñsio: non tamen sic est respondendũ ne videamur redargui apud assistentes. Et dico q talis responsio vna erit responsio vna: et hoc non est inconueniens. ¶ Ad quintam patet solutio: nam interrogatio plures neqz propositio plures est propositio: cum non sit propositio vna. modo dictuz ẽ in textu: q idem est ppositio: et propositio vna.

¶ Celeberrimi viri magistri Petri tatareti in totã logicã cũ q̃onib' luculenta expositio Finit feliciter.

¶ Huius operis cõmendatio.

Diuitias sacre quisquis spectare mineruae,
Et felix tantis iam cupis esse bonis
Si sapis eximios nunc amplectare libellos
His poteris tutum discere qua sit iter:
Iste tibi clauem tradet: qua clausa resoluas
Hostia: speratas mox aditurus opes
Ergo age et exiguis eme docta volumina nũmis
Atqz cupita breui culmina calle pete.

Tabula questionū ⁊ dubiorum in hoc volumine contentorum.

Et primo libri predicabiliū.

Q̄ōnes ⁊ dubia librox p(er)yarmenias.

gendum ꝙ bonum necessarium eodem.
Utrũ ille maxime sint vere bonũ nobilius est magis eligendũ bono minus nobili: ꝛ si oẽs essemus iusti nõ idigerem⁹ fortitudine eodẽ.
Utrũ ista ꝯña sit bona: aliud ab aliali currit: ergo aliud ab homine currit eodem.
Utrũ susceptio magis ꝛ minus in formis intensibilibus ꝛ remissibilibus fiat per additionem gradus ad gradum cxv.
Utrũ illõ sit albi⁹ qð ẽ nigro ipmixti⁹ eodẽ.
Utrũ ꝯria possint simul esse in eodem subiecto ꝛ in eadem parte subiecti. cxvi.
Queritur que forme sint contrarie: ꝛ que nigredo contrariatur albedini in pariete eodẽ.
Utrũ ꝯsideratiões posite ad terminãdũ ꝓblemata gñis sint sufficienter assignate. cxvij.
Utrũ spẽs pticipet gen⁹ ſm qd: ꝛ vtrũ eadem spẽs possit esse in diuersis generibus. eodẽ.
Utrũ ens sit genus ad omnia entia. eodẽ.
Utrũ ista ꝯña valeat fortẽ ꝯtingit nõ currere ergo fortem contingit currere. eodem.
¶ Qões ꝛ dubia i libris elẽchoꝝ ꝯtẽta.
¶ Utrũ de elẽcho sophistico sit scia spãlis tã ꝙ de ſbo attributionis hui⁹ scie. cxix.
Utrũ iste termin⁹ canis equiualeat aggregato ex istis trib⁹ terminis animal latrabile syd⁹ celeste belua marina. eodem.
Utrum sint tantum sex fallacie in dictione ꝛ septem extra dictionem. eodem.
Utrum aliqua oratio sit distinguenda in qua ponitur terminus equiuocus. cxx.
Utrũ ꝓpõ diuisio accẽt⁹ ꝛ figura dictiõis sint fallacie ab inicẽ ꝛ ab aliis distincte. cxxi.
Utrũ aliq̃ ꝓpõ mẽtalis sit distinguenda eo.
Utrum ista sit concedenda fortes est equum non currere. eodem
Utrũ terius equocus in aliq̃ ꝓpõne possit distribui ꝓ quolibet suo significato eodem.
Utrũ ois sillus sophistic⁹ sit bon⁹ sillus cxxij.
Utrũ dyaletica nõ sit alicui⁹ gñis determiati nec alicui⁹ ꝯclonis ostensiua cxxiij.
Utrũ spẽs apposita gñi cãet negationẽ eo.
Utrũ sillus tẽtatiu⁹ sit sillus sophistic⁹ eoð.
Utrũ sint tm̃ duo modi soluẽdi paralogismos. s. ꝑ interẽptionẽ ꝛ ꝑ destructionẽ cxxiiij.
Utrũ ista sit concedenda ad disputãdũ vocaliter requiritur sermo cxxv.
Utrũ ois ꝓpositio in qua ponit terminus equocus sit distinguenda eodem.
Utrũ ista sit concedenda sine quacũꝙ distinctione homo est pictus eodem
Utrũ ph̃s sufficienter doceat soluere paralogismos extra dictionem cxxvi.
Utrũ hec ꝓpõ ego dico falsũ sit vera vel falsa supposito ꝙ nihil aliud dicã cxxvij
Utrũ in aliqua bona consequentia ex vero sequatur falsum. eodem.
Utrũ ista ꝯña sit bona ois ꝓpõ est affirmatiua ergo nulla est negatiua. eodem.
Finis tabule.

¶ Uenetiis per Lazarũ de Soardis: qui obtinuit a dñio Ueneto ꝙ nullus possit imprimere: nec ipimi facere in eoꝝ dñio sub pena vt patet in suis priuilegiis. die vltima Martij. 1505.

Excusatio Lazari.

Si quid forte tuos offendet lector ocellos
Quod mihi mendoso grãmate versus eat
Emendare velis: nam nõ me Lazarus istis
Confecit mendis Bibliopola tuus.
Sed turbata magis pressoris inertia qñ
Sera dedit lassas artibus hora manus.
Finis.

¶ Laus sũmo regi dicatur vocibus oĩs:
¶ Qð iã nõ cesset merces cõdigna laboris.

Registrum.

a	Prima alba	¶ Qões	exe opari	mod⁹
b	mero ꝛ	sunt ꝯ	nantur a	gula ꝙ
c	que dicta	dicabile:	ꝛ morti	distincta
d	tur ſbm	oĩa vniuoca	latione	ꝛ mãles
e	ꝑdicamẽtalis	dubitat	quẽs añ	est res
f	quies ſm	ꝙ nõ: qz	tas vel sibi	illi⁹ rei
g	ꝑmittit	pticlares	ꝓpões	tes scripsit
h	tur negatio	tiões ea	dico neg₃.	Iste ẽ
i	benẽ duo	dos exie	gen⁹ ꝛ	particularis
k	quõ aũt	Eodẽ aũt	possit eẽ	sticas eo ꝙ
l	sert falsitas	rñ isert	Ri ois	bile: rõnale
m	citur ad	clusionẽ nõ	hui⁹ sup	Propter
n	tinuꝑ. scða	staret ꝙ	cõclo rñsalis	exe: cũ
o	rẽ verã:	Primũ g⁹	subiicibili	est opinio
p	positiõis	ad regẽdũ	asin⁹ differt	videãt
q	men: igr	põt sillus	Primũ	ex dictiões

